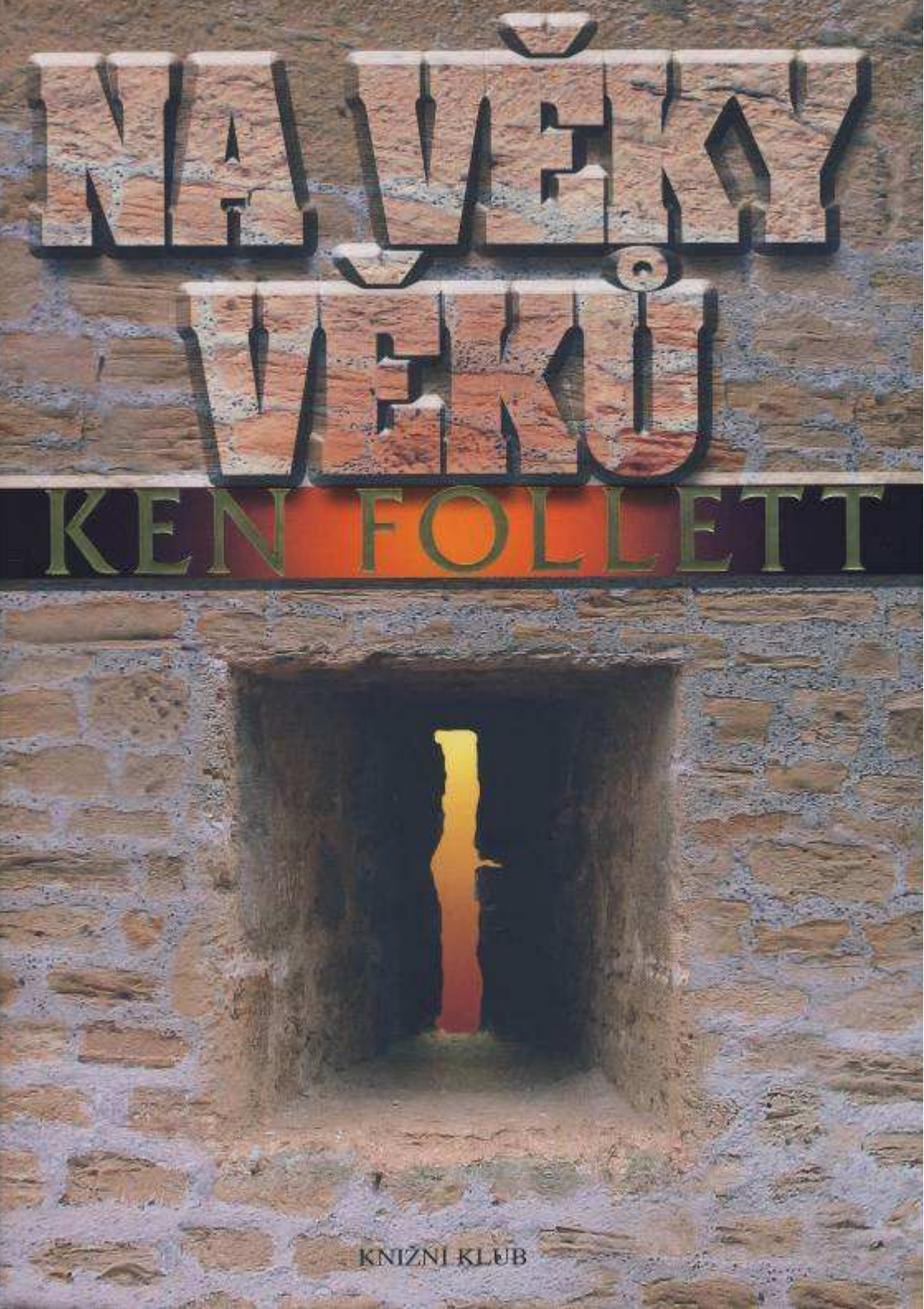
NAVŽDY VĚKŮ

KEN FOLLETT

KNIŽNÍ KLUB

NA VĚKY VĚKŮ

KEN FOLLETT

KNIŽNÍ KLUB

Přeložili Libuše a Luboš Trávníčkovi

WORLD WITHOUT END
Copyright © 2007 by Ken Follett
Translation © Libuše a Luboš Trávníčkovi, 2009

ISBN 978-80-242-2382-7

Barbaře

ČÁST
PRVNÍ

1. listopadu 1327

Pozn. redakce (pro čtenáře prvního českého vydání románu Kena Folletta *Pilíře země*): Vesnice Hrabětov a Earlscastle, zbudované kolem hradu hraběte ze Shiringu, jsou totožné.

1

Gwendě bylo osm roků, tmy se však nebála. Když otevřela oči, neviděla nic, ale to ji nevyděsilo. Věděla, kde je. Byla v kingsbridgeském převorství, v dlouhé kamenné budově nazývané špitál, a ležela na slámě na podlaze. Matka ležela vedle ní a Gwenda podle teplé mléčné vůně poznala, že máma krmí novorozeně, které ještě nemá jméno. Vedle mámy ležel táta a vedle něj Gwendin starší bratr Philemon, jemuž bylo dvanáct.

Špitál byl přeplněný, a třebaže neviděla ostatní rodiny ležící na podlaze a namačkané k sobě jako ovce v ohradě, cítila pronikavý pach jejich teplých těl. Až se rozední, bude svátek Všech svatých. Letos připadá na neděli, bude to tudíž obzvláště posvátný den. Předchozí noc byl předvečer Všech svatých, nebezpečný čas, kdy se všude kolem volně potulují zlí duchové. Podobně jako Gwendina rodina přišly do Kingsbridge stovky lidí z okolních vesnic, aby strávily předvečer Všech svatých na posvátném území převorství a za svítání se zúčastnily sváteční bohoslužby.

Stejně jako každý soudný člověk i Gwenda byla kvůli zlým duchům obezřetná. Více ji však děsilo, co bude muset při bohoslužbě udělat.

Upřela pohled do přítmí a snažila se nemyslet na to, z čeho má strach. Věděla, že ve zdi proti její hlavě je klenuté okno. Nebylo zasklené – skleněná okna měly jen nejvýznamnější budovy –, ale studený podzimní vzduch zadržovala venku plátěná záclona. Gwenda však nedokázala rozeznat ani slabou šedou skvrnu v místě, kde má okno být. Byla ráda. Nechtěla, aby přišlo ráno.

Nic sice neviděla, ale hodně toho slyšela. Sláma pokrývající podlahu neustále šustila, jak se lidé ve spánku vrtěli a převalovali. Nějaké dítě vykřiklo, jako by se probralo ze sna, a něžné zašeptání ho rychle utišilo. Tu a tam někdo pronesl ze spánku pár špatně srozumitelných slov. Odkudsi se ozývaly zvuky dvou lidí, kteří dělali to, co dělají rodiče, ale o čem nikdy nemluví. Gwenda to nazývala mručení, protože pro to žádný jiný výraz neznala.

Rozednilo se příliš brzy. Dveřmi za oltářem na východním konci dlouhé místnosti vešel mnich se svící. Postavil ji na oltář, zapálil od

ní úzkou voskovou svíčku a s tou roznesl oheň do nástěnných lamp. Mnichův dlouhý stín se pokaždé táhl po zdi jako zrcadlení a svíčka se u knotu lampy stýkala s vlastním stínem.

Sílící světlo ozářilo řady skrčených lidí na podlaze, zachumlaných do šedivých plášťů a choulících se kvůli teplu k sousedům. Nemocní leželi nedaleko oltáře, aby měli co největší užitek ze svatosti tohoto místa. Na opačném konci vedly schody do horního podlaží, kde se nacházely pokoje pro urozené návštěvníky: nyní tam spal hrabě ze Shiringu a někdo z jeho rodiny.

Mnich se naklonil nad Gwendou, aby rozsvítil lampu nad její hlavou. Zachytil dívčin pohled a usmál se. V mihotajícím světle prozkoumala mnichův obličej a poznala v něm bratra Godwyna. Byl mladý a pohledný a včera večer laskavě rozmlouval s Philemonem.

Vedle Gwendy spala jiná rodina z jejich vesnice: Samuel, zdatný rolník s velkými pozemky, a jeho manželka se dvěma syny. Mladší z chlapců, Wulfrik, byl šestiletý otrava, který si myslí, že házet po děvčatech žaludy a pak utéct je nejlepší zábava na světě.

Gwendině rodině se nedařilo. Otec neměl žádnou půdu a nechával se najímat jako nádeník od každého, kdo mu zaplatil. V létě byla práce vždycky, ale poté, co se sklidilo a začalo se ochlazovat, rodina mívala často hlad.

Proto musí Gwenda krást.

Představila si, že ji chytili: silná ruka jí svírá paži a ona se bezmocně pokouší vykroutit. Hluboký, krutý hlas pronáší: „Ale ale, malá zlodějka!“ Bolest a ponížení při bičování. A pak nejhorší ze všeho: muka a pocit ztráty, neboť jí usekávají ruku.

Otec tento trest vytrpěl. Na konci levé paže má škaredý vrásčitý pahýl. Vystačil si dobře i s jednou rukou – dokázal pracovat s lopatou, osedlat koně a dokonce uplést síť na chytání ptáků –, ale přesto byl vždy tím posledním nádeníkem, kterého na jaře najali, a prvním, kterého na podzim propustili. Nikdy nemohl z vesnice odejít a hledat si práci jinde, protože amputace ho poznamenala jako zloděje, a tak ho lidé odmítali najmout. Když cestoval, uvazoval si k pahýlu vycpanou rukavici, aby se ho všichni cizí lidé nestranili, jenže tím nadlouho nikoho neošálil.

Gwenda neviděla, jak tátu potrestali – stalo se to dřív, než se narodila –, ale často si to představovala a teď pořád musela myslet na to, že totéž postihne i ji. V duchu viděla, jak jí ostří sekery dopadá na zápěstí, prosekává kůži a kosti a odděluje ruku od paže tak, že ji už nikdy nebude možné znovu připojit. A musela vždy stisknout zuby, aby hlasitě nevykřikla.

Lidé vstávali, protahovali se, zívali a protírali si oči. Gwenda se zvedla a vytřepala si oblečení. Všechny části jejího oděvu předtím patřily staršímu bratrovi. Měla na sobě vlněnou košili, která jí sahala pod kolena, a přes ni halenu staženou opaskem z konopného provazu. Boty si kdysi zavazovala šňůrkami, ale očka se potrhala a šňůrky byly dávno tytam, a tak si je nyní upevňovala k nohám spletenou slámou. Poté co si zastrčila vlasy pod čapku z veverčích ocásků, byla s oblékáním hotova.

Zachytila otcův pohled; otec se zahleděl pokradmu na rodinu naproti. Byla to dvojice středního věku se dvěma syny o málo staršími než Gwenda. Muž byl drobný a slabý a měl vlnitý rusý vous. Připínal si meč, což znamenalo, že je to zbrojnoš nebo rytíř: obyčejní lidé meč nosit nesmějí. Jeho manželka byla vyzáblá žena rázného chování a nerudné tváře. Zatímco si je Gwenda pozorně prohlížela, bratr Godwyn uctivě sklonil hlavu a pozdravil: „Dobré ráno, sire Geralde a lady Maud.“

Gwenda poznala, co upoutalo otcovu pozornost. Sir Gerald měl měšec připevněný k opasku koženým řemínkem. Měšec se nadouval. Vypadalo to, že obsahuje několik set malých, tenkých stříbrných pencí, půlpencí a čtvrtpencí v anglické měně – tolik peněz, kolik by táta vydělal za celý rok, kdyby našel zaměstnání. Bylo to víc než dost na uživení rodiny až do jarního orání. V měšci mohlo být i pár cizích zlatých mincí – florinů z Florencie nebo dukátů z Benátek.

Gwenda měla na krku na provázku pověšený malý nožík v dřevěné pochvě. Ostrá čepel by rychle přeřízla řemínek tak, aby naditý měšec spadl do Gwendiny malé ručky – pokud by sir Gerald nepocítil něco divného a nechytil ji dřív, než by to provedla…

Godwyn zvýšil hlas, aby přehlušil okolní hovor. „Pro lásku Krista, který nás učí dobročinnosti, bude všem po bohoslužbě poskytnuta snídaně,“ oznámil. „V kašně na nádvoří si zatím můžete

nabrat čistou pitnou vodu. Nezapomínejte prosím používat venkovní latríny – žádné močení v budově!“

Mniši a jeptišky přísně dbali na čistotu. Včera večer Godwyn přistihl malého chlapce, který v koutě čural, a vykázal celou rodinu. Pokud neměli penci na hospodu, museli chladnou říjnovou noc strávit roztřesení zimou na kamenné podlaze krytého severního vchodu do katedrály. Také tu platil zákaz pro zvířata. Gwendin třínohý pes Hop sem nesměl. Přemýšlela, kde asi strávil noc.

Když byly rozsvíceny všechny lampy, Godwyn otevřel velké dřevěné dveře. Noční vzduch se ostře zakousl Gwendě do uší a do špičky nosu. Nocující hosté si přitáhli kabáty a začali se trousit ven. Když se vydal ven i sir Gerald s rodinou, táta s mámou vykročili hned za nimi, následováni Gwendou a Philemonem.

Až do této doby kradl Philemon, ale včera ho na kingsbridgeském tržišti málem chytili. Ze stánku jednoho italského obchodníka sebral malou nádobku s drahým olejem, jenže pak ji upustil a všichni to viděli. Naštěstí se při dopadu na zem nerozbila. Musel předstírat, že ji z prodejního stolu shodil nešťastnou náhodou.

Ještě nedávno byl Philemon malý a nenápadný jako Gwenda, jenže v posledním roce o několik palců vyrostl, zhrubl mu hlas a chlapec začal být nemotorný a nešikovný, jako by si nemohl zvyknout na nové, větší tělo. Včera večer po příhodě se džbánkem oleje táta prohlásil, že Philemon je už na seriózní krádeže moc velký a od nynějška to tedy bude Gwendina práce.

Proto tak velkou část noci probděla.

Philemon se ve skutečnosti jmenoval Holger. Když mu bylo deset roků, rozhodl se, že se stane mnichem, a všem oznámil, že si změnil jméno na Philemon, které znělo nábožněji. Většina lidí kupodivu jeho přání vyhověla, třebaže pro tátu a mámu byl pořád Holger.

Vyšli ze dveří a spatřili dvě řady jeptišek třesoucích se zimou, které planoucími pochodněmi osvětlovaly cestu od špitálu k velkému západnímu vchodu do kingsbridgeské katedrály. Na okrajích světla pochodní se mihotaly stíny, jako by noční skřetové prchali z dohledu, udržováni v patřičné vzdálenosti pouze svatostí jeptišek.

Gwenda napůl doufala, že Hop bude čekat venku, ale nebyl tam. Možná si někde našel teplé místečko na spaní. Cestou ke kostelu táta

dbal na to, aby se drželi těsně u sira Geralda. Gwendu kdosi zezadu bolestně zatahal za vlasy. Zavřískla, protože si pomyslela, že to je nějaký skřítek, ale když se otočila, uviděla Wulfrika, svého šestiletého souseda. Ten se smíchem utekl z jejího dosahu. Jeho otec pak zavrčel: „Chovej se slušně!“ Dal mu pohlavek a chlapec se rozbrečel.

Obrovský kostel se nad choulícím se davem tyčil jako beztvará hmota. V nejistém oranžovém a červeném světle pochodní bylo možné rozeznat jenom nejnižší části – oblouky a sloupy. Procesí se přiblížilo ke vchodu do katedrály a zpomalilo. Gwenda uviděla zástupy lidí z města přicházejících z opačné strany. Pomyslela si, že jsou jich stovky, možná tisíce, přestože si nebyla jistá, kolik lidí se vejde do tisíce, tak vysoko počítat neuměla.

Dav se sunul vestibulem. Neklidné světlo pochodní dopadalo na vytesané postavy kolem zdí a ty vypadaly, jako když bláznivě tančí. Úplně dole byli démoni a zrůdy. Gwenda celá nesvá zírala na draky a gryfy, medvěda s lidskou hlavou, psa se dvěma těly a jedním čenichem. Někteří démoni zápasili s lidmi: ďábel utahoval smyčku kolem krku muže, zrůda podobná lišce vlekla za vlasy ženu, orel s rukama probodával nahého muže kopím. Nad těmito výjevy stáli v řadě pod baldachýny světci, nad nimi seděli na trůnech apoštolové a v klenbě nad hlavními dveřmi svatý Petr s klíčem a svatý Pavel se svitkem zbožně vzhlíželi k Ježíši Kristu.

Gwenda věděla, že ji Ježíš nabádá, aby nehřešila, nebo ji budou mučit démoni. Jenže víc než démoni ji děsili lidé. Jestli se jí nepodaří ukradnout měšec sira Geralda, otec ji ztřískà bičem. A co hůř, rodina nebude mít k jídlu nic než polévku ze žaludů. Ona a Philemon budou nakonec celé týdny trpět hladem. Mámě vyschnou prsy a děťátko umře, stejně jako umřela ta poslední dvě. Táta pak vždycky na celé dny zmizí a když se vrátí, přinese do hrnce jen vychrtlou volavku nebo pár veverek. Mít hlad je horší než dostat nařezáno – bolí to déle.

Už jako malou ji naučili drobným krádežím: jablko z prodejního pultu, čerstvé vajíčko zpod sousedovy slepice, nůž, který opilec neopatrně upustí v hospodě na stůl. Jenže krást peníze je něco jiného. Kdyby ji přistihli, jak okrádá sira Geralda, nebylo by jí k ničemu propuknout v pláč a doufat, že s ní budou zacházet jako s darebác-

kým dítětem, jak se jí jednou přihodilo, když ukradla hezounké kožené boty jeptišce s měkkým srdcem. Přeříznout řemínek rytířova měšce není žádný dětský hříšek, to je opravdický zločin dospělé osoby a podle toho by s ní taky jednali.

Snažila se na to nemyslet. Je malá, mrštná a rychlá a měšec sebere tajně jako duch – za předpokladu, že se dokáže netřást.

Prostorný chrám byl již plný lidí. Mniši v kápích drželi v postranních uličkách pochodně vrhající neklidnou rudou zář. Pochodující sloupy chrámové lodi se natahovaly do tmy. Dav se tlačil k oltáři a Gwenda se držela těsně u sira Geralda. Rytíř s rusým vousem ani jeho vychrtlá manželka si jí nevšímali. Jejich dva chlapci jí nevěnovali o nic větší pozornost než kamenným stěnám katedrály. Gwendina rodina zůstala pozadu a ona je ztratila z dohledu.

Chrámová loď se rychle zaplňovala. Gwenda ještě nikdy nespatřila tolik lidí na jednom místě. Bylo tu rušněji než na trávníku před katedrálou v den trhu. Lidé se radostně zdravili, neboť se na tomto posvátném místě cítili v bezpečí před zlými duchy, a příval jejich slov se sléval v mohutné dunění.

Potom zazněl zvon a všichni zmlkli.

Sir Gerald se zastavil u jakési rodiny z města. Všichni měli na sobě pláště z jemné látky, patrně to byli bohatí obchodníci s vlnou. Hned vedle rytíře stála asi desetiletá holčička. Gwenda si stoupla za sira Geralda a za dívku. Snažila se chovat nenápadně, ale k její hrůze na ni dívka pohlédla a povzbudivě se usmála, jako by jí chtěla říct, aby se nebála.

Mniši kolem davu postupně zhasínali pochodně, až se velký chrám propadl do naprosté tmy.

Gwenda přemýšlela, jestli by si ji ta bohatá dívka mohla zapamatovat. Ona na ni nepohlédla jen tak letmo, bez dalšího zájmu, jako to dělá většina lidí. Ona si jí povšimla, přemýšlela o ní, usoudila, že je asi vystrašená, a přátelsky se na ni usmála. Jenže v katedrále postávaly stovky dětí. V tom šeru si přece nemohla jasně zapamatovat Gwendin obličej… nebo mohla? Gwenda se snažila pustit starosti z hlavy.

Neviditelná ve tmě vykročila kupředu a nehlučně vklouzla mezi obě postavy. Na jedné straně cítila hebkou vlnu dívčina pláště a na

druhé straně hrubší látku rytířova starého kabátce. Nyní se ocitla v postavení, kdy se mohla dostat k měšci. Sáhla si pod krk a vytáhla nožík z pochvy.

Ticho prolomil strašlivý výkřik. Gwenda ho očekávala – máma jí vysvětlila, co se při bohoslužbě bude dít –, ale přesto jí to otřáslo. Znělo to, jako by někoho mučili.

Pak se ozvalo nepříjemné bubnování, jako když někdo tluče do plechu. Následovaly další zvuky: nářek, šílený smích, lovecký roh, rachot, zvířecí zvuky, puklý zvon. Někde uprostřed věřících se rozplakalo dítě a další děti se přidaly. Někteří dospělí se nervózně smáli. Věděli, že ty zvuky vyluzují mniši, ale přesto to byla pekelná kakofonie.

Tohle není správná chvíle pro sebrání měšce, pomyslela si vystrašená Gwenda. Všichni jsou napjatí a ve střehu. Rytíř by mohl ucítit sebemenší dotek.

Ďábelský rámus ještě zesílil a potom se do něj vmísil nový zvuk: hudba. Zpočátku byla tak tichá, že si Gwenda nebyla jistá, jestli ji opravdu zaslechla, ale hudba postupně sílila. Jeptišky zpívaly. Gwenda cítila, že se jí tělo sevřelo napětím. Její chvíle se blíží. Gwenda se pohnula jako duch, neviditelná jako vzduch. Stanula teď čelem k siru Geraldovi.

Věděla přesně, co má muž na sobě. Má těžký vlněný šat stažený v pase širokým opaskem pobitým cvočky. Měšec je k opasku připevněn koženým řemínkem. Přes šat měl sir Gerald vyšívaný kabátec, drahý, avšak obnošený, opatřený vpředu zažloutlými kostěnými knoflíky. Některé knoflíky si zapnul, ale všechny ne, patrně z ospalosti, lenosti nebo proto, že cesta ze špitálu do kostela je tak krátká.

S dotekem co nejlehčím položila Gwenda malou ručku na jeho kabát. Představila si, že její ruka je pavouk, tak lehoučký, že ho nemůže cítit. Pavoučí ručkou přeběhla po přednici kabátu a našla mezeru. Strčila ruku pod okraj a sunula ji po těžkém opasku až k měšci.

Hudba stále sílila a vřava slábla. Od věřících, kteří stáli vpředu, to zašumělo, jak v posvátné úctě tajili dech. Gwenda nic neviděla, ale věděla, že na oltáři rozsvítili lampu vrhající světlo na relikviář, ozdobně vyřezávanou krabici ze slonoviny a zlata, v níž se nacházejí kosti svatého Adolpha. Když se předtím kostel ponořil do tmy, re-

likviář na oltáři nebyl. Dav se začal hrnout kupředu, každý se snažil přiblížit ke svatým ostatkům. Jakmile se Gwenda ocitla namačkaná mezi sirem Geraldem a mužem před ním, zvedla pravou ruku a přiložila ostří nože k řemínku od měšce.

Kůže byla tuhá a prvnímu řezu odolala. Gwenda začala nožíkem divoce pilovat a zoufale doufala, že sira Geralda zaujal výjev u oltáře natolik, že si nevšimne, co se mu děje pod nosem. Letmo pohlédla nahoru a spatřila kolem sebe jen obrysy lidí: mniši a jeptišky rozsvěcovali svíce. Světlo bude stále jasnější. Už jí nezbývá moc času.

Prudce na nůž přitlačila a pocítila, že řemínek povolil. Sir Gerald tiše zamručel: postřehl něco, nebo reaguje na podívanou u oltáře? Měšec klesl a dopadl jí do ruky. Byl však příliš velký, než aby ho mohla lehce popadnout, a sklouzl jí po dlani. Po jeden děsivý okamžik si myslela, že měšec upustí a ztratí ho na podlaze pod nohama valícího se davu. Pak ho však sevřela a udržela.

Na chvíli ji zalila radostná úleva: má ho.

Stále jí však hrozilo děsivé nebezpečí. Srdce jí bušilo tak hlasitě, až se lekla, že to všichni uslyší. Rychle se otočila k rytíři zády. Zároveň zastrčila těžký měšec pod halenu. Cítila, že vytvořil velkou, nápadnou bouli, která jí visela přes opasek jako pupek nějakému staré-mu chlapovi. Posunula si ho na bok, kde ho zčásti zakryla paží. Až se světla zjasní, bude boule stále vidět, ale ona nemá kam jinam měšec ukrýt.

Zasunula nožík do pochvy. Teď se musí dostat rychle pryč, dřív než si sir Gerald všimne ztráty – jenže nával věřících, který jí pomohl bez povšimnutí sebrat měšec, jí nyní bránil v úniku. Pokusila se ukročit zpátky, doufala, že si vynutí mezeru mezi těly za zády, ale všichni se pořád tlačili kupředu, aby se mohli podívat na světcovy kosti. Ocitla se v pasti, neschopná pohybu, přímo před mužem, kte-rého okradla.

U ucha se jí ozvalo: „Není ti nic?“

To se na ní obrací ta bohatá dívka. Gwenda potlačila paniku. Potřebuje být neviditelná. Vstřícné starší dítě bylo to poslední, po čem toužila. Neodpověděla.

„Dávejte pozor,“ napomenula dívka lidi kolem. „Vždyť tu holčičku umačkáte.“

Gwendě se chtělo křičet. Ohleduplnost bohaté dívky způsobí, že Gwendě useknou ruku.

V zoufalé snaze dostat se pryč položila ruce na muže před sebou a odstrčila se dozadu. Podařilo se jí pouze upoutat pozornost sira Geralda. „Ty tam dole nic nevidíš, co?“ pronesla její oběť laskavým hlasem. A k její hrůze ji muž popadl pod pažemi a zvedl nad sebe.

Byla bezmocná. Velká ruka v podpaží se ocitla těsně u měšce. Gwenda byla otočená dopředu, muž tedy mohl vidět jenom zadní část její hlavy. Hleděla přes dav k oltáři, kde mniši a jeptišky rozsvěcovali další svíce a zpívali dávno zemřelému svatému. Velkým růžovým oknem na východním konci budovy proniklo dovnitř slabé světlo: nastával úsvit zahánějící zlé duchy. Hluk teď zcela ustal a zpěv zazněl v plné síle. K oltáři vystoupil vysoký hezký mnich a Gwenda poznala, že to je kingsbridgeský převor Anthony. Pozvedl žehnající ruce a hlasitě pronesl: „A tak díky Ježíši Kristu souznění a světlo Božího posvátného chrámu opět zahnaly zlo a tmu tohoto světa.“

Věřící vyrazili vítězný křik a vzápětí se začali uvolňovat. Vrchol obřadu již pominul. Gwenda se zavrtěla, sir Gerald pochopil a postavil ji na zem. S tváří stále odvrácenou se protáhla kolem něj a drala se dál do zadní části davu. Lidé již tolik nedychtili vidět na oltář a Gwenda se mezi těly dokázala protlačit. Čím se dostávala dále dozadu, tím to bylo snazší, až se nakonec ocitla u velkých západních dveří a spatřila svou rodinu.

Táta na ni hleděl s očekáváním, připravený rozčílit se, kdyby neuspěla. Vytáhla měšec z košile a mrskla ho po něm, šťastná, že se ho zbavila. On ho popadl, pootočil se a kradmo nahlédl dovnitř. Viděla, jak se radostně zakřenil. Pak podal měšec mámě a ta ho rychle schovala do houně k děťátku.

Gwendino utrpení skončilo, ale nebezpečí ještě nepominulo. „Všimla si mě jedna bohatá holka,“ oznámila a ve vlastním hlase zaslechla řezavý strach.

Tátova malá tmavá očka se zablýskla hněvem. „Ona snad viděla, cos udělala?“

„Ne, ale řekla lidem, aby mě neumačkali, a pak mě ten rytíř zvedl, abych líp viděla.“

Máma tiše zaúpěla.

Táta konstatoval: „Viděla teda tvůj obličej.“

„Snažila jsem se zůstat otočená.“

„Stejně bude lepší, když na tebe znovu nenarazí,“ usoudil táta. „K mnichům do špitálu se nevrátíme. Jdeme na snídani do hospody.“ Máma namítla: „Nemůžeme se přece schovávat celej den.“

„Ne, ale můžeme se zamíchat do davu.“

Gwenda se začala cítit lépe. Táta si zřejmě myslí, že žádné skutečné nebezpečí nehrozí. Každopádně ji uklidnilo již to, že má všechno na starosti opět on a že z ní sňal odpovědnost.

„Kromě toho,“ pokračoval, „mnohem radši si dám chleba a maso, než tu vodnatou kaši u mnichů. Teď si to můžu dovolit!“

Vyšli z kostela. Obloha byla v prvním ranním světle perleťově šedá. Gwenda se chtěla držet mámy za ruku, ale nemluvně se rozplakalo a odvedlo máminu pozornost. Potom uviděla malého tříbarvého psíka, bílého s černým čenichem, který přibíhal důvěrně známým nesouměrným klusem na nádvoří před katedrálou. „Hope!“ vykřikla, popadla ho a sevřela ho v náručí.

2

Merthinovi bylo jedenáct, o rok víc než jeho bratru Ralphovi, jenže k Merthinově nesmírné rozmrzelosti byl Ralph větší a silnější.

To působilo potíže s rodiči. Jejich otec, sir Gerald, byl voják a neskrýval zklamání, když Merthin nedokázal zvednout těžké kopí nebo když se vysílil dřív, než porazil strom, či když přišel domů s pláčem po prohrané rvačce. Matka, lady Maud, všechno ještě zhoršovala a přiváděla Merthina do rozpaků nadměrnou starostlivostí, zatímco on od ní potřeboval jedině to, aby předstírala, že si ničeho nevšimla. Když otec neskrýval pýchu nad Ralphovou silou, matka se to pokoušela vyrovnat tím, že kritizovala Ralphovu zabedněnost. Ralph poněkud pomaleji chápal, ale nedokázal si pomoct, a pokud na něj kvůli tomu někdo dotíral, jenom se vztekal – proto se dostával do rvaček s ostatními kluky.

Oba rodiče byli ráno o svátku Všech svatých podrážděni. Otci se do Kingsbridge vůbec nechtělo. Byl k tomu však přinucen. Dlužil převorství peníze a nemohl platit. Matka tvrdila, že jim seberou pů-

du: byl pánem tří vesnic v okolí Kingsbridge. Otec jí připomněl, že on pochází přímo od Thomase, který se stal hrabětem ze Shiringu v tom roce, kdy král Jindřich II. nechal zavraždit arcibiskupa Becketa. Tento hrabě Thomas byl synem Jacka Stavitele, architekta kingsbridgeské katedrály, a lady Alieny ze Shiringu – téměř legendární dvojice, jejíž příběh se vyprávěl za dlouhých zimních večerů tak jako hrdinské příběhy Karla Velikého a Rolanda. Sir Gerald se rozkřikoval, že když má takové předky, nemůže mu žádný mnich sebrat půdu, a ta baba převor Anthony už vůbec ne. Když začal takhle pokřikovat, v Maudině tváři se objevil výraz unavené odevzdanosti. Manželka se odvrátila, ale Merthin přesto zaslechl, jak si mumlá: „Lady Aliena měla bratra Richarda a ten se uměl jenom rvát."

Převor Anthony je možná baba, ale byl aspoň natolik muž, že si na nesplácené dluhy sira Geralda stěžoval. Šel za Geraldovým lenním pánem, současným hrabětem ze Shiringu, který byl shodou okolností také Geraldovým bratrancem z druhého kolena. Hrabě Roland povolal Geralda do Kingsbridge, aby se dnes sešel s převorem a vymyslel nějaké řešení. Proto ta otcova špatná nálada.

A potom otce okradli.

Ztrátu zjistil až po slavnostní bohoslužbě. Merthinovi se to drama líbilo: tma, podivné zvuky, hudba, zpočátku tak tichá a pak sílící, až se zdálo, že naplňuje celý obrovský kostel, a nakonec pomalé osvětlení svícemi. Když se začala světla rozsvěcovat, všiml si také, že někteří lidé využili tmy ke spáchání menších hříchů, které by jim teď mohly být odpuštěny: viděl, jak se dva mniši přestali rázem líbat, a všiml si nenápadného kupce, jenž stáhl ruku z kyprého prsu usmívající se ženy, patrně manželky někoho jiného. Při návratu do špitálu byl Merthin stále ještě vzrušený.

Zatímco čekali, až jim jeptišky přinesou snídani, prošel místností pomocník z kuchyně a vydal se nahoru po schodech s tácem, na němž nesl velký džbán piva a mísu s teplým nasoleným hovězím. Matka rozmrzele prohodila: „Myslela bych si, že tvůj příbuzný hrabě by nás mohl pozvat, abychom s ním posnídali v jeho komnatě. Koneckonců tvoje babička byla sestra jeho dědečka."

Otec odpověděl: „Jestli nechceš kaši, můžeme zajít do hostince.“

Merthin nastražil uši. Měl rád hospodské snídaně s čerstvým chlebem a slaným máslem. Jenže matka namítla: „To si nemůžeme dovolit.“

„Ale můžeme,“ ujistil ji otec a sáhl po měšci. A v tu chvíli zjistil, že měšec je pryč.

Nejprve se rozhlížel po podlaze, že mu třeba upadl. Potom si všiml přeříznutých konců koženého řemínku a pobouřeně zařval. Všichni se na něj zadívali, pouze matka se odvrátila a Merthin slyšel, jak mumlá: „Byly to všechny naše peníze.“

Otec upřel nasupený pohled na ostatní hosty ve špitálu. Dlouhá jizva, která se mu táhla od pravého spánku k levému oku, jako by potemněla zuřivostí. Místnost ztichla napětím: každý rozhněvaný rytíř je nebezpečný, i ten, který má očividně smůlu.

Potom ho matka upozornila: „Určitě tě okradli v kostele.“

Merthin tušil, že tomu tak bezpochyby je. Lidé v té tmě kradli nejen polibky.

„To je i svatokrádež!“ zvolal otec.

„Předpokládám, že se to stalo, když jsi zvedl tu holčičku,“ pokračovala matka. Šklebila se, jako by spolkla něco hořkého. „Zloděj se ti asi dostal k pasu zezadu.“

„Ten se musí najít!“ burácel otec.

Promluvil mladý mnich zvaný Godwyn. „Je mi velice líto, co se stalo, sire Geralde,“ oslovil ho. „Půjdu to ihned oznámit Johnu Konstáblovi. Může se ve městě rozhlédnout po nějakém chudákovi, který náhle zbohatl.“

Merthinovi to nepřipadalo jako příliš slibný plán. Ve městě se pohybovaly tisíce místních obyvatel a stovky dalších návštěvníků. Konstábl je nemůže všechny sledovat.

Otce to však trochu uchlácholilo. „Ten lotr bude viset!“ prohlásil poněkud méně hlasitě.

„A zatím byste nám mohl s lady Maud a syny prokázat čest a usednout s námi ke stolu, který se prostírá před oltářem,“ pokračoval uhlazeně Godwyn.

Otec zabručel. Merthin věděl, že ho těší, když se mu projevuje vyšší společenské uznání než davu hostů, kteří budou jíst vsedě na podlaze, kde spali.

Chvíle, kdy hrozil násilný čin, pominula a Merthinovi se trochu ulevilo, ale když všichni čtyři zaujímali místo u stolu, s úzkostí přemýšlel, co teď s rodinou bude. Otec je statečný voják – říká to kdekdo. Sir Gerald bojoval za starého krále u Boroughbridge, kde mu meč lancashireského povstalce zanechal jizvu na čele. Jenže neměl štěstí. Někteří rytíři se z bitvy vrátili s kořistí: s uloupenými šperky, plným vozem drahých vlámských látek a italského hedvábí, či s milovaným otcem nějaké vznešené rodiny, za něhož bylo možné dostat tisíc liber výkupného. Sir Gerald velkou kořist zřejmě nikdy nezískal. Přesto musel kupovat zbraně, brnění a drahého válečného oře, aby mohl plnit svou povinnost a sloužit králi. A pachtovné za pozemky na to jaksi nikdy nepostačovalo. Proto si, proti matčině vůli, začal půjčovat peníze.

Kuchyňští pomocníci přinesli kouřící kotel. Rodina sira Geralda byla obsloužena jako první. Kaši uvařili z ječmene a chuť jí dodával rozmarýn a sůl. Ralph nechápal rodinnou krizi a začal vzrušeně mluvit o slavnostní bohoslužbě, jenže nevrlé mlčení, s nímž se jeho poznámky setkaly, mu zavřelo ústa.

Sotva kaši snědli, Merthin se zvedl a šel k oltáři, za nímž měl schovaný luk a šípy. Lidé by váhali ukradnout něco od oltáře. Možná by strach překonali, kdyby odměna byla dostatečně lákavá, ovšem vlastnoručně vyrobený luk není žádný poklad. Luk i šípy tam samozřejmě byly.

Merthin byl na svou práci hrdý. Luk byl pochopitelně malý: napnout řádný šestistopový vyžadovalo veškerou sílu dospělého muže. Merthinův štíhlý luk měřil čtyři stopy, ale jinak se nelišil od běžného anglického luku, který zabil už tolik skotských horalů, velšských povstalců a francouzských rytířů v brnění.

Otec předtím Merthinův luk nijak nekomentoval a teď vypadal, jako když ho vidí poprvé. „Kde jsi vzal lučiště?“ zeptal se. „Je drahé.“

„Tohle ne – je moc krátké. Dal mi ho jeden výrobce luků.“

Otec přikývl. „Až na délku je to lučiště bezvadné," prohodil. „Je z vnitřní části tisu, kde se bělové dřevo stýká s jádrem." Ukázal na dvě odlišné barvy.

„Já vím," přitakal horlivě Merthin. Nemíval často příležitost, aby na otce zapůsobil. „Pružné bělové dřevo je nejlepší na přední stranu luku, protože se stahuje do původního tvaru, a tvrdé jádrové dřevo je nejlepší na vnitřní stranu, protože tlačí zpátky, když se luk ohne."

„Přesně tak," přikývl otec. Podal mu luk zpátky. „Ale nezapomínej, že tohle není zbraň šlechtice. Synové rytířů se nestávají lučištníky. Dej to klukovi nějakého rolníka."

Merthin se rázem zasmušil. „Ještě jsem ho ani nevyzkoušel!"

Zasáhla matka. „Ať si hrajou," pronesla chlácholivě. „Jsou to jen chlapci."

„Pravda," zabručel otec a ztratil zájem. „To jsem zvědavý, jestli nám tihle mniši přinesou džbánek piva!"

„A vy jděte," vyzvala matka syny. „Merthine, dávej pozor na bratra."

Otec zamručel. „Spíš naopak."

Merthina jeho slova ranila. Otec nemá ponětí, jak to chodí. Merthin se dokáže o sebe postarat, ale Ralph, ten se pořád pere, když je sám. Merthin se však raději nechtěl s otcem, který má takovou náladu, přít a odešel ze špitálu beze slova. Ralph se vlekl za ním.

Byl jasný, chladný listopadový den a po obloze táhla světlešedá oblaka. Opustili nádvoří před katedrálou a vydali se po hlavní ulici. Minuli několik menších uliček a dole pod kopcem přešli po dřevěném mostě přes řeku. Starou část města zanechali za zády a zamířili do předměstí zvaného Newtown. Tady se ulice dřevěných domů střídaly s pastvinami a zahradami. Merthin vedl bratra na louku zvanou Louka milenců. Tam městský konstábl a jeho muži postavili velké sudy – terče pro lukostřelbu. Střelecké cvičení po bohoslužbě bylo podle královského příkazu pro všechny muže povinné.

Nikoho nebylo zapotřebí nijak nutit: vystřelit si v neděli dopoledne pár šípů není žádné utrpení, a tak se tu již řadila asi stovka mladých mužů z města. Přihlíželi ženy, děti a muži, kteří se považovali za příliš staré nebo příliš důstojné na to, aby byli lučištníky. Ně-

kteří měli svou vlastní zbraň. Pro ty, kdo byli příliš chudí, než aby si mohli luk pořídit, měl John Konstábl levné cvičné luky z jasanu nebo lísky.

Připomínalo to slavnost. Dick Sládek prodával na povozu korbele piva a čtyři dospívající dcery Betty Baxterové procházely mezi lidmi a nabízely tácy kořeněných bochánků. Bohatší lidé z města měli na sobě kožešinové čepice a nové boty a dokonce i chudší ženy se učesaly a ozdobily si šaty novou stuhou.

Merthin byl jediné dítě s lukem a okamžitě upoutal pozornost ostatní drobotiny. Všichni se shlukli kolem něj a Ralpha a chlapci mu kladli závistivé otázky, zatímco dívky jen přihlížely – podle nátury obdivně, nebo pohrdavě. Jedna z dívek se zeptala: „Jak jsi věděl, jak se to dělá?“

Merthin ji poznal – v katedrále stála nedaleko něj. Pomyslel si, že je asi o rok mladší než on. Na sobě měla šaty a plášť z drahé, hustě tkané vlny. Stejně staré dívky Merthinovi obyčejně připadaly nudné – pořád se jen hihňají a odmítají brát cokoli vážně. Jenže tato se na něj a na jeho luk dívala s upřímnou zvědavostí a to se mu líbilo. „Jenom jsem to odhadnul,“ odpověděl.

„To je chytré. A střílí to?“

„Ještě jsem ho nevyzkoušel. Jak se jmenuješ?“

„Caris, z rodiny Vlnařových. Kdo jsi ty?“

„Merthin. Můj otec je sir Gerald.“ Merthin si stáhl z hlavy kapuci, zašátral v ní a vytáhl svinutou tětivu.

„Proč si strkáš ten provázek do kapuce?“

„Aby nezvlhnul, kdyby pršelo. To dělají opravdoví lučištníci.“ Přivázal motouz do zářezů na obou koncích lučiště. Luk přitom mírně ohnul, aby napětí drželo tětivu na místě.

„Budeš střílet na terče?“

„Ano.“

Jeden ze skupiny chlapců namítl: „Nenechají tě střílet.“

Merthin na něj pohlédl. Byl asi dvanáctiletý, vysoký a hubený, s dlouhýma rukama a nohama. Merthin ho viděl i s jeho rodinou předchozího večera ve špitále na převorství – jmenuje se Philemon. Potloukal se kolem mnichů, vyptával se jich a pomáhal jim podávat

večeři. „Samozřejmě, že mě nechají," odpověděl mu Merthin. „Proč by neměli?"

„Protože nejsi dost starej."

„To je hloupost." Už když to Merthin říkal, uvědomil si, že by si neměl být tak jistý: dospělí bývají často hloupí. Philemonovo přesvědčení, že to ví lépe, ho však podrážděnilo, zejména poté, co projevil sebejistotu před Caris.

Odešel od dětí ke skupině mužů čekajících, až na ně přijde řada. Jednoho z nich poznal – mimořádně vysokého, širokoplecího muže zvaného Mark Tkadlec. Mark si povšiml luku a vlídně se Merthina zeptal: „Kdepak jsi k tomu přišel?"

„Vyrobil jsem ho," odpověděl Merthin hrdě.

„Koukni se na to, Elfriku," upozornil Mark svého souseda. „Ten kluk odvedl slušnou práci."

Elfrik byl podsaditý muž s prohnaným výrazem. Luku věnoval pouze zběžný pohled. „Je moc malej," pronesl odmítavým tónem. „Z toho se v životě nevystřelí šíp, kterej by prorazil brnění francouzskýho rytíře."

„Možná ne," přisvědčil klidně Mark. „Já bych ale odhadoval, že ten kluk má před sebou aspoň rok nebo dva, než bude muset bojovat s Francouzema."

John Konstábl zvolal: „Jsme připraveni, začínáme. Marku Tkalci, jsi první na řadě." Obr přistoupil k čáře. Uchopil mohutný luk a vyzkoušel ho; silné dřevo ohnul bez námahy.

Konstábl si teprve nyní všiml Merthina. „Chlapci ne," řekl.

„Proč ne?" protestoval Merthin.

„Na tom nesejde, prostě odtud zmiz."

Merthin uslyšel, jak se některé děti pochechtávají. „K tomu není žádný důvod!" ohradil se pobouřeně.

„Dětem žádný důvody uvádět nemusím," odsekl John. „Dobrá, Marku, střílej."

Merthina to ponížilo. Ulisný Philemon prokázal přede všemi, že se Merthin přecenil. Otočil se k terčům zády.

„Povídal jsem ti to," ušklíbl se Philemon.

„Zavři klapačku a vypadni."

„Ty mi nemůžeš přikazovat, co mám dělat," vysmál se mu Philemon, který byl o šest palců vyšší než Merthin.

„Ale můžu to udělat já," vmísil se Ralph.

Merthin si povzdechl. Ralph byl stoprocentně loajální, ovšem nechápal, že když za něj Philemona zmlátí, Merthin bude vypadat nejen jako hlupák, ale i jako padavka.

„Stejně už jdu," zamumlal Philemon. „Budu pomáhat bratru Godwynovi." A s těmi slovy odešel.

Zbytek dětí se pomalu loudal pryč hledat jiné povyražení. Caris navrhla Merthinovi: „Mohl bys jít vyzkoušet ten luk někam jinam." Zřejmě byla zvědavá, jak to dopadne.

Merthin se rozhlédl kolem sebe. „Ale kam?" Kdyby ho někdo viděl, že střílí bez dozoru, mohli by mu luk sebrat.

„Mohli bychom jít do lesa."

Merthina to překvapilo. Chodit do lesa měly děti zakázáno. V lese se skrývali psanci, muži a ženy, kteří se živili krádežemi. Mohli by dětem ukrást oblečení nebo z nich udělat otroky a byla tu ještě horší nebezpečí, která rodiče jenom naznačovali. I kdyby děti takovým rizikům unikly, dostaly by od otců za neposlušnost pořádně nařezáno.

Caris se však očividně nebála a Merthin nechtěl vypadat méně odvážný než ona. Kromě toho v něm konstáblovo strohé odmítnutí vyvolalo pocity vzdoru. „Dobře," přikývl. „Ale nesmí nás nikdo vidět."

Na to měla odpověď. „Vím kudy."

Vykročila k řece. Merthin a Ralph ji následovali. Připojil se k nim i třínohý pes. „Jak se tvůj pes jmenuje?" zeptal se Merthin.

„Není můj," zavrtěla hlavou. „Ale dala jsem mu kousek žlukléh o špeku a teď se ho nemůžu zbavit."

Procházeli podél bahnitého břehu řeky, kolem skladišť, přístavních hrází a nákladních člunů. Merthin si potají prohlížel dívku, která se bez sebemenšího úsilí stala vůdcem. Měla přímý, odhodlaný výraz, nebyla ani hezká ani ošklivá a v zelených očích s hnědými flíčky se jí zračila nezbednost. Světle hnědé vlasy byly spletené do dvou copů podle módy zámožných žen. Oblečení měla drahé, ale obutá

byla do důkladných kožených bot, a nikoli vyšívaných botek z látky, jakým dávají přednost vznešené dámy.

Odbočila od řeky a vedla je přes sklad dřeva. Zničehonic se ocitli v zakrslém houští. Merthin pocítil znepokojení. Tady v lese, kde za kterýmkoli dubem může číhat psanec, zalitoval předstírané odvahy. Couvnout se však styděl.

Šli dál a hledali mýtinu, která by byla pro střílení z luku dost velká. Caris náhle pronesla spikleneckým hlasem: „Vidíte tamhle ten velký cesmínový keř?“

„Ano.“

„Jakmile kolem něj projdeme, přikrčte se k zemi vedle mě a buďte zticha.“

„Proč?“

„Uvidíte.“

O chvilku později si Merthin, Ralph a Caris přidřepli za keř. Třínohý pes si sedl s nimi a s nadějí se díval na Caris. Ralph se jí začal vyptávat, ale Caris ho umlčela.

Minutu poté kolem nich přešla malá dívka. Caris vyskočila a chytila ji. Děvče vykřiklo.

„Buď zticha!“ okřikla ji Caris. „Nejsme daleko od cesty a nechceme, aby nás někdo slyšel. Proč nás špehuješ?“

„Máte mýho psa a on se nechce vrátit!“ vzlykalo dítě.

„Já tě znám, viděla jsem tě ráno v kostele,“ řekla jí Caris laskavěji. „Dobrá, nemusíš řvát, my ti nic neuděláme. Jak se jmenuješ?“

„Gwenda.“

„A pes?“

„Hop.“ Gwenda ho zvedla a on jí začal olizovat slzy.

„Tak už ho zase máš. Radši pojď s námi, aby ti znovu neutekl. Kromě toho bys možná ani cestu zpátky do města sama nenašla.“

Vydali se dál. Merthin jim položil otázku: „Má to osm rukou a jedenáct nohou. Co to je?“

„Vzdávám se,“ odpověděl okamžitě Ralph. To dělal vždy.

„Já to vím,“ usmála se Caris. „Jsme to my. Čtyři děti a pes. To je dobré.“

Merthina to potěšilo. Lidé jeho žertům často nerozuměli; děvčata skoro nikdy. Po chvíli uslyšel, jak Gwenda vysvětluje Ralphovi:

„Dvě ruce a dvě ruce a dvě ruce a dvě ruce je dohromady osm rukou. Dvě nohy…“

Nikoho neviděli a to bylo dobré. Těch pár lidí, kteří mají v lese co na práci – dřevorubci, uhlíři a taviči železa – dnes pracovat nebude, a narazit na nějakou šlechtickou loveckou skupinu v neděli je nepravděpodobné. Pokud by někoho potkali, byl by to s největší pravděpodobností psanec. A právě tato pravděpodobnost byla nepatrná. Les byl veliký, táhl se na mnoho mil kolem. Merthin nikdy necestoval tak daleko, aby spatřil jeho konec.

Došli na širokou mýtinu a Merthin usoudil: „Tohle bude stačit.“

Na opačném konci, asi o padesát stop dál, stál dub s mohutným kmenem. Merthin se postavil bokem k terči, jak to viděl dělat dospělé muže. Vytáhl jeden ze tří šípů a do zářezu na konci vložil tětivu. Vyrobit šípy bylo stejně těžké jako vyrobit luk. Použil jasanové dřevo a husí pírka. Železo na hroty si opatřit nedokázal, a tak konce prostě zašpičatil a opálil, aby byly tvrdší. Zamířil na strom a potom natáhl tětivu. Musel vynaložit velkou námahu. Vypustil šíp.

Ten dopadl dost daleko před terčem. Hop pro něj pelášil.

Merthin tu stál celý zaražený. Očekával, že šíp proletí vzduchem a zaboří se špičkou do stromu. Uvědomil si, že luk dostatečně neohnul.

Uchopil luk do pravé a šíp do levé ruky. V tomto ohledu byl výjimečný, protože nebyl pravák nebo levák, ale obojí zároveň. Druhým šípem napnul tětivu a luk vší silou zatlačil. Podařilo se mu ho ohnout víc než předtím. Tentokrát šíp doletl skoro ke stromu.

Ke třetímu výstřelu zamířil lukem nahoru. Doufal, že šíp poletí obloukem a zasáhne kmen. Jenže to přehnal a šíp vlétl do větví a ve víru suchého hnědavého listí dopadl na zem.

Merthin se cítil trapně. Lukostřelba je těžší, než si představoval. Tušil, že luk je nejspíš v pořádku, problémem bude jeho dovednost, přesněji její nedostatek.

Znovu se zdálo, že si Caris jeho rozpaků vůbec nevšímá. „Půjč mi ho, já to zkusím,“ požádala Merthina.

„Holky střílet nemůžou,“ namítl Ralph a luk Merthinovi vyškubl. Postavil se k terči bokem jako předtím Merthin, ale nevystřelil

hned. Několikrát tětivu protáhl, aby se s lukem obeznámil. Zjistil, že je to těžší, než očekával, ale po chvíli zřejmě vše pochopil.

Hop pohodil všechny tři šípy Gwendě k nohám a dívka je nyní zvedla a podala Ralphovi.

Zamířil, aniž tětivu natáhl. Šíp směřoval ke stromu, zatímco Ralph neměl v pažích žádný tlak. Merthin si uvědomil, že měl učinit totéž. Proč Ralph chápe tyto věci tak přirozeně, třebaže v životě neodpoví správně na žádnou hádanku? Ralph prohnul luk nikoli bez námahy, ale plynulým pohybem a zasáhl kmen dubu tak, že se šíp zarazil nejméně palec do dřeva. Vítězně se zasmál.

Hop opět pelášil pro šíp. Když dorazil ke stromu, zmateně se zastavil.

Ralph znovu napnul tětivu. Merthin si uvědomil, co má bratr v úmyslu. „Ne!“ zvolal, ale už bylo pozdě. Ralph vystřelil na psa. Šíp zasáhl zezadu krk a zabořil se do něj. Hop padl dopředu, zůstal ležet a škubal sebou.

Gwenda vykřikla. Caris vydechla: „Ach, ne!“ Obě dívky se rozběhly ke psu.

Ralph se zubil. „Co tomu říkáš?“ pronesl hrdě.

„Střelil jsi jejího psa!“ odpověděl rozhněvaně Merthin.

„To je jedno – měl jen tři nohy.“

„Ta holka ho měla ráda, ty pitomče. Podívej, jak brečí!“

„Jenom žárlíš, protože neumíš střílet.“ Ralph cosi zahlédl. Klidným pohybem přiložil k tětivě další šíp, obloukem se otočil a ještě za pohybu vystřelil. Merthin neviděl, na co střílí, dokud šíp nezasáhl cíl: do vzduchu vyskočil tlustý zajíc s šípem zaraženým hluboko v zadní části těla.

Merthin nedokázal skrýt obdiv. Běžícího zajíce nedokáže zasáhnout každý, i když má výcvik. Ralph má přirozené nadání. Merthin skutečně žárlil, třebaže by to nikdy nepřipustil. Toužil stát se rytířem, smělým a silným, a bojovat za krále jako kdysi otec. Teď ho zdrtilo, když se projevil jako beznadějný případ v takových věcech, jako je lukostřelba.

Ralph popadl kámen a rozdrtil zajíci hlavu, aby ukončil jeho trápení.

Merthin poklekl vedle dívek a Hopa. Pes nedýchal. Caris mu jemně vytáhla šíp z krku a podala ho Merthinovi. Žádná krev z rány nevytekla: Hop byl mrtvý.

Chvíli nikdo nepromluvil. V tichu uslyšeli mužský výkřik.

Merthin vyskočil a srdce se mu rozbušilo. Uslyšel další křik, jiný hlas: bylo tu víc lidí. Oba hlasy zněly útočně a vztekle. Odehrával se nějaký zápas. Merthin byl vyděšený, stejně jako ostatní. Jak strnule stáli a naslouchali, zaslechli další zvuk. Působil ho muž, který bezhlavě utíkal lesem, lámal spadlé větve, dupal po malých stromkách a suchém listí.

Přibližoval se jejich směrem.

První promluvila Caris. „Do houští," rozhodla a ukázala na velký shluk stálezelených křovin. Merthina napadlo, že to byl patrně domov zajíce, kterého Ralph střelil. Caris vzápětí padla na břicho a plazila se k houštině. Gwenda ji následovala s mrtvým Hopem v náručí. Ralph zvedl zabitého zajíce a přidal se k nim. Merthin už klečel, když si uvědomil, že z kmene stromu nechali trčet zrádný šíp. Vrhl se přes mýtinu, vytáhl ho, přeběhl zpátky a zapadl pod křoví.

Dřív než muže spatřili, uslyšeli, jak dýchá. Stále běžel, ale dech popadal tak těžce a trhaně, jako by už téměř nemohl dál. Křik pocházel od jeho pronásledovatelů, kteří na sebe volali: „Sem – tamhle tudy!" Merthin si připomněl, jak Caris říkala, že nejsou daleko od cesty. Není ten prchající muž nějaký poutník, kterého přepadli lupiči?

Chvíli poté vpadl muž na mýtinu.

Byl to rytíř, asi dvacetiletý, s mečem a dlouhou dýkou na opasku. Byl dobře oblečený v kožené cestovní haleně a na nohou měl vysoké boty s ohrnutými vršky. Klopýtl a upadl. Převalil se, vstal, těžce se nadechl a pak se postavil zády k dubu. Vytasil zbraně.

Merthin letmo pohlédl na kamarády. Caris byla strachy bílá a kousala se do rtu. Gwenda k sobě tiskla psí mrtvolku, jako by jí to dodávalo pocit většího bezpečí. Ralph vypadal také vyděšeně, ale nikoli natolik, aby nevytáhl šíp ze zaječího hřbetu a nestrčil si zabité zvíře pod halenu.

Chvíli se zdálo, že rytíř upírá pohled do křoví, a Merthin se zděsil, že ukryté děti určitě zahlédne. Nebo si třeba všiml polámaných

větviček a poškozeného listoví v místě, kde se prodrali pod keř. Koutkem oka Merthin postřehl, jak Ralph přikládá šíp k tětivě.

Pak dorazili pronásledovatelé. Byli to dva silní zbrojnoši; vypadali surově a třímali vytasené meče. Jeden měl kabátec z laciné hnědé vlny, druhý byl v umouněném černém plášti. Všichni tři muži chvíli odpočívali a těžce dýchali. Merthin si byl jistý, že bude svědkem toho, jak rytíře rozsekají na kusy, a zahanbeně si uvědomil, že se mu derou slzy do očí. Rytíř pak náhle otočil meč jílcem dopředu a nabídl ho pronásledovatelům s gestem, že se vzdává.

Starší zbrojnoš v černém plášti vykročil a natáhl ruku. Obezřele uchopil nabídnutý meč a podal ho svému druhovi. Potom přijal rytířovu dýku a řekl: „Já nechci tvoje zbraně, Thomasi Langleyi.“

„Vy mě znáte, ale já neznám vás,“ odpověděl Thomas. „Podle oblečení jste určitě královnini muži.“

Starší muž přitiskl Thomasovi k hrdlu špičku meče a přitlačil ho ke stromu. „Máš nějakej dopis.“

„Pokyny od hraběte pro šerifa, ohledně daní. Klidně si ho přečti.“ To byl žert. Zbrojnoši skoro s jistotou neumějí číst. Thomas má pevné nervy, pomyslel si Merthin, že se dokáže vysmívat mužům, kteří jsou očividně připraveni ho zabít.

Druhý zbrojnoš se sehnul a pod nataženým mečem prvního popadl pouzdro upevněné k Thomasovu opasku. Netrpělivě opasek mečem přeřízl, odhodil ho stranou a pouzdro otevřel. Vytáhl menší váček z naolejované vlny a z něj pak list pergamenu stočený do svitku a zapečetěný voskem.

Je snad možné, že ten zápas svádějí kvůli pouhému dopisu? Merthinovi to připadalo neuvěřitelné. Jestliže ano, co je na svitku napsáno? To asi nebudou běžné pokyny k daním. Tam musí být nějaké strašlivé tajemství.

„Jestli mě zabijete,“ varoval rytíř, „ten, kdo se skrývá tamhle v křoví, ať je to kdokoli, se stane svědkem vraždy.“

Výjev na okamžik znehybněl. Muž v černém plášti tiskl dál špičku meče k Thomasovu hrdlu a odolával pokušení ohlédnout se přes rameno. Druhý, který stál opodál, zaváhal a pak se podíval ke křovinám.

V tu chvíli Gwenda vykřikla.

Muž v hnědém kabátci zvedl meč a učinil dva dlouhé kroky přes mýtinu ke křoví. Gwenda se zvedla a vyběhla z úkrytu. Zbrojnoš po ní skočil a natáhl se, aby ji chytil.

Ralph se náhle postavil, zvedl luk, jediným plynulým pohybem natáhl tětivu a vystřelil. Šíp muže zasáhl do oka a pronikl několik palců do hlavy. Mužova levá ruka vylétla nahoru, jako by chtěla šíp popadnout a vytáhnout. Pak zbrojnoš ochabl a padl k zemi jako pytel obilí, až to zadunělo.

Ralph vyběhl z křoví za Gwendou. Merthin koutkem oka zahlédl, že je následuje i Caris. Chtěl také utéct, ale nohy jako kdyby měl zaražené do země.

Na opačné straně mýtiny se ozval výkřik a Merthin viděl, že rytíř srazil stranou meč, který ho ohrožoval, a odněkud z šatu vytáhl malý nůž s čepelí dlouhou jako dlaň. Zbrojnoš v černém plášti však byl ve střehu a odskočil z jeho dosahu. Pak zdvihl meč a rozmáchl se po rytířově hlavě.

Thomas uhnul stranou, jenže ne dost rychle. Špička meče mu zasáhla levé předloktí, prosekla koženou vestu a vnikla do svalu. Zařval bolestí, ale neupadl. Rychlým pohybem, který Merthinovi připadal nesmírně ladný, zvedl pravici a vrazil nůž protivníkovi do hrdla. Ruka potom pokračovala v oblouku a nůž odřízl skoro celý krk.

Z mužova hrdla vytryskl proud krve. Thomas klopýtl dozadu a krvavé sprše se vyhnul. Muž v černém padl k zemi. Hlava mu visela na těle na proužku kůže.

Thomas pustil z pravice nůž a stiskl si zraněnou levou ruku. Posadil se na zem a náhle vypadal slabý.

Merthin zůstal sám se zraněným rytířem, dvěma zabitými zbrojnoši a mrtvolkou třínohého psa. Věděl, že by měl utíkat za ostatními dětmi, ale zvědavost ho držela na místě. Thomas teď vypadá neškodně, říkal si.

Rytíř měl pozorné oči. „Můžeš vylézt," zavolal. „V tomhle stavu tě nijak ohrozit nemůžu."

Merthin se váhavě zvedl a protáhl se křovím. Přešel přes mýtinu a zastavil se několik stop od sedícího rytíře.

Thomas poznamenal: „Jestli se přijde na to, že sis byl hrát v lese, nařežou ti.“

Merthin přikývl.

„Zachovám tvé tajemství, jestliže ty zachováš moje.“

Merthin znovu přikývl. Souhlasem s dohodou žádné ústupky nečiní. Žádné z dětí nebude mluvit o tom, co viděly. Kdyby promluvily, dostaly by se do nevýslovného maléru. Co by bylo s Ralphem, který zabil jednoho z královniných mužů?

„Byl bys tak hodný a pomohl mi ovázat ránu?“ požádal Thomas. Navzdory všemu, co se přihodilo, mluví zdvořile, všiml si Merthin. Rytířova vyrovnanost byla pozoruhodná. Merthin cítil, že až vyroste, chtěl by být také takový.

Merthinovu sevřenému hrdlu se nakonec podařilo vydat slovo: „Ano.“

„Zvedni tedy ten přervaný opasek a obtoč mi ho laskavě kolem paže.“

Merthin to učinil. Thomasova košile byla prosáknutá krví a sval na ruce byl rozříznutý jako kus masa na pultu u řezníka. Merthinovi se poněkud zvedl žaludek, ale přinutil se obtočit opasek kolem Thomasovy paže tak, že ránu pevně stáhl a zpomalil krvácení. Udělal uzel a Thomas ho pravou rukou ještě víc utáhl.

Potom Thomas namáhavě vstal.

Pohlédl na mrtvé muže. „Pohřbít je nemůžeme,“ konstatoval. „Vykrvácel bych dřív, než by byly hroby vykopané.“ Letmo pohlédl na Merthina a dodal: „I kdybys mi pomáhal.“ Chvíli přemýšlel. „Na druhou stranu nechci, aby je objevil nějaký páreček, který hledá zákoutí, kde by… kde by byl o samotě. Odtáhneme ty žoky do křoví, kde jste se schovávali vy. Napřed hnědý plášť.“

Přistoupili k mrtvole.

„Každý jednu nohu,“ vyzval Thomas chlapce. Pravou rukou popadl levý kotník mrtvého muže. Merthin uchopil oběma rukama druhou ochablou končetinu a zdvihl ji. Společně odtáhli mrtvolu do křoví k Hopovi.

„To bude stačit,“ usoudil Thomas. Obličej mu bolestí zbělal. Po chvíli se shýbl a vytáhl mrtvole šíp z oka. „Tvůj?“ zeptal se se zdviženým obočím.

Merthin si šíp vzal a otřel ho o zem, aby ho zbavil ulpělé krve a mozkové tkáně.

Stejným způsobem odvlekli přes mýtinu druhou mrtvolu, za níž poskakovala nepevně přichycená hlava, a zanechali ji vedle první.

Thomas sebral meče, které muži upustili, a hodil je do křoví k mrtvolám. Potom posbíral své vlastní zbraně.

„Teď tě chci požádat o velkou laskavost," obrátil se k Merthinovi a podal mu dýku. „Vyhrabal bys mi malou jamku?"

„Jistě." Merthin dýku uchopil.

„Hned tady, přímo před tím dubem."

„Jak velkou?"

Thomas zvedl kožené pouzdro, které měl původně připevněné na opasku. „Tak velkou, aby se v ní na padesát roků ukrylo tohle."

Merthin sebral odvahu a zeptal se: „Proč?"

„Kopej a já ti povím vše, co můžu."

Merthin vyškrábl na zemi čtverec a začal dýkou kypřit zem a vybírat ji rukama.

Thomas uchopil svitek, vložil ho do vlněného váčku a ten strčil do pouzdra. „Tenhle dopis jsem měl doručit hraběti ze Shiringu," začal vysvětlovat Merthinovi. „Jenže on obsahuje nesmírně nebezpečné tajemství a já jsem si uvědomil, že posla by určitě zabili, aby bylo jisté, že nikdy nepromluví. Potřeboval jsem proto zmizet. Rozhodl jsem se, že vyhledám útočiště v nějakém klášteře a stanu se mnichem. Mám už dost bojování a spáchal jsem spoustu hříchů, ze kterých se potřebuju kát. Sotva jsem zmizel, lidi, co mi ten dopis svěřili, mě začali hledat – a já měl smůlu. V jedné hospodě v Bristolu mě spatřili."

„Proč po tobě šli královnini muži?"

„I ona by ráda zabránila šíření tohoto tajemství."

Když byla Merthinova jamka osmnáct palců hluboká, Thomas prohlásil: „To bude stačit." Pustil pouzdro do ní.

Merthin zaházel pouzdro zeminou a Thomas zakryl čerstvě zrytou zem listím a větvičkami, aby ji nebylo možné rozeznat od okolí.

„Kdyby ses doslechl, že jsem zemřel," pokračoval Thomas, „byl bych rád, kdybys ten dopis vykopal a předal některému knězi. Udělal bys to pro mě?"

„Ano.“

„Do té doby o tom nesmíš nikomu říct. Oni sice vědí, že ten dopis mám, ale nevědí kde, a tak se budou bát cokoli udělat. Jestliže to tajemství prozradíš, stanou se dvě věci. Nejprve zabijí mě. Potom zabijí tebe.“

Merthin byl zděšený. Připadalo mu nespravedlivé, že má být v takovém nebezpečí jen proto, že pomohl nějakému muži vyhrabat díru.

„Je mi líto, že jsem tě tak vystrašil,“ pokračoval Thomas. „Ale jenom moje chyba to není. Koneckonců já jsem tě nežádal, abys sem chodil.“

„Ne.“ Merthin z celého srdce litoval, že neuposlechl matčiných příkazů a chodil do lesa.

„Já teď půjdu zpátky na cestu. Co kdyby ses vrátil stejnou cestou, kudy jsi přišel? Vsadím se, že narazíš na svoje kamarády. Jistě na tebe čekají někde nedaleko.“

Merthin se měl k odchodu.

„Jak se jmenuješ?“ zavolal za ním rytíř.

„Merthin, syn sira Geralda.“

„Skutečně?“ podivil se rytíř, jako by otce znal. „Tak tedy ani slovo – ani jemu.“

Merthin přikývl a odešel.

Sotva ušel padesát yardů, vrhnul. Potom se cítil o trochu lépe.

Jak Thomas předvídal, ostatní na něj čekali hned na kraji lesa, nedaleko skladu stavebního dříví. Shlukli se kolem něj a sahali na něj, jako by se chtěli ujistit, že je v pořádku. Očividně se jim ulevilo, třebaže vypadali zahanbeně, jako by měli pocit viny, že ho opustili. Všichni byli otřesení, i Ralph. „Ten muž,“ zachraptěl. „Ten, co jsem ho střelil. Je hodně zraněný?“

„Je mrtvý,“ odpověděl Merthin. Ukázal Ralphovi šíp, stále ještě zakrvácený.

„Tys mu ho vytáhl z oka?“

Merthin by rád přisvědčil, ale rozhodl se říct pravdu. „Ne, vytáhl ho ten rytíř.“

„Co se stalo s tím druhým zbrojnošem?“

„Rytíř mu prořízl krk. Potom jsme schovali mrtvoly do křoví.“

„A on tě nechal jen tak odejít?“

„Ano.“ O zakopaném dopisu Merthin nic neřekl.

„Tohle tajemství si musíme nechat pro sebe,“ naléhala Caris. „Kdyby na to někdo přišel, dostaneme se do hrozného maléru.“

Ralph prohlásil: „Já to nikdy nepovím.“

„Měli bychom přísahat,“ navrhla Caris.

Postavili se do kroužku. Caris natáhla paži tak, že měla ruku uprostřed kruhu. Merthin položil ruku na její. Měla hebkou a teplou pokožku. Svou ruku připojil i Ralph a Gwenda učinila totéž. Přísahali při krvi Ježíšově.

Potom se odebrali zpátky do města.

Cvičení v lukostřelbě už skončilo a byl čas na oběd. Když přecházeli po mostě, Merthin se svěřil Ralphovi: „Až budu velký, chci být jako ten rytíř – vždycky zdvořilý, nikdy vystrašený a v boji smrtelně nebezpečný.“

„Já taky,“ přidal se Ralph. „Smrtelně nebezpečný.“

Ve starém městě Merthina nevýslovně překvapilo, že všude kolem pokračuje normální život: nářek plačících miminek, vůně pečeného masa, muži popíjející pivo před krčmami.

Caris se zastavila před velkým domem na hlavní ulici, přímo naproti vchodu do převorství. Položila Gwendě paži kolem ramen a navrhla jí: „Můj pes má u nás doma štěňata. Nechceš se podívat?“

Gwenda vypadala stále ještě vyděšeně a slzy měla na krajíčku, ale rozhodně přikývla. „Ano, prosím.“

To je chytré a laskavé, pomyslel si Merthin. Štěňata děvčátko utěší – a také rozptýlí. Až se vrátí domů, bude daleko spíš povídat o štěňatech než o tom, že byla v lese.

Rozloučili se a dívky vešly do domu. Merthin přemýšlel, kdy asi opět uvidí Caris.

Potom mu vytanuly na mysli ostatní starosti. Co bude otec dělat s dluhy? Merthin a Ralph odbočili ke katedrále, Ralph stále s lukem a zabitým zajícem. Všude vládl klid.

Ubytovna pro hosty zela až na pár nemocných prázdnotou. Jedna jeptiška jim oznámila: „Váš otec je v kostele, s hrabětem ze Shiringu.“

Vešli do velkolepé katedrály. Rodiče spatřili ve vestibulu. Matka seděla na úpatí sloupu, na vyčnívajícím rohu, kde se kulatý sloup opírá o čtvercový podstavec. Její tvář byla v chladném světle procházejícím vysokými okny nehybná a vážná, téměř jako vytesaná z téhož šedého kamene jako sloup, o který si opírala hlavu. Otec stál vedle ní, široká ramena odevzdaně pokleslá. Hrabě Roland stál proti nim. Byl starší než otec, ale díky černým vlasům a ráznému chování vypadal mladistvěji. Převor Anthony si stoupl vedle hraběte.

Chlapci se stáhli zpátky ke dveřím, ale matka je přivolala. „Pojďte sem," vyzvala je. „Hrabě Roland nám pomohl dosáhnout dohody s převorem Anthonym, a tím vyřešit všechny naše problémy."

Otec zamručel, jako by hraběti nebyl tak vděčný jako ona. „A převorství dostane mou půdu," oznámil. „Nezbude nic, co byste vy dva zdědili."

„Budeme bydlet tady v Kingsbridgi," pokračovala matka radostně. „Budeme chráněnci převorství."

Merthin se zeptal: „Co to znamená chráněnci?"

„To znamená, že mniši nám poskytnou dům, ve kterém budeme bydlet, a dvě jídla denně po zbytek našeho života. Není to nádherné?"

Merthinovi bylo zřejmé, že si ve skutečnosti nemyslí, že to je nádherné. Předstírá radost. Otec se za ztrátu pozemků jasně stydí. Merthin si uvědomil, že v tom je víc než jen náznak ostudy.

Otec oslovil hraběte. „A co moji chlapci?"

Hrabě Roland se otočil a pohlédl na ně. „Ten velký vypadá slibně," poznamenal. „Toho zajíce jsi zabil ty, mládenče?"

„Ano, můj pane," odpověděl hrdě Ralph. „Střelil jsem ho lukem."

„Za pár let může ke mně přijít jako zbrojnoš," rozhodl hrabě rázně. „Budeme ho učit, aby se z něj stal rytíř."

Otec vypadal potěšeně.

Merthin byl zmatený. Velká rozhodnutí se činí příliš rychle. Pobouřilo ho, že se mladšímu bratrovi dostává takové přízně, zatímco o něm nepadla ani zmínka. „To není spravedlivé!" vybuchl. „Já chci být taky rytířem!"

Matka zavrtěla hlavou: „Ne!“

„Ale ten luk jsem udělal já!“

Otec si podrážděně povzdechl a zatvářil se znechuceně.

„Tak tys udělal ten luk, ano, maličký?“ prohodil hrabě a v jeho tváři se zračilo pohrdání. „V tom případě se staneš učněm u tesaře.“

3

Caris bydlela v přepychovém hrázděném domě s kamennými podlahami a kamenným komínem. V přízemí se nacházely tři samostatné místnosti: hala s velkým jídelním stolem, malý předpokoj, kde tatínek mohl v soukromí projednávat obchody, a vzadu kuchyně. Když Caris s Gwendou vešly dovnitř, ucítily tak silnou vůni vařené šunky, až se jim sbíhaly sliny.

Caris provedla Gwendu halou a pak po vnitřním schodišti nahoru.

„Kde jsou štěňátka?“ zajímala se Gwenda.

„Chci nejdřív zajít za matkou,“ vysvětlila jí Caris. „Je nemocná.“

Vstoupily do ložnice v přední části domu, kde maminka ležela na vyřezávané dřevěné posteli. Byla to malá a křehká žena: Caris byla už stejně vysoká jako ona. Maminka vypadala bledší než obvykle, nebyla ještě učesaná a vlasy se jí lepily k vlhkým tvářím. „Jak se cítíš?“ zeptala se Caris.

„Dneska jsem trochu slabá.“ Námaha, kterou vynaložila při mluvení, připravila maminku o dech.

Caris pocítila důvěrně známou bolestnou směsici úzkosti a bezmocnosti. Matka je nemocná už déle než rok. Začalo to bolestmi v kloubech. Brzo se jí vytvořily vředy v ústech a nespočetné podlitiny na těle. Byla příliš slabá, než aby mohla vůbec něco dělat. Minulý týden nastydla. Nyní měla horečku a sotva popadala dech.

„Nepotřebuješ něco?“ zeptala se Caris.

„Ne, děkuju.“

Byla to obvyklá odpověď, ale kdykoli ji Caris slyšela, šílela bezmocí. „Nemám zajít pro matku Cecilii?“ Kingsbridgeská převorka byla jediný člověk, který mamince dokázal přinést trochu úlevy.

Měla makový výtažek, který mísila s medem a teplým vínem. Mamince to vždy aspoň na čas ulevilo od bolesti. Pro Caris byla Cecilia víc než anděl.

„Není třeba, děvenko," odmítla maminka. „Jaká byla bohoslužba o Všech svatých?"

Caris si povšimla, jak bledé má matka rty. „Strašidelná," odpověděla.

Maminka se odmlčela a odpočívala. Potom se zeptala: „Co jsi dělala dopoledne?"

„Dívala jsem se, jak střílejí z luku." Caris zatajila dech, vystrašená, že by maminka mohla nějak uhádnout její tajemství obtížené vinou, jak to často dělávala.

Maminka však pohlédla na Gwendu. „Kdo je tahle tvoje malá kamarádka?"

„Gwenda. Přivedla jsem ji, aby se podívala na štěňata."

„To je hezké." Maminka náhle vypadala unavená. Zavřela oči a odvrátila hlavu stranou.

Dívky se tiše vytratily.

Gwenda byla vyděšená. „Co je jí?"

„Má souchotiny." Caris o tom nerada mluvila. Matčina nemoc v ní vyvolávala skličující pocit, že nic není jisté, že se může stát cokoli, že na tomto světě není žádné bezpečí. Bylo to ještě děsivější než ten boj, jehož svědky se stali v lese. Když pomyslela na to, co se může přihodit, na možnost, že matka zemře, pocítila v hrudi panickou rozechvělost a chtělo se jí křičet.

Prostřední pokoj používali v létě Italové, kupci vlny z Florencie a Prata, kteří přicházeli s tatínkem obchodovat. Nyní zůstával pokoj prázdný. Štěňata si hrála v zadním pokoji, který patřil Caris a její sestře Alici. Bylo jim sedm týdnů a byla připravená odejít od čím dál nevrlejší mámy. Gwenda si radostně zavýskla a hned se vrhla k nim na podlahu.

Caris zvedla nejmenší štěně z vrhu, čilou fenečku, která se pořád snažila prozkoumávat svět na vlastní pěst. „Tuhle si nechám," usmála se. „Jmenuje se Malá." Dotek štěňátka ji uklidňoval, pomáhal zapomenout na vše, co ji znepokojuje.

Ostatní čtyři pejsci se drápali na Gwendu, očichávali ji a žvýkali jí oblečení. Zvedla ošklivé hnědé štěně s protáhlým čenichem a očima příliš blízko u sebe. „Mně se líbí tenhle," povzdechla si. Štěně se jí na klíně stočilo do klubíčka.

Caris se zeptala: „Chtěla by sis ho nechat?"

Gwendě vyhrkly slzy. „Mohla bych?"

„My je smíme rozdat."

„Opravdu?"

„Tatínek už žádné další psy nechce. Jestli se ti líbí, můžeš si ho vzít."

„Ach, ano," zašeptala Gwenda. „Ano, prosím."

„Jak ho pojmenuješ?"

„Nějak aby mně připomínal Hopa. Asi mu budu říkat Skok."

„To je dobré jméno." Caris viděla, že Skok už na Gwendině klíně spí.

Dívky tiše seděly u štěňat. Caris myslela na chlapce, se kterými se setkaly, na toho malého rusovlasého se zlatohnědýma očima a jeho vysokého a pohledného mladšího bratra. Co ji přivedlo k tomu, aby je vzala do lesa? Nebylo to poprvé, co podlehla nějakému hloupému popudu. Stávalo se to, když jí někdo přikazoval, že nemá něco dělat. Na vymýšlení příkazů byla nepřekonatelná teta Petranilla. „Nekrm tu kočku, nikdy se jí nezbavíme. V domě si nikdo s míčem nehraje. Drž se od toho kluka dál, jeho rodiče jsou rolníci." Příkazy, které omezovaly její chování, přiváděly Caris málem k šílenství.

Jenže něco tak nerozumného ještě nikdy neprovedla. Při pouhém pomyšlení na to se rozklepala. Dva muži přišli o život. Mohly o něj přijít i čtyři děti.

Přemýšlela, kvůli čemu asi ta bitka vznikla a proč zbrojnoši rytíře pronásledovali. Zřejmě nešlo o obyčejné loupežné přepadení. Mluvili o nějakém dopisu. Jenže Merthin o tom nic dalšího neříkal. Možná se už nic víc nedozvěděl. Byla to jenom další ze záhad života dospělých lidí.

Caris se líbil Merthin. Jeho otravný bratr Ralph byl stejný jako kterýkoli jiný kluk v Kingsbridgi, vychloubačný, útočný a hloupý, ale Merthin se zdál jiný. Zaujal ji hned od začátku.

Dva noví kamarádi v jednom dni, pomyslela si při pohledu na Gwendu. Ta malá holka není hezká. Má tmavohnědé oči posazené blízko sebe nad nosem jako skoba. Vybrala si psa, který se jí trochu podobá, uvědomila si Caris pobaveně. Gwendiny šaty jsou staré a určitě je před ní nosilo už mnoho dětí. Gwenda byla nyní klidnější. Už nevypadala, jako když se má každou chvíli rozbrečet. I ji štěňata ukonejšila.

V hale pod nimi se ozval dobře známý nesouměrný krok a chvilku poté zaburácel mužský hlas: „Přineste mi džbán piva, u všech svatých, mám žízeň jako trám!“

„To je otec,“ vysvětlila Caris. „Pojď ho pozdravit.“ Když viděla, že se Gwenda zatvářila úzkostlivě, dodala: „Buď klidná, on vždycky takhle křičí, ale ve skutečnosti je hodný.“

Děvčata sestoupila se štěňaty do přízemí. „Co se stalo se služebnictvem?“ ryčel tatínek. „Dali se snad všichni k těm strašidelným skřítkům?“ Vydusal z kuchyně. Pokroucenou pravou nohu táhl za sebou jako vždy a v ruce nesl velký dřevěný pohár naplněný až po okraj pivem. „Nazdar, moje malá pampeliško,“ oslovil Caris tlumenějším hlasem. Posadil se na velkou židli v čele stolu a dlouze upil z poháru. „Tak a je mi líp,“ prohlásil spokojeně a otřel si rozcuchané vousy do rukávu. Všiml si Gwendy. „Malá sedmikráska k mojí pampelišce?“ prohodil. „Jakpak se jmenuješ?“

„Gwenda, z Wigleigh, můj pane,“ odpověděla ohromeně. „Dala jsem jí štěňátko,“ vysvětlila otci Caris.

„To je nápad!“ pochválil ji tatínek. „Štěňátka potřebujou lásku a nikdo je nedokáže milovat víc než malé holčičky.“

Na stoličce u stolu Caris spatřila plášť z šarlatové látky. Určitě byla dovezená, protože angličtí barviři neumějí docílit tak zářivě červené barvy. Tatínek se otočil za jejím pohledem a poznamenal: „To je pro matku. Vždycky si přála plášť z italské červené látky. Doufám, že ji povzbudí a ona se uzdraví, aby ho mohla nosit.“

Caris si sáhla na látku. Vlna byla hebká a hustě tkaná, jak to umějí jen Italové. „To je krása!“ zvolala.

Z ulice vešla teta Petranilla. Trochu se tatínkovi podobala, ale zatímco on byl srdečný, Petranilla vypadala upjatě. Spíš se zdála podobná svému druhému bratrovi, kingsbridgeskému převorovi Antho-

nymu: oba byli vysoké, impozantní postavy. Tatínek byl malý, chromý a připomínal soudek.

Caris neměla Petranillu ráda. Teta byla chytrá, ale i podlá, což je u dospělého hrozivá kombinace. Caris na ni nikdy nedokázala vyzrát. Gwenda vycítila Carisin odpor a hleděla na nově příchozí s obavou. Pouze tatínka potěšilo, že ji vidí. „Pojď dál, sestro," přivítal ji. „Kam se podělo všechno služebnictvo?"

„Nechápu, proč si představuješ, že bych to měla vědět, když právě přicházím ze svého domu na opačném konci ulice, ale kdybych měla hádat, Edmunde, řekla bych, že kuchařka leze po čtyřech v kurníku a doufá, že tam najde pár vajec, aby ti mohla udělat pudink, a služka je nahoře a pomáhá tvé manželce na nočník, což ona kolem poledne obvykle požaduje. Pokud jde o učně, doufám, že oba hlídají skladiště u řeky, aby si nějaký sváteční prostopášník nevzal do své opilecké palice, že si rozdělá oheň na dolet jiskry od tvé uskladněné vlny."

Takto promlouvala často, tazateli se od ní při odpovědi na prostou otázku dostávalo malého kázání. Chovala se pohrdavě jako vždy, ale tatínkovi to nevadilo, nebo aspoň předstíral, že mu to nevadí. „Má pozoruhodná sestro," přikývl, „to tys zdědila moudrost našeho otce."

Petranilla se obrátila k dívkám. „Náš otec pocházel z rodu Toma Stavitele, nevlastního otce a učitele Jacka Stavitele, architekta kingsbridgeské katedrály," poučila je. „Otec složil slib, že svého prvorozeného zasvětí Bohu, naneštěstí se mu jako první narodila dívka – já. Pojmenoval mě po svaté Petranille – to byla dcera svatého Petra, jak určitě víte – a modlil se, aby příští dítě byl syn. Jenže první syn se narodil znetvořený a on nechtěl dát Bohu vadný dar, a tak Edmunda vychoval, aby převzal jeho obchod s vlnou. Naštěstí jako třetí se narodil náš bratr Anthony. Bylo to dítě dobře vychované v bázni Boží. Jako chlapec vstoupil do kláštera a nyní je k hrdosti nás všech převorem."

Kdyby byla muž, stala by se knězem, takto udělala to druhé nejlepší, co mohla, a sice vychovávala svého syna Godwyna k tomu, aby se stal mnichem v převorství. Caris staršího bratrance Godwyna vždy litovala, že má za matku Petranillu.

Petranilla si povšimla červeného pláště. „Čí to je?“ zeptala se. „To je nejdražší italská látka!“

„Koupil jsem to pro Rose,“ odpověděl tatínek.

Petranilla na něj chvíli upřeně hleděla. Caris bylo jasné, že ho považuje za troubu, když kupuje takový plášť ženě, která rok nevyšla z domu. Poznamenala však jenom: „Jsi na ni moc hodný,“ což mohl, ale také nemusel, být kompliment.

Otci to bylo jedno. „Jdi nahoru a podívej se na ni,“ vyzval sestru. „Ty ji potěšíš.“

Caris o tom pochybovala, ale Petranilla žádné takové obavy nechovala a stoupala po schodech nahoru.

Z ulice vešla Carisina sestra Alice. Bylo jí jedenáct, o rok víc než Caris. Vyvalila oči na Gwendu a zeptala se: „Kdo je to?“

„Moje nová kamarádka Gwenda,“ odpověděla Caris. „Vezme si jedno štěně.“

„Vždyť ona má to, který jsem chtěla já!“ protestovala Alice.

Nikdy předtím nic takového nevyslovila. „Nikdy sis žádný nevybrala!“ rozčílila se Caris. „Říkáš to jen proto, že jsi potvora.“

„Proč by si měla brát naše štěně?“

Zakročil tatínek. „No tak, no tak,“ zabručel. „Štěňat máme víc, než potřebujeme.“

„Caris se měla napřed zeptat, který chci já!“

„Ano, to měla,“ připustil tatínek, třebaže dobře věděl, že Alice dělá jen potíže. „Příště to už nedělej, Caris.“

„Ano, tatínku.“

Z kuchyně vešla kuchařka s džbánky a hrnky. Když se Caris učila mluvit, nazývala kuchařku Tutty, nikdo nevěděl proč, ale to jméno jí zůstalo. Tatínek na ni kývl: „Děkuju, Tutty. Děvčata, posaďte se ke stolu.“ Gwenda zaváhala, nejistá, zda pozvání platí i pro ni, ale Caris jí pokynula, neboť věděla, že tatínek míní i ji – vždycky pozval ke stolu každého, kdo byl na dohled.

Tutty dolila tatínkův pohár pivem a potom dala Alici, Caris a Gwendě pivo ředěné vodou. Gwenda celý hrnek hned s chutí vypila a Caris vytušila, že pivo často nedostane: chudí lidé pijí mošt z planých jablek.

Potom kuchařka před každého položila tlustý a velký krajíc žitného chleba sloužící jako talíř. Gwenda ho hned popadla a Caris poznala, ze dívka ještě nikdy nejedla u stolu. „Počkej," vyzvala ji tiše a Gwenda chléb zase položila. Tutty přinesla šunku na prkýnku a mísu zelí. Tatínek uchopil velký nůž, odřezal plátky šunky a naložil je na chleby. Gwenda vytřeštěně zírala na množství masa, které dostala. Caris pak na šunku přidala lžíce zelných listů.

Po schodech seběhla pokojská Elaine. „Paní se zřejmě přitížilo," vyhrkla. „Paní Petranilla říká, že bychom měli poslat pro matku Cecilii."

„Tak utíkej na převorství a popros ji, aby přišla," vyzval ji tatínek.

Pokojská odběhla.

„Spořádejte to, děti," vyzval je tatínek a nabodl nožem plátek šunky. Caris však viděla, že ho už oběd netěší. Zdálo se, že se dívá na něco v dáli.

Gwenda snědla trochu zelí a zašeptala: „Tohle je jídlo z nebe." Caris ho ochutnala. Zelí bylo uvařené se zázvorem. Gwenda asi ještě nikdy zázvor neochutnala, ten si mohli dovolit jen bohatí.

Petranilla sešla dolů, na dřevěný talíř položila kousek šunky a odnesla ho nahoru mamince. Za chvíli se však s netknutým jídlem vrátila. Posadila se ke stolu, aby se sama najedla a kuchařka i jí přinesla krajíc chleba místo talíře. „Když jsem byla malá, byli jsme jediná rodina v Kingsbridgi, která měla každý den maso," oznámila. „S výjimkou postních dnů – otec byl velmi zbožný. Byl prvním zdejším vlnařem, který začal obchodovat přímo s Italy. Dnes to dělají všichni, i když bratr Edmund je stále nejvýznamnější."

Caris ztratila chuť k jídlu a musela dlouho žvýkat, než mohla polknout. Konečně dorazila matka Cecilia, malá čilá žena konejšivého a rozhodného vystupování. Přišla s ní sestra Juliana, prostá žena s vřelým srdcem. Když je Caris viděla, jak stoupají po schodech, štěbetající vrabčák následovaný kolébající se slepicí, hned se cítila lépe. Jeptišky maminku omyjí růžovou vodou, která jí zchladí horečku a svou vůní jí zvedne náladu.

Tutty přinesla jablka a sýr. Tatínek roztržitě oloupal jablko nožem. Caris si vzpomněla, že když byla menší, krmil ji oloupanými plátky a sám pak jedl slupku.

Sestra Juliana se vrátila dolů s ustaraným výrazem v naducané tváři. „Převorka si přeje, aby se na paní Rose přišel podívat bratr Joseph," oznámila. Joseph působil v klášteře jako zkušený lékař: vyškolil se u mistrů v Oxfordu. „Zajdu pro něj," dodala a vyběhla ze dveří na ulici.

Tatínek odložil oloupané jablko.

Caris se strachovala: „Co se bude dít?"

„Nevím, pampeliško. Nebude pršet? Kolik žoků vlny potřebují Florenťani? Nedostanou ovce dobytčí mor? Narodí se holčička, nebo kluk s pokroucenou nohou? To nikdy nevíme. Proto…" Odvrátil pohled. „Proto je to tak těžké."

Podal jí jablko. Caris ho dala Gwendě, která ho snědla celé i s jadérky a stopkou.

Bratr Joseph tu byl za pár minut s mladým pomocníkem, kterého Caris znala jako Saula Bělohlava, nazývaného tak kvůli jeho vlasům – to málo, co mu na hlavě zbývalo po mnišském sestřihu, bylo šedavě plavé.

Cecilia a Juliana sestoupily dolů, bezpochyby proto, aby udělaly oběma mužům v malém pokojíku místo. Cecilia usedla ke stolu, ale nejedla. Měla drobný obličej s výraznými rysy: malý špičatý nos, zářivé oči, bradu jako lodní příď. Zvědavě pohlédla na Gwendu. „Tak kdopak je tahle holčička," pronesla radostně, „a jestlipak miluje Ježíše a Pannu Marii?"

Gwenda se představila: „Já jsem Gwenda, kamarádka Caris." Úzkostně pohlédla na Caris, jako by se obávala, že nárokovat si přátelství by od ní mohlo být příliš domýšlivé.

Caris se zeptala: „Uzdraví Panna Maria maminku?"

Cecilia zvedla obočí. „Taková přímá otázka. Hned bych uhádla, že jsi Edmundova dcera."

„Všichni se k ní modlí, ale neuzdraví se každý," poznamenala Caris.

„A ty víš proč?"

„Ona možná nikdy nikomu nepomůže a jde jen o to, že silní lidé se uzdraví a slabí ne.“

„No tak, no tak, nech těch hloupostí,“ napomenul ji tatínek. „Všichni vědí, že nám Panna Maria pomáhá.“

„To je v pořádku,“ chlácholila ho Cecilia. „Je normální, že se děti ptají – zvláště ty chytré. Caris, svatí jsou vždycky mocní, ale některé modlitby jsou účinnější než jiné. Chápeš to?“

Caris zdráhavě přikývla. Spíše než přesvědčená se cítila přechytračená.

„Musí přijít k nám do školy,“ navrhla Cecilia. Jeptišky měly školu pro dcery šlechticů a zdárně prospívajících měšťanů. Mniši zřídili oddělenou školu pro chlapce.

Tatínek vypadal neústupně. „Rose naučila obě holky číst a psát,“ odpověděl. „A Caris umí stejně dobře počítat jako já – pomáhá mi v obchodování.“

„Měla by se toho naučit víc. Přece nechceš, aby strávila život jako tvá služka!“

Petranilla se vmísila do hovoru: „Nepotřebuje se učit z knih. Nesmírně dobře se provdá. Obě sestry budou mít zástupy nápadníků. Do téhle rodiny se touží přiženit synové obchodníků, dokonce synové rytířů. Jenže Caris je svéhlavé dítě: musíme dát pozor, aby se nezahodila s nějakým potulným zpěvákem.“

Caris si všimla, že Petranilla nepředpokládá žádné problémy s poslušnou Alicí, která si nejspíš vezme toho, koho jí vyberou.

Cecilia prohodila: „Caris by mohl povolat do své služby Bůh.“

Tatínek nerudně namítl: „Bůh už povolal dva z téhle rodiny – mého bratra a synovce. Myslím, že by mu to už mohlo stačit.“

Cecilia se zadívala na Caris. „Co si o tom myslíš ty?“ zeptala se. „Chceš být obchodnicí s vlnou, manželkou rytíře, nebo jeptiškou?“

Představa, že by se měla stát jeptiškou, Caris vyděsila. Denně by každou hodinu musela poslouchat něčí příkazy, jako by zůstala celý život dítětem a měla za matku Petranillu. Být manželkou rytíře nebo kohokoli jiného jí připadalo téměř stejně zlé, neboť ženy musejí poslouchat manžely. Pomáhat tatínkovi a pak třeba převzít obchod, až bude tatínek moc starý, byla nejméně nepříjemná volba, ale na dru-

hou stranu to nebyl zrovna její sen. „Nikým takovým být nechci," odpověděla.

„Je něco, co by se ti líbilo?" zeptala se Cecilia.

Něco takového skutečně je, třebaže to Caris dosud nikomu neřekla, vlastně si to plně uvědomila teprve nyní. Ta ctižádost jako by se už plně zformovala a Caris náhle bez jakékoli pochybnosti věděla, že to je její osud. „Stanu se lékařkou," odpověděla.

Na chvíli nastalo ticho, pak se všichni rozesmáli.

Caris se zarděla, nechápala, co je tu tak směšného.

Tatínek se slitoval a vysvětlil jí: „Lékařem se může stát jenom muž. Tys to nevěděla, pampeliško?"

Caris byla zmatená. Obrátila se k Cecilii. „Ale co ty?"

„Já nejsem lékařka," zavrtěla hlavou Cecilia. „My jeptišky se samozřejmě staráme o nemocné, ale dodržujeme pokyny školených mužů. Mniši, kteří studovali pod vedením mistrů, se vyznají v tělesných šťávách – jak se vychylují z rovnováhy při nemoci a jak je vrátit do správných poměrů, aby se člověk uzdravil. Vědí, ze které žíly pouštět krev při migréně, malomocenství nebo dušnosti, kde přikládat baňky a kde vypalovat, zda přikládat obklady, nebo použít koupele."

„Mohla by se tohle naučit žena?"

„Možná, ale Bůh to určil jinak."

Caris znechucoval způsob, jakým dospělí omílají tuto otřepanou pravdu pokaždé, když nevědí co odpovědět. Než stačila cokoli říct, sestoupil dolů bratr Saul s mísou krve a prošel kuchyní na dvorek, aby ji vylil. Caris se při tom pohledu chtělo plakat. Pouštění žilou používají jako léčbu všichni lékaři, musí to tedy být účinné, usoudila. Zároveň nemohla snést pohled na matčinu životní sílu v míse, určenou k vylití.

Saul se vrátil do pokoje k nemocné a po chvíli sešli oba muži dolů. „Udělal jsem pro ni, co bylo v mých silách," sdělil Joseph vážně tatínkovi. „A ona se vyznala ze svých hříchů."

Vyznala se z hříchů! Caris věděla, co to znamená. Rozplakala se.

Tatínek vytáhl z váčku šest stříbrných pencí a dal je mnichovi. „Děkuju ti, bratře," rozloučil se chraplavě.

Sotva mniši odešli, obě jeptišky se opět odebraly nahoru.

Alice seděla tatínkovi na klíně a bořila se mu obličejem do krku. Caris plakala a objímala Malou. Petranilla přikázala Tutty, aby sklidila ze stolu. Gwenda všechno sledovala s očima dokořán. Mlčky seděli u stolu a čekali.

4

Bratr Godwyn měl hlad. Dušený tuřín s nasolenou rybou, které měl k obědu, už snědl, ale nestačilo mu to. Mniši měli téměř pořád k obědu rybu a slabé pivo, i když nebyl postní den.

Samozřejmě nikoli všichni mniši. Převor Anthony dostával vybranou stravu. Dnes bude obědvat obzvláště dobře, neboť jeho hostem má být převorka matka Cecilia. Ta je zvyklá na vydatné jídlo. Jeptišky, které zřejmě vždy měly víc peněz než mniši, zabíjely každých pár dní vepře nebo ovci a maso splachovaly gaskoňským vínem.

Godwyn měl za úkol dohlížet na oběd, což je těžký úkol, když vám ve vlastním žaludku kručí. Mluvil s klášterním kuchařem, zkontroloval tučnou husu v troubě i kastrol s jablečným protlakem bublajícím na plotně. Požádal správce klášterního sklepa o džbán moštu ze sudu a z pekárny dostal bochníček žitného chleba – okoralého, protože v neděli se nepeče. Z uzamykané truhly vytáhl stříbrné talíře a číše a nachystal je na stůl v hale převorova domu.

Převor a převorka spolu jednou měsíčně obědvali. Mužský a ženský klášter byly oddělené, s vlastními pozemky a odlišnými zdroji příjmů. Převor a převorka podléhali nezávisle na sobě kingsbridgeskému biskupovi. Sdíleli však velkolepou katedrálu a několik dalších budov včetně špitálu, kde mniši pracovali jako lékaři a jeptišky jako ošetřovatelky. Vždy tedy bylo co projednávat: bohoslužby v katedrále, očekávané návštěvy a pacienty ve špitále, městskou politiku. Anthony se často pokoušel Cecilii přimět, aby zaplatila výlohy, které by přísně řečeno měly být rozděleny stejným dílem – skleněná okna pro kapitulu, postele pro špitál, nové vymalování katedrály – a ona obvykle souhlasila.

Dnes se však mělo zřejmě mluvit hlavně o politice. Anthony se včera vrátil po dvou týdnech z Gloucesteru, kde se účastnil pohřbu krále Eduarda II., který přišel v lednu o trůn a v září o život. Matka Cecilia si chtěla vyslechnout, co se povídá, třebaže předstírala, že je nad věcí.

Godwyn měl na mysli něco jiného. Přál si hovořit s Anthonym o své budoucnosti. Od chvíle, kdy se převor vrátil domů, úzkostlivě čekal na správnou chvíli. Předem si nacvičil řeč, ale zatím nenašel příležitost k jejímu přednesení. Doufal, že se mu možnost naskytne odpoledne.

Anthony vešel do haly, když Godwyn pokládal na příborník sýr a mísu s hruškami. Převor vypadal jako Godwynova starší podoba. Oba byli vysocí, měli pravidelné rysy, světle hnědé vlasy a stejně jako všichni členové rodiny měli i oni zelené oči se zlatými skvrnkami. Anthony se postavil u krbu – místnost byla chladná a starou budovou se prohánět ledový průvan. Godwyn mu nalil pohár moštu. „Otče převore, dneska mám narozeniny," prohodil, zatímco Anthony pil. „Je mi jednadvacet."

„To to letí," zavrtěl hlavou Anthony. „Moc dobře se pamatuju, jak ses narodil. Bylo mi tehdy čtrnáct roků. Když tě sestra Petranilla přiváděla na svět, řvala jako kanec s šípem v útrobách." Zvedl pohár k přípitku a láskyplně se na Godwyna zahleděl. „A teď je z tebe muž."

Godwyn usoudil, že toto je jeho chvíle. „Jsem tady v převorství deset let," upozornil.

„Už tak dlouho?"

„Ano, jako žák, novic a mnich."

„Svatá dobroto."

„Doufám, že matce i tobě dělám dobré jméno."

„Oba jsme na tebe velmi hrdí."

„Děkuju." Godwyn polkl. „A nyní chci jít do Oxfordu."

Město Oxford bylo už dávno střediskem mistrů teologie, lékařství a práva. Kněží a mniši tam chodili studovat a rozmlouvat s učiteli a ostatními studenty. V posledním století se učitelé začlenili do společnosti neboli univerzity, která má královské svolení provádět zkoušky a udělovat hodnosti. Kingsbridgeské převorství v Oxfordu

udržovalo svou odloučenou součást, zvanou Kingsbridgeská kolej, kde může žít v úctě k Bohu a odříkání osm mnichů, kteří tu zároveň studují.

„Do Oxfordu!“ zvolal Anthony a tváří se mu mihl výraz úzkosti a odporu. „Proč?“

„Studovat. To mají mniši dělat.“

„Já jsem nikdy do Oxfordu nešel – a jsem převor.“

To byla pravda, ovšem Anthony se v důsledku toho někdy ocital v nevýhodě vůči svým starším kolegům. Sakristián, pokladník a někteří další klášterní hodnostáři neboli obediantiariové byli absolventy univerzity, stejně jako všichni lékaři. Měli pohotové myšlení a byli zdatní v disputacích, zatímco Anthony ve srovnání s nimi někdy vypadal neobratný, zejména při kapitule, každodenním setkání všech mnichů. Godwyn si toužil osvojit pronikavou logiku a sebejistou nadřazenost, kterou pozoroval u mužů z Oxfordu. Nechtěl být jako strýc.

Jenže tohle říct nemohl. „Chci se učit,“ vysvětlil mu.

„Proč se učit kacířství?“ namítl pohrdavě Anthony. „Oxfordští studenti zpochybňují učení církve!“

„Aby mu lépe rozuměli.“

„To je zbytečné a nebezpečné.“

Godwyn se v duchu tázal, proč kvůli tomu Anthony nadělá tolik povyku. Převor si nikdy s kacířstvím starosti nedělal a Godwyn neměl ani v nejmenším zájem stavět se proti přijímaným doktrínám. Zamračil se. „Myslel jsem, že ty a matka chováte jisté ambice, pokud jde o mou budoucnost,“ připomněl. „Vy nechcete, abych postoupil, stal se obediantiariem a jednoho dne třeba převorem?“

„Nakonec ano. Ale kvůli tomu nemusíš odcházet z Kingsbridge.“

Ty nechceš, abych postupoval moc rychle, abych tě náhodou nepředčil, a nechceš, abych z města odešel, protože bys mohl ztratit nade mnou vliv, pomyslel si Godwyn v náhlém záblesku pochopení. Litoval, že tento odpor ke svým plánům nepředvídal. „Nechci studovat teologii,“ poznamenal.

„Co tedy?“

„Lékařství. Je to tak důležitá část naší práce.“

Anthony sešpulil rty. Godwyn tentýž nesouhlasný výraz znal už z matčiny tváře. „Klášter si nemůže dovolit za tebe platit," namítl Anthony. „Uvědomuješ si, že jedna jediná kniha stojí aspoň čtrnáct šilinků?"

Godwyna to překvapilo. Věděl, že si studenti mohou půjčovat knihy po stránkách, ale to nebylo to hlavní. „A co studenti, kteří tam už jsou?" zeptal se. „Kdo je platí?"

„Dva podporují jejich rodiny a jednoho jeptišky. Převorství platí za tři další, ale víc si dovolit nemůžeme. Na koleji jsou ve skutečnosti pro nedostatek peněz dvě místa neobsazená."

Godwyn věděl, že převorství má finanční potíže. Na druhou stranu má obrovské zdroje příjmů: tisíce akrů půdy, mlýny, rybníky a lesy. Ohromný příjem získává z kingsbridgeského trhu. Nemohl uvěřit, že mu strýc odmítá dát peníze na studium v Oxfordu. Cítil se zrazený. Anthony je jeho učitel a příbuzný. Vždy mu dával přednost před ostatními mladými mnichy. Nyní se však pokouší Godwyna brzdit.

„Lékaři přinášejí převorství peníze," nadhodil. „Jestliže nebudeš školit mladé muže, staří nakonec zemřou a převorství bude chudší."

„Bůh se postará."

Tato nesnesitelná fráze byla Anthonyho věčnou odpovědí. Příjem převorství z každoročního trhu s ovčí vlnou už několik let klesá. Lidé z města naléhali na Anthonyho, aby vložil peníze do lepších zařízení pro obchodníky s vlnou – do stanů, stánků, latrín, i do budovy burzy vlny –, on však vždy odmítl a zdůvodňoval to chudobou. A když ho vlastní bratr Edmund varoval, že trh nakonec zcela upadne, odpověděl: „Bůh se postará."

Godwyn odsekl: „Tak dobrá, třeba se postará i o peníze, abych mohl jít do Oxfordu."

„Třeba."

Godwyn pociťoval bolestné zklamání. Toužil odejít z rodného města a dýchat jiný vzduch. Na Kingsbridgeské koleji by samozřejmě podléhal téže klášterní disciplíně – byl by nicméně daleko od strýce a matky a tato vyhlídka byla lákavá.

Ještě se nehodlal vzdát: „Matka bude moc zklamaná, jestli tam nepůjdu."

Anthony vypadal nesvůj. Nechtěl vyvolat hněv své úžasné sestry. „Ať se tedy modlí, aby se našly peníze.“

„Třeba bych je mohl dostat jinde,“ zkusil to Godwyn.

„Jak bys to udělal?“

Godwyn přemýšlel o odpovědi a nalezl inspiraci. „Mohl bych udělat to, co ty, a požádat matku Cecilii.“ To možné bylo. Cecilia ho vyváděla z míry – dokázala ho zastrašovat stejně jako Petranilla –, ale byla přístupnější jeho chlapeckému kouzlu. Bylo by ji možné přesvědčit, aby chytrému mladému mnichovi vzdělání zaplatila.

Návrh Anthonyho zaskočil. Godwyn viděl, že se snaží vymyslet nějakou námitku. Jenže argumentoval tak, jako by jeho hlavní starostí byly peníze, a nyní bylo těžké změnit stanovisko.

Zatímco Anthony váhal, vešla Cecilia.

Měla na sobě těžký plášť z jemné vlny – byla to její jediná slabost, ale nesnášela zimu. Pozdravila převora a pak se obrátila ke Godwynovi. „Tvá teta Rose je vážně nemocná,“ sdělila mu. Měla melodický hlas. „Možná do rána nevydrží.“

„Bůh s ní.“ Godwyn pocítil záchvěv soucitu. V rodině, kde každý musel vést, Rose jediná dokázala následovat. Její korunní plátky jako by byly ještě křehčí, protože je obklopovaly trny. „Není to velké překvapení,“ dodal. „Ale sestřenice Alice a Caris budou smutné.“

„Naštěstí mají tvou matku, která je utěší.“

„Ano.“ Útěcha není Petranillinou silnou stránkou, pomyslel si Godwyn – spíš umí způsobit, že člověk strachy ztuhne –, ale převorku neopravil. Raději jí nalil pohár jablečného moštu. „Není tu trochu chladno, ctihodná matko?“

„Málem tu mrzne,“ odpověděla bez obalu.

„Přiložím do krbu.“

Anthony potutelně poznamenal: „Synovec Godwyn je pozorný, protože chce, abys mu zaplatila studium v Oxfordu.“

Godwyn na něj upřel zuřivý pohled. Byl by si připravil opatrnou řeč a zvolil by nejlepší čas k jejímu přednesení. Nyní Anthony žádost vybreptne tím nejhloupějším způsobem.

Cecilia zavrtěla hlavou. „Myslím, že si nemůžeme dovolit financovat *dva* další.“

Teď byl zase překvapen Anthony. „On tě žádal ještě někdo jiný o peníze na studium v Oxfordu?“

„Asi bych to neměla říkat,“ odpověděla Cecilia. „Nechci dostat nikoho do nesnází.“

„To není důležité,“ vmísil se rozmrzele Anthony. Potom se vzpamatoval a dodal: „Vždy jsme vděčni za tvou šlechetnost.“

Godwyn přiložil polena do krbu a odešel. Převorův dům se nacházel na severní straně katedrály. Kláštery a ostatní budovy převorství byly na opačné straně kostela. Godwyn se ubíral přes trávník před katedrálou ke klášterní kuchyni.

Již dávno ho napadlo, že by se s ním Anthony mohl kvůli Oxfordu trochu hašteřit, vykládat, že by měl počkat, až bude starší nebo až některý ze současných studentů bude absolvovat, protože Anthony byl od přírody hašteřivý člověk. Byl však Anthonyho chráněnec, a tak se spoléhal, že ho strýc nakonec podpoří. Anthonyho rozhodné odmítnutí ho nemile překvapilo.

Přemýšlel, kdo jiný ještě požádal převorku o podporu. Z šestadvaceti mnichů jich asi šest bylo v Godwynově věku: mohl to být kterýkoli z nich. V kuchyni pomáhal kuchaři pomocník správce klášterního skladu Theodorik. Nemůže s ním soupeřit o Ceciliiny peníze on? Godwyn ho sledoval, jak klade husu na tác s miskou jablečného protlaku. Theodorik má hlavu na studium. Mohl by to být uchazeč.

Godwyn nesl oběd zpátky do převorova domu se znepokojivým pocitem. Pokud se Cecilia rozhodla pomoci Theodorikovi, nevěděl, co má dělat. Žádný nouzový plán neměl.

Jednoho dne se chce stát kingsbridgeským převorem. Byl si jistý, že by tu práci zastal lépe než Anthony. A jestliže bude úspěšným převorem, mohl by stoupat výš a stát se biskupem, arcibiskupem nebo možná královským úředníkem či poradcem. Měl jen nejasnou představu, co by si s takovou mocí počal, ale silně cítil, že mu v životě náleží nějaké vyšší postavení. K takovým výšinám však vedly pouze dvě cesty. Jednou byl šlechtický původ, druhou pak vzdělání. Godwyn pocházel z rodiny obchodníků s vlnou, jeho jedinou nadějí je tedy univerzita. A k tomu bude potřebovat Ceciliiny peníze.

Položil oběd na stůl. Cecilia se ptala: „Ale jak král zemřel?“

„Upadl,“ odpověděl Anthony.

Godwyn porcoval husu. „Mohu ti dát kousek prsou, ctihodná matko?“

„Ano, prosím. Upadl?“ pronesla pochybovačně. „Děláš, jako by král byl stařec sešlý věkem. Bylo mu čtyřicet tři!“

„Říkají to jeho žalářníci.“ Sesazený bývalý král byl vězněm na hradě Berkeley, pár dní jízdy od Kingsbridge.

„Ach, ano, jeho žalářníci,“ přikývla Cecilia. „Mortimerovi lidi.“ Odsuzovala Rogera Mortimera, hraběte z Marche. Nejenže vedl povstání proti Eduardu II., ale také svedl královu manželku královnu Isabellu.

Pustili se do jídla. Godwyn přemýšlel, jestli něco zbude.

Anthony se tázavě obrátil na Cecilii. „Mluvíš, jako bys tušila něco zlověstného.“

„Ovšemže ne – ale jiní ano. Povídá se…“

„Že byl zavražděn? Vím. Jenže já jsem viděl mrtvolu, nahou. Na těle nebyly patrné žádné známky násilí.“

Godwyn věděl, že by neměl vyrušovat, ale neodolal. „Proslýchá se, že když král umíral, celá vesnice Berkeley slyšela jeho bolestný křik.“

Anthony vypadal přísně. „Když umře král, vždycky se vyrojí pověsti.“

„Tento král nezemřel jen tak,“ soudila Cecilia. „Nejprve ho parlament sesadil – něco takového se ještě nikdy nestalo.“

Anthony ztišil hlas. „Důvody k tomu byly silné. Byly tu hříchy nečistoty.“

Mluvil záhadně, ale Godwyn věděl, co má na mysli. Eduard měl své „favority“ – mladíky, které měl nepřirozeně rád. První z nich, Peter Gaveston, získal tolik moci a výsad, že vzbudil žárlivost a zášť baronů a nakonec ho popravili pro velezradu. Jenže pak přišli další. Žádný div, říkali lidé, že si královna našla milence.

„Něčemu takovému nevěřím,“ prohlásila Cecilia, který byla vášnivá stoupenkyně krále. „Možná je pravda, že psanci v lesích se takovým nechutným praktikám oddávají, ale muž královské krve by nikdy tak nízko neklesl. Nezbylo tam ještě nějaké maso?“

„Jistě,“ přisvědčil Godwyn a skryl zklamání. Odřízl z husy poslední kousek a předložil ho převorce.

Anthony pokračoval: „Aspoň tu teď není nikdo, kdo by se postavil proti novému králi.“ Syn Eduarda II. a královny Isabelly byl korunován jako král Eduard III.

„Je mu čtrnáct roků a na trůn ho dosadil Mortimer,“ podotkla Cecilia. „Kdo bude skutečným vládcem?“

„Šlechta je ráda, že má v zemi klid.“

„Zejména ti, kdo jsou Mortimerovi přítelíčkové.“

„Myslíš takoví, jako je hrabě Roland ze Shiringu?“

„Dneska jen zářil…“

„Nechceš naznačovat…“

„Že má něco společného s královým ‚upadnutím‘? To rozhodně ne.“ Převorka dojedla zbytek masa. „Mluvit o něčem takovém by bylo nebezpečné, i mezi přáteli.“

„Vskutku.“

Ozvalo se zaklepání a vstoupil Saul Bělohlav. Byl stejně starý jako Godwyn. Nemůže být on tím soupeřem? Je inteligentní a schopný a má velkou výhodu, že je vzdálený příbuzný hraběte ze Shiringu. Godwyn však pochyboval, že by měl ctižádost jít do Oxfordu. Byl oddaný a plachý, typ člověka, pro kterého pokora není žádná ctnost, protože je pro něj zcela přirozená. Ovšem možné je všechno.

„Do špitálu přišel nějaký rytíř, který utrpěl těžkou ránu mečem,“ oznámil Saul.

„Zajímavé,“ zavrčel Anthony, „ale sotva natolik otřesné, aby se tím ospravedlnilo rušení převora a převorky při obědě.“

Saul vypadal polekaně. „Prosím o prominutí, otče převore,“ zakoktal. „Ale vznikl spor ohledně jeho ošetření.“

Anthony si povzdechl. „Hm, husa je pryč,“ zachmuřil se a vstal od stolu.

Cecilia šla s ním a Godwyn se Saulem je následovali. Vstoupili do katedrály u severní příčné lodi, prošli křížením, ze severního transeptu ven a křížovou chodbou do špitálu. Raněný rytíř ležel na nejbližším lůžku u oltáře, jak se slušelo na jeho postavení.

Převor Anthony se bezděčně překvapením zajíkl. Chvíli na něm bylo patrné leknutí a strach. Rychle se však vzpamatoval a jeho tvář byla opět bezvýrazná.

Ovšem Cecilii nic neuniklo. „Ty tohoto muže znáš?“ zeptala se Anthonyho.

„Myslím, že ano. Je to sir Thomas Langley, jeden z mužů hraběte z Monmouthu.“

Byl to pohledný muž, asi pětadvacetiletý, s širokými rameny a dlouhýma nohama. Do pasu byl nahý a svalnaté tělo měl křížem krážem poseté jizvami z dřívějších bojů. Vypadal bledý a vyčerpaný.

„Přepadli ho na cestě,“ vysvětlil jim Saul. „Podařilo se mu útočníky odrazit, ale potom se musel sám odvléct více než míli do města. Ztratil spoustu krve.“

Rytíř měl levé předloktí rozseknuté od lokte k zápěstí. Byla to čistá rána očividně způsobená ostrým mečem.

Vedle pacienta stál zkušený klášterní lékař bratr Joseph. Joseph byl třicátník, malý muž s velkým nosem a špatnými zuby. Konstatoval: „Rána by měla zůstat otevřená a měla by se potřít mastí, aby se vytáhl hnis. Špatné tělesné šťávy se tak dostanou ven a rána se zhojí zevnitř.“

Anthony přikývl. „Tak jaký spor?“

„Matthew Lazebník má jiný nápad.“

Matthew byl holič-ranhojič z města. Stál uctivě vzadu, ale nyní vykročil dopředu s koženým pouzdrem, ve kterém měl své drahé, ostré nože. Byl to malý hubený mužík s bystrýma modrýma očima a vážným výrazem.

Anthony se na Matthewa ani nepodíval, ale zeptal se Josepha: „Co ten tady dělá?“

„Rytíř ho zná a poslal pro něj.“

Anthony promluvil k Thomasovi. „Jestli si to chceš nechat zprznit, proč jsi přišel do špitálu na převorství?“

V rytířově bílém obličeji se mihl náznak úsměvu, ale muž byl zřejmě příliš vyčerpaný, než aby mohl odpovědět.

Matthew se Anthonyho opovržením očividně nedal zastrašit a vyjádřil se s překvapivou sebejistotou. „Viděl jsem na bojišti už mnoho takových ran, otče převore. Nejlepší léčba je ta nejjednodušší: omýt ránu teplým vínem, potom ji pevně sešít a ovázat.“ Nebyl tak uctivý, jak vypadal.

Vmísila se matka Cecilia. „Jestlipak naši mladí mniši mají na tuto otázku nějaký názor?“ zeptala se.

Anthony vypadal netrpělivě, ale Godwyn si uvědomil, oč jí jde. Toto je zkouška. Třeba je soupeřem o její peníze Saul.

Odpověď byla snadná, a tak Godwyn spustil jako první. „Bratr Joseph studoval staré mistry,“ zdůraznil. „Musí to vědět nejlépe. Nepředpokládám, že Matthew vůbec umí číst.“

„Umím, bratře Godwyne,“ protestoval Matthew. „A mám knihu.“

Anthony se rozesmál. Představa holiče s knihou mu připadala stejně bláznivá jako představa koně s kloboukem. „Jakou knihu?“

„*Knihu uzdravování* od Avicenny, slavného islámského lékaře. Přeloženou z arabštiny do latiny. Celou jsem ji pomalu přečetl.“

„A tvou léčbu navrhuje Avicenna?“

„Ne, ale –“

„Tak je to.“

Matthew se nevzdával. „Jenže víc než z té knihy jsem se o léčení naučil, když jsem putoval s armádami a ošetřoval raněné.“

Matka Cecilia se zeptala: „Saule, jaký je tvůj názor?“

Godwyn očekával, že Saul odpoví stejně, tudíž soutěž bude nerozhodná. Avšak Saul, třebaže vypadal nervózně a nesměle, Godwynovi odporoval. „Holič může mít pravdu,“ usoudil. Godwyna to potěšilo. Saul se zastává nesprávné strany. „Léčba, kterou navrhuje bratr Joseph, by mohla být vhodnější pro poranění způsobená roztříštěním či rozdrcením, s jakými se setkáváme na stavbách, kdy je poškozena kůže a svalstvo široko kolem rány. Předčasným zavřením takové rány by se mohly uzavřít zlé šťávy v těle. Toto je čistý řez a čím dříve se uzavře, tím rychleji se vyléčí.“

„Nesmysl,“ zavrčel převor Anthony. „Jak by mohl mít pravdu městský holič a nikoli vzdělaný mnich?“

Godwyn potlačil vítězný úšklebek.

Dveře se rozlétly dokořán a vkráčel mladý muž v kněžském hábitu. Godwyn poznal Richarda ze Shiringu, mladšího ze dvou synů hraběte Rolanda. Převora a převorku pozdravil tak ledabylým kývnutím, až to působilo nezdvořile. Šel přímo k lůžku a promluvil na rytíře. „Co se u čerta děje?“

Thomas zvedl ochable ruku a pokynul Richardovi, aby přistoupil blíž. Mladý kněz se nad pacientem sklonil. Thomas mu šeptal do ucha.

Otec Richard se otřeseně odtáhl. „V žádném případě!“ rozhorlil se.

Thomas mu znovu pokynul a vše se opakovalo: další šepot, další pobouřená odezva. Tentokrát se Richard zeptal: „Ale proč?“

Thomas neodpověděl.

Richard pokračoval: „Žádáš něco, co není v naší moci ti poskytnout.“ Thomas pevně přikývl, jako by chtěl vyjádřit: *Je to ve vaší moci*.

„Nedáváš nám na vybranou.“

Thomas chabě zavrtěl hlavou ze strany na stranu.

Richard se obrátil k převoru Anthonymu. „Sir Thomas si přeje stát se tady v klášteře mnichem.“

Nastala chvíle překvapeného mlčení. První se ozvala Cecilia: „Ale on je násilník!“

„No tak, to není nic nového,“ prohlásil netrpělivě Richard. „Bojovník se někdy rozhodne, že zanechá válčení a začne usilovat o odpuštění svých hříchů.“

„Možná jako stařec,“ připustila Cecilia. „Tomuto muži není ani pětadvacet. Prchá před nějakým nebezpečím.“ Pohlédla přísně na Richarda. „Kdo ho ohrožuje na životě?“

„Kroť svou zvědavost,“ osopil se na ni Richard. „Chce se stát mnichem, ne jeptiškou, tak se nemusíš dál vyptávat.“ Takto mluvit s převorkou bylo otřesné, ale synům hrabat taková hrubost prochází. Obrátil se k Anthonymu. „Musíš ho přijmout.“

Anthony namítl: „Převorství je příliš chudé na to, aby mohlo přijímat další mnichy – ledaže by tu byl nějaký dar, který by náklady uhradil…“

„To se zařídí.“

„Muselo by to být přiměřené potřebám –“

„To se zařídí!“

„Dobrá.“

Cecilii to bylo podezřelé. Zeptala se Anthonyho: „Ty víš o tom muži víc, než jsi mi řekl?“

„Nevidím důvod ho odmítnout.“

„Proč si myslíš, že to je upřímný kajícník?“

Všichni pohlédli na Thomase. Měl zavřené oči.

Anthony odpověděl: „Svou upřímnost bude muset prokázat v průběhu noviciátu jako každý jiný.“

Bylo zřejmé, že ji to neuspokojilo, ale Anthony ji výjimečně nežádá o peníze, a tak nemohla nic dělat. „Měli bychom mu raději ošetřit ránu,“ navrhla.

Saul upozornil: „Odmítl léčbu bratra Josepha. Proto jsme museli zajít za otcem převorem.“

Anthony se sklonil nad pacientem. Hlasitě, jako by mluvil s hluchým, řekl: „Musíš být ošetřen tak, jak navrhuje bratr Joseph. On to ví nejlépe.“

Thomas byl očividně v bezvědomí.

Anthony se obrátil k Josephovi. „Už nic nenamítá.“

Matthew Lazebník varoval: „Může přijít o paži!“

„Radši jdi,“ vyzval ho Anthony.

Matthew rozhněvaně odešel.

Anthony navrhl Richardovi: „Třeba by sis dal pohár moštu v převorově domě.“

„Rád.“

Při odchodu Anthony přikázal Godwynovi: „Zůstaň tady a pomoz matce Cecilii. Před večerní bohoslužbou se u mě zastav. Povíš mi, jak se rytíř zotavuje.“

Převora Anthonyho obvykle nezajímalo, jestli se jednotliví pacienti uzdravují či nikoli. O tohoto jevil zcela zřejmě zvláštní zájem.

Godwyn sledoval, jak bratr Joseph potírá mastí paži rytíře v bezvědomí. Myslel si, že správnou odpovědí na otázku si patrně zajistil Cecilinu finanční podporu, ale dychtil slyšet to od ní zcela jasně. Když bratr Joseph skončil a Cecilia omývala Thomasovi čelo růžovou vodou, prohodil: „Doufám, že uvážíš mou žádost příznivě.“

Ostře na něj pohlédla. „Můžu ti rovnou říct, že jsem se rozhodla dát peníze Saulovi.“

Godwyn byl otřesen. „Ale vždyť já jsem odpověděl správně!“

„Skutečně?“

„Přece jsi nesouhlasila s tím holičem?“

Zvedla obočí. „Ty mě vyslýchat nebudeš, bratře Godwyne.“

„Omlouvám se,“ vyhrkl okamžitě. „Prostě tomu nerozumím.“

„Já vím.“

Jestliže se hodlá vyjadřovat záhadně, nemá smyslu jí nic říkat. Godwyn se odvrátil, celý roztřesený zuřivostí a zklamáním. Ona dává peníze Saulovi! Protože je příbuzný hraběte? Godwyn si pomyslel, že ne: je příliš nezávislá. Usoudil, že jazýček na vahách vychýlila Saulova nápadná zbožnost. Jenže Saul nedokáže nikdy nic a nikoho vést. Takové mrhání penězi! Godwyn nevěděl, jak to všechno má povědět matce. Bude zuřit – ale komu to bude dávat za vinu? Anthonymu? Godwynovi samotnému? Představil si matčin hněv a zmocnil se ho povědomý pocit strachu.

Právě když o ní přemýšlel, uviděl, jak dveřmi na opačném konci matka, vysoká žena s mohutným poprsím, vchází do špitálu. Zachytila jeho pohled a zůstala stát u dveří. Čekala, až k ní dojde. Kráčel pomalu a snažil se vymyslet, co jí řekne.

„Tvá teta Rose umírá,“ oznámila mu Petranilla, sotva se přiblížil.

„Nechť Bůh žehná její duši. Matka Cecilia mi to už řekla.“

„Vypadáš otřeseně – ale vždyť jsi věděl, jak je nemocná.“

„To není kvůli tetě Rose. Mám jiné špatné zprávy.“ Polkl. „Nemůžu jít do Oxfordu. Strýc Anthony to nezaplatí a matka Cecilia mne odmítla také.“

K jeho velké úlevě ihned nevybuchla. Ústa se jí však stáhla do chmurné linky. „Ale proč?“ nechápala.

„On nemá peníze a ona posílá Saula.“

„Saula Bělohlava? Z toho nikdy nic nebude.“

„Bude z něj aspoň lékař.“

Pohlédla mu do očí a Godwyn se rázem zmenšil. „Myslím, že jsi to nezvládl,“ vytkla mu. „Měl jsi to se mnou předem projednat.“

Obával se, že se to bude ubírat tímto směrem. „Jak můžeš říkat, že jsem to nezvládl?“ protestoval.

„Měl jsi mě nechat, abych promluvila s Anthonym jako první. Byla bych ho obměkčila.“

„Přesto ti to mohl odmítnout.“

„A dřív než jsi oslovil Cecilii, měl sis zjistit, jestli ji už někdo nepožádal o totéž. Pak jsi mohl její důvěru v Saula podkopat a promluvit s ní teprve potom.“

„A jak jsem to měl asi udělat?“

„Musí mít nějaké slabé místo. Mohl jsi zjistit, co to je, a zařídit, aby se jí to doneslo. Teprve až by se cítila rozčarovaná, mohl jsi za ní přijít ty sám.“

Pochopil smysl toho, co říká. „To mě nikdy nenapadlo,“ přiznal. Svěsil hlavu.

S ovládaným hněvem mu vysvětlila: „Tyhle věci musíš plánovat, jako hrabata plánují bitvy.“

„Teď to vidím,“ uznal, ale do očí se jí nepodíval. „Už nikdy takovou chybu neudělám.“

„To doufám.“

Opět se na ni podíval. „Co budu dělat?“

„Já se nevzdávám.“ V obličeji se jí objevil odhodlaný výraz, který Godwyn dobře znal. „Ty peníze obstarám.“

Godwyn pocítil záchvěv naděje, ale neuměl si představit, jak by matka mohla takový příslib splnit. „Kde je seženeš?“ zeptal se.

„Vzdám se svého domu a přestěhuju se k bratru Edmundovi.“

„Přijme tě?“ Edmund je velkorysý muž, ale někdy se dostával se sestrou do rozporu.

„Myslím, že ano. Brzy se stane vdovcem a bude potřebovat hospodyni. Ne že by Rose byla v této úloze někdy zvlášť výkonná.“

Godwyn zavrtěl hlavou. „Přesto budeš potřebovat peníze.“

„K čemu? Edmund mi poskytne ubytování a stravu, a těch pár drobností, které bych mohla potřebovat, zaplatí. Já mu na oplátku budu řídit služebnictvo a vychovávat dcery. A ty dostaneš peníze, které jsem zdědila po tvém otci.“

Mluvila pevně, ale Godwyn z jejích pokřivených úst vyčetl hořkost lítosti. Věděl, jaká to pro ni bude oběť. Byla hrdá na svou nezávislost. Patřila k předním ženám z Kingsbridge – dcera zámožného muže a sestra významného obchodníka s vlnou – a tohoto postavení si cenila. Ráda zvala mocné muže a ženy z města, aby s ní pojedli a popili nejlepší víno. Nyní navrhuje, že se přestěhuje do bratrova domu a bude žít coby chudá příbuzná, která pracuje jako nějaká služka

a je na bratrovi ve všem závislá. Bylo by to strašné zklamání. „To je příliš velká oběť," namítl Godwyn. „To nemůžeš udělat."

Obličej jí ztvrdl a Petranilla maličko zvedla ramena, jako by se chystala převzít těžké břímě. „Ale ano, můžu," ujistila ho.

5

Gwenda řekla otci všechno.

Přísahala předtím na Ježíšovu krev, že tajemství zachová, takže teď přijde do pekla, jenže ona se bála otce víc než pekla.

Začal se jí vyptávat, kde dostala Skoka, nové štěně, a tak byla nucena vysvětlit, jak Hop zahynul. Nakonec vyšlo najevo všechno.

K jejímu překvapení ji neseřezal bičem. Táta ve skutečnosti vypadal potěšeně. Přiměl ji, aby ho zavedla na mýtinu v lese, kde se zabíjelo. Najít znovu to místo nebylo snadné, ale dostala se tam. Našli i mrtvoly dvou zbrojnošů v zelenožlutém oblečení.

Táta nejdřív otevřel jejich měšce. V obou bylo dvacet nebo třicet pencí. Ještě víc ho potěšily meče, které měly větší cenu než pár pencí. Začal mrtvé muže svlékat, což se mu jednou rukou dělalo špatně, a tak mu Gwenda musela pomáhat. Neživá těla byla nepříjemně těžká a na dotek tak divná. Táta chtěl, aby je vysvlékla ze všeho, co měli na sobě, včetně zablácených punčoch a špinavých spodků.

Zbraně zabalil do oblečení tak, že všechno vypadalo jako ranec hadrů. Potom s Gwendou odtáhli nahé mrtvoly zpátky do zeleného křoví.

Při návratu do Kingsbridge měl skvělou náladu. Vzal Gwendu do Jateční jámy, uličky u řeky, a tam ji zavedl do velké špinavé krčmy U Bílého koně. Koupil Gwendě pohár piva a zmizel vzadu v domě s hospodským, kterého oslovoval „bráško Daveyi". Gwenda tedy podruhé v jednom dnu pila pivo. Po pár minutách se táta znovu objevil, tentokrát bez rance.

Vrátili se na hlavní ulici a našli mámu, Philemona a děťátko v hostinci U Zvonu, vedle brány do převorství. Táta na mámu významně zamrkal a strčil jí velkou hrst peněz, aby je schovala v houni u nemluvňátka.

Odpoledne se nachylovalo a většina návštěvníků se již vracela do svých vesnic. Na cestu do Wigleigh však už bylo pozdě, a tak rodina stráví noc v hospodě. Podle táty si to nyní mohou dovolit, i když matka nervózně varovala: „Ať nikdo neví, že máš peníze!“

Gwenda byla unavená. Vstávala časně ráno a hodně toho nachodila. Lehla si na lavici a rychle usnula.

Probudila se, když se dveře do hospody s bouchnutím rozlétly dokořán. Polekaně zvedla hlavu a viděla, jak dovnitř vcházejí dva zbrojnoši. Nejprve ji napadlo, že to jsou duchové těch mužů zabitých v lese, a vytrpěla si chvilku čiré hrůzy. Pak si uvědomila, že to jsou jiní muži ve stejné uniformě, žluté na jedné straně a zelené na druhé. Mladší z nich nesl povědomý ranec hadrů.

Starší promluvil přímo na tátu. „Ty jsi Joby z Wigleigh, viď?“

Gwendy se okamžitě znovu zmocnil strach. V mužově hlasu zněla vážná hrozba. Nic nepředstíral, byl prostě odhodlaný a působil dojmem, že je schopen všeho.

„Ne,“ zalhal instinktivně táta. „To je někdo jinej.“

Nevšímali si toho. Druhý muž položil ranec na stůl a rozbalil ho. Objevily se dvě žlutozelené haleny omotané kolem dvou mečů a dvou dýk. Podíval se na tátu a zeptal se: „Odkud to máš?“

„Nikdy jsem to neviděl, přísahám na kříž.“

Je hloupý, že to popírá, pomyslela si Gwenda se strachem. Oni z něj pravdu dostanou, stejně jako ji dostal on z ní.

Starší zbrojnoš konstatoval: „Davey, majitel Bílýho koně, říká, že to koupil od Jobyho z Wigleigh.“ Jeho hlas ztvrdl hrozbou a hrstka ostatních zákazníků se zvedla, rychle vyklouzla z hospody a zanechala tam pouze Gwendinu rodinu.

„Joby před chvílí odešel,“ bránil se táta zoufale.

Muž přikývl. „S manželkou, dvěma dětma a nemluvnětem.“

„Jo.“

Muž se nečekaně rychle pohnul. Silnou rukou popadl tátu za halenu a mrštil jím o zeď. Máma vykřikla a nemluvně se rozplakalo. Gwenda viděla, že muž má na pravé ruce vycpanou rukavici obšitou kovovými kroužky. Rozmáchl se a udeřil tátu do břicha.

Máma vykřikla: „Pomoc! Vražda!“ Philemon se rozbrečel.

Táta zbělal bolestí a podlomila se mu kolena, ale muž ho přidržel u zdi, aby neupadl, a udeřil ho znovu, tentokrát do obličeje. Tátovi z nosu a úst vytryskla krev.

Gwenda chtěla vykřiknout a otevřela ústa dokořán, ale z hrdla jí žádný zvuk nevyšel. Považovala otce za všemocného – třebaže často prohnaně předstíral, že je slabý nebo zbabělý, aby vzbudil soucit nebo aby odvrátil něčí hněv – a zděsilo ji, když ho spatřila tak bezmocného.

Ve dveřích do zadní části domu se objevil hostinský. Byl to velký muž, třicátník. Za ním vykukovala baculatá holčička. „Co to znamená?“ pronesl rozhodným hlasem.

Zbrojnoš se na něj ani nepodíval. „Ty se do toho nepleť,“ odbyl ho a udeřil tátu znovu do břicha.

Táta vrhnul krev.

„Nech toho,“ vyzval ho hostinský.

Zbrojnoš odsekl: „Kdo si myslíš, že jsi?“

„Jsem Paul od Zvonu a tohle je můj dům.“

„Tak tedy, Paule od Zvonu, hleď si svýho, jestli nechceš přijít k úrazu.“

„Nejspíš si myslíš, že si můžeš dělat, co chceš, když máš tuhle uniformu.“ V Paulově hlasu znělo opovržení.

„Dost ses trefil.“

„Ostatně čí jsou to barvy?“

„Královniny.“

Paul otočil hlavu a promluvil přes rameno. „Bessie, utíkej pro Johna Konstábla. Jestli má bejt v mojí hospodě někdo zavražděnej, chci, aby to konstábl dosvědčil.“ Holčička zmizela.

„Žádný zabíjení tady nebude,“ prohlásil zbrojnoš. „Joby si to rozmyslel. Rozhodl se, že mě dovede na místo, kde oloupil dva mrtvý muže – viď, Joby?“

Táta nemohl mluvit, ale přikývl. Muž ho pustil a on spadl na kolena a kašlal a zvracel.

Muž pohlédl na ostatní členy rodiny. „A dítě, co bylo svědkem tý bitky…?“

Gwenda vykřikla: „Ne!“

Spokojeně přikývl. „Zřejmě ta holka s krysím ksichtem.“

Gwenda se vrhla k matce. Máma zaúpěla: „Maria, Matko Boží, zachraň to dítě.“

Muž popadl Gwendu za paži a hrubě ji odtáhl od matky. Hlasitě se rozplakala. Hrubě ji okřikl: „Přestaň vříškat, nebo to schytáš jako ten tvůj mizernej fotr.“

Gwenda stiskla zuby, aby přestala křičet.

„Tak vstávej, Joby.“ Muž vytáhl tátu na nohy. „Seber se, čeká nás projížďka.“

Druhý muž posbíral oblečení a zbraně.

Když vycházeli z hostince, máma horečně zvolala: „Udělej všechno, co budou chtít!“

Muži měli koně. Gwenda jela před starším mužem a tátu vysadili do stejné pozice na druhého koně. Táta jen bezmocně sténal, a tak je vedla Gwenda. Teď už si cestu pamatovala dobře, protože ji prošla dvakrát. Na koni se pohybovali rychle, ale přesto se už stmívalo, když dorazili k mýtině.

Mladší muž zůstal u Gwendy a táty, zatímco starší vytáhl z houští mrtvoly jejich druhů.

„Ten Thomas musí bejt dobrej, když vyřídil najednou Harryho i Alfreda,“ přemítal při pohledu na mrtvoly. Gwenda si uvědomila, že muži nevědí o ostatních dětech. Přiznala by se, že tu nebyla sama a že jednoho z mužů zabil Ralph, ale byla příliš vyděšená, než aby dokázala promluvit. „Alfredovi skoro uříznul hlavu,“ pokračoval starší muž. Otočil se a podíval se na Gwendu. „Nemluvili o nějakým dopisu?“

„Nevím!“ odpověděla opět nalezeným hlasem. „Měla jsem zavřený oči, protože jsem se bála, a neslyšela jsem, co říkají! Je to pravda, řekla bych vám, kdybych to věděla!“

„Pokud od něj ten dopis vůbec dostali, stejně jim ho zase sebral, když je zabil,“ poznamenal ke svému druhovi. Rozhlédl se po stromech kolem mýtiny, jako by dopis mohl viset mezi usychajícím listím. „Nejspíš ho teď má v převorství, a tam na něj vlítnout nemůžem, protože bysme znesvětili klášter.“

Druhý muž pokrčil rameny. „Aspoň můžem podat přesnou zprávu o tom, co se stalo, a vzít mrtvoly domů, aby měly křesťanskej pohřeb.“

Náhle nastal rozruch. Táta se vymanil ze sevření druhého muže a vrhl se přes mýtinu. Jeho únosce vyrazil za ním, ale starší zbrojnoš ho zarazil. „Ať táhne – proč ho teď zabíjet?“

Gwenda se tiše rozplakala.

„A co to dítě?“ zeptal se mladší muž.

Gwenda si byla jistá, že ji zavraždí. Skrz slzy nic neviděla a vzlykala tak silně, že ani nedokázala prosit o život. Zemře a přijde do pekla. Čekala na svůj konec.

„Pusť ji,“ zabručel starší muž. „Nenarodil jsem se proto, abych zabíjel malý holky.“

Mladší muž ji pustil a šťouchl ji do zad. Zavrávorala a upadla. Zvedla se, otřela si oči, aby viděla, a klopýtala pryč.

„Padej, utíkej,“ křikl muž za ní. „Dneska máš šťastnej den!“

Caris nemohla spát. Vstala z postele a šla do maminčina pokoje. Tatínek seděl na stoličce a upíral pohled na nehybnou postavu na lůžku.

Maminka měla zavřené oči a tvář se jí ve světle svíčky leskla potem. Zdálo se, že sotva dýchá. Caris uchopila její bledou ruku: byla strašně studená. Sevřela ji do dlaní a snažila se ji zahřát.

Zeptala se: „Proč jí brali krev?“

„Domnívají se, že nemoc někdy pochází od přemíry jedné z tělesných šťáv. Doufají, že ji s krví odeberou.“

„Jenže jí to nepomohlo.“

„Ne. Ve skutečnosti se zdá, že je na tom hůř.“

Caris vyhrkly slzy. „Proč jsi jim tedy dovolil, aby to udělali?“

„Kněží a mniši studujou díla starých filozofů. Vědí toho víc než my.“

„Já tomu nevěřím.“

„Je těžké vědět, čemu má člověk věřit, pampeliško.“

„Kdybych byla lékař, dělala bych jen takové věci, které lidem pomůžou.“

Tatínek neposlouchal. Soustředěně hleděl na maminku. Předklonil se, strčil ruku pod přikrývku a dotkl se maminčiny hrudi těsně pod levým prsem. Caris viděla pod jemnou vlnou obrysy jeho velké ruky. Přidušeně vzlykl, pak pohnul rukou a přitlačil silněji. Chvíli ji tak držel.

Zavřel oči.

Zdálo se, že pomalu padá dopředu, až se ocitl na kolenou vedle postele, jako by se modlil s hlavou na maminčině stehnu a s rukou stále na její hrudi.

Uvědomila si, že tatínek pláče. Nic děsivějšího se jí ještě nikdy nepřihodilo, bylo to mnohem děsivější než vidět zabitého muže v lese. Děti pláčou, ženy pláčou, slabí a bezmocní lidé pláčou, ale tatínek neplakal nikdy. Měla pocit, jako by končil svět.

Musí sehnat pomoc. Nechala maminčinu studenou ruku vyklouznout ze svých dlaní na přikrývku, kde ruka zůstala nehybně ležet. Vrátila se do svého pokoje a zatřásla ramenem spící Alice. „Musíš se probudit!“ křikla.

Alice zpočátku neotevírala oči.

„Tatínek pláče!“ dodala Caris.

Alice se na posteli posadila. „Nemůže plakat,“ zavrtěla hlavou.

„Vstávej!“

Alice vstala z postele. Caris vzala starší sestru za ruku a odebrala se s ní do maminčina pokoje. Tatínek teď stál a s očima zalitýma slzami se díval na nehybnou tvář na polštáři. Alice na něj vytřeštila oči. Caris zašeptala: „Říkala jsem ti to.“

Na druhé straně lůžka stála teta Petranilla.

Tatínek spatřil dívky stojící ve dveřích. Přistoupil k nim. Každé položil paži kolem ramen, přitáhl je k sobě a objal je. „Maminka odešla k andělům,“ zašeptal. „Modlete se za její duši.“

„Buďte statečná, děvčata,“ dodala Petranilla. „Odteď budu vaše máma já.“

Caris si otřela slzy z očí a pohlédla na tetu. „Ach, ne, nebudeš,“ vzlykla.

ČÁST
DRUHÁ

8. až 14. června 1337

6

O svatodušní neděli v roce, kdy bylo Merthinovi jednadvacet, dopadl na kingsbridgeskou katedrálu příval deště.

Od břidlicové střechy se odrážely velké kapky, okapními žlaby proudily potoky vody, z chrličů tryskaly gejzíry, po opěrných zdech stékaly provazy deště a po klenbách a sloupech se řítily vodní bystřiny a máčely sochy svatých. Obloha, velkolepý chrám i město se ponořily do odstínů mokré šedi.

Svatodušní neděle připomíná chvíli, kdy Duch svatý sestoupil na Ježíšovy žáky. Sedmá neděle po Velikonocích připadala vždy na květen nebo červen, často krátce poté, co byla v Anglii ostříhána většina ovcí. A tak to byl také vždy první den kingsbridgeského prodejního trhu s vlnou.

Když se Merthin brouzdal lijákem ke katedrále na ranní bohoslužbu, musel trhem projít. V marném pokusu udržet obličej v suchu si přetáhl kapuci přes čelo. Na rozlehlém trávníku západně od kostela rozložily stovky obchodníků své stánky – a pak je všichni zase před deštěm rychle zakrývali naolejovanou pytlovinou nebo plstěnou tkaninou. Klíčovými postavami na trhu byli obchodníci s vlnou, od malých podnikavců, kteří shromažďovali zboží od hrstky vesničanů, až po velké obchodníky, jako byl Edmund, který měl na prodej plné skladiště žoků vlny. Vedle nich se shlukovaly podružné stánky, kde se prodávalo snad všechno, nač člověk pomyslí: sladké víno z Porýní, hedvábný brokát se zlatým vláknem z toskánského města Lucca, skleněné mísy z Benátek, zázvor a pepř z míst na Východě, která jen málokdo dokáže vůbec pojmenovat. A nakonec tu byli obyčejní obchodníci a poskytovatelé služeb, kteří se starali o běžné potřeby návštěvníků i stánkařů: pekaři, sládkové, cukráři, kartářky a nevěstky.

Stánkaři čelili dešti statečně. Žertovali a snažili se vytvořit jakousi masopustní náladu, ale počasí jejich ziskům nepřálo. Někteří museli obchodovat, i kdyby trakaře padaly: italští a vlámští kupci potřebovali jemnou anglickou vlnu pro tisíce pilných tkalcovských stavů ve Florencii a Bruggách. Ovšem příležitostní zákazníci zůstali doma: manželka rytíře se rozhodla, že se bez muškátového oříšku a

skořice obejde, úspěšný vesničan si řekl, že to vydrží se starým kabátem ještě jednu zimu, a právník usoudil, že jeho milenka vlastně zlatý náramek nepotřebuje.

Merthin se nic kupovat nechystal. Neměl žádné peníze. Byl neplaceným učněm a bydlel u svého mistra, Elfrika Stavitele. Najíst dostával u rodinného stolu, spal na podlaze v kuchyni a nosil Elfrikovo obnošené oblečení, ale nedostával žádnou mzdu. Za dlouhých zimních večerů vyřezával důmyslné hračky, které za pár pencí prodával – šperkovnici s tajnými přihrádkami nebo kohoutka, který vyplazuje jazyk, když se zatahá za ocas – ale v létě na to neměl čas, neboť řemeslníci pracují až do tmy.

Jeho učňovská léta však už skoro končila. Ani ne za šest měsíců, prvního dne měsíce prosince, se ve svých jednadvaceti letech stane řádným členem kingsbridgeského cechu tesařů. Už se nemohl dočkat.

Velké západní dveře katedrály byly otevřené pro tisíce lidí z města a pro návštěvníky, kteří se zúčastní dnešní bohoslužby. Merthin vstoupil dovnitř a oklepal si vodu z oblečení. Kamenná podlaha byla od nanošené vody a bláta kluzká. Za pěkného dne by vnitřek kostela zjasňovaly sluneční paprsky, ale dnes bylo šero, barevná okenní skla zůstávala potemnělá a věřící byli zahaleni v tmavém, mokrém oblečení.

Kam se všechen ten déšť poděje? Kolem kostela nebyly žádné odvodňovací příkopy. Voda – tisíce a tisíce galonů – se prostě vsakovala do země. Stéká pořád níž a níž, až nakonec dopadá znovu jako déšť do pekla? Ne. Katedrála stála na svahu. Voda putovala pod zemí, prosakovala kopcem od severu k jihu. Základy velké kamenné budovy byly položeny tak, aby jimi voda protékala, neboť její zadržování bylo nebezpečné. Všechna tato dešťová voda se nakonec dostane do řeky na jižní hranici převorství.

Merthin si představoval, že cítí podzemní proud vody a jeho bubnující chvění přenášené skrz základy a dlážděnou podlahu až do chodidel.

Přiběhl k němu malý černý psík, vrtěl ocasem a radostně ho zdravil. „Zdravím tě, Malá," přivítal se s fenečkou a poplácal ji. Zvedl oči a spatřil její paní, Caris. Srdce se mu rozbušilo.

Měla na sobě zářivý šarlatový plášť, který zdědila po matce. Byla to jediná barevná skvrna v ponurém přítmí. Merthin se široce usmál, šťasten, že ji vidí. Těžko říct, čím je tak krásná. Měla drobný kulatý obličej s hezkými pravidelnými rysy, hnědé vlasy a zelené oči se zlatými skvrnkami. Nelišila se příliš od stovky jiných kingsbridgeských dívek. Nosí však vesele nasazený klobouk, z očí jí vyzařuje posměšná duchaplnost a teď se na Merthina dívá s uličnickým úsměškem, který slibuje neurčité, ale dráždivé rozkoše. Zná ji už deset let, ale teprve posledních pár měsíců ví, že ji miluje.

Přitáhla si ho za sloup, políbila ho na ústa a špičkou jazyka mu lehce přeběhla po rtech.

Líbali se, kdykoli se jim k tomu naskytla příležitost: v kostele, na tržišti, při setkání na ulici a – nejraději – když byl u ní doma a ocitli se sami. Žil pro ty chvíle. Myslel na to, jak ji líbá, než šel spát a opět sotva se probudil.

Chodil k ní domů dvakrát nebo třikrát týdně. Její otec Edmund ho měl rád, třebaže teta Petranilla nikoli. Edmund byl družný člověk a často Merthina zval, aby zůstal na večeři, a Merthin pozvání vděčně přijímal, neboť věděl, že to bude lepší jídlo, než jaké by dostal v Elfrikově domě. Hráli s Caris šachy nebo dámu nebo jen seděli a povídali si. Rád ji pozoroval, zatímco mu něco vyprávěla nebo vysvětlovala. Její ruce kreslily ve vzduchu obrázky a tvář vyjadřovala pobavení či údiv. Caris všechno sdělovala v živých obrazech. Ovšem převážnou dobu jenom čekal na ty chvilky, kdy jí mohl ukrást polibek.

Letmo se rozhlédl po kostele: nikdo se na ně nedívá. Vklouzl rukou pod její plášť a dotkl se jí přes hebkou látku šatů. Měla teplé tělo. Podržel v dlani prs, malý a kulatý. Nesmírně se mu líbilo, jak se tělo poddává tlaku konečků jeho prstů. Nikdy ji neviděl nahou, ale její prsy znal důvěrně.

Ve snech docházel ještě dál. To se někde ocitali sami – na mýtině v lesích nebo ve velké ložnici na nějakém zámku – a oba byli nazí. Podivné však bylo, že jeho sny vždy končily o maličko dřív, těsně předtím, než do ní vnikl. Probouzel se s pocity marnosti.

Jednoho dne, myslíval si. Jednoho dne.

O manželství zatím nemluvili. Učňové se nemohou ženit, musel tedy čekat. Caris si určitě musela klást otázku, co budou dělat, až Merthin skončí s učením. Jenže tyto myšlenky nikdy nevyslovila. Zdálo se, že ji uspokojuje brát život, jak jde, den za dnem. A on se o společné budoucnosti z pověrčivosti bál mluvit. Říká se, že poutníci nemají trávit příliš mnoho času plánováním cesty, neboť by mohli přijít na tolik nebezpečí, že by se pak třeba rozhodli vůbec na cestu nevyrazit.

Kolem procházela jeptiška a Merthin provinile stáhl ruku z Carisina poprsí. Jeptiška si jich však nevšimla. V obrovské katedrále lidé prováděli všelicos. Loni při bohoslužbě na Štědrý den Merthin viděl dvojici souložící ve tmě u zdi v jižní postranní lodi – i když je kvůli tomu vyhodili. Napadlo ho, jestli by tu nemohli s Caris zůstat po celou bohoslužbu a potají se muchlovat.

Ona však měla jiný nápad. „Pojďme dopředu," vyzvala ho. Vzala ho za ruku a vedla ho davem. Znal tu mnoho lidí, třebaže všechny ne: Kingsbridge s více než sedmi tisíci obyvatel bylo jedním z největších měst v Anglii, tady nikdo neznal každého. Následoval Caris ke křížení, kde se hlavní chrámová loď stýkala s transepty. Došli k dřevěné zábraně, která uzavírala přístup k východnímu konci zvanému kněžiště, vyhrazenému pro duchovní.

Merthin se ocitl vedle Buonaventury Caroliho, nejvýznamnějšího z italských kupců, statného muže v bohatě vyšívaném plášti z hustě tkané vlněné látky. Pocházel z Florencie – což podle něj bylo největší město v křesťanském světě, víc než desetkrát větší než Kingsbridge –, ale nyní žil v Londýně, odkud řídil rozsáhlý obchod, který jeho rodina udržovala s anglickými dodavateli vlny. Rodina Caroliů byla tak bohatá, že půjčovala peníze králům, Buonaventura se však choval přívětivě a neokázale – i když se proslýchalo, že při obchodování dokáže být nesmiřitelně tvrdý.

Caris muže nenuceně pozdravila jako starého známého: bydlel u nich doma. Buonaventura na Merthina přátelsky kývl, třebaže podle jeho věku a obnošeného šatstva musel vytušit, že je pouhý učeň.

Italský kupec si prohlížel stavbu. „Do Kingsbridge přicházím už pátým rokem," prohodil, aby řeč nestála, „ale teprve dnes jsem si všiml, že okna v transeptech jsou mnohem větší než jinde v chrámu."

Mluvil francouzsky s příměsí slov z dialektu, kterým se mluví v italském kraji Toskánsku.

Merthin mu bez potíží rozuměl. Když byl malý, používal jako většina synů anglických rytířů v hovoru s rodiči normanskou franštinu a při zábavě s kamarády angličtinu. Smysl mnoha italských slov vytušil, protože ve škole u mnichů se učil latinsky. „Můžu ti vysvětlit, proč je tomu tak," nabídl se.

Buonaventura zvedl obočí, překvapen, že by učeň mohl vědět něco takového.

„Kostel postavili před dvěma sty lety, kdy tato úzká okna s lomeným obloukem představovala revoluční nový tvar," vysvětloval Merthin. „Potom o sto let později biskup chtěl vyšší věž, a tak zároveň přestavěl transepty a vsadil do nich větší okna, která tehdy přišla do módy."

Na Buonaventuru to zapůsobilo. „Jak to, že máš takové znalosti?"

„V klášterní knihovně mají dějiny převorství zvané *Timothyho kniha* a v té se najde všechno o stavbě katedrály. Většinou to sepsali v době slavného převora Philipa, ale doplňovalo se to i později. Četl jsem to jako chlapec ve škole u mnichů."

Buonaventura se na Merthina chvíli pozorně zahleděl, jako by si chtěl jeho obličej zapamatovat. Potom jen tak prohodil: „Je to krásná budova."

„Jsou budovy v Itálii hodně odlišné?" Merthina uchvacovalo, když mohl slyšet o cizích zemích, o tamním životě vůbec a zejména o jejich architektuře.

Buonaventura vypadal zamyšleně. „Myslím, že podstata staveb je všude stejná. V Anglii jsem ale nikdy neviděl kupole."

„Co to je kupole?"

„Kulatá střecha, jako půlka míče."

Merthina to udivilo. „O něčem takovém jsem nikdy neslyšel! Jak se taková kupole staví?"

Buonaventura se zasmál. „Mladý muži, já jsem obchodník s vlnou. Na pohmat poznám, jestli vlna pochází z ovce cotswoldské nebo lincolnské, ale netuším, jak se staví kurník, natož kupole."

Přistoupil k nim Merthinův mistr Elfrik. Byl to úspěšný muž a nosil drahé oblečení, které však vždy vypadalo, jako by patřilo někomu jinému. Tento věčný patolízal neuznal za hodna pohledu Caris ani Merthina, ale Buonaventurovi složil hlubokou poklonu a pozdravil ho: „Jaká čest, že jsi opět zavítal do našeho města, pane.“

Merthin se odvrátil.

„Kolik myslíš, že je na světě jazyků?“ zeptala se ho Caris.

Vždy ji napadaly bláznivé věci. „Pět,“ odpověděl Merthin bez přemýšlení.

„Ne, vážně,“ napomenula ho. „Máme angličtinu, francouzštinu a latinu, to jsou tři. Florentani a Benátčani mluví každý jinak, ačkoli mají některá společná slova.“

„Máš pravdu,“ přistoupil na hru. „To je už pět. Potom tu je vlámština.“ Jen málo lidí rozumělo jazyku obchodníků, kteří přicházejí do Kingsbridge z flanderských tkalcovských měst Ieper, Brugg či Gentu.

„A dánština.“

„Arabové mají svůj vlastní jazyk, a když píšou, nepoužívají dokonce ani stejné písmo jako my.“

„A matka Cecilia mi povídala, že všichni barbaři mají svoje jazyky, které nikdo neumí ani psát – Skotové, Velšani, Irové a nejspíš další. To je dohromady jedenáct a ještě můžou být národy, o kterých jsme ani neslyšeli!“

Merthin se usmál. Caris je jediný člověk, s nímž může dělat něco takového. Mezi jejich stejně starými přáteli není nikdo, koho by vzrušovaly představy cizích národů a odlišných způsobů života. Caris se dokáže z ničeho nic zeptat: Jaké to je žít na kraji světa? Nepletou se kněží, když mluví o Bohu? Jak víš, že právě teď nesníš? A oba hned vyrazí na průzkumnou cestu a soutěží, kdo objeví nejvýstřednější názor.

Hluk rozhovorů v kostele se náhle ztišil a Merthin viděl, že mniši a jeptišky usedají. Poslední se dostavil sbormistr Slepý Carlus. Ačkoli je nevidomý, procházel chrámem a klášterními budovami bez pomoci. Pohyboval se pomalu, ale se stejnou jistotou jako vidoucí člověk, dobře obeznámený s každým sloupem a dlažebním kamenem. Nyní udal zvučným barytonem tón a sbor spustil hymnus.

Merthin choval v nitru pochybnosti o duchovních. Kněží mají moc, která vždy neodpovídá jejich znalostem – podobně jako jeho zaměstnavatel Elfrik. Do kostela však chodil rád. Bohoslužby ho uváděly do jakéhosi polospánku. Hudba, architektura a latinské invokace ho okouzlovaly a on měl pocit, že spí s otevřenýma očima. Opět měl podivný pocit, jako kdyby se mu hluboko pod nohama valila v divokých proudech dešťová voda.

Pohled se mu zatoulal postupně na všechny tři úrovně hlavní lodi – arkády, ochoz a nástřešek. Věděl, že sloupy byly postaveny tak, že se kladl kámen na kámen, ale aspoň na první pohled působily jinak. Kamenné bloky byly opracovány a každý sloup vypadal jako svazek dříků. Merthin sledoval, jak se z obrovské čtvercové patky zvedá jeden ze čtyř obrovských pilířů transeptu. Jedna jeho diagonální podpěra se nahoře stáčela na sever a tvořila klenutí nad boční lodí, o kus dál se na úrovni ochozu další oblouk klenul na západ a tvořil arkádu ochozu a další oblouk vyháněl ještě výš, až se nakonec zbývající dříky oddělily jako trs květin a proměnily se v žebroví stropní klenby vysoko nahoře. Od vrcholového klenáku stropu katedrály pak sledoval jedno žebro dolů až k příslušnému pilíři v opačném rohu transeptu.

Jak na to hleděl, stalo se cosi zvláštního – jako by se mu vidění na okamžik rozmazalo. Merthinovi se zdálo, že se východní strana transeptu pohnula.

Ozvalo se tiché zadunění, tak tiché, že bylo téměř neslyšné, a podlaha se zachvěla, jako by nedaleko padl strom.

Zpěv se zadrhl.

V kněžišti se na jižní straně objevila trhlina, hned vedle pilíře, na který se Merthin díval.

Otočil se ke Caris. Koutkem oka zahlédl zdivo padající do chóru a transeptu. Všude se rozléhal hluk: křičící ženy, volající muži a ohlušující rachot obrovských kamenů dopadajících na zem. Trvalo to nekonečnou chvíli. Když nastalo ticho, Merthin si uvědomil, že svírá Caris, levou paží obtočenou kolem ramen ji tiskne k sobě, pravou jí chrání hlavu a sám stojí mezi ní a místem, kde část velkého chrámu leží v troskách.

Jako zázrakem nikdo nezahynul.

Nejvíce poškozená byla jižní část kněžiště, která byla při bohoslužbě prázdná. Věřící neměli do kněžiště přístup a všichni duchovní se nacházeli ve střední části zvané chór. Několik mnichů uniklo jen taktak, což jen přispělo k řečem o zázraku, a další utrpěli od padajících úlomků kamene těžká zranění a pohmožděniny. Mezi věřícími se napočítalo jen pár odřenin. Je zřejmé, že všechny nadpřirozeně ochránil svatý Adolphus, jehož ostatky se uchovávají pod hlavním oltářem a jehož činy zahrnují mnoho případů uzdravení nemocných a zachráněných před smrtí. Všeobecně se však soudilo, že Bůh poslal lidem z Kingsbridge varování. Ovšem před čím je varuje, nebylo zatím jasné.

Hodinu poté čtyři muži zkoumali rozsah škody. Carisin bratranec bratr Godwyn byl sakristiánem zodpovědným za chrám a všechny jeho poklady. Pod něj spadající matricularius bratr Thomas, který před deseti lety býval sirem Thomasem Langleyem, měl na starosti vše, co se týká provozu a oprav budov. Smlouvu na údržbu katedrály měl Elfrik, vyučený tesař a povoláním stavitel. A Merthina s sebou vzali jakožto Elfrikova učně.

Východní konec kostela rozdělovaly pilíře do čtyř částí zvaných pole. Zhroucení postihlo dvě pole, která se nacházela nejblíže transeptu. Kamenná klenba nad jižní postranní lodí byla zcela zničená v prvním poli a zčásti ve druhém. Na ochozu byly trhliny a z oken z nástřešku vypadaly sloupky.

Elfrik poznamenal: „Nějaké oslabení malty způsobilo, že se klenba rozpadla, a to zase zapříčinilo vznik trhlin na vyšší úrovni.“

Merthinovi se to moc nezdálo, ale jiné vysvětlení neměl.

Merthin mistra z duše nesnášel. Původně se začal učit u Elfrikova otce Joachima, stavitele s bohatými zkušenostmi, který pracoval na stavbách kostelů a mostů v Londýně a v Paříži. Starý pán Merthinovi rád vyprávěl o tradicích kameníků – o tom, co nazývali svým „tajemstvím“. Většinou to byly aritmetické vzorce pro stavby, jako je poměr mezi výškou budovy a hloubkou jejích základů. Merthin měl rád čísla a hltal všechno, co ho Joachim učil.

Potom však Joachim zemřel a nastoupil Elfrik. Elfrik byl přesvědčený, že to nejdůležitější, čemu se učeň musí naučit, je posluš-

nost. Pro Merthina bylo obtížné to přijmout a Elfrik ho trestal tím, že mu dával méně jídla a nedostatečné oblečení a ukládal mu práci venku za mrazivého počasí. Aby to měl ještě horší, Elfrikova boubelatá dcera Griselda, stejně stará jako Merthin, byla vždy dobře živená a teple oblečená.

Před třemi roky zemřela Elfrikova manželka a on se oženil s Carisinou starší sestrou Alicí. Lidé považovali Alici za hezčí ze sester a ona opravdu měla souměrnější obličej, ale postrádala Carisiny podmanivé způsoby a Merthinovi připadala hloupá. Vždy se zdálo, že Alice má Merthina skoro stejně ráda jako její sestra, a tak doufal, že přiměje Elfrika, aby s ním zacházel lépe. Jenže se stal přesný opak. Alice jako by se domnívala, že její manželskou povinností je připojit se k Elfrikovi a trápila Merthina také.

Merthin věděl, že obdobně trpí mnoho jiných učňů. Všichni to snášeli, protože vyučení byla jediná cesta k dobře placenému řemeslu. Řemeslnické cechy se chovaly povýšenecky. Nikdo ve městě si nemohl zřídit živnost, pokud nebyl členem cechu. Dokonce i kněz, mnich či žena, kteří chtěli obchodovat s vlnou nebo vařit pivo na prodej, museli být v cechu. A mimo města se toho mnoho nenadělalo: rolníci si stavěli domky sami, stejně jako si sami šili košile.

Na konci učební doby zůstávala většina chlapců u mistra, kde pracovali jako tovaryši za mzdu. Pár jich končilo jako společníci, a když starý mistr zemřel, převzali živnost. To však Merthinův úděl nebude. Příliš Elfrika nenáviděl. Jakmile to bude možné, odejde.

„Podívejme se na to shora," navrhl Godwyn.

Vykročili k východnímu konci. Elfrik prohodil: „To je dobře, že jsi z Oxfordu zpátky, bratře Godwyne. Určitě ti ale chybí společnost všech těch učenejch mužů."

Godwyn přikývl. „Mistři jsou skutečně úžasní."

„A ostatní studenti – umím si představit, že to musejí bejt pozoruhodný mladíci. I když se někdy člověk doslechne taky o špatným chování."

Godwyn vypadal lítostivě. „Obávám se, že některé z těch historek jsou pravdivé. Když se mladý kněz nebo mnich ocitne poprvé z domova, může ho sužovat pokušení."

„Přesto my tady v Kingsbridgi máme štěstí, že se můžeme radovat z výhod, který přinášejí muži školený na univerzitě.“

„To je od tebe velmi laskavé.“

„Vždyť je to jen pravda.“

Merthinovi se chtělo zakřičet: Zavři proboha klapačku! Jenže tohle byl celý Elfrik. Mizerný řemeslník s pochybným úsudkem, ale věděl jak se zavděčit. Merthin byl každou chvíli svědkem toho, jak to dělá – Elfrik totiž dokázal být okouzlující vůči lidem, od nichž něco chtěl, a zároveň hrubý vůči těm, kteří neměli nic, co by potřeboval.

Merthina spíš překvapil Godwyn. Jakje možné, že tak inteligentní a vzdělaný muž Elfrika neprohlédne? Člověku, který je předmětem komplimentů, to možná není tak zřejmé.

Godwyn otevřel malá dvířka a vkročil na úzké šroubovité schodiště skryté ve zdi. Merthina se zmocnilo vzrušení. Velice rád vcházel do skrytých chodeb katedrály. Dramatické zřícení stavby probudilo také jeho zvědavost a on dychtil přijít na kloub jeho příčině.

Postranní lodi byly patrové stavby vyčnívající z hlavní chrámové lodě. Jejich kamenné stropy měly žebrové klenutí. Nad klenbou se od vnějšího okraje postranní lodě zvedal k základně ochozu přístavek s jednosklonnou střechou. Pod šikmou střechou se nacházel trojúhelníkový prázdný prostor, jehož podlaha tvořila skrytou stranu, rub klenutého stropu. Všichni čtyři vstoupili do tohoto prázdného prostoru, aby si prohlédli poškození shora.

Osvětlení skýtala pouze okénka do vnitřku chrámu a Thomas prozíravě přinesl olejovou lampičku. Merthin si hned všiml, že klenby v jednotlivých polích nejsou při pohledu shora zcela stejné. Nejvýchodnější tvořila poněkud plošší křivku než klenba sousední a další – zčásti zničená – jako by byla opět jiná.

Kráčeli po rubu klenutého stropu a drželi se při vnějším okraji, kde byla klenba nejsilnější, až se ocitli tak blízko zřícené části, že se dál jít neodvážili. Klenba byla postavena stejným způsobem jako zbytek kostela – z kamenů spojených maltou – až na to, že stropní kameny byly velmi tenké a lehké. U patky byla klenba téměř vertikální, ale jak se zvedala, nakláněla se stále víc, až se setkala s kamenným zdivem zvedajícím se z opačného kraje.

Elfrik usoudil: „Zřejmě se především musí přestavět klenba nad prvními dvěma polema lodě.“

Thomas upozornil: „V Kingsbridgi už dávno nikdo žebrové klenutí nestavěl.“ Obrátil se na Merthina. „Dokázal bys udělat bednění?“

Merthin věděl, co má na mysli. Na okraji klenby, kde je zdivo téměř kolmé, zůstanou kameny na místě vlastní vahou. Ovšem výš, jak se křivka začne sklánět k horizontále, je zapotřebí nějaké podpěry, která by vše udržela, než malta zatvrdne. Nabízelo se vyrobit dřevěný rám zvaný bednění nebo podskružení a kameny klást na něj.

Pro tesaře to byla náročná práce, neboť křivky musely být naprosto přesné. Thomas věděl, jaký je Merthin řemeslník, po několik let totiž dohlížel na práci, kterou Merthin a Elfrik prováděli v katedrále. Bylo však od něj netaktní, že se obrátil na učně a nikoli na mistra. Elfrik reagoval rychle: „Pod mým vedením to dokáže, ano,“ přisvědčil.

„Bednění udělat můžu,“ potvrdil Merthin a již přemýšlel, jak ho podepře lešením, na kterém budou muset stát kameníci. „Ale tyhle klenby nebyly postaveny pomocí bednění.“

„Nevykládej nesmysly, chlapče,“ okřikl ho Elfrik. „Ovšemže byly. Nic o tom nevíš.“

Merthin věděl, že není moudré přít se s mistrem. Na druhou stranu však za šest měsíců již bude s Elfrikem soupeřit o práci, a potřeboval, aby lidé jako bratr Godwyn věřili v jeho schopnosti. Také se ho dotklo pohrdání v Elfrikově hlasu a cítil neodolatelnou touhu prokázat, že mistr nemá pravdu. „Podívejte se na rub klenby,“ vyzval je pobouřeně. „Po dokončení jednoho pole by kameníci určitě znovu použili totéž podskružení pro další pole. V tom případě by všechny klenby měly stejné zakřivení. Ve skutečnosti je ale každá jiná.“

„Zřejmě to bednění znovu nepoužili,“ zavrčel Elfrik podrážděně.

„Proč by ho nepoužili?“ nedal se Merthin. „Museli chtít ušetřit drahé stavební dřevo, nemluvě o mzdách zkušených tesařů.“

„Každopádně postavit klenbu bez bednění není možný.“

„Je to možné,“ nevzdával se Merthin. „Existuje způsob –“

„Tak to by stačilo,“ mračil se Elfrik. „Jsi tady proto, aby ses učil, ne abys učil jiný.“

Godwyn se vmísil: „Počkej, Elfriku. Jestli má ten chlapec pravdu, mohlo by to převorství ušetřit spoustu peněz.“ Pohlédl na Merthina. „Co jsi chtěl říct?“

Merthin už skoro litoval, že o tom mluvil. Později se mu to moc vymstí. Jenže teď musí pokračovat. Kdyby z toho vycouval, pomysleli by si, že neví, o čem mluví. „Popisuje se to v jedné knize v klášterní knihovně a je to velmi prosté,“ odpověděl. „Jak se kladou jednotlivé kameny, přehodí se přes ně silný provaz. Jeden konec provazu se upevní ke zdi, druhý se zatíží kusem dřeva. Provaz se přes okraj kamene natáhne do pravého úhlu a zabrání tak kameni vyklouznout z malty a spadnout na zem.“

Nastal okamžik ticha. Všichni se soustředili a pokoušeli se představit si to. Pak Thomas přikývl: „Možná by to šlo.“

Zdálo se, že Elfrik zuří.

Godwyna ten nápad zaujal. „Co je to za knihu?“

„Nazývá se *Timothyho kniha,*“ odpověděl Merthin.

„Vím o ní, ale nikdy jsem ji nestudoval. Zřejmě jsem to měl udělat.“ Godwyn se obrátil na ostatní. „Stačí, co jsme viděli?“

Elfrik a Thomas přikývli. Když odcházeli z prostoru pod střechou, Elfrik pošeptal Merthinovi: „Je ti jasný, že ses právě připravil o několik tejdnů práce? Vsadím se, že až se osamostatníš, tohle dělat nebudeš.“

Na to Merthin nepomyslel. Elfrik má pravdu: tím, že prokázal zbytečnost bednění, se zároveň připravil o práci. Jenže na Elfrikově uvažování bylo cosi špatného. Není slušné nechat někoho zbytečně utrácet peníze, jen aby sis udržel práci. Merthin se nechtěl živit podváděním lidí. Sestoupili po šroubovitém schodišti do kněžiště. Elfrik navrhl Godwynovi: „Zítra k tobě zajdu a povím ti, kolik to bude stát.“

„Dobře.“

Elfrik se obrátil k Merthinovi. „Ty tady zůstaň a spočítej kameny v jedný klenbě. Výsledek mi přijď sdělit domů.“

„Ano.“

Elfrik a Godwyn odešli, ale Thomas otálel. „Přivedl jsem tě do nepříjemností,“ omluvil se.

„Snažil ses mě podpořit.“

Mnich pokrčil rameny a pravou rukou učinil gesto „co se dá dělat“. Levou paži mu před deseti lety v lokti amputovali, když se mu dostala infekce do rány, kterou utržil v boji, jehož byl Merthin svědkem.

Merthin na ten podivný výjev v lese už skoro nikdy nepomyslel – zvykl si na Thomase v mnišské sutaně –, ale nyní si připomněl zbrojnoše, děti schovávající se v křoví, luk a šíp i zakopaný dopis. Thomas se k němu vždy choval laskavě a Merthin tušil, že to je kvůli tomu, co se onoho dne přihodilo. „O tom dopisu jsem nikdy nikomu neřekl,“ ujistil ho tiše.

„Já vím,“ odpověděl Thomas. „Jinak bys byl mrtvý.“

Většinu velkých měst řídil obchodní cech, společenstvo předních občanů. Pod obchodní cech spadaly četné řemeslnické cechy podle jednotlivých živností: kameníci, tesaři, koželuhové, tkalci, krejčí. Potom zde byly farní cechy, skupinky soustředěné kolem místních kostelů a zabývající se opatřováním peněz na kněžská roucha a výzdobu kostelů a podporováním vdov a sirotků.

V katedrálních městech tomu bylo jinak. Kingsbridge, podobně jako St. Albans a Bury St. Edmunds, byla ovládána klášterem, jemuž patřila většina půdy ve městě i v okolí. Převorové vždy odmítali povolit ustavení obchodního cechu. Nejvýznamnější řemeslníci a obchodníci však patřili do farního cechu svatého Adolpha. Vše bezpochyby vzniklo kdysi dávno v minulosti jako zbožná skupina, která sháněla peníze na katedrálu, ale nyní to bylo nejvýznamnější sdružení ve městě. Určovalo pravidla obchodování a volilo do svého čela cechmistra a šest správců, kteří dodržování pravidel vymáhali. V cechovním domě byly uloženy míry stanovující váhu žoku vlny, šířku štůčku látky a objem bušlu pro veškeré obchodování v Kingsbridgi. Nicméně obchodníci nemohli vést soudní řízení a vynášet rozsudky, jako to mohli činit obchodníci v samosprávných městech – tyto pravomoci si ponechával kingsbridgeský převor.

Odpoledne na Boží hod svatodušní uspořádal farní cech pro nejvýznamnější kupce, kteří do města přijeli, hostinu v cechovním domě. Edmund Vlnař byl cechmistr a Caris ho doprovázela jako hostitelka, a tak se Merthin musel zabavit bez ní.

Elfrik a Alice byli na hostině naštěstí také, a Merthin se mohl posadit v kuchyni, poslouchat, jak prší, a přemýšlet. Počasí nebylo chladné, ale přesto hořel malý oheň na vaření a jeho červená záře působila příjemně.

Slyšel, jak nahoře přechází Elfrikova dcera Griselda. Byl to hezký dům, třebaže menší než Edmundův. Dole se nacházela jen hala a kuchyně. Schody vedly na otevřenou podestu, kde spala Griselda, a k uzavřené ložnici mistra a jeho manželky. Merthin spal v kuchyni.

Před třemi či čtyřmi lety trápily Merthina v noci představy, jak stoupá po schodech a vklouzává pod pokrývky ke Griseldinu teplému, kyprému tělu. Ona se však považovala za nadřazenější, zacházela s ním jako se sluhou a nikdy se mu od ní nedostalo sebemenšího povzbuzení.

Merthin seděl na lavici, hleděl do ohně a představoval si dřevěné lešení, jež postaví kameníkům, kteří budou znovu stavět zřícenou klenbu v katedrále. Dřevo bylo drahé a dlouhé kmeny stromů vzácné – majitelé lesů obvykle podlehli pokušení prodat dřevo dřív, než plně dorostlo. Stavitelé se proto snažili používat lešení co nejméně. Šetřili dřevo třeba tak, že lešení raději zavěšovali z existujících stěn, než aby ho stavěli odzdola.

Zatímco přemýšlel, Griselda přišla do kuchyně a nabrala si ze sudu hrnek piva. „Nechceš trochu?“ nabídla mu. Merthin přijal, udiven její laskavostí. Znovu ho překvapila tím, že se s pivem posadila na stoličku proti němu.

Griseldin milenec Thurstan před třemi týdny zmizel. Bezpochyby se teď cítila osamělá, a proto asi zatoužila po Merthinově společnosti. Pivo mu zahřálo žaludek a uvolnilo ho. Nevěděl co říct, a tak se zeptal: „Co se stalo s Thurstanem?“

Pohodila hlavou jako dovádivá klisna. „Řekla jsem mu, že si ho nechci vzít.“

„Proč ne?“

„Je pro mě moc mladej.“

Merthinovi se to nezdálo. Thurstanovi bylo sice sedmnáct a Griseldě dvacet, ale nebyla nijak zvlášť zralá. Spíš jde o to, pomyslel si, že Thurstan je z příliš nízké společenské vrstvy. Do Kingsbridge přišel před pár lety odnikud a pracoval jako nezkušený nádeník pro ně-

kolik místních řemeslníků. Nejspíš už měl Griseldy nebo Kingsbridge dost a prostě šel zase dál.

„Kam šel?“

„Nevím a je mi to jedno. Já bych si měla vzít někoho mýho věku, někoho se smyslem pro zodpovědnost – možná nějakýho muže, kterej by jednoho dne mohl převzít otcovu živnost.“

Merthina napadlo, jestli třeba nemá na mysli jeho. To určitě ne, pomyslel si, vždycky se na mě dívá spatra. Potom se zvedla ze stoličky a sedla si na lavici vedle něj.

„Otec je na tebe zlej,“ zavrkala. „Vždycky jsem si to myslela.“

Merthin užasl. „Hm, trvalo ti dost dlouho, než jsi mi to řekla – jsem tady už šest a půl roku.“

„Pro mě je těžký postavit se proti rodině.“

„Proč je ale ke mně tak sprostý?“

„Protože si myslíš, že víš všechno líp než on, a musíš to dávat najevo.“

„Třeba to vím líp.“

„Tak vidíš, co mám na mysli?“

Rozesmál se. Poprvé v životě ho rozesmála.

Přišoupla se k němu na lavici blíž a stehnem ve vlněných šatech se k němu přitiskla. Měl na sobě obnošenou plátěnou košili, která mu sahala do půlky stehen, a spodky, jaké nosí všichni muži, ale skrz oblečení cítil teplo jejího těla. Jak se to stalo? Nedůvěřivě na ni pohlédl. Měla havraní vlasy a hnědé oči. Její kulatý obličej ho přitahoval. Měla hezká ústa na líbání.

Poznamenala: „Za bouře s lijákem jsem ráda doma. Je tu útulno.“

Cítil, že ho začíná vzrušovat, a odvrátil se od ní. Co by si Caris pomyslela, napadlo ho, kdyby sem teď vešla? Pokusil se touhu potlačit, ale bylo to tím horší.

Znovu se zadíval na Griseldu. Rty měla vlhké a lehce rozevřené. Naklonila se k němu. Políbil ji. Okamžitě mu vrazila jazyk do úst. Náhlá překvapivá důvěrnost ho vzrušila ještě víc, a on odpověděl stejným způsobem. Tohle nebylo, jako když líbá Caris –

Tato myšlenka ho zarazila. Odtrhl se od Griseldy a postavil se.

Zeptala se: „Co se děje?“

Nechtěl jí říct pravdu, a proto utrousil: „Nikdy se nezdálo, že bys mě měla ráda.“

Tvářila se naštvaně: „Povídala jsem ti, že jsem musela držet s otcem.“

„Změnila ses moc nenadále.“

Zvedla se a vykročila k němu. Ustupoval před ní, až narazil zády na zeď. Vzala ho za ruku a přitiskla si ji na hruď. Měla kulaté a těžké prsy a on neodolal pokušení a osahal je. Zeptala se: „Už jsi to někdy s nějakou dívkou dělal – až do konce?“

Nedokázal promluvit, ale přikývl.

„Nenapadlo tě, že bys to chtěl dělat se mnou?“

„Napadlo,“ vyhrkl.

„Jestli chceš, můžeš mi to teď udělat, dokud jsou pryč. Můžeme jít nahoru a lehnout si do mojí postele.“

„Ne.“

Přitiskla se k němu celým tělem. „Líbání s tebou mě uvnitř celou rozpálilo a zvlhčilo.“

Odstrčil ji od sebe. Šťouchnutí bylo hrubší, než zamýšlel, a Griselda spadla na svůj dobře vypolstrovaný zadek. „Nech mě být!“ křikl na ni.

Nebyl si jistý, jestli to myslí vážně, ale ona ho vzala za slovo. „Tak jdi k čertu,“ zaklela. Zvedla se a s dupáním vyběhla nahoru.

Merthin zůstal na místě a těžce dýchal. Teď, kdy ji odmítl, toho litoval.

Učňové nejsou moc přitažliví pro mladé ženy, které nechtějí být nuceny čekat na sňatek celé roky. Merthin se přesto již ucházel o několik kingsbridgeských dívek. Jedna z nich, Kate Brownová, ho měla natolik ráda, že mu jednoho letního odpoledne v otcově sadu dovolila úplně všechno. Její otec pak náhle zemřel a matka se přestěhovala s celou rodinou do Portsmouth. Tehdy Merthin poprvé a zatím naposledy spal s nějakou ženou. Nezbláznil se, když odmítl Griseldinu nabídku?

Řekl si, že měl vlastně štěstí. Griselda je podlá dívka a ve skutečnosti ho nemá ráda. Měl by být hrdý, že odolal pokušení. Nepodlehl pudům jako tupé zvíře, ale rozhodl se jako muž.

Potom uslyšel, jak se Grisleda rozplakala.

Pláč nebyl hlasitý, ale Merthin přesto všechno slyšel. Šel k zadním dveřím. Stejně jako každý dům ve městě i Elfrikův měl vzadu úzký pozemek s latrínou a smetištěm. Majitelé domů tam většinou chovali slepice a prase a pěstovali zeleninu a ovoce, ale Elfrikův dvůr se používal na skladování hromad stavebního dříví, kamenů, kotoučů provazu, kbelíků, trakařů a žebříků. Merthin upíral pohled na déšť dopadající do dvora, ovšem Griseldino vzlykání doléhalo až tam.

Rozhodl se z domu odejít a došel až k hlavním domovním dveřím, jenže pak nedokázal vymyslet, kam by měl jít. U Caris doma byla pouze Petranilla a ta by ho nijak neuvítala. Napadlo ho, že zajde k rodičům, ale rodiče byli ti poslední, koho by v tomto stavu chtěl vidět. Mohl by si popovídat s bratrem, avšak Ralph měl do Kingsbridge dorazit až koncem týdne. Kromě toho si uvědomil, že nemůže z domu odejít bez kabátu – nikoli kvůli dešti, bylo mu jedno, jestli zmokne, ale kvůli nepolevujícímu vyboulení na přední části oblečení.

Pokoušel se myslet na Caris. Pomyslel si, že právě nejspíš usrkává víno a vychutnává hovězí pečeni a pšeničný chléb. Přemýšlel, co má asi na sobě. Její nejlepší šaty jsou bledě růžové se čtvercovým výstřihem, který odhaluje bledou pleť jejího štíhlého krku. Do myšlenek se mu však neustále vtíral Griseldin pláč. Chtěl ji utěšit, omluvit se za to, že se cítí odmítnutá, a vysvětlit jí, že je přitažlivá, ale oni dva se k sobě nehodí.

Posadil se, pak zase vstal. Je těžké naslouchat ženě, která trpí. Dokud ten zvuk naplňuje dům, Merthin nedokáže myslet ani na lešení. Nemůže stát, nemůže odejít, nemůže klidně sedět.

Vyšel po schodech nahoru.

Ležela na břiše na slamníku, který byl jejím lůžkem. Šaty měla vyhrnuté až k buclatým stehnům. Kůži na zadní části nohou měla velmi bílou a zřejmě hebkou.

„Je mi to líto,“ omluvil se.

„Jdi pryč.“

„Neplač.“

„Nenávidím tě.“

Poklekl a poplácal ji po zádech. „Nemůžu sedět dole v kuchyni a poslouchat, jak pláčeš.“

Překulila se a pohlédla na něj s tváří mokrou od slz. „Jsem šeredná a tlustá a ty mě nenávidíš.“

„To není pravda.“ Hřbetem ruky jí otřel mokré tváře.

Chytila ho za zápěstí a přitáhla k sobě. „Vážně?“

„Vážně. Ale…“

Uchopila ho rukou za hlavou, stáhla ho dolů a políbila. Zasténal a jeho vzrušení ještě vzrostlo. Lehl si vedle ní na slamník. Hned od ní odejdu, zařekl se v duchu. Jen ji ještě trochu utěším, potom se zvednu a půjdu dolů.

Vzala ho za ruku a zatáhla si ji pod sukni, mezi nohy. Pocítil ochlupení, hebkou kůži pod ním i zvlhlou mezerku a věděl, že je ztracen. Hrubě ji polaskal a strčil prst dovnitř. Měl pocit, že vybuchne. „Nemůžu přestat,“ zasípal.

„Rychle,“ vyzvala ho a těžce oddechovala. Strhla mu košili a stáhla spodky. Převalil se na ni.

Zavedla ho do sebe a on cítil, že se přestává ovládat. Výčitky se ho zmocnily dřív, než to skončilo. „Ach, ne,“ zatajil dech. Výbuch začal, sotva do ní vnikl. V okamžiku bylo po všem. Zhroutil se na ni se zavřenýma očima. „Ach, Bože,“ zanaříkal. „Kéž bych byl mrtvý.“

7

Buonaventura Caroli pronesl své otřesné prohlášení při snídani v pondělí, den po velké hostině v cechovním domě.

Když si Caris sedala k dubovému stolu v jídelně otcova domu, necítila se úplně dobře. Bolela ji hlava a bylo jí trochu na zvracení. Vzala si jen kousek chleba a trochu mléka, aby si zklidnila žaludek. Vzpomněla si, jak jí na hostině chutnalo víno, a přemýšlela, jestli ho nevypila moc. Není to ten pocit, který mívají příští den ráno muži a chlapci a o kterém pak žertují, když se vychloubají, kolik silných nápojů dokážou vypít?

Otec a Buonaventura jedli studené skopové a teta Petranilla vyprávěla. „Když mi bylo patnáct, byla jsem zasnoubená se synovcem hraběte ze Shiringu. Všichni to považovali za dobrou partii: jeho otec

byl nepříliš významný rytíř a můj byl bohatý obchodník s vlnou. Potom hrabě a jeho jediný syn padli v bitvě u London Hillu ve Skotsku. Můj snoubenec Roland se stal hrabětem – a zasnoubení zrušil. Je hrabětem dodnes. Kdybych se provdala za Rolanda před tou bitvou, byla bych dnes hraběnka ze Shiringu.“ Smočila si opečený chléb v pivu.

„Třeba to nebyla vůle Boží,“ usoudil Buonaventura. Hodil kost Malé a ta se na ni vrhla, jako by ji týden nenakrmili. Potom se obrátil k tatínkovi: „Příteli, než se dnes dáme do práce, měl bych ti něco říct.“

Caris z tónu jeho hlasu vycítila, že má špatné zprávy, a její otec měl určitě stejné tušení, neboť odpověděl: „Tohle zní neblaze.“

„V posledních letech náš obchod trochu upadá,“ pokračoval Buoanaventura. „Moje rodina prodává rok od roku míň látky a každým rokem kupujeme z Anglie míň vlny.“

„Takhle to je s obchodováním vždycky,“ namítl Edmund. „Jednou jde nahoru, podruhé dolů, nikdo neví proč.“

„Jenže teď se do toho zaplétá váš král.“

To byla pravda. Eduard III. viděl, jaké peníze se vydělávají na vlně, a rozhodl, že koruna z nich musí dostávat víc. Zavedl novou daň ve výši jedné libry za žok vlny. Žok měl stanovenou váhu 364 liber a prodával se asi za čtyři libry v penězích. Dodatečná daň představovala čtvrtinu ceny vlny, tedy velký podíl.

Buonaventura pokračoval: „A co je horší, vlna se teď kvůli tomu vyváží z Anglie mnohem tíž. Musím dávat velké úplatky.“

„Zákaz vývozu bude brzy zrušen,“ ujistil ho Edmund. „Londýnský spolek obchodníků s vlnou vyjednává s královskými úředníky –“

„Doufám, že se nemýlíš,“ přikývl Buonaventura. „Jenže za současné situace má moje rodina pocit, že není třeba, abych v téhle části země navštěvoval dva samostatné trhy s vlnou.“

„Správně!“ přisvědčil Edmund. „Docházej sem a na trh v Shiringu zapomeň.“

Město Shiring se nacházelo dva dny cesty od Kingsbridge. Bylo asi stejně velké, a i když nemělo katedrálu či převorství, pyšnilo se šerifovým hradem a hrabským soudem. Jednou ročně se tu konal konkurenční prodejní trh s vlnou.

„Obávám se, že tady nenajdu takový výběr. Víš, trh s vlnou v Kingsbridgi zřejmě upadá. Stále víc prodejců míří do Shiringu. Tamější trh nabízí rozmanitější druhy i kvality.“

Caris to zdrtilo. Tohle by pro otce znamenalo katastrofu. Vmísila se do hovoru: „Proč by prodejci měli dávat přednost Shiringu?“

Buonaventura pokrčil rameny. „Obchodní cech se přičinil, aby tamější trh byl atraktivní. U městských bran už nestojí žádné fronty, obchodníci si můžou pronajmout stany a stánky, je tam budova burzy vlny, kde může každý obchodovat, když takhle prší.“

„To všechno bychom mohli zařídit taky,“ usoudila.

Otec si odfrkl. „Jen aby.“

„Proč ne, tatínku?“

„Shiring je nezávislé samosprávné město s královskou chartou. Obchodní cech tam má takovou moc, že může zařizovat různé věci ve prospěch obchodníků s vlnou. Kingsbridge patří převorství –“

Petranilla ho přerušila: „Pro slávu Boží.“

„Bezpochyby,“ zabručel Edmund. „Jenže náš farní cech nezmůže nic bez souhlasu převorství – a převoři jsou opatrní a konzervativní lidi, mého bratra nevyjímaje. Výsledek je takový, že většina plánovaných zlepšení je zamítána.“

Buonaventura pokračoval: „Vzhledem k dávnému přátelství mojí rodiny s tebou, Edmunde, a před tebou s tvým otcem, jsme do Kingsbridge docházeli i nadále. V těžkých dobách si však nemůžeme dovolit být přecitlivělí.“

„Pak mi dovol, abych tě ve jménu toho dávného přátelství požádal o malou laskavost,“ napadlo Edmunda. „Nečiň ještě konečné rozhodnutí. Zůstaň nepředpojatý.“

To je chytré, pomyslela si Caris. Otec ji opět – tak jako často – ohromil tím, jak bystrý dokáže být při vyjednávání. Nenaléhal, aby Buonaventura zvrátil své rozhodnutí, neboť ten by se jen ještě víc utvrdil. Ital bude mnohem pravděpodobněji souhlasit s tím, že se ještě definitivně nerozhodne. To ho k ničemu nezavazuje, ale ponechává dveře otevřené.

Pro Buonaventuru bylo těžké odmítnout. „Dobrá, ale k čemu to bude?“

„Chci získat šanci, abychom tady mohli zlepšit trh a hlavně aby se něco udělalo s tím mostem," odpověděl Edmund. „Kdybychom tady v Kingsbridgi dokázali nabídnout lepší podmínky, než mají v Shiringu, a přitáhnout víc prodejců, navštěvoval bys nás i nadále?"

„Samozřejmě."

„Pak musíme právě tohle zařídit." Vstal. „Půjdu hned za bratrem. Caris, pojď se mnou. Ukážeme mu tu frontu na mostě. Ne, počkej, Caris, skoč pro toho šikovného mladého stavitele Merthina. Možná budeme potřebovat jeho odborné znalosti."

„Určitě pracuje."

Petranilla jí doporučila: „Jen pověz jeho mistrovi, že si ho žádá cechmistr z farního cechu." Petranilla byla hrdá, že bratr je cechmistr, a neopomněla to při každé příležitosti zmínit.

Měla však pravdu. Elfrik bude muset Merthina uvolnit. „Zajdu pro něj," souhlasila Caris.

Vzala si plášť s kapuci a vyšla ven. Pořád ještě pršelo, ačkoli ne tak silně jako včera. Elfrik, stejně jako většina předních občanů, bydlel na hlavní ulici, která vedla od mostu k bráně do převorství. Široká ulice byla přeplněná povozy a lidmi, kteří přes kaluže a potůčky dešťové vody směřovali na trh.

Jako vždy se těšila, že Merthina uvidí. Měla ho ráda od onoho svátku Všech svatých před deseti lety, kdy se dostavil na lukostřelecké cvičení s vlastnoručně vyrobeným lukem. Je chytrý a zábavný. Ví podobně jako ona, že svět je větší a úchvatnější, než si většina obyvatel Kingsbridge dokáže představit. Ovšem před šesti měsíci objevili něco, co bylo ještě příjemnější než být přáteli.

Caris se už před Merthinem líbala s chlapci, třebaže ne často: nikdy totiž nepochopila, co na tom má být. S ním to bylo jiné, vzrušující a smyslné. Na Merthinovi bylo cosi uličnického a vše, co dělal, vypadalo poněkud prostopášně. Líbilo se jí, jak se dotýká jejího těla. Chtěla dělat víc – ale na to se snažila nemyslet. „Víc" znamenalo manželství, a manželka se musí podřizovat manželovi, který je jejím pánem – a Caris tuto představu nesnášela. Naštěstí o tom zatím nebyla nucena přemýšlet, protože Merthin se nemůže oženit, dokud neskončí učňovskou dobu, a to má být až za půl roku.

Došla k Elfrikovu domu a vstoupila dovnitř. Sestra Alice seděla v předním pokoji u stolu s nevlastní dcerou Griseldou. Jedly chléb s medem. Alice se za ty tři roky od sňatku s Elfrikem změnila. Vždycky bývala tvrdá jako Petranilla a pod manželovým vlivem začala být podezíravější, nevraživější a nelaskavější.

Dnes však byla docela příjemná. „Posaď se, sestro," vybídla ji. „Dneska ráno máme čerstvý chleba."

„Nemůžu, hledám Merthina."

Alici se to očividně nelíbilo. „Tak časně?"

„Otec ho potřebuje." Caris prošla kuchyní k zadním dveřím a vyhlédla na dvůr. Na neutěšené zákoutí se stavitelovým harampádím vytrvale pršelo. Jeden z Elfrikových nádeníků nakládal mokré kameny na trakař. Po Merthinovi ani potuchy. Vrátila se dovnitř.

Alice poznamenala: „Asi je v katedrále. Dělá tam dveře."

Caris si vzpomněla, že se o tom Merthin zmínil. Dveře v severním portálu shnily a Merthin pracoval na nových.

Griselda dodala: „Vyřezává panny." Ušklíbla se a ukousla si další sousto chleba s medem.

Caris věděla i toto. Staré dveře byly ozdobeny řezbami ilustrujícími příběh o pošetilých a rozumných pannách, který Ježíš vyprávěl na Olivové hoře, a Merthin musel řezby okopírovat. Caris si však uvědomila, že na Griseldině úšklebku je cosi nepříjemného; téměř jako by se jí vysmívala, že ona sama je panna.

„Zkusím to v katedrále," přikývla Caris, letmo jim pokynula rukou a odešla.

Prošla hlavní ulicí a vkročila do areálu katedrály. Proplétala se mezi tržními stánky a zdálo se jí, že trh působí neutěšeně. Nenamlouvá si to, protože o tom mluvil Buonaventura? Usoudila, že ne. Když si připomněla trhy s vlnou z dětství, připadalo jí, že bývaly živější a mívaly větší účast. Tehdy nebývalo území převorství dost velké, aby se tam celý trh vešel, a všechny okolní ulice byly přecpané stánky postavenými bez povolení – často to byl jen stolek s tretkami –, podomními obchodníky s tácy, kejklíři, kartářkami, muzikanty a potulnými žebravými mnichy vyzývajícími hříšníky, aby se vykoupili. Nyní se zdálo, že by se hned u převorství našlo dost místa pro pár dalších stánků. „Buonaventura má určitě pravdu," řekla si.

„Trh upadá.“ Jakýsi obchodník se na ni podivně zadíval a Caris si uvědomila, že pronesla své myšlenky nahlas. Byl to zlozvyk: lidé si mysleli, že si povídá s duchy. Snažila se to nedělat, ale někdy na to zapomínala, zejména když byla plná obav.

Obešla velký chrám k severní straně.

Merthin pracoval v prostorném portálu, kde se lidé často scházeli. Dveře měl upevněné v důkladném dřevěném rámu, který je zajišťoval, zatímco on vyřezával. Za novým dílem bylo vidět v klenutém vchodu stále ještě staré dveře, popraskané a rozpadající se. Merthin stál zády k ní, světlo tudíž dopadalo přes mladíkovo rameno na dřevo před ním. Neviděl ji a déšť utlumil kroky, a tak si ho mohla chvíli prohlížet nepovšimnutá.

Merthin byl malý, jen o málo vyšší než ona. Na šlachovitém těle spočívala velká, chytrá hlava. Jeho drobné ruce se zručně pohybovaly po řezbě a jak tvaroval postavy, okrajovaly jemné proužky dřeva. Měl bílou pleť a spoustu hustých zrzavých vlasů. „Moc hezký není,“ poznamenala Alice, když Caris přiznala, že se do něj zamilovala. Pravda, Merthin není oslnivě krásný jako jeho bratr Ralph, ale Caris připadal jeho obličej okouzlující: nepravidelný, svérázný, moudrý a plný smíchu; takový je Merthin.

„Buď zdráv,“ pozdravila a on vyskočil. Rozesmála se. „To se ti vůbec nepodobá, takhle lehce se nechat vyděsit.“

„Polekala jsi mě.“ Zaváhal, pak ji políbil. Vypadal poněkud rozpačitě, ale to se mu někdy stávalo, když byl soustředěný na práci.

Podívala se na řezbu. Na každé straně dveří se nacházelo pět panen-družiček, rozumné hodovaly na svatbě, pošetilé stály venku s lampami obrácenými vzhůru nohama, aby ukázaly, že nemají olej. Merthin okopíroval výjev ze starých dveří, ale s drobnými změnami. Družičky stály v řadách, pět na jedné straně a pět na druhé, jako oblouky v katedrále, ale na nových dveřích již nebyla jedna jako druhá. Merthin dal každé určitou osobitost. Jedna byla hezká, druhá měla kudrnaté vlasy, další nezbedně mrkala přivřeným okem. Udělal z nich skutečné postavy a výjev na starých dveřích nyní ve srovnání s tím vypadal strnulý a bez života. „To je nádhera,“ vydechla Caris. „Jsem ale zvědavá, co si pomyslí mniši.“

„Bratru Thomasovi se to líbí,“ odpověděl Merthin.

„Co převor Anthony?“

„Ještě to neviděl. Ale ten to přijme. Nebude chtít platit dvakrát.“

To je pravda, pomyslela si Caris. Strýc Anthony je nepodnikavý a také nemístně šetrný. Zmínka o převorovi jí připomněla důvod, proč tu je. „Otec chce, aby ses s ním a s převorem sešel na mostě.“

„Neříkal proč?“

„Myslím, že se chystá požádat Anthonyho, aby postavil nový most.“

Merthin uložil nářadí do kožené brašny, rychle uklidil podlahu a vymetl piliny a hobliny z portálu. Potom se s Caris vydali v dešti přes tržiště a dál po hlavní ulici k dřevěnému mostu. Caris mu svěřila, co slyšela od Buonaventury při snídani. Merthin cítil stejně jako ona, že v posledních letech trhy nebývají tak rušné jako ty, které si pamatoval z dětství.

Navzdory tomu čekali lidé a povozy v dlouhé frontě, aby se do Kingsbridge vůbec dostali. Na městské straně mostu stál malý strážní domek, kde seděl mnich, a od každého obchodníka, který přicházel do města se zbožím na prodej, vybíral poplatek ve výši jedné pence. Most byl úzký, a tak nikdo nemohl předbíhat a lidé, kteří nemuseli platit – hlavně obyvatelé města – museli stát ve frontě také. Kromě toho některá prkna tvořící vozovku byla pokroucená a polámaná a vozy mohly přejíždět jen pomalu. V důsledku toho všeho se fronta táhla až po cestě mezi předměstskými chatrčemi a mizela kdesi daleko v dešti.

Most byl také příliš krátký. Kdysi oba jeho konce bezpochyby vedly na pevnou zem. Jenže časem se řeka buď rozšířila, nebo – což je pravděpodobnější – desetiletí a staletí provozu na mostě způsobily, že se břehy udusaly a poklesly a lidé se nyní museli na obou stranách brodit bahnitými úseky.

Caris viděla, že Merthin pozorně zkoumá strukturu mostu. Ten pohled v jeho očích už znala: přemýšlel, jak je most postaven. Často ho přistihla, jak na něco takhle zírá, obvykle v katedrále, ale někdy i před některým domem či dokonce čímsi v přírodě, jako je kvetoucí trnitý keř nebo dravec vznášející se na místě. Téměř znehybněl a upíral na to jasný a pronikavý pohled, jako by vrhal světlo kamsi do

šera a snažil se rozeznat, co tam je. Když se ho zeptala, řekl jí, že se snaží vidět nitro věcí.

Sledovala jeho pohled a ze všech sil se pokoušela pochopit, co ve starém mostě vidí. Měřil šedesát yardů a byl to nejdelší most, jaký kdy spatřila. Vozovku podpíraly dvě řady mohutných dubových pilířů podobající se řadám pilířů, jež pochodují po obou stranách hlavní lodě v katedrále. Bylo tu pět párů pilířů. Koncové stály v mělké vodě a byly docela nízké, avšak tři prostřední dvojice se tyčily patnáct stop nad vodní hladinou.

Každý pilíř tvořil svazek čtyř dubových hranolů stažených dohromady přitlučenými fošnami. Podle legendy král kdysi daroval kingsbridgeskému převorství na postavení tří prostředních párů pilířů čtyřiadvacet nejlepších dubů z Anglie. Nahoře byly pilíře spojeny dvěma souběžnými řadami trámů. Kratší trámy pak propojovaly jednu řadu s druhou a vytvářely podloží vozovky; podélná prkna položená nahoru tvořila její povrch. Po obou stranách se táhlo dřevěné zábradlí, které sloužilo jako chatrná ochrana. Co pár let projel zábradlím opilý rolník a utopil se i s koněm v řece.

„Na co se koukáš?“ zeptala se Caris Merthina.

„Na praskliny.“

„Žádné nevidím.“

„Dřevo na ústředním pilíři se štípe. Je vidět, kde ho Elfrik zpevnil železnými sponami.“

Když jí to ukázal, Caris spatřila ploché kovové pláty přibité přes praskliny. „Zdá se, že se ti to nelíbí,“ poznamenala.

„Především nevím, proč to dřevo prasklo.“

„Záleží na tom?“

„Ovšemže záleží.“

Dnes ráno nebyl příliš hovorný. Chtěla se ho zeptat proč, když upozornil: „Tamhle jde tvůj otec.“

Podívala se do ulice. Bratři tvořili zvláštní dvojici. Vysoký Anthony úzkostlivě zvedal lem mnišské sutany a s výrazem znechucení v bledém obličeji velice opatrně obcházel kaluže. Edmund, navzdory vyššímu věku ráznější, měl červené tváře a dlouhý neupravený vous; bezstarostně vlekl seschlou nohu blátem, mluvil popudlivě a výstředně šermoval oběma pažemi. Když se Caris na dálku dívala na

otce a viděla ho očima cizího člověka, vždy si uvědomovala, jak ho miluje.

Při příchodu k mostu byla jejich hádka v plném proudu a bez přerušení v ní pokračovali. „Jen se podívej na tu frontu!“ křičel Edmund. „Stovky lidí *neobchodujou* na tržišti, protože se tam ještě nedostaly! A můžeš si být jistý, že polovina z nich najde kupce nebo prodejce při tom čekání a uzavře obchod rovnou na místě a pak se vrátí domů a do města vůbec nevkročí!“

„Takové nákupy jsou nezákonné,“ namítl Anthony.

„Můžeš jim to jít říct, jestli se dostaneš přes most, ale tam se nedostaneš, protože je moc úzký! Poslouchej mě, Anthony. Jestli se Italové stáhnou, trh s vlnou už nikdy nebude jako dřív. Tvoje i moje prosperita se zakládá na trhu – nemůžeme ho jen tak pustit!“

„Nemůžeme Buonaventuru nutit, aby tady obchodoval.“

„Můžeme ale zařídit, aby byl náš trh přitažlivější než shiringský. Potřebujeme ohlásit velký symbolický projekt – teď hned, tento týden – něco, co je všechny přesvědčí, že trh s vlnou v Kingsbridgi nekončí. Musíme jim říct, že strhneme tenhle starý most a postavíme nový, dvakrát tak široký.“ Bez varování se obrátil na Merthina. „Jak dlouho by to trvalo, mladý muži?“

Merthin vypadal polekaně, ale odpověděl. „Nejtěžší bude najít stromy. Potřebuješ dlouhé hranoly, dobře vyschlé. Potom je zapotřebí postavit v říčním korytu pilíře – to je obtížné, protože se pracuje ve vodním proudu. Potom to je už jen tesařina. Mohlo by to být hotové do Vánoc.“

Anthony namítl: „Nemáme žádnou jistotu, že rodina Caroliů změní plány, jestliže nový most postavíme.“

„Změní,“ ujistil ho rozhodně Edmund. „To ti zaručuju.“

„Já si každopádně nemůžu dovolit most stavět. Nemám peníze.“

„Nemůžeš si dovolit most *nestavět*!“ vykřikl Edmund. „Zničíš sebe i město.“

„To nepřichází v úvahu. Nevím ani, kde seženu peníze na opravy v jižní lodi.“

„Co tedy budeš dělat?“

„Věřit v Boha.“

„Ti, kdo věří v Boha a sejí semeno, můžou sklidit úrodu. Jenže ty semeno neseješ.“

Anthonyho to podráždilo. „Vím, že pro tebe to je těžké pochopit, Edmunde, ale kingsbridgeské převorství není obchodní podnik. My jsme tady, abychom uctívali Boha, ne abychom vydělávali peníze.“

„Když nebudeš mít co jíst, nebudeš uctívat Boha dlouho.“

„Bůh se postará.“

Edmundova červená tvář zbrunátněla hněvem. „Když jsi byl malý, otcovo podnikání tě živilo, oblékalo a platilo ti vzdělání. Od doby, kdy jsi mnich, tě obyvatelé tohoto města a rolníci z okolí udržujou naživu tím, že ti platí pachtovné, desátky, poplatky za stánky na trhu, mostné a tucet dalších poplatků. Celý život se přiživuješ jako veš na těžce pracujících lidech. A teď máš tu drzost, abys nám vykládal, že se Bůh postará.“

„Tohle se nebezpečně blíží rouhání.“

„Nezapomínej, že tě znám od narození, Anthony. Vždycky jsi měl talent k tomu, jak se vyhýbat práci.“ Edmund, který tak často křičel, nyní ztišil hlas – což bylo znamení, jak Caris věděla, že je opravdu rozlícený. „Když bylo třeba vynést žumpu, ty sis šel lehnout, abys byl odpočatý na příští den do školy. Jako otcův dar Bohu jsi vždycky dostával to nejlepší a nikdy jsi nehnul prstem, aby sis to zasloužil. Vydatné jídlo, nejteplejší pokoj, nejlepší oblečení – já jsem byl jediný kluk, který nosil obnošené oblečení po mladším bratrovi!“

„A nikdy mi to nepřestaneš připomínat.“

Caris čekala na příležitost, aby ten příval zarazila, a nyní se jí chopila. „Musí existovat nějaký způsob, jak to vyřešit.“

Oba na ni pohlédli, překvapeni, že je přerušuje.

Pokračovala: „Například, nemohli by most postavit lidi z města?“

„Nebuď směšná,“ osopil se na ni Anthony. „Město patří převorství. Sluha nezařizuje dům svého pána.“

„Ale kdyby tě požádali o svolení, neměl bys důvod odmítnout.“

Anthony hned neodporoval, což bylo povzbudivé; Edmund však vrtěl hlavou. „Myslím, že bych je nepřesvědčil, aby do toho vložili peníze,“ namítl. „Z dlouhodobého hlediska by to samozřejmě bylo v

jejich zájmu, jenže lidi jsou velice neochotní uvažovat dlouhodobě, pokud se od nich chce, aby se rozloučili s penězi.“

„Ha!“ zvolal Anthony. „A ode mě očekáváš, že budu uvažovat v dlouhodobé perspektivě.“

„Zabýváš se přece životem věčným, nebo ne?“ odsekl Edmund. „Právě ty, víc než kdo jiný, bys měl být schopný vidět dál než na konec příštího týdne. Kromě toho dostáváš penci mostného od každého, kdo přejde most. Dostal bys svoje peníze zpátky a navíc bys měl prospěch z lepšího obchodování.“

Caris poznamenala: „Ale strýček Anthony je duchovní vůdce a cítí, že tohle není jeho úloha.“

„Jenže mu patří město!“ protestoval tatínek. „On je jediný, kdo to může udělat!“ Potom na ni tázavě pohlédl, protože si uvědomil, že by mu bezdůvodně neodporovala. „Co máš na mysli?“

„Co kdyby lidi z města postavili most a pak dostali peníze zpátky z pencí, které se vyberou na mostném?“

Edmund otevřel ústa, aby něco namítl, ale na nic nepřišel.

Caris pohlédla na Anthonyho.

Anthony zavrtěl hlavou. „Když převorství vzniklo, jeho jediný příjem pocházel z tohoto mostu. Nemůžu se toho vzdát.“

„Ale pomysli, co bys získal, kdyby trh s vlnou a každotýdenní trhy začaly nabývat původní velikosti: nejen mostné, ale i poplatky stánkařů, procento, které vybíráš ze všech obchodů uzavřených na trhu a taky dary katedrále!“

Edmund dodal: „A zisky z tvých vlastních prodejů: vlna, obilí, kůže, knihy, sošky svatých –“

Anthony se zamračil: „Vy jste si to naplánovali, že?“ Namířil ukazovák na staršího bratra. „Tys navedl dceru a toho chlapce, co mají říkat. Ten by nikdy nic takového nevymyslil a ona je jen žena. Nese to tvou pečeť. Jsou to jen pikle, jak mě připravit o mostné! Tak to se ti tedy nepovedlo. Chvála Bohu, tak hloupý nejsem!“ Otočil se a odkráčel blátem.

Edmund si povzdechl: „Nechápu, jak otec mohl zplodit někoho s tak chatrným rozumem.“ A i on oddusal.

Caris se obrátila na Merthina. „Tak co si o tom všem myslíš?“

„Nevím.“ Odvrátil hlavu, aniž se jí podíval do očí. „Radši se vrátím do práce.“ Ani ji nepolíbil a odešel.

„Co to do něj proboha vjelo?“ podivila se nahlas, sotva byl z doslechu.

8

Hrabě ze Shiringu přijel do Kingsbridge v úterý v týdnu, kdy probíhal trh s vlnou. Přivedl s sebou oba syny, různé další členy rodiny a doprovod rytířů a zbrojnošů. Jeho předvoj vyklidil most a hodinu před příjezdem hraběte na most nikdo nesměl, aby si vznešený návštěvník nemusel protrpět nedůstojné čekání vedle obyčejných lidí. Jeho doprovod oblečený v červených a černých barvách se vřítil do města s vlajícími praporci a od podkov jejich koní stříkala na obyvatele dešťová voda s blátem. Hraběti Rolandovi se v posledních deseti letech dařilo – za královny Isabelly a později za jejího syna Eduarda III. – a on si přál, jak už si přávají bohatí a mocní muži, aby to všichni věděli.

V jeho doprovodu byl i Ralph, syn sira Geralda a Merthinův bratr. Ve stejné době, kdy se Merthin stal učněm u Elfrikova otce, Ralph se stal zbrojnošem u hraběte Rolanda a od té doby byl zcela spokojený. Dostávalo se mu dobrého jídla a oblečení, učil se jezdit na koni a bojovat a většinu času trávil na lovu, při sportu a různých hrách. Za šest a půl roku ho nikdo nepožádal, aby přečetl či napsal jediné slovo. Jak jel za hrabětem mezi natěsnanými stánky trhu s vlnou, sledován závistivými a zároveň bojácnými pohledy, litoval kupce i prodejce, kteří se hrabali v blátě kvůli pár pencím.

Hrabě sesedl z koně u převorova domu na severní straně katedrály. Jeho mladší syn Richard učinil totéž. Richard byl kingsbridgeský biskup a katedrála patřila teoreticky jemu. Biskupův palác se však nacházel v hrabském městě Shiringu, dva dny cesty odtud. To vyhovovalo biskupovi, jehož povinnosti byly stejně tak politické jako náboženské; vyhovovalo to i mnichům, kteří byli rádi, že nejsou pod příliš bezprostředním dozorem.

Richardovi bylo teprve dvacet osm, ale jeho otec byl blízkým spojencem krále a to platilo víc než odsloužené roky.

Zbytek doprovodu dojel k jižnímu konci katedrálního nádvoří. Starší syn hraběte William, lord z Casteru, vyzval zbrojnoše, aby ustájili koně, zatímco půl tuctu rytířů se odebralo do špitálu. Ralph rychle přiskočil, aby pomohl Williamově manželce lady Philippě sesednout z koně. Byla to vysoká přitažlivá žena s dlouhýma nohama a velkým poprsím a Ralph k ní planul beznadějnou láskou.

Když byli koně ustájeni, Ralph se vydal navštívit matku a otce. Žili zdarma v malém domku u řeky v jihozápadní části města, ve čtvrti zamořené pachem koželužny. Když se Ralph blížil k domu, měl pocit, jako když se ve své uniformě scvrkává hanbou. Byl rád, že lady Philippa není svědkem nedůstojné situace jeho rodičů.

Neviděl je rok a teď mu připadali starší. V matčině vlasech bylo hodně šedin a otec ztrácel zrak. Pohostili ho jablečným moštem od mnichů a lesními jahodami, které matka nasbírala. Otec obdivoval jeho uniformu. „Jestlipak tě hrabě už udělal rytířem?“ zeptal se dychtivě.

Stát se rytířem bylo ctižádostí každého zbrojnoše, ale Ralph to pociťoval silněji než většina jeho druhů. Otec nikdy nepřekonal ponížení, když byl před deseti lety degradován do postavení chráněnce odkázaného na milost převorství. Do Ralphova srdce se toho dne zabodl šíp. Tu bolest není možné utišit, dokud se mu nepodaří navrátit rodině čest. Jenže každý zbrojnoš se rytířem nestane. Otec přesto vždy mluvil tak, jako by to pro Ralpha byla jen otázka času.

„Ještě ne,“ odpověděl Ralph. „Ale nejspíš potáhneme zanedlouho do války s Francií a to bude moje příležitost.“ Mluvil klidně, nepřál si ukazovat, jak moc touží po možnosti vyznamenat se v boji.

Matku to znechutilo. „Proč chtějí králové pořád válčit?“

Otec se rozesmál. „K tomu tady muži jsou.“

„Ne, nejsou,“ odsekla ostře. „Když jsem Ralpha v bolesti a utrpení rodila, nezamýšlela jsem, že má žít proto, aby mu meč nějakého Francouze usekl hlavu nebo šíp z kuše probodl srdce.“

Otec jen přezíravě mávl rukou a zeptal se Ralpha: „Podle čeho soudíš, že bude válka?“

„Francouzský král Filip zabral Gaskoňsko.“

„Ach, to nemůžeme nechat jen tak.“

Angličtí králové vládli západofrancouzské provincii Gaskoňsku po celé generace. Obchodníkům z Bordeaux a Bayonne udělovali obchodní privilegia a ti obchodovali víc s Londýnem než s Paříží. Přesto tam vznikaly neustále potíže.

Ralph pokračoval: „Král Eduard poslal vyslance do Flander, aby dohodli spojenectví.“

„Spojenci asi budou chtít peníze.“

„Proto přijíždí hrabě Roland do Kingsbridge. Král chce půjčku od obchodníků s vlnou.“

„Kolik?“

„Proslýchá se, že to má být z celý země dvě stě tisíc liber, jako záloha na daň z vlny.“

Matka mrazivě prohodila: „Král by si měl dát pozor, aby obchodníky s vlnou nepřivedl daněmi do hrobu.“

Otec namítl: „Obchodníci mají spoustu peněz – jen se podívej, jak krásně se oblíkají.“ V jeho hlase zněla hořkost a Ralph si všiml, že otec má obnošenou plátěnou košili a staré boty. „Stejně chtějí, abychom francouzskému loďstvu zabránili narušovat jejich obchody.“ V posledním roce francouzské lodě přepadaly města na jižním pobřeží Anglie, plenily přístavy a podpalovaly kotvící lodě.

„Francouzi na nás útočí, my tedy musíme zaútočit na Francouze,“ ušklíbla se matka. „Jaký to má smysl?“

„Tohle ženy nikdy nepochopí,“ odpověděl otec.

„To je pravda,“ přisvědčila břitce.

Ralph změnil téma hovoru. „Jak se daří bratrovi?“

„Je to zručný řemeslník,“ odpověděl otec a Ralph si pomyslel, že to zní, jako když prodavač koní říká, že podměrečný poník je dobrý jezdecký kůň pro ženu.

Matka dodala: „Zbláznil se do dcery Edmunda Vlnaře.“

„Do Caris?“ usmál se Ralph. „Vždycky se mu líbila. Jako děti jsme si spolu hrávali. Bývala to pánovitá mazaná holka, ale Merthinovi to nikdy nevadilo. Ožení se s ní?“

„Doufám,“ přikývla matka. „Až skončí učební dobu.“

„Bude mít plný ruce práce.“ Ralph se zvedl. „Kde myslíte, že je teď?“

„Pracuje v severním portálu katedrály," odpověděl otec, „ale možná bude na obědě."

„Já si ho najdu." Ralph je oba políbil a vyšel ven.

Vrátil se k převorství a prošel tržištěm. Déšť už ustal, slunce občas prorážělo mraky, lesklo se v kalužích a zvedalo páru z promočených přikrývek stánkařů. Ralph zahlédl profil známé tváře a pravidelný tep srdce se mu zrychlil. Byl to rovný nos a pevná brada lady Philippy. Byla starší než Ralph, tušil, že asi pětadvacetiletá. Postávala u jednoho stánku a prohlížela si štůčky hedvábí z Itálie. Ralph se vpíjel očima do jejích lehkých letních šatů, které smyslně ulpívaly na křivkách boků. Vysekl jí zbytečně složitou poklonu.

Pohlédla na něj a ledabyle kývla.

„Krásný materiál," vydoloval ze sebe ve snaze zahájit rozhovor.

„Ano."

V tu chvíli se přiblížila drobná postava s rozcuchanými vlasy mrkvové barvy: Merthin. Ralpha potěšilo, že ho vidí. „To je můj chytrý starší bratr," představil ho Philippě.

Merthin Philippě doporučil: „Kup si světle zelené – ta barva ti jde k očím."

Ralph sebou škubl. Merthin by ji neměl oslovovat takhle důvěrně.

Jí to však zřejmě příliš nevadilo. Mírně káravým hlasem odpověděla: „Když budu chtít znát názor chlapce, zeptám se syna," ale zároveň se na něj téměř koketně usmála.

Ralph se vmísil: „Tohle je lady Philippa, ty troubo! Omlouvám se za bratrovu drzost, má paní."

„Jak se vlastně jmenuje?"

„Jsem Merthin Fitzgerald, k tvým službám, kdykoli budeš váhat nad hedvábím."

Ralph uchopil bratra za paži a odvedl ho, dřív než pronese další indiskrétnost. „Nechápu, jak to děláš!" zvolal podrážděně a zároveň s obdivem. „Jde jí to k očím, co? Kdybych něco takovýho řekl já, nechá mě zbičovat." Přeháněl, ale byla pravda, že Philippa na drzost obvykle odpovídala ostře. Nevěděl, jestli má mít radost, nebo vztek, že se zachovala k Merthinovi tak shovívavě.

„Takový jsem já," odpověděl Merthin. „Sen každé ženy."

Ralph si povšiml hořkosti v jeho hlasu. „Stalo se něco? Jak se má Caris?“

„Udělal jsem pitomost,“ svěřil se Merthin. „Povím ti to potom. Teď se tu radši rozhlédneme, dokud svítí slunce.“

Ralph si všiml stánku, kde mnich s šedavě plavými vlasy prodával sýr. „Koukej na mě,“ šťouchl do Merthina. Přistoupil ke stánku a prohodil: „Tohle vypadá chutně, bratře – odkud ten sýr pochází?“

„Děláme ho u Svatého Jana V lesích. To je malá odloučená součást kingsbridgeského převorství. Jsem tam převorem – jmenuji se Saul Bělohlav.“

„Při pohledu na to dostávám hlad. Kéž bych si mohl kousek koupit – ale hrabě nám zbrojnošům nedá ani penci.“

Mnich uřízl z kola sýra plátek a podal ho Ralphovi. „Pak ho dostaneš zadarmo, ve jménu Ježíše,“ usmál se.

„Děkuju ti, bratře Saule.“

Když odcházeli, Ralph se na Merthina ušklíbl: „Vidíš? Snadné jako sebrat dítěti jablko.“

„A asi stejně tak obdivuhodné,“ odpověděl Merthin.

„To je ale hlupák, rozdávat sejra každýmu, kdo přijde s ufňukanou historkou!“

„Patrně si myslí, že je lepší udělat ze sebe hlupáka než odmítnout jídlo hladovějícímu.“

„Dneska jsi nějakej zapšklej. Jak to, že ty smíš bejt drzej na šlechtičnu, ale já nesmím ukecat pitomýho mnicha, aby mně dal kus sejra bez zaplacení?“

Merthin ho překvapil veselým úšklebkem: „Jako když jsme byli kluci!“

„Přesně!“ Ralph nyní nevěděl, jestli se má vztekat, nebo smát. Než se stačil rozhodnout, přistoupila k nim hezká dívka s ošatkou vajec. Byla štíhlá, pod šatem z doma tkané látky skrývala malé poprsí a on si představil, že má prsy světlounké a oblé jako vejce. Usmál se na ni: „Za kolik?“ zeptal se, i když vejce nepotřeboval.

„Penci za dvanáct.“

„Jsou dobrý?“

Ukázala na nedaleký stánek. „Jsou od tamtěch slepic.“

„A obsluhuje ty slepice pořádnej kohout?“ Ralph viděl, jak Merthin nad tou duchaplností posměšně obrací oči v sloup.

Děvče však přistoupilo na hru. „Ano, pane,“ odpověděla s úsměvem.

„Šťastný slepice, co?“

„Nevím.“

„Ovšemže ne. Panny těmhle věcem moc nerozumějí.“ Ralph si ji podrobně prohlížel. Měla plavé vlasy a nosánek nahoru. Odhadoval, že je jí asi osmnáct.

Sklopila oči a požádala: „Nedívej se tak na mě, prosím.“

Od stánku zavolal jakýsi rolník – bezpochyby dívčin otec: „Annet! Pojď sem.“

„Tak ty se jmenuješ Annet,“ pokračoval Ralph.

Dívka si otcova volání nevšímala.

Ralph se zeptal: „Kdo je tvůj otec?“

„Perkin z Wigleigh.“

„Vážně? Wigleigh patří do panství mýho přítele lorda Stephena. Je na tebe Stephen hodnej?“

„Lord Stephen je spravedlivý a milostivý,“ odpověděla uctivě.

Otec ji zavolal znovu. „Annet! Potřebujem tě tady.“

Ralph věděl, proč se ji Perkin snaží odvolat. Nevadilo by mu, kdyby se nějaký zbrojnoš chtěl oženit s jeho dcerou: na společenském žebříčku by to pro ni znamenalo krok vzhůru. Jenže se bál, že Ralph se s ní chce jen pobavit a pak ji odmrštit. A měl pravdu.

„Nechoď, Annet z Wigleigh,“ zdržoval ji Ralph.

„Ledaže si koupíš, co nabízím.“

Merthin za jejich zády zaúpěl. „Jeden horší než druhý.“

Ralph navrhl: „Co kdybys ty vejce odložila a šla se mnou. Můžeme se projít podle řeky.“ Mezi řekou a zděným oplocením celého převorství se nacházel široký břeh porostlý v této roční době keři a lučními květinami, kam tradičně chodily milenecké dvojice.

Jenže s Annet to tak snadné nebylo. „Otci by se to nelíbilo,“ namítla.

„S ním si starosti nedělej.“ Rolník se nemůže nijak moc stavět proti vůli zbrojnoše, zejména pokud zbrojnoš nosí uniformu významného hraběte. Vztáhnout ruku na některého z jeho služebníků

by znamenalo urážku hraběte. Tento rolník se může pokusit dívku odradit, ale zadržet ji násilím by pro něj bylo riskantní.

Perkinovi však přišel na pomoc někdo jiný. Ozval se mladistvý hlas: „Annet, neděje se něco?“

Ralph se otočil k příchozímu. Vypadal na šestnáct, ale byl skoro stejně vysoký jako Ralph a měl široká ramena a velké ruce. Byl nápadně hezký; souměrný obličej vypadal jako vytesaný od sochaře, který pracuje pro katedrálu. Měl husté zlatohnědé vlasy a pučící vous stejné barvy.

Ralph se zeptal: „Kdo u čerta jsi?“

„Jsem Wulfrik z Wigleigh, pane.“ Wulfrik byl uctivý, ale nikoli bázlivý. Obrátil se k Annet: „Přišel jsem ti pomoct prodávat ty vejce.“

Chlapcovo svalnaté rameno se ocitlo mezi Ralphem a Annet; svým postojem chránil dívku a zároveň odkazoval Ralpha do patřičných mezí. Bylo to poněkud drzé a Ralph pocítil záchvěv zlosti. „Zmiz odtud, Wulfriku z Wigleigh,“ vyzval ho. „Nikdo tu o tebe nestojí.“

Wulfrik se znovu otočil a nevzrušeně na něj pohlédl. „Jsem s touto ženou zasnoubenej, pane,“ vysvětlil mu. Jeho hlas byl opět uctivý, ale postoj nebojácný.

Perkin se přidal: „To je pravda, pane – mají se brát.“

„Nevykládej mi tu nic o vašich křupanskejch zvycích,“ obořil se na něj pohrdavě Ralph. „Je mi úplně jedno, jestli je vdaná za nějakýho spratka.“ Rozčílilo ho, že s ním takto mluví osoby nižšího stavu. Oni ho nemají co poučovat.

Merthin mu skočil do řeči: „Pojďme, Ralphe. Mám hlad a Betty Baxterová prodává teplé koláče.“

„Koláče?“ opakoval Ralph. „Mě zajímají víc vejce.“ Zvedl z ošatky vajíčko, dvojsmyslně ho polaskal, pak ho položil zpátky a sáhl dívce na levý prs. Byl na dotek pevný a měl tvar vejce.

„Co si to dovoluješ?“ Znělo to pobouřeně, ale neodešla.

Jemně ji stiskl a vychutnával si ten pocit. „Zkoumám nabízený zboží.“

„Dej ty ruce pryč.“

„Hned to bude.“

Pak ho Wulfrik prudce odstrčil.

Ralpha to překvapilo. Nečekal, že by ho nějaký rolník napadl. Zapotácel se dozadu, klopýtl a s žuchnutím spadl na zem. Uslyšel, jak se někdo směje, a údiv ustoupil pocitu ponížení. Vztekle vyskočil na nohy.

Neměl při opasku meč, ale dlouhou dýku. Bylo by však nedůstojné použít na neozbrojeného rolníka zbraně: rytíři a ostatní zbrojnoši hraběte by si ho mohli přestat vážit. Bude muset Wulfrika ztrestat pěstmi.

Perkin vykročil od stánku a rychle drmolil: „Nešťastná neohrabanost, pane, to nebylo schválně, ten mladík toho hluboce lituje, ujišťuju vás –“

Jeho dcera však zřejmě žádný strach neměla. „Chlapci, chlapci!“ napomenula je posměšně, ale vypadala spíš potěšeně než co jiného.

Ralph je oba ignoroval. Učinil krok kWulfrikovi a zvedl pravou pěst. Potom, když Wulfrik zvedl obě paže, aby si chránil před úderem obličej, Ralph mu zasadil levou pěstí ránu do břicha.

To nebylo tak měkké, jak očekával. Wulfrik se přesto zlomil v pase, obličej stáhl bolestí a obě ruce přitiskl k břichu, načež ho Ralph naplno udeřil pravou pěstí do obličeje, přímo do lícní kosti. Od úderu ho zabolela ruka, ale jeho duše se zaradovala.

K Ralphovu údivu mu Wulfrik ránu vrátil.

Místo aby se svíjel na zemi a čekal na kopance, rolnický chlapec mu oplatil úder pravicí, za kterou byla veškerá síla rozložitých ramen. Ralph měl pocit, že mu nos vybuchne krví a bolestí. Zařval vzteky.

Wulfrik ustoupil, zdálo se, že si uvědomuje, jakou strašnou věc provedl, a spustil paže podél těla s dlaněmi nahoru.

Na lítost však bylo pozdě. Ralph bušil oběma pěstmi do jeho obličeje i těla. Wulfrik se chabě pokoušel odvrátit smršť úderů tím, že zvedl paže a přikrčil hlavu. Jak ho Ralph mlátil, matně se podivil, proč chlapec neuteče, a vytušil, že Wulfrik doufá, že je pro něj lepší nechat se potrestat teď než čelit horšímu trestu později. Má kuráž, uvědomil si Ralph; jenže to ho rozzuřilo ještě víc. Tloukl do něj ještě silněji, znovu a znovu, v jakési směsici vzteku a extáze. Merthin se

pokusil zasáhnout. „Pro lásku Boží, dost,“ vykřikl a položil Ralphovi ruku na rameno. Ralph ho však setřásl.

Wulfrikovy ruce nakonec klesly k bokům a on omráčeně zavrávoral. Hezký obličej měl zalitý krví, oči se mu zavíraly. Pak padl na zem a Ralph do něj začal kopat. V tu chvíli se objevil statný muž v kožených kalhotách a autoritativně pronesl: „No tak, mladý Ralphe, nevraždi toho chlapce.“

Ralph poznal Johna, městského konstábla, a pobouřeně protestoval: „On mě napadl!“

„Ale teď tě už nenapadá, nemám pravdu, pane? Když leží na zemi se zavřenýma očima.“ John se postavil před Ralpha. „Radši bych se obešel bez nepříjemnýho koronerova vyšetřování.“

Kolem Wulfrika se shlukli lidé: Perkin, Annet zardělá vzrušením, lady Philippa a několik kolemstojících.

Extatický pocit z Ralpha vyprchal a nos ho pekelně bolel. Dýchat mohl pouze ústy. Na jazyku cítil chuť krve. „To hovado mi dalo pěstí do nosu,“ stěžoval si hlasem silně nachlazeného člověka.

„Pak musí být potrestán,“ prohlásil John.

Objevili se dva muži, kteří vypadali jako Wulfrik: jeho otec a starší bratr, napadlo Ralpha. Pomohli Wulfrikovi vstát a po Ralphovi vrhali hněvivé pohledy.

Ozval se Perkin. Byl to tlouštík s prohnanou tváří. „Zbrojnoš zasadil první ránu,“ oznámil.

Ralph namítl: „Ten křupan do mě schválně vrazil!“

„Zbrojnoš urážel Wulfrikovu budoucí manželku.“

Konstábl usoudil: „Ať již zbrojnoš řekl, co chtěl, Wulfrik si to měl rozmyslet, než vztáhl ruku na služebníka hraběte Rolanda. Myslím, že hrabě bude očekávat přísný potrestání.“

Promluvil Wulfrikův otec: „On je nějaký nový zákon, Johne Konstáble, podle kterýho si muž v uniformě může dělat, co se mu zlíbí?“

Z malého shluku lidí, kteří se tu nyní shromáždili, zaznělo souhlasné mručení. Mladí zbrojnoši vyvolávali spoustu nepříjemností a často unikali potrestání, protože bývali oblečeni v barvách některého barona. To velmi nesnášeli obchodníci a rolníci, kteří zákon dodržovali.

Zasáhla lady Philippa: „Jsem snacha hraběte a celé jsem to viděla.“ Měla hluboký a melodický hlas, ale promlouvala s autoritou příslušnice vysoké společenské vrstvy. Ralph očekával, že se postaví na jeho stranu, avšak k jeho úděsu pokračovala: „S politováním konstatuji, že se to vše stalo jen a jen Ralphovou vinou. Naprosto urážlivě si pohrával s tělem té dívky.“

„Děkuju vám, má paní,“ pronesl uctivě John Konstábl. Ztišil hlas, aby se s ní poradil. „Jenže já si myslím, že hrabě asi nebude chtít, aby ten rolnický chlapec odešel bez trestu.“

Zamyslila se a přikývla. „Nechceme, aby tohle byl začátek vleklého sporu. Strčte toho chlapce na čtyřiadvacet hodin do kládv. V jeho věku mu to moc neuškodí, ale všichni budou vědět, že spravedlnosti bylo učiněno zadost. Tohle hraběte uspokojí – ručím za to.“

John zaváhal. Ralph viděl, že konstáblovi se nelíbí, že by měl přijímat příkazy od někoho jiného než od svého pána, kingsbridgeského převora. Philippino rozhodnutí však určitě uspokojí všechny strany. Ralph sám by rád viděl Wulfrika zbičovaného, ale začínal mít pocit, že z toho nevychází jako vítěz, a kdyby požadoval kruté potrestání, vypadal by hůř. Po chvíli John přikývl: „Tak ano, lady Philippo, pokud jste ochotná vzít si to na zodpovědnost.“

„Jsem.“

„Dobrá.“ John vzal Wulfrika za paži a odvedl ho pryč. Mladík se rychle vzpamatoval a dokázal normálně jít. Jeho rodina je následovala. Třeba mu donesou jídlo a pití, až bude v kládě, a dohlédnou na to, aby po něm nikdo neházel kamení.

Merthin se obrátil k Ralphovi: „Jak je ti?“

Ralph měl pocit, jako by měl obličej uprostřed oteklý jako nafouklý měchýř. Měl rozmazané vidění, při řeči huhňal a všechno ho bolelo. „Skvěle,“ odpověděl. „Nikdy mi nebylo líp.“

„Zajdeme za některým mnichem, aby se ti podíval na nos.“

„Ne.“ Ralph se nebál rvaček, ale nesnášel, co dělají lékaři: pouštění žilou, přikládání baněk a prořezávání vředů. „Potřebuju jen láhev silného vína. Zaveď mě do nejbližší krčmy.“

„Jak chceš,“ odpověděl Merthin, ale zůstal stát. Upřel na Ralpha zvláštní pohled.

Ralph se zeptal: „Co je s tebou?“

„Ty se vůbec neměníš, co?“
Ralph pokrčil rameny. „Někdo snad ano?“

9

Timothyho kniha Godwyna naprosto uchvátila. Byla to historie kingsbridgeského převorství a jako většina takových historií začínala popisem, jak Bůh stvořil nebe a zemi. Hlavně se však věnovala době převora Philipa před dvěma stoletími, kdy byla postavena katedrála – době, kterou mniši nyní považují za zlatý věk. Autor, bratr Timothy, tvrdí, že legendární Philip byl přísný pedant a přitom soucitný muž. Godwyn si nebyl jistý, jak může být někdo obojí zároveň.

V úterý toho týdne, kdy probíhal trh s vlnou, seděl Godwyn při studijní hodině před polední bohoslužbou na vysoké lavici v klášterní knihovně a na pultu před sebou měl rozevřenou knihu. Tohle bylo jeho oblíbené místečko v převorství: prostorná místnost dobře osvětlená vysokými okny a se stovkou knih v uzamčené skříni. Obvykle tu vládlo ticho, avšak tentokrát sem doléhal z opačné strany katedrály tlumený ryk z tržiště, kde tisícovka lidí nakupovala a prodávala, smlouvala a přela se, vyvolávala zboží a halasně pokřikovala při kohoutích zápasech a štvaní psů na uvázaného medvěda.

V závěrečné části knihy pozdější autoři sledovali potomky stavitelů katedrály až do současnosti. Godwyna potěšilo – a upřímně překvapilo –, když nalezl potvrzení matčiny teorie, že ona sama pochází z rodu Toma Stavitele přes Tomovu dceru Martu. Přemýšlel, jaké rodové rysy by mohly od Toma pocházet. Usoudil, že zedník a kameník potřebuje být šikovným obchodníkem. A Godwynův dědeček a strýc Edmund tuto schopnost měli. Sestřenice Caris také prokazuje známky této vlastnosti. Možná měl Tom i zelené oči se žlutými skvrnkami, jaké mají oni všichni.

Godwyn se také dočetl o nevlastním synovi Toma Stavitele Jackovi, architektovi kingsbridgeské katedrály, který se oženil s lady Alienou a založil dynastii hrabat ze Shiringu. Byl předkem Carisina milého Merthina Fitzgeralda. To dávalo smysl: Merthin již teď prokazuje jedinečné schopnosti jako tesař. *Timothyho kniha* zmiňovala

dokonce Jackovy zrzavé vlasy, které zdědil sir Gerald a Merthin, ale již nikoli Ralph.

Nejvíc ho zajímala kapitola o ženách. Za časů převora Philipa zřejmě v Kingsbridgi žádné jeptišky nebyly. Ženy měly přísný zákaz vstupu do klášterních budov. Autor citující Philipa uváděl, že mnich by pro klid vlastní mysli neměl pokud možno na ženu nikdy ani pohlédnout. Philip rozhodně odsuzoval smíšené mužské a ženské kláštery s tím, že oproti výhodám společných zařízení převažují příležitosti, které se naskytují ďáblovi, aby přicházel s pokušením. Kde se nachází dva různé kláštery vedle sebe, tam by oddělení mnichů a jeptišek mělo být co nejpřísnější, dodával.

Godwyn pocítil vzrušení, neboť našel autoritativní podporu pro něco, o čem byl již dávno přesvědčen. V Oxfordu si užíval čistě mužského prostředí Kingsbridgeské koleje. Univerzitní učitelé, stejně jako studenti, byli bez výjimky muži. Za sedm let se ženou téměř nepromluvil, a pokud cestou přes město kráčel se sklopenýma očima, mohl se vyhnout pohledu na ně. Po návratu do převorství mu připadalo rušivé vídat jeptišky tak často. Třebaže měly svůj vlastní klášter, refektář, kuchyni i další budovy, potkával je neustále v kostele, ve špitálu a v dalších společných prostorách. V tuto chvíli si zde jen pár stop od něj hezká mladá jeptiška jménem Mair prohlíží ilustrovanou knihu o léčivých bylinách. Ještě horší je potkávat dívky z města, když v těsně upnutých šatech a se svůdnými účesy procházejí při každodenních pochůzkách jakoby nic areálem převorství a přinášejí zásoby do kuchyně nebo navštěvují špitál.

Pomyslel si, že převorství jasně slevilo oproti Philipovým vysokým zásadám – další příklad nedbalosti, která se sem vplížila v době Godwynova strýce Anthonyho. Třeba se s tím ještě dá něco dělat.

Zazněl zvon svolávající na polední bohoslužbu a Godwyn knihu zavřel. Sestra Mair učinila totéž a usmála se na něj. Její červené rty přitom vytvořily líbeznou křivku. Odvrátil se a spěchal z knihovny.

Počasí se zlepšovalo a mezi dešťovými přeháňkami vždy zasvitlo slunce. Kostelní okna z barevného skla se střídavě zjasňovala a potemňovala podle toho, jak po obloze přebíhaly mraky. Godwynova mysl byla stejně neklidná, rozptylovaná od modliteb úvahami, jak by mohl co nejlépe využít *Timothyho knihu* pro inspiraci obrody v pře-

vorství. Rozhodl se, že o tom promluví při kapitule, každodenním setkání všech mnichů.

Všiml si, že při opravách kněžiště po nedělním sesutí stropu postupují stavitelé rychle. Sutiny byly odstraněny a celý prostor ohraničen provazy. V transeptu rostla hromada tenkých a lehkých kamenů. Když mniši začali zpívat, muži nepřestali pracovat – v průběhu všedního dne se konalo tolik bohoslužeb, že by se opravy závažně zpozdily. Merthin Fitzgerald dočasně opustil práci na nových dveřích a nyní se nacházel v jižní lodi, kde sestavoval složitou síť provazů, klacků a proutí, na které budou stát kameníci při stavbě nového klenutého stropu. Thomas Langley, jehož úkolem bylo dohlížet na stavitele, stál s Elfrikem v jižním transeptu a zdravou rukou ukazoval na zřícenou klenbu. Patrně rozmlouvali o Merthinově práci.

Thomas byl jako matricularius zdatný: byl rozhodný a nedovolil nic zanedbat. Kdykoli se stavitelé hned ráno nedostavili – což bývala častá svízel –, Thomas je vyhledal a dožadoval se zdůvodnění. Pokud měl nějakou chybu, byla to jeho přílišná samostatnost: málokdy informoval o postupu prací či si ověřoval Godwynův názor, ale přistupoval ke všemu, jako by byl svým vlastním pánem a nikoli Godwynovým podřízeným. Godwyn měl nepříjemný pocit, že Thomas pochybuje o jeho schopnostech. Godwyn byl mladší, ale jen o málo: bylo mu třicet jedna, Thomasovi třicet čtyři. Možná si Thomas myslí, že Anthony Godwyna povýšil na nátlak Petranilly. Žádné jiné známky zášti však neprojevoval. Jenom vše dělal po svém.

Godwyn si při responzoriu všiml, že Thomasův rozhovor s Elfrikem byl přerušen. Do chrámu vkráčel lord William z Casteru. Byl to vysoký muž s černým vousem, velmi podobný svému otci a stejně tvrdý, ačkoli někteří lidé soudili, že ho občas mírní manželka Philippa. Přistoupil k Thomasovi a Elfrika mávnutím ruky poslal pryč. Thomas se obrátil k Williamovi a cosi v jeho postoji Godwynovi připomnělo, že Thomas kdysi býval rytířem a do převorství přišel s krvácející sečnou ránou, která si nakonec vynutila amputaci levé paže v lokti.

Goodwyn litoval, že neslyší, co lord William říká. William se předkláněl, mluvil útočně a mířil na Thomase prstem. Ten mu bez bázně odpovídal stejně rozhodně. Godwyn si náhle připomněl, že

stejně ostrý a bojovný rozhovor se odehrál před deseti lety, v den, kdy sem Thomas přišel. Tehdy se přel s Williamovým mladším bratrem Richardem – tehdy knězem, dnes kingsbridgeským biskupem. Patrně to je nesmysl, ale Godwyna napadlo, že se dnes hádají kvůli téže věci. Co to může být? Může skutečně existovat nějaká záležitost mezi mnichem a šlechtickou rodinou, která je ještě po deseti letech příčinou hněvu?

Očividně nespokojený lord William rozčileně oddusal pryč a Thomas se znovu obrátil k Elfrikovi.

Před deseti lety svár vyústil v Thomasův vstup do kláštera. Godwyn si vzpomněl, že Richard slíbil peněžní dar, aby zajistil Thomasovo přijetí. O tomto daru Godwyn už nikdy nic neslyšel. Přemýšlel, jestli byl vůbec zaplacen.

O Thomasově dřívějším životě se za celou dobu zřejmě nikdo v převorství mnoho nedozvěděl. To bylo zvláštní: mniši neustále klevetili. Jak žili úzce pospolu v malé skupině – v současnosti jich bylo dvacet šest –, věděli jeden o druhém téměř všechno. Kterému šlechtici Thomas sloužil? Kde žil? Rytíři byli většinou vládci několika vesnic, ze kterých získávali pachtovné, a to jim umožňovalo platit za koně, brnění a zbraně. Měl Thomas manželku a děti? Jestliže ano, co se s nimi stalo? Nikdo nevěděl.

Odhlédne-li se od jeho záhadného původu, Thomas byl dobrý mnich, zbožný a pracovitý. Zdálo se, že tato existence mu vyhovuje víc než život rytíře. Navzdory bývalé životní dráze plné násilí bylo na něm cosi ženského, jako tomu bývá na mnoha mniších. Byl velmi blízký bratru Matthiasovi, milému muži o několik let mladšímu než on. Pokud však páchali hříchy nečistoty, chovali se velmi nenápadně, neboť nikdy nebylo vzneseno žádné obvinění.

Ke konci bohoslužby Godwyn letmo pohlédl do hlubokého šera hlavní chrámové lodi a spatřil svou matku Petranillu stojící nehybně jako pilíř; jen prosvítající sluneční paprsek ozařoval její hrdou šedovlasou hlavu. Byla sama. Přemýšlel, jak dlouho tam asi stojí a pozoruje. Laici se ve všední dny bohoslužeb většinou neúčastnili a Godwyn tušil, že matka přišla za ním. Pocítil známou směsici radosti a zlé předtuchy. Věděl, že matka pro něj udělá cokoli. Prodala vlastní dům a stala se hospodyní v domě svého bratra Edmunda, jen aby

Godwyn mohl studovat v Oxfordu. Když pomyslel, co tato oběť pro hrdou matku znamenala, chtělo se mu plakat vděkem. Přesto ho její přítomnost vždy zneklidňovala, jako by měl být pokárán za nějaký přestupek.

Při odchodu mnichů a jeptišek z chrámu se Godwyn oddělil od zástupu a přistoupil k ní. „Dobré ráno, mami.“

Políbila ho na čelo. „Vypadáš hubený,“ poznamenala s mateřskou úzkostlivostí. „Dostáváš dost jídla?“

„Nasolenou rybu a kaši, ale je toho spousta,“ uklidnil ji.

„Proč jsi tak rozrušený?“ Vždy poznala, jakou má náladu.

Pověděl jí o *Timothyho knize.* „Mohl bych ten úryvek přečíst při kapitule,“ nadhodil.

„Podpořili by tě ostatní?“

„Theodorik a mladší mniši ano. Pro mnoho z nich je znepokojivé vidět pořád ženy. Koneckonců oni všichni se rozhodli žít v čistě mužském společenství.“

Souhlasně přikývla. „To tě staví do role jejich vůdce. Výborně.“

„Kromě toho mě mají rádi kvůli horkým kamenům.“

„Horkým kamenům?“

„Zavedl jsem nové pravidlo pro zimu. Když chodíme za mrazivých nocí do kostela na časné ranní bohoslužby, každý mnich dostane horký kámen zabalený v kusu hadru. Zabrání to omrzlinám na nohou.“

„Velmi chytré. Přesto si ověř, než ten krok učiníš, jakou máš podporu.“

„Samozřejmě. Ale je to ve shodě s tím, co učí mistři v Oxfordu.“

„Což je?“

„Lidé jsou chybující, neměli bychom tedy spoléhat na rozum. Nemůžeme doufat, že pochopíme svět – před tím, co Bůh stvořil, můžeme jen s údivem stát. Pravé poznání pochází pouze ze zjevení. Přijatou moudrost bychom neměli zpochybňovat.“

Matka se tvářila skepticky, jak to laici často činí, když se jim vzdělaní muži pokoušejí vysvětlit vysokou filozofii. „A tomuhle biskupové a kardinálové věří?“

„Ano. Pařížská univerzita právě zakázala díla Aristotelova a Tomáše Akvinského, protože se zakládají spíš na rozumu než na víře.“

„Pomůže ti tenhle způsob myšlení získat přízeň nadřízených?“

Nic jiného jí ve skutečnosti starosti nepůsobilo. Přála si, aby se syn stal převorem, biskupem, arcibiskupem, dokonce kardinálem. On si přál totéž, ale doufal, že není tak cynický jako ona. „Tím jsem si jistý,“ odpověděl.

„Dobrá. Proto jsem ale za tebou nepřišla. Strýc Edmund utrpěl ránu. Italové hrozí, že přejdou do Shiringu.“

Godwynem to otřáslo. „To zničí jeho obchody.“ Nebyl si však jistý, proč mu to přišla oznámit.

„Edmund si myslí, že si je může udržet, když zlepšíme trh s vlnou a zejména když strhneme starý most a postavíme nový, širší.“

„Budu hádat: strýček Anthony odmítl.“

„Jenže Edmund se nevzdává.“

„Chceš, abych promluvil s Anthonym?“

Zavrtěla hlavou. „Toho přesvědčit nedokážeš. Kdyby se ale tahle otázka vynořila v kapitule, měl bys návrh podporovat.“

„A jít proti strýčkovi Anthonymu?“

„Ve chvíli, kdy staří odmítají rozumný návrh, tebe musí každý vidět jako vůdce reformátorů.“

Godwyn se obdivně usmál. „Mami, jak je možné, že toho víš tolik o politice?“

„Já ti povím.“ Zahleděla se stranou, oči upřela na velké růžové okno na východním konci a mysl na minulost. „Když můj otec začal obchodovat s Italy, přední občané Kingsbridge s ním jednali jako s rychlým zbohatlíkem. Ohrnovali nad ním a jeho rodinou nos a dělali všechno pro to, aby mu zabránili uplatňovat nové myšlenky. Moje matka byla v té době už mrtvá a já jsem byla dospívající dívka, a tak jsem se stala jeho důvěrnicí, které se se vším svěřoval.“ Její obličej, obvykle vyrovnaný a ledově klidný, se nyní zkřivil do masky hořkosti a zášti: oči se jí zúžily, ret ohrnul a tvář se zarděla připomenutou hanbou. „Usoudil, že se nikdy neosvobodí, dokud nepřevezme do svých rukou řízení farního cechu. Toho se tedy rozhodl dosáhnout a já jsem mu pomáhala.“ Zhluboka se nadechla, jako by znovu sbírala

síly k dlouhé válce. „Rozdělili jsme vládnoucí skupinu, postavili jednu část proti druhé, vytvářeli jsme spojenectví a pak jsme je měnili, nemilosrdně jsme podrývali autoritu protivníků, využívali své spojence, a když se nám to hodilo, odvrhli jsme je. Trvalo nám to deset let a otec se nakonec stal cechmistrem a nejbohatším mužem ve městě.“

Dědečkův příběh mu vyprávěla už dřív, ale nikdy tak bez obalu. „Tys tedy byla jeho spolupracovnice, jako je Caris spolupracovnice Edmundova?“

Krátce se chraplavě zasmála. „Ano. Až na to, že v době, kdy nastupoval Edmund, jsme byli předními občany města. Otec a já jsme zdolali horu a Edmund už jen musel druhou stranou sestupovat.“

Vyrušil je Philemon. Vysoký dvaadvacetiletý muž s vychrtlým krkem, chodící jako pták krátkými kroky s prsty nohou obrácenými dovnitř přišel do kostela z kláštera. Vypadal vzrušeně. „Hledám tě, bratře Godwyne.“

Petranilla si jeho zřejmého spěchu nevšímala. „Buď zdráv, Philemone, ještě z tebe neudělali mnicha?“

„Nedokážu dát dohromady potřebný peněžní dar, paní Petranillo. Pocházím z prostý rodiny.“

„Jenže je známé, že převorství upouští od daru v případě žadatele, který prokazuje oddanost. A ty jsi sluhou převorství, placeným i neplaceným, už celá léta.“

„Bratr Godwyn mě navrhl, ale některý starší mnichové se vyslovili proti mně.“

Godwyn se vmísil: „Slepý Carlus Philemona nenávidí – nevím proč.“

Petranilla nadhodila: „Promluvím s bratrem Anthonym. Neměl by Carlusovi naslouchat. Jsi dobrý přítel mého syna – ráda bych viděla, jak postupuješ výš.“

„Děkuju ti, paní.“

„Je vidět, že už pukáš nedočkavostí, abys Godwynovi sdělil něco, co nelze vyslovit přede mnou, takže se rozloučím.“ Políbila Godwyna. „Pamatuj, co jsem ti říkala.“

„Budu, mami.“

Godwynovi se ulevilo, jako by mu nad hlavou přeběhlo bouřné mračno a pokračovalo dál, zmáčet obyvatele jiného města.

Sotva byla Petranilla z doslechu, Philemon ze sebe vychrlil: „Jde o biskupa Richarda!“

Godwyn zvedl obočí. Philemon se umí dozvídat tajemství různých lidí. „Cos zjistil?“

„Je právě teď ve špitálu, v jednom z těch soukromejch pokojů nahoře – se svojí sestřenicí Margery!“

Margery byla hezká šestnáctiletá dívka. Její rodiče – mladší bratr hraběte Rolanda a sestra hraběnky z Marru – byli oba mrtví a ona byla Rolandovou svěřenkyní. On také sjednal, že se provdá za syna hraběte z Monmouthu: tato politická aliance velmi posílí Rolandovo postavení jako předního šlechtice v jihozápadní Anglii. „Co dělají?“ zeptal se Godwyn, ačkoli to mohl tušit.

Philemon ztišil hlas: „Líbaj se!“

„Jak to víš?“

„Ukážu ti.“

Philemon ho odvedl z chrámu přes jižní transept a mnišskou křížovou chodbou po schodech nahoru do dormitáře. To byla prostá místnost se dvěma řadami obyčejných dřevěných lůžek se slamníky. Dormitář měl společnou stěnu se špitálem. Philemon přistoupil k velké skříni plné složených přikrývek. S námahou ji odtáhl. Ve zdi za ní byl uvolněný kámen. Godwyn na okamžik zapřemýšlel, jak Philemon špehýrku objevil, a napadlo ho, že v té škvíře třeba něco schovával. Philemon kámen vytáhl, opatrně, aby to nebylo slyšet, a zašeptal: „Koukni se, rychle!“

Godwyn zaváhal. Tiše se zeptal: „Kolik jiných hostů jsi odtud pozoroval?“

„Všechny,“ odpověděl Philemon, jako by to mělo být samozřejmé.

Godwyn tušil, co uvidí, a netěšil se na to. Nakukovat škvírou ve zdi na neslušně se chovajícího biskupa může připadat jako normální Philemonovi, ale jemu se to jevilo ostudně záludné. Zvědavost ho však nutila dál. Nakonec si položil otázku, co by mu poradila matka, a okamžitě věděl, že by mu řekla, aby se podíval.

Škvíra ve zdi byla maličko pod úrovní očí. Sehnul se a nakoukl do ní.

Hleděl do jednoho ze dvou soukromých pokojů pro hosty v patře špitálu. V koutě stálo klekátko pod nástěnnou malbou s výjevem ukřižování. Byly tam dvě pohodlné židle a několik stoliček. Když se sešlo víc významných hostů najednou, muži si vzali jeden pokoj a ženy druhý; a toto byl očividně ženský pokoj, neboť na malém stolku ležely různé zjevně ženské předměty: hřebeny, stuhy a záhadné malé nádobky a lahvičky.

Na zemi byly dva slamníky. Richard a Margery leželi na jednom z nich. Ne že by se pouze líbali.

Biskup Richard byl přitažlivý muž s vlnitými hnědými vlasy a souměrným obličejem. Byl skoro dvakrát starší než Margery, štíhlá dívka s bílou pletí a tmavým obočím. Leželi bok po boku. Richard jí líbal obličej a šeptal jí něco do ucha. Na jeho tučných rtech pohrával vlnný úsměv. Margery měla šaty vyhrnuté kolem pasu. Měla krásné dlouhé nohy. Jeho ruka se nacházela mezi dívčinými stehny a pohybovala se zběhle a pravidelně: třebaže Godwyn neměl se ženami žádné zkušenosti, nějak věděl, co Richard dělá. Margery na Richarda zbožně hleděla, těžce dýchala pootevřenými ústy a tvář měla zardělou vášní. Godwyn byl možná proti biskupovi zaujatý, ale intuitivně cítil, že Richard pohlíží na Margery jako na chvilkovou hračku, zatímco Margery považuje Richarda za lásku svého života.

Godwyn na ně chvíli vyděšeně zíral. Richard zvedl ruku a Godwyn náhle hleděl na trojúhelník ochlupení mezi Margeryinými stehny, tmavý proti bílé pleti jako její obočí. Rychle se odvrátil.

„Počkej, já se kouknu," zašeptal Philemon.

Godwyn odstoupil od zdi. Tohle bylo otřesné, ale co s tím má dělat – pokud by vůbec něco měl dělat?

Philemon se podíval dírkou a vzrušeně zalapal po dechu. „Vidím pičku!" zašeptal. „On se v ní hrabe!"

„Jdi odtamtud," vyzval ho Godwyn. „Už jsme toho viděli dost – až moc."

Uchvácený Philemon váhal. Potom se neochotně od zdi odtrhl a vrátil kámen na místo. „Biskupovo smilnění musíme okamžitě odhalit!" zvolal tiše.

„Sklapni a nech mě přemýšlet," okřikl ho Godwyn. Kdyby učinil, co Philemon navrhuje, znepřátelil by si Richarda a jeho mocnou rodinu – a nebylo by to k ničemu. Určitě však musí existovat způsob, jak něco takového využít ve vlastní prospěch! Godwyn se snažil o tom přemýšlet tak, jak by o tom přemýšlela matka. Jestliže nelze získat nic odhalením Richardova hříchu, třeba je možné udělat ctnost z jeho utajení? Třeba bude Richard vděčný, když si to Godwyn ponechá pro sebe.

To bylo slibnější. Aby to však fungovalo, Richard musí vědět, že ho Godwyn chrání.

„Pojď se mnou," vyzval Godwyn Philemona.

Philemon přistrčil skříň zpátky na místo. Godwyna napadlo, jestli v sousední místnosti není slyšet vrzání dřeva na podlaze. Pochyboval o tom – a Richard a Margery stejně budou určitě příliš pohrouženi do toho, co dělají, než aby si všímali zvuků za zdí.

Godwyn vykročil po schodech dolů. K soukromým komnatám vedla dvě schodiště: jedno z přízemí špitálu, druhé se nacházelo vně budovy a umožňovalo významným hostům, aby přicházeli a odcházeli, aniž museli projít přes ubytovnu obyčejných lidí. Godwyn spěšně vystoupal po vnějších schodech.

Zastavil se před pokojem, kde byl Richard s Margery, a tiše udělil pokyny Philemonovi: „Pojď za mnou dovnitř. Nic nedělej. Nic neříkej. Až budu odcházet, odejdeš taky."

Philemon odložil koště.

„Ne," zavrtěl hlavou Godwyn. „Drž ho v ruce."

„Dobrá."

Godwyn otevřel dveře dokořán a vstoupil dovnitř. „Tenhle pokoj chci mít bezvadně čistý," pronesl hlasitě. „Vymeť každý kout – ach! Omlouvám se! Myslel jsem, že tu nikdo není!"

Za dobu, než Godwyn s Philemonem přeběhli z dormitáře do špitálu, milenci pokročili. Richard nyní ležel na Margery a dlouhou sutanu měl vpředu vyhrnutou. Její pěkně tvarované bílé nohy trčely přímo nahoru po biskupových bocích. O tom, co dělají, nebylo pochyb.

Richard přestal přirážet a pohlédl na Godwyna. V jeho výrazu se mísily pocity vzteku, zmaru, zděšení a viny. Margery vyděšeně vykřikla a zírala na Godwyna se strachem v očích.

Godwyn ten okamžik protahoval. „Biskup Richard!“ zvolal s předstíraným překvapením. Chtěl, aby Richard nepochyboval, že byl poznán. „Ale jak… a Margery?“ Dělal, že náhle pochopil. „Promiň!“ Otočil se na patě. Křikl na Philemona: „Vypadni! Okamžitě!“ Philemon cupital zpátky ke dveřím, stále s koštětem v ruce.

Godwyn ho následoval, ale ve dveřích se otočil, aby měl jistotu, že si ho Richard dobře prohlédl. Oba milenci zůstávali ztuhlí ve svém spojení, ale jejich výraz se změnil. Margery zvedla ruku k ústům ve věčném gestu překvapeného provinilce. V Richardově výrazu bylo patrné horečné přemýšlení. Chtěl promluvit, ale nevěděl, co má říct. Godwyn se rozhodl, že jejich trápení ukončí. Vše, co potřeboval, již učinil.

Vyšel ven – jenže dřív než zavřel dveře, otřeseně se zarazil. Po schodech stoupala jakási žena. Na okamžik se ho zmocnila panika. Byla to Philippa, manželka druhého syna hraběte.

Rázem si uvědomil, že kdyby tajemství Richardova provinění znal ještě někdo jiný, ztratilo by na hodnotě. Musel Richarda varovat. „Lady Philippo!“ zvolal hlasitě. „Vítejte v kingsbridgeském převorství!“

Za ním se ozvalo zběsilé šustění. Koutkem oka zahlédl, jak Richard vyskakuje na nohy.

Philippa naštěstí neprošla rovnou dál, ale zastavila se a oslovila Godwyna. „Možná mi můžeš pomoct.“ Godwynovi bylo zřejmé, že z místa, kde Philippa zůstala stát, není do pokoje vidět. „Ztratila jsem náramek. Nic vzácného, jen vyřezaný ze dřeva, ale mám ho ráda.“

„To je smůla,“ politoval ji Godwyn. „Požádám všechny mnichy a jeptišky, aby se po něm podívali.“

Philemon se vmísil: „Já jsem ho neviděl.“

Godwyn nadhodil k Philippě: „Asi ti sklouzl ze zápěstí.“

Zamračila se. „Divné je, že celou dobu, co jsem tady, jsem ho nenosila. Jak jsem přišla, položila jsem ho na stůl a teď ho nemůžu najít.“

„Třeba se zakutálel někam do tmavého kouta. Tady Philemon se po něm podívá. Uklízí v pokojích pro hosty.“

Philippa pohlédla na Philemona. „Ano, viděla jsem tě, když jsem asi tak před hodinou odcházela. Tys ho nezahlédl, když jsi tam zametal?“

„Nezametal jsem. Zrovna když jsem začínal, přišla slečna Margery.“

Godwyn dodal: „Philemon se právě vrátil, aby pokoj uklidil, ale slečna Margery…“ pohlédl do pokoje, „… se modlí.“ Margery klečela se zavřenýma očima na klekátku – prosí za odpuštění svého hříchu, doufal Godwyn. Richard stál za ní se skloněnou hlavou a sepjatýma rukama. Rty se mu pohybovaly při tichém mumlání.

Godwyn ustoupil, aby Philippa mohla vstoupit do pokoje. Podezíravě se zadívala na švagra. „Buď zdráv, Richarde,“ pozdravila. „Modlit se ve všední den – to se ti vůbec nepodobá.“

Položil si prst na rty a ukázal na Margery na klekátku.

Philippa nezaváhala: „Margery se může modlit, jak je jí libo, ale tohle je ženský pokoj a já chci, abys odešel.“

Richard nedal najevo, jak se mu ulevilo, vyšel ven a zavřel za oběma ženami dveře.

Na chodbě se ocitl tváří v tvář Godwynovi. Godwynovi bylo jasné, že Richard neví, jakým tónem promluvit. Možná se na něj chtěl osopit *Jak se odvažuješ vpadnout do pokoje bez zaklepání?* Byl ovšem tak dalece v neprávu, že patrně neměl ani odvahu se vztekat. Na druhou stranu stěží mohl žádat Godwyna, aby pomlčel o tom, co viděl, neboť tím by se mu vydal na milost a nemilost. Byla to nepříjemně trapná chvíle.

Zatímco Richard váhal, Godwyn promluvil: „Ode mě se to nikdo nedozví.“

Zdálo se, že se Richardovi ulevilo, jenže pak letmo pohlédl na Philemona. „A co on?“

„Philemon se chce stát mnichem. Učí se ctnosti, kterou nazýváme poslušnost.“

„Jsem tvým dlužníkem.“

„Muž se má znát ke svým vlastním hříchům, nikoli k hříchům druhých.“

„Přesto ti jsem vděčný, bratře.“

„Godwyn, sakristián. Jsem synovec převora Anthonyho.“ Chtěl, aby Richard věděl, že má dostatečně dobré styky, aby mohl způsobit vážné nepříjemnosti. Aby hrozbu otupil, dodal: „Moje matka byla zasnoubená s tvým otcem – před mnoha lety, dřív než se tvůj otec stal hrabětem.“

„Slyšel jsem ten příběh.“

Godwyn měl chuť dodat: A tvůj otec mou matku odvrhl, stejně jako ty hodláš odvrhnout ubohou Margery. Místo toho však přívětivě poznamenal: „Mohli jsme být bratry.“

„Ano.“

Zvon ohlásil oběd. Všem třem mužům se ulevilo od pocitů trapnosti a rozešli se: Richard do domu převora Anthonyho, Godwyn do mnišského refektáře a Philemon do kuchyně, aby pomohl s obsluhováním.

Godwyn procházel klášterem v zamyšlení. Živočišný výjev, jehož byl svědkem, ho vyvedl z rovnováhy, ale cítil, že situaci zvládl dobře. Nakonec se zdálo, že mu Richard věří.

V refektáři se Godwyn posadil vedle Theodorika, bystrého mnicha, o pár let mladšího než on. Theodorik v Oxfordu nestudoval, a v důsledku toho ke Godwynovi vzhlížel s úctou. Godwyn s ním jednal jako se sobě rovným, což Theodorikovi lichotilo. „Zrovna jsem četl něco, co tě bude zajímat,“ prohodil Godwyn. Stručně shrnul, co četl o postoji uctívaného převora Philipa k ženám všeobecně a jeptiškám zvláště. „Přesně to, co jsi vždycky říkal,“ prohlásil na závěr. Theodorik ve skutečnosti názor na tuto otázku nikdy nevyjádřil, ale vždy souhlasil, když si Godwyn stěžoval na liknavost převora Anthonyho.

„Zajisté,“ přisvědčil Theodorik. Měl modré oči a bledou pleť a nyní byl zardělý vzrušením. „Jak můžeme mít čisté myšlenky, když nás pořád rozptylují ženy?“

„Co s tím ale můžeme dělat?“

„Musíme se postavit převorovi.“

„Máš na mysli v kapitule,“ upřesnil Godwyn, jako by to byl nápad spíš Theodorikův než jeho vlastní. „Ano, to je skvělý plán. Ale podpoří nás ostatní?“

„Mladší mniši ano.“

Mladí muži budou patrně souhlasit víceméně s jakoukoli kritikou starších, pomyslel si Godwyn. Věděl však také, že mnoho mnichů dává tak jako on přednost životu, ve kterém jsou ženy nepřítomné nebo aspoň neviditelné. „Jestli budeš od této chvíle do kapituly s někým mluvit, dej mi vědět, co říkají," požádal ho. To Theodorika povzbudí, aby mnichy obcházel a získával podporu.

Přinesli oběd, dušenou nasolenou rybu s fazolemi. Godwyn se chtěl dát do jídla, ale zabránil mu v tom žebravý mnich Murdo.

Žebraví mniši se neuzavírali do klášterů, ale žili mezi lidmi. Cítili, že jejich odříkání je silnější, než jaké podstupují mniši v klášterech, jejichž slib chudoby je zrazován vlastnictvím nádherných budov a rozlehlých pozemků. Žebraví mniši tradičně neměli žádný majetek, dokonce ani kostely – ačkoli mnozí od tohoto ideálu ustoupili, jakmile jim zbožní obdivovatelé věnovali půdu a peníze. Ti, kdo stále ještě žili podle původních zásad, si jídlo vyžebrávali a spali na podlaze v kuchyních, kázali na tržištích a před krčmami a za odměnu se jim dostávalo pencí. Kdykoli se jim zlíbilo, neváhali se přiživovat – pokud jde o stravu i ubytování – na obyčejných mniších. Nikoho nepřekvapí, že se jejich přesvědčení o vlastní nadřazenosti setkávalo s odporem.

Žebravý mnich Murdo byl obzvláště nepříjemným příkladem: tlustý, špinavý, nenasytný, často opilý a občas vídaný ve společnosti nevěstek. Zároveň však byl charizmatickým kazatelem, který svými barvitými, teologicky pochybnými kázáními dokázal upoutat stočlenné zástupy.

Nyní se zvedl, a ač ho nikdo nevyzval, začal se hlasitě modlit. „Otče náš, požehnej toto jídlo našim nečistým, zkaženým tělům, která jsou plná hříchů, jako je mrtvý pes plný červů…"

Murdovy modlitby nebyly nikdy krátké. Godwyn s povzdechem odložil lžíci.

V kapitule se vždy něco předčítalo – obvykle z Řehole svatého Benedikta, ale často z bible a občas z jiných náboženských knih. Zatímco mniši usedali na svažující se kamenné lavice osmibokého kapitulního domu, Godwyn vyhledal mladého mnicha, který měl dnes předčítat, a klidně, ale pevně mu oznámil, že místo něj bude číst on,

Godwyn. Když pak nadešla chvíle, přečetl klíčovou stránku z *Timothyho knihy.*

Byl nervózní. Před rokem se vrátil z Oxfordu a od té doby s lidmi nepřetržitě potichu mluvil o potřebě reformovat převorství. Až do této chvíle se však Anthonymu otevřeně nepostavil. Převor je slabý a líný a bude zapotřebí vyburcovat ho z letargie. Kromě toho svatý Benedikt napsal: „Do kapituly musejí být povoláni všichni, neboť Bůh často odhalí mladšímu členu, co je nejlepší.“ Godwyn měl plné oprávnění v kapitule promluvit a požadovat přísnější dodržování klášterních pravidel. Zároveň náhle pocítil, že riskuje, a zamrzelo ho, že si nedopřál delšího času na promyšlení taktiky jak využít *Timothyho knihu.*

Na lítost však bylo pozdě. Zavřel knihu a pokračoval: „Moje otázka ke mně i k mým bratřím zní takto: Neklesli jsme pod úroveň zásad převora Philipa, pokud jde o oddělení mnichů a žen?“ Při studentských debatách se naučil vyjadřovat argumenty, kdykoli to je možné, formou otázky a ponechávat oponentovi pro jeho argumentaci pouze co nejmenší prostor.

Jako první odpověděl podpřevor, Anthonyho zástupce Slepý Carlus: „Některé kláštery se nacházejí daleko od zalidněných středisek, na neobydleném ostrově nebo hluboko v lesích či na osamělém horském vrcholu.“ Během jeho pomalé, rozvážné řeči se Godwyn netrpělivě vrtěl. „V takových domech jsou bratři izolováni od veškerého styku s laickým světem,“ pokračoval beze spěchu. „Kingsbridge taková nikdy nebyla. My žijeme v srdci velkého města, které je domovem sedmi tisíc duší. Pečujeme o jednu z nejnádhernějších katedrál křesťanského světa. Mnozí z nás jsou lékaři, protože svatý Benedikt říkal: ‚Zvláštní péče musí být věnována nemocným, je třeba o ně pečovat tak, jako by to byl samotný Kristus.‘ Nám nebyl poskytnut přepych naprosté izolace. Bůh nám svěřil jiné poslání.“

Něco takového Godwyn očekával. Carlus nesnášel, aby se hýbalo s nábytkem, protože pak o něj zakopával. Z obdobné úzkosti, že by se musel vyrovnávat s něčím neznámým, se stavěl i proti každé jiné změně.

Theodorik měl pro Carluse rychlou odpověď: „Tím větší důvod, abychom přísně dodržovali pravidla. Člověk, který bydlí vedle krčmy, musí zvlášť dbát, aby se vyhýbal opilosti.“

Ozvalo se potěšené mručení na souhlas: mnichům se líbila pohotová odpověď. Godwyn souhlasně přikývl. Bledý Theodorik se zarděl radostí.

Povzbuzený novic zvaný Juley hlasitě zašeptal: „Ženy bratru Carlusovi nevadí, on je nevidí.“ Několik mnichů se zasmálo, třebaže jiní nesouhlasně vrtěli hlavou.

Godwyn cítil, že se to vyvíjí dobře. Zdá se, že zatím ve sporu vítězí. Potom se převor Anthony zeptal: „Co přesně navrhuješ, bratře Godwyne?“ V Oxfordu nebyl, ale přitlačit na odpůrce, aby odhalil skutečný cíl, uměl.

Godwyn zdráhavě vyložil karty na stůl. „Měli bychom uvážit návrat do stavu, jaký byl v době převora Philipa.“

Anthony naléhal dál: „Co tím přesně míníš? Žádné jeptišky?“

„Ano.“

„Kam by ale šly?“

„Ženský klášter by se mohl přestěhovat jinam a stát se odloučenou součástí převorství, jako je Kingsbridgeská kolej nebo Svatý Jan V lesích.“

Toto jimi otřáslo. Nastal rozruch, který převor utišil jen s obtížemi. Ze změti hlasů se pak vynořil jeden, a ten patřil uznávanému lékaři Josephovi. Byl to chytrý muž, ale pyšný a Godwyn si na něj dával pozor. „Jak bychom provozovali špitál bez jeptišek?“ namítl. Kvůli mizerným zubům vyslovoval špatně sykavky, takže vypadal jako opilý, ale promluvil s nezmenšenou autoritou. „Podávají léky, vyměňují obvazy, krmí nemohoucí, češou senilní starce –“

Theodorik odpověděl: „To všechno můžou dělat mniši.“

„Co tedy porody?“ pokračoval Joseph. „Často tu máme ženy, které mají potíže s přivedením děťátka na svět. Jak jim můžou mnichové pomoct bez jeptišek, které provedou… skutečné vybavení novorozence z porodních cest?“

Několik mnichů vyjadřovalo souhlas, avšak Godwyn tuto otázku předvídal a nyní navrhl: „Co kdyby se jeptišky přestěhovaly do starého lazaretu?“ Lazaret pro malomocné se nacházel na ostrůvku v

řece na jižní straně města. Za starých časů býval plný nemocných, ale zdálo se, že malomocenství mizí, a dnes měl lazaret jen dva obyvatele, oba postarší.

Vtipálek bratr Cuthbert zamumlal: „Nechtěl bych být v kůži toho, kdo oznámí matce Cecilii, že se stěhuje do lazaretu pro malomocné.“ Mezi mnichy to zašumělo smíchem.

„Muži mají mít nad ženami hlavní slovo,“ zdůraznil Theodorik.

Převor Anthony přisvědčil: „A nad Cecilií má hlavní slovo biskup Richard. Takové rozhodnutí by musel učinit on.“

„Nedej Bože, aby to učinil,“ ozval se další hlas. Byl to pokladník Simeon. Hubený muž s protáhlým obličejem se vyslovoval proti každému návrhu, který zahrnoval peněžní výdaje. „Bez jeptišek bychom nepřežili,“ dodal na vysvětlenou.

Godwyn se zaraženě dotázal: „Proč bychom nepřežili?“

„Nemáme dost peněz,“ odvětil okamžitě Simeon. „Když katedrála potřebuje opravy, kdo myslíš, že platí stavitele? My ne – my si to nemůžeme dovolit. Platí matka Cecilia. Ona kupuje zásoby pro špitál, pergamen pro skriptorium i píci pro stáje. Všechno, co používají mniši a jeptišky společně, platí ona.“

Godwyna to zdrtilo. „Jak je to možné? Proč jsme na nich závislí?“

Simeon pokrčil rameny. „Během let mnoho zbožných žen darovalo ženskému klášteru půdu a další majetek.“

Godwyn si byl jistý, že tohle není celé vysvětlení. Mniši mají také rozsáhlé zdroje příjmů. Vybírají pachtovné a další poplatky od téměř všech obyvatel Kingsbridge a patří jim i tisíce akrů zemědělské půdy. Důležité musí být i to, jak se s tím bohatstvím hospodaří. Jenže pouštět se teď do toho nemělo smysl. Svůj spor prohrál. Dokonce i Theodorik mlčel.

Anthony samolibě konstatoval: „Tak to byla velice zajímavá debata. Děkuju ti, Godwyne, že jsi vznesl tu otázku. A nyní se pojďme věnovat modlitbě.“

Godwyn byl příliš rozčilený, než aby se dokázal modlit. Z toho, co chtěl, nezískal nic a nebyl si ani jistý, kde udělal chybu.

Když mniši vycházeli, Theodorik na něj vystrašeně pohlédl a poznamenal: „Nevěděl jsem, že toho jeptišky tolik platí.“

„To nevěděl nikdo z nás," zavrčel Godwyn. Uvědomil si, že na Theodorika nasupeně zírá, a rychle to napravil: „Ty jsi ovšem byl skvělý – debatoval jsi líp než mnohý oxfordský muž."

Tohle bylo přesně to pravé, co mělo zaznít, a Theodorik vypadal šťastně.

V tuto hodinu si mniši četli v knihovně nebo se procházeli a meditovali v ambitech, ale Godwyn měl jiné plány. Po celou dobu při večeři i v kapitule se mu cosi honilo hlavou. Odsunul to v mysli stranou, protože mezitím přišly na pořad důležitější věci, ale nyní se to opět vynořilo. Myslel si, že ví, kde by mohl být náramek lady Philippy.

V klášteře nebylo mnoho skrýší. Mniši žijí společně, místnost pro sebe má jen převor. Dokonce i na latríně sedí vedle sebe nad žlabem, jímž stále protéká voda z potrubí. Nikdo nesměl mít žádné osobní vlastnictví, a nikdo tedy neměl svou vlastní skříň ani bednu.

Jenže Godwyn dnes jednu skrýš viděl.

Vyšel po schodech do dormitáře. Nikdo tu nebyl. Odstrčil skříň na přikrývky ode zdi a vytáhl uvolněný kámen, ale do sousedního pokoje se nepodíval. Místo toho strčil do škvíry ruku a ohmatal ji ze všech stran. Napravo zela malá puklina. Godwyn do ní zasunul prsty a dotkl se něčeho, co nebyl ani kámen, ani malta. Zašmátral konečky prstů a předmět vytáhl.

Byl to vyřezávaný dřevěný náramek.

Godwyn ho přidržel ve světle. Byl z jakéhosi tvrdého dřeva, patrně dubového. Vnitřní povrch byl hladce vyleštěný, ale vnější stranu pokrývaly mistrně vyryté obrazce navzájem propojených čtverců a diagonál: Godwyn chápal, proč si ho lady Philippa oblíbila.

Uložil náramek zpátky, vrátil uvolněný kámen na místo a skříň přistrčil opět ke zdi.

Co chtěl Philemon s takovou věcí dělat? Možná by ji mohl prodat za jednu či dvě pence, ačkoli to by bylo nebezpečné, protože náramek lze snadno poznat. Nosit by ho však určitě nemohl.

Godwyn odešel z dormitáře a sestoupil po schodech do ambitů. Na studium či meditaci neměl ani pomyšlení. Potřeboval si o událostech dnešního dne popovídat. Cítil, že potřebuje zajít za matkou.

Ta myšlenka ho naplnila úzkostí. Za neúspěch v kapitule by mu mohla spílat. Byl si však jistý, že by ho pochválila za to, jak zvládl záležitost biskupa Richarda, a dychtil jí to vylíčit. Rozhodl se, že ji vyhledá.

Přísně vzato, tohle dovolené nebylo. Mniši se nemají potulovat v ulicích města, jak se jim zlíbí. Potřebují nějaký důvod a teoreticky by si před odchodem z převorství měli vyžádat svolení převora. Obediantiariové – klášterní hodnostáři – však měli ve skutečnosti tucty záminek. Převorství udržovalo trvalé styky s obchodníky, nakupovalo potraviny, látky, obuv, pergamen, svíce, zahradní nářadí, koňské postroje – veškeré každodenní potřeby. Mniši byli majiteli domů, patřilo jim skoro celé město. A kteréhokoli z lékařů mohli povolat k nemocnému, který není schopen dojít do špitálu. Proto bylo možné mnichy na ulicích běžně vídat a nezdálo se pravděpodobné, že by sakristián Godwyn měl někomu vysvětlovat, co pohledává za branami převorství.

Přesto bylo moudré chovat se nenápadně a Godwyn si dal pozor, aby ho při odchodu z převorství nikdo nezpozoroval. Prošel přes rušné tržiště a rychle se vydal po hlavní ulici k domu strýce Edmunda.

Jak doufal, Edmund a Caris byli za obchodem mimo domov, a tak tam nalezl jen matku se služebnictvem. „To je pro matku svátek," uvítala ho. „Vidět tě v jednom dni dvakrát! A poskytuje mi to příležitost, abych tě nakrmila." Nalila mu velký korbel silného piva a kuchařku požádala, aby přinesla talíř studeného hovězího. „Co se stalo v kapitule?" zeptala se.

Všechno jí pověděl. „Moc jsem spěchal," připustil nakonec.

Přikývla. „Můj otec říkával: nikdy nesvolávej schůzku, dokud výsledek není hotová věc."

Godwyn se usmál: „Tohle si musím zapamatovat."

„Stejně si myslím, že jsi nic nepokazil."

To byla úleva. Matka se nebude hněvat. „Ale ten spor jsem prohrál," připomněl.

„Zároveň sis upevnil postavení jakožto vůdce reformistické mladší skupiny."

„I když jsem ze sebe udělal hlupáka?"

„Lepší než abys byl bezvýznamná nula."

Nebyl si jistý, jestli má v tomto ohledu matka pravdu, ale kdykoli pochyboval o moudrosti matčiných rad, nikdy své pochybnosti nevyslovil, a i tentokrát se rozhodl, že se nad tím zamyslí později. „Stalo se něco moc divného," oznámil matce a popsal jí záležitost Richarda a Margery; drsné tělesné podrobnosti vynechal.

Překvapilo ji to. „Richard se musel zbláznit!" zvolala. „Jestli hrabě z Monmouthu zjistí, že Margery není panna, svatbu odvolá. Hrabě Roland bude zuřit. Richarda by mohli vyloučit z církve."

„Ale milenky má snad spousta biskupů, ne?"

„To je něco jiného. Kněz může mít ‚hospodyni', která je až na pojmenování v každém ohledu jeho manželkou. Biskup jich může mít několik. Ovšem připravit o panenství šlechtičnu krátce před její svatbou – tohle přežít jako duchovní by mohlo být těžké i pro syna hraběte."

„Co myslíš, že bych měl dělat?"

„Nic. Zatím jsi se s tím vypořádal dokonale." Zářil pýchou. Dodala: „Jednoho dne bude tato informace mocnou zbraní. To si pamatuj."

„Je tu ještě něco. Přemýšlel jsem, jak Philemon přišel na ten uvolněný kámen, a napadlo mě, že to mohl zpočátku používat jako skrýš. Nemýlil jsem se – a našel jsem náramek, který ztratila lady Philippa."

„Zajímavé," kývla hlavou. „Mám silný pocit, že ti Philemon bude užitečný. Jak vidíš, udělá cokoli. Je bez skrupulí, bez morálky. Otec míval společníka, který byl vždy ochotný vykonat špinavou práci – začít pomlouvat, šířit jedovaté klevety, vyvolávat sváry. Takoví lidé můžou být nedocenitelní."

„Myslíš tedy, že bych tu krádež neměl ohlásit."

„Rozhodně ne. Přiměj ho, aby náramek vrátil, pokud to považuješ za důležité – může říct, že ho našel při úklidu. Ale neodhaluj ho. Zaručuju, že se ti to vyplatí."

„Měl bych ho tedy chránit?"

„Jako vzteklého psa, který pokouše vetřelce. Je nebezpečný, ale stojí za to."

10

Ve čtvrtek Merthin skončil s vyřezáváním dveří.

Práce v jižní lodi měl již hotové, aspoň pro tuto chvíli. Lešení stálo na místě. Žádné bednění pro kameníky dělat nemusel, protože Godwyn a Thomas se rozhodli ušetřit peníze a vyzkoušet Merthinův způsob stavění bez této pomůcky. Vrátil se proto k řezbě a zjistil, že už mu toho moc nezbývá. Hodinu zlepšoval vlasy rozumné panny a další hodinu strávil zdokonalováním bláznivého úsměvu pošetilé družičky, ale neměl jistotu, že docílil nějakého lepšího výsledku. Nedokázal to posoudit, protože mu myšlenky neustále odbíhaly ke Caris a Griseldě.

Stěží se přinutil, aby za celý týden s Caris vůbec promluvil. Tolik se za sebe styděl. Kdykoli Caris spatřil, vzpomněl si na to, jak objímal Griseldu, jak ji líbal a prováděl s ní nejláskyplnější akt lidského života – s dívkou, kterou neměl rád, natož aby ji miloval. Třebaže dříve trávil mnoho šťastných hodin v představách chvíle, kdy to dělá s Caris, nyní ho taková vyhlídka plnila hrůzou. Na Griseldě nic špatného nebylo – tedy bylo, ale to ho nezneklidňovalo. Pociťoval by totéž, kdyby to byla kterákoli jiná žena než Caris. Tím, že to prováděl s Griseldou, odebral tomuto aktu smysl. A teď se nemůže ani podívat do očí ženě, kterou miluje.

Zatímco upřeně hleděl na své dílo a pokoušel se přestat myslet na Caris, aby se mohl rozhodnout, jestli jsou dveře hotové nebo ne, vešla severním portálem Elizabeth Clerková. Byla to bledá a hubená pětadvacetiletá kráska s hřívou plavých kadeří. Její otec býval kingsbridgeským biskupem ještě před Richardem. Žil stejně jako Richard v biskupském paláci v Shiringu, ale při častých návštěvách Kingsbridge se zamiloval do dívky obsluhující U Zvonu – Elizabethiny matky. Vzhledem k nemanželskému původu byla Elizabeth citlivá na své společenské postavení, pozorně vnímala sebemenší projev znevažování a hned vše brala jako urážku. Merthin ji však měl rád, protože byla chytrá a protože – když jí bylo osmnáct – ho líbala a dovolovala mu, aby jí sahal na prsa, rostlá vysoko na hrudi a plochá, jako by je tvarovaly mělké hrnečky, s bradavkami, jež při nejjemnějším doteku tuhly. Jejich milostný románek skončil kvůli če-

musi, co jemu připadalo nicotné a jí neodpustitelné – jakýsi jeho žert o chlípných kněžích –, ale přesto ji stále měl rád.

Sáhla mu na rameno a podívala se na dveře. Zvedla ruku k ústům a zadržela dech. „Jsou jako živé!“ vydechla.

Merthin se zachvěl. Elizabeth nechválí nikoho jen tak na potkání. Zároveň si uvědomil, že musí být skromný. „To je jenom tím, že jsem udělal každou jinou. Na starých dveřích jsou všechny stejné.“

„Nejen tím. Vypadají, jako by mohly vykročit ven a mluvit s námi.“

„Děkuju ti.“

„Jenže se to moc liší od všeho ostatního v katedrále. Co tomu řeknou mniši?“

„Bratru Thomasovi se to líbí.“

„A co sakristián?“

„Godwyn? Nevím, co si pomyslí. Ale jestli bude nějaký poprask, obrátím se na převora Anthonyho – ten by nechtěl objednávat další dveře a platit dvakrát.“

„Máš pravdu,“ přitakala zamyšleně, „v bibli se samozřejmě neříká, že byly všechny stejné – jenom že pět z nich mělo rozum a připravily se s dostatečným předstihem, zatímco dalších pět nechalo vše na poslední chvíli a pak svatbu zmeškaly. Ale co Elfrik?“

„Na něm nezáleží.“

„Je to tvůj mistr.“

„Ten má starost jen o to, aby dostal peníze.“

Elizabeth to nepřesvědčilo. „Problém je, že jsi lepší řemeslník než on. To je zřejmé už několik let a všichni to vědí. Elfrik by to nikdy nepřipustil, ale právě proto tě nenávidí. Může ti to přijít draho.“

„Ty vždycky vidíš všechno černě.“

„Opravdu?“ Urazila se. „Tak uvidíme, jestli mám pravdu. Doufám, že se mýlím.“ Měla se k odchodu.

„Elizabeth?“

„Ano?“

„Jsem opravdu moc rád, že to považuješ za dobré.“

Neodpověděla, ale zdálo se, že ji to trochu obměkčilo. Zamávala na rozloučenou a odešla.

Merthin usoudil, že jsou dveře hotové. Zabalil je do hrubé pytloviny. Bude je muset ukázat Elfrikovi a teď je pro to zrovna dobrá chvíle: aspoň na chvíli přestalo pršet.

Požádal jednoho zedníka, aby mu pomohl dveře odnést. Zedníci znali způsob, jak přenášet těžké a špatně uchopitelné předměty. Položili na zem rovnoběžně vedle sebe dvě silné tyče a uprostřed je překřížili prkny, aby vytvořili pevnou podložku. Předmět naložili na tuto podložku. Potom si stoupli mezi tyče, na každém konci jeden muž, a zvedli je. Říkali tomu nosítka a používali je také k odnášení nemocných do špitálu.

I tak byly dveře velmi těžké. Merthin však byl na zvedání těžkých předmětů zvyklý. Elfrik mu nikdy nedovolil, aby se vymlouval na svou drobnou postavu, a výsledkem bylo, že překvapivě zesílil.

Oba muži dorazili k Elfrikovu domu a zanesli dveře dovnitř. V kuchyni seděla Griselda. Zdálo se, že je den ode dne kypřejší – velká prsa jako by se dál zvětšovala. Merthin byl nerad s kýmkoli na kordy, a tak se snažil chovat přátelsky. „Nechceš se podívat na moje dveře?“ zeptal se, když procházeli kolem ní.

„Proč bych se měla chtít dívat na tvý dveře?“

„Jsou vyřezávané. Příběh o rozumných a pošetilých pannách.“

Nevesele se zasmála. „Nemluv mi o pannách.“

Odnesli dveře až na dvůr. Merthin ženám nerozuměl. Od chvíle, kdy se milovali, chovala se k němu Griselda chladně. Jestli tohle opravdu cítí, proč to tedy udělala? Dávala jasně najevo, že už to nechce opakovat. Mohl ji uklidnit, že cítí totéž – ve skutečnosti si takovou vyhlídku hnusil –, jenže to by bylo urážlivé, a proto neřekl nic.

Položili nosítka na zem a Merthinův pomocník odešel. Elfrik byl na dvoře, jeho podsadité tělo se sklánělo nad hromadou stavebního dříví. Počítal prkna. Každý kus poklepával několik stop dlouhou holí a strkal si přitom jazyk do tváře, což dělal vždy, když se potýkal s nějakou duševní činností. Pohlédl úkosem na Merthina a pokračoval, a tak Merthin nic neříkal, pouze vybalil dveře a opřel je o hromadu kamenných kvádrů. Byl na svou práci mimořádně hrdý. Dodržel tradiční vzor, ale zároveň přidal cosi originálního, co lidem vyráželo dech. Nemohl se dočkat, až uvidí dveře v chrámovém portálu.

„Štyrycet sedm,“ řekl Elfrik. Pak se obrátil k Merthinovi.

„Dokončil jsem dveře," oznámil Merthin hrdě. „Co si o nich myslíš?"

Elfrik chvíli hleděl na dveře. Měl velký nos a nosní dírky mu překvapením zacukaly. Potom bez varování praštil Merthina přes obličej holí, kterou používal při počítání. Byl to pořádný kus dřeva a úder byl tvrdý. Merthin vykřikl v náhlé bolesti, zapotácel se a upadl na záda.

„Ty sprostáku svinská!" zařval. „Poskvrnil jsi moji dceru!"

Merthin se pokusil zajíkavě protestovat, ale ústa měl plná krve.

„Jak ses mohl opovážit!" křičel Elfrik.

Jako na znamení se z domu vynořila Alice. „Hade!" zaječela. „Vetřel ses do našeho domova a připravil jsi naši holčičku o panenství!"

Předstírají, že jednají spontánně, ale museli si to naplánovat, pomyslel si Merthin. Vyplivl krev a podivil se: „Připravil o panenství? Vždyť to žádná panna nebyla!"

Elfrik se znovu ohnal improvizovaným kyjem. Merthin se odkutálel z cesty, ale úder mu bolestně dopadl na rameno.

Alice pokračovala: „Jak jsi to mohl udělat Caris? Ubohá sestra – až se to dozví, pukne jí srdce."

Popíchla Merthina k odpovědi. „A ty jí to samozřejmě vyslepičíš, co, Potvoro."

„No, potají se s Griseldou ženit nebudeš," opáčila Alice.

Merthin užasl. „Ženit? Já se s ní ženit nebudu. Nenávidí mě!"

Při těchto slovech se objevila Griselda. „Já si tě rozhodně nechci vzít," ujistila ho. „Ale budu muset. Jsem těhotná."

Merthin na ni vytřeštil oči. „To není možné – dělali jsme to jen jednou."

Elfrik se krutě zachechtal. „Jednou stačí, ty mladej pitomče."

„Stejně si ji nevezmu."

„Jestli si ji nevezmeš, tak tě vyhodím," pohrozil Elfrik.

„To nemůžeš udělat."

„Pročpak ne?"

„Mně je to jedno, stejně si ji nevezmu."

Elfrik pustil hůl na zem a uchopil sekeru.

Merthin zvolal: „Ježíši Kriste!"

Alice k němu vykročila. „Elfriku, nespáchej vraždu!“

„Uhni z cesty, ženská.“ Elfrik zvedl sekeru nad hlavu.

Merthin stále ležící na zemi se ve strachu o život rychle odvalil dál.

Elfrik švihl sekerou a její ostří nedopadlo na Merthina, ale na jeho dveře.

Merthin vykřikl: „Ne!“

Ostří se zaseklo do obličeje dlouhovlasé družičky a rozštíplo dřevo po letech.

Merthin zařval: „Nedělej to!“

Elfrik se znovu sekerou rozmáchl a zasekl ji ještě prudčeji. Dveře se rozštíply na dva kusy.

Merthin se zvedl. K vlastní hrůze cítil, že se mu oči zalévají slzami. „Nemáš právo!“ Snažil se křičet, ale z hrdla mu vycházel jen šepot.

Elfrik zdvihl sekeru a otočil se k němu. „Drž se zpátky, chlapče – nepokoušej mě!“

Merthin spatřil v Elfrikových očích záblesk šílenství a couvl.

Elfrik znovu zasekl sekeru do dveří.

Merthin stál a díval se. Po tvářích mu stékaly slzy.

11

Oba psi, Skok a Malá, se pozdravili s radostným nadšením. Vůbec si nebyli podobní, i když pocházeli ze stejného vrhu: Skok byl hnědý pes a Malá byla černá fenečka. Skok vypadal jako typický vesnický pes, hubený a podezíravý, zatímco městská Malá byla kulaťoučká a spokojená.

Od chvíle, kdy si Gwenda vybrala Skoka z vrhu vořížků na podlaze Carisina pokoje ve velkém domě obchodníka s vlnou – toho dne, kdy zemřela Carisina matka –, uplynulo už deset roků. Od té doby se z Gwendy a Caris staly blízké přítelkyně. Scházely se jen dvakrát či třikrát do roka, ale sdělovaly si navzájem všechna tajemství. Gwenda cítila, že může Caris říkat úplně všechno a nic z toho se nikdy nedonese zpátky k rodičům či komukoli jinému ve Wigleigh. Předpokládala, že Caris cítí totéž: Gwenda se nebavila s žádnou jinou

kingsbridgeskou dívkou, takže nehrozilo nebezpečí, že jí v nepozornosti něco vyklouzne.

V týdnu, kdy se konal trh s vlnou, přišla v pátek Gwenda do Kingsbridge. Její otec Joby se odebral na tržiště před katedrálou, aby tam prodal kůže veverek, které nachytal v lese nedaleko Wigleigh. Gwenda šla přímo ke Caris domů a oba psi se opět sešli.

Gwenda a Caris si jako obvykle povídaly o chlapcích. „Merthin se chová divně," poznamenala Caris. „V neděli byl úplně normální, líbal mě v kostele – a pak v pondělí se mi skoro nepodíval do očí."

„Cítí se kvůli něčemu provinile," usoudila okamžitě Gwenda.

„Možná to má něco společného s Elizabeth Clerkovou. Vždycky po něm koukala, i když je to studená potvora a pro něj moc stará."

„Už jste to s Merthinem dělali?"

„Dělali co?"

„Vždyť víš… Když jsem byla malá, říkávala jsem tomu mručení, protože takový zvuky dospělí vydávali, když to dělali."

„Jo tohle? Ne, ještě ne."

„Proč ne?"

„Nevím…"

„Ty nechceš?"

„Chci, ale… tobě nevadí, že bys měla strávit život tím, že někoho na slovo posloucháš?"

Gwenda pokrčila rameny. „Ta představa se mi nelíbí, ale na druhou stranu si s tím starosti nedělám."

„A co ty? Tys to už dělala?"

„Pořádně ne. Před lety jsem kejvla jednomu klukovi ze sousední vesnice, jen abych poznala, jaký to je. Příjemně mě to rozpálilo, jako když piješ víno. To bylo jedinkrát. Ovšem Wulfrikovi bych dovolila, aby to dělal, kdykoli se mu zachce."

„Wulfrikovi? To je novinka!"

„Já vím. Já ho teda znám odmalička, kdy mě vždycky zatahal za vlasy a utekl. Potom jednou krátce po Vánocích jsem se na něj podívala, když přišel do kostela, a viděla jsem, že se z něj stal muž. A ne ledasjakej, ale skutečně nádhernej. Měl sníh ve vlasech a kolem krku žlutohnědou šálu a prostě vypadal, jako když září."

„Miluješ ho?"

Gwenda si povzdechla. Nevěděla, jak vyjádřit, co cítí. To není jen láska. Pořád na něj myslí a neví, jak by mohla bez něj žít. Snila o tom, jak ho unese a zavře do chatrče hluboko v lesích, aby jí nikdy nemohl uniknout.

„Výraz v tvé tváři je dostatečnou odpovědí," pokračovala Caris. „Miluje on tebe?"

Gwenda zavrtěla hlavou. „Nikdy na mě ani nepromluví. Ráda bych, aby nějak ukázal, že ví, kdo jsem, i kdyby to bylo jen zatahání za vlasy. Jenže on je zamilovanej do Perkinovy dcery Annet. Je to sobecká potvora, ale on ji zbožňuje. Jejich tátové jsou dva nejbohatší muži ve vesnici. Její otec chová a prodává nosnice a jeho otec vlastní padesát akrů půdy."

„Mluvíš, jako by to bylo beznadějné."

„Já nevím. Co je beznadějný? Annet může umřít. Wulfrik si může zničehonic uvědomit, že mě odjakživa miluje. Můj otec se může stát hrabětem a může mu přikázat, aby si mě vzal."

Caris se usmála. „Máš pravdu. Láska není nikdy beznadějná. Ráda bych toho mladíka viděla."

Gwenda se zvedla. „Doufala jsem, že to řekneš. Pojď, půjdeme ho najít."

Odešly z domu se psy v patách. Bouře doprovázené lijáky, které bičovaly město počátkem týdne, ustoupily občasným přeháňkám, ale hlavní ulice stále připomínala bahnitou řeku. V důsledku trhu se bláto mísilo se zvířecím trusem, shnilou zeleninou a odpadky, které po sobě zanechala tisícovka návštěvníků.

Zatímco se brodily nechutnými kalužemi, Caris se vyptávala na Gwendinu rodinu.

„Umřela nám kráva," sdělila jí Gwenda. „Táta potřebuje koupit novou, ale netuším, jak to udělá. Má na prodej jen pár veverčích kožek."

„Kráva letos stojí dvanáct šilinků," poznamenala s obavami Caris. „To je sto čtyřicet čtyři stříbrných pencí." Caris vždy počítala zpaměti; od Buonaventury se naučila arabské číslice a tvrdila, že s nimi to jde snadno.

„Několik posledních zim nás ta kráva udržovala naživu – hlavně maličký." Gwenda dobře znala bolest z nesnesitelného hladu. I když

tu byla kráva s mlékem, čtyři mámini novorozenci zemřeli. Není divu, že Philemon toužil stát se mnichem, pomyslela si: mít každý den zajištěné vydatné jídlo stojí téměř za jakoukoli oběť.

Caris se zeptala: „Co bude otec dělat?“

„Něco pokoutnýho. Ukradnout krávu je těžký – tu nestrčíš do brašny – on už ale něco mazanýho vymyslí.“ Gwenda se vyjadřovala s větší důvěrou, než jakou pociťovala. Táta byl nečestný, ale nikoli chytrý. Udělá, co bude moct, ať už zákonného nebo nezákonného, aby získal novou krávu, ale taky se mu to nemusí podařit.

Prošly bránou převorství na rozlehlé tržiště. Mizerné počasí trvalo již šestý den a obchodníci byli promočení a nešťastní. Vystavovali zboží dešti a zisk jim plynul jen malý.

Gwenda se cítila trapně. S Caris téměř nikdy nemluvily o nerovnosti mezi oběma rodinami, pokud jde o bohatství. Kdykoli přišla Gwenda na návštěvu, Caris jí tiše věnovala nějaký dárek domů: sýr, uzenou rybu, štůček látky, hrnek medu. Gwenda jí poděkovala – vždy byla hluboce vděčná –, ale dál se o ničem nemluvilo. Když se ji táta pokoušel přimět, aby využila Carisinu důvěru a něco z domu ukradla, Gwenda namítala, že by už víckrát na návštěvu přijít nemohla, zatímco takhle se vracela s něčím domů dvakrát nebo třikrát ročně. I táta pochopil, že to dává smysl.

Gwenda se rozhlížela po stánku, kde Perkin prodává slepice. Annet bude patrně tam, a kdekoli je Annet, nedaleko se určitě vyskytne Wulfrik. Gwenda měla pravdu. Perkin tu byl, tlustý a prohnaný, podlézavě zdvořilý k zákazníkům, strohý ke všem ostatním. Annet chodila kolem s ošatkou vajec, koketně se usmívala, ošatku si tiskla těsně k prsům a pramínky plavých vlasů jí vykukovaly zpod čapky a dováděly kolem růžových tváří a dlouhého krku. A byl tam i Wulfrik; vypadal jako zbloudilý archanděl potulující se nedopatřením mezi lidmi.

„Tamhle je,“ zamumlala Gwenda. „Ten vysokej s –“

„Je mi jasné, který to je,“ přerušila ji Caris. „Vypadá k nakousnutí.“

„Tak vidíš, co mám na mysli.“

„Není trochu mladý?“

„Je mu šestnáct. Mně osmnáct. Annet je taky osmnáct.“

„Tak dobře.“

„Vím, co si myslíš,“ zasmušila se Gwenda. „Je pro mě moc hezkej.“

„Ne –“

„Hezký mužský se nikdy nezamilujou do ošklivých žen, je to tak?“

„Ty nejsi ošklivá –“

„Viděla jsem se ve skle.“ Vzpomínka na to byla bolestná a Gwenda se ušklíbla. „Brečela jsem, když jsem uviděla, jak vypadám. Mám velkej nos a oči blízko sebe. Jsem podobná tátovi.“

Caris protestovala: „Máš krásné světlehnědé oči a nádherné husté vlasy.“

„Jenže na Wulfrika nemám.“

Wulfrik stál ke Gwendě a Caris bokem a poskytoval jim dobrý výhled na svůj ostře řezaný profil. Obě ho chvíli obdivovaly – pak se otočil a Gwenda zalapala po dechu. Druhá strana obličeje byla úplně jiná: samá modřina a opuchlá, jedno oko zavřené.

Rozběhla se k němu. „Co se ti stalo?“ vykřikla.

Polekal se. „Ach, zdravím tě, Gwendo. Popral jsem se.“ Napůl se odvrátil, očividně v rozpacích.

„S kým?“

„S jedním zbrojnošem našeho hraběte.“

„Jsi raněnej!“

Vypadal netrpělivě. „Nedělej si starosti. Nic mi není.“

Samozřejmě nechápal, proč si Gwenda dělá starosti. Možná si dokonce myslel, že ji jeho smůla těší. Pak promluvila Caris. „Se kterým zbrojnošem?“ zeptala se.

Wulfrik na ni pohlédl se zájmem. Podle šatu poznal, že je to bohatá žena. „Jmenuje se Ralph Fitzgerald.“

„Ne – Merthinův bratr!“ zvolala Caris. „Poranil jsi ho?“

„Přerazil jsem mu nos.“ Zdálo se, že Wulfrik je na to hrdý.

„Nepotrestali tě?“

„Noc v kládě.“

Gwenda maličko vykřikla úzkostí: „Ubohej Wulfriku!“

„Nebylo to tak hrozný. Bratr dohlídl, aby po mně nikdo neházel kamením.“

„I tak…“ Gwenda byla zděšená. Představa, že je člověk jakýmkoli způsobem uvězněn, jí připadala jako nejhorší mučení.

Annet skončila se zákazníkem a vmísila se do rozhovoru. „Jéje, to jsi ty, Gwendo,“ pronesla chladně. Wulfrik byl ke Gwendiným citům možná nevšímavý, Annet však nikoli a s Gwendou jednala se směsicí nepřátelství a posměchu. „Wulfrik se popral se zbrojnošem, co mě urazil,“ oznámila, aniž dokázala skrýt uspokojení. „Zachoval se úplně jako rytíř z balady.“

Gwenda ostře namítla: „Já bych nechtěla, aby měl někdo kvůli mně rozbitej obličej.“

„To naštěstí moc nehrozí, co?“ usmála se vítězně Annet.

Caris prohodila: „Člověk ale nikdy neví, co mu může budoucnost přichystat.“

Annet na ni pohlédla, překvapená vyrušením, a v duchu se podivila, že Gwendina kamarádka má na sobě tak drahé oblečení.

Caris uchopila Gwendu pod paží. „Moc mě těšilo, že jsem vás všechny poznala,“ pronesla vlídně. „Sbohem.“

Šly dál. Gwenda se zařehnila. „Byla jsi k Annet děsně blahosklonná.“

„Naštvala mě. Takové jako ona dělají ženám špatnou pověst.“

„Měla takovou radost, že to Wulfrik kvůli ní takhle schytal! Vyškrábala bych jí oči.“

Caris se zamyšleně zeptala: „Kromě toho, že hezky vypadá, jaký vlastně je?“

„Silnej, hrdej, věrnej – přesně ten, kdo je ochotnej bít se za někoho jinýho. Ale je to muž, co se bude neúnavně starat o rodinu rok za rokem, dokud nepadne mrtvej.“

Caris nic neříkala.

Gwenda pochopila. „On se ti nelíbí, je to tak?“

„Podle tvého popisu mi připadá trochu nudný.“

„Kdybys vyrůstala s otcem, jakýho mám já, nepovažovala bys dobrýho živitele za nudnýho.“

„Já vím.“ Caris stiskla Gwendě paži. „Myslím, že je pro tebe báječný – a abych to dokázala, pomůžu ti, abys ho dostala.“

Tohle Gwenda neočekávala. „Jak?“

„Pojď se mnou.“

Odešly z tržiště a vydaly se k severnímu kraji města. Caris dovedla Gwendu k malému domku v postranní uličce u farního kostela svatého Marka. „Bydlí tu jedna moudrá žena," vysvětlila jí. Psy nechaly venku a prošly nízkými dveřmi.

Jedinou úzkou sklepní místnost rozděloval závěs. V přední části stály židle a lavice. Kamna musejí být vzadu, pomyslela si Gwenda, a podivila se, proč se někomu chce utajovat, co se děje v kuchyni. Místnost byla čistá a silně to tu vonělo bylinami a trochu nakysle; žádná voňavka, ale nepříjemné to nebylo. Caris zavolala: „Mattie, to jsem já."

Po chvíli asi čtyřicetiletá žena odtáhla závěs a vyšla ven. Měla šedivé vlasy a bledou pleť člověka, který nevychází často na vzduch. Když spatřila Caris, usmála se. Potom se pozorně zadívala na Gwendu a řekla: „Vidím, že tvoje přítelkyně je zamilovaná – ale ten chlapec s ní skoro nemluví."

Gwenda zasípala: „Jak to víš?"

Mattie ztěžka dosedla na židli: byla zavalitá a těžce dýchala. „Lidi sem přicházejí ze tří důvodů – kvůli nemoci, pomstě nebo lásce. Ty vypadáš zdravě a na pomstu jsi moc mladá, musíš tedy být zamilovaná. A tomu chlapci musíš být lhostejná, protože jinak bys mou pomoc nepotřebovala."

Gwenda letmo pohlédla na Caris, která vypadala potěšeně, a prohodila: „Povídala jsem ti, že je moudrá." Obě dívky se posadily na lavici a s očekáváním hleděly na ženu.

Mattie pokračovala: „Žije blízko tebe, patrně ve stejné vesnici. Jenže jeho rodina je bohatší než tvoje."

„To všechno je pravda." Gwenda užasla. Mattie bezpochyby hádá, ale je to tak přesné, že se zdá, že je jasnovidná.

„Je hezký?"

„Moc."

„Ale je zamilovaný do nejhezčí dívky z vesnice."

„Pokud se ti takový líběj."

„A její rodina je taky bohatší než tvoje."

„Ano."

Mattie přikývla. „Častý příběh. Můžu ti pomoct. Ale něco musíš pochopit. Nemám nic společného se světem duchů. Zázraky může dělat jenom Bůh.“

Gwenda byla zmatená. Všichni vědí, že duchové mrtvých řídí všechny riskantní věci v životě. Jestliže jsou s tebou spokojeni, přivedou do tvých pastí králíky, dají ti zdravé děti a nechají na tvé dozrávající obilí svítit slunce. Jestliže však uděláš něco, co je rozhněvá, nasadí ti červy do jablek, způsobí, že tvoje kráva porodí znetvořené tele a že tvůj manžel je impotentní. Dokonce i lékaři z převorství připouštějí, že modlitby ke svatým jsou účinnější než jejich léky.

Mattie pokračovala: „Nezoufej. Můžu ti prodat nápoj lásky.“

„Je mi líto, ale nemám peníze.“

„Já vím. Ale tvoje přítelkyně Caris tě má moc ráda a chce, abys byla šťastná. Je připravená za ten lektvar zaplatit. Musíš ho ale správně podat. Můžeš toho chlapce mít hodinu jen pro sebe?“

„Najdu nějakej způsob.“

„Nalij mu ten lektvar do nápoje. Zakrátko se zamiluje. V tu dobu s ním musíš být sama – kdyby byla na dohled jiná dívka, mohl by se zamilovat do ní. Drž ho tedy od jiných žen a buď na něj hodně milá. Bude si myslet, že jsi nejvíc žádoucí žena na světě. Líbej ho, povídej mu, že je úžasný a – jestli chceš – pomiluj se s ním. Po chvíli usne. Až se probudí, vzpomene si, že v tvém náručí prožil nejšťastnější hodinu života, a jakmile bude moct, bude to chtít dělat znovu.“

„Ale nebudu potřebovat další dávku?“

„Ne. Podruhé bude stačit tvoje láska, touha a ženskost. Žena dokáže učinit kteréhokoli muže šťastným, pokud jí dá možnost.“

Gwenda při pouhém pomyšlení na to pocítila smyslnou touhu. „Nemůžu se dočkat.“

„Tak nápoj namícháme.“ Mattie se zvedla ze židle. „Můžete jít se mnou za závěs,“ vyzvala je. Gwenda a Caris ji následovaly. „Ten je tady jen pro nevědoucí.“

Kuchyně měla čistou kamennou podlahu a velké ohniště vybavené stojany a háky k zavěšení nádob nad ohněm v daleko větším množství, než může potřebovat pro přípravu jídla jedna žena. Nacházel se tu těžký starý stůl, potřísněný a ožehnutý, ale čistě vydrhnutý, dále police s řadou hliněných nádob a zamčená kredenc, ve které má

Mattie patrně uloženy vzácnější přísady do svých lektvarů. Na stěně visela velká tabule s načmáranými číslicemi a písmeny, nejspíš receptury. „Proč to všechno schováváš za závěsem?“ zeptala se Gwenda.

„Muži, který připravuje masti a léky, se říká apatykář, ale žena, která dělá totéž, riskuje, že ji lidi označí za čarodějnici. Ve městě je jedna žena, říkají jí Bláznivá Nell, a ta pořád vykřikuje něco o ďáblu. Žebravý mnich Murdo ji obvinil z kacířství. Nell je blázen, to je pravda, ale nikomu neškodí. Murdo přesto trvá na procesu. Muži rádi zabíjejí ženy, stává se to každou chvíli, a Murdo jim pak dá rozhřešení a posbírá si jejich pence jako almužny. Proto vždycky lidem říkám, že zázraky dělá jenom Bůh. Já nevyvolávám duchy. Jenom využívám různé lesní byliny a své pozorovací schopnosti.“

Zatímco Mattie mluvila, Caris se pohybovala po kuchyni jako doma. Položila na stůl misku a malou lahvičku. Mattie jí podala klíč a Caris otevřela kredenc. „Dej tři kapky makového výtažku do lžíce pálenky z vína,“ instruovala ji Mattie. „Musíme dát pozor, abychom to neudělaly moc silné, protože by usnul moc brzy.“

Gwendu to udivilo. „Ten lektvar budeš připravovat *ty*, Caris?“

„Občas Mattii pomáhám. Neříkej nic Petranille, odsuzovala by to.“

„Neřekla bych jí nic, ani kdyby jí hořely vlasy.“ Carisina teta neměla Gwendu ráda a patrně ze stejného důvodu by nesouhlasila s tím, aby se Caris přátelila s Mattií: obě byly z nízké společenské vrstvy a takové věci Petranille vadily.

Proč ale Caris, dcera bohatého muže, pracuje jako učnice v kuchyni kořenářky ze zapadlé uličky? Caris připravovala směs a Gwenda si přitom uvědomila, že její kamarádka se odjakživa zajímala o nemoci a léčení. Už jako malá holčička chtěla být Caris lékařkou a nechápala, že studovat lékařství smějí pouze duchovní. Gwenda si pamatovala, jak se po smrti matky ptala: „Ale *proč* musejí lidé onemocnět?“ Matka Cecilia jí odpověděla, že to je kvůli hříchu, Edmund řekl, že to nikdo vlastně neví. Ani jedna z odpovědí Caris neuspokojila. Možná pořád ještě hledá odpověď tady v Mattiině kuchyni.

Caris nalila tekutinu do malinké nádobky, uzavřela ji zátkou a zátku pevně ovázala provázkem na uzel. Potom nádobku podala Gwendě.

Gwenda si ji zastrčila do koženého měšce upevněného k opasku. Přemýšlela, jak proboha dostat Wulfrika na hodinu jenom pro sebe. Bez přemýšlení vyhrkla, že nějaký způsob najde, ale když teď má nápoj lásky v ruce, připadá jí ten úkol téměř nemožný. Wulfrik vykazuje známky netrpělivosti, sotva s ním jen promluví. Chce všechen volný čas trávit s Annet. Jaký důvod mu Gwenda uvede, aby s ním mohla být sama? *Chci ti ukázat, kde najdeme vejce divokých kačen.* Proč by to ale ukazovala jemu a ne svému otci? Wulfrik je trochu naivní, ale není hloupý: vytuší, že má něco za lubem.

Caris vyplatila Mattii dvanáct stříbrných pencí – byla by to tátova dvoutýdenní mzda. Gwenda Caris poděkovala a dodala: „Doufám, že mi přijdeš na svatbu."

Caris se rozesmála: „Ráda se podívám – věř mi!"

Odešly od Mattie a zamířily zpátky na trh. Gwenda se rozhodla, že nejdřív zjistí, kde Wulfrik přebývá. Jeho rodina je na tom příliš dobře, nemůžou se prohlašovat za chudé, a proto taky nemůžou zůstávat zdarma v převorství. Nejspíš se ubytovali v některé hospodě. Mohla by se jen tak zeptat Wulfrika nebo jeho bratra a přidat další otázku o úrovni ubytování, jako by chtěla zjistit, která z mnoha hospod ve městě je nejlepší.

Prošel kolem nich nějaký mnich a Gwenda si provinile uvědomila, že ani nepomyslela na to, aby vyhledala svého bratra Philemona. Táta ho nenavštívil, protože se navzájem už celé roky nenávidějí, ale Gwenda má bratra ráda. Ví, že je záludný, prolhaný a zlomyslný, ale přesto ho miluje. Prožili spolu mnoho hladových zim. Rozhodla se, že ho vyhledá později, napřed chce znovu spatřit Wulfrika.

Jenže dřív než s Caris dorazily k tržišti, potkaly Gwendina otce.

Joby stál nedaleko brány do převorství, před hostincem U Zvonu. Stál tu s ním zarostlý a neoholený chlap ve žluté košili a s rancem na zádech – a s hnědou krávou.

Otec mávnutím Gwendu přivolal. „Sehnal jsem krávu," oznámil jí.

Gwenda se podívala pozorněji. Kráva byla dvouletá, hubená a popudlivá, ale zdálo se, že je zdravá. „Vypadá dobře," přikývla.

„Tohle je Sim Kramář," představil otec muže a ukázal palcem na žlutou košili. Kramáři putují od vesnice k vesnici a prodávají drobné domácí potřeby – jehly, spony, zrcátka, hřebeny. Krávu možná ukradl, ale to by tátovi bylo jedno, pokud je cena dobrá.

Gwenda se zeptala: „Kde jsi vzal peníze?"

„Abych řekl pravdu, já ji neplatím," odpověděl a tvářil se vyhýbavě.

Gwenda předpokládala, že v tom bude nějaký švindl. „Jak je to tedy?"

„Je to spíš výměna."

„Co mu dáváš za tu krávu?"

„Tebe," odpověděl táta.

„Nevykládej hlouposti," stačila jen říct a pak pocítila, jak jí přes hlavu padá smyčka, svírá se jí kolem těla a tiskne jí paže k bokům.

Byla zmatená. To nemůže být pravda! Snažila se vysvobodit, ale Sim jenom přitáhl provaz ještě víc.

„Tak už nedělej žádnej povyk," napomenul ji táta.

Nemohla uvěřit, že to ti dva myslí vážně. „Co to vyvádíš?" zeptala se nevěřícně. „Nemůžeš mě prodat, ty blázne!"

„Sim potřebuje ženskou, já potřebuju krávu," odpověděl táta. „Je to úplně prostý."

Sim se poprvé ozval. „Ta je ale šeredná, ta tvoje dcera."

„To je směšný!" zvolala Gwenda.

Sim se na ni usmál. „Nic se neboj, Gwendo," ujistil ji. „Když se budeš hezky chovat a dělat, co ti řeknu, budu na tebe hodnej."

Gwenda viděla, že to muži myslí vážně. Skutečně si myslí, že mohou uskutečnit tuhle výměnu. Uvědomila si, že by se to dokonce mohlo stát, a do srdce se jí zabodla studená jehla strachu.

Caris promluvila. „Tak snad už by toho žertování bylo dost," pronesla zvučným hlasem. „Okamžitě Gwendu pusťte."

Sima její přikazovací tón nijak nezastrašil. „A kdo jsi ty, že tady rozkazuješ?"

„Můj otec je cechmistr farního cechu."

„Ale ty ne," namítl Sim. „A i kdybys byla, nemáš mi co přikazovat. Ani mýmu příteli Jobymu."

„Nemůžete směňovat dívku za krávu!"

„Proč ne?" podivil se Sim. „Tohle je moje kráva a ta holka je jeho dcera."

Zvýšené hlasy upoutaly pozornost kolemjdoucích, kteří se zastavovali a zírali na dívku svázanou provazem. Někdo se zeptal: „Co se to tu děje?" Jiný mu odpověděl: „Prodal dceru za krávu." Gwenda zahlédla otcův panický výraz. Litoval, že vše nevyřídil v nějaké tiché uličce – jenže nebyl dost chytrý, aby předvídal, jak se zachová veřejnost. Gwenda si uvědomila, že lidé postávající kolem jsou její jediná naděje.

Caris zamávala na mnicha, který vycházel z brány převorství. „Bratře Godwyne!" zavolala. „Pojď sem, prosím, rozhodnout spor." Pohlédla vítězně na Sima. „Převorství má soudní pravomoc nad všemi obchody dohodnutými na trhu s vlnou," oznámila mu. „Bratr Godwyn je sakristián. Myslím, že budeš muset přijmout jeho rozhodnutí."

Godwyn k nim přistoupil. „Dobrý den, sestřenko Caris. Co se děje?"

Sim znechuceně zavrčel: „On je tvůj bratranec?"

Godwyn na něj upřel ledový pohled. „Ať se tady přete o cokoli, vynasnažím se učinit spravedlivé rozhodnutí jako služebník Boží – doufám, že se v tom na mě můžete spolehnout."

„A já to moc rád slyším, pane," přitakal podlézavě Sim.

Joby promluvil neméně úlisně. „Já tě znám, bratře – můj syn Philemon je ti oddanej. Vypráví nám o tvý laskavý duši."

„Dobrá, to stačí," přerušil ho Godwyn. „Co se děje?"

Caris mu vysvětlila: „Tady Joby chce prodat Gwendu za krávu. Pověz mu, že nemůže."

Joby namítl: „Je to moje dcera, je jí vosumnáct a není vdaná, tak je moje a já si s ní můžu dělat, co chci."

Godwyn zavrtěl hlavou: „Prodávat vlastní děti, to mi stejně připadá jako hanebnost."

Joby začal skýtat žalostný pohled. „Neudělal bych to, pane, jenomže mám doma ještě tři další a jsem jen nádeník bez kouska půdy.

Přes zimu nemám děti čím nakrmit, ledaže bych měl krávu, a naše stará kráva pošla.“

Z rostoucího davu se začaly ozývat soucitné a chápavé hlasy. Tihle lidé znali zimní strádání i krajnosti, do jakých může člověk zajít, aby nakrmil rodinu. Gwendy se začala zmocňovat beznaděj.

Sim se připojil: „Možná ti to připadá hanebný, bratře Godwyne, ale je to hřích?“ Promluvil, jako by odpověď již znal, a Gwenda vytušila, že takový spor už asi někde jinde zažil.

Godwyn se zřejmým zdráháním odpověděl: „Zdá se, že bible skutečně schvaluje prodej dcery do otroctví. Druhá kniha Mojžíšova, Exodus, kapitola dvacet jedna.“

„Tak vidíš!“ zvolal Joby. „Je to křesťanskej skutek!“

Caris to pobouřilo. „Exodus!“ odfrkla si opovržlivě.

Jedna z okolostojících se přidala. „My nejsme dítka Izraele,“ namítla. Byla to malá robustní žena s předkusem, který jí dával rozhodný výraz. Třebaže chudě oblečená, působila odhodlaně. Gwenda v ní poznala Madge, manželku Marka Tkalce. „Dneska už žádný otroctví přece není,“ dodala.

Sim se nedal: „A co tedy učňové, co nedostávaj žádný peníze a jejich mistr je může bít? Nebo novicové a novicky? Nebo děvečky pro všechno, co dostávaj v šlechtickejch palácích jen postel a najíst?“

Madge odpověděla: „Mají možná těžkej život, ale prodávat a kupovat je možný není – je to tak, bratře Godwyne?“

„Neříkám, že ten obchod je zákonný,“ zachmuřil se Godwyn. „Studoval jsem v Oxfordu lékařství, nikoli právo. Ale v Písmu svatém ani v učení církve nemůžu najít žádný důvod, abych mohl říct, že to, co tito muži dělají, je hřích.“ Pohlédl na Caris a pokrčil rameny. „Je mi líto, sestřenko.“

Madge Tkalcová zkřížila ruce na prsou. „Tak co, kramáři, jak hodláš odvést tu dívku z města?“

„Na provazu,“ odpověděl. „Stejně jako jsem do města přivedl krávu.“

„Jo, ale s tou krávou jsi nemusel jít přese mě a přes tyhle lidi.“

Gwendě poskočilo srdce nadějí. Nebyla si jistá, kolik z těch náhodných diváků za ní stojí, ale pokud dojde ke rvačce, přidají se spíš k Madge, která je z města, než k cizáku Simovi.

„S paličatejma ženskejma jsem už měl co dělat," zavrčel Sim a ústa se mu přitom zkroutila. „A nikdy mi to nedalo velkou fušku."

Madge položila ruku na provaz. „Možná jsi měl zatím kliku."

Kramář jí provaz vyškubnul. „Ruce pryč od mýho majetku, a nic se ti nestane!"

Madge záměrně položila ruku Gwendě na rameno.

Sim Madge hrubě odstrčil a ona se zapotácela. Z davu se však ozvaly nesouhlasné výkřiky.

Jeden přihlížející Sima varoval: „Kdybys znal jejího manžela, tohle bys neudělal."

Ozval se smích. Gwenda si připomněla ženina manžela Marka, mírumilovného obra. Kéž by se tu objevil!

Dorazil však John Konstábl. Jeho nos, dobře vyvinutý pro zjišťování nepříjemností, ho přiváděl ke každému houfu lidí, sotva se shromáždili. „Žádný strkání tady nebude," přikázal. „Děláš potíže, kramáři?"

Gwenda začala znovu doufat. Kramáři mají špatnou pověst a konstábl předpokládal, že příčinou shluku je Sim.

Sim se rázem choval podlézavě, což bylo něco, co očividně dokáže bez sebemenší námahy. „Prosím za prominutí, pane konstáble," pronesl úlisně. „Když ale někdo zaplatí za koupi dohodnutou cenu, musí mu bejt umožněný, aby odešel z Kingsbridge i se svým zbožím."

„Ovšemže." John musel souhlasit. O městě, kde se konají trhy, musí být známo, že se tam obchoduje podle pravidel. „Ale co jsi koupil?"

„Tuhle holku."

„Hm." John vypadal zamyšleně. „Kdo ti ji prodal?"

„Já," přihlásil se Joby. „Jsem její otec."

Sim pokračoval: „A tahle ženština s velkou bradou mi hrozila, že mě nepustí a tu holku mi sebere."

„To jsem udělala," přisvědčila Madge. „Protože jsem v životě neslyšela, stejně jako všichni tady kolem, že by se na kingsbridgeském trhu někdy koupila nebo prodala nějaká ženská."

Joby namítl: „Muž si může s vlastním dítětem dělat, co chce.“ Vyzývavě se rozhlédl po okolostojících. „Je tu někdo, kdo s tím nesouhlasí?“

Gwenda věděla, že se nikdo nepřihlásí. Někteří lidé zacházejí s dětmi laskavě, jiní tvrdě, ale všichni jsou zajedno, že otec musí mít nad dítětem absolutní moc. Rozhněvaně vybuchla: „Nestáli byste tu hluchý a němý, kdybyste měli otce, jako je on. Kolik z vás rodiče prodali? Kolik z vás nutili, abyste kradli, když jste byli ještě děti a měli jste dost malý ruce na to, aby vklouzly do cizích peněženek?“

Joby začal vypadat znepokojeně. „Ona je nepříčetná, pane konstáble,“ vysvětloval mu. „Žádný mý dítě nikdy nekradlo.“

„Na tom nesejde,“ mávl rukou John. „Poslouchejte mě všichni. Vynesu rozhodnutí. Kdo s ním nebude souhlasit, může si stěžovat převorovi. Pokud se mi tu budete prát, zatknu každýho, kdo se toho zúčastní, ač je to, kdo chce. Doufám, že to je jasný.“ Bojovně se rozhlédl kolem sebe. Nikdo nepromluvil: lidé dychtili slyšet jeho rozhodnutí. Pokračoval: „Neznám žádnej důvod, proč by tenhle obchod byl nezákonnej, tudíž Sim Kramář smí jít svou cestou – i s tou holkou.“

Joby se zaradoval: „Povídal jsem ti to, že jo –“

„Zavři tu zatracenou tlamu, Joby, ty paznechte,“ okřikl ho konstábl. „Sime, padej a hoď sebou. Madge Tkalcová, jestli hneš prstem, strčím tě do klády a nezabrání mi v tom ani tvůj manžel. A od tebe, Caris Vlnařová, ani slovo, prosím – jestli chceš, můžeš si na mě stěžovat otci.“

Dřív než John domluvil, Sim prudce škubl provazem. Gwendou to trhlo, a tak strčila nohu před sebe, aby neupadla na zem. Pak se náhle ocitla v pohybu, klopýtala a napůl utíkala ulicí. Koutkem oka zahlédla vedle sebe Caris. Potom John Konstábl chytil Caris za paži, ona se otočila a něco namítala a okamžik poté zmizela Gwendě z dohledu.

Sim se hnal rozbahnělou hlavní ulicí a táhl provaz tak, aby Gwenda neustále ztrácela rovnováhu. Když se přiblížili k mostu, začala si zoufat. Pokoušela se trhat provazem zpátky, ale on odpověděl obzvlášť silným škubnutím, které ji strhlo do bláta. Paže měla pořád připoutané k tělu, nemohla tedy použít ruce, aby se chránila, a

při pádu si odřela hruď a vyválela obličej v blátivé čvachtanici. S námahou se zvedla a vzdala se veškerého odporu. Na provaze jako dobytče, zraněná, vyděšená a pokrytá špinavým blátem klopýtala za svým novým majitelem přes most a po cestě, která vedla do lesa.

Sim Kramář vedl Gwendu přes předměstí zvané Newtown k Šibeniční křižovatce, kde byli věšeni zločinci. Odtamtud zamířil po jižní silnici k Wigleigh. Provaz si uvázal k zápěstí, aby se mu nemohla vytrhnout, i kdyby nedával pozor. Její pes Skok je následoval, ale Sim po něm házel kameny, a když ho jedním trefil přímo do čenichu, Skok stáhl ocas a vrátil se.

Po několika mílích začalo slunce zapadat a Sim odbočil do lesa. Gwenda neviděla u silnice žádné znamení, které by to místo označovalo, ale Sim si ho zřejmě dobře vybral, neboť po pár stech krocích mezi stromy narazili na stezku. Gwenda na zemi spatřila otisky desítek malých kopýtek a poznala, že tudy chodí zvěř. Vytušila, že stezka povede k vodě. A také za chvíli dorazili k potůčku, na jehož březích byla vegetace zadupaná do bahna.

Sim si klekl, udělal z dlaní misku, nabral čistou vodu a pil. Potom Gwendě vytáhl provaz ke krku, čímž jí osvobodil ruce, a ukázal na vodu.

Umyla si v potoce ruce a žíznivě se napila.

„Umej si obličej," přikázal jí. „Už tak jsi šeredná až hrůza."

Udělala, co žádal, a vyčerpaně přemýšlela, proč mu záleží na tom, jak ona vypadá.

Stezka pokračovala po druhé straně tůňky. Pochodovali dál. Gwenda byla silná dívka a dokázala jít celý den, ale teď se cítila poražená, nešťastná a vyděšená, a to ji vyčerpávalo. Osud, který ji čeká v cíli, bude nejspíš horší než tohle, ale zároveň už tam toužila být, aby si mohla sednout.

Rychle se stmívalo. Jelení stezka se ještě míli klikatila mezi stromy a pak se vytratila na úpatí kopce. Sim se zastavil u obzvlášť mohutného dubu a tiše zapískal.

O chvilku později se z lesního šera vynořila postava a pronesla: „Klídek, Sime."

„Klídek, Jede."

„Cos tam sehnal, děvku?“

„Dostane se na každýho, i na tebe, Jede, pokud máš šestipenci.“

Gwenda pochopila, jaké má Sim úmysly. Bude ji nabízet mužským za peníze. To poznání ji zasáhlo jako blesk a Gwenda se zapotácela a klesla na kolena.

„Šest pencí povídáš?“ Jedův hlas jako by přicházel zdaleka, ale přesto v něm slyšela vzrušení. „Jak je stará?“

„Její táta tvrdil, že je jí vosumnáct.“ Sim trhl provazem. „Zvedni se, ty krávo líná, ještě tam nejsme.“

Gwenda se postavila. Proto chtěl, abych si omyla obličej, pomyslela si, a z nějakého důvodu ji to rozplakalo.

Klopýtala v Simových stopách a zoufale plakala, dokud nedorazili na mýtinu s ohništěm uprostřed. Skrze slzy rozpoznala, že při kraji mýtiny se povaluje asi patnáct až dvacet lidí, většinou zahalených do přikrývek či plášťů. Téměř všichni, kdo si ji ve světle ohně prohlíželi, byli muži, ale zahlédla i bledý ženský obličej s tvrdým, ale vyrovnaným výrazem. Žena se na ni krátce zadívala, pak se znovu přikryla potrhanými hadry a zmizela pod nimi. Převrácený sud od vína a poházené dřevěné hrnky svědčily o opileckém večírku.

Gwenda pochopila, že ji Sim přivedl do brlohu psanců.

Zaúpěla. Kolika z nich se bude muset podvolit?

Sotva si otázku položila, znala odpověď: všem.

Sim ji odvlekl přes mýtinu k muži, který se vsedě opíral zády o strom. „Klídek, Tame,“ pronesl Sim.

Gwendě bylo okamžitě jasné, kdo ten muž musí být: nejproslulejší psanec v hrabství zvaný Nepolapitelnej Tam. Měl pohledný obličej, třebaže zarudlý od pití. Prý má šlechtický původ, jenže tohle lidi říkají o slavných psancích pokaždé. Při pohledu na něj Gwendu překvapilo jeho mládí – bylo mu kolem pětadvaceti. Ovšem zabít psance nebyl žádný zločin, takže s největší pravděpodobností jen málo z nich mělo šanci zestárnout.

Tam odpověděl: „Klídek, Sime.“

„Vyměnil jsem Alwynovu krávu za holku.“

„Dobrá práce.“ Tamova řeč byla trochu poznamenaná ztěžklým jazykem.

„Hoši to budou mít za šest pencí, ty můžeš samozřejmě zadarmo. Počítám, že budeš chtít jít první.“

Tam na ni zamžoural očima podlitýma krví. Možná to bylo zbožné přání, ale Gwenda si pomyslela, že v jeho pohledu vidí náznak lítosti. Zavrtěl hlavou: „Ne, díky, Sime. Dej se do toho a ať si hoši užijou. I když bys to možná mohl nechat na zejtra. Opatřili jsme si sud vína od dvou mníšků, který ho vezli do Kingsbridge, a mládenci jsou většinou na mol zlískaný.“

Gwendě poskočilo srdce nadějí. Třeba to její utrpení oddálí.

„Budu to muset probrat s Alwynem,“ zabručel pochybovačně Sim. „Díky, Tame.“ Otočil se a táhl Gwendu za sebou.

O pár yardů dál se pokoušel vstát širokoplecí muž. Sim na něj houkl: „Klídek, Alwyne.“ Psancům ten výraz zřejmě sloužil jako pozdrav a poznávací heslo.

Alwyn se nacházel v onom stadiu, kdy má opilec špatnou náladu. „Cos to přitáh?“

„Mladý maso.“

Alwyn chytil Gwendu za bradu, zbytečně silně ji sevřel a otočil jí obličej na světlo od ohně. Byla nucena dívat se mu do očí. Byl mladý jako Nepolapitelnej Tam, ale měl stejný nezdravý vzhled opilce. Dech mu páchl pitím. „Prokrista, tys ale vybral šeredu!“ povzdechl si.

Gwenda byla tentokrát šťastná, že ji považují za ošklivou: třeba jí Alwyn nebude chtít nic udělat.

„Vzal jsem, co jsem mohl,“ ohradil se popuzeně Sim. „Kdyby ten chlap měl krásnou dceru, neprodal by ji za krávu. Provdal by ji za syna bohatýho obchodníka s vlnou.“

Pomyšlení na otce Gwendu rozlítilo. Musel vědět, nebo aspoň tušit, že se tohle může stát. Jak jí to mohl udělat?

„Tak jo, klídek, klídek,“ chlácholil Sima Alwyn. „Když tu máme jen dvě ženský, většina kluků je už zoufalejch.“

„Tam říkal, ať radši počkáme do zejtřka, protože dneska jsou všichni hrozně zlitý – ale závisí to na tobě.“

„Tam má pravdu. Polovina z nich už chrápe.“

Gwendin strach maličko ustoupil. Přes noc se může stát ledacos.

„Tak jo,“ přikývl Sim. „Jsem stejně utahanej jak pes.“ Pohlédl na Gwendu. „Lehni.“ Nikdy ji neoslovil jménem.

Gwenda si lehla a on jí provazem svázal nohy k sobě a ruce za záda. Potom si s Alwynem lehli vedle ní, každý z jedné strany. Oba muži ve chvilce usnuli.

Gwenda byla vyčerpaná, ale na spaní neměla ani pomyšlení. S pažemi za zády byla každá poloha bolestivá. Pokoušela se pohnout zápěstími, ale Sim provaz pevně utáhl a zavázal na uzle. Jenom si do krve rozedřela kůži.

Beznaděj přešla do bezmocného vzteku a Gwenda si představovala, jak se svým únoscům mstí, švihá je bičem a oni se před ní krčí. Byly to marné sny. Obrátila mysl k praktičtějším úvahám o úniku.

Nejprve by musela docílit, aby ji rozvázali. Potom by se musela dostat pryč. Pokud možno by měla nějak zajistit, aby ji nepronásledovali a nechytili znovu.

Zdálo se to nemožné.

12

Když se Gwenda probudila, klepala se zimou. Bylo uprostřed léta, ale počasí bylo chladné a ona měla jen lehké šaty. Obloha se měnila z černé na šedou. Gwenda se v slabém světle rozhlédla po mýtině: nikdo se nehýbal.

Potřebovala se vyčurat. Napadlo ji, že to udělá na místě a pomočí si šaty. Jestliže bude působit nechutně, tím lépe. Sotva si to pomyslela, ihned ten nápad zavrhla. To by znamenalo, že se vzdává. Ona se ale nevzdává.

Co bude dělat?

Alwyn spal vedle ní s dlouhou dýkou v pochvě stále u pasu a to jí poskytlo jiskřičku naděje. Nebyla si jistá, jestli bude mít dost smělosti provést plán, který se jí líhl v hlavě. Odmítala však přemýšlet o tom, jak je vyděšená. Prostě to udělat musí.

Kotníky sice měla svázané k sobě, ale nohama hýbat mohla. Kopla Alwyna. Nejprve to zřejmě nevnímal. Kopla ho znovu a on se pohnul. Při třetím kopnutí se posadil zpříma. „Tos byla ty?“ zeptal se ospale.

„Musím čurat," řekla.

„Na mýtině ne. To je jedno z Tamovejch pravidel. Jdi dvacet kroků na malou, padesát na velkou."

„Takže i psanci žijou podle pravidel."

Nechápavě na ni zíral. Ironie mu unikla. Uvědomila si, že moc bystrý není. To se hodí. Jenže je silný a ničemný. Bude muset být velmi opatrná.

Vysvětlila mu: „Svázaná nemůžu nikam jít."

Zanadával a rozvázal jí provaz na kotnících.

První část plánu vyšla. Nyní dostala ještě větší strach.

S námahou vstala. Všechny svaly na nohou ji bolely, jak byla celou noc svázaná. Udělala krok, klopýtla a opět padla na zem. „Se svázanýma rukama je to moc těžký," postěžovala si.

Alwyn toho nedbal.

Druhá část plánu nevyšla.

Bude se muset pokoušet dál.

Znovu se zvedla a odešla mezi stromy. Alwyn ji následoval. Odpočítával kroky na prstech. Když se poprvé dostal k desátému prstu, začal znovu. Po druhé desítce rozhodl: „Stačí."

Bezmocně na něj pohlédla. „Nemůžu si zdvihnout šaty," oznámila mu.

Skočí na to?

Tupě na ni zíral. Mohla skoro slyšet, jak se mu protáčí mozek a rachotí to v něm jak ve starém mlýnu. Mohl by jí přidržovat šaty, zatímco ona bude čurat, jenže něco takového dělá matka batoleti a pro něj by to bylo ponižující. Druhá možnost je, že by jí rozvázal ruce. S volnýma rukama a nohama by se o to mohla pokusit. Je však malá, unavená a v nohou má křeče: přece není možné, aby utekla muži s dlouhýma svalnatýma nohama. Alwyn si musí myslet, že riziko není vážné.

Rozvázal jí provaz na zápěstích.

Odvrátila se od něj, aby neviděl její vítězoslavný výraz.

Promnula si předloktí, kam se jí pomalu vracela krev. Nejraději by mu palcem vydloubla oči, ale místo toho se sladce usmála a řekla: „Děkuju ti," jako by jí prokázal laskavost.

Nepromluvil, jenom ji pozoroval a čekal.

Předpokládala, že odvrátí oči, až si zdvihne sukni a přidřepne si, on však na ni jen zíral ještě pozorněji. Opětovala jeho pohled, neochotná stydět se, vždyť dělá něco přirozeného. Pootevřel ústa a Gwenda viděla, že těžce dýchá.

Nyní nadešla nejtěžší část.

Pomalu se zvedla, a než spustila sukni, dopřála mu důkladný pohled. Olízl si rty a ona věděla, že ho dostala.

Přistoupila k němu blíž. „Budeš můj ochránce?“ zeptala se hlasem malé holčičky. Znělo to nepřirozeně, ale on neprojevil žádné známky podezření.

Nepromluvil, jenom ji hrubou rukou popadl za prs a zmáčkl ho.

Bolestí zalapala po dechu. „Ne tak silně!“ Vzala ho za ruku. „Jemnějc.“ Přitiskla si jeho ruku na prs a třela bradavku, až se postavila. „Je to příjemnější, když jsi jemnej.“

Zabručel, ale dál ji tiskl jen zlehka. Potom ji levou rukou chytil za výstřih a vytáhl dýku. Nůž byl stopu dlouhý, špičatý a ostří se blyštilo po nedávném nabroušení. Zřejmě jí hodlal rozříznout šaty. To by nešlo – zůstala by nahá.

Lehce mu sevřela zápěstí a na okamžik ho zadržela. „Nůž nepotřebuješ,“ zašeptala. „Koukej.“ Odstoupila od něj, rozepnula si opasek a rychlým pohybem si stáhla šaty přes hlavu. Nic jiného na sobě neměla.

Rozprostřela je na zemi a pak si na ně lehla. Pokusila se na něj usmát. Byla si jistá, že výsledkem byl strašlivý škleb. Potom roztáhla nohy.

Váhal jen chvilku.

S nožem v pravé ruce si stáhl spodky a klekl si mezi její stehna. Namířil jí dýku do obličeje a zavrčel: „Nějaká levota a rozříznu ti hubu od ucha k uchu.“

„To nebudeš muset,“ ujistila ho. Zoufale se snažila vymyslet, jaká slova by takový muž rád slyšel od ženy. „Můj velkej, silnej ochránče,“ zamumlala.

Nijak na to nereagoval.

Nalehl na ni a začal naslepo přirážet. Neohrabané pokusy ji bolely, až skřípala zuby. „Žádnej spěch,“ zadržela ho. Sáhla si mezi

nohy a zavedla ho pomalu do sebe. Zvedla přitom nohy nahoru, aby mu vniknutí usnadnila.

Vzepnul se nad ní a veškerou váhu těla přenesl na své paže. Dýku položil na trávu u její hlavy a rukojeť přikryl pravou dlaní. Pohyboval se v ní a hekal. Přizpůsobila se jeho pohybům, dál předstírala svolnost, pozorovala jeho obličej a přinutila se, aby ani letmo nepohlédla stranou na dýku. Čekala na správný okamžik. Byla vyděšená a znechucená zároveň, ale jakási malá část její mysli zůstávala klidná a chladně uvažující.

Zavřel oči a zvedl hlavu jako větřící pes. Stále se opíral o napjaté paže. Odhodlala se pohlédnout na nůž. Muž ruku poněkud odsunul a ta teď zakrývala jen část rukojeti. Teď by mohla nůž popadnout, ale jak rychle bude muž reagovat?

Znovu mu pohlédla do obličeje. Ústa měl v soustředění otevřená. Přirážel rychleji a ona se přizpůsobila jeho pohybům.

Ke svému úděsu pocítila, jak se jí v bedrech rozlévá příjemný pocit. Zděsila se sama sebe. Ten muž je zabiják a psanec, o málo lepší než zvíře, a chystá se ji prodávat po šestipencích. Ona tohle dělá, aby si zachránila život, nikoli pro potěšení! Přesto zvlhla a on zrychlil pohyby ještě víc.

Vycítila, že se muž blíží vyvrcholení. Teď, nebo nikdy. Zasténal, jako když se vzdává, a Gwenda se pohnula.

Chňapla po dýce pod jeho rukou. Výraz extáze v jeho obličeji se nezměnil: pohybu si nevšiml. V hrůze, že by mohl spatřit, co dělá, a v poslední chvíli ji zarazit, nezaváhala a otočila čepel nahoru; při prudkém trhnutí zvedla ramena ze země. Uvědomil si její pohyb a otevřel oči. V tváři se mu zračilo leknutí a strach. Divoce bodla a vrazila mu nůž těsně pod sanicí do hrdla. Zaklela, protože minula nejzranitelnější část krku – dýchací trubici a krční žílu. Zařval bolestí a vzteky, ale nebyl nemohoucí a ona věděla, že se ocitla tak blízko smrti jako nikdy v životě.

Jednala instinktivně, nepromyšleně. Levou paží ho udeřila do vnitřní strany loktu. Nedokázal loket udržet a proti své vůli se svezl dolů. Silně přitlačila na dýku a muž svou vahou nalehl na téměř stopu dlouhou čepel. Když mu nůž vnikl zespoda do hlavy, z otevřených úst se vyvalila krev a Gwenda mimoděk trhla hlavou do strany;

na nůž však tlačila dál. Ostří na okamžik narazilo na odpor, pak projelo dál, až se zdálo, že mu bulva vystříkne; a vzápětí Gwenda spatřila, jak se uprostřed spršky krve a mozkové tkáně vynořuje špička nože z oční jamky. Mrtvý či skoro mrtvý muž se na ni zhroutil. Svou vahou jí vyrazil dech. Měla pocit, jako by na ni padl kmen stromu. Chvíli se nedokázala ani hnout.

Ke svému úděsu cítila, jak v ní vystříkl.

Zmocnila se jí pověrečná hrůza. Takto z něj šel větší strach, než když jí hrozil nožem. V panice se zpod něj vysoukala.

Nejistě se postavila a těžce dýchala. Na prsou měla jeho krev a na stehnech jeho semeno. Bázlivě se ohlédla k táboru psanců. Nebyl někdo vzhůru a neslyšel Alwynův výkřik? Pokud všichni spali, nevzbudil ten zvuk někoho?

Roztřeseně si přetáhla šaty přes hlavu a zapnula opasek. Jinak měla jen váček na peníze a malý nožík, který používala hlavně při jídle. Téměř se neodvažovala spustit z Alwyna oči: měla strašlivý pocit, že by pořád ještě mohl být naživu. Věděla, že by ho měla dorazit, ale k tomu se nedokázala přimět. Polekal ji jakýsi zvuk přicházející od mýtiny. Potřebuje se rychle dostat pryč. Rozhlédla se, aby se zorientovala, a pak zamířila k silnici.

S náhlým záchvěvem strachu si uvědomila, že poblíž velkého dubu se nachází hlídka. Kráčela lesem tiše, aby nevydávala žádný zvuk, a přiblížila se ke stromu. Spatřila muže na hlídce – jmenoval se Jed –, ale ležel na zemi a spal. Po špičkách prošla kolem něj. Musela vynaložit veškerou sílu své vůle, aby se bláznivě nerozeběhla. Muž se však ani nepohnul.

Objevila jelení stezku a vydala se po ní k potoku. Zdálo se, že ji nikdo nesleduje. Spláchla si krev z obličeje a prsou, potom se omyla v rozkroku. Důkladně se napila, neboť věděla, že ji čeká dlouhá chůze.

S poněkud méně zoufalým pocitem vykročila dál po jelení stezce. Za chůze neustále naslouchala. Jak dlouho bude trvat, než psanci Alwyna objeví? Ani se nepokusila mrtvolu skrýt. Jakmile jim dojde, co se stalo, určitě za ní vyrazí, neboť za ni dali krávu a ta má cenu dvanácti šilinků; a na to musí nádeník jako její otec pracovat půl roku.

Dorazila k silnici. Pro ženu, která putuje sama, je otevřená silnice téměř stejně nebezpečná jako cesta lesem. Členové tlupy Nepolapitelnýho Tama nejsou jediní psanci v okolí, potuluje se tu spousta dalších mužů – zbrojnoši, venkovští mladíci a bandy různých ozbrojenců –, kteří by mohli bezbrannou ženu zneužít. Pro ni však bylo nejdůležitější dostat se pryč od Sima Kramáře a jeho druhů, prvořadá je tedy rychlost.

Kterým směrem se má vydat? Kdyby se vrátila domů do Wigleigh, Sim by si tam pro ni mohl přijít a požadovat ji zpátky – a není jisté, jak by se k tomu otec postavil. Potřebuje přátele, kterým může věřit. Caris by jí pomohla.

Vydala se do Kingsbridge.

Byl jasný den, ale silnice byla po mnoha deštivých dnech blátivá a chůze o to obtížnější. Po nějaké době vyšla Gwenda na vrchol kopce. Když se ohlédla, viděla silnici asi míli nazpátek. Úplně na konci cesty spatřila osamělou kráčející postavu. Muž měl na sobě žlutou košili.

Sim Kramář.

Gwenda se rozběhla.

Proces s Bláznivou Nell se konal v sobotu v poledne v severním transeptu katedrály. Církevnímu soudu předsedal biskup Richard. Po pravici měl převora Anthonyho, po levici svého osobního tajemníka arcijáhna Lloyda. Tento zarputilý černovlasý kněz údajně vykonával veškeré skutečné práce na biskupství.

V katedrále se shromáždil velký dav lidí z města. Kacířský proces znamenal dobrou zábavu a v Kingsbridgi se už léta žádný nekonal. Mnoho řemeslníků i nádeníků končí práci právě v sobotu v poledne. Venku končil trh s vlnou, prodejci rozebírali stánky a balili neprodané zboží, kupci se připravovali k návratu domů nebo zařizovali dopravu svých nákupů člunem po řece do námořního přístavu Melcombe.

Caris čekala na zahájení procesu a zasmušile vzpomínala na Gwendu. Co asi teď dělá? Sim Kramář ji určitě přinutí k pohlavnímu styku – to ale nemusí být to nejhorší, co se jí může přihodit. Co jiného bude muset ještě dělat jako jeho otrokyně? Caris nepochybovala,

že se Gwenda pokusí uprchnout – ale podaří se jí to? A jestliže neuspěje, jak ji Sim potrestá? Caris si uvědomila, že se to nemusí nikdy dozvědět.

Byl to zvláštní týden. Buonaventura Caroli svůj názor nezměnil: florentští kupci se do Kingsbridge nevrátí, alespoň do doby, než převorství zlepší podmínky trhu s vlnou. Carisin otec a další přední obchodníci s vlnou strávili půlku týdne jednáním s hrabětem Rolandem. Merthina neopouštěla divná nálada, byl uzavřený a skleslý. A znovu se rozpršelo.

Nell do kostela přitáhli John Konstábl a žebravý mnich Murdo. Jejím jediným oděvem byl kabát bez rukávů, vpředu sepnutý, ale odhalující Nellina vyzáblá ramena. Pokrývku hlavy ani boty neměla. V sevření mužů se chabě zmítala a všem spílala.

Když ji utišili, vystoupila řada obyvatel města a dosvědčila, že ji slyšeli vzývat ďábla. Mluvili pravdu. Nell pořád lidem vyhrožovala ďáblem – za to, že jí odmítali poskytnout milodar, že jí překáželi na ulici, že na sobě měli pěkný kabát, nebo zcela bezdůvodně.

Každý svědek vypovídal o nějakém neštěstí, jež kletbu následovalo. Zlatníkova manželka ztratila drahocennou brož, hospodskému pošly všechny slepice, jedné vdově se udělal bolestný vřed na zadku – tato stížnost vyvolala smích, ale zároveň vyzněla přesvědčivě, protože o čarodějnicích je známo, že mají zlomyslný smysl pro humor.

Zatímco toto probíhalo, vedle Caris se objevil Merthin. „Tohle je taková pitomost," postěžovala si mu Caris pobouřeně. „Desetkrát víc svědku by tady mohlo vystoupit a potvrdit, že je Nell proklela a nic zlého se potom nestalo."

Merthin pokrčil rameny. „Lidi prostě věří tomu, čemu věřit chtějí."

„Obyčejní lidé možná. Ale biskup a převor by to vědět měli – jsou vzdělaní."

„Chci ti něco říct," prohodil Merthin.

Caris ožila. Třeba se dozví důvod jeho špatné nálady. Dívala se na něj ze strany, ale teď se otočila a viděla, že má obrovskou pohmožděninu na levé straně obličeje. „Co se ti stalo?"

Dav řval smíchy při jakési Nellině poznámce a arcijáhen Lloyd musel opakovaně vyzývat ke klidu. Když se hluk utišil a Merthin

mohl znovu promluvit, odpověděl: „Tady ne. Nemůžeme jít někam, kde je klid?“

Už s ním málem odešla, ale cosi ji zastavilo. Celý týden ji mátl a zraňoval svým chladem.

Teď konečně usoudil, že je připraven jí sdělit, co má na mysli – a od ní se očekává, že bude skákat, jak on přikáže. Proč by měl určovat dobu on? Nechal ji čekat pět dní – proč by teď neměla nechat čekat aspoň hodinu ona jeho? „Ne,“ zavrtěla hlavou. „Teď ne.“

Vypadal překvapeně. „Proč ne?“

„Protože se mi to nehodí,“ usadila ho. „Teď mě nech poslouchat.“ Když se od něj odvracela, zahlédla jeho zraněný výraz a okamžitě zalitovala, že se chovala tak chladně. Bylo však pozdě a ona se omlouvat nebude.

Výpovědi svědků skončily. Biskup Richard se zeptal: „Ženštino, ty říkáš, že zemi vládne ďábel?“

Caris to pobouřilo. Kacíři uctívají Satana, protože věří, že má vládu nad zemí a Bůh že panuje jenom na nebesích. Bláznivá Nell by takové složité krédo vůbec nepochopila. Je hanebné, že se Richard připojuje k nesmyslnému obvinění, které vznesl žebravý mnich Murdo.

Nell odpověď vykřikla: „Vyliž si prdel!“

Dav se rozchechtal, hrubá urážka biskupa ho potěšila.

Richard poznamenal: „Jestliže je toto její obhajoba…“

Zasáhl arcijáhen Lloyd: „Někdo by měl promluvit v její prospěch.“ Vyjádřil se uctivě, ale zřejmě mu bylo příjemné, že opravuje nadřízeného. Líný Richard se bezpochyby spoléhal na to, že mu Lloyd připomene pravidla.

Richard se rozhlédl po transeptu. „Kdo se zastane Nell?“ zvolal.

Caris čekala, ale nikdo se nenabídl. Tohle nemůže dopustit. Někdo musí ukázat, jak je to všechno nesmyslné. Když nikdo nepromluvil, Caris se postavila. „Nell je blázen,“ prohlásila.

Všichni se ohlédli s údivem, kdo je tak pošetilý, aby stranil Nell. Ozvalo se mumlání – většina lidí Caris znala –, ale nikoho to příliš nepřekvapilo, protože bylo známo, že provádí neočekávané věci.

Převor Anthony se naklonil a zašeptal něco biskupovi do ucha. Richard oznámil: „Caris, dcera Edmunda Vlnaře, nám říká, že obvi-

něná žena je blázen. K tomuto závěru jsme už dospěli bez její pomoci.“

Caris jeho chladná jízlivost popudila. „Nell nemá ponětí, co říká! Dovolává se ďábla, svatých, měsíce i hvězd. Nemá to o nic větší význam než štěkání psa. Stejně tak byste mohli oběsit koně, protože řehtá na krále.“ Nedokázala zakrýt opovržení v hlase, třebaže věděla, že není moudré projevovat pohrdání, když mluvíte se šlechtou.

Z davu se ozvalo souhlasné mručení. Lidé mají v oblibě odvážně vedený spor.

Richard namítl: „Slyšela jsi přece svědectví o škodách, které způsobily její kletby.“

„Včera jsem ztratila penci,“ opáčila Caris. „Uvařila jsem vejce a to bylo zkažené. Otec celou noc neusnul a kašlal. Ale nikdo nás neproklel. Špatné věci se prostě stávají.“

Mnoho lidí vrtělo hlavou. Většinou věří, že za každým neštěstím, velkým či malým, je nějaká zlovolná osoba. Caris ztratila podporu davu.

Carisin strýc převor Anthony znal její názory a přel se s ní již dřív. Nyní se předklonil a zeptal se: „Určitě nevěříš, že za nemoc a neštěstí může *Bůh?*“

„Ne –“

„Kdo tedy?“

Caris napodobila Anthonyho afektovaný hlas: „Určitě nevěříš, že za každé neštěstí v životě může buď Bůh nebo Bláznivá Nell?“

Arcijáhen Lloyd se ostře vmísil: „Mluv s převorem uctivě.“ Netušil, že Anthony je Carisin strýc. Lidé z města se smáli: znali upjatého převora i jeho svobodomyslnou neteř.

Caris dodala: „Jsem přesvědčená, že Nell je neškodná. Ano, je blázen, ale nikomu neškodí.“

Žebravý mnich Murdo se náhle postavil. „Pane biskupe, lidé z Kingsbridge, přátelé,“ spustil sonorním hlasem. „Satan je všude mezi námi, svádí nás k hříchu – ke lhaní, nenasytnosti, opilství vínem, pyšné nadutosti a tělesné chlípnosti.“ Tohle měl dav rád: Murdovy popisy hříchu vyvolávaly představy nádherných požitkářských výjevů, které byly posvěceny jeho nesouhlasným dštěním ohně a síry. „Jenže nemůže projít nepozorován,“ hřímal vzrušeně Murdo dál.

„Stejně jako kůň zanechá v písku otisky kopyt, jako po kuchyňské myši zůstávají roztomilé stopy v másle, jako nemrava zanechá své odporné semeno v lůně svedené dívky, tak i ďábel musí zanechat – své znamení!“

Lidé křičeli na souhlas. Věděli, co to znamená, věděla to i Caris.

„Satanovy služebníky lze poznat podle znamení, které na nich zanechává. Neboť on saje jejich teplou krev, jako dítě saje sladké mléko z naběhlých matčiných prsů. A stejně jako dítě i on potřebuje struk, ze kterého by mohl sát – třetí bradavku!“

Caris viděla, že posluchače zcela zaujal. Každou větu začínal tichým, klidným hlasem, pak ho zesiloval a stavěl jednu emotivní frázi na druhou až do vrcholu. A dav jeho slovům dychtivě mlčky naslouchal a nakonec vykřikoval na souhlas.

„Toto znamení je tmavé barvy, je nerovné jako bradavka a zvedá se z okolní hladké kůže. Může se nacházet na kterékoli části těla. Někdy leží v hebkém důlku mezi ženinými prsy, kde tento nepřirozený projev krutě napodobuje to, co je přirozené. Ovšem ďábel ho má nejraději na utajovaných místech těla: ve slabinách, v rozkroku, zejména –“

Biskup Richard ho hlasitě přerušil: „Děkuju ti, mnichu Murdo, netřeba to rozvádět. Žádáš, aby tělo té ženy bylo důkladně prohlédnuto, zda se na něm nenachází ďáblovo znamení.“

„Ano, pane biskupe, protože –“

„Dobrá, není třeba dalšího zdůvodňování, vyjádřil ses dostatečně.“ Rozhlédl se kolem sebe. „Není někde poblíž matka Cecilia?“

Převorka seděla stranou v lavici společně se sestrou Julianou a několika dalšími jeptiškami. Nahé tělo Bláznivé Nell nemohou zkoumat muži, tudíž to musejí provést v soukromí ženy a ty pak výsledek oznámí. Bylo nasnadě, že vhodnou volbou pro tento úkol jsou jeptišky.

Caris jim jejich úkol nezáviděla. Většina městských lidí si myje ruce a obličej každý den a více páchnoucí části těla jednou týdně. Celková koupel byla rituálem, který se v nejlepším případě opakoval dvakrát ročně; byla nutná, třebaže zdraví nebezpečná. Bláznivá Nell se však zřejmě nemyla nikdy. Obličej měla umouněný, ruce špinavé a páchla jak hromada hnoje.

Cecilia se postavila. Richard ji vyzval: „Vezmi prosím tuto ženu do soukromí, pečlivě ji prohlédni a přijď nám věrně vylíčit, co jsi nalezla.“

Jeptišky se okamžitě zvedly a přistoupily k Nell. Cecilia na šílenou ženu konejšivě promluvila a jemně ji uchopila za paži. Jenže Nell se nenechala ošálit. Vymrštila obě paže nad hlavu a vykroutila se jí.

V tu chvíli žebravý mnich Murdo vykřikl: „Vidím to! Vidím to!“

Čtyřem jeptiškám se podařilo Nell udržet.

Žebravý mnich prohlásil: „Není třeba ji svlékat. Jen se jí podívejte do pravého podpaží.“ Nell se začala znovu divoce kroutit a on k ní přistoupil a sám jí zvedl paži vysoko nad hlavu. „Tady!“ zvolal a ukázal prstem do podpaží.

Dav se nahrnul dopředu. „Vidím to!“ vykřikl někdo a další lidé výkřik opakovali. Caris neviděla nic jiného než normální podpažní ochlupení a k nedůstojnému civění se snížit nehodlala. Nepochybovala, že tam Nell má nějakou skvrnu nebo výrůstek. Skvrny na kůži má spousta lidí, zejména starších.

Arcijáhen Lloyd vyzýval ke klidu a John Konstábl odháněl dav holí. Když kostel konečně utichl, Richard se postavil. „Bláznivá Nell z Kingsbridge, shledávám tě vinnou kacířstvím,“ rozhodl. „Nyní budeš uvázána za káru a cestou přes město bičována, potom odvedena na Šibeniční křižovatku, kde budeš pověšena za krk tak dlouho, dokud nezemřeš.“

Dav jásal. Caris se znechuceně odvrátila. S takovouhle spravedlností není žádná žena v bezpečí. Okem spočinula na Merthinovi, který na ni trpělivě čekal. „Tak jo,“ povzdechla si rozmrzele. „Oč jde?“

„Už přestalo pršet,“ řekl. „Pojďme k řece.“

Převorství mělo řadu poníků, které používali výše postavení mnichové a jeptišky při cestování, a několik tažných koní pro přepravu zboží. Byli ustájeni spolu s jezdeckými koňmi zámožnějších návštěvníků v kamenných stájích na jižním konci katedrálního nádvoří. Mrvou ze stájí hnojili nedalekou zeleninovou zahrádku.

Ralph postával se zbytkem doprovodu hraběte Rolanda na dvorku před stájemi. Sedlali jim koně před dvoudenní cestou zpátky do Rolandova sídla v Earlscastlu u Shiringu. Čekalo se už jen na hraběte.

Ralph držel svého koně, hnědáka jménem Griff, a povídal si s rodiči. „Nechápu, proč byl Stephen povýšenej na lorda z Wigleigh, zatímco já jsem nedostal nic," stěžoval si. „Jsme stejně starý a on není v jízdě na koni, v klání dřevci ani v šermu o nic lepší než já."

Kdykoli se setkali, sir Gerald mu s naději kladl tytéž otázky a Ralph mu musel dávat tytéž nedostatečné odpovědi. Ralph by své zklamání snášel lépe nebýt otcovy dojemné dychtivosti dočkat se jeho povýšení.

Griff byl mladý kůň. Byl to lovecký kůň: pouhý zbrojnoš si nezaslouží drahého válečného oře. Ralph ho však měl rád. Na každé pobídnutí při lovu reagoval nadšeně. Griffa všechna ta činnost na dvoře vzrušovala a nejraději by již vyrazil. Ralph mu zašeptal do ucha: „Klid, chlapečku, nohy si protáhneš za chvíli." Při zaslechnutí jeho hlasu se kůň zklidnil.

„Neustále vyhledávej příležitosti, kdy se můžeš hraběti zavděčit," vybízel syna sir Gerald. „Pak si na tebe vzpomene, až půjde o nějaké postavení."

To všechno je pravda, pomyslel si Ralph, ale skutečné příležitosti se naskýtají pouze v boji. Válka však může být dnes o trochu blíž, než byla před týdnem. Ralph se nezúčastnil schůzek hraběte a obchodníků s vlnou, ale vyrozuměl, že obchodníci jsou ochotni půjčit králi Eduardovi peníze. Chtěli, aby král podnikl rozhodné kroky v odvetu za francouzské útoky na přístavy na jižním pobřeží.

Ralph zatím toužil po nějakém způsobu, jak by se vyznamenal a začal dobývat zpátky rodinnou čest ztracenou před deseti lety – nejen kvůli otci, ale i kvůli vlastní hrdosti.

Griff podupával a pohazoval hlavou. Aby ho uklidnil, začal s ním Ralph přecházet sem tam a otec chodil s ním. Matka stála stranou. Byla rozrušená kvůli jeho přeraženému nosu.

Prošel s otcem kolem lady Philippy, která pevnou rukou držela za uzdu bujného oře a povídala si přitom s manželem, lordem Williamem. Měla na sobě těsně padnoucí šaty, které byly vhodné pro

dlouhou jízdu a zároveň zdůrazňovaly její plné poprsí a dlouhé nohy. Ralph vždy vyhledával důvod, aby s ní mohl promluvit, ale nebylo mu to k ničemu: byl jen jedním členem tchánova doprovodu a ona s ním nikdy nemluvila, pokud to nebylo nutné.

Ralph viděl, jak se na manžela usmívá a jakoby káravě mu poklepává hřbetem ruky na hruď. Ralpha to naplnilo záští. Proč on s ní nemůže sdílet takovou chvilku důvěrné kratochvíle? Bezpochyby by to možné bylo, kdyby byl pánem čtyřiceti vesnic jako William.

Ralph cítil, že jeho život je samé usilování. Kdy už konečně něčeho dosáhne? Došli s otcem na konec dvora, otočili se a vrátili se zpátky.

Viděl vycházet z kuchyně jednorukého mnicha a ohromilo ho, jak mu připadá povědomý. Chvíli poté si vzpomněl, kde tu tvář poznal. Je to Thomas Langley, rytíř, který před deseti lety zabil v lese dva zbrojnoše! Ralph ho od toho dne nespatřil, jeho bratr Merthin však ano, protože rytíř, z něhož se stal mnich, měl nyní na starosti dohled nad opravami budov převorství. Místo pěkného rytířského šatu měl Thomas na sobě bezvýrazné roucho a na hlavě vyholenou mnišskou tonzuru. V pase byl silnější, ale stále se nesl jako bojovník.

Když Thomas procházel kolem, Ralph nenuceně prohodil k lordu Williamovi: „Tamhle jde – ten záhadnej mnich.“

William ostře zareagoval: „Co máš na mysli?“

„Bratra Thomase. Kdysi bejval rytíř a nikdo neví, proč vstoupil do kláštera.“

„Co o něm k čertu víš?“ Williamův hlas se chvěl hněvem, ačkoli Ralph nic nepřístojného neřekl. Možná měl špatnou náladu, navzdory milujícím úsměvům krásné manželky.

Ralph litoval, že se s ním dal do hovoru. „Byl jsem tu toho dne, kdy přišel do Kingsbridge,“ odpověděl. Zaváhal, neboť si vzpomněl na přísahu, kterou děti tenkrát odpoledne složily. Kvůli ní a kvůli Williamově nepochopitelné zlosti neřekl Ralph všechno. „Přibelhal se do města s krvácející sečnou ránou,“ pokračoval. „Malej kluk si takový věci zapamatuje.“

Philipa se podivila: „To je ale zvláštní!“ Pohlédla na manžela. „Ty znáš příběh bratra Thomase?“

„Ovšemže ne," odsekl William. „Jak bych mohl znát něco takového?"

Pokrčila rameny a odvrátila se.

Ralph opět vykročil, rád, že se může vzdálit. „Lord William lhal," řekl otci tiše. „Zajímalo by mě proč."

„Na toho mnicha se už nevyptávej," nabádal ho úzkostlivě otec. „Zřejmě to je háklivá záležitost."

Konečně se objevil hrabě Roland. Doprovázel ho převor Anthony. Rytíři a zbrojnoši nasedli na koně. Ralph políbil rodiče a vyšvihl se do sedla. Griff odtančil bokem o kus dál, dychtivý vyrazit. Při tom pohybu Ralpha palčivě rozbolel přeražený nos. Zaskřípal zuby: nedá se nic dělat, musí to vydržet.

Roland došel ke svému koni jménem Vítěz, černému hřebci s bílou skvrnou přes jedno oko. Nenasedl, ale uchopil uzdu a vykročil pěšky, stále pohroužen do rozhovoru s převorem. William zvolal: „Sir Stephen Wigleigh a Ralph Fitzgerald! Jeďte napřed a vykliďte most!"

Ralph a Stephen přejeli přes trávník před katedrálou. Po trhu s vlnou tu zůstala zdupaná tráva a bláto. V několika stáncích se ještě obchodovalo, většinou však zavíraly a mnoho stánků tu už nezbylo. Oba muži vyjeli bránou ven.

Na hlavní ulici Ralph spatřil chlapce, který mu přerazil nos. Jmenoval se Wulfrik a pocházel ze Stephenovy vesnice Wigleigh. Levou stranu obličeje, kam ho Ralph opakovaně tloukl pěstí, měl zhmožděnou a opuchlou. Wulfrik stál před hospodou U Zvonu s otcem, matkou a bratrem. Zdálo se, že se chystají k odchodu.

Modli se, abys mě už nikdy nepotkal, pomyslel si Ralph.

Pokoušel se vymyslet nějakou urážku, kterou by na něj vykřikl, ale jeho pozornost odvedl hluk povykujícího davu.

Když se Stephenem projížděli hlavní ulicí, kde se koně obratně pohybovali v čvachtavém blátě, spatřili před sebou shluk lidí. V polovině cesty z kopce se museli zastavit.

Ulice byla ucpaná stovkami mužů, žen a dětí, kteří pokřikovali, smáli se a drali se dopředu. Všichni byli k Ralphovi otočeni zády. Podíval se přes jejich hlavy.

V čele neukázněného procesí spatřil káru taženou volkem. K zadní části káry byla přivázaná polonahá žena. Ralph něco takového již viděl: být bičován v ulicích města patřilo k běžným trestům. Žena měla na sobě jen sukni ze surové vlny uvázanou kolem pasu provazem. Zahlédl umazaný obličej a špinavé vlasy, a tak si nejdřív pomyslel, že je stará. Teprve potom spatřil její prsa a poznal, že je jí jen málo přes dvacet.

Ruce měla svázané k sobě a tímtéž provazem připoutané ke konci káry. Klopýtala za vozem, občas upadla a byla vlečena blátem, dokud se jí nepodařilo opět vstát. Za ní kráčel městský konstábl a mohutně ji švihal těžkým koženým bičem přes holá záda.

Dav vedený hloučkem mladíků se ženě posmíval, nadával jí, házel na ni bláto a odpadky a srdečně se chechtal. Lidé si vychutnávali, jak žena reaguje, jak je proklíná a plive na každého, kdo se k ní přiblíží.

Ralph a Stephen pobídli koně a vjeli do davu. Ralph zvýšil hlas. „Uvolněte cestu!“ křičel z plna hrdla. „Uvolněte cestu hraběti!“

Stephen činil totéž.

Nikdo si jich nevšímal.

Jižně od převorství se terén prudce svažoval k řece. Břeh na této straně byl kamenitý, nevhodný pro nakládání člunů a prámů, a proto se všechny přístavní hráze nacházely na přístupnější jižní straně, na předměstí zvaném Newtown. Klidná severní strana byla v tomto ročním období plná rozkvetlých keřů a lučních květin. Merthin a Caris se posadili na nízký útes nad vodou.

Řeka byla po dešti plná vody. Merthin si všiml, že teče rychleji než kdysi, a věděl také proč: kanál byl v důsledku změněného břehu užší než dříve. Když byl Merthin malý, většinu jižního břehu tvořilo široké bahnité pásmo, za nímž se táhly močály. Řeka tehdy tekla majestátním tempem a on jako chlapec plaval na zádech od jednoho břehu k druhému. Jenže nová přístaviště, chráněná před zaplavením kamennými zdmi, vehnala stejné množství vody do zúženého koryta, jímž řeka spěchala, jako by dychtila dostat se co nejrychleji za most. Za mostem se řeka rozšiřovala a kolem ostrova Malomocných tekla pomaleji.

„Udělal jsem něco hrozného," přiznal se Merthin.

Naneštěstí dnes vypadala obzvlášť půvabně. Měla na sobě tmavočervené plátěné šaty a pleť jí zářila zdravím. Při procesu s Bláznivou Nell byla rozhněvaná, teď však vypadala jen ustaraně a zranitelně, až z toho Merthina zabolelo u srdce. Určitě si všimla, že se jí celý týden nedokázal podívat do očí. Avšak to, co jí musí říct, je nejspíš horší, než si dokáže představit. Od hádky s Griseldou, Elfrikem a Alicí o tom s nikým nemluvil. Nikdo ani neví, že jeho dveře jsou zničené. Toužil se svěřit, ale nechal si to pro sebe. S rodiči mluvit nechtěl: matka by ho odsoudila a otec by mu jen poradil, aby se zachoval jako muž. Byl by si promluvil s Ralphem, avšak od rvačky s Wulfrikem mezi nimi vládl chlad: Merthin si myslel, že se Ralph chová jako násilník, a Ralph to věděl.

Bál se povědět Caris pravdu. Chvíli si kladl otázku proč. Nikoli proto, že by se bál, co udělá. Mohla by se chovat pohrdavě – to umí dobře –, ale nemohla by mu říct nic horšího, než co si neustále říká on sám.

Uvědomil si, že se opravdu bojí, že jí ubližuje. Její hněv by snést dokázal, nedokáže však čelit její bolesti.

Zeptala se: „Miluješ mě ještě?"

Tuto otázku neočekával, ale odpověděl bez váhání: „Ano."

„A já miluju tebe. Cokoli jiného je jen problém, který můžeme vyřešit spolu."

Přál si, aby měla pravdu. Přál si to tolik, až mu vyhrkly slzy z očí. Odvrátil hlavu, aby je neviděla. Na most přicházel dav lidí za pomalu pojíždějící károu a on si uvědomil, že to musí být Bláznivá Nell bičovaná celou cestou městem až k Šibeniční křižovatce v Newtownu. Most byl už přeplněný odjíždějícími stánkaři a jejich povozy a veškerý pohyb se téměř zastavil.

„Co se děje?" zeptala se Caris. „Ty pláčeš?"

„Spal jsem s Griseldou," odpověděl Merthin neočekávaně.

Caris poklesla překvapením čelist. „*S Griseldou?!*" zopakovala nevěřícně.

„Hrozně se stydím."

„Myslela jsem, že to je určitě Elizabeth Clerková."

„Ta je moc hrdá na to, aby se mi nabízela."

Carisina reakce ho zaskočila. „Takže ty bys to dělal i s ní, kdyby to navrhla?“

„Tak jsem to nemyslel!“

„Griselda! Panenkomarjá, myslela jsem si, že stojím za víc.“

„To stojíš.“

„*Lupa*,“ odfrkla si a použila přitom latinské slovo pro děvku.

„Ani ji nemám rád. Bylo to hrozné.“

„To se mám jako cítit líp? Chceš říct, že bys nelitoval, kdyby se ti to líbilo?“

„Ne!“ Merthin byl zdrcen. Caris byla zřejmě rozhodnutá nesprávně si vykládat každého jeho slovo, ať řekne cokoli.

„Co to do tebe vjelo?“

„Ona brečela.“

„Proboha! Ty to uděláš každé dívce, kterou vidíš brečet?“

„Samozřejmě že ne! Jen jsem se ti snažil vysvětlit, jak se to stalo, i když jsem to opravdu nechtěl dopustit.“

Carisino pohrdání s každým jeho slovem rostlo. „Nevykládej nesmysly,“ odsekla. „Kdybys nechtěl, nestalo by se to.“

„Vyslechni mě, prosím,“ dožadoval se zoufale. „Navrhla mi to a já jsem řekl ne. Potom se rozbrečela a já ji vzal kolem ramen, abych ji ukonejšil, a pak –“

„Ach, ušetři mě nechutných podrobností – nechci je znát.“

Začínal být naštvaný. Věděl, že se zachoval špatně, a očekával, že se Caris bude zlobit, ale její opovržení zraňovalo. „Tak jo,“ přikývl a zmlkl.

Jenže ona o mlčení nestála. Nespokojeně se na něj zahleděla a pak se zeptala: „Co dál?“

Pokrčil rameny. „K čemu mi je cokoli říkat. Pro všechno máš jen slova pohrdání.“

„Nechci poslouchat trapné výmluvy. Jenže je tu ještě něco, cos mi neřekl – cítím to.“

Povzdechl si. „Je těhotná.“

Carisina reakce ho opět překvapila. Všechen hněv z ní vyprchal. Její výraz – až doteď napjatý pobouřením – jako by se sesypal. Zůstal jen smutek. „Děťátko,“ řekla. „Griselda bude mít tvoje děťátko.“

„Nemusí se to stát,“ namítl. „Někdy…“

Caris zavrtěla hlavou. „Griselda je zdravá holka, dobře živená. Není důvod, proč by měla potratit.“

„Ne že bych si to přál,“ zabručel, ačkoli si nebyl zcela jistý, jestli to je pravda.

„Ale co budeš dělat?“ zeptala se. „Bude to tvoje dítě. Budeš ho milovat, i když jeho matku nenávidíš.“

„Musím se s ní oženit.“

Caris zalapala po dechu. „Oženit! Ale to by bylo navždy.“

„Udělal jsem jí dítě, tak se o něj musím postarat.“

„Jenže to znamená strávit celý život s Griseldou!“

„Já vím.“

„To nemusíš,“ pronesla rázně. „Mysli. Otec Elizabeth Clerkové si její matku taky nevzal.“

„Byl to biskup.“

„Pak je tu Maud Robertsová z Jateční jámy – ta má tři děti a každý ví, že otcem je Eduard Řezník.“

„Ten je už ženatý a s manželkou má čtyři děti.“

„Říkám jen, že není vždycky nutné se ženit. Můžeš prostě zůstat tak, jak jsi.“

„Ne, nemůžu. Elfrik by mě vyhodil.“

Vypadala zamyšleně. „Ty jsi tedy už s Elfrikem mluvil?“

„Mluvil?“ Merthin si sáhl na zhmožděnou tvář. „Myslel jsem, že mě zabije.“

„A jeho manželka – moje sestra?“

„Ječela na mě.“

„Takže ona to ví.“

„Ano. Říkala, že se musím s Griseldou oženit. Stejně nikdy nechtěla, abych byl s tebou. Nevím proč.“

Caris zamumlala: „Chtěla tě pro sebe.“

To byla pro Merthina novinka. Zdálo se neuvěřitelné, že by povýšenou Alici upoutal obyčejný učeň. „Nikdy jsem si ničeho takového nevšiml.“

„Jen proto, že ses na ni nikdy ani nepodíval. Proto taky byla tak naštvaná. Elfrika si vzala, protože cítila, že s tebou je to marné. Zlomil jsi srdce sestře – a teď ho lámeš mně.“

Merthin odvrátil hlavu. V zosobnění lamače ženských srdcí se nepoznával. Jak se to všechno mohlo tak zvrtnout? Caris zmlkla. Merthin těžkomyslně hleděl po řece k mostu. Na jižním konci uvízl těžký povoz naložený žoky vlny, patrně kvůli prasklému kolu. Kára, která za sebou vlekla Nell, se zastavila, protože nemohla pokračovat dál. Kolem obou vozů se rojili lidé, někteří dokonce vylezli na žoky, aby získali lepší výhled. Také hrabě Roland se snažil odjet. Nacházel se v sedle i se svým doprovodem na městském konci mostu. I oni však měli potíže s uvolněním cesty. Merthin zahlédl bratra Ralpha na hnědáku s černou hřívou a černým ocasem. Převor Anthony, který očividně přišel hraběte vyprovodit, lomil zoufale rukama, zatímco Rolandovi muži vjížděli na koních do davu a marně se snažili uvolnit hraběti cestu.

Merthinova intuice bila na poplach. S jistotou cítil, že se děje cosi zlého, třebaže zpočátku netušil co. Zadíval se pozorněji na most. V pondělí si všiml, že mohutné dubové trámy spojující pilíře po délce mostu vykazovaly na straně proti proudu praskliny a že tyto trámy byly zpevněny železnými sponami přibitými přes praskliny. Merthin se na těchto pracích nepodílel, a proto si to dílo také nikdy pořádně neprohlédl. V pondělí přemýšlel, proč trámy praskají. Slabá místa se nenacházela uprostřed mezi svislými podpěrami, jak by se dalo předpokládat, kdyby se kvalita dřeva prostě časem zhoršila; praskalo to nedaleko prostředního pilíře, kde by nadměrná zátěž měla být menší.

Od pondělí o tom nepřemýšlel – měl v hlavě spoustu jiných věcí –, ale teď ho napadlo vysvětlení. Skoro to vypadá, jako by prostřední pilíř trámy nepodpíral, ale táhl je dolů. To by znamenalo, že něco oslabilo základy pod pilířem – a sotva se mu ta myšlenka mihla hlavou, uvědomil si, jak se to mohlo stát. Muselo to způsobit rychlejší proudění řeky, která podemlela říční koryto pod pilířem.

Vzpomněl si, jak jako dítě chodil po písčité pláži a nechával si šplíchat vodu na nohy. Tehdy si všiml, jak mu ustupující vlny pod prsty nohou vysávají písek. Tento jev ho vždy uchvacoval.

Jestliže má pravdu, pak prostřední pilíř, pod nímž není nic, co by ho podpíralo, nyní z mostu jen visí – a proto ty praskliny. Elfrikovy železné spony nepomohly; ve skutečnosti možná celý problém

ještě zhoršily, protože mostu znemožnily, aby se pomalu usadil v novém, pevném postavení.

Merthin tušil, že druhý pilíř z dvojice – na opačné straně mostu, po proudu – se o základ stále ještě opírá. Říční proud určitě vyčerpal většinu síly na pilíř nacházející se výš proti proudu a na druhý pilíř již útočil s menší silou. Poškozený byl jen jeden pilíř. Zdálo se, že zbytek stavby je dostatečně pevný, aby celý most zůstal stát – pokud nebude vystaven mimořádné zátěži.

Dnes však praskliny vypadaly větší než v pondělí. A nebylo obtížné uhádnout proč. Na mostě se nacházely stovky lidí, a to představovalo mnohem větší zátěž než obvykle. A navíc tam je těžce naložený povoz s vlnou a s dvaceti či třiceti lidmi sedícími nahoře na žocích.

Merthinovi se strachem sevřelo srdce. Bylo mu zřejmé, že most takovou zátěž dlouho nevydrží.

Matně si uvědomoval, že Caris něco říká, ale smysl slov nepronikl do jeho myšlenek, dokud nezvýšila hlas: „Ty mě ani neposloucháš!“

„Stane se hrozné neštěstí,“ odpověděl.

„Co to povídáš?“

„Musíme dostat všechny lidi z mostu.“

„Zbláznil ses? Všichni týrají Bláznivou Nell. Dokonce ani hrabě Roland s nimi nehne. Nikdo tě neposlechne.“

„Myslím, že se most může zřítit.“

„Ach, podívej!“ zvolala Caris a ukázala prstem. „Vidíš, jak tamhle po silnici od lesa někdo přibíhá k jižnímu konci mostu?“

Merthin nechápal, co to má společného s čímkoli, ale podíval se ve směru ukazujícího prstu. Spatřil postavu běžící mladé ženy s rozevlátými vlasy.

Caris zatajila dech: „Vypadá jako Gwenda.“

Za ní se zuřivě hnal muž ve žluté košili.

Gwenda byla unavená jako nikdy v životě.

Věděla, že dlouhou vzdálenost nejrychleji překoná, když bude střídat dvacet kroků běhu a dvacet kroků chůze. Začala s tím už před půl dnem, když zahlédla míli za sebou Sima Kramáře. Na chvíli ho

ztratila z dohledu, ale pak jí silnice znovu poskytla výhled na dlouhý úsek zpátky, a ona viděla, že i on střídavě běží a jde. Míle střídala míli a hodina hodinu a Gwenda si uvědomovala, že ji ten muž dohání. Vpůli dopoledne jí bylo jasné, že tímto tempem ji dožene dřív, než se jí podaří dorazit do Kingsbridge.

V zoufalství odbočila do lesa. Jenže daleko od silnice sejít nemohla, protože se bála, že zabloudí. Nakonec uslyšela dusot a těžké oddechování, a když vykoukla z houštiny, viděla, jak po silnici kolem ní prochází Sim. Uvědomila si, že jakmile dojde k dlouhému přehlednému úseku, vytuší, co udělala. Za nějakou dobu ho také spatřila, jak se vrací.

Pokračovala dál lesem, ale každých pár minut se zastavila a tiše naslouchala. Dlouho mu unikala a věděla, že by musel prohledat les po obou stranách silnice, aby měl jistotu, že se tam neskrývá. Postupovala však také pomalu, neboť se musela prodírat letním podrostem a stále se ujišťovat, že se příliš nevzdaluje od silnice.

Když v dálce uslyšela hlučný dav, poznala, že nemůže být daleko od města, a pomyslela si, že nakonec přece jen unikne. Vrátila se k silnici a opatrně vyhlédla z křoví. Cesta byla přehledná oběma směry – a o kus dál na sever spatřila věž katedrály.

Už tam skoro je.

Uslyšela známý štěkot a z křovin u silnice se vynořil její pes Skok. Sklonila se, aby ho pohladila, a on radostně vrtěl ocasem a lízal jí ruku. Z očí jí vyhrkly slzy.

Sima nebylo vidět, a tak se odhodlala zůstat na silnici. Unaveně začala opět střídat dvacet kroků běhu a dvacet kroků chůze. Skok vesele klusal vedle ní a myslel si, že je to nějaká nová hra. Při každé změně mezi chůzí a během se ohlédla přes rameno. Když to udělala potřetí, spatřila Sima.

Byl pouhých pár set yardů za ní.

Zoufalství ji zalilo jako přílivová vlna. Chtělo se jí lehnout si na zem a umřít. Byla však už na předměstí a most byl vzdálený sotva čtvrt míle. Přinutila se utíkat dál.

Pokusila se zrychlit, ale nohy ji odmítly poslouchat. Dokázala jen klopýtavě popoběhnout. V nohou se jí rozlila palčivá bolest. Podívala se dolů a viděla, že dírami v roztrhaných botách prosakuje

krev. Když odbočovala na Šibeniční křižovatce, spatřila na mostě před sebou obrovský dav. Všichni se na něco dívali a nikdo si nevšiml, že se Gwenda snaží zachránit před Simem Kramářem, který jí je v patách.

Její jedinou zbraní byl nožík na jídlo, který by se mohl zařízнout nanejvýš do pečeného zajíce, ale muže by zneškodnil stěží. Ze srdce litovala, že nedokázala s chladnou hlavou vytáhnout Alwynovi dlouhou dýku z hlavy a vzít si ji s sebou. Nyní je skutečně bezbranná.

Po jedné ruce teď měla řadu malých domků – předměstských domovů lidí, kteří jsou příliš chudí, než aby mohli bydlet ve městě – a po druhé ruce pastvinu zvanou Louka milenců, která patří převorství. Sim byl tak blízko za ní, že slyšela jeho dech, těžký a přerývaný jako její vlastní. Hrůza jí dodala poslední dávku životních sil. Skok štěkal, ale v jeho hlase bylo víc strachu než vzdoru – nezapomněl na kámen, který ho trefil do čenichu.

K mostu se přicházelo mokřinou plnou lepkavého bláta rozčvachtaného botami, kopyty a koly povozů. Gwenda se v něm brodila a zoufale si představovala, že těžší Sim se bude do bláta bořit ještě víc.

Konečně dorazila k mostu. Vmísila se do davu, který na tomto konci nebyl tak hustý. Všichni se dívali na opačnou stranu, kde těžký povoz naložený vlnou bránil průjezdu káry s volským spřežením. Musí se dostat ke Carisině domu na hlavní ulici, který už byl téměř na dohled. „Nechte mě projít!“ křičela a probojovávala se vpřed. Zdálo se, že ji uslyšel jen jediný člověk. Jedna hlava se otočila a Gwenda spatřila obličej svého bratra Philemona. Polekaně otevřel ústa a pokusil se k ní vykročit, ale dav mu zabránil v pohybu stejně jako jí.

Pokusila se protáhnout kolem vozu s volským spřežením, jeden z volků však pohodil mohutnou hlavou a srazil ji stranou. Ztratila rovnováhu – a v tu chvíli ji chňapla za paži velká ruka, pevně ji sevřela a Gwenda věděla, že se jí opět zmocnil.

„Dostal jsem tě, čubko,“ zasípal Sim. Přitáhl ji k sobě a vší silou ji udeřil do obličeje. Neměla sílu mu vzdorovat. Skok mu neúspěšně chňapal po noze. „Víckrát se ode mě nedostaneš,“ ujistil ji.

Zachvátilo ji zoufalství. Všechno bylo zbytečné: svedení Alwyna, jeho zabití, míle a míle útěku. Byla opět tam, kde začala, v Simově zajetí.

Pak se zdálo, že se most pohnul.

13

Merthin viděl, jak se most prohnul. Nad prostředním pilířem na bližší straně celá vozovka klesla jako kůň s přeraženým hřbetem. Lidé trýznící Nell náhle zjistili, že nemají pevnou půdu pod nohama. Klopýtali a zachytávali se sousedů, aby nespadli. Jeden muž přepadl přes zábradlí do řeky; po něm další a další. Řev a pískání určené Nell rychle zanikly ve varovném volání a zděšených výkřicích.

Merthin zaúpěl: „Ach, ne!“

Caris vykřikla: „Co se děje?“

Všichni tihle lidé, chtěl říct – *lidé, se kterými jsme vyrůstali, ženy, které jsou na nás hodné, muži, jež nenávidíme, děti, které nás obdivují, matky a synové, strýcové a neteře, krutí mistři, zapřisáhlí nepřátelé i vzdychající milenci – zemřou.* Nedokázal však ze sebe dostat ani hlásku.

Chvíli – kratší než nadechnutí – Merthin doufal, že by se most mohl stabilizovat v nové pozici; bylo to však marné. Most se opět propadl. Tentokrát se spojené trámy začaly uvolňovat. Podélná prkna, na kterých lidé stáli, vyskakovala z dřevěných čepů, příčné spojnice, o něž se opírala vozovka, se vymykaly z lůžek a železné spony, které Elfrik přitloukl přes praskliny, se vytrhávaly ze dřeva.

Prostřední část mostu na straně proti proudu, která byla od Merthina nejblíže, se prohnula dolů. Povoz s vlnou se naklonil a diváci sedící a stojící na hromadě žoků byli vrženi do řeky. Velké trámy praskaly, poletovaly vzduchem a zabíjely každého, koho zasáhly. Křehké zábradlí povolilo a povoz i s bezmocnými voly bučícími hrůzou pomalu sklouzl přes okraj mostu. Padal děsivě pomalu a s hromovým úderem dopadl na hladinu. Náhle skákaly či padaly do vody desítky lidí. Na ty, kdo již byli ve vodě, dopadala další a další těla a malé i velké kusy dřeva z praskající konstrukce. Padali koně s jezdci i bez nich a na ně padaly povozy.

Merthinova první myšlenka patřila rodičům. Na soud s Bláznivou Nell nešel ani jeden z nich a její potrestání také vidět nechtěli: matce připadaly takové veřejné podívané pod její důstojnost a otce to nezajímalo, když šlo jen o život šílené ženy. Místo toho šli do převorství, aby se rozloučili s Ralphem.

Ralph však je teď na mostě.

Merthin viděl, jak se bratr snaží zvládnout svého koně Griffa, který se vzpínal a vyhazoval předními kopyty. „Ralphe!“ vykřikl zbytečně. Potom se dřevo pod Griffem propadlo do vody. „Ne!“ vykřikl Merthin znovu, když mu kůň s jezdcem zmizeli z očí.

Merthin přelétl pohledem k opačnému konci mostu, kde Caris zahlédla Gwendu. Uviděl, jak se dívka potýká s mužem ve žluté košili. Potom tato část povolila a zřícený střed mostu stáhl dolů i oba konce.

Řeka nyní byla plná zmítajících se lidí, vyděšených koní, roztříštěného dřeva, rozpadlých povozů a krvácejících těl. Merthin si uvědomil, že Caris už není vedle něj, teprve když ji zahlédl, jak spěchá přes kamení a blátem podél břehu k mostu. Ohlédla se za ním a zavolala: „Pospěš si! Na co čekáš? Pojď pomáhat!“

Takhle to musí vypadat na bojišti, pomyslel si Ralph: bolestný křik, nahodilá smrt, padající lidé, koně šílení strachy. Byla to jeho poslední myšlenka, než se pod ním vše propadlo.

Zažil okamžik čiré hrůzy. Nechápal, co se děje. Pod kopyty jeho koně byl most a teď tam není a on se i s koněm řítí dolů. Pak už mezi stehny necítil dobře známý Griffův hřbet a uvědomil si, že se od sebe oddělili. Chvilku poté dopadl do studené vody.

Ponořil se pod hladinu a zadržel dech. Panika ho opustila. Cítil strach, ale byl klidný. Jako dítě si hrával v moři – otci patřila i jedna vesnice na pobřeží – a věděl, že se zase vynoří, i když mu možná bude připadat, že to trvá dlouho. Tlusté cestovní oblečení a meč ho stahovaly dolů. Kdyby měl na sobě brnění, klesl by ke dnu a tam by zůstal navždy. Hlava se mu však konečně vynořila nad hladinu a Ralph zalapal po dechu.

Jako chlapec hodně plaval, ovšem to bylo před mnoha lety. Přesto si ty pohyby docela dobře vybavil a dokázal udržet hlavu nad

vodou. Začal se plácat k severnímu břehu. Vedle sebe uviděl Griffovu hnědou kůži a černou hřívu; kůň dělal totéž co on, plaval k nejbližšímu břehu.

Vzápětí Griff změnil držení těla a Ralph poznal, že kůň nalezl oporu pod nohama. Spustil proto nohy dolů a zjistil, že se může postavit také. Brodil se mělčinou dál. Lepkavé bahno na dně jako by ho chtělo vsát zpátky doprostřed řeky. Griff se vyhrabal na úzký proužek země pod zdí převorství. Ralph učinil totéž.

Otočil se a pohlédl zpátky. Ve vodě bylo několik set lidí, mnozí krváceli, mnozí křičeli, mnozí byli mrtví. Nedaleko spatřil postavu v červenočerných barvách hraběte ze Shiringu, která plula po hladině obličejem dolů. Sestoupil zpátky do vody, chytil muže za opasek a vytáhl ho na břeh.

Na zemi těžké tělo převrátil a rázem se mu sevřelo srdce. Byl to jeho přítel Stephen. Obličej měl nedotčený, ale zřejmě měl rozdrcenou hruď. Doširoka otevřené oči nejevily známky života. Nedýchal. Tělo bylo natolik poškozené, že se Ralph ani nepokoušel zjišťovat, jestli mu tluče srdce. Před pár minutami jsem mu záviděl, pomyslel si Ralph. Nyní jsem ten šťastný já.

S nevysvětlitelným pocitem viny zavřel Stephenovi oči.

Pomyslel na rodiče. Před pouhými několika minutami je opustil na dvoře před stájemi. I kdyby šli za ním, k mostu by ještě nedorazili. Určitě jsou v bezpečí.

Ale kde je lady Philippa? Ralph si v duchu vybavil situaci na mostě těsně před jeho zhroucením. Lord William a Philippa byli na konci hraběcího doprovodu a na most ještě nevjeli.

Hrabě však ano.

Ralph si ten výjev představil velmi přesně. Hrabě Roland jel těsně za ním a netrpělivě pobízel svého koně Vítěze do mezery v davu, kterou mu vytvářel Ralph na Griffovi. Roland musel spadnout někde blízko Ralpha.

Ralph znovu uslyšel otcova slova: *Neustále vyhledávej příležitosti, kdy se můžeš hraběti zavděčit.* Třeba je tohle ta velká příležitost, kterou hledám, pomyslel si vzrušeně. Třeba nebude muset čekat na válku. Mohl by se vyznamenat dnes. Mohl by zachránit hraběte Rolanda – nebo aspoň Vítěze.

Pomyšlení na to ho zburcovalo. Pozorně se zadíval na řeku. Hrabě měl na sobě výrazné nachové roucho a černý sametový plášť. Vyhledat určitou osobu v hemžící se mase živých i mrtvých těl bylo obtížné. Potom spatřil černého hřebce se zřetelnou bílou skvrnou přes oko a srdce mu poskočilo: to je Rolandův kůň. Vítěz se zmítal ve vodě a bylo zřejmé, že nemůže plavat rovně – nejspíš si zlomil jednu nebo víc nohou.

Vedle koně se na vodě vznášela dlouhá postava v nachovém šatu.

Ralphova chvíle nadešla.

Shodil ze sebe svrchní oblečení – omezovalo by ho při plavání. Pouze ve spodkách skočil znovu do řeky a plaval k hraběti. Musel se prodrat masou mužů, žen i dětí. Mnozí žijící se ho zoufale chytali a zdržovali jeho postup. Tvrdě je odrážel nemilosrdnými údery pěstí.

Konečně dorazil k Vítězovi. Zvíře už sláblo. Na chvíli se přestalo hýbat a začalo se potápět; sotva se ponořilo hlavou do vody, začalo opět bojovat. „Jen klid, chlapče, klid," zašeptal mu Ralph do ucha. Byl si však jistý, že se kůň utopí.

Roland plul na zádech, oči zavřené. Byl v bezvědomí, nebo mrtvý. Jednu nohu měl zachycenou ve třmeni a to ho zřejmě udržovalo, aby neklesl pod hladinu. Ztratil klobouk a na vrcholku hlavy měl krvavou ránu. Ralph si neuměl představit, jak by někdo mohl takové zranění přežít. Přesto ho zachrání. Určitě bude nějaká odměna i za mrtvolu, když to je hrabě.

Pokusil se vytáhnout Rolandovu nohu z třmenu, ale zjistil, že má řemen pevně obtočený kolem kotníku. Sáhl po noži, uvědomil si však, že ho má na opasku, který nechal ležet na břehu se svrchním oblečením. Ale hrabě má zbraně! Ralph nahmatal Rolandovu dýku a vytáhl ji z pochvy.

Křečovité pohyby koně Ralphovi znesnadňovaly přeříznutí řemenu. Kdykoli třmen zachytil, umírající kůň mu ho vyškubl dřív, než stačil přiložit nůž ke kůži. Řízl se přitom do vlastní ruky. Nakonec se opřel oběma nohama o bok koně a v této zpevněné pozici se mu podařilo řemen od třmenu přeříznout.

Nyní musel bezvládného hraběte přitáhnout ke břehu. Ralph nebyl velký plavec a už teď byl vyčerpaný a těžce dýchal. Ještě horší

bylo, že nemohl dýchat přeraženým nosem, a tak měl pořád plná ústa vody. Na chvíli se zastavil, spočinul vahou na koni odsouzeném k záhubě a snažil se popadnout dech. Tělo hraběte však ztratilo oporu a začalo klesat. Ralph si uvědomil, že odpočívat nemůže.

Popadl Rolandův kotník do pravé ruky a začal plavat ke břehu. Zjistil, že udržet hlavu nad vodou je těžší, když se plave jen jednou rukou. Na Rolanda se neohlížel: jestliže se mu hlava nořila pod vodu, Ralph s tím nic dělat nemohl. Po několika vteřinách už jen lapal po dechu a všechny končetiny ho bolely.

Bylo to pro něj nezvyklé. Je mladý a silný a celý život strávil na lovu, při klání či šermu. Dokázal celý den jet na koni a pak téhož večera vyhrát utkání v zápase. Teď se však zdálo, že se spoléhá na nepoužívané svaly. Od neustálého úsilí udržet hlavu nahoře ho bolel krk. Nedokázal zabránit vdechování vody, a tak se dusil a kašlal. Levou rukou zoufale bušil do vody a jen taktak se mu dařilo udržet se na hladině. S námahou nadzvedl objemné tělo hraběte, které kvůli oblečení nasáklému vodou ztěžklo ještě víc.

Konečně se ocitl tak blízko, že dosáhl nohama na dno. Lapal po dechu a začal se brodit. Rolanda stále táhl za sebou. Když mu voda dosahovala ke stehnům, zvedl hraběte do náručí a posledních pár kroků na břeh ho odnesl.

Položil tělo na zem a vyčerpaně se zhroutil hned vedle. Z posledních sil nahmatal mužův hrudník. Pocítil silný tep. Hrabě Roland je naživu.

Zřícení mostu způsobilo, že Gwenda ztuhla strachy. Náhlé ponoření do studené vody okamžik poté ji šokem vrátilo do normálního stavu.

Když vynořila hlavu nad hladinu, viděla, že je obklopená zmítajícími se a křičícími lidmi. Někteří se zachytili kusů dřeva, které je drželo nad vodou, ale kdekdo se snažil spíš opřít o někoho jiného. Pošlapaní se potom ocitali pod vodou a tloukli kolem sebe pěstmi, aby se osvobodili. Mnoho úderů šlo do prázdna. Ty, jež našly cíl, byly hned opláceny. Vypadalo to jako před některou kingsbridgeskou krčmou o půlnoci. Mohlo by to být směšné, až na to, že lidé umírali.

Gwenda zalapala po dechu a šla pod vodu. Neuměla plavat.

Znovu se vynořila. Ke své hrůze zjistila, že Sim Kramář je přímo před ní. Prskal z úst vodu jako fontána. Začal se potápět, očividně ani on neuměl plavat. V zoufalství ji popadl za rameno a snažil se ji využít jako podpěru. Okamžitě začala klesat. Sim poznal, že ho na hladině neudrží, a pustil ji.

Pod vodou zadržela dech a zbavila se pocitu paniky. Pomyslela si: po tom všem, čím jsem prošla, se teď utopit nemůžu.

Když se opět vynořila, odhodilo ji cosi mohutného stranou. Koutkem oka zahlédla, že to je volek, který ji porazil těsně předtím, než se most rozpadl. Zřejmě se mu nic nestalo a dobře plaval. Natáhla se, zakopala nohama – a podařilo se jí zachytit se za jeden jeho roh. Na chvíli stočila zvíře k sobě, pak se mohutná šíje narovnala a volská hlava směřovala zase přímo vpřed.

Gwenda se dokázala udržet.

Její pes Skok se objevil vedle ní, bez námahy plaval a radostně štěkal, že ji vidí.

Velké dobytče mířilo k předměstskému břehu. Gwenda se držela jeho rohu, třebaže měla pocit, jako by jí paže měla co nevidět upadnout.

Někdo se jí chytil, a když se ohlédla, spatřila opět Sima. Ve snaze využít ji k tomu, aby se udržel nad vodou, ji potopil pod hladinu. Aniž se pustila volského rohu, volnou rukou Sima odrazila. Zůstal pozadu s hlavou těsně u jejích nohou. Pozorně zamířila a vší silou ho kopla do obličeje. Bolestný výkřik utichl, sotva mu hlava klesla pod vodu.

Vůl dosáhl nohama na dno a s frkáním se pomalu brodil ven z vody. Jakmile se Gwenda mohla postavit, zvířete se pustila.

Skok vystrašeně zaštěkal a Gwenda se ostražitě rozhlédla kolem. Sim na břehu nebyl. Pozorně se zadívala na řeku a pátrala mezi těly a plovoucími kusy dřeva po záblesku žluté barvy.

Spatřila ho, jak se přidržuje prkna, kope nohama a směřuje přímo k ní.

Běžet nemohla. Už neměla žádnou sílu a šaty měla promočené. Na této straně řeky se nelze nikde ukrýt. A když se teď most zřítil, na kingsbridgeskou stranu se přejít nedá.

Ona však nedopustí, aby se jí zmocnil.

Viděla, že se Sim urputně pachtí, a to ji naplnilo nadějí. Prkno by ho udrželo na hladině, kdyby zůstal klidný, jenže on kopal do vody, aby se dostal k břehu, a tím si škodil. Vždy zatlačil prkno dolů, aby se sám zvedl výš, pak zakopal nohama a hlava se mu zase ponořila. Možná ke břehu nedoplave.

Uvědomila si, že by tuto možnost mohla změnit v jistotu.

Rychle se rozhlédla. Ve vodě bylo plno dřeva, od obrovských nosných trámů až po třísky. Její oko spočinulo na tlusté tyči, asi yard dlouhé. Vkročila do vody a tyč zachytila. Potom se brodila dál do řeky vstříc svému majiteli.

S uspokojením zaznamenala strach v jeho očích.

Přestal se chvíli hrabat ke břehu. Před ním stála žena, kterou se pokoušel zotročit – rozhněvaná, odhodlaná a s pořádným kyjem v ruce. Za zády ho čekala jen smrt utopením.

Zamířil vpřed.

Gwenda stála po pás ve vodě a čekala na svou chvíli. Znovu viděla, jak se Sim zastavil, a podle jeho pohybů vytušila, že se pokouší dosáhnout nohama na dno. Teď, nebo nikdy.

Gwenda zvedla tyč nad hlavu a vykročila dopředu. Sim viděl, co se chystá udělat, a ze všech sil se snažil uhnout; neudržel však rovnováhu, neplaval, ani se nebrodil a uskočit nemohl. Gwenda ho vší silou, která jí zbývala, udeřila tyčí do hlavy.

Simovi se protočily panenky a ztratil vědomí.

Natáhla se a popadla ho za žlutou košili. Nenechá ho odplout – mohl by to přežít. Přitáhla ho k sobě, pak ho oběma rukama uchopila za hlavu a zatlačila ji pod vodu.

Třebaže byl v bezvědomí, udržet tělo pod vodou bylo obtížnější, než si představovala. Měl mastné vlasy a ty jí klouzaly mezi prsty. Musela mu sevřít hlavu pod paží a pak zvednout nohy ode dna, aby její vahou oba klesli pod vodu.

Začínala cítit, že ho zřejmě zdolá. Jak dlouho trvá, než se člověk utopí? Neměla tušení. Simovy plíce se již musejí plnit vodou. Jak pozná, kdy ho může pustit?

Náhle se zkroutil. Sevřela mu hlavu ještě pevněji. Chvíli ho usilovně držela. Nebyla si jistá, jestli se neprobral, nebo jestli to je ne-

vědomá křeč. Křečové stahy byly silné, ale nepravidelné. Nohama se opět dotkla dna. Opřela se a držela ho dál.

Rozhlédla se kolem sebe. Nikdo se nedíval: všichni měli co dělat, aby se sami zachránili.

Po chvíli Simovy pohyby zeslábly a brzy ustaly docela. Postupně uvolňovala sevření. Sim pomalu sklouzl ke dnu.

Už se nevynořil.

Gwenda těžce dýchala a brodila se ke břehu. Ztěžka dosedla na bahnitou zem. Zašmátrala po svém koženém váčku na opasku: byl tam. Psanci se nedostali k tomu, aby jí ho ukradli, a ona si ho přes všechno své utrpení udržela. Měla v něm drahocenný nápoj lásky, který připravila Mattie Vědma. Otevřela váček, aby se přesvědčila – a našla jen hliněné střepy. Lahvička byla rozbitá.

Rozplakala se.

První člověk, kterého Caris viděla dělat něco rozumného, byl Merthinův bratr Ralph. Měl na sobě jen promočené spodky. Zranění žádné neměl, kromě zarudlého a oteklého nosu, ale to měl už dřív. Ralph vytáhl hraběte ze Shiringu z vody a položil ho na břeh vedle mrtvoly oblečené v šatu v hraběcích barvách. Hrabě měl strašlivé poranění hlavy, které bylo zřejmě smrtelné. Ralph vypadal vyčerpaný námahou a nebyl si jistý, co má dělat dál. Caris přemýšlela, co mu má říct.

Rozhlédla se kolem. Říční břeh na této straně tvořily malé rozbahněné úseky střídané výchozy kamenité horniny. Moc místa na uložení mrtvých a raněných tu nebylo: bude je zapotřebí odnášet jinam.

O pár yardů dál vedly od řeky kamenné schody k brance ve zdi ohraničující převorství. Caris se rozhodla. Ukázala Ralphovi na branku a vyzvala ho: „Odnes hraběte tudy do převorství. Polož ho opatrně v katedrále a pak běž do špitálu. První jeptišce, kterou uvidíš, řekni, aby okamžitě sehnala matku Cecilii.“

Ralph byl rád, že může uposlechnout někoho rozhodného, a ihned udělal, co mu řekla.

Merthin se začal brodit vodou, ale Caris ho zadržela. „Podívej na ten zástup tupců,“ křikla na něj a ukázala na městský konec zničeného mostu. Stály tam tucty lidí, kteří s otevřenými ústy zírali na

masakr před sebou. „Přiveď všechny silné muže sem dolů," pokračovala. „Můžou začít vytahovat lidi z vody a odnášet je do katedrály."

Váhal. „Odtamtud se sem dolů nedostanou."

Caris pochopila, co má na mysli. Museli by přelézat trosky a to by nejspíš vedlo k dalším zraněním. Avšak domy na této straně hlavní ulice mají zahrádky, které sahají až ke zdem převorství; rohový dům patřící Benu Kolařovi má ve zdi malá dvířka, a on tedy může chodit k řece přímo ze své zahrádky.

Merthin myslel na totéž. Navrhl: „Přivedu je Benovým domem a přes jeho dvorek."

„Dobře."

Přelezl přes kameny, otevřel dvířka a zmizel.

Caris se podívala na vodu. Nedaleko se brodila ke břehu vysoká postava a Caris v ní poznala Philemona. Sípavým hlasem se zeptal: „Neviděla jsi Gwendu?"

„Viděla – těsně předtím, než most spadl," odpověděla Caris. „Utíkala před Simem Kramářem."

„Já vím – ale kde je teď?"

„Nikde ji nevidím. Nejlepší, co můžeš udělat, je začít vytahovat lidi z vody."

„Chci najít sestru."

„Jestli je naživu, bude mezi těmi, kdo se potřebují dostat z řeky."

„Tak jo." Philemon opět vstoupil do vody.

Caris zoufale toužila zjistit, jak je na tom její vlastní rodina – jenže tady je tolik práce. Slíbila si, že se podívá po otci, jakmile to bude možné.

Ze své branky se vynořil Ben Kolař. Podsaditý muž se širokými rameny a silným krkem byl povozník a při své životní pouti využíval daleko víc svalů než mozku. Doškobrtal se dolů k břehu, pak se rozhlédl a nevěděl co dělat.

Na zemi u Carisiných nohou ležel jeden z mužů hraběte Rolanda v červeno-černém stejnokroji, zřejmě mrtvý. Caris požádala: „Bene, odnes toho muže do katedrály."

Objevila se Benova manželka s batoletem v náručí. Byla poněkud bystřejší než manžel a zeptala se: „Neměli bychom se napřed postarat o živé?“

„Nejdřív je musíme dostat z vody, abychom poznali, jestli jsou mrtví nebo živí – a mrtvé nemůžeme nechávat tady na břehu, protože by překáželi zachráncům. Odnes ho do kostela.“

Lib jí porozuměla. „Bene, udělej radši, co říká Caris,“ vyzvala ho.

Ben lehce mrtvolu zvedl a vzdaloval se od břehu.

Caris si uvědomila, že by mohli těla přenášet mnohem rychleji, kdyby je nosili na nosítkách, jaká používají zedníci. To by mohli zařídit mniši. Kde jsou mniši? Řekla Ralphovi, aby zalarmoval matku Cecilii, ale zatím se nikdo neobjevil. Zranění budou potřebovat obvazy, masti, čistící tekutiny: bude zapotřebí každé jeptišky, každého mnicha. Je třeba přivolat Matthewa Lazebníka: bude tu spousta zlámaných kostí. A Mattii Vědmu, aby dávala zraněným lektvary, které jim uleví od bolesti. Caris potřebovala burcovat na poplach, ale zdráhala se odejít od řeky dřív, než budou záchranné práce jaksepatří zorganizovány. Kde je Merthin?

Na břeh se plazila nějaká žena. Caris jí šla naproti do vody a vytáhla ji na nohy. Byla to Griselda. Mokré šaty se na ni lepily a Caris viděla její plná prsa a silná stehna. Caris věděla, že dívka je těhotná, a tak se úzkostlivě zeptala: „Nestalo se ti nic?“

„Myslím, že ne.“

„Nekrvácíš?“

„Ne.“

„Díky Bohu.“ Caris se rozhlédla a byla ráda, že vidí Merthina, jak vychází ze zahrádky Bena Kolaře v čele zástupu mužů, z nichž někteří byli oděni v barvách hraběte Rolanda. Zavolala na něj: „Vezmi Griseldu za ruku. Pomoz jí po schodech do převorství. Měla by si na chvíli sednout a odpočinout.“ Konejšivě dodala: „I když jí nic není.“

Merthin a Griselda na ni podivně hleděli a ona si vmžiku uvědomila, jak zvláštní je to situace. Všichni tři chvíli stáli ve ztuhlém trojúhelníku: nadcházející matka, otec jejího dítěte a žena, která ho miluje.

Potom se Caris otočila, zlomila kouzlo toho okamžiku a začala vydávat mužům příkazy.

Gwenda chvíli plakala, pak přestala. Kvůli rozbité lahvičce tak smutná nebyla: Mattie jí může připravit nový nápoj lásky a Caris ho zaplatí, pokud tedy jsou obě naživu. Slzy jí kanuly kvůli všemu, čím si za posledních čtyřiadvacet hodin prošla, od otcovy zrady až po krvácející nohy.

Nijak nelitovala obou mužů, které zabila. Sim a Alwyn se ji pokusili zotročit a pak ji prostituovat. Zasloužili si zemřít. Jejich zabití nebylo dokonce ani vraždou, protože zabít psance není zločin. Přesto nedokázala zabránit, aby se jí netřásly ruce. Jásala, že porazila nepřátele a získala svobodu, a zároveň byla znechucená tím, co udělala. Nikdy nezapomene, jak sebou škubalo Simovo umírající tělo. A bála se, že se jí ve snu může zjevovat Alwyn, jemuž trčí z očního důlku špička vlastního nože. V sevření takových silných protichůdných pocitů se musela chvět.

Pokusila se pustit zabité muže z hlavy. Kdo ještě je mrtvý? Rodiče se chystali odejít z Kingsbridge již včera. Ale co bratr Philemon? Caris, její největší přítelkyně? A Wulfrik, muž, kterého miluje?

Pohlédla přes řeku a okamžitě se uklidnila, pokud šlo o Caris. Stála na druhé straně i s Merthinem a zřejmě udílela pokyny velké skupině mužů při vytahování lidí z vody. Gwenda pocítila nával vděčnosti: aspoň nezůstala na světě úplně sama.

Ale co Philemon? Byl poslední, koho viděla, než se most zřítil. Philemon musel spadnout blízko ní, jenže teď ho nevidí.

A kde je Wulfrik? Pochybovala, že by ho zajímala podívaná na čarodějnici, kterou bičují cestou městem. Plánoval však, že se dnes vrátí s rodinou do Wigleigh, a bylo možné – chraň Bůh, pomyslela si –, že cestou domů přecházeli přes most, právě když se zřítil. Horečně pátrala po hladině, vyhlížela jeho výraznou zlatohnědou kštici a modlila se, aby ho viděla plavat mocnými tempy ke břehu a nikoli plout obličejem dolů. Avšak nikde ho nezahlédla.

Rozhodla se přejít na druhou stranu. Plavat neuměla, ale napadlo ji, že kdyby měla dost velký kus dřeva, který by ji udržel nad vodou, mohla by kopat do vody, a tak přeplout na opačný břeh. Našla prkno,

vytáhla ho z vody a šla s ním asi padesát yardů proti proudu, aby se dostala mimo masu těl. Potom se vrátila do vody. Skok ji nebojácně následoval.

Bylo to mnohem náročnější, než předpokládala, a mokré šaty představovaly při postupu velkou zátěž, ale nakonec na opačnou stranu řeky dorazila.

Běžela ke Caris a objala ji. Caris se zeptala: „Co se stalo?“

„Utekla jsem jim.“

„A Sim?“

„Byl to psanec.“

„Byl?“

„Je mrtvej.“

Caris vypadala polekaně.

Gwenda rychle dodala: „Zemřel při zřícení mostu.“ Přála si, aby přesné okolnosti neznal nikdo, ani její nejlepší přítelkyně. Pokračovala: „Neviděla jsi někoho z našich?“

„Tvoji rodiče odešli z města včera. Před chvílí jsem viděla Philemona – hledá tě.“

„Díky Bohu! A co Wulfrik?“

„Nevím. Z řeky ho nevytáhli. Jeho snoubenka odjela včera, ale rodiče a bratr byli dopoledne v katedrále na procesu s Bláznivou Nell.“

„Musím se po něm podívat.“

„Hodně štěstí.“

Gwenda běžela po schodech k převorství a pak přes trávník. Pár stánkařů si stále ještě balilo věci a jí připadalo neuvěřitelné, že mohou pokračovat v normální činnosti, když právě zahynuly při katastrofě stovky lidí – dokud si neuvědomila, že to patrně dosud nevědí: stalo se to před pár minutami, třebaže se zdá, že už uplynuly celé hodiny.

Prošla branou z převorství na hlavní ulici. Wulfrik a jeho rodina bydleli u Zvonu. Vběhla dovnitř.

Vedle sudu s pivem stál jakýsi výrostek; tvářil se vystrašeně.

Gwenda vychrlila: „Hledám Wulfrika z Wigleigh.“

„Tady nikdo není,“ odpověděl chlapec. „Já jsem učeň, nechali mě tu, abych hlídal pivo.“

Někdo všechny povolal k řece, napadlo Gwendu.

Opět vyběhla ven. Ve dveřích se srazila s Wulfrikem.

Tolik se jí ulevilo, že ho objala. „Jsi naživu – díky Bohu!“ vykřikla.

„Někdo říkal, že spadl most,“ odpověděl. „Je to tedy pravda?“

„Je – je to hrozný. Kde jsou vaši?“

„Odešli před chvílí. Já jsem se zdržel, protože jsem byl vyzvednout jeden dluh.“ Zvedl malý kožený váček na peníze. „Doufám, že nebyli na mostě, když spadl.“

„Vím, jak to můžeme zjistit,“ vyhrkla Gwenda. „Pojď se mnou.“

Vzala ho za ruku. Nechal se odvést na převorství, aniž ruku stáhl. Gwenda se ho ještě nikdy nedotýkala tak dlouho. Měl velkou ruku, prsty zhrublé prací, dlaň jemnou. Navzdory všemu, co se stalo, Gwenda pociťovala vzrušení.

Odvedla ho přes trávník do katedrály. „Vytahujou lidi z řeky a odnášejí je sem,“ vysvětlila mu.

Na kamenné dlažbě hlavní lodi už leželo dvacet či třicet těl a další neustále přinášeli. Raněné ošetřovala hrstka jeptišek, které vedle mohutných pilířů vypadaly maličké. Vše tu zřejmě řídil slepý mnich, který obvykle vedl sbor. „Mrtvé pokládejte na severní stranu,“ zvolal, když do lodi vstoupila Gwenda s Wulfrikem. „Raněné na jižní.“

Wulfrik náhle vykřikl úděsem. Gwenda se otočila směrem jeho pohledu a spatřila jeho bratra Davida ležícího mezi zraněnými. Oba si klekli na zem vedle něho. David byl o pár let starší než Wulfrik a měl stejně rozložitou postavu. Dýchal a oči měl otevřené, ale zdálo se, že je nevidí. Wulfrik na něj promluvil. „Dave!“ pronesl tichým, naléhavým hlasem. „Dave, to jsem já, Wulfrik.“

Gwenda pocítila cosi lepkavého a zjistila, že David leží v kaluži krve.

Wulfrik se zeptal: „Dave – kde jsou máma a táta?“

Žádná odpověď.

Gwenda se rozhlédla a spatřila Wulfrikovu matku. Nacházela se na opačném konci lodi, v severní části, kam na pokyn Slepého Carluse pokládali mrtvé. „Wulfriku,“ zašeptala Gwenda.

„Copak?“

„Tvoje máma.“

Vstal a rozhlédl se. „Ach, ne,“ zhrozil se.

Prošli chrámem. Wulfrikova matka ležela vedle sira Stephena, lorda z Wigleigh – teď si byli rovni. Byla to drobná žena – každého udivilo, že mohla porodit dva tak velké syny. Bývala šlachovitá a plná energie, nyní však vypadala jako křehká loutka, bílá a hubená. Wulfrik jí položil ruku na hruď a pokoušel se zjistit, jestli jí tluče srdce. Když hruď stlačil, z úst jí vytekl pramínek vody.

„Utopila se,“ zašeptal.

Gwenda ho objala kolem širokých ramen a pokoušela se ho svým dotykem utěšit. Netušila, jestli ji vnímá.

Přicházel zbrojnoš v šatu v barvách hraběte Rolanda a přinášel neživoucí tělo velkého muže. Wulfrik znovu zalapal po dechu: byl to jeho otec.

Gwenda zbrojnoše vyzvala: „Polož ho tady, vedle jeho manželky.“

Wulfrik byl jako omráčený. Nic neříkal, zdálo se, že to nemůže pochopit. Gwenda byla také zmatená. Co může za těchto okolností říkat muži, kterého miluje? Vše, co ji napadalo, jí připadalo hloupé. Zoufale mu toužila poskytnou nějakou útěchu, ale nevěděla jak.

Zatímco Wulfrik vytřeštěně hleděl na mrtvé rodiče, Gwenda pohlédla přes kostel na jeho bratra. David vypadal velmi klidně. Rychle k němu přešla. Davidovy nevidoucí oči byly dokořán a on již nedýchal. Sáhla mu na hruď: srdce netlouklo.

Jak to Wulfrik vydrží?

Otřela si slzy z očí a vrátila se k němu. Skrývat pravdu nemělo smysl. „David je taky mrtvej,“ řekla.

Wulfrik měl prázdný pohled, jako by nechápal. Gwendu napadla strašlivá myšlenka, že ho ten otřes možná připravil o rozum.

Nakonec však promluvil. „Všichni,“ pronesl šeptem. „Všichni tři. Všichni mrtví.“ Pohlédl na Gwendu a ona spatřila v jeho očích slzy.

Objala ho a cítila, jak se jeho velké tělo otřásá bezmocnými vzlyky.

Pevně ho sevřela. „Ubohý Wulfriku,“ politovala ho. „Ubohý milovaný Wulfriku.“

„Díky Bohu mám ještě Annet," zašeptal.

O hodinu později pokrývaly mrtvoly již skoro celou podlahu lodi. Uprostřed všeho stál podpřevor Slepý Carlus s hubeným pokladníkem Simeonem, který mu sloužil jako oči. Carlus se ujal řízení, protože převor Anthony byl nezvěstný. „Bratře Theodoriku, jsi to ty?" zeptal se. Zřejmě poznal krok mnicha se světlou pletí a modrýma očima, který právě vešel dovnitř. „Vyhledej hrobníka. Řekni mu, ať si sežene na pomoc šest silných mužů. Budeme potřebovat nejméně sto nových hrobů a v tomhle ročním období nemůžeme s pohřbíváním otálet."

„Hned to zařídím, bratře," odpověděl Theodorik.

Na Caris zapůsobilo, jak účinně dokáže Carlus vše řídit navzdory své slepotě.

Caris nechala Merthina, aby dohlížel na vytahování těl z vody. Ověřila si, že jeptišky i mniši jsou o neštěstí zpraveni, a pak vyhledala Matthewa Lazebníka a Mattii Vědmu. Nakonec se odebrala za vlastní rodinou.

Ve chvíli, kdy se most zřítil, byl na něm jen strýček Anthony a Griselda. Otce našla v cechovním domě s Carolim Buonaventurou. Edmund zvolal: „Teď budou muset postavit nový most!" Potom se odkulhal k řece, aby pomohl vytahovat lidi z vody. Ostatní byli v bezpečí: teta Petranilla doma vařila, Carisina sestra Alice seděla s Elfrikem v hospodě U Zvonu a bratranec Godwyn kontroloval opravy v jižní části kněžiště v katedrále.

Griselda teď šla domů a odpočívala. Anthony zůstával nezvěstný. Caris neměla strýce ráda, ale jeho smrt si nepřála a kdykoli do lodi přinesli od řeky nové nehybné tělo, úzkostlivě si ho prohlížela.

Matka Cecilia a jeptišky omývaly rány, potíraly je medem, aby se nezanítily, přikládaly obvazy a nabízely posilující doušky horkého kořeněného piva. Matthew Lazebník, rázný a výkonný ranhojič z válečných bojišť, spolupracoval s udýchanou obtloustlou Mattií Vědmou: Mattie podávala utišující léky a Matthew pár minut nato napravoval zlámané paže a nohy.

Caris přešla do jižního transeptu. Tam, stranou od hluku, shonu a krve hlavní lodi, se zkušení mniši-lékaři shlukli kolem stále bezvě-

domé postavy hraběte ze Shiringu. Promočené oblečení mu svlékli a přikryli ho silnou pokrývkou. „Žije," konstatoval bratr Godwyn. „Ale jeho zranění je velmi vážné." Ukázal na zadní část hlavy. „Má roztříštěný kus lebky."

Caris nakoukla Godwynovi přes rameno. Lebka byla potřísněná krví a podobala se popraskané kůrce na pecnu chleba. Prasklinami bylo vidět šedou hmotu. S tak strašným zraněním se určitě nedá nic dělat.

Bratr Joseph, nejstarší z lékařů, měl stejný pocit. Promnul si velký nos a promluvil ústy plnými zkažených zubů. „Musíme přinést ostatky svatého," rozhodl. Sykavky se mu jako obvykle lepily opilecky na jazyk. „V tom spočívá jeho největší naděje na záchranu."

Caris neměla velkou víru ve schopnost kostí dávno mrtvého světce zacelit rozbitou lebku živého člověka. Samozřejmě nic neřekla: věděla, že je v tomto ohledu jiná než druzí, a tak si většinou nechávala své názory pro sebe.

Stáli tu a přihlíželi také synové hraběte lord William a biskup Richard. William se svou vysokou vojenskou postavou a černými vlasy byl mladší verzí bezvědomého muže na stole. Richard byl světlejší a kulatější. Byl s nimi Merthinův bratr Ralph. „Vytáhl jsem hraběte z vody," řekl. Caris to od něj slyšela už podruhé.

„Ano, dobrá práce," přikývl William.

Williamova manželka Philippa byla s názorem bratra Josepha stejně nespokojená jako Caris. „Nemůžete udělat něco *vy*, abyste hraběti pomohli?" obrátila se na mnichy.

Odpověděl Godwyn: „Nejúčinnější léčbou je modlitba."

Ostatky byly uložené v uzamčené skříňce pod hlavním oltářem. Jakmile se Godwyn s Josephem pro ně vydali, sklonil se nad hrabětem Matthew Lazebník a pozorně si prohlédl ránu na hlavě. „Takhle se to nikdy nezacelí," prohlásil. „Ani s pomocí svatého."

William se ostře ohradil: „Jak to myslíš?" Caris napadlo, že mluví stejně jako jeho otec.

„Lebka je kost jako každá jiná," odpověděl Matthew. „Může se zacelit, ale úlomky musejí být na správném místě. Jinak srostou křivě."

„Myslíš si, že to víš líp než mniši?"

„Můj pane, mniši vědí jak se dovolat pomoci z onoho světa. Já jenom napravuju zlámané kosti.“

„A kde ses to naučil?“

„Mnoho let jsem působil jako ranhojič u královych vojsk. Účastnil jsem se po boku hraběte, tvého otce, skotských válek. Rozbité hlavy jsem už viděl.“

„Co bys teď udělal pro mého otce?“

Caris cítila, že Matthew Lazebník je z Williamových útočných otázek neklidný; svými slovy si však byl zřejmě jistý. „Vytáhl bych úlomky kostí z mozkové tkáně, očistil bych je a pokusil bych se je zase poskládat dohromady.“

Caris se zatajil dech. Tak smělý zákrok si téměř nedokázala představit. Jak může mít Matthew kuráž něco takového navrhovat? A co když se to nepovede?

William se zeptal: „A uzdraví se?“

„To nevím,“ odpověděl Matthew. „Poranění hlavy mívají někdy podivné následky – poškodí schopnost chodit nebo mluvit. Já mu jen můžu opravit lebku. Jestli chceš zázraky, obraťse na světce.“

„Úspěch tedy slíbit nemůžeš.“

„Jen Bůh je všemocný. Lidi musejí dělat, co umějí, a doufat, že to dopadne co nejlíp. Ale vím, že jestli se tohle zranění neošetří, tvůj otec na ně zemře.“

„Ale Joseph a Godwyn přečetli knihy, které napsali staří lékařští filozofové.“

„A já jsem viděl na bojištích raněné muže, kteří zemřeli, nebo se uzdravili. Je na tobě, aby ses rozhodl, komu důvěřuješ.“

William pohlédl na manželku. Philippa navrhla: „Ať holič udělá, co umí, a modli se, ať mu svatý Adolphus pomůže.“

William přikývl. „Dobrá,“ vybídl Matthewa. „Dej se do toho.“

„Potřebuju položit hraběte na stůl,“ požádal rázně Matthew. „U okna, kde bude na jeho ránu dopadat hodně světla.“

William luskl prsty na dva novice. „Udělejte vše, oč vás tento muž požádá,“ přikázal jim.

Matthew přikývl: „Potřebuju jen mísu vlažného vína.“

Miniši přinesli ze špitálu pracovní stůl a postavili ho pod velké okno v jižním transeptu. Dva zbrojnoši zvedli hraběte Rolanda na stůl.

„Položte ho na břicho, prosím," požádal Matthew.

Obrátili ho.

Matthew měl koženou brašnu s ostrým náčiním lazebníků. Nejprve vytáhl malé nůžky. Sklonil se hraběti nad hlavou a začal odstřihávat vlasy kolem rány. Hrabě měl hustou černou kštici, která byla přirozeně mastná. Matthew stříhal kadeře a odhazoval je stranou, takže padaly na podlahu. Když vystříhal kruh kolem rány, bylo poškození lebky patrnější.

Znovu se objevil bratr Godwyn. Přinesl relikviář, vyřezávanou skříňku zdobenou zlatem a slonovinou, ve které se nacházela lebka a kosti jedné ruky svatého Adolpha. Když spatřil Matthewa skloněného nad hrabětem Rolandem, pobouřeně vybuchl: „Co se to tu děje?"

Matthew zvedl hlavu. „Kdybys položil posvátné ostatky hraběti na záda co nejblíž k hlavě, věřím, že mi světec zpevní ruku."

Godwyn váhal, očividně zuřil, že se léčby ujal pouhý holič.

Lord William ho vyzval: „Udělej, co říká, bratře, nebo by smrt mého otce mohla padnout na tvou hlavu."

Godwyn přesto neuposlechl. Místo toho oslovil Carluse stojícího o pár yardů dál. „Bratře Carlusi, lord William mi přikazuje, abych –"

„Slyšel jsem, co řekl lord William," přerušil ho Carlus. „Udělej radši, co si přeje."

Toto nebyla odpověď, v jakou Godwyn doufal. V tváři se mu zračil hněv a pocit marnosti. S neskrývanou nechutí položil posvátnou skříňku na široká záda hraběte Rolanda.

Matthew uchopil úzké lékařské kleště. Jemně zachytil viditelný okraj kousku kosti a zvedl ho, aniž se dotkl šedé hmoty pod ním. Caris uchváceně přihlížela. Kost se odloupla od hlavy i s kůží a vlasy. Matthew ji zlehka položil do mísy s vlažným vínem.

Totéž udělal se dvěma dalšími malými kousky kosti. Hluk z hlavní chrámové lodi – nářek raněných a pláč truchlících – jako kdyby ustoupil do pozadí. Lidé sledující Matthewa stáli kolem něj a bezvědomého hraběte v mlčenlivém kruhu.

Potom se věnoval drobným úlomkům, které zůstaly vězet u lebky. U každého odstřihl vlasy, okolí pečlivě omyl kouskem plátna namočeného ve víně a potom s pomocí lékařských kleští jemně zatlačil kost tam, kde si představoval, že je její původní místo.

Caris téměř nedýchala, tak velké tu vládlo napětí. V životě nikoho neobdivovala tolik, jako v tuto chvíli Matthewa Lazebníka. Má takovou odvahu, takovou zručnost, takovou sebejistotu. A tento nepředstavitelně ožehavý zákrok provádí na hraběti! Jestli se to nepovede, nejspíš ho oběsí. Přesto jsou jeho ruce pevné jako ruce andělů vytesaných do kamene nad vchodem do katedrály.

Nakonec vrátil zpátky tři oddělené úlomky, které předtím odložil do misky s vínem, a poskládal je dohromady, jako by opravoval rozbitý džbán.

Přes ránu přetáhl kůži z temene hlavy a sešil ji několika rychlými, přesnými stehy.

Nyní byla Rolandova lebka opět celá.

„Hrabě musí spát den a noc," upozornil. „Kdyby se probudil, dejte mu silnou dávku lektvaru na spaní od Mattie Vědmy. Potom musí nehybně ležet čtyřicet dní a čtyřicet nocí. Bude-li to nutné, přivažte ho k posteli."

Nakonec požádal matku Cecilii, aby hlavu obvázala.

Godwyn odešel z katedrály a otráveně se vydal dolů k řece. Chybí tu pevná autorita. Carlus dovolí každému, aby si dělal, co chce. Převor Anthony byl slabý, ale rozhodně lepší než Carlus. Je nutné ho najít.

Většina živých i mrtvých už byla z vody venku. Ti, kdo měli jen nějaké pohmoždění a utrpěli otřes, již odešli. Většinu mrtvých a zraněných odnosili do katedrály. Zůstávali pouze ti, kdo nějak uvízli v troskách.

Godwyna vzrušovalo a zároveň děsilo pomyšlení, že by Anthony mohl být mrtev. Toužil po novém způsobu řízení převorství, zejména pokud jde o přísnější výklad řehole svatého Benedikta a pečlivější správu peněžních prostředků. Zároveň si však uvědomoval, že Anthony nad ním drží ochrannou ruku a že za jiného převora by nemusel být dál povyšován.

Merthin zrekvíroval jeden člun. Spolu se dvěma dalšími mladíky se teď nacházeli uprostřed řeky, kde plavala většina toho, co bývalo mostem. Všichni tři měli na sobě jen spodky a právě se snažili nadzvednout těžký trám, aby někoho osvobodili. Merthin byl malé postavy, ale druzí dva vypadali silní a dobře živení a Godwyn vytušil, že to jsou zbrojnoši z doprovodu hraběte Rolanda. Jak stáli na dně malé veslice, bylo navzdory jejich zřejmě dobré kondici vidět, že se zvedáním těžkých kusů dřeva mají potíže.

Godwyn se postavil do davu lidí a rozpolcený mezi strachem a nadějí sledoval, jak oba zbrojnoši těžký trám zvedli a Merthin zespod vytáhl nějaké tělo. Krátce si je prohlédl a zavolal: „Marguerite Jonesová – mrtvá."

Marguerite Jonesová byla postarší bezvýznamná žena. Godwyn netrpělivě křikl: „Nevidíš převora Anthonyho?" Muži na člunu na sebe pohlédli a Godwyn si uvědomil, že se zachoval příliš pánovitě. Merthin však křikl zpátky: „Vidím mnišské roucho."

„Tak to je převor!" zavolal Godwyn. Anthony byl jediný mnich, který zůstával nezvěstný. „Poznáš, jak mu je?"

Merthin se naklonil přes bok člunu. Zřejmě odtud nedosáhl dost daleko, a tak se spustil do vody. Nakonec křikl: „Ještě dýchá!"

Godwyn byl rád i zklamaný zároveň. „Tak ho rychle vytáhni!" zavolal. „Prosím," dodal.

Na jeho slova se už nikdo neozval, ale Godwyn viděl, jak se Merthin na okamžik ponořil pod zčásti potopenou fošnu a pak mužům na člunu udělil pokyny. Trám, který drželi na jedné straně, nechali opatrně sklouznout do vody, potom se naklonili přes příď a zachytili fošnu, pod níž byl Merthin. Ten se zřejmě usilovně snažil vyprostit Anthonyho roucho ze změti prken a dalších polámaných kusů dřeva.

Godwyn přihlížel s nepříjemným pocitem, že nemůže pro urychlení postupu udělat vůbec nic. Oslovil dva přihlížející. „Jděte do převorství a přiveďte dva mnichy s nosítky. Řekněte jim, že vás posílá Godwyn." Oba muži odešli po schodech nahoru a do převorství.

Merthinovi se konečně podařilo vytáhnout bezvědomou postavu z trosek. Přitáhl ji blíž a druzí dva pak zvedli převora do člunu. Vzá-

pětí se vyškrábal nahoru i Merthin a jeden z mužů odstrčil člun tyčí a zamířil s ním ke břehu.

Nedočkaví dobrovolníci vytáhli Anthonyho z člunu a položili ho na nosítka, která přinesli mniši. Godwyn převora rychle vyšetřil. Dýchal, ale puls měl slabý. Oči zůstávaly zavřené a pleť byla zlověstně bílá. Na hlavě a na hrudi měl jen odřeniny, ale zdálo se, že má rozdrcenou pánev, a krvácel.

Mniši ho zvedli. Godwyn kráčel před nimi převorstvím ke katedrále. „Z cesty!“ křičel. Odnesli převora hlavní lodí do kněžiště, nejposvátnější části chrámu. Godwyn pak vyzval mnichy, aby tělo položili před hlavní oltář. Promočeným rouchem se jasně rýsovaly obrysy Anthonyho boků a nohou, které byly tak deformované, že spodní polovina těla vůbec nepřipomínala člověka.

Kolem bezvědomého převorova těla se ve chvíli shromáždili všichni mniši. Godwyn vzal relikviář ze zad hraběte Rolanda a položil ho Anthonymu k nohám. Joseph mu položil na hruď krucifix ozdobený drahokamy a na něj přitiskl Anthonyho dlaně.

Vedle Anthonyho poklekla matka Cecilia. Otřela mu obličej hadříkem namočeným v hojivém roztoku. Pak se obrátila na Josepha: „Má zřejmě spoustu polámaných kostí. Nechceš, aby se na něj podíval Matthew Lazebník?“

Joseph mlčky zavrtěl hlavou.

Godwyn byl rád. Holič by svatyni poskvrnil. Lépe je ponechat výsledek na Bohu.

Bratr Carlus mu udělil poslední pomazání a potom zanotoval s mnichy hymnus.

Godwyn nevěděl, v co má doufat. Několik let se na konec vlády převora Anthonyho těšil. Jenže v poslední hodině si náhle uvědomil, co by mohlo Anthonyho nahradit: společná vláda Carluse a Simeona. Byli to Anthonyho staří přátelé a nebyli by o nic lepší.

Náhle spatřil na kraji davu Matthewa Lazebníka, jak se dívá přes záda mnichů a pozorně si prohlíží spodní část Anthonyho těla. Godwyn se mu chystal rozhorleně přikázat, aby odešel z kněžiště, když Matthew téměř neznatelně zavrtěl hlavou a odebral se pryč.

Anthony otevřel oči.

Bratr Joseph vykřikl: „Chvalte Boha!“

Zdálo se, že převor chce promluvit. Matka Cecilia, která vedle něj stále klečela, se mu naklonila nad obličej, aby jeho slova zachytila. Godwyn viděl, jak se Anthonyho ústa pohybují, a litoval, že nic neslyší. Po chvíli převor umlkl.

Cecilia vypadala otřeseně. „Je to pravda?“ zašeptala.

Všichni na ni upřeli pohled. Godwyn se zeptal: „Co říkal, matko Cecilie?“

Neodpověděla.

Anthonymu se zavřely oči. Celým tělem proběhla nepatrná proměna. Převor vypadal velice poklidně.

Godwyn se nad něj sklonil. Anthony nedýchal. Godwyn položil ruku na Anthonyho srdce a žádný tlukot necítil. Uchopil zápěstí a snažil se nahmatat tep: nic.

Narovnal se. „Převor Anthony opustil tento svět,“ oznámil. „Kéž Bůh žehná jeho duši a přijme ho k sobě.“

Všichni mniši sklonili hlavy: „Amen.“

Godwyn si pomyslel: Teď se bude muset konat volba.

ČÁST
TŘETÍ

Červen až prosinec 1337

14

Kingsbridgeská katedrála byla místem hrůzy. Zranění lidé bolestně sténali a volali na pomoc Boha, všechny svaté či své matky. Každých pár minut někdo hledající milovaného člověka našel mrtvého a vykřikl otřesen náhlým zármutkem. Živí i mrtví leželi nepřirozeně zkrouceni se zlámanými kostmi a zakrváceni v potrhaném a promočeném oblečení. Kamenná kostelní podlaha byla kluzká od vody, krve a bláta z řeky.

Uprostřed té hrůzy se nacházel ostrůvek klidu a účinné pomoci soustředěný kolem matky Cecilie. Ta poletovala jako malý čilý ptáček od jedné ležící postavy k druhé. Následoval ji nepočetný houf jeptišek včetně její dlouholeté pomocnice sestry Juliany, nyní uctivě zvané Stará Julie. Každého pacienta vyšetřila a hned vydávala pokyny týkající se mytí, hojivých mastí, obvazů či bylinných léků. K vážnějším případům přivolávala Mattii Vědmu, Matthewa Lazebníka nebo bratra Josepha. Vždy promlouvala tiše, ale zřetelně, a její pokyny byly srozumitelné a rozhodné. Většině zraněných ulevila od bolesti a jejich příbuzné uklidnila a naplnila nadějí.

Caris to se strašlivou živostí připomnělo den, kdy jí zemřela matka. I tehdy bylo plno hrůzy a zmatku, třebaže jen v jejím srdci. Matka Cecilia však zřejmě stejně jako dnes věděla, co má dělat. Maminka navzdory Ceciliině pomoci zemřela, tak jako umírají dnešní ranění; jenže na té smrti byla jakási uspořádanost, pocit, že bylo učiněno všechno, co se učinit dalo.

Někteří lidé se při nemoci dovolávali Panny Marie a svatých, ale Caris se přitom vždy zmocňovaly jen větší pochyby a strach, neboť se nedalo poznat, jestli svatí pomohou, ani zda prosby vůbec slyší. Desetiletá Caris věděla, že matka Cecilia není tak mocná jako svatí. Její sebejistota a praktičnost však poskytovaly děvčeti naději i odevzdanost osudu v takovém spojení, které jí přinášelo pokoj v duši.

Nyní se Caris stala součástí Ceciliina doprovodu, aniž se pro to rozhodla – dokonce o tom vůbec nepřemýšlela. Plnila příkazy nejrozhodnější osoby v blízkém okolí, stejně jako lidé plnili její příkazy dole u řeky, když se po zřícení mostu zdálo, že nikdo neví co dělat. Ceciliina rázná praktičnost byla nakažlivá a lidé kolem ní nabývali

také trochu té rozvážné zručnosti. Caris náhle držela misku s octem, zatímco krásná novicka Mair v ní smáčela hadřík a omývala jím krev z obličeje manželky obchodníka se stavebním dřevem Susanny Chepstowové.

Potom to pokračovalo bez přestání až dlouho do tmy. Díky dlouhému letnímu večeru bylo možné vytáhnout všechna plovoucí těla z řeky dřív, než se setmělo – i když se třeba nikdo nikdy nedozví, kolik utopenců kleslo ke dnu nebo kolik jich odnesl proud. Ani památky nebylo po Bláznivé Nell, kterou musela stáhnout ke dnu kára, k níž byla připoutaná. Bylo nespravedlivé, že přežil žebravý mnich Murdo – měl jen podvrknutý kotník a odkulhal ke Zvonu, aby se zotavil pomocí teplé šunky a silného piva.

Ošetřování zraněných však pokračovalo ve světle svíček i po setmění. Některé jeptišky byly tak vyčerpané, že musely skončit, jiné rozsah tragédie zmohl natolik, že se zhroutily, nerozuměly, co se jim říká, začaly být nemotorné a bylo nutné je poslat pryč. Caris a malá skupinka vytrvalců pokračovaly v práci, dokud nebyl ošetřen poslední zraněný. Když byl zavázán poslední uzel na posledním obvazu a Caris klopýtala přes trávník k otcovu domu, musela být půlnoc.

Tatínek a Petranilla seděli spolu v jídelně, drželi se za ruce a truchlili nad smrtí svého bratra Anthonyho. Edmund měl oči vlhké od slz a Petranilla neutěšitelně plakala. Caris je oba políbila, ale nevěděla co říct. Kdyby se posadila, usnula by na židli, a tak se odebrala po schodech nahoru. Lehla si do postele vedle Gwendy, která zase bydlela u ní. Vyčerpaná Gwenda spala hlubokým spánkem a ani se nepohnula.

Caris zavřela oči; tělo měla znavené a srdce bolavé žalem.

Otec truchlí nad jedním člověkem z mnoha, ale ona cítila váhu jich všech. Myslela na své přátele, sousedy a známé, kteří teď leží na studené dlažbě katedrály, a představovala si smutek jejich rodičů, dětí a sourozenců. Velikost žalu ji přemohla a Caris se rozvzlykala do polštářů. Gwenda ji beze slova objala. Po chvíli ji vyčerpání zmohlo a Caris usnula.

Vstala opět za svítání. Nechala Gwendu spát, vrátila se do katedrály a pokračovala v práci. Většinu zraněných poslali domů. Ti, kdo potřebovali zůstat pod dohledem – takoví jako stále bezvědomý

hrabě Roland –, byli přemístěni do špitálu. Mrtvé uložili do vyrovnaných řad v kněžišti na východním konci chrámu, kde čekali na pohřbení.

Čas plynul a na odpočinek nebylo téměř ani pomyšlení. Potom v neděli pozdě odpoledne vyzvala matka Cecilie Caris, aby si udělala přestávku. Ta se rozhlédla a zjistila, že většina práce je hotová. V tuto chvíli začala přemýšlet o budoucnosti.

Až do tohoto okamžiku podvědomě cítila, že normální život skončil a že žije ve světě hrůzy a tragédie. Nyní si uvědomila, že tohle, stejně jako cokoli jiného, pomine. Mrtví budou pohřbeni, zranění se uzdraví a město bude usilovat o návrat do obvyklého stavu. A Caris si vzpomněla, že těsně předtím, než se most zřítil, odehrála se tu jiná tragédie, náhlá a svým způsobem ničivá.

Merthina našla dole u řeky, kde s Elfrikem a Thomasem Langleyem organizovali úklid za pomoci padesáti či více dobrovolníků. Merthinova rozepře s Elfrikem byla za mimořádných okolností zřejmě odložena stranou. Většinu uvolněných kusů dřeva již z vody vytahali a poskládali na břeh. Jenže velká část stavebního dříví byla stále nějak spojena a na hladině plula spousta navzájem různě propleteného materiálu. Při pohybu vody tato masa zlehka stoupala a klesala s nevinným klidem velké šelmy, která právě zabila a sežrala svou oběť.

Muži se snažili rozdělit trosky do zvládnutelných dávek. Byla to nebezpečná práce, neboť neustále hrozilo, že se zřítí další část mostu a dobrovolníky zraní. Kolem prostřední části mostu, která se teď nacházela zčásti pod vodou, uvázali lano a skupina mužů na břehu začala lano táhnout. Na řece plul člun s Merthinem, obrem Markem Tkalcem a jedním veslařem. Když muži na břehu odpočívali, člun zajel těsně k troskám a Mark na Merthinův pokyn začal do trámů bušit velkou dřevorubeckou sekerou. Potom se člun opět vzdálil do bezpečné vzdálenosti, Elfrik vydal příkaz a skupina u lana znovu zatáhla.

Caris přihlížela, jak se daří uvolnit velkou část mostu. Všichni jásali a muži táhli spleť dřeva ke břehu.

Manželky některých dobrovolníků dorazily s bochníky chleba a džbány piva. Thomas Langley nařídil přestávku. Zatímco muži od-

počívali, Caris si vzala Merthina stranou. „S Griseldou se oženit nemůžeš," řekla mu bez okolků.

Toto náhlé prohlášení ho nepřekvapilo. „Nevím, co mám dělat," přiznal. „Pořád na to myslím."

„Nechceš se se mnou projít?"

„Tak pojď."

Vzdálili se od davu u řeky a vydali se po hlavní ulici. Po předchozím shonu na trhu s vlnou byl nyní ve městě klid jako na hřbitově. Všichni se zdržovali doma a pečovali o zraněné nebo truchlili nad mrtvými. „Nemůže tu být moc rodin, kde by neměli někoho mrtvého nebo zraněného," prohodila. „Na mostě muselo být aspoň tisíc lidí, kteří se buď snažili odejít z města, nebo trápili Bláznivou Nell. V kostele je přes sto mrtvol a my jsme ošetřily asi čtyři sta zraněných."

„A pět set šťastlivců," dodal Merthin.

„My dva jsme se mohli ocitnout na mostě nebo blízko něj. Teď bychom leželi na dlažbě kněžiště, studení a nehybní. Ale dostali jsme dar – zbytek našich životů. A tenhle dar nesmíme promarnit kvůli jedné chybě."

„To není chyba," namítl ostře. „To je dítě – člověk s duší."

„Ty jsi taky člověk s duší – výjimečný člověk. Podívej se na to, co zrovna děláš. U řeky všechno řídí tři lidi. Jeden z nich je nejúspěšnější stavitel ve městě. Druhý je matricularius v převorství. A třetí je… pouhý učeň, ještě ani ne jednadvacetiletý. A muži z města tě přesto poslouchají stejně ochotně jako Elfrika a Thomase."

„To neznamená, že se můžu vyhnout svým povinnostem."

Odbočili na nádvoří před katedrálou. Trávník rozježděný a podupaný, jak zde zůstal po trhu s vlnou, byl navíc samá louže a blátivá čvachtanice. Ve třech velkých západních oknech chrámu Caris viděla odraz mdlých slunečních paprsků a potrhaných mraků; obraz byl rozdělený jako trojdílný retábl na oltáři. Zvon začal svolávat k večerní pobožnosti.

Caris naléhala: „Pomysli, jak často mluvíš o tom, že bys rád viděl stavby v Paříži a ve Florencii. Ty se toho chceš vzdát?"

„Asi ano. Muž nemůže opustit manželku a dítě."

„Tak ty o ní už uvažuješ jako o manželce!"

Pustil se do ní. „Nikdy ji nebudu považovat za manželku," zvolal hořce. „Ty víš, koho miluju."

Tentokrát ji žádná chytrá odpověď nenapadla. Otevřela ústa, chtěla promluvit, ale slova z nich nevycházela. Místo toho pocítila, jak se jí stahuje hrdlo. Zamrkala, aby potlačila slzy, a sklopila oči k zemi.

Popadl ji za obě paže a přitáhl ji k sobě. „Ty to přece víš, nebo snad ne?"

Přinutila se pohlédnout mu do očí. „Vím to?" Zakalil se jí zrak.

Políbil ji na ústa. Byl to nezvyklý polibek, jiný než cokoli, co dosud zažila. Jeho rty se k jejím tiskly jemně, ale naléhavě, jako by se rozhodl, že si tento okamžik zapamatuje. A Caris si s hrůzou uvědomila, že si Merthin myslí, že to je jejich poslední polibek.

Tiskla se k němu a chtěla, aby to pokračovalo napořád, on se však příliš záhy odtáhl.

„Miluju tě," řekl. „Ale ožením se s Griseldou."

Život i smrt šly dál. Rodily se děti a staří lidé umírali. V neděli Ema Řezníková v záchvatu žárlivosti napadla nevěrného manžela Eduarda jeho největším sekáčkem na maso. V pondělí zmizela jedna slepice Bess Hamptonové a našla se v hrnci nad kuchyňským ohništěm Glynnie Thompsonové, načež Glynnie byla svlečena a John Konstábl ji zbičoval. V úterý pracoval Howell Pokrejvač na střeše kostela svatého Marka; praskl pod ním shnilý trám a on při pádu prorazil strop, dopadl dolů na dlažbu a byl na místě mrtvý.

Do středy byly odstraněny všechny trosky mostu, až na zbytky dvou hlavních pilířů a dřevo bylo složeno na břehu. Vodní cesta se opět otevřela a nákladní čluny a prámy mohly odplout z Kingsbridge do Melcombe s vlnou a dalším zbožím z trhu určeným pro Flandry a Itálii.

Když Caris s Edmundem došli k řece, aby se podívali, jak práce pokračuji, Merthin právě stavěl z vytahaného dřeva prám pro převážení lidí přes řeku. „Je to lepší než člun," vysvětlil jim. „Dobytek může snadno nastoupit a zase z prámu odejít a lze sem najet i s povozy."

Edmund zasmušile přikývl. „Pro každotýdenní trh to bude muset stačit. Do příštího trhu s vlnou naštěstí budeme mít nový most.“

„To si nemyslím,“ zavrtěl hlavou Merthin.

„Vždyť jsi mi říkal, že postavit nový most bude trvat rok!“

„Dřevěný most ano. Ovšem jestliže postavíme další dřevěný, tak spadne taky.“

„Proč?“

„Vysvětlím ti to.“ Merthin je odvedl k hromadě dřeva. Ukázal na několik mohutných kůlů. „Z těch se postavily pilíře – patří zřejmě k těm proslulým čtyřiadvaceti nejlepším dubům v zemi, které dostalo převorství od krále. Podívej se na jejich konce.“

Caris viděla, že obrovské kůly byly původně osekány do špičky, třebaže po letech pod vodou jejich tvary už nebyly tak ostré.

Merthin pokračoval: „Dřevěný most nemá žádné základy. Kůly se prostě zatlučou do řečiště. To nestačí.“

„Vždyť tenhle most stál stovky let!“ zvolal pobouřeně Edmund. Kdykoli se přel, mluvil popudlivě.

Merthin ho znal a jeho tónu si nevšímal. „A teď spadl,“ dodal trpělivě. „Něco se změnilo. Dřevěné pilíře byly kdysi dostatečně pevné, ale už nejsou.“

„Co se mohlo změnit? Řeka je pořád řeka.“

„Tak například ty jsi na břehu postavil stodolu a přístavní hráz a všechno jsi obehnal zdí. Několik dalších obchodníků udělalo totéž. Starý blátivý břeh na jižní straně, kde jsem si kdysi hrával, z větší části zmizel. Řeka se už nemůže rozlévat do polí. Důsledkem toho je, že voda teče rychleji než dřív – zvlášť po takových silných deštích, jaké jsme měli tento rok.“

„Bude to tedy muset být kamenný most?“

„Ano.“

Edmund se ohlédl a spatřil Elfrika, který stál a poslouchal. „Merthin říká, že postavit kamenný most bude trvat tři roky.“

Elfrik přikývl. „Tři stavební sezony.“

Caris věděla, že většinou se staví v teplejších měsících. Merthin jí vysvětlil, že kamenné zdi nelze stavět, pokud hrozí nebezpečí, že by malta mohla zmrznout dřív, než začne tvrdnout.

Elfrik pokračoval: „Jedna sezona na základy, jedna na oblouky a jedna na vozovku. Po každý etapě se malta musí nechat tři až čtyři měsíce tvrdnout, než se na ní může pokračovat s další prací.“

„Tři roky bez mostu,“ zachmuřil se Edmund.

„Čtyři roky, pokud hned nezačneš.“

„Měl bys připravit pro převorství odhad nákladů.“

„Už jsem začal, ale to je spousta práce. Bude mi to trvat ještě dva nebo tři dny.“

„Pospěš si s tím co nejvíc.“

Edmund s Caris odešli od řeky a vydali se po hlavní ulici. Edmund kráčel rázným, nesouměrným krokem. Navzdory deformované noze se nikdy o ničí paži neopíral. Aby udržel rovnováhu, pohyboval pažemi, jako kdyby utíkal. Lidé z města věděli, že mu je třeba uvolnit hodně místa, zejména když spěchá. „Tři roky!“ zvolal za chůze. „To strašně poškodí trh s vlnou. Nevím, jak dlouho nám bude trvat, než se vrátíme k normálu. Tři roky!“

Když dorazili domů, našli tam Carisinu sestru Alici. Vlasy měla pod kloboučkem složitě načesané v novém stylu podle lady Philippy. Seděla u stolu s tetou Petranillou. Podle toho, jak se tvářily, Caris ihned poznala, že si povídaly o ní.

Petranilla se odebrala do kuchyně a vrátila se s pivem, chlebem a čerstvým máslem. Nalila Edmundovi pohár.

Petranilla v neděli plakala, ale od té doby velký smutek nad úmrtím bratra Anthonyho neprojevovala. Kupodivu Edmund, který nikdy neměl Anthonyho v lásce, zřejmě truchlí víc: během dne mu v neočekávaných okamžicích stoupaly slzy do očí, třebaže stejně rychle mizely.

Nyní byl plný zpráv o novém mostě. Alice měla chuť zpochybnit Merthinův úsudek, ale Edmund takový názor netrpělivě odbyl mávnutím ruky. „Ten chlapec je génius,“ prohlásil. „Ví toho víc než mnozí mistři stavitelé, ačkoli ještě nemá za sebou ani učňovská léta.“

Caris hořce poznamenala: „O to větší škoda, že má strávit život s Griseldou.“

Alice vyskočila na obranu nevlastní dcery. „Na Griseldě není nic špatného.“

„Ale je," ujistila ji Caris. „Ona ho nemiluje. Svedla ho, protože její milý odešel z Kingsbridge, nic víc."

„Tak tohle ti Merthin vykládá?" Alice se jedovatě zasmála. „Když to mužský nechce dělat, tak to nedělá – to mi věř."

Edmund zabručel: „Mužského je možné svést."

„Ach tak, takže ty nadržuješ Caris, viď, tatínku?" ohradila se Alice. „Nemělo by mě to překvapovat, děláš to odjakživa."

„Tady nejde o žádné nadržování," odpověděl Edmund. „Muž třeba zpočátku nechce něco udělat a pak toho třeba lituje, ale jeho úmysly se na krátkou chvíli můžou změnit – zvlášť když žena použije nějakou lest."

„Lest? Proč si myslíš, že by se na něj vrhala?"

„To jsem neřekl. Ale vyrozuměl jsem, že to začalo, když plakala a on ji utěšoval."

Tohle mu řekla Caris.

Alice si znechuceně odfrkla. „Vždycky jsi měl pro toho neukázněného učně slabost."

Caris snědla kousek chleba s máslem, ale chuť k jídlu neměla. Prohodila: „Nejspíš budou mít půl tuctu dětí a Merthin zdědí Elfrikův podnik a stane se jen dalším obchodníkem ve městě, bude stavět domy kupcům a podlézat kněžím, aby dostal zakázky, stejně jako jeho tchán."

Petranilla přikývla: „A bude moc šťastný, když to udělá! Stane se jedním z předních mužů ve městě."

„Zasloužil by si lepší osud."

„Skutečně?" podivila se posměšně Petranilla. „A přitom je to syn rytíře, co upadl v nemilost, a nemá ani šilink, aby koupil manželce boty! K čemu přesně si myslíš, že je předurčený?"

Caris tento výsměch zabolel. Je pravda, že Merthinovi rodiče byli chudí chráněnci, závislí na převorství i pokud jde o jídlo a pití. Zdědit úspěšný stavební podnik by pro něj skutečně znamenalo skok vzhůru na společenském žebříčku. Přesto cítila, že si zaslouží něco lepšího. Nedokázala přesně říct, jakou budoucnost má pro něho na mysli. Věděla jen, že Merthin se liší od všech ve městě, a nesnesla pomyšlení, že by měl být nakonec stejný jako ostatní.

V pátek vzala Caris Gwendu k Mattii Vědmě.

Gwenda zůstávala ve městě, protože tu byl Wulfrik, který se staral o pohřbení rodiny. Edmundova služebná Elaine usušila u krbu Gwendě šaty a Caris jí obvázala nohy a dala jí staré boty.

Caris cítila, že jí Gwenda nepověděla celou pravdu o dobrodružství v lese. Řekla, že ji Sim odvedl k psancům a ona že uprchla. Pronásledoval ji a zahynul při zřícení mostu. Johnu Konstáblovi to postačovalo: psanci stojí mimo zákon, a proto nepřicházelo v úvahu, že by Simův majetek někdo dědil. Gwenda byla volná. Jenže v lese se stalo ještě něco; něco, o čem Gwenda nechce mluvit. Caris na přítelkyni nenaléhala. Některé věci je nejlépe pohřbít.

Pohřby byly tento týden hlavní činností ve městě. Mimořádný způsob úmrtí neměnil nic na pohřebních obřadech. Bylo zapotřebí omýt mrtvoly, ušít pro chudé rubáše, stlouct rakve pro bohaté, vykopat hroby a zaplatit kněze. Kněžské svěcení neměli všichni mniši, někteří však ano a ti pracovali na směny každý den od rána do večera, když pochovávali mrtvé na hřbitově u severní zdi katedrály. V Kingsbridgi se nacházelo půl tuctu malých farních kostelů a jejich kněží měli také napilno.

Gwenda pomáhala Wulfrikovi, prováděla tradiční ženské úkoly, omývala mrtvá těla, šila rubáše a dělala, co mohla, aby ho utěšila. Wulfrik byl jako omámený. Detaily spojené s pohřbením zvládl docela dobře, ale celé hodiny upíral pohled do prázdna s poněkud zmateným a podmračeným výrazem, jako by se pokoušel rozluštit velkou hádanku.

Do pátku pohřby skončily, ale zastupující převor Carlus ohlásil na neděli zvláštní bohoslužbu za duše všech těchto zemřelých, a tak Wulfrik zůstával ve městě až do pondělí. Gwenda sdělila Caris, že mladík je zřejmě vděčný za společnost někoho z vlastní vesnice, ale ožívá, jen když se mluví o Annet. Caris se nabídla, že jí koupí nový nápoj lásky.

Mattii Vědmu zastihli v kuchyni, jak připravuje léky. Malý domek voněl bylinami, olejem a vínem. „V sobotu a v neděli jsem spotřebovala skoro všechno, co jsem měla," vysvětlila jim. „Potřebuju doplnit zásoby."

„Určitě jsi ale vydělala nějaký peníze," usoudila Gwenda.

„Jo – pokud je dokážu vybrat.“

Caris to otřáslo. „Copak lidi tě šidí?“

„Někteří. Vždycky se snažím, aby mi zaplatili dopředu, dokud ještě mají bolesti. Když ovšem tou dobou nemají peníze, je těžké jim léčení odmítnout. Většina z nich později zaplatí, ale všichni ne.“

Caris byla kvůli přítelkyni pobouřena. „Co říkají?“

„Všechno možné. Že si to nemůžou dovolit, že jim lektvar nepomohl, že ho dostávali proti své vůli, cokoli. S tím si ale nedělej hlavu. Pořád je dost poctivých lidí, abych mohla pokračovat. Co máš na mysli?“

„Gwenda při tom neštěstí přišla o nápoj lásky.“

„To se dá snadno napravit. Co kdybys jí ho připravila sama?“

Caris začala míchat jednotlivé složky a zeptala se Mattie: „Kolik těhotenství končí potratem?“

Gwenda věděla, proč se ptá. Caris se jí svěřila se vším ohledně Merthinova těžkého rozhodování. Obě dívky trávily většinu času tím, že si povídaly buď o Wulfrikově lhostejnosti nebo o Merthinových vysokých mravních zásadách. Caris byla dokonce v pokušení koupit si nápoj lásky také a použít ho na Merthina; cosi jí v tom však bránilo.

Mattie na ni pronikavě pohlédla, ale odpověděla nezávazně. „Nikdo neví. Mnohokrát se stane, že žena jeden měsíc vynechá, ale v dalším se to zase srovná. Otěhotněla a přišla o dítě, nebo to mělo nějakou jinou příčinu? To se nedá říct.“

„Aha.“

„Ovšem z vás dvou není těhotná ani jedna, pokud vám tohle dělá starosti.“

Gwenda se rychle zeptala: „Jak to poznáš?“

„Stačí mi, když se na vás podívám. Žena se téměř ihned mění. Nejen břicho a prsy, ale i pleť, celkové vzezření, nálada. Vidím tyhle věci líp než většina lidí – proto mi říkají vědma. Tak která je těhotná?“

„Griselda. Elfrikova dcera.“

„Jo ta. Viděla jsem ji. Je ve třetím měsíci.“

Caris to udivilo. „V kolikátém?“

„Ve třetím, určitě se o moc nemýlím. Jen se na ni podívej. Nikdy to nebyla hubená holka, ale teď je ještě kypřejší. Proč jsi tedy tak vyjevená? Předpokládám, že to děťátko je Merthinovo, viď?“

Mattie se v těchto věcech nikdy nemýlila.

Gwenda se obrátila ke Caris: „Myslela jsem, žes mi říkala, že se to stalo nedávno.“

„Merthin neříkal přesně kdy, ale měla jsem z toho dojem, že to bylo nedávno a že se to stalo jen jednou. Teď se zdá, že to s ní dělal celé měsíce!“

Mattie se zamračila. „Proč by lhal?“

„Aby nevypadal tak špatně?“ nadhodila Gwenda.

„Copak by to mohlo být ještě horší?“

„Mužský jsou divný, jinak myslej.“

„Zeptám se ho,“ rozhodla se Caris. „Teď hned.“ Odložila misku a odměřovací lžičku.

Gwenda se polekala: „A co můj nápoj lásky?“

„To dodělám já,“ uklidnila ji Mattie. „Caris má moc naspěch.“

„Děkuju ti,“ řekla Caris a odešla.

Vydala se dolů k řece, ale Merthin tam kupodivu nebyl. Nenašla ho ani u Elfrika doma. Usoudila, že musí být ve stavitelské dílně.

V západním průčelí katedrály se nahoře v jedné z věží nacházela dílna hlavního stavitele. Caris tam vystoupala po úzkých točitých schodech v opěrném pilíři věže. Byla to prostorná místnost, dobře osvětlená vysokými lomenými okny. Podél celé jedné stěny byly poskládány krásně tvarované dřevěné šablony, které používali někdejší kameníci při stavbě katedrály; byly pečlivě uchované a používaly se při opravách.

Na podlaze se nacházela rýsovací plocha. Podlahová prkna byla pokrytá tenkou vrstvou malty a původní hlavní stavitel – Jack Stavitel – do ní rýsoval kovovými nástroji své plány. Jeho výkresy byly zpočátku bílé, ale časem vybledly a bylo na ně možné rýsovat znovu. Když tam bylo tolik výkresů, že se daly těžko rozlišit staré od nových, překryly se novou vrstvou malty a mohlo se začít znovu.

Pergamen, tenká kůže, na kterou mniši opisovali texty z bible, byl příliš drahý, než aby se mohl používat na výkresy. Za Carisina života se objevil nový psací materiál – papír –, ale pocházel od Ara-

bů, a proto ho mniši odmítali jako pohanský muslimský vynález. Každopádně se musel dovážet z Itálie a nebyl o nic lacinější než pergamen. A rýsovací plocha na podlaze měla další výhodu: truhlář může na výkres na podlaze položit kus dřeva a vyřezat šablonu přesně podle čar, které narýsoval hlavní stavitel.

Merthin klečel na podlaze a podle výkresu ořezával kus dubového dřeva, ale nedělal šablonu. Vyřezával ozubené kolo o šestnácti zubech. Nedaleko na zemi leželo další, menší kolečko a Merthin na chvíli přerušil vyřezávání a přiložil obě kolečka k sobě, aby se přesvědčil, jak do sebe zapadají. Caris si už takových ozubených kol či soukolí všimla na vodních mlýnech, kde spojovaly lopatky vodního kola s mlýnským kamenem.

Její kroky na kamenném schodišti určitě slyšel, ale byl příliš zaujatý prací, a tak ani nezvedl hlavu. Chvíli ho pozorovala a v jejím srdci se svářil hněv s láskou. Měl výraz naprostého soustředění, který tak dobře znala: drobné tělo sehnuté nad prací, silné ruce a zručné prsty provádějící jemné úpravy, nehybný obličej, pevný pohled. Ladné pohyby připomínaly srnce sklánějícího hlavu, aby se napil z potoka. Takhle vypadá muž, pomyslela si, který dělá to, k čemu byl zrozen. Byl ve stavu připomínajícím štěstí, ale hlubším. Naplňoval svůj lidský osud.

Vybuchla: „Proč jsi mi lhal?“

Dláto mu sklouzlo. Vykřikl bolestí a pohlédl na prst. „Prokrista,“ sykl a strčil prst do úst.

„Promiň,“ omluvila se Caris. „Zranil ses?“

„To nic není. Kdy jsem ti lhal?“

„Z toho, cos říkal, jsem vyrozuměla, že tě Gwenda svedla jen jednou. Pravda je taková, že vy dva to děláte už celé měsíce.“

„Ne, neděláme.“ Stále si sál krvácející prst.

„Je těhotná tři měsíce.“

„Nemůže být, stalo se to před dvěma týdny.“

„Je, pozná se to podle její postavy.“

„Ty to poznáš?“

„Řekla mi to Mattie Vědma. Proč jsi mi lhal?“

Podíval se jí do očí. „Ale já jsem nelhal,“ odpověděl. „Stalo se to v neděli v týdnu trhu s vlnou. To bylo poprvé a naposledy.“

„Jak si tedy může být po pouhých dvou týdnech jistá, že je těhotná?“

„Já nevím. Jak brzy to vůbec ženy poznají?“

„Ty to neviš?“

„Nikdy jsem se na to neptal. Ostatně před třemi týdny Griselda byla ještě…“

„Ach, Bože!“ vykřikla Caris. V prsou jí svitla jiskřička naděje. „Byla ještě se svým bývalým přítelem – Thurstanem.“ Jiskra vzplála plamenem. „Musí to být jeho dítě, Thurstanovo – ne tvoje. Ty nejsi jeho otec!“

„Je to možné?“ Merthin se očividně téměř neodvažoval doufat.

„Samozřejmě – tím se vysvětluje vše. Kdyby se do tebe zničehonic zamilovala, usilovala by o tebe v jednom kuse. Jenže ty jsi říkal, že s tebou skoro nepromluví.“

„Myslel jsem, že to je proto, že si ji nechci vzít.“

„Nikdy tě ráda neměla. Jenom potřebovala otce pro svoje dítě. Thurstan utekl – nejspíš když mu oznámila, že je těhotná – a tys byl hned v domě a dost hloupý, abys jí na ten trik skočil. Ach, díky Bohu!“

„Díky Mattii Vědmě,“ opravil ji Merthin.

Zahlédla jeho levou ruku. Z prstu mu prýštila krev. „Ach, zavinila jsem, že ses zranil!“ vykřikla. Uchopila ho za ruku a prohlédla si ránu. Byla malá, ale hluboká. „Je mi to tak líto.“

„Není to tak zlé.“

„Ale je,“ zavrtěla hlavou, jenže nevěděla, jestli má na mysli ránu, nebo něco jiného. Políbila mu ruku a pocítila na rtech teplou krev. Vložila si poraněný prst do úst a sála ránu, aby ji vyčistila. Bylo to intimní jako pohlavní styk a Caris v extázi zavřela oči. Polykala a vnímala chuť jeho krve. Zachvěla se rozkoší.

Týden poté, co se zřítil most, Merthin postavil převozní prám.

Byl hotový v sobotu ráno před zahájením každotýdenního kingsbridgeského trhu. Pracoval na něm při světle lampy celou páteční noc a Caris tušila, že neměl čas promluvit si s Griseldou a sdělit jí, že ví, že dítě je Thurstanovo. Caris se přišla s otcem podívat dolů k řece na novou senzaci, když dorazili první obchodníci – ženy z

okolních vesnic s košíky vajec, rolníci s kárami másla a sýra a pastevci se stády jehňat.

Caris obdivovala Merthinovo dílo. Prám byl dost velký, aby se na něj vešel kůň s povozem, aniž bylo zapotřebí vypřahat, a měl pevné dřevěné zábradlí, aby ovce nepadaly přes palubu. Nové dřevěné plošiny na obou březích umožňovaly, aby vozy na prám najížděly a zase z něj sjížděly. Cestující platili penci, kterou vybíral jeden mnich – prám, stejně jako most, patřil převorství.

Nejdůmyslnější byl systém, který Merthin vymyslel pro pohyb prámu od jednoho břehu k druhému. Od jižního konce prámu vedlo lano přes řeku, pak vedlo kolem sloupu, pokračovalo zpátky přes řeku a kolem bubnového válce znovu na prám, kde bylo znovu upevněno na severním konci. Bubnový válec spojovalo dřevěné ozubené soukolí s kolem, jímž otáčel kráčející vůl: Caris včera viděla, jak Merthin vyřezává ozubená kolečka. Kolečka bylo možné přehazovat pákou, takže se válec otáčel oběma směry podle toho, jestli prám vyjížděl, nebo se vracel – a nebylo zapotřebí volka přepřahat a otáčet.

„Je to úplně jednoduché," vysvětloval Merthin, když nad tím žasla – a skutečně bylo, jakmile si to pozorně prohlédla. Páka prostě zvedla jedno velké ozubené kolo z řetězu a na jeho místo přesunula dvě menší kolečka, čímž se změnil směr otáčení válce. Přesto v Kingsbridgi dosud nikdo nic takového nespatřil.

Během dopoledne se na Merthinův úžasný nový stroj přišla podívat polovina města. Caris málem pukala, jak byla na Merthina pyšná. Elfrik stál vedle, každému na požádání vysvětloval mechanismus a připisoval si zásluhy za Merthinovo dílo.

Caris nechápala, kde se v Elřrikovi bere ta drzost. Zničil Merthinovy dveře – tento násilný čin by pohoršil celé město, kdyby ho nezastínila větší tragédie představovaná zřícením mostu. Zbil Merthina holí a Merthin má pořád ještě na obličeji podlitinu. A tajně se domluvil na podvodu, v jehož důsledku by se Merthin oženil s Griseldou a vychovával cizí dítě. Merthin u něj dál pracoval, neboť cítil, že mimořádné okolnosti převažují nad jejich svárem. Ovšem Caris nechápala, jak může Elfrik dál chodit se vztyčenou hlavou.

Přívoz byl skvělý – ale nepostačující.

Edmund na to poukázal. Na opačné straně řeky se na silnici v předměstí tvořila fronta povozů a obchodníků, kam až oko dohlédlo. „Šlo by to rychleji se dvěma voly," poznamenal Merthin.

„Dvakrát tak rychle?"

„Tak rychle ne. Ale mohl bych postavit další prám."

„Tamhle už druhý je," ukázal prstem Edmund. Měl pravdu: Ian Převozník vesloval přes řeku s člunem plným pěších cestujících. Ian nemohl převážet povozy, odmítal dobytek a účtoval si dvoupenci. Za normálních okolností se jen taktak uživil: dvakrát denně převezl mnicha na ostrov Malomocných a další práci sháněl jen obtížně. Dnes se však tvořila fronta i u něho.

Merthin přitakal: „Máš pravdu. Koneckonců přívoz není most."

„To je katastrofa," povzdechl si Edmund. „Buonaventurovo rozhodnutí bylo zlé až dost. Ale tohle – tohle může město zničit."

„Pak se musí postavit nový most."

„To nezáleží na mně, ale na převorství. Převor je mrtvý a nikdo netuší, jak dlouho bude trvat, než zvolí nového. Budeme muset tlačit na zastupujícího převora, aby učinil nějaké rozhodnutí. Půjdu za Carlusem hned. Pojď se mnou, Caris." Vydali se ulicí a vešli do převorství. Většina lidí musela nejprve jít do špitálu a oznámit někomu ze služebnictva, že chtějí mluvit s některým mnichem. Edmund však byl příliš významnou osobností a byl příliš hrdý, než aby se doprošoval přijetí tímto způsobem. Převor byl pánem Kingsbridge, ovšem Edmund byl cechmistrem zdejšího cechu, vedoucím představitelem obchodníků, kteří učinili město tím, čím je, a při správě města jednal s převorem jako se sobě rovným. Kromě toho posledních třináct let byl převorem jeho mladší bratr. Vydal se tudíž rovnou k převorovu domu na severní straně katedrály.

Byl to hrázděný dům, jako Edmundův, s halou a předpokojem v přízemí a dvěma ložnicemi v patře. Kuchyně tu nebyla, protože převorovi připravovali jídlo v klášterní kuchyni. Mnozí biskupové a převorové žili v palácích – a kingsbridgeský biskup měl krásný palác v Shiringu –, ovšem kingsbridgeský převor bydlel skromně. Křesla však měl pohodlná, stěny byly ověšené tapiseriemi s biblickými výjevy a velký krb udržoval v zimě příjemné teplo.

Caris a Edmund se dostavili dopoledne, kdy většina mladších mnichů má pracovat a jejich nadřízení mají studovat. Edmund a Caris zastihli v hale převorova domu Slepého Carluse pohrouženého do rozhovoru s pokladníkem Simeonem. „Musíme si promluvit o novém mostu," oznámil okamžitě Edmund.

„Dobrá, Edmunde," přikývl Carlus, který ho poznal po hlasu. Caris si všimla, že přijetí není vřelé, a napadlo ji, jestli nepřišli v nesprávnou chvíli.

Edmund byl na ovzduší stejně citlivý jako ona, ale vždy burácel dál. Nyní se posadil a zeptal se: „Kdy si myslíš, že uspořádáte volbu nového převora?"

„Můžeš se taky posadit, Caris," vyzval ji Carlus. Neměla tušení, jak poznal, že tam je. „Žádné datum volby ještě stanoveno nebylo," pokračoval. „Hrabě Roland má právo jmenovat kandidáta, ale dosud se neprobral z bezvědomí."

„Nemůžeme čekat," prohlásil Edmund. Caris si pomyslela, že je moc příkrý, jenže takový on už byl, a proto mlčela. „Musíme okamžitě začít se stavbou nového mostu," pokračoval otec. „Dřevo není dobré, musíme stavět z kamene. Bude to trvat tři roky – čtyři, když budeme otálet."

„Kamenný most?"

„Je to nezbytné. Mluvil jsem už s Elfrikem a Merthinem. Další dřevěný most by spadl, stejně jako ten starý."

„Ale co náklady!"

„Asi dvě stě padesát liber, podle toho, jak bude vypadat. To je Elfrikův výpočet."

Bratr Simeon upozornil: „Nový dřevěný most by stál padesát liber a převor Anthony ho minulý týden odmítl kvůli ceně."

„A podívej se na výsledek! Sto lidí mrtvých, mnohem víc zraněných, zničené vozy, pozabíjený dobytek, mrtvý převor a hrabě na prahu smrti."

Carlus upjatě poznamenal: „Doufám, že to všechno nechceš klást za vinu zesnulému převorovi Anthonymu."

„Nemůžeme předstírat, že se jeho rozhodnutí ukázalo jako dobré."

„Bůh nás trestá za naše hříchy."

Edmund si vzdychl. Caris měla pocit marnosti. Kdykoli jsou mniši v neprávu, zatahují do sporu Boha. Edmund namítl: „Pro nás pouhé lidi je těžké znát Boží záměry. Jedno však víme bezpečně – bez mostu tohle město zahyne. Už teď ztrácíme ve prospěch Shiringu. Jestliže co nejrychleji nepostavíme nový kamenný most, z Kingsbridge se co nevidět stane malá vesnice.“

„Třeba to je Boží plán pro nás.“

Edmund začal dávat najevo vztek. „Není možné, že je Bůh tak nespokojený s vámi mnichy? Můžeš mi totiž věřit, že pokud zanikne trh s vlnou a každotýdenní kingsbridgeský trh, pak tady nebude převorství s pětadvaceti mnichy a čtyřiceti jeptiškami a padesáti pracovníky, ani špitál, sbor a škola. Možná nebude ani katedrála. Kingsbridgeský biskup odjakživa žije v Shiringu – co když mu tamější úspěšní obchodníci postaví nádhernou novou katedrálu ve svém městě, ze zisků ze stále rostoucího trhu? Pak nebude žádný kingsbridgeský trh, žádné město, žádná katedrála, žádné převorství – tohle chceš?“

Carlus vypadal ohromeně. Očividně ho nenapadlo, že by dlouhodobé důsledky zřícení mostu mohly postavení převorství opravdu ohrozit.

Simeon však připomněl: „Jestliže si převorství nemůže dovolit postavit dřevěný most, pak samozřejmě vyhlídka na nějaký kamenný vůbec neexistuje.“

„Ale vy ho postavit musíte!“

„Budou zedníci pracovat zadarmo?“

„To rozhodně ne. Musejí nakrmit své rodiny. Ale my jsme už vysvětlili, jak lidé z města můžou dát dohromady peníze a půjčit je převorství proti záruce mostného.“

„A připravit nás o příjem z mostu!“ zvolal pobouřeně Simeon. „Už jsi tu zase s tím podfukem, co?“

Caris se vmísila: „Teď nemáte mýtné žádné.“

„Naopak, vybíráme poplatky na přívozu.“

„Peníze na to, abyste Elfrikovi za tohle zaplatili, jste našli.“

„Je to mnohem méně než za most – a i tak nám to vyprázdnilo pokladnu.“

„Poplatky za převoz vám toho nikdy moc nepřinesou – přívoz je hrozně pomalý.“

„V budoucnu třeba přijde čas, kdy převorství bude moci postavit nový most. Bude-li si to Bůh přát, sešle nám prostředky. A pak budeme mít i mostné.“

Edmund odpověděl: „Bůh prostředky už seslal. Vnukl mé dceři ve snu takový způsob získání peněz, na jaký se nikdy předtím ani nepomyslelo.“

Carlus škrobeně pronesl: „Rozhodovat o tom, co Bůh činí, nech laskavě na nás.“

„Dobře.“ Edmund se zvedl, Caris také. „Je mi moc líto, že zaujímáš tenhle postoj. Je to katastrofa pro Kingsbridge a každého, kdo tu žije, včetně mnichů.“

„Mě musí vést Bůh, nikoli ty.“

Edmund a Caris vykročili ke dveřím.

„Ještě něco, jestli smím,“ dodal Carlus.

Edmund se u dveří otočil. „Ovšem.“

„Není přípustné, aby laici vstupovali do budov převorství, jak se jim zachce. Až mě budeš chtít navštívit příště, jdi prosím do špitálu a pošli některého z noviců nebo ze služebnictva, aby mě vyhledal, jak je to obvyklé.“

„Jsem cechmistr farního cechu!“ protestoval Edmund. „Vždycky jsem měl k převorovi přímý přístup.“

„Převor Anthony byl tvůj bratr a to bezpochyby způsobilo, že se zdráhal uplatňovat obvyklá pravidla. Ty dny však pominuly.“

Caris pohlédla otci do obličeje. Potlačoval zuřivost. „Dobrá,“ procedil mezi zuby.

„Žehnej ti Bůh.“

Edmund vyšel ven a Caris ho následovala.

Kráčeli spolu přes rozbahněný trávník a procházeli kolem žalostně malého chumlu tržních stánků. Caris cítila tíhu otcových povinností. Většina lidí si dělá starosti jen s tím, jak uživit rodinu. Edmund si dělá starosti s celým městem. Letmo na něj pohlédla a viděla, že se mu tvář zachmuřila obavami. Edmund na rozdíl od Carluse nevyhazoval bezmocně ruce do vzduchu a neříkal, že se naplní Boží vůle. Lámal si hlavu, aby našel řešení vzniklého problému. Usilovně

přemýšlel jak tu správnou věc uskutečnit bez pomoci mocného převorství, a Caris s ním pocítila náhlý soucit. Nikdy si na odpovědnost nestěžoval, prostě ji na sebe vzal. Caris se chtělo plakat.

Vyšli z převorství na hlavní ulici. Když se přiblížili k domovním dveřím, Caris se zeptala: „Co budeme dělat?“

„To je snad zřejmé, ne?“ odpověděl otec. „Musíme zajistit, že Carlus nebude zvolen převorem.“

15

Godwyn chtěl být kingsbridgeským převorem. Toužil po tom z celého srdce. Byl celý nedočkavý, aby reformoval finance převorství a upevnil správu pozemků a dalšího majetku tak, aby mniši již nemuseli chodit pro peníze za matkou Cecilií. Toužebně si přál přísnější oddělení mnichů od jeptišek a jich všech od lidí z města, aby mohli dýchat čistý vzduch svatosti. Ovšem kromě těchto bezúhonných důvodů tu bylo ještě něco jiného. Neovladatelně toužil po pravomoci a skvělosti titulu. Za nocí býval ve svých představách již převorem.

„Ukliď ten nepořádek v ambitu!“ přikazoval řadovému mnichovi.

„Ano, otče převore, hned to udělám.“ Godwyn miloval slova *otec převor*.

„Dobrý den, biskupe Richarde,“ zdravil, nikoli servilně, ale s přátelskou zdvořilostí.

A biskup Richard odpovídal, jak se sluší mezi význačnými duchovními: „A dobrý den i tobě, převore Godwyne.“

„Doufám, že vše je k tvé spokojenosti, arcibiskupe?“ ptával se, tentokrát uctivěji, ale stále spíš jako mladší kolega velkého muže než jako podřízený.

„Ach, ano, Godwyne, vedeš si tu mimořádně dobře.“

„Jsi velmi laskav, důstojný pane.“

A jednoho dne se třeba bude procházet v ambitech po boku okázale oblečeného potentáta: „Tvoje Veličenstvo nám prokazuje velkou čest, že navštívilo naše pokorné převorství.“

„Děkuju ti, otče Godwyne, ale přišel jsem tě požádat o radu.“

Toužil po tomto postavení – ale nevěděl, jak ho získat. Přemítal o té otázce celý týden, kdy dohlížel na stovku pohřbů a připravoval velkou nedělní bohoslužbu, která bude Anthonyho pohřbem a zároveň uctěním památky všech kingsbridgeských zesnulých.

O svých touhách mezitím s nikým nemluvil. Před pouhými deseti dny se poučil o tom, jak se platí za naivitu. Vydal se do kapituly s *Timothyho knihou* a vyzbrojen silnými důvody ohledně reformy a ta stará garda se na něj vrhla dokonale sehraná, jako by to měla nazkoušené, a rozdrtila ho jako žábu pod kolem vozu.

Tohle už nikdy nedopustí.

Když v neděli ráno mniši přicházeli do refektáře na snídani, jeden novic pošeptal Godwynovi, že by se s ním v severním portálu katedrály chtěla setkat matka. Nenápadně se vytratil.

Když tiše procházel křížovou chodbou a kostelem, zmocnila se ho zlá předtucha. Vytušil, co se asi stalo. Včera patrně něco Petranillu znepokojilo. Půlku noci probděla a dělala si s tím starosti. Dnes ráno se probudila za svítání s přesným plánem – a on je jeho součástí. Její plán bude nejspíš dobrý – ovšem i kdyby nebyl, ona bude trvat na jeho uskutečnění.

Stála v šeru portálu v mokrém plášti – opět pršelo. „Bratr Edmund včera navštívil Slepého Carluse," oznámila mu. „Carlus se prý chová, jako by už byl převorem a volba pouhou formalitou."

V hlase měla vyčítavý tón, jako by to byla Godwynova chyba. Odpověděl nejistě: „Stará garda se postavila za Carluse, dřív než tělo strýčka Anthonyho vychladlo. O soupeřících kandidátech nechtějí ani slyšet."

„Hm. A co ti mladší?"

„Ti samozřejmě chtějí, abych se o kandidaturu ucházel. Líbilo se jim, jak jsem se postavil převoru Anthonymu s *Timothyho knihou* – třebaže mě odmítli. Já jsem se ale nijak nevyjádřil."

„Jsou nějací další kandidáti?"

„Thomas Langley nemá velké naděje. Někteří s ním nesouhlasí, protože býval rytířem a podle vlastního doznání zabíjel lidi. Ovšem je schopný, svou práci vykonává klidně a zdatně, novice nikdy nešikanuje…"

Matka vypadala zamyšleně. „Jak to s ním tehdy bylo? Proč se stal mnichem?“

Godwynova zlá předtucha se začínala rozplývat. Zdá se, že mu matka nebude spílat za nečinnost. „Thomas říká jen to, že vždycky toužil po životě zasvěceném Bohu, a když sem přišel, aby si nechal ošetřit sečnou ránu, rozhodl se už nikdy neodejít.“

„Vzpomínám si na to. Bylo to před deseti lety. Nikdy jsem ale neslyšela, jak k té ráně přišel!“

„Já taky ne. On o své divoké minulosti nerad mluví.“

„Kdo zaplatil za jeho přijetí do převorství?“

„Je to divné, ale nevím.“ Godwyn často žasl nad matčinou schopností klást překvapivé otázky. Dokázala se chovat jako tyran, ale musel ji obdivovat. „Možná to byl biskup Richard – pamatuju se, že sliboval obvyklý dar. Jenže on sám ty prostředky určitě neměl – tehdy nebyl biskup, ale jen obyčejný kněz. Třeba mluvil za hraběte Rolanda.“

„Zjisti to.“

Godwyn zaváhal. Musel by prohlédnout všechny listiny v knihovně převorství. Knihovník bratr Augustine by si netroufl vyslýchat sakristiána, ale někdo jiný by to udělat mohl. Potom by se Godwyn ocitl v trapné situaci a musel by si vymýšlet nějakou uvěřitelnou historku, aby vysvětlil, co dělá. Pokud to byl peněžní dar, a nikoli půda nebo jiný majetek – což by bylo neobvyklé, leč možné –, musel by projít účetní zápisy…

„Co se děje?“ zeptala se ostře matka.

„Nic. Máš pravdu.“ Připomněl si, že její dominantní postoj je znamením její lásky k němu – možná jediný způsob, jak ji dokáže projevovat. „Musí existovat nějaký záznam. Když o tom tak přemýšlím…“

„Copak?“

„Takový dar se obyčejně vytrubuje do světa. Převor ho oznamuje v kostele a svolává požehnání na dárcovu hlavu, potom má kázání o tom, jak se lidem, kteří darují převorství půdu, dostává odměny na nebesích. Já si ale nevzpomínám, že by se v době, kdy k nám Thomas přišel, něco takového stalo.“

„Tím větší důvod, abys našel tu listinu. Myslím, že Thomas je muž s tajemstvím. A tajemství je vždycky slabost.“

„Podívám se na to. Co myslíš, že bych měl říct lidem, kteří chtějí, abych se ucházel o zvolení?“

Petranilla se potutelně usmála. „Myslím, že bys jim měl říct, že se o něj ucházet nebudeš.“

V době, kdy se Godwyn s matkou rozloučil, už snídaně skončila. Opozdilci podle dávného pravidla nesměli jíst. Jenže bratr Reynard, který dozíral v kuchyni, vždy dokázal najít sousto pro někoho, koho měl rád. Godwyn šel do kuchyně a dostal plátek sýra a patku chleba. Jedl vestoje, zatímco kolem něj procházeli sluhové se snídaňovými miskami z refektáře a drhli železný hrnec, ve kterém ráno uvařili ovesnou kaši.

Zatímco jedl, přemítal o matčině radě. Čím víc o ní přemýšlel, tím mu připadala důmyslnější. Kdyby jednou oznámil, že nebude kandidovat, pak všechno ostatní, co řekne, bude mít punc nezaujatého komentáře. Mohl by volbu zmanipulovat, aniž vyvolá podezření, že je veden sobeckými pohnutkami. Potom by mohl v poslední chvíli učinit rozhodující krok. Pocítil vřelou vděčnost k vychytralosti matčina nepokojného mozku a věrnosti jejího nezdolného srdce.

Tam ho vyhledal bratr Theodorik. Theodorikova bledá pleť brunátněla pobouřením. „Bratr Simeon nám při snídani říkal, že se převorem stane Carlus,“ vychrlil ze sebe. „Že prý bude pokračovatelem moudrých tradic Anthonyho. Ten nezmění nic!“

To bylo mazané, pomyslel si Godwyn. Simeon využil Godwynovy nepřítomnosti, aby autoritativně přednesl věci, proti nimž by Godwyn vznesl námitky, pokud by byl přítomen. Souhlasně přitakal: „To je hanebné.“

„Zeptal jsem se, jestli budou smět promluvit k mnichům při snídani i další kandidáti.“

Godwyn se ušklíbl. „Tos řekl dobře!“

„Simeon odpověděl, že další kandidáti nejsou zapotřebí. ‚Nepořádáme soutěž v lukostřelbě,‘ prohlásil. Podle jeho názoru bylo rozhodnutí již učiněno. Převor Anthony si vybral Carluse za svého nástupce tím, že z něj udělal podpřevora.“

„To je úplný nesmysl.“

„Samozřejmě. Mniši zuří.“

Tohle je moc dobré, pomyslel si Godwyn. Carlus urazil i své příznivce, neboť se jim pokouší odebrat jejich právo volit. Poškozuje si vlastní kandidaturu.

Theodorik pokračoval: „Myslím, že bychom měli na Carluse naléhat, aby se o zvolení neucházel.“

Godwyn měl na jazyku: *Nezbláznil ses?* Kousl se do rtu a předstíral, že přemítá o tom, co Theodorik řekl. „Je to nejlepší způsob, jak k tomu přistoupit?“ zeptal se, jako by si opravdu nebyl jistý.

Theodorika otázka překvapila. „Co máš na mysli?“

„Říkáš, že všichni bratři jsou na Carluse a Simeona rozlícení. Když to bude pokračovat, nebudou pro Carluse hlasovat. Jestliže se však Carlus stáhne, stará garda přijde s jiným kandidátem. Podruhé si můžou vybrat lépe. Mohl by to být někdo oblíbený – například bratr Joseph.“

Theodorika to ohromilo. „Nikdy jsem takhle neuvažoval.“

„Třeba bychom měli doufat, že jediným kandidátem staré gardy zůstane Carlus. Všichni vědí, že je proti jakékoli změně. Důvodem, proč se stal mnichem, je, že se mu líbí, když jeden den je jako druhý: bude chodit po stejných cestách, sedět na stejných místech, jíst, modlit se a spát ve stejných prostorách. Možná za to může jeho slepota, ačkoli si myslím, že by takový byl tak jako tak. Na důvodu nezáleží. Je přesvědčený, že tady není třeba nic měnit. Jenže *takhle* spokojených mnichů moc není – což znamená, že porazit Carluse bude poměrně snadné. Kandidát, který by zastupoval starou gardu a přitom navrhoval pár drobných reforem, by měl mnohem větší šanci zvítězit.“ Godwyn si uvědomil, že zapomněl vypadat nejistě a začal autoritativně rozhodovat. Rychle z toho vycouval slovy: „Já nevím – co si myslíš ty?“

„Myslím, že jsi génius,“ odpověděl Theodorik.

Génius nejsem, pomyslel si Godwyn, jenom se rychle učím.

Odebral se do špitálu, kde zastihl Philemona při úklidu soukromých hostinských pokojů v patře. Lord William tam stále setrvával, bděl nad otcem a čekal, až se probudí, nebo zemře. Lady Philippa

zůstávala s ním. Biskup Richard se vrátil do paláce v Shiringu, ale očekávalo se, že se dnes vrátí na velký pohřební obřad.

Godwyn odvedl Philemona do knihovny. Philemon číst téměř neuměl, ale bude užitečný při vytahování listin.

Převorství vlastnilo přes sto listin. Většinou to byly vlastnické a darovací listiny týkající se půdy v okolí Kingsbridge, některé pozemky se však nacházely v různých částech Anglie a Walesu. Dále to byly privilieje opravňující mnichy založit převorství, postavit kostel, těžit bezplatně kámen z lomu na panství hraběte ze Shiringu, rozdělovat půdu kolem převorství na stavební parcely a pronajímat ji, vést soudní řízení, pořádat každotýdenní trhy, vybírat mostné, pořádat každoroční trh s vlnou a dopravovat zboží po řece do Melcombe bez placení daní majitelům panství, jimiž řeka protéká.

Dokumenty byly psány perem a inkoustem na pergamen, tenkou kůži pečlivě vyčištěnou, vydělanou, vybělenou a vytaženou, aby tvořila plochu pro psaní. Delší dokumenty byly srolovány a staženy tenkým koženým řemínkem. Všechny listiny ležely v truhlici pobité plechem. Truhlice byla zamčená, ale klíč se nacházel ve vyřezávané dřevěné krabičce v knihovně.

Když Godwyn truhlici otevřel, nesouhlasně se zamračil. Listiny nebyly úhledně srovnány, ale válely se jedna přes druhou bez ladu a skladu. Některé byly natržené a měly roztřepené okraje a všechny pokrývala vrstva prachu. Měly by být uložené podle data, pomyslel si, každá by měla být očíslovaná a seznam s čísly by měl být připevněn k vnitřní straně víka, aby se kterákoli listina dala rychle najít. Pokud se stanu převorem…

Philemon vytahoval listiny jednu po druhé, z každé sfoukl prach a pokládal je Godwynovi na stůl. Většina lidí neměla Philemona ráda. Pár starších mnichů mu nevěřilo, ale Godwyn ano: je těžké nevěřit někomu, kdo se k tobě chová jako k bohu. Většina mnichů na něj byla prostě zvyklá – byl tu už tak dlouho. Godwyn si ho pamatoval jako vysokého a nemotorného chlapce neustále se potloukajícího kolem převorství a vyptávajícího se mnichů, ke komu ze svatých je nejlépe se modlit a zda už někdy viděli zázrak.

Většina listin byla původně napsána ve dvojím stejnopisu na jeden pergamen. Velkými písmeny se mezi oba texty vepsalo slovo

„chirograf“ a potom se pergamen přes toto slovo rozstřihl. Každá strana si ponechala půlku pergamenu a pravost listiny se dokazovala přiložením obou částí k sobě.

V některých listinách zely díry, patrně v místech, kde živou ovci pokousal hmyz. Jiné vypadaly, jako by je v jistou chvíli jejich historie ohryzaly myši.

Samozřejmě byly sepsány latinsky. Novější byly lépe čitelné, ale starší způsob psaní luštil Godwyn jen s obtížemi. Každý dokument pečlivě prohlédl, dokud nedošel k datu. Hledal něco, co bylo sepsáno krátce po svátku Všech svatých před deseti lety.

Prozkoumal všechny listiny a nenalezl nic.

Nejbližší byla datována o několik týdnů později a hrabě Roland v ní dával siru Geraldovi svolení, aby převedl své pozemky do vlastnictví převorství, za což převorství na oplátku promine Geraldovi dluhy a bude ho i s manželkou živit až do smrti.

Godwyn ve skutečnosti nepociťoval zklamání. Spíš naopak. Buď byl Thomas přijat bez obvyklého daru – což by samo o sobě bylo podivné –, nebo je ta listina uložena někde jinde, stranou od slídivých očí. Každopádně se zdálo stále pravděpodobnější, že Petranillin instinkt byl správný a Thomas skrývá nějaké tajemství.

V klášteře nebylo příliš mnoho soukromí. Mniši neměli mít žádné osobní vlastnictví a žádná tajemství. Některé bohaté kláštery sice vybudovaly pro výše postavené mnichy soukromé cely, ale v Kingsbridgi spali v jedné velké místnosti všichni – kromě samotného převora. Listina, která zajistila Thomasovo přijetí, se téměř určitě nachází v převorově domě.

Kde nyní přebývá Carlus.

Tím se všechno komplikovalo. Carlus by Godwinovi nedovolil dům prohledat. Hledání by možná ani nebylo nutné; patrně tam je někde přímo na očích krabice či brašna s osobními doklady zesnulého převora Anthonyho: s poznámkovým sešitem z jeho noviciátu, s přátelským dopisem od arcibiskupa, s nějakými kázáními. Carlus obsah po Anthonyho smrti nejspíš prozkoumal. Neměl však důvod, aby to povoloval Godwynovi.

Godwyn zamračeně přemýšlel. Nemohl by to vypátrat někdo jiný? Edmund nebo Petranilla by mohli požádat, že chtějí vidět osobní

věci svého bratra, a pro Carluse by bylo obtížné takovou žádost odmítnout. Jenže by mohl předem odstranit všechny dokumenty, které se týkají převorství. Ne, to pátrání bude muset být tajné.

Zvon svolával k dopolední bohoslužbě. Godwyn si uvědomil, že jediná doba, kdy si může být jist, že Carlus v převorově domě nebude, je čas bohoslužeb v katedrále.

Bude se muset účasti na dopolední bohoslužbě vyhnout. Nějakou přijatelnou výmluvu by si vymyslet mohl. Nebude to snadné, neboť je sakristián – jediný člověk, který nemá při bohoslužbě nikdy chybět. Neměl však na vybranou.

„Chci, abys ke mně v kostele přišel," řekl Philemonovi.

„Dobrá," přikývl Philemon, i když vypadal znepokojeně: pomocníci nemají během bohoslužby vstupovat do kněžiště.

„Přijď hned po čtení z bible. Pošeptej mi něco do ucha. Je jedno, co řekneš. Mojí reakce si nevšímej, šeptej dál."

Philemon se v obavách zachmuřil, ale přikývl na souhlas. Pro Godwyna udělá cokoli.

Godwyn odešel z knihovny a připojil se k procesí do kostela. V hlavní lodi stála jen hrstka lidí: většina města přijde později během dne na mši za oběti zřícení mostu. Mniši zaujali svá místa v kněžišti a obřad začal. „Ó, Bože, skloň se k modlitbě svého služebníka," odříkával Godwyn s ostatními.

Dokončili čtení a zahájili první hymnus. Objevil se Philemon. Všichni mniši na něj zírali, jako vždy zírají lidé na cokoli mimořádného, co se přihodí v průběhu dobře známého ceremoniálu. Bratr Simeon se nesouhlasně zamračil. Carlus, který vedl zpěv, vycítil rušivý podnět a vypadal zmateně. Philemon došel ke Godwynovi a sklonil se k němu. „Blaze muži, který se neřídí radami svévolníků," zašeptal.

Godwyn předstíral překvapení a dál naslouchal, zatímco Philemon recitoval první Žalm. Po chvilce Godwyn mocně zavrtěl hlavou, jako by odmítal nějakou žádost. Potom poslouchal ještě chvíli. Pro tuto pantomimu si bude muset vymyslet pořádnou historku. Možná řekne, že matka trvala na tom, že s ním musí okamžitě mluvit o pohřbu svého bratra převora Anthonyho, a vyhrožovala, že přijde do kněžiště, pokud Philemon nepředá Godwnyovi vzkaz. Vzhledem k

Petranillině zpupné povaze, navíc umocněné zármutkem, bude taková historka vypadat docela věrohodně. Když Philemon dokončil žalm, Godwyn odevzdaně protáhl obličej a následoval Philemona z kněžiště.

Spěšně se vydali kolem katedrály k převorovu domu. Mladý sluha zametal podlahu. Ten by se neodvážil mnicha na něco vyptávat. Možná Carlusovi poví, že tu Godwyn s Philemonem byli – ale to už bude pozdě.

Godwyn považoval převorův dům za ostudný. Byl menší než dům strýčka Edmunda na hlavní ulici. Převor by měl mít palác odpovídající jeho postavení, jako má biskup. Na této budově nebylo nic velkolepého. Na stěnách viselo pár tapiserií znázorňujících biblické výjevy a omezujících průvan, ale celková výzdoba byla nudná a nenápaditá – jako zesnulý Anthony.

Rychle dům prohledali a záhy objevili, po čem pátrali. V pokoji nahoře, v truhlici u klekátka, ležela velká taška. Byla z jemné červenohnědé kozinky a krásně sešitá fialovou nití: Godwyn si byl jistý, že to byl zbožný dar od některého kingsbridgeského brašnáře.

Když ji otvíral, Philemon z něj nespouštěl oči.

Uvnitř se nacházelo asi třicet nesvinutých pergamenů proložených ochrannými plátěnými hadříky. Godwyn je rychle prohlédl.

Na některých byly poznámky k Žalmům: Anthony musel v jistou dobu uvažovat o sepsání knihy komentářů, ale zřejmě práce zanechal. Nejpřekvapivější byla milostná báseň v latině. Nazývala se *Virent Oculi* a byla věnována muži se zelenýma očima. Strýček Anthony měl zelené oči se zlatými tečkami, stejně jako všichni ostatní členové rodiny.

Godwyn přemýšlel, kdo ji asi napsal. Jen málo žen umí latinsky tak dobře, aby dokázaly složit báseň. Milovala snad Anthonyho některá jeptiška? Nebo tu báseň napsal muž? Pergamen byl starý a zažloutlý: milostný románek, pokud tomu tak bylo, se odehrál za Anthonyho mládí. On si však báseň schoval. Třeba nebyl tak úplně nezáživný, jak si Godwyn představoval.

Philemon se zeptal: „Co je to?“

Godwyna se zmocnil pocit viny. Nakoukl do hluboce soukromého zákoutí strýcova života a litoval toho. „Nic," odpověděl. „Jenom báseň." Uchopil další listinu – a trefil do černého.

Byla datována o Vánocích před deseti lety. Týkala se vlastnictví pěti set akrů nedaleko Lynnu v Norfolku. Tamější lord nedávno zemřel. Listina převáděla uvolněné panství do vlastnictví kingsbridgeského převorství a specifikovala roční poplatky, které v podobě obilí, vlny, telat a slepic musejí převorství odvádět nevolníci a nájemci obhospodařující půdu. Určovala jednoho z rolníků jako šafáře odpovědného za pravidelné dodávky těchto naturálií. Určovala také peněžní platby, které bylo možné nabídnout místo nich. Tato praxe nyní převládala, zejména v případech, kdy se pozemky nacházely mnoho mil od lordova sídla.

Byl to typický dokument toho druhu. Každý rok po sklizni vykonávali zástupci tuctů podobných obcí pouť do převorství a všichni přinášeli své desátky. Ti z nedalekého okolí se objevovali začátkem podzimu; ostatní se dostavovali v průběhu zimy – někteří z velké dálky dorazili dokonce až po Vánocích.

Listina také uváděla, že tento dar je protihodnotou za přijetí sira Thomase Langleye do kláštera jako mnicha. I to bylo obvyklé.

Jedno však na tomto dokumentu běžné nebylo. Podepsala ho královna Isabella.

To bylo zajímavé. Isabella byla nevěrná manželka krále Eduarda II. Povstala proti královskému manželovi a nastolila místo něj jejich čtrnáctiletého syna. Sesazený král krátce poté zemřel a převor Anthony se zúčastnil jeho pohřbu v Gloucesteru. Thomas přišel do Kingsbridge přibližně v téže době.

Pár let vládli Anglii královna a její milenec Roger Mortimer. Zanedlouho však navzdory svému mládí uplatnil své nároky Eduard III. Novému králi teď bylo čtyřiadvacet let a vládu držel pevně v rukou. Mortimer byl mrtvý a Isabella, nyní dvaačtyřicetiletá, žila v okázalém ústraní na zámku Rising v Norfolku, nedaleko Lynnu.

„To je ono!" vysvětlil Godwyn Philemonovi. „To, aby se Thomas stal mnichem, zařídila královna Isabella."

Philemon se zachmuřil. „Ale proč?"

Philemon byl sice nevzdělaný, zato byl prohnaný. „Vskutku, proč?“ odpověděl Godwyn. „Patrně ho chtěla odměnit nebo umlčet nebo obojí. A stalo se to v tom roce, kdy se chopila moci.“

„Musel jí prokázat nějakou službu.“

Godwyn přikývl. „Odnesl nějaký vzkaz, otevřel brány nějakého hradu, nebo jí vyzradil královy plány, možná jí zajistil podporu některého významného barona. Proč je to ale tajemství?“

„Není to tajemství,“ ujistil ho Philemon. „Určitě o tom musí vědět pokladník. A všichni v Lynnu. Šafář přece musí mluvit s pár lidma, když sem přijde.“

„Jenže nikdo neví, že se to všechno udělalo kvůli Thomasovi – pokud neuvidí tuhle listinu.“

„Pak tedy tohle je tajemství – že královna Isabella věnovala tenhle dar kvůli Thomasovi.“

„Přesně tak.“ Godwyn dokumenty opět poskládal, pečlivě je proložil plátěnými hadříky a tašku vrátil do truhlice.

Philemon se zeptal: „Proč se to ale utajuje? Na něčem takovým není nic nečestného nebo hanebného – takový věci se dějí pořád.“

„Nevím, proč se to utajuje, a možná to ani vědět nepotřebujeme. Pro naše účely třeba postačuje skutečnost, že to má zůstat v tajnosti. Pojďme odtud.“

Godwyn byl spokojen. Thomas má tajemství a Godwyn ho zná. To poskytuje Godwynovi velkou moc. Nyní pocítil dostatečnou sebedůvěru, aby riskoval navržení Thomase jako kandidáta na převora. Zároveň ho to znepokojilo: Thomas není žádný hlupák.

Vrátili se do katedrály. Bohoslužba skončila chvíli poté a Godwyn začal připravovat kostel na velké pohřební obřady. Podle jeho pokynů zvedlo šest mnichů Anthonyho rakev a položilo ji na podstavec před oltářem. Potom kolem ní rozestavěli svíčky. V hlavní lodi se začali shromažďovat lidé z města. Godwyn kývl na sestřenici Caris, která měla každodenní pokrývku hlavy omotanou černým hedvábím. Potom zahlédl Thomase přinášejícího za pomoci novice velké ozdobené křeslo. Byl to biskupský stolec, původně označovaný slovem katedra, od něhož je odvozen název katedrála.

Godwyn se dotkl Thomasovy paže. „Nech to odnést Philemona.“

Thomas se naježil, neboť si pomyslel, že mu Godwyn nabízí pomoc kvůli chybějící ruce. „Já to zvládnu.“

„Vím, že to zvládneš. Potřebuju s tebou mluvit.“

Thomas byl starší – bylo mu třicet čtyři, Godwynovi třicet jedna –, ale Godwyn byl v klášterní hierarchii jeho nadřízeným. Godwyn se zároveň Thomase vždy trochu bál. Matricularius obvykle prokazoval sakristiánovi patřičnou podřízenost, jenže Godwyn cítil, že se mu dostává jen tolik úcty, kolik si Thomas myslí, že zasluhuje, a nic víc. Třebaže Thomas jednal v každém ohledu v souladu s řeholí svatého Benedikta, zdálo se, že si do převorství přinesl jistou nezávislost a soběstačnost, a ty nikdy neztratil.

Oklamat Thomase nebude snadné – ale právě to se Godwyn chystal učinit.

Thomas přepustil Philemonovi svou stranu stolce a Godwyn ho odvedl do boční lodi. „Mluví se o tobě jako o případném příštím převorovi,“ řekl Godwyn.

„Totéž se říká i o tobě,“ odvětil Thomas.

„Odmítnu kandidovat.“

Thomas zvedl obočí. „Překvapuješ mě, bratře.“

„Mám dva důvody,“ vysvětlil mu Godwyn. „Zaprvé si myslím, že bys byl lepší.“

Thomas vypadal ještě překvapeněji. Takovou skromnost od Godwyna zřejmě neočekával. Právem: Godwyn lhal.

„Zadruhé,“ pokračoval Godwyn, „je pravděpodobnější, že vyhraješ.“ Nyní říkal Godwyn pravdu. „Mě mají rádi mladí, ale ty jsi oblíbený mezi mladými i starými.“

Na Thomasově pohledné tváři byl patrný zmatek. Čekal léčku.

„Chci ti pomoct,“ navrhl Godwyn. „Myslím, že důležité je jedině to, abychom měli převora, který zreformuje klášter a zlepší jeho finanční situaci.“

„Myslím, že bych to dokázal. Co ale chceš za svou podporu?“

Godwyn věděl, že kdyby nic nežádal, Thomas by mu neuvěřil. Vymyslel si věrohodnou lež. „Chtěl bych být tvým podpřevorem.“

Thomas přikývl, ale souhlas hned nevyjádřil. „Jak bys mi pomohl?“

„Především získáním podpory obyvatel města.“

„Jen proto, že Edmund Vlnař je tvůj strýc?“

„Tak jednoduché to není. Lidé z města mají obavy kvůli mostu. Carlus neřekne, kdy ho začne stavět, pokud k tomu vůbec dojde. Zoufale se snaží zabránit tomu, abych se stal převorem. Jestliže Edmundovi oznámím, že začneš na mostě pracovat, sotva budeš zvolen, bude za tebou stát celé město.“

„To mi nezíská hlasy mnoha mnichů.“

„Nebuď si tak jistý. Pamatuj, že volbu mnichů musí potvrdit biskup. Biskupové jsou většinou natolik opatrní, že dbají na veřejné mínění – a Richard se touží vyhnout potížím jako každý jiný. Jestliže se pro tebe vysloví lidi z města, bude to něco znamenat.“

Godwyn viděl, že mu Thomas nevěří. Matricularius si ho pozorně prohlížel a Godwyn cítil, jak mu po páteři stéká krůpěj potu; přesto se snažil nedat nic najevo. Thomas však na jeho argumenty slyšel. „Není pochyb, že nový most potřebujeme,“ přisvědčil. „Carlus je hloupý, že se vykrucuje.“

„Budeš tudíž slibovat něco, co stejně hodláš udělat.“

„Mluvíš velmi přesvědčivě.“

Godwyn zvedl ruce jakoby na obranu. „To nechci. Musíš dělat to, co považuješ za vůli Boží.“

Thomas se tvářil skepticky. Nevěřil, že je Godwyn tak nezaujatý. Ale přitakal: „Dobrá.“ Pak dodal: „Budu se za to modlit.“

Godwyn vycítil, že dnes z Thomase žádný silnější příslib nedostane a že jakékoli další naléhání by bylo neúčinné. „I já,“ prohlásil a vykročil zpátky k oltáři.

Thomas udělá přesně to, co slíbil, a bude se za to modlit. Osobní touhy nemá snad žádné. Jestliže si bude myslet, že to je vůle Boží, bude se o postavení převora ucházet, jinak ne. Godwyn s ním v tuto chvíli víc nesvede.

Kolem Anthonyho rakve teď hořely svíce. Chrámová loď se zaplňovala lidmi z města i rolníky z okolních vesnic. Godwyn si pozorně prohlížel dav návštěvníků a hledal Carisinu tvář, kterou zahlédl před několika minutami. Objevil ji v jižním transeptu, jak hledí na Merthinovo lešení v boční lodi. Na Caris si uchovával láskyplné vzpomínky z dob, kdy byla malá a on byl její vševědoucí dospělý bratranec.

Všiml si, že od zřícení mostu vypadá zasmušile, ale dnes mu připadala spokojená. Byl rád: měl pro Caris slabost. Dotkl se jejího loktu. „Vypadáš šťastná.“

„Jsem šťastná,“ usmála se. „Právě se vyřešil jeden milostný zádrhel. Ale tomu bys nerozuměl.“

„Ovšemže ne.“ Nemáš ponětí, pomyslel si, kolik milostných zádrhelů je mezi mnichy. Nic však neřekl: laiky je lepší ponechávat v nevědomosti, pokud jde o hříchy, na něž lze narazit v převorství. Prohodil: „Tvůj otec by si měl promluvit s biskupem Richardem o stavbě nového mostu.“

„Skutečně?“ zeptala se pochybovačně. Jako dítě ho zbožňovala, nyní však už před ním takový úžas nepociťovala. „Jaký to má smysl? To není jeho most.“

„Převora, kterého mniši zvolí, musí potvrdit biskup. Richard by mohl dát najevo, že nepotvrdí nikoho, kdo stavbu mostu odmítá. Někteří mniši možná budou vzdorovat, ale ostatní si řeknou, že nemá smysl hlasovat pro někoho, kdo nebude potvrzen.“

„Rozumím. Skutečně si myslíš, že by otec mohl pomoct?“

„Zcela nepochybně.“

„Tak já mu to navrhnu.“

„Děkuju ti.“

Rozezněl se zvon. Godwyn vyklouzl z chrámu a opět se vmísil do procesí, které se scházelo v ambitech. Bylo poledne.

Dnes dopoledne odvedl dobrou práci.

16

Wulfrik a Gwenda v pondělí ráno vyrazili z Kingsbridge na dlouhou pěší cestu do své vesnice Wigleigh.

Caris a Merthin je pozorovali, jak se převážejí přes řeku Merthinovým novým zařízením. Merthin měl radost, že se přívoz tak dobře osvědčil. Věděl, že dřevěné soukolí se rychle opotřebuje. Železné by bylo lepší, ale…

Caris měla jiné myšlenky. „Gwenda je tolik zamilovaná,“ povzdechla si.

„U Wulfrika nemá naději,“ soudil Merthin.

„Nikdy nevíš. Je to rozhodné děvče. Jen se podívej, jak unikla Simu Kramářovi.“

„Jenže Wulfrik se zaslíbil Annet – a ta je mnohem hezčí.“

„Hezká tvářička není v lásce všechno.“

„Za což děkuju Bohu každý den.“

Rozesmála se. „Já tvůj legrační obličej miluju.“

„Jenomže Wulfrik se kvůli Annet popral s mým bratrem. Určitě ji miluje.“

„Gwenda má nápoj lásky.“

Merthin na ni nesouhlasně pohlédl. „Tak ty si myslíš, že je správné, aby dívka vehnala muže do manželství, když on miluje někoho jiného?“

Chvíli zaraženě mlčela. Hebká pleť na hrdle jí zrůžověla. „Takhle jsem o tom nikdy neuvažovala,“ přiznala se. „Opravdu to je totéž?“

„Je to podobné.“

„Ale ona ho nenutí – jenom chce, aby ji miloval.“

„Měla by se o to snažit bez nějakých lektvarů.“

„Teď se stydím, že jsem jí pomáhala.“

„Pozdě.“ Wulfrik a Gwenda vystupovali na opačný břeh. Otočili se a zamávali jim. Pak zamířili po silnici předměstím se Skokem v patách.

Merthin a Caris se vrátili na hlavní ulici. Caris mu připomněla: „Ještě jsi nemluvil s Griseldou.“

„Udělám to hned. Nevím, jestli se na to těším, nebo jestli se toho bojím.“

„Nemáš se čeho bát. To ona lhala.“

„To je pravda.“ Sáhl si na tvář. Pohmožděnina se už téměř vstřebala. „Jenom doufám, že její otec nebude zase zuřit.“

„Nechceš, abych šla s tebou?“

Byl by ji měl rád s sebou, aby ho podpořila, ale zavrtěl hlavou. „Tohle jsem si nadrobil sám a sám si to taky srovnám.“

Před Elfrikovým domem se zastavili. Caris mu popřála: „Zlom vaz.“

„Díky.“ Merthin ji krátce políbil na rty, odolal pokušení políbit ji znovu a vešel dovnitř.

Elfrik seděl u stolu a pojídal chléb se sýrem. Před sebou měl hrnek s pivem. Za ním v kuchyni Merthin zahlédl Alici a služku. Griseldu nespatřil.

Elfrik zavrčel: „Kde pořád vězíš?“

Merthin usoudil, že když se nemá čeho bát, bude raději jednat neohroženě. Elfrikovy otázky si nevšímal. „Kde je Griselda?“

„Je ještě v posteli.“

Merthin zavolal do patra: „Griseldo! Chci s tebou mluvit.“

Elfrik ho zarazil: „Na to není čas. Musíme pracovat.“

Merthin ho opět nebral na vědomí. „Griseldo! Koukej vstávat.“

„Hej!“ křikl Elfrik. „Co si o sobě myslíš, chceš tady snad poroučet?“

„Přece chceš, abych si ji vzal, nebo ne?“

„A co má bejt?“

„Radši by si měla zvyknout dělat, co jí manžel přikáže.“ Znovu zvýšil hlas. „Pojď okamžitě dolů, nebo to, co ti hodlám říct, uslyšíš od někoho jiného.“

Objevila se nad schody. „Už jdu!“ odfrkla si podrážděně. „To je nějakej kvalt.“

Merthin počkal, až sejde dolů, a pak jí oznámil: „Zjistil jsem, kdo je otec tvého dítěte.“

V očích se jí mihl strach. „Nebuď pitomej, přece ty.“

„Ne, je to Thurstan.“

„Nikdy jsem s Thurstanem nespala!“ Pohlédla na otce. „Namouduši nespala.“

Elfrik přisvědčil: „Ona nelže.“

Alice vyšla z kuchyně. „To je pravda,“ přidala se.

Merthin pokračoval: „Spal jsem s Griseldou v neděli v tom týdnu, kdy se konal trh s vlnou – před čtrnácti dny. Griselda je těhotná tři měsíce.“

„Nejsem!“

Merthin tvrdě pohlédl na Alici. „Tys to věděla, viď?“ Alice odvrátila hlavu. Merthin dodal: „A přesto jsi lhala – dokonce i Caris, své vlastní sestře.“

Elfrik namítl: „Nemůžeš vědět, jak dlouho je těhotná.“

„Podívej se na ni,“ odpověděl Merthin. „Vidíš tu vypouklinu na břiše? Není velká, ale je tam.“

„Co ty o takovejch věcech víš? Jsi jen klouček.“

„Ano – všichni jste spoléhali na mou nevědomost, co? A málem vám to vyšlo.“

Elfrik pohrozil prstem. „S Griseldou jsi spal a teď si Griseldu taky vezmeš.“

„To ne, nevezmu. Ona mě nemiluje. Spala se mnou, jen aby sehnala otce pro svoje dítě, když Thurstan utekl. Vím, že jsem se zachoval špatně, ale nehodlám se po zbytek života trestat tím, že se s ní ožením.“

Elfrik se zvedl. „Oženíš, a ty to víš.“

„Ne.“

„Musíš.“

„Ne.“

Elfrik zbrunátněl a zařval: „Ty si ji vezmeš!“

Merthin odpověděl: „Jak dlouho chceš, abych říkal ne?“

Elfrik si uvědomil, že to Merthin myslí vážně. „V tom případě jsi propuštěnej,“ oznámil. „Vypadni z mýho domu a už se nevracej.“

Tohle Merthin očekával a jeho rozhodnutí přijal s úlevou. Znamenalo to, že spor skončil. „Dobrá.“ Pokusil se projít kolem Elfrika.

Elfrik se mu postavil do cesty. „Kam se hrneš?“

„Do kuchyně, pro svoje věci.“

„Tím jako myslíš tvý nářadí.“

„Ano.“

„Není tvoje. Zaplatil jsem za něj já.“

„Učeň vždycky dostává své nářadí na konci…“ Merthinův hlas se vytratil.

„Učňovský léta jsi neskončil, takže žádný nářadí nedostaneš.“

Tohle Merthin neočekával. „Dělal jsem pro tebe šest a půl roku!“

„Máš dělat sedm.“

Bez nářadí by se Merthin neuživil. „To je nespravedlivé. Odvolám se k cechu tesařů.“

„Už se na to celej třesu,“ vysmál se mu samolibě Elfrik. „To bude moc zajímavý, poslouchat řeči, že učeň, co dostal vyhazov, proto-

že spal s dcerou svýho mistra, by měl za odměnu dostat zadarmo nářadí. Všichni tesaři z cechu mají učně a většina z nich i dcery. Nakopou tě do prdele.“

Merthin si uvědomil, že Elfrik má pravdu.

Alice dodala: „Tak a teď jsi v pěkným průšvihu, co?“

„Ano,“ přisvědčil Merthin. „Ale ať se stane cokoli, tak hrozné jako život s Griseldou a její rodinou to nebude.“

Později dopoledne se Merthin odebral do kostela svatého Marka na pohřeb Howella Pokrejvače. Šel tam, protože doufal, že mu někdo z účastníků pohřbu dá práci.

Když se podíval na dřevěný strop – kostel neměl kamennou klenbu –, spatřil v pomalovaném dřevu díru ve tvaru lidského těla, chmurné svědectví tobo, jak Howell zemřel. Všechno tam je shnilé, tvrdili na pohřbu zasvěceně stavitelé. Říkali to však až po nehodě a jejich prozíravost přicházela příliš pozdě, než aby Howella mohla zachránit. Teď bylo zřejmé, že střecha je moc slabá a nelze ji opravit; musí se strhnout a udělat celá nová. To znamenalo zavřít kostel.

Svatý Mark byl chudý kostel. Měl žalostné příjmy z jediného statku vzdáleného deset mil, který obhospodařoval farářův bratr; tomu se sotva dařilo uživit rodinu. Farář, otec Joffroi, musel získávat peníze od osmi či devíti set obyvatel své farnosti nacházející se na chudším severním okraji města. Ti, kdo nebyli zrovna zcela bez prostředků, většinou nouzi předstírali, a tak jejich desátky vynášely jen skrovnou částku. Na živobytí si farář vydělával tím, že je křtil, sezdával a pohřbíval, přičemž jim účtoval mnohem méně než mniši v katedrále. Jeho farníci vstupovali do manželství časně, měli mnoho dětí a umírali mladí, a tak měl spoustu práce a nakonec se mu dařilo docela dobře. Kdyby však kostel zavřel, jeho příjmy by vyschly – a on by nedokázal stavitelům zaplatit.

V důsledku toho se práce na střeše zastavily.

Na pohřeb přišli všichni stavitelé z města, včetně Elfrika. Merthin se snažil v kostele dávat najevo, že se nemá za co stydět, ale bylo to těžké: většina z lidí věděla, že byl propuštěn. Dostalo se mu nespravedlivého zacházení, ale bohužel není úplně bez viny.

Howell měl mladou manželku, která se přátelila s Caris. Nyní vešla Caris do kostela s vdovou a truchlící rodinou. Merthin přešel ke Caris a pověděl jí, co se odehrálo u Elfrika.

Otec Joffroi řídil obřad ve staré sutaně. Merthin přemýšlel o střeše. Zdálo se mu, že musí existovat nějaký způsob, jak ji odstranit, aniž by bylo třeba zavírat kostel. Běžný způsob, pokud se opravy odkládaly příliš dlouho a dřevo už bylo natolik shnilé, že by váhu dělníků neuneslo, spočíval v tom, že se kolem kostela postavilo lešení a dřevěná střecha se shodila do hlavní lodi. Budova pak byla nechráněná před přírodními živly až do dokončení nové střechy včetně pokrytí. Mělo by však být možné postavit otáčivý kladkostroj opřený o silnou boční zeď kostela, který by zvedal střešní trámy jeden po druhém, a místo aby se shazovaly dovnitř, přehoupl by je kladkostroj přes zeď a složil na hřbitov. Takto by dřevěný strop mohl zůstat neporušený a bylo by možné vyměnit ho až po dokončení nové střechy.

U hrobu si Merthin prohlížel jednoho muže po druhém a přemýšlel, který z nich by ho nejspíš mohl zaměstnat. Rozhodl se, že osloví Billa Watkina, který byl druhým největším stavitelem v Kingsbridgi a Elfrika nikterak neobdivoval. Bill měl holé temeno lemované černými vlasy, jakousi přirozenou verzi mnišské tonzury. Postavil většinu domů ve městě. Stejně jako Elfrik i on zaměstnával kameníka a tesaře, hrstku pomocných zedníků a jednoho či dva učně.

Howellovi se za života příliš nedařilo, a tak uložili jeho tělo do hrobu jen v rubáši, bez rakve.

Když otec Joffroi odešel, Merthin přistoupil k Billu Watkinovi. „Dobrý den, mistře Watkine," pozdravil zdvořile.

Billova odpověď vřelá nebyla. „Co je, mladej Merthine?"

„Rozešel jsem se s Elfrikem."

„Vím to," řekl Bill. „A vím taky proč."

„Slyšel jsi Elfrikovu verzi."

„Slyšel jsem všechno, co jsem slyšet potřeboval."

Merthin si uvědomil, že Elfrik mluvil s lidmi před pohřbem i při něm. Byl si jistý, že Elfrik ve svém vyprávění vynechal skutečnost, že se Griselda pokoušela udělat z Merthina náhradního otce pro Thurstanovo dítě. Cítil však, že by si vysvětlováním nijak nepomohl.

Lépe bude přiznat chybu. „Uvědomuju si, že jsem udělal něco špatného, a lituju toho, ale přesto jsem dobrý tesař.“

Bill souhlasně přikývl. „Novej přívoz to dokazuje.“

Merthina to povzbudilo. „Najmeš mě?“

„Jako co?“

„Jako tesaře. Říkáš, že jsem dobrý.“

„A kde máš nářadí?“

„Elfrik mi ho nedal.“

„A dobře udělal – protože jsi nedokončil učení.“

„Tak mě vezmi na šest měsíců jako učně.“

„A pak ti mám dát nový nářadí za nic? Takovou velkorysost si dovolit nemůžu.“ Nářadí bylo velmi nákladné kvůli drahému železu a oceli.

„Budu pracovat jako pomocný dělník a ušetřím si, abych si nářadí mohl koupit.“ To by trvalo pěkně dlouho, ale Merthin byl zoufalý.

„Ne.“

„Proč ne?“

„Protože mám taky dceru.“

Tohle bylo urážlivé. „Já nejsem pro dívky žádná hrozba.“

„Jsi příklad pro učně. Jestli z toho vyvázneš, co zabrání ostatním, aby to nezkusili taky?“

„To je tak nespravedlivé!“

Bill pokrčil rameny. „To si můžeš myslet ty. Ale zeptej se kterýhokoli tesařskýho mistra ve městě. Nejspíš zjistíš, že si myslí to samý co já.“

„Ale co mám dělat?“

„To já nevím. Na to jsi měl myslet dřív, než jsi s ní souložil.“

„Tobě je jedno, že město přijde o dobrého tesaře?“

Bill znovu pokrčil rameny. „Tím víc práce pro nás ostatní.“

Merthin se odvrátil. Tohle je potíž s cechy, pomyslel si hořce: v jejich zájmu je vylučovat lidi, ať již ze správných či nesprávných důvodů. Nedostatek tesařů jen vyžene jejich mzdy nahoru. Cechy nemají žádné pohnutky, aby se chovaly spravedlivě.

Vdova po Howellovi odešla doprovázená svou matkou. Caris, osvobozená od povinnosti projevovat soucit, přešla k Merthinovi.

„Proč se tváříš tak nešťastně?“ zeptala se. „Vždyť jsi Howella skoro neznal.“

„Asi budu muset z Kingsbridge odejít,“ povzdechl si.

Zbledla. „Proč bys to proboha dělal?“

Sdělil jí, co mu řekl Bill Watkin. „Takže jak vidíš, v Kingsbridgi mě nikdo nenajme a já samostatně pracovat nemůžu, protože nemám nářadí. Mohl bych bydlet u rodičů, ale nemůžu jim brát jídlo od úst. Budu tedy muset hledat práci někde, kde o Griseldě nikdo neslyšel. Začas možná ušetřím dost peněz, abych si koupil kladivo a dláto, a pak půjdu do jiného města a pokusím se, aby mě tam přijali do tesařského cechu.“

Zatímco to Caris vysvětloval, začínal si plně uvědomovat, v jak nešťastné situaci se nachází. Díval se na její důvěrně známou tvář, jako by to bylo poprvé, a znovu ho okouzlily její jiskřivé zelené oči, malý úhledný nosík a odhodlaně vystrčená brada. Uvědomil si, že její ústa nejsou v plném souladu se zbytkem obličeje: jsou příliš široká a rty příliš plné. Vychylovalo to z rovnováhy pravidelnost jejího vzhledu, stejně jako Carisina smyslná povaha rozvracela její logickou mysl. Byla to ústa stvořená pro sex a pomyšlení, že možná bude muset odejít a už je nikdy nepolíbí, ho naplňovalo zoufalstvím.

Caris se rozlítila. „To je nespravedlivé! Na to nemají právo.“

„To si myslím taky. Jenže s tím zřejmě nemůžu nic dělat. Prostě to musím přijmout.“

„Počkej chvilku. Musíme si to promyslet. Můžeš bydlet u rodičů a na oběd chodit k nám.“

„Nechci se stát závislý jako můj otec.“

„To bys tedy neměl. Můžeš si koupit nářadí Howella Pokrejvače – jeho vdova mi právě říkala, že za něj chce libru.“

„Já žádné peníze nemám.“

„Požádej mého otce o půjčku. Má tě odjakživa rád, určitě ti půjčí.“

„Jenže zaměstnávat tesaře, který není členem cechu, je proti daným pravidlům.“

„Pravidla se dají porušit. Ve městě musí být někdo natolik zoufalý, že by se cechu vzepřel.“

Merthin si uvědomil, že dopustil, aby v něm ti staří muži zadusili nadšení, a byl Caris vděčný, že odmítá přijmout porážku. Samozřejmě má pravdu. Měl by zůstat v Kingsbridgi a proti této nespravedlivosti bojovat. A věděl i o někom, kdo jeho schopnosti zoufale potřebuje. „Otec Joffroi," řekl.

„Je v zouřalé situaci? Proč?"

Merthin jí vysvětlil, jak se to má se střechou.

„Pojďme si s ním promluvit," navrhla Caris.

Farář bydlel v malém domku vedle kostela. Zastihli ho, jak si připravuje k obědu nasolenou rybu s mladým hlávkovým zelím. Joffroi byl asi pětatřicetiletý, měl vojenskou postavu, vysokou, s širokými rameny. Jednal s lidmi stroze, ale bylo o něm známo, že se zastává chudých.

Merthin mu nabídl: „Můžu ti opravit střechu tak, aby nebylo třeba kostel zavřít."

Joffroi vypadal ostražitě. „Jestli to dokážeš, pak jsi vyslyšením mých modliteb."

„Postavím kladkostroj, který zvedne střešní trámy a složí je na hřbitov."

„Elfrik tě vyhodil." Farář rozpačitě pohlédl na Caris.

Řekla: „Vím, co se stalo, otče."

Merthin poznamenal: „Propustil mě, protože si nevezmu jeho dceru. Jenže dítě, které čeká, není moje."

Joffroi přikývl. „Někteří lidé říkají, že se k tobě zachovali nespravedlivě. Věřil bych tomu. Nemám cechy ve velké lásce – jejich rozhodnutí bývají zřídka nesobecká. Ale ať je tomu jakkoli, ty jsi nedokončil učení."

„Dokáže ti kterýkoli člen cechu tesařů opravit střechu, aniž budeš muset zavřít kostel?"

„Slyšel jsem, že nemáš ani nářadí."

„Ten problém nech na mně."

Joffroi vypadal zamyšleně. „Kolik chceš zaplatit?"

Merthin zariskoval. „Čtyři pence denně a náklady na materiál."

„To je mzda tesařského tovaryše."

„Kdybych neměl schopnosti zkušeného tesaře, neměl bys mě najímat."

„Jsi domýšlivý.“

„Mluvím jen o tom, co umím.“

„Domýšlivost není nejhorším hříchem na světě. A pokud zůstane kostel otevřený, můžu si čtyři pence denně dovolit. Jak dlouho ti bude trvat, než ten kladkostroj postavíš?“

„Nejvýš dva týdny.“

„Zaplatím ti, až budu míst jistotu, že se to podaří.“

Merthin se nadechl. Bude bez peněz, ale s tím se vypořádá. Může bydlet u rodičů a stravovat se u stolu Edmunda Vlnaře. Tohle přežije. „Zaplať materiál a mzdu mi schovávej, dokud nebude první střešní trám bezpečně uložený na zemi.“

Joffroi váhal. „Nebudou mě mít v oblibě… ale nemám na vybranou.“ Natáhl ruku.

Merthin ji stiskl.

17

Celou cestu z Kingsbridge do Wigleigh – vzdálenost dvacet mil představuje celodenní chůzi – Gwenda doufala, že bude mít možnost použít nápoj lásky; byla však zklamaná.

Nikoli proto, že by Wulfrik byl obezřetný. Naopak, choval se otevřeně a přátelsky. Vyprávěl Gwendě o své rodině a svěřil se jí, jak každé ráno pláče, když si uvědomí, že jejich smrt není žádný sen. K ní byl ohleduplný, ptal se, jestli není unavená a zda si nepotřebuje odpočinout. Řekl jí, že cítí, že půda je cosi, co je člověku svěřeno, co má v držení po celý život a co pak předává dědicům, a že když svou půdu zlepšuje – tím, že pleje pole, ohrazuje ovčíny či odstraňuje kameny z pastviny –, naplňuje zároveň svůj osud.

Dokonce hladil Skoka.

Ke konci dne do něj byla zamilovaná ještě víc než dřív. Bohužel neprojevil ani náznakem, že by k ní pociťoval něco víc než kamarádství, starostlivé, leč nikoli vášnivé. Když byla v lese se Simem Kramářem, přála si z celého srdce, aby muži nebyli taková zvěř, ale nyní litovala, že ve Wulfrikovi není ani náznak zvířete. Celý den se různými maličkostmi pokoušela vzbudit jeho zájem. Jakoby náhodou ho nechávala pohlédnout na své pevné a pěkně tvarované nohy. Když

procházeli kopcovitou krajinou, poskytlo jí to záminku zhluboka se nadechovat a vypínat prsa. Při každé příležitosti se o něj otírala, dotýkala se jeho paže nebo mu pokládala ruku na rameno. Nic z toho nemělo ani nejmenší účinek. Věděla, že není hezká, ale bylo na ní něco, co vedlo muže k tomu, že na ni často upřeně zírali s otevřenými ústy – jenže na Wulfrika to nepůsobilo.

V poledne se zastavili, aby si odpočinuli a pojedli chléb a sýr, které si vzali s sebou. Pili však jen vodu z čistého potoka nabíranou do dlaní, a tak neměla příležitost mu nápoj lásky dát.

Přesto byla šťastná. Měla ho celý den jen pro sebe. Mohla se na něj dívat, povídat si s ním, mohla ho rozesmát, vyjádřit mu soucit a občas se ho dotknout. Namlouvala si, že by ho mohla políbit, kdykoli by se jí zachtělo, ale že na to v danou chvíli nemá chuť. Cítila se téměř jako vdaná. A příliš brzy bylo po všem.

Do Wigleigh dorazili v podvečer. Vesnice se nacházela na kopci, její pole se svažovala na všechny strany a pořád tu foukal vítr. Po dvou týdnech kingsbridgeského shonu se důvěrně známá vesnice zdála být malá a tichá – tvořila ji jen hrstka nahrubo postavených obydlí podél silnice, která vedla k panskému sídlu a kostelu. Panské sídlo s ložnicemi v patře bylo velké jako dům kingsbridgeského kupce. Pěkné obydlí byla i fara a větší dům mělo jen pár rolníků. Většinou tu však stály chatrče o dvou místnostech – jednu obvykle zabíral dobytek a druhá sloužila za kuchyň a ložnici celé rodiny. Z kamene byl postaven pouze kostel.

První z větších domků patřil Wulfrikově rodině. Jeho dveře a okenice byly zavřené a poskytoval smutný pohled. Wulfrik prošel kolem něj k druhému velkému domu; tam bydlela Annet s rodiči. Zamával Gwendě na rozloučenou a s úsměvem plným očekávání vešel dovnitř.

Gwenda sebou při pocitu té ztráty mimoděk bolestně škubla, jako by se právě probudila z příjemného snu. Polkla svou nespokojenost a vydala se přes pole. Déšť počátkem června byl pro úrodu dobrý a pšenice a ječmen se zelenaly, ale nyní potřebovaly slunce, aby dozrály. Vesnické ženy se shýbaly a vytrhávaly z obilí plevel. Některé Gwendě zamávaly.

Když se přiblížila k domovu, zmocnila se jí směsice zlé předtuchy a hněvu. Neviděla rodiče ode dne, kdy ji otec prodal Simu Kramářovi za krávu. Táta si skoro určitě myslí, že je pořád u Sima. Její příchod mu přivodí otřes. Co jí řekne, až ji uvidí? A co řekne ona otci, který zradil její důvěru?

Byla si jistá, že matka o prodeji nic neví. Táta jí nejspíš nakukal nějakou báchorku, že Gwenda utekla s bůhvíjakým klukem. Máma určitě vybuchne strašlivým vztekem.

Těšila se, že uvidí maličké – Cath, Joanii a Erika. Uvědomila si, jak moc jí chyběli.

Její domov se nacházel na opačném konci stoakrového pole a byl napůl skrytý mezi stromy na kraji lesa. Byl ještě menší než chatrče rolníků, měl jen jedinou místnost, ve které přes noc přebývala s lidmi i kráva. Byl postaven z proutí a mazaniny: tlusté větve se zarazí kolmo do země, tenké větvičky se propletou, jako když se dělá proutěný koš, a mezery se vyplní lepkavou směsicí bláta, slámy a kravského hnoje. V doškové střeše zela díra, kterou odcházel kouř z ohniště uprostřed místnosti s udupanou zemí místo podlahy. Taková obydlí vydržela jen pár let, pak bylo zapotřebí postavit je znovu. Gwendě chatrč nyní připadala ještě ubožejší než dřív. Byla rozhodnutá nestrávit život v takovéhle díře, kde by porodila každý rok či ob rok děťátko, které by pak nejspíš umřelo hlady. Nebude žít jako její matka. To raději zemře.

Byla ještě asi sto yardů od domu, když viděla, jak se k ní blíží otec. Nesl džbán, patrně šel koupit pivo od Peggy Perkinsové, Annetiny matky, která jediná ve vesnici pivo vařila. Táta měl v tomto ročním období vždy peníze, protože na polích byla spousta práce.

Zatím Gwendu neviděl.

Zatímco kráčel po úzké mezi oddělující dva pruhy pole, prohlížela si pozorně jeho hubenou postavu. Měl na sobě dlouhou halenu, která mu sahala až po kolena, otrhanou čepici a vlastnoručně vyrobené sandály uvázané k nohám slámou. Při chůzi se pohyboval kradmo a bujaře zároveň: vždy vypadal jako nervózní cizák, vzdorně předstírající, že je doma. Oči měl posazené těsně u velkého nosu. S širokou čelistí zakončenou kulatou bradou pak jeho obličej vypadal jako vyboulený trojúhelník: Gwenda věděla, že se mu v tomhle podobá. Na

ženy, které míjel na poli, hleděl úkosem, jako by nechtěl, aby věděly, že je pozoruje.

Když přišel blíž, vrhl na ni záludný pohled přivřenýma očima. Okamžitě oči sklopil, pak je opět zvedl. Gwenda vystrčila bradu a povýšeně se na něj zahleděla.

V tváři se mu zračil údiv. „Ty!“ vykřikl. „Co se stalo?“

„Sim Kramář nebyl žádnej kramář, ale psanec.“

„A kde je teď?“

„Je v pekle, táto. Uvidíš se tam s ním.“

„Tys ho zabila?“

„Ne.“ Už dávno se rozhodla, že o tomhle bude lhát. „Zabil ho Bůh. Most v Kingsbridgi se zřítil, když přes něj Sim přecházel. Bůh ho potrestal za jeho hřích. Potrestal už tebe?“

„Bůh dobrejm křesťanům odpouští.“

„Nic víc mi neřekneš? Jenom že Bůh odpouští dobrejm křesťanům?“

„Jak jsi utekla?“

„Využila jsem svýho důvtipu.“

Tváří se mu mihl prohnaný výraz. „Jseš hodná holka,“ pochválil ji.

Podezíravě si ho prohlédla. „Jakou lumpárnu zase chystáš?“

„Jseš hodná holka,“ opakoval. „Teď utíkej za matkou. K večeři dostaneš hrnek piva.“ A šel dál.

Gwenda se zachmuřila. Táta se zřejmě nebojí, co řekne matka, až se dozví pravdu. Třeba si myslí, že jí to Gwenda ze studu nepoví. Jenže to se mýlí.

Cath a Joanie si hrály ve špíně před domem. Sotva spatřily Gwendu, vyskočily a běžely jí naproti. Skok bláznivě štěkal. Gwenda sestřičky objala a vzpomněla si, jak si myslela, že je už nikdy neuvidí. V tu chvíli byla nesmírně ráda, že Alwynovi vrazila do hlavy dlouhý nůž.

Vešla dovnitř. Máma seděla na stoličce, dávala maličkému Erikovi trochu mléka a pomáhala mu držet hrnek, aby nic nerozlil. Když spatřila Gwendu, radostně vykřikla. Odložila hrnek, vstala a objala ji. Gwenda se rozplakala.

Jak jednou začala plakat, bylo těžké s tím skončit. Plakala, protože ji Sim odvedl na provaze a protože dovolila Alwynovi, aby s ní souložil, plakala za všechny lidi, kteří zahynuli při zřícení mostu, plakala, protože Wulfrik miluje Annet.

Když vzlyky zeslábly natolik, že mohla zase promluvit, řekla: „Táta mě prodal, mámo. Prodal mě za krávu a já jsem musela jít s psancema."

„To bylo špatný," odpověděla matka.

„To bylo horší než špatný! On je podlej, zlej – je to ďábel."

Matka ji pustila z objetí. „Takový věci neříkej."

„Vždyť je to pravda!"

„Je to tvůj otec."

„Otec neprodává svoje děti jako dobytek. Já žádnýho otce nemám."

„Osmnáct let tě živil."

Gwenda na ni nechápavě vytřeštila oči. „Jak můžeš bejt tak nelítostná? Prodal mě psancům!"

„A opatřil nám krávu. Takže máme mlíko pro Erika, když mně prsa vyschly. A ty jseš tady, ne?"

Gwendou to otřáslo. „Ty se ho zastáváš!"

„On je všecko, co mám, Gwendo. Žádnej princ to není. Není ani rolník. Je nádeník. Jenže už skoro pětadvacet roků dělá pro tuhle rodinu, co může. Pracoval, když mohl, a kradl, když musel. Udržel při životě tebe i tvýho bratra, a když to jen trošku půjde, udělá to samý pro Cath, Joanii a pro Erika. Ať má jakýkoli chyby, bez něj bysme na tom byli hůř. Tak neříkej, že je ďábel."

Gwenda oněměla. Bylo těžké zvyknout si na myšlenku, že ji otec zradil. Nyní musí čelit skutečnosti, že matka je stejně špatná. Cítila se zmatená, jako když se jí tehdy most pohnul pod nohama: nemohla pochopit, co se s ní děje.

Otec se vrátil se džbánem piva. Zdálo se, že si rozpoložení obou žen ani nevšiml. Z police nad ohništěm vzal tři dřevěné hrnky. „No tak," vybídl je vesele. „Připijem si na návrat naší velký holky."

Gwenda měla po celodenní chůzi hlad i žízeň. Uchopila hrnek a zhluboka se napila. Věděla však, jaký otec je, když má takovouhle náladu. „Co máš za lubem?" zeptala se.

„No copak,“ zabručel. „Příští tejden je trh v Shiringu, že jo?“

„A co má bejt?“

„No co… mohli bysme to udělat znovu.“

Sotva dokázala uvěřit tomu, co slyší. „Udělat znovu co?“

„Já tě prodám, ty pudeš s kupcem, potom utečeš a vrátíš se domů. O nic horší teď nejseš.“

„O nic horší?“

„A my máme krávu za dvanáct šilinků! Já se na dvanáct šilinků musím dřít skoro půl roku.“

„A potom? Co potom?“

„No pak jsou další trhy – ve Winchesteru, Gloucesteru a bůhvíkde ještě.“ Dolil jí hrnek pivem ze džbánu. „Tohle může bejt ještě lepší než ten rok, cos ukradla měšec siru Geraldovi!“

Nenapila se. V ústech cítila hořkost, jako kdyby snědla něco zkaženého. Přemýšlela, jestli se s ním má hádat. Na rty se jí drala tvrdá slova, rozezlená obvinění, nadávky – ale nevyslovila je. To, co cítí, se žádným zuřením vyjádřit nedá. Proč dělat kravál? Otci už nikdy věřit nemůže. A protože máma mu odmítá odporovat, Gwenda nemůže věřit ani jí.

„Co mám dělat?“ pronesla nahlas, ale od nikoho v místnosti odpověď slyšet nechtěla: tu otázku kladla sama sobě. V této rodině se stala zbožím, které se má prodávat na městských trzích. Pokud se s tím nechce smířit, co má dělat?

Mohla by odejít.

S úlekem si uvědomila, že tady už není doma. Toto poznání otřáslo základy jejího bytí. Žila tu od dob, kam sahala její paměť. Nyní se tu necítí v bezpečí. Musí pryč.

Uvědomila si také, že to nemůže udělat příští týden, dokonce ani zítra ráno – musí odejít okamžitě.

Neměla kam jít, ale to jí bylo jedno. Zůstat tady a jíst chléb, který otec položí na stůl, by znamenalo vzdát se jeho autoritě. Smířit se s tím, že ji považuje za zboží na prodej. Litovala, že ten první hrnek piva vypila. Její jedinou nadějí bylo okamžitě otce odmítnout a odejít z jeho domu.

Gwenda pohlédla na matku. „Pleteš se," řekla. „Je to ďábel. A ty starý příběhy jsou pravdivý: když uzavřeš dohodu s ďáblem, zaplatíš nakonec víc, než sis myslela."

Máma odvrátila oči.

Gwenda se zvedla. Dolitý hrnek držela stále ještě v ruce. Naklonila ho a vylila pivo na zem. Skok ho začal hned olizovat.

Otec vztekle zařval: „Za tenhle džbán piva jsem zaplatil čtvrt pence!"

„Sbohem," řekla a vyšla ven.

18

Příští neděli se Gwenda zúčastnila soudního jednání, během nějž se mělo rozhodnout o osudu muže, kterého milovala.

Panský soud se konal po bohoslužbě v kostele. Bylo to shromáždění za účasti celé vesnice. Někdy se zabývalo spory – hádkami o hranice polí, obviněními z krádeže či znásilnění a rozepřemi ohledně dluhů –, ale častěji přijímalo pragmatická rozhodnutí, jako třeba kdy se má začít orat s obecním volským osmispřežím.

Místní pán tu měl vlastně soudit své poddané. Jenže normanské právo, které téměř před třemi stoletími přinesli do Anglie útočníci z Francie, přinutilo lordy, aby dodržovali zvyklosti předchůdců; a aby lordi zjistili, jaké ty zvyklosti byly, museli se formálně radit s dvanácti muži, kteří měli ve vesnici dobrou pověst – tedy s porotou. V praxi se z toho proto často stávalo jednání mezi lordem a vesničany.

Tuto neděli vesnice Wigleigh žádného pána neměla. Sir Stephen zahynul při zřícení mostu. Zprávu o tom přinesla do vesnice Gwenda. Oznámila také, že hrabě Roland, který má za úkol jmenovat Stephenova nástupce, je vážně zraněný. Den před jejím odchodem z Kingsbridge se hrabě poprvé probral z bezvědomí – avšak probudil se s tak vysokou horečkou, že nedokázal pronést souvislou větu. Takže vyhlídka, že bude určen nový lord z Wigleigh, zatím žádná není.

Nebylo to nic neobvyklého. Lordi bývali často mimo: ve válce, v parlamentu, vedli soudní pře nebo prostě doprovázeli svého hraběte či krále. Hrabě Roland vždy jmenoval zástupce, obvykle jednoho ze

svých synů, ale v tomto případě toho nebyl schopen. V nepřítomnosti lenního pána musel pozemky spravovat šafář, jak nejlépe uměl.

Šafář měl teoreticky za úkol uvádět v život lordova rozhodnutí, ovšem to mu nevyhnutelně poskytovalo jistý stupeň moci nad jeho druhy. Rozsah těchto pravomocí závisel na lordovi: někteří si zachovávali pevný dohled, jiní se chovali lhostejně. Sir Stephen držel otěže jen volně, ale hrabě Roland byl nechvalně proslulý svou přísností.

Nate Šafář býval šafářem za sira Stephena i za jeho předchůdce sira Henryho a nejspíš bude šafářem i za toho, kdo přijde po něm. Byl hrbáč, malý, ohnutý, hubený a rázný. Byl také vychytralý a chamtivý a dělal, co mohl, aby své omezené moci využil při každé příležitosti k vyžadování úplatků od vesničanů.

Gwenda Natea neměla ráda. Jeho chamtivost jí tolik nevadila – tuto nectnost měli všichni šafáři. Jenže Nate byl člověk pokřivený nejen tělesnou vadou, ale i záští. Jeho otec býval šafářem u hraběte ze Shiringu, ale Nate toto vlivné postavení nezdědil a vinu za to, že skončil v malé vesničce Wigleigh, přičítal svému hrbu. Zdálo se, že nenávidí všechny mladé, silné a hezké lidi. V hodinách volna rád popíjel víno s Perkinem, Annetiným otcem – který pití vždy zaplatil.

Dnes měl soud před sebou otázku, co se stane s půdou Wulfrikovy rodiny.

Byla to rozsáhlá držba. Vesničané si nebyli všichni rovni a neměli stejně velké pozemky. Jednotkou byl tak zvaný virgate, což v této části Anglie představovalo třicet akrů. Virgate byla teoreticky půda, kterou mohl obhospodařovat jeden muž, a obvykle z ní bylo možné uživit rodinu. Většina rolníků ve Wigleigh však vlastnila jen půl virgatu, asi tak patnáct akrů. Pro obživu rodiny proto byli nuceni hledat další prostředky: chytali v lesích ptáky do sítí, lovili ryby v potoce protékajícím Potočním polem, z laciných odřezků kůže vyráběli opasky nebo sandály, tkali látku z příze pro kingsbridgeské obchodníky nebo pytlačili v královských lesích. Jen málokdo měl víc než virgate. Perkin měl sto akrů a Wulfrikův otec Samuel jich měl devadesát. Takoví bohatí rolníci potřebovali při obhospodařování půdy pomoc buď svých synů a příbuzných, nebo najatých nádeníků, jako byl Gwendin otec.

Když některý nevolník zemřel, mohla jeho půdu zdědit vdova, synové nebo vdaná dcera. Předání půdy však musel v každém případě povolit lord a musela být zaplacena vysoká daň zvaná heriot. Za normálních okolností by Samuelovu půdu samozřejmě zdědili jeho dva synové a žádného soudního jednání by nebylo zapotřebí. Na zaplacení heriotu by se složili a pak by pozemky buď rozdělili, nebo by je obhospodařovali společně, a matku by nějak zaopatřili. Jenže jeden ze Samuelových synů zahynul zároveň s otcem, čímž se vše zkomplikovalo.

Soudu se obvykle účastnili všichni dospělí z vesnice. Gwendu to dnes obzvláště zajímalo. Bude se rozhodovat o Wulfrikově budoucnosti a skutečnost, že on ji plánoval strávit s jinou ženou, nikterak nemírnila Gwendiny obavy. Někdy ji napadalo, že by mu měla přát s Annet mizerný život, ale to nedokázala. Přála si, aby byl šťastný.

Když skončila bohoslužba, přinesli do kostela dvě lavice z panského sídla. Nate usedl na židli a porotci na lavice. Všichni ostatní stáli.

Wulfrik promluvil prostě. „Otec měl v držení devadesát akrů půdy lorda z Wigleigh," začal. „Padesát akrů měl před ním jeho otec a čtyřicet jeho strýc, který před deseti lety umřel. Protože matka je mrtvá, můj bratr taky a žádný sestry nemám, jsem jediný dědic."

„Jak jsi starej?" zeptal se Nate.

„Šestnáct roků."

„Ještě se nemůžeš ani považovat za muže."

Zdálo se, že Nate to bude komplikovat. Gwenda věděla proč. Chce úplatek. Jenže Wulfrik peníze nemá.

„Roky nejsou všechno," namítl Wulfrik. „Jsem vyšší a silnější než většina dospělých mužů."

Aaron Appletree, jeden z porotců, poznamenal: „David Johns dědil po otci, když mu bylo osmnáct."

Nate zavrčel: „Osmnáct není šestnáct. Nepamatuju si, že by někdy směl šestnáctiletej dědit."

David Johns nebyl porotcem a stál vedle Gwendy. „Taky jsem neměl devadesát akrů," připomněl a rozlehl se smích. David měl půl virgate jako většina z nich.

Promluvil další porotce. „Devadesát akrů je moc na jednoho muže, natož na chlapce. Vždyť na nich až doteď pracovali tři.“ Tento porotce byl asi pětadvacetiletý Billy Howard, který se neúspěšně ucházel o Annet – možná proto se chtěl přidat na Nateovu stranu a klást Wulfrikovi překážky. „Já mám čtyřicet akrů a v době sklizně si musím najímat pomoc.“

Několik mužů souhlasně přikyvovalo. Gwendy se začínaly zmocňovat chmury. Záležitost se nevyvíjela ve Wulfrikův prospěch.

„Můžu si pomoc opatřit,“ prohlásil Wulfrik.

Nate se zeptal: „Máš peníze, abys ty muže zaplatil?“

Wulfrik se zatvářil poněkud zoufale a Gwendu zabolelo u srdce. „Otcův měšec se ztratil, když se zřítil most, a zbytek peněz jsem utratil za pohřeb,“ odpověděl. „Ale můžu svým pomocníkům nabídnout podíl na sklizni.“

Nate zavrtěl hlavou. „Všichni ve vesnici pracujou naplno na svejch polích a ty, kdo žádnou zem nemají, jsou už zaměstnaný. A stěží se někdo vzdá práce, za kterou dostane zaplaceno na ruku, a vymění ji za podíl na nejistý sklizni.“

„Dostanu sklizeň pod střechu,“ ujistil Wulfrik šafáře odhodlaně. „Když bude třeba, budu pracovat ve dne v noci. Všem vám dokážu, že to zvládnu.“

V jeho pohledné tváři se zračilo tolik touhy, že Gwenda chtěla vyskočit a vykřiknout něco na jeho podporu. Jenže muži vrtěli hlavami. Každý ví, že jeden člověk nemůže sám sklidit devadesát akrů.

Nate se obrátil na Perkina. „Je zasnoubenej s tvojí dcerou. Nemůžeš pro něj něco udělat?“

Perkin vypadal zamyšleně. „Možná bys měl prozatím tu půdu převést na mě. Já bych mohl zaplatit heriot. Potom, až si vezme Annet, by mohl svou půdu převzít.“

„Ne!“ odmítl okamžitě Wulfrik.

Gwenda věděla, proč je proti tomuto nápadu. Perkin je záludný. Od této chvíle až do svatby by veškerý čas strávil vymýšlením způsobu, jak si Wulfrikovu půdu ponechat.

Nate se zeptal Wulfrika: „Když nemáš peníze, jak zaplatíš heriot?“

„Peníze budu mít, hned jak sklidím.“

„Pokud sklidíš. A pak to třeba nebude stačit. Tvůj otec zaplatil tři libry za půdu svýho otce a dvě libry za strýcovu.“

Gwenda zalapala po dechu. Pět liber je jmění. Připadalo jí nemožné, že by Wulfrik mohl dát dohromady tolik peněz.

Nate pokračoval. „Kromě toho heriot se normálně platí dřív, než dědic majetek převezme – a ne až po sklizni.“

Aaron Appletree poznamenal: „Za daných okolností, Nate, bys mohl v tomhle ohledu prokázat shovívavost.“

„Opravdu? Shovívavost může prokazovat lord, protože je pánem svýho majetku. Když ale prokazuje shovívavost šafář, rozdává zlato někoho jinýho.“

„Ale my stejně budeme jen dávat doporučení. Nic nebude konečný, dokud to neschválí nový lord z Wigleigh, ať už to bude kdokoli.“

Přesně vzato má pravdu, pomyslela si Gwenda. V praxi však bylo nepravděpodobné, že by nový pán nepřenechal synovi dědictví po otci.

Wulfrik upozornil: „Pane, heriot mýho otce nebyl tak vysoký, pět liber to nebylo.“

„Musíme zkontrolovat záznamy.“ Nateova odpověď byla tak rychlá, že Gwenda vytušila, že Wulfrikovo zpochybnění této částky očekával. Uvědomila si, že Nate často dělá během jednání nějakou přestávku. Předpokládala, že to je proto, aby zúčastněné strany měly příležitost dát mu úplatek. Možná si myslí, že Wulfrik má nějaké peníze schované.

Dva porotci přinesli ze sakristie truhlici se záznamy o rozhodnutí panského soudu sepsané na dlouhých pruzích pergamenu a stočené do válců. Nate uměl číst a psát – šafář musel být gramotný, aby mohl sestavovat pro lorda účty a výkazy. Začal teď v truhlici hledat patřičný svitek.

Gwenda cítila, že se záležitost nevyvíjí pro Wulfrika dobře. Jeho otevřená slova a očividná čestnost nestačily. Nate chce především vybrat pro lorda heriot. Perkin se snaží získat půdu pro sebe. Billy Howard chce Wulfrikovi uškodit z pouhé zášti. A Wulfrik nemá peníze na úplatek.

Je také naivní. Věří, že když přednese svůj případ, dostane se mu spravedlnosti. Vůbec netuší, jak situaci zvládnout.

Možná by mu mohla pomoct. Jobyho dítě nemohlo vyrůst, aniž se poučilo o záludnostech světa.

Wulfrik se ve svých argumentech nedovolával zájmu samotných vesničanů. Mohla by to udělat za něj. Otočila se k Davidu Johnsovi, který stál vedle ní. „Divím se, že vás muže to víc neznepokojuje," prohodila.

Pronikavě se na ni zahleděl. „Co máš na mysli, holka?"

„Nehledě na náhlý úmrtí, tady jde přece o dědictví, který přechází z otce na syna. Jestli Nateovi dovolíte, aby se hádal o malichernosti v tomhle případě, bude to dělat vždycky. Pokaždý si může vymyslet nějaký důvod proč dědictví zpochybnit. Vy se nebojíte, že bude porušovat práva vašich vlastních synů?"

David vypadal znepokojeně. „Asi máš pravdu, holka," přitakal a obrátil se, aby si promluvil se sousedem po svém druhém boku.

Gwenda také cítila, že by byla chyba, kdyby Wulfrik dnes požadoval konečné rozhodnutí. Lépe je požádat o rozhodnutí dočasné, které porotci poskytnou ochotněji. Šla si promluvit s Wulfrikem. Zrovna se přel s Perkinem a Annet. Když se Gwenda objevila, Perkin se tvářil podezíravě a Annet zvedla nos, ale Wulfrik byl stejně zdvořilý jako kdykoli jindy. „Zdravím tě, má společnice z cest," přivítal ji. „Slyšel jsem, že jsi odešla z otcova domu."

„Hrozil, že mě prodá."

„Podruhý?"

„Tolikrát, kolikrát bych dokázala utéct. Myslí si, že našel bezednej měšec."

„Kde bydlíš?"

„Vzala mě k sobě vdova Hubertsová. A pracuju pro šafáře na lordově půdě. Penci za den, od východu do západu slunce. Nateovi se líbí, když se jeho pracovníci vracejí domů utahaný. Myslíš, že ti dá, co chceš?"

Wulfrik protáhl obličej. „Vypadá neochotně."

„Ženská by tohle řešila jinak."

Vypadal udiveně. „Jak to?"

Annet ji probodávala pohledem, ale Gwenda si jí nevšímala. „Ženská by nežádala rozhodnutí, zejména když každej ví, že dnešní rozhodnutí není konečný. Neriskovala by ‚ne', když může dostat ‚možná'."

Wulfrik se zamyslel. „Co by udělala?"

„Prozatím by požádala jen o to, aby směla na půdě dál pracovat. Na závazný rozhodnutí by počkala až do chvíle, kdy bude jmenovanej novej lord. Věděla by, že v mezidobí by si všichni zvykli, že jí to patří, a tak až se objeví novej pán, jeho souhlas by vypadal jako formalita. Dosáhla by svýho cíle, a lidi by neměli moc velkou příležitost se o tom dohadovat."

Wulfrik si nebyl jistý. „Hm…"

„Není to to, co chceš. Ale je to nejvíc, čeho můžeš dneska dosáhnout. A jak tě asi může Nate odmítnout, když nemá nikoho jinýho, kdo by úrodu sklidil?"

Wulfrik přikývl. Přemýšlel o možnostech. „Lidi by mě viděli, jak sklízím, a zvykli by si na to. Potom by jim připadalo nespravedlivý připravit mě o dědictví. A já bych potom mohl zaplatit heriot, nebo aspoň jeho část."

„Byl bys blíž svýmu cíli než teď."

„Děkuju ti. Jsi moc moudrá." Dotkl se její paže a otočil se opět k Annet. Potichu se na něj osopila. Její otec vypadal otráveně.

Gwenda se odvrátila. Neříkej mi, že jsem moudrá, pomyslela si. Říkej mi, že jsem… co? Krásná? To vůbec. Láska tvýho života? To je Annet. Opravdová přítelkyně? K čertu s tím. Co tedy chci? Proč ti tak zoufale chci pomáhat?

Žádnou odpověď neznala.

Všimla si, že David Johns zaujatě mluví s Aaronem Appletree, jedním z porotců.

Nate zamával svitkem. „Wulfrikův otec Samuel zaplatil třicet šilinků za dědictví po svým otci a libru za dědictví po strýci." Šilink byl dvanáct pencí. Žádná šilinková mince neexistovala, ale přesto všichni v hovoru šilinky používali. Dvacet šilinků tvořilo libru. Částka, kterou teď Nate oznámil, byla přesně polovičkou toho, co tvrdil předtím.

Promluvil David Johns. „Půda každýho muže by měla připadnout jeho synovi," prohlásil. „Nemůžeme dopustit, aby novej pán, ať to bude, kdo chce, získal dojem, že si může podle libosti vybrat člověka, kterej bude dědit."

Ozvalo se souhlasné mručení.

Wulfrik předstoupil. „Šafáři, vím, že dnes nemůžeš vynést konečný rozhodnutí, a já rád počkám, dokud tu nebude nový lord. Žádám jen o to, abych směl na tý půdě dál pracovat. Úrodu dostanu pod střechu, přísahám. Ale ty nic neztratíš, i kdybych to nedokázal. A jestli to dokážu, nic zatím slíbenýho nemám. Až přijde nový pán, vydám se mu na milost."

Nate se zřejmě ocitl v obtížné situaci. Gwenda si byla jistá, že doufal, že z toho získá nějaké peníze. Možná očekával úplatek od Perkina, Wulfrikova budoucího tchána. Sledovala Nateův obličej, když se snažil vymyslet nějaký způsob, jak odmítnout Wulfrikovu skromnou žádost. Zatímco váhal, několik vesničanů začalo nespokojeně reptat a on si uvědomil, že si projevováním neochoty nikterak neprospívá. „Tak dobrá," přikývl s výrazem shovívavosti, který nebyl příliš přesvědčivý. „Co na to porota?"

Aaron Appletree se krátce poradil s ostatními porotci a potom oznámil: „Wulfrikova žádost je skromná a rozumná. Dokud nebude jmenovanej novej lord z Wigleigh, měl by si půdu po svým otci podržet."

Gwenda si oddechla.

Nate jednání uzavřel: „Děkuju vám, porotci."

Soud skončil a lidé se začali rozcházet do svých domovů na oběd. Většina vesničanů si mohla dovolit jednou týdně maso a obvykle si ho dopřávali právě k nedělnímu obědu. I Jobymu a Ethně se většinou podařilo mít v neděli dušené veverčí či ježčí maso a v tomto ročním období bylo možné chytnout i mladého králíka. Vdova Hubertsová měla v hrnci na plotně skopový krk.

Při odchodu z kostela Gwenda zachytila Wulfrikův pohled. „Dobře jsi to udělal," pochválila ho, když spolu vycházeli ven. „Nemohl ti to odmítnout, i když bylo vidět, že by to udělat chtěl."

„Byl to tvůj nápad," odpověděl s obdivem. „Věděla jsi přesně, co mám říct. Nevím, jak ti poděkovat."

Odolala pokušení a nic na to neřekla. Procházeli hřbitovem. Zeptala se: „Jak si poradíš se sklizní?“

„Nevím.“

„Co kdybys mi dovolil, abych pro tebe pracovala?“

„Nemám peníze.“

„Mně to nevadí, budu pracovat za jídlo.“

Zastavil se u brány, obrátil se a upřímně se na ni zahleděl. „Ne, Gwendo. Myslím, že by to nebylo dobrý. Annet by se to nelíbilo, a abych byl upřímný, právem.“

Gwenda se zarděla. O tom, co měl na mysli, nebylo pochyb. Kdyby ji chtěl odmítnout třeba proto, že je moc slabá nebo něco podobného, nebylo by zapotřebí, aby se na ni tak přímo zadíval, ani aby zmiňoval jméno snoubenky. Zahanbeně si uvědomila, že ho miluje, a on její nabídku pomoci odmítá, protože nechce povzbuzovat její beznadějnou touhu. „Dobrá,“ zašeptala se sklopenýma očima. „Jak myslíš.“

Vřele se usmál. „Ale děkuju ti za nabídku.“

Neodpověděla a on se po chvíli otočil a odešel.

19

Gwenda vstala ještě za tmy.

Spala na slámě na podlaze u vdovy Hubertsové. I ve spánku si nějak udržovala ponětí o času a probudila se těsně před svítáním. Vdova ležela vedle ní a ani se nepohnula, když Gwenda odhodila přikrývku a zvedla se. Po hmatu našla směr, otevřela zadní dveře a vyšla na dvorek. Skok se oklepal a následoval ji.

Chvíli nehybně stála. Vanul čerstvý větřík, který ve Wigleigh téměř nikdy neustával. Noc nebyla úplně černá a Gwenda rozeznávala neurčité obrysy: bouda pro kachny, záchod, hrušeň. Sousední dům patřil Wulfrikovi, ten však vidět nebylo. Uslyšela jen tiché zavrčení jeho psa uvázaného před malým ovčínem, a proto k němu zašeptala pár slov, aby poznal její hlas a uklidnil se.

Byla to poklidná doba – nyní je ovšem v jejím životě takových chvil až příliš. Celý život trávila v domečku plném nemluvňat i větších dětí a neustále alespoň jedno z nich křičelo, že chce jíst, že má

nějakou bolístku či že se mu něco nelíbí, nebo bezmocným řevem vyjadřovalo dětský vztek. Nikdy netušila, že by jí to mohlo chybět. Při soužití s tichou vdovou, která si s ní sice mile povídala, ale stejně tak dobře dokázala i mlčet, Gwenda někdy zatoužila uslyšet dětský pláč jen proto, aby mohla dítě zvednout a ukonejšit.

Vyštrachala starý dřevěný kbelík a omyla si ruce a obličej. Potom se vrátila do domu. Ve tmě opatrně nahmatala stůl, otevřela krabici s chlebem a uřízla si tlustý krajíc z týden starého chleba. Potom vyšla ven a za chůze chléb ukusovala.

Vesnice byla tichá, Gwenda byla první vzhůru. Rolníci pracovali od východu slunce až do jeho západu a v tuto roční dobu to byl dlouhý, únavný den. Každé chvilky odpočinku si vážili. Pouze Gwenda využívala také hodinu mezi svítáním a východem slunce a hodinu soumraku na konci dne.

Když zanechala domy za zády a vykročila do polí, začalo svítat. Vesnice Wigleigh měla tři velká pole: Stoakrové, Potoční a Dlouhé. Na každém z nich se v tříletém cyklu pěstovaly různé plodiny. Pšenice a žito, tedy nejcennější obilí, se sely v prvním roce. Ve druhém pak oves, ječmen, hrách a fazole a ve třetím se pole ponechávalo ležet ladem. Letos rostly na Stoakrovém pšenice a žito, na Potočním různé druhořadé plodiny a Dlouhé zůstalo neobdělané. Každé pole bylo rozdělené do pruhů o velikosti asi jednoho akru a půda každého poddaného se skládala z různého počtu takových pruhů roztroušených po všech třech polích.

Gwenda se vydala na Stoakrové a začala plít jeden z Wulfrikových pruhů; mezi stonky pšenice vytahovala úporný plevel – šťovík, aksamitník a rmen. Byla šťastná, že pracuje na jeho poli a pomáhá mu, ať už on o tom ví, nebo ne. Kdykoli se sehnula, šetřila od této námahy jeho záda, kdykoli vytáhla nějaký plevel, zvýšila Wulfrikovi úrodu. Měla pocit, jako by mu dávala dárky. Při práci na něj myslela, představovala si ho, jak se směje, a naslouchala jeho hlasu, hlubokému mužnému hlasu, přesto plnému chlapecké dychtivosti. Dotýkala se zelených výhonků jeho obilí a představovala si, že mu hladí vlasy.

Plela až do východu slunce, pak přešla na panskou půdu – pruhy obhospodařované lordem, tedy jeho lidmi – a pracovala za peníze. Sir Stephen byl sice mrtvý, ale jeho úrodu je přesto třeba sklidit. Jeho

nástupce se bude dožadovat přísného vyúčtování výnosu. Po západu slunce, když už si vydělala na denní chléb, přecházela Gwenda na další část Wulfrikovy držby a pracovala tam až do setmění – a pokud svítil měsíc, ještě déle.

Wulfrikovi nic neřekla. Jenže ve vesnici o pouhých dvou stovkách obyvatel se máloco dlouho utají. Vdova Hubertsová se jí poněkud zvědavě zeptala, čeho si myslí, že tím dosáhne. „Víš přece, že si vezme tu Perkinovic holku – tomu nezabráníš."

„Chci jen, aby se mu dařilo," odpověděla Gwenda. „On si to zaslouží. Je to čestnej člověk s dobrým srdcem a je ochotnej pracovat, dokud nepadne. Chci, aby byl šťastnej, i když si vezme tu čubku."

Ti, co pracují na panském, byli dnes na Potočním, kde sklízeli lordův raný hrách a fazole. Wulfrik nedaleko kopal odvodňovací strouhu; země byla po silných deštích ze začátku června blátivá. Gwenda ho pozorovala, jak pracuje. Měl na sobě jen spodky a boty, široká záda ohýbal nad rýčem. Pohyboval se neúnavně jako mlýnské kolo. Námahu prozrazovaly jen krůpěje potu na jeho kůži. V poledne za ním přišla Annet – slušelo jí to se zelenou stuhou ve vlasech – a přinesla mu džbán piva a chléb se sýrem zabalený do kusu pytloviny.

Nate Šafář zazvonil a všichni přestali pracovat a uchýlili se na kraj lesa na severním konci pole. Nate rozdal pracovníkům na panském jablečný mošt, chléb a cibuli – oběd byl součástí odměny. Gwenda se posadila, opřela se zády o habr a pozorovala Wulfrika a Annet se zaujetím, s jakým odsouzenec sleduje tesaře stavějícího šibenici.

Zpočátku s ním Annet flirtovala jako obvykle, zakláněla hlavu, mrkala a laškovně Wulfrika bouchala, jako by ho chtěla ztrestat za něco, co řekl. Potom zvážněla a neodbytně na něj dotírala, zatímco on zřejmě prohlašoval, že za nic nemůže. Oba se dívali na Gwendu a ona vytušila, že mluví o ní. Usoudila, že se Annet dozvěděla o její ranní a večerní práci na Wulfrikových pruzích půdy. Nakonec se Annet uraženě sebrala a odešla a Wulfrik dojedl zadumaně oběd o samotě.

Po jídle všichni po zbytek hodiny vyhrazené na oběd odpočívali. Starší lidé se natáhli na zem a schrupli si, zatímco mladší se spolu

bavili. Wulfrik přišel ke Gwendě a přiklekl k ní. „Ty pleješ moji půdu," prohodil.

Gwenda neměla v úmyslu se omlouvat. „Předpokládám, že ti Annet vynadala."

„Nechce, abys pro mě pracovala."

„A co by ode mě chtěla? Abych ten plevel zase zasadila zpátky?"

Rozhlédl se kolem a ztišil hlas. Nechtěl, aby ho ostatní slyšeli, ačkoli všichni určitě vytušili, o čem si s Gwendou povídají. „Vím, že to myslíš dobře, a jsem ti vděčný, ale jsou z toho nepříjemnosti."

Líbilo se jí, že je tak blízko něj. Voněl zemí a potem. „Potřebuješ pomoc," odpověděla. „A Annet toho moc nenadělá."

„Nekritizuj ji, prosím. Vlastně o ní vůbec nemluv."

„Dobrá, ale sám to nezvládneš."

Povzdechl si. „Kdyby aspoň svítilo sluníčko." Bezděčně pohlédl na oblohu zkoumavýma očima rolníka. Od obzoru k obzoru se táhla hustá mračna. V chladném vlhkém počasí všechny obilniny trpěly.

„Nech mě pro tebe pracovat," prosila Gwenda. „Annet pověz, že mě potřebuješ. Muž má bejt pánem svý manželky, a ne naopak."

„Budu o tom přemejšlet," odpověděl.

Příštího dne si však najal pracovníka.

Byl to jakýsi muž na cestách, který se objevil k večeru. Vesničané se kolem něj za soumraku shlukli, aby si poslechli jeho příběh. Jmenoval se Gram a pocházel ze Salisbury. Říkal, že manželka a děti zahynuly, když shořel jeho dům. Byl na cestě do Kingsbridge, kde doufal sehnat zaměstnání, možná v převorství. Jeho bratr tam je mnichem.

Gwenda poznamenala: „Asi ho budu znát. Můj bratr Philemon pracuje v převorství už celý roky. Jakže se jmenuje tvůj bratr?"

„John." Byli tam dva mniši jménem John, ale dřív než se Gwenda mohla zeptat, který z nich je Gramův bratr, pokračoval: „Když jsem se vydal na cestu, měl jsem trochu peněz, abych si mohl kupovat jídlo. Pak mě oloupili psanci a já jsem na mizině."

Lidé s ním velmi soucítili. Wulfrik ho pozval, ať se vyspí v jeho domě. Příští den, v sobotu, začal pro Wulfrika pracovat za ubytování, stravu a podíl na sklizni.

Celou sobotu Gram pilně pracoval. Wulfrik kypřil půdu na svém úhoru na Dlouhém poli, aby vymýtil bodláky. Byla to práce pro dva: Gram vedl koně a popoháněl ho bičem, když polevoval, Wulfrik kráčel za pluhem. V neděli odpočívali.

Gwenda se v neděli v kostele rozplakala, sotva uviděla Cath, Joanii a Erika. Vůbec si neuvědomovala, jak moc je postrádá. Při bohoslužbě držela Erika v náručí. Matka ji potom nelítostně vyplísnila. „Trápíš svý srdce kvůli Wulfrikovi. Tím, že mu pleješ půdu, ho nepřinutíš, aby tě miloval. Je blázen do tý ničemný Annet."

„Já vím," přitakala Gwenda. „Jenže já mu stejně chci pomáhat."

„Měla bys z vesnice odejít. Tady tě nic dobrýho nečeká."

Věděla, že matka má pravdu. „Odejdu," řekla. „Odejdu den po jejich svatbě."

Máma ztišila hlas. „Jestli tu musíš zůstat, dávej si pozor na tátu. Nevzdal se naděje na dalších dvanáct šilinků."

„Jak to myslíš?" naježila se Gwenda. Máma jen zavrtěla hlavou.

„Už mě prodat nemůže," namítla Gwenda. „Odešla jsem z jeho domu. Neživí mě, ani mi neposkytuje střechu nad hlavou. Pracuju pro lorda z Wigleigh. Táta se mě už nemá co zbavovat."

„Prostě si dávej pozor," varovala ji máma a nic víc už neřekla.

Před kostelem se s Gwendou začal bavit onen Gram, vyptával se jí na ni samotnou a pak jí navrhl, že by po obědě mohli jít spolu na procházku. Tušila, co tou „procházkou" míní a rovnou ho odmítla, ale později ho viděla s plavovlasou Joannou, dcerou Davida Johnse, které bylo teprve patnáct a byla dost hloupá na to, aby podlehla lichotkám cizího mužského.

Když v pondělí Gwenda v polotmě před východem slunce plela Wulfrikovu pšenici na Stoakrovém poli, uviděla, jak k ní přes pole běží Wulfrik. Byl rozčilením bez sebe.

Neuposlechla jeho přání a každé ráno a večer pracovala na jeho půdě. Teď se zdálo, že zašla příliš daleko. Co udělá – zmlátí ji? Potom, jak ho provokovala, by ji mohl beztrestně zbít – lidi by řekli, že si o to koledovala, a ona po odchodu z domu rodičů teď nemá nikoho, kdo by se jí zastal. Bála se. Viděla, jak Wulfrik přerazil Ralphovi nos.

Potom se v duchu napomenula, ať neblázní. Třebaže se přimotal do mnoha rvaček, nikdy neviděla, že by udeřil ženu nebo dítě. Přesto se před jeho hněvem třásla.

Jenže všechno bylo úplně jinak. Sotva se přiblížil na doslech, zavolal: „Neviděla jsi Grama?“

„Ne, proč?“

Došel blíž, zastavil se a těžce dýchal. „Jak dlouho jsi tady?“

„Vstávala jsem před svítáním.“

Wulfrikovi klesla ramena. „Jestli šel tudy, tak ho už nedožením.“

„Co se stalo?“

„Zmizel – a můj kůň taky.“

To vysvětlovalo Wulfrikův hněv. Kůň představoval značnou hodnotu – dovolit si ho mohli jenom bohatí rolníci jako jeho otec. Gwenda si vzpomněla, jak Gram rychle změnil předmět hovoru, když se zmínila, že by mohla znát jeho bratra. Žádného bratra v převorství samozřejmě nemá, ani nepřišel při požáru o manželku a dítě. Byl to lhář a mezi důvěřivé vesničany se vetřel s úmyslem krást. „My hlupáci jsme mu na ty jeho řeči skočili,“ rozlítila se Gwenda.

„A největší hlupák jsem já, že jsem ho vzal k sobě domů,“ povzdechl si hořce Wulfrik. „Zůstal tu jen tak dlouho, dokud si na něj zvířata nezvykla – kůň s ním šel poslušně a pes neštěkal, když odcházel.“

Gwendu kvůli Wulfrikovi bolelo u srdce, neboť přišel o koně v době, kdy ho nejvíc potřeboval. „Myslím, že tudy nešel,“ řekla s rozmyslem. „Určitě nešel dřív než já – noc byla hrozně tmavá. A kdyby mě následoval, viděla bych ho.“ Do vesnice a z ní vedla jen jedna silnice a ta končila u panského sídla. Jenže přes pole vedly četné stezky. „Nejspíš to vzal po cestě mezi Potočním a Dlouhým polem – tak se dostane do lesa nejrychleji.“

„Kůň se po lese nemůže pohybovat moc rychle. Mohl bych ho ještě dohonit.“ Wulfrik se obrátil a rozběhl se zpátky, odkud přišel.

„Hodně štěstí,“ zavolala za ním Gwenda a on jí zamával, aniž otočil hlavu.

Štěstí mu však nepřálo.

Když se Gwenda pozdě odpoledne vláčela s pytlem hrachu z Potočního pole do panské stodoly, šla kolem Dlouhého pole a spatřila znovu Wulfrika. Kypřil půdu na svém úhoru rýčem. Zřejmě Grama nedohonil a koně zpátky nedostal.

Odložila pytel a přešla po poli k němu. „Takhle to nejde," zavrtěla hlavou. „Máš tady třicet akrů a zoral jsi kolik – deset? Nikdo nedokáže zrejt dvacet akrů."

Nepodíval se jí do očí. Se zaťatými zuby ryl dál. „Nemůžu orat," odpověděl. „Nemám koně."

„Zapřáhni sebe," vyzvala ho. „Jsi silnej a tohle je lehkej pluh – jenom se chceš zbavit bodláků."

„Nemám nikoho, kdo by se postavil za pluh."

„Ale máš."

Upřeně se na ni zadíval.

„Budu to dělat já," vysvětlila mu.

Zavrtěl hlavou.

Pokračovala: „Přišel jsi o rodinu a teď jsi přišel o koně. Sám to nezvládneš. Nemáš na vybranou. Musíš mi dovolit, abych ti pomáhala."

Odvrátil hlavu a zahleděl se přes pole k vesnici a ona věděla, že myslí na Annet.

„Hned ráno budu připravená," oznámila mu.

Opět spočinul očima na ní. V tváři se mu zračila rozpolcenost mezi láskou k půdě a touhou vyhovět Annet.

„Zaklepu ti na dveře," dodala. „Zbytek úhoru zoráme spolu." Otočila se a vykročila zpátky. Pak se zastavila a ohlédla se.

Neřekl ano.

Ale neřekl ne.

Dva dny orali, potom sušili seno a sbírali jarní zeleninu.

Když teď Gwenda už nevydělávala, aby mohla vdově Hubertsové zaplatit za ubytování a stravu, potřebovala spát někde jinde, a tak se přestěhovala do chléva k Wulfrikovi. Vysvětlila mu důvody a on nic nenamítal.

Po prvním dnu Annet přestala Wulfrikovi přinášet v poledne oběd. Gwenda tedy připravovala pro ně oba jídlo z jeho spižírny:

chléb, džbán s pivem, vařená vejce nebo studenou slaninu a jarní cibulky nebo řepu. Wulfrik opět přijal změnu bez poznámky.

Pořád ještě měla u sebe nápoj lásky. Hliněnou lahvičku přechovávala v koženém váčku zavěšeném na řemínku kolem krku. Visel jí mezi prsy, ukrytý před cizími pohledy. Mohla by mu nápoj vlít do piva o kterékoli polední přestávce, ale uprostřed polí a za bílého dne by nemohla jeho účinku využít.

Každý den večer chodil k Perkinovi domů a večeřel s Annet a její rodinou. Gwenda zatím sedávala sama u něj v kuchyni. Když se vrátil, často vypadal zasmušile, ale Gwendě nic neříkal. Soudila, že musel překonávat Annetiny námitky. Než šel spát, už nic nejedl ani nepil, a Gwenda tak neměla příležitost lektvar použít.

V sobotu po Gramově útěku si Gwenda k večeři uvařila zeleninu s nasoleným vepřovým. Wulfrikův dům měl zásoby potravin pro čtyři dospělé, jídla tu tedy byla spousta. I teď v červenci byly večery chladné, a tak když se najedla, přiložila do ohně v kuchyni další poleno. Dívala se, jak vzplanulo, a přemýšlela o prostém, předvídatelném životě, který vedla před pouhými pár týdny, a žasla nad tím, jak se jí ten život zhroutil úplně stejně jako most v Kingsbridgi.

Když se otevřely dveře, myslela si, že se Wulfrik vrací domů. Po jeho návratu vždycky odcházela do chléva, ale před spaním ji obvykle potěšilo pár přátelských slov, která mezi sebou prohodili. Dychtivě zvedla hlavu, neboť doufala, že spatří jeho hezkou tvář. Utrpěla však nepříjemný otřes.

Nebyl to Wulfrik, byl to její otec.

A s ním přišel jakýsi zarostlý cizí chlap.

Vyděšeně vyskočila. „Co chceš?“

Skok nepřátelsky zaštěkal, ale se strachem se od Jobyho odklidil.

Joby odpověděl: „No tak, holčičko, nemusíš si dělat vrásky, jsem přece tvůj táta.“

S hrůzou si vzpomněla na matčino nejasné varování v kostele. „Kdo je to?“ zeptala se a ukázala na cizího muže.

„Tady to je Jonah z Abingdonu, obchoduje s kůžema.“

Jonah možná kdysi byl obchodníkem, pomyslela si chmurně Gwenda, a možná dokonce pochází z Abingdonu, ale boty má roztr-

hané, oblečení špinavé a rozcuchané vlasy a vousy dokazují, že městského holiče neviděl už několik let.

Gwenda předstírala větší odvahu, než jakou cítila, a vyzvala oba muže: „Jděte pryč.“

„Povídal jsem ti, že je prudká,“ prohodil Joby k Jonahovi. „Ale je to hodný děvče, a silný.“

Jonah poprvé promluvil: „Žádnej strach.“ Olízl si rty a pozorně si Gwendu prohlédl; litovala, že má na sobě jen lehké vlněné šaty. „Já jsem už pár klisniček zkrotil,“ dodal.

Gwenda nepochybovala, že otec vyplnil hrozbu a znovu ji prodal. Myslela si, že je v bezpečí, když odešla z jeho domu. Vesničané by přece určitě nedovolili, aby byl unesen člověk, kterého jeden z nich zaměstnává! Jenže teď je tma, a než si kdokoli uvědomí, co se stalo, mohla by být už bůhvíkde.

Nikdo, kdo by jí pomohl, tu není.

Ona se přesto bez boje nevzdá.

Zoufale se rozhlédla kolem sebe a hledala nějakou zbraň. Poleno, které před pár minutami přiložila do ohně, na jednom konci hořelo, ale bylo skoro dvacet palců dlouhé a jeho druhý konec trčel lákavě ven. Rychle se shýbla a popadla ho.

„No tak, copak copak,“ zabručel Joby. „Přece bys neublížila tatínkovi!“ Přikročil blíž.

Zmocnila se jí zuřivost. Jak se odvažuje o sobě mluvit jako o tatínkovi, když se ji pokouší prodat? Náhle mu chtěla ublížit. Zuřivě vykřikla, skočila proti němu a strčila mu planoucí poleno před obličej.

Joby odskočil dozadu, ale Gwenda, šílená zuřivostí, postupovala za ním. Skok zběsile štěkal. Joby zvedl paže, aby se ochránil, a snažil se poleno odstrčit, jenže Gwenda byla také silná. Jeho rozmáchlé paže ji nezastavily a ona mu vrazila rozžhavený konec polena do obličeje. Zařval bolestí. Špinavé vousy mu začaly hořet a místností se rozšířil odporný puch spáleného masa.

Potom Gwendu zezadu chytil Jonah. Pevným objetím jí přitiskl paže k tělu. Pustila hořící poleno na zem. Ze slámy na podlaze okamžitě vyskočily plameny. Skok, vyděšený ohněm, vyběhl z domu.

Gwenda zápasila, kroutila se v Jonahově sevření, zmítala se ze strany na stranu, ale on byl překvapivě silný. Zvedl ji nad zem.

Ve dveřích se objevila vysoká postava. Gwenda viděla jen obrysy a ty opět zmizely. Muž hodil Gwendu na zem. Chvíli byla omráčená. Když se probrala, Jonah na ní klečel a svazoval jí ruce provazem.

Vysoká postava se objevila znovu a Gwenda poznala Wulfrika. Tentokrát přinášel velký dubový kbelík. Rychle vychrstl jeho obsah na hořící slámu a plameny uhasil. Potom přehmátl, kbelíkem se rozmáchl a mohutným úderem zasáhl klečícího Jonaha do hlavy.

Sevření na Gwendiných rukou povolilo. Odtáhla zápěstí od sebe a cítila, jak se provaz rozvazuje. Wulfrik se znovu rozmáchl kbelíkem a udeřil Jonaha podruhé, tentokrát ještě silněji. Jonah zavřel oči a sesul se na podlahu.

Joby si uhasil hořící vousy rukávem, pak padl na kolena a naříkal bolestí.

Wulfrik zvedl omdlelého Jonaha za halenu. „Kdo je proboha tohle?“

„Jmenuje se Jonah. Otec mě chtěl tomu mužskýmu prodat.“

Wulfrik zvedl muže za opasek, odnesl ho k domovním dveřím a vyhodil ho na silnici.

Joby sténal. „Pomoz mi, mám spálenej obličej.“

„Já abych ti pomohl?“ opáčil Wulfrik. „Tys mi podpálil chalupu, napadl ženu, která pro mě pracuje, a chceš, abych ti pomohl? Vypadni odtud!“

Joby se zvedl, žalostně skučel a klopýtal k domovním dveřím. Gwenda pátrala ve svém srdci, ale žádný soucit nenašla. I tu trochu lásky, kterou k němu snad mohla pociťovat, dnes otec zničil. Joby se vypotácel ze dveří a Gwenda doufala, že už na ni v životě nepromluví.

U zadních dveří se objevil Perkin se svíčkou v ruce. „Co se stalo?“ zeptal se. „Měl jsem dojem, že slyším nějakej křik.“ Gwenda viděla, jak za ním postává Annet.

Wulfrik odpověděl: „Přišel sem Joby ještě s jedním darebákem. Pokoušeli se Gwendu odvlíct.“

Perkin zavrčel. „Zřejmě sis poradil.“

„Bez potíží.“ Wulfrik si uvědomil, že pořád ještě drží v ruce kbelík, a odložil ho.

Annet se zeptala: „Nejsi zraněnej?“

„Ani v nejmenším.“

„Nepotřebuješ něco?“

„Chci jenom spát.“

Perkin a Annet se dovtípili a odešli. Nikdo jiný ten rozruch zřejmě nezaznamenal. Wulfrik zavřel dveře.

Ve světle z ohniště pohlédl na Gwendu. „Jak ti je?“

„Ještě se celá třesu.“ Posadila se na lavici a lokty se opřela o kuchyňský stůl.

Wulfrik šel do spíže. „Napij se trochu vína, aby ses uklidnila.“ Vytáhl soudek, postavil ho na stůl a z police vzal dva poháry.

Gwenda byla rázem ve střehu. Nemohla by tohle být její příležitost? Snažila se rychle vzpamatovat. Musela by jednat rychle.

Wulfrik nalil do pohárů víno, potom vrátil soudek do spíže.

Gwenda měla jen pár vteřin. Zatímco byl otočený zády, sáhla si na prsa a vytáhla váček, který jí visel na koženém řemínku kolem krku. Z váčku vysypala lahvičku. Třesoucí se rukou ji otevřela a obsah vylila do Wulfrikova poháru.

Otočil se ve chvíli, kdy zastrkovala váček zpátky pod šaty. Poplácala se, jako by si jen upravovala oblečení. Jako typický muž si ničeho nevšiml a posadil se ke stolu naproti ní.

Uchopila pohár a zvedla ho k přípitku. „Zachránil jsi mě,“ řekla. „Děkuju ti.“

„Třese se ti ruka,“ poznamenal. „Měla jsi ošklivý zážitek.“

Oba se napili.

Gwenda přemýšlela, jak dlouho bude trvat, než nápoj zaúčinkuje.

Wulfrik pokračoval: „Ty jsi zachránila mě, protože mi pomáháš na poli. Já děkuju tobě.“

Znovu se napili.

„Nevím, co je horší,“ povzdechla si Gwenda. „Mít otce jako je ten můj, nebo jako ty nemít otce žádnýho.“

„Je mi tě líto,“ pronesl Wulfrik zamyšleně. „Já mám na rodiče aspoň hezký vzpomínky.“ Vypil pohár do dna. „Já víno obyčejně nepiju – nemám rád ten malátný pocit –, ale tohle je báječný.“

Bedlivě ho pozorovala. Mattie Vědma říkala, že se začne chovat zamilovaně. Gwenda pátrala po nějakých příznacích. A on se také zakrátko na ni začal dívat, jako by ji viděl poprvé. Po chvíli prohodil: „Víš, ty máš takový milý obličej. Strašně dobrosrdečný.“

Teď měla využít ženských triků a svést ho. S pocitem paniky si však uvědomila, že s tím nemá žádné zkušenosti. Ženy jako Annet to dělají neustále. Když však přemýšlela o tom, co dělá Annet – jak se upejpavě usmívá, sahá si do vlasů, mrká řasami –, nedokázala nic takového ani zkusit. Cítila se hloupě.

„Jsi hodný,“ promluvila, aby získala čas. „Ale tvůj obličej prozrazuje ještě něco.“

„Co?“

„Sílu. Takovou, co nepochází z velkejch svalů, ale z odhodlání.“

„Dneska večer se cítím silný.“ Zakřenil se. „Říkala jsi, že nikdo nedokáže zrejt dvacet akrů – ale já teď mám pocit, že bych to dokázal.“

Položila ruku na jeho. „Jen odpočívej,“ usmála se. „Na to máš spoustu času.“

Zadíval se na její malou ruku na své velké. „Máme různou barvu kůže,“ podivil se, jako by objevoval cosi úžasného. „Koukej: tvoje je hnědá, moje růžová.“

„Máme každej jinou kůži, jiný vlasy, jiný oči. Jakýpak by asi byly naše děti?“

Při pomyšlení na to se usmál. Potom se jeho výraz změnil, neboť si uvědomil, že na jejích slovech je cosi špatného. Rázem zvážněl. Tato proměna by Gwendě mohla připadat komická, kdyby jí tolik nezáleželo na tom, co k ní Wulfrik cítí. Vážně pronesl: „My žádný děti mít nebudeme.“ Odtáhl ruku.

„Nebudeme na to myslet,“ pronesla zoufale.

„Nepřeješ si někdy…“ Hlas se mu vytratil.

„Co?“

„Nepřeješ si někdy, aby všechno bylo jinak, než jak to je?“

Zvedla se, obešla stůl a posadila se těsně k němu. „Nemusíš si jen přát," vyzvala ho. „Jsme sami a je noc. Můžeš dělat, cokoli chceš." Podívala se mu přímo do očí. „Cokoli."

Zíral na ni. Spatřila v tváři touhu a s pocitem vítězství si uvědomila, že po ní touží. Bylo zapotřebí nápoje lásky, aby to vyšlo najevo, ale jeho touha byla nepochybně opravdová. Právě teď si nepřál nic jiného než se s ní milovat.

Přesto nic nedělal.

Vzala ho za ruku. Neodporoval, a ona si ji přitáhla ke rtům. Chvíli ty velké, drsné prsty držela, pak si přitiskla jeho dlaň k ústům. Políbila ji a dotkla se jí špičkou jazyka. Potom si jeho ruku přitiskla k prsu.

Ruka ho sevřela tak, že se zdál maličký. Pootevřel ústa a Gwenda viděla, že těžce dýchá. Zaklonila hlavu, aby ji políbil, ale on se k ničemu neměl.

Vstala, rychle si stáhla šaty přes hlavu a odhodila je na podlahu. Stála před ním nahá ve světle, které vrhalo ohniště. S otevřenými ústy na ni upíral vytřeštěný pohled, jako by se stal svědkem zázraku.

Znovu ho uchopila za ruku. Tentokrát ji zavedla k hebkému místu mezi svými stehny. Ruka pokryla celý trojúhelník ochlupení. Gwenda byla tak vlhká, že do ní jeden prst vklouzl a ona bezděčně zasténala rozkoší.

Jenže Wulfrik neudělal nic z vlastní vůle a ona pochopila, že je ochromený nerozhodností. Chtěl ji, ale nezapomněl na Annet. Gwenda by s ním mohla pohybovat celou noc jako s loutkou, možná by mohla mít dokonce sex s jeho netečným tělem, ale nic by se tím nezměnilo. Potřebovala, aby se ujal iniciativy.

Přidržela si jeho ruku v rozkroku a předklonila se. „Polib mě," vyzvala ho. Přiblížila k němu tvář. „Prosím," dodala. Byla vzdálena palec od jeho úst. Blíž nešla: tu mezeru musí překonat on.

Náhle se pohnul.

Odtáhl ruku, odvrátil se od ní a postavil se. „Tohle je nesprávný," řekl.

A ona věděla, že prohrála.

Do očí jí vyhrkly slzy. Zvedla šaty z podlahy a přidržela si je před sebou, aby zakryla nahotu.

„Odpusť,“ omluvil se. „Neměl jsem nic takového dělat. Svedl jsem tě na nesprávnou cestu. Bylo to ode mě krutý.“

Ne, nebylo, pomyslela si. To já jsem krutá. Já jsem tě sváděla. Jenže tys byl příliš silnej. Jsi příliš loajální, příliš věrnej. Pro mě jsi příliš dobrej.

Neřekla však nic.

Stále od ní odvracel oči. „Musíš jít do chlíva,“ požádal ji. „Běž spát. Ráno to bude jiný. Třeba to bude zase dobrý.“

Vyběhla zadními dveřmi, aniž se zdržovala s oblékáním. Svítil měsíc, ale nebyl tu nikdo, kdo by ji mohl vidět, a jí to bylo stejně jedno. Ve chvilce zmizela v chlévě.

Na konci dřevěné boudy byla zvýšená půda s čistou slámou. Tam každou noc spala. Vylezla po žebříku a ulehla; cítila se příliš mizerně, než aby jí vadila ostrá sláma zabodávající se jí do kůže. Plakala zklamáním a studem.

Když se konečně utišila, vstala, oblékla se a zabalila se do přikrývky. Zdálo se jí, že přitom zaslechla zvenčí kroky. Vykoukla škvírou ve zdi z proutí a hlíny.

Byl skoro úplněk a Gwenda dobře viděla. Wulfrik byl venku. Došel ke dveřím do chléva. Gwendě se rozbušilo srdce. Třeba to všechno ještě neskončilo. U dveří však zaváhal a pak se vzdálil. Vrátil se k domu, u dveří do kuchyně se otočil, došel zpátky k chlévu a opět se otočil.

Pozorovala ho, jak chodí sem tam; srdce jí bušilo, ale nepohnula se. Udělala vše, co bylo v jejích silách, aby ho povzbudila. Poslední krok musí učinit sám.

Zastavil se u kuchyňských dveří. Měsíční světlo vykreslovalo obrysy jeho postavy stříbrnou čárou od kštice až po boty. Zřetelně viděla, jak si sáhl pod spodky. Věděla, co bude dělat – totéž už viděla provádět svého staršího bratra. Uslyšela, jak Wulfrik zasténal a začal dělat pohyby, jež byly karikaturou milování. Nemohla od něj odvrátit oči. Byl krásný v měsíčním svitu. Mrhal svou touhou a Gwenda měla pocit, že jí pukne srdce.

20

V neděli před narozeninami svatého Adolpha podnikl Godwyn kroky proti Slepému Carlusovi.

Tuto neděli se každoročně konala v kingsbridgeské katedrále mimořádná bohoslužba. Převor v čele procesí mnichů nesl chrámem kosti svatého; potom se modlili, aby sklizni přálo počasí.

Godwyn měl jako obvykle za úkol připravit chrám na bohoslužbu – rozmístit svíce, nachystat kadidlo a přesunout některé kusy vnitřního vybavení – samozřejmě za pomoci noviců a takových sluhů, jako je Philemon. O svátku svatého Adolpha bylo zapotřebí ještě jednoho oltáře: byl to ozdobně vyřezávaný dřevěný stůl postavený na stupínku, který bylo možné přenášet po chrámu podle potřeby. Godwyn tento oltář umístil na východní okraj křížení chrámových lodí a postavil na něj dva postříbřené svícny. S obavami přitom přemítal o svém postavení.

Když teď přesvědčil Thomase, aby se ucházel o zvolení převorem, jeho příštím krokem by mělo být vyřazení protivníka ze hry. Carlus by měl být snadný terč – ovšem svým způsobem to byla nevýhoda, protože Godwyn nechtěl vypadat jako bezohledný člověk.

Doprostřed oltáře postavil relikviářový kříž. Byl to zlatý krucifix ozdobený drahokamy, v jehož nitru se nalézalo dřevo z Kristova kříže. Kříž, na kterém zemřel Kristus, jako zázrakem našla před tisíci lety Helena, matka Konstantina Velikého, a úlomky z něj si našly cestu do chrámů po celé Evropě.

Když Godwyn zdobil oltář, spatřil nedaleko matku Cecilii. Přerušil práci a šel si s ní promluvit. „Slyšel jsem, že hrabě Roland už nabyl rozumu," poznamenal. „Chvála Bohu."

„Amen," odpověděla. „Měl tak dlouho horečky, že jsme se všichni obávali o jeho život. Tou roztříštěnou lebkou se mu musela do mozku dostat nějaká zlá tělesná šťáva. Nic z toho, co říkal, nedávalo smysl. Dneska ráno se probudil a mluvil normálně."

„Vyléčila jsi ho."

„Bůh ho vyléčil."

„Přesto by ti měl být vděčný."

Usmála se. „Jsi mladý, bratře Godwyne. Teprve poznáš, že mocní muži nikdy neprojevuji vděk. Ať jim dáš cokoli, přijímají to jako své právo.“

Její blahosklonnost Godwynovi vadila, ale podráždění skryl. „Každopádně teď můžeme konečně uskutečnit volbu převora.“

„Kdo zvítězí?“

„Deset mnichů nezvratně přislíbilo, že budou hlasovat pro Carluse a jenom sedm pro Thomase. S vlastním hlasem kandidátů to dělá jedenáct proti sedmi při šesti nerozhodných.“

„Může se to tedy zvrátit tam i tam.“

„Jenomže Carlus vede. Thomas by potřeboval tvou pomoc, matko Cecilie.“

„Já nehlasuji.“

„Máš však vliv. Kdybys řekla, že klášter potřebuje přísnější řízení a jisté reformy a že by to podle tvého názoru dokázal spíš Thomas, některé váhající by to zviklalo.“

„Já bych neměla nikomu stranit.“

„Možná ne, ale mohla bys nadhodit, že už nebudeš mnichům dál přispívat, pokud nebudou zacházet s penězi lépe. Co je na tom špatného?“

Její bystré oči pobaveně zajiskřily: ji nelze lehce přesvědčit. „To by byl šifrovaný vzkaz o podpoře bratra Thomase.“

„Ano.“

„Jsem přísně nestranná. S radostí budu spolupracovat s kýmkoli, koho si mniši vyberou. A to je moje poslední slovo, bratře.“

Uctivě sklonil hlavu. „Tvé rozhodnutí samozřejmě respektuji.“

Přikývla a odešla.

Godwyn měl radost. Nikdy neočekával, že by Thomase podporovala. Matka Cecilia je umírněná. Všichni předpokládají, že straní Carlusovi. Jenže Godwyn nyní může šířit zprávu, že by jí vyhovoval kterýkoli kandidát. Ve skutečnosti se mu podařilo podrýt její výslovnou podporu Carlusovi. Mohla by se rozzlobit, až uslyší, jak Godwyn její slova využívá, ale od svého prohlášení o nestrannosti neustoupí.

Jsem tak chytrý, pomyslel si; skutečně si zasloužím stát se převorem.

Vyřadit Cecilii ze hry je prospěšné, ale k rozdrcení Carluse to nestačí. Godwyn potřeboval mnichům názorně předvést, jak je Carlus neschopný je vést. Úzkostně doufal, že se mu dnes taková příležitost naskytne.

Carlus a Simeon teď v chrámu nacvičují bohoslužbu. Carlus je zastupující převor, takže musí vést procesí a nést relikviář zdobený slonovinou a zlatem, ve kterém jsou uloženy světcovy kosti. Chrámem ho provázel Simeon, pokladník a Carlusův starý přítel, a Godwyn viděl, jak Carlus počítá kroky, aby při obřadu mohl kráčet bez pomoci. Na věřící silně působilo, když se Carlus navzdory slepotě pohyboval s jistotou: vypadalo to jako menší zázrak.

Procesí vždy začínalo na východním konci chrámu, kde byly ostatky uloženy pod hlavním oltářem. Převor odemkl skříň a vytáhl relikviář. Nesl ho severní uličkou kněžiště, kolem severního transeptu, severní uličkou lodi, přes západní konec zpět do středu lodi a do křížení. Tam vystoupil po dvou schůdcích a položil ho na druhý oltář, který připravil Godwyn. Svaté ostatky tu zůstanou po zbytek obřadu, aby na ně věřící viděli.

Godwyn se rozhlédl po chrámu a oko mu padlo na opravy prováděné v jižní části kněžiště. Přistoupil blíž, aby se podíval, jak práce pokračují. Merthin už tu nebyl, protože ho Elfrik vyhodil, ale jeho překvapivě jednoduchá metoda se zde používala dál. Místo nákladného bednění, které by podpíralo nové zdivo po dobu, než malta zatvrdne, držel každý kámen na místě pomocí provazu přehozeného přes dlouhý okraj kamene a dole zatíženého. Tento systém nebylo možné použít pro stavbu žebroví klenby, kterou tvoří dlouhé tenké kameny pokládané vedle sebe; pro tyto účely bylo bednění nezbytné. Přesto Merthin ušetřil převorství velké peníze za tesařské práce.

Godwyn uznával, že je Merthin mimořádně nadaný, ale necítil se s ním dobře a raději pracoval s Elfrikem. V případě Elfrika bylo vždy spolehnutí, že bude ochotným nástrojem, který nikdy nedělá potíže, zatímco u Merthina bylo velice pravděpodobné, že si půjde svou cestou.

Carlus a Simeon odešli. Chrám je na bohoslužbu připraven. Godwyn poslal pryč všechny muže, kteří mu pomáhali, kromě Philemona. Ten zametal podlahu v křížení.

Chvíli byli ve velké katedrále jen oni dva.

Toto byla Godwynova příležitost. Napůl promyšlený plán se mu teď v hlavě dotvořil. Zaváhal, neboť to bylo strašlivě riskantní. Ale rozhodl se riskovat.

Pokynul Philemonovi. „Pojď sem," vyzval ho. „Rychle – postrč ten stupínek o yard."

Katedrála představovala pro Godwyna převážně pouhé pracoviště. Bylo to místo, které se používalo, budova, která se opravovala, byl to zdroj příjmů a zároveň finanční břemeno. Avšak při příležitostech, jako byla tato, se majestát katedrály obnovoval. Plamínky svíček se mihotaly a jejich odraz se blýskal na pozlacených svícnech. Mniši a jeptišky v hábitech proplouvali mezi starobylými kamennými pilíři a hlasy sboru se vznášely k vysoké klenbě. Žádný div, že stovky obyvatel města ani nedutaly a nespouštěly z nich oči.

Carlus vedl procesí. Zatímco mniši a jeptišky zpívaly, otevřel skříňku pod hlavním oltářem – pracoval po hmatu – a vytáhl relikviář zdobený zlatem a slonovinou. Přidržel ho vysoko před sebou a začal obcházet chrám. Se svým bílým vousem a nevidoucíma očima byl obrazem svaté nevinnosti.

Padne do Godwynovy pasti? Bylo to tak prosté – zdálo se to až příliš snadné. Godwyn se ubíral několik kroků za Carlusem. Kousl se do rtu a snažil se zůstat klidný.

Věřící byli jako omráčení. Godwyn nikdy nepřestával žasnout nad tím, jak ochotně sebou nechávají manipulovat. Kosti nemohli vidět, a i kdyby je viděli, nedokázali by je rozeznat od ostatků kteréhokoli jiného člověka. Avšak díky nákladné extravaganci skříňky, tajemné kráse zpěvu, jednotným hábitům mnichů a jeptišek a nad nimi se tyčící architektuře, která z nich všech činila trpaslíky, pociťovali přítomnost čehosi svatého.

Godwyn Carluse pozorně sledoval. Když mnich došel přesně do středu nejzápadnějšího výklenku severní lodi, otočil se ostře doleva. Simeon byl připraven usměrnit ho, kdyby se spletl, ale nebylo toho zapotřebí. To je dobře: čím více si bude Carlus jistý, tím spíš v klíčovém okamžiku klopýtne.

Carlus si odpočítával kroky a dokráčel přesně do středu hlavní lodi, pak se opět otočil a zamířil přímo k oltáři. Zpěv v pravý okamžik skončil a procesí se dál ubíralo v uctivém tichu.

Je to asi jako když hledáš uprostřed noci cestu na latrínu, pomyslel si Godwyn. Carlus převážnou část života procházel tuto cestu k oltáři několikrát do roka. Nyní to činí v čele procesí, což mu musí působit napětí. Vypadal však klidně, pouze lehký pohyb rtů prozrazoval, že počítá. Jenže Godwyn se postaral o to, aby Carlusův výpočet nevyšel. Znemožní se? Nebo se z toho nějak dostane?

Když byly kolem věřících neseny posvátné kosti, všichni v bázni ustupovali. Věděli, že i když se jenom dotknou skříňky, může nastat zázrak, avšak zároveň byli přesvědčeni, že jakákoli neúcta vůči ostatkům by mohla mít katastrofální důsledky. Duchové zemřelých jsou stále přítomni, bdí nad svými ostatky a čekají na den posledního soudu. A ti, kdo vedli svatý život, mají téměř neomezenou moc odměňovat či trestat žijící.

Godwyna napadlo, že to, co se má za chvíli přihodit v kingsbridgeské katedrále, by mohlo vzbudit nelibost svatého Adolpha. Zachvěl se chvilkovou hrůzou. Vzápětí se ale uklidnil při pomyšlení, že jedná pro dobro převorství, které poskytuje přístřeší posvátným kostem, a že vševědoucí svatý, jenž vidí do lidských srdcí, pochopí, že toto je nejlepší řešení.

Carlus se přiblížil k oltáři a zpomalil, ale krok měl stále stejně dlouhý. Godwyn zatajil dech. Carlus zřejmě zaváhal, když učinil krok, který ho podle jeho výpočtu měl přivést těsně ke stupínku s oltářem. Godwyn bezmocně přihlížel a bál se nějaké změny na poslední chvíli.

Carlus postupoval sebejistě dál.

Narazil nohou o kraj stupínku o yard dřív, než očekával. Náraz jeho sandálu do dutého dřeva se v tichu hlasitě rozlehl. Otřesený Carlus vykřikl strachy. Pohyb ho však nesl dál.

Godwynovo srdce vítězně zajásalo – to však trvalo jen okamžik, pak došlo ke katastrofě.

Simeon natáhl paži, aby Carluse zachytil, ale bylo pozdě. Skříňka vylétla Carlusovi z rukou. Věřící hrůzou zalapali po dechu. Drahocenná skříňka dopadla na kamennou podlahu, otevřela se dokořán

a světcovy kosti se vysypaly. Carlus vrazil do bohatě vyřezávaného oltáře a odstrčil ho ze stupínku; veškerá výzdoba a svíčky popadaly na zem.

Godwyn se zhrozil. Bylo to mnohem horší, než zamýšlel.

Světcova lebka se dokutálela po podlaze Godwynovi k nohám.

Jeho plán vyšel – ale až příliš dobře. Godwyn chtěl, aby Carlus upadl a vypadal bezmocně, ale znesvěcení svatých ostatků nezamýšlel. S hrůzou zíral na lebku válející se na zemi a zdálo se mu, že její prázdné oči na něho vyčítavě hledí. Jaký strašlivý trest na něho dopadne?

Může vůbec někdy takový zločin napravit?

Godwyn nějakou nehodu očekával, a proto byl poněkud méně otřesen než všichni ostatní a vzpamatoval se jako první. Jak stál nad kostmi, zvedl obě paže nad hlavu a zvolal, aby přehlušil všeobecnou vřavu: „Všichni – na kolena! Musíme se modlit!“

Věřící vepředu poklekli, ostatní je rychle následovali. Godwyn začal známou modlitbu a mniši a jeptišky se připojili. Zatímco se chrám plnil modlitbou, Godwyn narovnal relikviář, který se zdál nepoškozený. Za doprovodu latinských slov modlitby donesl lebku ke skříňce a vložil ji dovnitř.

Viděl, jak se Carlus s námahou pokouší vstát. Ukázal na dvě jeptišky. „Pomozte podpřevorovi do špitálu,“ vyzval je. „Bratře Simeone, matko Cecilie, doprovodili byste ho, prosím?“

Zvedl další kost. Měl strach, neboť věděl, že na tom, co se stalo, má větší vinu než Carlus. Ovšem jeho úmysly byly čisté, a tak stále doufal, že světce obměkčí. Zároveň si uvědomoval, že jeho činy musejí v očích všech přítomných vypadat dobře: přebírá v krizové situaci vedení jako pravý vůdce.

Tento okamžik posvátné hrůzy a děsu však nesmí trvat příliš dlouho. Je zapotřebí posbírat kosti rychleji. „Bratře Thomasi,“ zavolal. „Bratře Theodoriku. Pojďte mi pomoct.“ Philemon přikročil také, ale Godwyn ho mávnutím ruky odmítl: není mnich a kostí se smějí dotknout pouze Boží muži.

Carlus za pomoci Simeona a Cecilie odkulhal z chrámu a zanechal Godwyna jako nesporného pána situace.

Godwyn pokynul Philemonovi a dalšímu sluhovi Othovi a přikázal jim, aby dali do pořádku oltář. Postavili ho zpátky na stupínek. Otho posbíral svícny a Philemon zvedl krucifix s drahokamy. Uctivě je umístili na oltář a pak ještě šátrali na podlaze po svíčkách.

Všechny kosti byly posbírány. Godwyn se pokoušel zavřít víko relikviáře, ale to se zkroutilo a nepasovalo. Přivřel ho co nejvíc a skříňku obřadně položil na oltář.

Godwyn si včas vzpomněl, že jako hlavu převorství chce ukázat Thomase, nikoli sebe – prozatím. Zvedl knihu, kterou předtím nesl Simeon, a podal ji Thomasovi. Thomasovi nebylo zapotřebí vysvětlovat, co má dělat. Otevřel knihu, nalezl správnou stránku a přečetl verše. Mniši a jeptišky se seřadili po stranách oltáře a Thomas je potom za zpěvu žalmu vedl.

Nějakým způsobem obřad dovedli do konce.

Sotva Godwyn vyšel z chrámu, opět se roztřásl. Byla to málem katastrofa, ale zdá se, že on z toho vyvázl.

Když procesí dorazilo k ambitům a rozešlo se, mniši se vzrušeně rozpovídali. Godwyn se opřel o pilíř a usilovně se snažil vzpamatovat. Poslouchal, co si mniši povídají. Někteří měli pocit, že znesvěcení ostatků bylo znamení, že si Bůh nepřeje, aby se Carlus stal převorem – odezva, kterou Godwyn zamýšlel. K jeho hrůze však většina z nich vyjadřovala s Carlusem soucit. Tohle si Godwyn nepřál. Uvědomil si, že by takto mohl Carlusovi poskytnout výhodu soucitu.

Sebral se a pospíchal do špitálu. Potřebuje se dostat ke Carlusovi, dokud je ještě oslabený a než se mu donese, že pro něj mniši mají porozumění.

Podpřevor seděl v posteli s jednou paží na závěsu a s ovázanou hlavou. Byl bledý, vypadal otřeseně a každou chvíli mu v tváři nervózně zacukalo. Simeon seděl vedle něj.

Simeon pohlédl na Godwyna s odporem. „Předpokládám, že máš radost," zavrčel.

Godwyn si ho nevšímal. „Bratře Carlusi, potěší tě, že ostatky svatého se vrátily na své obvyklé místo za doprovodu modliteb a zpěvu hymnů. Svatý nám všem určitě tu tragickou nešťastnou náhodu odpustí."

Carlus zavrtěl hlavou. „Žádné nešťastné náhody nejsou. Všechno určuje Bůh.“

Godwynovi stoupla naděje. Tohle zní slibně.

Simeon uvažoval stejně, a tak se snažil Carluse zadržet. „Jen žádná ukvapená slova, bratře.“

„Je to znamení,“ pokračoval Carlus. „Bůh nám oznamuje, že si nepřeje, abych byl převorem.“

V toto Godwyn doufal.

Simeon namítl: „Nesmysl.“ Ze stolku vedle lůžka zvedl hrnek. Godwyn tušil, že v něm je teplé víno s medem, jež matka Cecilia předepisuje na většinu neduhů. Simeon vložil hrnek Carlusovi do ruky. „Napij se.“

Carlus se napil, ale od tématu hovoru se neodchýlil. „Nebrat takové zlé znamení na vědomí by byl hřích.“

„Zlá znamení nelze tak snadno vykládat,“ protestoval Simeon.

„Možná ne. Ale i kdybys měl pravdu, budou bratři hlasovat pro převora, který nedokáže nést ostatky svatého, aniž upadne?“

Godwyn upozornil: „Někteří by ve skutečnosti spíš mohli být vedeni soucitem a stát při tobě, a ne že by je to odpudilo.“

Simeon na něj zmateně pohlédl a přemýšlel, co má za lubem.

Byl podezíravý právem. Godwyn hrál úlohu ďáblova advokáta, protože chtěl z Carluse vymámit víc než jen nejasné vyjádření pochybností. Nemohl by z něj dostat konečné rozhodnutí, že se nebude o postavení převora ucházet?

Jak očekával, Carlus se s ním opět přel. „Člověk by se měl stát převorem proto, že si ho bratři váží a věří, že je moudře povede – nikoli proto, že ho zvolí ze soucitu.“ Mluvil s trpkou zkušeností člověka, který je celý život tělesně postižený.

„To je asi pravda,“ připustil Godwyn s předstíranou zdráhavostí, jako kdyby připuštění této skutečnosti z něj bylo vymámeno proti jeho vůli. Riskantně dodal: „Možná má ale bratr Simeon pravdu a ty bys měl jakékoli konečné rozhodnutí odložit, dokud se nebudeš cítit lépe.“

„Cítím se stejně, jak se budu cítit kdykoli jindy,“ odvětil Carlus, neboť odmítal přiznat před mladým Godwynem nějakou slabost.

„Nic se nezmění. Zítra na tom budu tak jako dnes. O zvolení převorem se ucházet nebudu.“

To byla slova, na která Godwyn čekal. Ihned se zvedl a sklonil hlavu, jako by uznával oprávněnost podpřevorova rozhodnutí, ale ve skutečnosti skrýval obličej, aby náhodou nedal najevo pocit vítězství. „Máš vše ujasněné jako vždycky, bratře Carlusi,“ poznamenal. „Vyřídím tvá přání ostatním mnichům.“

Simeon otevřel ústa k protestu, ale zabránila mu v tom matka Cecilia přicházející do pokoje od schodiště. Vypadala zneklidněně. „Hrabě Roland žádá, aby se k němu dostavil podpřevor,“ oznámila. „Hrozí, že vstane z lůžka, a přitom se nesmí hýbat, protože ránu na hlavě asi ještě nemá zcela zhojenou. Jenže bratr Carlus by se také neměl hýbat.“

Godwyn pohlédl na Simeona. „Půjdeme my,“ rozhodl.

Vystoupali spolu po schodech nahoru.

Godwyn měl dobrý pocit. Carlus ani netuší, že byl rozdrcen. Z vlastní vůle se rozhodl, že se o zvolení převorem nebude ucházet, a nechal ve hře pouze Thomase. A toho může Godwyn vyřadit, kdykoli se mu bude chtít.

Plán je neuvěřitelně úspěšný – zatím.

Hrabě Roland ležel na zádech a hlavu měl ovázanou, ale přesto vypadal jako mocný muž. Určitě ho navštívil holič, protože byl oholený a jeho černé vlasy – ty, jež neskrývaly obvazy – byly pěkně zastřižené. Na sobě měl krátkou fialovou halenu a nové kalhoty ke kolenům; každá nohavice měla podle módy jinou barvu, jedna byla červená a druhá žlutá. Přestože ležel v posteli, měl opasek s dýkou a nízké kožené boty. U lůžka stáli jeho starší syn William a Williamova manželka Philippa. Rolandův mladý tajemník otec Jerome seděl v kněžském rouchu nedaleko u psacího stolu s připravenými pery a pečetním voskem.

Vypovídalo to jasně: hrabě vzal věci opět do svých rukou.

„Je tu podpřevor?“ zeptal se jasným, silným hlasem.

Godwynovi to myslelo rychleji než Simeonovi, a tak odpověděl první. „Podpřevor Carlus upadl a leží tady ve špitále, můj pane,“ sdělil mu. „Já jsem sakristián Godwyn a je tu se mnou pokladník Sime-

on. Děkujeme Bohu za tvé zázračné uzdravení, neboť vedl ruce lékařů-mnichů, kteří o tebe pečovali.“

„Rozbitou hlavu mi spravil lazebník,“ odsekl Roland. „Děkujte jemu.“

Protože hrabě ležel na zádech a díval se do stropu, neviděl mu Godwyn dobře do obličeje. Měl však dojem, že hrabě má podivně prázdný výraz, a napadlo ho, jestli poranění nezpůsobilo nějaké trvalé poškození. Zeptal se: „Máš vše, co potřebuješ pro své pohodlí?“

„Když to mít nebudu, dozvíš se to brzy. Teď poslouchej. Moje neteř Margery si má brát Monmouthova mladšího syna Rogera. Předpokládám, že to víš.“

„Ano.“ Godwynovi se hlavou mihla vzpomínka: Margery ležící právě v tomto pokoji s bílýma nohama ve vzduchu a smilnící se svým bratrancem Richardem, kingsbridgeským biskupem.

„Svatba se přespříliš oddálila kvůli mým zraněním.“

Tohle není pravda, pomyslel si Godwyn. Most se zřítil před pouhým měsícem. Pravda je spíš taková, že hrabě potřebuje prokázat, že ho zranění neoslabilo a že stále představuje sílu, která je hodna spojenectví hraběte z Monmouthu.

Roland pokračoval: „Svatba se uskuteční v kingsbridgeské katedrále za tři týdny ode dneška.“

Přísně vzato hrabě by měl o to požádat, nikoli vydávat příkaz. Zvoleného převora by tato panovačnost mohla dopálit, jenže žádný převor tu bohužel není. Godwyna ostatně stejně nenapadl žádný důvod, proč by se Rolandovi nemělo přání splnit. „Dobrá, můj pane,“ přikývl. „Zařídím vše nezbytné.“

„Chci, aby do svatby byl instalován nový převor,“ pokračoval Roland.

Simeon překvapeně zabručel.

Godwyn si rychle spočítal, že spěch by jeho plánům velice vyhovoval. „Dobrá,“ odpověděl. „Byli dva kandidáti, ale podpřevor Carlus dnes své jméno stáhl, a tak nám zbývá pouze matricularius bratr Thomas. Volbu můžeme uspořádat, jakmile si to budeš přát.“ Stěží mohl uvěřit svému štěstí.

Simeon věděl, že hledí do tváře porážce. „Počkej chvíli,“ zasípal.

Roland však neposlouchal. „Nechci Thomase," prohlásil.

Tohle Godwyn nečekal.

Simeon se ušklíbl, potěšený odročením v posledním okamžiku.

Otřesený Godwyn namítl: „Ale, můj pane –"

Roland mu nedovolil, aby ho přerušoval. „Povolejte mého bratrance Saula Bělohlava ze Svatého Jana V lesích," přikázal.

Godwynovo srdce se zaplnilo zlou předtuchou. Saul je jeho vrstevník. Jako novici se spolu přátelili. Společně šli do Oxfordu – ale tam se jejich cesty rozešly. Saul se obracel spíš ke zbožnému životu, Godwyn ke světskému. Saul je nyní zdatným převorem této odloučené součásti kingsbridgeského převorství. Mnišskou ctnost pokory bral velmi vážně a nikdy by sám sebe nenavrhl. Je však chytrý a zbožný a všichni ho mají v oblibě.

„Přiveďte ho sem co nejrychleji," dodal Roland. „Jmenuju ho novým kingsbridgeským převorem."

21

Merthin seděl na střeše kostela svatého Marka na severním okraji Kingsbridge. Odtud přehlédl celé město. Směrem k jihovýchodu objímal ohyb řeky konejšivě celé převorství. Budovy převorství a pozemky kolem nich – hřbitov, tržiště, sad a zeleninová zahrada – zabíraly čtvrtinu města a katedrála v jejich sousedství se tyčila jako dub v poli kopřiv. Viděl, jak sluhové převorství sklízejí v zahradě zeleninu, kydají hnůj ze stáje a skládají sudy z povozu.

Střed města tvořila bohatá čtvrť soustředěná kolem hlavní ulice stoupající od řeky do svahu, po kterém museli vystoupat před staletími první mniši. Po ulici rázně kráčelo několik kupců. Bylo je možno poznat podle zářivých barev pěkných vlněných kabátců: obchodníci mají vždy napilno. Další široká tepna vedla prostředkem města od západu k východu a v pravém úhlu protínala hlavní ulici u severozápadního cípu převorství. V tomtéž místě viděl širokou střechu cechovního domu, který byl s výjimkou převorství největší budovou ve městě.

Na hlavní ulici vedle hospody U Zvonu se nacházela brána převorství a naproti ní Carisin dům, větší než většina ostatních domů.

Před Zvonem Merthin viděl shluk lidí kolem žebravého mnicha Murda. Mnich zřejmě nepatřil k žádnému určitému řeholnímu řádu a po zřícení mostu v Kingsbridgi zde zůstal. Otřesení a truchlící lidé obzvlášť snadno podléhali jeho dojemným pouličním kázáním a on se topil ve stříbrných půlpencích a čtvrtpencích. Merthin ho považoval za podvodníka, jenž svůj svatý hněv jen hraje a slzy používá jako zástěrku cynismu a chamtivosti – jenže Merthin byl v menšině.

Na dolním konci hlavní ulice stále trčely z vody zbytky mostu a vedle nich Merthinův přívoz právě přepravoval přes řeku povoz naložený kmeny stromů. Na jihozápadě se nacházela ta část města, kde se v prostorných domech na rozlehlých pozemcích usídlila jatka, koželužny, varny piva, pekárny a všelijaké dílny – příliš páchnoucí a příliš špinavé pro přední občany města. Přesto se v této čtvrti vydělávaly velké peníze. Řeka se tam rozšiřovala a rozdělovala se do dvou kanálů kolem ostrova Malomocných. Merthin viděl, jak Ian Převozník vesluje na svém malém plavidlu k ostrovu. Mnich, kterého převážel, patrně přináší jídlo zbývajícímu malomocnému. Jižní břeh řeky lemovaly přístavní hráze a skladiště a u několika z nich se vykládaly čluny a pramice. Vzadu se rozkládalo předměstí Newtown s řadami chatrných domků mezi sady, pastvinami a zahradami, z nichž sluhové převorství získávali potraviny pro mnichy a jeptišky.

Severní okraj města, kde stál kostel svatého Marka, byla chudá čtvrť a kostel obklopovaly natěsnané domovy nádeníků, vdov, neúspěšných a starých lidí. Byl to chudý kostel – naštěstí pro Merthina.

Zoufalý otec Joffroi před čtyřmi týdny požádal Merthina, aby postavil kladkostroj a opravil kostelní střechu. Caris přesvědčila Edmunda, aby Merthinovi půjčil peníze na nákup nářadí. Merthin si najal čtrnáctiletého chlapce Jimmieho a ten pro něj pracoval za půl pence denně. A dnes byl kladkostroj dokončen.

Po městě se nějak rozneslo, že se Merthin chystá vyzkoušet nový stroj. Jeho přívoz na všechny velmi zapůsobil a lidé byli velice zvědaví, s čím přichází Merthin nyní. Na hřbitově se shromáždil houf lidí, většinou to byli zahaleči, ale dostavili se i otec Joffroi, Edmund a Caris a někteří stavitelé z města včetně Elfrika. Jestliže dnes Merthin neuspěje, stane se to před očima jeho přátel i nepřátel.

Tohle však nebylo to nejhorší. Práce pro kostel ho zachránila před nutností odejít z města a hledat uplatnění jinde. Jenže takový osud nad ním stále visel. Pokud kladkostroj nebude fungovat, lidé usoudí, že najmout si Merthina přináší smůlu. Budou říkat, že duchové ho ve městě nechtějí. Dostal by se pod ještě větší tlak, aby odešel. Musel by se rozloučit s Kingsbridgi – a s Caris.

Když poslední čtyři týdny opracovával dřevo a skládal dohromady části kladkostroje, poprvé se vážně zamýšlel nad tím, že ji ztratí. Zdrtilo ho to. Uvědomil si, že Caris je pro něj vším. Když bylo hezky, chtěl se s ní procházet na slunci. Jestliže viděl něco krásného, chtěl ji to ukázat. Jestliže slyšel něco legračního, hned ho napadlo, že jí to musí povědět, aby viděl, jak se směje. Práce mu poskytovala radost, zejména když přišel na chytrá řešení zdánlivě neřešitelných problémů. Jenže tohle bylo chladné, racionální uspokojení a on věděl, že život bez Caris by byl jako dlouhá zima.

Postavil se. Nastal čas, kdy má vyzkoušet své dovednosti.

Sestrojil obyčejný kladkostroj s jednou novinkou. Jako všechny kladkostroje i tento používal lano, které probíhalo několika kladkami. Na kraji střechy na vrcholku kostelní zdi postavil cosi jako šibenici s ramenem nataženým nad střechu. Lano vedlo až na konec ramene. Na druhém konci lana dole na hřbitově se nacházelo šlapací kolo, a když ho Jimmie roztočil, lano se začalo navíjet. To vše nepředstavovalo nic neobvyklého. Novinka spočívala v tom, že šibenice byla otočná.

Aby se uchránil od osudu Howella Pokrejvače, uvázal si Merthin pod pažemi pás a ten upevnil k masivnímu kamennému výčnělku: jestli spadne, nebude padat hluboko. S tímto zabezpečením odstranil z části střechy břidlicové tašky a pak uvázal lano kladkostroje k jednomu trámu. Potom křikl dolů na Jimmieho: „Roztoč kolo!“

Zadržel dech. Nepochyboval, že to bude fungovat – musí –, ale přesto to byl pro něj velice úzkostný okamžik.

Jimmie uvnitř velkého kola na zemi začal šlapat. Kolo se mohlo otáčet pouze jedním směrem. Bylo opatřené brzdou, která tlačila na jeho asymetrické zuby: jedna strana každého zubu byla opracovaná do mírného úhlu, takže brzda po ní postupně sklouzávala, ovšem

druhá strana byla vertikální, tudíž jakýkoli zpětný pohyb kolo okamžitě zastavil.

Kolo se otáčelo a trám na střeše se zvedal nahoru.

Když se trám ocitl mimo střešní konstrukci, Merthin křikl: „Prrr!“

Jimmie přestal šlapat, brzda zapadla a lehce se pohupující dřevo zůstalo viset ve vzduchu. Zatím vše v pořádku. Věci se však ještě později můžou zvrtnout. Merthin začal kladkostroj otáčet a rameno začalo opisovat křivku. Sledoval ho očima a tajil dech. Těžký náklad měnil postavení, čímž vznikaly nové tlaky a napětí. Dřevo kladkostroje skřípalo. Rameno opsalo půlkruh a přeneslo trám z původního postavení nad střechou do nového bodu nad hřbitovem. Z davu dole to obdivně zašumělo: ještě nikdy neviděli kladkostroj, který se otáčí.

„Spusť to dolů!“ zavolal Merthin.

Jimmie uvolnil brzdu a nechal zátěž trhavě klesat – pokaždé o stopu podle toho, jak se kolo otáčelo a lano odvíjelo.

Všichni v tichosti přihlíželi. Sotva se dřevo dotklo země, zvedla se bouře potlesku.

Jimmie uvolnil trám z lana.

Merthin si dopřál okamžik triumfu. Funguje to.

Slezl po žebříku dolů. Dav jásal. Caris ho políbila. Otec Joffroi mu potřásl rukou. „Je to div,“ prohlásil. „V životě jsem nic takového neviděl.“

„Tohle neviděl ještě nikdo,“ odpověděl hrdě Merthin. „Vynalezl jsem to.“

Několik dalších mužů mu blahopřálo. Všichni měli radost, že byli mezi prvními svědky něčeho tak úžasného – všichni kromě Elfrika, který vztekle hleděl na záda přítomných.

Merthin si ho nevšímal. Otci Joffroiovi připomněl: „Dohodli jsme se, že mi zaplatíš, když to bude fungovat.“

„S radostí,“ odpověděl Joffroi. „Dlužím ti zatím osm šilinků a čím dřív ti budu muset zaplatit za odstranění zbytku trámů a přestavbu střechy, tím budu šťastnější.“ Otevřel váček u pasu a vytáhl několik mincí ovázaných hadříkem.

Elfrik hlasitě zvolal: „Počkej chvíli!“

Všichni se za ním ohlédli.

„Tomu klukovi nemůžeš platit, otče Joffroii," řekl. „Není to vyučenej tesař."

Tohle se přece nemůže stát, pomyslel si Merthin. Práci udělal – teď je pozdě odmítnout mu mzdu. Jenže Elfrikovi na nějaké čestnosti nezáleželo.

„Nesmysl!" ohradil se Joffroi. „Udělal práci, jakou nesvede žádný tesař ve městě."

„Přesto, není členem cechu."

„Chtěl jsem vstoupit," vmísil se Merthin. „Tys mě nepřijal."

„To je výsada cechu."

Joffroi namítl: „Říkám, že to je nespravedlivé – a mnoho lidí z města by se mnou souhlasilo. Odpracoval si šest a půl roku učňovské doby, beze mzdy, jen za jídlo a nocleh na podlaze v kuchyni a každý ví, že už roky dělá práci zkušeného tesaře. Neměl jsi ho vyhánět bez nářadí."

Z řad shromážděných mužů se ozvalo souhlasné mručení. Všeobecně se soudilo, že to Elfrik trochu přehnal.

Elfrik se nedal: „S veškerou úctou, důstojnej pane, ale o tomhle rozhoduje cech, ne ty."

„Dobrá." Joffroi si zkřížil ruce na prsou. „Říkáš mi, abych Merthinovi nezaplatil – i když to je jediný muž ve městě, který mi dokáže opravit kostel, aniž se musí zavřít. Já tě neuposlechnu." Podal mince Merthinovi. „A teď to můžeš dát k soudu."

„K převorovu soudu." Elfrik se zlostně zašklebil. „Když má člověk důvod ke stížnosti na kněze, dostane se mu spravedlivýho slyšení u soudu, kde rozhodujou mniši?"

Mezi lidmi vzbudil jisté sympatie. Znali příliš mnoho případů, kdy převorův soud nespravedlivě zvýhodnil duchovenstvo.

Joffroi však opáčil: „Dostane se učni spravedlivého slyšení v cechu, který vedou mistři?"

Teď se lidé rozesmáli: ocenili chytrou argumentaci.

Zdálo se, že Elfrik prohrál. Spor s Merthinem by mohl vyhrát u jakéhokoli soudu, ale nad knězem jen tak nezvítězí. Rozzlobeně se ohradil: „Tohle je pro město špatnej den, když se učňové stavěj proti

mistrům a faráři se těch kluků zastávaj.“ Vycítil však, že prohrál, a odešel.

Merthin potěžkal mince v dlani: osm šilinků, devadesát šest stříbrných pencí, dvě pětiny libry. Věděl, že by je měl přepočítat, ale byl příliš šťastný, než aby se s tím zdržoval. Vydělal si svou první mzdu.

Otočil se k Edmundovi. „Tohle jsou tvoje peníze,“ řekl.

„Teď mi zaplať pět šilinků, zbytek později,“ odpověděl velkorysе Edmund. „Nějaké peníze si nech – zasloužíš si je.“

Merthin se usmál. Zůstanou mu tři šilinky na utrácení – tolik peněz v životě neměl. Nevěděl, co s nimi. Možná koupí matce slepici.

Bylo poledne a dav se začal rozcházet, lidé se ubírali domů na oběd. Merthin šel s Caris a Edmundem. Cítil, že budoucnost má zajištěnou. Osvědčil se jako tesař, a když teď otec Joffroi vytvořil precedent, málokdo bude váhat, jestli ho má zaměstnat. Dokáže si vydělat na živobytí. Mohl by si postavit vlastní dům.

Mohl by se oženit.

Petranilla je očekávala. Když Merthin odpočítal pět šilinků pro Edmunda, položila na stůl vonící mísu s rybou pečenou s bylinkami. Na oslavu Merthinova triumfu nalil Edmund všem pohár sladkého rýnského vína.

Edmund však nebyl muž, který by prodléval v minulosti. „Musíme pokročit s tím novým mostem,“ připomněl netrpělivě. „Už uplynulo pět týdnů a nic se neudělalo!“

Petranilla prohodila: „Proslýchá se, že zdravotní stav hraběte se rychle zlepšuje, takže mniši možná brzy uskuteční volbu. Musím se zeptat Godwyna – ale od včerejška jsem ho neviděla. Od chvíle, co Slepý Carlus při bohoslužbě upadl.“

„Rád bych, aby návrh mostu byl připraven co nejdřív,“ pokračoval Edmund. „Práce by pak mohly začít hned po zvolení nového převora.“

Merthin nastražil uši. „Co máš na mysli?“

„Víme, že to musí být kamenný most. Chtěl bych, aby byl dostatečně široký pro průjezd dvou povozů.“

Merthin přikývl. „A na obou koncích by měl mít nájezdy, aby lidi z mostu stoupli na suchou zem a ne na zablácený břeh.“

„Ano – skvělé.“

Caris zapochybovala: „Jak ale postavíš kamenné zdivo uprostřed řeky?“

Edmund odpověděl: „Nemám ponětí, ale nějak to jít musí. Jsou spousty kamenných mostů.“

Merthin se zamyslel: „Slyšel jsem, jak si o tom lidi povídali. Musí se postavit zvláštní ochranná hráz proti vodě, jakási jímka, která udrží vodu mimo stavební místo. Je to docela jednoduché, ale prý musí být člověk velice pečlivý, aby tam voda v žádném případě nepronikla.“

Do místnosti vešel Godwyn; vypadal nervózně. Mniši na společenské návštěvy do města zpravidla nechodí – Godwyn by měl vlastně z převorství odcházet jen kvůli vyřízení konkrétní záležitosti. Merthin přemýšlel, co se mohlo stát.

„Carlus stáhl své jméno z volby,“ oznámil Godwyn.

„Dobrá zpráva!“ zaradoval se Edmund. „Dej si pohár vína.“

„Ještě neslavte,“ zavrtěl hlavou Godwyn.

„Proč ne? Takhle zůstává jediným kandidátem Thomas – a Thomas chce postavit nový most. Náš problém se vyřešil.“

„Thomas už není jediný kandidát. Hrabě nominuje Saula Bělohlava.“

„Aha.“ Edmund se zamyslel. „Je to určitě špatná zpráva?“

„Ano. Saul je velmi oblíbený a osvědčil se jako schopný převor Svatého Jana V lesích. Jestliže nominaci přijme, získá pravděpodobně hlasy Carlusových stoupenců – což znamená, že může zvítězit. Saul potom, jako kandidát a bratranec hraběte, bude nejspíš dělat Rolandovi pomyšlení. A hrabě se může postavit proti stavbě nového mostu, protože by mohl odlákat obchod ze shiringského trhu.“

Edmund vypadal znepokojeně. „Můžeme s tím něco udělat?“

„Doufám, že ano. Někdo musí jít do Svatého Jana sdělit Saulovi tu zprávu a přivést ho do Kingsbridge. Nabídl jsem se k tomu úkolu a doufám, že ho nějak přesvědčím, aby se o zvolení neucházel.“

Petranilla namítla: „Tím by se ten problém nemusel vyřešit.“ Merthin jí pozorně naslouchal. Neměl ji rád, ale byla chytrá. Pokračovala: „Hrabě by mohl navrhnout dalšího kandidáta. A proti mostu by se mohl postavit kterýkoli jeho kandidát.“

Godwyn souhlasně přikývl. „Za předpokladu, že se mi podaří udržet Saula mimo hru, musíme tedy zajistit, aby Roland napodruhé vybral někoho, kdo nemá na zvolení naději.“

„Koho máš na mysli?“ zeptala se matka.

„Žebravého mnicha Murda.“

„Výborně.“

Caris se otřásla: „Ale ten je odporný!“

„Přesně tak,“ přisvědčil Godwyn. „Chamtivý ochlasta, příživník a licoměrný štváč. Mniši ho nikdy nezvolí. Proto chci, aby se stal kandidátem hraběte.“

Godwyn má stejný talent k pletichaření jako jeho matka, uvědomil si Merthin.

Petranilla se zeptala: „Jak budeme postupovat?“

„Nejprve potřebujeme přesvědčit mnicha Murda, aby se o zvolení ucházel.“

„To nebude těžké. Jen mu pověz, že je ve hře a že má naději. Převorem by byl hrozně rád.“

„Souhlasím. Jenže tohle já udělat nemůžu. Murdo by mě okamžitě podezíral, že mám nějaké postranní úmysly. Všichni vědí, že podporuju Thomase.“

„Já s ním promluvím,“ nabídla se Petranilla. „Povím mu, že jsme se pohádali a že nechci Thomase. Řeknu, že hrabě hledá někoho, koho by navrhl, a že Murdo by mohl být ten pravý. Je ve městě oblíbený, zejména mezi chudými a nevědomými, kteří žijí v klamné představě, že je jedním z nich. K získání nominace mu postačuje, aby dal jasně najevo, že je ochotný stát se Rolandovou figurkou.“

„Dobrá.“ Godwyn se zvedl. „Pokusím se být u toho, až bude Murdo mluvit s hrabětem Rolandem.“ Políbil matku na tvář a vyšel ven.

Večeře byla snědená. Merthin dojídal chléb nasáklý vypečenou šťávou z ryby. Edmund mu nabídl ještě víno, ale Merthin odmítl. Bál se, že kdyby moc pil, mohl by odpoledne spadnout ze střechy Svatého Marka. Petranilla zašla do kuchyně a Edmund se odebral trochu prospat do salonu. Merthin a Caris zůstali sami.

Přesedl si na lavici k ní a políbil ji.

Zašeptala: „Jsem na tebe tak hrdá.“

Zářil. Byl sám na sebe hrdý. Políbil ji znovu, tentokrát to byl dlouhý vlhký polibek, který mu vyvolal erekci. Přes šaty se dotkl jejího prsu a konečky prstů jí jemně stiskl bradavku.

Sáhla mu na ztopořený penis a zachichotala se. „Chceš, abych ti to udělala?“ zašeptala.

Tohle dělávala někdy pozdě večer, když otec a Petranilla už spali, a ona a Merthin zůstali v přízemí domu sami. Jenže teď za bílého dne může každou chvíli někdo vejít. „Ne!“ zavrtěl hlavou.

„Pospíšila bych si.“ Zesílila sevření.

„Je mi to moc trapný.“ Vstal a přešel na opačnou stranu stolu. „Tak promiň.“

„Třeba už nebudeme muset tohle dělat.“

„Dělat co?“

„Skrývat se a bát se, že někdo vejde dovnitř.“

Vypadala dotčeně. „Tobě se to nelíbí?“

„Samozřejmě se mi to líbí! Ale bylo by hezčí, kdybychom byli sami. Když teď dostávám zaplaceno, mohl bych opatřit dům.“

„Zatím jsi dostal zaplaceno jen jednou.“

„To je pravda… ale ty najednou vypadáš tak pesimisticky. Řekl jsem něco ošklivého?“

„Ne, ale… proč to chceš měnit?“

Tato otázka ho zmátla. „Chci to samé, jen toho chci víc a v soukromí.“

Vypadala vzdorně. „Já jsem teď spokojená.“

„No já taky… ale nic netrvá věčně.“

„Proč ne?“

Měl pocit, jako by vysvětloval něco dítěti. „Protože nemůžeme strávit zbytek života tak, že budeme bydlet u rodičů a krást si polibky, když se nikdo nedívá. Musíme mít vlastní domov a žít jako manželé, spát spolu každou noc a mít skutečný sex, a ne si to jen navzájem dělat rukou, a musíme vychovávat děti.“

„Proč?“ zeptala se.

„Nevím proč,“ odpověděl podrážděně. „Takhle to prostě chodí a já už se ti to nebudu pokoušet vysvětlovat, protože si myslím, že ses rozhodla nechápat. Nebo přinejmenším předstírat, že nechápeš.“

„Dobře.“

„A kromě toho se musím vrátit do práce.“

„Tak si jdi.“

Bylo to nepochopitelné. Posledního půl roku se trápil, že si nemůže Caris vzít, a předpokládal, že ona cítí totéž. Nyní mu to tak nepřipadalo. Ona mu jeho předpoklad dokonce má za zlé. Cožpak si skutečně myslí, že mohou v tomto nedospělém vztahu pokračovat donekonečna?

Pohlédl na ni a pokusil se jí číst v tváři, ale spatřil tam jen rozmrzelou svéhlavost. Otočil se ke dveřím a vyšel ven.

Venku na ulici zaváhal. Možná by se měl vrátit a přimět ji, aby vysvětlila, co má na mysli. Pak si však připomněl její výraz a uvědomil si, že toto není vhodná chvíle, aby se ji pokoušel přimět k čemukoli. Vydal se tedy ke Svatému Marku a přemýšlel: Jak je možné, že se tak báječný den takhle pokazí?

22

Godwyn připravoval kingsbridgeskou katedrálu na velkou svatbu. Chrám musí vypadat co nejlépe. Kromě hraběte z Monmouthu a hraběte ze Shiringu bude přítomno několik baronů a stovky rytířů. Bylo zapotřebí vyměnit prasklé dlažební kameny, opravit otřískané zdivo, místo ztrouchnivělých lišt vyřezat nové, nabílit stěny, namalovat pilíře a všechno dočista vydrhnout.

„A chci, aby opravy v jižní části kněžiště byly hotové,“ zdůraznil Godwyn Elfrikovi, když procházeli chrámem.

„Nejsem si jistej, jestli to je možný –“

„Musí to být hotové. Při takhle významné svatbě nemůžeme mít v kněžišti lešení.“ Spatřil Philemona, který na něj naléhavě mával ze dveří jižního transeptu. „Promiň.“

„Nemám lidi!“ křikl za ním Elfrik.

„Neměl jsi je tak rychle vyhazovat,“ opáčil Godwyn přes rameno.

Philemon vypadal vzrušeně. „Mnich Murdo se dožaduje návštěvy u hraběte,“ oznámil.

„Výborně!“ Petranilla s žebravým mnichem mluvila včera večer a Godwyn dnes ráno uložil Philemonovi, aby číhal u špitálu a hlídal, jestli se Murdo neobjeví. Očekával brzkou návštěvu.

Pospíchal do špitálu s Philemonem v patách. Ulevilo se mu, když viděl, že Murdo stále ještě čeká ve velké místnosti v přízemí. Tlustý mnich vylepšil své vzezření: obličej i ruce měl čisté, vlasy kolem tonzury učesané a dokonce si houbou omyl i největší skvrny na rouchu. Nevypadal jako převor, ale vypadal téměř jako mnich.

Godwyn prošel nevšímavě kolem něj a pokračoval po schodech nahoru. Před pokojem stál na stráži Merthinův bratr Ralph, který byl jedním z Rolandových zbrojnošů. Ralph byl hezký, až na přeražený nos – nedávné zranění. Zbrojnoši si pořád lámou kosti. „Zdravím tě, Ralphe,“ pronesl přátelsky Godwyn. „Copak to máš s nosem?“

„Popral jsem se s jedním vesnickým křupanem.“

„Měl by sis to nechat pořádně narovnat. Ten žebravý mnich už byl nahoře?“

„Ano. Řekli mu, aby čekal.“

„Kdo je u hraběte?“

„Lady Philippa a písař, otec Jerome.“

„Zeptej se, jestli mě přijmou.“

„Lady Philippa říkala, že hrabě nesmí přijímat žádný návštěvy.“

Godwyn se na Ralpha chlapsky ušklíbl. „Ale je to jen žena.“

Ralph na něj významně mrkl, pak otevřel dveře a strčil hlavu dovnitř. „Bratr Godwyn, sakristián?“ zeptal se.

Chvíli bylo ticho, pak vyšla lady Philippa a zavřela za sebou dveře. „Řekla jsem ti, žádné návštěvy,“ pokárala ho rozzlobeně. „Hrabě Roland nemá klid, jaký potřebuje.“

Ralph se bránil: „Já vím, má paní, ale bratr Godwyn by určitě hraběte zbytečně neobtěžoval.“

Cosi v Ralphově hlasu Godwyna přimělo, aby se na něj podíval. Třebaže Ralphova slova zněla obyčejně, výraz v jeho tváři byl zbožňující. Potom si Godwyn všiml, jak je Philippa vnadná. Měla na sobě tmavočervené šaty stažené opaskem a jemná vlněná látka jí těsně obepínala prsa a boky. Vypadá jako socha znázorňující Pokušení, pomyslel si Godwyn, a opět si přál, aby nalezl způsob, jak vykázat

ženy z převorství. Je zlé, když se nějaký zbrojnoš zamiluje do vdané ženy, ale kdyby něco takového učinil mnich, byla by to katastrofa.

„Omlouvám se, že potřebuji hraběte vyrušit," řekl Godwyn. „Ale dole čeká žebravý mnich, který ho chce navštívit."

„Já vím – Murdo. On má něco naléhavého?"

„Naopak. Jenže já potřebuji hraběte předem upozornit na to, co může očekávat."

„Ty tedy víš, co mu chce říct?"

„Věřím, že ano."

„Dobrá, myslím, že bude nejlepší, když půjdete k hraběti spolu."

Godwyn si povzdechl: „Ale –" a pak předstíral, že potlačil protest.

Philippa pohlédla na Ralpha. „Přiveď toho mnicha nahoru, prosím."

Když ho Ralph přivedl, zavedla Philippa oba mnichy do pokoje. Hrabě Roland byl v posteli, zcela oblečen jako dřív, ale tentokrát seděl zpříma a ovázanou hlavu měl opřenou o péřové polštáře. „Co je zas tohle?" zavrčel, špatně naladěný jako obvykle. „Shromáždění kapituly? Co tu vy mniši chcete?"

Godwyn mu poprvé od zřícení mostu pohlédl přímo do tváře a zhrozil se, protože hrabě měl celou pravou polovinu obličeje ochromenou: oční víčko pokleslé, tvář téměř nehybnou a ústa ochablá. Překvapivé bylo, že levá strana se hýbala. Když Roland mluvil, levá strana čela se mu mračila, levé oko se široce otevíralo a planulo autoritou a levá strana úst pronášela pádná slova. Lékař v Godwynovi byl uchvácen. Věděl, že poranění hlavy mohou mít nepředvídatelné následky, ale o něčem takovém nikdy neslyšel.

„Nečumte tak," pokračoval hrabě netrpělivě. „Vejráte na mě jak telata na nová vrata. Vyklopte, co chcete."

Godwyn se vzchopil. Příštích pár minut se bude muset chovat obezřetně. Věděl, že Roland Murdovu žádost o jmenování převorem odmítne. Zároveň chtěl v Rolandově mysli zasít povědomí, že Murdo je možnou alternativou Saula Bělohlava. Godwynovým úkolem tudíž bude podpořit Murdovu žádost. Toho dosáhne protismyslně tím, že proti Murdovi vznese námitky, čímž Rolandovi ukáže, že Murdo by žádnou vděčnost k mnichům nechoval – Roland totiž chce mít převo-

ra, který bude sloužit jen jemu. Na druhou stranu však Godwyn nesmí protestovat příliš silně, neboť nechce, aby si hrabě uvědomil, že Murdo je ve skutečnosti beznadějný kandidát. Bude to trnitá cesta.

První promluvil Murdo. Sonorním hlasem jako z kazatelny spustil: „Můj pane, přicházím tě požádat, abys mě uvážil jako kandidáta na kingsbridgeského převora. Věřím –“

„Ne tak hlasitě, pro lásku všech svatých,“ protestoval Roland.

Murdo přitlumil hlas. „Můj pane, věřím, že já –“

„Proč chceš být převorem?“ přerušil ho znovu Roland. „Myslel jsem, že žebravý mnich se toulá a žádný klášter nemá.“ To byl zastaralý názor. Žebraví mniši původně putovali z místa na místo a žádný majetek neměli, ale nyní byly některé řády stejně bohaté jako tradiční mniši. Roland to věděl a jenom provokoval.

Murdo použil obvyklou odpověď: „Věřím, že Bůh přijímá oba způsoby oběti.“

„Jsi tedy ochotný převléknout kabát.“

„Dospěl jsem k názoru, že schopnosti, které mi poskytl, by byly lépe využity v převorství, a tak tedy ano, s radostí bych přijal řeholi svatého Benedikta.“

„Proč bych ale měl uvažovat zrovna o tobě?“

„Jsem také vysvěcený kněz.“

„Těch je habaděj.“

„A mám v Kingsbridgi a okolí tolik přívrženců, že – smím-li se vychloubat – jsem určitě nejvlivnějším Božím mužem v celém kraji.“

Do hovoru se vmísil otec Jerome. Byl to sebevědomý mladý muž s inteligentní tváří a Godwyn vycítil, že je i ctižádostivý. „To je pravda,“ přisvědčil. „Mnich Murdo je mimořádně oblíbený.“

Samozřejmě není oblíbený u mnichů – ovšem to nevěděl ani Roland, ani Jerome, a Godwyn jim to vysvětlovat nehodlal.

Murdo také ne. Sklonil hlavu a úlisně pronesl: „Ze srdce ti děkuji, otče Jerome.“

Godwyn poznamenal: „Je oblíbený u nevědomé veřejnosti.“

„Jako byl náš Spasitel,“ odsekl Murdo.

„Mniši mají vést chudobný a odříkavý život,“ pokračoval Godwyn.

Roland ho přerušil: „Jeho roucho vypadá dost chudobně. A pokud jde o odříkání, zdá se mi, že mniši v Kingsbridgi jedí líp než mnohý rolník.“

„Žebravého mnicha Murda vídají lidé v krčmách a opilého!“ protestoval Godwyn.

Murdo však namítl: „Řehole svatého Benedikta dovoluje mnichům pít víno.“

„Pouze když jsou nemocní nebo pracují na polích.“

„Kážu na polích.“

Murdo je ve sporu pozoruhodný protivník, povšiml si Godwyn. Byl rád, že ve skutečnosti tento spor vyhrát nechce. Obrátil se k Rolandovi. „Můžu jen říct, můj pane, že jako zdejší sakristián ti důrazně radím, abys ho kingsbridgeským převorem nejmenoval.“

„Beru na vědomí,“ odsekl Roland chladně.

Philippa na Godwyna poněkud překvapeně pohlédla a on si uvědomil, že se vzdal příliš snadno. Jenže Roland si ničeho nevšiml: jemnostmi se nikdy nezabýval.

Murdo ještě neskončil. „Kingsbridgeský převor musí sloužit Bohu, to je samozřejmé, ale ve všech světských věcech by ho měl řídit král a králova hrabata a baroni.“

To vyjádřil po lopatě, pomyslel si Godwyn. Murdo mohl stejně dobře prohlásit: „Budu tvůj člověk.“ Bylo to ostudné prohlášení. Mniši se zděsí. Tohle znemožní jakoukoli podporu, která by se mezi nimi pro žebravého mnicha mohla najít.

Godwyn to ponechal bez poznámky, ale Roland na něj tázavě pohlédl: „Máš k tomu něco, sakristiáne?“

„Jsem si jist, že mnich Murdo nechtěl říct, že by kingsbridgeské převorství mělo být v jakékoli záležitosti, ať již světské či jiné, podřízeno hraběti ze Shiringu.“ Obrátil se k žebravému mnichovi: „Že je to tak, Murdo?“

„Řekl jsem, co jsem řekl,“ odpověděl opět hlasem jako z kazatelny Murdo.

„To stačí,“ rozhodl Roland, kterého ta hra už otravovala. „Ztrácíte čas, oba dva. Převorem jmenuju Saula Bělohlava. Jděte.“

Svatý Jan V lesích byl jakousi zmenšeninou kingsbridgeského převorství. Kostel byl malý, stejně jako kamenné ambity a dormitář. Ostatní budovy byly prosté dřevěné stavby. Žilo zde osm mnichů, žádné jeptišky. Vedli život zasvěcený modlitbám a rozjímání, ale také si sami pěstovali většinu plodin pro svou obživu a vyráběli kozí sýr, který byl proslulý v celé jihozápadní Anglii.

Godwyn s Philemonem strávili v sedle dva dny a teprve k večeru se cesta vynořila z lesa a oni spatřili širokou mýtinu s kostelem uprostřed. Godwyn si rázem uvědomil, že jeho obavy byly oprávněné a zprávy o tom, že si Saul Bělohlav vede dobře jako hlava této odloučené součásti kingsbridgeského převorství, nejsou ani v nejmenším přehnané. Všechno vypadalo řádně a upraveně: živé ploty ostříhané, strouhy rovné, stromy v sadu zasazené v pravidelných vzdálenostech, pole s dozrávajícím obilím pečlivě zbavená plevele. Nepochyboval, že bohoslužby se tu konají ve správnou dobu a jsou vedeny zbožně. Musel jen doufat, že očividné předpoklady k vedení neučinily ze Saula ctižádostivého člověka.

Když projížděli cestou v polích, Philemon se zeptal: „Proč hrabě tolik chce udělat ze svýho bratrance kingsbridgeského převora?“

„Ze stejného důvodu, z jakého udělal ze svého mladšího syna kingsbridgeského biskupa,“ odpověděl Godwyn. „Biskupové a převorové jsou mocní. Hrabě chce mít jistotu, že všichni mocní muži v jeho sousedství jsou spojenci, a ne nepřátelé.“

„Kvůli čemu by mohli mít spory?“

Godwyn se zájmem sledoval, jak mladého Philemona začíná upoutávat, co se odehrává na šachovnici mocenské politiky. „Kvůli půdě, daním, právům, výsadám… například převor by mohl chtít postavit v Kingsbridgi nový most, aby se zvětšil objem obchodování na trhu s vlnou. A hrabě by se mohl proti takovému plánu stavět na základě toho, že by to odlákalo obchod z jeho vlastního trhu v Shiringu.“

„Já ale skutečně nechápu, jak by převor mohl bojovat proti hraběti. Převor nemá vojáky.“

„Duchovní může ovlivnit spoustu lidí. Kdyby kázal proti hraběti, nebo se dovolával svatých, aby přivodil na hraběte neštěstí, lidi by začali věřit, že je hrabě špatný. Potom by znevažovali jeho moc, ne-

věřili by mu a soudili by, že všechno, co dělá, je odsouzeno ke zkáze. Pro šlechtice může být hodně těžké postavit se proti opravdu odhodlanému knězi. Podívej se, jak to dopadlo s králem Jindřichem II. po zavraždění Tomáše Becketa.“

Dojeli na dvůr statku a seskočili z koně. Koně hned začali pít ze žlabu. Nebyl tu nikdo až na jednoho mnicha v podkasaném rouchu, který kydal hnůj z prasečího chlívku za stájemi. Bude to určitě nějaký mladík, když vykonává takovou práci. Godwyn na něj zavolal: „Hej, ty, chlapče! Pojď nám pomoct s koňmi.“

„Hned jsem tam!“ zavolal mnich zpátky. Ještě několikrát hrábl do chlívku pro zbytek hnoje, pak opřel hrábě o zeď stáje a vykročil k návštěvníkům. Godwyn ho právě chtěl popohnat, když poznal Saulovy plavé vlasy.

Tohle se Godwynovi nelíbilo. Převor by neměl kydat hnůj z prasečího chlívku. Okázalá pokora koneckonců není nic jiného než okázalost. Ovšem v tomto případě by Saulova skromnost mohla posloužit Godwynovým účelům.

Přátelsky se na Saula usmál. „Buď zdráv, bratře. Neměl jsem v úmyslu přikazovat převorovi, aby mi odsedlal koně.“

„Proč ne?“ odpověděl Saul. „Někdo to udělat musí a vy jste celý den na cestě.“ Saul odvedl koně do stáje. „Bratři jsou na poli,“ zavolal ze stáje. „Ale vrátí se na večerní bohoslužbu.“ Opět vyšel ven. „Pojďte do kuchyně.“

Nikdy si nebyli blízcí. Godwyn měl pocit, jako by ho Saulova zbožnost obviňovala. Saul se nikdy nechoval nepřátelsky, ale pouze klidně a rozhodně jednal odlišně. Godwyn si musí dávat pozor, aby se tím nenechal popudit. Již teď cítil dost značné napětí.

Godwyn a Philemon následovali Saula přes dvůr do patrové budovy s vysokou střechou. Třebaže byla dřevěná, měla kamenné ohniště a komín. Vděčně se posadili na hrubou lavici k čistě vydrhnutému stolu. Saul nabral z velkého sudu dva pořádné poháry piva.

Usedl proti nim. Philemon pil žíznivě, ale Godwyn jen usrkával. Saul jim žádné jídlo nenabídl a Godwyn tušil, že něco dostanou až po večerní bohoslužbě. Stejně však cítil takové napětí, že na jídlo neměl pomyšlení.

Teď nastane další choulostivý okamžik, pomyslel si s úzkostí. Předtím musel protestovat proti navržení žebravého mnicha Murda takovým způsobem, aby neodradil Rolanda. Nyní musí vyzvat Saula, aby nominaci přijal, ale musí to udělat tak, aby ji Saul přijmout nemohl. Věděl, co řekne, ale bude to muset formulovat správně. Kdyby šlápl vedle, Saul pojme podezření a pak by se mohlo stát cokoli.

Saul mu neposkytl čas k dalším obavám. „Co tě sem přivádí, bratře?“ zeptal se.

„Hrabě Roland se již opět vzchopil.“

„Děkuji Bohu.“

„To znamená, že můžeme uspořádat volbu převora.“

„To je dobře. Neměli bychom být bez něj dlouho.“

„Ale kdo by to měl být?“

Saul se odpovědi vyhnul. „Byla už předložena nějaká jména?“

„Bratr Thomas, matricularius.“

„To by byl dobrý hospodář. Nikdo jiný?“

Godwyn řekl poloviční pravdu. „Oficiálně ne.“

„A co Carlus? Když jsem přišel do Kingsbridge na pohřeb převora Anthonyho, podpřevor byl hlavní uchazeč.“

„Cítí, že pro tu práci není způsobilý.“

„Kvůli své slepotě?“

„Možná.“ Saul nevěděl o tom, jak Carlus upadl při bohoslužbě u příležitosti narozenin svatého Adolpha. Godwyn se rozhodl, že mu to prozrazovat nebude. „Každopádně o tom přemýšlel a modlil se. Toto je jeho rozhodnutí.“

„Hrabě ještě nikoho nenavrhl?“

„Přemýšlí o tom.“ Godwyn zaváhal. „Proto jsme tady. Hrabě… uvažuje, že navrhne tebe.“ Tohle vlastně není lež, řekl si Godwyn. Pouze důraz je zavádějící.

„To je pro mě pocta.“

Godwyn ho pozorně zkoumal. „Ale úplné překvapení to možná není, že?“

Saul se zarděl. „Odpusť mi. Velký Philip spravoval tady Svatého Jana a potom se stal kingsbridgeským převorem a po téže cestě se ubírali i další. To samozřejmě neznamená, že si to zasloužím jako oni. Ale přiznávám, že se mi ta myšlenka mihla hlavou.“

„Nemáš se za co stydět. Jak by ses cítil, kdybys byl navržen?“

„Jak bych se cítil?“ Saul vypadal zmateně. „Proč klást takovou otázku? Jestliže si to hrabě přeje, pak mě navrhne. A jestli mě bratři budou chtít, pak mě zvolí. Já se budu považovat za povolaného Bohem. Na mých pocitech nezáleží.“

To nebyla odpověď, jakou chtěl Godwyn slyšet. Potřeboval, aby se Saul rozhodl sám. Hovořit o Boží vůli by k ničemu nevedlo. „Tak úplně jednoduché to není,“ nadhodil. „Ty nemusíš nominaci přijmout. Proto mě sem hrabě poslal.“

„To se Rolandovi vůbec nepodobá, aby se ptal, když by mohl přikazovat.“

Godwyn sebou málem trhnul. Nikdy nezapomínej, jak je Saul chytrý, napomenul se v duchu. Spěšně vycouval. „To vskutku ne. Jestliže si však myslíš, že bys odmítl, potřebuje to vědět co nejdřív, aby mohl navrhnout někoho jiného.“ To byla možná pravda, i když to Roland neřekl.

„Nevěděl jsem, že se to dělá takhle.“

Takhle se to opravdu nedělá, pomyslel si Godwyn. Avšak Saulovi řekl: „Naposledy byl volen převor Anthony. To my dva jsme byli ještě novici, a tak jsme nevěděli, jak to chodí.“

„To je pravda.“

„Cítíš, že máš schopnosti naplnit úlohu kingsbridgeského převora?“

„Rozhodně ne.“

„Ach.“ Godwyn předstíral zklamání, ačkoli se spoléhal, že Saul vzhledem ke své skromnosti odpoví právě takto.

„Ovšem…“

„Copak?“

„Kdo ví, co lze s pomocí Boží vykonat?“

„Jaká pravda.“ Godwyn skryl roztrpčení. Pokorná odpověď byla pouze formální. Pravda je taková, že Saul si myslí, že by to dokázal. „Jistě, měl bys o tom dnes v noci přemýšlet a modlit se.“

„Určitě toho už o moc víc nevymyslím.“ Zaslechli vzdálené hlasy. „Bratři se vracejí z práce.“

„Můžeme si ráno znovu promluvit,“ navrhl Godwyn. „Pokud se rozhodneš stát kandidátem, musíš s námi do Kingsbridge.“

„Dobrá.“

Godwyn se obával, že hrozí nebezpečí, že Saul Rolandův návrh přijme. Měl však v toulci ještě jeden šíp. „Při modlitbách bys možná měl mít na mysli ještě něco,“ upozornil Saula. „Šlechtic nikdy nic nenabízí jen tak, zadarmo.“

Saul vypadal znepokojeně. „Co tím míníš?“

„Hrabata a baroni rozdávají tituly, půdu, postavení, výsady – jenže za to všechno se vždycky platí.“

„A v tomto případě?“

„Jestliže budeš zvolen, Roland bude očekávat, že mu to vynahradíš. Jsi ostatně jeho bratranec a za své postavení vděčíš jemu. Staneš se v kapitule jeho hlasem a budeš zajišťovat, aby činnost převorství nepřekážela jeho zájmům.“

„Uvedl to jako výslovnou podmínku nominace?“

„Výslovnou? Nikoli. Když se však vrátíš se mnou do Kingsbridge, bude tě zpovídat a jeho otázky budou směřovat ke zjištění tvých úmyslů. Jestliže budeš trvat na tom, že budeš nezávislý převor a nebudeš svému bratranci a ochránci prokazovat žádné zvláštní laskavosti, jmenuje někoho jiného.“

„Na to jsem nepomyslel.“

„Samozřejmě, můžeš mu prostě dát odpovědi, které si přeje slyšet, a po volbě si to rozmyslet.“

„Ale to by bylo nečestné.“

„Někdo by si to pomyslet mohl.“

„Bůh by si to pomyslel.“

„Můžeš na to myslet při nočních modlitbách.“

Do kuchyně vešla skupina mladých mnichů. Byli zablácení z pole a hlasitě se bavili. Saul se zvedl, aby jim nalil pivo, ale v tváři mu zůstával znepokojený výraz. Ten výraz tam setrvával, i když se odebrali na večerní bohoslužbu do malého kostelíka, který nad oltářem zdobila nástěnná malba znázorňující den posledního soudu. Byl tam stále i ve chvíli, kdy se konečně podávala večeře a kdy Godwyn utišil hlad lahodným sýrem, který mniši vyrábějí.

Godwyn v noci neusnul, třebaže byl po dvou dnech strávených v sedle celý utahaný. Postavil Saula před mravní dilema. Většina mnichů by byla ochotna zachránit si postavení a v rozhovoru s Rolandem

pronášet slova slibující vyšší stupeň podřízenosti, než jaký ve skutečnosti zamýšlejí dodržet. Saul však nikoli. On se řídí podle morálních příkazů. Dokáže najít nějakou cestu tímto těžkým rozhodováním a přijme nominaci? Godwyn takovou cestu neviděl.

Saul se tvářil utrápeně i za svítání, když mniši vstávali k ranní modlitbě.

Po snídani Godwynovi oznámil, že nominaci nemůže přijmout.

Godwyn si nemohl na obličej hraběte Rolanda zvyknout. Připadal mu nesmírně podivný. Hrabě měl nyní klobouk, který zakrýval obvazy na hlavě, jenže tím mu dodával normálního vzezření a zároveň zdůrazňoval ochrnutí pravé strany obličeje. Také se zdálo, že Roland má nyní ještě horší náladu než obvykle, a Godwyn tušil, že asi stále trpí silnými bolestmi hlavy.

„Kde je bratranec Saul?“ chtěl vědět, sotva Godwyn vešel do pokoje.

„Pořád ve Svatém Janu, můj pane. Předal jsem mu tvůj vzkaz –“

„Vzkaz? To byl příkaz!“

Lady Philippa stojící u lůžka mu tiše připomněla: „Nerozrušuj se, můj pane – víš, jak zle ti pak je.“

Godwyn dodal: „Bratr Saul prostě řekl, že nominaci nemůže přijmout.“

„Proč u čerta nemůže?“

„Přemýšlel a modlil se –“

„Ovšemže se modlil, to mniši dělají. Jak zdůvodnil, že se mi vzpírá?“

„Necítí se dost schopný pro tak těžký úkol.“

„Nesmysl. Jaký těžký úkol? Nikdo od něj nechce, aby vedl tisíc rytířů do boje – jen aby zajistil, že hrstka mnichů bude zpívat svý zpěvy ve správnou denní dobu.“

To byl nesmysl, a tak Godwyn sklonil hlavu a nic neříkal.

Tón hraběte se náhle změnil. „Teď si uvědomuju, kdo jsi. Ty jsi syn Petranilly, je to tak?“

„Ano, můj pane.“ Té Petranilly, kterou jsi pustil k vodě, pomyslel si Godwyn.

„Byla prohnaná a já se vsadím, že ty jsi taky takový. Jak mám vědět, že jsi to Saulovi nerozmluvil? Ty chceš, aby byl převorem Thomas Langley, co?“

Můj plán je mnohem prohnanější, ty troubo, pomyslel si Godwyn. Odpověděl: „Saul se mě ptal, co bys asi žádal na oplátku za jeho nominování.“

„Tak a už jsme u toho. Cos mu řekl?“

„Že budeš očekávat, že bude poslouchat toho, kdo je jeho bratranec, ochránce a hrabě.“

„A já předpokládám, že byl příliš paličatej, než aby to přijal. Dobrá. Tím je to vyřízený. Navrhnu toho tlustýho žebravýho mnicha. Teď mi zmiz z očí.“

Když Godwyn s úklonami odcházel z pokoje, musel tajit radost. Předposlední stupeň plánu mu vyšel dokonale. Hrabě Roland nemá nejmenší podezření, že byl dostrkán k navržení nejbeznadějnějšího kandidáta, jakého si Godwyn uměl představit.

Nyní musí učinit poslední krok.

Ze špitálu zamířil do ambitů. Byla právě studijní hodina před polední bohoslužbou a většina mnichů postávala či posedávala, četla si nebo naslouchala předčítanému textu či rozjímala. Godwyn zahlédl svého mladého spojence Theodorika a pokynutím hlavy ho přivolal.

Tiše mu oznámil: „Hrabě Roland navrhl za převora žebravého mnicha Murda.“

Theodorik zvolal: „Cože?“

„Psst.“

„To není možné!“

„Ovšemže je.“

„Pro něj nikdo hlasovat nebude.“

„Proto mám radost.“

Theodorikova tvář se rozjasnila pochopením. „Ach… rozumím. To je pro nás skutečně dobré.“

Godwyn nechápal, proč vždycky musí tyto věci vysvětlovat dokonce i inteligentním mužům. Kromě něj a jeho matky nikdo nevidí pod povrch. „Obejdi všechny a pověz jim to – klidně. Není třeba projevovat rozhořčení. Rozhněvají se i bez povzbuzování.“

„Mám říkat, že to je dobré pro Thomase?“

„V žádném případě.“

„Dobrá,“ přikývl Theodorik. „Rozumím.“

Očividně nerozuměl, ale Godwyn cítil, že se může spolehnout a Theodorik pokyny dodrží.

Godwyn od něj odešel a vydal se vyhledat Philemona. Nalezl ho, jak zametá v refektáři. „Nevíš, kde je Murdo?“ zeptal se.

„Nejspíš v kuchyni.“

„Jdi za ním a požádej ho, aby se s tebou sešel v převorově domě, až budou všichni mniši při polední bohoslužbě v kostele. Nechci, aby tě tam s ním někdo viděl.“

„Dobře. Co mu mám říct?“

„Úplně nejdřív řekneš: ‚Bratře Murdo, nikdo se nikdy nesmí dozvědět, že jsem ti tohle řekl já.‘ Je to jasné?“

„Nikdo se nikdy nesmí dozvědět, že jsem ti tohle řekl já. Jasný.“

„Pak mu ukaž tu listinu, co jsme našli. Pamatuješ se, kde je – v ložnici vedle klekátka stojí truhlice a v ní je červenohnědé kožené pouzdro.“

„To je všechno?“

„Ukaž mu, že půda, kterou Thomas vnesl do převorství, původně patřila královně Isabelle a že se tato skutečnost deset let utajuje.“

Philemon vypadal zmateně. „Ale my nevíme, co se Thomas snaží utajit.“

„Ne. Ale tajemství má vždycky nějaký důvod.“

„Nemyslíš, že se pak Murdo pokusí použít tuto informaci proti Thomasovi?“

„Samozřejmě.“

„Co Murdo udělá?“

„Nevím, ale ať udělá cokoli, bude to určitě pro Thomase zlé.“

Philemon se zachmuřil. „Myslel jsem, že máme Thomasovi pomáhat.“

Godwyn se usmál. „To si myslí všichni.“

Zvon začal svolávat k polední bohoslužbě.

Philemon šel vyhledat mnicha Murda a Godwyn se připojil k ostatním mnichům v kostele. Spolu se všemi pronesl: „Ó Bože, na pomoc mi pospěš.“ Tentokrát se modlil neobyčejně vážně. Navzdory sebedůvěře, kterou projevil před Philemonem, věděl, že riskuje. Vsa-

dil vše na Thomasovo tajemství, ale neví, co se ukáže, až se karta položí na stůl.

Bylo však jasné, že se mu podařilo mnichy pobouřit. Byli neklidní a upovídaní a Carlus musel během žalmů dvakrát vyzývat ke klidu. Žebravé mnichy nemají vůbec rádi, protože v otázkách pozemských statků zaujímají postoj morální nadřazenosti a zároveň se nechávají vydržovat těmi, jež odsuzují. A mnicha Murda nesnášejí obzvlášť pro jeho nabubřelost, nenasytnost a opilství. Kohokoli jiného by měli raději než jeho.

Když po bohoslužbě vycházeli z kostela, oslovil Godwyna Simeon. „Toho žebravého mnicha mít za převora nemůžeme," řekl.

„Souhlasím."

„Carlus a já žádné další jméno nepředložíme. Kdyby se zdálo, že jsou mniši nejednotní, hrabě by mohl prosadit svého kandidáta jako nezbytný kompromis. Musíme zapomenout na své rozpory a semknout se kolem Thomase. Jestliže ukážeme všem, že jsme jednotní, nedokáže se nám jen tak snadno postavit."

Godwyn se zastavil a pohlédl Simeonovi do očí. „Děkuji ti, bratře," řekl a přiměl se vypadat pokorně a nedat najevo jásavou náladu.

„Děláme to pro dobro převorství."

„Já vím. Ale oceňuji velkorysost tvého ducha."

Simeon přikývl a odešel.

Godwyn vycítil vítězství.

Mniši se odebrali do refektáře na oběd. Murdo se k nim přidal. Bohoslužby vynechával, jídla nikoli. Ve všech klášterech všeobecně platilo, že u stolu je každý mnich, i žebravý, vítán – ovšem málokdo využíval této zvyklosti tak důkladně jako Murdo. Godwyn zkoumal jeho tvář. Žebravý mnich vypadal vzrušeně, jako by měl novinku, kterou touží sdělit celému světu. Při podávání oběda se však ovládl a zůstal zticha po celou dobu jídla; naslouchal předčítajícímu novicovi.

Výňatek byl vybrán z příběhu o Zuzaně a starcích. Godwyn to neschvaloval: příběh je příliš sexuálně zaměřený, a není vhodné, aby se nahlas předčítal v celibátním společenství. Jenže dnes ani pokusy dvou chlípných starců násilím svést mladou vdanou ženu nedokázaly pozornost mnichů zaujmout. Stále si mezi sebou šeptali a úkosem pohlíželi na mnicha Murda.

Když dojedli a prorok Daniel zachránil Zuzanu před popravou tím, že vyslechl oba starší odděleně a prokázal rozporuplnost jejich výpovědí, chystali se mniši k odchodu. V tu chvíli promluvil Murdo k Thomasovi.

„Když jsi sem přišel, bratře Thomasi, myslím, že jsi měl zranění od meče."

Mluvil tak hlasitě, aby ho všichni slyšeli, a ostatní mniši se zastavili a naslouchali mu.

Thomas na něho pohlédl s kamenným výrazem. „Ano."

„Ta rána nakonec způsobila, že jsi přišel o levou paži. Přemýšlím, neutrpěl jsi to zranění ve službách královně Isabelle?"

Thomas zbledl. „Jsem už deset let kingsbridgeským mnichem. Můj předchozí život je zapomenut."

Murdo pokračoval s ledovým klidem. „Ptám se kvůli pozemkům, které jsi přinesl převorství, když jsi do něj vstoupil. Vesnička s velice výnosnou půdou v Norfolku. Pět set akrů. Nedaleko města Lynn – kde žije královna."

Godwyn ho přerušil, předstíral, že je pobouřený: „Co ví cizí člověk o našem majetku?"

„Četl jsem darovací listinu," odpověděl Murdo. „Tyhle věci nejsou žádný tajemství."

Godwyn pohlédl na Carluse a Simeona sedící vedle sebe. Oba muži vypadali polekaně. Jakožto podpřevor a pokladník to věděli. Musejí si lámat hlavu, jak se mohl Murdo k listině dostat. Simeon otevřel ústa, aby promluvil.

Murdo dodal: „Nebo by aspoň žádným tajemstvím být neměly."

Simeon zase ústa zavřel. Kdyby se dožadoval, aby Murdo vysvětlil, jak se to dozvěděl, musel by čelit otázkám, proč to držel v tajnosti.

Murdo pokračoval: „A statek v Lynnu darovala převorství…" Odmlčel se pro dramatický účinek. „Královna Isabella," dokončil větu.

Godwyn se rozhlédl kolem sebe. Mniši byli ohromeni. Pouze Carlus a Simeon se tvářili bezvýrazně.

Mnich Murdo se naklonil přes stůl. Na zubech mu ulpívaly zelené bylinky od oběda. „Ptám se tě znovu," řekl útočně. „Utrpěl jsi to zranění ve službách královny Isabelly?"

Thomas odpověděl: „Všichni vědí, co jsem dělal, než jsem se stal mnichem. Byl jsem rytířem, bojoval jsem v bitvách, zabíjel jsem. Vyzpovídal jsem se a dostalo se mi odpuštění hříchů."

„Mnich může nechat svou minulost za zády – ale kingsbridgeský převor nese těžší břemeno. Může být tázán, koho zabil a proč, a – hlavně – jakou odměnu za to dostal."

Thomas se beze slova na mnicha Murda upřeně zadíval. Godwyn se pokoušel číst v Thomasově tváři. Tvrdý výraz vyjadřoval jakési silné pohnutí – ale jaké? Nebyl tu žádný náznak pocitu viny, ani studu: ať je to tajemství jakékoli, Thomas necítí, že učinil něco hanebného. Posměšný tón mnicha Murda by mohl vyprovokovat mnoho mužů k násilí, ale Thomas nevypadal, že by měl co nevidět vybuchnout. Ne, to, co Thomas zřejmě cítí, je něco jiného, chladnějšího než stud, klidnějšího než vztek. Godwyn si nakonec uvědomil, že je to strach. Thomas se bojí. Mnicha Murda? Ne, má strach, že by se kvůli žebravému mnichovi mohlo něco stát, obává se nějakého důsledku toho, že Murdo odhalil tajemství.

Murdo si s ním hrál jako pes s kostí. „Jestliže neodpovíš na tuto otázku tady v té místnosti, bude položena jinde."

Podle Godwynových výpočtů by se Thomas měl v tuto chvíli vzdát. Ale jisté to nebylo. Thomas je úporný. Deset let prokazoval, že je klidný, trpělivý a pevný. Když ho Godwyn oslovil, aby se ucházel o zvolení, Thomas musel usoudit, že minulost lze pohřbít. Teď si musí uvědomit, že se mýlil. Jak ale bude na to poznání reagovat? Uvědomí si chybu a stáhne se? Nebo zatne zuby a nenechá se oklamat? Godwyn se kousl do rtu a vyčkával.

Thomas nakonec promluvil. „Myslím, že máš asi pravdu, pokud jde o položení té otázky jinde," řekl. „Nebo si přinejmenším myslím, že učiníš vše, co je v tvých silách, bez ohledu na to, jak nebratrské či nebezpečné to je, abys svou předpověď uskutečnil."

„Nevím, jestli naznačuješ –"

„Nemusíš už nic říkat!" přerušil ho Thomas a rázně se postavil. Murdo ucukl. Thomasova výška a vojenská postava ve spojení s

prudkým zvýšením hlasu docílily vzácného výsledku: žebravý mnich zmlkl.

„Na otázky o své minulosti jsem nikdy neodpovídal," pokračoval Thomas. Jeho hlas byl opět tichý a všichni mniši v místnosti se mlčky a bez hnutí snažili, aby jim neuniklo ani slovo. „A nikdy odpovídat nebudu." Ukázal na mnicha Murda. „Ale tahle… pijavice… mě přivedla k poznání, že kdybych se stal převorem, takové otázky by nikdy neustaly. Teď vidím, že mnich může ponechat minulost za zády, ale u převora je tomu jinak. Převor může mít nepřátele a jakékoli tajemství je slabost. A zranitelností vedoucího představitele je pak samozřejmě ohrožena sama instituce. Rozum mě měl dovést k tomu, k čemu mnicha Murda dovedla zlovolnost – k závěru, že muž, který nechce odpovídat na otázky o své minulosti, nemůže být převorem. Proto tedy –"

Mladý Theodorik zvolal: „Ne!"

„Proto tedy stahuji svou kandidaturu v nadcházející volbě."

Godwyn si dlouze oddechl. Dosáhl svého cíle.

Thomas se posadil. Murdo vypadal samolibě. A všichni ostatní se snažili promluvit najednou.

Carlus bouchl do stolu a mniši se pomalu utišili. Řekl: „Mnichu Murdo, protože nemáš v této volbě hlas, musím tě požádat, abys nás teď opustil."

Murdo s triumfálním výrazem pomalu vyšel ven.

Když odešel, Carlus si povzdechl: „To je katastrofa – Murdo, jediný kandidát!"

Theodorik protestoval: „Nemůžeme dovolit, aby se Thomas stáhl."

„Ale on to už udělal!"

Simeon nadhodil: „Musí být nějaký jiný kandidát!"

„Ano," přisvědčil Carlus. „A já navrhuji Simeona."

„Ne!" zvolal Theodorik.

„Nechte mě něco říct," požádal Simeon. „Musíme ze svého středu vybrat toho, kdo nejspolehlivěji sjednotí bratry proti Murdovi. Tím člověkem nejsem já. Vím, že nemám dostatečnou podporu mezi mladými. Myslím, že všichni víme, kdo by získal největší podporu od všech skupin."

Otočil se a pohlédl na Godwyna.

„Ano!“ zvolal Theodorik. „Godwyn!“

Mladší mniši jásali a starší vypadali odevzdaně. Godwyn zavrtěl hlavou, jako by se jim zdráhal vůbec odpovědět. Začali bušit do stolů a skandovat: „God-wyn! God-wyn!“

Nakonec se postavil. Srdce měl plné radosti, ale tvářil se vážně. Zvedl ruce, aby si zjednal ticho. Když všichni zmlkli, pronesl tichým, skromným hlasem: „Uposlechnu vůle svých bratří.“

Místnost propukla v jásot.

23

Godwyn volbu odkládal. Hraběte Rolanda výsledek rozhněvá a Godwyn mu chtěl před svatbou poskytnout co nejkratší čas k případnému odporu.

Pravda je taková, že Godwyn měl strach. Chystal se postavit jednomu z nejmocnějších mužů v království. V zemi bylo jen třináct hrabat. Ta společně s asi čtyřiceti barony, jednadvaceti biskupy a hrstkou dalších vládla celé Anglii. Když král svolával parlament, jejich aristokratická skupina tvořila Sněmovnu lordů oproti Dolní sněmovně, ve které zasedal obecný lid – rytíři, vyšší střední vrstvy a obchodníci. Hrabě ze Shiringu patřil k mocnějším a význačnějším šlechticům. A bratr Godwyn, jednatřicetiletý syn vdovy Petranilly, který dosáhl jen postavení sakristiána v kingsbridgeském převorství, se s hrabětem přesto dostal do konfliktu – a co bylo ještě nebezpečnější, on v něm vítězil.

A tak otálel – ale šest dní před svatbou si Roland dupl a přikázal: „Zítra!“

Hosté se již sjížděli na svatební obřad. Hrabě z Monmouthu se ubytoval ve špitálu, v soukromém pokoji vedle pokoje Rolandova. Lord William a lady Philippa se přemístili do hospody U Zvonu. Biskup Richard přebýval s Carlusem v převorově domě. Nižší baroni a rytíři zaplnili krčmy spolu se svými manželkami, dětmi, zbrojnoši, sluhy a koňmi. Ve městě se utrácely velké peníze, což bylo tolik potřebné po neuspokojivých ziscích z trhu s vlnou, který celý propršel.

Ráno v den volby se Godwyn a Simeon odebrali do pokladnice, malé místnosti bez oken za těžkými dubovými dveřmi u knihovny. V okované truhlici tu byly uloženy drahocenné předměty, používané při zvláštních obřadech. Klíče měl u sebe Simeon jakožto pokladník.

Volba byla předem rozhodnutá záležitost, aspoň si to kromě Rolanda myslel každý. Nikdo neměl podezření, že by v tom měl Godwyn prsty. Chvilku napětí zažil, když se Thomas nahlas podivil, jak se mnich Murdo dozvěděl o Isabellině darovací listině. „Nemohl na to přijít žádnou náhodou – nikdy si v knihovně nečetl a kromě toho tato listina není uložena s ostatními," řekl Thomas Godwynovi. „Někdo mu o tom musel říct. Ale kdo? Věděli o tom jen Carlus a Simeon. Proč by to tajemství prozrazovali? Ti nechtěli žebravému mnichovi pomoct." Godwyn to ponechal bez odpovědi a Thomas zůstal zmatený.

Godwyn a Simeon vytáhli truhlici na světlo do knihovny. Katedrální klenoty byly uložené v modré látce a chráněné koženými obaly. Když se probírali obsahem truhlice, Simeon některé předměty rozbalil, obdivoval je a kontroloval, zda nejsou poškozené. Byla tu slonovinová plaketa, široká několik palců a jemně vyřezávaná, znázorňující ukřižování svatého Adolpha, při němž svatý žádá Boha, aby dopřál dobré zdraví a dlouhý život všem, kdo budou uctívat jeho památku. Nacházely se zde četné svícny a krucifixy, všechny ze zlata či stříbra a zdobené drahokamy. V jasném světle od vysokých oken knihovny se vzácné kameny třpytily a zlato zářilo. Tyto předměty darovali převorství v průběhu staletí zbožní věřící. Jejich celková hodnota byla nesmírná: nacházelo se tu větší bohatství, než jaké kdy spatřila většina lidí.

Godwyn si přišel pro obřadní pastýřskou hůl. Byla dřevěná, ale pobitá zlatem a ozdobená drahokamy. Na konci volby se vždy obřadně předávala novému převorovi. Hůl ležela až úplně na dně, neboť nebyla použita už třináct let. Když ji Godwyn vytahoval, Simeon vykřikl.

Godwyn prudce zvedl hlavu. Simeon držel velký krucifix na stojánku, který se umísťuje na oltář. „Co se děje?" podivil se Godwyn.

Simeon otočil kříž a ukázal mu mělkou prohlubeň těsně pod příčníkem. Godwyn okamžitě poznal, že tam chybí rubín. „Musel vypadnout," usoudil. Rozhlédl se po knihovně: byli tu sami.

Oba to znepokojilo. Jakožto pokladník a sakristián měli společnou odpovědnost. Jakákoli ztráta by jim byla dávána za vinu.

Společně prohlédli vše, co se v truhlici nacházelo. Rozbalili každý předmět a vytřepali každý kousíček modré látky. Prohlédli všechny kožené obaly. Horečně prozkoumali prázdnou truhlici a podlahu všude kolem. Rubín nikde.

Simeon se zeptal: „Kdy se ten krucifix používal naposledy?"

„Na svátek svatého Adolpha – když Carlus upadl. Shodil ho ze stolu."

„Možná ten rubín tehdy vypadl. Ale jak je možné, že si toho nikdo nevšiml?"

„Kámen byl na zadní straně kříže. Jenže někdo by ho přece musel zahlédnout na podlaze!"

„Kdo krucifix zvedl?"

„Nevzpomínám si," odpověděl rychle Godwyn. „Byl tam zmatek." Ve skutečnosti si to pamatoval zcela přesně.

Byl to Philemon.

Godwyn si celý výjev živě představil. Philemon a Otho společně zvedli oltář a vrátili ho na místo na stupínku. Potom Otho posbíral svícny a Philemon zdvihl krucifix.

S rostoucím pocitem hrůzy si Godwyn připomněl zmizení náramku lady Philippy. Nekradl Philemon znovu? Godwyn se zachvěl při pomyšlení, jak by mu to mohlo uškodit. Všichni věděli, že Philemon je Godwynův neoficiální pomocník. Takový strašný hřích – ukrást drahokam z posvátného předmětu – by přinesl hanbu každému, kdo má s pachatelem něco společného. Snadno by to mohlo zvrátit volbu.

Simeon se očividně na tu scénu přesně nepamatoval, a vůbec nezpochybnil Godwynovu předstíranou neschopnost vzpomenout si, kdo kříž zvedl. Jenže určitě se najde několik mnichů, kteří si vzpomenou, že ho viděli ve Philemonových rukách. Godwyn to musí rychle napravit, dřív než na Philemona padne podezření. Jenže nejprve se musí zbavit Simeona.

„Musíme jít hledat ten rubín do kostela," navrhl Simeon.

„Ale ten obřad se konal před dvěma týdny," namítal Godwyn. „Tak dlouho se nemůže žádný drahokam válet na podlaze, aniž ho někdo zpozoruje."

„Je to nepravděpodobné, ale ověřit to musíme."

Godwyn viděl, že musí se Simeonem jít a čekat na příležitost, aby se od něj mohl vzdálit a vyhledat Philemona. „Samozřejmě," přisvědčil.

Uklidili obřadní předměty a zamkli dveře od pokladnice. Při odchodu z knihovny Godwyn prohodil: „Navrhuju, abychom se o tom nikde nezmiňovali, dokud nebudeme mít jistotu, že se drahokam ztratil. Nemá smysl obviňovat se předčasně."

„Souhlasím."

Spěšně prošli ambity a vešli do chrámu. Postavili se uprostřed křížení a pozorně prohlíželi podlahu všude kolem sebe. Myšlenka, že by se rubín mohl skrývat někde na chrámové podlaze, by ještě před měsícem vypadala docela přesvědčivě. Dlažební kameny však byly nedávno opraveny a všechny praskliny a škvíry zmizely. Rubín by nyní bil do očí.

Simeon se rozpomněl: „Když teď o tom přemýšlím, nezvedl ten krucifix Philemon?"

Godwyn pohlédl Simeonovi do očí. Není v jeho slovech obvinění? Nepoznal to. „Mohl to být Philemon," přitakal Godwyn. Pak si uvědomil, že se mu naskýtá možnost dostat se pryč. „Zajdu pro něho," navrhl. „Třeba si vzpomene, kde tehdy přesně stál."

„Dobrý nápad. Počkám tady." Simeon si klekl a začal šmátrat po podlaze rukama, jako by bylo možné najít rubín spíš hmatem než zrakem.

Godwyn rychle vyšel ven. Nejprve zamířil do dormitáře. Skříň s přikrývkami stála na místě. Odtáhl ji ode zdi, nahmatal uvolněný kámen a vytáhl ho. Strčil ruku do skrýše, kam Philemon tehdy schoval náramek lady Philippy.

Nic nenašel.

Zaklel. Tak jednoduché to nebude.

Budu muset Philemona vyhodit z kláštera, pomyslel si, když procházel budovami převorství a hledal ho. Jestliže ten rubín ukradl, nebudu ho už moct krýt. Vypadne odtud.

Potom si otřeseně uvědomil, že Philemona vyhodit nemůže – teď určitě ne a nejspíš nikdy. Právě Philemon řekl žebravému mnichovi Murdovi o Isabellině darovací listině. Kdyby ho propustil, Philemon by se mohl přiznat k tomu, co provedl, a odhalit, že to učinil na Godwynův podnět. A lidé by mu věřili. Godwyn si připomněl, jak si Thomas lámal hlavu nad tím, kdo mnichovi tajemství prozradil a proč. Philemonovo odhalení by bylo přesvědčivé, protože by na tuto otázku poskytlo odpověď.

Taková pokoutní činnost by vyvolala bouři hněvu. I kdyby k odhalení došlo až po volbě, podrylo by Godwynovu autoritu a ochromilo jeho způsobilost mnichy vést. Uvědomil si zlověstnou pravdu, že nyní musí Philemona chránit, aby ochránil sám sebe.

Philemona zastihl ve špitálu, kde zametal. Pokynul mu, aby šel ven, a odvedl ho dozadu do kuchyně, kde bylo nepravděpodobné, že by je někdo spatřil.

Pohlédl Philemonovi do očí a řekl: „Ztratil se rubín."

Philemon odvrátil oči. „To je strašný."

„Je z oltářního krucifixu, který shodil Carlus, když padal."

Philemon předstíral nevinnost. „Jak se mohl ztratit?"

„Rubín se mohl uvolnit, když kříž dopadl na zem. Jenže na podlaze není – právě jsem se díval. Někdo ho našel – a nechal si ho."

„To určitě ne."

Philemonovo falešné zdání nevinnosti Godwyna rozčílilo. „Ty troubo, všichni viděli, jak ten krucifix sbíráš ze země!"

Philemon zvýšil hlas. „Já o tom nic nevím!"

„Neztrácej čas lhaním! Musíme to napravit. Mohl bych kvůli tobě při volbě prohrát." Godwyn přirazil Philemona ke zdi pekárny. „Kde je?"

K jeho údivu se Philemon rozplakal.

„Pro lásku všech svatých," ušklíbl se Godwyn znechuceně. „Přestaň s těmi nesmysly – jsi dospělý muž!"

Philemon vzlykal dál. „Je mi to líto," omlouval se. „Lituju toho."

„Jestli s tím nepřestaneš –“ Godwyn se zarazil. Když bude Philemonovi spílat, ničeho nedosáhne. Ten člověk skutečně skýtal žalostný pohled. Promluvil laskavěji: „Zkus se dát do kupy. Kde je ten rubín?“

„Schoval jsem ho.“

„Ano…“

„Do komína v refektáři.“

Godwyn se okamžitě odvrátil a zamířil k refektáři. „Panno Maria, zachraň nás, mohl spadnout do ohně!“

Philemon ho následoval; slzy mu osychaly. „V srpnu se netopí. Než se ochladí, dal bych ho jinam.“

Vešli do refektáře. Na jednom konci dlouhé místnosti se nacházel krb. Philemon strčil paži do komína a chvíli šátral. Potom vytáhl rubín velikosti vrabčího vajíčka, celý od sazí. Otřel ho do rukávu.

Godwyn si ho vzal. „Teď pojď se mnou,“ vyzval Philemona.

„Co budeme dělat?“

„Simeon ho najde.“

Vkročili do chrámu. Simeon stále lezl po kolenou. „A teď si zkus vzpomenout,“ řekl Godwyn Philemonovi, „kde přesně jsi stál, když jsi zvedal ten kříž.“

Simeon se zadíval na Philemona, a když spatřil jeho rozrušený výraz, vlídně k němu promluvil. „Neboj se, chlapče, nic špatného jsi neudělal.“

Philemon se postavil na východní straně křížení, těsně u schodů ke kněžišti. „Myslím, že to bylo tady,“ řekl.

Godwyn vyšel dva schody, pohlédl pod lavice a předstíral, že hledá. Tajně položil rubín pod krajní lavici, kde ho při zběžném pohledu nebylo vidět. Potom, jako by si rozmyslel, kde bude nejlépe začít s hledáním, přešel na jižní stranu kněžiště. „Pojď sem a podívej se všude tady, Philemone,“ vyzval ho.

Jak doufal, Simeon potom vykročil k severní straně, opět si klekl a s tichou modlitbou začal pátrat pod lavicemi.

Godwyn očekával, že Simeon najde rubín okamžitě. Předstíral, že hledá v jižní části, a čekal, až se Simeon ozve. Po chvíli usoudil, že Simeon určitě špatně vidí. Zřejmě k němu bude muset jít a „najít“ drahokam sám. Pak Simeon konečně vykřikl: „Ach! Tady!“

Godwyn předstíral vzrušení. „Našel jsi ho?“
„Ano! Aleluja!“
„Kde byl?“
„Tady – pod lavicí!“
„Chvála Bohu,“ radoval se Godwyn.

Godwyn sám sebe nabádal, aby se hraběte Rolanda nebál. Když stoupal po kamenných schodech špitálu k hostinským pokojům, ptal se v duchu, co by mu mohl hrabě udělat. I kdyby Roland dokázal vstát z postele a vytasit meč, nebyl by takový blázen, aby napadl mnicha na půdě kláštera – to by stěží prošlo i králi.

Ralph Fitzgerald ho ohlásil a on vešel do pokoje.

Po obou stranách lůžka stáli synové hraběte: vysoký William, jemuž už vlasy ustupovaly z čela, byl ve vojenských hnědých kalhotách pod kolena a zablácených botách. Stále kulatější postava Richarda v biskupském purpuru svědčila o požitkářství a prostředcích k jeho uspokojování. William byl třicetiletý, o rok mladší než Godwyn. Měl po otci silnou vůli, kterou však někdy oslabovala svým vlivem manželka Philippa. Richardovi bylo dvacet osm a patrně byl po své zesnulé matce, neboť z Rolandova impozantního chování a rozhodnosti v něm příliš nebylo.

„Tak co, mnichu?“ zeptal se levou stranou úst hrabě. „Už jste uspořádali tu vaši volbičku?“

Godwyn při tomto nezdvořilém oslovení pocítil chvilkovou zlost. Jednoho dne, přísahal v duchu, ho Roland bude oslovovat otče převore. Pobouření mu dodalo potřebnou odvahu, aby hraběti oznámil výsledek volby. „Uspořádali, můj pane,“ odpověděl. „Mám čest ti oznámit, že mniši z Kingsbridge zvolili svým převorem mne.“

„Cože?“ zařval hrabě. „Tebe?“

Godwyn s předstíranou pokorou sklonil hlavu. „Nikoho to nepřekvapilo víc než mě.“

„Vždyť jsi jen kluk!“

Urážka Godwyna popíchla, aby mu to oplatil stejným šlehem. „Jsem starší než tvůj syn, kingsbridgeský biskup.“

„Kolik hlasů jsi dostal?“

„Dvacet pět.“

„A kolik mnich Murdo?“

„Žádný. Mniši hlasovali jednomyslně –“

„Žádný?“ Roland řval. „Tohle musí být spiknutí – tohle je proradnost!“

„Volba proběhla přesně podle pravidel.“

„Já na vaše zasraný pravidla kašlu! Banda zženštilejch mnichů mě ignorovat nebude!“

„Bratři mě zvolili, můj pane. Inaugurační obřad se bude konat tuto neděli, před svatbou.“

„Volbu mnichů musí potvrdit kingsbridgeský biskup. A můžu tě ujistit, že tebe nepotvrdí. Udělejte novou volbu a pak mi přines výsledek, jaký chci já.“

„Dobrá, hrabě Rolande.“ Godwyn šel ke dveřím. Měl v ruce ještě několik karet, ale nehodlal je položit na stůl najednou. Otočil se a oslovil Richarda. „Pane biskupe, když si o tom budeš se mnou chtít promluvit, najdeš mě v převorově domě.“

Vykročil z pokoje. „Žádnej převor nejsi!“ zařičel Roland, když Godwyn zavíral dveře.

Godwyn se třásl. Z Rolanda jde hrůza, zejména když se vzteká, a on se vzteká často. Godwyn mu však neustoupil. Petranilla by na něj byla hrdá.

S rozklepanými koleny sešel po schodech a odebral se do převorova domu. Carlus se již vystěhoval. Poprvé po patnácti letech měl Godwyn svou vlastní ložnici. Radost mu jen maličko kazila skutečnost, že musí dům sdílet s biskupem, který zde při návštěvách Kingsbridge tradičně pobývá. Biskup byl vlastně kingsbridgeským opatem *ex officio*, a třebaže měl omezenou pravomoc, jeho postavení bylo vyšší než převorovo. Během dne se Richard v domě zdržoval jen málo, ale pravidelně se vracel na noc a spal v nejlepším pokoji.

Godwyn vešel do haly v přízemí, posadil se do velkého křesla a čekal. Netrvalo dlouho a objevil se biskup Richard s ušima rozpálenýma otcovými plamennými pokyny. Richard byl bohatý a mocný muž, ale nenahánělhrůzu tak jako Roland. Ovšem postavit se biskupovi by dokázal jen smělý mnich. Godwyn však měl v této konfrontaci výhodu, neboť na Richarda věděl něco ostudného, a to bylo stejně dobré jako nůž schovaný v rukávu.

Richard přichvátal za pár minut s výrazem sebejistoty, o níž Godwyn věděl, že je předstíraná. „Sjednal jsem ti výhodnou dohodu," oznámil bez okolků. „Můžeš být podpřevorem pod mnichem Murdem. Budeš mít na starosti každodenní správu převorství. Murdo stejně nechce být správcem – stojí jen o prestiž. Ty budeš mít veškeré pravomoci, ale můj otec bude spokojený."

„Řekněme si to na rovinu," odpověděl Godwyn. „Murdo bude souhlasit s tím, že mě udělá podpřevorem. Potom oznámíme ostatním mnichům, že on je jediný, koho potvrdíš. A ty si myslíš, že oni to přijmou?"

„Nemají na vybranou!"

„Mám jiný návrh. Pověz hraběti, že mniši nepřijmou nikoho jiného než mě – a že musím být potvrzen před svatbou, jinak se mniši svatebního obřadu nezúčastní. Účast odmítnou i jeptišky." Godwyn nevěděl, jestli se mniši takto zachovají – natož matka Cecilia a jeptišky –, ale už hodil opatrnost za hlavu.

„To by se neodvážili!"

„Obávám se, že se mýlíš."

Richarda se zřejmě zmocnila panika. „Můj otec se nenechá zastrašit!"

Godwyn se zasmál. „To je opravdu málo pravděpodobné. Ale já doufám, že ho lze přivést k rozumu."

„Řekne, že svatba se stejně musí uskutečnit. Jsem biskup, můžu tu dvojici oddat, nepotřebuju mnichy, aby mi pomáhali."

„Zajisté. Ale nebude žádný zpěv, žádné svíčky, žádné žalmy, žádné kadilo – jenom ty a arcijáhen Lloyd."

„Přesto budou oddáni."

„Jak bude hrabě z Monmouthu pohlížet na tak ubohou svatbu svého syna?"

„Bude zuřit, ale přijme to. To spojenectví je důležité."

Nejspíš má pravdu, pomyslel si Godwyn a pocítil chladný závan hrozícího neúspěchu.

Nastal čas vytáhnout skrytý nůž.

„Dlužíš mi laskavost," připomněl.

Richard nejprve předstíral, že neví, o čem Godwyn mluví. „Skutečně?"

„Zatajil jsem hřích, který jsi spáchal. Netvař se, jako bys zapomněl, stalo se to před pouhými pár měsíci.“

„Ach, ano, to bylo od tebe šlechetné.“

„Na vlastní oči jsem viděl tebe a Margery na posteli v hostinském pokoji.“

„Psst, pro všechno na světě!“

„Teď máš příležitost mi tu laskavost oplatit. Přimluv se u otce. Řekni mu, ať se podvolí. Vysvětli mu, že svatba je důležitější. Trvej na tom, že mě potvrdíš.“

V Richardově tváři se zračilo zoufalství. Zdálo se, že ho drtí protichůdné síly. „To nedokážu!“ vykřikl a v jeho hlase zněla panika. „Mému otci se nedá odporovat. Víš, jaký je.“

„Snaž se.“

„Už jsem se snažil! Donutil jsem ho, aby souhlasil, že můžeš být podpřevorem.“

Godwyn pochyboval, že by Roland něco takového připustil. Richard si to téměř jistě vymyslel, neboť věděl, že takový slib lze snadno porušit. Přesto Godwyn odpověděl: „Děkuji ti za to.“ Pak dodal: „Ale to nestačí.“

„Jen o tom přemýšlej,“ žadonil Richard. „Nic jiného nežádám.“

„Budu. A navrhuji ti, abys o totéž požádal otce.“

„Ach, Bože,“ zaúpěl Richard. „To bude katastrofa.“

Svatba byla plánována na neděli. V sobotu Godwyn přikázal místo polední bohoslužby uskutečnit zkoušku, počínaje inaugurací nového převora a svatebním obřadem konče. Nastal další den bez slunce, obloha se zatáhla nízkými, šedivými mraky obtěžkanými deštěm a v katedrále bylo šero. Když se po zkoušce mniši a jeptišky odebrali na oběd a novicové začali chrám uklízet, ke Godwynovi přistoupili Carlus a Simeon. Oba vypadali vážně.

„Myslím, že to šlo hladce, co soudíte?“ pronesl radostně.

Simeon se zeptal: „Opravdu se uskuteční tvá inaugurace?“

„Zcela nepochybně.“

„Hrabě prý přikázal, aby se konala nová volba.“

„Myslíte, že k tomu má právo?“

„To nikoli," přisvědčil Simeon. „Může nominovat, nic víc. Jenže říká, že tě biskup Richard jakožto převora nepotvrdí."

„To ti řekl Richard?"

„On osobně ne."

„Myslel jsem si to. Věř mi, biskup mě potvrdí." Godwyn slyšel svůj hlas znějící upřímně a sebejistě a litoval, že jeho vlastní pocity tomu neodpovídají.

Carlus se úzkostně zeptal: „Tys řekl Richardovi, že by se mniši odmítli svatby zúčastnit?"

„Řekl."

„To bylo velmi riskantní. My tu nejsme proto, abychom se protivili vůli šlechticů."

Godwyn předvídal, že Carlus při prvním náznaku vážného odporu ochabne. On však naštěstí neměl v úmyslu vystavovat odhodlanost mnichů žádné zkoušce. „Nebudeme to muset učinit, neboj se. Je to jen prázdná hrozba. Ale tohle biskupovi neříkej."

„Ty tedy nehodláš mnichy požádat, aby se odmítli do svatby zapojit?"

„Ne."

Simeon poznamenal: „Hraješ nebezpečnou hru."

„Možná – ale věřím, že kromě mne nikdo jiný v nebezpečí není."

„Ani jsi nechtěl být převorem. Nedovolil jsi, aby tvé jméno vůbec bylo navrženo. Pouze jsi to přijal, když všichni ostatní selhali."

„Já nechci být převor," lhal Godwyn. „Ale není možné dovolit hraběti ze Shiringu, aby vybíral za nás, a to je mnohem důležitější než moje osobní pocity."

Simeon se na něj zadíval s respektem. „Zasluhuješ si velkou úctu."

„Snažím se jako ty, bratře, plnit vůli Boží."

„Kéž Bůh žehná tvému úsilí."

Oba staří mniši odešli. Godwyn pocítil výčitky svědomí, že dopustil, aby si mysleli, že jedná nesobecky. Viděli v něm jakéhosi mučedníka. Ale je pravda, řekl si v duchu, že se pouze snažím naplnit vůli Boží.

Rozhlédl se kolem sebe. Chrám vypadal opět jako vždy. Právě se chystal zajít do převorova domu na oběd, když se objevila sestřenice Caris. Její modré šaty působily v nejasném, šerém chrámu jako překvapivá barevná skvrna. „Budeš zítra inaugurován?“ zeptala se.

Usmál se. „Všichni se mě ptají na totéž. Odpověď zní ano.“

„Hrabě prý rozpoutává boj.“

„Prohraje ho.“

Carisiny bystré oči se na něj pronikavě zahleděly. „Znám tě odmalička a poznám, kdy lžeš.“

„Nelžu.“

„Předstíráš větší jistotu, než jakou ve skutečnosti cítíš.“

„To není hřích.“

„Otec má obavy kvůli mostu. Mnich Murdo se bude podřizovat vůli hraběte ještě víc, než by to činil Saul Bělohlav.“

„Murdo se kingsbridgeským převorem nestane.“

„Už zase.“

Godwynovi šla její bystrost na nervy. „Nevím, co ti mám říkat,“ odsekl. „Byl jsem zvolený a chci funkci vykonávat. Hrabě Roland by mě rád odstavil, ale nemá k tomu právo a já s ním budu bojovat všemi prostředky, které mám k dispozici. Jestli mám strach? Ano. Ale přesto ho hodlám porazit.“

Zazubila se. „Právě tohle jsem chtěla slyšet.“ Šťouchla ho do ramene. „Jdi za matkou. Je v tvém domě, čeká na tebe. To jsem ti přišla říct.“ S těmito slovy se otočila a odešla.

Godwyn vyšel z chrámu severním transeptem. Caris je chytrá, pomyslel si napůl s obdivem, napůl podrážděně. Vymámila z něj upřímnější vyhodnocení situace, než jaké poskytl komukoli jinému.

Byl však rád, že bude mít příležitost promluvit si s matkou. Všichni ostatní pochybují, že má sílu v tomto boji zvítězit. Ona mu však dodá sebedůvěru – a možná i nějaké velice důležité nápady.

Petranillu nalezl v hale. Seděla u stolu, kde bylo prostřeno pro dva: chléb, pivo a mísa nasolené ryby. Políbil ji na čelo, pronesl krátkou modlitbu a usedl k jídlu. Dopřál si chvilku vítězné radosti. „Tak,“ usmál se, „jsem nově zvolený převor a my tady obědváme v převorově domě.“

„Jenže Roland se pořád staví proti tobě,“ namítla.

„Tvrději, než jsem očekával. Má přece právo jmenovat, ale nikoli vybírat. Musí počítat s tím, že ten, koho vybere, nemusí být vždy zvolen.“

„Většina hrabat by se s tím smířila, ale on ne,“ soudila Petranilla. „Cítí nadřazenost vůči každému, koho potká.“ V jejím hlase zněla zahořklost pramenící, jak Godwyn tušil, ze vzpomínek na zasnoubení zrušené před více než třiceti lety. Pomstychtivě se usmála. „Brzy pozná, jak šeredně nás podcenil.“

„On ví, že jsem tvůj syn.“

„V tom případě tohle hraje roli. Patrně mu připomínáš nečestný způsob, jakým se mě zbavil. To stačí, aby tě nenáviděl.“

„To je nespravedlivé.“ Godwyn ztišil hlas, pro případ, že by za dveřmi naslouchal některý sluha. „Až do této chvíle vychází tvůj plán dokonale. To, jak jsem se neucházel o nominaci a jak jsem potom všechny ostatní zdiskreditoval, bylo brilantní.“

„Možná. Ale ještě můžeme všechno ztratit. Řekl jsi biskupovi ještě něco?“

„Ne. Připomněl jsem mu, že víme o Margery. Byl vyděšený, ale zřejmě ne natolik, aby se otci vzepřel.“

„Měl by to udělat. Jestli tohle praskne, nikdo mu to neodpustí. Mohl by skončit jako chudobný rytíř na úrovni sira Geralda někde na výminku. Cožpak si to neuvědomuje?“

„Třeba si myslí, že nemám odvahu odhalit, co vím.“

„Pak musíš jít s tou informací k hraběti.“

„Nebesa! Ten vybuchne!“

„Musíš se zocelit.“

Vždy říkala takové věci. Proto míval před schůzkami s ní neblahé tušení. Pokaždé si přála, aby byl odvážnější a podstupoval větší rizika, než měl chuť. Nikdy ji však nedokázal odmítnout.

Pokračovala: „Kdyby vyšlo najevo, že Margery není panna, svatbu by zrušili. Tohle Roland nepotřebuje. Přijme menší zlo, a sice tebe jako převora.“

„Jenže bude až do smrti mým nepřítelem.“

„Tím bude, ať to dopadne jakkoli.“

To je slabá útěcha, pomyslel si Godwyn. Nehádal se však, protože viděl, že matka má pravdu.

Ozvalo se zaklepání na dveře a vstoupila lady Philippa.

Godwyn a Petranilla se postavili.

„Potřebuji s tebou mluvit," řekla Philippa Godwynovi.

Odpověděl: „Smím představit svou matku Petranillu?"

Petranilla se obřadně uklonila a pak prohodila: „Raději půjdu. Jsi tady očividně proto, abys zprostředkovala dohodu, má paní."

Philippa na ni pobaveně pohlédla. „Pokud víš tohle, víš všechno důležité. Možná bys měla zůstat."

Obě ženy si stanuly tváří v tvář a Godwyn se všiml, že si jsou podobné: stejně vysoké, stejně majestátní a stejně panovačné. Philippa je samozřejmě mladší, asi o dvacet let, není tak autoritativní a má jistý smysl pro humor, což je v protikladu s Petranillinou pevnou rozhodností – možná proto, že Philippa má manžela a Petranilla svého ztratila. Jenže Philippa je žena se silnou vůlí, která svou moc prosazuje prostřednictvím muže – lorda Williama. Godwyn si teď uvědomil, že Petranilla k prosazování svého vlivu používá také muže – jeho samotného.

„Posaďme se," rozhodla Philippa.

Petranilla se zeptala: „Odsouhlasil hrabě to, co se chystáš navrhnout?"

„Ne." Philippa bezmocně rozhodila ruce. „Roland je příliš hrdý, než aby souhlasil předem s něčím, co by druhá strana mohla odmítnout. Pokud získám Godwynův souhlas s tím, co navrhnu, pak budu mít naději, že přesvědčím Rolanda, aby přijal kompromis."

„Myslela jsem si to."

Godwyn se zeptal: „Nechceš něco pojíst, má paní?"

Philippa odmítla nabídku netrpělivým mávnutím ruky. „Za současného stavu prohrají všichni," začala. „Svatba se uskuteční, ale bez patřičné okázalosti a obřadnosti. Rolandovo spojenectví s hrabětem z Monmouthu tak bude pokažené od samého začátku. Biskup tě odmítne potvrdit jakožto převora, Godwyne, a proto bude zapotřebí povolat arcibiskupa, aby ve sporu rozhodl. Ten vyřadí tebe i mnicha Murda a jmenuje někoho nového, nejspíš některého ze svých lidí, jehož se chce zbavit. Nikdo nedostane, co chce. Nemám pravdu?"

S otázkou se obrátila na Petranillu, která nezávazně zabručela.

„Co kdybychom tedy předešli arcibiskupův kompromis?“ pokračovala Philippa. „A přišli hned teď se třetím kandidátem? Ovšem“ – ukázala prstem na Godwyna – „toho kandidáta vybereš ty – a on ti slíbí, že tě učiní podpřevorem.“

Godwyn uvažoval. To by ho zbavilo nutnosti postavit se hraběti tváří v tvář a hrozit mu odhalením chování jeho syna. Jenže kompromis by ho odsoudil do postavení podpřevora na neurčitou dobu – a potom, až nový převor zemře, byl by nucen podstoupit celý boj znovu. Navzdory obavám se klonil spíš k odmítnutí.

Letmo pohlédl na matku. Téměř nepostřehnutelně zavrtěla hlavou. Ani jí se to nelíbí.

„Je mi líto,“ odpověděl Godwyn Philippě. „Mniši provedli volbu a její výsledek musí zůstat v platnosti.“

Philippa vstala. „V tom případě ti musím předat vzkaz, který je oficiálním důvodem mojí návštěvy. Zítra ráno hrabě vstane z lůžka nemocného. Přeje si zkontrolovat katedrálu a ujistit se, že je na svatbu vše připraveno v dostatečném předstihu. Máš na něj čekat v chrámu o osmé hodině. Všichni mniši a jeptišky musejí být v hábitech a připraveni a chrám musí být patřičně vyzdoben.“

Godwyn sklonil hlavu na pozdrav a Philippa odešla.

V určenou hodinu stál Godwyn v prázdném, tichém chrámu.

Byl sám, žádní mniši či jeptišky s ním nebyli. Kromě pevně zabudovaných lavic v chóru tu nebyl ani žádný nábytek. Žádné svíce, žádné krucifixy, žádné kalichy, žádné květiny. Mdlé sluneční paprsky, které většinu tohoto léta jen občas prorážely dešťovými mračny, vrhaly do chrámové lodi slabé, chladné světlo. Godwyn pevně svíral ruce za zády, aby se mu netřásly.

V určenou hodinu vešel dovnitř hrabě.

Doprovázeli ho lord William, lady Philippa, biskup Richard, Richardův pomocník arcijáhen Lloyd a Rolandův písař otec Jerome. Godwyn by se býval také rád obklopil doprovodem, jenže nikdo z mnichů nevěděl, jak riskantní je to hra, a pokud by to věděl, možná by neměl odvahu, aby ho podpořil. Rozhodl se proto čelit hraběti sám.

Rolandova hlava už byla bez obvazů. Hrabě kráčel pomalu, ale pevně. Určitě se cítí slabý po tolika týdnech na lůžku, pomyslel si Godwyn, ale zdá se, že je rozhodnutý nedat to najevo. Až na ochrnutou polovinu obličeje vypadal jako dřív. Dnes bude chtít všem vzkázat, že se uzdravil a opět všechno třímá v rukou. A Godwyn hrozí, že ten obraz pokazí.

Ostatní nevěřícně hleděli na prázdný chrám, ale hrabě žádné překvapení neprojevil. „Jsi drzý mnich," osopil se na Godwyna; jako vždy promluvil levou polovinou úst.

Godwyn dal v sázku všechno a vzdorem už neměl co ztratit. Proto odpověděl: „Ty jsi svéhlavý hrabě."

Roland se chopil jílce meče. „Za tohle bych tě měl probodnout."

„Jen do toho." Godwyn rozpřáhl paže, jako by byl připraven k ukřižování. „Zavraždi kingsbridgeského převora, tady v katedrále, tak jako rytíři krále Jindřicha zavraždili arcibiskupa Tomáše Becketa v Canterbury. Pošli mě do nebe a sebe do věčného zatracení."

Philippa při Godwynových neuctivých slovech otřeseně zalapala po dechu. William učinil pohyb, jako by chtěl Godwyna umlčet. Roland ho gestem zarazil a řekl Godwynovi: „Tvůj biskup ti přikazuje připravit chrám ke svatbě. Neskládají snad mniši slib poslušnosti?"

„Lady Margery zde nemůže být provdána."

„Proč ne – protože chceš být převorem?"

„Protože není panna."

Philippě vylétla ruka k ústům. Richard zaúpěl. William tasil meč. Roland vykřikl: „To je proradnost!"

Godwyn poznamenal: „Odlož meč, lorde Williame – tím jí neposkvrněnost nevrátíš."

Roland zuřil: „Co ty víš o takových věcech, mnichu?"

„Dva muži z tohoto převorství byli svědky toho aktu, který se uskutečnil v soukromém pokoji špitálu, právě v té místnosti, kde pobýváš, můj pane."

„Nevěřím ti."

„Hrabě z Monmouthu uvěří."

„To by ses mu neodvážil říct."

„Musím mu vysvětlit, proč se jeho syn nemůže oženit s Margery v kingsbridgeské katedrále – aspoň do chvíle, než se Margery vyzná ze svého hříchu a dostane se jí rozhřešení.“

„Nemáš pro tuhle pomluvu žádný důkaz.“

„Mám dva svědky. Ale zeptej se té dívky, věřím, že se dozná. Mám dojem, že dává přednost milenci, který ji připravil o panenství, před politickým sňatkem, který jí nachystal strýc.“ Godwyn se opět pustil na tenký led. Viděl však její tvář ve chvíli, kdy ji Richard líbal, a v tu chvíli cítil jistotu, že je zamilovaná. Určitě jí puká srdce, že si musí vzít syna hraběte. Pro tak mladou ženu by bylo velmi obtížné přesvědčivě lhát, jestliže jsou její city tak zjitřené, jak Godwyn tuší.

Pohyblivá část Rolandova obličeje se zmítala zuřivostí. „A kdo je ten muž, který podle tebe tenhle zločin spáchal? Protože když prokážeš, co tvrdíš, ten ničema bude viset, to přísahám. A jestli to neprokážeš, viset budeš ty. Tak pro něj pošli a uvidíme, co nám poví.“

„On zde už je.“

Roland pohlédl nevěřícně na čtyři muže svého doprovodu – své dva syny, Williama a Richarda, a dva kněze, Lloyda a Jeroma.

Godwyn upřel pohled na Richarda.

Roland se otočil ve směru jeho upřených očí. Rázem všichni hleděli na Richarda.

Godwyn zatajil dech. Co Richard řekne? Nebude vyvádět? Neobviní Godwyna ze lži? Nenechá se unést vztekem a nenapadne muže, který ho udal?

V Richardově tváři se však zračila porážka, nikoli zlost. Po chvíli sklopil hlavu a pronesl: „To není dobré. Ten zatracenej mnich má pravdu – vyšetřování by nevydržela.“

Hrabě Roland zbělel. „Tys to udělal?“ zeptal se. Tentokrát nekřičel, ale jako by se tím stal ještě hrozivějším. „Dívku, kterou jsem zasnoubil synovi hraběte – tys ji zprznil?“

Richard neodpověděl, jen hleděl do země.

„Ty blbe,“ pokračoval hrabě. „Ty podrazníku, ty –“

Philippa mu skočila do řeči. „Kdo ještě to ví?“

Tím se tiráda zastavila. Všichni se otočili k ní.

„Třeba by se ta svatba mohla konat,“ nadhodila. „Díky Bohu, hrabě z Monmouthu tu není.“ Podívala se na Godwyna. „Kdo o tom

ví, kromě lidí, kteří jsou tady, a těch dvou mužů z převorství, kteří byli svědky onoho aktu?“

Godwyn se snažil zklidnit bušící srdce. Byl tak blízko úspěchu, že ho už málem zažíval. „Nikdo jiný to neví, má paní,“ odpověděl.

„My všichni, kdo jsme tu s hrabětem, umíme tajemství udržet,“ řekla. „A co tvoji lidé?“

„Uposlechnou svého zvoleného převora,“ odpověděl s lehkým důrazem na slovo „zvoleného“.

Philippa se obrátila k Rolandovi. „Pak se svatba může uskutečnit.“

Godwyn dodal: „Za předpokladu, že se nejprve bude konat inaugurace.“

Všichni se zadívali na hraběte.

Učinil krok kupředu a náhle udeřil Richarda do obličeje. Byl to mohutný úder od vojáka, který do něj umí vložit veškerou sílu. Třebaže ho vedl plochou dlaní, srazil Richarda na zem.

Ten zůstal nehybně ležet, vypadal vyděšeně a z úst mu vytékal pramínek krve.

Hrabě měl bílý a zpocený obličej. Úder vyčerpal všechny jeho síly a Roland teď vypadal roztřeseně. Uplynulo několik vteřin ticha. Konečně se zdálo, že opět nabral sil. Opovržlivě pohlédl na postavu v purpurovém rouchu, která se choulila na podlaze, otočil se na patě a pomalu, ale pevným krokem vyšel z chrámu.

24

Caris spolu s nejméně polovinou obyvatel města stála na trávníku před kingsbridgeskou katedrálou a čekala, až z velkých západních dveří chrámu vyjde ženich s nevěstou.

Caris si nebyla jistá, proč tu je. K manželství se stavěla záporně už ode dne, kdy Merthin dokončil kladkostroj a oni dva vedli otevřený rozhovor o budoucnosti. Zlobila se na něj, i když všechno, co říkal, dávalo dokonalý smysl. Samozřejmě chtěl mít vlastní dům a žít v něm s ní. Samozřejmě s ní chtěl spát každou noc a mít děti. To chce každý – každý, zdálo se, kromě Caris.

Ona ve skutečnosti tohle všechno také svým způsobem chtěla. Líbilo by se jí každý večer vedle něj uléhat, objímat jeho štíhlé tělo, kdokoli by se jí zachtělo, pociťovat jeho šikovné ruce na své pleti, když se ráno probudí, a porodit jeho maličkou verzi, kterou by oba milovali a o niž by pečovali. Jenže nechtěla to, co s manželstvím přichází. Chtěla milence, nikoli pána. Chtěla s ním žít, nikoli mu život věnovat. A na Merthina se hněvala, protože ji před toto dilema postavil. Proč by nemohli prostě žít dál tak jako dosud?

Tři týdny s ním skoro nepromluvila. Předstírala, že má letní nachlazení, a skutečně se jí na horním rtu vytvořil bolák, který jí poskytl výmluvu, aby ho nemusela líbat. Merthin se k nim nadále docházel stravovat a přívětivě rozmlouval s otcem, ale sotva se Edmund a Petranilla odebrali na lože, odcházel.

Nyní se Carisin bolák zahojil a její hněv vychladl. Stále ještě se nechtěla stát Merthinovým majetkem, ale přála si, aby ji znovu začal líbat. Teď tu však s ní nebyl. Nacházel se v davu o kus dál a rozmlouval s Bessií od Zvonu, dcerou majitele hospody U Zvonu. Byla to malá, pěkně stavěná dívka s oním výrazem v tváři, který muži označují za přitažlivý, zatímco ženy prohlašují, že se tváří jako coura. Merthin ji rozesmál. Caris odvrátila oči.

Velké dřevěné dveře chrámu se otevřely. Z davu zazněl jásot a ve dveřích se objevila nevěsta. Margery byla hezká šestnáctiletá dívka oblečená v bílém a s květy ve vlasech. Ženich ji následoval – vysoký, vážný muž asi o deset let starší než ona.

Oba vypadali zcela nešťastně.

Téměř se spolu neznali. Až do tohoto týdne se setkali jen jednou, před šesti měsíci, když obě hrabata domlouvala sňatek. Proslýchalo se, že Margery miluje někoho jiného, ale neuposlechnout hraběte Rolanda samozřejmě nepřicházelo v úvahu. A její manžel měl vzezření muže oddaného studiu, který by raději seděl někde v knihovně, kde by si mohl číst knihu o geometrii. Jaký bude jejich společný život? Bylo těžké si představit, že se mezi nimi vyvine taková vzájemná touha jako mezi ní a Merthinem.

Spatřila Merthina, jak se k ní prodírá davem, a náhle ji zarazilo pomyšlení, že je nevděčná. Jaké má štěstí, že není hraběcí neteří! Ji nikdo nebude nutit do předem domluveného sňatku. Může se svo-

bodně provdat za muže, kterého miluje – a ona zatím jen hledá důvody proč to neučinit.

Pozdravila ho objetím a polibkem na rty. Vypadal překvapeně, ale nic neříkal. Některé muže by taková změna nálady zdeptala, ale Merthinovou neochvějnou vyrovnaností by jen stěží něco otřáslo.

Stáli spolu a dívali se, jak z chrámu vycházejí hrabě a hraběnka z Monmouthu a za nimi biskup Richard a převor Godwyn. Caris si všimla, že bratranec Godwyn vypadá radostně a znepokojeně zároveň – téměř jako by byl ženichem on. Zřejmě to lze přičíst skutečnosti, že byl právě inaugurován.

Vytvořil se doprovod rytířů. Shiringští muži v Rolandových barvách červené a černé, Monmouthovi muži ve žluté a zelené. Slavnostní průvod mířil k cechovnímu domu. Tam hrabě Roland pořádá hostinu pro svatební hosty. Edmund se zúčastní, ale Caris se podařilo z toho vyvléknout – otce má doprovázet Petranilla.

Když svatebčané s doprovodem odešli, spustil se mírný deštík. Caris s Merthinem se schovali v portálu katedrály. „Pojď se mnou do kněžiště," vyzval ji Merthin. „Chci se podívat na Elfrikovy opravy."

Z chrámu stále ještě vycházeli svatební hosté. Merthin a Caris se protlačili mezi nimi v protisměru do hlavní lodi a pak zamířili do jižní části kněžiště. Tato část chrámu byla vyhrazena pro duchovní a ti by nesouhlasili s tím, že sem Caris vstoupila, ale všichni už byli pryč. Caris se rozhlédla, neviděla však nikoho kromě jakési neznámé ženy, dobře oblečené asi třicetileté rusovlásky, která patrně patřila ke svatebním hostům a teď nejspíš na někoho čekala.

Merthin natahoval krk, aby si prohlédl klenutý strop. Opravy nebyly ještě zcela dokončené. Malá část klenby zůstávala otevřená a mezeru zakrýval kus bíle namalovaného plátna. Při letmém pohledu se zdálo, že je strop hotový.

„Dělá to slušně," uznal Merthin. „Jen jsem zvědavý, jak dlouho to vydrží."

„Proč by to nemělo vydržet věčně?" podivila se Caris.

„Protože nevíme, proč se klenba zhroutila. Tyhle věci se nestávají bezdůvodně – to nejsou žádné činy Boží, ať si kněží říkají, co chtějí. A ať už její zřícení způsobilo cokoli, podle všeho se to jednou stane znovu."

„Není možné tu příčinu zjistit?“

„To není tak snadné. Elfrik to určitě nedokáže. Já možná.“

„Jenže tebe vyhodil.“

„Přesně tak.“ Chvíli stál se zakloněnou hlavou a pak řekl: „Chci se na to podívat seshora. Půjdu na ochoz.“

„Jdu s tebou.“

Rozhlédli se kolem sebe, ale nikdo poblíž nebyl, kromě oné rusovlásky stále ještě otálející v jižním transeptu. Merthin odvedl Caris k malým dvířkům, jež vedla k úzkému točitému schodišti. Následovala ho nahoru a cestou přemýšlela, co by si asi mniši pomysleli, kdyby věděli, že jejich tajné spojovací průchody zkoumá žena. Schody vyústily do podkroví nad jižní lodí.

Pohled na opačnou stranu klenutého stropu Caris zaujal. „To, na co se koukáš, se nazývá rub klenby,“ vysvětlil jí Merthin. Líbilo se jí, jak přirozeně ji poučuje o architektuře, i to, že její zájem předpokládá a ví, že tomu bude rozumět. Merthin nikdy nepronášel hloupé vtípky o tom, že ženy technické záležitosti nechápou. Prošel po úzkém chodníčku a pak si lehl, aby prozkoumal nové kamenné zdivo zblízka. Škádlivě si lehla vedle něj a objala ho, jako kdyby leželi v posteli. Merthin se dotkl malty mezi novými kameny a pak si sáhl prstem na jazyk. „Schne to dost rychle,“ poznamenal.

„Určitě je moc nebezpečné, když v té štěrbině zůstane vlhkost.“

Pohlédl na ni. „Já se ti postarám o vlhkost ve štěrbince.“

„Už se stalo.“

Políbil ji. Zavřela oči, aby si to víc užila.

Po chvíli navrhla: „Pojďme k nám domů. Budeme tam sami – otec a teta jsou na svatební hostině.“

Chystali se vstát, když zaslechli hlasy. Do jižní lodi, přímo pod opravovaný strop, přišel nějaký muž a žena. Jejich rozhovor jen nepatrně tlumilo plátno natažené přes díru ve stropě. „Tvému synovi je už třináct,“ řekla žena. „Chce se stát rytířem.“

„To chtějí všichni chlapci,“ zazněla odpověď.

Merthin zašeptal: „Nehýbej se – uslyší nás.“

Caris se domnívala, že ženský hlas bude patřit oné rusovlásce. Mužský hlas jí byl povědomý a měla pocit, že mluvčí je mnich – jenže mnich přece nemůže mít syna.

„A tvé dceři je dvanáct. Bude krásná.“

„Podobná matce.“

„Trochu.“ Nastala odmlka, pak žena pokračovala: „Nemůžu se zdržet dlouho – hraběnka by mě mohla hledat.“

Patřila tedy do doprovodu hraběnky z Monmouthu. Caris soudila, že by to mohla být dvorní dáma. Zřejmě sdělovala zprávy o dětech otci, který je roky neviděl. Kdo to může být?

Muž se zeptal: „Proč ses chtěla se mnou setkat, Loreen?“

„Jenom jsem tě chtěla vidět. Je mi líto, že jsi přišel o ruku.“

Caris zalapala po dechu, potom si zakryla ústa a doufala, že ji neslyšeli. Je tu jen jeden mnich, který přišel o paži: Thomas. Když jí teď přišlo na mysl jeho jméno, bylo jí jasné, že hlas patří jemu. Je možné, že má manželku? A dvě děti? Caris pohlédla na Merthina a v jeho tváři spatřila nevěřícný výraz.

„Co jsi o mně dětem řekla?“ zeptal se Thomas.

„Že jejich otec je mrtvý,“ odpověděla chraplavě Loreen. Potom se rozplakala. „Proč jsi to udělal?“

„Neměl jsem na vybranou. Kdybych se neuchýlil sem, zabili by mě. Dokonce ani nyní z převorství skoro nevycházím.“

„Proč by tě chtěl někdo zabíjet?“

„Aby uchránil tajemství.“

„Byla bych na tom líp, kdybys býval zemřel. Jako vdova bych si mohla najít manžela, někoho, kdo by byl otcem pro mé děti. Jenže takhle na mně spočívá veškerá tíže manželky i matky a nemám nikoho, kdo by mi pomáhal… nikoho, kdo by mě v noci objal.“

„Je mi líto, že jsem naživu.“

„Ach, takhle jsem to nemyslela. Nechci, abys byl mrtvý. Kdysi jsem tě milovala.“

„A já miloval tebe, jak jen muž mého druhu může ženu milovat.“

Caris se zachmuřila. Co mínil tím „muž mého druhu“? Nepatří k těm mužům, kteří milují jiné muže? Mezi mnichy bývají často.

Ať tím myslel cokoli, Loreen mu zřejmě rozuměla, neboť vlídně odpověděla: „Vím, že to tak bylo.“

Dlouze se odmlčeli. Caris věděla, že by s Merthinem neměli tajně poslouchat takový důvěrný rozhovor – jenže nyní už bylo pozdě, aby se ukázali.

Loreen se zeptala: „Jsi šťastný?“

„Ano. Nebyl jsem stvořen k tomu, abych byl manželem ani rytířem. Každý den se modlím za své děti – a za tebe. Prosím Boha, aby smyl z mých rukou krev všech mužů, které jsem zabil. Tohle je život, po jakém jsem vždycky toužil.“

„V tom případě ti přeju jen dobré.“

„Jsi velmi šlechetná.“

„Asi mě už nikdy neuvidíš.“

„Já vím.“

„Polib mě a dej mi sbohem.“

Dlouho bylo ticho, pak se ozvaly vzdalující se kroky. Caris ležela nehybně, téměř se neodvažovala dýchat. Po další odmlce uslyšela, jak Thomas pláče. Jeho vzlyky byly přidušené, ale zdálo se, že vycházejí z hloubi duše. Caris cítila, jak se jí derou slzy do očí.

Nakonec se Thomas utišil. Popotáhl nosem, zakašlal a chvíli cosi mumlal, patrně se modlil. Potom ho uslyšela odcházet.

Konečně se mohli s Merthinem pohnout. Zvedli se, došli k točitým schodům a vrátili se po nich dolů. Když procházeli hlavní chrámovou lodí, nikdo z nich nepromluvil. Caris měla pocit, jako by hleděla na tragický obraz, na němž postavy ztuhly v dramatických postojích dané chvíle a jejich minulost a budoucnost bylo možné pouze hádat.

Podobně jako obraz, i tento výjev by v různých lidech vyvolal různé pocity a Merthinova reakce nebyla stejná jako její. Když vkročili do deštivého letního odpoledne, povzdechl si: „To je ale smutný příběh.“

„Mě to rozčiluje,“ rozhořčila se Caris. „Thomas tu ženu zničil.“

„To mu stěží můžeš vyčítat. Musel si zachránit život.“

„A její život skončil. Nemá manžela, ale provdat se znovu nemůže. Je nucena vychovávat dvě děti sama. Thomas má aspoň klášter.“

„Ona má hraběnčin dvůr.“

„Jak to můžeš srovnávat?“ osopila se na něj. „Patrně je vzdálená příbuzná, kterou tam ponechávají z blahovůle, a ona musí vykonávat podřadné práce, pomáhat hraběnce při česání a oblékání. Nemá na vybranou – je v pasti.“

„On také. Slyšela jsi, že nemůže opustit vyhrazené území převorství.“

„Jenže Thomas má nějakou úlohu, je matricularius, činí rozhodnutí, něco dělá.“

„Loreen má děti.“

„Přesně tak! Muž se stará o nejvýznamnější stavbu široko daleko a žena je uvězněná doma s dětmi.“

„Královna Isabella měla čtyři děti a nějakou dobu byla jednou z nejmocnějších panovnic v Evropě.“

„Ovšem nejdřív se musela zbavit manžela.“

Šli dál mlčky. Vyšli na hlavní ulici a zastavili se před Carisiným domem. Uvědomila si, že se znovu pohádali, a to na stejné téma jako minule: manželství.

Merthin jí oznámil: „Jdu na oběd ke Zvonu.“

To byla hospoda Bessiina otce. „Dobře,“ přikývla sklesle Caris.

Když Merthin odcházel, zavolala za ním: „Pro Loreen by bylo lepší, kdyby se nikdy nevdala.“

Přes rameno se otázal: „Co jiného by dělala?“

To je problém, pomyslela si Caris rozčileně, když vcházela do domu. Co jiného má žena dělat?

Doma nikdo nebyl. Edmund s Petranillou sedí na svatební hostině a služebnictvo má volné odpoledne. Přivítala ji jenom Malá líným zamáváním ocasu. Caris jí roztržitě pohladila černou hlavu, potom si sedla ke stolu ve světnici a přemítala.

Každá jiná mladá žena v křesťanském světě chce jediné – vdát se za muže, kterého miluje. Proč je Caris z té vyhlídky tak zděšená? Kde se v ní berou takové neobvyklé pocity? Určitě je nemá od matky. Rose chtěla být jen dobrou manželkou Edmundovi. Věřila tomu, co říkají muži o podřízenosti žen.

Caris připadala matčina podřízenost trapná. Byla přesvědčená, že Edmundovi, přestože si nikdy nestěžoval, to muselo jít na nervy.

Caris víc uznávala rozhodnou, nepřívětivou tetu Petranillu než povolnou matku.

I Petranilla dovolila, aby její život ovlivňovali muži. Celé roky obratně vedla jejího otce po společenském žebříčku vzhůru, až se stal kingsbridgeským cechmistrem. Jejím nejsilnějším citovým hnutím byla zášť: vůči hraběti Rolandovi, protože ji pustil k vodě, a vůči manželovi, protože zemřel. Jako vdova se cele upnula na Godwynovu kariéru.

Královna Isabella byla podobná. Sesadila manžela, krále Eduarda II. Výsledkem však bylo, že Anglii vládl v podstatě její milenec Roger Mortimer, a to do doby, než byl její syn natolik velký a natolik sebejistý, že ho vypudil.

Měla by snad Caris dělat toto – žít svůj život prostřednictvím mužů? Otec chtěl, aby s ním pracovala v obchodě s vlnou. Nebo by mohla řídit Merthinovu kariéru, rozšiřovat jeho podnikání, až by se stal nejbohatším a nejvýznamnějším stavitelem v Anglii.

Z myšlenek ji vyrušilo zaklepání na dveře. Do místnosti svižně vešla matka Cecilia, drobná jako ptáče.

„Dobré odpoledne!“ pozdravila překvapeně Caris. „Zrovna si kladu otázku, jestli nejsou všechny ženy odsouzené žít svůj život prostřednictvím mužů – a objevíš se ty, očividný příklad svědčící o opaku.“

„Nemáš úplně pravdu,“ usmála se přátelsky Cecilia. „Já žiju prostřednictvím Ježíše Krista, což je muž, třebaže je i Bůh.“

Caris si nebyla jistá, jestli se tohle počítá. Otevřela spíž a vytáhla malý soudek s nejlepším vínem. „Nedáš si pohár otcova rýnského?“

„Jen maličko, s vodou.“

Caris naplnila dva poháry do poloviny vínem a dolila je vodou ze džbánu. „Víš, že otec a teta jsou na svatební hostině?“

„Ano. Přišla jsem za tebou.“

Caris to tušila. Převorka se nepotuluje po městě jen tak a nechodí na společenské návštěvy, aniž má nějaký záměr.

Cecilia si usrkla ředěného vína a pak pokračovala: „Přemýšlela jsem o tobě a o tom, jak jsi se chovala v den, kdy se zřítil most.“

„Udělala jsem něco špatně?“

„Naopak. Všechno jsi dělala dokonale. K poraněným jsi přistupovala vlídně, ale rozhodně, poslouchala jsi mé příkazy, ale zároveň ses chovala iniciativně. Velice jsi na mě zapůsobila.“

„Děkuju ti.“

„A vypadala jsi… ne že by tě to snad těšilo, ale že v té práci nalézáš aspoň uspokojení.“

„Lidi strádali a my jsme jim přinesly úlevu – co může člověka víc uspokojit?“

„Přesně tohle cítím, a proto jsem jeptiškou.“

Caris poznala, kam Cecilia směřuje. „Já bych nedokázala strávit život v klášteře.“

„Přirozené vlohy k péči o nemohoucí, které jsi projevila, jsou jen částí toho, čeho jsem si všimla. Když lidi začali přinášet do katedrály zraněné a mrtvé, zeptala jsem se jich, kdo jim řekl, co mají dělat. Odpověď zněla Caris Vlnařová.“

„Bylo úplně samozřejmé, co se má dělat.“

„Ano – tobě.“ Cecilia se soustředěně předklonila. „Talent k řízení lidí je dán málokomu. Vím to – já ho mám a poznám ho u druhých. Když všichni kolem nás jsou zmatení, propadnou panice či jsou vyděšení, my dvě se ujímáme vedení.“

Caris cítila, že to je pravda. „Myslím, že ano,“ přisvědčila zdráhavě.

„Pozoruji tě deset roků – ode dne, kdy zemřela tvá matka.“

„Přinesla jsi jí úlevu v jejím strádání.“

„Tehdy jsem poznala, už pouhým rozhovorem s tebou, že vyrosteš v neobyčejnou ženu. Můj pocit se potvrdil, když jsi chodila do klášterní školy. Teď ti je dvacet. Určitě přemýšlíš, co máš udělat se svým životem. Jsem přesvědčená, že Bůh má pro tebe práci.“

„Jak víš, co si myslí Bůh?“

Cecilia se naježila. „Kdyby mi takovou otázku položil kdokoli z města, přikázala bych mu, aby padl na kolena a modlil se za odpuštění. Ale ty jsi upřímná, a tak ti odpovím. Vím, co si Bůh myslí, protože přijímám učení jeho církve. A jsem přesvědčená, že chce, aby ses stala jeptiškou.“

„Mám příliš ráda muže.“

„To byl problém i pro mě, když jsem byla mladá – ale můžu tě ujistit, že to je problém, který se každým rokem zmenšuje.“

„Mně nikdo nemůže říkat, jak mám žít.“

„Nebuď jako bekyně.“

„Co je to?“

„Bekyně jsou jeptišky, které nepřijímají žádný řeholní slib. Žijí společně, obdělávají půdu, chovají dobytek a odmítají, aby jim vládli muži.“

Caris vždy velice zajímalo slyšet o ženách, které se vzpírají pravidlům. „Kde je lze nalézt?“

„Hlavně v Nizozemsku. Mají vůdkyni Margueritu Poreteovou – ta napsala knihu nazvanou *Zrcadlo prostých duší.*“

„Ráda bych si ji přečetla.“

„Nepřichází v úvahu. Bekyně byly odsouzeny církví pro kacířství – věří ve svobodného ducha, v to, že duchovní dokonalosti můžeme dosáhnout tady na zemi.“

„Duchovní dokonalosti? Co to znamená? To je jen fráze.“

„Jestliže jsi rozhodnutá uzavřít svou mysl Bohu, nikdy to nepochopíš.“

„Omlouvám se, matko Cecilie, ale kdykoli mi něco o Bohu říká pouhý člověk, pomyslím si: Ale lidé jsou omylní, pravda tedy může být odlišná.“

„Jak by se mohla církev mýlit?“

„Třeba muslimové – ti mají jinou víru.“

„To jsou pohani!“

„Oni o nás říkají, že jsme nevěřící – to je totéž. A Buonaventura Caroli říká, že na světě je víc muslimů než křesťanů. Něčí víra je tedy nesprávná.“

„Dej si pozor,“ pronesla přísně Cecilia. „Nenech se svou vášní k disputaci svést k rouhání.“

„Odpusť, matko.“ Caris věděla, že Cecilia se s ní ráda pře, ale vždy nastane okamžik, kdy převorka skončí s argumentací a začne kázat a Caris musí ustoupit. Cítila se pokaždé poněkud podvedená.

Cecilia se zvedla. „Vím, že tě nemůžu přesvědčit proti tvé vůli, ale chtěla jsem, abys věděla, jakým směrem se ubírají moje myšlen-

ky. Nemůžeš udělat nic lepšího než vstoupit do našeho kláštera a věnovat život svátosti léčení. Děkuju ti za víno.“

Když Cecilia odcházela, Caris se zeptala: „Jak to dopadlo s Marguerite Poreteovou? Ještě žije?“

„Ne,“ zavrtěla hlavou převorka. „Upálili ji na hranici.“ Vyšla na ulici a zavřela za sebou dveře.

Caris upírala pohled na zavřené dveře. Život ženy je dům se zavřenými dveřmi: žena nemůže být učněm, nemůže studovat na univerzitě, nemůže se stát knězem či lékařem, nemůže střílet z luku ani bojovat s mečem a nemůže se ani vdát, aniž se podřídí manželově nadvládě.

Přemýšlela, co asi teď dělá Merthin. Co když Bessie sedí u jeho stolu v hospodě U Zvonu, pozoruje ho, jak pije otcovo nejlepší pivo, vrhá na něj onen vyzývavý úsměv a pevně si přitahuje šaty, aby si určitě všiml, jaká má krásná prsa? A co on? Je okouzlující, zábavný, snaží se ji rozesmát? A ona? Rozevírá rty, aby mu předvedla své pravidelné zuby, a zaklání hlavu, aby mu ukázala jemnou pleť na bělostném hrdle? Nerozmlouvá Merthin s jejím otcem Paulem od Zvonu, neklade mu uctivé otázky plné zájmu ohledně jeho podniku, aby pak Paul řekl dceři, že Merthin je příjemný člověk, skvělý mladý muž? Co když se Merthin opije, obejme Bessii kolem pasu a ruku nechá sklouznout z boku tak, že se konečky prstů pokoutně přibližují k onomu místečku mezi jejími stehny, které už strašně touží po jeho doteku – stejně jako to kdysi dělal s Caris?

Do očí jí vyhrkly slzy. Cítila se jako hlupák. Má nejlepšího muže ve městě a přenechává ho holce z hospody. Proč jen sama sobě dělá takové věci?

V tu chvíli vešel dovnitř.

Hleděla na něj skrze slzy. Viděla tak rozmazaně, že nepoznala, jak se Merthin tváří. Přišel se opět udobřit – nebo jí chce spílat, vylít si na ní vztek posilněný několik džbánky piva?

Postavila se. Chvíli byla v napětí, než zavřel dveře a pomalu došel až k ní. Potom řekl: „Ať uděláš nebo řekneš cokoli, já tě přesto miluju.“

Vrhla se mu kolem krku a hlasitě se rozplakala.

Pohladil ji po vlasech a mlčel, což bylo nejlepší.

Po chvíli se začali líbat. Pocítila dobře známou touhu, ale silnější než kdy jindy: chtěla, aby se jí jeho ruce dotýkaly po celém těle, chtěla cítit jeho jazyk ve svých ústech, jeho prsty v sobě. Cítila cosi jiného a chtěla, aby jejich láska nalezla nový výraz. „Pojď, svlékneme se," navrhla. To ještě nikdy neudělali.

Usmál se a bylo vidět, že ho to těší. „Dobrá, ale co když někdo přijde?"

„Budou celé hodiny na té hostině. A ostatně můžeme jít nahoru."

Šli do jejího pokoje. Odkopla boty. Náhle se jí zmocnil stud. Co si pomyslí, až ji uvidí nahou? Věděla, že se mu její tělo líbí kousek po kousku: prsa, nohy, hrdlo, puklinka – když je líbal a laskal, vždycky říkal, jak jsou krásné. Nevšimne si však teď, že má boky příliš široké, nohy poněkud krátké a prsa úplně malá?

Zdálo se, že žádné takové zábrany nemá. Odhodil košili, stáhl si spodky a bez rozpaků se před ni postavil. Jeho tělo bylo drobné, ale silné a vypadal nabitý energií jako mladý jelen. Poprvé si všimla, že ochlupení v jeho slabinách má barvu podzimního listí. Penis se mu dychtivě postavil. Touha přemohla její plachost a Caris si rychle stáhla šaty přes hlavu.

Zíral na její nahé tělo, ale už se nestyděla – jeho pohled ji rozvášnil jako intimní laskání. „Jsi krásná," zašeptal.

„Ty taky."

Leželi vedle sebe na slamníku, který byl jejím lůžkem. Líbali se a dotýkali jeden druhého a Caris si uvědomila, že dnes jí nepostačí jejich obvyklé hry. „Chci to se vším všudy," řekla.

„Myslíš úplně?"

Hlavou se jí mihla myšlenka na těhotenství, ale hned ji zapudila. Byla příliš vzrušená, než aby myslela na důsledky. „Ano," zašeptala.

„Já taky."

Lehl si na ni. Polovinu života si lámala hlavu, jaká tato chvíle asi bude. Pohlédla mu do obličeje. Měl soustředěný výraz, který má tak ráda – výraz, který mívá při práci, když jeho drobné ruce něžně a dovedně tvarují dřevo. Konečky prstů jemně roztáhl štěrbinku. Byla vlhká a toužebně si ho přála.

Zeptal se: „Opravdu to chceš?"

Znovu potlačila myšlenku na těhotenství. „Opravdu.“

Když do ní vnikl, pocítila okamžik strachu. Bezděčně se napnula a on zaváhal. Cítil, že její tělo mu odporuje. „To nic,“ uklidnila ho. „Přitlač. Nic mi neuděláš.“ V tom se mýlila, a jak přirazil, projela jí náhlá bolest. Vykřikla.

„Promiň,“ zašeptal.

„Počkej chvilku,“ vydechla.

Leželi nehybně. Políbil jí víčka a špičku nosu. Pohladila mu tvář a zadívala se do jeho zlatohnědých očí. Pak bolest zmizela, vrátila se touha a Caris se začala pohybovat. Pocit, že má poprvé hluboko v sobě muže, kterého miluje, jí poskytoval nesmírnou radost. Vzrušovalo ji sledovat sílu jeho prožitku. Pohybovali se stále rychleji a on na ni s lehkým úsměvem na rtech upíral oči, ve kterých se zračil hluboký hlad.

„Nemůžu přestat,“ zasípal.

„Nepřestávej, nepřestávej.“

Pozorně ho sledovala. Ve chvilce ho rozkoš přemohla, zavřely se mu oči, otevřela ústa a celé tělo se napnulo jako tětiva. Pocítila v sobě jeho stahy a výron a pomyslela si, že ji na takové štěstí nic v životě nepřipravilo. O chvilku později se sama zmítala v extázi. Tento pocit již zažila, ale takto silně nikoli, a tak zavřela oči a poddala se mu; pevně k sobě přitáhla jeho tělo a chvěla se jako strom ve větru.

Když bylo po všem, zůstali dlouho bez hnutí ležet. Zabořil se jí obličejem do krku a Caris cítila, jak lapá po dechu. Pohladila ho po zádech. Kůži měl vlhkou potem. Postupně se jí zpomalil tep a vplížila se do ní spokojenost jako soumrak do letního večera.

„Tak kvůli tomuhle,“ řekla po chvíli, „se toho tolik nadělá.“

25

Den poté, co byl Godwyn potvrzen jakožto kingsbridgeský převor, se Edmund Vlnař časně ráno dostavil do domu Merthinových rodičů.

Merthin měl sklon zapomínat, jak významnou osobností Edmund je, protože Edmund se k němu choval jako ke členu rodiny. Gerald a Maud se však cítili, jako když přijímají nečekanou královskou návštěvu. Styděli se, že Edmund uvidí, jak ubohý je jejich dům.

Měli tu jen jednu místnost. Merthin i rodiče spali na slamnících na podlaze. Bylo tu ohniště, stůl a vzadu malý dvorek.

Rodina byla naštěstí vzhůru již od východu slunce a už se umyli, oblékli a pokoj uklidili. Když Edmund přidusal svým nepravidelným krokem, Merthinova matka přesto ještě oprášila stoličku, přihladila si vlasy, zavřela zadní dveře a zase je otevřela a přiložila poleno do ohně. Merthinův otec se několikrát uklonil, oblékl si kabátec a nabídl Edmundovi pohár piva.

„Ne, děkuju, sire Geralde," odmítl Edmund, neboť bezpochyby věděl, že rodina nemá nazbyt. „Ale jestli smím, dal bych si misku tvé domácí polévky, lady Maud." V každé rodině visí neustále nad ohněm kotlík s ovsem, do kterého přidávají kosti, jablečné slupky, hrachové lusky a další zbytky, a to všechno se vaří celé dny. Dochucuje se solí a bylinami a výsledkem je polévka, která pokaždé chutná jinak. Bylo to nejlacinější jídlo.

Polichocená Maud mu nalila naběračkou misku polévky a položila ji na stůl se lžící a krajícem chleba.

Merthin stále ještě pociťoval dobrou náladu z včerejšího odpoledne. Připadal si jako lehce opilý. Usínal s představou Carisina nahého těla a probudil se s úsměvem. Náhle si však připomněl konflikt s Elfrikem kvůli Griseldě. Falešný instinkt mu napovídal, že se Edmund rozkřikne: „Tys připravil mou dceru o panenství!" a praští ho klackem po hlavě.

Byla to chvilková představa a zmizela, sotva se Edmund posadil ke stolu. Uchopil lžíci, ale než začal jíst, obrátil se k Merthinovi: „Když teď máme nového převora, chci začít pracovat na novém mostě co nejdřív."

„Dobrá," přikývl Merthin.

Edmund polkl lžíci polévky a pomlaskl si. „Tohle je nejlepší domácí polévka, jakou jsem kdy ochutnal, lady Maud." Merthinova matka vypadala potěšeně.

Merthin byl Edmundovi vděčný, že se k rodičům chová tak mile. Cítili poníženost svého společenského postavení a přítomnost městského cechmistra, který jí u jejich stolu a oslovuje je sire Geralde a lady Maud, pro ně byla balzámem na duši.

Otec teď prohodil: „Málem jsem se s ní neoženil, Edmunde – tos věděl?“

Merthin vůbec nepochyboval, že Edmund tu historku už slyšel, ale on přesto odpověděl: „Bože, ne – jak se to stalo?“

„Viděl jsem ji v kostele o Velikonoční neděli a okamžitě jsem se do ní zamiloval. V kingsbridgeské katedrále muselo tehdy být aspoň tisíc lidí a ona tam byla ze všech žen nejkrásnější.“

„No tak, Geralde,“ napomenula ho rázně Maud, „nemusíš přehánět.“

„Pak zmizela v davu a já ji nemohl najít! Nevěděl jsem, jak se jmenuje. Vyptával jsem se lidí, kdo je ta hezká a půvabná dívka, a oni mi odpovídali, že všechny dívky jsou hezké a půvabné.“

Maud ho doplnila: „Po bohoslužbě jsem rychle odešla. Byli jsme ubytovaní v hospodě U Cesmínového keře a matka se necítila dobře, tak jsem se vrátila, abych se o ni postarala.“

Gerald pokračoval: „Hledal jsem ji po celém městě, ale nenašel jsem ji. Po Velikonocích se všichni vrátili domů. Já jsem žil v Shiringu a ona v Casterhamu, i když tenkrát jsem to nevěděl. Myslel jsem, že ji už nikdy neuvidím. Představoval jsem si, že to možná byl anděl, který sestoupil na zem, aby se ujistil, že se všichni účastní bohoslužby.“

Maud ho opět káravě napomenula: „Geralde, prosím.“

„Jenže já jsem ztratil srdce. Jiné ženy mě nezajímaly. Předpokládal jsem, že po zbytek dvého života budu toužit po andělu z Kingsbridge. Takhle to šlo dva roky. Pak jsem ji uviděl na jednom klání ve Winchesteru.“

Pokračovala Maud: „Tenhle úplně cizí člověk ke mně přišel a řekl: ‚Jsi to ty – po takové době! Musíš si mě vzít, než zase zmizíš.‘ Myslela jsem, že je blázen.“

„Neuvěřitelné,“ podivil se Edmund.

Merthin si pomyslel, že Edmundova dobrá vůle už prošla dostatečně velkou zkouškou. „Dobrá,“ vmísil se do hovoru, „už jsem pro všechny případy nakreslil nějaké návrhy na rýsovací plochu ve stavitelské dílně v katedrále.“

Edmund přikývl. „Kamenný most dostatečně široký pro dva povozy?“

„Jak jsi požadoval – a s nájezdem na obou koncích. A našel jsem způsob jak snížit náklady asi o třetinu.“

„To je úžasné! Jak?“

„Ukážu ti, hned jak dojíš.“

Edmund dojedl polévku do poslední lžíce a zvedl se. „Hotovo. Pojďme.“ Obrátil se k Geraldovi a lehce sklonil hlavu. „Děkuju za pohoštění.“

„Tvá návštěva je nám potěšením, cechmistře.“

Merthin s Edmundem vykročili do mírného deštíku. Místo ke katedrále zamířil Merthin s Edmundem k řece. Edmundův nesouměrný krok lidé na ulici okamžitě poznávali a každý druhý kolemjdoucí ho zdravil přátelským slovem nebo uctivým úklonem.

Merthin náhle pocítil úzkost. O návrhu mostu přemýšlel celé měsíce. Když pracoval u Svatého Marka a dohlížel na tesaře, kteří stavěli novou střechu, zatímco stará střecha se odstraňovala, přemítal o těžším úkolu: o novém mostu. Nyní bude jeho představy poprvé podrobně zkoumat někdo jiný.

Edmund do této chvíle neměl tušení, jak převratný Merthinův plán je.

Blátivá ulice se klikatila dolů mezi domy a dílnami. Městské hradby se za dvě století občanského míru dostaly do velice špatného stavu a na některých místech z nich zbyly jen hromady zeminy, které nyní tvořily části zahradních zdí. U řeky se soustřeďovaly činnosti vyžadující velké množství vody, nacházeli se tu zejména barviři vlny a koželuzi.

Merthin s Edmundem vyšli na bahnitý břeh mezi jatkami silně páchnoucími krví a kovárnou, kde zvučela kladiva dopadající na železo. Přímo před nimi se za úzkým ramenem řeky rozkládal ostrov Malomocných. Edmund nechápal: „Proč jsme tady? Most je odtud čtvrt míle proti proudu.“

„Byl,“ opravil ho Merthin. Nadechl se a dodal: „Myslím, že ten nový bychom měli postavit tady.“

„Most na ostrov?“

„A další z ostrova na druhý břeh. Dva malé mosty místo jednoho velkého. Je to mnohem levnější.“

„Ale lidi budou muset od jednoho mostku ke druhému chodit přes ostrov.“

„A proč ne?“

„Protože to je kolonie malomocných!“

„Už tu zbyl jen jediný malomocný. Je možné ho přestěhovat někam jinam. Tahle nemoc se zřejmě vytrácí.“

Edmund vypadal zamyšleně. „To znamená, že každý, kdo přijde do Kingsbridge, dorazí na tohle místo, kde stojíme.“

„Budeme muset postavit novou ulici a zbourat některé tyhle budovy – náklady na to budou malé ve srovnání s tím, co ušetříme na stavbě mostu.“

„A na druhé straně…“

„Je pastvina, která patří převorství. Když stojím na střeše Svatého Marka, mám to celé před očima. Tak jsem na to přišel.“

Na Edmunda to silně zapůsobilo. „Je to velmi chytré. Nechápu, proč tenkrát most nepostavili tady.“

„První most postavili před pár stoletími. Řeka patrně měla tehdy jiný tvar. Břehy se v průběhu století určitě pohnuly. Kanál mezi pastvinou a ostrovem mohl být kdysi širší. Pak by nebyla žádná výhoda, kdyby se most stavěl tady.“

Edmund upíral pohled přes vodu a Merthin se tam zahleděl také. Kolonii malomocných tvořilo pár dřevěných domků na spadnutí roztroušených asi na třech či čtyřech akrech. Na obdělávání byl ostrov příliš kamenitý, ale rostlo tu pár stromů a sem tam nějaký trs trávy. Hemžilo se to tu králíky, které lidi z města nejedli kvůli pověře, že to jsou duše mrtvých malomocných. V jednu dobu byli obyvatelé ostrova natolik vyloučeni ze společnosti, že si chovali i vlastní slepice a prasata. Nyní však bylo pro převorství jednodušší poslednímu zbývajícímu obyvateli jídlo dopravovat. „Máš pravdu,“ přisvědčil Edmund. „Ve městě se už aspoň deset let žádný nový případ malomocenství neobjevil.“

„Já jsem malomocného v životě neviděl,“ přiznal se Merthin. „Když jsem byl malý, myslel jsem, že lidé říkají ‚málo nemocný‘. Představoval jsem si, že na ostrově žijí docela zdraví lidé.“

Edmund se rozesmál. Otočil se zády k řece a podíval se na okolní budovy. „Bude to znamenat trochu přesvědčování,“ přemítal. „Li-

di, kterým bude nutné zbourat domy, musí věřit, že jsou šťastlivci, protože se na rozdíl od svých sousedů stěhují do nových a lepších domů. A ostrov možná bude zapotřebí pokropit svěcenou vodou, aby to lidi přesvědčilo, že tu je bezpečno. Tohle všechno ale zvládneme."

„Nakreslil jsem oba mosty s lomenými oblouky, jako jsou v katedrále," prohodil Merthin. „Budou krásné."

„Ukaž mi to."

Odešli od břehu a vydali se městem nahoru k převorství. Katedrálu smáčel déšť z nízkého mraku, který vypadal jako kouř z vlhkého ohně. Merthin se těšil, že opět uvidí své výkresy – ve stavitelské dílně nebyl už asi týden – a že je bude Edmundovi vysvětlovat. Hodně se napřemýšlel o tom, jak říční proud podemlel starý most a on by teď mohl před stejným osudem nový ochránit.

Vedl Edmunda severním portálem a po točitém schodišti nahoru. Mokré boty mu klouzaly na ošlapaných kamenných schodech. Edmund se svou chromou nohou rázně stoupal za ním.

Ve stavitelské dílně svítilo několik lamp. Merthina to nejprve potěšilo, protože to znamenalo, že lépe uvidí své výkresy. Pak uviděl Elfrika pracujícího na rýsovací ploše na podlaze.

Na okamžik ho to otrávilo. Nepřátelství mezi ním a jeho bývalým mistrem bylo stejně velké jako kdykoli předtím. Elfrikovi se nepodařilo zabránit lidem z města, aby Merthina zaměstnávali, ale nadále blokoval Merthinovu žádost o přijetí do cechu tesařů – a Merthin tak zaujímal nezvyklé postavení, nezákonné, leč veřejností přijímané. Elfrikův postoj byl nesmyslný, a každopádně zlovolný.

Elfrikova přítomnost vrhne stín na Merthinův rozhovor s Edmundem. Napomínal se, aby nebyl tak přecitlivělý. Proč by se neměl nepříjemně cítit Elfrik?

Přidržel Edmundovi dveře a společně prošli místností k rýsovací ploše. Pak zažil otřes.

Elfrik byl skloněný nad rýsovací plochou a pracoval s kružítkem – na čerstvé vrstvě omítky. Celou podlahu překryl novou omítkou a Merthinovy výkresy zcela zničil.

Merthin nevěřícně vyjekl: „Cos to udělal?"

Elfrik na něj pohrdavě pohlédl a beze slova pokračoval v práci.

„Úplně zničil moji práci," postěžoval si Merthin Edmundovi.

„Jak to vysvětlíš, člověče?“ dožadoval se Edmund.

Tchána Elfrik ignorovat nemohl. „Není co vysvětlovat,“ odpověděl. „Rýsovací plocha se musí občas obnovovat.“

„Ale ty jsi překryl důležité výkresy!“

„Opravdu? Převor tomuhle klukovi žádnou práci nezadal a kluk nepožádal o svolení rýsovací plochu používat.“

Edmund neměl nikdy k hněvu daleko a Elfrikova chladná nestoudnost ho rozčílila. „Nevykládej pitomosti,“ osopil se na něj. „Požádal jsem Merthina, aby připravil výkresy pro nový most.“

„Je mi líto, ale k tomu má oprávnění pouze převor.“

„Zatraceně, peníze poskytuje cech.“

„Půjčku, která se má splatit.“

„To nás přesto opravňuje, abychom do návrhu mluvili.“

„Opravdu? O tom si budeš muset promluvit s převorem. Přesto si myslím, že svým výběrem – nezkušenýho učně coby stavitele – na něj velkej dojem neuděláš.“

Merthin si prohlížel výkresy, které Elfrik vyškrábal do nové omítky. „Předpokládám, že tohle je tvůj návrh,“ poznamenal.

„Převor Godwyn mě pověřil, abych most postavil,“ odpověděl Elfrik.

Edmund byl otřesen. „Aniž se nás zeptal?“

Elfrik rozčileně odsekl. „A co má bejt – ty nechceš, aby to dílo připadlo manželovi tvojí vlastní dcery?“

„Kulaté oblouky,“ prohodil Merthin. Stále si prohlížel Elfrikův návrh. „A úzké mezery. Kolik pilířů budeš mít?“

Elfrik se zdráhal odpovědět, ale Edmund na něj netrpělivě hleděl. „Sedm,“ odpověděl.

„Dřevěný most jich měl jen pět!“ upozornil Merthin. „Proč jsou tak silné a mezery tak úzké?“

„Aby unesly váhu kamenný vozovky.“

„K tomu nepotřebuješ tlusté pilíře. Podívej se na katedrálu – její sloupy nesou celou váhu střechy, ale jsou štíhlé a mezi sebou mají široké mezery.“

Elfrik se ušklíbl. „Po střeše kostela žádnej povoz nikdy nepojede.“

„To je pravda, ale –“ Merthin se zarazil. Dešťová voda na obrovské ploše katedrální střechy patrně váží víc než volský povoz s nákladem kamení, ale proč by to měl Elfrikovi vysvětlovat? Nemá za úkol vychovávat neschopného stavitele. Elfrikův návrh je ubohý a Merthin ho nechtěl zlepšit, chtěl ho nahradit svým, a tak mlčel.

I Edmund si uvědomil, že se namáhá zbytečně. „O tomhle vy dva – sami – rozhodovat nebudete,“ prohlásil a oddusal.

Maličkou dcerku Johna Konstábla pokřtil v katedrále převor Godwyn. Této cti se Johnovi dostalo proto, že je významným zaměstnancem převorství. Přítomni byli všichni přední obyvatelé města. Třebaže John nebyl bohatý ani neměl vlivné přátele – jeho otec pracoval v klášterních stájích – Petranilla tvrdila, že řádní lidé by mu měli projevovat přátelství a měli by ho podporovat. Caris si myslela, že se k Johnovi chovají blahosklonně, protože potřebují, aby jim chránil majetek.

Opět pršelo a lidé seskupení kolem křtitelnice byli mokřejší než nemluvně kropené svěcenou vodou. Jak se Caris dívala na drobounké, bezmocné děťátko, vzedmuly se v ní zvláštní pocity. Od chvíle, kdy se milovala s Merthinem, si prostě nepřipouštěla myšlenku na těhotenství, ale když spatřila kojence, pocítila hřejivou potřebu děťátko chránit.

Holčičku pokřtili Jiska, podle Abrahamovy neteře.

Carisin bratranec Godwyn se s nemluvňaty nikdy necítil dobře, a sotva krátký obřad skončil, chystal se odejít. Jenže Petranilla popadla rukáv jeho benediktinského hábitu. „Co bude s tím mostem?“ zeptala se.

Mluvila tiše, ale Caris ji slyšela a rozhodla se, že si poslechne i zbytek.

Godwyn odpověděl: „Požádal jsem Elfrika, aby připravil výkresy a odhady.“

„Dobře. Měli bychom to udržet v rodině.“

„Elfrik je stavitel, který pracuje pro převorství.“

„Třeba se do toho budou chtít vetřít jiní.“

„O tom, kdo postaví most, rozhodnu já.“

Caris to natolik rozzlobilo, že zasáhla. „Jak se opovažuješ,“ obořila se na Petranillu.

„S tebou se nikdo nebaví,“ odsekla teta.

Caris si toho nevšímala. „Proč by se neměl vzít v úvahu Merthinův návrh?“

„Protože nepatří do rodiny.“

„Vždyť s námi v podstatě žije!“

„Jenže ty za něj nejsi provdaná. Kdybys byla, mohlo by to dopadnout jinak.“

Caris věděla, že zde je v nevýhodě, a tak změnila argumentaci. „Tys byla proti Merthinovi vždycky zaujatá,“ vyčetla tetě. „Ale všichni vědí, že je lepší stavitel než Elfrik.“

Její sestra Alice to zaslechla a vstoupila do hádky. „Merthina všechno naučil Elfrik a Merthin se teď tváří, že všechno umí líp!“

Caris věděla, že to je nečestné, a rozhněvala se. „Kdo postavil přívoz?“ zeptala se zvýšeným hlasem. „Kdo opravil střechu Svatého Marka?“

„Když Merthin stavěl přívoz, pracoval s Elfrikem. A o Svatého Marka nikdo Elfrika nepožádal.“

„Protože věděli, že by ten problém nevyřešil!“

Godwyn je přerušil: „Prosím!“ a zvedl před sebe ruce, jako by se bránil. „Vím, že jste moje rodina, ale já jsem převor a tohle je katedrála. Mně nemůžou dělat ženské na veřejnosti kázání.“

Ke kroužku se připojil Edmund. „Právě jsem to chtěl říct. Ztište se.“

Alice mu vyčetla: „Měl bys podporovat svého zetě.“

Caris napadlo, že se Alice čím dál víc podobá Petranille. Je jí sice teprve jednadvacet a Petranille víc než dvakrát tolik, ale Alice úplně stejně špulí rty na výraz nesouhlasu a také je čím dál korpulentnější; prsa jí nadouvají přední část šatů jako vítr plachtu.

Edmund na Alici přísně pohlédl. „Tohle rozhodnutí se nebude dělat na základě rodinných vztahů,“ prohlásil. „Skutečnost, že Elfrik má za ženu moji dceru, mu nijak nepomůže v tom, aby postavil pořádný most.“

Caris věděla, že otec je v tomto ohledu velmi zásadový. Věřil, že by se mělo vždy obchodovat s nejspolehlivějším dodavatelem a

vždy by se měl najímat nejlepší člověk na danou práci bez ohledu na přátelství či rodinné vztahy. „Muž, který se potřebuje obklopovat věrnými nohsledy, si ve skutečnosti nevěří," říkával. „A jestli si nevěří on sám, proč bych mu měl věřit já?"

Petranilla se zeptala: „Tak jak se bude ten člověk vybírat?" Pronikavě se na něj zahleděla. „Zřejmě máš nějaký plán."

„Převorství a cech posoudí Elfrikův a Merthinův návrh – a případně jakýkoli další, který by někdo předložil," odpověděl rázně Edmund. „Všechny návrhy musí být narýsovány a musí být spočítány náklady. Rozpočty musí nezávisle ověřit jiní stavitelé."

Alice zamumlala: „O takových divných pletichách jsem jaktěživo neslyšela. Elfrik je stavitel a pracuje pro převorství, tu práci by měl dostat on."

Otec je nebral na vědomí. „Nakonec budou navrhovatelé odpovídat na otázky předních občanů města na schůzi farního cechu. A potom" – pohlédl na Godwyna, který předstíral, že ho nikterak nevyvádí z míry, jak je zbavován rozhodování – „potom si převor Godwyn vybere."

Schůze se konala v cechovním domě na hlavní ulici. Dům měl kamennou podzemní část s dřevěnou nástavbou a taškovou střechu se dvěma kamennými komíny. V suterénu se nacházela velká kuchyně, kde se připravovalo jídlo pro hostiny, dále tu bylo vězení a konstáblova úřadovna. Hlavní podlaží bylo prostorné jako nějaký kostel, sto stop dlouhé a třicet stop široké. Na jednom konci se nacházela kaple. Protože byl dům tak široký a protože trámy, které by překryly třicet stop šířky střechy, byly vzácné a drahé, rozdělovala hlavní místnost řada dřevěných sloupů podpírajících stropní nosníky.

Budovu postavili z obyčejného materiálu, který se používá na stavbu nejprostších obydlí, a nevypadala nijak okázale, ani nikoho neoslavovala. Avšak, jak Edmund často říkal, peníze vydělávané lidmi z tohoto domu vydají za nádheru vápence a vitráží katedrály. Na stěnách visely tapiserie, okna byla zasklená a dva velké krby tu udržovaly teplo i v zimě. Když se obchodování dařilo, podávalo se tu jídlo, které by se mohlo směle položit na královský stůl.

Farní cech vznikl před stoletími, když Kingsbridge bylo malé město. Pár kupců se spojilo, aby opatřili peníze na vyzdobení katedrály. Ovšem když spolu bohatí muži jedí a pijí, nevyhnutelně se začnou zabývat společnými zájmy, a tak opatřování peněz pro katedrálu záhy ustoupilo oproti politice do pozadí. Cech od začátku ovládali obchodníci s vlnou, proto také na jednom konci sálu stály velké váhy a normované závaží pro žok vlny – 364 liber. Jak Kingsbridge rostlo, vznikaly další cechy představující různá řemesla – tesaři, kameníci, sládkové, zlatníci –, ale jejich přední členové patřili zároveň do farního cechu, který si udržoval vedoucí postavení. Byla to jakási méně mocná obdoba obchodního cechu, který vládl ve většině anglických měst, ale zde byl pánem města – kingsbridgeským převorstvím – zakázán.

Merthin se zde ještě nikdy nezúčastnil žádné schůze ani hostiny, ale několikrát se dovnitř dostal při všednějších příležitostech. Rád zakláněl hlavu a zkoumal složitou geometrii střešních trámů. Čerpal zde poučení, jak lze váhu široké střechy rozložit a přenést na pár štíhlých dřevěných sloupů. Většina prvků dávala smysl, ale pár kusů dřeva připadalo Merthinovi nadbytečných, dokonce škodlivých, neboť přenášely váhu do slabších míst. Bylo to proto, že nikdo pořádně nevěděl, co působí, že domy stojí. Stavitele vedl instinkt a zkušenost, ale někdy si to vyložili chybně.

Dnes večer Merthin pociťoval velkou úzkost, byl příliš napjatý, než aby mohl obdivovat zdejší tesařskou práci. Cech bude posuzovat jeho návrh mostu. Je daleko lepší než Elfrikův – poznají to však?

Elfrik měl výhodu rýsovací plochy na podlaze. Merthin možná mohl požádat Godwyna o svolení použít ji také, ale obával se, že mu Elfrik výkresy opět zničí, a tak vymyslel jinou možnost. Na dřevěný rám natáhl velký kus pergamenu a svůj návrh narýsoval na kůži pomocí pera a inkoustu. Dnes večer by mu to mohlo poskytnout výhodu, protože přinesl návrh do cechovního domu, aby ho členové měli před očima, zatímco Elfrikův budou mít jen v paměti.

Zarámovaný výkres umístil do přední části sálu na stojan o třech nohách, který pro tento účel rovněž vymyslel. Při příchodu si ho každý prohlédl, třebaže ho v posledních dnech všichni aspoň jednou viděli. Všichni předtím také vylezli po točitém schodišti do stavitel-

ské dílny, aby si prohlédli Elfrikovy výkresy. Merthin se domníval, že většina lidí dává přednost jeho návrhu, ale někteří se z opatrnosti zdráhali podpořit mladíka proti zkušenému muži. Mnozí z nich si ponechávali své mínění pro sebe.

S příchodem dalších mužů a dokonce i několika žen to v sále stále více hlučelo. Na schůzi cechu se oblékli jako do kostela, muži měli na sobě navzdory mírnému letnímu počasí drahé vlněné kabáty, ženy byly pečlivě načesané. I když kdekdo ženy pomlouval, že jsou nedůvěryhodné a ve všem všudy horší než muži, několik žen patřilo mezi nejbohatší a nejvýznamnější občany města. Byla tu matka Cecilia – seděla vpředu se svou osobní pomocnicí, jeptiškou zvanou Stará Julie. Byla tu Caris – všichni věděli, že je to Edmundova pravá ruka. Když se posadila na lavici vedle Merthina a dotkla se ho příjemně teplým stehnem, pocítil záchvěv touhy. Každý, kdo ve městě provozoval řemeslo, musel patřit k některému cechu – lidé zvenčí zde mohli pracovat pouze o tržních dnech. Členem cechu se museli stát i mniši a kněží, pokud chtěli živnost provozovat, což býval častý případ. Když muž zemřel, vdova po něm obvykle vedla živnost dál. Betty Baxterová byla nejúspěšnější pekařkou ve městě. Sára Krčmářová vedla hospodu U Cesmínového keře. Bránit takovým ženám, aby si vydělávali na živobytí, by bylo obtížné a kruté. Mnohem snadnější bylo přijmout je do cechu.

Těmto schůzím obvykle předsedal Edmund na velkém dřevěném trůnu postaveném na zvýšeném stupínku v přední části sálu. Dnes však na stupínku stály dvě židle. Na jednu se posadil Edmund, a když se dostavil převor Godwyn, Edmund ho vybídl, aby se posadil na druhou. Godwyna doprovázeli všichni klášterní hodnostáři a Merthina potěšilo, když mezi nimi spatřil Thomase. V doprovodu byl i Philemon, vyčouhlý a neohrabaný, a Merthin se krátce podivil, proč ho Godwyn proboha přivádí.

Godwyn vypadal dotčeně. Edmund při zahájení obezřetně uznal, že most spadá pod převora a že o výběru návrhu nakonec rozhodne on. Všichni však věděli, že svoláním této schůze Edmund ve skutečnosti vzal rozhodování Godwynovi z rukou. Za předpokladu, že večer dojde k jasné shodě názorů, měl by Godwyn velké potíže, kdyby se postavil proti vyjádřené vůli obchodníků v záležitosti, která se

dotýká spíš obchodu než náboženství. Edmund požádal Godwyna, aby zahájil schůzi modlitbou, a Godwyn mu vyhověl, ale věděl, že nad ním cechmistr vyzrál, a proto se tvářil, jako by tu něco páchlo.

Edmund se postavil a oznámil: „Náklady na tyto dva návrhy vyčíslili Elfrik a Merthin za použití stejných způsobů výpočtu.“

Elfrik se vmísil: „Samozřejmě že stejných – naučil se je ode mě.“ Někteří ze starších mužů se zasmáli.

Byla to pravda. Existovaly vzorce výpočtu nákladů na čtvereční stopu zdi, krychlový yard výplně, stopu šíře střechy i na složitější práce, jaké představují oblouky a klenba. Všichni stavitelé používali stejné metody, i když s individuálními obměnami. Vypočet nákladů na stavbu mostu byl složitý, ale snadnější než na stavbu kostela.

Edmund pokračoval: „Oba si navzájem výpočty zkontrolovali, tudíž zde už žádný prostor pro spory nezbývá.“

Edward Řezník zvolal: „Ovšem – všichni stavitelé předražujou stejně!“ To sklidilo velký smích. Edward byl mezi muži oblíbený pro svou bystrost a mezi ženami pro svou pohlednost a hnědé postelové oči. U vlastní ženy takto oblíbený nebyl: věděla o jeho nevěrách a nedávno ho napadla velkým řeznickým nožem. Levou paži měl dosud obvázanou.

„Elfrikův most bude stát dvě stě osmdesát pět liber,“ oznámil Edmund, když smích dozněl. „Merthinův vychází na tři sta sedm. Rozdíl je dvacet dva liber, jak si většina z vás určitě spočítala rychleji než já.“ Při těchto slovech se ozval přidušený smích: lidé si Edmunda často dobírali, že mu všechno musí vypočítávat dcera. Stále ještě používal latinské číslice, protože si nemohl zvyknout na nové arabské, s nimiž se počítalo daleko snadněji.

Jakýsi hlas poznamenal: „Dvaadvacet liber je spousta peněz.“

Dick Sládek připomněl: „Ano, jenže Merthinův most je dvakrát tak široký. Měl by stát dvakrát tolik – ale nestojí, protože to je chytrý návrh.“ Dick měl rád svůj vlastní výrobek, pivo, a v důsledku toho měl vystouplé kulaté břicho jako těhotná žena.

Bill opáčil: „Kolik dní v roce potřebujeme most široký pro dva povozy?“

„Každý tržní den a celý týden trhu s vlnou.“

„To ne,“ namítl Bill. „To jen hodinu ráno a hodinu odpoledne.“

„Teď jsem čekával s fůrou ječmene dvě hodiny.“

„Měl bys mít rozum a vozit ječmen, když jsou klidný dny.“

„Ječmen vozím každý den.“ Dick byl největší pivovarník v hrabství. Patřil mu obrovský měděný kotel, do kterého se vejde pět set galonů, a jeho krčmě se proto říkalo U Měděnýho hrnce.

Edmund roztržku přerušil. „Zpoždění na mostě způsobují další problémy,“ připomněl. „Někteří obchodníci odcházejí do Shiringu, kde není žádný most a žádná fronta. Jiní obchodují, zatímco čekají ve frontě, a pak se vracejí domů a do města vůbec nevstoupí. Tím ušetří za mostné a tržní daň. Je to zakázané, ale nikdy se nám to nepodařilo zarazit. A pak je tu otázka, co si lidé o Kingsbridgi myslí. Teď jsme město, kde se zřítil most. Jestliže máme přilákat zpátky všechen obchod, který ztrácíme, potřebujeme tohle změnit. Chtěl bych, abychom vešli ve známost jako město s nejlepším mostem v Anglii.“

Edmund měl obrovský vliv a Merthin začal tušit vítězství.

Betty Baxterová, nesmírně tlustá čtyřicátnice, se zvedla a ukázala na cosi na Merthinově výkresu. „Co je tohle, uprostřed zábradlí nad pilířem?“ zeptala se. „Je tu taková vystrčená špička nad vodu, jako rozhledna. K čemu to je, k rybaření?“ Lidé se rozesmáli.

„To je výklenek pro pěší,“ odpověděl Merthin. „Když půjdeš přes most a zničehonic na něj vjede hrabě ze Shiringu s dvaceti rytíři na koních, můžeš jim uhnout z cesty.“

Edward Řezník prohodil: „Doufám, že je dost širokej, aby se tam Betty vešla.“

Všichni se smáli, ale Betty měla další otázku. „Proč je pilíř pod tím takhle špičatej až dolů do vody? Elfrikovy pilíře špičatý nejsou.“

„Aby se odklonily stranou kusy dřeva, co plavou po vodě. Podívej se na kterýkoli most – uvidíš, že pilíře jsou otlučené a popraskané. Co myslíš, že to způsobilo? Musí to být od velkých kusů dřeva – kmenů stromů nebo trámů ze zbouraných staveních –, které vidíš plavat po řece a narážet do pilířů.“

„Taky to může dělat Ian Převozník, když je nalitej,“ přidal se Edward.

„Lodě ani plovoucí dříví mým špičatým pilířům neublíží. Elfrikovy pilíře budou dostávat nárazy naplno.“

Elfrik se ohradil: „Moje zdivo je tak silný, že ho žádný kousky dřeva nezničej.“

„Naopak,“ řekl Merthin, „tvoje oblouky jsou užší než moje, tudíž voda mezi nimi bude protýkat rychleji, plovoucí dříví bude narážet do pilířů s větší silou a způsobí větší škodu.“

Podle Elfrikova výrazu poznal, že starší muž na tohle ani nepomyslel. Jenže posluchači nejsou stavitelé – jak mohou posoudit, kdo má pravdu?

Kolem spodní části každého pilíře Merthin nakreslil hromadu neopracovaného kamení, což stavitelé nazývají zához. Tyto kameny uložené kolem základů brání říčnímu proudu, aby pilíře podemlel, jako se tomu stalo u starého dřevěného mostu. Nikdo se ho však na kamenný zához neptal, a tak nic nevysvětloval.

Betty měla další otázky. „Proč je ten tvůj most tak dlouhej? Elfrikův začíná až u vody. Tvůj stojí už několik yardů na zemi. Nejsou to zbytečný výdaje?“

„Můj most má na obou stranách nájezdy,“ vysvětlil jí Merthin. „To proto, abys z mostu sestupovala na suchou zem, a ne do mokřiny. Žádné volské povozy už neuvíznou v bahně na břehu a nebudou most celou hodinu blokovat.“

„Levnější je udělat dlážděnou cestu,“ namítl Elfrik.

Elfrik začínal vypadat zoufale. Pak se postavil Bill Watkin. „Mám potíž vyznat se v tom, kdo má pravdu a kdo ne,“ prohlásil. „Když se ti dva hádaj, je těžký se rozhodnout. A to jsem stavitel – pro ty, kdo stavitelé nejsou, to musí bejt ještě horší.“ Ozvalo se souhlasné mumlání. Bill pokračoval: „Proto si myslím, že by se mělo hledět na muže, a ne na návrhy.“

Toho se Merthin obával. Naslouchal s rostoucí beznadějí.

„Kterýho z těch dvou znáte líp?“ zeptal se Bill. „Na kterýho se můžete spolehnout? Elfrik dělá v tomhle městě stavitele už dvacet roků. Můžeme se podívat na domy, co postavil, a vidíme, že pořád stojej. Můžeme vidět opravy, co provádí v katedrále. Na druhou stranu tady je Merthin – víme, že to je chytrej mladík, ale trochu divoch a nikdy nedokončil učení. Není tady moc toho, co by naznačovalo, že by byl schopnej ujmout se největšího stavebního projektu v

Kingsbridgi od postavení katedrály. Já vím, kterému z nich věřím.“ Posadil se.

Několik mužů vyjadřovalo souhlas. Nebudou posuzovat návrhy – budou rozhodovat podle osob. Bylo to šíleně nespravedlivé.

Pak promluvil bratr Thomas. „Pracoval už někdo z Kingsbridge na projektu, který zahrnoval stavbu pod vodou?“

Merthin věděl, že odpověď bude znít ne. Pocítil záchvěv naděje. Tohle by ho mohlo zachránit.

Thomas pokračoval: „Rád bych věděl, jak by se oba s tímto problémem vyrovnali.“

Merthin měl řešení připravené – ale bál se, že když promluví jako první, Elfrik ho bude prostě opakovat. Stiskl rty a doufal, že Thomas – který mu obyčejně pomáhá – tento vzkaz pochopí.

Thomas zachytil Merthinův pohled a zeptal se: „Elfriku, jak bys to udělal?“

„Odpověď je jednodušší, než si myslíš,“ odpověděl Elfrik. „V místě, kde bude stát pilíř, musíš prostě do řeky naházet kamení. Kámen se zachytí na dně. Přidáváš další a další kamení, až ta hromada začne vyčnívat nad hladinu. Na ty základy pak postavíš pilíř.“

Jak Merthin předpokládal, Elfrik přišel s nejprimitivnějším řešením problému. Nyní byl na řadě Merthin: „Elfrikův způsob má dva zádrhele. Jeden je v tom, že hromada kamení není pod vodou o nic stabilnější než na zemi. Časem se pohne a sedne si, a až se to stane, most klesne. Pokud chcete mít most, který vydrží jen pár let, dobrá. Já si ale myslím, že bychom měli postavit most, který vydrží dlouho.“

Uslyšel souhlasný šum.

„Druhým problémem je tvar pilíře. Pod hladinou se bude přirozeně rozšiřovat, a tím bude bránit lodím v proplouvání, zvlášť za nízkého stavu vody. A Elfrikovy oblouky jsou už tak jako tak úzké.“

Elfrik podrážděně vyštěkl: „A co bys tedy udělal ty?“

Merthin potlačil úsměv. Právě tuto odpověď chtěl slyšet – Elfrik připouští, že lepší řešení nezná. „Povím ti to,“ přikývl. A všem ukážu, že vím jak na to – líp než ten pitomec, co mi rozštípal dveře, pomyslel si Merthin. Rozhlédl se kolem sebe. Všichni mu naslouchali. Jejich rozhodnutí záviselo na tom, co teď řekne.

Zhluboka se nadechl. „Nejprve bych vzal špičatý dřevěný kůl a zatloukl bych ho beranidlem do říčního dna. Těsně vedle něj bych zatloukl další kůl a pak další a další. Takhle bych z kůlů vytvořil kruh kolem místa, kde chci postavit pilíř.“

„Kruh z kůlů?“ pošklebo val se Elfrik. „Ten nikdy nezabrání, aby tam voda netekla.“

Bratr Thomas, který otázku položil, ho napomenul: „Poslouchej ho, prosím. On tě taky vyslechl.“

Merthin pokračoval: „Potom bych uvnitř tohoto kruhu postavil druhý kruh tak, aby mezera mezi nimi byla asi půl stopy.“ Cítil, že teď zaujal pozornost posluchačů.

„To stejně nebude vodotěsný,“ namítl Elfrik.

Edmund ho okřikl: „Sklapni, Elfriku, tohle je zajímavé.“

Merthin vykládal dál: „Potom bych do mezery mezi oběma kruhy nalil jílovou maltu. Ta vodu vytlačí, protože je těžší. A ucpe všechny štěrbiny mezi kůly, takže kruh bude vodotěsný. Tomu se říká srubová jímka.“

V sále bylo ticho.

„Nakonec bych vodu zevnitř odčerpal pomocí kbelíků, odhalil bych říční dno a postavil zděné kamenné základy.“

Elfrik byl ohromený. Edmund i Goldwyn zírali na Merthina.

Thomas řekl: „Děkuju vám oběma. Mám-li mluvit za sebe, po tomhle je rozhodování lehké.“

„Ano,“ přisvědčil Edmund. „Já si to myslím taky.“

Caris překvapilo, že Godwyn chtěl, aby most navrhl Elfrik. Chápala, že Elfrik mohl vypadat jako bezpečnější volba – ale Godwyn je reformátor, nikoli staromilec, a ona očekávala, že ho Merthinův chytrý, převratný návrh uchvátí. A on místo toho dával bázlivě přednost opatrné volbě.

Edmund naštěstí dokázal Godwyna přelstít a Kingsbridge nyní bude mít dobře postavený krásný most, který umožní přejezd dvěma povozům zároveň. Ovšem Godwynova dychtivost, aby vybral nevynalézavého patolízala, raději než smělého, talentovaného muže, představovala zlé znamení do budoucna.

A Godwyn nikdy neuměl prohrávat. Když ho jako chlapce Petranilla učila hrát šachy, nechávala ho vyhrávat, aby ho povzbudila. On pak vyzval strýce Edmunda, a když dvakrát prohrál, byl nevrlý a dál hrát odmítl. Caris bylo jasné, že po schůzi v cechovním domě má Godwyn stejně nevrlou náladu jako tenkrát. Nešlo ani tak o to, že by se mu Elfrikův návrh nějak zvlášť líbil. Bezpochyby měl však vztek, že mu bylo odebráno právo rozhodování. Když příštího dne šla s otcem do převorova domu, předvídala nepříjemnosti.

Godwyn je přivítal chladně a nenabídl jim žádné občerstvení. Edmund jako vždy předstíral, že si přezírání nevšímá. „Chci, aby Merthin začal ihned na mostě pracovat," oznámil, sotva usedl ke stolu v hale. „Mám peněžní přísliby na celý Merthinův rozpočet –"

„Od koho?" přerušil ho Godwyn.

„Od nejbohatších obchodníků ve městě."

Godwyn na Edmunda dál tázavě hleděl.

Edmund pokrčil rameny a upřesnil: „Padesát liber od Betty Baxterové, osmdesát od Dicka Sládka, sedmdesát dám já a po deseti librách dá jedenáct dalších."

„Nevěděl jsem, že naši občané jsou tak bohatí," poznamenal Godwyn. Vypadal ohromeně i závistivě zároveň. „Bůh je laskavý."

Edmund dodal: „Natolik laskavý, že odměňuje lidi za celý život těžké práce a starostí."

„Bezpochyby."

„Proto jim také potřebuju poskytnout ujištění, že se jim peníze vrátí. Až bude most postavený, mostné půjde farnímu cechu a ten ho použije na splácení půjček – kdo ale bude vybírat pence od lidí na mostě? Myslím, že by to měl být zaměstnanec cechu."

„K tomu jsem nikdy souhlas nedal," odpověděl Godwyn.

„Já vím, proto o tom teď mluvím."

„Chci tím říct, že jsem nikdy nedal souhlas k tomu, že mostné půjde farnímu cechu."

„Cože?"

Caris ohromeně vytřeštila na Godwyna oči. Samozřejmě že s tím souhlasil – o čem to mluví? Hovořil s ní i s Edmundem a ujistil je, že bratr Thomas –

„Slíbil jsi přece," namítla, „že když bude bratr Thomas zvolen převorem, postaví most. Když pak bratr Thomas svou kandidaturu stáhl, předpokládali jsme…"

„Předpokládali jste," přerušil ji Godwyn. Na rtech mu pohrával samolibý úsměv.

Edmund se téměř nemohl ovládnout. „Tohle není čestné jednání, Godwyne!" zasípal. „Věděl jsi, jaká je úmluva."

„Nic takového jsem nevěděl a měl bys mě oslovovat otče převore."

Edmund zvýšil hlas. „Tak jsme zase tam, kde jsme byli s převorem Anthonym před třemi měsíci! Až na to, že teď místo nedostatečného mostu nemáme most vůbec žádný. Nepředstavuj si, že se postaví a ty to budeš mít zadarmo. Občani můžou půjčit převorství svoje celoživotní úspory proti záruce představované příjmy z mostného, ale vyhazovat peníze nebudou… otče převore."

„V tom případě se musejí obejít bez mostu. Já jsem se převorem stal právě teď – jak můžu začít tím, že převedu na někoho právo, které patřilo převorství stovky let?"

„Ale to je jen dočasně!" vybuchl Edmund. „A jestli to neuděláš, nikdo žádné peníze z mostného nezíská, protože tu žádnej zatracenej most nebude!"

Caris byla rozlícená, ale kousala se do jazyka a snažila se přijít na to, co má Godwyn za lubem. Mstí se za včerejší večer. Ale myslí to vážně? „Co chceš?" zeptala se ho přímo.

Edmunda otázka zřejmě překvapila, ale nic neřekl. Caris bral na schůzky právě proto, že často viděla věci, které jemu unikaly, a kladla otázky, na jaké ani nepomyslel.

„Nevím, co máš na mysli," odpověděl Godwyn.

„Zaskočil jsi nás," řekla. „Vyvedl jsi nás z rovnováhy. Dobrá. Připouštíme, že jsme učinili předpoklad, který pravděpodobně nebyl oprávněný. Ale co sleduješ ty? O co ti jde? To jenom chceš, abychom se cítili jako hlupáci?"

„Vy jste žádali o tuhle schůzku, ne já."

Edmund vybuchl: „Jak to mluvíš se svým strýcem a sestřenicí?"

„Okamžik, tatínku," zarazila ho Caris. Byla si jistá, že Godwyn má nějaký tajný plán, ale nechce to přiznat. Dobrá, pomyslela si,

budu muset hádat. „Nech mě chvilku přemýšlet,“ požádala. Godwyn most chce – musí ho chtít, nic jiného nedává smysl. Řeči o předání starobylých práv převorství někomu jinému jsou právě jenom řeči, nabubřelé žvásty, které se učí v Oxfordu všichni studenti. Nechce Edmunda zlomit a přinutit, aby přijal Elfrikův návrh? To si nemyslela. Godwyn má Edmundovi jasně za zlé, že se přes jeho hlavu odvolal k občanům, ale musí přece vidět, že Merthin nabízí dvakrát více mostu za téměř stejné peníze. Co jiného to tedy může být?

Možná chce jen lepší dohodu.

Napadlo ji, že se důkladně podíval na klášterní finance. Mnoho let v pohodlí ostře vystupoval proti Anthonyho neschopnosti a nyní čelí skutečnosti, že to musí sám dělat lépe. Možná to nebude tak snadné, jak si představoval. Možná to s penězi a řízením neumí tak chytře, jak si myslel. V zoufalství chce most *i* peníze z mostného. Jak si ale myslí, že se to může uskutečnit?

Zeptala se: „Co bychom ti mohli nabídnout, abys změnil názor?“

„Postavit most a nebrat si mostné,“ odpověděl okamžitě.

Tak tohle byl ten jeho plán. Vždycky jsi byl trochu záludný, Godwyne, pomyslela si.

Náhle dostala nápad a zeptala se: „O kolika penězích mluvíme?“

Godwyn se zatvářil podezíravě. „Proč to chceš vědět?“

Edmund odpověděl: „To můžeme vypočítat. Když pomineme obyvatele měst, kteří mostné neplatí, překročí most každý tržní den asi sto lidí a povozy platí dvě pence. Teď s přívozem je toho samozřejmě mnohem míň.“

Caris počítala: „Řekněme sto dvacet pencí týdně, čili deset šilinků – to je dvacet šest liber ročně.“

Edmund dodal: „Potom v týdnu trhu s vlnou asi tisíc lidí první den a další dvě stovky každý následující den.“

„To je dva tisíce dvě stě plus povozy, řekněme dva tisíce čtyři sta pencí, to znamená deset liber. Celkem třicet šest liber ročně.“ Caris pohlédla na Godwyna. „Je to správně?“

„Ano,“ přisvědčil neochotně.

„Chceš od nás tedy třicet šest liber ročně.“

„Ano.“

„Vyloučený!“ zvolal Edmund.

„Ne nutně,“ usoudila Caris. „Dejme tomu, že převorství poskytne farnímu cechu pronájem mostu –“ Rychle přemýšlela a dodala: „Plus akr země na obou koncích a ostrov uprostřed za třicet šest liber – navždy.“ Věděla, že jakmile bude most stát, tato půda bude nesmírně cenná. „Dostal bys tím to, co chceš, otče převore?“

„Ano.“

Godwyn si jasně myslel, že dostane za něco bezcenného šestatřicet liber ročně. Neměl ponětí, jak vysokou cenu lze požadovat za pronájem pozemku na konci mostu. Nejhorší vyjednavač na světě je ten, který je přesvědčený o své chytrosti, pomyslela si Caris.

Edmund zapochyboval: „Ale jak by si cech vynahradil náklady na stavbu?“

„Při použití Merthinova návrhu by počet lidí a povozů měl vzrůst. Teoreticky by se mohl dokonce zdvojnásobit. Všechno nad třicet šest liber bude patřit cechu. Pak bychom mohli na obou stranách postavit budovy, které by sloužily cestujícím – krčmy, stáje, jídelny. Všechny by měly velmi dobře vydělávat – a my bychom mohli požadovat dobrou cenu za jejich pronájem.“

„Nevím,“ vrtěl hlavou Edmund. „Připadá mi to moc riskantní.“

Caris se na okamžik na otce rozlítila. Vymyslela brilantní řešení a on na něm hledá zbytečné vady. Pak si uvědomila, že to otec hraje. V očích mu zahlédla světélko nadšení, které se mu nepodařilo zcela utajit. Ten nápad ho nadchl, ale nechtěl Godwynovi ukázat, jak moc se mu to líbí. Skrývá své pocity, aby se převor nepokusil dohadovat lepší podmínky. Byla to smluvená hra mezi otcem a dcerou, kterou používali při smlouvání, když nakupovali vlnu.

Caris si domyslela, co otec sleduje, a začala předstírat, že otcovy obavy sdílí. „Vím, že to je hazardní,“ pronesla sklesle. „Můžeme přijít o všechno. Ale jakou jinou možnost máme? Jsme zahnaní do kouta. Jestliže most nepostavíme, je po obchodování.“

Edmund pochybovačně zavrtěl hlavou. „Já s tím přesto jménem cechu souhlas vyjádřit nemůžu. Budu muset promluvit s lidmi, kteří do toho vkládají peníze. Nevím, co mi odpovědí.“ Pohlédl Godwynovi do očí. „Ale udělám, co je v mých silách, abych je přesvědčil, jestliže tohle je tvoje nejlepší nabídka.“

Caris si uvědomila, že Godwyn ve skutečnosti žádnou nabídku neučinil. Jenže to zapomněl. „Je to tak," prohlásil pevně.

Dostali jsme tě, pomyslela si Caris vítězně.

„Ty jsi ale mazaná," smál se Merthin.

Ležel mezi Carisinýma nohama a s hlavou na stehně si pohrával s jejím pubickým ochlupením. Právě se podruhé v životě milovali a jemu to připadalo ještě radostnější než poprvé. Zatímco odpočívali v příjemném zasnění uspokojených milenců, vyprávěla mu o jednání s Godwynem. Velice to na něj zapůsobilo.

Caris pokračovala: „Nejlepší na tom je, že Godwyn si myslí, že prosadil svůj zájem. Ve skutečnosti trvalý pronájem mostu a okolní půdy je k nezaplacení."

„Stejně je trochu děsivé, jestliže nebude spravovat peníze převorství o nic líp, než jak to dělal převor Anthony."

Byli v lese, na mýtině skryté ostružiníky a zastíněné skupinou vysokých buků, kde potok tvořil v kamenném korytu tůňku. Milenci toto místo patrně využívali již po staletí. Svlékali se donaha, koupali se v tůňce a pak se na travnatém břehu milovali. Každý, kdo by lesem tajně putoval, by se houští vyhnul, takže nebylo pravděpodobné, že by je někdo objevil – leda děti sbírající ostružiny. Caris Merthinovi vyprávěla, že mýtinu našla právě takto.

Merthin se bez zvláštního zájmu zeptal: „Proč jsi žádala ten ostrov?"

„Ani pořádně nevím. Je jasné, že nemá takovou cenu jako půda na obou koncích mostu a k obdělávání se nehodí, ale přesto by se tam něco dělat dalo. Popravdě jsem tušila, že Godwyn nebude nic namítat, a tak jsem to prostě přihodila."

„Převezmeš jednou otcův obchod s vlnou?"

„Ne."

„Určitě? Proč?"

„Pro krále je až moc snadné zdaňovat obchodování s vlnou. Právě uložil mimořádný poplatek jednu libru za žok vlny – navíc k existující dani ve výši dvou třetin libry. Cena vlny je teď už tak vysoká, že Italové vyhledávají vlnu z jiných zemí, například ze Španělska. Tenhle obchod je až moc vydaný na milost a nemilost panovníkovi."

„Přesto je to živobytí. Co jiného bys ale dělala?“ Merthin směřoval rozhovor k manželství, tedy k tématu, na které Caris nikdy řeč nezavedla.

„Nevím.“ Usmála se. „Když mi bylo deset, chtěla jsem být lékařkou. Myslela jsem, že kdybych se vyznala v lékařství, mohla bych matce zachránit život. Všichni se mi vysmáli. Neuvědomovala jsem si, že lékařem se může stát jenom muž.“

„Mohla bys být vědma jako Mattie.“

„To by byl otřes pro celou rodinu. Jen si představ, co by říkala Petranilla! Matka Cecilia si myslí, že mým osudem je stát se jeptiškou.“

Rozesmál se. „Kdyby tě tak teď viděla!“ Políbil ji na hebkou kůži na stehně.

„Možná by chtěla dělat to co ty,“ škádlila ho Caris. „Víš, co se říká o jeptiškách.“

„Jak ji mohlo napadnout, že bys chtěla jít do kláštera?“

„To kvůli tomu, co jsme dělaly, když se zřítil most. Pomáhala jsem jí pečovat o zraněné. Říkala, že k tomu mám přirozené vlohy.“

„To máš. Sám jsem to viděl.“

„Dělala jsem jen to, co řekla Cecilia.“

„Ale lidem jako by bylo hned líp, sotva jsi na ně promluvila. A vždycky sis napřed vyslechla je, a teprve pak jsi jim pověděla, co mají dělat.“

Pohladila ho po tváři. „Já bych nemohla být jeptiškou. Na to tě mám moc ráda.“

Trojúhelník jejího ochlupení byl ve zlatých slunečních paprscích červenohnědý. „Máš tady mateřské znamínko,“ všiml si. „Hned tady vlevo od štěrbinky.“

„Já vím. Mám ho tam odmalička. Myslela jsem si, že je ošklivé. Byla jsem ráda, když mi zarostlo, protože jsem si myslela, že to tady můj budoucí manžel neuvidí. Nikdy mě nenapadlo, že by se někdo díval tak zblízka jako ty.“

„Mnich Murdo by tě označil za čarodějnici – radši mu to neukazuj.“

„Ani kdyby to byl poslední mužský na světě.“

„Právě tahle chybička tě zachraňuje před rouháním.“

„O čem to mluvíš?“

„V arabském světě má každé umělecké dílo drobnou vadu, aby svatokrádežnicky nesoutěžilo s dokonalostí Boží.“

„Jak to víš?“

„Řekl mi to jeden z florentských kupců. Poslyš, myslíš si, že farní cech bude chtít ten ostrov?“

„Proč se ptáš?“

„Protože bych ho rád vlastnil.“

„Čtyři akry kamení a králíků. Proč?“

„Postavil bych tam přístavní hráz a skladiště stavebního materiálu. Až bude most hotový, postavil bych na ostrově dům.“

„Hezký nápad. Ale oni ti to zadarmo nedají.“

„Co kdyby to byla část platby za postavení mostu? Dejme tomu, že bych po dva roky bral poloviční mzdu.“

„Počítáš si dvě pence denně… cena ostrova by tak byla něco přes pět liber. Myslím, že cech by s radostí přijal tolik peněz za neplodnou půdu.“

„Myslíš, že to je dobrý nápad?“

„Myslím, že jakmile bude most stát a lidi se budou moct snadno dostávat na ostrov i z něj, mohl bys tam postavit domy a pronajímat je.“

„Ano,“ přisvědčil zamyšleně Merthin. „Měl bych si o tom promluvit s tvým otcem.“

26

Když se po dni stráveném na lovu všichni muži z doprovodu hraběte Rolanda vrátili v dobré náladě na Earlscastle, Ralph Fitzgerald se cítil šťastný.

Rytíři, zbrojnoši a psi se prohnali přes padací most jako útočící armáda. Lehce mrholilo a rozpálení, unavení a spokojení muži i zvířata přijímali chladivý deštík s potěšením. Přivezli několik laní, které byly po létu dobře vykrmené a budou dobré k jídlu, a jednoho velkého starého jelena uloveného kvůli nádhernému paroží. Jeho tuhé maso poslouží k nakrmení psů.

Na nádvoří v dolním kruhu vodního příkopu ve tvaru osmičky seskočili z koní. Ralph odsedlal Griffa, pošeptal mu do ucha pár slůvek díků, odměnil ho mrkví a pak ho předal podkonímu, který koně vytře do sucha. Pomocníci z kuchyně odtáhli krvavé kusy vysoké. Muži si halasně připomínali události uplynulého dne, vychloubali se, pošklebovali a chechtali, vzpomínali na pozoruhodné skoky a nebezpečné pády i na to, jak o vlas unikli nebezpečí. Ralph cítil vůni, kterou miloval, směsici pachu zpocených koní, mokrých psů, kůže a krve.

Ocitl se vedle lorda Williama z Casteru, staršího syna hraběte. „Skvělej den," prohodil.

„Báječný," přisvědčil William. Odložil čapku a poškrábal se v prořídlých vlasech. „Je mi ale líto, že jsme přišli o starého Bruna."

Bruno, vůdce psí smečky, vyrazil na kořist maličko předčasně. Jelen byl už příliš unavený a nemohl dál běžet, a tak se otočil čelem proti psům. Zakrvácená plec se mu ztěžka zvedala a klesala, ale když mu Bruno skočil po krku, jelen s posledním vypětím vzdoru sklonil hlavu, švihl svalnatým krkem a špičkami paroží probodl měkké psí břicho. Víc sil už neměl a o chvilku později ho ostatní psi rvali na kusy. Jak sebou jelen v posledním tažení mlátil, Brunova střeva vyhřezla na paroží jako zamotaný provaz, a William musel psovi dlouhou dýkou prořídnout hrdlo, aby ukončil jeho trápení. „Byl to statečnej pes," přikývl Ralph a soucitně položil Williamovi ruku na rameno.

„Jako lev," souhlasil William.

Ralph se bez rozmýšlení rozhodl, že promluví o svých vyhlídkách. Lepší okamžik se mu k tomu nikdy nenaskytl. Je Rolandovým mužem už sedm let, je statečný a silný, a když se zřítil most, zachránil svému pánovi život – přesto se mu žádného povýšení nedostalo, stále je zbrojnošem. Co víc by kdo od něj mohl požadovat?

Včera se náhodou setkal s bratrem v jedné krčmě na silnici z Kingsbridge do Shiringu. Merthin byl na cestě do klášterního lomu a měl plno novinek. Bude stavět nejkrásnější most v Anglii. Stane se bohatým a slavným. Rodiče jsou nadšeni. Ralpha to ještě víc sklíčilo.

Když teď mluvil s lordem Williamem, nedokázal si vymyslet vhodnější způsob, jak téma nadhodit, a tak se do toho prostě vrhl po

hlavě. „Už jsou to tři měsíce ode dne, kdy jsem v Kingsbridgi zachránil život tvýho otce.“

„K té cti se hlásí několik lidí,“ odpověděl William. V tváři se mu objevil tvrdý výraz, který Ralphovi silně připomněl Rolanda.

„Já jsem ho vytáhl z vody.“

„A Matthew Lazebník mu dal do pořádku hlavu, jeptišky mu vyměňovaly obvazy a mniši se za něj modlili. To Bůh mu zachránil život.“

„Amen,“ řekl Ralph. „Přesto jsem očekával nějaký znamení přízně.“

„Zavděčit se mému otci je těžké.“

Williamův bratr Richard stál nedaleko, zarudlý a upocený, a poznámku zaslechl. „To je pravdivé jako bible,“ prohodil.

„Nestěžuj si,“ napomenul ho William. „Díky otcově tvrdosti jsme tak silní.“

„Pokud se nemýlím, díky ní jsme utrápení.“

William se odvrátil, patrně se nechtěl o této záležitosti přít před podřízeným.

Když byli koně ustájeni, muži se odebrali kolem kuchyní, ubikací a kaple k druhému padacímu mostu, který vedl na menší vnitřní nádvoří tvořící horní smyčku číslice osm. Zde bydlel hrabě v tradiční hradní věži, kde se v přízemí nacházela skladiště, nad nimi velký sál a malé poschodí s Rolandovou soukromou ložnicí. Vysoké stromy kolem hradní věže obývala kolonie havranů. Vykračovali si pyšně po cimbuří a nespokojeně krákali. Roland už byl ve velkém sále, převlečený ze špinavé lovecké výstroje do purpurového šatu. Ralph postával nedaleko hraběte, rozhodnutý zmínit při první příležitosti otázku svého povýšení.

Roland se dobromyslně přel s Williamovou manželkou lady Philippou – jedním z mála lidí, kteří mu mohli beztrestně odporovat. Hovořili o hradu. „Myslím, že se už sto roků nezměnil,“ poznamenala Philippa.

„To proto, že je tak dobře postavený,“ odpověděl Roland levou půlkou úst. „Nepřítel vydá většinu sil na to, aby se dostal na dolní nádvoří, a pak ho čeká další úkol, aby se probojoval na hradní věž.“

„Přesně tak!“ přisvědčila Philippa. „Při stavbě se myslelo na obranu, nikoli na pohodlí. Kdy ale někdo naposledy zaútočil na některý hrad v téhle části Anglie? Za mého života to nebylo.“

„Ani za mého.“ Pohyblivá část obličeje se ušklíbla. „Patrně proto, že naše obrana je tak silná.“

„Byl jeden biskup a ten po všech cestách, kudy putoval, rozhazoval špičaté trny, aby se ochránil před lvy,“ pokračovala Philippa. „Když mu řekli, že v Anglii žádní lvi nejsou, odpověděl: ‚Je to účinnější, než jsem si myslel.‘“

Roland se rozesmál.

Philippa dodala: „Většina šlechtických rodin nyní bydlí v pohodlných domech.“

Ralpha nezajímal přepych, zajímala ho Philippa. Zatímco mluvila, aniž o něm věděla, hltal pohledem její vnadnou postavu. Představoval si, jak pod ním leží, její nahé tělo se svíjí a ona vykřikuje rozkoší nebo bolestí či obojím. Kdyby byl rytířem, mohl by takovou ženu mít.

„Měl bys tuhle starou věž zbourat a postavit novodobý dům,“ navrhovala tchánovi. „Dům s velkými okny a spoustou krbů. V přízemí bys mohl mít sál, na jednom konci by byly pokoje pro rodinu, abychom se všichni mohli vyspat někde v soukromí, když tě přijdeme navštívit, a na druhém konci by byly kuchyně, aby jídlo nevystydlo, než se dostane na stůl.“

Ralph si náhle uvědomil, že by mohl k tomuto rozhovoru přispět. „Vím, kdo by dokázal takový dům pro vás navrhnout,“ nadhodil.

Překvapeně se k němu otočili. Co může vědět zbrojnoš o návrhu domu? „Kdo?“ zeptala se Philippa.

„Můj bratr Merthin.“

Vypadala zamyšleně. „Ten legrační chlapec, co mi říkal, abych si koupila zelené hedvábí, protože mi jde k očím?“

„Nemyslel to neuctivě.“

„Nejsem si jistá, jak to myslel. On je stavitel?“

„Ten nejlepší,“ odpověděl hrdě Ralph. „Vymyslel ten nový přívoz v Kingsbridgi, potom přišel na způsob jak opravit střechu Svatý-

ho Marka, když to nikdo jiný nesvedl, a teď mu zadali stavbu nejkrásnějšího mostu v Anglii.“

„Nějak mě to nepřekvapuje,“ přikývla.

„Jaký most?“ chtěl vědět Roland.

„Nový most v Kingsbridgi. Bude mít lomený oblouky jako nějaký kostel a bude tak široký, že se na něj vejdou dva povozy najednou!“

„O tom jsem nic neslyšel,“ zavrčel Roland.

Ralph si uvědomil, že se to hraběti nelíbí. Co ho popudilo? „Ten most se přece musí znovu postavit, nebo ne?“ namítl Ralph.

„Nejsem si tak jistý,“ odpověděl Roland. „Dneska je málo obchodu pro dva trhy tak blízko sebe jako jsou Kingsbridge a Shiring. Když už musíme kingsbridgeský trh přijmout, neznamená to, že musíme schvalovat nehorázný pokus převorství ukrást Shiringu zákazníky.“ Vešel biskup Richard a Roland se teď pustil do něj. „Neřekl jsi mi nic o novém mostě v Kingsbridgi.“

„Protože o něm nevím,“ odpověděl Richard.

„Měl bys, jsi biskup.“

Pokáraný Richard se zarděl. „Od občanské války mezi králem Štěpánem a císařovnou Matyldou před dvěma stoletími žil kingsbridgeský biskup v Shiringu nebo blízko něj. Dávají tomu přednost mniši i většina biskupů.“

„To ti nebrání, abys byl ve střehu. Měl bys mít aspoň trochu ponětí o tom, co se tam děje.“

„Protože to netuším, mohl bys třeba být tak laskavý a říct mi, co ses dozvěděl.“

Chladná drzost prošla kolem Rolanda nepovšimnuta. „Bude široký pro dva povozy najednou. Stáhne obchodování z mého trhu v Shiringu.“

„S tím já nic dělat nemůžu.“

„Proč ne? Jsi opat, *ex officio*. Mniši mají dělat, co jim řekneš.“

„Jenže to neudělají.“

„Třeba to udělají, když jim vezmeme stavitele. Ralphe, přesvědčíš bratra, aby se toho plánu vzdal?“

„Můžu to zkusit.“

„Nabídni mu lepší možnost. Pověz mu, že chci, aby mi tady v Earlcastle postavil nový palác.“

Ralph byl nadšený, že dostal od hraběte zvláštní pověření, ale zároveň se obával, že neuspěje. Nikdy nedokázal Merthina k ničemu přemluvit – vždy to bylo naopak. „Dobrá,“ přikývl.

„Budou moct bez něj pokračovat?“

„Dostal tu práci, protože v Kingsbridgi nikdo jiný neumí stavět pod vodou.“

Richard podotkl: „Samozřejmě není jediný v Anglii, kdo umí navrhnout most.“

William usoudil: „Přesto, když jim vezmeme stavitele, určitě je to zdrží. Třeba jim bude trvat rok, než začnou.“

„Pak to stojí za to,“ prohlásil Roland rozhodně. Pohyblivou půlkou obličeje se mihl nenávistný výraz a hrabě dodal: „Toho drzého převora je třeba vykázat do patřičných mezí.“

Ralph zjistil, že v životě Geralda a Maud se leccos změnilo. Matka chodila do kostela v nových zelených šatech a otec měl kožené boty. Doma se pekla husa plněná jablky a plnila celý domek vůní, až se sbíhaly sliny, a na stole ležel bochník nejdražšího pšeničného chleba.

Ralph se také rychle dozvěděl, že peníze pocházejí od Merthina. „Za každý den práce na Svatém Marku dostává čtyři pence,“ oznámila mu pyšně Maud. „A staví nový dům pro Dicka Sládka. A přitom se chystá stavět ten nový most.“

Zatímco otec porcoval husu, Merthin Ralphovi vysvětlil, že za práci na mostě obdrží méně peněz, protože jako součást mzdy dostal ostrov Malomocných. Poslední zbývající malomocný, starý a upoutaný na lůžko, byl přestěhován do malého domku v klášterním sadu na opačné straně řeky.

Matčina očividně šťastná nálada zanechala v Ralphových ústech kyselou pachuť. Odmalička věřil, že osud rodiny spočívá v jeho rukou. Ve čtrnácti letech ho poslali na dvůr hraběte ze Shiringu a on už tehdy věděl, že je na něm, aby otcovo ponížení sprovodil ze světa tím, že se stane rytířem, možná baronem či dokonce hrabětem. Merthina na rozdíl od něj poslali do učení k tesaři, tedy na cestu, která

mohla na společenském žebříčku vést jenom dolů. Stavitelé nikdy nebývají povýšeni na rytíře.

Jistou útěchou mu bylo, že na otce Merthinův úspěch nijak nezapůsobil. Když Maud vyprávěla o stavebních plánech, prokazoval známky netrpělivosti. „Můj starší syn zřejmě zdědil krev Jacka Stavitele, mého jediného neurozeného předka," poznamenal a v jeho hlasu zněl spíš údiv než hrdost. „Ale pověz nám, Ralphe, jak si vedeš na dvoře hraběte Rolanda."

Zatímco Merthin kupoval rodičům nové oblečení a drahá jídla, Ralph se zatím bohužel jakýmsi záhadným způsobem nedokázal pozvednout mezi šlechtu. Ralph věděl, že by měl být vděčný, že jeden z nich dosáhl úspěchu, a že i když rodiče zůstávali v poníženém postavení, mohli se alespoň cítit dobře zajištění. Ačkoli mu rozum napovídal, aby se radoval, srdce překypovalo záští.

A teď má bratra přesvědčit, aby se mostu vzdal. S Merthinem je potíž, že nikdy nic nevidí jednoduše. Je úplně jiný než rytíři a zbrojnoši, se kterými Ralph strávil posledních sedm roků. To jsou bojovníci. V jejich světě je loajálnost daná, statečnost je považována za ctnost a důsledkem je život nebo smrt. Hluboké myšlenky tu nikdy nikdo moc nepotřeboval. Jenže Merthin přemýšlí o všem. Nedokázal ani hrát dámu, aniž navrhl změnu pravidel.

Právě vysvětloval rodičům, proč jako část mzdy za práci na mostu přijal čtyři akry neúrodného kamení. „Všichni si myslí, že ta půda je bezcenná, protože to je ostrov," vykládal Merthin. „Neuvědomujou si ale, že jakmile bude stát most, ostrov se stane součástí města. Lidi z města budou chodit přes most, jako chodí po hlavní ulici. A čtyři akry městské půdy mají velkou cenu. Jestliže tam postavím domy, nájemné bude představovat celé jmění."

Gerald mu však připomněl: „Jenže do té doby budeš muset ještě pár let počkat."

„Nějaký příjem z toho mám už teď. Jake Chepstow si pronajímá půl akru na skladování stavebního dřeva. Dopravuje klády z Walesu."

„Proč z Walesu?" podivil se Gerald. „New Forest je blíž – jejich dřevo by mělo být levnější."

„Mělo by, ale hrabě z Shaftsbury vybírá poplatek na každém říčním brodu a mostu na svém území.“

To byla častá svízel. Mnoho lordů zdaňovalo zboží, které přecházelo přes jejich území.

Jakmile se pustili do jídla, Ralph se obrátil k Merthinovi: „Přináším ti zprávu o další příležitosti. Hrabě chce postavit v Earlscastlu novej palác.“

Merthin se zatváří podezíravě. „On tě poslal, abys mě požádal o návrh?“

„Doporučil jsem tě. Lady Philippa mu vyčítala, že hradní věž je staromódní, a já jsem se zmínil, že vím o tom správným člověku, s kterým by se mělo promluvit.“

Maud byla nadšená: „Není to úžasné?“

Merthin zůstával skeptický. „A hrabě řekl, že mě chce?“

„Ano.“

„To je neuvěřitelné. Před několika měsíci jsem nemohl dostat práci. Teď jí mám až nad hlavu. Ale Earlscastle je odtud dva dny cesty. Nevím, jak bych mohl stavět tam palác a zároveň tady most.“

„Musel by ses vzdát toho mostu,“ řekl Ralph.

„Cože?“

„Práce pro hraběte musí mít přirozeně přednost před vším ostatním.“

„Nejsem si jistý, že tohle je správné.“

„Na to můžeš vzít jed.“

„On to řekl?“

„Ano, řekl.“

Otec se vmísil do hovoru: „To je úžasná příležitost, Merthine. Postavit palác pro hraběte!“

„Samozřejmě,“ přisvědčil Merthin. „Ale postavit most pro město je přinejmenším stejně důležité.“

„Nebuď hlupák,“ napomenul ho otec.

„Dělám co můžu, abych nebyl,“ odpověděl kousavě Merthin.

„Hrabě ze Shiringu je jedním z velkých mužů v zemi. Kingsbridgeský převor je ve srovnání s ním nikdo.“

Ralph odřízl plátek husího stehna, vložil si ho do úst, ale skoro nemohl polykat. Právě toho se bál. S Merthinem to bude těžké. Nepřijme příkazy ani od otce. Nikdy nebyl poslušný, ani jako dítě.

Ralpha se zmocnilo zoufalství. „Poslyš," přiznal, „hrabě nechce, aby se novej most stavěl. Myslí si, že mu to odláká obchodování ze Shiringu."

„Aha," přikývl Gerald. „Přece nechceš jít proti hraběti, Merthine."

„Tak tohle za tím vězí, Ralphe?" zeptal se Merthin. „Roland mi nabízí tuhle práci jen proto, aby zabránil postavení nového mostu?"

„To není jedinej důvod."

„Ale je to podmínka. Pokud chci stavět jeho palác, musím nechat most plavat."

Gerald podrážděně zvolal: „Nemáš na vybranou, Merthine! Hrabě nežádá, on přikazuje."

Ralph by mohl otci vysvětlit, že argumentace založená na autoritě není dobrý způsob jak Merthina přesvědčit.

Merthin namítl: „Myslím, že nemůže nic přikazovat kingsbridgeskému převorovi, který mi stavbu mostu zadal."

„Ale může přikazovat tobě."

„Mně? Není můj pán."

„Nebuď blázen, synu. V boji s hrabětem nemůžeš vyhrát."

„Nemyslím si, že je Roland ve sporu se mnou. Tohle je záležitost mezi hrabětem a převorem. Roland mě chce použít, jako lovec používá psa, ale já udělám líp, když zůstanu mimo tuhle roztržku."

„Myslím, že bys měl udělat, co hrabě říká. Nezapomínej, že je taky tvůj příbuzný."

Merthin se pokusil o jiné zdůvodnění. „Nenapadlo tě, jaká by to byla zrada pro převora Godwyna?"

Gerald si znechuceně odfrkl. „Jakou loajálnost převorství dlužíme? Vždyť mniši nás vehnali do chudoby."

„A co sousedi? Lidi z Kingsbridge, mezi kterými žiješ už deset let? Ti ten most potřebují – je pro ně životně důležitý."

„Patříme ke šlechtě," odpověděl otec. „Od nás se nežádá, abychom brali v úvahu potřeby pouhých kupců."

Merthin přikývl. „Ty to možná tak cítíš, ale já coby pouhý tesař tvůj názor sdílet nemůžu.“

„Nejde jen o tebe!“ vybuchl Ralph. Uvědomil si, že musí s pravdou ven. „Hrabě mi dal úkol. Jestliže uspěju, může ze mě udělat rytíře nebo aspoň nějakýho menšího pána. Jestliže neuspěju, budu pořád zbrojnoš.“

Maud se připojila: „Je moc důležité, abychom se všichni snažili hraběti zavděčit.“

Merthin vypadal znepokojeně. Vždy byl ochotný postavit se otci, ale s matkou se hádal nerad. „Souhlasil jsem s tím, že postavím most,“ vysvětloval jí znovu. „Město na mě spoléhá. Nemůžu to vzdát.“

„Ovšemže můžeš,“ ujistila ho Maud.

„Nechci, aby se o mně rozneslo, že jsem nespolehlivý.“

„Jestliže dáš přednost hraběti, všichni to pochopi.“

„Možná to pochopí, ale nebudou si mě za to vážit.“

„Měl bys na první místo stavět vlastní rodinu.“

„Já jsem o ten most bojoval, mami,“ odpověděl tvrdohlavě Merthin. „Udělal jsem krásný návrh a přesvědčil jsem celé město, aby mi věřili. Nikdo jiný to postavit nedokáže – ne tak, jak by se to postavit mělo.“

„Když se postavíš proti hraběti, ovlivní to celý Ralphův život!“ zvolala matka. „Copak to nevidíš?“

„Jeho celý život by neměl záviset na něčem takovém.“

„Jenže závisí. Ty jsi ochotný kvůli mostu obětovat bratra?“

Merthin odpověděl: „Myslím, že tohle je tak trochu, jako bych já žádal Ralpha, aby zachránil lidské životy tím, že nepůjde do války.“

Gerald protestoval: „No tak, nemůžeš srovnávat tesaře s vojákem.“

To bylo netaktní, pomyslel si Ralph. Vyšlo najevo, že Gerald dává přednost mladšímu synovi. Ralphovi bylo jasné, že se to Merthina dotklo. Bratrova tvář zrudla; kousl se do rtu, aby mu neunikla ostrá odpověď.

Po chvíli Merthin tiše promluvil a pro Ralpha to bylo jasné znamení, že se neodvolatelně rozhodl. „Nežádal jsem, aby ze mě byl

tesař," řekl. „Stejně jako Ralph i já jsem chtěl být rytířem. Teď vím, že to byla ode mě bláznivá touha. Vy jste rozhodli, že mám být tím, čím jsem. Jak se ukazuje, jsem v tom dobrý. Budu úspěšný v tom, co jste mi vnutili. Jednou bych rád postavil nejvyšší budovu v Anglii. Tohle jste ze mě udělali – tak byste se s tím měli naučit žít."

Než se Ralph vrátil se špatnou zprávou na Earlscastle, lámal si hlavu, jak obrátit porážku ve vítězství. Když už nedokázal bratra přemluvit, aby se mostu vzdal, neexistuje nějaký jiný způsob, jak by mohl docílit zrušení nebo zdržení toho projektu?

Byl si jistý, že promluvit si s převorem Godwynem nebo Edmundem Vlnařem by nemělo smysl. Ti byli odhodlaní prosazovat most ještě víc než Merthin a pouhý zbrojnoš by je stejně nepřesvědčil. Co by mohl hrabě udělat? Mohl by poslat oddíl rytířů, aby pobili dělníky na stavbě, ale to by způsobilo víc problémů, než kolik by se jich vyřešilo.

Dobrý nápad mu poskytl Merthin. Říkal, že Jack Chepstow, obchodník s dřívím, který využívá ostrov Malomocných jako skladiště, nakupuje kmeny stromů ve Walesu, aby se vyhnul poplatkům uvaleným hrabětem ze Shaftsbury.

„Bratr má pocit, že musí respektovat autoritu kingsbridgeského převora," oznámil po návratu Ralph hraběti Rolandovi. Dřív než se hrabě stačil rozčílit, dodal: „Ale možná je tu lepší způsob, jak stavbu mostu zdržet. Klášterní lom se nachází uvnitř tvého hrabství, mezi Shiringem a Earlscastlem."

„Jenže lom patří mnichům," zavrčel Roland. „Král jim ho dal už před stoletími. Nemůžeme jim zabránit, aby si kámen brali."

„Ale můžeš je přinutit k placení daně," odpověděl Ralph. Měl pocit viny: ničí plán, který je bratrovu srdci drahý. Musí se to však udělat, a tak své svědomí utišil. „Budou dopravovat kámen přes hrabství. Jejich těžký povozy ti budou ničit cesty a poškozovat říční brody. Měli by platit."

„Budou kvičet jako prasata. Půjdou za králem."

„Ať si jdou," ušklíbl se Ralph s výrazem větší sebedůvěry, než jakou pociťoval. „To jim zabere nějaký čas. Z letošní stavební sezony jim zbývají už jen dva měsíce – před prvním mrazem musejí

skončit. Při troše štěstí můžeš pozdržet zahájení stavby až do příštího roku.“

Roland se na Ralpha pronikavě zahleděl. „Možná jsem tě podceňoval,“ zabručel. „Třeba máš na víc než tahat topící se hrabata z řek.“

Ralph zakryl vítězný úsměv. „Děkuju ti, můj pane.“

„Jak si ale tu daň vynutíme? Obvykle se vybírá na nějaké křižovatce nebo říčním brodu, prostě na místě, kudy musí všechny povozy projet.“

„Nás přece zajímají jenom kamenný kvádry; můžeme prostě utábořit skupinu mužů přímo u lomu.“

„Výborně,“ souhlasil hrabě. „A ty je povedeš.“

Dva dny poté se Ralph blížil k lomu se čtyřmi ozbrojenci v sedle a dvěma chlapci, kteří vedli soumary s naloženými stany a jídlem na celý týden. Zatím byl sám se sebou spokojený. Vždycky svého chytřejšího staršího bratra uctíval. Často se prali a Ralph se pokaždé cítil hůř, když vyhrál, než když prohrál. Jako kluci se pak vždy zase udobřili. Ovšem zápasy dospělých se tak snadno nezapomínají.

Nadcházející srážky s klášterními lamači kamene se nijak neobával. Pro skupinu ozbrojených mužů by to neměl být zvláštní problém. Neměl s sebou žádné rytíře – taková práce byla pod jejich důstojnost –, ale měl Josepha Woodstocka, o kterém věděl, že je tvrdý muž, a tři další. Přesto si oddechne, až bude po všem a on dosáhne svého cíle.

Bylo krátce po svítání. Předchozího večera se utábořili v lese několik mil od lomu. Ralph tam hodlal dorazit tak, aby zastihl první povoz, který se ráno bude pokoušet s nákladem odjet.

Koně opatrně našlapovali po cestě rozbahněné volskými kopyty a do hloubky rozježděné koly těžkých povozů. Slunce se vyhouplo na oblohu pokrytou dešťovými mračny, mezi nimiž jen ojediněle prosvítala modř. Ralphova skupina měla dobrou náladu, muži se těšili, jak budou uplatňovat svou moc na neozbrojené lidi, aniž podstoupí nějaké vážné riziko.

Ralph ucítil vůni hořícího dřeva a pak spatřil kouř z několika ohnišť stoupající nad vrcholky stromů. O chvíli později se cesta rozšířila do zablácené mýtiny před největší dírou do země, jakou kdy

viděl. Byla sto yardů široká a táhla se nejméně čtvrt míle. Dolů vedl bahnitý nájezd ke stanům a chatrčím lamačů kamene, kteří posedávali v hloučcích kolem ohňů a připravovali si snídani. Několik jich už o kus dál pracovalo a Ralph slyšel tlumené bušení kladiv zarážejících klíny do puklin ve skále a odsekávajících velké kamenné desky od skalního masivu.

Lom se nacházel dva dny cesty od Kingsbridge, a tak vozkové většinou dorazili večer a odjížděli následujícího dne ráno. Ralph viděl v lomu několik povozů, některé se právě nakládaly kamenem a jeden již pomalu projížděl mezi prohlubněmi k výjezdu.

Muže v lomu upozornilo řehtání koní, že se nahoře děje cosi nezvyklého. Zvedli hlavy, ale nikdo se k Ralphově skupině nepřiblížil. Dělníci neměli do rozhovoru s ozbrojenci nikdy naspěch. Ralph trpělivě vyčkával. Z lomu zřejmě vede jen jedna cesta, dlouhý bahnitý svah, nad nímž teď stál.

První povoz se pomalu vlekl vzhůru, vozka pobízel vola dlouhým bičem a vůl kladl nohu před nohu s němým odporem. Na plochém valníku spočívaly čtyři obrovské, hrubě otesané kvádry s vyrytou značkou muže, který je vytěžil. Těžba každého muže se počítala jednak v lomu, jednak na staveništi, a platilo se od kusu.

Když povoz dojel blíž, Ralph viděl, že vozka je kingsbridgeský muž Ben Kolař. Silným krkem a mohutnými rameny se trochu podobal svému volkovi. V tváři měl podobný výraz netečného nepřátelství. Ralph vytušil, že se možná pokusí dělat potíže. Lze ho však zkrotit.

Ben vedl vola ke koňům blokujícím cestu. Místo aby zastavil v dostatečné vzdálenosti, nechal jít dobytče stále blíž a blíž. Koně nebyli váleční oři cvičení pro boj, ale obyčejní jezdečtí, a teď nervózně frkali a couvali. Vůl zastavil sám.

Benův postoj Ralpha rozzuřil tak, že vykřikl: „Jsi namyšlenej spratek!“

Ben se jen zeptal: „Proč mi stojíš v cestě?“

„Abych vybral daň.“

„Žádná daň se neplatí.“

„Když vezeš kámen přes území hraběte ze Shiringu, musíš zaplatit penci za každou fůru.“

„Žádný peníze nemám.“

„Tak si je musíš sehnat.“

„Bráníš mi v průjezdu?“

Ten trouba se nebál, jak by měl, a to Ralpha rozzuřilo. „Neopovažuj se zpochybňovat, co říkám!“ vykřikl. „To kamení tu zůstane, dokud za něj někdo nezaplatí daň.“

Ben ho dlouho probodával pohledem a Ralph měl velice silný pocit, že muž přemýšlí, jestli ho nemá srazit z koně. „Ale já žádný peníze nemám,“ opakoval nakonec.

Ralph do něj chtěl vrazit meč, ale ovládl se. „Nedělej ze sebe ještě většího pitomce, než jsi,“ osopil se na něj pohrdavě. „Běž za správcem lomu a pověz mu, že ti hraběcí muži nedovolí odjet.“

Ben na něj ještě chvíli zíral a přemítal. Potom se beze slova otočil, vůz zanechal na místě a odebral se po nájezdu zase dolů.

Ralph upíral pohled na vola, soptil a čekal.

Ben vešel do dřevěné chatrče uprostřed lomu. Pár minut poté se vynořil doprovázen drobným mužem v hnědé haleně. Ralph nejprve předpokládal, že muž je správce lomu. Postava mu však připadala povědomá, a když ti dva přišli blíž, Ralph poznal svého bratra Merthina.

„Ach, ne,“ povzdechl si.

Na tohle připravený nebyl.

Sledoval, jak Merthin stoupá do svahu, a přitom se propadal hanbou. Věděl, že je tady proto, aby bratra zradil, ale neočekával, že tu Merthin bude a vše uvidí.

„Buď zdráv, Ralphe,“ zvolal blížící se Merthin. „Ben říká, že mu nedovoluješ projet.“

Ralph si chmurně uvědomil, že ho Merthin ve sporu vždy překoná. Rozhodl se chovat úředně. Když bude prostě opakovat pokyny, zakryje tím své pocity a stěží se dostane do úzkých. Upjatě oznámil: „Hrabě se rozhodl uplatňovat svý právo na vybírání daně z nákladů kamene přepravovanýho po jeho cestách.“

Merthin na to nedbal. „Nechceš slézt z koně, když mluvíš s bratrem?“

Ralph by raději zůstal v sedle, ale nechtěl odmítnout, aby to nevypadalo hloupě, a tak sesedl. Pak se ho zmocnil pocit, že už prohrál.

„Na zdejší kámen žádná daň neexistuje," pokračoval Merthin.

„Teď ale existuje."

„Mniši těží z tohohle lomu stovky let. Z toho kamene se postavila kingsbridgeská katedrála. Nikdy se žádná daň neplatila."

„Hrabě možná daň odpouštěl kvůli katedrále," vymýšlel si Ralph. „Jenže kvůli mostu to dělat nebude."

„On jednoduše nechce, aby město mělo nový most. To je ten pravý důvod. Nejprve tě pošle, abys mě podplatil, a když to nevyjde, vymyslí si novou daň." Merthin se na Ralpha zamyšleně zahleděl. „To byl tvůj nápad, viď?"

Ralph se cítil pokořen. Jak to uhodl? „Ne!" vykřikl, ale cítil, že rudne.

„Vidím ti to na obličeji. Vím určitě, že jsem ti poskytl návod, když jsem mluvil o tom, jak Jake Chepstow dopravuje klády z Walesu, aby se vyhnul dani hraběte ze Shaftsbury."

Ralph se cítil čím dál hloupěji a vztekleji. „To s tím nemá nic společnýho," prohlásil tvrdohlavě.

„Nadával jsi mi, že dávám přednost mostu před bratrem, ale ty kvůli hraběti s radostí ničíš moje naděje."

„Na tom nesejde, čí nápad to byl, hrabě se prostě rozhodl uvalit na kámen daň."

„Ale na to nemá právo."

Ben Kolař stál rozkročený a s rukama v bocích vedle Merthina a pozorně sledoval rozhovor. Teď se Merthina zeptal: „Říkáš, že ti muži nemají právo mě zastavovat?"

„Přesně to říkám," potvrdil mu Merthin.

Ralph by Merthinovi vysvětlil, že je chyba jednat s takovým mužem, jako by uměl samostatně chápat. Ben si nyní Merthinova slova vyložil jako souhlas k odjezdu. Práskl bičem vola po hřbetě. Dobytče se opřelo do dřevěného chomoutu a povoz se rozjel.

Ralph rozezleně vykřikl: „Stůj!"

Ben znovu práskl bičem a pobídl volka: „Hyjé!"

Vůl zabral silněji a vůz odskočil s trhnutím, které koně poplašilo. Kůň Josepha Woodstocka zaržál, zakoulel očima a vzepjal se na zadních.

Joseph přitáhl opratě a koně opět ovládl. Pak vytáhl z jezdecké brašny dlouhou dřevěnou hůl. „Když se ti řekne, tak budeš stát!“ obořil se na Bena. Pobídl koně vpřed a ohnal se holí.

Ben se úderu vyhnul, chňapl po holi a trhl s ní.

Josepha, který byl v sedle už nakloněný, připravilo náhlé trhnutí o rovnováhu a on z koně spadl.

Merthin vykřikl: „Ach, ne!“

Ralph věděl, proč se Merthin zděsil. Ozbrojenec nemůže takové ponížení pominout. Nyní se už nedalo násilí vyhnout. Jenže Ralph ničeho nelitoval. Bratr nedokázal jednat s hraběcími muži s úctou, jaká jim patří, a teď uvidí důsledky.

Ben svíral oběma rukama Josephovu hůl. Joseph vyskočil na nohy. Když spatřil Bena s holí, sáhl po dýce. Jenže Ben byl rychlejší – Ralph si uvědomil, že vozka se zřejmě kdysi zúčastnil nějakých bojů. Ben se rozmáchl a zasadil Josephovi mohutný úder do hlavy. Joseph padl na zem a zůstal nehybně ležet.

Ralph zuřivě zařval. Vytasil meč a rozjel se proti vozkovi.

Merthin vykřikl: „Ne!“

Ralph bodl Bena do hrudi; vší silou mu vrazil meč mezi žebra. Ostří projelo silným Benovým tělem a vyšlo vzadu ven. Ben padl dozadu a Ralph meč vytáhl. Z vozky vytryskla krev. Ralph pocítil záchvěv vítězného uspokojení. Ben Kolař se už žádné drzosti nedopustí.

Přiklekl k Josephovi. Mužovy oči slepě zíraly. Srdce mu netlouklo. Byl mrtvý.

Svým způsobem to bylo dobře. Zjednodušilo se tím vysvětlování. Ben Kolař zavraždil jednoho z Rolandových mužů a za to zemřel. Nikdo v tom nebude spatřovat žádnou nespravedlnost – nejméně ze všech hrabě Roland, který neměl slitování s těmi, kdo se vzpírali jeho autoritě.

Merthin to takhle neviděl. Tvář se mu stáhla bolestí. „Cos to provedl?“ zvolal nevěřícně. „Ben Kolař má dvouletého syna! Říkají mu Bennie!“

„Vdova by si radši měla najít jinýho manžela,“ odpověděl Ralph. „Tentokrát by si měla vybrat muže, co ví, kde je jeho místo.“

27

Úroda byla špatná. V srpnu svítilo slunce tak málo, že ječmen v září sotva dozrál. Ve vesnici Wigleigh vládla chmurná nálada. Žádné obvyklé nadšení ze sklizně, žádné tance, pití, náhlá milostná vzplanutí. Mokré úrodě obvykle hrozí, že shnije. Mnoho vesničanů bude do jara hladovět.

Wulfrik sklízel ječmen za úporného deště, sekal mokrá stébla a Gwenda za ním je vázala do snopů. Za prvního slunného dne v září začali sklízet pšenici, nejcennější úrodu, a doufali, že pěkné počasí vydrží aspoň tak dlouho, aby obilí uschlo.

Gwenda si v jistou chvíli uvědomila, že Wulfrika pohání zuřivost. Náhlá ztráta celé rodiny ho dohánělo k šílenství. Kdyby mohl, někoho by za ta úmrtí obvinil. Zřícení mostu však bylo cosi náhodného, čin zlých duchů nebo trest Boží. Svou zběsilost si tedy neměl kde vybít, pouze v práci. Ji samotnou poháněla láska, která byla stejně mocná.

Přicházeli na pole už před svítáním a nezastavili se, dokud nenastala úplná tma. Gwenda chodila každý večer spát s bolavými zády a probouzela se, když uslyšela, jak Wulfrik před svítáním bouchá kuchyňskými dveřmi. Přesto se za všemi ostatními opožďovali.

Postupně začala pociťovat, že se postoj vesnice k ní a Wulfrikovi mění. Celý život na ni hleděli jako na dceru Jobyho, a ten měl všeobecně špatnou pověst. A ženy jí měly ještě víc za zlé, když zjistily, že chce Annet přebrat Wulfrika. Nemít Wulfrika v oblibě bylo těžké, ale někteří vesničané měli pocit, že jeho touha zdědit tolik půdy je výrazem chamtivosti a nerozumu. Skoro na každého však muselo zapůsobit jejich úsilí dostat úrodu pod střechu. Chlapec a dívka se snažili zastat práci tří mužů a vedli si lépe, než kdokoli očekával. Muži začali hledět na Wulfrika s obdivem a ženy na Gwendu se sympatiemi.

Nakonec se vesničané dali dohromady a šli jim společně pomáhat. Farář, otec Gaspar, dělal, že nevidí, když pracovali o nedělích. Když měla Annetina rodina sklizeno, její otec Perkin a bratr Rob se připojili ke Gwendě na Wulfrikově půdě. Ukázala se tam i Gwendina matka Ethna. Když odváželi poslední snopy do Wulfrikovy stodoly,

zajiskřila mezi lidmi trocha dožínkové nálady a všichni se rozezpívali.

Annet tam byla také, navzdory úsloví, že chceš-li se o žních radovat, musíš v potu pracovat. Kráčela po Wulfrikově boku, jak bylo její právo, neboť byla jeho uznávaná snoubenka. Gwenda ji pozorovala zezadu a rozmrzele sledovala, jak Annet kroutí boky, pohazuje hlavou a koketně se směje všemu, co Wulfrik říká. Jak může být tak hloupý, že jí na to skočí? Cožpak si nevšiml, že Annet na jeho půdě nehnula prstem?

Den svatby dosud nebyl stanoven. Perkin, notně vychytralý člověk, by nedopustil, aby se dcera na Wulfrika vázala, dokud není dědictví vyřešeno.

Wulfrik prokázal, že dokáže na půdě hospodařit. O tom nyní nikdo nepochyboval. Jeho věk už zřejmě nehrál roli. Jedinou zbývající překážkou byl heriot. Dokáže sehnat peníze na zaplacení dědické daně? Bude to záviset na tom, kolik utrží za plodiny na trhu. Sklizeň byla špatná, ale pokud je všude mizerné počasí, cena pšenice by mohla být vysoká. Prospívající rolnická rodina by za normálních okolností měla peníze na heriot uspořené. Úspory Wulfrikovy rodiny však ležely na dně řeky v Kingsbridgi. Nic tudíž ještě vyřešeno není. A Gwenda mohla dál snít, že Wulfrik zdědí půdu a nějak přesune svou lásku na ni. Stát se může cokoli.

Když skládali fůru do stodoly, objevil se náhle Nathan Šafář. Hrbáč byl velice vzrušený. „Pojďte do kostela, rychle,“ volal. „Všichni! Všeho nechte!“

Wulfrik namítl: „Nenechám obilí venku – mohlo by pršet.“

Gwenda dodala: „Jen ten vůz zatáhneme dovnitř. Co se děje tak naléhavýho, Nate?“

Šafář už spěchal k dalšímu domu. „Přijíždí novej lord!“ oznámil.

„Počkej!“ Wulfrik se za ním rozběhl. „Doporučíš mu, abych dědil?“

Všichni znehybněli, dívali se a čekali na odpověď.

Nathan se neochotně otočil tváří k Wulfrikovi. „To nevím,“ odpověděl pomalu.

„Prokázal jsem, že dokážu na tý půdě hospodařit – vždyť to vidíš. Jen se podívej do stodoly!“

„Vedeš si dobře, o tom není sporu. Ale můžeš zaplatit heriot?“

„To závisí na ceně pšenice.“

Annet promluvila: „Otče?“

Gwenda přemýšlela, co asi bude následovat.

Perkin vypadal váhavě.

Annet ho znovu pobídla: „Pamatuj, cos mi slíbil.“

„Ano, vím,“ přisvědčil Perkin nakonec.

„Tak to pověz Natovi.“

Perkin se obrátil k šafáři. „Zaručím se za heriot, jestli lord nechá Wulfrika dědit.“

Gwendě vylétla ruka k ústům.

Nathan se zeptal: „Zaplatíš za něj? Jsou to dvě libry a deset šilinků.“

„Když se mu bude nedostávat, půjčím mu, co bude třeba. Napřed se ovšem musí konat svatba.“

Nathan ztišil hlas: „A kromě toho…?“

Perkin pronesl něco tak tiše, že to Gwenda neslyšela, ale tušila, co to je. Nabídl Nathanovi úplatek, patrně desetinu daně, což je pět šilinků.

„Dobrá,“ přikývl Nathan. „Doporučím to. A teď všichni do kostela, rychle!“ Odběhl.

Wulfrik se široce usmál a políbil Annet. Všichni mu potřásali rukou.

Gwenda byla zarmoucená. Tohle její naděje zmařilo. Annet je příliš chytrá. Přesvědčila otce, aby Wulfrikovi půjčil peníze, které potřebuje. On zdědí půdu – a ožení se s Annet.

Gwenda se přinutila, aby mu pomohla odtlačit povoz do stodoly. Potom se odebrala za šťastnou dvojicí přes vesnici do kostela. Bylo po všem. Nový lord, který nezná vesnici a její obyvatele, sotva půjde v takovéto otázce proti šafářově radě. Skutečnost, že se Nathan obtěžoval s dojednáním úplatku, naznačuje jeho sebejistotu.

Byla to samozřejmě zčásti její chyba. Namohla si záda, aby Wulfrikovi pomohla dostat úrodu pod střechu, v marné naději, že on si nějak uvědomí, oč lepší manželkou by byla než Annet. Když procházela hřbitovem ke kostelním dveřím, napadlo ji, že si celé léto kopala vlastní hrob. Udělala by to však znovu. Nevydržela by se dí-

vat, jak se dře sám. Ať se stane cokoli, pomyslela si, vždycky bude vědět, že v těžkých dobách ho podržela právě ona. Byla to však malá útěcha.

Většina vesničanů už byla v kostele. Nepotřebovali od Nathana velké pobízení. Dychtili být mezi prvními, kdo uctivě pozdraví nového lorda, a byli zvědaví, jaký je: mladý nebo starý, ošklivý nebo hezký, veselý nebo nevrlý, chytrý nebo hloupý a – především – krutý nebo laskavý? To vše může ovlivnit jejich život na celou dobu, kdy zůstane jejich pánem, což mohou být roky nebo desítky roků. Jestliže bude rozumný, může udělat hodně pro to, aby se z Wigleigh stala šťastná a prospívající vesnice. Jestliže bude hlupák, budou vystaveni nerozumným a nespravedlivým rozhodnutím, tyranským daním a krutým trestům. A jedním z jeho prvních rozhodnutí bude, zda nechá Wulfrika dědit.

Hluk hovoru utichl a bylo slyšet cinkání postroje. Gwenda uslyšela Nathanův hlas, ponížený a podlézavý, pak autoritativní odpověď lorda. Pomyslela si, že je to velký muž, sebevědomý, ale mladý. Všichni upírali pohled na kostelní dveře. Rozlétly se dokořán.

Gwenda otřeseně zalapala po dechu.

Muž, který vkráčel, byl sotva dvacetiletý. Byl dobře oblečený v drahém vlněném kabátci a ozbrojený mečem a dýkou. Měl vysokou postavu a tvářil se hrdě. Zdálo se, že ho těší být lordem z Wigleigh, třebaže v jeho povýšeném výrazu vězel náznak nejistoty. Měl vlnité černé vlasy a hezký obličej hyzděný přeraženým nosem.

Byl to Ralph Fitzgerald.

Ralphův první panský soud se konal příští neděli.

Wulfrik byl celou dobu sklíčený. Kdykoli na něj Gwenda pohlédla, chtělo se jí plakat. Chodil se sklopenýma očima a široká ramena měl skleslá. Celé léto se zdálo, že nezná únavu. Pracoval na polích s trpělivou spolehlivostí tažného koně, ale teď vypadal vyčerpaně. Udělal vše, co je v lidských silách, ale jeho osud padl do rukou muže, který ho nenávidí.

Ráda by mu řekla něco povzbudivého, co by ho naplnilo nadějí, ale pravda byla taková, že Gwenda jeho malověrnost sdílela. Páni bývají často malicherní a mstiví a na Ralphovi nespatřovala nic, co

by ji opravňovalo k víře, že bude velkorysý. Jako dítě býval hloupý a krutý. Nikdy nezapomene na onen den, kdy jí Merthinovým lukem a šípem zabil psa.

Nic nenasvědčovalo tomu, že by se od té doby změnil k lepšímu. Se svým druhem, svalnatým mladým zbrojnošem jménem Alan Fernhill, se nastěhoval do panského domu. S lehkovážností typickou pro jejich stav tam oba popíjeli nejlepší víno, jedli kuřata a mačkali prsa služkám.

Postoj Nathana Šafáře její obavy potvrzoval. Hrbáč se už nenamáhal dohodnout zvýšení úplatku – bezpečné znamení, že očekává neúspěch.

Zdálo se, že i Annet považuje Wulfrikovy vyhlídky za špatné. Gwenda viděla, že se Annet zcela zřejmě změnila. Nepohazovala vlasy tak vesele, nekroutila při chůzi boky a její zurčivý smích už nebylo tak často slyšet. Gwenda doufala, že si Wulfrik rozdílů v Annetině chování nevšimne: ke sklíčenosti měl už důvodů až dost. Zdálo se jí však, že Wulfrik nezůstává v Perkinově domě večer tak dlouho jako dřív, a když se vrátil domů, býval zamlklý.

Překvapilo ji, když v neděli ráno zjistila, že Wulfrik stále chová jakousi naději. Když bohoslužba skončila a otec Gaspard uvolnil místo lordu Ralphovi, viděla, že Wulfrik má zavřené oči a rty se mu pohybují, patrně v modlitbě k jeho oblíbené světici Panně Marii.

V kostele byli samozřejmě všichni vesničané včetně Jobyho a Ethny. Gwenda nestála s rodiči. S matkou se občas stýkala, ale pouze když otec nebyl poblíž. Joby měl ošklivou červenou skvrnu na tváři, kde ho popálila hořícím polenem. Nikdy se jí nepodíval do očí. Bála se ho, ale cítila, že nyní se i on bojí jí.

Ralph usedl do velkého dřevěného křesla a zadíval se na své poddané jako kupec na dobytčím trhu. Jednání soudu dnes spočívalo v řadě oznámení. Nathan vyhlásil opatření týkající se sklizně z lordových polí, zejména to, které dny příštího týdne budou jednotliví vesničané vykonávat pracovní povinnost na panských polích. Žádná diskuse se nevedla. Ralph očividně nehodlal vládnout pomocí shody názorů.

Následovaly další podrobnosti, jaké Nathan řešil každý týden: paběrkování na Stoakrovém má skončit do pondělního večera, aby se

od úterního rána mohl na strništi pást dobytek, a podzimní orba na Dlouhém začne ve středu. Za normálních okolností by se o těchto záměrech vedly drobné spory, kdy by hádavější vesničané uváděli důvody, proč je zapotřebí to udělat jinak, ale dnes zůstávali všichni zticha a vyčkávali, jak se nový pán projeví.

Když přišlo na řadu rozhodnutí, zdálo se podivně nepodstatné. Nathan, jako by oznamoval další postup prací, prohlásil: „Wulfrikovi nebude povolený zdědit otcovu půdu, protože mu je teprve šestnáct."

Gwenda pohlédla na Ralpha. Pokoušel se utajit vítězný úšklebek. Zvedl ruku k obličeji – Gwenda si pomyslela, že bezděčně – a sáhl si na přeražený nos.

Nathan pokračoval: „Lord Ralph uváží, co se s tou půdou stane, a svý rozhodnutí vynese později."

Wulfrik zaúpěl tak hlasitě, že ho všichni slyšeli. Očekával takové rozhodnutí, ale jeho potvrzení bylo hořké. Gwenda sledovala, jak se otáčí k lidem v kostele zády, zakrývá si obličej a opírá se o zeď, jako by se o ni chtěl zachytit.

„To je pro dnešek všechno," uzavřel Nathan.

Ralph se zvedl. Pomalu procházel uličkou s očima neustále upřenýma na pološíleného Wulfrika. Jaký tohle bude pán, pomyslela si Gwenda, když ho to hned zpočátku nutká použít svou moc k pomstě? Nathan následoval Ralpha se sklopenýma očima: věděl, že se stala nespravedlnost. Sotva odešli z kostela, ozval se šum vzrušených hlasů. Gwenda s nikým nepromluvila, pouze nespouštěla oči z Wulfrika.

Odvrátil se od zdi, v tváři se mu zračilo utrpení. Oči pátraly v davu a našly Annet. Vypadala rozlíceně. Gwenda čekala, že se Wulfrikovi podívá do očí, ale zdálo se, že Annet je rozhodnutá na něj ani nepohlédnout. Gwenda přemýšlela, co jí asi probíhá hlavou.

Annet kráčela ke dveřím, hlavu držela vysoko zvednutou. Otec Perkin a ostatní členové rodiny ji následovali. Cožpak ona si s Wulfrikem ani nepromluví?

Totéž muselo napadnout i jeho, protože za ní vyběhl. „Annet!" zavolal. „Počkej."

Všichni umlkli.

Annet se otočila. Wulfrik stál před ní. „My se přesto vezmeme, viď?“ zeptal se naléhavě. Při nedůstojně žadonivém tónu sebou Gwenda trhla. Annet na něj upřeně hleděla, zřejmě se chystala promluvit, ale dlouho mlčela, a tak Wulfrik pokračoval. „Páni přece potřebujou dobrý poddaný, aby jim na půdě hospodařili. Třeba mi Ralph dá něco menšího –“

„Přerazil jsi mu nos,“ řekla drsně. „Nikdy ti nic nedá.“

Gwenda si připomněla, jak moc se Annet líbilo, když se kvůli ní ti dva prali.

Wulfrik odpověděl: „Tak budu pracovat jako nádeník. Jsem silnej, nikdy nebudu mít nedostatek práce.“

„Ale budeš celej život chudej? Tohle mi nabízíš?“

„Budeme spolu – tak jak jsme o tom snili toho dne v lese, když jsi mi řekla, že mě miluješ, pamatuješ?“

„A jakej bych asi měla život – vdaná za bezzemka, co chodí nádeničit?“ otázala se rozhněvaně Annet. „Já ti to povím.“ Zvedla paži a ukázala na Gwendinu matku Ethnu, která s třemi maličkými stála vedle Jobyho. „Byla bych jako tahle – zamračená kvůli starostem a vychrtlá jak násada od smetáku.“

Jobyho se to dotklo. Pohrozil Annet pahýlem useknuté paže. „Dávej si pozor na jazyk, ty domejšlivá mrcho.“

Perkin se postavil před dceru a oběma rukama učinil uklidňující gesto. „Odpusť jí, Joby, je toho na ni moc, nemyslí to zle.“

Wulfrik namítl: „Nic proti Jobymu, ale já nejsem jako on, Annet.“

„Ale jsi!“ vykřikla. „Nemáš žádnou půdu. Proto je chudej on, a proto budeš chudej ty, a tvoje děti budou hladový a manželka otupělá a zamračená.“

Byla to pravda. V těžkých dobách bezzemci trpěli jako první. Propustit nádeníky byl nejrychlejší způsob jak ušetřit peníze. Gwenda ale zároveň nemohla uvěřit, že by nějaká žena odmítla možnost strávit život s Wulfrikem.

Přesto se zdálo, že Annet dělá právě tohle.

Wulfrik si to pomyslel také. Žalostným hlasem se zeptal: „Ty mě už nemiluješ?“

Ztratil veškerou důstojnost a vypadal trapně. Gwenda k němu v tu chvíli pocítila větší lásku než kdykoli předtím.

„Lásky se nenajím," odsekla Annet a vyšla z kostela.

Dva týdny poté se provdala za Billyho Howarda.

Gwenda šla na svatbu, stejně jako všichni ostatní z vesnice kromě Wulfrika. Navzdory špatné sklizni se konala velká hostina. Sňatkem se spojily dvě největší držby půdy: Perkinových sto akrů s Billyho čtyřiceti. Perkin navíc požádal Ralpha, aby mu dal půdu Wulfrikovy rodiny. Pokud s tím Ralph vysloví souhlas, Annetiny děti by mohly zdědit skoro polovinu vesnice. Jenže Ralph odjel do Kingsbridge a rozhodnutí slíbil učinit hned po návratu.

Perkin narazil sud manželčina nejlepšího piva a porazil krávu. Gwenda jedla a pila, co se do ní vešlo. Její budoucnost byla příliš nejistá, než aby si mohla dovolit odmítnout dobré jídlo.

Hrála si s malými sestřičkami, Cathií a Joanií. Chvíli si spolu házely dřevěnou kuličku a pak si Gwenda vzala na kolena maličkého Erika a zpívala mu. Po nějaké době si k ní přisedla matka a zeptala se: „Co budeš teď dělat?"

Gwenda nebyla v hloubi srdce s Ethnou zcela usmířená. Povídaly si a máma se starostlivě vyptávala. Třebaže Gwenda měla matce stále za zlé, že Jobymu odpustila, na otázky jí odpovídala. „Dokud můžu, budu dál bydlet ve Wulfrikově stodole. Třeba tam budu moct zůstat napořád."

„A kdyby se Wulfrik vystěhoval – kdyby třeba odešel z vesnice?"

„Nevím."

Prozatím Wulfrik stále pracoval na polích, zaorával strniště a plel úhor na půdě, která patřívala jeho rodině, a Gwenda mu pomáhala. Nathan jim vyplácel denní nádenickou mzdu, protože na příští sklizni se podílet nebudou. Nathan měl velký zájem, aby zůstali, jinak by se půda rychle znehodnotila. Budou pokračovat, dokud Ralph neoznámí, kdo se stane novým nájemcem. V tu chvíli ho budou muset požádat, aby je najal na práci.

„Kde je teď Wulfrik?" zeptala se Ethna.

„Myslím, že nemá náladu oslavovat tuhle svatbu."

„Co k tobě cítí?“

Gwenda na matku upřímně pohlédla. „Říká, že jsem nejlepší přítel, jakýho kdy měl.“

„Co to znamená?“

„Nevím. Ale asi to neznamená ‚miluju tě‘, viď?“

„Ne,“ zavrtěla hlavou matka. „Ne, to tedy ne.“

Gwenda uslyšela hudbu. Aaron Appletree hrál na dudy. Zatím přehrával stupnici nahoru a dolů a připravoval se. Viděla, jak Perkin vychází z domu se dvěma bubínky u pasu. Každou chvíli se začne tančit.

Neměla na tanec ani pomyšlení. Mohla by si povídat se starými ženami, ale ty by se jí jen vyptávaly na totéž, na co se vyptávala matka, a jí se nechtělo trávit zbytek dne vysvětlováním svých nesnází. Vzpomněla si na poslední svatbu ve vesnici, kdy mírně podnapilý Wulfrik tančil velkými skoky a objímal všechny ženy, i když Annet byla stále jeho oblíbená. Bez něj tu pro Gwendu žádný svátek není. Vrátila Erika matce a vytratila se. Její pes Skok s ní nešel, protože věděl, že takové oslavy poskytují bohatou hostinu v podobě jídla upuštěného na zem či odhozených zbytků.

Zamířila do Wulfrikova domu a napůl doufala, že by tam mohl být, ale nikde nikdo. Dřevěný dům byl důkladně postavený s pomocí sloupů a trámů, ale komín neměl – takový přepych byl jen pro bohaté. Rozhlížela se v přízemních místnostech i v ložnici nahoře. Bylo tu stejně uklizeno a čisto jako za života jeho matky, ale jen proto, že používal pouze jednu místnost. Jedl a spal v kuchyni. Dům působil studeně a neútulně. Rodinný dům bez rodiny.

Odebrala se do stodoly. Byla plná balíků sena připraveného k zimnímu krmení a snopů ječmene a pšenice, které čekaly na vymlácení. Po žebříku vylezla na půdu a lehla si do sena. Po chvíli usnula.

Když se probudila, byla tma. Neměla tušení, kolik je hodin. Vyšla ven, aby se podívala na oblohu. Za mráčky byl nízko na obloze vidět měsíc a Gwenda si spočítala, že od soumraku uplynuly nejvýš dvě hodiny. Jak stála v polospánku u dveří stodoly, zaslechla pláč.

Okamžitě jí bylo jasné, že to je Wulfrik. Už ho jednou plakat slyšela, když spatřil mrtvoly rodičů a bratra ležící na podlaze

kingsbridgeské katedrály. Těžké vzlyky jako by se draly ven z hloubi jeho hrudi. Poslouchala jeho žal a z očí jí vytryskly slzy.

Po chvíli vešla do domu.

Spatřila ho ve světle měsíce. Ležel s obličejem zabořeným do slamníku a jak vzlykal, záda se mu zvedala a klesala. Musel slyšet, jak odsouvá západku na dveřích, ale byl natolik rozrušený, že se ani neohlédl.

Gwenda si klekla vedle něj a váhavě se dotkla jeho husté kštice. Ani se nepohnul. Dotýkala se ho jen málokdy a hladit mu vlasy pro ni představovalo dosud neznámé potěšení. Její hlazení ho zřejmě ukonejšilo, neboť pláč ustal.

Po chvíli se odvážila ulehnout vedle něj. Čekala, že ji odstrčí, ale neučinil to. Otočil se k ní, oči měl však stále zavřené. Rukávem mu z tváří zlehka otřela slzy. Vzrušovalo ji, že je tak blízko něj a že si smí dovolit tyto malé důvěrnosti. Toužila mu políbit zavřená víčka, ale bála se, že by mohla zajít příliš daleko, a ovládla se.

Chvíli poté zjistila, že Wulfrik spí.

Potěšilo ji to. Znamená to, že se s ní cítí příjemně, a zároveň to znamená, že u něj může zůstat, alespoň dokud se neprobudí.

Podzimní noc byla chladná. Když se Wulfrikův dech zvolnil a ustálil, tiše vstala a z háku na zdi vzala houni. Přehodila ji přes něj. Nerušeně spal dál.

Navzdory chladu si stáhla šaty přes hlavu a lehla si nahá pod přikrývku vedle něj.

Přitiskla se k němu a položila si tvář na jeho hruď. Slyšela, jak mu tluče srdce, a na vrcholku hlavy cítila proud vydechovaného vzduchu. Teplo jeho velkého těla ji zahřálo. Začas měsíc zapadl a v místnosti nastala naprostá tma. Měla pocit, že by takhle mohla zůstat věčně.

Nespala. Neměla v úmyslu promrhat ani chvilku z tohoto drahocenného času. Vychutnávala každý okamžik, protože věděla, že už se to nemusí nikdy opakovat. Opatrně se ho dotýkala a dávala si pozor, aby ho nevzbudila. Konečky prstů zkoumala skrz jeho lehkou vlněnou halenu svaly na hrudi a na zádech, žebra a boky, sklon ramene i ohyb loktu.

Několikrát se ve spánku pohnul. Obrátil se a zůstal ležet na zádech a Gwenda si položila hlavu na jeho rameno a paží spočinula na plochém břiše. Později se odvrátil a ona se pak přisunula co nejblíže, vmáčkla se do jeho těla stočeného do tvaru S, přitiskla se mu prsy k širokým zádům, boky k bokům a koleny do jeho podkoleních jamek. Potom se opět otočil k ní, přehodil jí paži přes ramena a nohu přes stehna. Jeho noha byla bolestně těžká, ale Gwenda měla z bolesti požitek, neboť to byl důkaz, že nesní.

On však snil. Uprostřed noci ji náhle políbil, hrubě jí vsunul jazyk do úst a velkou rukou jí stiskl prs. Nemotorně se k ní tiskl a ona cítila jeho ztopořený úd. Na chvíli ji to zmátlo. Mohl ji mít, jak by se mu zachtělo, jenže on je přece vždycky tak jemný. Sáhla mu k podbřišku a sevřela úd, který trčel rozparkem ve spodkách. Potom se Wulfrik stejně náhle odvrátil, zůstal ležet na zádech a pravidelně dýchal. Uvědomila si, že se vůbec neprobudil, ale jenom se jí dotýkal ve snu. Smutně si také uvědomila, že bezpochyby sní o Annet.

Nespala, ale snila. Představovala si, jak ji Wulfrik seznamuje s nějakým cizím mužem a říká: „Tohle je moje manželka Gwenda.“ Viděla se, jak je těhotná, stále pracuje na poli a uprostřed dne omdlívá. V její obrazotvornosti ji Wulfrik zvedl, odnesl domů a omyl jí obličej studenou vodou. Viděla ho jako starce, jak si hraje s jejich vnoučaty, rozmazluje je, dává jim jablka a plástve medu.

Vnoučata? pomyslela si s úšklebkem. Staví si větrné zámky, a to jen proto, že jí dovolil, aby ho objala, když s pláčem usínal.

Když si pomyslela, že už určitě svítá a její pobyt v ráji může skončit, začal se vrtět. Jeho dýchání se změnilo. Převalil se na záda. Paže mu padla na vlastní hruď a Gwenda ji tam nechala, jenom si pod ni strčila ruku. Po chvilce vycítila, že je Wulfrik vzhůru a přemýšlí. Ležela nehybně, bála se, že když se pohne nebo promluví, kouzlo se rozplyne.

Nakonec se opět překulil k ní. Jednou paží ji objal a ona na holé kůži zad pocítila jeho ruku. Hladil ji, ale Gwenda nevěděla, co to znamená: zdálo se, že jen překvapeně zjišťuje, že je nahá. Jeho ruka vystoupala až ke krku a pak se zase vrátila až dolů ke křivce jejího boku.

Nakonec promluvil. Jako by se bál, že ho někdo uslyší, zašeptal: „Ona si ho vzala.“

Gwenda mu šeptem odpověděla: „Ano.“

„Její láska je slabá.“

„Pravá láska není nikdy slabá.“

Ruku ponechal na Gwendině boku, k zbláznění blízko míst, kde chtěla, aby se jí dotýkal.

Zeptal se: „Přestanu ji někdy milovat?“

Gwenda mu uchopila ruku a přesunula ji. „Ona má dva prsy, jako jsou tyhle,“ odpověděla stále šeptem. Nevěděla, proč to dělá. Vedla ji intuice a ona ji jen bezmocně následovala.

Zasténal a ona pocítila, jak jeho ruka sevřela jemně jeden, pak druhý.

„A tady dole má chloupky, jako jsou tyhle,“ pokračovala a znovu mu přesunula ruku. Zrychlil se mu dech. Ruku tam ponechala a začala zkoumat jeho tělo pod vlněnou halenou. Zjistila, že má ztopořený penis. Sevřela ho a řekla: „Její ruka je na dotek stejná jako tahle.“ Začal rytmicky pohybovat boky.

Náhle se polekala, že by všechno mohlo skončit dřív, než by se to řádně dovršilo. Tohle si nepřála. Nyní šlo o vše. Jemně ho stlačila na záda, pak se rychle zvedla a sedla si na něj obkročmo. „Uvnitř je horká a vlhká,“ dodala a přirazila co nejníže. Třebaže to už dělala dřív, nikdy to nebylo takové jako nyní. Cítila se zcela nasycená, a přesto chtěla ještě víc. Pohybovala se dolů proti jeho zvedajícím se bokům a pak opět nahoru, když klesl. Sklonila se a políbila ho na ústa uprostřed vousaté tváře.

Přidržel si její hlavu oběma rukama a políbil ji také.

„Miluje tě,“ zašeptala Gwenda. „Moc tě miluje.“

Vykřikl rozkoší a ona se pohupovala dál nahoru a dolů jako při jízdě na divokém poníkovi, až nakonec pocítila jeho vyvrcholení. Naposledy zasténal a vykřikl: „Ach, já tě miluju taky! Miluju tě, Annet!“

28

Wulfrik opět usnul, ale Gwenda zůstala vzhůru. Byla příliš vzrušená, než aby mohla spát. Získala jeho lásku – věděla to. Sotva záleželo na tom, že musela zčásti předstírat, že je Annet. Miloval se s ní tak hladově a pak ji líbal tak něžně a s takovou vděčností, že cítila, že je navždy její.

Když jí srdce přestalo bušit a mysl se uklidnila, přemýšlela o jeho dědictví. Nebyla ochotná tuto záležitost vzdát, zejména nyní. Zatímco svítalo, usilovně se snažila vymyslet nějaký způsob jak ho zachránit. Když se Wulfrik probudil, oznámila mu: „Jdu do Kingsbridge.“

Polekal se. „Proč?“

„Zjistit, jestli není nějaká cesta k tomu, abys přece jen dědil.“

„Jak?“

„Nevím. Ale Ralph tu půdu ještě nikomu nedal, takže je pořád naděje. A ty si ji zasloužíš – tak těžce jsi pracoval a tolik jsi toho vytrpěl.“

„Co chceš udělat?“

„Zajdu za bratrem Philemonem. On rozumí těmhle věcem líp než my. Bude vědět, co máme udělat.“

Wulfrik na ni upřel zvláštní pohled.

Zeptala se: „Co se děje?“

Řekl: „Ty mě opravdu miluješ, viď?“

Plná štěstí se na něj usmála a odpověděla: „Pojďme si to zopakovat, ano?“

Příštího dne ráno už seděla v kingsbridgeském převorství na kamenné lavici v zeleninové zahradě a čekala na Philemona. Za dlouhé chůze z Wigleigh si v duchu probrala každou vteřinu nedělní noci, těšila se z tělesných radovánek a přemítala o každém proneseném slově. Wulfrik stále ještě nevyjádřil, že ji miluje, ale řekl: „Ty mě opravdu miluješ.“ A zdálo se, že je rád, že ho Gwenda miluje, i když síla její vášně ho trochu vyváděla z míry.

Toužebně si přála získat mu zpátky dědictví. Toužila po tom skoro stejně, jak toužila po něm. Chtěla to získat pro ně oba. Pokud by měla možnost, vzala by si ho, i kdyby byl nádeník bez kouska

půdy jako její otec. Chtěla však, aby na tom byli lépe, a byla rozhodnutá toho docílit.

Když Philemon vyšel z převorství do zahrady, aby se s ní setkal, ihned viděla, že má na sobě roucho novice. „Holgere!“ oslovila ho překvapeně jeho skutečným jménem. „Ty jsi novic – jak sis vždycky přál!“

Hrdě se usmál a vlídně přehlédl použití starého jména. „Bylo to jedno z Godwynových prvních rozhodnutí, když se stal převorem,“ vysvětlil jí. „Je to báječný člověk. Sloužit mu je velkou ctí.“ Přisedl si k ní na lavici. Byl docela příjemný podzimní den, obloha se sice trochu zatáhla, ale nepršelo.

„A jak ti to jde s učením?“

„Pomalu. Je těžké učit se číst a psát, když je člověk dospělý.“ Ušklíbl se. „Malým chlapcům to jde rychlejc než mně. Ale už dokážu opsat latinsky Otčenáš.“

Záviděla mu. Sama se neuměla ani podepsat. „To je úžasný!“ vzdychla. Její bratr byl na cestě k dosažení svého životního snu stát se mnichem. Postavení novice by mohlo zlepšit pocity vlastní bezcennosti, které – jak si byla jistá – způsobovaly, že někdy býval záludný a nečestný.

„Ale co ty?“ zeptal se. „Proč jsi přišla do Kingsbridge?“

„Víš, že se Ralph Fitzgerald stal lordem z Wigleigh?“

„Ano. Je tady ve městě, ubytoval se u Zvonu a užívá si to.“

„Odmítl Wulfrikovi přiznat dědictví půdy po otci.“ Všechno Philemonovi vylíčila. „Chci vědět, jestli je proti tomu rozhodnutí možný protestovat.“

Philemon zavrtěl hlavou. „Stručně řečeno ne. Wulfrik by se samozřejmě mohl odvolat k hraběti ze Shiringu a požádat ho, aby Ralphovo rozhodnutí zrušil, ale pokud v tom hrabě nemá osobní zájem, nikdy takovou věc neudělá. I když to rozhodnutí bude považovat za nespravedlivý – což očividně je –, nepodryje autoritu muže, kterýho právě povýšil. Ale jaký na tom máš zájem ty? Myslel jsem, že se Wulfrik ožení s Annet.“

„Když Ralph oznámil svý rozhodnutí, Annet Wulfrika odkopla a vzala si Billyho Howarda.“

„A ty máš teď naději na Wulfrika.“

„Myslím si to.“ Cítila, jak rudne.

„Podle čeho soudíš?“ zeptal se vychytrale.

„Využila jsem chvíle, kdy byl rozrušenej z tý svatby,“ přiznala se. „Vlezla jsem mu do postele.“

„Nedělej si starosti. My, co jsme se narodili v chudobě, se musíme chovat prohnaně, jinak bysme nedostali, co chceme. Mít zábrany si můžou dovolit jen privilegovaný.“

Gwendě se vůbec nelíbilo, když takhle mluvil. Jako by si někdy myslel, že jakékoli chování je možné omluvit jejich těžkým dětstvím. Byla však příliš zklamaná, než aby si to teď připouštěla. „Vážně nemůžu nic dělat?“

„Ale to jsem neřekl. Řekl jsem, že proti tomu nelze vznášet námitky. Jenže Ralphovi by to mohl někdo rozmluvit.“

„Já určitě ne.“

„Nevím. Co kdybys šla za Godwynovou sestřenicí Caris? Odmalička jste se přátelily. Když bude moct, pomůže ti. A je blízká Ralphovu bratrovi Merthinovi. Třeba ten dokáže něco vymyslet.“

I malá naděje je lepší než žádná. Gwenda se zvedla k odchodu. „Hned za ní zajdu.“ Naklonila se, aby bratra políbila, hned si však uvědomila, že on má teď takový styk zakázaný. Stiskla mu tedy ruku, což jí připadalo divné.

„Budu se za tebe modlit,“ rozloučil se.

Carisin dům se nacházel naproti bráně do převorství. Když Gwenda vešla dovnitř, v jídelně nikdo nebyl, ale zaslechla hlasy v předpokoji, kde Edmund obvykle vedl obchodní jednání. Kuchařka Tutty jí řekla, že Caris je u otce. Gwenda se posadila, netrpělivě poklepávala nohou a čekala, ale po pár minutách se dveře otevřely.

Edmund vyšel doprovázen nějakým mužem, kterého neznala. Byl vysoký a měl široké chřípí, jež dávalo jeho obličeji pohrdavý výraz. Na sobě měl černý kněžský hábit, ale žádný křížek či jiný posvátný symbol. Edmund přívětivě pokynul Gwendě a cizímu muži řekl: „Doprovodím tě zpátky do převorství.“

Caris vyšla ze salonku za oběma muži a objala Gwendu. „Kdo to byl?“ zeptala se Gwenda, sotva odešli.

„Jmenuje se Gregory Longfellow. Je to právník, kterého najal převor Godwyn.“

„Najal proč?“

„Hrabě Roland brání převorství brát si kámen z lomu. Pokouší se vybírat penci za každou fůru. Godwyn se hodlá odvolat ke králi.“

„Tebe se to nějak týká?“

„Gregory si myslí, že musíme zdůraznit, že bez mostu město nebude schopné platit daně. Podle něj to je nejlepší způsob jak krále přesvědčit. A tak otec půjde s Godwynem svědčit ke královskému soudu.“

„Ty tam půjdeš taky?“

„Ano. Ale pověz mi, kde se tu bereš?“

„Spala jsem s Wulfrikem.“

Caris se usmála. „Opravdu? Konečně! Jaké to bylo?“

„Bylo to báječný. Ležela jsem vedle něj celou noc, on spal, a když se probudil… přesvědčila jsem ho.“

„Povídej dál, chci slyšet všechny podrobnosti.“

Gwenda jí všechno vylíčila. Když skončila, byla sice netrpělivá, aby se už dostala ke skutečnému důvodu návštěvy, ale přesto nadhodila: „Ale něco mi říká, že ty máš pro mě novinky stejnýho druhu.“

Caris přikývla. „Spala jsem s Merthinem. Řekla jsem mu, že se nechci vdávat, a on odešel za tou tlustou čubkou Bessií od Zvonu. Při pomyšlení, jak na něj vystrkuje ty svý velký kozy, se mi udělalo zle. Pak se vrátil a já měla takovou radost, že mě prostě nic neudrželo.“

„Líbilo se ti to?“

„Strašně. Nic lepšího neznám. Děláme to, kdykoli se nám naskytne příležitost.“

„Co když tě zbouchne?“

„Na to vůbec nemyslím. Je mi jedno, jestli zemřu. Jednou…“ Ztišila hlas. „Jednou jsme se koupali v tůni v lese a on mě lízal… tam dole.“

„Nebylo to hnusný? Jaký to bylo?“

„Hezký. Jemu se to taky líbilo.“

„Tys mu nic takovýho nedělala?“

„Dělala.“

„Ale copak on ne…?“

Caris přikývla. „Do pusy.“

„Nebylo to odporný?“

Caris pokrčila rameny. „Má to divnou chuť… ale je vzrušující, když cítíš, jak se to stane. A jemu se to líbilo moc.“

Gwenda byla otřesená, ale zaujalo ji to. Možná by to měla udělat Wulfrikovi. Zná jedno místo, kde se můžou koupat, potok v lese, daleko od všech cest…

Caris si uvědomila: „Ale ty jsi jistě nešla celou tu dálku jen proto, abys mi povídala o Wulfrikovi.“

„Ne. Jde o jeho dědictví.“ Gwenda jí pověděla, jak Ralph rozhodl. „Philemon si myslí, že by Merthin možná dokázal Ralpha přemluvit, aby rozhodnutí změnil.“

Caris pochybovačně zavrtěla hlavou. „To těžko. Oni se pohádali. Vypukla nějaká rvačka. Ben Kolař zabil jednoho z Rolandových násilníků a Ralph zabil Bena.“

Gwenda zasípala: „Ale Lib Kolařová má dvouletý dítě!“

„A malý Bennie teď nemá otce.“

Gwenda byla zdrcená kvůli sobě i kvůli Lib. „To znamená, že jeho bratr nám pomoct nemůže.“

„Stejně půjdeme za Merthinem. Dneska pracuje na ostrově Malomocných.“

Odešly z domu a vydaly se po hlavní ulici k řece. Gwenda ztrácela odvahu. Všichni jsou přesvědčeni, že její šance jsou pramalé. Je to tak nespravedlivé.

Požádaly Iana Převozníka, aby je dopravil na ostrov. Caris jí vysvětlila, že starý most nahradí dva nové, které využijí ostrov jako nášlapný kámen pro přechod řeky.

Merthina zastihly, jak s mladičkým pomocníkem, čtrnáctiletým Jimmiem, vytyčuje podpěrné pilíře nového mostu. Měřil pomocí železné tyče dvakrát delší, než je výška dospělého muže, a do kamenitého dna zatloukal špičaté kůly označující místa, kde se budou kopat základy.

Gwenda pozorovala, jak se Caris s Merthinem políbili. Bylo to jiné. Jejich těla jim zřejmě navzájem působila novou slast. Odpovídalo to tomu, co Gwenda cítí k Wulfrikovi. Jeho tělo je žádoucí a ona se z něj může naplno radovat. Zdálo se, že jí patří stejně jako její vlastní tělo.

Caris a Gwenda přihlížely, zatímco Merthin dokončoval práci. Uvázal ještě provaz mezi dva kůly a pak vyzval Jimmieho, aby posbíral nářadí.

Gwenda prohodila: „Bez kamene toho asi moc nesvedeš.“

„Jen nějaké přípravné práce. Ale poslal jsem všechny kameníky do lomu. Upravují kamenné kvádry tam, aby se s tím pak nemuseli zdržovat tady na staveništi. Děláme si zásoby.“

„A jestliže vyhrajete svou při u královského soudu, budete moct rovnou začít stavět.“

„Doufám. Závisí to na tom, jak dlouho se soud povleče – a na počasí. V zimě stavět nemůžeme, protože hrozí, že zmrzne malta. Teď už je říjen. Obvykle končíme v půli listopadu.“ Pohlédl na oblohu. „Letos by to možná šlo trochu protáhnout – dešťové mraky udržují při zemi teplo.“

Gwenda mu pověděla, proč za ním přichází.

„Kéž bych ti mohl pomoct,“ odpověděl Merthin. „Wulfrik je slušný člověk a tu rvačku jednoznačně vyprovokoval Ralph. Jenže já jsem se s bratrem pohádal. Než bych ho mohl požádat o laskavost, musel bych se s ním udobřit. A já mu nemůžu odpustit, že zabil Bena Kolaře.“

To je třetí záporná odpověď za sebou, pomyslela si zasmušile Gwenda. Třeba to celé byl hloupý nápad.

Caris nadhodila: „Třeba bys to mohla udělat sama.“

„Ano, udělám,“ přisvědčila rozhodně Gwenda. Je na čase přestat žádat o pomoc druhé, a začít spoléhat na sebe – tak jak to dělala celý život. „Ralph je tady ve městě, ne?“

„Ano,“ přikývl Merthin. „Přišel rodičům oznámit dobrou zprávu o svém povýšení. Jsou to jediní lidé v hrabství, kteří to oslavují.“

„On u nich ale nebydlí.“

„Na to je teď už moc nóbl. Pobývá u Zvonu.“

„Čím by ho bylo možný nejlíp přesvědčit?“

Merthin se na chvíli zamyslel. „Ralph silně vnímá otcovo ponížení – rytíř ponížený do postavení člověka odkázaného na příspěvky převorství. Udělá všechno pro to, co by mohlo pozvednout jeho postavení.“

Gwenda o tom přemýšlela, když je Ian Převozník všechny odvážel zpátky do města. Jak by mohla přednést svou žádost, aby to Ralphovi připadalo jako způsob pozvednutí společenského postavení? Když stoupala s ostatními hlavní ulicí, bylo poledne. Merthin šel ke Caris na oběd a Caris pozvala i Gwendu, ale ta chtěla co nejrychleji mluvit s Ralphem, a tak se odebrala ke Zvonu.

Číšník jí řekl, že Ralph je v nejlepším pokoji nahoře. Většina hostů přespávala ve společné noclehárně, ovšem Ralph zdůrazňoval své nové postavení tím, že si pronajal celý pokoj. Gwenda si hořce pomyslela, že ho zaplatil ze skrovné sklizně wigleighských rolníků.

Zaklepala na dveře a vstoupila.

Ralph tu seděl se svým zbrojnošem Alanem Fernhillem, asi osmnáctiletým chlapcem s velkými rameny a malou hlavou. Na stole mezi nimi stál džbán s pivem, vedle ležel bochník chleba a velký kus vařeného hovězího, ze kterého ještě stoupala pára. Dojídali oběd a Gwenda si pomyslela, že vypadají velice spokojeni se svým způsobem života. Doufala, že nejsou příliš opilí, protože muži v tomto stavu nejsou schopni s ženami mluvit. Zmůžou se jen na oplzlé poznámky a svým duchaplnostem se bezmocně chechtají.

Pokoj nebyl dobře osvětlený a Ralph na ni zamžoural. „Ty jsi jedna z mejch poddanejch, co?“

„Ne, můj pane, ale ráda bych byla. Jsem Gwenda a můj otec je Joby, nádeník-bezzemek.“

„A co děláš tak daleko od vesnice? Dneska není tržní den.“

Postoupila o krok kupředu, aby mu lépe viděla do obličeje. „Pane, přišla jsem snažně prosit za Wulfrika, syna zesnulýho Samuela. Vím, že se k tobě kdysi zachoval neuctivě, ale od tý doby vytrpěl Jobova muka. Rodiče a bratr mu umřeli, když se zřítil most, všechny rodinný peníze se tam ztratily a teď si jeho snoubenka vzala jinýho. Doufám, že snad cítíš, že ho Bůh už dostatečně potrestal za to, co ti udělal, a že je čas, abys ukázal slitování.“ Vzpomněla si, co jí radil Merthin, a dodala: „Slitování hodný opravdickýho šlechtice.“

Mohutně si říhl a povzdechl si. „Co je ti po tom, jestli Wulfrik bude dědit?“

„Já ho miluju, můj pane. Když ho teď Annet odmítla, doufám, že si mě třeba vezme – samozřejmě s tvým laskavým souhlasem.“

„Pojď blíž," vyzval ji.

Přešla doprostřed pokoje a postavila se před něj. Prohlédl si ji od hlavy až k patě. „Ty nejsi hezká holka," zabručel. „Ale něco na tobě je. Jsi panna?"

„Můj pane – já… já…"

„Zřejmě ne," zachechtal se. „Už jsi s Wulfrikem spala?"

„Ne!"

„Lhářko." Pobaveně se zakřenil. „No dobrá, co kdybych nakonec Wulfrikovi nechal otcovu půdu? Možná bych měl. Co pak?"

„Pro Wigleigh a všechny ostatní bys byl opravdovej šlechtic."

„Na všechny ostatní kašlu. Ale byla bys mi vděčná ty?"

Gwenda měla strašný pocit, že ví, kam tohle směřuje.

„Samozřejmě, hluboce vděčná."

„A jak bys to prokázala?"

Couvala ke dveřím. „Jakkoli, pokud bych se nemusela hanbit."

„Svlékla by sis šaty?"

Ztratila naději. „Ne, můj pane."

„Aha. Takže ne tak moc vděčná."

Došla ke dveřím a sáhla na kliku, ale neodešla. „Co… co po mně chceš, můj pane?"

„Chci tě vidět nahou. Pak se rozhodnu."

„Tady?"

„Jo."

Pohlédla na Alana. „Před ním?"

„Jo."

Nepřipadalo jí, že ukázat se těm dvěma mužům je něco přespříliš – rozhodně ne ve srovnáním s tím, že získá pro Wulfrika zpátky dědictví.

Hbitě si odvázala opasek a stáhla šaty přes hlavu. V jedné ruce držela šaty, druhou měla na klice a vzdorovitě pohlédla na Ralpha. Ten si chtivě prohlédl její tělo a pak s vítězným úsměškem pohlédl na svého druha. Gwenda viděla, že mu jde hlavně o to, aby ukázal, jakou má moc.

Ralph prohodil: „Ošklivá kráva, ale pěkný vemena – co, Alane?"

Alan odpověděl: „Já bych si tedy o ni neopřel ani koště."

Ralph se zasmál.

Gwenda se zeptala: „Vyhovíš teď mý žádosti?“ Ralph si strčil ruku do rozkroku. „Pojď si se mnou lehnout,“ vyzval ji. „Tamhle na tu postel.“

„To ne.“

„No tak – už jsi to dělala s Wulfrikem, nejsi panna.“

„Ne.“

„Pomysli na tu půdu – devadesát akrů, všechno, co měl jeho otec.“

Přemýšlela. Když vyhoví, Wulfrikovi se splní největší přání – a oba se budou moci těšit na život v hojnosti. Když bude dál odmítat, Wulfrik bude nádeník-bezzemek jako Joby a celý život se bude dřít, aby vůbec dokázal nakrmit děti, a často se mu to nepodaří.

Přesto se jí ta myšlenka hnusila. Ralph je nepříjemný mužský, přízemní a mstivý, neurvalec – úplně jiný než jeho bratr. Vůbec není podstatné, že je vysoký a hezký. Mít něco s člověkem, ke kterému cítí takový odpor, by bylo ohavné.

Vzhledem k tomu, že to včera dělala s Wulfrikem, jevila se jí vyhlídka na sex s Ralphem ještě odpudivější. Po noci plné nádherných důvěrností s Wulfrikem by bylo strašlivou zradou dělat totéž s jiným mužem.

Nebuď blázen, napomenula se v duchu. Kvůli pěti nepříjemným minutám se odsoudíš k životu plnému strádání? Pomyslela na matku a na nemluvňata, která zemřela. Vzpomněla si, jak musela s Philemonem krást. Není lepší prodat se jednou Ralphovi, jen na chvilku, než odsoudit své nenarozené děti k životu v bídě?

Zatímco váhala, Ralph zůstal klidný. Byl chytrý: jakékoli jeho slovo by jen posílilo její odpor. Mlčení mu posloužilo lépe.

„Prosím,“ řekla Gwenda konečně. „Nenuť mě k tomu.“

„Aha,“ odpověděl. „To mi říká, že jsi ochotná.“

„Je to hřích,“ namítla zoufale. Nemluvila o hříchu často, ale napadlo ji, že by to s ním třeba mohlo pohnout. „Tvůj hřích, že bys to žádal, můj hřích, že bych s tím souhlasila.“

„Hříchy lze odpustit.“

„Co by si o tobě pomyslel tvůj bratr?“

Nyní se odmlčel. Chvíli se zdálo, že váhá.

„Prosím,“ pokračovala. „Nech prostě Wulfrika dědit.“

Obličej mu opět ztvrdl. „Už jsem rozhodl. Nebudu rozhodnutí měnit – ledaže bys mě přesvědčila. A říkat jenom prosím nestačí.“ Oči se mu leskly chtíčem, dýchal trochu rychleji, ústa měl otevřená a rty za vousem byly vlhké.

Pustila šaty na podlahu a šla k posteli.

„Klekni si na slamník,“ přikázal Ralph. „Ne, obličejem ode mě.“

Učinila, jak řekl.

„Na tuhle stranu je lepší pohled,“ poznamenal a Alan se hlučně zasmál. Gwenda přemýšlela, jestli tu Alan zůstane a bude se dívat, ale pak ho Ralph vyzval: „Nech nás tady o samotě.“ Chvíli poté bouchly dveře.

Ralph si klekl na postel za Gwendu. Zavřela oči a modlila se za odpuštění. Cítila, jak ji jeho silné prsty prozkoumávají. Slyšela, jak plivl, a pak na ni hmátl zvlhčenou rukou. Okamžik poté do ní vnikl. Zaúpěla hanbou.

Ralph si její zasténání špatně vyložil a prohodil: „Líbí se ti to, co?“

Přemýšlela, jak dlouho to může trvat. Začal se rytmicky pohybovat. Aby ulevila nepříjemným pocitům, pohybovala se s ním a on se vítězně smál v domnění, že probudil její žádostivost. Gwenda se nejvíc obávala, že jí to pokazí veškeré zážitky z milování. Až bude spát s Wulfrikem, nebude se jí v mysli vracet tahle chvíle?

A potom se jí k její hrůze začal ve slabinách šířit teplý pocit rozkoše. Cítila, jak jí hanbou zrudnul obličej. Navzdory jejímu hlubokému odporu ji tělo zradilo, uvnitř ji zaplavila vlhkost a usnadnila tření jeho přírazů. Vycítil změnu a pohyboval se rychleji. Znechucená sama sebou přestala udržovat jeho rytmus. Popadl ji však za boky, střídavě ji odstrkoval a přitahoval a ona nemohla nic dělat. S hrůzou si vzpomněla, jak ji tělo stejným způsobem podvedlo v lese s Alwynem. Tehdy chtěla stejně jako teď, aby se její tělo chovalo jako dřevěná socha, otupěle a lhostejně. V obou případech se zachovalo proti její vůli.

Alwyna zabila jeho vlastním nožem.

S Ralphem to učinit nemohla, i kdyby chtěla, protože byl za ní. Neviděla ho a své tělo příliš ovládat nemohla. Byla v jeho rukou.

Byla ráda, když vycítila, že se Ralph blíží vyvrcholení. Brzy to skončí. Cítila odpovídající tlak ve slabinách. Snažila se, aby tělo zůstalo bezvládné a mysl prázdná. Bylo by příliš ponižující, kdyby i ona dosáhla vyvrcholení. Pocítila, jak do ní Ralph vystříkl, a zachvěla se – nikoli rozkoší, ale odporem.

Spokojeně vzdechl, odtáhl se od ní a padl na postel.

Vstala a rychle se oblékla.

„Bylo to lepší, než jsem čekal," pochvaloval si Ralph, jako by jí skládal nějakou zdvořilou poklonu.

Vyšla ven a práskla za sebou dveřmi.

Příští neděli před bohoslužbou přišel k Wulfrikovi domů Nathan Šafář.

Gwenda a Wulfrik seděli v kuchyni. Už byli po snídani a měli uklizeno a Wulfrik šil kožené kalhoty, zatímco Gwenda pletla z provázků opasek. Seděli u okna, aby lépe viděli – opět pršelo.

Gwenda předstírala, že bydlí ve stodole, aby to nepohoršovalo otce Gasparda, ale každou noc spala s Wulfrikem. Ten se o manželství ani nezmínil, což ji zklamalo. Žili však víceméně jako muž a žena, jak to lidé často dělávají, když se zamýšlejí vzít, jakmile se k té pouhé formalitě dostanou. Šlechta a panstvo si takovou vlažnost dovolit nesmějí, ale mezi rolníky se to běžně přehlíží.

Jak se obávala, měla divné pocity, když se s Wulfrikem milovala. Čím víc se snažila vypudit Ralpha z mysli, tím víc se vtíral. Wulfrik si naštěstí jejího rozpoložení nikdy nevšiml. Miloval se s ní s takovým nadšením a radostí, že to téměř zahlušilo její pocity viny – nikoli však úplně.

A útěchou jí bylo vědomí, že Wulfrik nakonec rodinnou půdu zdědí. To vyvažovalo vše ostatní. Tohle mu samozřejmě říct nemohla, neboť pak by mu musela vysvětlit, co změnilo Ralphovo rozhodnutí. Pověděla mu o rozhovorech s Philemonem, Caris a Merthinem a částečně i o setkání s Ralphem – řekla jen tolik, že Ralph slíbil záležitost znovu zvážit. Wulfrik byl tudíž spíš plný naděje, vítězný pocit rozhodně neměl.

„Pojďte hned do panského domu, oba dva," vyzval je Nathan, sotva strčil mokrou hlavu do dveří.

Gwenda se zeptala: „Co chce lord Ralph?“

„Odmítneš snad jít, když ti předmět rozhovoru nebude připadat dost zajímavej?“ zeptal se Nathan jízlivě. „Neptej se hloupě a pojď.“

Na cestu k velkému domu si přehodila přes hlavu houni. Žádný plášť neměla. Wulfrik měl po prodeji úrody peníze a mohl jí plášť koupit, ale šetřil na heriot.

Spěchali v dešti k panskému domu. Byla to zmenšenina šlechtického zámku: velký sál s dlouhým jídelním stolem a malé poschodí zvané solar, kde se nacházel lordův soukromý pokoj. Nyní vše vykazovalo známky toho, že v domě žijí muži bez manželek. Na stěnách nevisely žádné tapiserie, sláma na podlaze pronikavě páchla, na příchozí vrčeli psi a na příborníku chroupala kůrku myš.

Ralph seděl v čele stolu. Po jeho pravici byl Alan – hloupě se na Gwendu ušklíbl, ale ta se ho snažila nebrat na vědomí. Po chvíli vešel dovnitř Nathan. Následoval ho tlustý, prohnaný Perkin, který si mnul ruce a servilně se klaněl. Vlasy měl tak neolejované, že vypadaly jako kožená čapka. S Perkinem se dostavil i jeho nový zeť Billy Howard. Billy střelil po Wulfrikovi vítězným pohledem, jako by si myslel: dostal jsem tvou holku, teď dostanu i tvou půdu. Jeho příchod Wulfrikem otřásl.

Nathan usedl po Ralphově levici. Ostatní zůstali stát.

Gwenda se na tento okamžik těšila. Byla to odměna za její oběť. Dychtivě si představovala Wulfrikův výraz, až se dozví, že bude nakonec dědit. Bude mít obrovskou radost – a ona také. Jejich budoucnost bude zajištěná, nebo aspoň zajištěná natolik, jak jen to je možné ve světě nepředvídatelného počasí a kolísajících cen obilí.

Ralph začal: „Před třemi týdny jsem řekl Wulfrikovi, synovi Samuela, že nemůže zdědit otcovu půdu, protože je moc mladej.“ Mluvil zvolna a těžkopádně. Tohle se mu líbí, pomyslela si Gwenda: sedí v čele stolu, vynáší rozhodnutí a všichni mu visí na rtech. „Zatímco jsem zvažoval, kdo by měl bejt nástupcem starýho Samuela, pracoval na půdě Wulfrik.“ Odmlčel se a pak řekl: „Pokud jde o moje odmítnutí Wulfrika, dospěl jsem k pochybnosti.“

Perkin sebou cukl. Byl přesvědčen o svém úspěchu a tohle jím otřáslo.

Billy Howard se naježil: „Co to má znamenat? Myslel jsem, že Nate –“ Pak do něj Perkin šťouchl a on zmlkl. Gwenda nedokázala skrýt vítězný úsměv.

Ralph pokračoval: „Wulfrik navzdory svému mládí prokázal schopnosti.“

Perkin probodával Nathana pohledem. Gwenda vytušila, že Nathan slíbil půdu Perkinovi. Možná už dostal úplatek.

Nathan byl stejně otřesený jako Perkin. Chvíli zíral s otevřenými ústy na Ralpha, pak se se zmateným výrazem otočil k Perkinovi a nakonec se podezíravě zahleděl na Gwendu.

Ralph dodal: „Dobře mu v tom pomáhala Gwenda a její síla a loajálnost na mě silně zapůsobily.“

Nathan na ni upřel hloubavý pohled. Bylo jí zřejmé, na co myslí. Uvědomil si, že zakročila, a lámal si hlavu, jak se jí podařilo přimět Ralpha ke změně rozhodnutí. Možná dokonce vytušil pravdu. Bylo jí to jedno, jen když se Wulfrik nic nedozví.

Nathan se zřejmě náhle rozhodl. Zvedl se a naklonil hrbaté tělo přes stůl. Tiše Ralphovi cosi pošeptal. Gwenda jeho slova nezaslechla.

„Vážně?“ zeptal se Ralph normálním hlasem. „Kolik?“

Nathan se obrátil k Perkinovi a cosi mu pošeptal.

Gwenda zvolala: „Tak počkej! Co má tohle šeptání znamenat?“

Perkin vypadal rozhněvaně, ale neochotně souhlasil: „Ano, dobře.“

„Jaký dobře?“ zeptala se s obavami Gwenda.

„Dvojnásobek?“ ujistil se Nathan.

Perkin přikývl.

Gwendy se zmocnil strach.

Nathan nahlas oznámil: „Perkin nabízí dvojnásobek obvyklého heriotu, což by bylo pět liber.“

Ralph zabručel: „Tak to je něco jinýho.“

Gwenda vykřikla: „Ne!“

Wulfrik se poprvé ozval. „Heriot je určený zvykem a je zapsaný v listinách panství,“ pronesl svým pomalým mladistvým hlasem. „O tom se nehandrkuje.“

Nathan rychle namítl: „Herioty se přesto můžou změnit. V žádným královským záznamu se o nich nepíše.“

Ralph je okřikl: „Jste snad právníci? Jestli ne, tak zavřete klapačky.

Heriot je dvě libry a deset šilinků. Po žádnejch dalších penězích, který přejdou z ruky do ruky, vám nic není.“

Gwenda si s hrůzou uvědomila, že Ralph se chystá nedodržet jejich úmluvu. Promluvila tichým vyčítavým hlasem. „Něco jsi mi slíbil.“

„Proč bych něco takovýho dělal?“ ohradil se Ralph.

To byla otázka, na kterou nemohla odpovědět. „Protože jsem tě snažně prosila,“ odpověděla chabě.

„A já jsem řekl, že to znovu zvážím. Ale nic jsem neslíbil.“

Nebylo v jejích silách, aby ho donutila držet slovo. Chtěla ho zabít. „Ale ano, slíbil!“ vykřikla.

„Lordi se s rolníkama nedohadujou.“

Zírala na něj neschopná slova. Všechno bylo zbytečné: dlouhá cesta do Kingsbridge, ponížení z toho, že se ukázala nahá před ním a před Alanem, ostudný akt, který vykonala na Ralphově posteli. Zradila Wulfrika, a on přesto dědit nebude. Ukázala na Ralpha prstem a nenávistně ho proklela: „Ať tě Bůh zatratí do pekel, Ralphe Fitzgeralde!“

Zbledl. Bylo známé, že kletba zneuctěné ženy je mocná. „Dej si pozor na jazyk,“ odpověděl. „Pro čarodějnici, která pronáší kletby, máme trest.“

Gwenda se stáhla. Takovou hrozbu by žádná žena nebrala na lehkou váhu. Obvinění z čarodějnictví se lehce vznáší a těžce vyvrací. Přesto si neodpustila dovětek: „Ty, kdo uniknou spravedlnosti v tomhle životě, setkají se s ní v příštím.“

Ralph si jí dál nevšímal a obrátil se kPerkinovi. „Kde jsou ty peníze?“

Perkin nezbohatl tím, že by každému vykládal, kde má peníze. „Hned pro ně dojdu, můj pane,“ odpověděl.

Wulfrik vybídl Gwendu: „Pojď. Tady žádný slitování nenajdeme.“

Gwendě se draly do očí slzy. Místo hněvu nyní pociťovala smutek. Navzdory všemu, co udělali, prohráli. Odvrátila se a sklopila hlavu, aby zakryla žal.

Perkin zavolal: „Počkej, Wulfriku. Potřebuješ práci – a já potřebuju pomoc. Pracuj pro mě. Budu ti platit penci denně."

Wulfrik se zarděl hanbou, že se mu nabízí práce nádeníka na půdě, která patřila jeho rodině.

Perkin dodal: „Gwendě taky. Oba jste mladý a snaživý."

Neměl v úmyslu říkat nic zlomyslného, to bylo Gwendě jasné. Byl soustředěný jen na své vlastní zájmy a toužil získat dva mladé nádeníky, aby mu pomáhali obhospodařovat sloučená pole. Bylo mu jedno, nebo to možná ani nevěděl, že tohle je pro Wulfrika konečné ponížení.

Perkin pokračoval: „To máte dohromady šilink týdně. Budete mít spoustu peněz."

Wulfrik vypadal zahořkle. „Pracovat za mzdu na půdě, která patřila desítky roků mojí rodině?" zvolal. „Nikdy." Otočil se a odešel z domu.

Gwenda ho následovala a přemýšlela: Co si teď počneme?

29

Soudní sál Westminsterského paláce byl obrovský, větší než vnitřek některých katedrál. Byl znepokojivě dlouhý a široký a strop na opačném konci měl podepřený dvojitou řadou vysokých pilířů. Byla to nejvýznamnější prostora Westminsterského paláce.

Hrabě Roland se tu cítí jako doma, pomyslel si dopáleně Godwyn. Hrabě a jeho syn William se tu naparovali v módním oblečení s jednou nohavicí červenou a druhou černou. Každý hrabě znal všechna ostatní hrabata i většinu baronů, a tak se poplácávali po ramenou, nejapně žertovali a řičeli smíchy nad svými vlastními vtípky. Godwyn měl sto chutí jim připomenout, že soudy, které zasedají v tomto sále, mají pravomoc odsoudit kteréhokoli z nich k smrti, i když jsou šlechtici.

On a jeho doprovod se chovali tiše, mluvili jen sami mezi sebou, a to ještě tlumeným hlasem. Musel však připustit, že to nedělají z

úcty, nýbrž z nervozity. Godwyn, Edmund a Caris se zde cítili nepříjemně. Žádný z nich v Londýně dosud nebyl. Jediný člověk, jehož zde znali, byl Buonaventura Caroli, a ten vězel právě kdesi na cestách. Nevyznali se tu, jejich oblečení vypadalo staromódně a peníze, které si vzali s sebou – domnívali se, že je to spousta peněz –, rychle mizely.

Edmund se nedal ničím zastrašit a Caris – třebaže se to zdálo nemožné – vypadala, jako by myslela na něco důležitějšího; Godwyn se však trápil úzkostmi. Je nově zvoleným převorem a hned se staví proti jednomu z nejvýznamnějších šlechticů v zemi. Jde o budoucnost města. Bez mostu Kingsbridge zahyne. Převorství, jež je nyní živým srdcem jednoho z největších anglických měst, se zmenší a promění v osamělý klášter v malé vesnici, kde se pár mnichů oddává zbožnosti v rezonující prázdnotě rozpadající se katedrály. Godwyn přece nebojoval o to, aby se stal převorem a pak přihlížel, jak se jeho odměna proměňuje v prach.

Když je tolik v sázce, chtěl držet všechno pevně v rukou a věřit, že je chytřejší než téměř všichni ostatní, jako tomu bylo v Kingsbridgi. Jenže zde cítil pravý opak a nejistota ho přiváděla k nepříčetnosti.

Útěchou mu byl Gregory Longfellow. Godwynův přítel z univerzitních časů Gregory měl vychytralý mozek, příhodný pro právníka. S královským soudem byl dobře obeznámen. Směle a sebevědomě provázel Godwyna soudním labyrintem. Žalobu převorství předložil parlamentu, tak jako mnoho žalob předtím. Parlament o ní samozřejmě nejednal, ale postoupil ji královské radě, na kterou dozírá kancléř. Kancléřovi právníci – všichni Gregoryho přátelé nebo známí – mohli záležitost doporučit k projednání královskému soudu, který se zabývá spory dotýkajícími se zájmů krále. Oni ovšem rozhodli, jak Gregory předvídal, že to je příliš nepodstatná pře, než aby se jí zabýval král, a kauzu poslali soudu obecnému.

To vše trvalo plných šest týdnů. Byl konec listopadu a venku se stále více ochlazovalo. Stavební sezona brzy skončí.

Dnes konečně stanuli před sirem Wilbertem Wheatfieldem, zkušeným soudcem, kterého prý má král v oblibě. Sir Wilbert byl mladší syn jednoho barona ze severu. Jeho starší bratr zdědil titul a panství a Wilbert se vyškolil na kněze, studoval právo, přišel do Londýna a

setkal se s přízní u královského soudu. Gregory upozornil, že bude mít sklon stranit hraběti proti mnichovi; ovšem královy zájmy budou mít u něj přednost přede vším.

Soudce usedl na vyvýšenou lavici u východní stěny paláce, mezi okna s vyhlídkou do zeleně a na řeku Temži. U dlouhého stolu před ním seděli dva písaři. Pro strany soudního sporu tu nic k sezení nebylo.

„Pane, hrabě ze Shiringu poslal ozbrojené muže, aby uzavřeli přístup k lomu, který patří kingsbridgeskému převorství," oznámil Gregory, jakmile na něj sir Wilbert pohlédl. Hlas se mu chvěl předstíraným pobouřením. „Lom, který se nachází v jeho hrabství, daroval převorství asi před dvěma sty lety král Jindřich I. Opis darovací listiny byl soudu předložen."

Sir Wilbert měl růžovou pleť a bílé vlasy a dokud nepromluvil a neukázal zkažené zuby, vypadal jako hezký muž. „Tu listinu mám před sebou," přisvědčil.

Hrabě Roland promluvil dřív, než byl vyzván. „Mniši lom dostali, aby mohli postavit katedrálu," vysvětloval znuděným hlasem.

Gregory rychle namítl: „Listina však užívání lomu k žádnému určitému účelu neomezuje."

„Teď chtějí postavit most," pokračoval Roland.

„Jako náhradu mostu, který se zřítil o svatodušní neděli – most, který byl před mnoha sty lety postaven za použití dřeva darovaného králem!" Gregory promluvil, jako by ho rozhořčovalo každé Rolandovo slovo.

„K opětovnému postavení již existujícího mostu žádné povolení nepotřebují," pronesl břitce sir Wilbert. „A v listině se uvádí, že si král přeje podpořit stavbu katedrály, ale nestojí tam nic o tom, že se po dokončení chrámu musejí vzdát svých práv, ani že se jim zakazuje používat kámen pro jiné účely."

Godwyna to povzbudilo. Soudce zřejmě argumentaci převorství okamžitě pochopil.

Gregory teatrálně roztáhl ruce dlaněmi nahoru, jako by soudce vyslovil něco naprosto očividného. „A takto, pane, to také po tři století chápali kingsbridgeští převorové i hrabata ze Shiringu."

Godwyn věděl, že to není úplně pravda. V době převora Philipa se vedly ohledně listiny spory. Jenže tohle sir Wilbert nevěděl, stejně jako to neví hrabě Roland.

Roland se choval povýšeně, jako kdyby bylo pod jeho důstojnost handrkovat se s právníky, ale to bylo klamné zdání: za svým cílem šel pevně. „Z listiny ovšem nevyplývá, že by se převorství mohlo vyhýbat daním.“

Gregory namítl: „Proč tedy žádný hrabě nikdy takovou daň neuložil?“

Roland měl odpověď připravenou. „Předchozí hrabata daň odpouštěla jakožto příspěvek katedrále. Byl to zbožný čin. Jenže mě žádná zbožnost nenutí, abych finančně podporoval most. Přesto mniši odmítají platit.“

Spor se rázem zvrátil. Jak rychle k tomu došlo, pomyslel si Godwyn. Nevyvíjelo se to jako spory mnichů v kapitule, které se mohou táhnout celé hodiny.

Gregory upozornil: „A hraběcí muži brání převozu kamene z lomu a jednoho ubohého vozku zabili.“

Sir Wilbert přikývl: „V tom případě bude nejlepší spor vyřešit co nejrychleji. Co říká převorství na námitku, že hrabě má právo vybírat daň z nákladů přepravovaných přes jeho území po jeho cestách, mostech a brodech, bez ohledu na to, jestli toto právo v minulosti uplatňoval, nebo ne?“

„Vzhledem k tomu, že kámen neprochází přes jeho území, ale pochází odtamtud, daň je totéž co placení za kámen, a je tudíž v rozporu s listinou Jindřicha I.“

Godwyn s hrůzou pozoroval, že na soudce to vůbec nezapůsobilo.

Gregory však ještě neskončil. „Králové, kteří věnovali městu Kingsbridgi most a lom, tak učinili z dobrého důvodu: chtěli, aby převorství a město prospívaly. A je zde městský cechmistr, aby dosvědčil, že Kingsbridge bez mostu prospívat nemůže.“

Edmund vystoupil do popředí. S rozcuchanými vlasy a prostým oblečením vypadal oproti všem těm přepychově oblečeným šlechticům jako venkovský balík, ale na rozdíl od Godwyna nevypadal zastrašeně. „Jsem obchodník s vlnou, pane,“ promluvil k soudci. „Bez

mostu není žádný obchod. A bez obchodu Kingsbridge nebude moci platit králi žádné daně.“

Sir Wilbert se předklonil. „Kolik činily poslední desátky, které město odvedlo?“

Mluvil o dani ve výši jedné desetiny nebo jedné patnáctiny movitého majetku každého jednotlivce, kterou čas od času ukládá parlament. Nikdo samozřejmě žádnou desetinu neplatí – každý vykazuje menší majetek, než jaký ve skutečnosti má –, tudíž částka, kterou platí každé město či hrabství, je pevně určená a lidé se na ní víceméně spravedlivě podílejí s tím, že chudí a prostí rolníci neplatí nic.

Edmund tuto otázku očekával a pohotově odpověděl: „Jeden tisíc a jedenáct liber, pane.“

„A jaký důsledek přináší ztráta mostu?“

„Podle mého odhadu dnes desátky nedosáhnou tří set liber. Ale naši obyvatelé obchodují dál, protože doufají, že se most znovu postaví. Kdyby dnešní jednání tohoto soudu jejich naděje zmařilo, pak by každoroční trh s vlnou a každotýdenní obyčejný trh téměř zmizely a desátky by klesly pod padesát liber.“

„Z hlediska královых potřeb to neznamená skoro nic,“ poznamenal soudce. Neřekl, co všichni vědí: že král zoufale potřebuje peníze, protože v posledních pár týdnech vyhlásil válku Francii.

Rolanda to popíchlo. „Tohle je snad jednání o královых financích?“ zeptal se pohrdavě.

Sir Wilbert se nedal zastrašit ani od hraběte. „Tohle je králův soud,“ upozornil klidně. „Cos očekával?“

„Spravedlnost,“ odpověděl Roland.

„A té se ti dostane.“ Soudce naznačil, ale neřekl, *Ať se ti to líbí, nebo ne.* „Edmunde Vlnaři, kde je nejbližší podobný trh?“

„V Shiringu.“

„Aha. Obchod, který ztratíte, přejde do města hraběte Rolanda.“

„Ne, pane. Někteří tam přejdou, ale mnoho obchodu zanikne. Spousta kingsbridgeských obchodníků se nedokáže do Shiringu dostat.“

Soudce se obrátil na Rolanda. „Kolik činí desátky ze Shiringu?“

Roland se krátce poradil se svým tajemníkem otcem Jeromem a pak odpověděl: „Šest set dvacet liber.“

„A při zvýšeném obchodování na shiringském trhu tedy dokážete zaplatit jeden tisíc šest set dvacet liber?“

„Ovšemže ne,“ odsekl podrážděně hrabě.

Soudce pokračoval mírným hlasem. „Pak by tvůj odpor proti tomu mostu přišel krále draho.“

„Mám svá práva,“ namítl Roland zamračeně.

„A král má svá. Znáš nějaký způsob, jak bys nahradil královské pokladnici ztrátu asi tak tisíce liber ročně?“

„Tím, že s ním budu bojovat ve Francii – což obchodníci s vlnou a mniši nikdy neudělají!“

„Vskutku,“ přisvědčil sir Wilbert. „Jenže tvoji rytíři budou požadovat, aby se jim zaplatilo.“

„To je skandální,“ neudržel se Roland. Bylo mu jasné, že prohrává. Godwyn se snažil netvářit se vítězně.

Soudci se vůbec nelíbilo, že jeho soudní jednání je označováno za skandální. Upřel na Rolanda pohled. „Když jsi poslal ozbrojence, aby zahradili přístup ke klášternímu lomu, jsem si jist, že jsi nezamýšlel poškodit královy zájmy.“ S očekáváním se odmlčel.

Roland cítil past, ale existovala jen jediná odpověď. „Jistěže ne.“

„Když se teď objasnilo soudu i tobě, jak stavba nového mostu slouží zájmům krále, stejně jako zájmům kingsbridgeského převorství a města, domnívám se, že budeš souhlasit s opětovným uvolněním lomu.“

Godwyn si uvědomil, že sir Wilbert je chytrý. Nutí Rolanda, aby souhlasil s jeho rozhodnutím, čímž mu znemožňuje, aby se později odvolal přímo ke králi.

Po dlouhé odmlce Roland přisvědčil: „Ano.“

„A s přepravou kamene po tvém území bez daně.“

Roland věděl, že prohrál. V jeho hlasu zněla zuřivost, když odpovídal: „Ano.“

„Takto se přikazuje,“ rozhodl soudce. „Další případ.“

Bylo to velké vítězství, ale přišlo asi pozdě.

Listopad přešel do prosince. V této době stavební práce obvykle končí. Vzhledem k deštivému počasí přijdou letos mrazy pozdě, ale

přesto jim zbývá nejvýš pár týdnů. Merthin měl v lomu stovky kvádrů připravených k odvozu. Přeprava všech do Kingsbridge však bude trvat celé měsíce. Hrabě Roland sice soudní při prohrál, ale téměř jistě se mu podařilo zdržet stavbu mostu o rok.

Caris se vrátila s Edmundem a Godwynem do Kingsbridge v zádumčivé náladě. Když dorazili na předměstskou stranu řeky, všimla si, že Merthin už vybudoval srubové jímky. V obou ramenech obtékajících ostrov Malomocných čněly ve velkém kruhu několik stop nad hladinu konce prken. Vzpomněla si, jak Merthin v cechovním domě vysvětloval, že hodlá zarazit do říčního dna dva kruhy kůlů a mezeru mezi nimi vyplnit jílovou maltou, aby vytvořil vodotěsnou jímku. Vodu z ní pak lze vybrat, aby zedníci mohli na dno položit základy.

Jeden z Merthinových pracovníků, Harold Kameník, se přepravoval přívozem s nimi a Caris se ho zeptala, jestli je voda z jímek už odčerpaná. „Ještě ne," odpověděl. „Mistr to chce nechat až na dobu, kdy budeme připraveni začít stavět."

Caris s potěšením zaznamenala, že o Merthinovi navzdory jeho mládí mluví jako o mistrovi. „Proč ale?" podivila se. „Myslela jsem, že chceme mít všechno připravené, aby se dalo rychle začít."

„Říká, že když v jímce není voda, říční proud na ni působí mnohem větším tlakem."

Caris přemýšlela, odkud bere Merthin takové znalosti. Základní věci se naučil od svého prvního mistra Joachima, Elfrikova otce. Vždy hodně rozmlouval s cizími muži, kteří do Kingsbridge zavítali, zejména s těmi, kteří viděli vysoké budovy ve Florencii a Římě. A v *Timothyho knize* si přečetl vše o stavbě katedrály. Zřejmě má v těchto záležitostech také pozoruhodnou intuici. Ona sama by nikdy netušila, že prázdná jímka by mohla být méně odolná než plná.

Třebaže byli zmožení, chtěli Merthinovi ihned sdělit dobrou zprávu a zjistit, co – pokud vůbec něco – lze udělat do konce sezony. Zastavili se jen na chvilku, aby svěřili koně podkoním, a vydali se ho vyhledat. Našli ho ve stavitelské dílně, nahoře v severozápadní věži katedrály, kde pracoval při světle několika olejových lamp; na rýsovací ploše na podlaze kreslil návrh mostního zábradlí.

Zvedl hlavu od práce, spatřil jejich obličeje a široce se usmál. „Vyhráli jsme?“ zeptal se.

„Vyhráli,“ přisvědčil Edmund.

„Díky Gregorymu Longfellowovi,“ dodal Godwyn. „Stál nás spoustu peněz, ale zasloužil si je.“

Merthin oba muže objal – spor s Godwynem už byl zapomenut, přinejmenším pro tuto chvíli. Caris láskyplně políbil. „Chyběla jsi mi,“ zašeptal. „Už je to celých osm týdnů! Měl jsem pocit, že se snad už nikdy nevrátíš.“

Neodpověděla. Potřebovala mu sdělit něco závažného, ale chtěla to učinit v soukromí.

Otec si její mlčenlivosti nevšiml. „Tak, Merthine, můžeš hned začít stavět.“

„Dobrá.“

Godwyn dodal: „Už zítra můžeš začít převážet kameny z lomu – ale myslím si, že je příliš pozdě a před příchodem zimních mrazů se toho už asi moc nepostaví.“

„Přemýšlel jsem o tom,“ odpověděl Merthin. Letmo pohlédl k oknu. Byla půlka odpoledne a za prosincového dne se již začínalo stmívat. „Možná by se to nějak udělat dalo.“

Edmund se okamžitě nadchl. „Ven s tím, chlapče! Jaký máš nápad?“

Merthin se obrátil k převorovi. „Mohl bys poskytnout odpustky dobrovolníkům, kteří by vozili kámen z lomu?“ Odpustkem, podobně jako peněžním darem, bylo možné zaplatit staré dluhy v oblasti hříchů, nebo ho bylo možné využít jako úvěr do budoucna.

„To bych udělat mohl,“ přisvědčil Godwyn. „Co máš na mysli?“

Merthin se otočil k Edmundovi. „Kolik lidí v Kingsbridgi vlastní nějaký povoz?“

„Počkej moment,“ zamyslel se zachmuřeně Edmund. „Má ho každý větší obchodník… to musí být přinejmenším dvě stě lidí.“

„Dejme tomu, že bychom dneska večer ty lidi ve městě obešli a požádali je, aby zítra odjeli do lomu a naložili kamení.“

Edmund na Merthina upřeně hleděl a v tváři se mu pomalu šířil úsměv. „No ne,“ pronesl s obdivem, „to je nápad!“

„Každému řekneme, že všichni ostatní jedou také," pokračoval Merthin. „Bude to jako nějaký svátek. Rodiny můžou jet s nimi, můžou si s sebou vzít jídlo a pivo. Kdyby každý z nich přivezl fůru s kvádry nebo drobným kamením, za dva dny tu máme dost materiálu, abychom mohli postavit mostní pilíře."

To je skvělé, pomyslela si nadšeně Caris. Tohle je pro něj typické – vymyslet něco, co si nikdo jiný nedokáže ani představit. Ale povede se to?

„A co počasí?" zeptal se Godwyn.

„Déšť byl prokletím pro rolníky, ale oddálil velkou zimu. Myslím, že máme ještě týden nebo dva."

Edmund vzrušeně dupal dílnou sem tam svým nepravidelným krokem. „Ovšem jestliže dokážeš za pár dní postavit pilíře…"

„Hlavní objem prací můžeme stihnout do konce příštího roku."

„Mohli bychom v dalším roce most používat?"

„Ne… ale počkej. V době trhu s vlnou můžeme nahoru položit provizorní dřevěnou vozovku."

„To znamená, že v přespříštím roce budeme mít použitelný most – a vynecháme pouze jeden trh s vlnou!"

„Po trhu s vlnou bychom museli dokončit kamennou vozovku, aby se včas zpevnila a bylo ji možné ve třetím roce normálně používat."

„To musíme sakra udělat!" zvolal vzrušeně Edmund.

Godwyn opatrně upozornil: „Musíš ještě odčerpat vodu z jímek."

Merthin přikývl. „To je těžká práce. Ale i na to mám jeden nápad. Teď však raději dejme do kupy povozy."

Všichni s nadšením vykročili ke dveřím. Když Godwyn a Edmund začali sestupovat po úzkém točitém schodišti, Caris chytila Merthina za rukáv a odtáhla ho zpátky. Myslel, že chce polibek, a tak ji objal, jenže ho odstrčila. „Musím ti něco říct," oznámila.

„Ano?"

„Jsem těhotná."

Pozorovala jeho obličej. Nejprve se polekal a zvedl červenohnědé obočí. Potom zamrkal, naklonil hlavu na stranu a pokrčil rameny, jako by chtěl vyjádřit: *Na tom nic překvapivého není.* Učinil grimasu,

nejdřív poněkud žalostnou, pak se šťastně zazubil. Nakonec zářil. „To je úžasné!“ zajásal.

V tu chvíli ho za jeho tupost nenáviděla. „Ne, není!“

„Proč ne?“

„Protože nechci strávit život jako něčí otrok, i kdyby to mělo být moje vlastní dítě.“

„Otrok? To je každá matka otrok?“

„Ano! Jak můžeš nevědět, že to takhle cítím?“

Vypadal zmateně a ublíženě a Caris se trochu chtělo ustoupit, jenže ten hněv v sobě chovala už dlouho. „Myslím, že jsem to věděl,“ řekl. „Ale pak jsi se mnou spala, tak jsem si myslel…“ Zaváhal. „Musela jsi vědět, že se to může stát – že se to dřív nebo později *stane*.“

„Samozřejmě jsem to věděla, ale jednala jsem, jako bych to nevěděla.“

„Ano, to dokážu pochopit.“

„Ach, přestaň být tak chápavý. Jsi takový slaboch.“

Tvář mu ztuhla. Po dlouhé odmlce přikývl: „Dobrá, přestanu být tak chápavý. Jen mi poskytni informaci. Jaký máš plán?“

„Žádný plán nemám, ty blázne. Jenom vím, že to dítě nechci.“

„Takže ty žádný plán nemáš a já jsem blázen a slaboch. Chceš ode mě něco?“

„Ne!“

„Tak co tu děláš?“

„Nehledej pořád ve všem logičnost!“

Povzdechl si. „Nebudu, protože to, co říkáš, nedává smysl.“ Obešel místnost a zhasil lampy. „Jsem rád, že máme děťátko, a chtěl bych, abychom se vzali a starali se o něj společně – za předpokladu, že tahle tvoje nálada je jen přechodná.“ Rýsovací nářadí strčil do kožené brašny a tu si přehodil přes rameno. „Teď jsi ale tak hádavá, že s tebou radši vůbec mluvit nebudu. A kromě toho mám práci.“ Zamířil ke dveřím, pak se zastavil. „Na druhou stranu bychom si mohli dát pusu a udobřit se.“

„Jdi pryč!“ zaječela.

Sklonil se do nízkých dveří a zmizel na schodech.

Caris se rozplakala.

Merthin netušil, jestli se lidé z Kingsbridge dají dohromady pro tento společný cíl. Všichni mají svou vlastní práci i své starosti. Pochopí, že společné úsilí postavit most je důležitější? Nebyl si jistý. Z *Timothyho knihy* věděl, že převor Philip v krizových chvílích často zvítězil tím, že vyzval obyčejné lidi, aby k něčemu společně napřeli síly. Jenže Merthin není Philip. Nemá žádné právo vést lidi. Je pouhý tesař.

Zpracovali seznam majitelů povozů a rozdělili ho po jednotlivých ulicích. Edmund shromáždil deset předních obyvatel města a Godwyn vybral deset klášterních hodnostářů. Ti se pak ve dvojicích vydali po městě. Merthin byl v páru s bratrem Thomasem.

První dveře, na které zaklepali, patřily Lib Kolařové. Vedla dál Benovu živnost s najatými pracovníky. „Dám vám oba povozy," souhlasila. „A mužský, co s nima pojedou. Udělám cokoli, jen aby ten zatracenej hrabě měl vztek."

Jejich druhá návštěva se však setkala s odmítnutím. „Není mi dobře," prohlásil Petr Barvíř. Měl vůz na přepravu balíků vlněné látky, kterou barvil nažluto, nazeleno a narůžovo. „Nemůžu se nikam vydat."

Merthin si pomyslel, že vypadá úplně zdravě; asi měl strach ze srážky s Rolandovými muži. Merthin si byl jistý, že k žádnému násilí nedojde, ale jeho obavy dokázal pochopit. Co když takto budou smýšlet všichni?

Třetí zastávku učinili u Harolda Kameníka, mladého zedníka, který doufal, že mu stavba mostu zajistí práci na několik let. Okamžitě souhlasil. „Jake Chepstow přijde taky," oznámil. „O to se postarám." Harold a Jake byli kamarádi.

Potom už téměř každý řekl ano.

Nebylo třeba jim vysvětlovat, jak je most důležitý – každý, kdo měl povoz, samozřejmě s něčím obchodoval – a další pobídku představovalo odpuštění hříchů. Nejvýznamnějším činitelem však zřejmě byl příslib nečekaného svátku. Lidé se většinou ptali: „Jde taky ten a ten?" Když slyšeli, že se přihlásili jejich přátelé a sousedé, nechtěli zůstat pozadu.

Když všechny obešli, Merthin se rozloučil s Thomasem a odebral se dolů k přívozu. Přes noc musejí dopravit vozy na druhou stra-

nu řeky, aby byly za svítání připraveny vyjet. Na prám se přitom vejde jenom jeden povoz – dvě stě povozů se bude přepravovat několik hodin. Proto také pochopitelně potřebují most.

Vůl otáčel velkým kolem a povozy se již převážely přes řeku. Na druhém břehu jejich majitelé vypouštěli dobytčata na pastvu, pak se vraceli přívozem a odcházeli spát. Edmund dohodl, že John Konstábl a půl tuctu jeho mužů stráví noc v Newtownu, kde budou povozy a dobytek hlídat.

Když šel Merthin asi hodinu po půlnoci spát, přívoz byl stále v plném provozu. Merthin chvíli ležel a přemýšlel o Caris. Její podivínství a nevypočitatelnost patřily k tomu, co na ní miloval, ale někdy se chovala prostě nemožně. Je to nejchytřejší člověk v Kingsbridgi, ale občas také beznadějně nerozumný.

Ovšem nejvíc ze všeho ho rozzlobilo, že ho označila za slabého. Nebyl si jistý, jestli jí to vůbec někdy odpustí. Hrabě Roland ho pokořil slovy, že nemůže být zbrojnošem a že se hodí jen za tesařského učně. Ale slabý není. Postavil se Elfrikově tyranii, rozdrtil převora Godwyna v otázce návrhu mostu a chystá se zachránit celé město. Možná jsem malý, pomyslel si, ale Bůh ví, že jsem silný.

Přesto nevěděl, co si s Caris počít, a v obavách usnul.

Hned za rozbřesku ho probudil Edmund. Tou dobou se už téměř každý kingsbridgeský povoz nacházel na druhé straně řeky v roztroušené řadě, která se táhla předměstím Newtownem a ještě půl míle do lesa. Několik dalších hodin trvalo, než se přes řeku přepravili lidé. Vzrušení z organizování této v podstatě pouti odvedlo Merthinovu mysl od problému s Caris a jejího těhotenství. Pastvina na opačném břehu se záhy stala dějištěm přátelského zmatku, kdy desítky lidí chytaly své koně a voly, odváděly je k povozům a zapřahaly. Dick Sládek přivezl obrovský sud piva a nabídl ho – „na povzbuzení výpravy“, jak řekl. Důsledky byly smíšené: někteří se povzbudili natolik, že museli ulehnout.

Na městské straně řeky se shromáždil dav přihlížejících. Když se řada povozů konečně rozjela, rozlehl se mohutný jásot.

Jenže kamení představovalo pouze polovinu problému.

Merthin obrátil pozornost k dalšímu těžkému úkolu. Jestliže má začít pokládat kameny, jakmile vozy dorazí z lomu, musí vyprázdnit

jímky za dva dny místo za dva týdny. Sotva jásot utichl, Merthin zvýšeným hlasem oslovil shromážděné. Toto byla vhodná chvíle k upoutání jejich zájmu – nadšení opadalo a lidé začínali přemýšlet co dál.

„Potřebuji nejsilnější muže, kteří tu zůstali!“ zvolal. Zaujal jejich pozornost a všichni se ztišili. „Jsou v Kingsbridgi nějací siláci?“ Zčásti to bylo upozornění: práce bude těžká, ale tím, že žádá pouze siláky, to byla také výzva, jíž mladíci budou těžko odolávat. „Než se povozy zítra večer vrátí z lomu, musíme vyčerpat vodu z jímek. Bude to nejtěžší práce, jakou jste kdy dělali – takže to není pro žádné slabochy.“ Při svém proslovu vyhledal očima v davu Caris a zachytil její pohled. Všiml si, jak sebou cukla: vzpomněla si, že to slovo použila, bylo jí jasné, že ho urazila. „Může se přidat i každá žena, která si myslí, že se vyrovná mužům,“ pokračoval. „Je zapotřebí, abyste si všichni opatřili kbelíky a abyste za mnou co nejrychleji přišli na břeh proti ostrovu Malomocných. Pamatujte – jenom ti nejsilnější!“

Nebyl si jistý, jestli je získal. Když domluvil, zahlédl vysokou postavu Marka Tkalce a protlačil se davem k němu. „Marku, pomůžeš mi je přesvědčit?“ zeptal se úzkostlivě.

Mark byl laskavý obr a lidé ho měli moc rádi. I když byl chudý, měl značný vliv, zejména mezi dospívající mládeží. „Postarám se, aby chlapci přišli,“ ujistil ho.

„Děkuju ti.“

Potom Merthin vyhledal Iana Převozníka. „Budu tě potřebovat celý den, jak doufám,“ oznámil mu. „Převážet lidi k jímkám a zpátky. Můžeš pracovat za peníze, nebo za odpustek – jak si vybereš.“ Ian měl nadmíru rád manželčinu mladší sestru a patrně dá přednost odpustku, ať již za nějaký minulý hřích, či za jiný, který hodlá co nevidět spáchat.

Merthin se pak ulicemi vydal ke břehu, kde připravoval stavbu mostu. Bude v jejich silách vybrat z jímek vodu za dva dny? Skutečně neměl potuchy. Přemýšlel, kolik galonů vody v každém je. Tisíc? Statisíce? Musí být nějaký způsob jak to vypočítat. Řečtí filozofové nejspíš nějakou metodu vymysleli, a pokud ano, v klášterní škole se to stejně neučí. Aby se s ní obeznámil, musel by patrně jít až do Oxfordu, kde jsou podle Godwyna matematici proslulí po celém světě.

Čekal u řeky a přemýšlel, jestli někdo přijde.

První dorazila Megg Robbinsová, statná dcera obchodníka s obilím se svaly vypracovanými za celé roky zvedání pytlů. „Jsem silnější než většina mužskejch ve městě," sdělila Merthinovi. Vůbec o tom nepochyboval.

Dále přišla skupina mladíků, pak tři novicové z převorství.

Jakmile měl Merthin pohromadě deset lidí s kbelíky, vyzval Iana, aby je převezl na bližší jímku.

Kolem vnitřního okraje jímky vybudoval římsu, která se nacházela těsně nad vodní hladinou a byla natolik pevná, že na ní mohli lidé stát. Z římsy vedly čtyři žebříky až na dno řeky. Uprostřed jímky se na hladině vznášel velký prám. Mezi prámem a římsou byla mezera asi dvě stopy široká a prám udržovaly ve středové poloze vyčnívající dřevěné kolíky, které dosahovaly téměř ke stěně, takže pohyb kterýmkoli směrem se omezoval na pár palců.

„Budete pracovat ve dvojicích," vysvětlil jim. „Jeden na prámu, druhý na římse. Ten na rámu nabere kbelík a podá ho tomu, kdo stojí na římse, a ten vodu vylije do řeky. Když se prázdný kbelík vrací, podává se v opačném směru další plný."

Megg Robbinsová se zeptala: „Co budeme dělat, až hladina uvnitř jímky klesne a my na sebe nedosáhneme?"

„Dobře ti to myslí, Megg. Budeš tu dělat předáka. Když už na sebe nedosáhnete, začnete pracovat v trojicích, s jedním na žebříku."

Rychle pochopila. „A pak ve čtveřicích, se dvěma na žebříku…"

„Ano. Ačkoli tou dobou už budeme muset nechat lidi odpočinout a vystřídat je čerstvými silami."

„Rozumím."

„Dejte se do toho. Přivedu sem dalších deset – máte tu pořád spoustu místa."

Meg se otočila. „Rozdělte se do dvojic!" zvolala.

Dobrovolníci začali nabíratvodu. Uslyšel, jak je Megg vyzývá: „Pojďme udržovat nějakej rytmus. Nabrat, zvednout, podat, vylejt! Raz, dva, tři, čtyři. Co kdybychom si k tomu zazpívali?" Zazněl její silný alt. „Ve městě starej krčmář žil, hola, hola, hej…"

Všichni písničku znali a přidali se: „… a lidi pořád křičeli, dál pivo nalejvej!"

Merthin přihlížel. Za několik minut byli všichni promočení. Žádný viditelný pokles hladiny však nezaznamenal. Tahle práce bude trvat dlouho.

Přelezl přes okraj římsy do Ianova člunu.

Když přistáli u břehu, čekalo tam už třicet dalších dobrovolníků s kbelíky.

Zahájil práce na druhé jímce, s Markem Tkalcem coby předákem. Potom na obou místech zdvojnásobil počty a nakonec začal střídat unavené dobrovolníky čerstvými. Ian Převozník už byl také vyčerpaný a předal vesla synovi. Voda v jímkách pomalu klesala, palec po palci. Jak se hladina snižovala, práce se zpomalovala, neboť bylo zapotřebí zvedat kbelíky stále výš a výš.

Megg jako první zjistila, že nelze držet plný kbelík v jedné ruce a prázdný ve druhé a zároveň udržovat rovnováhu na žebříku. Vymyslela jednosměrný řetěz, kdy plné kbelíky stoupaly po jednom žebříku a prázdné se vracely dolů po druhém. Mark zavedl tento způsob i ve své jímce.

Dobrovolníci hodinu pracovali a hodinu odpočívali, ale Merthin se ani nezastavil. Organizoval skupiny, dohlížel na přepravu dobrovolníků mezi jímkami a břehem, vyměňoval rozbité kbelíky. Většina mužů o přestávkách pila pivo a v důsledku toho došlo odpoledne k několika úrazům, kdy lidé kbelíky upustili a spadli ze žebříku. Matka Cecilia přišla pečovat o zraněné s pomocí Mattie Vědmy a Caris.

Příliš brzy se začalo stmívat, a tak museli práce zastavit. Obě jímky však už byly víc než poloprázdné. Merthin všechny požádal, aby se ráno vrátili, a pak šel domů. Pojedl pár lžic matčiny polévky a usnul u stolu. Probral se jen na chvíli, aby se zahalil do přikrývky a ulehl do slámy. Když se ráno probudil, nejdřív ze všeho přemýšlel, jestli se někdo z dobrovolníků objeví i druhý den.

Hned za úsvitu spěchal k řece s úzkostí v srdci. Mark Tkadlec i Megg Robbinsová tam již byli, Mark se prokousával obrovským krajícem chleba a Megg si zavazovala vysoké boty – v naději, že si udrží nohy v suchu. Příští půlhodinu se nikdo jiný neobjevil a Merthin začal přemýšlet, co si bez dobrovolníků počne. Potom dorazilo několik mladíků se snídaní v ruce. Následovali je novicové a pak celý dav lidí.

Dostavil se Ian Převozník a Merthin ho požádal, aby odvezl Megg s několika dobrovolníky, a začalo se znovu pracovat.

Dnes byla práce těžší. Po včerejšku každého něco bolelo. Každý kbelík bylo zapotřebí zdvihnout víc než deset stop. Avšak konec byl na dohled. Hladina neustále klesala a dobrovolníci začínali vidět říční dno.

Vpůli odpoledne se vrátil z lomu první vůz. Merthin dal jeho majiteli pokyn, aby náklad složil na pastvině a vůz přepravil přes řeku zpátky do města. Chvíli poté v Meggině jímce narazil prám na dno.

Byly tu ještě další práce. Když vynosili z jímky poslední vodu, bylo zapotřebí rozebrat samotný prám a i ten vynosit prkno po prknu po žebřících nahoru. Dole se objevily tucty ryb, které se plácaly v bahnitých kalužích na dně. Ty se musely vylovit sítěmi a dobrovolníci se pak o ně podělili. Když byli s tímhle hotovi, unavený, avšak vítězoslavný Merthin se postavil na římsu a pohlédl do dvacet stop hluboké jámy, na jejímž dně bylo vidět hladké bahno říčního koryta.

Zítra do obou jam nasype několik tun kamení, prolije ho maltou a vytvoří mohutné základy, které se ani nepohnou.

Potom začne stavět most.

Wulfrik byl sklíčený. Skoro nic nejedl a zapomínal se mýt. Vstával jako vždy za svítání a uléhal opět po setmění, ale nepracoval a v noci se s Gwendou nemiloval. Když se ho ptala, co se děje, odpovídal: „Já opravdu nevím.“ Na všechny otázky dával takové nejasné odpovědi nebo jen zabručel.

Na polích ostatně nebylo dohromady co dělat. Tohle bylo období, kdy vesničané vysedávají u kamen, šijí kožené boty a vyřezávají dubové lopaty, pojídají nasolené vepřové a jablka a zelí naložené v octě. Gwenda si nedělala starosti, jestli budou mít co jíst, protože Wulfrik měl pořád ještě peníze, které utržil za prodanou úrodu. Avšak Wulfrik samotný ji naplňoval zoufalstvím a úzkostí.

Wulfrik vždy žil pro práci. Někteří vesničané neustále remcali a spokojení byli jenom o dnech odpočinku, on však takový nebyl. Pořád se zajímal o pole, úrodu, dobytek a počasí. V neděli býval vždy

neklidný, dokud si nenašel nějakou činnost, která nebyla zakázaná, a o svátečních dnech dělal co mohl, aby zvyklosti obešel.

Věděla, že ho musí přimět, aby se vrátil do normálního stavu mysli. Jinak by mohl onemocnět nějakou tělesnou chorobou. A jeho peníze také nevydrží věčně. Dříve nebo později budou oba muset zase začít pracovat.

Tu novinku mu však neřekla, dokud neminuly dva úplňky a dokud si nebyla jistá.

Jednou ráno v prosinci oznámila: „Musím ti něco říct."

Zabručel. Seděl u kuchyňského stolu, vyřezával hůl a od nicotné práce ani nezvedl hlavu.

Natáhla se přes stůl, uchopila ho za obě zápěstí a zabránila mu tak v dalším vyřezávání. „Wulfriku, podíval by ses laskavě na mě?"

Učinil to s mrzutým výrazem, zlobilo ho, že mu Gwenda přikazuje, ale byl příliš otupělý, než aby jí vzdoroval.

„Je to důležitý," pokračovala.

Mlčky se na ni díval.

„Budu mít děťátko," oznámila.

Wulfrik se dál díval se stejným výrazem, ale pustil nůž a hůl.

Dlouze se na něj zahleděla. „Rozumíš mi?" zeptala se.

Přikývl. „Děťátko," řekl.

„Ano. Budeme mít dítě."

„Kdy?"

Usmála se. Byla to první otázka, kterou jí položil za poslední dva měsíce. „Příští léto, přede žněmi."

„O dítě je potřeba se postarat," řekl. „O tebe taky."

„Ano."

„Musím pracovat." Znovu se zatvářil sklíčeně.

Zatajila dech. Co bude následovat?

Povzdechl si a zaťal zuby. „Půjdu za Perkinem," rozhodl se. „Bude potřebovat pomoc se zimní orbou."

„A s hnojením," dodala šťastně. „Půjdu s tebou. Nabídl nám práci oběma."

„Dobrá." Pořád na ni upíral pohled. „Dítě," pronesl, jako by to byl zázrak. „Kluk, nebo holka, to bych chtěl vědět."

Vstala, obešla stůl a posadila se na lavici vedle něj. „Co bys měl radši?“

„Holčičku. U nás byli samí kluci.“

„Já chci chlapečka – aby byl takovej jako ty, jenže malinkej.“

„Mohli bysme mít dvojčata.“

„Kluka a holku.“

Objal ji jednou paží. „Měli bysme požádat otce Gasparda, aby nás sezdal, jak se patří.“

Gwenda si spokojeně vzdechla a opřela se mu hlavou o rameno. „Ano,“ přitakala. „To bysme asi měli.“

Merthin se těsně před Vánocemi odstěhoval od rodičů. Postavil si dům o jedné místnosti na ostrově Malomocných, který mu nyní patřil. Prohlásil, že potřebuje hlídat stále rostoucí zásoby cenného stavebního materiálu, který na ostrově skladuje – dřevo, kamení, vápno, provazy a železné nářadí.

Zároveň přestal docházet na jídlo ke Caris.

Předposledního dne v prosinci Caris navštívila Mattii Vědmu.

„Nemusíš mi říkat, proč jsi tady,“ zarazila ji Mattie. „Tři měsíce nic?“

Caris přikývla a vyhnula se jejímu pohledu. Rozhlédla se po malé kuchyňce, plné lahviček a dalších nádob. Mattie cosi zahřívala v železném kastrůlku. Štiplavě to páchlo a Caris se chtělo kýchnout.

„Nechci mít dítě,“ vysvětlila Mattii.

„Kéž bych měla tolik kuřat, kolikrát jsem slyšela tuhle větu.“

„Jsem špatná?“

Mattie pokrčila rameny. „Já dělám lektvary, nevynáším soudy. Lidi znají rozdíl mezi tím, co je dobré a co špatné – a pokud to neznají, pak od toho jsou tu kněží.“

Caris byla zklamaná. Doufala, že se jí dostane soucitu a pochopení. Chladněji se zeptala: „Máš nějaký lektvar, který by mě toho těhotenství zbavil?“

„Mám…“ Mattie vypadala celá nesvá. „Má to nějaký háček?“

„Těhotenství se zbavíš tím, že se otrávíš. Některé dívky vypijí galon silného vína. Já připravuju směs několika jedovatých bylin. Někdy to zabere, někdy ne. Ale vždycky je po tom člověku hrozně.“

„Není to nebezpečné? Nemůžu umřít?“

„Je to nebezpečné, i když ne tak moc jako porod.“

„Vezmu si to.“

Mattie odstavila kastrůlek z ohně a položila ho na kamennou desku, aby vychladl. Potom přistoupila ke starému, poškrábanému pracovnímu stolu, ze skříňky vytáhla malou hliněnou misku a nasypala do ní malé množství různých prášků.

Caris to už nevydržela: „Co je s tebou? Říkáš, že nikoho nesoudíš, ale vypadáš, jako když se ti to nelíbí.“

Mattie přikývla. „Máš pravdu. Samozřejmě že soudím. Všichni to dělají.“

„A mě odsuzuješ.“

„Myslím, že Merthin je dobrý člověk a ty ho miluješ, ale zřejmě s ním nedokážeš být šťastná. Z toho jsem smutná.“

„Ty si myslíš, že bych měla být jako jiné ženy a že bych se měla vrhnout nějakému muži k nohám.“

„Zřejmě jim to dává pocit štěstí. Jenže já jsem si vybrala jiný způsob života. A ty to nejspíš uděláš taky.“

„Jsi šťastná?“

„Nezrodila jsem se ke štěstí. Ale pomáhám lidem, uživím se a jsem svobodná.“ Nasypala směs do poháru, přilila víno, zamíchala a prášky rozpustila. „Snídala jsi?“

„Jen trochu mléka.“

Ukápla do poháru trochu medu. „Vypij to a s obědem se nezdržuj – stejně bys ho vyzvracela.“

Caris uchopila pohár, zaváhala a pak ho jedním douškem vypila. „Děkuju ti.“ Odporně hořkou chuť jen maličko zakrývala sladkost medu.

„Do zítřejšího rána by mělo být po všem – tak či onak.“

Caris jí zaplatila a odešla. Cestou domů pociťovala podivnou směsici radosti a smutku. Tím, že se po týdnech starostí konečně rozhodla, se jí zlepšila nálada, zároveň ji však tížil pocit ztráty, jako by se s někým loučila – možná s Merthinem. Přemýšlela, jestli jejich odloučení bude trvalé. Mohla na to myslet docela chladně, protože se na něj stále ještě zlobila, ale bylo jí jasné, že ho bude strašně postrádat. On si nakonec najde jinou milenku – nejspíš Bessii od Zvonu –,

ale Caris si byla jistá, ze ona sama nic takového neučiní. Nikdy nebude nikoho milovat tak, jako milovala Merthina.

Když se vrátila domů, zvedl se jí žaludek z vůně vepřové pečeně, a tak šla zase pryč. Nechtělo se jí tlachat se ženami na hlavní ulici ani probírat obchodní záležitosti s muži v cechovním domě. Odebrala se proto za bránu převorství a zahalená do těžkého vlněného kabátu usedla na hřbitově na náhrobní kámen. Zadívala se na severní zeď katedrály a žasla nad dokonalostí jejích tesaných říms a půvabem opěrných oblouků.

Zanedlouho se jí udělalo zle.

Zvracela na hrob, ale žaludek měla prázdný a vycházela z ní jen trpká tekutina. Rozbolela ji hlava. Chtěla si lehnout, ale jít domů se jí kvůli kuchyňským pachům nechtělo. Rozhodla se, že zajde do špitálu. Jeptišky jí dovolí, aby si na chvilku lehla. Odešla ze hřbitova, přešla přes trávník před katedrálou a vešla do špitálu. Náhle dostala strašnou žízeň.

Přivítala ji laskavá zavalitá tvář Staré Julie. „Ach, sestro Juliano," vydechla Caris s úlevou. „Přinesla bys mi prosím hrnek vody?" Do převorství se přiváděla voda potrubím od horního toku, chladná, čistá a nezávadná k pití.

„Nejsi nemocná, dítě?" zeptala se úzkostlivě Julie.

„Je mi jen trochu zle od žaludku. Jestli můžu, jenom bych si na chvíli lehla."

„Samozřejmě. Skočím pro matku Cecilii."

Caris ulehla na jeden ze slamníků úhledně vyrovnaných na podlaze. Chvilku se cítila lépe, pak bolest hlavy zesílila. Julie se vrátila se džbánem a hrnkem a s matkou Cecilií. Caris vypila trochu vody, vyzvracela ji a napila se znovu.

Cecilia jí položila několik otázek a pak usoudila: „Snědla jsi něco zkaženého. Potřebuješ pročistit."

Caris měla takové bolesti, že nedokázala odpovědět. Cecilia odešla a za chvíli se vrátila s lahví a lžící. Podala Caris plnou lžíci sirupovitého léku, který chutnal po hřebíčku.

Caris si lehla na záda, zavřela oči a nepřála si nic jiného, než aby bolest zmizela. Zakrátko dostala žaludeční křeče následované neovladatelným průjmem. Matně usoudila, že jí to způsobil sirup. Po

hodině to odeznělo. Julie ji svlékla, omyla, místo pošpiněných šatů jí dala roucho pro jeptišku a uložila ji na čistý slamník. Vyčerpaná Caris zůstala ležet se zavřenýma očima.

Přišel se na ni podívat převor Godwyn a rozhodl, že je zapotřebí pustit jí žilou. Provést to přišel jiný mnich. Pomohl jí, aby se posadila a položila paži loktem na velkou mísu. Potom vzal ostrý nůž a v ohbí paže jí otevřel žílu. Bolesti při říznutí a pomalém vytékání krve si téměř nevšimla. Mnich po chvíli přiložil na ranku obvaz a vyzval Caris, aby ho pevně svírala. Mísu s krví odnesl.

Nejasně vnímala osoby, které se za ní dostavily: otce, Petranillu, Merthina. Stará Julie jí občas přiložila ke rtům hrnek a ona pokaždé pila, protože měla neuhasitelnou žízeň. V jednu chvíli si všimla svíček a uvědomila si, že musí být noc. Nakonec upadla do neklidného spánku a měla strašidelné sny o krvi. Kdykoli se vzbudila, Julie jí podala vodu.

Nakonec se probudila za svítání. Bolesti ustoupily, zůstávala jen tupá bolest hlavy. Potom si uvědomila, že jí někdo omývá stehna. Zvedla se na loktech.

Vedle slamníku klečela novicka s tváří anděla. Caris měla roucho vysoukané k pasu a jeptiška ji omývala hadříkem namočeným ve vlažné vodě. Po chvilce si vzpomněla, jak se dívka jmenuje. „Mair," zašeptala.

„Ano," odpověděla s úsměvem novicka.

Když ždímala hadřík do mísy, Caris polekalo, že je červený. „Krev!" řekla vystrašeně.

„Neboj se," uklidňovala ji Mair. „To jsou jen tvoje měsíčky. Je to silné, ale normální."

Caris viděla, že roucho i slamník jsou nasáklé krví.

Lehla si na záda a hleděla do stropu. Do očí jí stouply slzy, ale Caris nevěděla, jestli pláče úlevou, nebo smutkem.

Už není těhotná.

ČÁST
ČTVRTÁ

Červen 1338 až květen 1339

30

Červen roku 1338 byl suchý a slunný, ale trh s vlnou se ukázal jako katastrofa – pro celou Kingsbridge a zejména pro Edmunda Vlnaře. Vpůli týdne už Caris věděla, že otec zkrachuje.

Lidé z města očekávali, že to bude těžké, a tak předem učinili, co bylo v jejich silách, aby se na to připravili. Zadali Merthinovi stavbu tří velkých prámů, které by pomocí bidel přepravovaly lidi přes řeku a vypomohly by přívozu a Ianově člunu. Dokázal by jich postavit i víc, ale prámy už by neměly kde přistávat. Pozemky převorství zpřístupnili o den dříve a přívoz byl při světlech pochodní v provozu po celou noc. Přesvědčili Godwyna, aby udělil kingsbridgeským obchodníkům povolení přejít na předměstí a prodávat ve frontě, v naději, že pivo Dicka Sládka a bochánky Betty Baxterové čekající lidi uchlácholí.

To však nestačilo.

Na trh dorazilo méně lidí než obvykle, fronty byly zato delší než kdy jindy. Prámy navíc nepostačovaly, a kromě toho se břehy na obou stranách tak rozbahnily, že povozy každou chvíli zapadly do bláta a musela je vyprošťovat volská spřežení. Ještě horší bylo, že prámy se daly ovládat jen s obtížemi, a dvakrát došlo ke srážkám, v jejichž důsledku spadli cestující do vody. Nikdo se naštěstí neutopil.

Někteří kupci tyto problémy předvídali a na trh se vůbec nevypravili. Jiní, když uviděli, jak dlouhá fronta se vine před nimi, se vrátili. Z těch, kdo byli ochotni čekat na vstup do města půl dne, někteří uzavřeli tak mizerné obchody, že druhý nebo třetí den opět odjeli. Ve středu už přívozem víc lidí odjíždělo, než přijíždělo.

Toho rána doprovázela Caris s Edmundem při prohlídce mostních náspů Guillauma z Londýna. Guillaume nebyl tak důležitý zákazník jako Buonaventura Caroli, ale byl nejlepší, koho tu toho roku měli, a tak si ho hleděli. Byl to vysoký, tělnatý muž v plášti z drahé, jasně červené italské látky.

Vypůjčili si Merthinův prám se zvýšenou palubou a vestavěným kladkostrojem pro dopravu stavebního materiálu. Jeho mladý pomocník Jimmie je odstrčil na řeku.

Kolem mostních pilířů uprostřed říčního proudu, které Merthin vystavěl v takovém spěchu v prosinci, bylo stále ještě vidět ochranné hráze. Vysvětlil už Edmundovi a Caris, že je ponechá na místě až do chvíle, kdy bude most téměř dokončen, aby ochránily kamenné pilíře před náhodným poškozením, které by mohli způsobit jeho vlastní dělníci. Až pak hráze strhne, přijdou na jejich místo hromady volně ložených velkých kamenů, tak zvaný kamenný zához, a ten podle Merthina zabrání proudu, aby mostní pilíře podemlel.

Masivní kamenné pilíře vyrostly jako stromy a rozprostřely své oblouky do stran k menším pilířům postaveným v mělčí vodě blízko břehů. Na těch zase rostly oblouky – na jedné straně směrem ke středovým pilířům, na druhé k opěrným pilířům na břehu. Tucet či více zedníků pracovalo na důkladném lešení, které se tisklo ke kamennému zdivu jako račí hnízda k útesu.

Přistáli na ostrově Malomocných a zastihli zde Merthina s bratrem Thomasem, jak dozírají na zedníky, kteří stavěli opěrný pilíř, z něhož se bude most klenout přes severní rameno řeky. Převorství doposud most vlastnilo a mělo nad ním dozor, třebaže pozemek si pronajal farní cech a stavba byla financována z půjček jednotlivých měšťanů. Thomas docházel na staveniště často. Převor Godwyn měl na díle zájem vlastníka a hlavně mu záleželo na vzhledu mostu. Bylo zřejmé, že má pocit, že most bude něco jako jeho památník.

Merthin pohlédl na návštěvníky svýma zlatavě hnědýma očima a Caris se ihned rozbušilo srdce. V těchto dnech ho téměř nevídala a pokud spolu promluvili, pak se to vždy týkalo obchodních záležitostí. Stále se ještě v jeho přítomnosti cítila divně. Musela teď vynaložit jisté úsilí, aby normálně dýchala, aby se mu podívala do očí s předstíranou lhostejností a aby zpomalila proud řeči.

Svou roztržku už nikdy neurovnali. Ona mu nepověděla o potratu, takže Merthin nevěděl, jestli těhotenství skončilo samovolně či jinak. Ani jeden z nich se o tom už nezmínil. Od té doby za ní dvakrát zašel, aby si s ní vážně promluvil, a při té příležitosti ji žádal, aby to s ním znovu zkusila. Pokaždé mu odpověděla, že nikdy nebude milovat jiného muže, ale nehodlá strávit život jako něčí manželka a něčí matka. „Jak tedy *hodláš* naložit s životem?“ zeptal se jí tehdy. A ona prostě odpověděla, že neví.

Merthin už nebyl tak rozpustilý jako býval. Vlasy a vousy měl úhledně zastřižené – pravidelně teď navštěvoval Matthewa Lazebníka. Byl oblečený v červenohnědé tunice, jakou nosili kameníci, ale nosil žlutou pláštěnku lemovanou kožešinou, znak svého postavení mistra, a čapku s pérem, takže se zdál o něco vyšší.

Elfrik, jehož nevraživost nepominula, se ohrazoval, že se Merthin obléká jako mistr, i když není členem žádného cechu. Merthin namítal, že mistrem je a problém by se vyřešil, kdyby ho do cechu přijali. A tak vše zůstávalo při starém, nevyřešeno.

Merthinovi bylo přesto teprve jednadvacet a Guillaume na něj pohlédl a zvolal: „Je mladý!“

Caris se ozvala na jeho obranu: „Od sedmnácti je to nejlepší stavitel ve městě.“

Merthin prohodil ještě pár slov s Thomasem a pak přišel za nimi. „Opěrné pilíře musejí být solidní, potřebují hluboké základy,“ vysvětlil jim, proč staví tak masivní kamenný val.

Guillaume se zeptal: „Proč je tomu tak, mladý muži?“

Merthin byl zvyklý na blahosklonné chování a bral to zlehka. Pousmál se a odpověděl: „Předvedu ti to. Stoupni si a dej nohy co nejdál od sebe, takhle.“ Merthin mu to ukázal a Guillaume ho po chvilkovém zaváhání napodobil. „Máš pocit, že by se ti nohy mohly rozjet, je to tak?“

„Ano.“

„Most na koncích má tendenci se rozjet, stejně jako tvoje nohy. To vyvolává určitý tlak na most, stejný jako napětí, které teď cítíš v třeslech.“ Merthin se narovnal a přiložil nohu ve vysoké botě pevně vedle Guillaumovy boty z měkké kůže. „Teď se ti noha nepohne a napětí ve slabinách povolilo, je to tak?“

„Ano.“

„Ty opěrné pilíře mají stejný účinek jako moje bota, která tvou botu podpírá a ulevuje napětí.“

„Velice zajímavé,“ pronesl Guillaume zamyšleně a narovnal se. A Caris poznala, že si v duchu říká, že nemá Merthina podceňovat.

„Dovolte, abych vás tu provedl,“ nabídl se Merthin.

V posledních šesti měsících se ostrov zcela proměnil. Všechny pozůstatky po někdejší kolonii malomocných zmizely. Větší část

kamenité země zabírala teď skladiště: úhledné hromady kamene, sudy vápna, sáhy stavebního dřeva a kotouče provazů. Stále ještě se to tu hemžilo králíky – nyní už ale soupeřili o prostor se stavbaři. Byla zde kovárna, kde kovář opravoval staré nářadí a kul nové, několik zednických domků a Merthinuv nový dům, malý, avšak pečlivě postavený a dokonale úměrný. Tesaři, kameníci a podavači se tužili, aby muži na lešení měli stále dostatečnou zásobu materiálu.

„Zdá se, že tu pracuje víc lidí než obvykle," pošeptala Caris Merthinovi do ucha.

Zakřenil se. „Poslal jsem jich co nejvíc tam, kde jsou nejlíp vidět," odpověděl tiše. „Chci, aby každý návštěvník viděl, jak při stavbě nového mostu rychle postupujeme. Chci, aby věřili, že příští rok bude trh opět tím, čím býval."

Na západním konci ostrova, daleko od dvojice mostů, na pozemcích, které Merthin pronajal kingsbridgeským obchodníkům, se rozkládaly skladovací prostory a různá skladiště. Ačkoli nájem byl nižší, než jaký by nájemci museli platit uvnitř městských hradeb, Merthin už teď vydělával o hodně víc, než kolik činil poplatek, který každoročně odváděl za pronajatou půdu.

Často se také vídal s Elizabeth Clerkovou. Caris ji sice považovala za studený čumák, byla to nicméně jediná další žena ve městě, která měla dost rozumu, aby se s ní Merthin mohl bavit. Po otci biskupovi zdědila malou truhlu knih a Merthin trávil večery u ní doma a četl. Jestli se tam dělo ještě něco víc, to Caris nevěděla.

Když prohlídka skončila, Edmund převezl Guillauma opět přes vodu, ale Caris se ještě chvilku zdržela, aby si promluvila s Merthinem. „Dobrý zákazník?" zeptal se, zatímco pozorovali odplouvající prám.

„Zrovna jsme mu prodali dva žoky levné vlny za míň, než jsme za ni sami zaplatili." Žok obsahoval tři sta šedesát čtyři liber vyprané a usušené vlny. Toho roku se žok levné vlny prodával po šestatřiceti šilincích a dobrá kvalita za dvojnásobek.

„Proč?"

„Když ceny klesají, je lepší mít hotovost než vlnu."

„Ale jistě jste předpokládali, že trh za moc stát nebude."

„Nepředpokládali jsme, že bude takhle mizerný."

„To mě překvapuje. Tvůj otec měl dříve vždycky až nadpřirozené schopnosti, pokud jde o předvídání vývoje.“

Caris zaváhala. „Je to kombinace chabé poptávky a neexistence mostu.“ I ji to popravdě překvapilo. Pozorovala, jak otec navzdory špatným vyhlídkám nakupuje rouno v takovém množství jako obvykle, a divila se, proč se nevyhnul riziku tím, že by nákupy omezil.

„Pravděpodobně se pokusíte prodat přebytky na trhu v Shiringu,“ nadhodil Merthin.

„Hrabě Roland si přeje, aby právě tohle všichni udělali. Potíž je v tom, že my tam pravidelně neobchodujeme. Smetanu slíznou místní. A tohle se teď děje v Kingsbridgi: otec a dva či tři další sjednají velké obchody s největšími nákupčími a nechají menší podnikatele a přespolní vyškrabovat zbytky. Jsem si jistá, že obchodníci ze Shiringu dělají totéž. Možná tam pár žoků prodáme, ale naděje, že se zbavíme všeho, je mizivá.“

„Co uděláte?“

„Kvůli tomu jsem za tebou přišla. Možná budeme nuceni zastavit práce na mostě.“

Vytřeštil na ni oči. „Ne,“ pronesl tiše.

„Je mi to moc líto, ale otec nemá peníze. Všechny je vložil do vlny, kterou nemůže prodat.“

Merthin vypadal, jako by dostal políček. Po chvíli promluvil: „Musíme najít nějaký jiný způsob!“

Plně s ním soucítila, ale nenapadalo ji nic povzbudivého, co by mu řekla. „Otec se zavázal dát na most sedmdesát liber. Polovinu už zaplatil. Zbytek se bohužel nachází v žocích vlny v jeho skladu.“

„Nemůže být přece úplně na mizině!“

„Daleko k tomu nemá. A totéž platí o několika dalších občanech, kteří slíbili peníze na most.“

„Mohl bych práce zpomalit,“ navrhl Merthin zoufale. „Propustit dočasně pár řemeslníků a nenakupovat materiál do zásoby.“

„Pak bys neměl most do příštího trhu dostavěný a čelili bychom ještě větším nesnázím.“

„Lepší než vzdát to úplně.“

„Jistě, to ano,“ souhlasila. „Ale zatím nic nedělej. Až trh s vlnou skončí, znovu to promyslíme. Jenom jsem chtěla, abys věděl, jak se věci mají.“

Merthin byl stále ještě bledý. „Cením si toho.“

Prám se vrátil a Jimmie čekal, aby odvezl Caris na břeh. Když nastupovala na prám, prohodila jakoby nic. „Jak se vede Elizabeth Clerkové?“

Merthin předstíral, že ho otázka poněkud překvapila. „Myslím, že dobře,“ odpověděl.

„Zdá se, že ji vídáš často.“

„Ani ne. Byli jsme odjakživa přátelé.“

„Ano, ovšem,“ přikývla Caris, třebaže to tak docela pravda nebyla. Merthin po celý loňský rok trávil hodně času s Caris a Elizabeth si téměř nevšímal. Bylo by však nedůstojné mu odporovat, a tak už nic neřekla.

Zamávala mu a Jimmie odrazil od břehu. Merthin se snažil, aby získala dojem, že s Elizabeth žádný milostný poměr nemá. Možná je to pravda. Nebo se třeba styděl přiznat před Caris, že je zamilovaný do někoho jiného. Nepoznala to. Jednou věcí si však byla jistá: z Elizabethiny strany to láska je. To bylo Caris jasné už jen z toho, jak se na něj Elizabeth dívá. Možná je to ledová panna, ale pro Merthina hoří.

Prám narazil na protější břeh. Caris vystoupila a vydala se vzhůru do středu města.

Merthinem její zpráva hluboce otřásla. Caris bylo do pláče, když si v duchu představila to leknutí a úděs v jeho očích. Takhle se tvářil, když tehdy odmítla obnovit jejich milostný vztah.

Stále ještě nevěděla, jak hodlá naložit s životem. Vždycky považovala za samozřejmé, že ať už bude dělat cokoli, bude žít v nějakém pohodlném domě, který zaplatí díky nějakému výnosnému podnikání. A teď jí i tato pevná půda ujíždí pod nohama. Lámala si hlavu, jak se z té šlamastyky dostat. Otec je podivně klidný, jako kdyby dosud v plné míře nepochopil svou ztrátu. Ona však věděla, že je potřeba něco podniknout.

Cestou po hlavní ulici minula Elfrikovu dceru Griseldu, která nesla své šestiměsíční dítě. Byl to chlapeček a ona ho pojmenovala

Merthin jako trvalou výčitku původnímu Merthinovi za to, že se s ní neoženil. Griselda si stále zachovávala zdání ublížené nevinnosti. Všichni ostatní už uznali, že Merthin není otcem jejího dítěte, i když někteří lidé z města si stále mysleli, že si ji stejně měl vzít, jelikož s ní spal.

Caris přicházela k domu, když z něj vyšel její otec. Udiveně na něj vytřeštila oči. Byl oblečený pouze ve spodním prádle: dlouhém nátělníku, dlouhých podvlékačkách a punčochách. „Kde máš šaty?“ vyhrkla.

Pohlédl na sebe a znechuceně zabručel. „Začínám být roztržitý,“ odpověděl a vrátil se dovnitř.

Určitě si svlékl kabát, když šel na záchod, napadlo ji, a pak se zapomněl obléknout. Je to jenom věkem? Je mu teprve osmačtyřicet a kromě toho tohle vypadá hůř než pouhá zapomnětlivost. Zkrušilo ji to.

Vrátil se normálně oblečený a potom společně přešli ulici a vstoupili do areálu převorství. Edmund se zeptal: „Řekla jsi Merthinovi o těch penězích?“

„Ano. Hrozně ho to vyděsilo.“

„Co říkal?“

„Že by mohl utratit míň, kdyby zvolnil tempo.“

„Potom ale nebudeme mít most příští rok.“

„Ovšem podle něj by to bylo lepší než nechat most rozestavěný.“

Došli ke stánku Perkina z Wigleigh, který prodával nosnice. Jeho koketní dcera Annet nesla podnos s vejci připevněný provazem kolem krku. Za pultem spatřila Caris stát svou kamarádku Gwendu, která nyní pro Perkina pracovala. Byla v osmém měsíci těhotenství a měla nalitá prsa a naběhlé břicho. Jednu ruku měla založenou na boku a protahovala se v typickém postoji budoucích matek, které bolí v zádech.

Caris odhadovala, že by i ona sama byla v osmém měsíci, kdyby nevypila Mattiin lektvar. Po potratu jí z prsou vytékalo mléko a ona se nemohla zbavit pocitu, že jí tak tělo vyčítá, co provedla. Trpívala návaly lítosti, avšak kdykoli to promýšlela logicky, bylo jí jasné, že kdyby ji to potkalo znovu, udělala by totéž.

Gwenda zachytila Carisin pohled a usmála se. Proti všem očekáváním Gwenda dostala, co chtěla: Wulfrika za manžela. Teď byl tady, silný jako kůň a dvojnásob hezký a zvedal dřevěné bedny na valník. Caris byla kvůli Gwendě rozechvěná. „Jak se dnes cítíš?“ zajímala se.

„Od rána mě bolí v zádech.“

„Už to nebude dlouho trvat.“

„Pár tejdnů, řekla bych.“

Edmund se zeptal: „Kdo je to, pampeliško?“

„Copak ty se nepamatuješ na Gwendu?“ podivila se Caris. „V posledních deseti letech je hostem v tvém domě aspoň jednou za rok!“

Edmund se usmál. „Nepoznal jsem tě, Gwendo – to je určitě tím těhotenstvím. Ale vypadáš dobře.“

Šli dál. Caris věděla, že Wulfrik dědictví nedostal: v této věci Gwenda neuspěla. Caris si nebyla jistá, co přesně se odehrálo v září, kdy Gwenda naléhavě prosila Ralpha, ale zdálo se, že Ralph jí cosi slíbil a pak to zapřel. Ať tak či onak, Gwenda teď Ralpha nenáviděla tak vášnivě, že to bylo téměř o strach.

Poblíž stála řada stánků, u nichž místní obchodníci s látkami prodávali hnědý burel, řídce tkanou látku, kterou si kupovali všichni kromě boháčů na domácí šaty. Vypadalo to, že dělají dobré obchody, na rozdíl od obchodníků s vlnou. Surová vlna byla záležitost velkoodběratelů – nepřítomnost pár velkých nákupčích může trh zruinovat. Avšak s látkou se obchodovalo v malém. Každý ji potřeboval, každý ji kupoval. Snad o trochu méně, když nastaly zlé časy, ale oblékat se potřebují všichni.

Caris se kdesi vzadu v hlavě líhla nejasná myšlenka. Pokud obchodníci nedokázali prodat vlnu, někdy ji nechali utkat a pokusili se ji prodat jako látku. Ovšem to představovalo spoustu práce a hnědý burel nepřinášel velký zisk. Každý kupuje jen ten nejlevnější a prodavači musejí držet ceny při zemi.

Pohlédla na stánky s látkou novýma očima. „Zajímalo by mě, co vynáší nejvíc,“ poznamenala. Yard burelu stál dvanáct pencí. Dvakrát tolik musí člověk zaplatit za látku, která byla valchovaná – zesílená tím, že do ní ve vodě tloukli – a ještě víc zaplatíte za barvu jinou

než přírodní, jednotvárnou hnědou. Stánek Petra Barvíře nabízel zelenou, žlutou a růžovou látku po dvou šilincích – čtyřiadvaceti pencích – za yard, přestože barvy nebyly zvlášť zářivé.

Obrátila se k otci, aby mu pověděla, co se jí začíná honit hlavou. Avšak dřív než mohla promluvit, stalo se něco, co jí odvedlo pozornost.

V Ralphově mysli se na trhu s vlnou ihned vynořily nepříjemné vzpomínky na tutéž událost před rokem a sáhl si na znetvořený nos. Jak se to tehdy stalo? Začalo to tím, že nevinně škádlil tu vesničanku Annet a pak dával jejímu křupanskému milovníkovi lekci v uctivém chování, ale nějak to celé skončilo Ralphovou potupou.

Cestou k Perkinovu stánku se utěšoval vzpomínkami na to, co se přihodilo od té doby. Poté, co se zřítil most, zachránil život hraběti Rolandovi, pak potěšil hraběte svým rozhodným chováním v kamenolomu a stal se z něj aspoň lord, i když nebyl víc než pánem malé vesnice Wigleigh. Zabil člověka, Bena Kolaře – povozníka, takže to nebyla věc cti, ale stejně si dokázal, že je toho schopen.

Dokonce ukončil spor s bratrem. Matka si to vynutila, pozvala je oba na božíhodovou večeři a trvala na tom, aby si podali ruce. Je neštěstí, prohlásil otec, že sloužili pánům, kteří spolu soupeřili, ale každý z nich měl povinnost dělat, co je v jeho silách, jako vojáci, co se v občanské válce ocitnou na opačných stranách. Ralpha to potěšilo a myslel si, že Merthin cítil totéž.

Dokázal se Wulfrikovi uspokojivě pomstít tím, že mu odepřel dědictví a zároveň i jeho děvče. Pohledná Annet je teď provdaná za Billyho Howarda a Wulfrik se musel spokojit s ošklivou, byť vášnivou Gwendou.

Škoda, že Wulfrik nevypadá víc zdrceně. Zdálo se, že prochází vesnicí zpříma a hrdě, jako kdyby to tady vlastnil on, a nikoli Ralph. Všichni sousedé ho mají rádi a jeho těhotná manželka ho zbožňuje. Přes všechny rány, které mu Ralph zasadil, Wulfrik se vždy nějak znovu vynořil jako hrdina. Snad proto, že jeho manželka je tak statná.

Ralph by byl Wulfrikovi rád pověděl o Gwendině návštěvě u něj v hostinci U Zvonu. „Spal jsem s tvou manželkou," chtěl mu říct. „A

jí se to líbilo.“ Hned by Wulfrikovi zmizel ten pyšný výraz z očí. Jenže pak by se taky dozvěděl, že Ralph něco slíbil a slib hanebně porušil – a v důsledku toho by se Wulfrik zase cítil na koni. Ralph se otřásl, když pomyslel, jak by jím Wulfrik a ostatní opovrhovali, kdyby někdy odhalili jeho zradu. Zvlášť bratr Merthin by jím pro to pohrdal. Nene, to, že se muchlal s Gwendou, musí zůstat tajemstvím.

U stánku byli všichni. První spatřil Ralpha Perkin; pozdravil svého pána servilně jako obvykle. „Dobrý den, lorde Ralphe,“ ukláněl se a jeho žena Peggy se klaněla za ním. Gwenda si hnětla záda, jako by ji bolela. Potom Ralph spatřil Annet s podnosem vajec a vzpomněl si, jak se dotýkal jejích malých ňader, kulatých a pevných jako vejce na podnose. Zaznamenala, že se na ni dívá, a upejpavě sklopila oči. Chtěl se těch ňader dotýkat znovu. A proč ne? pomyslel si – jsem její pán. Vzápětí uviděl Wulfrika vzadu ve stánku. Chlapec nakládal bedny na valník, ale teď se tiše zastavil a utkvěl pohledem na Ralphovi. Tvář měl pečlivě bezvýraznou, ale jeho pohled byl pevný a neochvějný. Ten pohled nebylo možné nazvat drzým, ale Ralph z něj nemohl nevycítit hrozbu. Nebylo by mohlo být jasnější, kdyby pronesl: *Sáhni na ni a zabiju tě.*

Snad bych to měl udělat, napadlo Ralpha. Ať mě napadne. Probodnu ho mečem. Budu naprosto v právu, pán bránící se proti vesničanovi nepříčetnému nenávistí. Hleděl Wulfrikovi do očí a zvedl ruku, aby polaskal Annetina prsa – když vtom Gwenda vyrazila ostrý výkřik bolesti a strachu a všechny oči se obrátily k ní.

31

Caris uslyšela bolestný výkřik a poznala Gwendin hlas. Přepadl ji strach. Něco není v pořádku. Několika rychlými kroky přispěchala ke stánku.

Gwenda seděla na stoličce celá bledá, tvář měla zkřivenou bolestí a ruku položenou opět na boku. Šaty měla mokré.

Perkinova manželka Peg prohlásila rázně: „Praskla jí voda. Začíná rodit.“

„Je moc brzy,“ ozvala se zneklidněná Caris. „Dítě je už ale na cestě.“

„Je to nebezpečné.“ Caris se rozhodla. „Odvedeme ji do špitálu.“ Ženy obvykle nerodily ve špitálu, ale kdyby na tom Caris trvala, Gwendu by přijali. Předčasně narozené dítě by mohlo být zranitelné, to věděl každý.

Objevil se Wulfrik. Caris zarazilo, jak mladě vypadá. Bylo mu sedmnáct a už byl skoro otcem.

Gwenda těžce vydechla: „Trochu se motám. Za chvíli to bude dobrý.“

„Ponesu tě,“ rozhodl Wulfrik a bez námahy ji zvedl.

„Pojď za mnou,“ vybídla ho Caris. Proplétala se mezi stánky a volala: „Uhněte z cesty, prosím – uhněte z cesty!“ Za okamžik byli ve špitálu.

Dveře zely dokořán. Návštěvníky, kteří tu strávili noc, už vyprovodili ven a hromada slaměných matrací se teď vršila u zdi. Pár pomocnic a novicek vyzbrojených kýbly a mopy důkladně drhlo podlahu. Caris se obrátila na nejbližší uklízečku, bosou ženu středních let. „Přiveď Starou Julii, rychle – řekni, že tě posílá Caris.“

Caris objevila docela čistý slamník a položila ho na podlahu blízko oltáře. Nebyla si jistá, jak účinné jsou oltáře při pomoci nemocným, ale řídila se ustálenými zvyky. Wulfrik položil Gwendu na lůžko opatrně, jako by byla ze skla. Ležela se zvednutými koleny a s nohama rozevřenýma.

O chvilku později se dostavila Stará Julie a Caris proběhlo hlavou, jak často v životě ji utěšovala tahle jeptiška, které zřejmě není moc přes čtyřicet, ale zdá se věkovitá. „Tohle je Gwenda z Wigleigh,“ představila Caris přítelkyni. „Možná je v pořádku, ale dítě se hlásí o několik týdnů dřív, a tak jsem si myslela, že bude rozumné přivést ji sem. Stejně jsme byli hned vedle.“

„Velice moudré,“ poznamenala Julie a mírně odstrčila Caris stranou, aby si mohla kleknout vedle lůžka. „Jak se cítíš, děvenko?“ obrátila se ke Gwendě.

Zatímco Julie tiše promlouvala ke Gwendě, Caris pohlédla na Wulfrika. Jeho pohledná mladá tvář byla stažená úzkostí. Caris věděla, že neměl nikdy v úmyslu oženit se s Gwendou – vždycky chtěl Annet. Teď se však zdálo, že má o Gwendu starost, jako by ji miloval už léta.

Gwenda bolestně vykřikla. „Ale no tak," tišila ji Julie. Klekla si mezi Gwendina chodidla a nakoukla jí pod šaty. „Děťátko tu bude každou chvíli," sdělila jí.

Objevila se druhá jeptiška a Caris poznala Mair, novicku s andělskou tváří. Zeptala se: „Nemám přivést matku Cecilii?"

„Není třeba ji obtěžovat," odpověděla Julie. „Jenom zajdi do skladu a přines mi tu dřevěnou krabici, co má na víku napsáno ‚porod'."

Mair odběhla.

Gwenda vykřikla: „Ach, Bože, to bolí."

„Jen pořád tlač," vyzvala ji Julie.

Wulfrik se zeptal: „Co se prokristapána děje?"

„Nic se neděje," odpověděla Julie. „Tohle je normální. Takhle dávají ženy život. Určitě jsi nejmladší z rodiny, jinak bys byl takhle viděl už matku."

I Caris byla mladší ze sourozenců. Věděla, že rodit dítě je bolestivé, ale nikdy u toho vlastně nebyla a teď ji vyděsilo, jak je to zlé.

Mair se vrátila a položila dřevěnou krabici na zem vedle Julie.

Gwenda přestala sténat. Oči se jí zavřely a ona vypadala, jako by snad usnula. Chviličku nato opět vykřikla.

Julie vybídla Wulfrika: „Sedni si vedle ní a drž ji za ruku." Okamžitě uposlechl.

Julie stále nahlížela pod Gwendiny šaty. „Teď přestaň tlačit," požádala ji po chvíli. „Dýchej rychle a krátce." Prudce oddechovala, aby Gwendě předvedla, co tím myslí. Gwenda Julii napodobila a zdálo se, že její potíže na chvíli ustoupily. Pak znovu vykřikla.

Caris to skoro nemohla snést. Jestliže tohle je normální, jaké to potom je, když žena rodí s komplikacemi? Ztratila pojem o čase: všechno se odehrávalo tak strašně rychle, ale Gwendino utrpení se zdálo nekonečné. Caris ovládl pocit bezmoci, který tolik nenáviděla, přemohl ji stejně, jako když jí zemřela matka. Přála si pomoct, ale nevěděla, co si počít, a to v ní probouzelo takovou úzkost, že se kousala do rtu, až měla v ústech chuť krve.

Julie oznámila: „Děťátko už je tu." Sáhla Gwendě mezi nohy. Šaty se odhrnuly a Caris náhle jasně spatřila dětskou hlavičku s mokrými vlásky, jak se tvářičkou dolů vynořuje z otvoru, který se zdál

nemožně roztažený. „Pomoz nám Bůh, žádný div, že to bolí!“ vyhrkla zděšeně.

Julie podepřela hlavičku levou rukou. Dítě se pomalu otočilo na stranu a Julie pak vybavila z lůna drobná ramínka. Kůže byla kluzká krví a nějakou další tekutinou. „Teď si odpočiň,“ vybídla Julie Gwendu. „Už to máš skoro za sebou. Dítě vypadá krásně.“

Krásně? pomyslela si Caris. Jí připadalo hrozné.

Tělíčko vyskočilo zároveň s tlustou, pulzující modrou pupeční šňůrou. Vzápětí se hrozně rychle objevily nožičky. Julie uchopila dítě oběma rukama. Bylo maličké, jeho hlavička nebyla o mnoho větší než Juliina dlaň.

Zdálo se, že něco není v pořádku. Caris si uvědomila, že nemluvně nedýchá.

Julie si ho přitáhla k ústům a foukala do jeho drobounkých nosních dírek.

Dítě náhle otevřelo pusinku, zalapalo po dechu a zaplakalo.

„Chvála Bohu,“ oddechla si Julie.

Otřela dětský obličejík rukávem svého roucha a něžně očistila krajinu kolem uší, očí, nosu a úst. Pak si se zavřenýma očima přitiskla novorozeně k prsům a Caris v tom okamžiku spatřila život plný odříkání. Okamžik pominul a Julie položila dítě na Gwendinu hruď.

Gwenda na něj pohlédla. „Je to kluk, nebo holka?“

Caris si uvědomila, že se nikdo nepodíval. Julie se sklonila a rozevřela dětská kolínka. „Kluk,“ odpověděla.

Modrá pupeční šňůra přestala pulzovat, zbělela a scvrkla se. Julie vytáhla z krabice dva kousky provázku a pupeční šňůru podvázala. Pak uchopila ostrý nožík a mezi dvěma uzly ji přeřízla.

Mair si od ní nůž vzala a podala jí z krabice malou dečku. Julie se chopila děťátka, zabalila ho do dečky a zase ho Gwendě vrátila. Mair našla pár polštářů a Gwendu o ně opřela. Ta si stáhla výstřih u košile a vyndala nalitý prs. Podala dítěti bradavku a ono začalo sát. Po chvilce zřejmě usnulo.

Druhý konec pupeční šňůry stále ještě visel z Gwendy ven. Po pár minutách se pohnul a beztvará červená masa vyklouzla ven: placenta. Krev prosákla slamníkem. Julie placentu zvedla, podala ji Mair a vyzvala ji: „Spal to.“

Julie si podrobně prohlédla Gwendinu pánevní oblast a zamračila se. Caris sledovala směr jejího pohledu a uviděla, že krev nepřestává téct. Julie očistila skvrny z Gwendina těla, ale červené pramínky se ihned znovu objevily.

Když se Mair vrátila, Julie ji požádala: „Přiveď prosím matku Cecilii, hned.“

Wulfrik se zeptal: „Je něco v nepořádku?“

„Už měla přestat krvácet,“ odpověděla Julie.

Ve vzduchu náhle viselo napětí. Wulfrik se tvářil vyděšeně. Dítě křičelo a Gwenda mu opět přistrčila bradavku. Krátce sálo a pak znovu usnulo. Julie stále hleděla ke dveřím.

Konečně se Cecilia objevila. Podívala se na Gwendu a zeptala se: „Už vyšla placenta?“

„Před pár minutami.“

„Přiložila jsi jí dítě k prsu?“

„Hned jak jsem přeřízla pupeční šňůru.“

„Jdu pro lékaře.“ Cecilia rychle odešla.

Byla pryč pár minut. Vrátila se s malou skleněnou nádobkou obsahující jakousi nažloutlou tekutinu. „Převor Godwyn jí předepsal tohle,“ oznámila.

Caris to rozhořčilo. „Copak on Gwendu nechce prohlídnout?“

„Zajisté nikoli,“ opáčila Cecilia odměřeně. „On je kněz a zároveň mnich. Takoví muži intimní partie žen neprohlížejí.“

„*Podex*,“ pronesla Caris pohrdavě. Toto latinské slovo znamená zadnice.

Cecilia předstírala, že neslyší. Poklekla vedle Gwendy. „Vypij to, děvče.“

Gwenda lék vypila, ale krvácela dál. Byla bledá a vypadala slabší než bezprostředně po porodu. Dítě jí spalo spokojeně na prsou, ale všichni kolem měli strach. Wulfrik stále vstával a zase si sedal. Julie otírala krev z Gwendiných stehen a zdálo se, že je jí do pláče. Gwenda požádala o něco k pití a Mair jí přinesla hrneček piva.

Caris si vzala Julii stranou a pošeptala jí: „Ona vykrvácí!“

„Udělali jsme, co jsme mohli,“ odpověděla Julie.

„Viděla už jsi něco takového dřív?“

„Ano, třikrát.“

„A jak to skončilo?“

„Ty ženy zemřely.“

Caris zoufale zaúpěla: „Musí přece existovat něco, co můžeme udělat!“

„Je teď v rukou Božích. Můžeš se modlit.“

„Zrovna tohle jsem tedy na mysli neměla.“

„Dávej si pozor na svá slova.“

Caris se ihned cítila provinile. Nechtěla se hádat s někým tak laskavým, jako byla Julie. „Omlouvám se, sestro. Neměla jsem v úmyslu popírat sílu modlitby.“

„To doufám.“

„Jenže já ještě nejsem ochotná zanechat Gwendu v Božích rukou.“

„Co jiného můžeme dělat?“

„Uvidíš.“ A Caris vyběhla z nemocnice.

Razila si netrpělivě cestu mezi zákazníky procházejícími se po tržišti. Zdálo se jí divné, že lidé mohou nadále nakupovat a prodávat, když se pouhých pár metrů odtud odehrává drama života a smrti. Ale v minulosti už přece mnohokrát slyšela, že budoucí matka začala rodit, a sama se nikdy nezastavila při tom, co právě dělala, pouze popřála oné ženě vše dobré a dál si hleděla svého.

Vyběhla z převorství a utíkala městskými ulicemi k domu Mattie Vědmy. Zaklepala na dveře a otevřela. K její úlevě byla Mattie doma.

„Gwenda právě porodila,“ vyklopila ze sebe.

„A co je v nepořádku?“ zeptala se Mattie okamžitě.

„Dítě je dobré, ale Gwenda pořád krvácí.“

„Vyšlo z ní plodové lůžko?“

„Ano.“

„Tak měla přestat krvácet.“

„Dokážeš jí pomoct?“

„Snad. Zkusím to.“

„Pospěš si, prosím.“

Mattie stáhla kastrol z ohně, obula se a pak obě ženy odešly. Mattie za sebou zamkla dveře.

Caris pronesla rozhodným hlasem: „Nikdy nebudu mít dítě, přísahám.“

Spěchaly na převorství a vešly do špitálu. Caris zaznamenala silný pach krve.

Mattie neopomněla uctivě pozdravit Starou Julii: „Dobré odpoledne, sestro Juliano.“

„Buď zdráva, Mattie.“ Julie se tvářila nesouhlasně. „Myslíš si, že můžeš pomoct této ženě, když léky zbožného převora nebyly požehnány úspěchem?“

„Jestli se budeš modlit za mě a za pacientku, sestro, kdo ví, co se může nakonec stát?“

To byla diplomatická odpověď a Julie změkla.

Mattie poklekla vedle matky s dítětem. Gwenda byla stále bledší. Oči měla zavřené. Nemluvně hledalo poslepu bradavku, ale Gwenda se zdála být příliš unavená, než aby mu mohla pomoct.

Mattie rozhodla: „Musí pořád pít – ale ne žádný silný nápoj. Přineste jí prosím hrnek vlažné vody smíchaný s malou skleničkou vína. Pak poproste klášterního kuchaře, jestli nemá trochu vývaru, vlažného, ne horkého.“

Mair pohlédla tázavě na Julii, která zaváhala a pak ji vyzvala: „Jdi – ale neříkej nikomu, že to je na Mattiinu žádost.“ Novicka odběhla.

Mattie vyhrnula Gwendě šaty, jak nejvýš to šlo, a odhalila celé její břicho. Kůže, která byla ještě před pár hodinami tak napjatá, teď splaskle visela. Mattie uchopila ochablé svaly a zabořila do Gwendina břicha prsty, jemně, ale pevně. Gwenda zamručela, ale byl to spíš výraz nepohodlí než bolesti.

Mattie poznamenala: „Lůno je měkké. Děloha se přestala stahovat. Proto krvácí.“

Wulfrik, který podle všeho neměl daleko k slzám, se zeptal: „Můžeš pro ni něco udělat?“

„Nevím.“ Mattie ji začala masírovat, prsty očividně tiskla přes kůži a břišní svaly Gwendinu dělohu. „Někdy to děložní stahy vyvolá,“ vysvětlila.

Všichni v tichosti přihlíželi. Caris se málem bála dýchat.

Mair se vrátila s vodou smíchanou s vínem. „Dej jí trošku, prosím," požádala Mattie, aniž přestala masírovat. Mair zvedla hrnek ke Gwendiným rtům a Gwenda se žíznivě napila. „Nedávej jí toho moc," varovala Mattie. Mair hrnek odtáhla.

Mattie pokračovala v masírování a čas od času pohlédla na Gwendinu pánev. Juliiny rty se pohybovaly v tiché modlitbě. Krev neustále vytékala.

Mattie s ustaraným výrazem změnila pozici. Položila levou ruku na Gwendino břicho pod pupkem a pravou rukou přikryla levou. Zatlačila dolů a pomalu přidávala na síle. Caris se strachovala, že to musí pacientku bolet, ale Gwenda byla zřejmě napůl v bezvědomí. Mattie se nad ni naklonila ještě víc a zdálo se, že do rukou vkládá veškerou sílu.

Julie zvolala: „Přestala krvácet!"

Mattie pozici nezměnila. „Je tu někdo, kdo umí počítat do pěti set?"

„Ano," ozvala se Caris.

„Pomalu, prosím."

Caris začala počítat nahlas. Julie opět otřela krev z Gwendy a tentokrát se už krvavý pramínek neobjevil. Začala se modlit nahlas. „Svatá Maria, matko Boží."

Nikdo se nehýbal, připomínali sousoší: matka a dítě na lůžku, porodní bába tlačící na matčino tělo, manžel, modlící se jeptiška a Caris odpočítávající: „Sto jedenáct, sto dvanáct…"

Tak jako slyšela vlastní a Juliin hlas, Caris slyšela i zvuky zvenčí, křik stovek lidí na tržišti, kteří mluvili jeden přes druhého. Námaha z tlaku se začínala jevit i na Mattiině tváři, ale žena se nepohnula. Wulfrik tiše plakal a slzy mu stékaly po opálené tváři.

Když Caris dopočítala do pěti set, Mattie pomalu odlehčila své váze tlačící na Gwendino břicho. Všichni se zadívali na její vaginu s obavou, že odtamtud vychrstne krev.

Nevychrstla.

Mattie si úlevou dlouze oddechla. Wulfrik se usmál. Julie řekla: „Chvalte Boha!"

Mattie požádala: „Dejte jí zase napít, prosím."

Mair znovu pozvedla plný hrnek ke Gwendiným rtům. Gwenda otevřela oči a všechno vypila.

„Teď už budeš v pořádku," ujistila ji Mattie.

Gwenda zašeptala: „Děkuju ti." Pak zavřela oči.

Mattie pohlédla na Mair. „Možná by ses mohla poohlídnout po té polívce," vyzvala ji. „Ta žena musí znovu nabýt sílu, jinak jí vyschne mlíko."

Mair přikývla a odešla.

Děťátko zaplakalo. Zdálo se, že Gwenda ožila. Přitáhla si nemluvně k druhému prsu a pomohla mu najit bradavku. Pak vzhlédla k Wulfrikovi a usmála se.

Julie poznamenala: „To je ale krásný chlapeček."

Caris se znovu zahleděla na dítě. Poprvé ho viděla jako samostatného jedince. Jaký bude – silný a spolehlivý jako Wulfrik, nebo slabý a nečestný jako jeho dědeček Joby? Nepodobá se ani jednomu z nich, pomyslela si. „Komu je podobný?" nadhodila.

Julie odpověděla: „Je tmavý po matce."

To je pravda, souhlasila v duchu Caris. Dítě mělo tmavé vlasy a snědou pleť, zatímco Wulfrik má pleť světlou a hřívu vlasů temně plavou. Ta dětská tvářička jí někoho připomínala a Caris si po chvíli uvědomila, že Merthina. Napadla ji pošetilá myšlenka, ale hned ji pustila z hlavy. Podoba tam přesto byla. „Víš, koho mi připomíná?" nadhodila.

Vtom zachytila Gwendin pohled. Gwenda měla oči rozšířené, přes obličej se jí mihl náznak paniky a téměř nepostřehnutelně zavrtěla hlavou. V mžiku to zmizelo, ale poselství bylo nepochybné. *Mlč!* Caris stiskla zuby.

„Koho?" zeptala se Julie nevinně.

Caris zaváhala a zoufale přemýšlela co říct. Konečně jí něco blesklo hlavou. „Philemona, Gwendina bratra," vyhrkla.

„Ovšem," souhlasila Julie. „Někdo by mu měl vyřídit, aby se přišel na nového synovce podívat."

Caris byla zmatená. Copak to dítě není Wulfrikovo? A koho tedy je? Merthinovo být nemůže. Možná s Gwendou spal – určitě snadno podléhá pokušení – ale nikdy by to potom před Caris netajil. A jestli ne Merthin…

Caris napadla hrozná myšlenka. Co se *přihodilo* toho dne, kdy šla Gwenda prosit Ralpha o Wulfrikovo dědictví? Nemůže být to dítě *Ralphovo?* Uvažovat o té představě bylo příliš neradostné.

Podívala se na Gwendu, pak na dítě a pak na Wulfrika. Wulfrik se radostně usmíval, i když měl tvář ještě mokrou od slz. Nechová žádné podezření.

Julie nadhodila: „Už jste přemýšleli, jak dítě pojmenujete?“

„Ach ano,“ odpověděl Wulfrik. „Chci mu říkat Samuel.“

Gwenda přikývla a hleděla přitom děťátku do tváře. „Samuel,“ opakovala. „Sammy. Sam.“

„Po mým otci,“ dodal Wulfrik šťastně.

32

Rok po smrti Anthonyho je kingsbridgeské převorství jiné, pomyslel si s uspokojením Godwyn, když v neděli po skončení trhu s vlnou stál v katedrále.

Hlavní rozdíl představovalo oddělení mnichů a jeptišek. Už se nepotkávali v křížové chodbě, v knihovně ani ve skriptoriu. I zde v chrámu jim bránila nová, vyřezávaná dubová stěna, která se táhla středem kněžiště, aby se na sebe dívali během bohoslužby. Pouze ve špitálu byli někdy nuceni se stýkat.

Převor Godwyn se v kázání zmínil o tom, že zřícení mostu, k němuž před rokem došlo, byl Boží trest za lehkovážnost mnichů a jeptišek a za hříchy lidí z města. Nový duch přísnosti a čistoty v převorství, zbožnost a podrobení se obyvatel města povede k lepšímu životu pro všechny na tomto i na onom světě. Cítil, že všichni to přijali dobře.

Poté poobědval s bratrem Simeonem, pokladníkem, v převorově domě. Philemon jim předložil dušeného úhoře a jablečné víno. „Chci postavit nové sídlo převora,“ prohodil Godwyn.

Simeonova dlouhá hubená tváře se snad ještě víc protáhla. „Je pro to nějaký zvláštní důvod?“

„Jsem si jistý, že jsem jediný převor v křesťanském světě, který žije v domě připomínajícím dům jirchářův. Jen pomysli na ty, kdo tu v posledních dvanácti měsících pobývali jako hosté – hrabě ze Shi-

ringu, kingsbridgeský biskup, hrabě z Monmouthu – tohle stavení není pro takové lidi vhodné. Vrhá špatné světlo na nás a na náš řád. Potřebujeme nějakou velkolepou stavbu, která bude odrazem věhlasu kingsbridgeského převorství.“

„Ty chceš palác,“ poznamenal Simeon.

Godwyn rozpoznal nesouhlasný tón v Simeonově hlasu, jako kdyby Godwynovým cílem bylo oslavit spíš sebe než převorství. „Nazvi si to palácem, jestli chceš,“ promluvil odměřeně. „Proč ne? Biskupové a převorové obývají paláce. Není to kvůli jejich vlastnímu pohodlí, ale kvůli pohodlí jejich hostí a kvůli pověsti instituce, kterou představují.“

„Samozřejmě,“ přikývl Simeon a zdržel se dalších názorových neshod. „Jenomže ty si to nemůžeš dovolit.“

Godwyn se zamračil. Teoreticky byli jeho starší mniši vyzýváni, aby s ním debatovali, ovšem pravda byla takové, že nesnášel, když mu někdo oponoval. „To je směšné,“ namítl, „Kingsbridge je jeden z nejbohatších klášterů v zemi.“

„To se vždycky říká. A my opravdu vlastníme rozsáhlé zdroje. Jenže cena vlny letos poklesla a klesá už pátý rok za sebou. Náš příjem se tenčí.“

Philemon se náhle vmísil do hovoru: „Italští obchodníci prý kupujou rouno ve Španělsku.“

Philemon se měnil. Od chvíle, kdy dosáhl svých ambicí a stal se novicem, ztratil vzezření zakřiknutého chlapce a jeho sebedůvěra vzrostla do té míry, že mohl vstoupit do hovoru mezi převorem a pokladníkem – a přispět něčím zajímavým.

„Může být,“ přikývl Simeon. „A trh s vlnou byl taky slabší, protože tu není žádný most, takže jsme vydělali míň peněz na daních a poplatcích než obvykle.“

Godwyn připomněl: „Ale máme tisíce akrů zemědělské půdy.“

„V téhle části země, kde leží většina našich pozemků, byly minulý rok špatné žně, po všech těch deštích. Spousta našich poddaných měla co dělat, aby se vůbec udržela naživu. Je těžké je přinutit, aby platili, když mají hlad –“

„Platit ale stejně musejí,“ poznamenal Godwyn. „I mniši mají hlad.“

Znovu promluvil Philemon. „Pokud vesnický šafář tvrdí, že poddaný odepřel zaplatit pachtovné nebo že ta část země není propachtovaná, takže se za ni nic neplatí, neexistuje vlastně žádný způsob jak zjistit, jestli mluví pravdu. Poddaní můžou šafáře uplatit.“

Godwyn se cítil znechucený. V posledním roce vedl bezpočet podobných hovorů. Rozhodl se zpřísnit dohled nad financemi převorství, jenže pokaždé, když se pokoušel věci změnit, narazil na překážky. „A máš nějaký nápad?“ vybafl podrážděně na Philemona.

„Pošli nějakého revizora, ať obejde vesnice. Ať si promluví se šafáři, koukne se na pozemky a navštíví chalupy těch poddaných, co tvrdí, že mají hlad.“

„Jestli můžeš uplatit šafáře, uplatíš i revizora.“

„Ne když to bude mnich. K čemu nám jsou peníze?“

Godwyn si vzpomněl na Philemonovu dřívější náchylnost ke krádežím. Je pravda, že mniši nemají pro peníze žádné užití, přinejmenším teoreticky, to však neznamená, že je nelze zkorumpovat. Avšak návštěva prevorova revizora by určitě šafáře vyburcovala k činnosti. „To je dobrý nápad,“ pochválil ho Godwyn. „Nechtěl bys být tím revizorem ty?“

„Byla by to pro mě čest.“

„Takže domluveno.“ Godwyn se opět obrátil k Simeonovi. „Ale i tak máme pořád ještě obrovské příjmy.“

„A obrovské náklady,“ nedal se Simeon. „Vyplácíme podporu našemu biskupovi. Převorství má na starosti pětadvacet mnichů, sedm noviců a devatenáct starých chráněnců. Živí je, obléká a poskytuje jim ubytování. Zaměstnáváme třicítku lidí jako uklízeče, kuchaře, stájníky a tak dále. Utrácíme celé jmění za svíčky. Mnišské kutny –“

„Dobrá, pochopil jsem, co máš na mysli,“ přerušil ho Godwyn netrpělivě. „Stejně chci ale ten palác postavit.“

„Kde v tom případě seženeš peníze?“

Godwyn si povzdechl. „Tam kde je vždycky nakonec seženeme. Požádám o ně matku Cecilii.“

O chvíli později ji navštívil. Za jiných okolností by ji byl požádal, aby k němu přišla, jako znamení nadřazenosti mužů v rámci

církve, avšak při této příležitosti považoval za nejlepší trochu jí zalichotit.

Převorčin dům byl přesnou kopií domu převorova, působil však odlišně. Byly tu podušky a koberečky, na stole stála váza s květinami, na stěně visely výšivky s výjevy a texty z bible a před krbem spala kočka. Cecilia dojídala večeři sestávající z pečeného jehněte a červeného vína. Sotva Godwyn vstoupil dovnitř, zahalila se do závoje v souladu s nařízením, které Godwyn zavedl pro případy, kdy mnich musel promluvit s jeptiškou.

Pro něj bylo obtížné vyznat se v Cecilii ať už se závojem či bez něj. Oficiálně uvítala jeho zvolení převorem a nebránila se ani přísnějším nařízením ohledně oddělení mnichů a jeptišek a pouze občas věcně poukázala na něco, co se týkalo účinného řízení špitálu. Nikdy mu neodporovala, ale on přesto cítil, že není doopravdy na jeho straně. Zdálo se, že už ji nedokáže okouzlit. Když byl mladší, dokázal ji jako dívku rozesmát. Teď tak snadno ovlivnitelná nebyla – nebo on už ztratil tu schopnost.

Se ženou v závoji nebylo snadné jen tak nezávazně rozprávět, a tak se pustil přímo k jádru věci. „Myslím, že bychom měli postavit dva nové domy, abychom mohli hostit vznešené a vysoce postavené návštěvy," oznámil jí. „Jeden pro muže, jeden pro ženy. Nazývali bychom je převorův dům a převorčin dům, ale jejich hlavním účelem by bylo ubytovat hosty v tom stylu, na jaký jsou zvyklí."

„To je zajímavý nápad," poznamenala Cecilia. Byla jako obvykle ochotná, nikoli však nadšená.

„Měli bychom mít působivé kamenné budovy," pokračoval Godwyn. „Koneckonců jsi tu převorkou po víc než desetiletí – jsi jednou z nejvýše postavených jeptišek království."

„My samozřejmě chceme, aby na naše hosty učinilo dojem nikoli naše bohatství, ale posvátnost převorství a zbožnost mnichů a jeptišek," nadhodila.

„Zajisté – ale ty budovy by měly být jejich symbolem, tak jako katedrála symbolizuje vznešenost Boží."

„Kde si myslíš, že by ty domy měly stát?"

Je to dobré, pomyslel si Godwyn – už se pouští do podrobností. „Blízko těch dosavadních starých domů."

„Takže tvůj by byl poblíž východní části chrámu vedle kaple a můj tady u rybníka.“

Godwynovi prolétlo hlavou, že si z něj možná utahuje. Její výraz neviděl. Nařízení, aby ženy nosily závoj, má své nevýhody, uvažoval. „Třeba bys dala přednost nějakému jinému místu,“ prohodil.

„Ano, třeba.“

Na krátkou chvíli se oba odmlčeli. Godwynovi bylo zatěžko otevřít otázku peněz. Bude muset změnit to nařízení o závojích – snad udělat výjimku v případě převorky. Takto o něčem vyjednávat je prostě příliš obtížné.

Byl donucen znovu se do toho vrhnout. „Nebudu bohužel schopný přispět na stavební náklady. Náš klášter je moc chudý.“

„Máš na mysli náklady na dům převorky?“ zeptala se. „Ani bych to neočekávala.“

„Ne, já jsem vlastně měl na mysli náklady na dům převora.“

„Ach tak. Takže ty chceš, aby náš klášter zaplatil za tvůj nový dům a za můj taky.“

„Bohužel, musel bych tě o to požádat, ano. Doufám, že ti to není proti mysli.“

„Hm, je-li to kvůli prestiži kingsbridgeského převorství…“

„Věděl jsem, že na to budeš takto pohlížet.“

„Počkej chvíli… Právě teď stavím novou křížovou chodbu pro jeptišky, jelikož už ji nesdílíme s mnichy.“

Godwyn na to nic neřekl. Zlobilo ho, že Cecilia zadala návrh křížové chodby Merthinovi a nikoli levnějšímu Elfrikovi, což byla zřejmá marnotratnost, teď však není ta pravá chvíle, aby jí to vytýkal.

Cecilia pokračovala: „A až to bude hotové, potřebuju vybudovat pro jeptišky knihovnu a zakoupit do ní nějaké knihy, protože vaši knihovnu už používat nemůžeme.“

Godwyn netrpělivě poklepával nohou. Připadalo mu to nepodstatné. „A potom budeme potřebovat krytý přístup do chrámu, jelikož teď chodíme jinudy než mniši a nejsme chráněné před špatným počasím.“

„To je rozumné,“ souhlasil Godwyn, třebaže se mu chtělo vykřiknout: *Přestaň už žvanit!*

„Takže si myslím," pronesla s konečnou platností, „že bychom tento návrh mohli uvážit tak za tři roky."

„Za tři roky? Já chci začít teď hned!"

„Ach, já se nedomnívám, že by to teď připadalo v úvahu."

„Proč ne?"

„Pochop, máme nějaký stavební rozpočet."

„Cožpak tohle není důležitější?"

„My se musíme držet svého rozpočtu."

„Proč?"

„Abychom zůstaly finančně silné a nezávislé," odpověděla a dodala kousavě: „Nechtěla bych jít žebrotou."

Godwyn nevěděl, co na to říct. A co bylo horší, měl nejasné tušení, že se mu za tím závojem posmívá. Nesnesl, aby se mu někdo posmíval. Prudce vstal. „Děkuju ti, matko Cecilie," pravil chladně. „Promluvíme si o tom znovu."

„Jistě," souhlasila. „Za tři roky. Budu se na to těšit."

Teď už si byl jistý, že se mu posmívá. Obrátil se a co nejrychleji odešel.

Když byl zase doma, vrhl se do křesla a soptil. „Já tu ženskou nenávidím," svěřil se Philemonovi, který tu stále ještě byl.

„Ona odmítla?"

„Že prý to uváží za tři roky."

„To je horší než odmítnutí," soudil Philemon. „To je tříleté odmítnutí."

„Pořád nás má v hrsti, protože má peníze."

„Poslouchám řeči starších," prohodil Philemon zdánlivě bez souvislosti. „Je překvapivé, co všechno se člověk dozví."

„Co tím naznačuješ?"

„Když převorství zpočátku stavělo mlýny, kopalo rybníky a ohrazovalo území zamořené králíky, převorové vydali zákon, že lidi z města musejí používat zařízení mnichů a platit za to. Neměli dovoleno mlít si doma obilí nebo valchovat látku, nesměli mít ani vlastní rybníky nebo ohrady – museli je od nás kupovat. Tenhle zákon zaručoval, že převorství dostane svoje náklady zpátky."

„Ale ten zákon se přestal uplatňovat, ne?"

„Změnilo se to. Místo zákazu se lidem dovolovalo, aby používali vlastní zařízení, pokud zaplatili poplatek. A *tohle* se přestalo uplatňovat za převora Anthonyho.“

„Teď mají ruční mlýnky v každém domě.“

„A všichni obchodníci s rybami mají rybníky, máme tu půl tuctu malých obor a barviři si valchujou vlastní látku tak, že ji jejich manželky a děti šlapou, místo aby ji přinesli do valchovny na převorství.“

Godwyna to velice zaujalo. „Kdyby všichni tihle lidé platili poplatek za právo mít vlastní zařízení…“

„Mohla by to být hromada peněz.“

„Kvičeli by jako prasata,“ zamračil se Godwyn. „Můžeme to nějak dokázat?“

„Je tu spousta lidí, co se na ty poplatky pamatujou. Ale určitě je to zapsané někde v knihách na převorství – pravděpodobně v *Timothyho knize*.“

„Raději zjisti přesně, kolik ty poplatky dělaly. Jestli chceme stavět na precedentu, měli bychom to mít správně.“

„Jestli můžu něco navrhnout…“

„Ovšem.“

„Měl bys zavedení nového režimu oznámit v neděli ráno z kazatelny v katedrále. Pomohlo by to zdůraznit, že je to Boží vůle.“

„Dobrý nápad,“ přikývl Godwyn. „Přesně tohle udělám.“

33

„Mám řešení,“ oznámila Caris otci.

Opřel se zády na své velké dřevěné židli v čele stolu a na tváři mu pohrával lehký úsměv. Znala ten pohled. Vyjadřoval pochyby, ale i ochotu naslouchat. „Tak do toho,“ vyzval ji.

Byla poněkud nesvá. Cítila s jistotou, že ten nápad se osvědčí – zachrání otcův majetek i Merthinův most – ale dokáže Edmunda přesvědčit? „Vezmeme naši přebytečnou vlnu a dáme ji utkat a obarvit,“ vysvětlila prostě. Zatajila dech a čekala na jeho odpověď.

„Obchodníci s vlnou to často zkoušejí, když přijdou těžké časy,“ přikývl. „Ale pověz mi, proč si myslíš, že to zabere. Co by to stálo?“

„Nechat vlnu vyčistit, spříst a utkat – čtyři šilinky za žok.“

„A kolik látky by se z toho pořídilo?“

„Z žoku vlny špatné jakosti, který jsi koupil za šestatřicet šilinků a kterou bys dal utkat za další čtyři šilinky, by se pořídilo osmačtyřicet yardů látky.“

„Která by se prodala za…?“

„Neobarvený hnědý burel se prodává po šilinku za yard, takže čtyřicet osm šilinků – o osm víc, než bychom vydali.“

„To není tak moc, vezmeme-li v úvahu práci, kterou bychom do toho vložili.“

„Ovšem to na tom není to nejlepší.“

„Jen pokračuj.“

„Tkalci prodávají hnědý burel, protože spěchají na peníze. Ale když vydáš dalších dvacet šilinků za zvalchování látky, aby byla silnější, a pak ji obarvíš a upravíš, můžeš dostat dvojnásobnou cenu – dva šilinky za yard, devadesát šest šilinků za všechno – tedy o třicet šest šilinků víc, než jsi zaplatil!“

Edmund se zatvářil pochybovačně. „Když je to tak snadné, proč to nedělá víc lidí?“

„Protože nemají dost peněz, které by do toho mohli vložit.“

„Já taky ne!“

„Dostal jsi tři libry od Guillauma z Londýna.“

„A to si nemám nechat nic, za co bych nakoupil rouno příští rok?“

„Za tyhle ceny by bylo lepší, kdybys obchodování pověsil na hřebík.“

Zasmál se. „U všech svatých, ty máš pravdu! Tak dobrá, zkus to s nějakou levnou vlnou. Mám pět žoků hrubé devonské vlny, o kterou Italové nemají vůbec zájem. Dám ti jeden ten žok a uvidíme, jestli dokážeš udělat, co říkáš.“

Dva týdny poté zastihla Caris Marka Tkalce, jak rozbíjí svůj ruční mlýnek.

Když sledovala, jak chudý člověk ničí cenné zařízení, vyděsila se natolik, že na chvíli zapomněla na vlastní trampoty.

Ruční mlýnek sestával ze dvou kamenných kotoučů, z nichž každý byl na jedné straně mírně zdrsněný. Menší spočíval na větším

a zapadal dokonale do mělké prohlubně, drsná strana na drsnou. Vyčnívající dřevěná rukojeť umožňovala otáčet vrchním kamenem, zatímco spodní zůstával nehybný. Obilí se mezi oběma kameny rychle semlelo na mouku.

Ruční mlýnky vlastnila většina kingsbridgeských lidí z nižších vrstev. Ti velice chudí si je nemohli dovolit a bohatí je nepotřebovali – mohli si kupovat mouku, kterou jim umlel mlynář. Avšak pro rodiny, jako byli Tkalcovi, kteří potřebovali každou penci, aby nakrmili děti, znamenal ruční mlýnek požehnání šetřící peníze.

Mark položil mlýnek na zem před domkem. Vypůjčil si od někoho železnou palici s dlouhou násadou. Dvě z jeho dětí, hubené děvče v rozedraných šatech a nahé batole, přihlížely. Zvedl palici nad hlavu a zeširoka se rozmáchl. Bylo na co se dívat: Mark byl největší muž v Kingsbridgi, s rameny jako tažný kůň. Kámen praskl jak vaječná skořápka a rozpadl se na kusy.

Caris vykřikla: „Co to proboha vyvádíš?“

„Musíme mlít mouku na vodních mlejnech, co patří převorství, a nechat jim za to jeden pytel ze čtyřiadvaceti,“ vysvětlil Mark.

Tvářil se lhostejně, ale Caris se zhrozila. „Myslela jsem, že se to nové nařízení vztahuje jenom na větrné a vodní mlýny bez povolení.“

„Zejtra budu muset s Johnem Konstáblem prohledávat domy a rozbíjet zakázaný ruční mlejnky. Nemůžu dopustit, aby říkali, že sám jeden mám. Proto ho rozbíjím tady na ulici, kde to každej může vidět.“

„Neuvědomila jsem si, že Godwyn má v úmyslu utrhovat chleba od úst chudým,“ pronesla Caris zachmuřeně.

„Naštěstí máme na práci nějaký to tkaní – díky tobě.“

Caris obrátila myšlenky k vlastním záležitostem. „Jak vám to jde?“

„Je to hotový.“

„To byla ale rychlost!“

„V zimě to trvá dýl. Ale v létě, když je světlo šestnáct hodin denně, můžu za den utkat šest yardů, s Madgeinou pomocí.“

„To je báječné!“

„Pojď dovnitř a já ti to ukážu.“

Jeho manželka Madge stála nad ohništěm v zadní části domečku o jedné místnosti, s nemluvnětem na ruce a s plachým chlapečkem vedle sebe. Byla sice o více než stopu menší než její muž, ale robustně stavěná. Měla bujné poprsí a objemné pozadí a Caris připomínala naparujícího se holuba. Vystupující čelist jí dodávala útočný výraz, který nebyl úplně zavádějící. Ačkoli byla bojovná, měla dobré srdce a Caris ji měla ráda. Nabídla návštěvnici hrneček jablečného moštu a Caris odmítla, protože věděla, že si to rodina nemůže dovolit.

Markův tkalcovský stav představoval dřevěný rám velikosti čtverečního yardu umístěný na stojanu. Zabíral většinu obytného prostoru. Za ním, poblíž zadního vchodu, stál stůl se dvěma lavicemi. Všichni spávali očividně na podlaze kolem stavu.

„Dělám úzký tucty," vysvětlil Mark. „Uzkej tucet je látka jeden yard široká a dvanáct yardů dlouhá. Široký sukno dělat nemůžu, protože na širokej stav tu nemám místo." Čtyři štůčky hnědého burelu ležely naskládané u zdi. „Z jednoho žoku rouna se udělají čtyři úzký tucty," dodal.

Caris mu už dříve dodala žok surového rouna. Madge se postarala o vyčištění, vytřídění a spředení vlny. Vlnu předly chudé místní ženy a děti ji čistily a třídily.

Caris si látku ohmatala. Byla rozrušená: je u konce první etapy svého plánu. „Proč je to utkané tak řídce?" zeptala se.

Mark se naježil: „Řídce? Můj burel je nejhustějc tkanej burel vKingsbridgi!"

„Já vím – nechtěla jsem to kritizovat. Jenže italská látka je na omak hodně odlišná – přestože ji vyrábějí z naší vlny."

„Částečně to závisí na tkalcově síle a na tom, jak silně umí stlačit tkalcovský bidlo."

„Nemyslím si, že všichni italští tkalci jsou silnější než ty."

„Pak to dělaj ty jejich stroje. Čím lepší stav, tím hustější vazba."

„Toho jsem se obávala." Z toho vyplývalo, že Caris nemůže soupeřit s vysoce jakostní italskou vlnou, pokud nezakoupí italský tkalcovský stoj, což se zdálo nemožné.

Musím postupovat krok za krokem, pomyslela si. Zaplatila Markovi. Odpočítala čtyři šilinky, z nichž bude Mark muset dát asi polovic ženám, které látku utkaly. Caris teoreticky vydělala osm ši-

linků. Z osmi šilinků by se ovšem mnoho práce na mostě nezaplatilo. A tímto tempem by trvalo léta, než by se utkala všechna otcova přebytečná vlna. „Je nějaký způsob, jak bychom dokázali vyrábět látku rychleji?“ zeptala se Marka.

Mark odpověděl: „V Kingsbridgi jsou i další tkalci, jenže většina z nich je zavázaná pracovat pro zavedený obchodníky s látkama. Můžu ti ale nějaký další sehnat mimo město. Větší vesnice mají často nějakýho tkalce se stavem. Obyčejně tká látku pro vesničany z jejich vlastní příze. Když se těmhle chlapům slušně zaplatí, můžou snadno přejít na jinou práci.“

Caris zatajila znepokojení. „Tak jo,“ přikývla. „Dám ti vědět. Dopravil bys mi mezitím tuhle látku k Petru Barviři?“

„Ovšem. Hned to tam hodím.“

Caris se ubírala domů na večeři hluboce zamyšlená. Aby to vůbec stálo za to, musela by utratit většinu peněz, které otci zbyly. Jestli to nevyjde, budou na tom dokonce ještě hůř. Ovšem jakou jinou možnost mají? Její plán je sice riskantní, ale nikdo jiný nenabízí vůbec žádný plán.

Když došla domů, Petranilla podávala dušené skopové. Edmund seděl v čele stolu. Nepříznivý obrat na trhu s vlnou ho zřejmě poznamenal vážněji, než by byla Caris očekávala. Jeho obvyklá nevázanost byla ta tam a často vypadal zamyšleně, neřkuli roztržitě. Caris si dělala o otce starosti.

„Viděla jsem Marka Tkalce, jak rozbíjí svůj ruční mlýnek,“ prohodila, sotva se posadila. „Jaký to má smysl?“

Petranilla se nafrněla. „Godwyn má na to plné právo,“ odsekla.

„Tohle právo už vyšlo z módy – už celé roky se neuplatňovalo. Které jiné převorství dělá něco takového?“

„Převorství v St. Albans,“ odpověděla Petranilla vítězoslavně.

Edmund řekl: „Slyšel jsem o St. Albans. Místní lidi se tam proti klášteru pravidelně bouří.“

„Kingsbridgeské převorství má právo dostat zpátky peníze, které na stavbu mlýnů vynaložilo,“ namítla Petranilla. „Stejně jako ty, Edmunde, chceš dostat zpátky peníze, které jsi vložil do mostu. Jak by se ti zamlouvalo, kdyby tu někdo postavil druhý most?“

Edmund neodpovídal, a tak jí odpověděla Caris: „Záviselo by to výhradně na tom, jak brzy by k tomu došlo. Ty mlýny se v převorství postavily už před stovkami let, stejně jako ohrady a rybníky. Nikdo nemá právo zabrzdit vývoj města napořád.“

„Převorství má právo vybírat, co mu patří,“ trvala na svém paličatě Petranilla.

„No, jestli to takhle půjde dál, nebude od koho co vybírat. Lidi se seberou a odstěhujou se do Shiringu. Tam jsou ruční mlýnky povolené.“

„Copak ty nechápeš, že potřeby převorství jsou posvátné?“ vyjela na ni Petranilla zlostně. „Mniši slouží Bohu! Ve srovnání s tím jsou životy lidí ve městě nedůležité.“

„V tohle tedy věří tvůj syn Godwyn?“

„Samozřejmě.“

„Toho jsem se obávala.“

„Copak ty nevěříš, že práce převora je posvátná?“

Na to Caris neměla žádnou odpověď, a tak jenom pokrčila rameny a Petranilla se zatvářila vítězoslavně.

Večeře byla dobrá, ale Caris cítila takové vnitřní napětí, že nemohla pořádně jíst. Jakmile ostatní dojedli, oznámila: „Musím zajít za Petrem Barvířem.“

Petranilla protestovala: „Hodláš utrácet ještě víc? Už tak jsi dala Marku Tkalci čtyři šilinky z otcových peněz.“

„Ano – a ta látka má cenu o dvanáct šilinků vyšší než měla vlna, takže jsem vydělala osm šilinků.“

„Ne, nic jsi nevydělala,“ odporovala jí Petranilla. „Ještě jsi tu látku neprodala.“

Petranilla vyjádřila pochyby, které Caris ve svých pesimističtějších chvílích chovala také, ale ta neuznalost se jí dotkla. „Jenže já ji prodám – zvlášť když bude obarvená na červeno.“

„A kolikpak si bude Petr počítat za obarvení a zvalchování čtyř úzkých tuctů?“

„Dvacet šilinků – ale červená látka bude mít dvojnásobnou cenu oproti hnědému burelu, takže vyděláme dalších dvacet osm šilinků.“

„Pokud ji prodáš. A když ne?“

„Prodám ji.“

Její otec zasáhl. „Nech ji být," obrátil se k Petranille. „Řekl jsem jí, že to může zkusit."

Shiringský hrad stál na vršku kopce. Sídlil v něm hrabský šerif. Na úpatí kopce se tyčila šibenice. Kdykoli se konala poprava, přivezli vězně z hradu na voze a pověsili ho před chrámem.

Náměstí, na němž stála šibenice, sloužilo zároveň jako tržiště. Zde, mezi cechovním domem a velkým dřevěným stavením nazývaným burza vlny, se konal kingsbridgeský trh. Poblíž náměstí stál i biskupův palác a četné krčmy.

Toho roku tu bylo vzhledem k potížím v Kingsbridgi více stánků než obvykle a trh se rozlil i do ulic mimo tržiště. Edmund dovezl na deseti kárách čtyřicet žoků vlny a v případě potřeby mohl dovézt z Kingsbridge před koncem týdne i další.

Ke Carisině zděšení to nebylo nutné. První den prodal Edmund deset žoků a pak už nic až do konce týdne, kdy prodal dalších deset za cenu nižší, než za rouno zaplatil sám. Nevzpomínala si, že by kdy otce viděla tak skleslého.

Rozložila na jeho stánku své čtyři štůčky bezvýrazné hnědočervené látky a během týdne prodala yard po yardu tři z nich. „Podívej se na to takhle," utěšovala otce poslední den trhu. „Předtím jsi měl žok neprodejné vlny a čtyři šilinky. Teď máš třicet šest šilinků a jeden štůček látky."

Avšak veselou náladu předstírala pouze kvůli němu. Byla hluboce sklíčená. Směle se vychloubala, že látku dokáže prodat. Výsledek sice nepředstavoval úplné selhání, ale žádné velké vítězství to nebylo. Jestliže nedokáže prodat látku za víc, než co ji stála, pak řešení problému nezná. Co si počne? Opustila stánek a šla obhlédnout prodejce s látkami.

Nejlepší látka pocházela jako vždy z Itálie. Caris se zastavila u stánku Lora Fiorentina. Obchodníci s látkami jako Loro vlnu sami nenakupovali, i když často úzce spolupracovali s nákupčími. Caris věděla, že Loro přenechává svou anglickou tržbu Buonaventurovi, který ji používal k zaplacení rouna anglickým obchodníkům. Když pak rouno dorazilo do Florencie, Buonaventurova rodina ho prodala

a z výnosu zaplatila Lorově rodině. Tímto způsobem se vyhnuli úskalím při přepravě soudků se zlatem a stříbrem přes Evropu.

Loro měl na stánku pouhé dva štůčky látky, ale barvy byly mnohem jasnější než cokoli, co dokázali vyrobit místní lidé. „Víc jsi toho nepřivezl?“ podivila se Caris.

„Ovšemže jo. Zbytek je už prodaný.“

Překvapilo ji to. „Všichni ostatní mají špatné tržby.“

Pokrčil rameny. „Nejpěknější látka se prodá vždycky.“

Caris se začal v hlavě rodit nápad. „Co stojí tenhle šarlat?“

„Pouhých sedm šilinků za yard, paní.“

To bylo sedmkrát víc než stál burel. „Kdo si to ale může dovolit?“

„Biskup si vzal hodně mý červený, lady Phillipa si vzala modrou a zelenou, něco si vzaly dcerky pivovarníků a pekařů z města a něco urozený páni a dámy z okolních vesnic… I když jsou zlý časy, někomu se daří. Tahle rumělková na tobě bude vypadat moc krásně.“ Obratným pohybem rozbalil štůček látky a nařasil jednu délku přes Carisina ramena. „Báječný. Vidíš, jak po tobě všichni pošilhávají už teď?“

Usmála se. „Chápu, proč toho tolik prodáš.“ Osahala látku. Byla hustě tkaná. Caris měla už plášť z italského šarlatu, který zdědila po matce. Bylo to její oblíbené oblečení. „Čím to barví, aby dosáhli téhle červené?“

„Mořenovým kořenem, tak jako všichni.“

„Ale jak se docílí té zářivé barvy?“

„To není žádný tajemství. Používají kamenec. Ten barvu rozjasní a taky ji ustálí, takže nevybledne. Plášť v týhle barvě by byl pro tebe skvostný, věčná radost.“

„Kamenec,“ opakovala. „Proč ho angličtí barviři nepoužívají?“

„Je hodně drahý. Pochází z Turecka. Takový přepych je jen pro mimořádný ženy.“

„A ta modrá?“

„Jako tvoje oči.“

Její oči jsou zelené, ale Caris ho neopravila. „Ta barva je tak sytá.“

„Anglický barvíři používají boryt, ale my dostáváme indigo z Bengálska. Maurský obchodníci ho dovážejí z Indie do Egypta a italský obchodníci ho pak kupujou v Alexandrii.“ Usmál se. „Pomysli, jak daleko to cestovalo – aby se tím zvýraznila tvoje mimořádná krása.“

„Ano,“ přikývla Caris. „Jen pomysli.“

Dílna Petra Barvíře stála u řeky. Stavení velké jako Edmundův dům bylo kamenné, ale uvnitř nemělo žádné zdi ani poschodí – byla to jenom taková skořápka. Nad velkými ohništi visely dva železné kotle. Vedle každého z nich se nacházela kladka podobná těm, jež používá Merthin na stavbách. Zde slouží ke zvedání obrovských žoků vlny nebo balíků látky a k jejich ponořování do kádí. Podlaha byla neustále mokrá a vzduch prosycený párou. Učedníci pracovali kvůli vedru bosi a ve spodním prádle, z obličeje se jim řinul pot a vlasy se jim vlhce leskly. Ve vzduchu visel štiplavý zápach, který Caris škrábal vzadu v hrdle.

Ukázala Petrovi neprodaný štůček látky. „Chci ji mít jasně červenou, jako to mají Italové,“ požádala ho. „Taková se prodává nejlíp.“

Petr Barvíř, truchlivý muž, vypadal neustále ublíženě, ať jste mu řekli cokoli. Teď podmračeně přikývl, jako by přiznával oprávněnou kritiku. „Obarvíme to znovu mořenou barvířskou.“

„A s kamencem, aby se barva ustálila a zjasněla.“

„My kamenec nepoužíváme. Nikdy jsme ho nepoužívali. Neznám nikoho, kdo by ho používal.“

Caris v duchu zaklela. Nenapadlo ji, aby si to předem ověřila. Domnívala se, že barvíř ví o barvení všechno. „Nemůžeš to zkusit?“

„Já žádnej nemám.“

Caris si povzdechla. Zdálo se, že Petr je jedním z těch řemeslníků, pro které je nemožné všechno, pokud to už dřív nedělali. „A co kdybych ti nějaký obstarala?“

„Odkud?“

„Dejme tomu z Winchesteru nebo z Londýna. Nebo třeba z Melcombe.“ To byl nejbližší velký přístav. Do Melcombe připlouvaly lodě z celé Evropy.

„I kdybych nějakej měl, nevěděl bych jak ho použít.“

„Copak ty si to nemůžeš zjistit?“

„Od koho?“

„Tak se to pokusím zjistit já.“

Škarohlídsky zavrtěl hlavou. „Já nevím…“

Nechtěla se s ním hádat: byl to jediný barvíř v celém městě, který pracoval ve velkém. „Budeme to řešit, až na to dojde,“ pronesla smířlivým tónem. „Nebudu tě už teď okrádat svými řečmi o čas. Nejdřív se poohlédnu, jestli nějaký kamenec dokážu sehnat.“

Odešla od něj. Kdo ve městě by mohl vědět něco o kamenci? Kéž by se byla Lora Fiorentina vyptala podrobněji. Mniši by měli o takových věcech vědět víc, jenže ti už teď se ženami nesmějí mluvit. Rozhodla se navštívit Mattii Vědmu. Mattie věčně míchá nějaké podivné směsi – třeba bude kamenec mezi nimi. A co je důležitější, jestli to vědět nebude, připustí to, na rozdíl od mnicha nebo apatykáře, kteří by si mohli něco vymýšlet ze strachu, že budou pokládáni za hlupáky.

Mattiina první slova zněla: „Jak se vede otci?“

„Zdá se trochu otřesený neúspěchem na trhu s vlnou,“ odpověděla Caris. Pro Mattii bylo příznačné, že okamžitě poznala, co Caris trápí. „Začíná být zapomnětlivý. Vypadá, že zestárl.“

„Dávej na něj pozor,“ nabádala ji Mattie. „Je to dobrý člověk.“

„Já vím.“ Caris si nebyla jistá, kam Mattie míří.

„Petranilla je sobecká koza.“

„To taky vím.“

Mattie něco drtila v moždíři. Přistrčila misku ke Caris. „Když mi s tím pomůžeš, naleju ti kapku vína.“

„Děkuju ti.“ Caris se pustila do drcení.

Mattie nalila žluté víno z kamenného džbánku do dvou dřevěných číšek. „Proč jsi tady? Nemocná nejsi.“

„Nevíš, co je to kamenec?“

„Vím. V malým množství se používá jako svíravý prostředek k zavření ran. Taky umí zarazit průjem. Ale ve velkým množství je jedovatý. Podobně jako většina jedů způsobuje zvracení. Kamenec byl i v tom léku, co jsem ti dala loni.“

„Co je to, nějaká bylina?“

„Ne, je to hornina. Mauři ji dobývají v Turecku a v Africe. Jircháři ho někdy používají při zpracování kůže. Předpokládám, že to chceš na barvení látek.“

„Ano.“ Mattiiny dohady se zdály až nadpřirozeně přesné.

„Působí jako mořidlo – pomáhá barvivu naleptat vlnu.“

„A kde se sežene?“

„Já ho kupuju v Melcombe,“ odpověděla Mattie.

Caris podnikla dvoudenní cestu do Melcombe, kam už předtím dvakrát zavítala doprovázena jedním z otcových zaměstnanců v roli osobního strážce. U přístavní hráze objevila muže, který obchodoval s kořením, ptačími klecemi, hudebními nástroji a všemožnými vzácnostmi ze vzdálených koutů světa. Prodal jí jak červené barvivo z kořene mořeny barvířské vypěstované ve Francii, tak jistý druh kamence známého jako *spiralum*, který podle něj pocházel z Etiopie. Naúčtoval jí sedm šilinků za malý soudek mořeny barvířské a libru za pytel kamence a Caris neměla ani potuchy, jestli platí poctivou cenu či nikoli. Prodal jí všechno, co měl na skladě, a slíbil obstarat víc z příští italské lodě, která do přístavu dopluje. Zeptala se ho, jaké množství barviva a kamence by měla použít, ale to nevěděl.

Sotva došla domů, začala barvit kousky neprodané látky v hrnci na vaření. Petranilla namítala, že to páchne, a tak si Caris rozdělala oheň na zadním dvorku. Věděla, že musí látku namočit do barvicího roztoku a vařit ji. Petr Barvíř jí vysvětlil, jak přesně silný má roztok být. Avšak ani jeden z nich netušil, kolik je potřeba kamence ani jak ho použít.

Začala zoufale marný proces pokusů a omylů. Zkoušela ponořit látku do kamence ještě před barvením, použít kamenec zároveň s barvivem, vařit už obarvenou látku v roztoku kamence. Zkoušela použít stejné množství kamence a barvy, pak víc, pak míň. Na Mattiin návrh experimentovala i s dalšími přísadami: s duběnkami, křídou, vápennou vodou, octem, močí.

Neměla dostatek času. Ve všech městech směli prodávat látky pouze členové cechu a nikdo jiný – s výjimkou doby konání trhu, kdy vládla měkčí pravidla. A všechny trhy se konaly v létě. Poslední z nich, trh svatého Gilese, se konal na návrší východně od Winches-

teru dvanáctého září, v den tohoto světce. Teď byla polovina července, takže Caris na to měla osm týdnů.

Začínala časně ráno a pracovala ještě dlouho za tmy. Od neustálého pohybování látkou, jejího ponořování do hrnce a opětovného vytahování ji bolela záda. Ruce jí zčervenaly, měla je rozbolavělé od soustavného máčení v dráždivých chemikáliích a i vlasy jí byly cítit. Navzdory nezdarům se však čas od času cítila šťastná a někdy si při práci pobrukovala nebo dokonce zpívala staré nápěvy, jejichž slova si z dětství už sotva pamatovala. Sousedé ji přes ploty dvorků zvědavě pozorovali.

Občas ji napadala myšlenka: není tohle můj úděl? V minulosti si nejednou opakovala, že neví co si počít se životem. Možná nemá na výběr. Nebylo jí dovoleno stát se lékařkou. Stát se obchodnicí s vlnou vypadalo jako špatný nápad a otročit manželovi a dětem nechtěla – nikdy ji ale nenapadlo, že by mohla skončit jako barvířka. Když o tom teď přemýšlela, věděla, že to není to, co by chtěla dělat. Už s tím ale jednou začala a byla rozhodnutá uspět – nebude to však její osud.

Zprvu pouze dosáhla toho, že látka nabyla hnědočervené nebo bleděrůžové barvy. Když začala docilovat správného odstínu šarlatové, zjistila ke své zlosti, že vybledne, jakmile ji usuší na slunci, nebo se odbarví, hned jak ji vypere. Zkusila dvojí barvení, ale účinek se ukázal jako dočasný. Petr jí prozradil, poněkud opožděně, že materiál vstřebá barvu dokonaleji, bude-li Caris pracovat s ještě neutkanou přízí nebo dokonce se surovou vlnou. Zlepšil se tím odstín, nikoli však stálobarevnost.

„Existuje jenom jedna cesta jak se naučit barvení, a to od mistra," opakoval Petr několikrát. Takhle přemýšlejí všichni, uvědomila si Caris. Převor Godwyn se učil lékařství tak, že přečetl stovky let staré knihy a předepisoval léky, aniž na pacienta byť jen pohlédl. Elfrik potrestal Merthina, že vyřezal podobenství panen novým způsobem. Petr se nikdy ani nepokusil obarvit látku na jasně červenou. Jediná Mattie stavěla svá rozhodnutí na tom, co sama viděla, spíš než na nějaké uctívané autoritě.

Jednou pozdě večer Carisina sestra Alice pozorovala se založenýma rukama a našpulenými rty sestru při práci. Tma se stahovala do koutů dvorka a světlo od Carisina ohně ozářilo Alicinu nesouhlasnou

tvář doruda. „Kolik otcových peněz jsi už za tenhle nesmysl vyhodila?“ zeptala se.

Caris to spočítala. „Utratila jsem sedm šilinků za mořenu, libru za kamenec, dvanáct šilinků za látku – třicet devět šilinků.“

„Bůh s námi!“ Alice byla zděšená.

I sama Caris se polekala. Činilo to víc než roční mzda většiny lidí v Kingsbridgi. „Je to hodně, ale já vydělám víc,“ ujistila sestru.

Alice zuřila. „Nemáš právo vyhazovat takhle peníze.“

„Že nemám právo?“ podivila se Caris. „Mám otcovo svolení – co víc potřebuju?“

„Projevuje se na něm stáří. Jeho úsudek už není, co býval.“

Caris předstírala, že to neví. „Jeho úsudek je v pořádku a o moc lepší než tvůj.“

„Rozhazuješ naše dědictví!“

„Tak *tohle* tě zlobí? Nedělej si hlavu, vydělávám ti peníze.“

„Nechci nic riskovat.“

„Ty nic neriskuješ, riskuje on.“

„Neměl by vyhazovat peníze, které mají připadnout nám!“

„Řekni mu to.“

Alice odešla poražena, ale Caris nebyla tak sebejistá, jak předstírala. Třeba se jí nikdy nepodaří na to přijít. A co si pak spolu s otcem počnou?

Když tomu konečně přišla na kloub, bylo to pozoruhodně prosté: jedna unce mořeny barvířské a dvě unce kamence na tři unce vlny. Nejdřív vařila vlnu s kamencem, pak do hrnce přidala kořen mořeny, ale už to dál nevařila. Další přísadou byla vápenná voda. Caris mohla sotva uvěřit výsledku. Byl vydařenější, než mohla doufat. Červená barva zářila skoro jako ta italská. Myslela si, že určitě vybledne a ona bude znovu zklamaná. Ale barva zůstala nezměněná i přes všechno sušení, opětné praní a valchování.

Předala svůj recept Petrovi a ten pod jejím bdělým dohledem použil veškerý zbývající kamenec a obarvil v jedné ze svých obrovských kádí dvanáct yardů látky z nejlepší vlny. Když byla látka zvalchovaná, Caris zaplatila dokončovateli, aby soukenickou štětkou vyčesal volné nitě, odstranil kousky bodláků a opravil drobné kazy.

Na trh v St. Giles se pak vypravila se štůčkem dokonale jasné červené látky.

Když látku rozbalovala, oslovil ji nějaký muž s londýnským přízvukem: „Kolik to stojí?“ zeptal se.

Pohlédla na něj. Oblečen byl nákladně, ne však okázale, a Caris se domýšlela, že je zámožný, ale není šlechtic. Pokoušela se zakrýt třas v hlase a odpověděla: „Sedm šilinků za yard. Je to nejlepší –“

„Ne, já jsem chtěl vědět, co stojí tohle všechno.“

„Je toho dvanáct yardů, takže by to dělalo osmdesát čtyři šilinků.“

Promnul látku mezi prstem a palcem. „Není to sice utkané tak hustě jako italská látka, ale špatné to není. Dám ti sedmadvacet zlatých florinů.“

Florentské zlaté mince se běžně používaly, protože Anglie žádné vlastní zlaté mince neměla. Florin měl cenu tří šilinků, šestatřiceti anglických stříbrných pencí. Ten Londýňan jí nabízel, že koupí veškerou její látku za částku o pouhé tři šilinky nižší, než jakou by získala, kdyby látku prodávala yard po yardu. Caris však cítila, že muž to smlouvání nebere moc vážně – jinak by zpočátku nasadil nižší cenu. „Ne,“ odpověděla a sama žasla nad svou troufalostí. „Chci plnou cenu.“

„Tak dobrá,“ ustoupil ihned a potvrdil tak její tušení. Vzrušeně přihlížela, jak vytahuje peněženku. Chvíli nato už držela v ruce dvacet osm zlatých florinů.

Pozorně si jeden prohlédla. Byl o trochu větší než stříbrná pence. Na jedné straně byl zobrazen svatý Jan Křtitel, patron Florencie, na druhé květina z téhož města. Položila minci na váhu, aby ji porovnala s váhou zbrusu nového florinu, který pro tento účel otec uchovával. Mince byla dobrá.

„Děkuju ti,“ řekla a sotva mohla uvěřit svému úspěchu.

„Já jsem Harry Mercer z Cheapside z Londýna,“ představil se. „Můj otec je největší obchodník s látkami v Anglii. Až budeš mít víc toho šarlatu, přijď do Londýna. Odkoupíme všechno, co přivezeš.“

„Necháme to utkat všechno!“ vychrlila na otce, sotva se vrátila domů. „Zbývá ti ještě čtyřicet žoků vlny. Všechno to proměníme na červenou látku.“

„To je velký podnik,“ pronesl uvážlivě.

Caris si byla jistá, že její plán se dá uskutečnit. „Je tu spousta tkalců a všichni jsou chudí. Petr není jediný barvíř v Kingsbridgi, můžeme naučit i ostatní, jak se používá kamenec.“

„Jakmile se to tajemství dostane ven, začnou tě napodobovat ostatní.“

Věděla, že otec má pravdu, když má na paměti různé překážky, ale přesto byla nedočkavá. „Ať si mě napodobujou,“ pokrčila rameny. „Taky si můžou vydělat nějaké peníze.“

Otec se nechtěl nechat do ničeho dotlačit. „Ceny klesnou, jestli bude na prodej moc látky.“

„Budou muset klesat dlouho, než se to stane neúnosné.“

Přikývl. „To je pravda. Ale dokážeš toho v Kingsbridgi a Shiringu tolik prodat? Tady není tolik bohatých.“

„Tak to odvezu do Londýna.“

„Tak jo.“ Usmál se. „Jsi tak odhodlaná. Je to dobrý plán – ale i kdyby byl špatný, tobě by se zřejmě podařilo, aby to vyšlo.“

Vydala se ihned k Marku Tkalcovi a domluvila s ním, aby začal zpracovávat druhý žok vlny. Domluvila rovněž s Madge, aby vzala jeden z Edmundových volských povozů a čtyři žoky rouna, objela okolní vesnice a poohlédla se po tkalcích.

Zbytek Carisiny rodiny však šťastný nebyl. Příští den přišla Alice na večeři. Jakmile usedli ke stolu, Petranilla se obrátila k Edmundovi: „My s Alicí si myslíme, že bys měl znovu uvážit ten nápad s výrobou látek.“

Caris si přála, aby odpověděl, že už je rozhodnuto a že je příliš pozdě brát to zpět. On se ale místo toho mírně zeptal: „Vážně? Pověz mi proč.“

„Protože budeš dávat v sázku každou penci, co máš, proto!“

„Většina peněz je ohrožená už teď,“ odpověděl. „Mám skladiště plné vlny, kterou nemůžu prodat.“

„Ale mohl bys tuhle špatnou situaci ještě zhoršit.“

„Rozhodl jsem se to riziko podstoupit.“

Alice je přerušila. „To není ke mně spravedlivé!“

„Proč ne?“

„Caris utrácí moje dědictví.“

Tvář mu potemněla. „Ještě nejsem mrtvý,“ odpověděl.

Petranilla sevřela ústa, neboť v jeho tichém hlase postřehla spodní tón. Alice si však nevšimla, že otec je rozzlobený, a vedla si dál svou. „Musíme myslet na budoucnost,“ naléhala. „Proč by se mělo Caris dovolit, aby rozhazovala dědictví, které mi jako prvorozené náleží?“

„Protože není tvoje a možná nikdy nebude.“

„Nemůžeš jen tak vyhazovat peníze, které bych měla zdědit.“

„Mne nikdo nebude poučovat, co mám dělat se svými penězi – zvlášť ne moje děti,“ odpověděl a jeho hlas byl tak napjatý a plný hněvu, že si toho všimla i Alice.

Tišeji pronesla: „Nechtěla jsem tě rozzlobit.“

Zamručel. Moc velká omluva to nebyla, ale on se nikdy nedokázal hněvat dlouho. „Pojďme se navečeřet a už o tom ani slovo,“ řekl. A Caris věděla, že její plán přežil další den.

Po jídle šla navštívit Petra Barvíře, aby ho upozornila, že k němu dorazí velké množství práce. „To nebude možný udělat,“ sdělil jí.

Překvapilo ji to. Vždycky vypadal mrzutě, ale obyčejně udělal, co od něj chtěla. „Nedělej si starosti, nebudeš to muset obarvit všechno,“ uklidňovala ho. „Nějakou práci zadám i ostatním.“

„To není kvůli barvení,“ upřesnil. „Je to kvůli valchování.“

„Jak to?“

„My nesmíme sami nic valchovat. Převor Godwyn vydal novej výnos. K valchování musíme používat klášterní valchovadlo.“

„No tak ho použijeme.“

„Je hrozně pomalý. To zařízení je starý a v jednom kuse je rozbitý. Opravujou ho pořád dokola, takže dřevo je v něm starý i nový, a to nikdy nedělá dobrotu. Není to o nic rychlejší, než když člověk šlape ve vaně s vodou. A valchovadlo mají jenom jedno. To stačí sotva na běžnou práci kingsbridgeskejch tkalců a barvířů.“

To bylo k zbláznění. Přece se celý její plán nezhatí jen kvůli pitomému nařízení bratrance Godwyna? Rozhořčilo ji to: „Ale jestli to

valchovadlo práci nezvládá, musí nám převor dovolit, abychom látku šlapali!“

Petr pokrčil rameny. „Řekni mu to.“

„Taky že řeknu!“

Vyrazila k převorství, avšak dřív než se tam dostala, znovu začala přemýšlet. Předpokoj převorova domu se používal pro setkání s lidmi z města, přesto by však bylo neobvyklé, aby se tu objevila samotná žena bez předchozí domluvy. A Godwyn byl v tomto ohledu stále větší a větší netýkavka. Přímý střet by navíc asi nebyl nejlepší způsob jak změnit jeho názor. Uvědomila si, že udělá lépe, když si to dobře promyslí. Vrátila se domů a posadila se v pokoji s otcem.

„Mladý Godwyn se pohybuje na tenkém ledě,“ prohlásil Edmund okamžitě. „Za užívání valchovacího mlýna se nikdy neplatilo. Podle legendy ho postavil jeden člověk z města, Jack Stavitel, pro velkého převora Philipa. A když Jack zemřel, Philip dal městu právo používat mlýn na věčné časy.“

„Proč ho lidi přestali používat?“

„Nějak se porouchal a mám dojem, že se lidi hádali, kdo by měl platit za jeho údržbu. Ten spor se nikdy nerozřešil a lidi si zase začali látku šlapat sami.“

„Pak ale nemá žádné právo požadovat nějaký poplatek ani nutit lidi, aby valchovadlo používali.“

„Ne, to skutečně nemá.“

Edmund poslal vzkaz do převorství s dotazem, kdy by se Godwynovi hodilo, aby ho přišel navštívit, a odpověď zněla, že Godwyn je volný hned. A tak Edmund s Caris přešli ulici a zamířili k převorovu domu.

Godwyn se za ten rok hodně změnil, napadlo Caris. Už na něm není patrná žádná chlapecká dychtivost. Vypadal ostražitě, jako by čekal, že na něj budou útočit. Začínala se ptát sama sebe, jestli má Godwyn takovou sílu charakteru, aby mohl být převorem.

Byl tu s ním Philemon, dojemně dychtivý jako vždy donést židle a nalít něco k pití, avšak v jeho chování se projevoval nový rys sebejistoty, vzezření člověka, který ví, že sem patří.

„Tak Philemone, teď jsi strýček,“ obrátila se k němu Caris. „Copak si myslíš o svém novém synovci Samovi?“

„Jsem novic, mnich," odpověděl nedůtklivě. „My jsme se vzdali všech světských svazků."

Caris pokrčila rameny. Věděla, že Philemon má rád svou sestru Gwendu, ale jestli chce předstírat něco jiného, ona se s ním přít nehodlá.

Edmund vyložil Godwynovi věcně celý problém. „Práce na mostě se budou muset zastavit, jestliže kingsbridgeští obchodníci s vlnou nebudou moct víc vydělávat. Naštěstí jsme objevili nový zdroj příjmů. Caris přišla na to, jak vyrábět šarlatovou látku vysoké jakosti. V cestě stojí tomuto novému podnikání jenom jedna věc: valchovací mlýn."

„Proč?" zeptal se Godwyn. „Ta šarlatová látka se může valchovat ve zdejším mlýně."

„To zřejmě nelze. Je starý a nevýkonný. Stačí si sotva poradit se současnou výrobou látek. Na nic víc nemá kapacitu. Buď postavíš nový valchovací mlýn –"

„To je vyloučené," skočil mu do řeči Godwyn. „Na takové věci nemám hotovost."

„Tak tedy dobrá," přikývl Edmund. „Budeš muset lidem dovolit, aby si valchovali látku po starém tak, že ji ponoří do vany s vodou a bosýma nohama po ní šlapou."

Výraz, který přeletěl přes Godwynovu tvář, byl Caris povědomý. Byla to směs zášti, raněné pýchy a zatvrzelosti. V dětství se takto tvářil, kdykoli mu někdo odporoval. Znamenalo to, že se pokusí ostatní děti zastrašovat, aby se mu podřídily, a neuspěl-li, dupl si a šel domů. To, že chtěl prosadit svou, byla pouze část toho všeho. Caris se zdálo, že se cítí nesouhlasem ponížen, jako by představa, že by si o něm někdo mohl myslet, že se mýlí, byla pro něj nesnesitelně zraňující. Ať už bylo vysvětlení jakékoli, jakmile ten výraz zahlédla, bylo jí jasné, že s ním nebude řeč.

„Věděl jsem, že se proti mně postavíš," zavrčel nedůtklivě na Edmunda. „Zdá se, že si myslíš, že převorství je tu, aby přinášelo prospěch Kingsbridgi. Budeš si prostě muset uvědomit, že je to naopak."

Edmund se ihned rozčílil. „Copak ty nevidíš, že závisíme jeden na druhém? Mysleli jsme si, že ten vzájemný vztah chápeš – proto jsme napomáhali tvému zvolení!“

„Mě zvolili mniši a ne obchodníci. Tohle město možná závisí na převorství, jenže převorství tu bylo ještě před městem a my můžeme existovat i bez vás.“

„Možná můžete existovat, ale spíš jako osamělá výspa než buší-cí srdce rušného města.“

Caris se do toho vložila: „Musíš si přece přát, aby Kingsbridge vzkvétala, Godwyne – proč bys byl jinak odcházel do Londýna, aby ses postavil hraběti Rolandovi?“

„Odebral jsem se ke královskému dvoru, abych bránil starobylá práva převorství – stejně jako se o to pokouším tady a teď.“

Edmund zvolal pobouřeně: „Tohle je zrada! Podporovali jsme tě jako převora, protože jsi nás vedl k přesvědčení, že postavíš most!“

„Nic ti nedlužím,“ opáčil Godwyn. „Moje matka prodala dům, aby mě mohla poslat na univerzitu – kde byl tehdy můj bohatý strýček?“

Caris udivilo, že Godwyn je stále ještě nasupený kvůli něčemu, co se stalo před deseti lety.

Edmundův výraz byl nyní chladně nepřátelský. „Myslím, že nemáš právo nutit lidi, aby ten valchovací mlýn používali,“ prohlásil.

Godwyn a Philemon si vyměnili rychlý pohled a Caris si uvědomila, že to vědí. Godwyn odpověděl: „Možná bývaly časy, kdy převor velkoryse dovolil lidem z města, aby mlýn používali bezplatně.“

„Byl to dar převora Philipa městu.“

„O tom nic nevím.“

„Musí to být zapsáno v tvých knihách.“

Godwyn se rozzlobil. „Lidi z města dopustili, aby se valchovadlo rozpadlo, takže převorství muselo zaplatit za opravu. To je dost na to, aby se jakýkoli dar anuloval.“

Edmund má pravdu, pomyslela si Caris. Godwyn se pohybuje na tenkém ledě. Ví o daru převora Philipa, ale má v úmyslu nebrat ho na vědomí.

Edmund to zkusil znovu. „Určitě se můžeme nějak dohodnout, ne?“

„Já od svého ediktu neustoupím,“ zavrtěl hlavou Godwyn. „Vypadal bych jako slaboch.“

Tohle ho tedy ve skutečnosti trápí, uvědomila si Caris. Má strach, že pokud změní názor, lidi z města ho nebudou brát vážně. Jeho zatvrzelost pochází protismyslně z jisté ustrašenosti.

Edmund nadhodil: „Žádný z nás si nepřeje mít potíže a výdaje spojené s další návštěvou královského soudu.“

Godwyn se naježil: „Tak ty mi vyhrožuješ královským soudem?“

„Snažím se tomu vyhnout. Jenže…“

Caris zavřela oči a modlila se, aby ti dva nehnali svůj spor až do krajnosti. Její modlitba nebyla vyslyšena.

„Jenže co?“ vybafl Godwyn vyzývavě.

Edmund si povzdechl. „Jenže ano, jestli budeš lidi z města nutit, aby používali valchovací mlýn, a zakážeš jim valchovat doma, odvolám se ke králi.“

„Budiž,“ odpověděl Godwyn.

34

Ta srna byla mladá, tak rok či dva stará, štíhlých boků a pod jemnou srstí pěkně svalnatá. Stála na opačné straně mýtiny a prostrkávala dlouhý krk křovím ve snaze dosáhnout na chomáč zakrslé trávy. Ralph Fitzgerald a Alan Fernhill seděli na koních, jejichž podkovy tlumil koberec mokrého podzimního listí, a jejich psi byli vycvičeni k naprosté tichosti. Kvůli tomu a snad i proto, že byla soustředěná, aby dosáhla na píci, srna je neslyšela, dokud nebylo příliš pozdě.

Ralph ji spatřil první a ukázal přes mýtinu. Alan nesl luk, svíral ho spolu s uzdou v levé ruce. Rychlostí nabytou dlouholetým cvikem přiložil vmžiku šíp k tětivě a vystřelil.

Psi byli pomalejší. Zareagovali teprve poté, co uslyšeli zadrnčení tětivy a zasvištění letícího šípu. Fena Barley se zarazila na místě se zvednutou hlavou a ušima vztyčenýma. Bladeovi, jejímu štěněti, nyní už většímu než matka, uniklo z hrdla tiché, překvapené štěknutí.

Šíp byl yard dlouhý a na konci opatřený labutími pery. Jeho špičku tvořily dva palce tvrdého železa s otvorem, do něhož dřík těsně zapadal. Byl to lovecký šíp s ostrým hrotem: válečný šíp by měl hranaté zakončení, aby dokázal proniknout zbrojí a neodchýlil se z dráhy.

Alanův zásah byl dobrý, nikoli však dokonalý. Střelil zvíře do dolní části krku. Srna vyskočila do vzduchu na všech čtyřech – podle všeho ji to náhlé bolestivé bodnutí vyděsilo. Hlava se vynořila z křoví. Ralph si chvilku myslel, že padne mrtvá na zem, ale srna už chvilku nato odskákala. Šíp jí stále vězel v krku, ale krev z rány nepryštila, spíš zvolna vytékala. Uvízl tedy zřejmě ve svalech a hlavní tepnu minul.

Psi vyrazili vpřed, jako kdyby i je zasáhl šíp, a oba koně je bez pobídnutí následovali. Ralph jel na Griffovi, svém oblíbeném loveckém koni. Cítil nával vzrušení, pro jaké hlavně žil. Chvění nervů, stažení hrdla, neodolatelné nutkání řvát z plných plic. To rozechvění se tak podobalo vzrušení sexuálnímu, že by sotva dokázal odlišit jedno od druhého.

Muži jako Ralph byli na světě kvůli boji. Král a jeho baroni z nich činili lordy a rytíře, dávali jim vesnice a pozemky, a to z jediného důvodu: aby byli schopni opatřit si koně, zbrojnoše, zbraně a zbroj, kdykoli král potřebuje vojsko. Válka se ovšem nekonala každý rok. Někdy uběhly dva či tři roky, aniž bylo zapotřebí byť jen drobného vojenského zásahu na hranicích s odbojným Walesem či barbarským Skotskem. V mezidobí bylo třeba, aby měli rytíři něco na práci. Museli udržovat ve formě sebe i své jezdecké umění a – možná nejdůležitější ze všeho – pěstovat svou krvežíznivost. Vojáci museli zabíjet a zabíjeli lépe, když po tom prahli.

Řešení nabízel lov. Všichni šlechtici, od krále až po ty nejnižší pány, jako byl Ralph, vyjížděli na lov, kdykoli se jim naskytla možnost, často i několikrát do týdne. Libovali si v tom a také tím zajišťovali svou připravenost k boji, kdykoli by byli povoláni. Ralph lovil s hrabětem Rolandem při svých častých návštěvách Earlcastlu a často se přidal i k lordu Williamovi v Casterhamu. Když pobýval ve své vesnici Wigleigh, vyrážel na lov do okolních lesů se svým zbrojnošem Alanem. Obvykle dostali divokého kance – na divokých prasa-

tech nebylo moc masa, je však lov vzrušoval, protože jim poskytoval dobrý boj. Ralph pronásledoval i lišky a občas, vzácně, i vlka. Vysoká zvěř byla však nejlepší: bystrá, rychlá a navíc si domů odnesl sto liber dobrého masa.

Ralph byl vzrušený: cítil pod sebou Griffa, váhu a sílu koně, mocnou hru svalů a dunění země pod dusajícími kopyty. Srna zmizela v zeleni, ale Barley věděla, kam se ztratila, a koně psy následovali. Ralph svíral v pravé ruce připravený oštěp, tyč z jasanu s hrotem zakaleným v ohni. Griff měnil směr a skákal a Ralph se shýbal pod převislými větvemi a pohyboval se v souladu s koněm, botami se opíral pevně do třmenů a stiskem kolen se bez námahy udržoval v sedle.

Koně nebyli v podrostu tak mrštní jako srna a zůstávali pozadu, psi však měli výhodu, a jak se k ní přibližovali, Ralph uslyšel zběsilý štěkot. Pak nastal klid a Ralph vzápětí zjistil proč: srna vyrazila z porostu na cestičku a nechala psy za sebou. Teď zase přišla vhodná chvíle pro koně, kteří psy rychle předběhli a začali srnu dohánět.

Ralph si všiml, že zvíře slábne. Viděl krev na jejím zadku a domyslel si, že ji jeden ze psů kousl. Snažila se uniknout, avšak její běh byl nepravidelný. Byla uzpůsobená pro rychlý běh, ale jen na kratší vzdálenosti a počáteční rychlost nedokázala udržet dlouho.

Ralph se blížil ke kořisti; krev mu kypěla. Sevřel oštěp pevněji. Zabodnout hrot do tuhého těla velkého zvířete vyžadovalo značnou dávku síly: kůže byla silná, svaly hutné a kosti tvrdé. Krk představoval nejměkčí cíl, když se člověku podaří minout páteř a trefit krční žílu. Bylo třeba zvolit přesný okamžik a pak rychle, veškerou silou zaútočit.

Srna spatřila koně, kteří jí byli v patách, a v zoufalství uskočila do křovin. To jí poskytlo pár vteřin oddechu. Koně zpomalili, neboť se museli prodírat podrostem, přes který srna skákala bez zastavení. Teď ji však zase dohonili psi a Ralphovi bylo jasné, že zvíře už moc daleko nedoběhne.

Obvykle se to odehrává tak, že psi způsobují zvířeti další a další rány a tím ho zpomalují, dokud ho nedostihnou koně a lovec nevyšle smrtící ránu. Avšak tentokrát došlo k nehodě.

Psi i koně už srnu téměř dostali, když náhle uskočila stranou. Mladší ze psů Blade, který za srnou vyrazil veden spíš nadšením než rozumem, těsně před Griffem prudce změnil směr. Kůň běžel tak rychle, že nestačil zastavit, natož se psovi vyhnout, a mohutným předním kopytem ho nakopl. Pes, mastif, vážil sedmdesát či osmdesát liber, a srážka způsobila, že kůň klopýtl.

Ralph z koně sletěl. Upustil oštěp a prolétl vzduchem. V tom okamžiku měl největší strach, aby na něj kůň nespadl. Ale těsně předtím než přistál na zemi, uviděl, že Griff nějak nabyl rovnováhy.

Ralph dopadl do trnitého křoví. Ruce a tvář si bolestivě poškrábal, ale větve jeho pád ztlumily. Přesto zuřil.

Alan prudce přitáhl otěže. Barley se dál hnala za srnou, ale za chviličku se vrátila: srna jí zřejmě unikla. Ralph se s kletbami sbíral na nohy. Alan chytil Griffa a pak seskočil a držel oba koně za uzdu.

Blade ležel bez hnutí na suchém listí a z tlamy mu odkapávala krev. Griffova železná podkova ho udeřila do hlavy. Barley k němu přiběhla, očichávala ho, šťouchala do něj nosem a slízávala mu krev z hlavy; pak se zmateně odvrátila. Alan strčil do psa špičkou boty. Žádná reakce. Blade nedýchal. „Je po něm," konstatoval.

„Ten zatracenej pes si zasloužil chcípnout," zabručel Ralph.

Vedli koně lesem a poohlíželi se po místě k odpočinku. Po chvíli Ralph uslyšel zurčení vody. Šel po zvuku, až došel k rychle tekoucímu potoku. Znal to tu: nacházejí se jen kousek za polnostmi Wigleigh. „Pojď se trochu osvěžit," vyzval Alana. Ten přivázal koně a z jezdecké brašny vytáhl zazátkovaný džbánek, dva dřevěné poháry a plátěný sáček s jídlem.

Barley seběhla k vodě a žíznivě chlemtala studenou vodu. Ralph se usadil na břehu a opřel se o strom. Alan si sedl vedle něj a podal mu pohár s pivem a kus sýra. Ralph přijal pití, jídlo však odmítl.

Alan věděl, že jeho pán má špatnou náladu, a tak mlčel. Zatímco Ralph pil, Alan beze slov doléval ze džbánu Ralphův pohár. V tichu zaslechli ženské hlasy. Alan zvedl obočí a pohlédl na Ralpha. Barley zavrčela. Ralph vstal, utišil psa a pomalu šel za hlasy. Alan ho následoval.

Pár yardů níže po proudu se Ralph zastavil a vykoukl skrz zeleň. U bližšího břehu potoka, tam, kde voda tekla rychleji přes skalnatý

výchoz, prala prádlo skupinka vesnických žen. Byl vlhký říjnový den, chladný, ne však studený, a ženy měly rukávy vyhrnuté a sukně zvednuté ke stehnům, aby se jim nenamočily.

Ralph si prohlížel pozorně jednu po druhé. Byla tu Gwenda, samé svalnaté předloktí a svalnatá lýtka, i s miminkem – byly mu teď čtyři měsíce – přivázaným na zádech. Poznal Perkinovu manželku Peg, která kamenem drhla manželovo spodní prádlo. Byla tu i Ralphova vlastní služka Vira, žena asi třicetiletá, s nepřístupnou tváří, která po něm jednou vrhla tak kamenný pohled, když ji poplácal po zadku, že už se jí nikdy nedotkl. Hlas, který předtím slyšel, patřil vdově Hubertsové, hrozně užvaněné bezpochyby proto, že žije sama. Vdova stála uprostřed proudu a na dálku pokřikovala na ostatní a sdělovala jim různé klevety.

A byla tu Annet.

Stála na kameni, prala jakýsi kousek oblečení, shýbala se k vodě, když ho namáčela, a pak se zase postavila a drhla ho. Její dlouhé bílé nohy se svůdně ztrácely v pomačkaných šatech. Kdykoli se sehnula, rozevřel se jí výstřih a odhalil bledé plody drobných ňader visících jako pokušení na stromě. Konečky světlých vlasů měla mokré a na hezké tváři se zračil mírně pohrdavý výraz, jako by cítila, že pro takovouhle práci se nenarodila.

Ty ženy zde už nějakou dobu jsou, domníval se Ralph, a jejich přítomnost by zřejmě zůstala utajená nebýt toho, že vdova Hubertsová tak huláká. Přikrčil se, klekl si za křoví a vykukoval skrz téměř bezlisté větvičky. Alan si přidřepl vedle něj.

Ralph rád pokradmu pozoroval ženy. Jako mladíček to dělával často. Škrábaly se, rozvalovaly se na zemi s nohama roztaženýma a bavily se o věcech, o jakých by nikdy nemluvily, kdyby věděly, že je poslouchá nějaký muž. Chovaly se vlastně jako muži.

Popásal se očima na nic netušících vesnických ženách a namáhal sluch, aby se dozvěděl, co říkají. Pozoroval Gwendu, díval se na její malé, silné tělo, připomínal si, jak klečela nahá na posteli a znovu prožíval, jaké to bylo svírat její boky a přitahovat ji k sobě. Vzpomněl si, jak se tehdy její chování změnilo. Zprvu byla chladná a netečná, snažila se usilovně zakrýt odpor a nechuť k aktu, který vykonávala. Posléze zaznamenal pomalou proměnu. Pleť na krku jí zrů-

žověla, hruď prozradila její vzrušený dech a dívka sklonila hlavu a zavřela oči; připadalo mu to jako směsice hanby a rozkoše. Vzpomínka způsobila, že začal dýchat rychleji a navzdory chladu říjnového vzduchu se mu orosilo čelo. Přemítal, jestli se mu ještě někdy naskytne příležitost vyspat se s Gwendou.

Ženy se začaly chystat k odchodu příliš brzo. Sebraly mokré prádlo a uložily ho do košíků nebo ho zabalily a naskládaly si ho na hlavu. A pak se pomalu vydaly pěšinou podél potoka. Vtom se strhla hádka mezi Annet a její matkou. Annet vyprala pouze polovinu prádla, které si přinesla. Navrhovala, že tu nevypranou polovinu odnese zase domů, ale zdálo se, že Peg si myslí, že by tu měla zůstat a doprat to. Nakonec si Peg dupla a Annet s rozmrzelým výrazem v tváři zůstala.

Ralph mohl sotva uvěřit svému štěstí.

Potichu pošeptal Alanovi: „Trošku si s ní zašpásujeme. Protáhni se kolem a odřízni jí ústup.“

Alan zmizel.

Ralph pozoroval Annet, jak v potoce ledabyle namáčí zbývající prádlo a potom sedí na břehu a zírá mrzutě do vody. Když usoudil, že ostatní ženy zmizely z doslechu a Alan musí být na místě, vstal a vykročil dopředu.

Uslyšela ho, jak se prodírá porostem, a polekaně vzhlédla. Líbilo se mu pozorovat výraz její tváře, který přešel od překvapení a zvědavosti ve strach, jakmile si uvědomila, že je s ním sama v lese. Vyskočila na nohy, ale to už byl u ní a zlehka, ale pevně jí svíral paži. „Buď zdráva, Annet,“ prohodil. „Copak to tu děláš… sama samotinká?“

Ohlédla se přes rameno – v naději, jak usoudil, že tu s ním budou i další lidi, kteří by ho udrželi na uzdě, a když viděla jenom Barley, ve tváři se jí objevil strach. „Jdu domů,“ vyhrkla. „Matka právě odešla.“

„Nespěchej,“ zadržel ji. „S těma mokrýma vlasama a holýma kolenama vypadáš moc krásně.“

Rychle se snažila spustit sukni. Ralph jí volnou rukou pozvedl bradu a přiměl ji, aby se na něj podívala. „Co se takhle usmát?“ vyzval ji. „Netvař se tak usouženě. Já ti neublížím – jsem tvůj pán.“

Pokusila se o úsměv. „Jsem jenom trošku zmatená," přiznala. „Vyděsils mě." Sebrala zbytky své obvyklé koketerie. „Třeba mě doprovodíš domů," uculila se na něj. „Děvče potřebuje v lese ochranu."

„Já tě ochráním. Postarám se o tebe mnohem líp než ten hlupák Wulfrik nebo tvůj manžel." Pustil jí bradu a uchopil ji za ňadro. Bylo malé a pevné, přesně jak si ho pamatoval. Pustil její paži, aby mohl použít obě ruce, každou na jedno ňadro.

Jakmile ji však pustil, vzala nohy na ramena. Annet běžela po cestě do lesa a on se smál. Chvilku nato uslyšel, jak zděšeně vykřikla. Zůstal na místě a Alan mu ji přivedl. Paži měla zkroucenou za zády, takže její hruď byla svůdně vypnutá.

Ralph vytáhl nůž, ostrou dýku s čepelí stopu dlouhou. „Svlékni se," poručil jí.

Alan ji pustil, ona však Ralphovi ihned nevyhověla. „Prosím, pane," žadonila. „Vždycky jsem ti prokazovala úctu –"

„Svlékni si ty šaty, nebo ti pořežu tváře a navždycky tě poznamenám!"

To byla dobře zvolená výhrůžka pro marnivou ženu a Annet se ihned podvolila. Když zvedala obyčejnou hnědou vlněnou košili přes hlavu, rozplakala se. Zprvu držela zmuchlané šaty před sebou a svou nahotu skrývala, ale Alan jí je strhl a odhodil stranou.

Ralph se zadíval na odhalené tělo. Stála tam s očima sklopenýma, se slzami na tvářích. Měla útlé boky, z nichž vystupovalo tmavě plavé ochlupení. „Takhle tě Wulfrik nikdy neviděl, co?" zeptal se Ralph.

Zavrtěla hlavou, aniž zvedla oči.

Vrazil jí ruku mezi nohy. „A sáhl ti semhle někdy?"

Odpověděla: „Prosím, pane, jsem vdaná žena –"

„Tím líp – o žádný panenství nemůžeš přijít, není třeba se tím trápit. Lehni si."

Pokusila se couvnout a narazila do Alana, který jí obratně podrazil nohy, takže spadla na záda. Ralph ji chňapl za kotníky, nemohla tedy vstát, ale zoufale sebou mlela. „Přidrž mi ji," požádal Ralph Alana.

Alan stlačil Annet hlavu dolů a pak si klekl na její nadloktí a rukama jí sevřel ramena.

Ralph si vytáhl úd a chvíli se vydražďoval. Pak si klekl mezi Annetina stehna.

Začala křičet, ale nikdo ji neslyšel.

35

Gwenda byla naštěstí jedna z prvních lidí, kteří Annet po té události spatřili.

Gwenda a Peg přinesly domů vyprané prádlo a rozvěsily ho kolem ohně v kuchyni Perkinova domu, aby uschlo. Gwenda stále ještě pracovala pro Perkina, ale teď na podzim, kdy bylo méně co dělat na polích, vypomáhala Peg s domácími pracemi. Když byly hotovy s prádlem, začaly chystat oběd pro Perkina, Roba, Billyho Howarda a Wulfrika. Po hodině Peg nadhodila: „Co se mohlo stát s Annet?“

„Kouknu se po ní.“ Gwenda nejdřív zkontrolovala dítě. Sammy ležel v proutěné kolíbce, zabalený do staré hnědé houně, a bystrýma tmavýma očima pozoroval kouř z ohně, který se v kroužcích koulel pod stropem. Gwenda ho políbila na čelíčko a vydala se hledat Annet.

Vracela se po svých stopách přes větrná pole. Kolem ní projeli tryskem lord Ralph s Alanem Fernhillem. Směřovali k vesnici, lov pro ně toho dne podle všeho skončil. Gwenda vkročila do lesa a vydala se po krátké stezce, která vedla do míst, kde ženy obvykle praly. Dříve, než se tam dostala, potkala Annet, která šla proti ní.

„Jsi v pořádku?“ zeptala se Gwenda. „Tvoje máma si dělá starosti.“

„Jsem v pořádku,“ odpověděla Annet.

Avšak Gwenda poznala, že něco v pořádku není. „Co se stalo?“

„Nic.“ Annet se jí nepodívala do očí. „Nic se nestalo, nech mě bejt.“

Gwenda si stoupla přímo před Annet a přejela ji očima shora dolů. Annetina tvář vypovídala neklamně o tom, že došlo k nějaké nešťastné události. Na první pohled neodhalila Gwenda žádnou tělesnou újmu – ačkoli téměř celé dívčino tělo ukrývala dlouhá vlněná

halena – pak ale spatřila na šatech tmavé šmouhy připomínající krvavé skvrny.

Gwenda si vzpomněla, jak kolem ní přejeli Ralph s Alanem. „Neprovedl ti něco lord Ralph?“

„Jdu domů.“ Annet se pokusila protáhnout kolem Gwendy. Ta ji chňapla za paži a zastavila ji. Nesvírala ji zvlášť silně, ale Annet přesto vyjekla bolestí a ruka jí vylétla k nadloktí.

„Nejsi zraněná?“ vykřikla Gwenda.

Annet se rozplakala.

Gwenda ji objala kolem ramen. „Pojď domů,“ vyzvala ji. „Pověz o tom mámě.“

Annet zakroutila hlavou. „Já to neřeknu nikomu.“

Na to je už pozdě, pomyslela si Gwenda.

Zatímco odváděla Annet do Perkinova domu, Gwenda si v duchu probírala různé možnosti. Bylo jasné, že Annet někdo ublížil. Třeba na ni zaútočil nějaký pocestný nebo pocestní, třebaže poblíž žádná pěšina nevede. Mohli by to být i psanci, i když poblíž Wigleigh se už dlouho žádný neobjevil. Ne, nejpravděpodobnější podezřelí jsou Ralph a Alan.

Peg to řešila rázně. Posadila Annet na stoličku a stáhla jí šaty přes ramena. Na obou nadloktích bylo vidět oteklé, červené zhmožděniny. „Někdo tě držel na zemi,“ vybuchla Peg rozzlobeně.

Annet jí neodpověděla.

Peg na ni dotírala. „Nemám pravdu? Odpověz mi, dítě, nebo bude zle. Držel tě někdo na zemi?“

Annet přikývla.

„Kolik mužskejch? No tak, ven s tím!“

Annet nepromluvila, ale zvedla dva prsty.

Peg zrudla vzteky. „Dělali to s tebou?“

Anneta přikývla.

„Kdo to byl?“

Annet zavrtěla hlavou.

Gwenda věděla, proč to Annet nechce prozradit. Pro poddaného je nebezpečné obvinit pána ze zločinu. Obrátila se k Peg. „Viděla jsem Ralpha a Alana, jak odjížděj odtamtud.“

Peg znovu uhodila na Annet: „Byli to oni – Ralph a Alan?“

Annet přikývla.

Pegin hlas přešel skoro do šepotu. „Řekla bych, že Alan tě držel a Ralph ti to zatím dělal.“

Annet znovu přikývla. Teď, když znala pravdu, Peg změkla. Objala dceru kolem ramen. „Chuděro malá,“ politovala ji. „Ty moje chuděrko.“

Annet se rozvzlykala.

Gwenda odešla z domu.

Muži tu budou každou chvíli na oběd a rychle zjistí, že Ralph Annet znásilnil. Annetin otec, její bratr, manžel a bývalý nápadník budou vzteky bez sebe. Perkin je příliš starý, aby prováděl nějaké hlouposti, Rob udělá, co mu Perkin řekne, a Billy Howard není zřejmě dost statečný, aby působil nepříjemnosti – ovšem Wulfrik bude rozlícený. Ten Ralpha zabije.

A pak bude viset.

Gwenda musí změnit běh událostí, jinak svého manžela ztratí. Spěchala vesnicí, s nikým nemluvila a mířila do panského domu. Doufala, že jí tu řeknou, že Ralph s Alanem poobědvali a zase odjeli. Bylo však trochu moc brzy a oni byli k jejímu úděsu ještě doma.

Zastihla je ve stáji za domem, kde si prohlíželi kopyto nějakého koně. Obvykle se v Ralphově či Alanově přítomnosti cítila nesvá, protože si byla jistá, že kdykoli ji spatří, vzpomenou si, jak klečela nahá na posteli u Zvonu v Kingsbridgi. Dnes však jí ta myšlenka téměř ani nepřišla na mysl. Musí je nějak přimět, aby z vesnice odjeli – a to ihned, dřív než Wulfrik zjistí, co provedli. Co jim má říct?

Na chvíli oněměla. Pak ze sebe v zoufalství vyrazila: „Pane, byl tu posel od hraběte Rolanda.“

Ralpha to překvapilo: „Kdy tu byl?“

„Před hodinou.“

Ralph pohlédl na čeledína držícího zdvižené koňské kopyto, aby si ho Ralph mohl prohlédnout. Čeledín odpověděl: „Sem nepřišel nikdo.“

Posel by vešel přirozeně do panského domu a promluvil by s pánovými sluhy. Ralph se obrátil ke Gwendě: „A proč předával ten vzkaz *tobě?*“

Hrozně ji to zaskočilo. „Potkala jsem ho na cestě hned za vsí. Ptal se po lordu Ralphovi a já jsem mu řekla, že jsi na lovu a že se vrátíš až na oběd – ale on se nechtěl zdržovat.“

To bylo neobvyklé chování pro posla, který obyčejně zůstával, aby pojedl a popil a poskytl odpočinek koni. Ralph se ještě zeptal: „Proč tolik pospíchal?“

Gwenda si vymýšlela za pochodu: „Musel se dostat do Cowfordu do západu slunce… neodvažovala jsem se ho na nic vyptávat.“

Ralph zabručel. Ta poslední část zněla hodnověrně: posel hraběte Rolanda by se rozhodně nenechal zpovídat nějakou venkovankou. „Proč jsi mi to neřekla dřív?“

„Šla jsem ti naproti přes pole, ale tys mě neviděl a přehnal ses kolem mě.“

„Jo, myslím, že jsem tě opravdu zahlídl. No nevadí – co mi teda vzkazuje?“

„Hrabě Roland si tě žádá v Earlscastlu co nejdřív.“ Nadechla se a přidala další vrstvu nepravděpodobnosti. „Posel říkal, že ti mám vyřídit, že se nemáš zdržovat s obědem, ale vzít si čerstvý koně a hned vyrazit.“ Bylo to sotva uvěřitelné, jenže ona musí dostal Ralpha pryč, dřív než se objeví Wulfrik.

„Vážně? A říkal ti, proč mě potřebuje tak hrozně rychle?“

„Ne.“

„Hm.“ Ralph se tvářil zamyšleně a chvíli nic neříkal. Gwenda se úzkostně zeptala: „Pojedeš teda hned?“

Sjel ji pohledem. „To není tvoje starost.“

„Já jenom že bych nechtěla, aby se řeklo, že jsem ti dost jasně nevysvětlila, jak je to naléhavý.“

„To že bys nechtěla, jo? No, mně je ukradený, co bys ty chtěla nebo nechtěla. Vypadni.“

Gwenda musela odejit.

Vrátila se do Perkinova domu. Dorazila právě v okamžiku, kdy se muži vraceli z polí. Sam ležel v kolébce tichý a spokojený. Annet seděla na tomtéž místě a šaty měla stažené, jak předtím ukazovala matce podlitiny na pažích. Peg Gwendě vyčetla: „Kdes byla?“

Gwenda neodpověděla a Peginu pozornost upoutal Perkin, který vešel do dveří s otázkou: „Co je tohle? Co je s Annet?“

Peg odpověděla: „Měla tu smůlu, že potkala Ralpha s Alanem, když byla sama v lese.“

Perkinova tvář potemněla hněvem. „Proč tam byla sama?“

„Je to moje vina,“ rozplakala se Peg. „Jenomže ona se s tím prádlem hrozně loudala, jako vždycky, a tak jsem jí přikázala, aby tam zůstala a doprala to. Ostatní ženský šly mezitím domů. A právě v tu chvíli se musely objevit ty dvě svině.“

„Viděli jsme je před chvílí, jeli přes Potoční pole,“ poznamenal Perkin. „Museli se zrovna vracet tamodtud.“ Tvářil se vystrašeně. „Je to moc nebezpečný,“ dodal. „Takováhle věc může rodinu zničit.“

„Ale vždyť *my* jsme nic špatnýho neudělali!“ namítla Peg.

„Ralphovo provinění způsobí, že nás bude za naši nevinu nenávidět.“

Tak to nejspíš bude, uvědomila si Gwenda. Za Perkinovými podlézavými způsoby vězí vychytralost.

Annetin manžel Billy Howard vešel dovnitř a otíral si zablácené ruce o košili. Její bratr Rob vešel v patách za ním. Billy se podíval na manželčiny podlitiny a zeptal se: „Co se ti stalo?“

Peg odpověděla za dceru: „To Ralph a Alan.“

Billy na Annet vyvalil oči. „Co ti provedli?“

Annet sklopila oči a neodpověděla.

„Zabiju je oba,“ vybuchl Billy vztekle, ale byla to očividně planá hrozba: Billy byl mírný člověk štíhlého vzrůstu a nikdo ho ještě neviděl prát se, ani když byl opilý.

Wulfrik prošel dveřmi jako poslední. Příliš pozdě si Gwenda uvědomila, jak přitažlivě Annet vypadá s tím dlouhým krkem, pěknými rameny a obnaženou horní částí ňader. Ošklivé podlitiny pouze podtrhovaly její další půvaby. Wulfrik se na ni zahleděl s neskrývaným obdivem – nikdy nedokázal zakrýt své city. Po chvíli si povšiml hrozivých modřin a zamračil se.

Billy se zeptal: „Oni tě znásilnili?“

Gwenda nespouštěla oči z Wulfrika. Sotva pochopil význam toho výjevu, v jeho očích se objevil úlek a úděs a světlá pleť mu zbrunátněla.

Billy opakoval: „Udělali to, ženská?“

Gwenda pocítila nával soucitu s nepříjemnou Annet. Proč má každý pocit, že má právo klást jí zastrašující otázky?

Annet konečně odpověděla na Billyho otázku tichým přikývnutím.

Wulfrikovu tvář zalila temná zuřivost. „Kdo?“ zavrčel.

Billy řekl: „Do toho ti nic není, Wulfriku. Jdi domů.“

Perkin je nabádal třesoucím se hlasem: „Nechci tu žádný potíže. Nesmíme dopustit, aby nás to zničilo.“

Billy pohlédl rozzlobeně na tchána. „Co to vykládáš? Že bysme neměli nic dělat?“

„Jestli si lorda Ralpha znepřátelíme, budeme trpět po zbytek svýho života.“

„Ale vždyť on Annet znásilnil!“

Wulfrik nevěřícně vydechl: „To udělal Ralph?“

Perkin odpověděl: „Bůh ho potrestá.“

„Já taky, krucifix,“ zvolal Wulfrik.

Gwenda se ozvala: „Prosím tě, Wulfriku, ne!“

Wulfrik se hnal ke dveřím.

Gwenda vyběhla za ním, bez sebe hrůzou, a chňapla ho za ruku. Od chvíle, kdy předala Ralphovi vymyšlený vzkaz, uplynulo pouhých pár minut. I kdyby jí uvěřil, netušila, jak vážně bude brát jeho naléhavost. Není příliš pravděpodobné, že by už z vesnice odjel. „Nechoď do panskýho domu,“ prosila úpěnlivě Wulfrika. „Prosím.“

Hrubě ji setřásl. „Nech mě bejt,“ obořil se na ni.

„Podívej se na svýho chlapečka!“ volala a ukazovala na Sammyho v kolíbce. „Chceš ho tu nechat bez táty?“

Wulfrik vyšel ven.

Gwenda ho následovala a za ní i ostatní muži. Wulfrik kráčel vesnicí jako anděl smrti, zaťaté pěsti podél boků, zrak upřený vpřed a tvář zrůznenou zuřivostí. Vesničané, kteří se vraceli domů na oběd, na něj mluvili, odpovědi se jim však nedostalo. Někteří se vydali za ním. Během těch několika minut, než došel k panskému domu, se za ním shromáždil hlouček lidí. Nathan Šafář vyšel ze svého domu a vyptával se Gwendy, co se děje, ona se však pouze zmohla na: „Zastavte ho někdo, prosím!“ Bylo to zbytečné: žádný z přítomných by Wulfrika nedokázal zadržet, i kdyby se o to pokusil.

Rozrazil hlavní dveře panského domu a vkráčel dovnitř. Gwenda mu byla v patách a zástup lidí se protlačil za nimi. Hospodyně Vira na ně rozhorleně vyjela: „Máte klepat!“

„Kde je tvůj pán?“ zeptal se Wulfrik.

Vira si všimla výrazu Wulfrikovy tváře a vypadala ustrašeně. „Šel do stáje,“ odpověděla. „Odjíždí do Earlscastlu.“

Wulfrik se kolem ní protlačil a prošel kuchyní. Jakmile on a Gwenda vyšli ze zadních dveří, spatřili Ralpha a Alana nasedající na koně. Gwenda málem vykřikla – byli tu jen o pár vteřin dřív!

Wulfrik se vrhl kupředu. Gwenda poslušná zoufalého náhlého popudu natáhla nohu a Wulfrika podrazila.

Wulfrik se rozplácl na tvář do bláta.

Ralph si nevšiml ani jednoho z nich. Pobídl koně a vyklusal ze dvora. Alan je zahlédl, pochopil, oč jde, ale rozhodl se vyhnout nepříjemnostem a Ralpha následoval. Sotva vyjeli ze dvora, Alan pobídl koně do klusu, předjel Ralpha a Ralphův kůň hned dychtivě vyrazil za ním.

Wulfrik zaklel, vyskočil na nohy a hnal se za nimi. Gwenda za ním. Wulfrik koně nemohl dohonit, ale Gwenda se děsila, že se Ralph ohlédne a zadrží koně, aby se podíval, co je to za zmatek.

Oba muži se však těšili z temperamentu čerstvých koní, a aniž se ohlédli, rozjeli se cestou ven z vesnice. Za několik vteřin zmizeli z dohledu.

Wulfrik klesl na kolena do bláta.

Gwenda ho dohonila a uchopila ho za paži, aby mu pomohla na nohy. Odstrčil ji tak prudce, že se zapotácela a málem upadla. Byla v šoku: být na ni tak hrubý se mu vůbec nepodobalo.

„Tys mi podrazila nohy,“ vyčetl jí, jakmile se bez její pomoci postavil.

„Zachránila jsem ti život,“ bránila se.

Pohlédl na ni se záští v očích: „Nikdy ti to neodpustím.“

Když Ralph dojel do Earlscastlu, řekli mu, že Roland pro něj neposlal, a už vůbec ne s naléhavou žádostí. Havrani na hradním cimbuří se mu vysmívali.

Alan vysvětlení tušil. „Má to něco společnýho s Annet,“ prohodil. „Zrovna když jsme odjížděli, všiml jsem si, že Wulfrik vychází ze zadních dveří domu. V tu chvíli mě nic nenapadlo, ale je možný, že se ti chtěl postavit.“

„Vsadím se, že chtěl,“ souhlasil Ralph. Sáhl po dlouhé dýce u pasu. „Měls mi to říct – přišla by mi vhod výmluva, proč mu vrazit nůž do břicha.“

„A Gwenda to bezpochyby věděla, proto si možná vymyslela toho posla, aby tě dostala od zuřícího manžela.“

„Samozřejmě,“ přikývl Ralph. „Tím by se vysvětlilo, proč toho posla neviděl už nikdo další – vůbec totiž neexistoval. Ta mazaná mrcha.“

Měl by ji potrestat, jenže to by mohlo být obtížné. Nejspíš by tvrdila, že ji vedly ty nejlepší úmysly, a Ralph by mohl stěží namítat, že se zachovala špatně, když se snažila zabránit manželovi v útoku na pána v jeho domě. A co hůř, kdyby její podvodný trik nějak rozmazával, připoutal by pozornost ke skutečnosti, že ho doběhla. Ne, žádný formální trest jí udílet nebude – i když se možná najde jiný způsob, jak ji ztrestat.

Když už ale byl v Earlscastlu, využil příležitosti vyjet si s hrabětem a jeho družinou na lov a na Annet zapomněl – až do sklonku dalšího dne, kdy si ho Roland povolal do své komnaty. Byl tu s ním pouze hraběcí tajemník, otec Jerome. Roland nevyzval Ralpha, aby se posadil. „Je tu kněz z Wigleigh,“ oznámil mu.

Ralpha to překvapilo. „Otec Gaspard? V Earlscastlu?“

Roland se neobtěžoval odpovídat na tuto řečnickou otázku. „Stěžuje si, že jsi znásilnil nějakou ženu jménem Annet, manželku Billyho Howarda, jednoho z tvých poddaných.“

Ralphovi vynechalo srdce. V životě ho nenapadlo, že by vesničané sebrali odvahu a stěžovali si hraběti. Pro poddaného bylo velice nesnadné obvinit pána před soudním dvorem. Ale třeba jsou prohnaní a někdo ve Wigleigh mohl přesvědčit kněze, aby tu stížnost vznesl.

Ralph nasadil nedbalý výraz. „Nesmysl,“ odpověděl. „Dobrá, vyspal jsem se s ní, ale ona byla svolná.“ Mrkl spiklenecky na Rolanda. „Víc než svolná.“

Přes Rolandovu tvář přeběhl stín znechucení. S tázavým pohledem se obrátil k otci Jeromovi.

Jerome byl vzdělaný, ctižádostivý mladík, takový, jaké Ralph obzvlášť nesnášel. Zatvářil se arogantně: „To děvče je tady. Žena, měl bych říct, třebaže je jí pouze devatenáct. Má silné podlitiny na pažích a krví potřísněné šaty. Prý tě potkala v lese a tvůj zbrojnoš si na ni klekl, aby ji udržel na zemi. A je tu jakýsi Wulfrik, který prohlašuje, že tě viděli, jak odtamtud vyjíždíš."

Ralph si domyslel, že to Wulfrik přesvědčil otce Gasparda, aby zajel do Earlscastlu. „To není pravda," bránil se hlasem, v němž se snažil vyjádřit pobouření.

Jerome se tvářil skepticky. „Proč by lhala?"

„Možná nás někdo viděl a řekl to jejímu manželovi. Ty modřiny jí nejspíš udělal on. Křičela, že to bylo znásilnění, aby už ji nebil. A pak si ušpinila šaty kuřecí krví."

Roland si povzdechl. „Není to trochu krkolomný, Ralphe?" Ralph si nebyl jistý, co tím hrabě myslí. Snad od svých mužů neočekává, že se budou chovat jako ti zatracení mniši!

Roland pokračoval: „Varovali mě, že se budeš takhle chovat. Moje snacha vždycky říkala, že mi způsobíš nepříjemnosti."

„Philippa?"

„Lady Philippa, pro tebe."

Ralphovi svitlo a nevěřícně pronesl: „Tak proto jsi mě nepovýšil, potom, co jsem ti zachránil život – protože proti mně stála *žena?* Jaký budeš mít vojsko, když necháš ženský, aby ti vybíraly muže?"

„Máš pravdu, ovšem, taky proto jsem se nakonec proti jejímu názoru postavil. Ženy si nikdy neuvědomí, že muž, který v sobě nemá ani kapku žluče, je dobrý leda tak k obdělávání půdy. Do bitvy nelze brát žádný měkoty. Ale pravdu měla, když mě varovala, že s tebou budou potíže. V dobách míru nechci být obtěžován žádnými zatracenými kněžími, aby mi tu kňučeli, že někdo znásilnil ženy poddaných. Ať už se to neopakuje. Je mi jedno, jestli se vyspíš s nějakou vesničankou. Když na to přijde, je mi jedno, jestli se vyspíš s nějakým mužem. Ale jestli si vezmeš něčí manželku, ať už je svolná nebo ne, buď připravený nějak se s tím manželem vyrovnat. Většina

venkovanů se dá koupit. Jen se postarej, aby z toho nebyla nepříjemnost pro mě.“

„Ano, pane.“

Jerome se zeptal: „Co mám dělat s tím Gaspardem?“

„Počkej ještě chvilku,“ odpověděl Roland zamyšleně. „Wigleigh leží na hranici mého území, nedaleko pozemků mého syna Williama, je to tak?“

„Ano,“ přisvědčil Ralph.

„Jak daleko od té hranice jsi na to děvče narazil?“

„Asi míli. Byli jsme hned za Wigleigh.“

„Na tom nesejde.“ Obrátil se na Jeroma. „Každý bude vědět, že to je jenom výmluva, ale řekni otci Gaspardovi, že se to celé odehrálo na území lorda Williama, takže já to nemůžu rozsoudit.“

„Velmi dobře, můj pane.“

Ralph nadhodil: „A co když půjdou k Williamovi?“

„O tom pochybuju. Ale jestli na tom budou trvat, budeš se muset s Williamem nějak dohodnout. Ono nakonec vesničany to stěžování omrzí.“

Ralph s úlevou přikývl. Před chvílí se ho na krátkou chvíli zmocnil pocit, že se zatraceně přepočítal a že by ho koneckonců mohli přimět, aby za znásilnění Annet zaplatil. Nakonec se z toho ovšem vyvlékl, tak jak očekával.

„Díky, můj pane.“

Napadlo ho, co by tomu asi řekl jeho bratr. Ta představa ho naplnila hanbou. Snad se to ale Merthin nikdy nedozví.

„Musíme si stěžovat lordu Williamovi,“ oznámil Wulfrik, sotva se vrátili do Wigleigh.

Celá vesnice se shromáždila v kostele, aby si o té záležitosti pohovořili. Byli tu otec Gaspard a Nathan Šafář, zdálo se však, že vše navzdory svému mládí řídí Wulfrik. Vystoupil dopředu a zanechal Gwendu a malého Sammyho v davu.

Gwenda se modlila, aby se rozhodli dál se celou věcí nezabývat. Ne že by si přála, aby Ralph vyvázl bez potrestání – naopak, ráda by viděla, jak se zaživa smaží. Vždyť ona sama zabila dva muže jenom kvůli tomu, že jí vyhrožovali znásilněním. Co chvíli si to během

rokování připomněla a pokaždé se přitom otřásla. Nebylo jí však po chuti, že Wulfrik přijal vedoucí roli. Částečně tomu tak bylo proto, že ho hnal neuhasitelný žár citů vůči Annet. To Gwendu zraňovalo a rozesmutňovalo, ale důležitější bylo, že o něj měla strach. Vzájemná zášť mezi ním a Ralphem už stála Wulfrika dědictví. Jak jinak se mu ještě Ralph pomstí?

Perkin řekl: „Já jsem otec oběti a už si nepřeju žádný další potíže. Je moc nebezpečný stěžovat si na chování nějakýho pána. Vždycky se najde způsob jak stěžovatele potrestat, ať jsi v právu nebo ne. Necháme toho."

„Na to už je pozdě," ozval se Wulfrik. „Už jsme si stěžovali nebo aspoň náš kněz si stěžoval. Když se teď stáhneme, nic tím nezískáme."

„Už jsme zašli moc daleko," stál na svém Perkin. „Přivedli jsme Ralpha do trapný situace před hrabětem. Teď už ví, že si nemůže dělat, co si zamane."

„Naopak," nedal se Wulfrik. „On si myslí, že se z toho vyvlík. Bojím se, že to udělá zas. Žádná žena ve vsi před ním nebude v bezpečí."

Všechno, co teď Perkin říkal, řekla už Wulfrikovi předtím Gwenda. Bez odezvy. Wulfrik s ní sotva promluvil od chvíle, kdy mu u zadního vchodu do panského domu podrazila nohy. Zprvu si namlouvala, že je jenom mrzutý, protože se tehdy cítil jako hlupák. Očekávala, že až se vrátí z Earlscastlu, bude vše zapomenuto. Jenže se mýlila. Celý týden se jí ani nedotkl, ať už v posteli nebo jinde, a málokdy se jí vůbec podíval do očí. Mluvil s ní jednoslabičně nebo jen tak zabručel. Začínalo ji to skličovat.

Ozval se Nathan Šafář: „Proti Ralphovi nikdy nevyhraješ. Poddaní nemají nikdy vrch nad pány."

„Já si tím jistý nejsem," odporoval Wulfrik. „Nepřátele má každý. Třeba nejsme jediný, kdo by rád viděl, jak Ralpha někdo zarazí. Možná ho neuvidíme odsouzenýho u soudu – ale musíme mu způsobit co nejvíc potíží a uvést ho do co největších nepříjemností, jestli chceme, aby si příště moc dobře rozmyslel, než znovu provede takovouhle věc."

Několik vesničanů souhlasně přikyvovalo, ale nikdo na podporu Wulfrikových slov hlas nezvedl a Gwenda začínala doufat, že Wulfrik prohraje. Ovšem její manžel byl pevně odhodlaný a teď se obrátil na kněze. „Co si myslíš ty, otče Gasparde?“

Gaspard byl mladý, chudý a horlivý. Šlechty se nebál. Nebyl ctižádostivý – nechtěl se stát biskupem a přidat se k vládnoucí třídě – neměl tedy žádnou potřebu zavděčit se aristokratům. Odpověděl: „Annet byla krutě zneuctěna, mír naší vesnice byl zločinně narušen a lord Ralph spáchal bezbožný a ohavný hřích, ke kterému se musí přiznat a kát se z něj. Kvůli oběti, kvůli naší vlastní sebeúctě a proto, abychom zachránili lorda Ralpha z plamenů pekelných, musíme jít za lordem Williamem.“

Odpovědí mu bylo souhlasné zamručení.

Wulfrik pohlédl na Billyho Howarda a na Annet sedící bok po boku. Nakonec, pomyslela si Gwenda, lidi nejspíš udělají to, co si budou přát Annet a Billy. „Nechci žádný nepříjemnosti,“ ozval se Billy. „Ale měli bysme dokončit, co jsme začali, kvůli všem ženám ve vesnici.“

Annet nezvedla oči ze země, ale souhlasně přikývla a Gwenda si s hrůzou uvědomila, že Wulfrik vyhrál.

„No, máš, cos chtěl,“ prohodila k němu, když vyšli z kostela.

Zamručel.

Nedala se. „Takže předpokládám, že budeš dál dávat život všanc kvůli cti manželky Billyho Howarda a se svojí ženou budeš odmítat promluvit.“

Neodpověděl. Sammy vycítil nepřátelskou atmosféru a rozplakal se.

Gwenda byla zoufalá. Udělala možné i nemožné, aby dostala milovaného muže, vdala se za něj a porodila mu dítě a on s ní teď zachází jako s nepřítelem. Její otec se k matce nikdy takto nechoval – ne že by Jobyho chování mohlo někomu posloužit jako vzor. Ona ale nemá ani ponětí, jak se k němu chovat. Pokusila se použít Sammyho, držela ho na ruce a druhou se dotýkala Wulfrika ve snaze získat si zpět jeho náklonnost tím, že se spojovala s chlapečkem, kterého miloval. Wulfrik ale jenom poodstoupil a odmítl je oba. Zkusila to i se sexem, v noci se mu tiskla ňadry k zádům, hladila mu břicho, dotýka-

la se jeho údu, ale marně – mohlo jí to být jasné, kdyby si vzpomněla, jak nepřístupný byl vloni v létě, než si Annet vzala Billyho.

Teď plná pocitu marnosti vykřikla: „Co se to s tebou děje? Jenom jsem se snažila zachránit ti život!“

„Nemělas to dělat,“ ucedil.

„Kdybych tě nechala, abys Ralpha zabil, pověsili by tě!“

„Nemělas právo.“

„Co na tom sejde, jestli jsem ho měla nebo ne?“

„To jsou moudra tvýho táty, co?“

Vylekalo ji to. „Co tím myslíš?“

„To tvůj táta si myslí, že nesejde na tom, jestli má nebo nemá právo něco udělat. Když se mu to hodí, udělá to. Třeba tě prodá, aby nakrmil rodinu.“

„Prodali mě, abych byla znásilněná! Já jsem ti podrazila nohu, abych tě zachránila před šibenicí. To je něco úplně jinýho!“

„Dokud si tohle budeš říkat, nikdy nepochopíš jeho ani mě.“

Uvědomila si, že se jí nepodaří získat zpět jeho náklonnost, pokud se mu bude pokoušet dokázat, že se mýlí.

„Hm… pak tomu nerozumím.“

„Vzala jsi mi sílu, abych provedl to, k čemu jsem se rozhodl. Zacházela jsi se mnou tak, jak otec zacházel s tebou, jako s věcí, ne jako s člověkem. Nesejde na tom, jestli jsem měl nebo neměl pravdu. Záleží na tom, že to rozhodnutí mělo zůstat na mně, ne na tobě. Ty to ale nevidíš, stejně jako tvůj táta nevidí, o co tě připravil, když tě prodal.“

Stále ještě se domnívala, že ty dvě věci jsou zcela odlišné, ale nepřela se, protože začínala chápat, co ho tak rozzlobilo. Dychtí po své nezávislosti – do toho se vcítit dokázala, protože to cítí stejně. A právě o to ho oloupila. Zdráhavě připustila: „Já… myslím, že to chápu.“

„Opravdu?“

„V každém případě se pokusím už nic takového nikdy neudělat.“

„Dobrá.“

Věřila jen napůl, že se mýlila, ale zoufale toužila po tom, aby válka mezi nimi už skončila, a tak dodala: „Moc mě to mrzí.“

„V pořádku.“

Moc toho neřekl, ale Gwenda vycítila, že trochu změkl. „Víš, že si nepřeju, aby sis stěžoval na Ralpha u lorda Williama – ale jestli ses tak rozhodl, nepokusím se ti to rozmlouvat.“

„To jsem rád.“

„Vlastně,“ pokračovala, „třeba bych ti mohla i pomoct.“

„Hm?“ pohlédl na ni. „A jak?“

36

Domov lorda Williama a lady Philippy v Casterhamu býval kdysi hradem. Stále ještě tu zůstávala kulatá kamenná hradní věž s cimbuřím, třebaže zborcená a používaná jako chlév. Zeď kolem dvorce byla neporušená, avšak příkop vyschl a zem ve zbývající mírné prohlubni se využívala k pěstování zeleniny a ovocných stromů. Kde kdysi stával padací most, vedla nyní ke strážnímu domku obyčejná rampa.

Gwenda se Sammym v náručí prošla klenutým průchodem strážního domku spolu s otcem Gaspardem, Billym Howardem, Annet a Wulfrikem. Ozbrojený mladík, podle všeho na stráži, si hověl na lavici, ale uviděl kněžský hábit a nezastavil je. Ta uvolněná atmosféra dodala Gwendě odvahy. Doufala, že se jí dostane soukromého slyšení u lady Philippy.

Do domu vešli hlavním vchodem a ocitli se v tradiční rozlehlé síni s vysokými okny připomínajícími okna chrámová. Zdálo se, že síň zabírá polovinu celého domu. Ve zbytku budou zřejmě soukromé pokoje podle moderního způsobu, kdy se zdůrazňuje soukromí šlechtické rodiny a vojenská ochrana hraje podružnou roli.

U stolu seděl muž středních let v kožené tunice a počítal zářezy na tyči. Vzhlédl k nim, dopočítal, udělal si poznámku na břidlicovou tabulku a pozdravil: „Dobrý den přeju, cizinci.“

„Dobrý den, pane šafáři,“ odpověděl Gaspard, který vyrozuměl, čím muž je. „Přišli jsme navštívit lorda Williama.“

„Má se vrátit k večeři, otče,“ odpověděl šafář zdvořile. „Smím se zeptat, co mu chcete?“

Gaspard se pustil do vysvětlování a Gwenda se vytratila ven.

Obešla dům a dostala se k domácí části. U dřevěného přístavku usoudila, že to bude kuchyně. Na stoličce u kuchyňských dveří seděla služebná s pytlem kapusty a ve velké nádobě s vodou z ní omývala bláto. Mladá dívka pohlédla se zalíbením na děťátko. „Jak je starej?“ zeptala se.

„Čtyři měsíce, skoro pět. Jmenuje se Samuel. Říkáme mu Sammy nebo Sam.“

Dítě se na dívku usmálo a ona vzdechla: „Ach.“

Gwenda vysvětlila: „Jsem jenom obyčejná ženská, jako ty, ale potřebuju mluvit s lady Philippou.“

Děvče se zamračilo a zatvářilo se znepokojeně. „Jenom tu pomáhám v kuchyni,“ vymlouvala se.

„Někdy ji ale přece musíš vidět. Můžeš se u ní za mě přimluvit.“

Dívka se ohlédla, jako by měla strach, že by ji někdo mohl zaslechnout. „Nechce se mi.“

Gwenda si uvědomila, že to může být obtížnější, než předpokládala. „Nemohla bys jí jenom předat vzkaz?“ naléhala.

Služebná zavrtěla hlavou.

Vtom se zvnitřku ozval hlas: „Kdo mi chce posílat vzkaz?“

Gwenda strnula a napadlo ji, jestli nebude mít nepříjemnosti. Ohlédla se ke kuchyňským dveřím.

Chvíli nato lady Philippa vstoupila dovnitř.

Nebyla přímo krasavice, ale vypadala dobře. Měla rovný nos a silnou čelist a zelené oči byly velké a jasné. Neusmívala se, vlastně se mírně mračila, z její tváře však přesto vyzařovalo cosi přátelského a chápajícího.

Gwenda jí odpověděla na otázku: „Jsem Gwenda z Wigleigh, má paní.“

„Wigleigh.“ Philippa se zamračila ještě víc. „A copak mi chceš povědět?“

„Týká se to lorda Ralpha.“

„Bála jsem se, že by to tak mohlo být. No, pojď dál, ať se to dítě ohřeje u kuchyňského ohně.“

Mnohé šlechtičny by odmítly hovořit s někým tak nízkého postaveni, ale Gwenda uhádla, že Philippa skrývá pod tím dosti působi-

vým zevnějškem dobré srdce. Následovala Philippu dovnitř. Sammy začal fňukat a Gwenda mu podala prs.

„Můžeš se posadit," vybídla ji Philippa.

To bylo ještě neobvyklejší. Poddaný zůstával obvykle stát, mluvil-li s paní. Philippa je tak laskavá kvůli dítěti, domnívala se Gwenda.

„No tak, ven s tím," vyzvala ji Philippa. „Co provedl Ralph?"

„Možná si vzpomeneš, paní, na tu rvačku na trhu s vlnou v Kingsbridgi minulý rok."

„To určitě ano. Ralph osahával jednu vesničanku a její pohledný mladý snoubenec mu přerazil nos. Ten chlapec to samozřejmě neměl dělat, jenže Ralph je dobytek."

„To vážně je. Minulej tejden narazil na to samý děvče, Annet, v lese. Jeho zbrojnoš ji držel na zemi a Ralph ji znásilnil."

„Pane na nebi." Philippa vypadala velmi nešťastně. „Ten Ralph je hovado, prase, je to kanec. Věděla jsem, že z něj nikdy neměl být lord. Říkala jsem tchánovi, že ho nemá povyšovat."

„Škoda, že se hrabě neřídil tvou radou."

„A teď předpokládám, že se snoubenec dovolává spravedlnosti."

Gwenda zaváhala. Nebyla si jistá, kolik z toho zamotaného příběhu má vyprávět. Ale cítila, že by se dopustila chyby, kdyby něco zatajila. „Annet je vdaná, paní, ale za někoho jinýho."

„Které šťastné děvče tedy dostalo toho krasavce?"

„Wulfrik se čirou náhodou oženil se mnou."

„Blahopřeji."

„Wulfrik je ale tady, společně s Annetiným manželem, aby svědčil."

Philippa upřela na Gwendu pronikavý pohled a už se zdálo, že něco poznamená, ale pak si to rozmyslela. „Proč jsi sem tedy přišla? Wigleigh přece neleží na území mého manžela."

„K tý události došlo v lese a podle hraběte to je půda lorda Williama, takže on sám nemůže nic rozsoudit."

„To je výmluva. Roland rozsuzuje, cokoli se mu zachce. Jen prostě nechce potrestat muže, kterého nedávno povýšil."

„V každým případě je tu i vesnický kněz, aby lordu Williamovi pověděl, co se stalo."

„A co chceš, abych udělala já?“

„Jsi žena, chápeš to. Víš, jaký výmluvy mají muži, když jde o znásilnění. Vykládají, že ta holka na něj určitě dělala oči nebo se chovala vyzývavě.“

„Ano.“

„Jestli to Ralphovi nějak projde, mohl by to udělat znova – třeba mně.“

„Nebo mně,“ dodala Philippa. „Měla bys vidět, jak na mě civí – jako pes na husu na rybníce.“

To znělo povzbudivě. „Třeba bys mohla přimět lorda Williama, aby pochopil, jak je důležitý, aby to Ralphovi jen tak neprošlo.“

Philippa přikývla. „Myslím, že bych mohla.“

Sammy přestal pít a usnul. Gwenda vstala. „Děkuju ti, paní.“

„Jsem ráda, žes za mnou přišla,“ rozloučila se Philippa.

Lord William si je předvolal příští den zrána. Setkali se s ním ve velké síni. Gwendu potěšilo, že vedle něj sedí lady Philippa. Pohlédla přátelsky na Gwendu a Gwenda doufala, že to znamená, že s manželem promluvila.

William byl vysoký a černovlasý jako jeho hraběcí otec, ale vlasy mu ustupovaly a lebka nad tmavým vousem a obočím naznačovala, že rozhoduje uvážlivěji, v souladu se svou pověstí. Prohlédl si krví potřísněné šaty i Annetiny podlitiny, které byly nyní už modré spíše než červené a zanícené jako dřív. Na tváři lady Philippy přesto vyvolaly hněvivý pohled. Gwenda si pomyslela, že ho nevyvolala ani tak závažnost zranění jako spíš odpudivá představa svalnatého zbrojnoše klečícího na dívčiných pažích a tisknoucího ji k zemi, aby ji jiný muž mohl znásilnit.

„Až dosud jsi všechno udělala správně,“ obrátil se William k Annet. „Šla jsi okamžitě do nejbližší vsi, ukázala jsi svá zranění mužům dobré pověsti a pojmenovala jsi útočníka. Teď musíš předložit žalobu smírčímu soudci u hrabského soudu v Shiringu.“

Vypadala znepokojeně. „Co to znamená?“

„Žaloba je obvinění a sepisuje se latinsky.“

„Neumím psát anglicky, pane, tím míň latinsky.“

„Může ti to sepsat otec Gaspard. Soudce předloží žalobu porotě a ty jim povíš, co se stalo. Dokážeš to? Třeba budou chtít znát trapné podrobnosti.“

Annet rozhodně přikývla.

„Jestli ti uvěří, nařídí šerifovi, aby předvolal lorda Ralpha před soud a měsíc poté bude souzen. Pak budeš potřebovat dva ručitele, lidi, kteří se zavážou k určité finanční částce a tím zaručí, že se dostavíš k přelíčení.“

„Kdo ale budou mí ručitelé?“

„Jeden z nich může být otec Gaspard a já budu ten druhý. Ty peníze složím.“

„Děkuju ti, pane!“

„Poděkuj mé manželce, která mě přesvědčila, že nemůžu dovolit, aby byl králův mír na mém území narušen takovým zločinem, jako je znásilnění.“

Annet vrhla vděčný pohled na lady Philippu.

Gwenda pohlédla na Wulfrika. Už stačila povědět manželovi o rozhovoru s lordovou manželkou. Teď se jejich pohledy setkaly a Wulfrik téměř neznatelně přikývl. Pochopil, že to je její zásluha.

William pokračoval. „Při soudním líčení budeš znovu všechno vyprávět. Tvoji přátelé budou muset svědčit: Gwenda vypoví, že tě viděla vycházet z lesa v šatech potřísněných krví, otec Gaspard vypoví, že ses mu svěřila s tím, co se stalo, a Wulfrik potvrdí, že viděl Ralpha s Alanem odjíždět z místa činu.“

Všichni vážně přikývli.

„A ještě pár slov. Něco jsi tady začala a nemůžeš to už zarazit. Stáhnout stížnost je urážka a byla bys tvrdě potrestaná – nehledě na pomstu, kterou by ti Ralph mohl přichystat.“

Annet odpověděla: „Já svoje rozhodnutí nezměním. Ale co se stane s Ralphem? Jak ho potrestají?“

„Za znásilnění existuje pouze jediný trest,“ odpověděl lord William. „Pověsí ho.“

Všichni spali ve velké hradní síni společně s Williamovými sluhy, zbrojnoši a psy zabaleni do plášťů a schouleni na zemi na rákosových rohožích. Sotva světlo z uhlíků v obrovském krbu poněkud po-

haslo, Gwenda natáhla váhavě ruku k manželovi, opatrně se dotkla jeho paže a pohladila vlněný plášť. Od toho znásilnění se nemilovali a ona si nebyla jistá, jestli ji Wulfrik chce či nikoli. Těžce ho rozhněvalo, když mu podrazila nohy: bude mít pocit, že její zásah u lady Philippy to nějak napravil?

Zareagoval okamžitě. Přitáhl ji k sobě a políbil ji. Vděčně mu spočinula v náručí. Chvíli se spolu mazlili. Gwenda byla tak šťastná, že jí bylo do pláče.

Čekala, až se na ni překulí, ale neměl se k tomu. Poznala, že by to rád udělal, protože se choval velice láskyplně a penis v její ruce byl hodně tvrdý; snad ale váhá dělat to ve společnosti tolika jiných lidí. Samozřejmě, že se lidi v takových prostorách milovali, bylo to obvyklé a nikdo tomu nevěnoval pozornost. Wulfrik se ale asi trochu stydí.

Gwenda byla nicméně rozhodnutá zpečetit jejich obnovenou lásku a po chvíli si na něj lehla a přetáhla přes oba plášť. Když se začali pohybovat, spatřila jen pár yardů od nich dospívajícího chlapce, který je pozoroval doširoka otevřenýma očima. Dospělí by se ovšem zdvořile odvrátili, on byl však ve věku, kdy sex pro něj představoval fascinující tajemství, a očividně od nich nedokázal odtrhnout pohled. Gwenda se cítila tak šťastná, že jí to bylo skoro lhostejné. Pohlédla mu do očí a pak se na něj usmála, aniž se přestala pohybovat. V šoku otevřel ústa a ohromily ho smrtelné rozpaky. Zahanbeně se převrátil stranou a přikryl si oči paží.

Gwenda přetáhla plášť přes svou i Wulfrikovu hlavu, zabořila mu tvář do krku a oddala se rozkoši.

37

Když šla Caris podruhé ke královskému soudu, cítila sebedůvěru. Rozlehlé prostory soudního sálu Westminsterského paláce ani množství zámožných a mocných, kteří se shromažďovali kolem soudních lavic, jí už nenaháněly strach. Už zde jednou byla, věděla, jak to tu chodí, a vše, co jí před rokem připadalo tak podivné, jí nyní bylo dobře známé. Dokonce měla na sobě i šaty podle londýnské módy, zelené na pravé straně a modré na levé. Těšilo ji prohlížet si lidi ko-

lem a číst jim jejich život z tváří: sebejistých či zoufalých, zmatených či prohnaných. Podle dokořán otevřených očí a nejistého chování dokázala rozpoznat lidi, kteří byli v hlavním městě noví, a cítila se příjemně vědoucí a nadřazená.

Měla-li nějaké obavy, pak se soustřeďovaly na jejího právníka Francise Bookmana. Byl mladý a dobře obeznámený a zdál se – jako podle ní většina právníků – velice sebejistý. Malý muž s pískovými vlasy a hbitými pohyby, vždy hotový pustit se do sporu, v ní vzbuzoval představu drzého ptáčka na okenní římse, který klove do drobečků a útočí, aby odehnal soupeře. Oznámil jim, že jejich případ je nevyvratitelný.

Godwyn měl samozřejmě Gregoryho Longfellowa. Vyhrál mu při s hrabětem Rolandem a Godwyn ho přirozeně požádal, aby znovu převorství zastupoval. Prokázal své schopnosti, zatímco Bookman byl neznámý. Caris měla přesto v rukávu zbraň, něco, co bude pro Godwyna představovat otřes.

Godwyn nedával najevo, že by si byl vědom toho, že zradil Caris, jejího otce a celé město Kingsbridge. Vždycky představoval sám sebe jako reformátora, netrpělivého vůči převorovi Anthonymu, který byl staromilec, vnímajícího potřeby města a usilujícího o blaho mnichů i obchodníků. Pak, rok poté co se stal převorem, se obrátil na zcela opačnou stranu a stal se z něj ještě větší zastánce starých pořádků, než byl Anthony. A přece se zdálo, že se za to vůbec nehanbí. Caris vzplála hněvem, kdykoli na to pomyslela.

Nemá žádné právo nutit lidi z města, aby používali valchovací mlýn. Jeho další nepřiměřené požadavky – zákaz používání ručních mlýnku, pokuty za soukromé rybníky a ohrady – byly teoreticky správné, byť nesmírně drsné. Ovšem valchovací mlýn by měl být bezplatný a Godwyn to ví. Caris by ráda věděla, jestli věří, že odpustitelný je každý podvod za předpokladu, že byl vykonán ve jménu Božího díla. Boží muži by měli být ve věci cti dozajista *více* zásadoví než laici a ne méně!

Zatímco postávali u soudu a čekali, až jejich případ přijde na řadu, zmínila se o tom otci. Řekl: „Nikdy jsem nevěřil nikomu, kdo hlásal morálku z kazatelny. Tyhle povýšené typy si vždycky najdou výmluvu, proč musejí přestoupit svá vlastní pravidla. Radši jednám s

obyčejným hříšníkem, který si myslí, že se mu nejspíš v dlouhodobém výhledu vyplatí mluvit pravdu a plnit sliby. Ten pravděpodobně názor nezmění.“

V takových okamžicích, kdy se tatínek choval jako zastara, si Caris uvědomovala, jak moc se změnil. Dnes už neprojevoval tak často bystrou mysl a rychlý úsudek. Častěji býval spíš zapomnětlivý a roztržitý. Caris chovala podezření, že to s ním začalo jít z kopce o pár měsíců dřív, než si toho povšimla, a nejspíš tomu lze připsat na vrub ono katastrofální selhání, že nedokázal předvídat zhroucení trhu s vlnou.

Po několikadenním čekání je předvolali k siru Gilbertu Wheatfieldovi, růžolícímu soudci se zkaženými zuby, který před rokem rozhodl ve prospěch převorství proti hraběti Rolandovi. Carisina sebedůvěra se začala vytrácet, jakmile se soudce posadil na lavici u východní stěny. Děsilo ji, že pouhý smrtelník má mít takovou moc. Kdyby učinil nespravedlivé rozhodnutí, byl by Carisin nový podnik na výrobu látek zničen, její otec zruinován a nikdo by nebyl schopen zaplatit nový most.

Když potom začal mluvit její advokát, hned se cítila lépe. Francis zahájil slovy o historii valchovacího mlýna, vysvětlil, jak ho vynalezl legendární Jack Stavitel, který sestrojil ten první, a jak pak převor Philip dal lidem z města právo bezplatně ho užívat.

Potom se zabýval Godwynovými protiargumenty, a předem tak převora odzbrojil. „Je pravda, že mlýn je ve velice špatném stavu, je pomalý a náchylný k častým poruchám,“ uznal. „Jak může ale převor tvrdit, že na něj lidi ztratili právo? Mlýn se nachází ve vlastnictví převorství a na převorství je, aby ho udržovalo v dobrém stavu. Skutečnost, že převor tuto povinnost neplnil, na tom nic nemění. Lidi nemají právo mlýn opravovat a určitě to není jejich povinnost. Převor Philip jim ho poskytl bez jakýchkoli podmínek.“

V tuto chvíli vytáhl Francis svou skrytou zbraň. „V případě, že by se převor pokusil prohlašovat, že tento dar *byl* něčím podmíněn, vyzývám soud, aby si přečetl opis poslední vůle převora Philipa.“

Do Godwyna jako když uhodí. Snažil se předstírat, že se poslední vůle ztratila. Jenže Thomas Langley nedávno souhlasil, že se

po ní kvůli Merthinovi podívá. Tajně ji na jeden den vytáhl z knihovny, a to stačilo, aby ji Edmund dal opsat.

Caris si nemohla pomoct; užívala si pohled na Godwynovu zděšenou a vzteklou tvář, poté co zjistil, že jeho podvod byl zmařen. Vystoupil dopředu a zeptal se rozhořčeně: „Jak jste se k tomu dostali?“

Ta otázka ho prozradila. Nezeptal se: „Kde jste to našli?“ – což by byl logický dotaz, kdyby se byla poslední vůle skutečně ztratila.

Gregory Longfellow vypadal otráveně a mávnutím ruky Godwyna umlčel. Godwyn zavřel ústa a stáhl se dozadu, protože si uvědomil, že se prozradil – už je ale určitě pozdě, pomyslela si Caris. Soudce přece musí vidět, že jediný důvod Godwynova vzteku tkví v tom, že ví, že listina mluví ve prospěch lidí z města a on se to pokusil zatajit.

Francis rychle nato skončil – dobré rozhodnutí, pomyslela si Caris, protože soudce bude mít v čerstvé paměti Godwynovu licoměrnost, zatímco Gregory bude uvádět argumenty pro obhajobu.

Ovšem Gregoryho postup je všechny dokonale překvapil.

Předstoupil a obrátil se k soudci: „Pane, Kingsbridge není město s královskou chartou.“ Odmlčel se, jako by už nebylo zapotřebí nic víc dodávat.

Po formální stránce to byla pravda. Většině měst bylo královskou chartou přiznáno právo svobodně obchodovat a konat trhy, aniž měla povinnosti vůči místnímu hraběti či baronovi. Občané byli svobodní lidé zavázaní věrností pouze králi a nikomu jinému. Několik měst však zůstávalo tak jako Kingsbridge majetkem vrchnosti, obvykle biskupa nebo převora: například St. Albans a Bury St. Edmunds. Jejich status byl méně jasný.

Soudce prohlásil: „To ovšem mění situaci. Ke královskému soudu se mohou odvolávat pouze svobodní lidé. Co k tomu chceš dodat, Francisi Bookmane? Jsou tvoji klienti poddaní?“

Francis se obrátil k Edmundovi a zeptal se tichým, naléhavým hlasem: „Už se někdy lidi z města odvolávali ke královskému soudu?“

„Ne. Převor –“

„Ani farní cech? Ani někdy před vámi?“

„Není o tom žádný záznam –“

„Takže precedentem argumentovat nemůžeme. Ksakru.“ Francis se znovu obrátil k soudci. Jeho ustaraná tvář se vmžiku proměnila v sebejistou a on mluvil, jako by bylo pod úroveň jednat o něčem tak triviálním. „Pane, obyvatelé toho města jsou svobodní. Požívají měšťanských výsad.“

Gregory řekl rychle: „Žádný všeobecně platný model měšťanských výsad neexistuje. Na různých místech znamená různé věci.“

Soudce se zeptal: „Jsou tyto zvyklosti nějak oficiálně sepsány?“

Francis pohlédl na Edmunda, který zavrtěl hlavou. „Žádný převor by nikdy nedal souhlas, aby se taková věc sepsala,“ zamumlal.

Francis se znovu obrátil k soudci. „Žádné písemné vyjádření není, pane, ale je jasné –“

„Pak tento soud musí rozhodnout, jestli jste, či nejste svobodní,“ přerušil ho soudce.

Edmund promluvil přímo k soudci. „Pane, občané mohou svobodně kupovat a prodávat své domy.“ To bylo důležité právo, které se neudělovalo poddaným; ti potřebovali svolení svého pána.

Gregory namítl: „Ale máte feudální povinnosti. Musíte používat převorovy mlýny a rybníky.“

Sir Wilbert řekl: „Na rybníky zapomeňte. Rozhodující činitel je vztah obyvatel města ke královskému právnímu systému. Přijímá město bez omezení králova šerifa?“

Na to odpověděl Gregory. „Ne, musí o povolení vstupu do města požádat.“

Edmund rozhořčeně prohlásil: „To je rozhodnutí převora, ne naše!“

Sir Wilbert přikývl. „Dobrá. Slouží obyvatelé města v královských porotách, nebo požadují úlevy?“

Edmund zaváhal. Godwyn jen zářil. Účastnit se jednání porot byla práce časově náročná a pokud kdo mohl, vyhnul se jí. Po chvíli Edmund přiznal: „Požadujeme úlevy.“

„Takže tím je to vyřešeno,“ prohlásil soudce. „Jestliže tuto povinnost odmítáte na základě toho, že jste poddaní, nemůžete se odvolávat přes hlavu své vrchnosti ke královu soudu.“

Gregory prohlásil vítězoslavně. „V tomto smyslu vás snažně prosím, abyste žádost těch lidí z města zamítl.“

„Tak rozhodnuto,“ prohlásil soudce.

Francis vypadal pobouřeně. „Pane, smím promluvit?“

„Ovšemže ne,“ odpověděl soudce.

„Ale pane –“

„Ještě slovo a budu to považovat za urážku soudu.“

Francis zavřel ústa a sklopil hlavu.

Sir Wilbert zvolal: „Další případ!“

Začal mluvit další právník.

Caris byla jako omámená.

Francis se obrátil k ní a jejímu otci a ohradil se: „Měli jste mi říct, že jste poddaní!“

„My nejsme.“

„Soudce právě rozhodl, že jste. Nemůžu vyhrát při, když mám jen kusé informace.“

Rozhodla se, že se s ním nebude handrkovat. Byl to typ mladíka, který by vlastní pochybení nepřipustil.

Godwyn byl tak potěšený sám sebou, že málem pukl. Při odchodu si nemohl odpustit poslední poznámku. Zahrozil prstem na Edmunda a Caris. „Doufám, že v budoucnu pochopíte, že je moudré podřídit se vůli Boží,“ pronesl slavnostně.

Caris odpověděla: „Hele, odprejskni,“ a otočila se k němu zády.

Promluvila k otci. „To znamená, že jsme úplně bezmocní! Prokázali jsme, že máme právo používat valchovací mlýn zdarma, ale Godwyn má pořád právo nás odmítnout!“

„Zdá se,“ přikývl.

Obrátila se k Francisovi. „Musí přece existovat *něco*, co můžeme udělat,“ naléhala rozzlobeně.

„Hm,“ odpověděl. „Můžete z Kingsbridge udělat samosprávné město s královskou chartou, ve které budou stanovena vaše práva a svobody. Pak budete mít přístup ke královskému soudu.“

Caris spatřila záblesk naděje. „Jak to máme provést?“

„Požádáte o to krále.“

„Udělí nám tu chartu?“

„Jestliže budete argumentovat tím, že to potřebujete, abyste mohli platit daně, určitě vás vyslyší.“

„Pak to musíme zkusit.“

Edmund ji upozornil: „Godwyn bude zuřit.“

„Tak ať,“ odpověděla Caris zarputile.

„Nepodceňuj ten souboj,“ varoval ji otec. „Víš, jak je nelítostný, i když se to týká drobných rozepří. Něco takového povede k totální válce.“

„Tak budiž,“ odpověděla Caris chmurně. „Totální válka.“

„Ach, Ralphe, jaks to mohl udělat?“ naříkala matka. Merthin zkoumal bratrovu tvář v mdlém světle rodičovského domu. Zdálo se, že Ralph je rozpolcen mezi úplným zapíráním a sebeobhajováním.

Nakonec odpověděl: „Ona mě svedla.“

Maud byla víc nešťastná než rozzlobená. „Ale Ralphe, vždyť je to manželka jiného muže!“

„Manželka venkovana.“

„I tak.“

„Nedělej si starosti, mami, oni nikdy neodsoudí pána na základě slova nějakýho vesničana.“

Merthin si tak jistý nebyl. Ralph je jen malý pán a vypadá to, že vyvolal nevoli Williama z Casteru. Nikdo nemůže vědět, jak soud dopadne.

Jejich otec pronesl přísně: „I jestli tě neshledají vinným – za což se modlím – jen pomysli na tu hanbu! Jsi synem rytíře – jak jsi na to mohl zapomenout?“

Merthin byl zděšený a rozrušený, nebyl však překvapený. V Ralphově povaze vězel odjakživa onen sklon k násilí. V dobách jejich dětství byl vždy připravený ke rvačce a Merthin ho často odvedl od pěstního souboje tím, že střet zmírnil smířlivým slovem nebo vtipem. Kdyby se toho odporného znásilnění dopustil kdokoli jiný než jeho bratr, Merthin by si přál vidět toho muže viset.

Ralph neustále vrhal letmé pohledy na Merthina. Měl obavy z bratrova odsudku – možná víc než z matčina. Vždycky ke staršímu bratrovi vzhlížel. Merthin si přál jediné: aby existoval nějaký způsob,

jak Ralphovi zabránit v útocích na lidi, když už nyní u sebe nemá bratra, který by mu bránil ve střetech.

Rozhovor se silně rozrušenými rodiči vypadal na delší dobu, ale ozvalo se zaklepání na dveře toho velmi skromného příbytku a vešla Caris. Usmála se na Geralda a Maud, ale když zahlédla Ralpha, výraz v tváři se jí změnil.

Merthin si domyslel, že přišla za ním. Vstal. „Nevěděl jsem, že už jsi z Londýna zpátky."

„Právě jsem dorazila," odpověděla. „Můžeme si chvíli promluvit?"

Přehodil si plášť přes ramena a vyšel s ní ven do šera studeného prosincového dne. Od chvíle, kdy ukončila jejich milostný vztah, už uplynul rok. Věděl, že její těhotenství skončilo v nemocnici, a uhádl, že si potrat nějak záměrně přivodila. V několika následujících týdnech ji dvakrát požádal, aby se k němu vrátila, ale Caris odmítla. Bylo to matoucí: cítil, že ho stále miluje, ale nedala se oblomit. Vzdal se vší naděje a předpokládal, že zármutek za nějaký čas pomine. Dosud se to však nestalo. Srdce mu stále bilo rychleji, kdykoli ji spatřil, a když s ní mluvil, cítil se šťastnější než při čemkoli jiném na světě.

Došli na hlavní ulici a zahnuli ke Zvonu. Krčma zela v pozdním odpoledni prázdnotou. Objednali si horké kořeněné víno.

„Tu při jsme prohráli," oznámila mu Caris.

Merthina to ohromilo. „Jak je to možné? Měli jste přece poslední vůli převora Philipa –"

„Nebylo to nic platné." Merthin viděl, že je hořce zklamaná. Vysvětlila mu to. „Godwynův mazaný advokát namítal, že obyvatelé Kingsbridge jsou převorovi poddaní a poddaní nemají právo odvolávat se ke královskému soudu. Soudce případ zamítl."

Merthin se rozzlobil. „Ale to je pitomost. To znamená, že převor si muže dělat, co se mu zlíbí, bez ohledu na zákony a privilegia –"

„Já vím."

Merthin si uvědomil, že je netrpělivá, protože on říká to, co si ona sama už říkala mnohokrát. Potlačil své pobouření a pokusil se být věcný. „Co budete dělat?"

„Požádáme o královskou chartu. Ta město osvobodí od převorovy nadvlády. Náš právník si myslí, že máme velkou šanci uspět. Jenže on si taky myslel, že to s tím valchovacím mlýnem vyhrajeme. Ovšem král zoufale potřebuje peníze na válku s Francií. Potřebuje vzkvétající města, která mu budou odvádět hodně peněz na daních.“

„Jak dlouho by trvalo, než dostaneme chartu?“

„To je ta špatná zpráva – přinejmenším rok, možná víc.“

„A do té doby nemůžeš vyrábět šarlatovou látku.“

„S tím starým valchovadlem ne.“

„Takže budeme muset zastavit práce na mostě.“

„Nevidím žádnou cestu jak z toho ven.“

„Ksakru.“ Zdálo se to tak nerozumné. Mají na dosah ruky prostředek jak obnovit zdárný rozvoj města a brání jim v tom paličatost jediného muže. „Jak jsme všichni toho Godwyna špatně odhadli,“ povzdechl si Merthin.

„Ani mi to nepřipomínej.“

„Musíme uniknout z jeho nadvlády.“

„Já vím.“

„Ale dřív než ode dneška za rok.“

„Kéž by se našel nějaký způsob.“

Merthin si namáhal mozek. A zároveň si pozorně prohlížel Caris. Měla na sobě nové šaty z Londýna, podle současné módy dvojbarevné, a ty jí dodávaly zdání rozpustilosti, přestože byla vážná a plná úzkosti. Barvy šatů, temně zelená a středně modrá, způsobily, že jí oči jiskřily a pleť zářila. Tohle se mu stávalo každou chvíli. Býval zabraný do hovoru s ní, probírali nějaký problém ve spojitosti s mostem – zřídka se bavili o něčem jiném – a on si zničehonic uvědomil, jak je Caris krásná.

I když přemýšlel o tomhle, část jeho mysli, která se zaobírala řešením problémů, přišla s návrhem. „Měli bychom si postavit vlastní valchovací mlýn.“

Caris zavrtěla hlavou. „To by bylo nezákonné. Godwyn by nařídil Johnu Konstáblovi, aby ho zničil.“

„Co kdybychom ho postavili mimo město?“

„Ty myslíš postavit ho v lese? To je taky nezákonné. Hned bys měl na krku královy lesmistry.“ Královi lesmistři vynucovali dodržování zákona v lesích.

„Tak tedy v lese ne. Někde jinde.“

„Ať s tím půjdeš, kam chceš, budeš potřebovat svolení nějakého lorda.“

„Můj bratr je lord.“

Při zmínce o Ralphovi přeběhl přes Carisinu tvář výraz znechucení, ten výraz se ale změnil, když si promyslela, co Merthin říká. „Postavit valchovací mlýn ve Wigleigh?“

„Proč ne?“

„Je tam někde rychle tekoucí voda, která by poháněla mlýnské kolo?“

„Myslím, že je – ale pokud není, může ho pohánět vůl, tak jako prám u přívozu.“

„Nechal by tě to Ralph udělat?“

„Ovšem. Je to můj bratr. Jestli ho požádám, bude souhlasit.“

„Godwyn se vzteky pomine.“

„Ralphovi na Godwynovi nezáleží.“

Merthin viděl, že Caris je potěšená a vzrušená. Co ale cítí k němu? Je ráda, že přišli na to jak problém vyřešit, a nedočkavá, aby vypekla Godwyna. Víc z její mysli však vyčíst nedokázal.

„Pojď si to promyslet, dřív než se začneme radovat,“ vyzvala ho. „Godwyn vydá nařízení, že se z Kingsbridge nesmí odvážet látka, aby se někde jinde valchovala. Takovéhle nařízení má spousta měst.“

„Prosadit takové nařízení by pro něj bylo hodně těžké bez spolupráce s cechem. A jestli ho prosadí, lze to obejít. Většina látek se tak jako tak tká ve vesnicích, ne?“

„Ano –“

„Tak je nevoz do města. Pošli je od tkalců do Wigleigh. Tam se to obarví, vyvalchuje v tom novém mlýně a odveze do Londýna. Godwyn nebude mít žádnou soudní pravomoc.“

„Jak dlouho by ho trvalo postavit?“

Merthin uvažoval. „Dřevěná konstrukce se může udělat za pár dní. Stroj bude taky dřevěný, jenže to bude trvat dýl, protože se to

musí přesně odměřit. Nejvíc času zabere dostat tam lidi a materiál. Pohromadě bych mlýn mohl mít tak týden po Vánocích.“

„To je úžasné,“ zvolala. „Uděláme to.“

Elizabeth hodila kostkou a přesunula svůj poslední žeton do cíle na hrací desce. „Vyhrála jsem!“ zvolala. „Je to tři ze tří. Zaplať.“

Merthin jí podal stříbrnou penci. V tabule ho doposud porazili pouze dva lidé: Elizabeth a Caris. Nevadilo mu prohrát. Za důstojného soupeře byl vděčný.

Opřel se dozadu v židli a usrkl si hruškového vína. Bylo chladné, lednové sobotní odpoledne a už se setmělo. Elizabethina matka spala v křesle u ohně a tiše pochrupovala otevřenými ústy. Pracovala u Zvonu, ale kdykoli Merthin navštívil její dceru, byla doma. Měl to takhle raději. Znamenalo to, že se nikdy nemusel rozhodovat, jestli má Elizabeth políbit nebo ne. To byl problém, kterému nechtěl čelit. Ovšemže by ji rád políbil. Pamatoval se na dotek jejích chladných rtů a pevnost plochých prsou. Ovšem znamenalo by to, že připouští, že jeho milostný vztah s Caris navždy skončil, a na to dosud nebyl připraven.

„Jak to vypadá s novým valchovacím mlýnem ve Wigleigh?“ zeptala se Elizabeth.

„Je hotový a běží,“ odpověděl Merthin pyšně. „Caris už tam valchuje látky týden.“

Elizabeth zvedla obočí. „Sama?“

„Ne, to byl jen řečnický obrat. Ve skutečnosti valchovadlo obsluhuje Mark Tkadlec, i když zaučuje některé muže ze vsi, abv to mohli převzít.“

„Pro Marka bude dobré, jestli se stane Carisiným zástupcem. Celý život byl chudý – tohle je velká příležitost.“

„Carisin nový podnik bude dobrý pro nás všechny. Bude to znamenat, že můžu dostavět most.“

„Caris je chytré děvče,“ prohodila Elizabeth bezvýrazným hlasem. „Jenže co tomu řekne Godwyn?“

„Nic. Nejsem si jistý, jestli o tom vůbec ví.“

„Ale dozví se to.“

„Nevěřím, že s tím něco zmůže.“

„On je hodně pyšný člověk. Jestli ho přelstíš, nikdy ti to neodpustí.“

„S tím dokážu žít.“

„A co most?“

„Práce se přes všechny nesnáze opozdily proti plánu jen o pár týdnů. Stálo to nějaké peníze, aby se práce dohnaly, ale budeme schopni most používat – s dočasnou dřevěnou vozovkou – už o příštím trhu s vlnou.“

„Vy dva s Caris jste zachránili město.“

„Ještě ne – ale zachráníme ho.“

Ozvalo se zaklepání na dveře a Elizabethina matka se s trhnutím probudila. „Kdo by to mohl bejt?“ podivila se. „Venku je tma.“

Byl to jeden z Edmundových učedníků. „Na schůzi farního cechu chtějí mluvit s mistrem Merthinem,“ oznámil.

„Kvůli čemu?“ zeptal se Merthin.

„Mistr Edmund říkal, abych ti vyřídil, že s tebou chtějí mluvit na schůzi farního cechu,“ opakoval chlapec. Zřejmě se ten vzkaz naučil nazpaměť a nic víc už nevěděl.

„Bude to asi něco kvůli mostu,“ obrátil se Merthin k Elizabeth. „Dělají si starosti s náklady.“ Vzal si plášť. „Díky za víno – a za hru.“

„Zahraju si s tebou, kdykoli budeš chtít,“ ujistila ho.

Merthin kráčel vedle učedníka do cechovního domu na hlavní ulici. Cech pořádal schůzi, nikoli banket. Asi dvacet nejvýznamnějších lidí z Kingsbridge sedělo u dlouhého stolu na kozách, někteří popíjeli pivo nebo víno a tiše spolu rozmlouvali. Merthin vycítil napětí a vztek a začaly se ho zmocňovat obavy.

Edmund seděl v čele stolu. Vedle něj byl převor Godwyn. Převor nebyl členem cechu: jeho přítomnost naznačovala, že Merthinova domněnka byla správná a schůze se koná kvůli mostu. Matricularius Thomas nicméně přítomen nebyl, zato Philemon ano. To bylo divné.

Merthin měl s Godwynem nedávno malou rozepři. Smlouva zněla na rok a platit mu měli dvě pence denně plus pronájem ostrova Malomocných. Nastal čas na její obnovení a Godwyn navrhl, že bude Merthinovi platit i nadále pouze dvě pence denně. Merthin trval na čtyřech pencích a Godwyn nakonec ustoupil. Stěžoval si na to cechu?

Edmund promluvil s příznačnou úsečností. „Zavolal jsem tě sem, protože převor Godwyn si přeje propustit tě jako mistra stavitele zodpovědného za most.“

Merthin měl pocit, jako by ho někdo štípl do tváře. Něco takového neočekával. „Cože?“ vyrazil ze sebe. „Ale vždyť Godwyn mě jmenoval!“

Godwyn zasáhl: „A proto mám právo tě i propustit.“

„Ale proč?“

„Práce se oproti plánu opozdily a překročil jsi rozpočet.“

„Proti plánu se opozdily, protože hrabě zavřel kamenolom – a rozpočet jsem překročil, protože jsem musel vydat nějaké peníze, abych to zpoždění dohnal.“

„Výmluvy.“

„Vymyslel jsem si snad povozníkovu smrt?“

Godwyn odsekl: „Zabil ho tvůj vlastní bratr!“

„Co to má s čímkoli společného?“

Godwyn jeho otázku pominul. „Muž obviněný ze znásilnění!“ dodal.

„Nemůžeš propustit mistra stavitele kvůli chování jeho bratra.“

„Kdo jsi, abys mi říkal, co můžu dělat?“

„Jsem stavitel tvého mostu!“ Vzápětí Merthina napadlo, že mnoho z jeho stavitelské práce už bylo dokončeno. Navrhl všechny nejsložitější části a vyrobil dřevěné šablony, podle nichž se řídili kameníci. Postavil ochranné jímky, které nikdo jiný postavit neumí. A sestrojil plovoucí jeřáby a kladkostroje potřebné k přemístění těžkých kamenů doprostřed řeky. Teď už to dokáže dokončit kterýkoli stavitel, uvědomil si zdrceně.

„Obnovení tvojí smlouvy nebylo ničím garantováno,“ prohlásil Godwyn.

To byla pravda. Merthin se rozhlížel a hledal podporu. Nikdo mu nepohlédl do očí. Usoudil, že tohle už s Godwynem probrali. Zmocnilo se ho zoufalství. Proč k tomu došlo? Důvodem není, že se stavba proti plánu opozdila ani překročený rozpočet – Merthin zpoždění nezavinil a tak či onak ho dohání. Jaký je tedy pravý důvod? Jakmile si tu otázku položil, napadla ho odpověď. „Je to kvůli valchovacímu mlýnu ve Wigleigh!“ vyhrkl.

Godwyn odpověděl upjatě: „Ty dvě záležitosti spolu nutně nesouvisejí.“

Edmund pronesl tiše, ale zřetelně: „Prolhaný mnich.“

Philemon poprvé promluvil: „Dávej si pozor, cechmistře!“ napomenul ho.

Edmund se nedal zastrašit. „Merthin s Caris tě přelstili, co, Godwyne? Jejich valchovací mlýn ve Wigleigh je zcela podle regulí. Svou hamižností a paličatostí sis přivodil porážku. A tohle je tvá pomsta.“

Edmund měl pravdu. Žádný jiný stavitel není tak schopný jako Merthin. Godwyn to musí vědět, ale nedbá. „Koho si najmeš místo mě?“ zeptal se Merthin a vzápětí si na otázku sám odpověděl. „Předpokládám, že Elfrika.“

„To se musí teprve rozhodnout.“

Edmund poznamenal: „Další lež.“

Znovu promluvil Philemon, tentokrát pronikavějším hlasem: „Za takové řeči můžeš být pohnán před církevní soud.“

Merthin přemýšlel, jestli to nemůže být pouhý tah ve hře, způsob, který by Godwynovi pomohl znovu jednat o smlouvě. Obrátil se k Edmundovi: „Je farní cech v té věci s převorem zajedno?“

Godwyn odpověděl: „Na nich není, aby souhlasili, či nesouhlasili!“

Merthin ho nebral na vědomí a s netrpělivým očekáváním hleděl na Edmunda.

Edmund byl hanbou celý nesvůj. „Nelze popřít, že převor to právo má. Členové cechu financujou most půjčkami, ale převor představuje pro město vrchnost. Na tom jsme se shodli hned od začátku.“

Merthin se teď obrátil na Godwyna. „Je ještě něco, co bys mi chtěl říct, vážený pane převore?“ Vyčkával a v hloubi srdce doufal, že Godwyn vyrukuje se svými skutečnými požadavky.

Jenže Godwyn odpověděl s kamenným výrazem: „Ne.“

„Pak tedy dobrou noc.“

Čekal ještě vteřinu. Nikdo nepromluvil. To ticho mu napovědělo, že je po všem.

Odešel.

Venku se zhluboka nadechl chladného nočního vzduchu. Sotva mohl uvěřit tomu, co se stalo. Už není stavitelem mostu.

Procházel potemnělými ulicemi. Byla jasná noc a on se při chůzi řídil podle hvězd. Minul Elizabethin dům: nechce s ní mluvit. Před Carisiným domem zaváhal, ale prošel i kolem něj a kráčel dál k vodě. Jeho malý člun byl uvázaný naproti ostrovu Malomocných. Nasedl do něj a vesloval přes řeku.

Když došel ke svému domu, zastavil se, pohlédl ke hvězdám a přemáhal slzy. Pravda je taková, že nakonec nepřelstil on Godwyna – spíše naopak. Podcenil, jak daleko převor půjde, aby ztrestal ty, kdo se mu protiví. Merthin si myslel, že je chytrý, jenže Godwyn je chytřejší nebo aspoň bezohlednější. Byl připraven škodit městu i převorství, jen aby se pomstil za ránu zasazenou jeho pýše. A to mu přineslo vítězství.

Merthin vešel dovnitř a lehl si, osamělý a poražený.

38

Celou noc před soudním procesem Ralph probděl.

Viděl už mnoho lidí umírat smrtí oběšením. Každým rokem vezla šerifova kára z vězení na shiringském hradě dvacet či třicet mužů a několik žen dolů z kopce na tržiště, kde na ně čekala šibenice. Byla to běžná událost, ale ti muži uvízli v Ralphově paměti a této noci se vrátili, aby ho trýznili.

Někteří zemřeli rychle, krk jim při pádu praskl, těch však nebylo moc. Většina se dusila pomalu. Kopali a bojovali a otvírali doširoka ústa v mlčenlivém, bezdechém výkřiku. Pomočili se a pokáleli. Vzpomněl si na jednu stařenu obviněnou z čarodějnictví. Když se propadla, překousla si jazyk a vzápětí ho vyplivla. Dav shromážděný kolem šibenice s hrůzou ucouvl od krvavého kusu masa, který proletěl vzduchem a dopadl na prašnou zem.

Každý Ralphovi říkal, že ho neoběsí, ale on tu myšlenku nedokázal vypudit z mysli. Lidé soudili, že hrabě Roland nedovolí, aby byl některý z jeho lordů oběšen na základě tvrzení poddaného. Jenže hrabě až dosud žádný zákrok neučinil.

Předběžná porota vrátila obžalobu proti Ralphovi smírčímu soudci v Shiringu. Stejně jako všechny takové poroty byla složena hlavně z rytířů hrabství, kteří byli povinni loajalitou vůči hraběti Rolandovi – přesto však jednali na základě svědeckých výpovědí wigleighských vesničanů. Tito muži – mezi porotci se samozřejmě nevyskytovaly žádné ženy – nikdy necouvli, když měli označit někoho ze svých řad. Svými dotazy porotci ve skutečnosti projevovali jisté znechucení nad tím, co Ralph provedl, a někteří mu poté odmítli podat ruku.

Ralph měl v úmyslu zabránit Annet v další svědecké výpovědi u soudu tím, že ji uvězní ve Wigleigh, dřív než bude moct do Shiringu odjet. Když ale vešel do jejího domu, aby ji zadržel, zjistil, že dívka už je pryč. Určitě předvídala, co chce udělat, a zmizela dřív, aby mu to překazila.

Dnes případ posoudí jiná porota, ovšem k Ralphově zděšení aspoň čtyři z těchto mužů zasedali i v předběžné porotě. Jelikož svědectví obou stran budou nejspíš zcela stejná jako předtím, Ralph nevěřil, že by tito porotci mohli vynést odlišný verdikt, pokud by na ně nebyl vyvinut nějaký tlak – a na to začínalo být příliš pozdě.

Vstal za rozbřesku a sešel do přízemí hospody U Soudu na tržišti v Shiringu. Zastihl tu kluka roztřeseného zimou, který rozbíjel led na studni na dvorku za domem, a požádal ho, aby mu přinesl chléb a pivo. Pak vešel do společné noclehárny a vzbudil bratra Merthina.

Seděli spolu ve studeném lokálu, zatuchlém a čpícím po pivu a vínu z předešlé noci a Ralph řekl: „Bojím se, že mě pověsej.“

„Já taky,“ přikývl Merthin.

„Nevím co dělat.“ Kluk přinesl dva korbele a půl bochníku chleba. Ralph pozvedl korbel třesoucí se rukou a dlouze si zavdal.

Merthin pojídal bezděčně chléb, mračil se přitom a oči obracel nahoru, jak to dělával, když usilovně přemítal. „Jediné, co dokážu vymyslet, je pokusit se přesvědčit Annet, aby vzala zpátky obvinění a přistoupila na urovnání sporu. Budeš jí muset nabídnout nějaké odškodné.“

Ralph zavrtěl hlavou. „Ta neustoupí – nesmí se to. Když to udělá, potrestají ji.“

„Já vím. Ale může záměrně předložit slabé důkazy a dát tak prostor pochybnostem. Myslím, že takhle se to obyčejně dělá.“

V Ralphově srdci vzplála jiskřička naděje. „Jen jestli by souhlasila.“

Obsluhující chlapec přinesl náruč polen a poklekl před krbem, aby rozdělal oheň.

Merthin se zamyšleně zeptal: „Kolik bys mohl Annet nabídnout?“

„Mám dvacet florinů.“ Ty měly hodnotu tří liber v anglických stříbrných pencích.

Merthin si rukou pročísl rozcuchané rusé vlasy. „To není moc.“

„Pro vesnickou holku je to spousta peněz. Na druhou stranu, její rodina je na vesnický poměry bohatá.“

„Copak ti Wigleigh dost nevynáší?“

„Musel jsem nakupovat zbroj. Když jsi lord, musíš být připravený táhnout do války.“

„Mohl bych ti půjčit.“

„Kolik máš?“

„Třináct liber.“

Ralpha to tak zaskočilo, že na chvíli pozapomněl na své nesnáze. „Kde jsi to všechno sebral?“

Merthin se zatvářil poněkud rozmrzele. „Pilně pracuju a dobře mi platěj.“

„Ale jako stavitele mostu tě přece vyhodili.“

„Je tu spousta další práce. A pronajímám pozemek na ostrově Malomocných.“

Ralpha to pobouřilo. „Takže tesař je bohatší než lord.“

„Naštěstí pro tebe, když se to tak vezme. Kolik si myslíš, že bude Annet chtít?“

Ralph si znovu uvědomil své nesnáze a znovu poklesl na duchu. „Tady se nejedná o ni, jde o Wulfrika. To on stojí za tím vším.“

„Ovšem.“ Merthin strávil ve Wigleigh hodně času, když stavěl valchovací mlýn, a věděl, že Wulfrik se oženil s Gwendou teprve poté, co ho Annet pustila k vodě. „Pojď si promluvit s ním.“

Ralph si pomyslel, že to nebude k ničemu, ale neměl co ztratit.

Vyšli do pošmourného denního světla a přitáhli si pláště kolem ramen, aby se ochránili před studeným únorovým větrem. Přešli přes tržiště a vešli do hospody, kde přespávali lidé z Wigleigh – Ralph se domýšlel, že za peníze lorda Williama, bez jehož pomoci by proces nezačali. Ralph však nepochyboval, že jeho skutečným nepřítelem je Williamova vnadná, zlovolná manželka Philippa, která Ralpha zřejmě nenávidí, ačkoli – nebo možná protože – jemu připadá okouzlující a přitažlivá.

Wulfrik byl už vzhůru a oni ho zastihli, jak snídá ovesnou kaši se slaninou. Sotva zahlédl Ralpha, vstal a tvář mu zbrunátněla.

Ralph položil ruku na meč, připraven vrhnout se okamžitě do boje, ale Merthin si rychle stoupl před něj a rozevřel náruč ve smířlivém gestu. „Přicházím jako přítel, Wulfriku," vysvětlil. „Zanech hněvu, nebo skončíš u soudu místo mého bratra."

Wulfrik zůstal stát s rukama spuštěnýma podél boků. Ralpha to zklamalo: boj mohl ulevit jeho mučivému napětí.

Wulfrik vyplivl na zem kousek kůže ze slaniny a polkl. Pak se zeptal: „Co chcete, když ne potíže?"

„Dohodnout se. Ralph je ochotný zaplatit Annet deset liber jako odškodnění za to, co provedl."

Ralpha ta částka ohromila. Merthin by musel většinu zaplatit sám – přesto nezaváhal.

Wulfrik odpověděl: „Jenže Annet to obvinění stáhnout nemůže – nesmí se to."

„Ale může pozměnit svědeckou výpověď. Jestli řekne, že nejdřív souhlasila a teprve pak, když už bylo pozdě, si to rozmyslela, porota Ralpha neodsoudí."

Ralph dychtivě pozoroval Wulfrikovu tvář, jestli neuvidí náznak ochoty, avšak Wulfrikův výraz zůstával kamenný. Posléze odpověděl: „Takže vy jí nabízíte úplatek, aby křivě přísahala."

Ralph si začínal zoufat. Viděl, že Wulfrik nechce, aby Annet zaplatil. Jeho cílem je pomsta, ne odškodnění. Chce ho vidět viset.

Merthin namítl rozumně: „Nabízím jí jiný druh spravedlnosti."

„Pokoušíš se bratra zachránit před šibenicí."

„Copak ty bys neudělal totéž? Kdysi jsi bratra měl." Ralph si připomněl, že Wulfrikův bratr se zabil společně s rodiči při pádu

mostu. Merthin pokračoval: „Copak ty by ses mu nepokusil zachránit život – i kdyby udělal nějakou nepravost?“

Odvolání se na rodinné city Wulfrika zřejmě překvapilo. Bylo jasné, že ho nikdy nenapadlo uvažovat o Ralphovi jako o někom, kdo má milující příbuzné. Po chvíli se však vzpamatoval a odpověděl: „Můj bratr David by nikdy neudělal to co Ralph.“

„Samozřejmě,“ souhlasil Merthin konejšivě. „Stejně mi ale nemůžeš klást za vinu, že chci najít způsob jak Ralpha zachránit, zvlášť když toho můžeme dosáhnout, aniž bychom se dopustili nějaké nespravedlnosti vůči Annet.“

Ralph bratra obdivoval, jak hladce dokáže mluvit. Ten by dokázal vymámit z jalové krávy tele, pomyslel si.

Jenomže Wulfrik se nedal přesvědčit tak snadno. „Vesničani se těší, že už Ralpha neuvidí. Bojí se, že by mohl zase udělat to samý.“

Merthin na to nereagoval. „Třeba bys mohl naši nabídku předložit Annet. Měla by o tom bezpochyby rozhodnout ona.“

Wulfrik vypadal zamyšleně. „Jak bysme si mohli být jistý, že ty peníze zaplatíš?“

Ralphovi poskočilo srdce. Wulfrik měkne.

Merthin odpověděl: „Před začátkem soudního líčení složíme hotovost u Caris Vlnařové. Ona Annet zaplatí, hned jak Ralpha prohlásí za nevinného. Ty Caris věříš a my taky.“

Wulfrik přikývl. „Jak říkáš, to rozhodnutí není na mně. Vyřídím jí to.“ A šel nahoru.

Merthin si dlouze povzdechl. „Bože na nebesích, ten je ale naštvanej.“

„Tys ho přesto umluvil,“ pronesl Ralph s obdivem.

„Souhlasil jenom s tím, že jí to vyřídí.“

Seděli u stolu, který Wulfrik opustil. Obsluhující se jich zeptal, jestli si přejí snídani, ale oba odmítli. Lokál byl plný hostů, kteří se dožadovali šunky, sýra a piva. Všechny krčmy zaplnili lidé, kteří se dostavili k soudu. Pokud neměli pádnou omluvu, všichni rytíři, stejně jako další významní muži z hrabství, měli povinnost se dostavit: církevní hodnostáři, zámožní obchodníci a každý s příjmem přesahujícím čtyřicet liber ročně. Včetně lorda Williama, převora Godwyna a Edmunda Vlnaře. Ralphův a Merthinův otec, sir Gerald, býval pravi-

delným účastníkem, než upadl v nemilost. Tito lidé se museli nabídnout jako porotci a zabývat se takovými záležitostmi, jako je placení daní nebo volba členů parlamentu. Navíc tu bylo množství obviněných, obětí, svědků i ručitelů. Soud přiváděl městským hospodám spoustu zákazníků.

Wulfrik je nechával čekat. Ralph se zeptal: „O čem si myslíš, že tam nahoře mluvěj?“

Merthin odpověděl: „Annet by možná ty peníze vzít chtěla. Její otec by ji mohl podporovat a možná i manžel Billy Howard. Jenže Wulfrik je člověk, který si myslí, že říkat pravdu je důležitější než peníze. Jeho manželka Gwenda ho bude z loajálnosti podporovat a otec Gaspard z principu taky. Nejdůležitější je, že se budou muset poradit s lordem Williamem, a ten udělá, co si bude přát lady Philippa. A ta tě z nějakého důvodu nemá v oblibě. Na druhou stranu, ženy dávají přednost spíš smířlivému řešení před střetem.“

„Takže to může dopadnout tak i tak.“

„Přesně.“

Hosté dosnídali a začali se trousit z hospody ven. Mířili přes náměstí k soudní budově, kde bude soud zasedat. Za chvíli už bude pozdě.

Konečně se Wulfrik znovu objevil. „Ona říká, že ne,“ vyhrkl a otočil se k odchodu.

„Počkej chvíli!“ vyzval ho Merthin.

Wulfrik si ho nevšímal a zmizel nahoře na schodech.

Ralph zaklel. Chvíli předtím doufal v omilostnění. Teď je v rukou poroty.

Slyšel, jak někdo venku důrazně zvoní. Šerifův muž svolával všechny zúčastněné k soudnímu líčení. Merthin vstal a Ralph ho váhavě následoval.

Vraceli se do soudní budovy a šli dál do rozlehlé zadní místnosti. Na opačném konci stála na vyvýšeném stupínku soudcova „lavice“. Ačkoli ji vždy nazývali lavicí, bylo to ve skutečnosti vyřezávané dřevěné křeslo na způsob trůnu. Soudce tu neseděl, avšak jeho písař u stolu před stupínkem pročítal jakýsi svitek. Na jedné straně stály dvě dlouhé lavice pro porotce. Žádná jiná místa k sezení v místnosti nebyla: všichni ostatní stáli, kde chtěli. Pořádek udržoval soudce,

který měl moc odsoudit okamžitě každého, kdo by se choval špatně. Při zločinu, jehož svědkem je sám soudce, není zapotřebí žádného dalšího soudního řízení. Ralph zahlédl Alana Fernhilla, který vypadal vyděšeně, a beze slova si stoupl vedle něj.

Ralph si začínal myslet, že sem neměl chodit. Mohl se vymluvit: na nemoc, že špatně pochopil datum, že si kůň cestou zchromil nohu. Jenže to by mu vyneslo pouze odklad. Nakonec by se šerif dostavil se svými ozbrojenými muži a zavřeli by ho. A kdyby se jim nějak vyhýbal, vyhlásili by ho za psance.

Stejně to je ale lepší než oběšení. Přemýšlel, jestli by nemohl utéct teď. Z krčmy by se nejspíš ven probojoval. Ovšem pěšky by se moc daleko nedostal. Honila by ho půlka města, a kdyby ho nechytili, šerifovi muži by sedli na koně. A na útěk by se pohlíželo jako na přiznání viny. Tak jak se věci mají, pořád ještě je tu naděje na osvobozující rozsudek. Třeba bude Annet natolik zastrašená, že nedokáže podat jasné svědectví. Třeba se klíčoví svědci neukážou. Nebo by na poslední chvíli mohl zasáhnout hrabě Roland.

Soudní síň se zaplnila: Annet, vesničani, lord William a lady Philippa, Edmund Vlnař a Caris, převor Godwyn a jeho úlisný pomocník Philemon. Písař udeřil do stolu, aby zjednal ticho, a bočními dveřmi vstoupil soudce, sir Guy de Bois, držitel rozsáhlých pozemků. Měl holou hlavu a tlusté břicho. Byl to starý spolubojovník hraběte, což by mohlo mluvit v Ralphův prospěch. Byl to ovšem také strýc lady Philippy a ta mu mohla našeptat něco zlého. Brunátné vzezření muže napovídalo, že snídal nasolené hovězí a silné pivo. Posadil se, hlasitě se upšoukl, uspokojeně si povzdechl a prohlásil: „Tak dobrá, pojďme na to.“

Hrabě Roland zde nebyl.

Ralphův případ přišel na řadu jako první: všechny zajímal nejvíc, včetně soudce. Přečetli obžalobu a předvolali Annet, aby podala svědeckou výpověď.

Ralphovi přišlo podivně zatěžko, aby se soustředil. Všechno už to samozřejmě předtím slyšel, ale dnes měl poslouchat pořádně kvůli jakékoli možné nesrovnalosti v Annetině vyprávění, jakékoli nepřesnosti, zaváhání či zakoktání. Cítil se však odevzdaný osudu. Jeho nepřátelé nastoupili v plné síle. A jeho jediný mocný přítel, hrabě

Roland, tu není. Jen bratr Merthin stál vedle něj, a ten už zkusil všechno možné, aby mu pomohl, a neuspěl. Ralph je odsouzen k záhubě.

Následovali svědci: Gwenda, Wulfrik, Peg, Gaspard. Ralph se domníval, že má nad těmito lidmi absolutní moc, jenže oni nad ním nějak zvítězili. Hlavní porotce, sir Herbert Montain, patřil k těm, kdo Ralphovi odmítli podat ruku. Nyní kladl otázky pravděpodobně určené k tomu, aby zdůraznily hrůzy zločinu: Jak moc to bolelo? Kolik ztratila krve? Plakala?

Když přišla řada na Ralpha, opakoval jim příběh, kterému předběžná porota neuvěřila, vyprávěl tichým hlasem a zakoktával se přitom. Alan Fernhill si vedl lépe, prohlásil rozhodně, že Annet velmi usilovala o to, aby se s Ralphem vyspala, a že ho oba milenci požádali, ať se ztratí, a zatím si u potoka užívali. Porotci mu však neuvěřili. Ralph to poznal na jejich obličejích. Soudní řízení ho téměř nudilo, přál si, aby už bylo po všem a jeho osud byl zpečetěn.

Když Alan poodstoupil, Ralph si uvědomil, že vedle něj stojí někdo další, a tichý hlas mu pošeptal: „Poslouchej mě.“

Ralph se ohlédl a spatřil otce Jeroma, hraběcího písaře, a hlavou se mu mihlo, že takovýto soud nemá žádnou moc nad kněžími, i kdyby spáchali nějaký zločin.

Soudce se otočil k porotě a požádal o verdikt.

Otec Jerome zamumlal: „Tvoje koně stojí venku, osedlaní a připravení vyrazit.“

Ralph strnul. Slyší dobře? Obrátil se: „Cože?“

„Pospěš si.“

Ralph pohlédl za sebe. V cestě ke dveřím mu bránila asi stovka mužů, mnozí ozbrojení. „To je nemožný.“

„Použij boční dveře,“ poradil mu Jerome a letmým pohybem hlavy naznačil směr k východu, jímž předtím vstoupil soudce. Ralph si vmžiku uvědomil, že mezi ním a bočními dveřmi stojí pouze lidé z Wigleigh.

Předseda poroty sir Herbert vstal a tvářil se důležitě.

Ralph zachytil pohled Alana Fernhilla, který stál vedle něj. Alan vše vyslechl a vypadal nedočkavě.

„Tak utíkej!“ zašeptal Jerome.

Ralph položil ruku na meč.

„Shledáváme lorda Ralpha z Wigleigh vinným ze znásilnění," prohlásil předseda poroty.

Ralph vytasil meč. Rozmáchl se jím nad hlavou a vrhl se ke dveřím.

Nastala vteřina ohromeného ticha a pak najednou všichni vykřikli. Avšak Ralph byl jediný muž v síni se zbraní v ruce a věděl, že ostatním chvíli potrvá, než se chopí zbraní.

Jediný Wulfrik se ho pokusil zastavit, na nic nedbal a vstoupil mu do cesty. Nevypadal ani ustrašeně, jen odhodlaně. Ralph pozvedl meč a plnou silou ho vedl dolů. Mířil na střed Wulfrikovy lebky, aby ji rozpoltil. Avšak Wulfrik mrštně uskočil stranou. Meč mu přesto protál levou stranu tváře, která se otevřela od spánku až k čelisti. Wulfrik náhlou bolestí vykřikl a ruce mu vylétly k obličeji. A Ralph proběhl kolem něj.

Rozrazil dveře, proběhl jimi a otočil se. Alan Fernhill se protáhl kolem něj. Předseda poroty, s vytaseným mečem nad hlavou, byl Alanovi v patách. Ralph zažil okamžik čiré radosti. Takto se mají věci řešit – bojem, ne řečmi. Zvítězit či prohrát, tak se mu to líbilo víc.

S rozjařeným výkřikem vyrazil proti siru Herbertovi. Špička meče se dotkla porotcovy hrudi a rozpárala koženou košili. Porotce byl však příliš daleko, takže rána nemohla proniknout žebry a prosekla mu pouze kůži a svezla se po kosti. Herbert přesto vykřikl – více strachem než bolestí – klopýtl a srazil se s lidmi vzadu. Ralph za sebou práskl dveřmi.

Ocitl se v chodbě, která procházela celým domem. Na jednom konci byly dveře vedoucí na tržiště, druhé dveře pak vedly k stájím. Kde jsou koně? Jerome říkal, že jsou venku. Alan už běžel k zadním dveřím, a Ralph ho tedy následoval. Když vpadli do dvora, změť hlasů za zády mu prozradila, že dveře soudní síně jsou otevřené a dav ho pronásleduje.

Na dvoře nebylo po koních ani památky.

Ralph proběhl pod klenbou předních dveří.

A tam se mu naskytl ten nejúžasnější pohled na světě: jeho lovecký kůň Griff, osedlaný a hrabající kopyty do země, s Alanovým

dvouročkem Fletchem po boku. Oba koně držel bosý stájník s pusou plnou chleba.

Ralph se chopil otěží a vyšvihl se do sedla. Alan učinil totéž. Pobídli koně, právě když ze dveří na tržiště vybíhal dav lidí ze soudní síně. Vyděšený stájník se vrhl stranou a koně vyrazili vpřed, pryč odtud.

Kdosi z davu hodil nožem. Ten zlehka bodl Griffa do slabin a vzápětí odpadl, takže to koně jen ještě víc pobídlo.

Prohnali se tryskem ulicemi a rozháněli vše před sebou, bez ohledu na to, byli-li to muži, ženy, děti či dobytek. Prolétli branou ve starých hradbách a ocitli se na předměstí s domy roztroušenými mezi zahradami a ovocnými sady. Ralph se ohlédl. Žádní pronásledovatelé nebyli v dohledu.

Šerifovi muži za nimi samozřejmě vyrazí, ale nejdřív si musejí přivést koně a osedlat je. Ralph s Alanem byli už míli za tržištěm a jejich zvířata nevykazovala žádné známky únavy. Ralph překypoval radostí. Ještě před pěti minutami byl smířen s tím, že ho oběsí. Teď je volný!

Cesta se rozdvojovala. Ralph namátkou zvolil tu, která vedla doleva. Míli odtud spatřil za poli les. Jakmile tam dorazí, sjede z cesty a zmizí.

Co však bude dělat potom?

39

„Hrabě Roland byl chytrý," vysvětloval Merthin Elizabeth Clerkové. „Nechal spravedlnosti volný průchod skoro až do konce. Nepodplácel soudce, neovlivňoval porotu, ani nezastrašoval svědky a vyhnul se rozepři s vlastním synem lordem Williamem. A přitom unikl ponížení, kdy by musel přihlížet, jak jednoho z jeho mužů věší na šibenici."

„Kde je teď tvůj bratr?" zeptala se.

„Vůbec nemám tušení. Od toho dne jsem ho neviděl ani jsem s ním nemluvil."

Byla neděle odpoledne a oni seděli u Elizabeth v kuchyni. Připravila mu oběd: vařenou šunku s dušenými jablky a zimní zeleninou

a džbánek vína, který matka koupila, nebo možná ukradla v hospodě, kde pracuje.

Elizabeth byla zvědavá: „Co se bude dít dál?“

„Pořád nad ním visí trest smrti. Nemůže se vrátit do Wigleigh nebo přijít sem do Kingsbridge – hned by ho zatkli. V podstatě ze sebe udělal psance.“

„Nemůže dělat vůbec nic?“

„Mohl by dostat milost od krále – jenže to stojí celé jmění, daleko víc peněz, než bychom mohli on nebo já dát dohromady.“

„A co k němu cítíš ty?“

Merthin sebou trhnul. „Za to, co udělal, si samozřejmě trest zaslouží. Zároveň si nedokážu přát, aby se to stalo. Prostě jenom doufám, že je v pořádku, ať už je kdekoli.“

Příběh o Ralphově soudu vyprávěl v posledních několika dnech mnohokrát, ale Elizabeth mu kladla nejrafinovanější otázky. Je chytrá a příjemná. Hlavou se mu mihla myšlenka, že by vůbec nebylo špatné trávit takhle každé nedělní odpoledne.

Její matka Sairy jako obvykle podřimovala u kamen, ale teď otevřela oči a polekala se: „Pane na nebi! Zapomněla jsem na tu šunku.“ Zvedla se a přihladila si rozcuchané šedivé vlasy. „Slíbila jsem, že požádám Betty Baxterovou, aby udělala zapečenou šunku s vejcema pro cech barvířů kůže. Mají zejtra u Zvonu poslední oběd před půstem.“ Přehodila si přes ramena houni a odešla.

Bylo neobvyklé, aby je tu nechala spolu samotné, a Merthin se cítil poněkud nesvůj, ale Elizabeth vypadala zcela uvolněně. Zeptala se: „Co děláš, když už nepracuješ na mostu?“

„Stavím dům pro Dicka Sládka, mimo jiné. Dick se chystá odejít na odpočinek a předat živnost synovi, ale prý dokud bude bydlet u Měděnýho hrnce, pracovat nepřestane. Proto chce dům se zahradou za starými městskými hradbami.“

„Aha – to je to staveniště za Loukou milenců?“

„Ano. Bude to největší dům v Kingsbridgi.“

„Sládek netrpí nikdy nedostatkem peněz.“

„Nechtěla by ses tam podívat?“

„Na to místo?“

„Na dům. Není ještě hotový, ale už má čtyři zdi a střechu.“

„Teď?“

„Ještě hodinu bude světlo.“

Váhala, jako kdyby snad měla nějaký jiný plán, ale potom přikývla: „Moc ráda.“

Oblékli si teplé pláště s kapuci a vyšli ven. Byl první březnový den. Cestou po hlavní ulici na ně útočily poryvy větru se sněhem. Přejeli přívozem na předměstskou stranu.

Navzdory kolísání obchodu s vlnou město očividně každý rok o trochu poporostlo a převorství proměňovalo stále větší část pastvin a sadů ve stavební pozemky, které pak pronajímalo. Merthin odhadoval, že tu musí být aspoň padesát domků, které tu nestály, když před dvanácti lety přišel jako chlapec do Kingsbridge.

Nový dům Dicka Sládka byl dvoupodlažní a stál stranou od cesty. Zatím neměl okenice ani dveře a otvory ve zdech dočasně zakrývalo proutí a dřevěné rámy s propleteným rákosem. Hlavní vchod do domu byl takto uzavřen také, ale Merthin odvedl Elizabeth dozadu, kde byly prozatímní dřevěné dveře se zámkem.

V kuchyni seděl Merthinův šestnáctiletý pomocník Jimmie a hlídal dům před zloději. Byl to pověrčivý chlapec, pořád se křižoval a házel si přes rameno sůl. Seděl na lavici před velkým ohněm, ale vypadal neklidně. „Buď zdráv, mistře,“ pozdravil. „Když jsi teď tady, můžu si zajít na jídlo? Měl mi ho přinést Lol Turner, ale nepřišel.“

„Koukej se vrátit, než se setmí.“

„Děkuju.“ Spěchal pryč.

Merthin prošel dveřmi do domu. „Čtyři místnosti dole,“ ukázal jí.

Elizabeth tomu nemohla uvěřit. „Na co je všechny bude používat?“

„Kuchyně, obývací pokoj, jídelna a hala.“ Ještě tu nebylo schodiště, ale Merthin vylezl po žebříku do patra a Elizabeth ho následovala. „Čtyři ložnice,“ ukázal, když se ocitla nahoře.

„Kdo tu bude bydlet?“

„Dick s manželkou, jeho syn Danny se *svou* manželkou a jeho dcera, která nejspíš taky nezůstane navždy svobodná.“

Většina kingsbridgeských rodin žila v jedné místnosti a všichni spali jeden vedle druhého na podlaze: rodiče, děti, prarodiče a příbuzní z druhé strany. Elizabeth vydechla: „Tady je víc místností než v paláci!“

Byla to pravda. Šlechtic s velkou družinou by mohl klidně žít v domě, který má dvě místnosti: ložnici pro něj a jeho manželku a velkou halu pro všechny ostatní. Merthin však nyní navrhl několik domů pro bohaté kingsbridgeské kupce a přepych, po kterém všichni toužili, představovalo soukromí. Merthin si uvědomoval, že to je nový směr vývoje.

„Předpokládám, že tu bude v oknech sklo,“ poznamenala Elizabeth.

„Ano.“ To byla další novota. Merthin pamatoval dobu, kdy v Kingsbridgi nebyl žádný sklenář a potulný sklenář sem zavítal jednou za rok či za dva. Nyní mělo město svého místního sklenáře.

Vrátili se do přízemí. Elizabeth se posadila na Jimmieho lavici před ohněm a hřála si ruce. Merthin usedl vedle ní. „Jednou si postavím takový dům pro sebe,“ prohodil. „Ve velké zahradě s ovocnými stromy.“

K jeho překvapení se mu opřela hlavou o rameno. „To je krásný sen,“ povzdechla si.

Oba upřeně hleděli do ohně. Její vlasy šimraly Merthina na tváři. Po chvíli mu položila ruku na koleno. V tichu slyšel její i své dýchání a praskot hořících polen.

„Kdo je v tvém snu v tom domě?“ zeptala se.

„Nevím.“

„Jako každý mužský. Já svůj dům nevidím, ale vím, kdo v něm je: manžel, pár dětí, moje matka, postarší tchán a tři služky.“

„Muži a ženy mají rozdílné sny.“

Zvedla hlavu, pohlédla na něj a dotkla se jeho tváře. „A když je dáš dohromady, máš život.“ Políbila ho na ústa.

Zavřel oči. Připomněl si hebký dotek jejích rtů před lety. Její ústa chvíli prodlévala na jeho, potom se odtáhla.

Cítil se podivně nezúčastněný, jako by se na sebe díval z kouta místnosti. Měl zmatené pocity. Pohlédl na ni a znovu si uvědomil, jak je hezká. Zeptal se sám sebe, co je na ní tak neobyčejného, a

ihned si uvědomil, že všechno na ní je v souladu, jako jsou v souladu všechny části krásného kostela. Její ústa, brada, lícní kosti a čelo byly přesně takové, jak by je nakreslil, kdyby byl Bohem tvořícím ženu.

Dívala se na něj klidnýma modrýma očima. „Dotýkej se mě," vyzvala ho. Rozevřela plášť.

Něžně jí stiskl prs. Připomněl si, že i tohle už dělal. Prs byl pevný a při Merthinově doteku bradavka okamžitě ztuhla, čímž zradila její klidné chování.

„Chci být v tvém snu," pokračovala a znovu ho políbila.

Nejednala bezhlavě, to Elizabeth nedělala nikdy. Měla to promyšlené. Když ji bezstarostně navštěvoval a těšil se z její společnosti, aniž uvažoval dopředu, ona si přestavovala jejich společný život. Možná tuto scénu dokonce naplánovala. Tím by se vysvětlovalo, proč se její matka náhle vymluvila na zapečenou šunku a nechala je o samotě. Málem jí plán pokazil návrhem, že jí ukáže dům Dicka Sládka, ale Elizabeth si věděla rady.

Na takovém citově nevzrušeném přístupu není nic špatného. Elizabeth je uvažující člověk. Je to jedna z věcí, které se mu na ní líbí. Věděl, že pod povrchem stejně planou vášně.

Špatný mu však připadal jeho vlastní nedostatek citu. Chladně rozumový přístup k ženám – to se mu přece vůbec nepodobá. Když miloval, zcela ho to pohltilo, cítil zuřivost a zášť, stejně jako neovladatelnou touhu a něhu. Nyní pociťoval zájem, polichocení i vzrušení, ale plně se ovládal.

Elizabeth vycítila, že jeho polibek je vlažný, a proto se odtáhla. Zahlédl v její tváři náznak jakéhosi divoce potlačovaného pohnutí, ale věděl, že za tou maskou se skrývá strach. Elizabeth má sebejistou, klidnou povahu, musela se tedy hodně překonat, aby si tolik troufla, a teď se bojí odmítnutí.

Odtáhla se od něj, stoupla si a zvedla si sukni. Měla dlouhé, pěkně tvarované nohy pokryté téměř neviditelnými plavými chloupky. Byla vysoká a štíhlá, ale těsně pod boky se její tělo nádherně žensky rozšiřovalo. Pohled mu bezmocně utkvěl na trojúhelníku jejího pohlaví. Chloupky měla tak světlé, že skrz ně viděl až k bledým vlnkám pysků a jemné čárce mezi nimi.

Pohlédl nahoru do jejího obličeje a spatřil v něm zoufalství. Zkusila všechno a viděla, že to nezabralo.

Merthin se omluvil: „Promiň.“

Spustila sukni.

„Poslyš,“ řekl. „Myslím –“

Přerušila ho. „Nic neříkej.“ Její touha se měnila v hněv. „Cokoli teď řekneš, bude lež.“

Měla pravdu. Pokoušel se zformulovat nějakou konejšivou polopravdu: buď že mu není dobře, nebo že se Jimmie může každou chvíli vrátit. Ona však o žádné chlácholení nestála. Odmítl ji a chabé výmluvy by v ní jen navíc vyvolaly pocit, že se k ní chová s urážlivou shovívavostí.

Zírala na něj a na bitevním poli jejího krásného obličeje se odehrával boj žalu se zuřivostí. Do očí jí stouply slzy zklamání. „Proč?“ vykřikla, ale sotva otevřel ústa, aby odpověděl, okřikla ho: „Neodpovídej! Bude to lež.“ A znovu měla pravdu.

Otočila se k odchodu, pak se vrátila. „To Caris,“ pronesla s utrápeným výrazem. „Ta čarodějnice tě očarovala. Ona si tě nevezme, ale žádná jiná tě mít nemůže. Je spojená s ďáblem!“

Nakonec odešla. Otevřela dveře dokořán a vyšla z domu. Uslyšel ji jednou vzlyknout a pak byla pryč.

Merthin hleděl do ohně. „Ach, k čertu,“ povzdechl si.

„Potřebuju ti něco vysvětlit,“ řekl Merthin Edmundovi, když týden poté odcházeli z katedrály.

Edmundovi se v obličeji objevil mírně pobavený výraz, který Merthin dobře znal. *Mně je o třicet roků víc než tobě*, říkal ten výraz, *a ty bys mě měl poslouchat, a ne poučovat. Ale mně se tvoje mladistvé nadšení líbí. Kromě toho nejsem ještě tak starý, abych se nemohl něčemu přiučit.* „Dobrá,“ přikývl. „Ale vysvětlíš mi to u Zvonu. Mám žízeň jako trám.“

Šli do hospody a posadili se blízko krbu. Elizabethina matka jim přinesla víno, ale nos měla nahoru a vůbec s nimi nepromluvila. Edmund se podivil: „Zlobí se Sairy na tebe, nebo na mě?“

„To je jedno,“ mávl rukou Merthin. „Stál jsi někdy na kraji moře s bosou nohou v písku a cítil jsi, jak ti moře omývá prsty?“

„Jistě. Ve vodě si hrajou všechny děti. I já jsem kdysi byl kluk.“

„Pamatuješ si, jak přicházející a odcházející vlny, jako by ti po chvíli udělaly pod nohama malý kanálek a vymlely odtamtud písek?“

„Ano. Je to už dávno, ale myslím, že vím, co máš na mysli.“

„Právě to se stalo starému dřevěnému mostu. Říční proud vymlel zem pod prostředním pilířem.“

„Jak to víš?“

„Podle prasklin, které se objevily v dřevěné konstrukci těsně před zřícením mostu.“

„A co my s tím?“

„Řeka se nezměnila. Podemele nový most, stejně jako podemlela starý – pokud tomu nezabráníme.“

„Jak?“

„Na svém výkresu jsem ukazoval hromadu velkých kamenů volně nasypaných kolem pilířů nového mostu. Budou tříštit říční proud a oslabovat jeho účinek. Je v tom takový rozdíl, jako když tě někdo lechtá nití, nebo když tě bije důkladně upleteným provazem.“

„Jak to víš?“

„Ptal jsem se na to hned po zřícení mostu Buonaventury – ještě předtím, než se vrátil do Londýna. Prý viděl takové hromady kameni kolem mostních pilířů v Itálii a často se divil, k čemu to je.“

„Velice zajímavé. A ty mi to povídáš kvůli všeobecnému poučení, nebo to má nějaký konkrétnější důvod?“

„Lidi jako Godwyn a Elfrik tohle nechápou a mě by neposlouchali, kdybych jim to vykládal. Pro případ, že by si Elfrik vzal do své hloupé palice, že nedodrží můj návrh přesně, chci mít jistotu, že aspoň jeden člověk ve městě zná důvod pro tu hromadu kamení.“

„Ale jeden člověk to zná – ty.“

„Odcházím z Kingsbridge.“

To jím otřáslo. „Odcházíš?“ zeptal se nevěřícně. „Ty?“

V tu chvíli se objevila Caris. „Nezdržuj se tu moc dlouho,“ nabádala otce. „Teta Petranilla chystá oběd. Nechceš si dát s námi, Merthine?“

Odpověděl jí Edmund: „Merthin odchází z Kingsbridge.“

Caris zbledla.

Merthin si všiml její reakce a pocítil záchvěv uspokojení. Odmítla ho, ale pomyšlení, že Merthin odejde z města, ji děsí. Okamžitě se za své nedůstojné pocity zastyděl. Měl ji příliš rád, než aby si přál její utrpení. Zároveň by se cítil hůř, kdyby tu zprávu přijala vyrovnaně.

„Proč?“ zeptala se.

„Pro mě tu nic není. Co budu stavět? Na mostu pracovat nemůžu. Katedrálu město už má. Nechci zbytek života stavět jen domy kupcům.“

Tiše se zeptala: „Kam půjdeš?“

„Do Florencie. Vždycky jsem chtěl vidět italské stavby. Požádám Buonaventuru Caroliho o doporučující dopisy. Dokonce bych mohl cestovat s některou z jeho zásilek.“

„Ale máš přece tady v Kingsbridgi majetek.“

„Chtěl jsem si s tebou o tom promluvit. Starala by ses mi o to? Mohla bys vybírat nájemné, brát si provizi a rozdíl předávat Buonaventurovi. On může poslat peníze do Florencie v dopise.“

„Žádnou pitomou provizi nechci,“ odsekla nakvašeně.

Merthin pokrčil rameny. „Je to práce, měla bys dostat zaplaceno.“

„Jak tě to může zanechávat tak chladným?“ zaječela. Několik lidí v lokálu zvedlo hlavu. Ničeho nedbala. „Opustíš všechny svoje přátele!“

„Nezanechává mě to chladným. Přátelé jsou skvělí. Jenže já bych se rád oženil.“

Edmund se vmísil: „V Kingsbridgi je spousta dívek, které by si tě rády vzaly. Žádný krasavec nejsi, ale daří se ti a to má větší cenu než pohledný zjev.“

Merthin se suše usmál. Edmund dokáže být roztomile netaktní. Tohle po něm Caris zdědila. „Chvíli jsem uvažoval, že si vezmu Elizabeth Clerkovou,“ odpověděl.

Edmund přitakal: „To jsem si myslel taky.“

Caris si odfrkla: „Je to studený čumák.“

„Ne, není. Jenže když se mě na to zeptala, vycouval jsem.“

Caris se usmála: „Aha – proto má poslední dobou tak mizernou náladu.“

Edmund dodal: „A proto se její matka na Merthina ani nepodívá.“

„Proč jsi ji odmítl?“ chtěla vědět Caris.

„V Kingsbridgi je jenom jedna žena, kterou bych si vzal – a ta nechce být manželkou nikoho.“

„Ale nechce tě ztratit.“

Merthin se naježil. „A co mám dělat?“ Promluvil hlasitě a lidé kolem se přestali bavit a poslouchali. „Godwyn mě vyhodil, tys mě odmítla a bratr je psanec. Proč bych tady proboha měl zůstávat?“

„Nechci, abys odešel,“ odpověděla.

„To nestačí!“ vykřikl.

Teď lokál zcela ztichl. Všichni přítomní je znali: hostinský Paul od Zvonu a jeho dobře vyvinutá dcera Bessie, Elizabethina matka Sairy, Bill Watkin, který odmítl Merthina zaměstnat, notorický cizoložník Edward Řezník, Merthinův nájemce Jake Chepstow, žebravý mnich Murdo, Matthew Lazebník a Mark Tkadlec. Všichni znali příběh Merthina a Caris a uchváceně sledovali hádku.

Merthinovi to bylo jedno. Ať si poslouchají. Zuřivě pokračoval: „Nestrávím život tím, že budu kolem tebe pobíhat jako tvoje fenka Malá a čekat na tvou pozornost. Budu tvůj manžel, ale nebudu tvoje zvířátko.“

„Tak dobrá,“ řekla tiše.

Náhlá změna jejího tónu ho překvapila, ale nebyl si jistý, co tím míní. „Dobrá – co?“

„Dobrá, vezmu si tě.“

Otřáslo jím to natolik, že chvíli nedokázal promluvit. Pak se nedůvěřivě zeptal: „Myslíš to vážně?“

Konečně k němu zvedla oči a plaše se usmála. „Ano, myslím to vážně,“ přisvědčila. „Jen se mě zeptej.“

„Dobře.“ Zhluboka se nadechl. „Vezmeš si mě?“

„Ano, vezmu,“ odpověděla.

Edmund vykřikl: „Hurá!“

Všichni v hospodě jásali a tleskali.

Merthin a Caris se rozesmáli. „Opravdu?“ ujišťoval se znovu.

„Ano.“

Políbili se, potom ji objal a co nejsilněji přitiskl k sobě. Když ji pustil, viděl, že pláče.

„Víno pro mou snoubenku," zvolal. „Vlastně sud – dej všem poháry, ať nám můžou všichni připít na zdraví!"

„Už běžím," zvolal hostinský a všichni znovu halasně zajásali.

Týden poté se Elizabeth Clerková stala novickou.

40

Ralph a Alan se cítili bídně. Žili o zvěřině a vodě a Ralph snil o jídle, kterým by normálně opovrhoval: o cibuli, jablkách, vejcích a mléce. Každou noc spali jinde a vždy rozdělávali oheň. Měli dobré pláště, ale venku to nestačilo a každé ráno se probouzeli rozklepaní zimou. Oloupili každého bezbranného člověka, kterého potkali, jenže kořist byla většinou bezcenná nebo nepotřebná: otrhané oblečení, krmení pro dobytek a peníze, za které si v lese nic nekoupíš.

Jednou ukradli velký sud vína. Odvalili ho sto metrů do lesa, vypili, kolik mohli, a usnuli. Když se s kocovinou a v mizerné náladě probudili, uvědomili si, že sud, ještě ze tří čtvrtin plný, s sebou vzít nemůžou, a tak ho prostě nechali na místě.

Ralph teskně vzpomínal na někdejší život: na panské sídlo, praskající polena v krbu, služebnictvo, hostiny. Ve střízlivých okamžicích si však uvědomoval, že o tento život také nestojí. Je příliš nudný. Proto možná znásilnil tu dívku. Potřeboval vzrušení.

Po měsíci v lese Ralph usoudil, že musejí svůj život nějak uspořádat. Potřebují zázemí, kde by si mohli postavit jakýs takýs přístřešek a skladovat jídlo. A loupeže musejí plánovat, aby si nakradli věci, které pro ně mají skutečnou cenu, jako je teplé oblečení a čerstvé potraviny.

V době, kdy dospíval k tomuto rozhodnutí, je jejich toulky zavedly do kopců vzdálených několik mil od Kingsbridge. Ralph si vzpomněl, že stráně, v zimě pusté a nehostinné, využívají k pasení stád pastýři, kteří si v různých zákoutích vybudovali jednoduché kamenné přístřešky. Ralph s Merthinem tyto prosté stavby objevili, když byli na lovu. Tam si také rozdělávali oheň a pekli králíky či

koroptve, které ulovili lukem. Pamatoval si, jak strašně se mu už tehdy líbilo vzrušení z lovu, kdy pronásledoval a střílel vyděšené zvíře a dorážel ho nožem nebo kyjem – onen opojný pocit moci, který se ho zmocňoval, kdykoli zmařil něčí život.

Sem nikdo nepřijde, dokud nevyroste nová tráva. Tradičně to bývalo o svatodušní neděli, která je zároveň zahajovacím dnem trhu s vlnou, a to bude nejdřív za dva měsíce. Ralph vybral solidně vyhlížející chatrč a tam se usadili. Nebyly tu žádné dveře ani okna, jen nízký vchod, ale dírou ve střeše mohl odcházet kouř. Rozdělali oheň a poprvé po měsíci se vyspali v teple.

Blízkost Kingsbridge vnukla Ralphovi další skvělý nápad. Pro loupeže je příhodná doba, kdy se lidé ubírají na trh. Přinášejí sýry, džbány s jablečným moštem, med, ovesné placky. To vše dodávají vesničané a potřebují lidé ve městě – a psanci.

Kingsbridgeský trh se koná v neděli. Ralph ztratil přehled o dnech v týdnu, ale zjistil to dotazem od žebravého mnicha, kterého vzápětí oloupil o tři šilinky a husu. Příští sobotu se s Alanem utábořili nedaleko silnice do Kingsbridge a celou noc probděli u ohně. Za svítání se vypravili k silnici a tam čekali v záloze.

První skupina, která se objevila, vezla píci. V Kingsbridgi byly stovky koní a velice málo trávy, takže město neustále potřebovalo dodávky sena. Ralphovi to však nebylo k ničemu – Griff a Fletch se mohou v lese pást donekonečna.

Ralpha čekání nenudilo. Chystat přepadení ze zálohy je jako sledovat svlékající se ženu. Čím delší očekávání, tím větší vzrušení.

Krátce poté uslyšeli zpěv. Ralphovi naskočila husí kůže – znělo to andělsky. Ráno bylo mlhavé, a když zpěváky spatřil, zdálo se mu, že mají svatozář. Alan si očividně pomyslel totéž co Ralph a dokonce strachy vzlykl. Vytvářelo ji však jen slabé zimní slunce prosvětlující jemnou mlhu za příchozími. Ralph viděl, že to jsou vesničanky s košíky vajec – to ani nestálo za uloupení. Nechal je proto projít, aniž se ukázal.

Slunce stouplo o trochu výš. Ralph si začal dělat starosti, že brzy bude silnice plná lidí spěchajících na trh, a provést loupež bude proto obtížné. Pak se objevila rodina: muž a žena, oba asi pětatřicetiletí, se dvěma dospívajícími dětmi, chlapcem a dívkou. Byli mu matně po-

vědomí, bezpochyby je viděl na kingsbridgeském trhu v letech, kdy ve městě žil. Přinášeli různé zboží. Manžel měl na zádech těžký koš se zeleninou, manželka nesla na rameni dlouhou tyč s několika živými slepicemi se svázanýma nohama a křídly, chlapec měl na rameni těžkou šunku a dívka hliněný hrnec, který patrně obsahoval solené máslo. Při pohledu na šunku se Ralphovi sbíhaly sliny.

Vzrušeně kývl na Alana.

Když rodina procházela kolem, Ralph s Alanem vyběhli z křoví.

Žena zaječela a chlapec vykřikl strachy.

Muž se pokusil shodit koš z ramen, ale než se mu to podařilo, Ralph ho probodl. Vrazil muži meč do břicha pod žebry a táhl čepel vzhůru. Mužův bolestný křik utichl, sotva špička meče zasáhla srdce.

Alan se vrhl na ženu a podřízl jí krk. Z téměř proťatého hrdla rázem vytryskl červený proud krve.

Radostí vzrušený Ralph se obrátil k synovi. Chlapec reagoval rychle: šunku již pustil na zem a vytáhl nůž. Zatímco Ralph zvedal meč, chlapec se vrhl dopředu a bodl ho. Byl to neumělý zásah, příliš divoký na to, aby Ralphovi nějak moc ublížil. Nůž zcela minul Ralphovu hruď, ale špičkou zachytil jeho pravé nadloktí. Náhlá mučivá bolest ho přinutila pustit meč. Chlapec se otočil a rozběhl se směrem ke Kingsbridgi.

Ralph pohlédl na Alana. Než se Alan začal zabývat dívkou, dorazil matku, avšak to zdržení ho málem stálo život. Ralph viděl, jak dívka hází na Alana hrnec s máslem. Buď mířila přesně nebo měla štěstí, ale zasáhla ho přímo do týlu a Alan padl k zemi, jako kdyby dostal ránu sekyrou.

Potom se rozběhla za bratrem.

Ralph se shýbl, levou rukou zvedl meč a začal sourozence pronásledovat.

Byli mladí a hbití, ale on měl dlouhé nohy a záhy je začal dohánět. Chlapec se ohlédl přes rameno a viděl, že se Ralph blíží. K Ralphovu údivu se mladík zastavil, otočil se a běžel zpátky proti němu. Křičel a v pěsti svíral nůž.

Ralph se zastavil a zvedl meč. Chlapec se hnal přímo na něj – a pak zůstal stát mimo jeho dosah. Ralph vykročil a provedl výpad, ale pouze předstíraný. Chlapec se úderu vyhnul, a protože si myslel, že

Ralpha zastihne vyvedeného z rovnováhy, pokusil se dostat do jeho blízkosti a bodnout ho. Jenže přesně tohle Ralph očekával. Mrštně uskočil, postavil se na špičky a vrazil meč přímo do chlapcova hrdla s takovou silou, že špička vyšla za krkem.

Chlapec padl mrtvý k zemi a Ralph vytáhl meč, potěšený přesností a účinností smrtelného bodnutí.

Rozhlédl se a viděl, jak dívka mizí v dálce. Okamžitě mu bylo jasné, že ji pěšky nedohoní, a než by doběhl pro koně, dívka bude v Kingsbridgi.

Otočil se a podíval se zpátky. K jeho překvapení se Alan namáhavě zvedal. „Myslel jsem, že tě zabila," řekl Ralph. Otřel si meč do chlapcovy haleny, zasunul ho do pochvy a levačkou si stiskl ránu na pravé paži, aby zastavil krvácení.

„Pekelně mě bolí hlava," odpověděl Alan. „Zabils je všechny?"

„Ta holka utekla."

„Myslíš, že nás poznala?"

„Mě by znát mohla. Tuhle rodinu jsem už někdy viděl."

„V tom případě nás teď označí za vrahy."

Ralph pokrčil rameny. „Lepší viset než chcípat hlady." Pohlédl na tři mrtvoly. „Ale stejně pojď ty křupany uklidit ze silnice, než tudy někdo půjde."

Levou rukou odtáhl muže ke kraji silnice. Alan mrtvolu zvedl a hodil do křoví. Totéž udělali se ženou a chlapcem. Ralph se postaral, aby kolemjdoucí nikoho z mrtvých nezahlédli. Krev na zemi už tmavla do barvy bláta, do něhož se vsakovala.

Ralph odřízl pruh látky z ženiných šatů a ovázal si ránu na paži. Stále bolela, ale krev už tolik netekla. Pociťoval onu mírnou sklíčenost, která následuje vždy po boji jako smutek po souloži.

Alan začal sbírat kořist. „Pěknej úlovek," pochvaloval si. „Šunka, slepice, máslo…," pohlédl do koše, který nesl muž, „… a cibule! Samozřejmě loňská, ale pořád dobrá."

„Stará cibule chutná líp než žádná cibule. To říká moje matka."

Když se Ralph sehnul, aby zvedl hrnec s máslem, který srazil Alana, pocítil, jak se mu do zadku zabodl ostrý kovový hrot. Alan stál před ním a sbíral svázané slepice. Ralph zasípal: „Kdo…?"

Hrubý hlas přikázal: „Ani se nehni."

Takové pokyny Ralph nikdy neposlouchal. Skočil dopředu, pryč od toho hlasu, a otočil se. Zčistajasna se před ním zhmotnilo šest nebo sedm mužů. Byl zmatený, ale podařilo se mu levou rukou vytasit meč. Muž, který k němu byl nejblíž a který ho nejspíš píchl – zvedl meč k boji, ale ostatní se už vrhali na lup, popadali slepice a strkali se nad šunkou. Alanův meč se zablýskl na obranu slepic a Ralph se utkal se svým protivníkem. Bylo mu zřejmé, že se je snaží oloupit jiná skupina psanců. Pobouřilo ho to. Kvůli tomuhle zabíjel lidi a oni mu teď kořist chtějí vzít! Nepociťoval strach, jenom vztek. Navzdory tomu, že musel bojovat levačkou, zuřivě protivníka napadl. Potom se ozval silný autoritativní hlas: „Přestaňte se bít, hlupáci.“

Všichni nově příchozí znehybněli. Ralph držel meč ve střehu, měl podezření, že to je nějaký trik, a ohlédl se po hlasu. Spatřil hezkého, asi pětadvacetiletého muže, z něhož vyzařovalo cosi vznešeného. Měl na sobě oblečení, které vypadalo draze, ale bylo příšerně špinavé: volný plášť bez rukávů z italského šarlatu pokrytý listy a ratolestmi, pod ním bohatě vyšívaný brokátový kabát zřejmě potřísněný od jídla a úzké kalhoty ke kolenům z kaštanově hnědé kůže, celé odřené a zablácené.

„Okrádat zloděje mě baví,“ prohlásil nově příchozí. „Jak víš, to není zločin.“

Ralph poznal, že je v pěkné bryndě, ale muž ho zároveň upoutal. „Nejsi ten, kterému se říká Nepolapitelnej Tam?“ zeptal se.

„O Nepolapitelným Tamovi se mluvilo, už když jsem byl kluk,“ odpověděl muž. „Jenže sem tam se objeví někdo, kdo tu roli převezme, jako mnich, co ztělesňuje ďábla ve hře o biblických událostech.“

„Ty nejsi obyčejnej psanec.“

„Ani ty. Podle mě jsi Ralph Fitzgerald.“

Ralph přikývl.

„Slyšel jsem o tvým útěku a přemýšlel jsem, kdy na tebe narazím.“ Tam se rozhlédl po silnici oběma směry. „Načapali jsme tě náhodou. Proč sis vybral tohle místo?“

„Především jsem si vybral den a čas. Je neděle a v tuhle hodinu nosí rolníci svý produkty do Kingsbridge právě po týhle silnici.“

„Dobře, dobře. Deset let už žiju mimo zákon a nikdy mě nenapadlo, abych udělal něco takového. Možná bychom se měli dát dohromady. Neodložíš ten meč?“

Ralph váhal, ale Tam byl neozbrojený, žádnou nevýhodu tudíž neviděl. Ostatně bylo jich proti němu a Alanovi tolik, že nejlepší bude vyhnout se boji. Pomalu zasunul meč do pochvy.

„Takhle je to lepší.“ Tam objal Ralpha jednou paží kolem ramen a Ralph zjistil, že jsou stejně velcí. Tak vysokých lidí jako Ralph mnoho není. Tam s ním zamířil do lesa se slovy: „Kořist přinesou ostatní. Pojď tudy. My dva si musíme promluvit o spoustě věcí.“

Edmund poklepal na stůl. „Svolal jsem tuhle naléhavou schůzi farního cechu, abychom projednali problém, který máme s psanci,“ oznámil. „Jenomže stárnu a lenivím, a tak jsem požádal dceru, aby shrnula situaci ona.“

Caris se stala členkou farního cechu díky svému úspěchu při výrobě šarlatové látky. Nové podnikání představovalo záchranu pro otcovo jmění. Caris dopomohla ke zdaru mnoha dalším lidem v Kingsbridgi, zejména rodině Marka Tkalce. Její otec dokázal splnit závazek, že půjčí peníze na stavbu mostu, a při celkovém zlepšení situace to učinilo i několik dalších obchodníků. Stavba mostu pokračovala rychlým tempem – nyní pod dohledem Elfrika, bohužel nikoli Merthina.

Otec v těchto dnech projevoval jen málo podnikavosti. Chvíle, kdy sršel důvtipem, byly stále vzácnější. Caris o něj měla obavy, ale nemohla nic dělat. Pociťovala jenom zuřivost, jaká se jí zmocňovala tenkrát, když byla nemocná matka. Proč pro něj neexistuje nějaká pomoc? Nikdo nechápal, co se stalo. Nikdo dokonce jeho nemoc nedokázal ani pojmenovat. Prý to je stářím, ale vždyť mu ještě není ani padesát!

Modlila se, aby se dožil její svatby. Přesně za měsíc, v neděli po trhu s vlnou, se provdá za Merthina v kingsbridgeské katedrále. Svatba dcery městského cechmistra bude velkou událostí. V cechovním domě se uspořádá hostina pro přední občany a na Louce milenců piknik pro několik set dalších hostů. Několik dní otec trávil celé ho-

diny plánováním jídelníčků a zábavy, pak vše zapomněl a další den začínal zase od začátku.

Pustila to z hlavy a obrátila pozornost k problému, který snad půjde vyřešit snadněji. „V posledním měsíci se hodně zvýšil počet případů, kdy psanci přepadávají lidi," konstatovala. „Stává se to hlavně v neděli a mezi oběťmi jsou výlučně lidi, co přinášejí do Kingsbridge zemědělské produkty."

Přerušil ji Elfrik. „Tohle provádí bratr tvýho snoubence!" zvolal. „Pověz to Merthinovi, ne nám."

Caris potlačila zlost. Sestřin manžel nikdy nevynechal příležitost, aby si do ní rýpl. Bolestně si uvědomovala, že v tom Ralph nejspíš prsty má. Pro Merthina to byla muka. Elfrik si to vychutnával.

Dick Sládek poznamenal: „Myslím, že to je Nepolapitelnej Tam."

„Možná oba," připustila Caris. „Myslím si, že Ralph Fitzgerald, který má jistý vojenský výcvik, se asi spojil se starou bandou psanců a prostě je líp zorganizoval a zvýšil účinnost jejich neblahého působení."

Tlustá Betty Baxterová, nejúspěšnější pekařka ve městě, dodala: „Ať už je to, kdo chce, oni tohle město zničej. Na trh už nikdo nepřichází!"

Trochu přeháněla, ale účast na každotýdenním trhu prudce klesla a důsledky pociťoval skoro každý podnik ve městě od pekáren až po nevěstince. „Ale to není ještě to nejhorší," pokračovala Caris. „Za čtyři týdny tu máme trh s vlnou. Někteří zdejší lidé vložili obrovské částky do nového mostu, který má být připravený k použití – s dočasnou dřevěnou vozovkou – do zahájení trhu. Většina z nás je na tom tak, že na každoročním trhu závisí naše prosperita. Já osobně mám sklad plný drahé šarlatové látky připravené k prodeji. Jestliže se roznese, že psanci přepadají lidi přicházející do Kingsbridge, pak můžeme zůstat bez zákazníků."

Měla starosti ještě větší, než dávala najevo. Jí ani otci nezůstaly v ruce žádné peníze. Všechno vložili do mostu nebo do surové vlny a šarlatové látky. Trh s vlnou představoval příležitost jak dostat peníze zpátky. Kdo by mimo jiné zaplatil za svatbu?

Nebyla znepokojená sama. Rick Stříbrňák, představitel cechu klenotníků, si povzdechl: „To by byl třetí špatný rok za sebou.“ Byl to škrobený, věčně nespokojený a vždy bezvadně oblečený muž. „Některý moje lidi by to úplně zničilo,“ pokračoval. „Trh s vlnou pro nás představuje polovinu ročního obratu.“

Edmund přisvědčil: „Zničilo by to celé město. To nesmíme dopustit.“

Přidalo se několik dalších. Caris, která neoficiálně schůzi předsedala, je nechala reptat. Zvýšený pocit naléhavosti by je mohl přimět k přijetí radikálního řešení, které se chystá navrhnout.

Elfrik připomněl: „Měl by s tím něco udělat shiringskej šerif. Za co ho platíme, když ne za udržování veřejnýho pořádku?“

Caris namítla: „Nemůže prohledat celý les. Nemá dost mužů.“

„Hrabě Roland jich dost má.“

To bylo zbožné přání, ale Caris opět nechala rozpravě volný průběh, aby – až navrhne řešení – všichni věděli, že skutečně nemají na vybranou.

Edmund vysvětlil Elfrikovi: „Hrabě nám nepomůže – už jsem ho o to žádal.“

Caris, která ve skutečnosti Edmundův dopis Rolandovi psala, dodala: „Ralph patřil a pořád patří k Rolandovým mužům. Všimněte si, že psanci nepřepadají lidi, kteří míří na shiringský trh.“

Elfrik rozhorleně zavrčel: „Ty vesničani ve Wigleigh si především neměli stěžovat na hraběcího zbrojnoše – co si myslej, že jsou?“

Caris mu chystala pobouřenou odpověď, ale předběhla ji Betty Baxterová. „Aha, tak ty si myslíš, že lordům se má dovolit, aby znásilňovali, koho se jim zamane?“

Vmísil se Edmund. „To je jiná otázka,“ prohlásil rázně a projevil něco ze své bývalé autority. „Už se to stalo a Ralph teď po nás pase, tak co budeme dělat? Šerif nám pomoct nemůže a hrabě nechce.“

Rick Stříbrňák nadhodil: „A co lord William? Postavil se za lidi z Wigleigh – on může za to, že je z Ralpha psanec.“

„Obrátil jsem se i na něj,“ vysvětlil mu Edmund. „Říkal, že nejsme na jeho území.“

Rick se mračil. „Tyhle potíže vyplývaj z toho, že je naší vrchností převorství – k čemu je nám převor, když potřebujeme ochranu?“

Caris připomněla: „To je další důvod, proč žádáme od krále městskou chartu. Pak budeme pod královskou ochranou.“

Elfrika napadlo: „Máme svýho konstábla, co ten dělá?“

Odpověděl Mark Tkadlec. Byl jedním z konstáblových mužů. „Jsme připravený udělat, co bude zapotřebí. Stačí říct.“

Caris přikývla. „O vaší statečnosti nikdo nepochybuje. Ale vaším úkolem je vypořádat se s výtržníky ve městě. John Konstábl nemá průpravu k tomu, aby stíhal psance.“

Mark měl ke Caris blízko, neboť spravoval její valchovací mlýn ve Wigleigh, ale teď už byl poněkud rozhořčený. „Jenže kdo ji má?“

Caris směřovala rozpravu právě k této otázce. „Abych řekla pravdu, je tu jeden zkušený voják, který je ochotný nám pomoct,“ oznámila. „Dovolila jsem si ho požádat, aby dnes večer mezi nás přišel, a on čeká v kapli.“ Zvýšila hlas. „Thomasi, přišel bys mezi nás?“

Z kapličky na konci sálu vyšel Thomas Langley.

Rick Stříbrňák pochybovačně prohodil: „Mnich?“

„Než se stal mnichem, byl vojákem,“ vysvětlila mu Caris. „Tak přišel o ruku.“

Elfrik nerudně namítl: „Než byl pozvanej, mělo se vyžádat svolení členů cechu.“ Caris s potěšením sledovala, že si ho nikdo nevšímá – byli příliš zvědaví, co jim Thomas poví.

„Je zapotřebí, abyste utvořili domobranu,“ začal Thomas. „Podle toho, co se povídá, je v té tlupě dvacet nebo třicet psanců. To není tak moc. Díky nedělnímu dopoledním cvičení ve střelbě umí s lukem zacházet většina mužů ve městě. Stovka mužů z vašich řad, dobře připravená a rozumně vedená, si může s psanci snadno poradit.“

„To všechno je moc hezký,“ zabručel Rick Stříbrňák. „Ale my musíme ty psance najít.“

„Samozřejmě,“ přitakal Thomas. „Ale já jsem si jistý, že někdo v Kingsbridgi ví, kde jsou.“

Merthin požádal obchodníka s dřevem Jakea Chepstowa, aby mu opatřil kus břidlice z Walesu – největší kus, jaký sežene. Jake se vrátil z příští výpravy pro klády s tenkou tabulkou šedé waleské břidlice o velikosti asi čtyř čtverečních stop. Merthin ji zasadil od dřevěného rámu a používal ji k náčrtům plánů.

Zatímco Caris trávila večer v cechovním domě, Merthin zůstával ve svém domě na ostrově Malomocných a pracoval na mapě ostrova. Pronajímání jeho částí na přístaviště a sklady rozhodně nebylo Merthinovým hlavním zájmem. Předvídal vybudování celé ulice hospod a obchodů, která povede přes ostrov od jednoho mostu k druhému. Budovy postaví sám a bude je pronajímat podnikavým kingsbridgeským obchodníkům. Vzrušovalo ho nahlížet do budoucnosti města a představovat si budovy a ulice, které bude potřebovat. Tuto práci by vykonávalo převorství, kdyby mělo lepší vedení.

Plán zahrnoval nový dům pro něj a pro Caris. Tenhle domeček bude v době po svatbě útulný, ale nakonec budou potřebovat víc místa, zejména když budou mít děti. Vyznačil si stavební místo na jižním břehu, kde bude foukat čerstvý vzduch od řeky. Ostrov je z větší části kamenitý, ale na místě, které má na mysli, je malá plocha obdělávatelné půdy, kde by mohl pěstovat ovocné stromy. Jak ten dům plánoval, těšil se z představy, jak žijí s Caris bok po boku, den za dnem, pořád.

Jeho snění přerušilo zaklepání na dveře. Polekal se. Normálně na ostrov v noci nikdo nechodí – kromě Caris, a ta by neklepala. „Kdo je?“ zvolal nervózně.

Vešel Thomas Langley.

„Touhle dobou mají mniši spát,“ přivítal ho Merthin.

„Godwyn neví, že jsem tady.“ Thomas pohlédl na břidlicovou tabulku. „Ty děláš náčrty levou rukou?“

„Levou nebo pravou, mně je to jedno. Dáš si pohár vína?“

„Ne, díky. Za pár hodin musím být vzhůru na první ranní modlitbu, a tak nechci být ospalý.“

Merthin měl Thomase rád. Bylo mezi nimi jisté pouto již od onoho dne před dvanácti lety, kdy slíbil, že kdyby Thomas zemřel, přivede nějakého kněze k místu, kde je zakopaný dopis. Později, když společně pracovali na opravě katedrály, Thomas vždy vydával

jasné pokyny a k učedníkům se choval vlídně. Dařilo se mu být upřímný ve svém náboženském vyznání, aniž zpyšněl. Merthin si pomyslel, že takoví by měli být všichni Bohu oddaní muži.

Ukázal Thomasovi na židli u krbu. „Co pro tebe můžu udělat?“

„Týká se to tvého bratra. Je nutné ho zarazit.“

Merthin sebou cukl, jako by jím projela náhlá bolest. „Pokud můžu něco udělat, udělám to. Ale zatím jsem ho neviděl a až ho uvidím, nejsem si jistý, zda mě uposlechne. Bývaly doby, kdy se ke mně obracel pro radu, ale myslím si, že ty dny už minuly.“

„Přicházím rovnou ze schůze farního cechu. Požádali mě, abych dal dohromady domobranu.“

„Nečekej, že se k ní připojím.“

„Ne, kvůli tomu jsem nepřišel.“ Thomas se suše usmál. „Vojenské dovednosti do široké škály tvého podivuhodného nadání skutečně nepatří.“

Merthin smutně přikývl. „Díky.“

„Jenže tu je něco, s čím bys mi mohl pomoct, kdybys chtěl.“

Merthina se zmocnilo nepříjemné tušení. „Dobrá, ptej se.“

„Psanci musejí mít nějaký úkryt nedaleko Kingsbridge. Chtěl bych, abys přemýšlel, kde by tvůj bratr mohl být. Je to patrně místo, které oba znáte – možná nějaká jeskyně v lese nebo opuštěná chatrč polesného.“

Merthin váhal.

Thomas pokračoval: „Vím, že se ti příčí ho zrazovat. Ale pomysli na tu první rodinu, kterou přepadl – slušný, těžce pracující rolník, jeho hezká manželka, čtrnáctiletý chlapec a malá dívka. Nyní jsou tři z nich mrtví a ta malá nemá rodiče. I když bratra miluješ, musíš nám pomoct, abychom ho chytili.“

„Já vím.“

„Napadá tě, kde by mohl být?“

Merthin ještě nebyl připraven na tu otázku odpovědět. „Zajmeš ho živého?“

„Když to půjde.“

Merthin zavrtěl hlavou. „To nestačí. Potřebuju záruku.“

Thomas chvíli mlčel. Nakonec řekl: „Dobrá. Zajmu ho živého. Nevím jak, ale nějak to udělám. Slibuju.“

„Děkuju ti.“ Merthin se odmlčel. Věděl, že to musí udělat, ale jeho srdce se vzpouzelo. Po chvíli se přinutil promluvit. „Když mi bylo asi třináct, chodívali jsme na lov, často se staršími kluky. Zůstávali jsme venku celý den a vařili jsme si, co jsme ulovili. Někdy jsme chodívali až do Chalk Hills a tam jsme se setkávali s rodinami, které nahoře v kopcích pásly ovce. Pastýřky bývaly dost lehkovážné – některé nám dovolovaly, abychom je políbili.“ Krátce se usmál. „V zimě, když tam ty rodiny nebyly, jsme používali jejich chatrče jako přístřeší, kde jsme se mohli trochu zahřát. Tam by se Ralph mohl skrývat.“

„Děkuju ti,“ řekl Thomas. Zvedl se.

„Pamatuj, cos mi slíbil.“

„Budu na to pamatovat.“

„Před dvanácti lety jsi mi svěřil tajemství.“

„Já vím.“

„Nikdy jsem tě nezradil.“

„Jsem si toho vědom.“

„Teď důvěřuju já tobě.“ Merthin věděl, že jeho slova lze vyložit dvěma způsoby: buď jako prosbu o oplacení služby, nebo jako skrytou hrozbu. To je v pořádku. Ať si to Thomas přebere.

Thomas mu podal ruku a Merthin ji stiskl. „Své slovo dodržím,“ ujistil ho Thomas. Pak vyšel ven.

Ralph a Tam jeli bok po boku do kopce, následováni Alanem Fernhillem na koni a zbytkem psanců, kteří šli pěšky. Ralph měl dobrou náladu: měli za sebou další úspěšné nedělní dopoledne. Nastalo jaro a rolníci začínali přinášet na trh to, co se urodilo v novém ročním období. Členové tlupy si právě odnášeli půl tuctu jehňat, nádobu s medem, zazátkovaný džbán smetany a několik kožených vaků s vínem. Psanci jako obvykle utrpěli jen menší zranění, pár šrámů a modřin, které jim způsobily odvážnější z jejich obětí.

Ralphovo spolčení s Tamem bylo mimořádně úspěšné. Pár hodin lehkého boje jim přinášelo vše, co potřebovali na týden přepychového života. Zbývající čas trávili lovem ve dne a pitkami za nocí. Tady je žádní neotesaní nevolníci neotravovali se svými spory o meze, ani je nešidili na pachtovném. Jediné, co jim chybělo, byly ženy,

ale dnes to napravili únosem dvou kyprých dívek, sester ve věku asi třináct a čtrnáct roků.

Litoval jen toho, že nikdy nebojoval za krále. Byla to jeho ctižádost od klukovských let a stále se jí nezbavil. Být psancem je příliš snadné. Zabíjení neozbrojených nevolníků v něm nemohlo vyvolávat velkou hrdost. Chlapec v něm stále ještě toužil po slávě. Nikdy neprokázal sobě ani druhým, že je v něm duch opravdového rytíře.

Nedopustil však, aby mu ta myšlenka kazila náladu. Stoupal do kopce, za nímž se skrývala pastvina s jejich úkrytem, a těšil se na večerní hodování. Upečou si jehně na rožni a budou pít smetanu s medem. A ty dívky… Ralph se rozhodl, že nechá ležet jednu vedle druhé, aby každá viděla, jak její sestru znásilňuje jeden muž za druhým. Při tom pomyšlení se mu srdce rozbušilo.

Dorazili na dohled od kamenných přístřešků. Ralph si uvědomil, že už je nebudou moci dlouho používat. Tráva roste a zanedlouho tu budou pastýři. Velikonoce přišly letos časně, a tak svatodušní neděle nastoupí brzy po prvním máji. Psanci si budou muset najít jiné útočiště.

Když se ocitl padesát yardů od nejbližší chatrče, vylekal se, protože spatřil, jak z ní někdo vychází.

Zadrželi s Tamem koně a psanci se shlukli kolem nich a chápali se zbraní.

Muž se k nim přiblížil a Ralph viděl, že to je mnich. Tam stojící vedle Ralpha se podivil: „Co to proboha…?“

Jeden rukáv mnichova roucha se prázdně třepotal a Ralph v muži poznal bratra Thomase z Kingsbridge. „Buď zdráv, Ralphe,“ pozdravil. „Pamatuješ se na mě?“

Tam se Ralpha zeptal: „Ty ho znáš?“

Thomas došel k pravému boku Ralphova koně a podal mu zdravou pravou ruku. Co tu k čertu dělá? Na druhou stranu, jak by mu mohl jednoruký mnich ublížit? Ralph se zmateně natáhl dolů a uchopil podávanou ruku. Thomas sklouzl rukou po Ralphově paži nahoru a sevřel mu loket.

Ralph koutkem oka zahlédl u kamenných chatrčí nějaký pohyb. Zvedl hlavu a spatřil muže vystupujícího z nejbližších dveří, těsně za ním druhého a pak tři další. Pak viděl, že se valí ze všech chatrčí a

přikládají šípy k tětivám luků. Uvědomil si, že s tlupou padli do léčky – ale v tu chvíli sevření na loktu zesílilo a náhlé silné trhnutí ho stáhlo z koně.

Psanci se rozkřičeli. Ralph dopadl na zem a zůstal ležet na zádech. Jeho kůň Griff zděšeně odskočil stranou. Když se Ralph pokusil vstát, Thomas na něj dopadl jako kmen stromu, přitiskl ho k zemi a zůstal na něm ležet jako milenec. „Lež klidně a přežiješ," řekl Ralphovi do ucha.

Pak Ralph uslyšel zvuk tuctů šípů vystřelených naráz z luků, smrtelný svist, který byl stejně nezaměnitelný jako zahřmění při úderu blesku. Ten zvuk byl strašlivý – napadlo ho, že tu musí být stovka lučištníků. Zřejmě se namačkali do pastýřských chatrčí. To, jak Thomas popadl Ralpha za paži, pro ně musel být signál, aby vyšli ven a začali střílet.

Napadlo ho, že se Thomasovi vymaní, ale rozmyslel si to. Slyšel výkřiky psanců, když šípy zasáhly cíl. Od země toho moc neviděl, ale někteří jeho muži tasili meče. Byli však od lučištníků příliš daleko – kdyby se na nepřítele rozběhli, postříleli by je dřív, než by se s nimi dostali do přímého styku. Tohle nebyla bitva, to byl masakr. Do země zabušila koňská kopyta a Ralph přemýšlel, jestli Tam útočí na lučištníky, nebo odjíždí.

Zavládl zmatek, ale nikoli na dlouho. Ve chvíli mu bylo jasné, že psanci jsou na ústupu.

Thomas se zvedl, zpod benediktinského roucha vytáhl dlouhou dýku a varoval Ralpha: „Ať tě ani nenapadne tasit meč."

Ralph vstal. Pohlédl na lučištníky a mnohé z nich poznal: tlustého Dicka Sládka, chlípného Edwarda Řezníka, družného Paula od Zvonu, nerudného Billa Watkina. Do jednoho to byli bázliví a zákonů dbalí občané Kingsbridge. Zajali ho hokynáři. Ale největší překvapení mělo teprve přijít.

Pohlédl zvědavě na Thomase. „Zachránils mi život, mnichu," zabručel.

„Jen proto, že mě o to žádal tvůj bratr," odpověděl břitce Thomas. „Kdyby to záleželo na mně, byl bys mrtvý, dřív než jsi dopadl na zem."

Kingsbridgeské vězení se nacházelo ve sklepení cechovního domu. Mělo kamenné zdi a podlahu z udusané země a okna tu chyběla. Nebylo tu ani žádné ohniště a v zimě sem tam nějaký vězeň zemřel podchlazením. Nyní však byl květen a Ralph měl vlněnou houni, aby se v noci zahřál. Měl tu také pár kousků nábytku – židli, lavici a stolek –, který mu za úplatu obstaral Merthin od Johna Konstábla. Na opačné straně dubových dveří zavřených na závoru měl John Konstábl úřadovnu. Zde vysedával se svými muži za dnů, kdy se konaly trhy, a čekali, zda je někdo nepřivolá, aby zjednali nápravu případných svárů.

S Ralphem sdílel celu Alan Fernhill. Jeden z kingsbridgeských lučištníků ho srazil zásahem do stehna, a třebaže rána nebyla vážná, nemohl utéct. Nepolapitelnej Tam se však odtamtud dostal.

Dnes tu trávili poslední den. V poledne se má dostavit šerif a dopravit je do Shiringu. V nepřítomnosti již byli odsouzeni k trestu smrti za znásilnění Annet a za zločiny, které spáchali u soudu přímo před očima soudce: zranění předsedy poroty, zranění Wulfrika a útěk. Až dorazí do Shiringu, pověsí je.

Hodinu před polednem jim Ralphovi rodiče přinesli oběd: teplou šunku, čerstvý chléb a džbán silného piva. Přišel s nimi Merthin a Ralph předpokládal, že to znamená rozloučení.

Otec to potvrdil: „Do Shiringu s tebou nepojedeme.“

Matka dodala: „Nechceme tě vidět –“ Zlomil se jí hlas, ale on věděl, co se chystala říct. Nepůjdou do Shiringu, aby neviděli, jak ho pověsí.

Ralph se napil piva, ale jíst mu bylo zatěžko. Jde na šibenici a jídlo vypadá nesmyslně. Chuť k jídlu rozhodně neměl. Alan se ládoval, zdálo se, že vůbec nebere na vědomí konec, který ho čeká.

Rodina seděla a rozpačitě mlčela. I když to byly jejich poslední společné okamžiky, nikdo nevěděl co říct. Maud tiše plakala, Gerald vypadal zlověstně a Merthin seděl s hlavou v dlaních. Alan Fernhill se tvářil otráveně.

Ralph měl na bratra otázku. Nechtělo se mu ji položit, ale nyní si uvědomil, že to je jeho poslední příležitost. „Když mě bratr Thomas strhl z koně a ochránil mě před šípy, poděkoval jsem mu, že mi

zachránil život," řekl. Pohlédl na bratra a pokračoval: „Thomas říkal, že to udělal pro tebe, Merthine."

Merthin jen přikývl.

„Tys ho o to požádal?"

„Ano."

„Věděl jsi tedy, co se stane."

„Ano."

„Hm… jak Thomas zjistil, kde mě najde?"

Merthin neodpověděl.

Ralph naléhal: „Tys mu to řekl, je to tak?"

Otcem to otřáslo. „Merthine!" zvolal. „Jak jsi mohl?"

Alan Fernhill si ulevil: „Ty zrádná svině."

Merthin se obrátil k Ralphovi: „Vždyť jsi vraždil lidi! Nevinné rolníky a jejich manželky a děti! Bylo nutné tě zarazit!"

Ralph k vlastnímu překvapení nepocítil zlost, jen jako by ho cosi dusilo. Polkl a pak se zeptal: „Proč jsi ale žádal Thomase, aby ušetřil můj život? Protože jsi chtěl, abych radši visel?"

Maud vzlykla: „Ralphe, ne."

„Nevím," odpověděl Merthin. „Možná jsem jen chtěl, abys žil o trochu déle."

„Ale zradils mě." Ralph si uvědomil, že je na pokraji zhroucení. Do očí se mu draly slzy a cítil tlak v hlavě. „Tys mě zradil," opakoval.

Merthin vstal a rozhněvaně se ohradil: „Panebože, ty sis to přece zasloužil!"

Maud je vyzvala: „Neperte se."

Ralph smutně zavrtěl hlavou. „Nebudeme se prát," řekl. „Ty dny jsou už za námi."

Otevřely se dveře a dovnitř vkročil John Konstábl. „Šerif je venku," oznámil.

Maud Ralpha objala a s pláčem se k němu přitiskla. Gerald ji po chvíli jemně odtáhl.

John vyšel ven a Ralph ho následoval. Překvapilo ho, že není spoután či v řetězech. Jednou už unikl – cožpak oni se nebojí, že to udělá znovu? Prošel konstáblovou úřadovnou a ocitl se venku. Rodina vyšla za ním.

Před chvílí určitě pršelo; od mokré ulice se odráželo zářivé slunce a Ralph musel před prudkým světlem mhouřit oči. Když přivykl světlu, poznal svého koně Griffa, osedlaného a připraveného k jízdě. Pohled na něj mu potěšil srdce. Uchopil otěže a promluvil koni do ucha. „Tys mě nikdy nezradil, chlapče, co?“ Kůň zafrkal a zadupal, potěšený, že jeho pán je zpátky.

Šerif a několik jeho mužů čekali na koních, po zuby ozbrojeni. Dovolí Ralphovi, aby jel do Shiringu na koni, ale nic riskovat nehodlají. Uvědomil si, že tentokrát žádný únik nebude.

Potom se rozhlédl znovu. Šerif tu je, ale ostatní ozbrojení jezdci nejsou jeho muži. Jsou to muži hraběte Rolanda. A tamhle je sám hrabě, černovlasý a s černými vousy, v sedle šedého válečného oře. Co tu dělá?

Hrabě, aniž sesedl, se naklonil a podal Johnu Konstáblovi svitek pergamenu. „Přečti si to, jestli umíš číst,“ vyzval ho Roland. Promluvil jako obvykle půlkou úst. „Je to králův výnos. Všichni vězni v hrabství jsou omilostněni a osvobozeni – za podmínky, že se se mnou přidají ke králově armádě.“

Gerald vykřikl: „Hurá!“ Maud vytryskly slzy. Merthin se podíval konstáblovi přes rameno a přečetl výnos.

Ralph pohlédl na Alana, který se zeptal: „Co to znamená?“

„To znamená, že jsme svobodný!“ odpověděl Ralph.

John Konstábl přitakal: „Je to tak, pokud jsem to přečetl správně.“ Obrátil se na šerifa. „Potvrzuješ to?“

„Potvrzuju,“ přisvědčil šerif.

„Pak už není co dodat. Tyhle muži můžou s hrabětem volně odejít.“ Konstábl sroloval pergamen.

Ralph pohlédl na bratra. Merthin plakal. Byly to slzy radosti, nebo pocitu marnosti?

Na přemýšlení neměl čas. „Jedem,“ zavelel Roland netrpělivě. „Úřední věci jsme vyřídili, musíme vyrazit. Král je ve Francii – máme před sebou dlouhou cestu!“ Otočil koně a vyrazil po hlavní ulici.

Ralph stiskl Griffovi boky a kůň se dychtivě rozběhl klusem za hrabětem.

41

„Nemůžeš to vyhrát,“ vysvětloval Gregory Longfellow převoru Godwynovi. Seděl přitom ve velkém křesle v hale převorova domu. „Král udělí Kingsbridgi městskou chartu.“

Godwyn na něj upřeně hleděl. Tento právník mu vyhrál dvě kauzy u královského soudu, jednu proti hraběti a druhou proti cechmistrovi. Jestliže se takový mistr sám označuje za poraženého, pak je porážka určitě nevyhnutelná.

To se nemělo stát. Jestliže se Kingsbridge stane samosprávným městem, převorství bude zatlačeno do ústraní. Stovky let vládl městu převor. V Godwynových očích město existovalo jen proto, aby sloužilo převorství, jež slouží Bohu. Nyní by se převorství stalo pouhou součástí města ovládaného kupci, kteří slouží bohu peněz. A v Knize života bude stát, že převor, který to dopustil, byl Godwyn.

Zdrceně se zeptal: „Jsi si naprosto jistý?“

„Vždycky si jsem naprosto jistý,“ ujistil ho Gregory.

Godwyna to rozčílilo. Gregoryho přehnaně sebevědomý postoj je namístě, když se posmívá tvým protivníkům, ale když svou jízlivost obrátí proti tobě, je to nesnesitelné. Godwyn zlostně opáčil: „To ses trmácel až do Kingsbridge, abys mi oznámil, že nedokážeš udělat, oč tě žádám?“

„A abych si vybral honorář,“ odpověděl rozmarně Gregory.

Godwyn litoval, že ho nemůže v celé té jeho londýnské maškarádě nechat hodit do rybníka.

Byla sobota před svatodušními svátky, den před zahájením trhu s vlnou. Na trávníku západně od katedrály si už stovky prodejců stavějí stánky a jejich hovor a křik se slévají do hluku zaléhajícího až sem do haly převorova domu, kde Godwyn a Gregory sedí na opačných koncích jídelního stolu.

Philemon usazený na boční lavici vyzval Gregoryho: „Možná bys mohl panu převorovi vysvětlit, jak jsi dospěl k tomuhle pesimistickému závěru?“ Začínal mluvit tónem, který zněl napůl servilně a napůl pohrdavě. Godwyn si nebyl jistý, jestli se mu to líbí.

Gregory na jeho tón nereagoval. „Ovšem,“ odpověděl. „Král je ve Francii.“

Godwyn namítl: „Je tam už skoro rok, ale nic moc se neděje.“

„Letos v zimě o jeho krocích uslyšíš.“

„Proč?“

„Určitě jsi slyšel o francouzských vpádech do našich jižních přístavů.“

„Já ano,“ přisvědčil Philemon. „Francouzští námořníci prý znásilnili jeptišky v Canterbury.“

„Vždycky prohlašujeme, že nepřítel znásilňuje jeptišky,“ poznamenal blahosklonně Gregory. „Povzbuzuje to obyčejné lidi, aby podporovali válku. Ale Francouzi skutečně vypálili Portsmouth. A vážně narušují lodní dopravu. Možná jste si všimli poklesu ceny, kterou dostáváte za vlnu.“

„To jsme si rozhodně všimli.“

„Zčásti za to můžou právě nesnáze s její dopravou do Flander. A ze stejného důvodu se zvýšila cena, kterou platíte za víno z Bordeaux.“

My jsme si nemohli dovolit víno ani při starých cenách, pomyslel si Godwyn, ale nevyslovil to.

Gregory pokračoval: „Tyto výpady jsou zřejmě jen přípravy. Francouzi shromažďují invazní flotilu. Naši špehové zjistili, že už mají přes dvě stě plavidel, která kotví v ústí řeky Zwyn.“

Godwyn si všiml, že Gregory říká „naši špehové“, jako by byl součástí vlády. Ve skutečnosti jenom předává dál to, co se všeobecně přetřásá. Zároveň to znělo přesvědčivě. „Co má ale francouzská válka společného s tím, jestli se Kingsbridge stane nebo nestane samosprávným městem?“

„Daně. Král potřebuje peníze. Farní cech argumentuje tím, že když budou obchodníci osvobozeni od nadvlády převorství, město bude lépe prospívat, a tudíž bude platit víc na daních.“

„A král tomu věří?“

„Tohle se už prokázalo. Proto ustanovuje samosprávná města. Rozvíjejí obchod a obchod je zdrojem příjmů z daní.“

Zase peníze, pomyslel si znechuceně Godwyn. „Nemůžeme něco udělat?“

„V Londýně ne. Doporučuju, abyste se soustředili na kingsbridgeskou stranu. Nemůžeš přesvědčit farní cech, aby žádost stáhl? Co je zač ten starý cechmistr? Nelze ho uplatit?“

„Můj strýc Edmund? Je na tom špatně se zdravím a rychle chřadne.

Ale skutečnou hnací silou za tím vším je jeho dcera, moje sestřenice Caris.“

„Ach, ano, pamatuju si ji od soudu. Měl jsem dojem, že je dost drzá.“

To říká ten pravý, pomyslel si kysele Godwyn. „Je to čarodějnice,“ zabručel.

„Ano? To by mohlo pomoct.“

„Nemyslel jsem to doslova.“

Philemon se vmísil: „Abych řekl pravdu, pane převore, leccos se povídá.“

Gregory zvedl obočí. „Zajímavé!“

Philemon pokračoval: „Je velkou přítelkyní vědmy jménem Mattie, která důvěřivým lidem ve městě míchá různé lektvary.“

Godwyn se chystal nápad s čarodějnictvím zesměšnit, ale pak se rozhodl mlčet. Každá zbraň, která by mohla srazit vaz představě o samosprávném městě, musí pocházet od Boha. Třeba Caris čarodějnictví používá, pomyslel si, kdo ví?

Gregory poznamenal: „Vidím, že váháš. Samozřejmě, pokud máš rád sestřenici…“

„Měl jsem, když jsme byli mladší,“ přerušil ho Godwyn a na okamžik se mu zastesklo po starých pošetilostech. „S politováním ale musím říct, že z ní nevyrostla bohabojná žena.“

„V tom případě…“

„Musím to prošetřit,“ prohlásil Godwyn.

Gregory se usmál: „Mohl bych něco navrhnout?“

Godwyn už měl Gregoryho návrhů po krk, ale neměl tu drzost, aby mu to řekl. „Samozřejmě,“ odpověděl s lehce přehnanou zdvořilostí.

„Vyšetřování kacířství může být… špinavé. Neměl by sis tím špinit ruce. A lidi můžou být nervózní, když mají hovořit s převorem. Přenes ten úkol na někoho, kdo by v lidech nevzbuzoval tolik stra-

chu. Například na tohohle mladého novice.“ Ukázal na Philemona a ten se radostně rozzářil. „Jeho postoj mi připadá… uvážlivý.“

Godwyn si vzpomněl, že slabost biskupa Richarda – jeho vztah s Margery – objevil právě Philemon. Rozhodně to je člověk pro každou špinavou práci. „Dobrá,“ přisvědčil. „Uvidíme, co zjistíš, Philemone.“

„Děkuju ti, pane převore,“ odpověděl Philemon. „Nic by mi nezpůsobilo větší potěšení.“

V neděli ráno se lidé stále ještě hrnuli do Kingsbridge. Caris stála u řeky a pozorovala je, jak proudí po Merthinových dvou širokých mostech pěšky, na koni, s dvoukoláky či čtyřkolými povozy taženými koňmi nebo voly a naloženými zbožím. Pohled na to ji hřál u srdce. Žádná velkolepá zahajovací slavnost se nekonala – most ještě nebyl hotový, ale díky prozatímní dřevěné vozovce ho bylo možné používat. Přesto se rozneslo, že je otevřený a že cesty jsou bezpečné a psanci už nikomu nehrozí. Dostavil se i Buonaventura Caroli.

Merthin navrhl jiný způsob vybírání mostného, který farní cech s nadšením přijal. Místo jedné budky na konci mostu, kde by se vytvářely fronty, rozmístili na ostrově Malomocných deset mužů do dočasných budek na cestě mezi oběma mosty. Většina lidí jen předala penci a vůbec se nezastavovala. „Vůbec žádná fronta,“ pronesla Caris nahlas jen tak pro sebe.

A počasí bylo slunečné a příjemné, po dešti ani památky. Trh skončí velkým úspěchem.

A ode dneška za týden se provdá za Merthina.

Stále ještě měla pochybnosti. Představa, že ztratí nezávislost a stane se něčím majetkem, ji nepřestávala děsit, třebaže věděla, že Merthin není z mužů, kteří manželku šikanují. Když se někdy výjimečně s tímto pocitem někomu svěřila – například Gwendě nebo Mattii Vědmě –, bylo jí řečeno, že uvažuje jako muž. Budiž, jenže ona to tak cítí.

Ovšem ještě pochmurnější jí připadala vyhlídka, že ho ztratí. Co by jí zbylo, kromě výroby látek, která ji nijak zvlášť nenaplňuje? Když nakonec oznámil úmysl odejít z města, připadla jí budoucnost

náhle prázdná. A uvědomila si, že horší než být jeho ženou by bylo jedině nebýt jeho ženou.

Přinejmenším si to aspoň říkala ve chvílích, kdy byla v lepším rozpoložení. Když ale potom někdy v noci ležela a nemohla spát, viděla sama sebe, jak v posledním okamžiku, často uprostřed svatebního obřadu, couvá, odmítá složit manželský slib a k ohromení všech shromážděných prchá z kostela.

Teď za denního světla, kdy se všechno vyvíjí tak dobře, cítí, že to byly nesmysly. Merthina si vezme a bude šťastná.

Odešla od řeky a vydala se městem ke katedrále, nyní už zaplněné věřícími, kteří čekali na ranní bohoslužbu. Vzpomněla si, jak ji Merthin za pilířem osahával. Pocítila stesk po té bezstarostné vášni z počátečního období jejich vztahu, po dlouhých, zaujatých rozhovorech a kradmých polibcích.

Našla ho mezi shromážděnými skoro až vpředu, kde si pozorně prohlížel jižní část kněžiště, která se před dvěma lety před jejich očima zřítila. Vzpomněla si, jak šla s Merthinem nahoru do prostoru nad klenbou, kde se stali nechtěnými svědky setkání bratra Thomase a jeho odloučené manželky a vyslechli rozhovor, který umocnil všechny její obavy a zapříčinil, že Merthina odmítla. Pustila vtíravou myšlenku z hlavy. „Ty opravy zřejmě drží," prohodila, protože tušila, o čem Merthin přemýšlí.

Vypadal pochybovačně. „Dva roky jsou v životě katedrály krátká doba."

„Žádné známky zhoršení stavu tu nejsou."

„Právě tím je to obtížné. Neviditelná vada se může bez sebemenšího podezření zhoršovat roky, dokud se někde něco nezřítí."

„Třeba tu žádná taková vada není."

„Musí tu být," pronesl s nádechem netrpělivosti. „To neštěstí před dvěma lety mělo nějaký důvod. Nikdy jsme nezjistili, co to bylo, a tak jsme to nenapravili. Jestliže to nikdo nedal do pořádku, pak je to pořád vada."

„Mohlo se to napravit samovolně."

Jenom se hádala, ale on ji vzal vážně. „Stavby se obyčejně samy neopraví – ale máš pravdu, je to možné. Mohlo tu dojít k prosaková-

ní vody, například z ucpaného chrliče, které se nějak odklonilo, a voda teď teče někudy, kde tolik neškodí.“

Blížilo se procesí zpívajících mnichů a věřící se utišili. V odděleném vchodu se objevily jeptišky. Jedna z novicek zvedla hlavu, krásný bledý obličej v řadě zahalených hlav. Byla to Elizabeth Clerková. Spatřila Merthina s Caris a náhlá zášť v jejích očích Caris otřásla. Potom Elizabeth sklonila hlavu a zmizela opět ve svém neosobním rouchu.

„Nenávidí tě,“ poznamenal Merthin.

„Myslí si, že jsem ti zabránila, aby sis ji vzal.“

„Má pravdu.“

„Ne, nemá – mohl sis vzít, koho jsi chtěl!“

„Jenže já jsem chtěl jenom tebe.“

„Ty jsi s Elizabeth flirtoval.“

„Určitě jí to tak připadalo,“ připustil Merthin lítostivě. „Ale já jsem si s ní jen rád povídal. Zejména když jsi mě pustila k vodě.“

Měla nepříjemný pocit. „Já vím. Jenže Elizabeth se cítí podvedená. To, jak se na mě kouká, mě znervózňuje.“

„Neměj strach. Teď je z ní jeptiška. Nemůže ti nijak ublížit.“

Chvíli mlčeli. Stáli vedle sebe, důvěrně se dotýkali rameny a sledovali obřad. Biskup Richard seděl na trůnu na východním konci a řídil bohoslužbu. Caris věděla, že Merthinovi se to líbí. Vždycky se potom cítil lépe a tvrdil, že právě proto lidé kostel navštěvují. Caris tam chodila, protože lidé by si všimli, kdyby tam nechodila, ale chovala o tom všem pochybnosti. Věřila v Boha, ale nebyla si jistá, jestli Bůh zjevuje svá přání výlučně takovým osobám, jako je bratranec Godwyn. Proč by Bůh toužil po chvále? Uctívání vyžadují králové a hrabata a čím je jejich společenské postavení nižší, tím větší úcty se dožadují. Připadlo jí, že všemohoucí Bůh se nestará, jestli na něj lidé v Kingsbridgi pějí chválu, o nic víc, než se ona stará o to, jestli se jí bojí zvěř v lese. Občas své názory vyslovila, ale nikdo ji nebral vážně.

Myšlenky se jí zatoulaly do budoucnosti. Vše naznačovalo, že král udělí Kingsbridgi městskou chartu. Otec se zřejmě stane prvním starostou – pokud se zotaví. Její výroba látek dál poroste. Mark Tkadlec zbohatne. Při zdárném vývoji bude farní cech schopen postavit

burzu vlny a každý bude moci pohodlně obchodovat i za špatného počasí. Budovu by mohl navrhnout Merthin. Lépe na tom bude i převorství, i když Godwyn jí nepoděkuje.

Bohoslužba skončila a mniši a jeptišky začali opět v procesí odcházet. Jeden novic vystoupil z řady a vešel mezi věřící. Byl to Philemon. Ke Carisině překvapení přistoupil přímo k ní. „Můžu na slovíčko?“ zeptal se.

Potlačila mrazení v zádech. Na Gwendině bratrovi bylo cosi odpuzujícího. „Kvůli čemu?“ odpověděla nepříliš zdvořile.

„Chci se s tebou vlastně poradit,“ odpověděl a pokusil se o líbezný úsměv. „Ty přece znáš Mattii Vědmu.“

„Ano.“

„Co si myslíš o jejích metodách?“

Nevlídně na něj pohlédla. Kam tohle směřuje? Rozhodla se, že bude Mattii každopádně bránit. „Samozřejmě nikdy nestudovala texty starých učenců. Navzdory tomu její léky zabírají – někdy lépe než léky mnichů. Myslím, že tomu je tak proto, že spíše než na teorii o tělesných tekutinách zakládá svou léčbu na tom, co se už dříve osvědčilo.“

Lidé stojící poblíž zvědavě naslouchali a někteří se bez vyzvání vmísili do rozhovoru.

„Naší Noře dala lektvar, po kterým jí zmizela horečka,“ uvedla Madge Tkalcová.

John Konstábl přidal: „Když jsem si zlomil ruku a Matthew Lazebník mi rovnal kosti, její lék mě zbavil bolestí.“

Philemon se zeptal: „A jaká zaklínadla pronáší, když připravuje své směsi?“

„Žádná zaklínadla!“ zvolala pobouřeně Caris. „Říká lidem, aby se modlili, když berou léky, protože jenom Bůh může léčit – to říká Mattie.“

„Není možné, že je čarodějnice?“

„Ne! To je nesmyslný nápad.“

„Jenomže církevní soud dostal stížnost.“

Caris zamrazilo. „Od koho?“

„To nemůžu prozrazovat. Ale požádali mě, abych to prošetřil.“

Pro Caris to byla záhada. Kdo by mohl být nepřítelem Mattie? Philemonovi připomněla: „Sám bys měl nejlíp vědět, jak je Mattie lidem užitečná – zachránila život tvé sestře, když se narodil Sam. Nebýt Mattie, Gwenda by vykrvácela.“

„Zdá se.“

„Zdá? Gwenda žije, nebo ne?“

„Ano, jistě. Jsi si tedy jistá, že se Mattie nedovolává ďábla?“

Caris si všimla, že tu otázku položil poněkud zvýšeným hlasem, jako by chtěl mít jistotu, že ho uslyší okolostojící. Byla zmatená, ale v její odpovědi žádné pochybnosti nebyly. „Ovšemže jsem si jistá! Jestli chceš, můžu ti to odpřisáhnout.“

„To nebude nutné,“ odpověděl Philemon úlisně. „Děkuju ti za poradu.“ Učinil jakýsi úklon hlavou a vytratil se.

Caris s Merthinem se vydali k východu. „Takové nesmysly!“ zavrtěla hlavou Caris. „Mattie – a čarodějnice!“

Merthin vypadal znepokojeně. „Předpokládala jsi, že Philemon od tebe chce svědectví proti ní, viď?“

„Ano.“

„Proč ale šel za tebou? Mohl tušit, že právě ty jakékoli obvinění popřeš. Proč by toužil její jméno očistit?“

„Nevím.“

Velkým západním portálem vyšli na trávník před katedrálou. Slunce svítilo na stovky stánků naplněných pestrým zbožím. „Nedává to smysl,“ řekl Merthin. „A to mě zneklidňuje.“

„Proč?“

„Je to jako příčina té vady v jižní lodi. Nevidíš ji, ale ona tě může neviditelně podemílat – a ty to nepoznáš, dokud se všechno kolem tebe nezřítí.“

Šarlatová látka v Carisině stánku na tržišti nebyla tak dobrá jako ta, kterou prodával Loro Fiorentino, třebaže člověk musel mít velmi zkušené oko, aby rozdíl poznal. Vazba tkaniny nebyla tak hustá, protože italské tkalcovské stavy jsou o poznání lepší. Barva byla stejně zářivá, ale neměla dokonale stejný odstín v celém štůčku, bezpochyby proto, že italští barvíři jsou zkušenější. Z tohoto důvodu Caris prodávala o desetinu levněji než Loro.

Přesto to byla daleko nejlepší anglická šarlatová látka, která byla kdy v Kingsbridgi k vidění, a šla velmi dobře na odbyt. Mark a Madge ji prodávali v malém na yardy – odměřovali a stříbali ji pro jednotlivé zákazníky a Caris jednala s kupci ve velkém a dohadovala slevy za jeden štůček či za půl tuctu štůčků s obchodníky s látkami z Winchesteru, Gloucesteru a dokonce i z Londýna. V pondělí v poledne už věděla, že bude mít před koncem týdne vyprodáno.

Když byly kvůli polední přestávce obchody slabší, Caris obešla tržiště. Pociťovala hluboké uspokojení. Zvítězila nad nepřízní a Merthin také. Zastavila se u Perkinova stánku a promluvila si s lidmi z Wigleigh. Zvítězila i Gwenda. Byla tu, provdaná za Wulfrika – což se předtím zdálo nemožné –, a na zemi sedělo její roční děťátko, tlustý a šťastný Sammy. Annet jako vždy chodila s ošatkou a prodávala vejce. A Ralph odešel do Francie bojovat za krále a možná se už nikdy nevrátí.

O kus dál spatřila Gwendina otce Jobyho, jak prodává veverčí kůže. To je podlý člověk. Zdálo se však, že už ztratil nad Gwendou moc a že jí už nemůže ubližovat.

Caris se zastavila u stánku svého otce. Přesvědčila ho, aby letos nakoupil jen malé množství vlny. Mezinárodní trh s vlnou nemůže vzkvétat, když si Francouzi a Angličané navzájem přepadají přístavy a pálí lodě. „Tak jak jde obchod?“ zeptala se.

„Plynule,“ odpověděl. „Myslím, že jsem to odhadl skoro přesně.“ Zapomněl, že k opatrnosti mu radil její úsudek, nikoli jeho vlastní. To však bylo v pořádku.

Objevila se jejich kuchařka Tutty s Edmundovým obědem. Přinesla kastrůlek s dušeným skopovým, bochník chleba a džbán piva. Bylo důležité vypadat úspěšně, ale nikoli nadmíru úspěšně. Před mnoha lety Edmund Caris vysvětlil, že zákazníci sice potřebují věřit, že nakupují u úspěšného obchodníka, ale nezamlouvalo by se jim přispívat k bohatství člověka, který vypadá, jako když se topí v penězích.

„Nemáš hlad?“ zeptal se jí.

„Strašný.“

Zvedl se pro kastrůlek. Potom se zapotácel, vydal podivný zvuk, cosi mezi zachrčením a výkřikem, a padl k zemi.

Kuchařka zavřískla.

Caris zvolala: „Tati!“ Věděla však, že neodpoví. Podle toho, jak netečně a těžce padl k zemi jako pytel cibule, jí bylo zřejmé, že je v bezvědomí. Potlačila nutkání křičet. Přiklekla k němu. Žil a chrčivě dýchal. Popadla ho za zápěstí a nahmatala mu puls – byl silný, ale pomalý. Obličej vypadal brunátný. Vždycky býval zardělý, ale tentokrát se zdál zardělejší než obvykle.

Tutty naříkala: „Co to je? Co se to stalo?“

Caris se přinutila mluvit klidně. „Dostal záchvat,“ odpověděla. „Utíkej pro Marka Tkalce. Ten dokáže otce odnést do špitálu.“

Kuchařka odběhla. Shromáždili se tu lidé z okolních stánků. Objevil se Dick Sládek a s účastí se hned nabídl: „Chudák Edmund – nemůžu něco udělat?“

Dick byl příliš starý a tlustý, než aby dokázal Edmunda uzdvihnout. Caris mu vysvětlila: „Mark přijde a odnese ho do špitálu.“ Rozplakala se. „Jen doufám, že to není nic vážného,“ vzlykala.

Objevil se Mark. Silnými pažemi Edmunda zlehka zvedl, jemně ho sevřel v náručí a vykročil ke špitálu. Cestu mezi davem si uvolňoval voláním: „Pozor tady! Z cesty, prosím! Nesu raněnýho, nesu raněnýho.“

Caris ho následovala plná úzkosti. Skrze slzy sotva viděla, a tak se raději držela těsně za Markovými širokými zády. Dorazili ke špitálu a vešli dovnitř. Caris s vděčností pohlédla do důvěrně známého, kulatého obličeje Staré Julie. „Sežeň co nejrychleji matku Cecilii!“ vyhrkla. Stará jeptiška odcupitala a Mark položil Edmunda na slamník blízko oltáře.

Edmund byl stále v bezvědomí, oči měl zavřené a chrčivě dýchal. Caris mu sáhla na čelo: nebylo horké ani studené. Co jeho stav způsobilo? Bylo to tak náhlé. V jednu chvíli normálně mluvil, vzápětí padl v bezvědomí k zemi. Jak se může něco takového přihodit?

Přišla matka Cecilia. Její výkonnost a čilost vždy každého uklidňovala. Poklekla vedle slamníku, přiložila ruku Edmundovi na srdce a pak si ověřila tep. Poslechla si jeho dýchání a sáhla mu na čelo. „Dej mu polštář a přikrývku,“ požádala Julii. „Potom zajdi pro některého mnicha-lékaře.“

Zvedla se a pohlédla na Caris. „Měl záchvat," konstatovala. „Může se z toho dostat. Nemůžeme udělat nic víc, než mu zajistit trochu pohodlí. Lékař možná doporučí pustit mu žilou, ale kromě toho jedinou léčbou je modlitba."

Tohle Caris nestačilo. „Jdu pro Mattii," oznámila.

Vyběhla z budovy a protáhla se tržištěm. Vzpomněla si, že přesně totéž dělala před rokem, kdy spěchala pro Mattii, aby Gwenda nevykrvácela. Tentokrát šlo o otce a ona pociťovala jiný druh paniky. Kvůli Gwendě si zoufala, ale nyní měla pocit, že se jí rozpadá svět. Strach, že by otec mohl zemřít, v ní vyvolával onen strašlivý pocit, který někdy mívala ve snu, kdy se ocitala na střeše kingsbridgeské katedrály a dolů se mohla dostat pouze skokem.

Tělesná námaha z běhu ulicemi ji poněkud zklidnila a ve chvíli, kdy dorazila k Mattiině domu, se již plně ovládala. Mattie si bude vědět rady. Řekne: „S tímhle jsem se už setkala, vím, co se bude teď dít, tady je léčba, která zabere."

Caris zabušila na dveře. Když okamžitě neuslyšela odpověď, netrpělivě zkusila vzít za závoru a zjistila, že je otevřeno. Vpadla dovnitř se slovy: „Mattie, musíš hned do špitálu, jde o mého otce!"

Přední místnost byla prázdná. Caris odhrnula závěs, který oddělával kuchyň. Mattie nebyla ani tam. Caris nahlas zanaříkala: „Ach, proč musíš být zrovna teď někde pryč!" Rozhlédla se, jestli podle něčeho nepozná, kam mohla Mattie jít. Pak si všimla, že místnost je vyklizená. Všechny malé nádobky a lahvičky byly pryč, zůstaly po nich jen prázdné police. Nebyl tu žádný hmoždíř ani palička, které Mattie používá na drcení příměsí, žádný malý kastrůlek na rozpouštění a vaření, žádný nůž na sekání bylin. Caris se vrátila do přední části domku a viděla, že zmizely i Mattiiny osobní věci: krabice se šitím, naleštěné poháry na víno, vyšívaná dečka, která visívala na zdi, vyřezávaný kostěný hřeben, jehož si Mattie tolik cení.

Mattie se sbalila a odešla.

A Caris vytušila proč. Mattie se musela doslechnout o tom, jak se Philemon včera v kostele vyptával. Církevní soud tradičně zasedá v sobotu před skončením trhu s vlnou. Před pouhými dvěma roky využili mniši této příležitosti k odsouzení Bláznivé Nell na základě nesmyslného obvinění z kacířství.

Mattie samozřejmě žádný kacíř není, ale jak mnoho starých žen zjistilo, těžko se to dokazuje. Spočítala si, jakou má naději na přežití procesu, a výsledek ji vyděsil. Aniž něco řekla, sbalila si věci a odešla z města. Patrně našla nějakého rolníka, který se po vyprodání svého zboží vracel domů, a přesvědčila ho, aby ji vzal na svůj volský povoz. Caris si ji představila, jak za úsvitu odjíždí se svou krabicí vedle sebe na valníku, s kapuci pláště staženou, aby jí nebylo vidět do obličeje. Nikdo nemůže mít ani tušení, kam odešla.

„Co si počnu?“ postěžovala si Caris prázdné místnosti. Mattie uměla pomáhat nemocným jako nikdo jiný v Kingsbridgi. Tohle byl nejhorší možný okamžik pro její zmizení – chvíle, kdy Edmund leží v bezvědomí ve špitále. Caris se zmocnilo zoufalství.

Posadila se na Mattiinu židli a stále ještě těžce oddechovala po únavném běhu. Chtěla se rozběhnout zpátky do špitálu, ale nemělo to smysl. Nebude otci schopna nijak pomoct. To nedokáže nikdo.

Město potřebuje a musí mít léčitele, pomyslela si. Takového, který se nespoléhá na modlitby a svěcenou vodu nebo pouštění žilou, ale používá jednoduché léčebné postupy, které se již osvědčily. A jak seděla v prázdném Mattiině domě, uvědomila si, že existuje jediný člověk, který tu úlohu může zastat, který zná Mattiiny způsoby léčby a věří jejímu praktickému pohledu na svět. Tímto člověkem je Caris sama.

Tato myšlenka ji zasáhla s oslnivostí zjevení a Caris zůstala bez hnutí sedět, zmatená zřejmými důsledky. Zná předpisy na hlavní Mattiiny lektvary: na úlevu od bolesti, na vyvolání zvracení, na vymývání ran a na snížení horečky. Zná použití všech běžných bylin: kopr na špatné trávení, fenykl na horečku, routa na nadýmání, řeřicha na neplodnost. Ví, jakou léčbu Mattie *nikdy* nepředepisovala: obklady z chlévské mrvy, léky obsahující zlato a stříbro, verše napsané na jemný pergamen a přivazované k churavějící části těla.

A Caris k tomu má vrozené schopnosti. Říkala to už matka Cecilia a naléhavě ji žádala, aby se stala jeptiškou. Do kláštera vstoupit nehodlá, ale možná by mohla zaujmout Mattiino místo. Proč ne? Obchod s látkami může vést Mark Tkadlec – stejně už vykonává většinu práce.

Mohla by vyhledat další vědmy – v Shiringu, ve Winchesteru, možná v Londýně – a vyptat se jich na jejich způsoby léčby, na to, co se osvědčilo a co ne. Muži dělají tajnosti se svými řemeslnými dovednostmi – se svými „tajemstvími“, jak je nazývají, jako by na činění kůží nebo výrobě podkov bylo něco nadpřirozeného –, ale ženy jsou obvykle ochotné podělit se o své znalosti s jinými ženami.

Přečte si i některé starobylé texty mnichů. I ty mohou obsahovat něco užitečného. Třeba právě ona vrozená schopnost, kterou jí připisuje Cecilia, jí pomůže oddělit zrno praktického léčení od plev kněžské hatmatilky.

Zvedla se a odešla z domu. Pomalu se vracela zpátky a bála se pomyslet na to, s čím se shledá ve špitálu. Byla odevzdaná osudu. Buď bude otec v pořádku, nebo nebude. Jediné, co může ona udělat, je splnit své rozhodnutí, aby v budoucnosti věděla, až onemocní lidé, které miluje, že dělá vše, čím jim může pomoct.

Cestou přes tržiště k budovám převorství potlačovala slzy. Když vešla do špitálu, bála se na otce pohlédnout. Přistoupila k lůžku obklopenému lidmi. Stála tu matka Cecilia, Stará Julie, bratr Joseph, Mark Tkadlec, Petranilla, Alice, Elfrik.

Co se musí stát, stane se, pomyslela si. Dotkla se Alicina ramene, ta odstoupila a udělala jí místo. Konečně Caris pohlédla na otce.

Byl živ a při vědomí, i když se zdál bledý a unavený. Oči měl otevřené, díval se přímo na ni a pokoušel se o chabý úsměv. „Obávám se, že jsem tě vylekal,“ omluvil se. „Odpusť, má milá.“

„Ach, díky Bohu,“ vzlykla Caris a rozplakala se.

Ve středu ráno přišel Merthin celý ohromený ke Carisině stánku. „Betty Baxterová mi právě položila podivnou otázku,“ oznámil. „Chtěla vědět, kdo se postaví proti Elfrikovi při volbě cechmistra!“

„Při jaké volbě?“ podivila se Caris. „Můj otec je cechmistr… ach.“ Uvědomila si, co se zřejmě děje. Elfrik lidem vykládá, že Edmund je příliš starý a nemocný, než aby mohl plnit tuto úlohu, a že město potřebuje někoho nového. A představuje se jako kandidát. „Musíme to hned oznámit otci.“

Caris a Merthin odešli z tržiště a přešli přes hlavní ulici k domu. Edmund včera opustil špitál se slovy – oprávněnými –, že mniši mu

umějí pouze pouštět žilou a jemu je potom jen hůř. Odnesli ho domů a v předpokoji v přízemí mu nachystali postel.

Dnes ráno se na provizorním lůžku opíral o hromadu polštářů. Připadal Caris tak zesláblý, že váhala, jestli ho má s tou zprávou obtěžovat, ale Merthin si k němu sedl a věcně mu vyložil, co se děje.

„Elfrik má pravdu," prohlásil Edmund, když Merthin skončil. „Podívej na mě. Sotva dokážu zpříma sedět. Farní cech potřebuje silné vedení. To není práce pro nemocného."

„Ale brzy ti bude líp!" zvolala Caris.

„Možná. Ale stárnu. Museli jste si všimnout, jak začínám být roztržitý. Zapomínám. Na pokles na trhu se surovou vlnou jsem reagoval katastrofálně pomalu – a loni jsem přišel o spoustu peněz. Díkybohu jsme zase všechno dohnali šarlatovou látkou – ale to jsi udělala ty, Caris, ne já."

Samozřejmě tohle všechno věděla, ale stále cítila rozhořčení. „Ty to prostě jen tak přepustíš Elfrikovi?"

„Rozhodně ne. Elfrik by byl pohroma. Příliš otročí Godwynovi. I poté, co se staneme samosprávným městem, budeme potřebovat cechmistra, který se dokáže převorství postavit."

„Kdo jiný by mohl tu práci vykonávat?"

„Promluvte si s Dickem Sládkem. Je jedním z nejbohatších mužů ve městě a cechmistr musí být bohatý, aby měl úctu ostatních kupců. Dick se nebojí Godwyna ani žádného jiného mnicha. Byl by to dobrý vůdce."

Caris se zdráhala učinit, co otec říká. Připadalo jí, jako by se měla smířit s tím, že otec zemře. Vůbec nepamatovala dobu, kdy otec nebyl cechmistrem. Nechtěla, aby se její život měnil.

Merthin její neochotu chápal, ale přesto na ni naléhal. „Musíme se s tím smířit," řekl. „Jestliže budeme předstírat, že se nic neděje, můžeme skončit s Elfrikem v čele. On by byl katastrofa – mohl by dokonce stáhnout žádost, aby král městu poskytl privilegia."

Tohle rozhodlo. „Máš pravdu," přisvědčila. „Jdeme za Dickem."

Dick Sládek měl několik povozů na různých místech tržiště. Na každém stál obrovský sud. Jeho děti, vnoučata a příbuzní z druhé strany prodávali pivo z těch sudů tak rychle, jak jen stačili nalévat. Caris a Merthin ho zastihli, jak jde všem příkladem a pije velký kor-

bel svého piva, zatímco mu rodina vydělává peníze. Vzali si ho stranou a vysvětlili mu, co se chystá.

Dick se Caris zeptal: „Až tvůj otec umře, předpokládám, že jeho majetek se rozdělí rovným dílem mezi tebe a tvou sestru.“

„Ano.“ Edmund již Caris seznámil se svou poslední vůlí.

„Když se Alicino dědictví přidá k Elfrikovu majetku, bude Elfrik hodně bohatej.“

Caris si uvědomila, že polovina peněz, které vydělává na šarlatové látce, může připadnout sestře. Na tohle dřív nepomyslela, protože nepřemýšlela o tom, že by otec zemřel. Přišlo to jako otřes. Peníze samy pro ni nebyly důležité, ale nechtěla pomáhat Elfrikovi, aby se stal cechmistrem. „Nejde jen o to, kdo je nejbohatší,“ upozornila. „Potřebujeme někoho, kdo bude hájit obchodníky.“

„Pak musíte postavit protikandidáta,“ usoudil Dick.

„Půjdeš do toho?“ zeptala se ho přímo.

Zavrtěl hlavou. „Nesnaž se mě přesvědčit. Koncem týdne předávám všechno nejstaršímu synovi. Plánuju si, že zbytek života strávím pitím piva – a ne jeho vařením.“ Dlouze si přihnul z korbele a spokojeně říhl.

Caris cítila, že jeho rozhodnutí musí přijmout: zdálo se, že ho nic nezlomí. Zeptala se: „Za kým myslíš, že bychom s tím mohli jít?“

„Je tu jediná reálná možnost,“ odpověděl. „A to jsi ty.“

Caris užasla: „Já? Proč?“

„Ty jsi přece ta hnací síla za snahou získat pro město privilegia. Most tvýho snoubence zachránil trh s vlnou a tvoje obchodování s látkou z velký části zachovalo blahobyt města po propadu cen vlny. Jsi dcera současnýho cechmistra, a i když to není dědičnej úřad, lidi si myslí, že vůdci plodí vůdce. A mají pravdu. Už skoro rok vystupuješ jako cechmistr – od chvíle, kdy otci začaly ubývat síly.“

„Byla ve městě už někdy zvolená za cechmistra žena?“

„Pokud vím, nebyla. Ani nikdo tak mladej jako ty. Tyhle dvě věci budou silně působit proti tobě. Neříkám, že vyhraješ. Říkám jen, že nikdo nemá lepší šanci Elfrika porazit.“

Caris pocítila lehkou závrať. Je to možné? Mohla by to vykonávat? A co její příslib, že se stane léčitelkou? Není ve městě mnoho

jiných lidí, kteří by byli jakožto cechmistr lepší než ona? „A co Mark Tkadlec?“ zeptala se.

„Byl by dobrej, zvlášť s tou svou mazanou manželkou vedle sebe. Jenže lidi ve městě pořád považujou Marka za chudýho tkalce.“

„Teď se mu daří.“

„Díky tvý šarlatové látce. Jenže lidi jsou nedůvěřiví k novejm penězům. Říkali by, že Mark je jen namyšlenej tkadlec. Chtějí cechmistra ze zavedený rodiny – někoho, kdo měl bohatýho otce, a nejlíp i dědečka.“

Caris chtěla Elfrika porazit, ale nebyla si jistá svými schopnostmi. Myslela na otcovu trpělivost a mazanost, upřímnou bodrost a nevyčerpatelnou energii. Má ona nějaké takové vlastnosti? Pohlédla na Merthina.

Merthin řekl: „Byla bys nejlepší cechmistr, jakýho tohle město kdy mělo.“

Jeho rozhodná důvěra ji přesvědčila. „Dobrá,“ přisvědčila. „Udělám to.“

Godwyn pozval Elfrika, aby s ním v pátek poobědval. Objednal drahý oběd: labuť na zázvoru a medu. Philemon je obsloužil a přisedl, aby pojedl s nimi.

Obyvatelé města se rozhodli zvolit nového cechmistra a v pozoruhodně krátkém čase se vynořili dva hlavní soupeři: Elfrik a Caris.

Godwyn neměl Elfrika rád, ale Elfrik mu je užitečný. Není to nijak zvlášť dobrý stavitel, ale dokázal se vlichotit převoru Anthonymu, a tak získat smlouvu na opravy katedrály. Když se ujal úřadu Godwyn, znal už Elfrika jako servilního podlézavce, a proto si ho ponechal. Elfrik nebyl oblíbený, ale zaměstnával většinu stavebních řemeslníků a dodavatelů ve městě nebo jim aspoň zprostředkovával práci a oni si ho na oplátku v naději na práci předcházeli. A když si získali jeho důvěru, všichni si přáli, aby nadále zastával postavení, kde by jim mohl prokazovat různé služby. Takto se vytvořila skupina jeho stoupenců.

„Nemám rád nejistotu,“ prohodil Godwyn.

Elfrik ochutnal labuť a uznale zamručel. „V jaký souvislosti?“

„Při volbě nového cechmistra.“

„Každá volba je z podstaty nejistá – pokud není jen jeden uchazeč.“

„Čemuž bych dal přednost.“

„Já taky, za předpokladu, že bych ten kandidát byl já.“

„Právě tohle navrhuju.“

Elfrik zvedl oči od jídla. „Opravdu?“

„Pověz mi, Elfriku – jak moc se chceš stát cechmistrem?“

Elfrik spolkl velké sousto. „Chci to,“ odpověděl. Hlas mu zněl poněkud chraplavě, a tak si usrkl vína. „Zasloužím si to,“ pokračoval a do hlasu se mu vplížil náznak pobouření. „Jsem stejně dobrej jako kdokoli z nich, nebo ne? Proč bych neměl bejt cechmistr?“

„Žádal bys i nadále o poskytnutí městských privilegií?“

Elfrik se na něj upřeně zadíval. Zamyšleně se zeptal: „Chceš ode mě, abych tu žádost stáhl?“

„Pokud budeš zvolen, pak ano.“

„Nabízíš mi pomoc, aby mě zvolili?“

„Ano.“

„Ale jak?“

„Odstraněním konkurenčního uchazeče.“

Elfrik se zatvářil skepticky. „Není mi jasný, jak bys tohle mohl dokázat.“

Godwyn pokynul Philemonovi a ten řekl: „Jsem přesvědčen, že Caris je kacířka.“

Elfrik upustil nůž. „Ty se chystáš odsoudit Caris jako čarodějnici?“

„Nesmíš se o tom před nikým ani zmínit,“ varoval ho Philemon. „Kdyby se o tom doslechla předem, mohla by utéct.“

„Jako utekla Mattie Vědma.“

„Rozšířil jsem mezi pár lidmi ve městě, že Mattie byla chycena a že bude v sobotu postavena před církevní soud. Ovšem v poslední chvíli bude obviněn někdo úplně jiný.“

Elfrik přikývl. „A protože to bude církevní soud, je výhodný, že nejsou zapotřebí žádný obvinění ani poroty.“ Otočil se ke Godwynovi. „A ty budeš soudce.“

„Bohužel ne,“ odpověděl Godwyn. „Předsedat bude biskup Richard. Musíme tedy své tvrzení dokázat.“

„Máš nějaký svědectví?“ zeptal se pochybovačně Elfrik.

Godwnyn přikývl: „Nějaké ano, ale rádi bychom jich měli víc. To, co máme, by úplně stačilo, kdyby obžalovaná byla nějaká stařena bez rodiny nebo přátel jako Bláznivá Nell. Jenže Caris všichni dobře znají a pochází z bohaté a vlivné rodiny, což ti asi nemusím říkat.“

Philemon se vmísil: „Pro nás je krajně šťastné, že její otec je natolik nemocný, že nemůže vstát z lůžka – Bůh tak určil, že ji nebude moct obhajovat.“

Godwyn přikývl. „Nicméně má hodně přátel. Naše svědectví proto musí být silné.“

„Co máš na mysli?“ zajímal se Elfrik.

Odpověděl Philemon. „Velmi by pomohlo, kdyby vystoupil některý příslušník její rodiny a řekl, že se dovolává ďábla nebo obrací krucifix vzhůru nohama či mluví s někým v prázdné místnosti.“

Elfrik chvíli vypadal, jako když nechápe. Potom mu svitlo. „Ach!“ vydechl. „Myslíš tím mě?“

„Přemýšlej velmi důkladně, než odpovíš.“

„Žádáš mě, abych pomohl poslat svou švagrovou na Šibeniční křižovatku.“

Godwyn ho doplnil: „Tvou švagrovou, mou sestřenici. Ano.“

„Dobrá, přemýšlím.“

Godwyn viděl v Elfrikově tváři ctižádost, chamtivost a ješitnost a žasl nad způsobem, jakým Bůh využívá i lidské slabosti pro Své svaté záměry. Dokázal si představit, o čem Elfrik přemýšlí. Postavení cechmistra je obtížné pro obětavého člověka, jako je Edmund, který své pravomoci používá ke prospěchu městských obchodníků, ale pro někoho, kdo hledá velkou příležitost, to nabízí nekonečné možnosti zisku a vlastního obohacení.

Philemon pokračoval úlisným, sebejistým hlasem. „Pokud jsi nikdy nebyl svědkem ničeho podezřelého, pak tím ovšem záležitost končí. Já tě ale prosím, abys pečlivě pátral ve své paměti.“

Godwyn si opět všiml, jak mnoho se Philemon naučil v posledních dvou letech. Nemotorný klášterní sluha zmizel. Nyní mluví jako arcijáhen.

„Třeba se děly věci, které v tu dobu vypadaly jako naprosto neškodné, ale ve světle toho, co jsi se dnes dozvěděl, nabývají zlověst-

ného významu. Po zralé úvaze třeba pocítíš, že tyto události nebyly tak nevinné, jak se na první pohled zdály.“

„Rozumím ti, bratře,“ přikývl Elfrik.

Rozhostilo se dlouhé mlčení. Nikdo z nich nejedl. Godwyn trpělivě čekal na Elfrikovo rozhodnutí.

Philemon dodal: „A samozřejmě, jestliže by Caris byla mrtvá, celý Edmundův majetek by připadl druhé ze sester, Alici… tvojí manželce.“

„Ano,“ přikývl opět Elfrik. „Myslel jsem na to.“

„Takže?“ zeptal se Philemon. „Nenapadá tě něco, co by nám mohlo pomoct?“

„Ach, ano,“ odpověděl nakonec Elfrik. „Napadá mě toho spousta.“

42

Caris nedokázala zjistit, jak to s Mattií Vědmou opravdu je. Někteří lidé říkali, že ji chytili a uvěznili v jedné klášterní cele. Jiní se domnívali, že bude souzena v nepřítomnosti. Třetí okruh názorů prohlašoval, že před soudem bude pro kacířství stát úplně jiná osoba. Godwyn odmítal na Carisiny otázky odpovědět a ostatní mniši tvrdili, že nic nevědí.

Caris se v sobotu ráno odebrala do katedrály rozhodnutá hájit Mattii, ať bude přítomná, nebo ne, a zastat se jakékoli jiné ubohé stařeny, která by byla vystavena tomuto nesmyslnému obvinění. Proč mniši a kněží tolik nenávidějí ženy? Zbožňují svou Pannu Marii, ale s každou jinou ženou zacházejí jako se ztělesněním ďábla. Co to s nimi je?

U světského soudu by byla ustavena obžalovací porota a uskutečnil by se předběžný výslech a Caris by tak mohla předem zjistit, jaké důkazy by mohly být proti Mattii předloženy. Jenže církev si určila svá vlastní pravidla.

Ať budou tvrdit cokoli, Caris jasně a zřetelně řekne, že Mattie je opravdová léčitelka, která lidem pro uzdravení podává byliny a léky a vyzývá je, aby se modlili k Bohu. Někteří z mnoha lidí z města, jimž Mattie pomohla, určitě promluví v její prospěch.

Caris stála s Merthinem v severním transeptu a vzpomínala na sobotu před dvěma roky, kdy byla souzena Bláznivá Nell. Caris tehdy řekla soudu, že Nell je blázen, ale že je neškodná. Vůbec to nepomohlo.

Dnes, stejně jako tehdy, byla v katedrále spousta lidí z města i návštěvníků z okolí, kteří doufali, že budou svědky dramatu. Těšili se na obvinění, protiobvinění, hádky, hysterické výstupy, nadávky a podívanou na ženu bičovanou v ulicích města a pak oběšenou na Šibeniční křižovatce. Byl tu i žebravý mnich Murdo. Vždy se účastnil vzrušujících procesů. Poskytovaly mu totiž příležitost, aby dělal to, co umí nejlépe: rozdmychávat mezi věřícími hysterii.

Zatímco čekali na příchod duchovních, Caris se v duchu zatoulala jinam. Zítra se v tomto kostele provdá za Merthina. Betty Baxterová a její čtyři dcery se už ohánějí, aby napekly chléb a cukroví na hostinu. Zítra v noci bude Caris s Merthinem spát v jeho domě na ostrově Malomocných.

Se sňatkem si přestala dělat starosti. Rozhodla se a následky ponese. Popravdě byla velmi šťastná. Někdy se divila, jak mohla mít takový strach. Merthin by nezotročoval nikoho – nemá na to povahu. Chová se laskavě i ke svému mladičkému nádeníkovi Jimmiemu.

Ze všeho nejvíc milovala společné sexuální důvěrnosti. Nic lepšího v životě nepoznala. Zvláště se těšila, že budou mít vlastní domov a postel a budou se moct milovat, kdykoli se jim zachce – při uléhání, při probouzení, uprostřed noci nebo i uprostřed dne.

Konečně se dostavili mniši a jeptišky vedení biskupem Richardem a jeho pomocníkem arcijáhnem Lloydem. Sotva se posadili, zvedl se převor Godwyn a oznámil: „Jsme tu dnes proto, abychom před soudem projednali obvinění z kacířství proti Caris, dceři Edmunda Vlnaře.“

Dav zatajil dech.

Merthin vykřikl: „Ne!“

Všichni obrátili oči ke Caris. Udělalo se jí špatně od strachu. Něco takového vůbec netušila. Zasáhlo ji to jako úder pěstí ve tmě. Zmateně se zeptala: „Proč?“ Nikdo jí neodpověděl.

Vzpomněla si, jak ji otec varoval, že Godwyn bude na hrozbu získání městských privilegií reagovat krajním způsobem. „Víš, jak je

bezohledný i v drobných sporech," varoval ji otec. „Něco jako tohle povede k totální válce." Caris si teď se zamrazením vzpomněla na svou odpověď: „Tak budiž. Totální válka."

Přesto by Godwynovy šance na úspěch byly mizivé, kdyby se otec těšil dobrému zdraví. Edmund by Godwyna zarazil a patrně zničil. Jenže samotná Caris – to je něco jiného. Nemá otcovu sílu, autoritu či veřejnou podporu – zatím ne. Bez něj se stala zranitelnou.

Zahlédla v davu tetu Petranillu. Patřila k několika málo lidem, kteří se na Caris *nedívali.* Jak tam může takhle mlčky stát? Samozřejmě v zásadě podporuje svého syna Godwyna – ale určitě se ho pokusí zarazit, aby neodsoudil Caris na smrt! Kdysi říkala, že by chtěla být Caris matkou. Vzpomene si na to? Caris nějak tušila, že nikoli. Její oddanost synovi je příliš velká. Proto se nemůže podívat Caris do očí. Už se rozhodla, že nebude stát Godwynovi v cestě.

Philemon se postavil. „Vážený pane biskupe," oslovil soudce, ale okamžitě se obrátil ke shromážděným. „Jak všichni vědí, Mattie Vědma uprchla před soudem, příliš vyděšená a příliš provinilá. Caris byla několik let pravidelnou návštěvnicí Mattiina domu. Před pouhými několika dny obhajovala tu ženštinu před svědky tady v katedrále."

Proto se mě Philemon vyptával na Mattii, uvědomila si Caris. Zachytila Merthinův pohled. Merthin měl tehdy obavy, protože nebyl schopen přijít na to, co má Philemon za lubem. Obával se právem. Teď to oba vědí.

Část její mysli zároveň žasla nad Philemonovou proměnou. Z toho nemotorného, nešťastného chlapce se nyní stal sebejistý, arogantní muž stojící před biskupem, převorem a lidmi z města plný jedu jako had, který se chystá zaútočit.

Philemon pokračoval: „Nabídla se, že odpřisáhne, že Mattie není čarodějnice. Proč by to dělala – pokud by nechtěla zakrýt svou vlastní vinu?"

Merthin vykřikl: „Protože je nevinná a Mattie taky, ty prolhaný pokrytče!"

Za to by mohl být vsazen do klády, ale zároveň s ním křičeli i jiní a jeho urážka prošla bez povšimnutí.

Philemon hřímal dál: „Nedávno Caris zázračně obarvila vlnu přesným odstínem italského šarlatu, což kingsbridgeští barvíři nikdy nedokázali. Jak toho docílila? Čarodějným zaklínadlem!“

Caris slyšela, jak zaduněl bas Marka Tkalce: „Tohle je lež!“

„Samozřejmě to nemohla dělat ve dne. Lidé žijící v okolí viděli, jak rozdělává v noci oheň.“

Philemon byl pilný, zaznamenala Caris s neblahou předtuchou. Vyptával se sousedů.

„A prozpěvovala podivné rýmy. Proč?“ Caris si zpívala z nudy, když vařila barvivo a namáčela látku, ale Philemon měl schopnost převracet nevinné triviálnosti v důkazy zla. Ztišil hlas do napínavého jevištního šepotu: „Protože se dovolávala tajné pomoci prince tmy…,“ zvýšil hlas do výkřiku, „… Lucifera!“

Dav zasténal hrůzou.

„Ta látka je Satanův šarlat!“

Caris pohlédla na Merthina. Byl zděšený. „Ti blázni mu začínají věřit!“ zašeptal.

Caris se začala vracet odvaha. „Nezoufej,“ uklidňovala ho. „Ještě jsem k tomu neřekla své.“

Vzal ji za ruku.

„Tohle není jediné čarodějnické zaklínadlo, které používá,“ pokračoval Philemon normálnějším hlasem. „Mattie Vědma připravovala také nápoje lásky.“ Pohlédl vyčítavě na shromážděné. „Dokonce i teď můžou být v tomto chrámu hříšné dívky, které využily Mattiiny nekalé síly k očarování nějakého muže.“

Včetně tvé vlastní sestry, pomyslela si Caris. Ví to Philemon?

Oznámil: „Tato novicka bude svědčit.“

Zvedla se Elizabeth Clerková. Promluvila tichým hlasem a se sklopenýma očima – jako vzor cudné jeptišky. „Říkám toto pod přísahou a doufám, že budu spasena,“ začala. „Byla jsem zasnoubena Merthinu Staviteli.“

Merthin zvolal: „Lhářko!“

„Byli jsme zamilovaní a velmi šťastní,“ pokračovala Elizabeth. „Náhle se změnil. Připadal mi jako cizí člověk. Ochladl.“

Philemon se jí zeptal: „Nevšimla sis něčeho neobvyklého, sestro?“

„Ano, bratře. Viděla jsem ho, jak drží nůž v levé ruce.“

Dav zalapal po dechu. Tohle byl uznávaný znak očarování – třebaže, jak Caris věděla, Merthin užívá obě ruce stejně dobře.

Elizabeth dodala: „Potom oznámil, že se ožení s Caris.“

Je ohromující, pomyslela si Caris, jak málo stačí překroutit pravdu, aby to znělo zlověstně. Věděla, jak to ve skutečnosti bylo. Merthin a Elizabeth byli přátelé, dokud Elizabeth nedala jasně najevo, že chce být víc než přítelkyní. V tu chvíli jí řekl, že její city nesdílí, a rozešli se. Jenže povídání o ďábelském očarování se poslouchá daleko lépe.

Elizabeth možná sama sebe přesvědčila, že říká pravdu. Ovšem Philemon věděl, že to je lež. A Philemon je Godwynův nástroj. Jak může Godwyn usmířit své svědomí po takové podlosti? Namlouvá si snad, že kdo slouží převorství, má právo udělat cokoli?

Elizabeth skončila: „Nikdy nemůžu milovat jiného muže. Proto jsem se rozhodla zasvětit svůj život Bohu.“ Posadila se.

Elizabeth si uvědomovala, že to je mocné svědectví, a její úděs ztemněl jako zimní obloha. Skutečnost, že se Elizabeth stala jeptiškou, dodával jejímu svědectví na přesvědčivosti. Bylo to jakési citové vydírání: Jak mi můžete nevěřit, když jsem učinila takovou oběť?

Lidé nyní byli tišší. Toto není veselá podívaná na odsuzovanou bláznivou stařenu. Sledují boj o život člověka ze svých řad.

Philemon se opět ujal slova: „Nejvíce usvědčující svědectví, vážený pane biskupe, přednese poslední svědek, přímý člen rodiny obžalované ženy, její švagr Elfrik Stavitel.“

Caris zalapala po dechu. Obvinil ji bratranec Godwyn, bratr její nejlepší přítelkyně Philemon a Elizabeth – ale tohle bylo horší. Neboť aby sestřin manžel mluvil proti ní, je ohromující zrada. Elfrika si už nepochybně nikdy nikdo nebude vážit.

Elfrik se postavil. Výraz vzdoru v jeho obličeji Caris prozradil, že se sám za sebe hanbí. „Říkám toto pod přísahou a doufám, že budu spasen,“ začal.

Caris hledala očima svou sestru, ale nenašla ji. Kdyby tu byla, určitě by Elfrika zarazila. Elfrik jí bezpochyby pod nějakou záminkou přikázal, aby zůstala doma. Nejspíš o tomhle vůbec neví.

Elfrik řekl: „Caris mluví v prázdnejch místnostech k neviděnejm bytostem.“

„K duchům?“ nadhodil Philemon.

„Obávám se.“

Z davu zaznělo zděšené mumlání.

Caris si uvědomovala, že si často povídá nahlas. Vždy to považovala za neškodný, i když poněkud trapný zvyk. Otec jí říkal, že to dělají všichni lidé s bohatou fantazií. A nyní se to zde zneužívá k jejímu odsouzení. Zdusila v sobě protest. Je lépe nechat proběhnout celou žalobu a pak vyvrátit jedno obvinění za druhým.

„Kdy to dělá?“ zeptal se Philemon Elfrika.

„Když si myslí, že je sama.“

„A co říká?“

„Těm slovům je špatně rozumět. Možná mluví nějakým cizím jazykem.“

Shromáždění reagovali i na tohle: čarodějnice a jejich důvěrní společníci prý mají svůj vlastní jazyk, kterému nikdo jiný nerozumí.

„Co se zdá, že říká?“

„Podle tónu hlasu žádá o pomoc, doprošuje se štěstí, proklíná ty, co jí přinášej smůlu, takový věci.“

Merthin vykřikl: „To není žádné svědectví!“ Všichni se za ním otočili a on dodal: „Přiznal, že slovům nerozuměl – jenom si to vymýšlí!“

Od rozumnějších lidí zazněl souhlasný šum, ale nebyl ani tak hlasitý, ani tak pobouřený, jak by se Caris líbilo.

Poprvé se ozval biskup Richard. „Buďte zticha,“ vyzval shromážděné. „Osoby, které ruší soudní jednání, vyvede konstábl ven. Prosím pokračuj, bratře Philomene, ale nevybízej svědky, aby si vymýšleli důkazy, když připouštějí, že neznají pravdu.“

Tím se to aspoň vyrovnává, pomyslela si Caris. Po roztržce kvůli svatbě Margery nechová Richard a jeho rodina ke Godwynovi žádnou lásku. Na druhou stranu Richard jakožto duchovní možná nechce, aby se město vymklo převorství z rukou. Ale třeba bude v tomto ohledu alespoň neutrální. Její naděje maličko vzrostly.

Philemon se zeptal Elfrika: „Myslíš, že jí ti důvěrní společníci, ke kterým promlouvá, nějak pomáhají?“

„To rozhodně," odpověděl Elfrik. „Přátelé Caris, ty, kterejm nadržuje, mají štěstí. Merthin se stal úspěšným stavitelem, i když nikdy nedokončil učňovský léta. Mark Tkadlec byl chudej, ale teď je bohatej. Carisina přítelkyně Gwenda je vdaná za Wulfrika, ačkoliv Wulfrik byl zasnoubenej jiný dívce. Jak se tohle všechno mohlo stát jinak, než za pomoci nadpřirozenejch sil?"

„Děkuju ti."

Elfrik se posadil.

Zatímco Philemon shrnoval důkazy, Caris zápasila se stále rostoucím pocitem hrůzy. Snažila se vytěsnit z hlavy představu Bláznivé Nell bičované za károu. Usilovně se pokoušela soustředit na to, co má říct na svou obranu. Může zesměšnit každičké prohlášení, které tu o ní padlo, ale třeba to nebude stačit. Potřebuje vysvětlit, proč o ní ti lidé lhali, a ukázat, jaké měli pohnutky.

Když Philemon skončil, Godwyn se jí zeptal, jestli k tomu má co říct. Silným hlasem, který zněl sebejistěji, než jak se cítila, odpověděla: „Ovšemže mám." Vkročila mezi shromážděné, aby prošla až dopředu: nenechá své udavače, aby si pro sebe zabrali autoritativní postavení. Dala si na čas, nechala je všechny čekat. Došla k trůnu a pohlédla Richardovi do očí. „Vážený pane biskupe, říkám toto pod přísahou a doufám, že budu spasena…" otočila se k davu a dodala, „… což, jak jsem si všimla, Philemon neřekl."

Godwyn ji přerušil: „Jako mnich přísahat nemusí."

Caris zvýšila hlas. „To je pro něj dobře, jinak by se za lži, které dnes vyslovil, smažil v pekle!"

Bod pro mě, pomyslela si a její naděje stouply o další příčku.

Mluvila ke shromážděným. Rozhodnutí sice učiní biskup, ale odezva věřících ho silně ovlivní. Není to muž vysokých mravních principů.

„Mattie Vědma vyléčila v tomto městě mnoho lidí," začala. „Když se přesně v tento den před dvěma lety zřítil starý most, byla jednou z nejprospěšnějších osob, které pečovaly o zraněné po boku matky Cecilie a jeptišek. Rozhlížím se dnes po tomto chrámu a vidím mnoho lidí, kterým v té strašné době byla její péče ku prospěchu. Slyšel někdo z vás, že se toho dne dovolávala ďábla? Jestliže ano, nechť teď promluví."

Odmlčela se, aby nechala na posluchače zapůsobit samotné mlčení.

Ukázala na Madge Tkalcovou. „Mattie ti dala lektvar, který tvé dítě zbavil horečky. Co ti řekla?“

Madge vypadala vyděšeně. Nikomu není příjemné být volán za svědka při obhajobě čarodějnice. Madge však dlužila Caris mnoho. Napřímila ramena, zatvářila se vzdorně a odpověděla: „Mattie mi řekla: ‚Modli se k Bohu, neboť jen on může uzdravovat.‘“

Caris ukázala na konstábla. „Johne, ulevila ti od bolestí, když ti Matthew Lazebník narovnával polámané kosti. Co řekla tobě?“

John byl zvyklý vystupovat na straně žaloby, a tak i on byl celý nesvůj, ale silným hlasem řekl pravdu. „Řekla: ‚Modli se k Bohu, neboť jen on může uzdravovat.‘“

Caris se otočila ke shromážděným. „Každý ví, že Mattie nebyla žádná čarodějnice. Bratr Philemon se ptá, proč v tom případě uprchla? Snadná odpověď. Bála se, že se o ní budou říkat lži – jako se právě říkaly o mně. Která z vás žen, když bude falešně obviněna z kacířství, bude cítit jistotu, že dokáže svou nevinu soudu složenému z mnichů a kněží?“ Rozhlédla se kolem sebe a očima spočinula na předních ženách z města: na Lib Kolařové, Sarah Krčmářové, Susanně Chepstowové.

„Proč jsem míchala barviva v noci?“ pokračovala. „Protože dny byly příliš krátké! Mému otci – stejně jako mnohým z vás – se loni nepodařilo prodat všechnu vlnu a já jsem chtěla tu surovou vlnu proměnit v něco, s čím bych mohla na trhu uspět. Najít správné složení bylo obtížné, ale já to dokázala – těžkou prací po mnoho hodin ve dne v noci a bez pomoci Satana.“ Odmlčela se, aby se nadechla.

Když znovu začala, promluvila jiným tónem, hravějším. „Jsem obviněna, že jsem očarovala Merthina. Musím připustit, že tento argument je silný. Podívejte se na sestru Elizabeth. Prosím vstaň, sestro.“

Elizabeth se neochotně postavila.

„Není krásná?“ položila si Caris otázku. „Je také chytrá. A je dcera biskupa. Ach, promiňte, vážený pane biskupe, nic proti vám.“

Lidé se drzému popíchnutí dušeně zasmáli. Godwyn se zatvářil pobouřeně, ale biskup Richard potlačil úsměv.

„Sestra Elizabeth nechápe, proč by mi nějaký muž mohl dát přednost před ní. Nechápu to ani já. Ze záhadných důvodů mě miluje, ačkoli na mně vůbec nic není. Vysvětlit to nedokážu.“ Tlumeného smíchu přibylo. „Je mi líto, že se Elizabeth tolik zlobí. Kdybychom žili v dobách Starého zákona, Merthin by mohl mít dvě manželky a všichni by byli spokojeni.“ Teď už se smáli nahlas. Počkala, až se hluk utiší, a pak vážně pronesla: „Nejvíc mi je líto, že obyčejná žárlivost zklamané ženy by se v nedůvěryhodných ústech novice měla stát záminkou pro tak závažné obvinění, jako je kacířství.“

Philemon se postavil, aby protestoval proti obvinění z nedůvěryhodnosti, ale biskup Richard ho mávnutím ruky odmítl a řekl: „Nech ji mluvit, nech ji mluvit.“

Caris usoudila, že k Elizabeth se již vyjádřila dostatečně, a postoupila dál. „Přiznávám, že když jsem někdy sama, používám hrubá slova – zvlášť když si třeba ukopnu palec o kámen. Jenže vy se můžete zeptat, proč by proti mně svědčil můj vlastní švagr, proč by vám vykládal, že moje mumlání je vyvolávání zlých duchů. Obávám se, že vám na to můžu odpovědět.“ Odmlčela se a pak vážně promluvila. „Můj otec je nemocný. Jestliže zemře, jeho majetek se rozdělí mezi mě a mou sestru. Ovšem jestliže zemřu napřed já, moje sestra to dostane všechno. A moje sestra je Elfrikova manželka.“

Odmlčela se a tázavě se po lidech kolem rozhlédla. „Jste otřeseni?“ zeptala se. „To já jsem taky. Jenže lidi jsme schopni zabíjet pro daleko méně peněz.“

Poodešla, jako by skončila, a Philemon se zvedl z lavice. Caris se otočila a oslovila ho latinsky. „*Caput tuum in ano est.*“

Mniši se hlasitě zasmáli a Philemon zrudnul.

Caris se obrátila na Elfrika. „Tys tomu nerozuměl, že ne, Elfriku.“

„Ne,“ přiznal nevrle.

„Proto sis asi myslel, že používám nějaký zlověstný čarodějnický jazyk.“ Otočila se opět k Philemonovi. „Bratře, ty víš, jakým jazykem jsem promluvila, viď?“

„Latinsky,“ odpověděl Philemon.

„Možná bys nám mohl povědět, co jsem ti právě řekla.“

Philemon upřel úpěnlivý pohled na biskupa. Jenže Richard se bavil a pouze ho vyzval: „Odpověz na otázku.“

Philemon se zuřivým výrazem uposlechl. „Řekla: ‚Máš hlavu v řiti.‘“

Lidé při této poněkud vulgární charakteristice používané pro naprosté pitomce řvali smíchy a Caris se vrátila na své místo.

Když rámus dozněl, Philemon začal mluvit, ale Richard ho přerušil. „Od tebe už nic slyšet nepotřebuju,“ řekl. „Tys proti ní vznesl silná obvinění a ona pronesla důraznou obhajobu. Má ještě někdo něco k této obžalobě?“

„Já, vážený pane biskupe.“ Předstoupil žebravý mnich Murdo. Někteří lidé se zaradovali, jiní zaúpěli: Murdo vyvolával protichůdné reakce. „Kacířství je zlo,“ začal a jeho hlas nabyl medově kazatelského zabarvení. „Kazí duše žen a mužů –“

„Děkuju ti, bratře, ale já vím, co kacířství způsobuje,“ přerušil ho Richard. „Máš ještě něco jiného? Pokud ne –“

„Jen tohle,“ odpověděl Murdo. „Souhlasím a znovu opakuji –“

„Pokud se to již řeklo –“

„– tvou vlastní poznámku, že obvinění je silné a obhajoba podobná.“

„V tom případě –“

„Chci navrhnout řešení.“

„Dobrá, bratře Murdo, co máš na mysli? Co nejmenším počtem slov.“

„Musí být vyšetřena, jestli nemá ďáblovo znamení.“

Caris měla pocit, že se jí zastavilo srdce.

„Ovšem,“ řekl biskup. „Mám dojem, že si vzpomínám – stejný návrh jsi dával při některém předchozím procesu.“

„Vskutku, vážený pane, protože ďábel hltavě saje teplou krev svých napomahačů prostřednictvím zvláštní bradavky, jako novorozenec saje naběhlé prsy –“

„Ano, děkuju ti, bratře, dalších podrobností není třeba. Matko Cecilie, odvedla bys laskavě se dvěma dalšími jeptiškami obviněnou ženu k vyšetření?“

Caris pohlédla na Merthina. Byl bledý hrůzou. Oba mysleli na totéž.

Caris má mateřské znaménko.

Bylo drobné, ale jeptišky ho najdou – přesně na takovém místě, o kterém si lidé myslí, že ďábla nejvíc zajímá: na levé straně vulvy, hned vedle štěrbinky. Bylo tmavě hnědé a okolní červenozlaté chloupky ho nezakrývaly. Když si ho Merthin poprvé všiml, zažertoval: „Mnich Murdo by tě označil za čarodějnici – radši mu to neukazuj.“ A Caris se rozesmála a řekla: „Ani kdyby to byl poslední mužský na světě.“

Jak o tom mohli mluvit tak bezstarostně? Nyní ji kvůli tomu odsoudí k smrti.

Zoufale se rozhlédla kolem sebe. Utekla by, ale obklopovaly ji stovky lidí a někteří z nich by ji zastavili. Spatřila Merthinovu ruku na noži u opasku. Avšak i kdyby ten nůž byl meč a Merthin velký bojovník – což nebyl –, takovým davem by se neprobojoval.

Přišla matka Cecilia a vzala ji za ruku.

Caris se rozhodla, že uprchne, jakmile vyjdou před kostel. Při průchodu ambity se klidně může dostat na svobodu.

Pak Godwyn nakázal: „Konstáble, vezmi jednoho svého muže a doprovoď tu ženu na místo vyšetření. Stůj za dveřmi, dokud to neskončí.“

Cecilia by Caris neudržela, ale dva muži ano.

John pohlédl na Marka Tkalce, který býval mezi jeho muži obvykle první na řadě. Caris pocítila slabou naději: Mark je věrný přítel. Jenže konstábla zřejmě napadlo totéž, neboť se odvrátil od Marka a ukázal na Christophera Kováře.

Cecilia jemně zatahala Caris za ruku.

Caris se jako ve spánku nechala odvést z kostela. Vyšli severním dveřmi. Cecilia a Caris, následované sestrou Mair a Starou Julií, s Johnem Konstáblem a Christopherem Kovářem těsně v patách. Prošli ambity, vstoupili do části ženského kláštera a zamířili k dormitáři. Oba muži zůstali venku.

Cecilia zavřela dveře.

„Nemusíte mě prohlížet,“ pronesla sklesle Caris. „Mám znaménko.“

„My to víme,“ odpověděla Cecilia.

Caris se zachmuřila. „Jak to můžete vědět?“

„Myly jsme tě.“ Ukázala na Mair a Julii. „Všechny tři. Když jsi před dvěma roky na Vánoce byla ve špitále. Snědla jsi něco, co tě otrávilo.“

Cecilia nevěděla, nebo předstírala, že netuší, že Caris požila lektvar, který ukončil její těhotenství.

Pokračovala: „Hrozně jsi zvracela a kálela a tam dole jsi krvácela. Musely jsme tě několikrát mýt. Všechny jsme to mateřské znaménko viděly.“

Caris zalila vlna beznadějného zoufalství. Zavřela oči. „Tak teď mě odsoudíte k smrti,“ řekla tak tiše, že to byl téměř šepot.

„Není to nevyhnutelně nutné,“ odpověděla Cecilia. „Mohlo by se to udělat i jinak.“

Merthin byl pološílený. Caris je v pasti. Odsoudí ji k smrti a on nemůže nic dělat. Nemůže ji zachránit, ani kdyby byl Ralph s jeho širokými rameny, velkým mečem a zálibou v násilí. Zděšeně zíral na dveře, jimiž zmizela. Věděl, kde má Caris mateřské znaménko, a byl si jistý, že ho jeptišky najdou – je to přesně to místo, které budou prohlížet nejpečlivěji.

Všude kolem něj se rozléhalo vzrušené brebentění. Lidé se vyjadřovali pro Caris i proti ní, probírali znovu průběh jednání, ale on jako by se ocitl v jakési bublině, ze které téměř nedokázal sledovat, co kdo říká. Jejich rozhovory mu v uších zněly jako nepravidelné tlučení do stovky bubnů.

Uvědomil si, že upírá pohled na Godwyna a přemýšlí, co se asi děje v jeho hlavě. Ostatní Merthin pochopit dokázal – Elizabeth se sžírá žárlivostí, Elfrik je posedlý chamtivostí a Philemon představuje ztělesnění zla – ale převor byl Merthinovi záhadou. Godwyn se sestřenicí Caris vyrůstal a věděl, že není čarodějnice. Přesto je připraven poslat ji na smrt. Jak může udělat něco tak podlého? Jakou výmluvu si pro to našel? Řekl si, že to vše koná pro slávu Boží? Godwyn kdysi vypadal jako osvícený a slušný člověk, jako protiklad úzkoprsého staromilství převora Anthonyho. Ukázalo se však, že je horší než Anthony: bezohlednější při sledování stejných zastaralých cílů.

Jestliže Caris zemře, pomyslel si Merthin, Godwyna zabiju.

Přistoupili k němu rodiče. Při soudním řízení byli v katedrále. Otec něco říkal, ale Merthin mu nerozuměl. „Cože?“ zeptal se.

Severní dveře se otevřely a lidé ztichli. Vešla jen matka Cecilia a zavřela za sebou. V davu to zašumělo. Co se bude dít teď?

Cecilia došla k biskupskému trůnu.

Richard se otázal: „Tak co, matko převorko? Jaké sdělení máš pro soud?“

Cecilia pomalu řekla: „Caris se –“

Shromážděný dav ohromením zalapal po dechu.

Cecilia zvýšila hlas: „… Caris se vyznala z hříchů.“

Lidé opět ztichli. Co to znamená?

„Dostala rozhřešení –“

„Od koho?“ přerušil ji Godwyn. „Jeptiška nemůže dávat rozhřešení!“

„Od otce Joffroie.“

Merthin znal Joffroie. Je to kněz z kostela svatého Marka, kde Merthin opravoval střechu. Joffroi nechoval ke Godwynovi pražádnou lásku.

Co se však děje? Všichni čekali, že to Cecilia vysvětlí.

Pokračovala: „Caris požádala o svolení stát se novickou v našem klášteře –“

Přerušily ji ohromené výkřiky shromážděných.

Překřičela je: „– a já jsem ji přijala!“

Všude se rozléhala změť hlasů. Merthin viděl, jak Godwyn křičí ze všech sil, ale jeho slova nikdo nevnímal. Elizabeth byla rozlícená, Philemon upíral na Cecilii jedovatě nenávistný pohled, Elfrik vypadal zmateně, Richard pobaveně. Merthinovi se hlavou míhaly možné důsledky. Přijme to biskup? Znamená to, že soud skončil? Je Caris zachráněná před popravou?

Nakonec rámus utichl. Godwyn promluvil, jakmile ho bylo možné slyšet. Obličej mu zbělal zuřivostí. „Přiznala se ke kacířství, nebo ne?“

„Svátost zpovědního tajemství je neporušitelná,“ odpověděla klidně Cecilia. „Nevím, co řekla knězi, a i kdybych to věděla, neprozradila bych to ani tobě, ani nikomu jinému.“

„Má na sobě Satanovo znamení?“

„Neprohlížely jsme ji.“ Merthin si uvědomil, že odpověď je vyhýbavá, ale Cecilia rychle dodala: „Když dostala rozhřešení, nebylo to nutné.“

„To je nepřijatelné!“ zařval Godwyn. Přestal předstírat, že žalobcem je Philemon. „Převorka nemůže takhle mařit jednání soudu!“

Biskup Richard řekl: „Děkuju ti, otče převore –“

„Příkaz soudu se musí vykonat!“

Richard zvýšil hlas. „To stačí!“

Godwyn otevřel ústa, aby dál protestoval, ale pak si to raději rozmyslel.

Richard pokračoval: „Nic víc slyšet nepotřebuji. Již jsem rozhodl a teď vynesu rozsudek.“

Nastalo ticho.

„Návrh, aby Caris směla vstoupit do kláštera, je zajímavý. Pokud je čarodějnice, nebude moci v posvátném prostředí nikterak škodit. Tam ďábel vstoupit nemůže. Na druhou stranu, pokud není čarodějnice, budeme zachráněni před hříchem, kterého bychom se dopustili, kdybychom odsoudili nevinnou ženu. Klášter možná neodpovídá Carisině představě o způsobu života, ale útěchou jí bude existence zasvěcená službě Bohu. Po zralé úvaze to tedy shledávám jako uspokojivé řešení.“

Godwyn se zeptal: „Co kdyby z kláštera odešla?“

„Dobrá poznámka,“ přikývl biskup. „Proto ji formálně odsuzuji k trestu smrti, ale rozsudek pozastavuji po dobu, kdy zůstane jeptiškou. Kdyby z kláštera odešla, rozsudek bude vykonán.“

A je to, pomyslel si zoufale Merthin. Odsouzena na doživotí. Pocítil, jak se mu do očí derou slzy vzteku i žalu.

Richard se zvedl. Godwyn oznámil: „Soudní jednání je skončeno!“ Biskup odešel, následován procesím mnichů a jeptišek.

Merthin se pohyboval jako omámený. Matka k němu promlouvala konejšivým hlasem, ale on si jí nevšímal. Nechal se unášet davem k velkému západnímu portálu katedrály a ven na trávník. Prodejci si balili zbylé zboží a rozebírali stánky. Trh s vlnou pro tento rok skončil. Merthin si uvědomil, že Godwyn dosáhl svého. Edmund umírá a Caris je odstraněná z cesty – Elfrik se tedy stane cechmistrem a žádost o statut samosprávného města se stáhne.

Pohlédl na šedé kamenné zdi budov převorství: tam někde je Caris. Otočil se tím směrem, prodral se proti davu a zamířil ke špitálu.

Nikdo tam nebyl. Všude čistě uklizeno, slamníky použité návštěvníky k přenocování stály úhledně srovnané u stěny. Na oltáři na východní straně hořela svíce. Merthin pomalu prošel celou místností a nevěděl, co má dělat.

Vzpomněl si, jak se v *Timothyho knize* dočetl, že jeho předek Jack Stavitel se na krátkou dobu stal novicem. Autor naznačoval, že Jack se do noviciátu nijak nehrnul a klášterní disciplíně se snadno nepřizpůsoval. Jeho pobyt v klášteře každopádně náhle skončil za okolností, nad nimiž Timothy roztáhl diskrétní závoj.

Biskup Richard však prohlásil, že kdyby Caris někdy z kláštera odešla, vztáhl by se na ni trest smrti.

Vešla mladá jeptiška. Když poznala Merthina, polekala se. „Co chceš?“ zeptala se.

„Musím mluvit s Caris.“

„Půjdu se zeptat,“ řekla a spěchala pryč.

Merthin se zadíval na oltář, na krucifix a na triptych na stěně znázorňující Alžbětu Uherskou, patronku špitálů. Jeden panel ukazoval světici, která byla princeznou, jak s korunou na hlavě dává najíst chudým. Na druhém stavěla špitál a třetí zobrazoval zázrak, při němž se jídlo, které přenášela pod pláštěm, proměnilo v růže. Co by tady Caris dělala? Je skeptik, pochybuje skoro o všem, čemu církev učí. „Jak to vědí?“ zpochybňovala příběhy, které všichni s naprostou samozřejmostí přijímali – o Adamovi a Evě, Noemově arše, Davidu a Goliášovi, dokonce i o Narození Páně. Byla by tu jako divoká kočka v kleci.

Musí s ní mluvit, zjistit, co má na mysli. Určitě má nějaký plán, který on nedokáže uhádnout. Netrpělivě čekal na návrat jeptišky. Nevrátila se, ale objevila se Stará Julie. „Díky Bohu!“ oddechl si. „Julie, musím vidět Caris, rychle!“

„Je mi líto, mladý Merthine,“ odpověděla. „Caris tě vidět nechce.“

„Nebuď směšná,“ zamračil se. „Jsme zasnoubeni – zítra máme mít svatbu. Musí se se mnou setkat!“

„Právě se stala novickou. Nebude se vdávat.“

Merthin zvýšil hlas. „Jestliže je to pravda, nemyslíš, že by mi to měla říct sama?“

„K tomu se nemůžu vyjadřovat. Ona ví, že jsi tady, a nesetká se s tebou.“

„Já ti nevěřím.“ Merthin se protáhl kolem staré jeptišky a prošel dveřmi, jimiž vstoupil. Ocitl se v malé hale. Ještě nikdy tu nebyl: do oblasti ženského kláštera vešel muž jen málokdy. Prošel dalšími dveřmi a vkročil do křížové chodby, ve které se nacházelo více jeptišek. Některé postávaly, jiné si četly nebo se v zamyšlení procházely a další tichým hlasem rozmlouvaly.

Rozběhl se. Jedna jeptiška ho zahlédla a vykřikla. Nevšímal si jí. Spatřil schodiště, vyběhl nahoru a vešel do první místnosti. Ocitl se v dormitáři. Viděl tu dvě řady slamníků s úhledně složenými přikrývkami. Nebyl tu nikdo. Učinil několik kroků chodbou a zkusil další dveře. Byly zamčené. „Caris!“ zavolal. „Jsi tam? Ozvi se mi!“ Zabušil na dveře pěstí. Odřel si kůži z kloubů prstů. Začala mu téct krev, ale bolest téměř nevnímal. „Pusť mě dovnitř!“ vykřikl. „Pusť mě dovnitř!“

Jakýsi hlas za ním pronesl: „Já tě tam pustím.“

Otočil se na patě a spatřil matku Cecilii.

Vzala z opasku klíč a klidně dveře odemkla. Merthin je rozrazil dokořán. Za dveřmi se nacházela malá komora s jediným oknem. Všude kolem stěn stály regály plné složeného oblečení.

„Tady ukládáme zimní roucha,“ řekla Cecilia. „Je to sklad.“

„Kde je?“ vykřikl Merthin.

„Je v místnosti, která je na její žádost zamčená. Tu místnost nenajdeš, a kdybys ji našel, nedostaneš se dovnitř. Nesetká se s tebou.“

„Jak mám vědět, že není mrtvá?“ Merthin slyšel, jak mu hlas přeskakuje rozčilením, ale ničeho nedbal.

„Znáš mě,“ odpověděla Cecilia. „Není mrtvá.“ Pohlédla na jeho ruku. „Zranil ses,“ řekla soucitně. „Pojď se mnou a dovol mi, abych ti na to dala mast.“

Podíval se na ruku, pak na ni. „Jsi ďábel,“ rozhořčil se.

Odběhl od ní zpátky, kudy přišel, do špitálu, kolem vyděšené Julie a ven. Prodral se zmatkem končícího trhu s vlnou před katedrálu a

vynořil se na hlavní ulici. Napadlo ho, že si promluví s Edmundem, ale pak si to rozmyslel: strašlivou pravdu může churavému Carisinu otci sdělit někdo jiný. Komu může důvěřovat? Pomyslel na Marka Tkalce.

Mark a jeho rodina se přestěhovali do velkého domu na hlavní ulici, v jehož přízemí se nacházelo rozlehlé skladiště, kde se ukládaly štůčky látky. V kuchyni už žádný tkalcovský stav neměli – veškeré tkaní nyní obstarávali jiní, které oni řídili. Mark a Madge seděli na lavici a tvářili se vážně. Když Merthin vešel, Mark vyskočil. „Viděl jsi ji?“ vykřikl.

„Nepustily mě k ní.“

„To je ostudný!“ rozhořčil se Mark. „Nemaj právo bránit jí, aby se setkala s mužem, kterýho si má vzít!“

„Jeptišky říkají, že mě nechce vidět.“

„Nevěřím jim.“

„Já taky ne. Šel jsem tam a hledal jsem ji, ale marně. Jsou tam spousty zamčených dveří.“

„Někde tam bejt musí.“

„Já vím. Půjdeš tam se mnou a vezmeš kladivo a pomůžeš mi rozbít všechny dveře, dokud ji nenajdeme?“

Markovi se to nezamlouvalo. Ač silný, nenáviděl násilí.

Merthin naléhal: „Musím ji najít – mohla by být mrtvá!“

Než mohl Mark odpovědět, ozvala se Madge: „Mám lepší nápad.“

Oba muži na ni pohlédli.

„Do kláštera za jeptiškami půjdu já,“ vysvětlila jim. „Z ženy nebudou tak nervózní. Třeba přesvědčí Caris, aby se se mnou setkala.“

Mark přikývl. „Aspoň budeme vědět, že je naživu.“

Merthin dodal: „Jenže… já potřebuju víc než to. Co má v plánu? Bude čekat, až ten povyk utichne, a pak uprchne? Nemám se ji pokusit odtamtud dostat násilím? Nebo mám jen čekat – a pokud ano, jak dlouho? Měsíc? Rok? Sedm let?“

„Když mě k ní pustí, vyptám se jí.“ Madge vstala. „Vy počkejte tady.“

„Ne, já jdu s tebou,“ nesouhlasil Merthin. „Počkám venku.“

„V tom případě, Marku, co kdybys šel taky a dělal Merthinovi společnost?“

Myslela tím, aby Merthinovi zabránil v nějaké nepředloženosti, a on nic nenamítal. Žádal je o pomoc. A byl vděčný, že má po boku dva lidi, kterým důvěřuje.

Spěchali zpátky k převorství. Mark a Merthin čekali před špitálem, zatímco Madge zašla dovnitř. Merthin viděl, že Carisina stará fenka Malá sedí u dveří a čeká, až se Caris opět objeví.

Když byla Madge pryč půl hodiny, Merthin usoudil: „Myslím, že ji určitě pustili dovnitř, jinak by už byla zpátky.“

„Uvidíme,“ zabručel Mark.

Pozorovali poslední prodejce, jak se sbalenými věcmi odcházejí a zanechávají trávník před katedrálou proměněný v moře bláta. Merthin přecházel sem tam, Mark seděl jako Samsonova socha. Míjela hodina za hodinou. Merthin byl navzdory své netrpělivosti rád, protože Madge téměř najisto mluví s Caris.

Slunce již zacházelo za západním koncem města, když se Madge konečně vynořila. Měla vážný výraz a obličej zvlhlý od slz. „Caris je naživu,“ oznámila. „A je úplně v pořádku tělesně i duševně. Je naprosto při smyslech.“

„Co říkala?“ zeptal se naléhavě Merthin.

„Povím ti každý slovo. Pojď, posadíme se na zahradě.“

Vydali se k zeleninové zahrádce, sedli si na kamennou lavici s vyhlídkou na zapadající slunce. Madgeina vyrovnanost vyvolala v Merthinovi špatný pocit. Byl by raději, kdyby prskala zuřivostí. Její chování napovídalo, že se dozví něco zlého. Pocítil beznaděj. Zeptal se: „Je to pravda, že mě nechce vidět?“

Madge si povzdechla. „Ano.“

„Ale proč?“

„Zeptala jsem se jí na to. Říkala, že by jí to zlomilo srdce.“

Merthin se rozplakal.

Madge pokračovala tichým, jasným hlasem. „Matka Cecilia nás nechala o samotě, mohly jsme si tedy povídat otevřeně, nikdo nás neslyšel. Caris je přesvědčená, že Godwyn a Philemon jsou rozhodnutý zbavit se jí kvůli žádosti o získání městskejch privilegií. V klášteře je v bezpečí, ale kdyby ho někdy opustila, najdou ji a zavraždějí.“

„Mohla by utéct a já bych ji vzal do Londýna!“ namítl Merthin. „Tam by nás Godwyn nikdy nenašel!“

Madge přikývla. „Řekla jsem jí to. Dlouho jsme o tom mluvily. Má pocit, že byste vy dva strávili zbytek života jako uprchlíci. Nechce tě k tomu odsoudit. Tvým osudem je stát se největším stavitelem celý generace. Budeš slavnej. Pokud ale bude s tebou ona, budete pořád muset lhát o svý totožnosti a skrejvat se před denním světlem.“

„To je mi jedno!“

„Řekla mi, že takhle odpovíš. Jenže je přesvědčená, že ti to jedno není, a co víc, myslí si, že by ti na tom mělo záležet. Každopádně jí to jedno není. Ona tě nepřipraví o to, k čemu jsi předurčenej, i kdybys na ni naléhal.“

„Mohla mi to říct sama!“

„Bojí se, že bys ji přemluvil.“

Merthin věděl, že Madge říká pravdu. I Cecilia říkala pravdu. Caris ho nechce vidět. Hrdlo se mu sevřelo žalem. Polkl, otřel si slzy z obličeje rukávem a s námahou promluvil: „Ale co bude dělat?“

„Využije to co nejlíp. Vynasnaží se bejt dobrou jeptiškou.“

„Nesnáší církev!“

„Vím, že nikdy nechovala k duchovním zvláštní úctu. V našem městě to nepřekvapuje. Věří ale, že může najít jistou útěchu v životě zasvěceným léčení jinejch žen a mužů.“

Merthin přemýšlel. Mark a Madge ho mlčky pozorovali. Uměl si představit Caris, jak pracuje ve špitálu, jak pečuje o nemocné. Jak jí ale bude, když půl noci stráví zpěvem a modlitbami? „Mohla by se zabít,“ řekl po dlouhé odmlce.

„To si nemyslím,“ namítla přesvědčivě Madge. „Je strašně smutná, ale neumím si představit, že by z toho zvolila takovou cestu ven.“

„Mohla by zabít někoho jiného.“

„To je pravděpodobnější.“

„Na druhou stranu,“ připustil Merthin pomalu a zdráhavě, „mohla by v tom najít jisté štěstí.“

Madge nic neříkala. Merthin na ni přísně pohlédl. Přikývla.

Uvědomil si, že to je strašlivá pravda. Caris může být šťastná. Ztrácí domov, svobodu, nastávajícího manžela, ale přesto může být nakonec šťastná.

Už nebylo co dodat.

Merthin se postavil. „Děkuju vám, že jste mými přáteli," řekl. Vykročil pryč od nich.

Mark se zeptal: „Kam jdeš?"

Merthin se zastavil a otočil se zpátky. V hlavě mu vířila nějaká myšlenka a on čekal, až se mu ujasní. Když se to stalo, užasl. Okamžitě však videl, že ta myšlenka je správná. Byla nejen správná, byla dokonalá.

Otřel si slzy z obličeje a v rudém světle zapadajícího slunce pohlédl na Marka a Madge.

„Jdu do Florencie," odpověděl. „Sbohem."

ČÁST
PÁTÁ

Březen 1346 až prosinec 1348

43

Sestra Caris vyšla z ambitů ženského kláštera a svižně se ubírala do špitálu. Na lůžkách tam leželi tři pacienti. Stará Julie byla už příliš vetchá, než aby se mohla zúčastňovat bohoslužeb nebo se vybelhat po schodech do dormitáře. Bella Sládková, manželka Dannyho, syna Dicka Sládka, se zotavovala po těžkém porodu. A třináctiletý Rickie Stříbrňák ležel se zlomenou rukou, kterou mu napravil Matthew Lazebník. Dva další lidé seděli na postranní lavici a povídali si: novicka jménem Nellie a klášterní sluha Bob.

Caris zkušeným okem obhlédla místnost. Vedle každého lůžka ležel špinavý talíř od jídla. Hodina oběda už dávno uplynula. „Bobe!“ zavolala. Ihned vyskočil. „Odnes ty talíře. Tohle je klášter a čistota je ctnost. Vrhni se na to!“

„Promiň, sestro,“ omluvil se.

„Nellie, už jsi odvedla Starou Julii na latrínu?“

„Ještě ne, sestro.“

„Po obědě to vždycky potřebuje. Moje matka na tom byla stejně. Odveď ji tam rychle, než se něco stane.“

Nellie začala starou jeptišku zvedat.

Caris se v sobě snažila posilovat trpělivost, ale ani po sedmi letech strávených v klášteře se jí to stále ještě nedařilo a rozčilovalo ji, že musí pokyny znovu a znovu opakovat. Bob věděl, že má uklidit hned po obědě – Caris mu to připomněla mnohokrát. Nellie znala Juliiny potřeby. Přesto oba seděli na lavici a klábosili, dokud je Caris nepřekvapila bleskovou kontrolou.

Zvedla mísu s vodou použitou na mytí rukou a prošla přes celou místnost, aby vodu vylila ven. U venkovní zdi si ulevoval jakýsi neznámý muž. Odhadla ho na poutníka, který doufá, že zde najde nocleh. „Příště jdi na latrínu za stájemi,“ obořila se na něj.

Vilně na ni pohlédl s penisem v ruce. „A kdo jsi ty?“ zeptal se drze.

„Mám na starosti tenhle špitál, a jestli tu chceš přes noc zůstat, budeš se muset chovat líp.“

„Aha!“ ušklíbl se. „Ráda poroučíš, co?“ Pomalu otřepával kapky.

„Zastrč si toho chudinku, nebo nebudeš smět přenocovat ani ve městě, natož v klášteře.“ Caris mu vychrstla mísu s vodou mezi nohy. S leknutím odskočil, ale kalhoty měl promočené.

Vrátila se dovnitř a mísu naplnila u kašny. Pod převorstvím se táhlo podzemní potrubí, které přivádělo čistou vodu z řeky nad městem a zásobovalo kašny v ambitech, kuchyních a ve špitále. Samostatná větev podzemního toku splachovala latríny. Caris chtěla jednou postavit novou latrínu u špitálu, aby staří pacienti jako Julie nemuseli chodit tak daleko.

Cizí muž ji následoval dovnitř. „Umyj si ruce,“ vyzvala ho a podala mu mísu.

Zaváhal, ale pak si mísu vzal.

Prohlédla si ho. Byl asi v jejím věku a jí je devětadvacet. „Kdo jsi?“ zeptala se.

„Gilbert z Herefordu, poutník,“ odpověděl. „Přišel jsem uctít ostatky svatýho Adolpha.“

„V tom případě můžeš přenocovat ve špitálu, za předpokladu, že budeš mluvit uctivě – se mnou i s každým, koho tady potkáš.“

„Ano, sestro.“

Caris se vrátila do křížové chodby. Byl příjemný jarní den a na vyhlazené staré kameny na nádvoří svítilo slunce. Na západním konci křížové chodby učila sestra Mair žákyně dívčí školy nové náboženské písni a Caris se zastavila a pozorovala ji. Lidé říkají, že Mair vypadá jako anděl: má čistou pleť, jasné oči a ústa ve tvaru luku. Škola v zásadě spadala do Carisiny působnosti – byla správkyní a měla na starosti všechny osoby, přicházející do převorství z okolního světa. Téměř před dvaceti lety tuto školu sama navštěvovala.

Docházelo sem deset žaček ve věku od devíti do patnácti. Byly mezi nimi dcery kingsbridgeských kupců a další dívky z rodin šlechticů. Píseň na téma, že Bůh je dobrý, skončila a jedno z děvčátek se zeptalo: „Sestro Mair, jestliže je Bůh dobrý, proč nechal mé rodiče zemřít?“

Byla to dívčina osobní verze klasické otázky, kterou si dřív nebo později položí všichni inteligentní mladí lidé: Jak je možné, že se dějí zlé věci? Caris si ji kladla také. Se zájmem se zadívala na tazatelku. Byla to Tilly ze Shiringu, dvanáctiletá neteř hraběte Rolanda.

Caris měla ráda její uličnický výraz. Tillyina matka při porodu vykrvácela a otec si nedlouho poté srazil vaz při nehodě na lovu, a tak dívčina vyrůstala v domácnosti hraběte.

Mair jí poskytla chabou odpověď o nevyzpytatelných cestách Božích. Tilly to očividně neuspokojilo, ale své pochybnosti vyjádřit nedokázala, a tak zmlkla. Caris si byla jistá, že se tato otázka vynoří znovu.

Mair dívkám pokynula, aby zazpívaly píseň ještě jednou, a poodešla ke Caris.

„Bystrá dívka," poznamenala Caris.

„Nejlepší ve třídě. Za rok nebo za dva se bude se mnou úporně přít."

„Někoho mi připomíná," zamyslela se Caris a svraštila čelo. „Snažím se připamatovat její matku…"

Mair se zlehka dotkla Carisiny paže. Gesta vyjadřující náklonnost byla jeptiškám zakázána, ale Caris takové věci nebrala přísně. „Připomíná ti tebe samotnou," podotkla Mair.

Caris se rozesmála. „Nikdy jsem nebyla tak hezká."

Mair však měla pravdu: Caris už jako dítě kladla skeptické otázky. Později, když se stala novickou, pouštěla se do sporů na každé hodině teologie. Po týdnu jí matka Cecilia musela přikázat, aby při hodinách mlčela. Potom začala Caris porušovat klášterní pravidla a na napomenutí reagovala zpochybňováním rozumnosti klášterní disciplíny. Opět jí nařídili mlčet.

Netrvalo dlouho a matka Cecilia jí nabídla dohodu. Caris může trávit většinu času ve špitále – což byla součást práce jeptišek, ve kterou věřila – a vyhýbat se bohoslužbám, kdykoli to bude nutné. Caris na oplátku už nesměla opovrhovat disciplínou a své teologické názory si musela ponechávat pro sebe. Caris neochotně a rozmrzele souhlasila, ale Cecilia byla moudrá a dohoda se osvědčila. Osvědčuje se i nyní, protože Caris tráví většinu času dohlížením na špitál. Vynechávala více než polovinu bohoslužeb a jen zřídkakdy pronesla nebo učinila něco otevřeně odbojného.

Mair se usmála. „Teď jsi hezká," ujistila ji. „Zvlášť když se směješ."

Caris na chvíli okouzlily Mairiny modré oči. Pak uslyšela dětský nářek.

Otočila se. Nářek nepřicházel od skupiny v ambitech, ale od špitálu. Spěšně vykročila zpátky. Christopher Kovář přinášel do špitálu asi osmiletou holčičku. Dítě, ve kterém Caris poznala jeho dceru Minnii, bolestně naříkalo.

„Polož ji na slamník," vyzvala muže.

Christopher dítě položil.

„Co se stalo?"

Christopher byl silný muž, ale zmocnila se ho panika a mluvil podivně vysokým hlasem. „Zakopla u mě v dílně a padla rukou na rozžhavenej kovovej prut. Udělej s ní rychle něco, sestro, má hrozný bolesti!"

Caris se dotkla dětské tvářičky. „Uvidíš, Minnie, za chvíli ti od bolesti ulevíme." Makový výtažek je příliš silný, pomyslela si. Tak malé dítě by mohl zabít. Potřebuje něco mírnějšího. „Nellie, skoč do mé lékárny a přines mi nádobku nadepsanou ‚Konopný výtažek'. Pospěš si, ale neutíkej – kdybys zakopla a nádobku rozbila, připravit novou dávku by trvalo celé hodiny." Nellie se rychle vzdálila.

Caris pečlivě prohlédla Minniinu paži. Měla ošklivou popáleninu, ale naštěstí se omezovala na paži. Nebylo to ani zdaleka tak nebezpečné, jako celkové popáleniny, jaké lidé utrpí při domovních požárech. Na větší části předloktí měla velké zanícené puchýře a uprostřed byla kůže spálená až na spodní tkáň.

Caris se rozhlédla, neboť potřebovala pomoc, a spatřila Mair. „Jdi prosím do kuchyně a přines mi půl pinty vína a stejné množství olivového oleje ve dvou zvláštních džbáncích. Obojí vlažné, ale ne horké." Mair odešla.

Caris promluvila na dítě. „Minnie, zkus to a přestaň plakat. Vím, že to bolí, ale je třeba, abys mě poslouchala. Dám ti lék. Uleví ti od bolesti." Nářek poněkud zeslábl a začal přecházet ve vzlyky.

Objevila se Nellie s konopným výtažkem. Caris ho odlila na lžíci. Pak lžíci strčila Minnii do otevřených úst a zacpala jí nos. Dítě polklo. Znovu zanaříkala, ale po minutě se začala ztišovat.

„Podej mi čistý ručník,“ vyzvala Caris Nellii. Ve špitálu používali ručníky každou chvíli a podle Carisina příkazu byla skříň za oltářem neustále plná čistých ručníků.

Mair se vrátila z kuchyně s olejem a vínem. Caris položila ručník na podlahu vedle Minniina slamníku a popálenou paži zvedla nad ručník. „Jak je ti?“ zeptala se.

„Bolí to,“ naříkala Minnie.

Caris spokojeně přikývla. Tohle byla první souvislá slova, která pacientka vyslovila. Nejhorší již minulo.

Konopí zapůsobilo a Minnie začala vypadat ospale. Caris jí vysvětlila: „Teď ti dám něco na ruku, aby se zahojila. Zkus klidně ležet, ano?“

Minnie přikývla.

Caris nalila trochu vlažného vína Minnii na zápěstí, kde nebyla popálenina tak zlá. Dítě sebou škublo, ale nesnažilo se ruku z Carisina sevření vytrhnout. Povzbuzená Caris pomalu polévala vínem z džbánku nejhorší popáleniny od zápěstí až nahoru, aby je očistila. Potom udělala totéž s olivovým olejem, který zmírní bolesti a ochrání tkáň od škodlivin ve vzduchu. Nakonec vzala čistý ručník a zlehka ho obalila kolem paže, aby k ní nemohly mouchy.

Minnie sténala, ale už upadala do polospánku. Caris úzkostně zkoumala její pleť. Od vypětí měla obličej zrůžovělý. To bylo dobře – kdyby bledla, bylo by to znamení, že lék byl příliš silný.

Caris léky vždy zneklidňovaly. Jejich síla se lišila od dávky k dávce a ona neznala žádný přesný způsob jak to měřit. Když byly slabé, lék nepůsobil; silné byly nebezpečné. Zejména se bála předávkovat děti, i když rodiče vždy naléhavě žádali silný lék, protože je bolest jejich dětí tolik rozrušovala.

V tu chvíli vešel bratr Joseph. Byl už starý – k šedesátce – a všechny zuby mu vypadaly, ale stále byl nejlepším mnichem-lékařem v převorství. Christopher Kovář hned vyskočil na nohy. „Ach, bratře Josephe, díky Bohu, že jsi tady,“ zaradoval se. „Moje holčička má strašný popáleniny.“

„Podíváme se na to,“ řekl Joseph.

Caris odstoupila a skryla podráždění. Všichni byli přesvědčení, že mniši jsou mocní lékaři, schopní téměř zázraků, zatímco jeptišky

pacienty jenom krmí a uklízejí po nich. Caris už dávno přestala s tímto postojem bojovat, ale stále ji to zlobilo.

Joseph rozbalil ručník a podíval se na paži. Dloubl do spálené tkáně prsty. Minnie v omámení zanaříkala. „Ošklivá popálenina, ale není smrtelná," prohlásil. Obrátil se ke Caris. „Připrav obklad z tří dílů slepičího sádla, tří dílů kozích bobků a jednoho dílu olovnaté běloby a pokryj tím popáleninu. To vytáhne hnis."

„Ano, bratře." Caris o významu těchto obkladů pochybovala. Všimla si, že mnoho ran se zhojilo, aniž bylo nutné vytáhnout hnis, což mniši považují za tak dobré znamení. Podle její zkušenosti se rány pod takovými mastmi někdy zanítí. Mniši však nesouhlasili – kromě bratra Thomase, přesvědčeného, že přišel o paži kvůli obkladu, který mu téměř před dvaceti lety předepsal převor Anthony. Tohle však byla další bitva, kterou Caris vzdala. Postupy mnichů se zaštiťovaly autoritou Hippokrata a Galena, kteří již v pradávných dobách psali o lékařství, a všichni lidé byli zajedno, že tyto postupy musejí být správné.

Joseph odešel. Caris se ujistila, že Minnie má veškeré možné pohodlí a že se její otec uklidnil. „Až se vzbudí, bude mít žízeň. Dohlédni na to, aby měla dostatek pití – slabé pivo nebo víno s vodou."

S přípravou obkladu nespěchala. Než začne s Josephovou léčbou, poskytne Bohu pár hodin, aby pracoval bez pomoci. Pravděpodobnost, že by se mnich-lékař později vrátil a na malou pacientku se podíval, byla malá. Poslala Nellii, aby na trávníku západně od katedrály nasbírala kozí bobky, pak se odebrala do své lékárny.

Ta se nacházela vedle mnišské knihovny. Caris bohužel neměla stejně velká okna, jaká byla v knihovně. Místnost byla malá a tmavá. Měla tu však pracovní stůl, několik polic na nádobky a lahvičky a malé ohniště na zahřívání přísad.

Ve skříni uchovávala svůj zápisníček. Pergamen byl drahý a svazek stejně velkých listů by se použil pouze pro opisování bible. Caris však posbírala hromádku odstřižků nejrůznějších tvarů a sešila je dohromady. Vedla si záznamy o každém pacientovi s vážnými zdravotními potížemi. Zapisovala si datum, jméno pacienta, příznaky a poskytnutou léčbu. Později tam připisovala výsledky a vždy přesně zaznamenala, kolik hodin či dnů uplynulo, než se pacientovi udělalo

lépe nebo hůře. Často se vracela ke starým případům, aby si připamatovala, jak byly různé léčby účinné.

Když zapsala Minniin věk, napadlo ji, že jejímu dítěti by letos bylo osm, kdyby nepoužila lektvar Mattie Vědmy. Aniž k tomu měla rozumné vysvětlení, byla přesvědčená, že by se jí narodila holčička. Přemýšlela, jak by asi reagovala, kdyby se její dceři přihodilo nějaké neštěstí. Dokázala by se v takovém naléhavém případě chovat stejně klidně? Nebo by byla málem hysterická strachy jako Christopher Kovář?

Sotva dopsala záznam, zazněl zvon a Caris se odebrala k večerní bohoslužbě. Potom jeptišky večeřely. Po večeři uléhaly, aby se trochu vyspaly, než budou muset ve tři hodiny vstát na časnou ranní bohoslužbu.

Caris místo na lůžko zašla zpátky do lékárny, aby připravila obklad. Kozí bobky jí nevadily – každý, kdo pracuje ve špitále, viděl horší věci. Nechápala však, jak si může Joseph představovat, že to je dobré na popáleninu.

Teď to nebude moct přiložit, až ráno. Minnie je zdravé dítě, do té doby se už hodně zotaví.

Zatímco pracovala, vešla Mair.

Caris na ni zvědavě pohlédla. „Jak to, že nejsi v posteli?“

Mair se postavila k pracovnímu stolu vedle ní. „Přišla jsem ti pomoct.“

„Na přípravu obkladu nejsou zapotřebí dva. Co ti řekla sestra Natalie?“ Natalie byla podpřevorka, která měla na starosti kázeň, a bez jejího svolení nikdo nesměl v noci opustit dormitář.

„Spí jako špalek. Opravdu si myslíš, že nejsi hezká?“

„Ty jsi vstala z postele, aby ses mě na tohle zeptala?“

„Merthin si určitě myslel, že jsi hezká.“

Caris se usmála. „Ano, myslel.“

„Stýská se ti po něm?“

Caris domíchala obklad a odvrátila se, aby si umyla ruce v míse s vodou. „Myslím na něj každý den,“ odpověděla. „Je teď nejbohatším architektem ve Florencii.“

„Jak to víš?“

„O každém trhu s vlnou se dozvídám od Buonaventury Caroliho, co je s ním nového.“

„Dozvídá se Merthin, co je nového s tebou?“

„Co by bylo se mnou nového? Není co říkat. Jsem jeptiška.“

„Toužíš po něm?“

Caris se otočila a pohlédla Mair do očí. „Jeptišky mají zakázáno toužit po mužích.“

„Ale ne po ženách,“ řekla Mair. Předklonila se a něžně políbila Caris na ústa.

Caris to tak překvapilo, že na okamžik ztuhla. Mair ji líbala dál. Dotek ženských rtů byl hebký, ne jako Merthinův. Caris byla otřesená, třebaže nikoli zděšená. Už sedm let ji nikdo nepolíbil a teď si náhle uvědomila, jak moc to postrádá.

Do ticha se ozval hluk z vedlejší knihovny.

Mair sebou provinile trhla. „Co to bylo?“

„Znělo to, jako když spadne bedna na podlahu.“

„Kdo to může být?“

Caris se zachmuřila. „Takhle v noci by v knihovně neměl být nikdo. Mniši i jeptišky spí.“

Mair vypadala polekaně. „Co budeme dělat?“

„Radši se tam podíváme.“

Vyšly z lékárny. Knihovna sice byla hned vedle, ale aby se dostaly ke dveřím, musely projít ambity ženského kláštera až do mnišských ambitů. Byla temná noc, obě tu však žily celá léta a cestu by našly i se zavázanýma očima. Když dorazily k cíli, spatřily ve vysokých oknech mihotavé světlo. Dveře, v noci obvykle zamčené, byly pootevřené.

Caris do nich strčila a otevřela je dokořán.

Chvíli nedokázala rozeznat, na co se dívá. Viděla otevřené dveře skříně, bednu na stole, vedle ní svíčku, a nejasnou postavu. Po chvilce si uvědomila, že skříň je pokladnice a bedna je truhla se zlatými a stříbrnými předměty ozdobenými drahokamy, které se používají při zvláštních obřadech v katedrále. Nejasná postava vytahovala drahocenné předměty z bedny a strkala je do pytle.

Postava zvedla hlavu a Caris ten obličej poznala. Patřil Gilbertovi z Herefordu, poutníkovi, který sem dnes odpoledne dorazil. Až

na to, že to nebyl poutník a nejspíš ani nebyl z Herefordu. Byl to zloděj.

Chvíli na sebe zírali, nikdo se nehýbal.

Pak Mair vykřikla.

Gilbert zhasil svíčku.

Caris zabouchla dveře, aby ho aspoň o vteřinu zdržela. Potom se rozběhla křížovou chodbou a vrhla se do výklenku. Mair stáhla s sebou.

Nacházely se na úpatí schodů k mnišskému dormitáři. Výkřik Mair možná mnichy probudil, ale mohli by reagovat pomalu. „Pověz mnichům, co se děje!“ křikla na Mair. „Utíkej, honem!“ Mair se vyřítila po schodech nahoru.

Caris uslyšela vrznutí a vytušila, že se dveře knihovny otevírají. Snažila se zaslechnout kročeje na dlažebních kamenech ambitů, ale Gilbert byl určitě zkušený lupič, neboť kráčel neslyšně. Zatajila dech a napínala sluch, zda neuslyší jeho dýchání. Pak nahoře vypukl rozruch.

Zloděj si musel uvědomit, že mu k úniku zbývají pouhé vteřiny, neboť se rozběhl a Caris uslyšela dupot.

Na drahocenných předmětech z katedrály jí příliš nezáleželo – byla přesvědčená, že zlato a klenoty působí biskupovi a převorovi větší potěšení, než jaké působí Bohu. Avšak ke Gilbertovi pociťovala od začátku odpor a nesnesla představu, že by se mohl obohatit tím, že oloupí převorství. Vystoupila proto z výklenku.

Téměř nic neviděla, ale dupající nohy se řítily přímo na ni. Natáhla před sebe paže, aby se ochránila, a zloděj vrazil rovnou do ní. Ztratila rovnováhu, chytila ho za šaty a oba spadli na zem. Ozvalo se řinčení, jak pytel s krucifixy a kalichy dopadl na dlažební kámen.

Bolest způsobená pádem Caris rozzuřila. Pustila mužovu halenu a natáhla ruku tam, kde předpokládala, že může být obličej. Nahmatala kůži, zaryla do ní nehty a trhla rukou. Muž zařval bolestí a Caris pocítila pod konečky prstů prýštící krev.

Byl však silnější. Pustil se s ní do křížku a vyšvihl se nad ni. Nad schody u dormitáře se objevilo světlo a Caris náhle uviděla Gilberta – a on uviděl ji. Klekl si na ni s rozkročenýma nohama a udeřil

ji do obličeje. Nejprve pravou pěstí, pak levou a nakonec znovu pravou. Vykřikla bolestí.

Světla přibylo. Mniši klopýtali ze schodů. Caris uslyšela, jak Mair vykřikla: „Nech ji být, ty ďáble!“ Gilbert vyskočil a zašmátral po pytli, ale už bylo pozdě: Mair se na něj náhle vyřítila s jakýmsi tupým předmětem. Dostal ránu do hlavy, otočil se, aby to dívce oplatil, ale padl pod přívalem mnichů.

Caris se zvedla. Mair k ní přiskočila a objala ji.

Mair se zeptala: „Co jsi udělala?“

„Podrazila jsem mu nohy a pak jsem mu podrápala obličej.

Čím jsi ho praštila?“

„Dřevěným křížem ze stěny dormitáře.“

„Hm,“ řekla Caris, „tolik tedy, pokud jde o nastavení i druhé tváře.“

44

Gilberta Hereforda soudil církevní soud, shledal ho vinným a převor Godwyn ho odsoudil k náležitému trestu pro ty, kdo vykrádají kostely: bude zaživa stažen z kůže. Kůže z něj bude odřezána při plném vědomí a on vykrvácí.

V den výkonu trestu měl Godwyn každotýdenní schůzku s matkou Cecilií. Zúčastnili se jí také jejich zástupci: podpřevor Philemon a podpřevorka Natalie. Zatímco čekali v hale převorova domu na příchod jeptišek, Godwyn řekl Philemonovi: „Musíme se je pokusit přesvědčit, aby postavili novou pokladnici. Už nemůžeme ponechávat naše cennosti v bedně v knihovně.“

Philemon se zamyslel: „Byla by to stavba užívaná společně s jeptiškami?“

„Musela by být společná. My si nemůžeme dovolit nic takového zaplatit.“

Godwyn s lítostí pomyslel na své někdejší ambice reformovat finance převorství tak, aby bylo zase bohaté. To se však nestalo a on stále nechápal proč. Byl tvrdý, nutil lidi z města, aby používali klášterní mlýny, rybníky a ohrady a platili za ně, ale zdálo se, že si vždy našli nějaký způsob, jak jeho předpisy obejít – třeba tím, že stavěli

mlýny v okolních vesnicích. Zavedl přísné tresty pro muže a ženy přistižené při pytlačení nebo nepovoleném porážení stromů v klášterních lesích. A odolal přemlouvání těch, kdo ho sváděli, aby utrácel peníze převorství na stavbu mlýnů, či mrhal klášterním dřevem tím, že by povolil výrobu dřevěného uhlí v milířích nebo železa v tavicích pecích. Byl si jistý, že jeho přístup je správný, ale stále ještě mu nepřinesl zvýšené příjmy, které si nepochybně zaslouží.

„Požádáš tedy Cecilii o peníze," pronesl zamyšleně Philemon. „Mohlo by být výhodné, kdybychom měli cennosti uložené na stejném místě jako jeptišky."

Godwyn pochopil, kam se ubírá Philemonova vychytralá mysl. „Ale Cecilii to říkat nebudeme."

„Ovšemže ne."

„Dobrá, navrhnu jí to."

„Když už tady čekáme…"

„Ano?"

„Je třeba, abys věděl o jednom problému ve vesnici Long Ham."

Godwyn přikývl. Long Ham je jedna z tuctů vesnic, které platí převorství poplatky.

Philemon pokračoval: „Týká se to pozemků v držení jedné vdovy, Mary-Lynn. Když jí manžel zemřel, souhlasila s tím, že její půdu bude obhospodařovat soused John Nott. Vdova se teď znovu vdala a chce půdu zpátky, aby na ní mohl hospodařit její nový manžel."

Godwyn byl zmaten. Tohle je typické rolnické handrkování, příliš malicherné, než aby vyžadovalo jeho zákrok. „Co říká šafář?"

„Že by se půda měla vrátit vdově, protože to ujednání bylo vždy považováno za dočasné."

„Tak takhle se to taky musí udělat."

„Je tady jistá komplikace. Sestra Elizabeth má v Long Ham nevlastního bratra a dvě nevlastní sestry."

„Aha." Godwyn mohl tušit, že Philemonův zájem může mít nějaký důvod. Sestra Elizabeth, dříve Elizabeth Clerková, je matricularius ženského kláštera a má na starosti budovy. Je mladá a chytrá a v klášterní erarchii bude stoupat. Mohla by být cenným spojencem.

„Jsou to její jediní příbuzní, kromě matky, která pracuje u Zvonu," pokračoval Philemon. „Elizabeth má své vesnické příbuzné ráda

a oni ji na oplátku uctívají jako rodinnou světici. Když přijdou do Kingsbridge, vždycky přinášejí klášteru dary – ovoce, med, vejce, takové věci.“

„A…?“

„John Nott je nevlastní bratr sestry Elizabeth.“

„Elizabeth tě požádala, aby ses do toho vložil?“

„Ano. A taky chtěla, abych o té žádosti neříkal matce Cecilii.“

Godwyn věděl, že toto je přesně to pravé, co se Philemonovi líbí. Velice rád je považován za mocnou osobu, která může použít svůj vliv ve prospěch té či oné strany sporu. Takové věci vyživují jeho ego, které nikdy nemá dost. A přitahuje ho všechno utajované. Skutečnost, že Elizabeth nechce, aby o této žádosti věděla její nadřízená, Philemona potěšila. Znamená to, že zná její nepěkné tajemství. Tuto informaci si schová jako skrblík zlato.

„Co chceš dělat?“ zeptal se Godwyn.

„Rozhodnout musíš samozřejmě ty, ale navrhuju, abychom tu půdu nechali Johnu Nottovi. Elizabeth bude naším dlužníkem a to nám někdy v budoucnu určitě bude užitečné.“

„Vůči té vdově to je kruté,“ poznamenal stísněně Godwyn.

„Souhlasím. Zájmy převorství to však vyvažují.“

„A Boží dílo je důležitější. Dobrá. Řekni to šafářovi.“

„Vdově se dostane odměny na onom světě.“

„Vskutku.“ Bývaly doby, kdy Godwyn váhal odsouhlasit Philemonovy pokoutné pletichy, ale ty časy byly již tytam. Philemon prokázal, že je velice užitečný – jak před všemi těmi lety předvídala Godwynova matka Petranilla.

Ozvalo se zaklepání na dveře a vstoupila samotná Petranilla.

Bydlela nyní v pohodlném domečku v Candle Court, hned u hlavní ulice. Bratr Edmund jí zanechal štědrý odkaz, který jí postačoval na zbytek života. Bylo jí padesát osm, její vysoká postava nyní byla sehnutá a křehká a Petranilla chodila o holi, ale mysl měla stále stejně nebezpečnou jako železa na medvěda. Godwyn ji jako vždy rád viděl, ale zároveň ho jala zlá předtucha, že třeba udělal něco, co se jí nelíbí.

Petranilla nyní byla hlavou rodiny. Anthony zahynul při zřícení mostu, Edmund zemřel před sedmi lety, a ona byla tedy poslední

žijící ze své generace. Nikdy neváhala Godwynovi radit, co má dělat. Stejně se chovala i k Alici. Alicin manžel Elfrik byl cechmistrem, ale ona udílela příkazy i jemu. Její autorita se dokonce vztahovala i na nevlastní vnučku Griseldu a Petranilla udržovala ve strachu Griseldina osmiletého syna Malého Merthina. Její názory byly správné jako vždy, a tak ji všichni většinou poslouchali. Pokud z nějakého důvodu některou záležitost neřídila, obvykle se přesto dotazovali na její názor. Godwyn nevěděl, co by si bez ní počali. A při ojedinělých příležitostech, kdy ji neuposlechli na slovo, snažili se tuto skutečnost všemožně utajit. Postavit se jí dokázala pouze Caris. „Neopovažuj se mi říkat, co mám dělat," odmítla nejednou Petranillu. „Byla bys je nechala, aby mě zabili."

Petranilla se posadila a rozhlédla se po místnosti. „Tohle není dost dobré," odfrkla si.

Často se chovala příkře, ale Godwyna vždy podrážděno, když takhle mluvila. „Co máš na mysli?"

„Měl bys mít lepší dům."

„Já vím." Před osmi lety se Godwyn snažil přesvědčit matku Cecilii, aby zaplatila nový palác. Slíbila, že mu o tři roky později peníze dá, ale když čas nadešel, oznámila mu, že si to rozmyslela. Byl si jistý, že to bylo kvůli tomu, co provedl Caris. Po onom kacířském procesu jeho šarm na Cecilii přestal působit a dostat z ní peníze začalo být obtížné.

Petranilla pokračovala: „Potřebuješ palác na ubytování biskupů a arcibiskupů, baronů a hrabat."

„Teď jich tu moc není. Hrabě Roland a biskup Richard jsou poslední roky skoro pořád ve Francii." Král Eduard napadl v roce 1339 severovýchodní Francii a strávil tam celý rok 1340. Potom roku 1342 odvedl armádu na severozápad Francie a bojoval v Bretani. Roku 1345 anglická vojska svedla bitvu v jihozápadní vinařské oblasti Gaskoňsku. Nyní byl Eduard zpátky v Anglii, avšak shromažďoval další invazní armádu.

„Roland a Richard nejsou jedinými šlechtici," namítla nedůtklivě Petranilla.

„Jiní sem nikdy nepřicházejí."

Hlas jí zpřísněl. „Možná proto, že je nemůžeš ubytovat takovým způsobem, jaký očekávají. Potřebuješ hodovní sál, soukromou kapli a prostorné ložnice.“

Vytušil, že probděla celou noc a promýšlela to. Takhle to dělala: dlouze o věcech přemítala, pak vystřelila své myšlenky jako šípy. Nechápal, co ji přivedlo zrovna k této stížnosti. „Zní to hodně nákladně,“ odpověděl. Snažil se získat čas.

„Ty to nechápeš?“ vyštěkla. „Převorství nemá takový vliv, jaký by mít mohlo, prostě proto, že se vůbec nestýkáš s mocnými muži téhle země. Až budeš mít palác s krásnými pokoji, přijdou.“

Možná má pravdu. Bohaté kláštery jako Durham a St. Albans si nikdy nestěžovaly na množství šlechtických a královských návštěvníků, které musejí ubytovat.

Pokračovala: „Včera bylo výročí úmrtí mého otce.“ Tak tohle je ten důvod, pomyslel si Godwyn: vzpomíná na dědečkovu skvělou kariéru. „Už jsi tady převorem skoro devět roků a já nechci, abys na tom uvízl. Arcibiskupové a král by tě měli brát v úvahu pro biskupství, velké opatství jako je Durham nebo nějakou misi u papeže.“

Godwyn vždy předpokládal, že Kingsbridge bude odrazovým můstkem k vyšším cílům, ale nyní si uvědomil, že svou ctižádost nechal vyprchat. Připadalo mu, že ve volbě převora zvítězil před pouhou chvílí. Měl pocit, že se teprve teď dostal do tohoto postavení. Jenže ona má pravdu, je tomu už přes osm let.

„Proč s tebou nepočítají na něco významnějšího?“ otázala se řečnicky. „Protože nevědí, že existuješ! Jsi převorem velkého kláštera, ale ještě jsi to nikomu neřekl. Předveď svou skvělost! Postav palác. Jako prvního hosta pozvi arcibiskupa z Canterbury. Zasvěť kapli jeho oblíbenému světci. Pověz králi, žes vybudoval královskou ložnici – v naději, že přijede na návštěvu.“

„Počkej chvíli, jedno po druhém,“ protestoval Godwyn. „Palác bych postavil hrozně rád, jenže nemám peníze.“

„Tak si je sežeň,“ odpověděla.

Chtěl se jí zeptat jak, ale v tu chvíli vešly do místnosti obě představitelky ženského kláštera. Petranilla a Cecilia se pozdravily s obezřelou zdvořilostí a Petranilla odešla.

Matka Cecilia a sestra Natalie se posadily. Cecilii nyní bylo padesát jedna, měla šedé vlasy a špatný zrak. Stále ještě poletuje po klášteře jako čiperný ptáček, strká zobáček do každé místnosti a cvrliká pokyny jeptiškám, novickám a služebnictvu. Lety však vyzrála a do střetů se nijak nehrnula.

Cecilia přinášela svitek. „Ženský klášter obdržel dědictví," oznámila, sotva se usadila. „Po jedné zbožné ženě z Thornbury."

Godwyn se zeptal: „Kolik?"

„Sto padesát liber ve zlatých mincích."

Godwyn sebou trhl. Byla to obrovská částka. Stačila by na postavení skromného paláce. „Obdržel to ženský klášter – nebo převorství?"

„Ženský klášter," odpověděla pevně. „Tento svitek je náš opis poslední vůle."

„Proč vám odkázala tolik peněz?"

„Pečovaly jsme o ni, když onemocněla cestou domů z Londýna."

Promluvila Natalie. Byla to žena s kulatým obličejem a mírnou povahou, o několik let starší než Cecilia. „Máme problém s tím, kam ty peníze uložit."

Godwyn pohlédl na Philemona. Natalie jim hned poskytla záminku, aby promluvili o zamýšleném tématu. „Co děláte s penězi nyní?" zeptal se jí.

„Jsou v ložnici převorky, kam je přístup pouze přes dormitář."

Godwyn se zatvářil, jako by ho to právě napadlo, a navrhl: „Možná bychom měli vydat trochu z toho odkazu na novou pokladnici."

„Myslím, že to bude nutné," souhlasila Cecilia. „Prostá kamenná stavba bez oken a s masivními dubovými dveřmi."

„Postavit ji nebude trvat dlouho," soudil Godwyn. „A neměla by stát víc než pět nebo šest liber."

„Domníváme se, že z bezpečnostních důvodů by měla být součástí katedrály."

„Aha." Proto musely jeptišky projednat plán s Godwynem. Kdyby chtěly pokladnici postavit v části převorství, která patří ženskému klášteru, nemusely by se s ním radit, ale kostel je společný,

patří mnichům i jeptiškám. Odpověděl: „Mohla by stát u zdi katedrály, v koutě, který tvoří severní transept a kněžiště, ale vstupovalo by se do ní z chrámu.“

„Ano – přesně něco takového jsem měla na mysli.“

„Jestli chceš, promluvím dneska s Elfrikem a požádám ho o předběžnou cenu stavby.“

„Udělej to, prosím.“

Godwyn měl radost, že z Cecilie vymáčkl zlomek neočekávaného dědictví, ale spokojený nebyl. Po rozhovoru s matkou se toužil dostat k více penězům. Rád by to shrábl celé. Jenže jak?

Zazněl katedrální zvon a všichni čtyři se zvedli a vyšli ven.

Odsouzeného muže přivedli před západní stranu kostela. Byl nahý a pevně uvázaný za ruce a nohy do stojícího dřevěného obdélníku, který vypadal jako rám dveří. Na popravu už čekala asi stovka lidí. Obyčejní mniši a jeptišky nebyli přizváni: nepovažovalo se za vhodné, aby přihlíželi prolévání krve.

Popravčím byl Will Koželuh, muž asi padesátiletý s pletí zahnědlou od řemesla. Měl čistou plátěnou zástěru. Stál u malého stolku, na nějž si rozložil nože. Jeden z nich ostřil na kameni a skřípání oceli na žule vyvolalo Godwynovi mrazení v zádech.

Godwyn pronesl několik modliteb zakončených improvizovanou prosbou v angličtině, aby zlodějova smrt posloužila Bohu tím, že odstraší další od téhož hříchu. Potom pokynul Willu Koželuhovi.

Will se postavil za uvázaného zloděje. Uchopil nožík s ostrou špičkou a vbodl ho doprostřed Gilbertova krku. Pak ho táhl dolů v dlouhé rovné čáře až ke konci páteře. Gilbert zařval bolestí a z řezu se vyvalila krev. Will provedl další řez přes mužova ramena a vytvořil tak velké písmeno T.

Potom Will vyměnil nůž za dlouhý s tenkou čepelí. Pečlivě ho vložil do místa, kde se oba řezy dotýkaly, a odtáhl cípek kůže. Gilbert znovu vykřikl. S cípkem přidržovaným prsty levé ruky Will začal pečlivě odřezávat kůži Gilbertových zad od těla.

Gilbert začal kvílet.

Sestra Natalie přidušeně zachrčela, odvrátila se a rozběhla se zpátky do převorství. Cecilia zavřela oči a začala se modlit. Godwy-

novi se dělalo špatně od žaludku. Kdosi v davu omdlel a padl na zem. Pouze Philemon vypadal netečně.

Will pracoval rychle, jeho ostrý nůž se prořezával podkožním tukem a odhaloval spleť svalů. Krev vydatně prýštila a Will se každých pár vteřin zastavil, aby si otřel ruce do zástěry. Gilbert při každému říznutí křičel v nezmenšených mukách. Zanedlouho kůže jeho zad visela ve dvou širokých lalocích.

Will si klekl na zem a s koleny v kaluži krve začal pracovat na nohou.

Řev náhle ustal: Gilbert zřejmě ztratil vědomí. Godwynovi se ulevilo. Chtěl, aby ten muž trpěl za to, že se pokusil oloupit kostel –, a chtěl, aby ostatní byli svědky zlodějova utrpení –, ale zároveň mu přišlo zatěžko poslouchat ten křik.

Will pokračoval ve své práci lhostejně, očividně mu bylo jedno, jestli je oběť při vědomí nebo ne, dokud celá zadní kůže – na těle, pažích a nohou – nebyla oddělena. Potom přešel dopředu. Vedl řez kolem kotníků a zápěstí a pak kůži odřezal tak, že visela oběti na ramenou a bocích. Pracoval od pánve nahoru a Godwyn si uvědomil, že se pokusí stáhnout celou kůži v jednom kuse. Záhy už kůže držela pouze na hlavě.

Gilbert stále ještě dýchal.

Will provedl řadu pečlivých řezů kolem lebky. Potom odložil nože a ještě jednou si otřel ruce. Nakonec pevně uchopil Gilbertovu kůži u ramen a prudce jí trhl vzhůru. Kůže z obličeje a temena se odtrhla od hlavy, ale zůstala spojená s kůží celého těla.

Will zvedl Gilbertovu krvavou kůži do vzduchu jako loveckou trofej a dav zajásal.

Caris se vůbec nelíbilo, že mají novou pokladnici sdílet s mnichy. Otravovala Beth tolika otázkami ohledně bezpečnosti jejich peněz, že ji Beth nakonec vzala do pokladnice, aby ji mohla zkontrolovat.

Godwyn a Philemon byli v tu dobu jakoby náhodou v katedrále, spatřili jeptišky a následovali je.

Prošli novým obloukem ve stěně kněžiště do malé chodbičky a zastavili se před důkladně pobitými dveřmi. Sestra Beth vytáhla velký železný klíč. Byla to pokorná, skromná žena, jako většina jepti-

šek. „Ten je náš," vysvětlila Beth Caris. „Můžeme vstoupit do pokladnice, kdykoli chceme."

„To je snad samozřejmé, vždyť jsme ji zaplatili," odpověděla Caris břitce.

Vstoupili do malé čtvercové místnosti. Nacházel se v ní stůl na přepočítávání peněz s hromadou pergamenových svitků, pár stoliček a velká okovaná bedna.

„Truhla je tak velká, že ji nelze pronést dveřmi ven," upozornila Beth.

Caris se zeptala: „Jak se tedy dostala dovnitř?"

Godwyn odpověděl: „Po částech. A tady ji složil truhlář dohromady."

Caris na Godwyna chladně pohlédla. Tento muž se ji pokusil zabít. Od čarodějnického procesu na něj hleděla s odporem a hovoru s ním se pokud možno vyhýbala. Nyní rozhodným hlasem pronesla: „Jeptišky budou potřebovat klíč k té truhle."

„To není nutné," odpověděl rychle Godwyn. „Jsou v ní katedrální klenoty, které má na starosti sakristián, a to je vždy mnich."

Caris požádala: „Ukaž mi to."

Viděla, že ho svým tónem urazila a že by ji nejraději odmítl. Chtěl však vypadat upřímně a bezelstně, a tak jí vyhověl. Z váčku u opasku vytáhl klíč a truhlu otevřel. Kromě katedrálních klenotů obsahovala tucet svitků, listiny týkající se převorství.

„Takže nejen klenoty," poznamenala Caris; její podezření bylo oprávněné.

„Také záznamy."

„Včetně listin ženského kláštera," trvala na svém.

„Ano."

„V tom případě budeme mít klíč."

„Mám v úmyslu dát udělat opisy všech listin a uložit je v knihovně. Kdykoli si budeme potřebovat některou listinu přečíst, použijeme k tomu opis z knihovny a drahocenné originály zůstanou pod zámkem."

Beth nesnášela konflikty a nervózně se vmísila. „To zní docela rozumně, sestro Caris."

Caris neochotně přisvědčila: „Pokud jeptišky budou mít stejným způsobem kdykoli přístup ke svým dokumentům.“ Listiny byly vedlejší věc. Spíše než na Godwyna se obrátila na Beth: „Důležitější je, kde máme uložené peníze?“

Beth odpověděla: „Ve skrytých úložných prostorách pod podlahou. Jsou čtyři – dvě patří mnichům a dvě jeptiškám. Když se pozorně podíváš, uvidíš uvolněné kameny.“

Caris zkoumala podlahu a po chvíli řekla: „Kdybys mi to neřekla, ničeho bych si nevšimla, ale teď je vidím. Je možné ty prostory nějak uzamknout?“

„Nejspíš ano,“ odpověděl Godwyn. „Ale pak by bylo zřejmé, kde jsou, a tím by se zmařil smysl jejich ukrytí pod dlažebními kameny.“

„Jenže takhle mají mniši a jeptišky přístup k penězům těch druhých.“

Promluvil Philemon. Vyčítavě pohlédl na Caris a řekl: „Proč jsi tady? Jsi správkyně – s pokladnicí nemáš nic společného.“

Carisin postoj vůči Philemonovi se vyznačoval naprostým odporem. Cítila, že tohle snad ani není člověk. Jako by neměl žádné zásady či skrupule, ani smysl pro to, co je správné a co špatné. Zatímco Godwynem opovrhovala jako zlým člověkem, který ví, kdy páchá zlo, Philemon jí připadal spíš jaké zlé zvíře, vzteklý pes nebo divoký kanec. „Všímám si drobností,“ odpověděla.

„Jsi velmi podezíravá,“ rozčiloval se.

Caris se nevesele zasmála. „Je ironie, že to říkáš zrovna ty, Philemone.“

Předstíral, že se ho to dotklo. „Nevím, co tím myslíš.“

Opět promluvila Beth a snažila se vše urovnat. „Jen jsem chtěla, aby se sem Caris přišla podívat, protože klade otázky, které by mne vůbec nenapadly.“

Caris dodala: „Například jak si můžeme být jisté, že mniši neberou jeptiškám peníze?“

„Ukážu ti,“ přikývla Beth. Na háku na zdi visela silná dubová tyč. Beth ji použila jako páku a nadzvedla jeden dlažební kámen. Pod ním se nacházel dutý prostor s okovanou truhlou. „Do každého z

těchto prostorů jsme společně s mnichy nechali udělat uzamykatelné truhlice," vysvětlila jí. Sáhla dovnitř a truhlici vytáhla.

Caris si ji pečlivě prohlédla. Zdálo se, že je důkladná. Víko bylo opatřené panty a uzavřené kulatým visacím zámkem ze železa. „Odkud máme ten zámek?" zeptala se.

„Vyrobil ho Christopher Kovář."

To bylo v pořádku. Christopher je zavedený kingsbridgeský řemeslník, který by nedával všanc svou pověst tím, že by prodal zlodějům duplikátní klíče.

Caris nedokázala najít žádnou chybu. Možná si dělá zbytečné starosti. Měla se k odchodu.

Objevil se Elfrik doprovázený učněm, který nesl pytel. „Můžu sem dát to varování?" zeptal se Elfrik.

Philemon odpověděl: „Ano, prosím, dej se do toho."

Elfrikův pomocník vytáhl z pytle cosi, co vypadalo jako velký kus kůže.

Beth se zeptala: „Co je to?"

„Počkej," vyzval ji Philemon. „Uvidíš."

Učeň přidržel podivný materiál u dveří.

„Čekal jsem, až vyschne," pokračoval Philemon. „To je kůže Gilberta z Herefordu."

Beth vykřikla hrůzou.

Caris zavrtěla hlavou: „To je nechutné."

Kůže začínala žloutnout a vlasy ze skalpu vypadávaly, ale přesto se dal rozeznat obličej: uši, dva otvory pro oči a prázdný škleb úst.

„Tohle by mělo zloděje odradit," prohlásil uspokojeně Philemon.

Elfrik vytáhl kladivo a začal kůži přibíjet ke dveřím pokladnice.

Jeptišky odešly. Godwyn s Philemonem čekali, až Elfrik dokončí hrůzný úkol. Potom se vrátili do pokladnice.

Godwyn poznamenal: „Myslím, že jsme v bezpečí."

Philemon přikývl: „Caris je podezíravá ženská, ale na všechny otázky dostala uspokojivou odpověď."

„V tom případě…"

Philemon zavřel dveře a zamkl je. Potom zvedl kamennou desku nad jednou ze dvou prostor a vytáhl truhlici patřící jeptiškám.

„Sestra Beth má někde v ženském klášteře stále po ruce menší částku pro každodenní potřebu," vysvětlil Godwynovi. „Sem přichází, jen když potřebuje uložit nebo vybrat větší částky. Vždy jde do druhé truhlice, která obsahuje převážně stříbrné pence. Tuhle truhlici, ve které je uloženo dědictví, neotvírá skoro nikdy."

Otočil truhlici a pohlédl na pant vzadu. Ten byl do dřeva upevněn čtyřmi hřebíky. Philemon vytáhl z kapsy tenké ocelové dláto a kleště. Godwyn netušil, kde se k tomu nářadí dostal, ale na nic se neptal. Někdy je lépe neznat příliš mnoho podrobností.

Philemon strčil ostří dláta pod okraj železného pantu a zatlačil. Pant se od dřeva mírně odchlípl a Philemon zastrčil dláto ještě o kousek dál. Pracoval jemně a velmi trpělivě, aby případné poškození nebylo při letmém pohledu patrné. Pant se postupně oddaloval od dřeva stále více a hřebíky vylézaly spolu s ním. Když si vytvořil dostatek místa, aby zachytil hlavičky hřebíků kleštěmi, vytáhl je ven. Potom pant uvolnil a zdvihl víko.

„Tady jsou peníze od té zbožné ženy z Thornbury," oznámil.

Godwyn nahlédl do truhlice. Peníze byly v benátských dukátech. Tyto zlaté mince na jedné straně znázorňovaly benátského dóže klečícího před svatým Markem, na druhé straně Pannu Marii obklopenou hvězdami na znamení, že je v nebi. Mělo být možné zaměňovat je za florentské floriny; měly proto stejnou velikost, váhu i ryzost kovu. Jejich cena odpovídala třem šilinkům nebo třiceti šesti anglickým stříbrným pencím. Anglie nyní razila své vlastní zlaté mince, což byla novinka zavedená králem Eduardem – nobles, které se vyskytovaly i v poloviční a čtvrtinové nominální hodnotě –, jenže tyto mince byly v oběhu teprve necelé dva roky a nenahradily dosud cizí zlaté mince.

Godwyn si vzal padesát dukátů v ceně sedmi liber a deseti šilinků. Philemon přiklopil víko truhlice. Každý hřebík obalil tenkým proužkem kůže, aby v dírce pevně držely, a pant znovu připevnil. Vrátil truhlici na místo a zakryl ji kamennou deskou.

„Dřív nebo později si té ztráty samozřejmě všimnou," prohodil.

„K tomu nemusí dojít celé roky,“ odpověděl Godwyn. „Tohle budeme řešit, až se to stane aktuální.“

Vyšli ven a Godwyn zamkl dveře.

Godwyn požádal: „Najdi Elfrika a přijďte za mnou na hřbitov.“

Philemon odešel. Goldwyn se odebral na východní konec hřbitova, hned za současný převorův dům. Byl větrný květnový den a čerstvý vítr mu tiskl roucho k nohám. Mezi náhrobky se pásla koza. Godwyn ji zamyšleně pozoroval.

Věděl, že riskuje strašlivou roztržku s jeptiškami. Domníval se, že na ztrátu přijdou nejdříve za rok, ale jistý si tím být nemůže. Až to jeptišky zjistí, on na to pekelně doplatí. Jenže co přesně by mu mohly udělat? Není jako Gilbert z Hereřordu, aby kradl peníze pro sebe. Vzal odkaz zbožné ženy, aby ho použil pro posvátné účely.

Odhodil starosti stranou. Matka měla pravdu: jestliže má postoupit výš, potřebuje svou úlohu kingsbridgeského převora glorifikovat.

Když se dostavil Philemon s Elfrikem, Godwyn oznámil: „Tady chci postavit převorův palác, kus na východ od současné budovy.“

Elfrik přikývl. „Velice dobrý místo, jestli to můžu říct, vážený pane převore – blízko kapituly a východní strany katedrály, ale od tržiště oddělený hřbitovem, takže budeš mít soukromí a klid.“

„Dole chci velkou hodovní síň pro pořádání hostin,“ pokračoval Godwyn. „Přibližně sto stop dlouhou. Musí to být opravdu prestižní, impozantní místnost pro hoštění šlechty, možná dokonce příslušníků královské rodiny.“

„Velmi dobře.“

„A na východním konci přízemí chci kapli.“

„Ale budeš jen pár kroků od katedrály.“

„Vznešení hosté se nechtějí pořád ukazovat před lidmi. Musejí mít možnost uctívat Boha v soukromí, pokud si to budou přát.“

„A nahoře?“

„Samozřejmě převorův pokoj s místem pro oltář a psací stůl. A tři velké pokoje pro hosty.“

„Skvělý.“

„Kolik to bude stát?“

„Přes sto liber – možná dvě stě. Udělám výkres a připravím ti přesnější odhad.“

„Ať to nepřekročí sto padesát liber. Víc si dovolit nemůžu.“

Pokud se Elfrik podivil, kde Godwyn náhle získal sto padesát liber, nedal to najevo. „Začnu radši co nejdřív dělat zásoby kamene,“ řekl. „Můžeš mi dát nějaký peníze pro začátek?“

„Kolik bys chtěl – pět liber?“

„Deset by bylo lepší.“

„Dám ti sedm liber a deset šilinků, v dukátech,“ rozhodl Godwyn a podal mu padesát zlatých mincí, které uzmul z peněz jeptišek.

Tři dny poté, když mniši a jeptišky vycházeli v řadách za sebou z katedrály po odpolední bohoslužbě, oslovila Godwyna sestra Elizabeth.

Jeptišky a mniši spolu neměli neplánovaně rozmlouvat, a proto si musela vymyslet záminku. Shodou okolností vběhl do hlavní lodi pes a při bohoslužbě štěkal. Psi se do kostela dostávali každou chvíli a poněkud obtěžovali, ale většinou si jich nikdo nevšímal. Tentokrát však Elizabeth vystoupila ze zástupu jeptišek, aby psa vyhnala. Byla nucena překřížit zástup vycházejících mnichů a načasovala si to tak, aby procházela před Godwynem. Omluvně se na něj usmála a řekla: „Promiň, otče převore.“ Potom ztišila hlas a zašeptala: „Přijď za mnou jakoby náhodou do knihovny.“ Pak vyhnala psa západními dveřmi.

Godwyna to zaujalo, a tak se vydal do knihovny, posadil se a začetl do Řehole svatého Benedikta. Po chvíli se objevila Elizabeth a vzala si Matoušovo evangelium. Když se Godwyn stal převorem, jeptišky si vybudovaly svou vlastní knihovnu, aby muži byli dokonaleji odděleni od žen. Sotva však přemístily všechny své knihy z knihovny mnichů, regály zůstaly holé a Godwyn své rozhodnutí zvrátil. Knihovna jeptišek se nyní používala za chladného počasí jako učebna.

Elizabeth usedla zády ke Godwynovi, aby případný příchozí nenabyl dojmu, že se na něčem domlouvají, ale byla natolik blízko, že ji zřetelně slyšel. „Mám pocit, že bych ti měla něco říct,“ řekla.

„Sestře Caris se nelíbí, že jsou peníze jeptišek uloženy v nové pokladnici.“

„To už vím,“ odpověděl Godwyn.

„Přesvědčila sestru Beth, že je třeba peníze přepočítat, aby bylo jisté, že tam ještě jsou. Napadlo mě, že by tě to mohlo zajímat, pro případ, že… že sis nějaké vypůjčil.“

Godwynovi se sevřelo srdce. Při kontrole se zjistí, že chybí padesát dukátů. A on bude zbytek potřebovat na stavbu paláce. Neočekával, že k tomu dojde tak brzy. Proklínal Caris. Jak mohla uhodnout, co provedl tak tajně?

„Kdy?“ zeptal se a hlas se mu zadrhl.

„Dnes. Nevím v kterou hodinu – může to být kdykoli. Ale Caris velmi zdůrazňovala, že se ti nemá dostat žádného varování.“

Bude muset dukáty vrátit, a to rychle. „Moc ti děkuju,“ přikývl. „Oceňuju, žes mi to řekla.“

„Udělala jsem to proto, že jsi prokázal laskavost mé rodině v Long Ham,“ odpověděla, zvedla se a odešla.

Goodwyn spěchal ven hned po ní. Jaké štěstí, že se mu Elizabeth cítila zavázaná! Philemonův instinkt pro intriky je nedocenitelný. Když mu tato myšlenka probíhala hlavou, spatřil Philemona v ambitech. „Sežeň to nářadí a přijď za mnou do pokladnice!“ zašeptal. Pak odešel z převorství.

Pospíchal přes trávník na hlavní ulici. Elfrikova manželka Alice zdědila dům Edmunda Vlnaře – jeden z největších domů ve městě – i s penězi, které vydělala Caris barvením látky. Elfrik nyní žil ve velkém přepychu.

Godwyn zaklepal na dveře a vstoupil do haly. U stolu se zbytky oběda seděla Alice. S ní tam byla nevlastní dcera Griselda a Griseldin syn Malý Merthin. Nyní už nikdo nevěřil, že chlapcovým otcem je Merthin Fitzgerald – chlapeček vypadal jako Griseldin přítel Thurstan, který utekl. Griselda si vzala jednoho z otcových zaměstnanců, Harolda Kameníka. Zdvořilí lidé nazývali osmiletého chlapce Haroldův Merthin, ostatní Merthin Bastard.

Při spatření Godwyna Alice vyskočila. „Bratranče převore, to je ale potěšení, že přicházíš! Dáš si trochu vína?“

Godwyn její zdvořilou pohostinnost pominul. „Kde je Elfrik?“

„Nahoře, dává si šlofíka, než půjde zase do práce. Posaď se do předpokoje, zajdu pro něj.“

„Ihned, prosím.“ Godwyn vešel do sousedního pokoje. Byla tu dvě pohodlná křesla, ale on přecházel sem tam.

Elfrik přišel a mnul si oči. „Promiň,“ omlouval se. „Jenom jsem si –“

„Těch padesát dukátů, co jsem ti dal před třemi dny,“ řekl Godwyn. „Potřebuju je vrátit.“

Elfrik se polekal. „Ale ty peníze byly na kámen.“

„Vím, na co byly! Musím je teď hned dostat zpátky.“

„Něco jsem už utratil, platil jsem za dovoz z lomu.“

„Kolik?“

„Asi polovinu.“

„Dobrá, to můžeš dorovnat ze svých peněz, že?“

„Ty už nechceš palác?“

„Ovšemže chci, ale teď musím mít ty peníze. Neptej se proč, prostě mi je dej.“

„Co mám dělat s nakoupeným kamením?“

„Nech si ho. Ty peníze zase dostaneš, potřebuju je jen na pár dní. Pospěš si!“

„Dobře. Počkej tady, prosím.“

„Nikam neodcházím.“

Elfrik vyšel ven. Godwyn přemýšlel, kde asi schovává peníze. Obvyklé místo bývalo pod kamenem v krbu. Elfrik jako stavitel má možná vychytralejší úkryt. Ať je měl ale kdekoli, vrátil se ve chvíli.

Odpočítal Godwynovi do dlaně padesát zlatých mincí.

Godwyn namítl: „Dal jsem ti dukáty – některé tady z těch jsou floriny.“ Florin byl stejně velký, ale bylo na něm vyraženo něco jiného: Jan Křtitel na jedné straně a květina na druhé.

„Nemám stejný mince! Řekl jsem ti, že část z nich jsem už utratil. A hodnotu mají přece stejnou, nebo ne?“

Mají. Všimnou si jeptišky rozdílu?

Godwyn hodil peníze do váčku u opasku a bez dalšího slova odešel.

Spěchal do katedrály a před pokladnicí se setkal s Philemonem. „Jeptišky se chystají udělat kontrolu," vysvětlil mu bez dechu. „Dostal jsem od Elfrika ty peníze zpátky. Otevři truhlici, rychle!"

Philemon odkryl úkryt pod podlahou, vyzvedl truhlici a vytáhl hřebíky. Odklopil víko.

Godwyn prohrábl mince. Byly to samé dukáty.

Nedá se nic dělat. Zašmátral do peněz a floriny nastrkal až ke dnu. „Zavři víko a vrať to na místo," přikázal.

Philemon poslechl.

Godwyn pocítil chvilkovou úlevu. Svůj zločin zčásti zakryl. Přinejmenším to teď nebude tak křiklavě nápadné.

„Chci tu být, až to bude přepočítávat," řekl Philemonovi. „Mám obavy, jestli si nevšimne, že teď má mezi dukáty i nějaké floriny."

„Víš, kdy sem zamýšlejí přijít?"

„Ne."

„Uložím jednomu novici, aby zametal kněžiště. Až se Beth objeví, může pro nás zajít." Philemon měl mezi novici kliku obdivovatelů, kteří dychtili dělat mu pomyšlení.

Novice však nebylo zapotřebí. Když se chystali z pokladnice odejít, dorazila sestra Beth a sestra Caris.

Godwyn předstíral, že je uprostřed rozhovoru o účtech. „Budeme se muset podívat do některého staršího svitku s výkazy o výdajích, bratře," řekl Philemonovi. „Ach, dobrý den, sestry."

Caris odkryla oba úložné prostory s truhlicemi jeptišek a truhlice vytáhla.

„Můžu ti s něčím pomoct?" nabídl se Godwyn.

Caris si ho nevšímala.

Beth řekla: „Jenom něco kontrolujeme, děkuju ti, otče převore. Dlouho se tu nezdržíme."

„Jen do toho, jen do toho," vyzval je benevolentně, třebaže mu srdce v hrudi bušilo jako kladivo.

Caris podrážděně poznamenala: „Není třeba se omlouvat, že jsme tady, sestro Beth. Je to naše pokladnice a jsou to naše peníze."

Godwyn rozbalil náhodný účetní svitek a s Philemonem předstírali, že ho studují. Beth a Caris počítaly stříbro z první truhlice: čtvrtpence, půlpence, pence a pár luxembourgů, pencí hrubě kova-

ných ze stříbra s příměsí jiného kovu a používaných jako drobné. Bylo tu i pár rozmanitých zlatých mincí: floriny, dukáty a podobné – genovino ze Ženevy a reale z Neapoli – plus několik větších francouzských moutonů a nové anglické noble. Beth porovnávala součty s malým zápisníkem. Když skončily, řekla: „Je to přesně.“

Vrátily všechny mince do truhlice, zamkly ji a uložily zpět do úkrytu pod podlahu.

Začaly počítat zlaté mince z druhé truhlice a stavěly je do sloupců po deseti. Když se dostaly ke dnu truhlice, Beth se zachmuřila a nechápavě cosi zamumlala.

„Co se děje?“ zeptala se Caris.

Godwyn pocítil strach.

Beth jí vysvětlila: „V téhle truhlici je jen odkaz té zbožné ženy z Thornbury. Dala jsem ho stranou.“

„A…?“

„Její manžel obchodoval s Benátkami. Byla jsem si jistá, že celá částka byla v dukátech. Jenže tu jsou i nějaké floriny.“

Godwyn a Philemon ztuhli a naslouchali.

„To je divné,“ řekla Caris.

„Možná jsem se spletla.“

„Je to trochu podezřelé.“

„Ani ne,“ usoudila Beth. „Zloději ti přece žádné peníze nedají.“

„Máš pravdu, to neudělají,“ připustila zdráhavě Caris.

Dokončily počítání. Měly sto sloupců po deseti mincích v celkové hodnotě sto padesáti liber. „Přesně tuto částku mám zapsanou,“ konstatovala Beth.

„Je tu tedy vše do poslední pence, jak má být,“ přisvědčila Caris.

Beth uspokojeně dodala: „Říkala jsem ti to.“

45

Caris strávila mnoho hodin přemýšlením o sestře Mair. Ten polibek ji vylekal, ale víc ji překvapila její vlastní reakce na něj. Připadal jí vzrušující. Až do té chvíle necítila, že by ji Mair nebo kterákoli jiná žena přitahovala. Ve skutečnosti existoval jen jediný člověk, po je-

hož dotycích a polibcích toužila, a to byl Merthin. V klášteře se naučila žít bez tělesného kontaktu. Jediná ruka, která se jí sexuálně dotýkala, byla její vlastní, když ve tmě dormitáře vzpomínala na dny svých námluv a bořila obličej do polštáře, aby ostatní jeptišky neslyšely její těžké dýchání.

Vůči Mair nepociťovala onu neovladatelnou touhu, kterou v ní probouzel Merthin. Jenže Merthin byl vzdálen tisíce mil v prostoru a sedm let v čase. A Mair měla ráda. Mělo to cosi společného s její andělskou tváří, s něčím v jejích modrých očích a svou roli hrála i jistá odezva na její laskavost ve špitálu a ve škole.

Mair vždy mluvila s Caris líbezně, a když se nikdo nedíval, dotkla se její paže nebo ramene a jednou i tváře. Caris ji neodstrkovala, ale nijak na to neodpovídala. Ne snad že by to považovala za hřích. Byla si jista, že Bůh je příliš moudrý, než aby stanovil přikázání zakazující ženám, aby si navzájem neškodně přinášely potěšení. Bála se však, že přivodí Mair zklamání. Instinkt jí napovídal, že Mairiny city jsou silné a jasné, zatímco její jsou nejisté. Ona mě miluje, uvažovala Caris, ale já nemiluju ji. Kdybych ji znovu políbila, mohla by doufat, že my dvě budeme důvěrnými přítelkyněmi na celý život, a to jí slíbit nemůžu.

A tak nic nedělala, až do týdne trhu s vlnou.

Kingsbridgeský trh se z toho prudkého poklesu v roce 1338 zotavil. Obchodování se surovou vlnou stále ještě trpělo královými zásahy a Italové přicházeli pouze každý druhý rok, ale ztráty vyrovnávalo nové tkalcovství a barvířství. Městu se stále ještě nedařilo, jak by mohlo, protože Godwynův zákaz soukromých mlýnů vyhnal tuto činnost z města do okolních vesnic. Většina látky se však prodávala na místním tržišti a látka proslula coby kingsbridgeský šarlat. Elfrik dokončil Merthinův most a přes jeho dvě části proudili lidé se soumary a naloženými vozy.

V sobotu večer před oficiálním zahájením trhu byl špitál k prasknutí plný návštěvníků.

A jeden z nich byl nemocný.

Jmenoval se Maldwyn Kuchař a připravoval slané chuťovky z kousíčků masa nebo ryby obalovaných v mouce a rychle opečených na másle, které prodával po šesti za čtvrtpenci. Krátce po příjezdu

dostal náhle silné bolesti břicha, následované zvracením a průjmem. Caris pro něj nemohla udělat nic víc než mu poskytnout lůžko u dveří.

Již dlouho si přála, aby měl špitál vlastní latrínu a ona mohla dohlížet na jeho čistotu. Tohle však bylo jen jedno ze zlepšení, která by tu ráda viděla. Potřebuje novou lékárnu sousedící se špitálem, prostornou, dobře osvětlenou místnost, kde by mohla připravovat léky a zapisovat si poznámky. A snažila se vymyslet nějaký způsob, jak pacientům poskytnout větší soukromí. V současné době každý v místnosti může sledovat rodící ženu, muže se záchvatem či zvracející dítě. Cítila, že trpící lidé by měli mít své vlastní malé pokojíky, jako jsou boční kaple ve velkém chrámu. Nevěděla však jak toho dosáhnout, protože špitál nebyl dost velký. Vedla několik rozhovorů s Jeremiahem Stavitelem – před mnoha lety to býval Merthinův učeň Jimmie –, ten však na žádné uspokojivé řešení nepřišel.

Příští den ráno měli další tři lidé stejné příznaky jako Maldwyn Kuchař.

Caris poskytla návštěvníkům snídani a vypoklonkovala je na tržiště. Zůstat směli jen nemocní. Podlaha špitálu byla špinavější než obvykle a Caris ji nechala zamést a vydrhnout. Potom se odebrala na bohoslužbu do katedrály.

Biskup Richard se nedostavil. Byl s králem a připravoval se na nový výpad do Francie – biskupství považoval vždy hlavně za prostředek pro udržování aristokratického životního stylu. Za jeho nepřítomnosti spravoval diecézi arcijáhen Lloyd, který vybíral biskupovy desátky a pachtovné, křtil děti a vykonával bohoslužby s urputným, avšak nenápaditým úsilím. Tento svůj rys doložil i nudným kázáním na téma, proč je Bůh důležitější než peníze – vskutku zvláštní téma při zahájení jednoho z největších obchodních trhů v Anglii.

Všichni měli nicméně skvělou náladu, jak tomu prvního dne ostatně bývalo vždy. Trh s vlnou představoval pro obyvatele města i rolníky z okolních vesnic vyvrcholení roku. Lidé na trhu vydělávali peníze a při hazardu v hospodách o ně přicházeli. Statné vesnické dívky se nechávaly svádět uhlazenými mladíky z města. Rolníci, kterým se dařilo, platili městským nevěstkám za služby, jaké by se

nedovážili po svých manželkách žádat. Obvykle se stala nějaká vražda, často jich bylo i víc.

Caris zahlédla mezi věřícími urostlou, bohatě oblečenou postavu Buonaventury Caroliho a srdce se jí zachvělo. Třeba má zprávy o Merthinovi. Bohoslužbu strávila roztržitě mumláním žalmů. Cestou ven se jí podařilo zachytit Buonaventurův pohled. Usmál se na ni. Úklonem hlavy se mu pokusila naznačit, že se s ním chce sejít. Nebyla si jistá, jestli její vzkaz pochopil.

Odebrala se však do špitálu – na jediné místo v převorství, kde se může jeptiška setkat s mužem zvenčí – a Buonaventura se zanedlouho dostavil. Byl oblečen v drahém modrém plášti a špičatých botách. Poznamenal: „Když jsem tě viděl naposledy, právě jsi ukončila noviciát a biskup Richard tě vysvětil jako jeptišku.“

„Teď jsem správkyně,“ vysvětlila mu.

„Gratuluju! Nikdy jsem si nemyslel, že se tak dobře přizpůsobíš klášternímu životu.“ Buonaventura ji znal už jako malou holčičku.

„Ani já si to nemyslela,“ zasmála se.

„Převorství se zřejmě dobře daří.“

„Podle čeho tak soudíš?“

„Vidím, že Godwyn staví nový palác.“

„Ano.“

„Musí prosperovat.“

„Nejspíš ano. A co ty? Jdou obchody dobře?“

„Máme nějaké problémy. Válka mezi Anglií a Francií narušila dopravu a kvůli daním vašeho krále Eduarda je vaše vlna dražší než španělská. Je ovšem taky lepší.“

Vždycky si stěžují na daně. Caris přešla k tématu, které ji zajímalo nejvíc. „Máš nějaké zprávy o Merthinovi?“

„Abych řekl pravdu, mám,“ přikývl Buonaventura. A třebaže jeho chování bylo uhlazené jako vždy, povšimla si zaváhání. „Merthin je ženatý.“

Caris měla pocit, jako by dostala úder pěstí. Tohle nikdy nečekala, nikdy na to ani nepomyslela. Jak to mohl Merthin udělat? Vždyť byl… Oni byli…

Samozřejmě neexistuje vůbec žádný důvod, proč by se neměl oženit. Odmítla ho víc než jednou a posledně bylo její odmítnutí ko-

nečné, protože vstoupila do kláštera. Bylo jen pozoruhodné, že čekal tak dlouho. Nemá právo cítit se ublížená.

Přinutila se k úsměvu. „To je skvělé!“ zvolala. „Vyřiď mu prosím moje blahopřání. Kdo je ta dívka?“

Buonaventura předstíral, že si jejího rozrušení nevšiml. „Jmenuje se Silvia,“ odpověděl lhostejně, jako by jí sděloval neškodné klepy. „Je to mladší dcera jednoho z předních obyvatel města, Alessandra Christiho, který obchoduje s orientálním kořením a vlastní několik lodí.“

„Kolik má roků?“

Zazubil se. „Alessandro? Musí být asi v mém věku…“

„Nedobírej si mě!“ Caris byla Buonaventurovi vděčná, že odlehčil tón. „Jak stará je Silvia?“

„Dvacet tři.“

„O šest let mladší než já.“

„Krásná dívka.“

Vycítila, že něco nevyslovil. „Ale…?“

Jakoby omluvně pokrčil rameny. „Povídá se o ní, že je jízlivá. Ovšem lidi toho napovídají… ale možná proto zůstala tak dlouho svobodná – ve Florencii se dívky většinou vdávají dřív, než dosáhnou osmnácti.“

„Jsem si jistá, že to je pravda,“ usoudila Caris. „Merthin měl v Kingsbridgi rád jenom dvě dívky, mě a Elizabeth Clerkovou, obě semetriky.“

Buonaventura se rozesmál. „To ne, to ne.“

„Kdy byla svatba?“

„Před dvěma lety. Nedlouho poté, co jsem tě naposledy viděl.“

Caris si uvědomila, že Merthin zůstal svobodný, dokud nedokončila noviciát. Prostřednictvím Buonaventury se doslechl, že učinila poslední krok. Myslela na něj, jak v cizí zemi čeká a doufá víc než čtyři roky, a na její křehké fasádě dobré nálady se objevily praskliny.

Buonaventura pokračoval: „A mají dítě, holčičku jménem Lolla.“

To už bylo příliš. Všechen žal, který Caris pociťovala před sedmi lety – bolest, o níž si myslela, že je navždy pryč –, se náhle přivalil zpátky. Uvědomila si, že Merthina ve skutečnosti neztratila tehdy

v roce 1339. Celé roky zůstal věrný její památce. Ztratila ho však nyní, navždy a s konečnou platností.

Byla otřesená, jako by dostala nějaký záchvat, a věděla, že už dlouho nevydrží. Rozechvělým hlasem ze sebe vypravila: „Mám takovou radost, že jsem tě viděla a dozvěděla se novinky, ale musím se vrátit k práci.“

V tváři se mu mihlo znepokojení. „Doufám, že jsem tě příliš nerozrušil. Myslel jsem, že bys to chtěla vědět.“

„Nebuď na mě laskavý – nesnesu to.“ Otočila se od něj a rychle odešla.

Když se ubírala ze špitálu do křížové chodby, měla skloněnou hlavu, aby jí nebylo vidět do obličeje. Hledala místo, kde by mohla být sama, a vyběhla po schodech do dormitáře. Ve dne tam nikdo nebyl. Procházela přes prázdnou místnost a vzlykala. Na konci se nacházela ložnice matky Cecilie. Bez vyzvání tam nikdo vstupovat nesměl, ale Caris přesto vešla dovnitř a zabouchla za sebou dveře. Padla na Ceciliino lůžko, aniž vnímala, že přitom ztratila pokrývku hlavy. Zabořila obličej do slamníku a plakala.

Po chvíli pocítila na hlavě něčí ruku, která hladila její krátce ostříhané vlasy. Nikoho vejít do pokoje neslyšela. Bylo jí jedno, kdo to je. Zároveň se pomalu, postupně utišovala. Přestávala tak divoce vzlykat, slzy osychaly a citová bouře začala opadat. Převalila se a pohlédla na osobu, která ji konejší. Byla to Mair.

Caris řekla: „Merthin je ženatý – má malou holčičku.“ Znovu se rozplakala.

Mair si lehla na lůžko a objala Carisinu hlavu. Caris přitiskla obličej na její hebká prsa a slzami jí promáčela vlněné roucho. „No tak, no tak,“ konejšila ji Mair.

Po chvíli se Caris zklidnila. Byla příliš vyčerpaná, než aby cítila ještě nějaký smutek. Představila si, jak Merthin zvedá tmavovlasé italské děťátko, a viděla, jak je šťastný. Byla ráda, že je šťastný, a upadla do těžkého spánku.

Nemoc, která propukla u Maldwyna Kuchaře, se v davech lidí na trhu s vlnou rozšířila jako letní požár. V pondělí přeskočila ze špitálu do krčem a pak od úterka z návštěvníků na obyvatele města. Caris si

do zápisníku poznamenala její charakteristiku: začala bolestmi břicha, rychle vedla ke zvracení a průjmům a trvala dvacet čtyři až čtyřicet osm hodin. Dospělí byli poté docela v pořádku, ale staré lidi a nemluvňata nemoc zabíjela.

Ve středu postihla jeptišky a děti v dívčí škole. Dostaly ji Mair i Tilly. Caris vyhledala u Zvonu Buonaventuru a znepokojeně se ho zeptala, jestli italští lékaři nemají na takové choroby nějaký lék. „Na to žádný lék není," odpověděl. „Tedy žádný, co by zabral, ačkoli lékaři skoro vždy něco lidem předepíšou, jen aby z nich dostali peníze. Ale někteří arabští lékaři se domnívají, že šíření takových nemocí zbrzdit lze."

„Ach, skutečně?" Tohle Caris zajímalo. Obchodníci říkávali, že muslimští lékaři jsou lepší než jejich křesťanští protějšci, třebaže kněží-lékaři to rozhořčeně popírali. „Jak?"

„Jsou přesvědčení, že nemoc dostaneš, když se na tebe podívá nemocný člověk. Zrak pracuje pomocí paprsků, co vycházejí z očí a dotýkají se věcí, které vidíme – jako když natáhneme prst a zjišťujeme, jestli je něco teplé nebo suché či tvrdé. Ale ty paprsky můžou promítat i nemoc. Proto se nemoci můžeš vyhnout, když nikdy nebudeš ve stejné místnosti s nemocným."

Caris si nemyslela, že by se nemoc mohla přenášet pohledem. Kdyby tomu tak bylo, pak by po významné bohoslužbě v katedrále všichni věřící dostali nemoc, kterou právě trpí biskup. Kdykoli by byl král nemocný, nakazil by stovky lidí, kteří by ho viděli. A toho by si určitě někdo všiml.

Ovšem názor, že by člověk neměl sdílet pokoj s někým, kdo je nemocný, vypadal opravdu přesvědčivě. Tady ve špitálu se zdálo, že Maldwynova nemoc se šíří z nemocného na toho, kdo se vyskytne poblíž: manželka a rodina nemocného ji dostávali jako první a pak následovali lidé na sousedních lůžkách.

Všimla si také, že jisté druhy nemocí – žaludeční potíže, kašel, nachlazení a nejrůznější neštovice – propukají v dobách trhů. Zdá se tedy, že se zřejmě nějak přenášejí z jednoho člověka na druhého.

Ve středu v době večeře trpěla nemocí už polovina hostů ve špitálu. Ve čtvrtek ráno ji už měli všichni. Onemocnělo i mnoho služebných, a tak Caris chyběli lidé na úklid.

V době snídaně matka Cecilia ten zmatek uvážila a navrhla špitál zavřít.

Caris byla připravená uvažovat o čemkoli. Děsila ji vlastní bezmoc v boji s chorobou a skličovala špína ve špitálu. „Kde ale budou ti lidé spát?“ namítla.

„Pošli je do krčem.“

„Krčmy mají stejný problém. Mohli bychom je ubytovat v katedrále.“

Cecilia zavrtěla hlavou. „Godwyn nedovolí, aby v chrámové lodi vesničani zvraceli, zatímco v kněžišti probíhá bohoslužba.“

„Ať už budou spát kdekoli, měly bychom oddělit nemocné od zdravých. Tím se podle Buonaventury zpomalí šíření nemoci.“

„To zní rozumně.“

Caris náhle napadlo něco nového, co zároveň vypadalo naprosto samozřejmě, i když na to nikdy předtím nepomyslela. „Možná bychom neměly špitál jenom vylepšovat,“ řekla. „Třeba bychom měly postavit nový, jen pro nemocné, a starý ponechat pro poutníky a další zdravé návštěvníky.“

Cecilia vypadala zamyšleně. „To by přišlo draho.“

„Máme sto padesát liber.“ Carisina představivost se rozběhla. „Mohla by v něm být nová lékárna. A mohly bychom tam mít soukromé pokoje pro lidi, kteří jsou chronicky nemocní.“

„Zjisti, kolik by to stálo. Můžeš se zeptat Elfrika.“

Caris Elfrika nesnášela. Neměla ho ráda už předtím, než proti ní svědčil. Nechtěla, aby stavěl její nový špitál. „Elfrik má moc práce se stavbou Godwynova nového paláce,“ zavrtěla hlavou. „Raději se poradím s Jeremiahem.“

„Samozřejmě.“

Caris pocítila nával vzrušení a nejraději by Cecilii objala. Cecilia je sice puntičkář, ale svým zástupkyním poskytuje prostor pro vlastní rozhodování. Vždy měla pochopení pro protichůdné vášně, které Caris vedou. Cecilia se je nesnažila potlačit, ale naopak nacházela způsoby, jak je využít. Dala Caris práci, která ji plně zaujala a zároveň jí poskytovala příležitost pro uplatnění vzpurné energie. Stojím tady, pomyslela si Caris, očividně neschopná poradit si s krizí před sebou, a moje představená mi klidně říká, abych rázně postupo-

vala s novým dlouhodobým projektem. „Děkuju ti, matko Cecilie," zašeptala.

Ještě téhož dne obešla s Jeremiahem areál převorství a vysvětlila mu své představy. Jeremiah byl stále stejně pověrčivý, za všemi nejnicotnějšími každodenními záležitostmi spatřoval dílo světců či ďábla. Byl to však nápaditý stavitel, otevřený novým myšlenkám – vyučil se u Merthina. Rychle se dohodli na nejlepším umístění nového špitálu, postaví se hned na jih od současného kuchyňského bloku. Bude stranou od ostatních budov, tudíž nemocní budou mít méně kontaktů se zdravými, ale jídlo se nebude muset donášet zdaleka a nová budova bude přesto dobře přístupná z ambitů ženského kláštera. Jeremiah odhadoval, že s lékárnou, novými latrínami a horním poschodím pro soukromé pokoje by to stálo kolem sta liber – větší část dědictví.

Caris projednala zvolené stavební místo s matkou Cecilií. Byla to půda, která nepatřila ani mnichům, ani jeptiškám, a tak s tím zašly za Godwynem.

Zastihly ho na staveništi jeho vlastního projektu, nového paláce. Vnější zdi už stály a střecha byla také hotová. Caris na staveništi nebyla už několik týdnů a velikost stavby ji nyní překvapila – palác bude stejně velký jako její nový špitál. Pochopila, proč ho Buonaventura označil za impozantní: jídelna byla větší než refektář jeptišek. Staveniště se hemžilo dělníky, jako by Godwyn spěchal, aby to měl co nejdřív hotové. Kameníci pokládali podlahu a vytvářeli z barevných dlaždic geometrický vzor, několik tesařů dokončovalo dveře a mistr sklenář postavil pec na výrobu okenních skel. Godwyn utrácel spoustu peněz.

Spolu s Philemonem právě ukazoval novou budovu biskupovu zástupci arcijáhnovi Lloydovi. Když se jeptišky přiblížily, Godwyn se zarazil. Cecilia ho oslovila: „Nenech si rušit – ale až skončíš, přišel bys za mnou před špitál? Potřebuju ti něco ukázat."

„Jak si přeješ," odpověděl Godwyn.

Caris a Cecilia se vracely přes tržiště před katedrálou. V pátek se na trhu s vlnou konal výprodej, kdy obchodníci prodávali zbytky zásob za sníženou cenu, aby nemuseli vozit zboží domů. Caris spatřila Marka Tkalce, nyní s kulatým obličejem a kulatým bříškem, v

plášti z vlastního zářícího šarlatu. Ve stánku mu pomáhaly jeho čtyři děti. Caris měla obzvlášť ráda Doru, nyní patnáctiletou, která měla matčinu překypující sebedůvěru, ale štíhlejší postavu.

„Zdá se, že se ti daří," usmála se Caris na Marka.

„To bohatství mělo patřit tobě," odpověděl. „Tys vymyslela barvivo. Já jsem jen dělal to, cos řekla. Mám skoro pocit, jako kdybych tě podvedl."

„Dostáváš odměnu za těžkou práci," namítla. Nevadilo jí, že Mark a Madge tolik vydělali na jejím vynálezu. Třebaže vždy ráda obchodovala, nikdy nebyla chtivá peněz – snad proto, že je vždy brala jako samozřejmost, neboť vyrůstala v otcově bohaté domácnosti. Ať byl důvod jakýkoli, Caris nepociťovala žádnou lítost, že Tkalcovi vydělávají spoustu peněz, které mohly patřit jí. Zdálo se, že klášterní život bez peněz jí vyhovuje. A byla nadšená, když viděla Tkalcovy děti zdravé a dobře oblečené. Vzpomněla si, jak jich šest kdysi muselo spát na podlaze v jediné místnosti, jejíž větší část zabíral tkalcovský stav.

Vydala se s Cecilií na jižní konec areálu převorství. Kolem stájí to vypadalo jako na dvoře venkovského statku. Bylo tu pár drobných staveb – holubník, kurník a kůlna na nářadí. Slepice se hrabaly v zemi a prasata ryla v kuchyňských odpadcích. Caris byla celá nedočkavá, až tu bude uklizeno.

Zanedlouho k nim dorazili Godwyn s Philemonem, k nimž se připojil i Lloyd. Cecilia ukázala kus pozemku vedle kuchyní a oznámila: „Budu stavět nový špitál a chci ho umístit sem. Co myslíš?"

„Nový špitál?" podivil se Godwyn. „Proč?"

Caris si pomyslela, že vypadá úzkostně, což ji zmátlo.

Cecilia mu vysvětlila: „Potřebujeme špitál pro nemocné a samostatnou ubytovnu pro zdravé návštěvníky."

„To je ale zvláštní nápad."

„Je to kvůli tomu břišnímu onemocnění, které začalo u Maldwyna Kuchaře. Je to obzvlášť virulentní příklad, ale choroby často propukají v době trhů a částí důvodu, proč se šíří tak rychle, může být to, že nemocní i zdraví jedí, spí a chodí na latrínu společně."

Godwyna se to dotklo. „Aha!“ zvolal. „Takže jeptišky jsou teď lékaři?“

Caris se zamračila. Takovéhle jízlivosti nepatří ke Godwynovu stylu. K prosazení svých zájmů používá spíš svůj šarm, zejména když jedná s mocnými lidmi, jako je Cecilia.

Tato zlost něco zakrývá.

„Ovšemže ne,“ odpověděla Cecilia. „Ale všichni víme, že některé nemoci se šíří od jednoho nemocného k druhému – to je zřejmé.“

Caris se vmísila: „Muslimští lékaři si myslí, že se nemoc přenáší pohledem na nemocného člověka.“

„Skutečně? To je ale zajímavé!“ Godwyn promluvil nadutě a jízlivě. „My, kdo jsme strávili sedm let studiem lékařství na univerzitě, se vždycky rádi necháme poučovat o nemocech od mladých jeptišek, které sotva dokončily noviciát.“

Caris se nenechala zastrašit. Vůbec nehodlá prokazovat úctu prolhanému pokrytci, který se ji pokoušel zavraždit. Poznamenala: „Pokud nevěříš na přenášení nemocí, co kdybys vyjádřil svou upřímnost tím, že přijdeš dnes večer do špitálu vyspat se vedle stovky lidí, kteří trpí žaludečními nevolnostmi a průjmy?“

Cecilia ji napomenula: „Sestro Caris. To stačí.“ Obrátila se ke Godwynovi. „Odpusť jí, otče převore. Nezamýšlela jsem tě zatáhnout do rozhovoru o nemocech s pouhou jeptiškou. Jenom chci mít jistotu, že nemáš námitky k místu, které jsem vybrala.“

„Teď to stejně stavět nemůžete,“ opáčil Godwyn. „Elfrik má moc práce s palácem.“

Caris namítla: „Nechceme Elfrika – využijeme Jeremiaha.“

Cecilia s k ní obrátila. „Caris, buď zticha! Pamatuj, kde je tvé místo. Už můj rozhovor s váženým panem převorem nepřerušuj.“

Caris si uvědomila, že Cecilii nepomáhá a – proti svému přesvědčení – sklonila hlavu a omluvila se: „Promiň, matko převorko.“

Cecilia upřesnila: „Otázka není, *kdy* budeme stavět, ale *kde*.“

„Obávám se, že tohle nemohu schválit,“ prohlásil upjatě.

„Kde by tedy podle tebe bylo pro novou budovu lepší místo?“

„Myslím, že vůbec nepotřebujete nový špitál.“

„Promiň, ale ženský klášter spravuji já,“ ohradila se nevlídně Cecilia. „Nemůžeš mi přikazovat, jak mám utrácet naše peníze. Ob-

vykle se však spolu radíme, než začneme stavět nové budovy – i když je třeba připomenout, že jsi na tuto malou zdvořilost zapomněl, když jsi plánoval svůj palác.“ Pohlédla na Lloyda. „Jsem si jistá, že arcijáhen se mnou bude souhlasit.“

„Musí být dohoda,“ zamumlal nezávazně Lloyd.

Zmatená Caris se zachmuřila. Proč se o to Godwyn stará? Svůj palác staví na severní straně katedrály. Může mu být úplně jedno, jestli jeptišky postaví novou budovu tady na jihu, kam většina mnichů skoro nikdy nepřijde. Co ho znepokojilo?

Godwyn odsekl: „Povídám ti, že nesouhlasím ani s umístěním, ani s budovou, takže tím ta záležitost končí!“

Caris v náhlém vnuknutí pochopila důvod Godwynova chování. „Ty jsi ukradl naše peníze!“

Cecilia ji okřikla: „Caris! Řekla jsem ti –“

„Ukradl dědictví, které nám odkázala ta žena z Thornbury!“ překřičela ji rozhořčeně Caris. „Samozřejmě – kde by vzal peníze na palác? A teď se nám pokouší zabránit ve stavbě, protože ví, že půjdeme do pokladnice a zjistíme, že naše peníze zmizely!“ Byla tak pobouřená, že málem pukla.

Godwyn řekl: „To je nesmyslné.“

Odpověděl tak mírně, že Caris bylo zřejmé, že ťala do živého. Potvrzení jejího tušení ji rozezlilo ještě víc. „Dokaž to!“ vykřikla. Přinutila se mluvit klidněji. „Půjdeme teď do pokladnice a zkontrolujeme truhlice. Proti tomu nebudeš nic namítat, že, otče převore?“

Philemon se vmísil do hovoru: „To by byl naprosto nedůstojný postup a nepřichází v úvahu, že by se mu převor podvolil.“

Caris si ho nevšímala. „V truhlici jeptišek by mělo být sto padesát liber ve zlatě.“

„Nepřichází v úvahu,“ řekl Godwyn.

Caris trvala na svém: „Dobrá, jeptišky teď musejí peníze zkontrolovat tak jako tak, když bylo vzneseno obvinění.“ Pohlédla na Cecilii a ta souhlasně přikývla. „Jestliže tedy převor raději nebude přítomen, arcijáhen se bezpochyby rád zúčastní kontroly jako svědek.“

Zdálo se, že Lloyd by se raději do sporu nezaplétal, ale odmítnout roli soudce bylo těžké, a tak zamumlal: „Pokud můžu pomoct oběma stranám, samozřejmě…“

Caris horečně přemítala dál. „Jak jsi truhlici otevřel?“ zeptala se. „Zámek dělal Christopher Kovář a ten je příliš poctivý, než aby ti dal duplikát klíče a pomohl ti nás okrást. Musel ses do truhlice vloupat a pak ji nějak opravit. Jak jsi to udělal, vytáhl jsi pant?“ Viděla, jak Godwyn bezděčně pohlédl na svého podpřevora. „Aha,“ uvědomila si vítězně, „tak tedy *Philemon* vytáhl pant. Ale převor sebral peníze a dal je Elfrikovi.“

Cecilia ji zarazila: „Dost spekulací. Pojďme to vyřídit. Půjdeme všichni do pokladnice, otevřeme truhlici a tím to skončí.“

Godwyn pronesl: „To nebyla krádež.“

Všichni na něj vytřeštili oči. A všichni ohromeně zmlkli.

Cecilia nemohla uvěřit: „Ty to přiznáváš!“

„To nebyla krádež,“ opakoval Godwyn. „Ty peníze se používají ve prospěch převorství a pro slávu Boží.“

Caris zasupěla: „Na tom nesejde. Ty peníze nebyly tvoje!“

„Jsou to Boží peníze,“ namítl umíněně Godwyn.

Cecilia řekla: „Dostal je ženský klášter. Ty to dobře víš. Viděl jsi poslední vůli.“

„O žádné poslední vůli nic nevím.“

„Samozřejmě že víš. Dala jsem ti ji, abys pořídil opis…“ Cecilii se vytratil hlas.

Godwyn opakoval: „O žádné poslední vůli nic nevím.“

Caris zvolala: „On ji zničil! Slíbil, že pořídí opis a originál uloží do truhly v pokladnici… ale on ho zničil.“

Cecilia zírala na Godwyna s otevřenými ústy. „Měla jsem to vědět,“ vydechla. „Po tom, co ses pokoušel udělat Caris – už jsem ti nikdy neměla věřit. Jenže jsem si myslela, že by tvá duše mohla být přesto spasena. Jak jsem se mýlila!“

Caris poznamenala: „Dobře, že jsme si udělaly vlastní opis té poslední vůle, než jsme ji daly z ruky.“ Tohle si v zoufalství vymýšlela.

Godwyn se ušklíbl: „Očividně podvrh.“

Caris pokračovala: „Pokud by ty peníze byly tvoje, pak by ses nemusel do truhlice vloupávat. Tak se pojďme podívat. Tím se to vyřeší tak či onak.“

Philemon namítl: „Skutečnost, že někdo manipuloval s pantem, nic nedokazuje.“

„Měla jsem tedy pravdu!“ zvolala Caris. „Jak ale o tom pantu víš? Sestra Beth tam od oné kontroly nebyla a tehdy byla truhlice v naprostém pořádku. Tys ji musel z úložného prostoru sám vytáhnout, jestliže víš, že si s tím někdo hrál.“

Philemon vypadal zmateně a nedokázal odpovědět.

Cecilia se obrátila na Lloyda. „Arcijáhne, jsi biskupovým zástupcem. Myslím, že je tvou povinností přikázat převorovi, aby ty peníze jeptiškám vrátil.“

Lloyd vypadal utrápeně. Zeptal se Godwyna: „Zbyly ti nějaké peníze?“

Caris zuřivě vyjela: „Když chytneš zloděje, neptáš se, jestli se může rozloučit s nečestně získanými penězi!“

Godwyn odpověděl: „Na palác už padla víc než polovina.“

„Stavba paláce se musí okamžitě zastavit,“ prohlásila rozhodně Caris. „Všichni muži se musí ještě během dneška propustit, celá stavba zbourat a veškerý materiál prodat. Musíš vrátit každou penci. Co po demolici paláce nebudeš schopen zaplatit v hotovosti, musíš dorovnat pozemky nebo jiným majetkem.“

„To odmítám,“ zavrčel Godwyn.

Cecilia znovu oslovila Lloyda. „Arcijáhne, konej prosím svou povinnost. Nemůžeš dovolit, aby jeden z biskupových podřízených okrádal druhého, bez ohledu na to, že oba pracují na Božím díle.“

Lloyd se bránil: „Takový spor nemůžu posuzovat. Je to příliš závažné.“

Caris zuřivostí a úděsem z Lloydovy slabosti oněměla.

Cecilia protestovala: „Ale ty to musíš udělat!“

Vypadal jako v pasti, ale tvrdošíjně vrtěl hlavou. „Obvinění z krádeže, ze zničení poslední vůle, z podvrhu… tohle musí jít k samotnému biskupovi!“

Cecilia namítla: „Ale biskup Richard je na cestě do Francie – a nikdo neví, kdy se vrátí. Godwyn mezitím bude utrácet ukradené peníze!“

„Obávám se, že ti s tím nepomůžu,“ odpověděl Lloyd. „Musíš se obrátit na Richarda.“

„Tak dobrá," řekla Caris. Tón jejího hlasu všechny přiměl, aby se na ni podívali. „V tom případě lze udělat jedinou věc. Půjdeme našeho biskupa vyhledat."

46

V červenci roku 1346 shromáždil král Eduard III. v Portsmouthu téměř tisíc lodí, největší invazní flotilu, jakou kdy Anglie spatřila. Nepříznivé větry válečné loďstvo zdržely, ale jedenáctého července konečně vyplulo k utajenému cíli.

Caris a Mair dorazily do Portsmouthu dva dny poté a biskupa Richarda, který odplul s králem, těsně minuly.

Rozhodly se následovat vojsko do Francie.

Nebylo snadné získat souhlas ani na cestu do Portsmouthu. Matka Cecilia vyzvala jeptišky v kapitule, aby se k návrhu vyjádřily, a některé měly obavy, že se Caris dostane do morálního i fyzického nebezpečí. Ovšem jeptišky někdy klášter opouštějí, nejen na poutě, ale i kvůli pracovním záležitostem, které vyřizují v Londýně, Canterbury či Římě. A kingsbridgeské sestry chtěly dostat ukradené peníze zpátky.

Caris si však nebyla jistá, jestli získá svolení k cestě za Lamanšský průliv. Naštěstí o něj požádat nemohla.

Nemohla s Mair následovat armádu okamžitě, i kdyby znaly králův cíl, protože na jižním pobřeží bylo každé plavidlo schopné provozu zrekvírováno pro invazi. A tak se sžíraly netrpělivostí v jednom klášteře hned za Portsmouthem a čekaly na zprávu.

Později se Caris dozvěděla, že král Eduard se vylodil s armádou na široké pláži u St.-Vaast-la-Hogue na severním pobřeží Francie nedaleko Barfleur. Flotila se však hned nevrátila. Lodě pluly dva týdny podél pobřeží ve stopách invazní armády až do Caen. Tam naložily nákladní prostory kořistí: šperky, drahými látkami a zlatem a stříbrem, které Eduardova armáda uloupila blahobytným normandským měšťanům. Potom se vrátily.

Jako jedna z prvních se vrátila *Grace* – široká nákladní loď s kulatou přídí i zádí. Její kapitán, námořník s ošlehaným obličejem jménem Rollo, si nemohl krále vynachválit. Za loď a posádku dostal

něco peněz, ale hlavně získal pěkný podíl na kořisti. „Největší armáda, co jsem kdy viděl," prohlašoval s potěšením. Domníval se, že tam bylo nejméně patnáct tisíc mužů, polovina z nich lučištníci, a asi pět tisíc koní. „Budete mít co dělat, abyste je dostihly," soudil. „Vezmu vás do Caen. To je poslední místo, o kterým vím, že tam byli, a odtamtud se můžete vydat po jejich stopě. Ať vyrazili kterýmkoli směrem, budou mít před váma asi týdenní předstih."

Caris a Mair domluvily s kapitánem cenu a nastoupily na palubu *Grace* se dvěma statnými poníky jménem Blackie a Stamp. Nebudou o nic rychlejší než koně vojáků, ale armáda se musí každou chvíli zastavit a bojovat, a to by mělo Caris umožnit, aby ji dostihla.

Když za časného srpnového rána dorazili na francouzskou stranu a vpluli do ústí řeky Orne, Caris začichala a všimla si nepříjemného zápachu spáleniště. Pozorně se zadívala na krajinu po obou stranách řeky a viděla černá pole. Vypadalo to, jako by bylo spáleno nepokosené obilí. „Běžná praxe," vysvětlil jim Rollo. „Co armáda nemůže pobrat, musí se zničit, jinak by z toho mohl mít užitek nepřítel." Jak se blížili k přístavu Caen, minuli několik vraků vypálených lodí, které zřejmě shořely ze stejných důvodů.

„Králův plán nikdo nezná," řekl jim Rollo. „Může jít na jih a postupovat na Paříž, nebo se může stočit na severovýchod a doufat, že se tam setká s vlámskejma spojencema. Vy ale budete moct jít v jeho stopách. Prostě se držte tak, abyste po obou stranách viděly spálený pole."

Než se vylodily, Rollo jim nabídl celou šunku. „Děkujeme, ale v jezdeckých brašnách máme pár uzených ryb a tvrdý sýr," poděkovala mu Caris. „A máme peníze – můžeme si koupit všechno, co budeme potřebovat."

„Peníze vám nebudou dohromady k ničemu," odpověděl kapitán. „Nemusí tam bejt ke koupi vůbec nic. Armáda je jako mračno saranče, země za ní zůstává holá. Jen si tu šunku vemte."

„Jsi velmi laskavý. Sbohem."

„Buď tak hodná a modli se za mě, sestro. Svýho času jsem spáchal těžký hříchy."

Caen bylo město o několika tisících domů. Jeho dvě poloviny – staré a nové město – byly podobně jako Kingsbridge od sebe odděle-

ny řekou. Přes řeku Odon se klenul most sv. Petra. Na říčním břehu nedaleko mostu prodávalo úlovek několik rybářů. Caris se zeptala, kolik stojí úhoř. Odpovědi porozuměla jen špatně: rybář mluvil francouzským nářečím, které ještě nikdy neslyšela. Když konečně pochopila, co říká, cena jí vyrazila dech. Uvědomila si, že potravin je tak málo, že jsou dražší než klenoty. Byla vděčná za Rollův dar.

Rozhodly se, že kdyby se jich někdo vyptával, budou se vydávat za irské jeptišky putující do Říma. Když však teď s Mair odjížděly od řeky, Caris nervózně přemýšlela, jestli místní lidé podle jejího přízvuku nepoznají, že je Angličanka.

Mnoho místních lidí vidět nebylo. Vyražené dveře a rozbitá okna odhalovaly prázdné domy. Bylo tu strašidelné ticho – žádní pouliční prodavači nevykřikovali nabídky svého zboží, žádné děti se nehádaly, nezněly žádné kostelní zvony. Jediná práce, která se tu vykonávala, bylo pohřbívání. Boje tu skončily již déle než před týdnem, ale skupinky zachmuřených mužů stále vynášely z domů mrtvoly a nakládaly je na káry. Vypadalo to, jako by anglická armáda prostě zmasakrovala muže, ženy i děti. Caris s Mair projely kolem kostela, na jehož hřbitově zela obrovská jáma, a viděly, jak jsou mrtvoly házeny do tohoto hromadného hrobu bez rakví i bez rubášů, zatímco kněz prováděl nekonečný pohřební obřad. Všude se šířil nevýslovný zápach.

Uklonil se jim dobře oblečený muž a zeptal se, jestli nepotřebují pomoc. Jeho chování naznačovalo, že je to nějaký přední obyvatel města a že chce zajistit, aby se zbožným návštěvnicím nic špatného nestalo. Caris nabídku pomoci odmítla. Všimla si, že jeho normanská franština se vůbec neliší od jazyka anglické šlechty. Napadlo ji, že možná všechny nižší vrstvy mají různé místní dialekty, zatímco vládnoucí třídy hovoří s přízvukem společným oběma zemím.

Jeptišky se vydaly z města na východ a byly rády, že zanechávají strašidelné ulice za zády. Venkovská krajina byla také opuštěná. Caris cítila neustále na jazyku hořkou chuť popela. Mnoho polí a sadů po obou stranách silnice bylo spáleno. Každých pár mil projížděly hromadou ohořelých sutin v místech, kde stávaly vesnice. Rolníci buď před armádou uprchli, nebo zahynuli při požárech, neboť bylo vidět málo života: jen ptáci, ojediněle prase nebo slepice, které

armáda při obstarávání proviantu přehlédla, a někdy pes zmateně čmuchající v troskách a snažící se v hromadě vychladlého popela zachytit pach svého pána.

Jejich bezprostředním cílem byl ženský klášter vzdálený od Caen půl dne jízdy. Kdykoli to bylo možné, nocovaly v nějakém církevním domě – ženském nebo mužském klášteře či ve špitálu –, stejně jako to činily už cestou z Kingsbridge do Portsmouthu. Znaly jména a adresy jednapadesáti takových zařízení mezi Caen a Paříží. Pokud je při své spěšné cestě ve vypálených stopách krále Eduarda naleznou, budou mít ubytovaní i stravu zdarma a budou v bezpečí před zloději – a matka Cecilia by dodala před tělesným pokušením, jaké představují silné nápoje a mužská společnost.

Cecilia měla velmi dobrou intuici, ale ono podivné pokušení, jež viselo ve vzduchu mezi Caris a Mair, nevycítila. Kvůli němu Caris nejprve odmítla Mairinu žádost, aby ji mohla doprovázet. Šlo jí o to, aby se pohybovala rychle, a nechtěla si své poslání komplikovat nějakými vášnivými pletkami – nebo odmítnutím cokoli takového si začínat. Na ruhou stranu odvážnou a nápaditou družku potřebovala. Nyní byla za svou volbu vděčna: Mair byla ze všech jeptišek jediná, která měla kuráž hnát se za anglickou armádou přes Francii.

Chystala se, že si před odjezdem s Mair upřímně promluví, aby jí bylo jasné, že se v době, kdy budou na cestách, zdrží veškerých milostných projevů. Kromě jiného by se mohly dostat do strašlivých potíží, pokud by je někdo přistihl. Jenže k tomuto upřímnému rozhovoru se nějak nikdy nedostala. A teď jsou ve Francii a stále to visí ve vzduchu jako neviditelný třetí cestující, který jede mezi nimi na tichém koni.

V poledne se zastavily u potoka na kraji lesa, kde narazily na nespálenou louku, na níž se poníci mohli napást. Caris odkrojila plátky z Rollovy šunky a Mair vytáhla z brašny bochník okoralého chleba z Portsmouthu. Pily vodu z potoka, třebaže chutnala po popelu.

Caris potlačila touhu jet hned dál a přinutila se poskytnout koním v nejteplejší hodinu dne odpočinek. Když se pak chystaly opět vyrazit, s úlekem si všimla, že ji někdo pozoruje. Ztuhla se šunkou v jedné a s nožem ve druhé ruce.

Mair se zeptala: „Co se děje?“ Pak se ohlédla ve směru jejího pohledu a pochopila.

Ve stínu stromů pár yardů od nich stáli dva muži a zírali na ně. Vypadali docela mladí, ale bylo těžké tvrdit to s jistotou, protože měli obličeje černé od sazí a špinavé oblečení.

Po chvíli na ně Caris promluvila normanskou franštinou. „Žehnej vám Bůh, děti.“

Neodpověděli. Caris vytušila, že muži nevědí, co mají dělat. Ale o jakých možnostech uvažují? O loupeži? O znásilnění? Měli dravý výraz.

Byla vyděšená, ale přiměla se klidně uvažovat. Předpokládala, že ať už je to cokoli, určitě budou hladoví. Vyzvala Mair: „Rychle, dej mi dva kusy chleba.“

Mair ukrojila z velkého bochníku dva tlusté krajíce. Caris ukrojila dva podobné plátky šunky. Položila šunku na chleba a požádala Mair: „Dej každému jeden.“

Mair vypadala zděšeně, ale bez zaváhání přešla přes trávník a nabídla mužům jídlo.

Oba ho popadali a začali ho hltat. Caris děkovala hvězdám, že to odhadla správně.

Rychle uložila šunku do jezdecké brašny, nůž strčila za opasek a vyskočila na Blackii. Mair ji následovala, uložila chléb a nasedla na Stampa. Na koni se Caris cítila lépe.

Vyšší z mužů k nim rychle vykročil. Caris byla v pokušení pobídnout koně a odjet, ale nestihla to. Muž už držel jejího koně za uzdu. Promluvil s ústy plnými jídla. „Děkuju ti,“ řekl se silným místním přízvukem.

Caris odpověděla: „Děkuj Bohu, ne mně. On mě poslal, abych ti pomohla. Dává na tebe pozor. Všechno vidí.“

„Máš v brašně ještě maso.“

„Bůh mi poví, komu ho mám dát.“

Nastala odmlka. Muž o tom přemítal a pak požádal: „Dej mi požehnání.“

Caris se zdráhala natáhnout pravou ruku v tradičním žehnajícím gestu – příliš by oddálila ruku od nože za opaskem. Byl to jen nůž s krátkou čepelí, jaký mívá u sebe každý muž i žena, ale kdyby s ním

řízla do hřbetu ruky, která svírá uzdu jejího koně, muž by ji určitě pustil.

Pak dostala nápad. „Dobrá," souhlasila. „Poklekni."

Muž váhal.

„Musíš si kleknout, abys dostal mé požehnání," napomenula ho zvýšeným hlasem.

Muž pomalu poklekl, stále s jídlem v ruce.

Caris obrátila pohled na jeho druha. Po chvíli druhý muž učinil totéž.

Caris jim oběma požehnala, pak pobídla Blackii a rychle odklusala. Za okamžik se ohlédla. Mair ji následovala v těsném závěsu. Oba hladoví muži stáli a upřeně hleděli za nimi.

Caris během odpoledního putování o té příhodě s úzkostí přemítala. Slunce radostně zářilo jako za pěkného dne v pekle. Na některých místech stoupal přerušovaně dým z kousku lesa či z doutnající stodoly. Caris si postupně uvědomovala, že krajina není úplně opuštěná. Spatřila těhotnou ženu sklízející fazole na poli, jež uniklo anglickým loučím, vyděšené obličeje dvou dětí vyhlížejících zpoza začernalých kamenů panského sídla a několik skupinek mužů, kteří se sem tam mihli při kraji lesních porostů s ostražitou cílevědomostí mrchožroutů. Ti muži ji znepokojovali. Přemýšlela, jestli si místo starostí s rychlostí nemá dělat starosti s bezpečím.

Nalézt cestu do církevních domů, kde zamýšlely nocovat, se také ukazovalo obtížnější, než si Caris myslela. Nepředvídala, že anglická armáda bude za sebou zanechávat takovou spoušť. Předpokládala, že tu budou rolníci, kteří jim ukážou směr. I za normálních okolností by bylo těžké získat takové informace od lidí, kteří nikdy necestovali dál než do nejbližšího města, kde se konají trhy. Lidé, s nimiž mluvila nyní, se jim navíc vyhýbali, byli vyděšení nebo se chovali jako šelmy.

Podle slunce věděla, že směřuje na východ, a podle hlubokých kolejí ve vyprahlé zemi, které vyryly těžké povozy, soudila, že se pohybuje po hlavní cestě. Dnešním cílem byla vesnice pojmenovaná podle ženského kláštera v jejím středu Hôpital-des-Soeurs. Jak se stín před ní prodlužoval, vyhlížela stále naléhavěji někoho, koho by se mohla vyptat na správný směr.

Děti před nimi vždycky ve strachu prchaly. Caris ještě nebyla natolik zoufalá, aby riskovala a přiblížila se k hladově vypadajícím mužům. Doufala, že narazí na nějakou ženu. Mladé ženy však nikde nebylo vidět a Caris měla jen chmurné tušení o osudu, který by je mohl potkat v rukou anglických nájezdníků. Občas v dálce zahlédla pár osamělých postav sklízejících pole, jež uniklo spálení, ale zdráhala se vzdálit tak daleko od cesty.

Nakonec objevily vrásčitou stařenu sedící pod jabloní u pěkného kamenného domu. Jedla malá jablíčka utrhaná ze stromu dlouho předtím, než stačila dozrát. Vypadala vyděšeně. Caris sestoupila z koně, aby nepůsobila tak zastrašujícím dojmem. Stařena se pokoušela ukrýt skrovné jídlo v záhybech šatu, ale zdálo se, že nemá sílu utéct.

Caris ji zdvořile oslovila. „Dobrý večer, matko. Smím se zeptat, jestli nás tahle cesta dovede do Hôpital-des-Soeurs?“

Žena se zřejmě vzchopila a rozumně odpověděla. Ukázala směrem, kterým postupovaly, a řekla: „Lesem a přes kopec.“

Caris viděla, že nemá žádné zuby. Soucitně si pomyslela, že žvýkat nezralá jablka dásněmi musí být skoro nemožné. „Jak je to daleko?“ zeptala se.

„Daleko.“

„V jejím věku je každá cesta daleká.“

„Můžeme tam dorazit do setmění?“

„Na koni jo.“

„Děkuju ti, matko.“

„Měla jsem dceru,“ řekla stařena. „A dva vnuky. Čtrnáct a šestnáct roků. Byli to hodný chlapci.“

„To je mi moc líto.“

„Angličani,“ řekla stařena. „Ať skončej všichni v pekle.“

Očividně ji nenapadlo, že by Caris a Mair mohly být Angličanky. Tím dostala Caris odpověď na svou otázku: místní nepoznají národnost cizích lidí. „Jak se chlapci jmenovali, matko?“

„Giles a Jean.“

„Budu se modlit za duše Gilese a Jeana.“

„Nemáš chleba?“

Caris se rozhlédla, aby měla jistotu, že poblíž nikdo nečíhá a nechystá se je přepadnout. Byly samy. Pokynula Mair a ta vytáhla z jezdecké brašny zbytek bochníku a podala ho stařeně.

Žena jí chléb vytrhla z ruky a začala ho bezzubými dásněmi žvýkat.

Caris a Mair odjely.

Mair poznamenala: „Jestliže budeme jídlo pořád rozdávat, umřeme hlady.“

„Já vím,“ přitakala Caris. „Jenže copak můžeš odmítnout?“

„Když umřeme, nesplníme své poslání.“

„Ale přece jsme jeptišky,“ odpověděla tvrdě Caris. „Musíme pomáhat potřebným a nechat na Bohu, aby rozhodl, kdy je čas, abychom zemřely.“

Mair se polekala. „Takhle mluvit jsem tě nikdy neslyšela.“

„Můj otec nesnášel lidi, kteří kázali o morálce. Všichni jsme dobří, když nám to vyhovuje, říkával: to se nepočítá. Teprve když nesmírně toužíš udělat něco špatného – když se chystáš zbohatnout nečestným způsobem nebo políbit krásné rty sousedovy manželky či zalhat, aby ses dostal ze strašného maléru –, pak potřebuješ pravidla. On by řekl, že tvoje čestnost je jako meč: nemáš se s ní ohánět, dokud se ji nechystáš vystavit zkoušce. Ne že by o mečích něco věděl.“

Mair chvíli mlčela. Možná přemítala o Carisiných slovech, možná spor prostě vzdala: Caris to nepoznala.

Při hovoru o Edmundovi si Caris vždy uvědomila, jak moc ho postrádá. Když matka zemřela, stal se úhelným kamenem jejího života. Vždy tam byl, stál jí po boku, připraven, kdykoli potřebovala soucit a pochopení nebo chytrou radu či pouze informaci: tolik toho o světě věděl. Když se nyní tím směrem otočila, zbyla tam jen prázdnota.

Projely kouskem lesa a vystoupaly do kopce, jak jim stařena pověděla. Při pohledu dolů do mělkého údolí spatřily další vypálenou vesnici. Vypadala stejně jako všechny ostatní až na seskupení kamenných budov, které připomínalo malý klášter. „To musí být Hôpital-des-Soeurs,“ usoudila Caris. „Díky Bohu.“

Když se blížila, uvědomovala si, jak přivykla klášternímu životu. Cestou z kopce se těšila na rituál mytí rukou, na jídlo za naprosté-

ho mlčení, na ulehnutí za setmění, dokonce i na ospalý poklid časné modlitby ve tři hodiny ráno. Po tom, co dnes viděla, jí bezpečí těch šedých kamenných zdí připadalo lákavé, a tak pobídla unavenou Blackii do klusu.

Nikde nebylo po nikom ani památky, to však tolik nepřekvapovalo: klášter bylo malé stavení na vesnici a není tedy možné očekávat takový čilý shon, jaký panuje ve velkém převorství, jako je Kingsbridge. Přesto měl v tuto denní dobu stoupat sloupec kouře z kuchyňského ohniště, kde se připravuje večerní jídlo. Jak se však stále víc přibližovala, viděla další zlověstná znamení a pomalu se jí zmocňoval pocit hrůzy. Ukázalo se, že nejbližší budova, která vypadala jako kostel, je bez střechy, okna prázdná, bez okenic či skel. Některé kamenné zdi byly začernalé jako od kouře.

Všude ticho: žádné zvony, žádné pokřikování pomocníků ve stájích nebo v kuchyni. Ten klášter je opuštěný, uvědomila si sklesle Caris, když vjela do dvora. A byl také vypálený, stejně jako každé další stavení ve vesnici. Většina kamenných zdí ještě stála, ale dřevěné střechy se propadly, dveře a ostatní dřevěné součásti shořely a skleněná okna vzala v žáru za své.

Mair se nevěřícně podivila: „Oni vypálili ženský klášter?“

Caris byla otřesena stejně jako ona. Byla přesvědčená, že útočící vojska vždy ponechávají církevní budovy nedotknuté. To bylo vždy a pro všechny železné pravidlo. Velitel by neváhal odsoudit k smrti vojáka, který by znesvětil posvátné místo. O tomhle neměla Caris nejmenších pochyb. „Tak tohle jsou ty rytířské ctnosti,“ zašeptala.

Sestoupily z koní a opatrně se vydaly mezi zuhelnatělými trámy a dalšími ohořelými troskami k ubytovací části kláštera. Když došly ke kuchyňským dveřím, Mair vykřikla: „Ach, Bože, co je to?“

Caris znala odpověď: „To je mrtvá jeptiška.“ Mrtvola na zemi byla nahá, ale měla krátce ostříhané vlasy jeptišky. Tělo nějak přečkalo požár. Ta žena byla mrtvá asi týden. Ptáci jí už vyklovali oči a části obličeje ohryzalo nějaké zvíře živící se mršinami.

Prsy měla odříznuté nožem.

Mair se ohromeně zeptala: „Tohle udělali *Angličani?*“

„Francouzi to tedy nebyli.“

„Po boku našich vojáků bojují přece i cizinci, ne? Velšani, Němci a tak dále. Asi to byli oni.“

„Všichni podléhají rozkazům našeho krále,“ zachmuřila se nesouhlasně Caris. „On je sem přivedl. On je zodpovědný za to, co dělají.“

Upřeně hleděly na ošklivý výjev. Jak se dívaly, z úst mrtvoly vylezla moucha. Mair vykřikla a odvrátila se.

Caris ji objala. „Uklidni se,“ vyzvala ji pevně, ale hladila Mair po zádech, aby ji ukonejšila. „Pojď,“ rozhodla se po chvíli. „Pojďme odsud.“

Vrátily se ke koním. Caris odolala nutkání pohřbít mrtvou jeptišku: jestli se zdrží, budou za setmění ještě tady. „Vrátíme se k té stařeně pod jabloní,“ navrhla. „Její dům je jediné nepoškozené stavení, které jsme viděly od odchodu z Caen.“ Úzkostlivě pohlédla na zapadající slunce. „Když popoženeme koně, můžeme tam být dřív, než padne úplná tma.“

Pobídly unavené poníky a zamířily po cestě zpátky. Přímo před nimi zapadalo slunce rychle za obzor. Když opět dorazily k domu u jabloně, již se téměř setmělo.

Stařena byla ráda, že je znovu vidí, neboť očekávala, že se s ní podělí o jídlo, což také už za tmy učinily. Jmenovala se Jeanne. V domě se netopilo, ale počasí bylo mírné a všechny tři ženy se zachumlaly do přikrývek a ulehly vedle sebe. Caris a Mair neměly k hostitelce plnou důvěru, a proto i vleže svíraly jezdecké brašny.

Caris chvíli ležela a přemýšlela. Byla ráda, že po tak dlouhém zdržení v Portsmouthu jsou zase na cestě a že se za poslední dva dny dostaly tak daleko. Pokud dokáže najít biskupa Richarda, byla si jistá, že on Godwyna přinutí vrátit jeptiškám peníze. Není to žádný vzor ctnosti, avšak je nepředpojatý a spravedlnost vykonává lhostejně, ale nestranně. Godwyn si neprosadil všechno podle svého ani v čarodějnickém procesu. Byla si jistá, že Richarda přesvědčí, aby jí dal dopis přikazující Godwynovi, že má prodat část majetku převorství a vrátit ukradenou hotovost.

Měla však obavy o svou i Mairinu bezpečnost. Její předpoklad, že vojáci nechají jeptišky na pokoji, byl zcela mylný: z toho, co viděl

ly v Hôpital-des-Soeurs, to bylo naprosto zřejmé. Obě potřebují nějaké přestrojení.

Sotva se Caris za svítání probudila, zeptala se Jeanne: „Nemáš ještě nějaké oblečení po vnucích?“

Stařena otevřela dřevěnou truhlu. „Vezmi si, co chceš,“ nabídla jí. „Nemám nikoho, komu bych to dala.“ Popadla vědro a odešla pro vodu.

Caris se začala probírat částmi oblečení v truhle. Jeanne žádné peníze nechtěla. Vytušila, že oblečení má malou peněžní cenu, když tolik lidí zahynulo.

Mair se zeptala: „Proč to děláš?“

„Jeptišky nejsou v bezpečí,“ odpověděla Caris. „Staneme se pážaty ve službách jednoho nevýznamného šlechtice – Pierra, pána z Longchamp v Bretani. Našeho pána zajali Angličani a naše paní nás poslala, abychom ho našli a dojednali výkupné.“

„Dobrá,“ souhlasila dychtivě Mair.

„Gilesovi a Jeanovi bylo čtrnáct a šestnáct, takže s trochou štěstí nám jejich oblečení padne.“

Caris si vybrala tuniku, obtažené kalhoty a pláštěnku s kapuci, všechno v bezvýrazné hnědi nebarvené vlny. Mair si našla podobné oblečení, ale do zelena a s krátkými rukávy a nátělníkem. Ženy obvykle nenosí spodky, ale muži ano, a Jeanne naštěstí všechno prádlo své mrtvé rodiny s láskou vyprala. Caris a Mair si mohly ponechat své boty: praktická obuv jeptišek se nelišila od toho, co nosí muži.

„Oblékneme si to?“ zeptala se Mair.

Odložily roucha jeptišek. Caris ještě nikdy neviděla Mair svlečenou a neodolala a podívala se na ni. Nahé tělo její společnice jí vyrazilo dech. Mairina pleť zářila jako růžová perla. Měla pěkná prsa s bledými dívčími bradavkami a v podbřišku bujný porost pubického ochlupení. Caris si náhle uvědomila, že její vlastní tělo není tak krásné. Odvrátila se a rychle si začala navlékat zvolené oblečení.

Přetáhla si přes hlavu tuniku. Byla stejná jako ženské šaty, až na to, že končila u kolenou místo u kotníků. Pak si natáhla spodky a obtažené kalhoty a nakonec se obula a uvázala si opasek.

Mair se zeptala: „Jak vypadám?“

Caris ji pozorně zkoumala. Mair si na své krátké plavé vlasy posadila chlapeckou čapku, postrčila ji našikmo a usmála se. „Vypadáš tak šťastná!“ podivila se Caris.

„Vždycky se mi líbilo chlapecké oblečení.“ Mair se pyšně prošla sem tam po malém pokoji. „Takhle oni chodí,“ vysvětlila Caris. „Vždycky přitom zaberou víc místa, než potřebují.“ Napodobila je tak přesně, že se Caris rozesmála.

Caris se náhle zarazila: „Nebudeme muset čurat vestoje?“

„Já to dokážu, ale ne ve spodkách – to se netrefím.“

Caris se zahihňala. „Spodky z oblečení vynechat nemůžeme – co když zničehonic foukne vítr a odhalí naše… předstírání.“

Mair se smála. Potom začala civět na Caris způsobem, který byl zvláštní, ale nikoli zcela neznámý, prohlížela si ji odshora dolů a upřeně jí hleděla do očí.

„Co to děláš?“ nechápala Caris.

„Takhle muži koukají na ženy, jako by nás vlastnili. Ale dávej pozor – jestli to uděláš nějakému muži, začne být agresivní.“

„To může být těžší, než jsem si myslela.“

„Jsi moc krásná,“ poznamenala Mair. „Potřebuješ zašpinit obličej.“ Šla k ohništi a začernila si ruku sazemi. Potom je rozmázla Caris po obou tvářích. Její dotek byl jako polaskání. Já nemám krásný obličej, pomyslela si Caris; nikdo si to nikdy nemyslel – kromě Merthina, samozřejmě…

„To je moc,“ usoudila po chvíli Mair a setřela trochu sazí druhou rukou. „Teď je to lepší.“ Zašpinila Caris ruku a vyzvala ji: „Teď ty mě.“

Caris udělala slabou šmouhu Mair na bradě a na hrdle, takže se zdálo, že jí vyrážejí vousy. Dívat se jí tak pozorně do obličeje a dotýkat se jí tak jemně probouzelo v Caris pocit velké důvěrnosti. Umazala Mair ještě čelo a tváře. Mair vypadala jako hezký chlapec – ale jako žena nevypadala.

Navzájem se zkoumaly. Na červeném luku Mairiných rtů pohrával úsměv. Caris měla pocit, jako by se mělo stát něco významného. Pak se ozval jakýsi hlas: „Kde jsou ty jeptišky?“

Obě se provinile otočily. Ve dveřích stála Jeanne s těžkým vědrem čerstvé vody a vypadala vystrašeně. „Co jste těm jeptiškám udělali?“ vyhrkla.

Caris a Mair se rozesmály a pak je Jeanne poznala. „Vy jste se teda změnily!“ zvolala.

Trochu se napily vody a Caris jim rozdělila k snídani zbytek uzené ryby. To je dobré znamení, že nás Jeanne nepoznala, pomyslela si při jídle. Budou-li opatrné, třeba jim to projde.

Rozloučily se s Jeanne a odjely. Když stoupaly do kopce před Hôpital-des-Soeurs, přímo před nimi vyšlo slunce a vrhlo na ženský klášter červené světlo. Ruiny jako by stále ještě byly v plamenech. Caris a Mair projely přes vesnici rychlým klusem a snažily se nemyslet na zohavenou mrtvolu jeptišky ležící v troskách. Směřovaly dál za vycházejícím sluncem.

47

V úterý dvaadvacátého srpna byla anglická armáda na útěku.

Ralph Fitzgerald netušil, jak se to stalo. Přehnali se přes Normandii od západu k východu, loupili a pálili a nikdo jim nedokázal klást odpor. Ralph se cítil ve svém živlu. Za pochodu si voják může vzít, co vidí – jídlo, klenoty, ženy – a zabít každého muže, který se mu postaví do cesty. Takhle se má žít.

Král je muž podle Ralphova gusta. Eduard III. miloval boj. Když nebyl ve válce, trávil většinu času pořádáním turnajů, nákladných simulovaných bitev s armádami rytířů ve zvlášť navržených uniformách. Při válečném tažení byl vždy připraven vést výpad nebo útočící vojsko, dával všanc život a nikdy nezvažoval rizika oproti zisku jako nějaký kingsbridgeský kupec. Starší rytíři a hrabata kritizovali jeho brutalitu a protestovali proti takovým záležitostem, jako bylo soustavné znásilňování žen v Caen, ale Eduard na to nedbal. Když se doslechl, že někteří obyvatelé Caen házeli kamením po vojácích, kteří jim plundrovali domovy, přikázal zabít všechny lidi ve městě a obměkčit se nechal teprve po důrazných protestech sira Godfreye de Harcourt a dalších.

Když dorazili k řece Seině, začala se karta obracet. V Rouenu našli zničený most a město – na opačné straně řeky – silně opevněné. S mocnou armádou tam byl osobně francouzský král Filip VI.

Angličané se vydali proti proudu a hledali místo, kde by přešli přes řeku, ale zjistili, že Filip už je předstihl a most za mostem buď chránila mohutná obrana, nebo byl v troskách. Došli až do Poissy, pouhých dvacet mil od Paříže, a Ralph se domníval, že určitě zaútočí na hlavní město – jenže starší muži divoce vrtěli hlavou a tvrdili, že to je nemožné. Paříž je padesátitisícové město a nyní už tam určitě všichni slyšeli, co se dělo v Caen. Budou tedy připraveni bojovat na smrt, protože vědí, že nemohou očekávat žádné smilování.

Jestliže král nezamýšlí zaútočit na Paříž, tázal se Ralph, jaké má plány? Nikdo to nevěděl a Ralph choval podezření, že Eduard nemá žádný jiný plán než působit spoušť.

Město Poissy bylo evakuováno a angličtí vojáci mohli znovu postavit jeho most – zároveň odráželi francouzský útok – a armáda konečně překročila řeku.

Tou dobou už bylo jasné, že Filip shromáždil daleko větší armádu než Angličané, a Eduard se rozhodl k rychlému postupu na sever, kde se hodlal spojit s anglo-vlámskými vojsky útočícími od severovýchodu.

Filip je začal pronásledovat.

Dnes Angličané tábořili na jih od další velké řeky Somme a Francouzi s nimi sehráli stejnou hru jako na Seině. Průzkumné hlídky a muži, kteří se zúčastnili výpadů, hlásili, že všechny mosty jsou zničené a každé město při řece je silně opevněné. Ještě zlověstnější však bylo, že jeden anglický průzkumný oddíl spatřil na opačném břehu vlajku Filipova nejslavnějšího a nejhrůzostrašnějšího spojence, slepého českého krále Jana.

Eduard začínal celkem s patnácti tisíci muži. Během šesti týdnů vojenského tažení mnoho z nich padlo a další dezertovali a vrátili se domů s jezdeckými brašnami plnými zlata. Ralph si spočítal, že mu jich zbývá asi deset tisíc. Hlášení špehů naznačovala, že o několik mil dál proti proudu v Amiens má Filip nyní šedesát tisíc pěšáků a dvanáct tisíc rytířů na koních, což je obrovská početní převaha. Ral-

ph nechoval takové obavy od chvíle, kdy vstoupil na půdu Normandie. Angličané se ocitli ve velkých nesnázích.

Příštího dne se vydali po proudu do Abbeville, kde se nacházel poslední most – potom se Somme rozlévá do ústí. Tamější měšťané však celé roky vydávali velké peníze na posílení hradeb a Angličané poznali, že město je nedobytné. Obyvatelé města se cítili tak sebejistí, že vyslali početný oddíl rytířů, aby zaútočil na předvoj anglické armády. Došlo k líté šarvátce, po níž se místní stáhli zpět do opevněného města.

Když Filipova armáda opustila Amiens a začala postupovat od jihu, Eduard se ocitl v pasti ve špičce trojúhelníku: napravo ústí řeky, nalevo moře a za zády francouzská armáda lačnící po krvi barbarských nájezdníků.

Toho odpoledne přišel Roland za Ralphem.

Ralph bojoval v Rolandově družině už sedm let. Hrabě na něj už nehleděl jako na nezkušeného chlapce. Pořád působil dojmem, že Ralpha nechová ve velké oblibě, ale rozhodně ho uznával a využíval ho vždy, když potřeboval posílit slabé místo v bojové linii, vést výpad či zorganizovat útok. Ralph přišel o tři prsty na levé ruce, a když byl unavený, kulhal – to od doby, kdy mu roku 1342 před Nantes francouzské kopí přerazilo holeň. Král přesto Ralpha dosud nepovýšil do rytířského stavu. Bylo to opomenutí, jež Ralpha naplňovalo hořkostí a vztekem. Navzdory veškeré kořisti, kterou posbíral – většinu z ní měl uloženou v bezpečí u jednoho londýnského zlatníka –, Ralph se cítil neuspokojený. Věděl, že otec by pociťoval stejnou nespokojenost. Tak jako Gerald, i Ralph bojoval pro čest, nikoli pro peníze, jenže za celou dobu nepostoupil po společenském žebříčku šlechty ani o stupínek.

Když se Roland objevil, Ralph seděl na poli dozrávajícího obilí, které armáda úplně zdupala. S Alanem Fernhillem a půltuctem druhů pojídali neradostný oběd, hrachovou polévku s cibulí. Potraviny docházely a maso už nebylo žádné. Stejně jako ostatní, i Ralph byl unavený od neustálého pochodu, sklíčený opakovaným nacházením stržených mostů a dobře opevněných měst a vyděšený z toho, co se stane, až je francouzská armáda dožene.

Roland byl nyní starý muž, vlasy a vousy měl šedivé, ale stále chodil vzpřímeně a promlouval s autoritou. Naučil se zachovávat kamenný výraz, a tak si jen málokdo všiml, že pravou stranu obličeje má ochrnutou. Řekl: „V ústí řeky Somme působí příliv a odliv. Za odlivu může být místy jen málo vody. Jenže dno je tak bahnité, že je neschůdné."

„Nemůžeme tedy přejít na druhý břeh," zachmuřil se Ralph. Uvědomil si však, že Roland nepřišel jen proto, aby mu sdělil špatnou zprávu, a nálada se mu zvedla.

„Může tu být brod – místo, kde je dno pevnější," pokračoval Roland. „Pokud ano, Francouzi to budou vědět."

„Chceš, abych to zjistil."

„Co nejrychleji. Na sousedním poli jsou nějací zajatci."

Ralph zavrtěl hlavou. „Vojáci můžou pocházet ze všech koutů Francie nebo dokonce z jinejch zemí. Tohle budou znát jen místní."

„Je mi jedno, z koho to dostaneš. Hlavně přijď s tou zprávou do setmění do králova stanu." Roland odešel.

Ralph dojedl polévku a vyskočil, rád, že má na práci něco mimořádného. „Sedlejte, mládenci," vyzval své druhy.

Stále ještě měl Griffa. Jeho oblíbený kůň jako zázrakem přežil sedm let války. Griff byl o něco menší než válečný oř, ale byl statečnější než velcí koně, kterým dávala přednost většina rytířů. Byl nyní zkušený v boji a jeho okovaná kopyta poskytovala Ralphovi v bojové vřavě další zbraň. Ralph ho měl raději než většinu svých lidských druhů. Ve skutečnosti jediná živá bytost, k níž cítil užší vztah, byl bratr Merthin. Toho však už sedm let neviděl a možná ho nikdy neuvidí, protože Merthin odešel do Florencie.

Zamířili na severovýchod k ústí řeky. Každý rolník, který žije do vzdálenosti půl dne chůze, bude o brodu vědět, pokud tady nějaký je, uvažoval Ralph. Určitě by ho využívali k přechodu přes řeku, kdykoli jdou kupovat nebo prodávat dobytek, nebo když míří na svatby a pohřby příbuzných, na tržiště, jarmarky a náboženské slavnosti. Samozřejmě se budou zdráhat poskytnout tuto informaci anglickým nájezdníkům, on však ví jak tento problém vyřešit.

Vzdálili se od armády na území, které ještě neutrpělo příchodem tisíců mužů. Na pastvinách se pásly ovce a na polích zrálo obilí. Do-

razili k vesnici, od níž bylo v dálce vidět ústí řeky. Pobídli koně do cvalu po travnaté pěšině k vesnici. Chatrče poddaných o jedné či dvou místnostech připomněly Ralphovi Wigleigh. Jak očekával, vesničané se rozutekli na všechny strany, ženy s nemluvňaty a většími dětmi, muži většinou se sekerou nebo srpem.

Ralph a jeho druzi sehráli v posledních několika týdnech toto drama už dvacetkrát či třicetkrát. Stali se odborníky na získávání informací. Vůdcové armády obyčejně chtěli vědět, kam místní lidé schovali zásoby. Když vesničané slyšeli, že se blíží Angličané, odvedli dobytek a ovce do lesů, pytle s moukou nastrkali do jam a balíky sena ukryli do kostelní zvonice. Bylo jim jasné, že nejspíš zemřou hlady, když prozradí, kde mají potraviny, ale dříve či později to stejně vždycky vyklopili. Jindy armáda potřebovala znát směr k nějakému důležitému městu, strategickému mostu či opevněnému opatství. Rolníci obvykle na takové otázky odpovídali bez zaváhání, ale bylo nutné mít jistotu, že nelžou, protože vychytralejší mezi nimi by se mohli pokusit útočící armádu oklamat. Věděli, že se vojáci nebudou moct vrátit, aby je potrestali.

Když Ralph a jeho muži pronásledovali prchající vesničany přes zahrady a pole, nevšímali si mužů a soustřeďovali se na ženy a děti. Ralph věděl, že když je chytí, jejich manželé a otcové se vrátí.

Chytil asi třináctiletou dívku. Několik vteřin jel vedle ní a pozoroval její zděšený výraz. Měla černé vlasy a tmavou pleť, nevýrazný, docela příjemný obličej, byla mladá, ale tělo už měla žensky zaoblené – typ, jaký se mu líbí. Připomněla mu Gwendu. Za poněkud jiných okolností by se s ní potěšil tak, jak to v posledních pár týdnech učinil s několika podobnými dívkami.

Jenže dnes má jiné priority. Stočil Griffa, aby jí přehradil cestu. Pokusila se uhnout, ale zakopla a upadla do zeleninového záhonu. Ralph seskočil z koně a popadl ji, sotva se zvedla. Vykřikla a poškrábala mu obličej a tak ji udeřil do břicha, aby ji umlčel. Potom ji chňapl za dlouhé vlasy. Šel vedle koně a vlekl ji zpátky do vesnice. Dívka klopýtla a upadla, ale on šel dál a pořád ji táhl za vlasy. Namáhavě se postavila a křičela bolestí. Poté už znovu neupadla.

Shromáždili se v dřevěném kostelíku. Osm anglických vojáků pochytalo čtyři ženy se dvěma nemluvňaty v náručí a čtyřmi malými

dětmi. Přikázali jim, aby se posadily na podlahu před oltář. Chvilku poté vběhl dovnitř jakýsi muž, blábolil cosi místní franštinou, úpěnlivě prosil a žadonil. Čtyři další ho následovali.

Ralph byl spokojený.

Postavil se k oltáři, což byl jen bíle natřený dřevěný stůl. „Ticho!“ křikl. Zamával mečem. Zmlkli. Ukázal na jednoho mladíka. „Ty,“ oslovil ho. „Kdo jsi?“

„Já dělám s kůžema, pane. Neubližuj prosím mojí ženě a dítěti, nic zlýho neudělaly.“

Ralph ukázal na jiného: „Ty?“

Dívka, kterou chytil, zalapala po dechu a Ralph usoudil, že jsou příbuzní, patrně otec a dcera.

„Jen chudej pasák krav, pane.“

„Pasák?“ To bylo dobré. „A jak často vodíš dobytek přes řeku?“

„Jednou nebo dvakrát ročně, pane. Když jdu na trh.“

„A kde je brod?“

Zaváhal. „Brod? Tady žádnej brod není. Musíme přejít přes most v Abbeville.“

„Určitě?“

„Ano, pane.“

Rozhlédl se kolem sebe. „Vy všichni – je to pravda?“

Přikývli.

Ralph přemýšlel. Jsou vystrašení – vyděšení –, ale přesto můžou lhát. „Jestli přivedu kněze a ten přinese bibli, odpřísáhnete na svou nesmrtelnou duši, že v ústí řeky není žádnej brod?“

„Ano, pane.“

Jenže to by trvalo příliš dlouho. Ralph pohlédl na dívku, kterou chytil. „Pojď sem.“

Ustoupila o krok zpátky.

Pasák padl na kolena. „Prosím, pane, neubližuj nevinnýmu dítěti, je jí teprve třináct –“

Alan Fernhill zvedl dívku, jako by to byl pytel cibule, a hodil ji Ralphovi, který ji chytil a podržel. „Lžete mi, všichni mi lžete. Je tady brod, tím jsem si jistej. Jenom potřebuju vědět, kde přesně je.“

„Dobrá,“ souhlasil pasák. „Povím ti to, ale pusť to dítě.“

„Kde je ten brod?“

„Je míli po proudu pod Abbeville.“

„Jak se ta vesnice jmenuje?“

Pasáka otázka na chvíli vyvedla z míry, pak odpověděl: „Žádná vesnice tam není, ale na opačným břehu uvidíš hospodu.“

Lhal. Nikdy necestoval, a proto neví, že u každého brodu vždycky stojí vesnice.

Ralph vzal dívčinu ruku a položil ji na oltář. Vytáhl nůž. Rychlým švihnutím jí odsekl jeden prst. Těžká čepel snadno přeťala drobné kůstky. Dívka vykřikla strašlivou bolestí a na bílý oltář vytryskla červená krev. Hrůzou vykřikli i všichni vesničané. Pasák rozezleně vykročil, ale zastavil ho hrot meče Alana Fernhilla.

Ralph stále jednou rukou svíral dívku a na špičce nože zvedl její useknutý prst.

„Jsi ďábel sám,“ zaúpěl otřesený pasák.

„Ne, nejsem.“ Toto obvinění slyšel Ralph už dřív, ale přesto ho zranilo. „Zachraňuju životy tisíců mužů,“ řekl. „A když budu muset, useknu jí i všechny ostatní prsty, jeden po druhým.“

„Ne, ne!“

„Tak mi pověz, kde ten brod opravdu je.“ Zamával nožem.

Pasák zakřičel: „V Blanchetaque, jmenuje se to Blanchetaque, prosím, pusť ji!“

„Blanchetaque?“ opakoval Ralph. Předstíral pochyby, ale ve skutečnosti tohle vypadalo slibně. Je to neznámé slovo, ale zní, jako by to mohlo znamenat nějakou bílou plošinu, a to nebylo nic, co by si vyděšený člověk jen tak na místě vymyslel.

„Ano, pane, říká se tomu tak kvůli těm bílejm kamenům na dně, který ti pomůžou přejít přes bahno.“ Má panickou hrůzu a z očí se mu řinou slzy, takže skoro jistě mluví pravdu, pomyslel si s uspokojením Ralph. Pasák brebentil dál: „Ty kameny tam prej za starejch časů položili Římani, prosím nech moji holčičku bejt.“

„Kde je to?“

„Deset mil po proudu od Abbeville.“

„Ne jednu míli?“

„Teď říkám pravdu, pane, na mou duši!“

„A jméno tý vesnice?“

„Saigneville.“

„Přes ten brod se dá přejít kdykoli, nebo jen při odlivu?“

„Jenom při odlivu, pane, zvlášť s dobytkem nebo s károu.“

„Ale ty víš, kdy je příliv a kdy odliv.“

„Vím.“

„Teď už mám na tebe jen jedinou otázku, ale je moc důležitá. Kdybych měl třeba jen pouhý podezření, že mi lžeš, useknu jí celou ruku.“ Dívka vykřikla. Ralph se zeptal: „Ty víš, že to myslím vážně, co?“

„Ano, pane, povím ti všechno!“

„Kdy bude zejtra odliv?“

Pasáka se zmocnila panika. „Ach – ach – nech mě přemýšlet!“ Byl tak rozrušený, že skoro nedokázal myslet.

Vmísil se mladík, který se živí činěním kůží: „Já ti to povím. Můj bratr tamtudy šel včera, tak to vím. Zejtra bude odliv uprostřed dopoledne, dvě hodiny před polednem.“

„Ano!“ přisvědčil pasák. „Je to tak! Snažil jsem se to spočítat. Uprostřed dopoledne, možná maličko později. Potom zase večer.“

Ralph stále držel dívku za krvácející ruku. „Jak moc si tím jsi jistej?“

„Ach, pane, stejně jistej jako tím, jak se jmenuju, přísahám!“

Muž teď nejspíš nevěděl, ani jak se jmenuje, tak byl šílený úzkostí. Ralph pohlédl na mladšího muže. V jeho výrazu nebylo známky po klamu, žádný vzdor ani horlivá snaha vyhovět: zdálo se, že se jen trochu stydí, jako by byl proti své vůli donucen udělat něco špatného. Je to tedy pravda, zajásal v duchu Ralph. Dokázal jsem to.

Zopakoval: „Blanchetaque. Deset mil po proudu od Abbeville a ve vesnici Saigneville. Bílý kameny na říčním dně. Odliv zejtra uprostřed dopoledne.“

„Ano, pane.“

Ralph pustil dívčino zápěstí. Vzlykajíc se rozběhla k otci a ten ji objal. Ralph pohlédl na kaluž krve na bílém oltářním stole. Na takovýho prcka jí byla spousta. „Dobrá, chlapi,“ rozhodl, „tady jsme skončili.“

Za svítání probudily Ralpha trumpety. Na rozdělání ohně nebo na snídani nebyl čas: vojsko se okamžitě řadilo k odchodu. Deset tisíc

mužů muselo do půlky dopoledne urazit šest mil, většina z nich pěšky.

Jako první vyrazila divize prince z Walesu, následovaná královou divizí, pak povozy s přenosnou výzbrojí a nakonec zadní voj. Průzkumníci měli zjistit, jak daleko se nachází francouzská armáda. Ralph se ocitl v předvoji, v blízkosti šestnáctiletého prince, který se jmenoval stejně jako jeho otec Eduard.

Doufali, že přebroděním řeky Somme Francouze překvapí. Včera večer král prohodil: „Dobrá práce, Ralphe Fitzgeralde.“ Ralph už dávno věděl, že taková slova nic neznamenají. Vykonal již spoustu užitečných nebo odvážných úkolů pro krále Eduarda, hraběte Rolanda a další šlechtice, ale stále nebyl pasován na rytíře. Tentokrát moc velký vztek nepociťoval. Jeho život bude dnes ve větším nebezpečí než kdykoli předtím a on byl natolik rád, že pro sebe nalezl únikovou cestu, že mu příliš nezáleželo na tom, jestli se mu připisuje záchrana celé armády nebo ne.

Za pochodu neustále hlídkovaly tucty důstojníků a poddůstojníků. Tito muži naváděli armádu správným směrem, udržovali seskupení pohromadě, dbali na správné vzdálenosti mezi divizemi a sbírali opozdilce. Všichni důstojníci byli šlechtici, neboť museli mít autoritu, aby mohli vydávat rozkazy. Král Eduard si fanaticky potrpěl na pořádek při pochodu.

Směřovali na sever. Krajina před nimi stoupala v mírném svahu k hřebenu, odkud viděli, jak se v dálce leskne ústí řeky. Odtud sestupovali obilnými poli. Když procházeli vesnicemi, důstojníci dohlíželi na to, aby nedocházelo k drancování, protože nechtěli přenášet přes řeku další zátěž. Rovněž nespalovali obilí, protože měli obavu, že by kouř mohl nepříteli prozradit jejich přesné postavení.

Čelo dorazilo do Saigneville těsně před východem slunce. Vesnice stála na srázu asi třicet stop nad řekou. Ralph se z okraje pahorku zahleděl na skličující překážku: jeden a půl míle vody a bažin. Na dně viděl bělavé kameny označující brod. Na opačné straně ústí řeky se zelenal kopec. Když se Ralphovi po pravici vynořilo slunce, spatřil na svahu záblesk kovu a barevnou šmouhu a srdce se mu sevřelo hrůzou.

Sílící světlo potvrdilo jeho podezření: nepřítel na ně čeká. Francouzi samozřejmě věděli, kde se nachází brod, a moudrý velitel se připravil na možnost, že by Angličané mohli jeho polohu zjistit. Tedy vůbec žádné překvapení.

Ralph pohlédl na vodu. Teče k západu, to znamená, že je odliv. Je však stále ještě příliš hluboká, než aby ji bylo možné přebrodit. Budou muset počkat.

Anglická armáda se dál shromažďovala na břehu, každou minutu dorážely další stovky mužů. Kdyby se teď král pokusil vojska otočit, vznikl by hrůzný zmatek. Vrátil se jeden zvěd a Ralph vyslechl jeho hlášení princi Waleskému. Armáda krále Filipa opustila Abbeville a blíží se po tomto břehu.

Zvěd dostal nový úkol, a sice zjistit, jak rychle se francouzská armáda pohybuje.

Se strachem v srdci si Ralph uvědomil, že není cesty zpět. Angličané musejí vodu překročit.

Zkoumal protější stranu a snažil se odhadnout, kolik Francouzů je na severním břehu. Víc než tisíc, pomyslel si. Větší nebezpečí však představovala armáda desítek tisíc vojáků blížící se od Abbeville. Ralph už v mnoha srážkách s Francouzi poznal, že jsou mimořádně stateční – někdy ztřeštěně –, ale jsou také nedisciplinovaní. Pochodují ve zmatku, neposlouchají rozkazy a někdy útočí, jen aby prokázali svou chrabrost, zatímco moudřejší by bylo vyčkat. Jestliže však dokážou překonat svou neukázněnost a dorazí sem v příštích pár hodinách, zastihnou armádu krále Eduarda uprostřed vody. S nepřítelem na obou březích by Angličané mohli být úplně zničeni.

Po pustošení, které tu působili v posledních šesti týdnech, nemohou očekávat žádné slitování.

Ralph přemýšlel o brnění. Měl pěknou pancířovou zbroj, kterou před sedmi lety sebral francouzské mrtvole u Cambrai, ale ta se nachází kdesi na zásobovacím povozu. Kromě toho si nebyl jistý, jestli by se dokázal takto zatížený brodit půl druhé míle vodou a bahnem. Měl na hlavě ocelovou přilbu a na těle krátkou drátěnou košili, víc by toho na pochodu neunesl. Bude to muset stačit. Ostatní měli podobnou lehkou ochranu. Většina pěšáků nesla přilbu zavěšenou na

opasku. Nasadí si ji, než přijdou do blízkosti nepřítele. Nikdo však nepochodoval v plné zbroji.

Slunce na východě už stálo vysoko nad obzorem. Hladina vody klesla po kolena. Od králova doprovodu přišli šlechtici s rozkazem zahájit přechod. Ralphově skupině donesl pokyny syn hraběte Rolanda, William z Casteru. „První půjdou lučištníci. Jakmile se dostanou dost blízko k druhé straně, začnou střílet," informoval je William. Ralph na něj hleděl kamenným pohledem. Nezapomněl, že se ho William pokoušel dostat na šibenici za něco, co v posledních šesti týdnech prováděla polovina anglické armády. „Potom, až se ke břehu dostanete vy, lučištníci se rozptýlí doleva a doprava, aby rytíři a zbrojnoši mohli jít dál." Zní to prostě, pomyslel si Ralph, rozkazy tak zní vždycky. Jenže to bude krvavé. Nepřítel zaujímá dokonalé postavení na svahu nad řekou, odkud může odstřelovat anglické vojáky, kteří se budou s námahou a nechráněni brodit vodou.

Předvoj vedli muži Hugha Despensera s jeho výrazným černobílým praporcem. Jeho lučištníci se začali brodit s luky nad vodou a rytíři a zbrojnoši je následovali. Po nich přišli na řadu Rolandovi muži a zanedlouho projížděli vodou i Ralph s Alanem.

Jeden a půl míle není daleko, když to je procházka po pevné zemi, pomyslel si Ralph, ale brodit se tuto vzdálenost připadá dlouhé i koni. Hloubka byla různá: na některých místech dosahovala voda pěšákům do pasu. Muži i zvířata se rychle unavili. Srpnové slunce jim pražilo do hlav, zatímco mokré nohy měli zkřehlé zimou. A jak upírali zrak před sebe, celou dobu čím dál jasněji viděli, že na ně na severním břehu čeká nepřítel.

Ralph zkoumal nepřátelské síly se stále větší úzkostí. První linii podél břehu tvořili střelci z kuší. Věděl, že to nejsou Francouzi, nýbrž italští žoldnéři, kterým se vždy říkalo Janované, ačkoli pocházeli z různých částí Itálie. Kuše má pomalejší tempo střelby než luk, ale Janované budou mít spoustu času nabíjet, zatímco jejich cíle se povlečou měřičinami. Za lučištníky stáli na zeleném svahu pěšáci a rytíři na koních, připravení zaútočit.

Ralph se ohlédl a spatřil tisíce Angličanů přecházejících za ním. Možnost vrátit se zpět neexistuje. Ti, kdo byli vzadu, se tlačili na muže před sebou a předvoj byl trvale postrkován vpřed.

Nyní už viděl nepřátelské řady zřetelně. Podél břehu byly vedle sebe vyrovnány těžké dřevěné štíty zvané pavézy, které používají střelci z kuší. Sotva se Angličané přiblížili na dostřel, Janované spustili střelbu.

Na vzdálenost tří set yardů bylo jejich míření nepřesné a šípy dopadaly se zmenšenou silou. Přesto zasáhli hrstku koní i mužů. Ranění padali, topili se a proud je odnášel pryč. Zasažení koně sebou ve vodě mlátili a zabarvovali ji do krvava. Ralphovi se rozbušilo srdce.

Jak se Angličané přibližovali k břehu, přesnost Janovanů se zlepšovala a šípy dopadaly s větší silou. Kuše je pomalá, ale šípy s ocelovým hrotem vystřeluje se strašlivou průbojností. Všude kolem Ralpha padali muži i koně. Někteří ze zasažených byli okamžitě mrtví. On sám nemůže pro svou ochranu udělat vůbec nic, uvědomil si s předtuchou zkázy: buď bude mít štěstí, nebo zemře. Vzduch se naplnil děsivými zvuky bitvy: svištěním smrtících šípů, kletbami raněných mužů, ržáním umírajících koní.

Lučištníci z anglického předvoje opětovali střelbu. Jejich šest stop dlouhé luky se konci nořily do vody, a oni je proto museli držet v nezvyklém úhlu. Navíc říční dno pod nohama bylo kluzké, ale dělali, co bylo v jejich silách.

Šípy z kuše dokážou zblízka proniknout pancéřovými pláty, ale nikdo z Angličanů na sobě stejně neměl pořádnou zbroj. Neměli žádnou zvláštní ochranu před smrtonosným přívalem kromě přílb.

Ralph by se nejraději otočil a utekl – kdyby mohl. Jenže deset tisíc mužů a pět tisíc koní se za ním tlačilo vpřed, a kdyby se pokusil vrátit, ušlapali by ho a utopili. Nemá jinou možnost než tisknout hlavu ke Griffovu krku a pobízet ho vpřed.

Lučištníci z anglického předvoje, kteří přežili, konečně došli na mělčinu a začali využívat luky účinněji. Stříleli obloukem přes horní okraj pavéz. Když začali, dokázali vystřelit dvanáct šípů za minutu. Dříky šípů byly ze dřeva – obvykle jasanového –, ale měly ocelové hroty, a když dopadaly jako déšť, působily děs. Střílení z nepřátelské strany náhle zeslábło. Některé pavézy spadly. Janované byli zahnáni a Angličané začali dosahovat břehu.

Jakmile lučištníci stanuli na pevné zemi, rozptýlili se doprava a doleva a zanechali břeh prázdný pro rytíře, kteří z mělčin zaútočili na

nepřátelské linie. Ralph, stále ještě se brodící přes řeku, viděl již dost bitev, aby věděl, jaká by v tuto chvíli měla být francouzská taktika: potřebují udržet linii a nechat střelce z kuší, aby dál masakrovali Angličany na břehu i ve vodě. Jenže rytířský kodex francouzské šlechtě nedovoloval skrývat se za neurozenými lučištníky. Její příslušníci prorazili na koních linii, aby se utkali s anglickými rytíři, a tím ztratili značnou část výhody, kterou jim jejich postavení poskytovalo. Ralph pocítil záblesk naděje.

Janované ustoupili a na břehu se strhla nepřehledná bitka. Ralphovi bušilo srdce strachem a vzrušením. Francouzům ještě zůstává výhoda útoku z kopce dolů a navíc jsou v plné zbroji. Pobíjeli muže Hugha Despensera ve velkém. Předvoj útoku vběhl do mělčin, kde masakroval muže, kteří ještě byli ve vodě.

Lučištníci hraběte Rolanda dosáhli kraje vody těsně před Ralphem a Alanem. Ti, kdo přežili, vystoupili na břeh a rozběhli se do stran. Ralph cítil, že Angličané jsou odsouzeni k záhubě, a nepochyboval, že zemře. Nebylo však kam ustoupit, mohl pouze vpřed; a náhle útočil, s hlavou u Griffova krku a se zdviženým mečem, přímo na francouzskou linii. Uhnul dopadajícímu meči a dosáhl suché země. Marně udeřil do ocelové přílby a pak Griff vrazil do jiného koně. Francouzský kůň, větší, ale mladší, klopýtl a shodil jezdce do bláta. Ralph otočil Griffa, vrátil se a připravil se znovu zaútočit.

Jeho meč měl proti pancéřové zbroji jen omezenou účinnost, ovšem Ralph byl silný muž na statečném koni a doufal, že aspoň srazí nepřátelské vojáky z koní. Zaútočil znovu. V tuto chvíli v boji necítil strach. Naopak se ho zmocňovala jakási radostná zuřivost, která ho hnala k tomu, aby zabil co nejvíc nepřátel. Když se ocitl v bitvě, čas se pro něj zastavil a Ralph bojoval od okamžiku k okamžiku. Později, až vše skončí, a pokud to přežije, bude jen s údivem pozorovat, že slunce zapadá a že uplynul celý den. Nyní znovu a znovu vyrážel proti nepřátelům, uhýbal jejich mečům a vrhal se tam, kde spatřoval příležitost. Nikdy nezpomaloval, neboť to by bylo osudné.

V jistou chvíli – mohlo to být po několika minutách nebo několika hodinách – si nevěřícně uvědomil, že Angličané už nejsou masakrováni. Ve skutečnosti se zdálo, že si upevňují pozici a získávají

jistou naději. Ralph se vzdálil z vřavy, aby se trochu nadechl a získal přehled o situaci.

Břeh byl posetý mrtvolami, ale mrtvých Francouzů bylo stejně jako mrtvých Angličanů, a Ralph poznal, jaké bláznovství francouzský útok představoval. Jakmile se rytíři obou stran utkali, janovští střelci z kuší přestali střílet, aby nezasáhli vlastní stranu, a nepřítel už tedy nemohl lovit Angličany jako kachny na rybníce. Od té chvíle Angličané proudili z ústí řeky v zástupech a všichni dodržovali stejné rozkazy, lučištníci se rozbíhali napravo a nalevo a rytíři a pěšáci se neúnavně tlačili vpřed. Francouze zaplavilo už pouhé množství protivníků. Ralph se ohlédl zpátky na řeku a viděl, že již znovu nastává příliv, a proto se Angličané, kteří byli ještě ve vodě, zoufale snaží dostat z vody bez ohledu na to, co je může na břehu potkat.

Zatímco se Ralph stále snažil popadnout dech, Francouzi ztratili hlavu. Vytlačováni z břehu do kopce a zaplavováni armádou kvapem se hrnoucí ze stoupající vody, začali ustupovat. Angličané nepolevovali a skoro nemohli uvěřit svému štěstí. A jak se často stává, netrvalo dlouho a ústup se změnil v úprk, kdy se každý snaží zachránit, jak umí.

Ralph se zadíval zpátky přes ústí řeky. Povozy s přenosnou výzbrojí a se zásobami se nacházely uprostřed vody a vozkové zběsile švihali tažné koně a voly, aby unikli přílivu. Na opačném břehu nyní docházelo k nepravidelným potyčkám. Předvoj armády krále Filipa již zřejmě dorazil a utkal se s opozdilci. Ralph se domníval, že v slunečních paprscích poznává praporce české kavalerie. Nepřátelská vojska však dorazila pozdě.

Ralph úlevou náhle zeslábl a uvolnil napjaté svaly. Bitva skončila. Bylo to neuvěřitelné a proti všemu očekávání, ale Angličané z francouzské pasti vyklouzli.

Pro dnešek jsou v bezpečí.

48

Caris a Mair dorazily pětadvacátého srpna do blízkosti Abbeville a ke své hrůze zjistily, že tam už je francouzská armáda. Na polích kolem města tábořily desítky tisíc pěšáků a lučištníků. Cestou slyšely

nejen různé francouzské dialekty, ale i jazyky, jimiž se mluví hodně daleko: ve Flandrech, Čechách, Itálii, Savojsku a na Mallorce.

Francouzi a jejich spojenci pronásledovali anglického krále Eduarda a jeho armádu – stejně jako Caris a Mair. Caris přemýšlela, jak se s Mair v tom závodě dostat do čela.

Když pozdě odpoledne prošly branami a vešly do města, ulice byly plné francouzských šlechticů. Caris ještě nikdy neviděla takovou přehlídku drahého oblečení, krásných zbraní, nádherných koní a nových bot, dokonce ani v Londýně. Jako by se tu shromáždila veškerá francouzská aristokracie. Hospodští, pekaři, pouliční baviči a městské prostitutky pracovali bez ustání, aby uspokojili potřeby návštěvníků. Každá krčma se hemžila hrabaty a v každém domě spali na podlaze rytíři.

Opatství svatého Petra se nacházelo na seznamu církevních domů, kde Caris a Mair hodlaly najít přístřeší. Jenže i kdyby byly oblečeny jako jeptišky, dostat se do hostinských prostor by nebylo jednoduché: pobýval tu francouzský král a veškeré volné místo zabral jeho doprovod. Kingsbridgeské jeptišky, nyní převlečené za Christopha de Longchamp a Michela de Longchamp, nasměrovali místní mniši do velkého klášterního kostela, kde na kamenné podlaze hlavní lodi nocovalo několik set královských zbrojnošů, podkoních a dalších pomocníků. Avšak velící důstojník jim oznámil, že tu už není místo a že budou muset spát v polích jako všechny osoby nízkého postavení.

Severní transept proměnili ve špitál pro raněné. Cestou ven se Caris zastavila a pozorovala lékaře, který zašíval hlubokou ránu v tváři sténajícího zbrojnoše. Lékař byl rychlý a zručný, a když skončil, Caris ho s obdivem pochválila: „Udělal jsi to moc dobře.“

„Děkuju,“ usmál se. Letmo na ni pohlédl a dodal: „Ale co ty o tom víš, chlapče?“

Věděla o tom leccos, protože mnohokrát pozorovala Matthewa Lazebníka při práci, ovšem teď si musela rychle něco vymyslet, a tak odpověděla: „Otec je u nás v Longchamp lékařem našeho *sieura*.“

„A vy jste tu teď se svým *sieurem*?“

„Zajali ho Angličani a naše paní mě a mého bratra poslala, abychom dohodli výkupné.“

„Hmmm. Možná byste udělali líp, kdybyste se vydali rovnou do Londýna. Pokud tam už není, bude tam brzy. Ale když už jste tady, mohli byste mi pomoct a zasloužit si tak nocleh.“

„Rádi.“

„Viděli jste někdy, jak otec vymývá rány vlažným vínem?“

Caris by dokázala vymývat rány ve spaní. Ve chvíli dělaly s Mair to, co uměly nejlépe – staraly se o nemocné. Většina mužů utrpěla zranění předchozího dne, v bitvě u brodu přes řeku Somme. Ošetření se nejdříve dostalo šlechticům a nyní ho lékař poskytoval i obyčejným vojákům. Pracovali bez zastavení několik hodin. Dlouhý letní večer přešel do soumraku a bylo třeba přinést svíčky. Nakonec byly všechny polámané kosti napraveny, rozdrcené končetiny amputovány a rány zašity a Martin Chirurg je vzal do refektáře na večeři.

Zacházeli s nimi jako se součástí králova doprovodu a předložili jim dušené skopové s cibulí. Maso už neměly v ústech aspoň týden. Dokonce dostaly dobré červené víno. Mair pila s potěšením. Caris byla ráda, že mají možnost nabrat opět síly, ale už se nemohla dočkat, až dostihnou Angličany.

Jeden rytíř u stolu nadhodil: „Víte, že vedle v opatově jídelně právě večeří čtyři králové a dva arcibiskupové?“ Vyjmenoval je a zároveň je odpočítával na prstech: „Králové Francie, Čech, Říma a Mallorky a arcibiskupové z Rouenu a Sens.“

Caris se rozhodla, že je musí vidět. Vyšla z místnosti dveřmi, které zřejmě vedly do kuchyně. Sledovala sluhy odnášející plné mísy do další místnosti a nakoukla dovnitř.

Muži kolem stolu zaujímali nepochybně vysoké postavení – stůl zaplňovaly podnosy s pečenou drůbeží, obrovskými hovězími a skopovými kýtami, lákavými nákypy a pyramidami slazeného ovoce. V čele seděl zřejmě král Filip, třiapadesátiletý muž s pramínky šedin v plavých vlasech. Mladší muž vedle něj, který se mu podobal, cosi dlouze vykládal. „Angličani nejsou šlechtici,“ rozčiloval se brunátný zuřivostí. „Chovají se jako zloději, co v noci kradou a pak utečou.“

Vedle Caris se objevil Martin a pošeptal jí do ucha: „To je můj pán – Charles, hrabě z Alençonu, králův bratr.“

Nějaký další hlas namítl: „Nesouhlasím.“ Caris hned poznala, že mluvčí je slepý, a domyslela si, že to musí být český král Jan. „Angličani už nemůžou dlouho utíkat. Mají málo potravin a jsou unavení.“

Charles upozornil: „Eduard se chce spojit s anglicko-vlámskou armádou, která z Flander napadla severovýchod Francie.“

Jan zavrtěl hlavou. „Dneska jsme se dozvěděli, že ta armáda je na ústupu. Myslím, že Eduard bude muset zůstat a bojovat. A z jeho hlediska čím dříve, tím lépe, protože jeho muži budou každým dnem sklíčenější.“

Charles vzrušeně navrhl: „Tak je můžeme zítra dohonit. Po tom, co prováděli v Normandii, by měli všichni zemřít – rytíři, šlechtici i samotný Eduard!“

Král Filip položil Charlesovi ruku na loket a utišil ho. „Hněv našeho bratra je pochopitelný,“ poznamenal. „Zločiny Angličanů jsou nechutné. Ale pamatujte: až se utkáme s nepřítelem, nejdůležitější bude odložit veškeré neshody, které mezi námi možná panují, zapomenout na hádky a nevraživosti – a věřit jeden druhému, aspoň po dobu bitvy. Je nás mnohem víc než Angličanů a měli bychom je lehce porazit – ale musíme bojovat společně, jako jedna armáda. Připijme si na jednotu.“

To je zajímavý přípitek, usoudila Caris, když se nenápadně stahovala zpátky. Král očividně neměl jistotu, že všichni spojenci budou bojovat jako jeden muž. Ji však na tom rozhovoru nejvíce znepokojila pravděpodobnost, že brzy dojde k bitvě, možná již zítra. Budou si s Mair muset dát pozor, aby se do ní nepřipletly.

Po návratu do refektáře Martin tiše prohodil: „Stejně jako král, i ty máš neukázněného bratra.“

Caris si všimla, že Mair začíná být opilá. Přehrávala svou chlapeckou úlohu, seděla s roztaženýma nohama a s lokty na stole. „U všech svatých, to skopový bylo pošušňání, ale teď po něm pšoukám jako čert,“ prohlašovala líbezná jeptiška v mužském oblečení. „Omlouvám se za tu vůni, mládenci.“ Dolila si pohár a zhluboka se napila.

Muži se jí shovívavě smáli, pobaveni pohledem na chlapce, který se poprvé opil, a bezpochyby vzpomínali na trapné příhody ze své vlastní minulosti.

Caris ji vzala za paži. „Čas jít do hajan, bratříčku," oznámila. „Jde se."

Mair ochotně souhlasila. „Můj velký bratr se chová jako stará bába," sdělila společnosti. „Ale miluje mě – viď, Christophe?"

„Ano, Micheli, miluju tě," přisvědčila Caris a muži se znovu zachechtali.

Mair se jí pevně držela. Caris ji odvedla zpátky do kostela a našla místo v lodi, kde zanechaly své přikrývky. Pomohla Mair ulehnout a přehodila přes ni přikrývku.

„Dej mi pusu na dobrou noc, Christophe," požádala Mair.

Caris ji políbila na rty a pak ji napomenula: „Jsi opilá. Spi. Časně ráno musíme vyrazit."

Caris nějakou dobu ležela s otevřenýma očima a hlavou plnou starostí. Cítila, že má strašnou smůlu. Už s Mair málem dostihly anglickou armádu a biskupa Richarda – ale přesně v tu chvíli Angličany dostihla také francouzská vojska. Měly by se držet hodně daleko od bojiště. Na druhou stranu, jestliže s Mair uvízne v týlu francouzské armády, nemusí Angličany dohnat už nikdy.

Po důkladné úvaze se rozhodla, že nejlépe bude vyrazit časně ráno a pokusit se dostat před Francouze. Takhle velká armáda nebude postupovat rychle – celé hodiny jim bude trvat, než se vůbec seřadí do pochodového útvaru. Budou-li ony dvě svižné, měly by se udržet před nimi. Bylo to riskantní – ale od chvíle, kdy opustily Portsmouth, riskovaly neustále.

Usnula a probudila se, když zvon svolával ve tři hodiny k časné ranní modlitbě. Vzbudila Mair a neměla s ní žádný soucit, když si dívka začala stěžovat na bolesti hlavy. Zatímco mniši zpívali v kostele žalmy, Caris a Mair se odebraly do stájí za svými koňmi. Obloha byla bez mráčku a ve světle hvězd dobře viděly.

Městští pekaři pracovali celou noc, a tak si mohly koupit bochníky chleba na cestu. Jenže městské brány zůstávaly ještě zavřené a Caris s Mair musely netrpělivě čekat na svítání. Okusovaly čerstvý chléb a v chladném vzduchu se třásly zimou.

Asi v půl páté konečně opustily Abbeville a zamířily po pravém břehu řeky Somme na severozápad, ve směru, jímž se prý ubírá anglická armáda.

Vzdálily se sotva čtvrt míle od města, když vojenské trubky ohlásily na městských hradbách budíček. Král Filip se podobně jako Caris rozhodl vyrazit časně. Vojáci a zbrojnoši na polích se začali hemžit. Důstojníci určitě dostali už večer rozkazy, neboť se zdálo, že vědí, co mají dělat. Netrvalo dlouho a armáda se ocitla na cestě jako Caris a Mair.

Caris se stále nevzdávala naděje, že se dostanou k Angličanům před těmito vojsky. Francouzi se přece budou muset zastavit a přeskupit, než se pustí do boje. To by mělo jim dvěma poskytnout čas, aby se dostaly ke svým krajanům a našly nějaké bezpečné místo za bojištěm. Nechtěla uvíznout mezi oběma stranami. Začínala si myslet, že bylo nerozumné vydávat se na tuto cestu. Nevěděla o válce vůbec nic, a tak si neuměla představit obtíže a nebezpečí s cestou spojené. Nyní však je už na lítost pozdě. A až dosud se jim nic špatného nestalo.

Vojáci na cestě nebyli Francouzi, nýbrž Italové. Nesli kovové kuše a toulce s železnými šípy. Chovali se přátelsky a Caris si s nimi povídala směsicí normanské franštiny, latiny a italštiny, kterou pochytila od Buonaventury Caroliho. Řekli jí, že v boji vždy vytvářejí první linii a střílejí zpoza těžkých dřevěných pavéz, které se v tuto chvíli vezou někde za nimi na vozech. Nadávali na chvatnou snídani, znevažovali francouzské rytíře jako vznětlivé a nesnášenlivé a mluvili s obdivem o svém vůdci Ottonu Doriovi, jehož bylo vidět pár yardů před nimi.

Slunce na obloze stoupalo a všem začalo být horko. Střelci z kuší věděli, že by dnes mohli bojovat, a proto měli na sobě těžké prošívané pláště, železné přilby a nákolenky a nesli kuše a šípy. K poledni Mair prohlásila, že omdlí, pokud se nezastaví a neudělají si přestávku. Caris byla také vyčerpaná – seděly od svítání na koni – a věděla, že i koně potřebují odpočinek. A tak, třebaže proti svému vnitřnímu přesvědčení, byla nucena zastavit, zatímco před ně postupovaly tisíce mužů s kušemi.

Caris a Mair napojily poníky v řece a pojedly trochu chleba. Když se opět vydaly na cestu, ocitly se mezi francouzskými rytíři a zbrojnoši. Caris poznala, že v čele skupiny jede Filipův cholerický bratr Charles. Nacházely se uprostřed francouzské armády a nemohly

dělat nic jiného než držet krok a doufat, že se jim naskytne příležitost dostat se dopředu.

Krátce po poledni přišel nový rozkaz. Angličané nejsou na západ odtud, jak se dosud soudilo, nýbrž na sever, a francouzský král rozkázal, aby se jeho armáda stočila tím směrem – nikoli v koloně, ale všichni najednou. Muži kolem Caris a Mair vedení hrabětem Charlesem odbočili ze silnice podél řeky na úzkou polní cestu. Caris je následovala, ale začínala ztrácet naději.

Pozdravil ji známý hlas a po jejím boku se objevil Martin Chirurg. „Tohle je ale zmatek," pronesl zachmuřeně. „Pochodový útvar se úplně rozsypal."

Přes pole se přihnala skupinka mužů na rychlých koních a pozdravila hraběte Charlese. „Zvědové," usoudil Martin a popojel blíž k nim, aby slyšel, jaké mají zprávy. Poníci obou dívek šli také, protože přirozený pud je nabádal, že koně se mají držet pohromadě.

„Angličani se zastavili," slyšeli. „Zaujali obranné postavení na hřebenu nedaleko města Kresčaku."

„To je Henri le Moine, starý druh českého krále."

Charlese hlášení potěšilo. „Tak se dnes dočkáme bitvy!" zvolal a rytíři kolem něj hlučně zajásali.

Henri zvedl varovně ruku: „Navrhujeme, aby se všechny jednotky zastavily a přeskupily."

„Teď a zastavit?" zařičel Charles. „Když jsou Angličani konečně ochotni bojovat? Vrhneme se na ně!"

„Naši muži i koně potřebují odpočinek," odpověděl klidně Henri. „Král je daleko v týlu. Dej mu možnost, aby nás dostihl a prohlédl si bojiště. Může dnes vydat dispozice k útoku, který se uskuteční zítra, až budou muži odpočatí."

„K čertu s dispozicemi. Je tam jen pár tisíc Angličanů. Prostě je převálcujeme."

Henri učinil bezmocné gesto. „Není na mně, abych ti velel, můj pane. Ale o rozkazy požádám tvého bratra-krále."

„Jen požádej! Požádej!" vysmál se mu Charles a jel dál.

Martin si postěžoval Caris: „Nechápu, proč je můj pán tak neukázněný."

Caris zamyšleně odpověděla: „Nejspíš chce prokázat, že je dost statečný, aby mohl vládnout, i když hříčka osudu při narození způsobila, že není králem.“

Martin se na ni pronikavě zahleděl. „Na pouhého chlapce jsi velmi moudrý.“

Caris uhnula očima a v duchu si přísahala, že bude vždy pamatovat na svou falešnou totožnost. V Martinově hlasu neznělo žádné nepřátelství, ale bylo zřejmé, že vzbudila jeho podezření. Jako lékař bude obeznámen s jemnými rozdíly ve stavbě kostí mužů a žen a mohl by si všimnout, že Christophe a Michel de Longchamp jsou odlišní. Naštěstí se tím dál nezabýval.

Obloha se pomalu zatahovala, ale vzduch byl stále teplý a vlhký. Po levé straně se začal objevovat lesní porost a Martin informoval Caris, že to jsou lesy v okolí Kresčaku. Nemohou být daleko od Angličanů – jenže Caris teď začala přemýšlet, jak se odloučit od Francouzů a připojit se k Angličanům, aniž je jedna či druhá strana zabije.

Lesy zpomalily levé křídlo pochodující armády a cesta, po které jela Caris, se ucpávala vojáky, přičemž různé útvary se beznadějně promíchávaly.

Dorazili kurýři s novými rozkazy od krále: armáda se má zastavit a utábořit. Caris opět svitla naděje. Nyní by se jí mohla naskytnout možnost dostat se před francouzskou armádu. Mezi Charlesem a kurýrem došlo k ostré výměně názorů a Martin přešel po bok svého pána, aby si poslechl, oč jde. Vrátil se a vrtěl nevěřícně hlavou: „Hrabě Charles odmítá uposlechnout rozkazy!“

„Proč?“ zeptala se zděšeně Caris.

„Myslí si, že jeho bratr je příliš opatrný. On, Charles, nebude přece tak ustrašený, aby se zastavil před takovým slabým nepřítelem.“

„Myslela jsem, že v boji musí každý poslouchat krále.“

„Měl by. Jenže pro francouzského šlechtice není nic důležitějšího než rytířské ctnosti. Raději zemřou, než aby udělali něco zbabělého.“

Armáda pochodovala dál, navzdory rozkazům. „Jsem rád, že tu jste vy dva,“ pokračoval Martin. „Budu zase potřebovat vaši pomoc.

Ať už zvítězíme, nebo prohrajeme, do západu slunce tu bude spousta raněných.“

Caris si uvědomila, že nemůže uniknout. Jenže nějak se jí už uniknout ani nechtělo. Ve skutečnosti pociťovala podivnou nedočkavost. Jestliže tito muži jsou natolik šílení, že se chtějí navzájem mrzačit meči a šípy, ona aspoň může přispět na pomoc raněným.

Zanedlouho projel davem zpátky vůdce střelců z kuší Ottone Doria – vzhledem k tlačenici to nebylo bez obtíží –, aby si promluvil s Charlesem z Alençonu. „Zastav své muže!“ vykřikl na hraběte.

Charles se urazil. „Jak se mi opovažuješ rozkazovat!“

„To jsou rozkazy od krále! Máme se zastavit – ale moji muži nemůžou, protože tvoji na nás zezadu tlačí!“

„Tak je nech pochodovat dál.“

„Jsme na dohled od nepřítele. Jestliže půjdeme dál, budeme muset bojovat.“

„Budiž.“

„Jenže ti muži celý den pochodují. Jsou hladoví, žízniví a unavení. A moji střelci nemají pavézy.“

„To jsou tak zbabělí, že bez štítů nebojují?“

„Ty říkáš, že moji muži jsou zbabělci?“

„Když nebudou bojovat, tak ano.“

Ottone chvíli mlčel. Potom tiše promluvil a Caris sotva zaslechla jeho slova. „Jsi blázen, Alençone. A do setmění budeš v pekle.“ Potom otočil koně a odjel.

Caris pocítila v obličeji vodu a pohlédla na oblohu. Začínalo pršet.

49

Přeháňka byla prudká, ale krátká, a když se vyjasnilo, Ralph pohlédl do údolí. Se zamrazením v zádech zjistil, že nepřítel dorazil. Angličané obsadili hřeben, který probíhá od jihozápadu k severovýchodu. Za zády na severozápadě měli les. Vpředu a po obou stranách se kopec svažoval. Pravé křídlo shlíželo na město Kresčak vklíněné do údolí řeky Maye.

Francouzi se blížili od jihu.

Ralph zaujímal postavení na pravém křídle s muži hraběte Rolanda, kterým velel mladý princ z Walesu. Byli uskupeni do formace připomínající polní brány, která se prokázala tak účinná proti Skotům. Napravo a nalevo stála trojúhelníková uskupení lučištníků jako dva zuby bran. Mezi zuby, o hodně víc vzadu, se nacházeli rytíři a zbrojnoši bez koní. Tohle byla radikální novinka a mnoho rytířů se proti ní stále ještě vzpouzelo: měli rádi své koně a jako pěšáci se cítili zranitelní. Ovšem král byl nesmiřitelný: všichni dolů z koně. V zemi před rytíři byly vykopány zakryté jamky – krychlové díry s hranou o délce jedné stopy – jako překážky pro francouzské koně.

Také po Ralphově pravici na konci hřebenu se nacházelo něco nového: tři stroje zvané bombardy nebo kanony, které používaly výbušný prach k vystřelování kulatých kamenů. Armáda je vlekla přes celou Normandii, ale dosud se z nich nevystřelilo a nikdo si nebyl jistý, zda budou vůbec k něčemu. Dnes král Eduard potřeboval použít všechny prostředky, které má k dispozici, protože nepřítel je početně převyšoval v poměru čtyři až sedm ku jedné.

Na anglickém levém křídle vytvořili muži hraběte z Northamptonu obdobnou formaci. Za předními liniemi čekal v záloze třetí prapor vedený králem. Za králem byla připravena dvě nouzová postavení. První z těchto pozic tvořily povozy se zásobami rozestavěné do kruhu, uvnitř kterého se shromáždili ti, kdo nebojují – kuchaři, pomocné síly, podkoní –, a také koně. Druhou pak představoval les, kudy by v případě drtivé porážky mohly zbytky anglické armády prchat; tudy by je francouzští rytíři na koních stěží dokázali pronásledovat.

Byli tu už od časného rána a k jídlu už neměli nic než hrachovou polévku s cibulí. Ralph byl oblečen ve zbroji a pekl se horkem, a tak krátkou bouřku doprovázenou lijákem uvítal. Také rozbahnila svah, po kterém by Francouzi museli útočit, a ten byl nyní zrádně kluzký.

Ralph si uměl představit, jakou taktiku Francouzi uplatní. Janovští střelci z kuší budou střílet zpoza štítů, aby oslabili anglickou linii. Potom, až napáchají dostatečné škody, ustoupí stranou a francouzští rytíři zaútočí na válečných ořích.

Nebylo nic strašlivějšího než tento útok. Říkalo se mu *furor fransiscus* a byl vrcholnou zbraní francouzské šlechty. Kodex cti je

nabádal nedbat vlastního bezpečí. Obrovští koně s jezdci tak plně obrněnými, že vypadali jako železní muži, se přes lučištníky, štíty, meče i zbrojnoše prostě převalili.

Pokaždé jim to samozřejmě nevyšlo. Útok mohl být odražen, zejména pokud byl terén příznivý pro obránce jako v tomto případě. Francouze však nelze snadno odradit – útočí opakovaně. A dnes mají takovou početní převahu, že Ralph nepokládal za možné, že by je Angličané dokázali odrážet donekonečna.

Měl strach, ale zároveň nelitoval, že tu stojí v řadách vojska. Sedm let už žije život plný činů, o jaký vždy stál a ve kterém silní muži jsou králi a slabí ničím. Bylo mu dvacet devět a muži činu se zřídka dožijí stáří. Dopustil se těžkých hříchů, ale dostalo se mu plného rozhřešení, naposledy dnes ráno od shiringského biskupa, který právě stojí vedle svého otce, hraběte ze Shiringu, ozbrojený hrozivě vypadající berlí – duchovní nemají prolévat krev, a tak toto pravidlo obcházeli tím, že na bojišti používali tupé zbraně.

Střelci z kuší v bílých pláštích dorazili na úpatí svahu. Angličtí lučištníci, kteří dosud seděli s šípy zabodnutými do země před sebou, se začali zvedat a napínat tětivy. Ralph tušil, že většina z nich pociťuje totéž co on, směsici úlevy, že dlouhé čekání skončilo, a strachu z pomyšlení, že nemají skoro žádnou šanci.

Ralph si pomyslel, že je ještě spousta času. Viděl, že Janované nemají těžké dřevěné pavézy, jež jsou základním prvkem jejich taktiky. Byl si jistý, že bitva nezačne, dokud jim nedonesou štíty.

Za střelci z kuší se do údolí od jihu valily tisíce rytířů a ti se rozmísťovali za střelci doleva a doprava. Opět vyšlo slunce a rozzářilo barvy jejich praporců a koňských houní. Ralph poznal erb Charlese, hraběte z Alençonu, bratra krále Filipa.

Střelci z kuší se na úpatí svahu zastavili. Byly jich tisíce. Jako na znamení všichni strašlivě zakřičeli. Někteří vyskočili. Zazněly trubky.

Byl to jejich válečný pokřik, který má zastrašit nepřítele. Na některého protivníka by to mohlo zapůsobit, ovšem anglická armáda se skládala ze zkušených bojovníků, kteří právě měli za sebou šestitýdenní tažení. Pouhý křik je nevyděsil. Chladně sledovali, co bude dál.

Potom Janované k Ralphovu naprostému úžasu zvedli své kuše a vystřelili.

Co to dělají? Vždyť nemají štíty!

Náhlý zvuk pěti tisíc letících šípů byl děsivý. Jenže střelci se nacházeli mimo dostřel. Možná nevzali v úvahu, že střílejí do kopce. A odpolední slunce za anglickými liniemi jim muselo svítit do očí. Ať byl důvod jakýkoli, jejich šípy dopadly neškodně před první řady Angličanů.

Ze středu anglické linie vyšlehl záblesk ohně a ozvalo se zahřmění. Užaslý Ralph spatřil kouř stoupající od nových bombard. Jejich zvuk byl působivý, ale když otočil pohled k nepřátelským řadám, spatřil jen malý účinek. Mnoho střelců z kuší to však natolik ohromilo, že se zpozdili s opětovným nabitím.

V tu chvíli princ Waleský vykřikl rozkaz lučištníkům, aby střílели.

Zvedlo se dva tisíce luků. Muži věděli, že jsou příliš daleko na to, aby střílели v přímé čáře rovnoběžné se zemí, a proto zamířili k obloze a intuitivně zvolili pro šípy mírně prohnutou dráhu. Všechny luky se ohnuly zároveň jako stébla obilív náhlém letním vánku. Potom byly šípy vypuštěny a vydaly společný zvuk, jako když zazvoní hrana. Šípy, letící rychleji než nejrychlejší pták, stoupaly do vzduchu, pak se stočily dolů a dopadly na střelce z kuší jako krupobití.

Nepřátelské řady byly husté a vycpané pláště Janovanů poskytovaly malou ochranu. Bez štítů byli střelci z kuší strašlivě zranitelní. Stovky jich popadaly, buď mrtvých či raněných.

To však byl pouze začátek.

Zatímco ti, kdo přežili, znovu napínali kuše, Angličané střílели znovu a znovu. Lučištníkovi trvá jen čtyři nebo pět vteřin, než vytáhne ze země šíp, nasadí ho, napne luk, zamíří, vystřelí a sáhne pro další šíp. Zkušení, vycvičení muži to dokážou provádět rychleji. V rozmezí pouhé minuty dopadlo na nechráněné střelce z kuší dvacet tisíc šípů.

Byl to masakr a jeho důsledky byly nevyhnutelné: muži se otočili a utíkali.

Janované se ve chvilce ocitli mimo dostřel a Angličané přestali střílet, radovali se z nečekaného triumfu a pošklebovali se nepříteli.

Střelci z kuší však narazili na další nebezpečí. Francouzští rytíři postupovali vpřed. Hustý houf prchajících střelců se čelně srazil s masou jezdců toužících zaútočit. Na chvíli zavládl zmatek.

Ralph s údivem sledoval, jak se nepřátelé začínají bít mezi sebou. Rytíři tasili meče a začali sekat střelce. Ti vypálili na rytíře šípy a pak bojovali s pomocí nožů. Francouzští šlechtici se měli snažit krveprolití zastavit, ale jak Ralph viděl, rytíři v nejdražší zbroji a na největších ořích se nacházeli v popředí tohoto boje a útočili na svou vlastní stranu čím dál zuřivěji.

Rytíři zahnali střelce z kuší zpátky na svah, kde se znovu dostali na dostřel anglických luků. Princ Waleský opět vydal lučištníkům rozkaz, aby stříleli. Nyní příval šípů dopadl mezi rytíře i střelce z kuší. Za sedm let válčení Ralph nic takového nezažil. Stovky nepřátel mrtvých a raněných, zatímco jediný anglický voják neutrpěl ani škrábnutí.

Francouzští rytíři nakonec ustoupili a zbývající střelci se rozutekli. Svah pod postavením Angličanů zůstal posetý těly. Z anglických řad vyběhli na bojiště waleští a cornwallští muži ozbrojení noži a začali dorážet raněné Francouze, sbírat nepoškozené šípy, které lučištníci mohou znovu použít, a bezpochyby i olupovat mrtvoly. Zároveň přibíhali chlapci s novými šípy ze zásobovacích povozů a roznášeli je po anglické první linii.

Doba oddechu však netrvala dlouho. Francouzští rytíři se přeskupili a posílili o nově příchozí, jichž byly stovky a tisíce. Ralph se zadíval do jejich řad a viděl, že k praporcům z Alençonu se připojily praporce z Flander a Normandie. Korouhev hraběte z Alençonu se posunula vpřed, pak zazněly trubky a jezdci se dali do pohybu.

Ralph spustil hledí přílby a tasil meč. Pomyslel na matku. Věděl, že se za něj modlí, kdykoli přijde do kostela, a pocítil k ní vřelou vděčnost. Potom obrátil pozornost k nepříteli.

Obrovští oři se rozbíhali pomalu, protože je tížili jezdci v plné zbroji. Zapadající slunce pableskovalo na průzorech francouzských přílb a praporce se třepotaly ve večerním vánku. Bušení kopyt postupně sílilo a rychlost útoku se zvyšovala. Rytíři povzbuzovali pokřikem své oře i spolubojovníky a mávali meči a kopími. Valili se

jako mořská vlna k pobřeží, a jak se blížili, zdáli se větší a rychlejší. Ralphovi vyschlo v ústech a srdce mu bušilo jako zvon.

Když dorazili na dostřel luků, princ znovu vydal rozkaz střílet. Opět vzlétly do vzduchu šípy a dopadly jako smrtonosný déšť.

Útočící rytíři byli v plné zbroji a jen vskutku šťastný výstřel dokázal najít slabinu ve spojích mezi plechy. Jenže jejich koně měli pouze chrániče hlavy a drátěné návleky kolem krku. Zranitelní tudíž byli koně. Když jim šípy pronikly do plecí a do slabin, někteří na místě zahynuli, jiní upadli a další se otočili a snažili se utéct. Bolestné ržání zvířat přehlušilo všechny ostatní zvuky. Při vzájemných srážkách koní padali další rytíři na zem, mezi mrtvoly janovských střelců z kuší. Zezadu přijížděli další, avšak příliš rychle, a tak se nedokázali vyhnout a prostě přes spadlé muže přejeli.

Rytířů však byly tisíce, a tak neustále přijížděli další.

Lučištníkům se zkrátil dostřel a dráha jejich střelby se zploštila. Když se útočící přiblížili na sto yardů, lučištníci přešli na jiný druh šípů, tentokrát nikoli se špičatým, ale se zploštělým ocelovým hrotem, který prorazí plátovou zbroj. Nyní mohli zabíjet i jezdce, přestože zasáhnout koně bylo téměř stejně dobré.

Půda byla od deště mokrá a útok nyní narazil na zakryté díry, které Angličané nachystali. Koně měli takovou rychlost, že jen málokterý dokázal šlápnout do díry, aniž klopýtl, a mnozí upadli a shodili jezdce do cesty dalším koním.

Přijíždějící rytíři se pokoušeli před lučištníky uhnout a podle anglického plánu vbíhali do úzkého smrtícího pole, kde se na ně střílelo zleva i zprava.

Tohle byl klíčový prvek anglické taktiky. V tuto chvíli se prokázalo, jak bylo moudré přimět anglické rytíře, aby sesedli z koní. Kdyby byli v sedle, nedokázali by odolat a zaútočili by – a pak by lučištníci museli přestat střílet, aby nepobili své vlastní muže. Protože však rytíři a zbrojnoši zůstali ve svém postavení, bylo možné masakrovat nepřítele ve velkém, beze ztrát na anglické straně.

To však nestačilo. Francouzů bylo příliš mnoho a byli příliš srdnatí. Stále pokračovali v útoku a nakonec dorazili k anglickým rytířům a zbrojnošům ve vidlici mezi dvěma uskupeními lučištníků a rozpoutal se skutečný boj.

Koně se převalili přes první řady Angličanů, ale blátivý kopec jejich útok zpomalil a hustě obsazená anglická linie je zastavila. Ralph se náhle ocitl v samém středu bitvy, uhýbal smrtelným úderům vedeným shora rytíři na koních a oháněl se mečem po nohou jejich koní. Snažil se zchromit koně nejsnadnějším a nejspolehlivějším způsobem – tím, že jim přesekne podkolenní šlachy. Boj byl lítý: Angličané neměli kam postupovat a Francouzi věděli, že když ustoupí, budou muset projet oním smrtonosným krupobitím šípů.

Muži kolem Ralpha byli sráženi meči nebo těžkými válečnými sekerami a padali na zem, kde po nich dupala mohutná okovaná kopyta válečných ořů. Viděl, jak pod tvrdým úderem francouzského meče klesá hrabě Roland. Rolandův syn biskup Richard se rozmáchl berlou, aby ochránil raněného otce, ale válečný oř ho odrazil stranou a hrabě se ocitl pod kopyty.

Angličané byli tlačeni k ústupu a Ralph si uvědomil, že Francouzi mají cíl: prince z Walesu.

Ralph neměl privilegovaného šestnáctiletého dědice trůnu nijak v lásce, věděl však, že kdyby Francouzi prince zajali nebo zabili, znamenalo by to pro anglickou morálku zdrcující úder. Ralph se přemístil dozadu a doleva, kde se připojil k několika dalším bojujícím mužům, kteří se shlukli kolem prince jako živý štít. Jenže Francouzi zvýšili své úsilí a navíc seděli na koních.

Ralph potom zjistil, že bojuje po boku prince, jehož poznal podle čtyřdílného pláště s liliemi na modrém pozadí a heraldickými lvy na červeném. Chvíli poté se francouzský jezdec rozmáchl sekerou a princ padl k zemi.

Tohle byla zlá chvíle.

Ralph skočil dopředu a vrhl se na útočníka. Vrazil dlouhý meč do mužova podpaží, kde se zbroj propojuje. S uspokojením cítil, jak špička meče vniká do těla, a viděl, jak z rány vytryskla krev.

Kdosi zatím obkročmo sedl na ležícího prince a oháněl se obouručným mečem po mužích i po koních. Ralph poznal princova praporečníka Richarda FitzSimona. Ten také přes ležícího pána přehodil praporec. Richard a Ralph pak chvíli králova syna divoce bránili, aniž věděli, jestli je živý, nebo mrtvý.

Dorazily čerstvé posily. Objevil se hrabě z Arundelu s velkým oddílem zbrojnošů připravených k boji. Nově příchozí se pustili do boje s vervou a ukázali nepříteli, zač je toho loket. Francouzi začali ustupovat.

Princ z Walesu se překulil na kolena. Ralph si zvedl hledí přílby a pomohl princi na nohy. Zdálo se, že chlapec je zraněný, ale nikoli vážně, a tak se Ralph odvrátil a bojoval dál.

O chvíli později se francouzský útok zhroutil. Navzdory jejich šílené taktice jim odvaha málem umožnila prorazit anglickou linii – ne však zcela. Nyní prchali, mnozí další padli, když se hnali zpátky uličkou mezi lučištníky. Klopýtali po zakrváceném svahu dolů ke svým liniím a z hrdel Angličanů se vznesl jásot, unavený, ale vítězný.

Welšané znovu zaplavili bojiště, podřezávali raněné a sbírali tisíce rozsetých šípů. Také lučištníci si doplňovali zásoby použitými šípy. Z týlu se objevili kuchaři se džbány piva a vína a lékaři spěchali ošetřit raněné šlechtice.

Ralph viděl, jak se nad hrabětem Rolandem sklání William z Casteru. Roland dýchal, ale oči měl zavřené a vypadal jako na prahu smrti.

Ralph si otřel zakrvavený meč o zem a zvedl hledí přílby, aby si přihnul z korbele piva. Princ z Walesu k němu přistoupil a zeptal se: „Jak se jmenuješ?“

„Ralph Fitzgerald z Wigleigh, můj pane.“

„Bojoval jsi statečně. Jestliže mě král vyslechne, zítra budeš sir Ralph.“

Ralph zářil radostí. „Děkuju ti, můj pane.“

Princ vlídně přikývl a odešel.

50

Caris sledovala počáteční chvíle bitvy z opačného konce údolí. Pozorovala, jak se janovští střelci z kuší pokoušejí uprchnout a jak je srážejí rytíři jejich vlastní strany. Potom viděla první velký útok pod praporci Charlese z Alençonu vedený tisíci rytířů a zbrojnošů.

Nikdy předtím bitvu nezažila a dělalo se jí z toho zle. Stovky mužů padly pod anglickými šípy a vzápětí po nich dupala kopyta obrovských válečných ořů. Caris byla příliš daleko, a tak nemohla sledovat boj muže proti muži, ale viděla blýskající se meče a padající muže. Bylo jí do pláče. Jako jeptiška viděla vážná zranění – muže, kteří spadli z vysokého lešení nebo se zranili ostrým nářadím či utrpěli úraz na lovu – a vždy pociťovala bolest kvůli každé ztracené paži, rozdrcené noze či poškozenému mozku. Když ale sledovala ty, kteří si taková zranění navzájem působí záměrně, udělalo se jí zle.

Dlouho se zdálo, že by se boj mohl vyvinout ve prospěch jak jedné, tak druhé strany. Kdyby Caris byla doma a slyšela z dálky zprávy o této válce, asi by doufala, že zvítězí Angličané. Avšak po tom, co zažila v posledních dvou týdnech, pociťovala jakousi znechucenou neutralitu. Nemohla se ztotožnit s Angličany, kteří vraždili vesničany a pálili jim úrodu, a nebylo pro ni omluvou, že to prováděli v Normandii. Samozřejmě tvrdili, že si to Francouzi zaslouží, protože vypálili Portsmouth, ale taková úvaha je pitomost – pitomost, která vede až k těmto hrůzným výjevům.

Francouzi ustoupili a Caris usoudila, že se přeskupí a počkají, až dorazí král, a pak stanoví nový bojový plán. Stále měli mohutnou početní převahu, viděla desítky tisíc vojáků v údolí a další stále přicházeli.

Jenže Francouzi se nepřeskupili. Místo toho každý nový batalion, který dorazil, šel přímo do útoku: muži se sebevražedně vrhali do kopce na anglické postavení. Druhý útok a všechny další dopadly ještě hůř než první. Část vojáků zasáhli lučištníci dřív, než se probojovali k anglickým liniím. Zbytek odrazili pěšáci. Svah pod hřebenem se leskl prýštící krví stovek mužů a koní.

Po prvním útoku se Caris podívala na pokračující bitvu jen občas. Měla příliš mnoho práce s ošetřováním těch raněných Francouzů, kteří měli štěstí, že se jim podařilo opustit bitevní pole. Martin Chirurg zjistil, že Caris je stejně dobrým lékařem jako on. Poskytl jí volný přístup ke svým nástrojům a nechal ji a Mair pracovat samostatně. Omývaly, sešívaly a obvazovaly rány hodinu za hodinou.

Z první linie k nim dorazily zprávy o významných ztrátách. Prvním vysoce postaveným padlým byl Charles z Alençonu. Caris se

nemohla zbavit pocitu, že si svůj osud zasloužil. Byla svědkem jeho bláznivého nadšení a bezstarostné nekázně. Několik hodin poté byla ohlášena smrt českého krále Jana; Caris nemohla pochopit, jaké bláznovství hnalo do boje slepého muže.

„Proč to proboha nezastaví?“ zeptala se Martina, když jí přinesl pohár piva, aby se občerstvila.

„Ze strachu,“ odpověděl. „Mají strach z ostudy. Opustit bitevní pole bez boje by bylo ostudné. Raději by zemřeli.“

„Mnoha z nich se to přání už splnilo,“ poznamenala příkře Caris. Vypila pohár a vrátila se k práci. Uvědomovala si, že její znalosti a chápání lidského těla rostou mílovými kroky. Viděla vnitřek každé části živého člověka: mozek pod proraženou lebkou, rozříznuté svaly paže, srdce a plíce v rozdrceném hrudním koši, slizovitou spleť střev, spojení kloubů v kyčli, koleni i kotníku. Za hodinu strávenou na bojišti se toho dozvěděla víc než za rok v klášterním špitálu. Bylo jí jasné, že takhle se toho tolik naučil Matthew Lazebník. Žádný div, že nabyl takové sebejistoty.

Krveprolití pokračovalo až do tmy. Angličané zapálili pochodně z obavy před nenadálým útokem pod rouškou tmy. Jenže Caris by je mohla ujistit, že jim nic nehrozí. Francouzi byli poraženi. Slyšela volání francouzských vojáků, kteří na bojišti pátrali po padlých příbuzných a druzích. Král, který dorazil včas, aby se připojil k jednomu z posledních beznadějných útoků, opustil bitevní pole. Poté začali odcházet všichni.

Od řeky stoupala mlha, zahalila údolí a zatemnila vzdálené ohně. Caris a Mair opět pracovaly při záři ohně hluboko do noci, ošetřovaly další a další raněné. Všichni, kdo dokázali chodit nebo se belhat, odcházeli, jakmile to bylo možné. Snažili se dostat co nejdále od Angličanů a doufali, že tak uniknou zítřejší krvavé a nevyhnutelné závěrečné operaci. Jakmile Caris a Mair udělaly pro oběti vše, co mohly, nenápadně se vytratily.

Toto byla jejich příležitost.

Vyhledaly své poníky a ve světle planoucí pochodně je odváděly pryč. Dostaly se na dno údolí a ocitly se v zemi nikoho. V mlze a tmě vyklouzly z chlapeckého oblečení. Chvíli byly strašlivě zranitelné, dvě nahé ženy uprostřed bojiště. Nikdo je však nemohl vidět a chvil-

ku poté si už přetahovaly přes hlavu roucha jeptišek. Mužské oblečení si sbalily pro případ, že by ho mohly znovu potřebovat: cesta domů bude dlouhá.

Caris se rozhodla nepokračovat dál s pochodní – co kdyby si některý anglický lučištník vzal do hlavy, že bude na to světlo nejdřív střílet a teprve potom klást otázky. Uchopily se za ruce, aby se navzájem neztratily, a vykročily i s koňmi dál. Nic neviděly: mlha zatemnila veškerý svit, který mohl vydávat měsíc nebo hvězdy. Směřovaly vzhůru k anglickým liniím. Všude to páchlo jako u řezníka. Zem byla posetá tolika mrtvolami mužů a koní, že je nebylo možné obcházet. Musely zatnout zuby a šlapat na ně. Brzy jim boty pokrývala směsice bláta a krve.

Mrtvol na zemi začalo postupně ubývat a brzy tam nebyly žádné. Caris pocítila hlubokou úlevu, neboť bylo zřejmé, že se přiblížila k anglické armádě. Pro tento okamžik putovaly s Mair stovky mil, dva týdny žily v drsných podmínkách a riskovaly život. Málem zapomněla na Godwynovu ohavnou krádež sto padesáti liber patřících ženskému klášteru, jež byla důvodem její cesty. Po všem tom krveprolití jí to připadalo méně důležité. Přesto se odvolá k biskupu Richardovi a domůže se spravedlnosti pro jeptišky.

Cesta jí připadala delší, než jak si představovala, když se dívala přes údolí za dne. S úzkostí přemýšlela, jestli neztratila správný směr. Mohla se někde špatně stočit a kolem Angličanů prošla. Třeba je teď armáda za ní. Snažila se zaslechnout nějaký zvuk – deset tisíc mužů nemůže přece zůstat bez hlesu, i když většina z nich upadla do vyčerpaného spánku –, jenže mlha veškeré zvuky dusila.

Král Eduard rozmístil svá vojska na nejvyšším místě, a tak byla Caris přesvědčená, že pokud jde do kopce, musí se k Angličanům přibližovat. Jenže ta slepota ji skličovala. Kdyby tu byla propast, mohla by vkročit přímo do ní.

Svítání zbarvovalo mlhu do perlové barvy. Caris konečně uslyšela hlas. Zastavila se. Byl to muž a šeptal. Mair jí nervózně stiskla ruku. Promluvil další muž. Nemohla poznat, jakým jazykem mluví. Bála se, že třeba šla v kruhu a dorazila zpátky na francouzskou stranu.

Pořád držela Mair za ruku a vykročila směrem k hlasu. Šedou mlhou prosvitla červená záře plamenů a Caris k nim vděčně zamířila. Když se ocitla blíž, uslyšela hovor zřetelněji a s nesmírnou úlevou zjistila, že muži mluví anglicky. O chvilku později rozeznala kolem ohně skupinu mužů. Několik jich leželo a spalo zachumláno v pokrývkách, ale tři seděli se zkříženýma nohama a hleděli do ohně. Vzápětí Caris spatřila stojícího muže, který upíral pohled do mlhy. Byla to patrně hlídka, třebaže skutečnost, že si nevšiml jejího příchodu, prokazovala nemožnost tohoto úkolu.

Aby Caris upoutala jejich pozornost, tiše je oslovila: „Žehnej vám Bůh, Angličané."

Polekala je. Jeden vykřikl strachy. Hlídka opožděně zvolala: „Kdo je tam?"

„Dvě jeptišky z kingsbridgeského převorství," odpověděla Caris. Muži na ni zírali s pověrčivým děsem a ona si uvědomila, že by ji mohli považovat za zjevení. „Nemějte obavy, jsme z masa a krve, stejně jako tihle poníci."

„Říkáš z Kingsbridge?" podivil se jeden z nich. „Znám tě," řekl a zvedl se. „Už jsem tě viděl."

Caris ho poznala. „Lord William z Casteru," vyhrkla.

„Jsem teď hrabě ze Shiringu," oznámil jí. „Otec na svá zranění před hodinou zemřel."

„Nechť jeho duše odpočívá v pokoji. Přišly jsme za tvým bratrem, biskupem Richardem, který je naším opatem."

„Jdete pozdě," zavrtěl hlavou William. „Můj bratr je také mrtvý."

Když se dopoledne mlha zvedla a bojiště vypadalo jako sluncem ozářená jatka, hrabě William odvedl Caris a Mair ke králi.

Všichni užasli nad příběhem dvou jeptišek, jež následovaly anglickou armádu přes celou Normandii, a vojáci, kteří ještě včera čelili smrti, byli jejich dobrodružstvími uchváceni. William sdělil Caris, že král chce ten příběh slyšet přímo z jejích úst.

Eduard III. byl králem již devatenáct let, ale přesto mu bylo teprve třiatřicet. Byl to vysoký a širokoplecí muž, spíš impozantní než hezký, a jeho tvář jako by byla vytvarována pro moc: velký nos, vy-

soké lícní kosti a bohaté dlouhé vlasy, které mu právě začínaly ustupovat z vysokého čela. Caris pochopila, proč mu lidé přezdívají lev.

Seděl na stolci před svým stanem, elegantně oblečený v dvojbarevných přiléhavých kalhotách a kápi se zoubkovaným lemem. Žádnou zbroj ani zbraň neměl: Francouzi zmizeli a dokonce byly vyslány oddíly pomstychtivých vojáků, aby dohnaly a pobily všechny opozdilce. Kolem něj stála hrstka baronů.

Když mu Caris vyprávěla, jak s Mair hledaly potravu a přístřeší ve zničené Normandii, napadlo ji, jestli se král jejím popisem strádání necítí kritizován. Zdálo se však, že on o strádání lidí vůbec nepřemítá. Její pozoruhodné výkony ho těšily, jako by naslouchal někomu, kdo se zachoval statečně při ztroskotání lodi.

Nakonec se mu svěřila se svým zklamáním, když po vší té lopotě zjistila, že biskup Richard, u něhož doufala nalézt spravedlnost, je mrtvý. „Snažně prosím Tvoje Veličenstvo, abys přikázal kingsbridgeskému převorovi, že musí jeptiškám vrátit peníze, které ukradl."

Eduard se smutně usmál. „Jsi statečná žena, ale o politice nevíš nic," prohodil blahosklonně. „Král se nemůže zaplést do takového církevního sporu. To by nám všichni biskupové mlátili na protest do dveří."

Stát by se to mohlo, pomyslela si Caris, ovšem králi stejně nic nebrání vměšovat se do církevních záležitostí, kdykoli to vyhovuje jeho zájmům. Neřekla však nic.

Eduard pokračoval: „A tvé věci by to uškodilo. Církev by byla tak pobouřená, že by se proti našemu rozhodnutí postavil každý kněz, bez ohledu na podstatu problému." Usoudila, že na tom může něco být. Ovšem král není tak bezmocný, jak předstírá. „Vím, že na poškozené kingsbridgeské jeptišky budeš pamatovat," odpověděla. „Až budeš jmenovat nového kingsbridgeského biskupa, pověz mu prosím o naší záležitosti."

„Ovšem," přikývl král, ale Caris měla pocit, že na to zapomene.

Rozhovor zřejmě skončil, ale pak William poznamenal: „Veličenstvo, když jsi mě teď po otcově smrti laskavě povýšil na hraběte ze Shiringu, vzniká otázka, kdo se má stát lordem z Casteru."

„Ach, ano. Náš syn princ z Walesu navrhuje sira Ralpha Fitzgeralda, který byl povýšen do rytířského stavu za záchranu jeho života.“

Caris zamumlala: „Ach, ne!“

Král ji neslyšel, ale William ano a zřejmě měl stejné pocity. Své pobouření nedokázal skrýt: „Ralph byl psancem, provinil se četnými loupežemi, vraždami a znásilněními. Teprve vstupem do armády Tvého Veličenstva získal královskou milost.“

S králem to oproti Carisinu očekávání nijak nepohnulo. Odpověděl: „Ralph s námi nicméně bojuje už sedm let. Zaslouží si druhou šanci.“

„To vskutku ano,“ souhlasil diplomaticky William. „Ovšem vzhledem k potížím, které jsme s ním měli v minulosti, bych ho rád viděl, jak žije pár let usedle, než bude povýšen do šlechtického stavu.“

„Dobrá, budeš jeho vrchností a budeš si s ním muset poradit,“ rozhodl král. „Nebudeme ti ho vnucovat proti tvé vůli, ale princi hodně záleží na tom, aby Ralph dostal nějakou další odměnu.“ Král se na chvíli zamyslel a pak se zeptal: „Nemáš nějakou sestřenici na vdávání?“

„Mám, Matildu,“ přisvědčil William. „Říkáme jí Tilly.“

Caris ji znala. Tilly chodila do klášterní školy.

„Správně,“ přikývl král. „Po smrti rodičů byla v pěstounské péči tvého otce Rolanda. Jejímu otci patřily tři vesnice u Shiringu.“

„Tvoje Veličenstvo má dobrou paměť.“

„Provdej Matildu za Ralpha a dej mu vesnice jejího otce,“ řekl král.

Caris se zděsila. „Ale vždyť je jí teprve dvanáct!“ vybuchla.

William ji okřikl: „Psst!“

Král Eduard na ni chladně pohlédl. „Děti šlechty musejí dospívat velmi rychle, sestro. Královně Philippě bylo čtrnáct, když jsem se s ní oženil.“

Caris věděla, že by měla být zticha, ale nebyla toho schopná. Tilly je jen o čtyři roky starší než dcera, kterou mohla Caris mít, kdyby porodila Merthinovo dítě. „Mezi dvanácti a čtrnácti je velký rozdíl,“ namítla zoufale.

Mladý král byl ještě chladnější. „V přítomnosti krále vyjadřují lidé své mínění pouze v případě, že jsou vyzváni. A král se skoro nikdy neptá na mínění žen.“

Caris si uvědomila, že zvolila špatný přístup. Její námitka proti sňatku se nezakládala ani tolik na Tillyině věku, jako na Ralphově charakteru. „Znám Tilly,“ řekla. „Nemůžeš ji provdat za tu bestii Ralpha.“

Mair zděšeně zašeptala: „Caris! Pamatuj, s kým mluvíš!“

Eduard pohlédl na Williama. „Odveď ji, Shiringu, než řekne něco, co nelze přeslechnout.“

William vzal Caris za paži a pevnou rukou ji odvedl od krále. Mair je následovala. Caris slyšela, jak král vzadu říká: „Je mi jasné, jak v Normandii přežila – místní z ní museli mít hrůzu.“ Šlechtici kolem něj se rozesmáli.

„Tys musela zešílet!“ sykl William.

„Já?“ opáčila Caris. Byly teď mimo králův doslech, a tak zvýšila hlas. „V posledních šesti týdnech král zapříčinil smrt tisíců mužů, žen a dětí a spálil jim úrodu i domovy. A já jsem se snažila zachránit dvanáctiletou holčičku před sňatkem s vrahem. Pověz mi teď, lorde Williame, kdo z nás je šílený?“

51

Vroce 1347 měli rolníci ve Wigleigh špatnou úrodu. Vesničané dělali to, co dělali za takových časů vždy: jedli méně, odkládali nákup čepic a opasků a spali těsně vedle sebe, aby se zahřáli. Stará vdova Hubertsová zemřela dřív, než se čekalo, Janey Jonesová podlehla kašli, který by v dobrém roce mohla přežít, a novorozeně Joanny Davidové, které jinak mohlo mít naději na život, se nedožilo prvních narozenin.

Gwenda úzkostlivě hlídala své dva malé chlapce. Osmiletý Sam byl na svůj věk velký a silný: lidé říkali, že se podobá Wulfrikovi, ačkoli Gwenda věděla, že popravdě je jako jeho skutečný otec, Ralph Fitzgerald. Přesto Sam do prosince viditelně zhubl. David, pojmenovaný po Wulfrikově bratrovi, který zahynul při zřícení mostu, byl šestiletý. Byl malý a snědý a podobal se Gwendě. Chudá strava ho

oslabila a celý podzim se o něj pokoušela různá lehčí onemocnění: nachlazení, kožní vyrážka a pak kašel.

Navzdory tomu vzala oba chlapce s sebou, když šla s Wulfrikem dosít zimní pšenici na Perkinově půdě. Přes holá pole svištěl mrazivý vítr. Rozhazovala zrní do brázd a Sam s Davidem odháněli troufalé ptáky, kteří se pokoušeli zmocnit obilí dřív, než ho Wulfrik stihl zahrnout. Jak chlapci pobíhali, skákali a pokřikovali, Gwenda žasla nad tím, že tyto dvě dokonale fungující drobounké lidské bytosti pocházejí z jejího těla. Odhánění ptáků proměnili v jakousi soutěživou hru a Gwenda se obdivovala zázraku jejich představivosti. Kdysi byli součástí jejího těla a dnes mají myšlenky, o kterých ona nemá ani potuchy.

Běhali sem tam a bláto se jim lepilo na nohy. Rozlehlé pole lemoval rychle tekoucí potok a na druhém břehu stál valchovací mlýn, který před devíti lety postavil Merthin. Vzdálený rachot jeho bušících dřevěných kladiv teď doprovázel jejich práci. Mlýn spravovali dva výstřední bratři Jack a Eli – ani jeden se neoženil a oba byli bezzemci – a jeden učeň, jejich synovec. Byli mezi vesničany jediní, kdo tu zimu netrpěli v důsledku špatné sklizně: Mark Tkadlec jim celou zimu platil stejnou mzdu.

Byl to krátký zimní den. Gwenda a její rodina dokončili setí právě ve chvíli, kdy šedá obloha začala tmavnout a na vzdálené lesy padl mlžný soumrak. Všichni byli unavení.

Půl pytle zrní zbylo, a tak ho odnesli Perkinovi domů. Když se blížili k domu, spatřili z opačné strany přicházet Perkina. Kráčel vedle káry, na které se vezla jeho dcera Annet. Byli v Kingsbridgi prodat poslední loňská jablka a hrušky z Perkinových stromů.

Annet si stále udržovala dívčí postavu, třebaže jí už bylo dvacet osm a měla dítě. Na svůj mladistvý zjev se snažila poutat pozornost šaty, které pro ni byly příliš krátké, a půvabně rozcuchaným účesem. Vypadá směšně, myslela si Gwenda. Její mínění sdílely všechny ženy z vesnice, ale ani jeden muž.

Gwendu zarazilo, když spatřila, že Perkinova kára je plná ovoce. „Co se stalo?“ zeptala se.

Perkin se tvářil zasmušile. „Lidi v Kingsbridgi mají těžkou zimu jako my," odpověděl. „Nemají peníze, aby si koupili jablka. Budeme z nich muset udělat mošt."

To byla špatná zpráva. Gwenda ještě nikdy nezažila, že by se Perkin vrátil z trhu domů s takovým množstvím neprodaného zboží.

Annet si zřejmě žádné starosti nedělala. Natáhla ruku k Wulfrikovi a ten jí pomohl sestoupit z káry. Když došlápla na zem, klopýtla, padla na něj a opřela se mu rukou o hruď. „Hopla!" usmála se na něj a opět se narovnala. Wulfrik se potěšeně zarděl.

Ty slepej troubo, pomyslela si Gwenda.

Vešli do domu. Perkin se posadil ke stolu a manželka Peggy mu přinesla mísu domácí polévky. Ukrojil si tlustý krajíc z bochníku na stole. Peggy pak obsloužila svou rodinu. Annet, jejího manžela Billyho Howarda, Annetina bratra Roba a Robovu manželku. Trochu polévky dala i Annetině čtyřleté dceři Amabel a Robovým dvěma malým chlapcům. Potom vyzvala Wulfrika a jeho rodinu, aby se posadili.

Gwenda polévku hladově hltala. Byla hustší než polévka, kterou vaří ona: Peggy do ní dává tvrdý chléb, zatímco v Gwendině domácnosti chleba nikdy nevydrží tak dlouho, aby ztvrdl. Perkinova rodina dostala hrnky piva, ale Gwendě a Wulfrikovi pivo nenabídli: v těžkých dobách má pohostinnost své meze.

Perkin se choval příjemně k zákazníkům, ale jinak to byl protiva a atmosféra v jeho domě bývala vždy víceméně tísnivá. Rozmrzele vykládal o kingsbridgeském trhu. Většina obchodníků měla špatný den. Něco prodal jedině ten, kdo nabízel takové základní věci, jako je obilí, maso a sůl. Nově proslulé kingsbridgeské šarlatové sukno nekupoval nikdo.

Peggy rozsvítila lampu. Gwenda chtěla jít domů, ale čekali s Wulfrikem na mzdu. Chlapci začínali zlobit, pobíhali po místnosti a vráželi do dospělých. „Pomalu bude čas jít spát," prohodila, i když tomu tak ještě nebylo.

Wulfrik nakonec musel požádat: „Dal bys nám naši mzdu, Perkine? Půjdeme domů."

„Nemám peníze," oznámil Perkin.

Gwenda na něj vytřeštila oči. Za devět roků, co pro něj s Wulfrikem pracuje, nic takového ještě neřekl.

Wulfrik namítl: „Musíme mzdu dostat. Musíme jíst.“

„Copak jste nedostali polívku?“ opáčil Perkin.

Gwendu to pobouřilo. „Pracujeme za peníze, ne za polívku!“

„Eh, nemám peníze,“ opakoval Perkin. „Šel jsem na trh prodat jablka, ale nikdo je nekoupil, a tak mám víc jablek, než dokážeme sníst, a žádný peníze.“

Gwenda byla tak otřesená, že nevěděla co říct. Nikdy ji nenapadlo, že by jim Perkin mohl nezaplatit. Uvědomila si, že s tím nemůže nic dělat, a zamrazilo ji.

Wulfrik se pomalu zeptal: „A co s tím budeme dělat? Máme jít na Dlouhý pole a vybrat zrní ze země?“

„Budu vám prostě mzdu za tenhle tejden dlužit,“ odpověděl Perkin. „Zaplatím vám, až se to zlepší.“

„A příští tejden?“

„Ani příští tejden nebudu mít žádný peníze – odkud si myslíš, že bych je dostal?“

Gwendu napadlo: „Půjdeme za Markem Tkalcem. Třeba nás může zaměstnat ve valchovacím mlejně.“

Perkin zavrtěl hlavou. „Mluvil jsem s ním včera v Kingsbridgi a ptal jsem se, jestli vás nemůže zaměstnat. Prej ne. Neprodává dost látky. Bude dál zaměstnávat Jacka a Eliho a toho kluka a bude skladovat látku, dokud se obchodování nevzpamatuje, ale žádný další pracovníky vzít nemůže.“

Wulfrik byl zmatený. „Jak máme žít? Kdo ti na jaře zorá pole?“

„Můžete pracovat za stravu,“ navrhl Perkin.

Wulfrik pohlédl na Gwendu. Ta zadusila pohrdavé odmítnutí. Jsou s rodinou ve velkých potížích a tohle není chvíle, kdy si může dovolit kohokoli znepřátelit. Rychle uvažovala. Nemají moc na vybranou: buď jíst, nebo hladovět. „Budeme pracovat za stravu a ty nám budeš dlužit peníze,“ odpověděla.

Perkin zavrtěl hlavou. „Co navrhuješ, je možná slušný –“

„To je slušný!“

„Tak dobře, je to slušný, ale já to stejně udělat nemůžu. Nevím, kdy budu mít peníze. Vždyť bych vám o příští svatodušní neděli mohl dlužit libru! Můžete pracovat za jídlo, nebo nepracovat.“

„Musíš nás nakrmit všechny čtyři.“

„To jo.“

„Ale pracovat bude jen Wulfrik.“

„Já nevím –“

„Rodina potřebuje nejen jídlo. Děti potřebujou oblečení. Muž musí mít boty. Jestliže mě nemůžeš platit, budu muset najít nějakej jinej způsob, jak tyhle věci opatřit.“

„Jak?“

„Nevím.“ Odmlčela se. Žádnou představu popravdě neměla. Potlačila paniku. „Asi se zeptám, jak to dělá otec.“

Vmísila se Peggy: „Bejt tebou, tohle bych nedělala – Joby ti řekne, abys kradla.“

Gwendu to ranilo. Jakým právem zaujímá Peggy tento opovržlivý postoj? Joby nikdy nezaměstnával lidi, aby jim pak na konci týdne oznámil, že je nemůže zaplatit. Kousla se však do jazyka a smířlivě řekla: „Uživil mě osmnáct zim, i když mě nakonec prodal psancům.“

Peggy pohodila hlavou a rázně začala sbírat talíře ze stolu.

Wulfrik prohodil: „Měli bysme jít.“

Gwenda se nehýbala. Pokud má získat nějakou výhodu, musí ji získat teď. Jakmile opustí dům, Perkin bude považovat dohodu za uzavřenou a žádné další vyjednávání už nebude možné. Usilovně přemýšlela. Připomněla si, jak Peggy nalila pivo jenom své rodině, a žádala: „Nebudeš nás odbejvat zasmrádlou rybou a řídkým pivem. Budeme dostávat to samý jako tvoje rodina – maso, chleba, pořádný pivo, prostě budeme mít všechno jako vy.“

Peggy odmítavě frkla. Zřejmě se chystala dělat přesně to, čeho se Gwenda obávala.

Gwenda dodala: „Tedy pokud chceš, aby Wulfrik dělal stejnou práci jako ty a Rob.“ Všichni moc dobře věděli, že Wulfrik naděl víc práce než Rob a dvakrát tolik co Perkin.

„Tak dobře,“ souhlasil Perkin.

„A tohle je čistě nouzový řešení. Jakmile dostaneš peníze, musíš nám zase začít platit jako dřív – penci denně každýmu.“

„Jo.“

Nastala krátká odmlka. Wulfrik se zeptal: „Takže je to všechno?“

„Myslím, že jo,“ přikývla Gwenda. „Měli byste si na to s Perkinem plácnout.“

Potřásli si rukou.

Gwenda a Wulfrik sebrali děti a odešli. Nyní už byla úplná tma. Hvězdy se schovaly za mraky a oni museli hledat cestu ve světle problikávajícím škvírami v okenicích a kolem dveří. Naštěstí už šli od Perkinova domu ke svému aspoň tisíckrát.

Wulfrik rozsvítil lampu a rozdělal oheň, zatímco Gwenda uložila chlapce ke spaní. Nahoře sice byly ložnice – žili pořád v onom velkém domě, kde bydlívali Wulfrikovi rodiče –, ale kvůli teplu spali všichni v kuchyni.

Gwenda sklíčeně balila chlapce do přikrývek a ukládala je nedaleko ohniště. Ona sama vyrůstala s rozhodnutím, že nebude žít jako její matka, v neustálých obavách a nouzi. Toužila po nezávislosti, kousku půdy, pracovitém manželovi a rozumném pánovi. Wulfrik toužil dostat zpátky půdu, kterou obdělával jeho otec. Žádná z těchto tužeb se jim nesplnila. Gwenda je nuzák a její manžel nádeník bez půdy, jehož zaměstnavatel mu nemůže zaplatit ani penci denně. Skončila jsem přesně jako matka, pomyslela si; a byla příliš zahořklá, než aby plakala.

Wulfrik vzal z police kameninovou láhev a nalil si do dřevěného poháru pivo. „Užij si to,“ poznamenala rozmrzele Gwenda. „Teď si ho nějakou chvíli nebudeš moct koupit.“

Wulfrik prohodil: „Žasnu, že Perkin nemá peníze. Vedle Nathana Šafáře je nejbohatší ve vesnici.“

„Perkin má peníze,“ řekla Gwenda. „Pod krbem má džbán plnej stříbrnejch pencí. Viděla jsem to.“

„Tak proč nám nezaplatí?“

„Nechce sahat do úspor.“

Wulfrika to ohromilo. „Takže kdyby chtěl, zaplatit by nám mohl?“

„Samozřejmě.“

„Tak proč budu pracovat za jídlo?“

Gwenda si netrpělivě odfrkla. Wulfrik chápe moc pomalu. „Protože jediná jiná možnost by byla nepracovat vůbec.“

Wulfrik cítil, že byli podvedeni. „Měli jsme trvat na penězích.“

„Proč jsi na nich tedy netrval?“

„Nevěděl jsem o tom džbánu s pencema pod krbem.“

„Ty si proboha myslíš, že člověk tak bohatej jako Perkin může zchudnout, když se mu nepodaří prodat jednu káru jablek? Od chvíle, kdy před deseti lety získal akry tvýho otce, má nejvíc půdy ze všech ve Wigleigh. Samozřejmě že má úspory!“

„Ano, rozumím.“

Upírala pohled do ohně, zatímco Wulfrik dopil pivo, a pak šli spát. Objal ji a ona mu spočinula hlavou na hrudi, ale milovat se nechtěla. Byla příliš rozhněvaná. Napomínala se, že by si to neměla vylévat na manželovi: to Perkin je nechal na holičkách, ne Wulfrik. Jenže ona se vlastně na Wulfrika hněvá – zuří. Když vycítila, že Wulfrik usíná, uvědomila si, že její hněv se netýká mzdy. To byla jen taková smůla, která čas od času postihuje každého, jako špatné počasí nebo plíseň ječmene.

Co tedy?

Vzpomněla si, jak Annet spadla na Wulfrika, když sestupovala z káry. Když si připomněla Annetin koketní úsměv a Wulfrikovo potěšené zardění, měla chuť vrazit mu facku. Mám na tebe vztek, protože ta neschopná koketa s prázdnou hlavou z tebe pořád dokáže udělat takového pitomečka.

V neděli před Vánocemi se po bohoslužbě konal v kostele panský soud. Bylo chladno a vesničané zabalení do plášťů a houní se choulili v houfu. Předsedal Nathan Šafář. Místní pán, Ralph Fitzgerald, nebyl ve Wigleigh už celé roky. Tím líp, myslela si Gwenda. Kromě toho nyní je z něj sir Ralph se třemi dalšími vesnicemi ve svém lenním panství, a tak nejeví velký zájem o volská spřežení a pastvu pro dobytek.

Minulý týden zemřel Alfred Shorthouse. Byl to bezdětný vdovec s deseti akry. „Nemá žádný dědice," oznámil Nate Šafář. „Perkin je ochotný převzít jeho půdu."

Gwendu to překvapilo. Jak může Perkin uvažovat o převzetí další půdy? Vyvedlo ji to z míry natolik, že nedokázala ihned reagovat; jako první promluvil dudák Aaron Appletree. „Alfred na tom byl mizerně se zdravím už od léta," připomněl. „Nestihl podzimní orbu a nezasel zimní obilí. Všechnu tuhle práci je třeba udělat. Perkin bude mít i tak plný ruce práce."

Nate zaútočil: „Žádáš snad o tu půdu ty sám?"

Aaron zavrtěl hlavou. „Za pár let, až budou mi chlapci dost velký, aby mi pomáhali, po takový šanci skočím," odpověděl. „Teď bych na to nestačil."

„Já to zvládnu," prohlásil Perkin.

Gwenda se zamračila. Nate očividně chce, aby tu půdu dostal Perkin. Bezpochyby mu slíbil úplatek. Ona dobře ví, že Perkin má peníze, ale neměla velký zájem o odhalení Perkinovy licoměrnosti. Přemýšlela, jak by situaci mohla využít ve vlastní prospěch a dostat rodinu z bídy.

Nate nadhodil: „Mohl by sis vzít dalšího nádeníka, Perkine."

„Počkej moment," zarazila ho Gwenda. „Perkin nemůže zaplatit ani nádeníky, který už má. Jak by mohl převzít další půdu?"

Perkina to šokovalo, ale stěží mohl popřít, co Gwenda říká, a tak zůstal zticha.

Nate zavrčel: „Dobrá, kdo jinej si s tím může poradit?"

Gwenda rychle odpověděla: „My to vezmeme."

Nate vypadal překvapeně.

Rychle dodala: „Wulfrik pracuje za jídlo. Já žádnou práci nemám. Potřebujeme půdu."

Všimla si, že několik hlav přikyvuje. Nikomu ve vesnici se nelíbilo, co tenkrát Perkin udělal. Všichni se báli, že by jednoho dne mohli skončit ve stejné situaci.

Nate viděl nebezpečí, že se jeho plán zhatí. „Nemůžete si dovolit poplatek," namítl.

„Budeme platit po troškách."

Nate zavrtěl hlavou. „Chci nájemce, co může zaplatit rovnou.“ Rozhlédl se po shromážděných vesničanech. Jenže nikdo se nenabídl. „Davide Johnsi?“

David byl muž středního věku, jehož synové měli svou vlastní půdu. „Před rokem bych na to kejvnul,“ povzdechl si. „Jenže ten déšť o žních mě srazil na kolena.“

Nabídka deseti dalších akrů by mezi ctižádostivějšími vesničany za jiných okolností vyvolala boj, jenže tohle byl špatný rok. Gwenda a Wulfrik na tom byli jinak. Wulfrik totiž nikdy nepřestal toužit po vlastní půdě. Alfredovy akry se nevyrovnaly Wulfrikovu dědictví, ale byly lepší než nic. Gwenda a Wulfrik se každopádně nacházeli v zoufalé situaci.

Aaron Appletree navrhl: „Dej to Wulfrikovi, Nate. Je to pracant, udělá orbu včas. A ty dva si zasloužej trochu štěstí – smůly si už užili víc než dost.“

Nate vypadal rozladěně, ale ze strany rolníků se ozývaly hlasité projevy souhlasu. Navzdory své chudobě se Wulfrik s Gwendou těšili úctě vesničanů.

Byla to výjimečná shoda okolností; mohla Gwendu a její rodinu nasměrovat na cestu k lepšímu životu a Gwenda pociťovala rostoucí vzrušení, neboť se to začínalo zdát možné.

Nate se však stále tvářil pochybovačně. „Sir Ralph Wulfrika nenávidí,“ připomněl.

Wulfrik zvedl ruku k obličeji a dotkl se jizvy od Ralphova meče.

„Já vím,“ přisvědčila Gwenda. „Jenže Ralph tu není.“

52

Když den po bitvě u Kresčaku zemřel hrabě Roland, postoupilo po společenském žebříčku několik lidí. Jeho starší syn William se stal hrabětem, vrchností shiringského hrabství, a podléhal nyní přímo králi. Williamův bratranec sir Edward Courthouse se stal lordem z Casteru, převzal vládu nad čtyřiceti vesnicemi tohoto lenního panství jako podnájemce hraběte a přestěhoval se do bývalého domu Williama a Philippy v Casterhamu. A sir Ralph Fitzgerald se stal lordem z Tenche.

Následujících osmnáct měsíců se nikdo z nich domů nevrátil. Všichni měli napilno: putovali s králem a zabíjeli Francouze. Potom v roce 1347 válka dospěla do mrtvého bodu. Angličané se zmocnili velice cenného přístavního města Calais a udrželi si ho. Jinak se po deseti letech války neměli dohromady čím pochlubit – samozřejmě kromě velmi velké kořisti.

V lednu 1348 se Ralph ujal svého nového majetku. Tench byla velká vesnice se stovkou rolnických rodin a panství zahrnovalo ještě dvě nedaleké menší vesnice. Podržel si i vesnici Wigleigh vzdálenou půl dne jízdy na koni.

Když Ralph projížděl Tenchí, pociťoval hrdost. Na tento okamžik se těšil. Poddaní se uklánějí a jejich děti čučí. Je pánem každého zdejšího člověka a majitelem každého stavení.

Panské sídlo se nacházelo na ohrazeném pozemku. Když Ralph vjížděl dovnitř, následován vozem s kořistí z Francie, ihned si všiml, že ochranné zdi se už dávno sesypaly. Napadlo ho, jestli by je neměl znovu postavit. Měšťané v Normandii zanedbali obranná opatření a pro Eduarda III. pak bylo poměrně snadné jejich města obsadit. Na druhou stranu pravděpodobnost vpádu do jižní Anglie je nyní velmi malá. Hned na počátku války Angličané zničili francouzskou flotilu u přístavu Sluys a od té doby ovládali mořský kanál, který obě země odděluje. Kromě menších pirátských výpadů se všechny boje po bitvě u Sluys vedly na francouzské půdě. Po zralé úvaze mu nepřipadalo nutné zdi kolem pozemku obnovovat.

Objevilo se několik podkoních a ti odvedli koně. Ralph zanechal Alana Fernhilla na místě, aby dohlížel na vykládání, a vydal se k domu. Kulhal: zraněná noha po dlouhé jízdě vždy bolela. Tench Hall byl kamenný panský dům. Ralph s uspokojením zaznamenal, že to je působivá stavba, třebaže oprav bude zapotřebí – není divu, vždyť od smrti otce lady Matildy se tu nebydlelo. Dům měl moderní řešení. Ve starobylých domech býval lordův soukromý pokoj jakoby dodatečně přilepený k nejdůležitější hlavní síni, ale zde, jak Ralph viděl, domácí pokoje zabírají polovinu budovy.

Vstoupil do hlavní síně a otráveně zjistil, že tu je hrabě William.

Na opačném konci místnosti stálo velké křeslo z tmavého dřeva s ozdobně vyřezávanými mocnými symboly: s anděly a lvy na opě-

radle a opěrkách pro ruce a se zbraněmi, hady a nestvůrami na zadním opěradle. Očividně to bylo křeslo pána domu. Ale sedí v něm William.

Značná část Ralphova potěšení vyprchala. Nemůže se těšit z vlády nad novým panským domem, když na něj dohlíží jeho vlastní vrchnost. Bylo by to jako jít do postele s nějakou ženou, zatímco manžel naslouchá za dveřmi.

Zamaskoval nelibost a formálně hraběte Williama pozdravil. Hrabě mu představil muže, který stál vedle něj. „Tohle je Daniel. Je tady dvacet let šafářem, a dokud byla Tilly malá, v zastoupení mého otce se o všechno dobře staral."

Ralph vzal šafáře odměřeně na vědomí. Williamův vzkaz byl jasný: chce, aby Ralph dovolil Danielovi pokračovat v práci. Jenže Daniel býval mužem hraběte Rolanda a nyní by byl mužem hraběte Williama. Ralph neměl v úmyslu ponechat své panství pod správou Williamova muže. Jeho šafář bude loajální pouze jemu.

William netrpělivě čekal, že Ralph o Danielovi něco řekne. Ralph se však nehodlal do takového rozhovoru pouštět. Před deseti lety by skočil do hádky rovnýma nohama, jenže za dobu strávenou s králem se hodně naučil. Neměl povinnost žádat hraběte o souhlas s tím, jakého šafáře si vybere, a tak o tom vůbec nebude mluvit. Až William odejde, oznámí Danielovi, že ho pověřuje jinými povinnostmi.

William i Ralph chvíli tvrdohlavě mlčeli, ale pak se mrtvý bod prolomil. Na domácím konci síně se otevřely velké dveře a vešla vysoká a elegantní lady Philippa. Ralph ji neviděl už mnoho let, ale jeho mladistvá vášeň se vrátila prudce jako úder pěstí a vyrazila mu dech. Philippa byla starší – tušil, že jí musí být čtyřicet –, ale byla v nejlepších letech. Možná je trošku silnější, než jak si pamatoval, a boky má zaoblenější a prsa plnější, avšak to jen přispívá k její přitažlivosti. Stále se nese jako královna. Pohled na ni v něm jako vždy vyvolal rozčilující otázku, proč takovou manželku nemůže mít on.

V minulosti ho sotva uznala za hodna pohledu, ale dnes se usmívala, potřásla mu rukou a zeptala se: „Seznamuješ se s Danielem?"

I ona chtěla, aby dál zaměstnával hraběcího sluhu, proto ta zdvořilost. O to větší důvod se toho chlapa zbavit, pomyslel si s požitkem. „Právě jsem dorazil," odpověděl nezávazně.

Philipa mu vysvětlila, proč tu s manželem jsou. „Chtěli jsme být přítomni, až se setkáš s malou Tilly – patří k nám do rodiny."

Ralph přikázal jeptiškám z kingsbridgeského převorství, aby sem dnes jeho snoubenku přivedly. Jeptišky strkají do všeho nos a očividně sdělily hraběti Williamovi, co se děje. „Lady Matilda byla svěřenkyně hraběte Rolanda, budiž mu země lehká," odpověděl Ralph s důrazem na to, že poručnictví skončilo s Rolandovou smrtí.

„Ano – a já jsem očekávala, že král převede poručnictví na mého manžela, Rolandova dědice." Bylo jasné, že by tomu Philippa dala přednost.

„Jenže on to neudělal," řekl Ralph. „Dal ji mně, abych si ji vzal." Třebaže se žádný obřad zatím neuskutečnil, dívka okamžitě připadla na zodpovědnost Ralphovi. Přesně vzato, William a Philippa si tu dnes nemají co hrát na Tillyiny rodiče. Ovšem William je Ralphova vrchnost, a tak ho může navštěvovat, kdykoli se mu zlíbí.

Ralph nechtěl vyvolávat s Williamem žádný spor. Pro Williama by bylo až příliš snadné znepříjemnit mu život. Na druhou stranu nový hrabě zde překračuje své pravomoci – patrně pod tlakem manželky. Ovšem Ralph se nenechá zastrašovat. Za posledních sedm let získal sebedůvěru a dokáže si ubránit takovou nezávislost, na jakou má nárok.

Každopádně ho těšilo, že se dostal do křížku s Philippou. Poskytlo mu to důvod, aby na ni civěl. Spočinul pohledem na rozhodné linii její brady a na jejích plných rtech. Navzdory své povýšenosti je nucena s ním mluvit. Byl to nejdelší rozhovor, který s ní kdy vedl.

„Tilly je velmi mladá," prohodila Philippa.

„Letos jí bude čtrnáct," připomněl jí Ralph. „V tomhle věku se naše královna vdávala za krále – jak sám král zdůraznil mně i hraběti Williamovi po bitvě u Kresčaku."

„Bezprostředně po bitvě nemusí být nejlepší chvíle k rozhodování o osudu mladičké dívky," namítla Philippa tišeji.

Ralph to nehodlal ponechat bez povšimnutí. „Pokud jde o mě, já osobně se cítím zavázán vyhovět rozhodnutí Jeho Veličenstva."

„Stejně jako my všichni," zamumlala.

Ralph cítil, že ji zdolal. Byl to sexuální pocit, téměř jako by se s ní vyspal. Spokojeně se obrátil k Danielovi. „Moje nastávající manželka má dorazit před večeří," oznámil mu. „Dohlídni na to, abysme měli pořádnou hostinu."

Philippa se vmísila: „Už jsem to zařídila."

Ralph pomalu otočil hlavu, až na ní opět spočinul pohledem. Tím, že vstoupila do jeho kuchyně a udílela příkazy, překročila hranice slušnosti.

Věděla to a zrudla. „Nevěděla jsem, kdy sem dorazíš," pokusila se o vysvětlení.

Ralph mlčel. Neomluvila se, ale byl spokojený, že ji přinutil k vysvětlení – to je velký ústupek pro tak hrdou ženu.

Před chvílí se zvenčí ozval dusot koňských kopyt a teď vešli dovnitř Ralphovi rodiče. Neviděl je už několik let a spěchal se s nimi obejmout.

Oběma bylo už dost přes padesát, ale Ralphovi připadalo, že matka stárne rychleji. Vlasy měla bílé a obličej samou vrásku. Při chůzi se poněkud hrbila, jako to dělávají starší ženy. Otec vypadal statněji. Zčásti se o to přičinilo vzrušení z tohoto setkání: rděl se pýchou a třásl Ralphovi rukou, jako by pumpoval vodu ze studně. V jeho rusém vousu však nebylo ani stopy po šedi a štíhlá postava stále vypadala čiperně. Oba měli nové oblečení – Ralph jim poslal peníze. Sir Gerald se pyšnil těžkým vlněným kabátcem a lady Maud kožešinovým pláštěm.

Ralph luskl prsty na Daniela. „Přines víno," přikázal mu. Chvíli se zdálo, že šafář snad bude protestovat, aby se s ním nezacházelo jako se sluhou. Pak spolkl pýchu a spěchal do kuchyně.

Ralph pokračoval: „Hrabě Williame, lady Philippo, dovolte, abych vám představil svýho otce, sira Geralda, a matku, lady Maud."

Bál se, že William a Philippa budou pohlížet na jeho rodiče spatra, ale oni se na ně docela zdvořile pousmáli.

Gerald se obrátil k Williamovi: „Býval jsem spolubojovníkem tvého otce, budiž mu země lehká. Vlastně jsem tě, hrabě Williame, znával jako chlapce, i když ty se na mě pamatovat nebudeš."

Ralph by si spíš přál, aby otec nepřivolával pozornost ke své zářné minulosti. Jenom to zdůrazňuje hloubku jeho pádu.

William si toho však zřejmě nevšiml. „Víš co, mám dojem, že se na tebe pamatuju," odpověděl. Patrně se jen choval zdvořile, ale Geralda to velmi potěšilo. „Samozřejmě si tě připomínám jako obra, aspoň sedm stop vysokého," dodal William.

Gerald byl malé postavy a teď se radostně rozesmál.

Maud se rozhlédla kolem sebe a poznamenala: „Bože, to je krásný dům, Ralphe."

„Chtěl jsem ho vyzdobit všema pokladama, co jsem přivezl z Francie," pochlubil se. „Ale dorazil jsem teprve teď."

Kuchyňská pomocnice přinesla džbán s vínem a na tácu poháry a všichni se občerstvili. Víno je dobré, z Bordeaux, všiml si Ralph, svěží a sladké. Všechna čest Danielovi, že udržuje tak dobré zásoby, pomyslel si nejprve. Potom si však uvědomil, že tu mnoho let nebyl nikdo, kdo by ho pil – samozřejmě kromě Daniela.

Zeptal se matky: „Něco nového s mým bratrem Merthinem?"

„Daří se mu moc dobře," odpověděla hrdě. „Oženil se, má dceru a je bohatý. Staví palác pro rodinu Buonaventury Caroliho."

„Ale řekl bych, že *conteho* z něj ještě neudělali, co?" Ralph předstíral, že žertuje, avšak poukazoval na skutečnost, že Merthin navzdory všem úspěchům nezískal šlechtický titul, a že to on, Ralph, splnil otcovy naděje a vrátil rodinu do šlechtického stavu.

„Zatím ne," přisvědčil otec rozzářeně, jako by skutečně bylo možné, že se z Merthina stane italský *conte*. Ralpha to rozladilo, ale jen na chvíli.

Matka požádala: „Můžeme se podívat na naše pokoje?"

Ralph zaváhal. Co míní slovy „naše pokoje"? Hlavou se mu mihla strašlivá myšlenka, že se rodiče třeba domnívají, že tu budou bydlet. To nemůže dopustit. Byli by neustálou připomínkou let rodinné hanby. Kromě toho by ho všelijak omezovali. Na druhou stranu si teď uvědomil, že by pro šlechtice byla ostuda, kdyby nechal rodiče žít v jednopokojovém domku jako chráněnce převorství.

Bude si to muset promyslet. Prozatím odpověděl: „Ještě jsem neměl možnost podívat se na soukromou část domu. Doufám, že vám na pár nocí zajistím pohodlí."

„Na pár nocí?“ podivila se matka rychle. „Ty nás chceš poslat zpátky do toho brlohu v Kingsbridgi?“

Ralpha urazilo, že se o tom zmiňuje před Williamem a Philippou. „Myslím, že na bydlení tady pro vás není místo.“

„Jak to víš, když ses na pokoje ještě ani nepodíval?“

Přerušil je Daniel. „Je tu nějaký vesničan z Wigleigh, sire Ralphe – jménem Perkin. Chce tě pozdravit a projednat s tebou něco naléhavého.“

Normálně by mu Ralph vynadal, že se plete do rozhovoru, ale při této příležitosti byl vděčný za odvedení pozornosti. „Podívej se na ty pokoje, matko,“ řekl. „Já vyřídím toho vesničana.“

William a Philippa se odebrali s jeho rodiči na obhlídku domácí části domu a Daniel přivedl ke stolu Perkina. Perkin byl servilní jako vždy. „Jsem tak šťastnej, že vidím tvoje lordstvo v naprostým v pořádku po těch francouzskejch válkách,“ drmolil snaživě.

Ralph se podíval na levou ruku se třemi chybějícími prsty. „Hm, skoro v naprostým pořádku,“ opravil ho.

„Všichni lidi ve Wigleigh litujou tvejch zranění, můj pane, ale ta odměna! Rytířskej titul, tři další vesnice a lady Matilda jako nevěsta!“

„Děkuju ti za blahopřání, ale jakou naléhavou záležitost potřebuješ projednat?“

„Můj pane, je to krátký. Alfred Shorthouse umřel, nenechal po sobě nikoho, kdo by zdědil jeho deset akrů, a já jsem se nabídnul, že tu půdu převezmu, i když časy jsou moc zlý, hlavně po těch bouřkách v srpnu –“

„Počasí vynecháme.“

„Zajisté. Stručně a krátce, Nathan Šafář udělal rozhodnutí, který se ti, jak myslím, nebude líbit.“

Ralph byl netrpělivý. Bylo mu úplně jedno, který rolník bude hospodařit na Alfredových deseti akrech. „Ať Nathan rozhodl jakkoli –“

„Dal tu půdu Wulfrikovi.“

„Aha.“

„Některý vesničani říkají, že si ji Wulfrik zaslouží, protože žádnou půdu nemá. Nemůže ale zaplatit poplatek a stejně –“

„Nemusíš mě přesvědčovat," přerušil ho Ralph. „Nestrpím, aby na mým panství držel půdu tenhle buřič."

„Děkuju ti, můj pane. Mám říct Nathanu Šafářovi, že si přeješ, abych těch deset akrů dostal já?"

„Jo," přikývl Ralph. Viděl, jak se ze soukromé části vynořují hrabě a hraběnka s jeho rodiči hned za zády. Mávnutím ruky Perkina propustil.

V tu chvíli dorazila lady Matilda.

Vešla do síně v doprovodu dvou jeptišek. Jedna z nich byla bývalá Merthinova přítelkyně Caris – ta, co se pokoušela přesvědčit krále, že Matilda je na vdávání příliš mladá. Po druhém boku měla jeptišku, která putovala s Caris do Kresčaku, ženu s andělskou tváří, jejíž jméno Ralph neznal. Za nimi, patrně jako jejich osobní strážce, kráčel jednoruký mnich, který před devíti lety tak chytře zajal Ralpha, bratr Thomas.

Uprostřed byla Tilly. Ralph okamžitě pochopil, proč ji jeptišky chtěly ochránit před manželstvím. V obličeji měla výraz dětské nevinnosti, na nose pihy a mezi dvěma předními zuby mezeru. Rozhlížela se kolem sebe vyděšenýma očima. Caris zdůraznila její dětské vzezření tím, že jí oblékla obyčejné bílé roucho jeptišek a prostou čapku, ale oblečení nedokázalo zakrýt ženské křivky těla. Caris si očividně přála, aby Tilly vypadala pro manželský svazek příliš mladá. Na Ralpba to však mělo účinek přesně opačný.

Ralph se naučil v králových službách mimo jiné tomu, že v mnoha situacích se muž může ujmout vedení prostě tím, že promluví první. Hlasitě pronesl: „Pojď sem, Tilly."

Dívka vykročila a došla k němu. Její doprovod zaváhal, ale pak zůstal na místě.

„Jsem tvůj manžel," oznámil jí Ralph. „Jmenuju se sir Ralph Fitzgerald, lord z Tenche."

Vypadala zděšeně. „Jsem šťastná, že tě poznávám, pane."

„Tohle je teď tvůj domov, stejně jako když jsi byla dítě a tvůj otec tu byl lordem. A ty jsi teď lady z Tenche, stejně jako kdysi tvoje matka. Jsi šťastná, že jsi zpátky ve svým rodným domě?"

„Ano, můj pane." Ať vypadala jakkoli, šťastně určitě ne.

„Jeptišky tě určitě poučily, že musíš bejt poslušná manželka a dělat všechno, abys potěšila manžela, kterej je tvým pánem.“

„Ano, můj pane.“

„A tady je moje matka a můj otec, který jsou teď i tvoje rodiče.“ Udělala malé pukrle před Geraldem a Maud. Ralph ji vyzval: „Pojď sem.“ Natáhl ruce.

Tilly se také bezděčně natáhla, pak spatřila jeho znetvořenou levici. Vyjekla a ucukla.

Ralph už měl na rtech zlostnou nadávku, ale potlačil ji. S jistou námahou se přinutil promluvit lehkým tónem. „Neboj se mojí zraněný ruky,“ uklidňoval ji. „Měla bys na to bejt hrdá. O ty prsty jsem přišel ve službě králi.“ S očekáváním držel obě paže natažené před sebou.

Přemohla se a ruce uchopila.

„Teď mě můžeš políbit, Tilly.“

Seděl a ona před ním stála. Předklonila se a nastavila mu tvář. Ralph jí položil zraněnou ruku za hlavu, otočil jí obličej a pak ji políbil na rty. Vycítil její nejistotu a vytušil, že ji ještě žádný muž nelíbal. Setrvával s ústy na jejích, zčásti proto, že byly tak sladké, a zčásti proto, aby rozlítil přihlížející. Potom zvolna a s rozvahou přitiskl zdravou ruku na její hruď a nahmatal prsy. Byly plné a zaoblené. Není to žádné dítě.

Pustil ji a spokojeně si oddechl. „Musíme mít brzy svatbu,“ rozhodl. Obrátil se ke Caris, jež viditelně potlačovala hněv. „V kingsbridgeský katedrále, od neděle za čtyři tejdny.“ Pohlédl na Philippu, ale oslovil Williama. „Vzhledem k tomu, že sňatek bude uzavřen na výslovný přání Jeho Veličenstva krále Eduarda, bylo by mi ctí, kdyby ses zúčastnil, hrabě Williame.“

William odměřeně přikývl.

Poprvé promluvila Caris. „Sire Ralphe, kingsbridgeský převor ti posílá pozdravy a vzkazuje, že by mu bylo ctí obřad vykonat, pokud si to ovšem nebude přát učinit nový biskup.“

Ralph vlídně kývl hlavou.

Caris pak dodala: „Ovšem my, kdo jsme měli toto dítě na starosti, jsme přesvědčeni, že je ještě příliš mladá na to, aby žila manželským životem.“

Philippa se přidala: „Souhlasím.“

Promluvil Ralphův otec. „Víš, synu, já jsem čekal celé roky, než jsem se s tvou matkou oženil.“

Ralph neměl chuť znovu poslouchat tu historku. „Na rozdíl od tebe, otče, mně přikázal král, abych se s lady Matildou oženil.“

Matka usoudila: „Možná bys měl počkat, synu.“

„Čekám už víc než rok! Bylo jí dvanáct, když mi ji král dal.“

Caris navrhla: „Ožeň se s tím dítětem, ano, s veškerou slávou – ale pak jí dovol, aby se ještě na rok vrátila do kláštera. Nech ji dorůst do plného ženství. Potom si ji odveď domů.“

Ralph pohrdavě zasupěl. „Za rok můžu bejt po smrti, zvlášť jestli se král rozhodne vrátit do Francie. A Fitzgeraldové potřebujou dědice.“

„Ona je dítě –“

Ralph jí zvýšeným hlasem skočil do řeči: „Žádný dítě – jen se na ni podívej! Ani ty pitomý klášterní hadry nezakryjou její prsa.“

„To je dětské sádlíčko –“

„Má ženský ochlupení?“ dorážel Ralph.

Tilly při jeho hulvátské přímosti zalapala po dechu a tváře jí zrudly studem.

Caris zaváhala.

Ralph pokračoval: „Možná by ji měla moje matka prohlídnout a říct mi to.“

Caris zavrtěla hlavou. „To nebude nutné. Tilly má chloupky tam, kde je má žena a dítě nikoli.“

„To jsem věděl. Už jsem viděl –“ Ralph se zarazil. Uvědomil si, že nechce, aby všichni tady věděli, za jakých okolností viděl nahá těla dívek v Tillyně věku. „Vytušil jsem to podle její postavy,“ opravil se a uhnul matčinu pohledu.

Do Carisina hlasu se vmísil zřídka slýchaný prosebný tón. „Ale, Ralphe, způsobem myšlení to je pořád ještě dítě.“

Kašlu na její způsob myšlení, mihlo se mu hlavou, ale neřekl to. „Má čtyři tejdny na to, aby se naučila, co nezná,“ odpověděl. Významně na Caris pohlédl. „Jsem si jistej, že ji můžeš naučit všechno.“

Caris se zarděla. Od jeptišek se samozřejmě neočekává, že znají manželské důvěrnosti, ale ona bývala dívkou jeho bratra.

Matka se opět vmísila: „Třeba nějaký kompromis –“

„Prostě tomu nerozumíš, matko, jasný?“ přerušil ji hrubě. „O její věk ve skutečnosti nikomu nejde. Kdybych si měl vzít dceru kingsbridgeskýho řezníka, bylo by jim úplně volný, jestli jí je třeba devět. Jde o to, že Tilly je ze šlechtickýho rodu, copak to nevidíš? Oni si myslí, že jsou něco lepšího než my!“ Věděl, že křičí, a viděl ohromené obličeje všech kolem, ale nedbal toho. „Nechtějí, aby si sestřenice hraběte ze Shiringu vzala syna zchudlýho rytíře. Chtějí to manželství oddálit v naději, že padnu ve válce dřív, než bude naplněný.“ Otřel si ústa. „Jenže tenhle syn zchudlýho rytíře bojoval v bitvě u Kresčaku a zachránil život prince z Walesu. Tohle je to jediný, na čem králi záleží.“ Postupně pohlédl na všechny kolem sebe: na povýšeného Williama, pohrdlivou Philippu, zuřivou Caris a udivené rodiče. „Měli byste se tedy smířit se skutečností. Ralph Fitzgerald je rytíř a lord a králův spolubojovník. A ožení se s lady Matildou, sestřenicí hraběte – ať se vám to líbí, nebo ne!“

Chvíli všichni ohromeně mlčeli.

Nakonec se Ralph obrátil na Daniela: „Můžeš podávat večeři.“

53

Na jaře 1348 se Merthin probudil jakoby z děsivého snu, který si dobře nepamatuje. Cítil se vyděšený a slabý. Otevřel oči do místnosti osvětlené zářivými slunečními paprsky pronikajícími dovnitř pootevřenými okenicemi. Viděl vysoký strop, bílé stěny, červenou dlažbu. Vzduch byl vlahý. Pomalu se vracel do skutečnosti. Je ve své ložnici, ve svém domě, ve Florencii. Byl nemocný.

Nejprve si připomněl nemoc. Začala kožní vyrážkou, fialovočernými skvrnami na hrudi, pak na pažích a nakonec po celém těle. Krátce poté se mu udělala bolestivá zduřelina v podpaží. Měl horečku, potil se v posteli, a jak se svíjel, zamotával se do prostěradel. Zvracel a vykašlával krev. Napadlo ho, že zemře. Nejhorší ze všeho byla strašlivá, neuhasitelná žízeň, která v něm vyvolávala touhu vrhnout se s otevřenými ústy do řeky Arno.

Nebyl jediný, kdo trpěl. Hrozná nemoc postihla tisíce, desítky tisíc Italů. Polovina dělníků na jeho staveništích zmizela, stejně jako většina služebnictva z jeho domácnosti. Téměř každý, kdo onemocněl, do pěti dnů zemřel. Chorobu nazývali *la moria grande,* velká smrt.

On však žije.

Měl vtíravý pocit, že za nemoci dospěl k závažnému rozhodnutí, ale nemohl si vzpomenout k jakému. Chvíli se soustředil. Čím usilovněji přemýšlel, tím byly myšlenky nepolapitelnější, až se nakonec rozplynuly.

Posadil se v posteli. Cítil slabost v končetinách a chvíli se mu motala hlava. Měl na sobě čistou plátěnou noční košili a přemýšlel, kdo mu ji oblékl. Po chvíli si stoupl.

Vlastní čtyřpodlažní dům s nádvořím. Navrhl ho a postavil sám, s rovným průčelím, nikoli s tradičními přesahujícími podlažími, a s takovými architektonickými prvky, jako jsou klenuté okenní oblouky a klasické sloupy. Sousedé to nazývali *palagetto,* palácek. To bylo před sedmi lety. Několik úspěšných florentských kupců ho požádalo, aby jim také postavil *palagetti*, a tím začala jeho kariéra.

Florencie byla republika, neměla žádného vládnoucího prince či vévodu, ale ovládala ji elita hašteřících se kupeckých rodin. Ve městě žily tisíce tkalců, ale skutečného bohatství se domohli jen velcí obchodníci. Ti utráceli peníze za stavbu velkolepých domů, a Florencie se tak stala pro talentovaného mladého architekta dokonalým místem.

Došel ke dveřím a zavolal manželku. „Silvie! Kde jsi?“ Po deváti letech mu teď připadalo zcela přirozené mluvit toskánským nářečím.

Pak si vzpomněl. Silvia také onemocněla. Stejně jako jejich tříletá dcera. Ta se jmenuje Laura, ale všichni přijali její dětskou výslovnost a říkali jí Lolla. Srdce se mu sevřelo strašlivým strachem. Je Silvie naživu? Je naživu Lolla?

Dům byl tichý. Náhle si uvědomil, že tiché je i město. Podle sklonu slunečních paprsků vnikajících do pokojů bylo zřejmé, že je dopoledne. Měl by tedy slyšet volání pouličních prodavačů, klapot

koňských kopyt a rachocení dřevěných kár i šum tisíců rozhovorů v pozadí – neozývalo se však nic.

Vyšel po schodech nahoru. Byl tak zesláblý, že sotva popadal dech. Strčil do dveří dětského pokoje. Zdálo se, že je prázdný. Vyrazil mu chladný pot. Byla tu Lollina postýlka, skříňka na její oblečení, bedna s hračkami a miniaturní stolek se dvěma malinkými židličkami. Pak uslyšel nějaký zvuk. V koutě seděla na podlaze Lolla v čistých šatičkách a hrála si s dřevěným koníkem. Merthin přidušeně vykřikl úlevou. Uslyšela ho a zvedla hlavu. „Táta," poznamenala věcně.

Merthin ji zvedl a objal. „Ty žiješ," pronesl anglicky.

Ze sousedního pokoje se ozvaly kroky a vešla Maria. Šedovlasá padesátnice byla Lollinou chůvou. „Pane!" zvolala. „Ty jsi vstal – je ti líp?"

„Kde je paní?" zeptal se.

Maria se zasmušila. „Je mi to tak líto, pane," odpověděla. „Paní zemřela."

Lolla řekla: „Máma je pryč."

Merthinem to těžce otřáslo. Jako omráčený podal Lollu Marii. Pomalu a opatrně se otočil, vyšel z pokoje a sestoupil po schodech na *piano nobile*, hlavní podlaží. Zíral na dlouhý stůl, prázdné židle, koberce na podlaze a obrazy na stěnách. Připadalo mu to jako domov někoho jiného.

Stoupl si před obraz Panny Marie s její matkou. Italští malíři jsou lepší než angličtí či jiní a tento umělec dal svaté Anně tvář Silvie. Byla to hrdá krasavice s bezchybnou olivovou pletí a ušlechtilým výrazem, ale malíř spatřil v těch chladných hnědých očích doutnající smyslný žár.

Bylo těžké pochopit, že Silvia už není. Myslel na její štíhlé tělo a vzpomínal, jako ho znovu a znovu okouzlovala její dokonalá prsa. To tělo, s nímž byl tak důvěrně obeznámen, nyní leží někde v zemi. Když si to představil, konečně mu vytryskly z očí slzy a žalostně se rozvzlykal.

Kde má hrob? přemýšlel utrápeně. Vzpomněl si, že ve Florencii se přestalo pohřbívat: lidé se děsili opouštět své domy. Mrtvoly prostě vytáhli ven a položili je na ulici. Městští zloději, žebráci a

opilci získali nové zaměstnání: říkalo se jim nosiči mrtvol neboli *becchini*. Za odnesení mrtvol a jejich uložení do hromadných hrobů si účtovali nehorázné částky. Merthin se možná nikdy nedozví, kde Silvia leží.

Vzali se před čtyřmi lety. Při pohledu na její obraz, na němž je oděná v červeném klášterním rouchu svaté Anny, pocítil Merthin nával bolestné upřímnosti a položil si otázku, jestli ji skutečně miloval. Měl ji velice rád, ale žádná všepohlcující vášeň to nebyla. Silvia měla svobodomyslného ducha a ostrý jazyk a on byl jediný muž ve Florencii, který měl kuráž se o ni ucházet, navzdory bohatství jejího otce. Na oplátku získal její naprostou oddanost. Ovšem přesně ohodnotila povahu jeho lásky. „Na co myslíš?“ ptávala se ho někdy a on sebou vždy provinile škubl, protože vzpomínal na Kingsbridge. Brzy se otázka změnila: „Na koho myslíš?“ Carisino jméno nikdy nevyslovil, ale Silvia nepochybovala: „Musí to být nějaká žena, vidím ti to na očích.“ Nakonec začala používat výraz „tvoje anglická dívka“. Říkávala: „Vzpomínáš na svou anglickou dívku,“ a měla vždy pravdu. Zřejmě se s tím však smířila. Merthin jí byl věrný. A Lollu zbožňoval.

Po chvíli mu Maria přinesla polévku a chléb. „Co je dnes za den?“ zeptal se jí.

„Úterý.“

„Jak dlouho jsem ležel?“

„Dva týdny. Byl jsi moc nemocný.“

Nechápal, jak je možné, že přežil. Někteří lidé nemoci nepodlehli, jako by měli nějakou přirozenou ochranu. Avšak ti, kdo ji dostali, téměř vždy zemřeli. Nepatrná menšina, která se zotavila, měla dvojnásobné štěstí, protože nikdo už neonemocněl podruhé.

Když něco pojedl, cítil se posílený. Uvědomil si, že musí od základů změnit svůj život. Měl pocit, že toto rozhodnutí už jednou učinil v době nemoci, ale opět s mučivou bolestí vnímal, jak mu nit paměti proklouzává mezi prsty.

Prvním úkolem bylo zjistit, kolik členů rodiny zůstalo naživu.

Odnesl nádobí do kuchyně, kde Maria krmila Lollu chlebem máčeným v kozím mléce. Zeptal se jí: „A co Silviiny rodiče? Jsou naživu?“

„Nevím,“ odpověděla. „Nic se ke mně nedoneslo. Vycházím ven, jen abych nakoupila jídlo.“

„Půjdu to zjistit.“

Oblékl se a sešel do přízemí. Celé přízemí tvořila dílna s dvorkem vzadu, který se používal na skladování dřeva a kamene. Nikdo nepracoval – uvnitř, ani venku.

Vyšel z domu. Budovy kolem něj byly většinou kamenné, některé velkolepé. V Kingsbridgi nebyly žádné domy, které by se s nimi daly srovnat. Nejbohatší muž v Kingsbridgi, Edmund Vlnař, bydlel v dřevěném domě. Tady ve Florencii v takových domech bydleli jen chudí.

Ulice byla pustá. Takovou ji ještě nikdy neviděl, dokonce ani za hluboké noci. Působilo to strašidelně. Přemýšlel, kolik lidí zemřelo: třetina obyvatel? Polovina? Nezdržují se snad ještě jejich duchové v postranních uličkách a tmavých zákoutích a nepozorují závistivě šťastlivce, kteří přežili?

Dům rodiny Christi se nacházel v sousední ulici. Merthinův tchán Alessandro Christi byl jeho první a nejlepší přítel ve Florencii. Alessandro, spolužák Buonaventury Caroliho, dal Merthinovi první zakázku – postavit obyčejné skladiště. Byl to samozřejmě Lollin dědeček.

Dveře Alessandrova *palagetta* byly zamčené. To bylo samo o sobě podivné. Merthin zabušil na dveře a čekal. Nakonec mu otevřela Elizabetta, malá kyprá žena, která pro Alessandra prala prádlo. Ohromeně na něj vytřeštila oči: „Ty žiješ!“

„Dobrý den, Betto,“ pozdravil. „Rád vidím, že taky žiješ.“

Otočila se a zavolala do domu: „Je tady ten anglickej lord!“

Vysvětloval jim, že žádný lord není, ale služebnictvo mu nevěřilo. Vkročil dovnitř. „Alessandro?“ zeptal se.

Zavrtěla hlavou a rozplakala se.

„A tvoje paní?“

„Oba mrtví.“

Ze vstupní haly vedly schody na hlavní podlaží. Merthin pomalu vyšel nahoru, překvapený, jak slabý se stále cítí. V hlavním pokoji se posadil, aby popadl dech. Alessandro byl bohatý a pokoj byl galerií koberců, závěsů, obrazů, předmětů zdobených drahokamy a knih.

„Kdo tu ještě zůstal?“ zeptal se Elizabetty.

„Jen Lena a její děti.“ Lena byla asiatská otrokyně; nebylo to obvyklé, ale v bohatých florentských domácnostech to výjimečné nebylo. Měla s Alessandrem dvě malé děti, chlapce a děvčátko, a on s nimi zacházel jako se svými legitimními potomky. Silvia si ve skutečnosti trpce stěžovala, že na nich lpí víc než na ní a jejím bratrovi. Vytříbení Florenťané považovali toto uspořádání spíše za výstřední než skandální.

Merthin se zeptal: „A co signor Gianni?“ Gianni byl Silviin bratr.

„Mrtvý. A jeho manželka taky. Miminko je tady u mě.“

„Bože můj.“

Betta se váhavě zeptala: „A tvoje rodina, lorde?“

„Manželka je mrtvá.“

„To je mi moc líto.“

„Ale Lolla žije.“

„Díky Bohu!“

„Stará se o ni Maria.“

„Maria je hodná žena. Nechceš nějaký občerstvení?“

Merthin přikývl a Betta odešla.

Přišly Leniny děti a upřeně si ho prohlížely: sedmiletý tmavooký chlapec, který se podobal Alessandrovi, a hezká čtyřletá holčička s matčinýma asiatskýma očima. Pak přišla Lena, krásná žena mezi dvacítkou a třicítkou se zlatou pletí a výraznými lícními kostmi. Přinesla mu číši tmavě červeného toskánského vína a tácek s mandlemi a olivami.

Nadhodila: „Přijdeš sem bydlet, lorde?“

Merthina to překvapilo: „Na to jsem nepomyslel – proč?“

„Ten dům je teď tvůj.“ Mávla rukou, aby ukázala na majetek rodiny Christi. „Všechno je tvoje.“

Merthin si uvědomil, že Lena má pravdu. Je jediným dospělým příbuzným Alessandra Christiho, který přežil. Tím se stal dědicem – a poručníkem tří dalších dětí, navíc k Lolle.

„Všechno,“ opakovala Lena a dívala se mu do očí.

Merthin z jejího pohledu pochopil, že mu nabízí i sebe.

Zamyslel se. Dům je krásný. Je to domov Leniných dětí a důvěrně známé místo pro Lollu a dokonce i pro Gianniho děťátko. Všechny děti by tu byly šťastné. Zdědil dost peněz, aby mohl bezstarostně žít až do smrti. Lena je chytrá a zkušená žena a on si dokázal lehce představit, jaká potěšení by mu poskytovala.

Četla jeho myšlenky. Uchopila mu ruku a přitiskla si ji na prsa. Pod lehkými vlněnými šaty měla poddajná a hebká ňadra.

Jenže tohle on nechce. Přitáhl si Leninu ruku a políbil ji. „Postarám se o tebe i o tvoje děti," ujistil ji. „Neměj obavy."

„Děkuju ti, lorde," odpověděla, ale vypadala zklamaně a cosi v jejích očích Merthinovi napovědělo, že její nabídka neměla jen praktické důvody. Upřímně doufala, že by se mohl stát čímsi víc, než jen jejím novým majitelem. To však byla jen část problému. Neuměl si představit, že by spal s někým, kdo mu patří. Tato představa byla nechutná až na hranici hnusu.

Usrkával víno a cítil, že se mu vracejí síly. Jestliže ho neláká snadný život v přepychu a smyslných radovánkách, co tedy chce? Jeho rodina téměř celá vymřela – zůstala jen Lolla. Ale pořád má svou práci. Ve městě jsou tři staveniště, kde se staví podle jeho návrhů. Nehodlal se vzdát práce, kterou miluje. Nepřežil velkou smrt proto, aby se z něj stal zahaleč. Vzpomněl si na své mladické ambice, že postaví nejvyšší budovu v Anglii. Začne tam, kde skončil. Ze ztráty Silvie se vzpamatuje tím, že se vrhne do svých stavebních projektů.

Zvedl se k odchodu. Lena ho objala. „Děkuju ti," opakovala. „Děkuju ti, že se postaráš o moje děti."

Pohladil ji po zádech. „Jsou to taky Alessandrovy děti," odpověděl. Ve Florencii děti otroků nebyly otroky. „Až vyrostou, budou bohaté." Jemně odtáhl její paže a odebral se po schodech dolů.

Všechny domy měly zamčené dveře a zavřené okenice. Na některých prazích viděl zahalené postavy a vytušil, že to jsou mrtvoly. Na ulicích bylo sice pár lidí, ale většinou jen ti chudší. Pustota byla skličující. Florencie přitom byla největší město křesťanského světa, hlučná obchodní metropole produkující denně tisíce yardů jemného vlněného sukna. Bylo to tržiště, kde se proplácely obrovské peněžní částky na základě pouhého dopisu z Antverp či ústního příslibu něja-

kého prince. Procházet těmito mlčícími, prázdnými ulicemi bylo jako dívat se na zraněného koně, který upadl a nemůže vstát: obrovská síla se náhle proměnila v nic. Nespatřil nikoho ze svých známých. Předpokládal, že jeho přátelé zůstávají doma – ti, kdo jsou ještě naživu.

Nejprve se odebral na nedaleké náměstí v místech někdejšího římského osídlení, kde staví pro město kašnu. Navrhl důmyslný systém, který za florentských dlouhých letních období bude recyklovat téměř všechnu vodu.

Když však na náměstí dorazil, hned viděl, že na kašně nikdo nepracuje. Podzemní potrubí bylo položeno a zasypáno již předtím, než onemocněl. Zároveň byla vyzděna první vrstva stupňovitého podstavce kolem nádrže. Avšak zaprášený a zanedbaný vzhled kamenných kvádrů mu naznačil, že se tu již celé dny nepracuje. Hromádka malty na dřevěné podložce ztvrdla do pevné hmoty, a když do ní kopl, vznesl se obláček prachu. Po zemi se dokonce válelo i nářadí. Jako zázrakem ho nikdo neukradl.

Kašna bude impozantní. Nejlepší florentský kameník tesá v Merthinově dílně ústřední skulpturu – nebo tesal. Merthina zklamalo, že se práce zastavila. Všichni zedníci přece určitě nezemřeli! Možná čekají, zda se Merthin uzdraví.

Tohle byl nejmenší z jeho tří projektů, třebaže byl prestižní. Odešel z náměstí a zamířil na sever, aby obhlédl další. Za chůze si však dělal starosti. Zatím nepotkal nikoho, kdo by mu byl schopen poskytnout zasvěcenější pohled na situaci. Co zbylo z vedení města? Slábne ta pohroma, nebo se zhoršuje? A co zbytek Itálie?

Jedno po druhém, napomenul se.

Stavěl dům pro Giulielma Caroliho, staršího bratra Buonaventury. Bude to skutečný palác, vysoký dům s dvojitým průčelím a velkolepým schodištěm, širším než některé městské ulice. Přízemní zdi již stály. Průčelí na úrovni přízemí bylo zkosené či nakloněné a mírný výčnělek vyvolával dojem pevnosti, ale nad tím se nacházela elegantní okna s lomeným obloukem a trojlístkovým ornamentem na fasádě. Architektura vypovídala, že lidé uvnitř jsou mocní a zároveň mají vytříbený vkus, a přesně to si rodina Caroli přála.

Pro vyšší podlaží bylo postaveno lešení, ale nikdo nepracoval. Pět kameníků zde mělo pokládat kameny. Jediný člověk na staveništi byl postarší muž, který tu dělal hlídače a bydlel v dřevěné chatrči vzadu. Merthin ho zastihl, jak si peče na ohni kuře. Ten trouba použil na postavení ohniště drahé mramorové desky. „Kde jsou všichni?“ zeptal se příkře Merthin.

Hlídač vyskočil na nohy. „Signor Caroli zemřel a jeho syn Agostino lidem nezaplatil, tak odešli – tedy ty, co zůstali naživu.“

To byla rána. Rodina Caroli byla jedna z nejbohatších ve Florencii. Jestliže ti cítí, že si již nemohou dovolit stavět, potom je krize vskutku vážná.

„Tak Agostino žije?“

„Ano, pane, dneska ráno jsem ho viděl.“

Merthin mladého Agostina znal. Nebyl tak chytrý jako jeho otec nebo strýc Buonaventura, a tak to nahrazoval krajní opatrností. Ten stavební práce neobnoví, dokud nebude mít jistotu, že se rodinné finance po té pohromě opět vzpamatovaly.

Merthin si však byl jistý, že jeho třetí a největší projekt pokračuje. Stavěl kostel pro jeden mužský řeholní řád, který se těší velké přízni městských kupců. Staveniště se nachází na jih od řeky, a proto přešel po novém mostě.

Tento most byl dostavěn teprve před dvěma lety. Merthin na něm dokonce provedl některé práce pod vedením hlavního stavitele, malíře Taddea Gaddiho. Most musel odolávat rychle tekoucí vodě, když roztály zimní sněhy, a Merthin pomáhal s návrhem pilířů. Když ho teď přecházel, ohromilo ho, že všechny krámky zlatníků na mostě jsou zavřené – další zlé znamení.

Kostel Sanť Anna dei Frari byl jeho dosud nejambicióznější projekt. Byl to velký chrám, spíš jako katedrála – mniši byli bohatí –, třebaže kingsbridgeské katedrále se zdaleka nevyrovnal. Itálie měla gotické katedrály, milánská byla jedna z nejvelkolepějších, avšak moderně smýšlející Italové neměli rádi francouzskou a anglickou architekturu: velká okna a gotické opěrné oblouky považovali za cizáckou vymyšlenost. Posedlost světlem, jež měla opodstatnění v zamračeném počasí severozápadní Evropy, působila ve slunné Itálii zvrhle, neboť tady lidé vyhledávají stín a chlad. Italové se ztotožnili s

klasickou architekturou starého Říma, jejíž zříceniny nacházeli všude kolem sebe. Líbily se jim lomenice a kruhové oblouky, odmítali ozdobné vnější skulptury a dávali přednost dekorativním vzorům z různobarevného kamene a mramoru.

Merthin však hodlal tímto kostelem překvapit i samotné Florenťany. Navrhl sérii čtyřhranů s kupolemi – pět v řadě a dva po každé straně křížení lodí. O kupolích slyšel už v Anglii, ale nikdy žádnou nespatřil, dokud nenavštívil katedrálu v Sieně. Ve Florencii nebyla žádná. Horní část střední chrámové lodi, nástřešek, bude opatřena řadou kulatých oken zvaných *oculi*. Místo štíhlých pilířů natahujících se toužebně k nebi budou v tomto kostele dokonalé kruhy vyjadřující pozemskou soběstačnost, charakteristickou pro florentské obchodníky.

Zklamalo ho, ale nepřekvapilo, že na lešení nejsou žádní kameníci, žádní nádeníci nepřenášejí velké kameny, ani žádné ženy nemíchají obrovskými lopatami maltu. Staveniště bylo stejně tiché jako obě předchozí. V tomto případě však cítil jistotu, že se mu podaří projekt obnovit. Náboženský řád má svůj vlastní život, nezávislý na jednotlivcích. Obešel staveniště a vkročil do kláštera.

V budově bylo ticho. V klášterech to samozřejmě tak má být, jenže na tomto tichu bylo cosi skličujícího. Přešel z vestibulu do čekárny. Tady obyčejně mívá službu jeden z bratří, který se věnuje návštěvníkům a mezitím studuje posvátné texty, ale dnes zela místnost prázdnotou. Merthin se zlou předtuchou prošel dalšími dveřmi a ocitl se v ambitech. Nádvoří bylo opuštěné. „Haló!“ zvolal. „Je tu někdo?“ Jeho hlas zazněl v kamenných ambitech ozvěnou.

Začal budovu prohledávat. Nebyl tu žádný mnich. V kuchyni narazil na tři muže sedící u stolu, kteří jedli šunku a pili víno. Byli v drahém oblečení kupců, ale měli rozcuchané vlasy, neupravené vousy a špinavé ruce: byli to nuzáci, kteří si oblékli šat mrtvých mužů. Když vešel, zatvářili se provinile, ale vzdorně. Zeptal se: „Kde jsou řeholní bratři?“

„Všichni pomřeli,“ odpověděl jeden z mužů. „Všichni?“

„Do posledního. Víš, pečovali o nemocný a všichni dostali tu nemoc.“

Merthin viděl, že muž je opilý. Zřejmě však mluví pravdu. Tihle tři se tu v klášteře usadili příliš pohodlně – pojídali jídlo mnichů a popíjeli jejich víno. Očividně věděli, že nezůstal nikdo, kdo by vznesl nějaké námitky.

Merthin se vrátil na staveniště nového kostela. Zdi kněžiště a transeptů již stály a bylo vidět i *oculi* v nástřešku. Posadil se doprostřed křížení, mezi hromady kamení a díval se na své dílo. Jak dlouho se projekt pozdrží? Jestliže jsou všichni mniši mrtví, kdo dostane jejich peníze? Pokud je mu známo, nepatřili k žádnému většímu řádu. Na dědictví by si mohl dělat nárok biskup, stejně jako papež. Vypukne právní spor, který se může vléct roky.

Dnes ráno se rozhodl, že se vrhne do práce, aby se vyléčil z rány způsobené Silviinou smrtí. Nyní bylo jasné, že přinejmenším v současné době žádnou práci nemá. Od doby, kdy před deseti lety začal opravovat střechu kostela svatého Marka v Kingsbridgi, měl vždy přinejmenším jeden rozpracovaný stavební projekt. Bez práce se cítil ztracený. Zmocňovala se ho panika.

Když se probudil, zjistil, že jeho celý život se ocitl v troskách. Skutečnost, že je náhle velmi bohatý, jenom zvyšovala pocit zlého snu. Lolla byla jediná součást jeho života, která mu zbyla.

Nevěděl ani, kam má jít teď. Mohl by jít nakonec domů, ale nemůže trávit celý den hrami s tříletou holčičkou a povídáním s Marií. Zůstal tedy sedět na otesaném kamenném kotouči určeném pro budoucí sloup a zahleděl se do prostoru hlavní chrámové lodě.

Slunce se odpoledne pomalu sklánělo k obzoru a Merthin začal vzpomínat na nemoc. Na počátku pociťoval jistotu, že zemře. Přežilo ji jen tak málo lidí a on neočekával, že by mohl patřit mezi ty šťastlivce. Ve chvílích, kdy byl schopen jasněji přemýšlet, ohlížel se za svým životem, jako by už život skončil. Dospěl k nějakému velkému poznání, to věděl, ale od chvíle, kdy se probral, si to nedokázal připamatovat. Nyní se v poklidu nedokončeného kostela rozpomněl, že dospěl k závěru, že v životě učinil jednu obrovskou chybu. Co to bylo? Dostal se do sporu s Elfrikem, vyspal se s Griseldou, odmítl Elizabeth Clerkovou… Všechna tato rozhodnutí mu způsobila potíže, ale žádné nebylo možné považovat za životní chybu.

Ležel v posteli, potil se, kašlal, mučila ho žízeň, téměř chtěl zemřít; nikoli však úplně. Něco ho udržovalo při životě – a teď se mu to vrátilo.

Chce znovu vidět Caris.

To byl důvod pro život. V deliriu viděl její tvář a plakal žalem, že asi zemře, tady, tisíce mil od ní. Jeho životní chybou bylo, že ji opustil.

Sotva si konečně vybavil prchavou vzpomínku a uvědomil si oslepující pravdu tohoto zjištění, naplnil ho zvláštní pocit štěstí.

Uvědomoval si, že to je nesmyslné. Caris vstoupila do kláštera. Odmítla se s ním setkat a vysvětlit mu to. Jenže jeho duše se nechová rozumně a říká mu, že by měl být tam, kde je ona.

Přemýšlel, co asi Caris dělá, zatímco on sedí v rozestavěném kostele v městě téměř zničeném morem. Poslední, co slyšel, bylo, že biskup přijal její slib. Toto rozhodnutí je neodvolatelné – aspoň se to říká. Caris ovšem nikdy nepřijímala to, co druzí označovali za pravidla. Na druhou stranu, když se sama k něčemu rozhodla, změnit její rozhodnutí bylo v podstatě nemožné. Není možné pochybovat, že je svému novému životu velice oddána.

Na tom nezáleží. Chce ji znovu vidět. Neučinit to by byla druhá největší chyba jeho života.

A nyní je volný. Jeho pouta s Florencií jsou zpřetrhána. Manželka je mrtvá, a kromě tří dětí jsou mrtví i všichni příbuzní, které sňatkem získal. Jediný rodinný příslušník, kterého tu má, je dcera Lolla, a tu vezme s sebou. Je tak malá, že si stěží všimne, že odjeli.

Uvědomoval si, že to je významný krok. Nejprve by musel ověřit platnost Alessandrovy poslední vůle a postarat se o děti – s tím by mu mohl pomoci Agostino Caroli. Pak by musel přeměnit majetek ve zlato a zařídit jeho přepravu do Anglie. I v tom by mohla pomoci rodina Caroli, pokud její mezinárodní síť stále funguje. Nejznepokojivější je, že by musel podniknout tisícimílovou cestu z Florencie přes Evropu do Kingsbridge. A to vše aniž tuší, jak ho Caris přijme, až tam nakonec dorazí.

Bylo to rozhodnutí, které očividně vyžaduje dlouhé a důkladné rozmyšlení.

Rozhodl se ve chvíli.

Vrací se domů.

54

Merthin odcestoval z Itálie ve společnosti tuctu kupců z Florencie a Luccy. Dopravili se lodí z Janova do starobylého francouzského přístavu Marseilles. Odtud putovali po zemi do Avignonu, který byl posledních asi čtyřicet let sídlem papeže. Nacházel se tam nejokázalejší dvůr v Evropě a zároveň to bylo nejsmrdutější město, jaké Merthin poznal. V Avignonu se připojili k velké skupině kněží a vracejících se poutníků, která směřovala na sever.

Lidé cestovali pouze ve skupinách, a čím byla skupina větší, tím lépe. Kupci převáželi peníze a drahé zboží a na ochranu před psanci měli ozbrojence. Byli rádi, že mají společnost: kněžská roucha a poutnické symboly mohly lupiče odstrašit. I obyčejní cestující jako Merthin napomáhali bezpečnosti tím, že navyšovali počet.

Většinu svého jmění Merthin svěřil rodině Caroli ve Florencii. Jejich příbuzní v Anglii mu dají peníze. Příslušníci této rodiny prováděli podobné mezinárodní transakce neustále a Merthin již využil jejich služeb před devíti lety při převodu daleko menšího jmění z Kingsbridge do Florencie. Samozřejmě věděl, že to není naprosto spolehlivý systém – takové rodiny někdy přišly na mizinu, zejména pokud se zapletly do půjčování peněz nedůvěryhodným lidem, jako jsou králové a princové. Proto měl velkou částku ve zlatých florinech zašitou do košile.

Lolle se cesta moc líbila. Jako jediné dítě ve skupině byla středem pozornosti. Za dlouhých dnů trávených na koni sedávala v sedle před Merthinem, v bezpečí jeho rukou svírajících otěže. Merthin jí zpíval, opakoval říkadla, vyprávěl různé příběhy a povídal jí o věcech, které cestou viděli – o stromech, mlýnech, mostech i kostelech. Nejspíš nerozuměla ani polovině toho, co říkal, ale zvuk jeho hlasu ji uklidňoval.

Nikdy předtím nestrávil s dcerou tolik času. Byli spolu celý den, každý den, týden po týdnu. Doufal, že důvěrné sblížení dítěti zčásti nahradí ztrátu matky. Opačně to rozhodně působilo: bez ní by mu bylo strašně smutno. Už o mamince nemluvila, ale každou chvíli ho

objala kolem krku a zoufale se k němu přitiskla, jako by se ho bála pustit.

Lítost pociťoval, jen když stál před slavnou katedrálou v Chartres, šedesát mil od Paříže. Na západním konci měla dvě věže. Severní věž nebyla dokončena a jižní byla tři sta padesát stop vysoká. Připomínalo mu to doby, kdy toužil takové stavby navrhovat. Nebylo pravděpodobné, že se mu v Kingsbridgi podaří tyto ambice naplnit.

V Paříži se zdržel dva týdny. Mor sem dosud nedorazil a pro Merthina byla obrovská úleva pozorovat běžný život velkého města, kde se lidé procházejí, nakupují a prodávají a kde nejsou jen prázdné ulice s mrtvolami na prazích domů. Zvedlo mu to náladu a teprve nyní si uvědomil, jak ho ochromovala hrůza, kterou zanechal za sebou ve Florencii. Prohlížel si pařížské katedrály a paláce a pořizoval si náčrtky detailů, jež ho zajímaly. Měl malý zápisník z papíru, nového psacího materiálu, v Itálii velmi oblíbeného.

Při odjezdu z Paříže se připojil k jisté šlechtické rodině vracející se do Cherbourgu. Když ti lidé slyšeli Lollu mluvit, usoudili, že Merthin je Ital, a on jim to nerozmlouval, neboť Angličany v severní Francii všichni silně nenáviděli. S rodinou a jejich doprovodem projel Merthin volným tempem přes Normandii. Lollu měl stále v sedle před sebou a naložený soumar je na oprati následoval. Cestou se dívali na kostely a opatství, jež před dvěma lety unikly zničení za vpádu krále Eduarda.

Mohl jet rychleji, ale říkal si, že co nejvíc využije příležitosti, která se nemusí znovu naskytnout, a prohlédne si všechno to bohatství rozmanitých stavebních stylů. Když však byl sám k sobě upřímný, musel si přiznat, že se hlavně bojí toho, s čím se může setkat, až dorazí do Kingsbridge.

Vrací se domů ke Caris, jenže to už nebude ona Caris, kterou opustil před devíti lety. Mohla se změnit, tělesně i duševně. Některé jeptišky značně ztloustnou, neboť jejich jediným potěšením v životě je jídlo. Pravděpodobnější je, že Caris étericky zhubla, jak se v extázi odříkání trápila hlady. Může být posedlá náboženstvím, možná se celé dny modlí a vyčítá si imaginární hříchy. Nebo může být také mrtvá.

Tohle byly jeho nejdivočejší noční můry. V hloubi srdce věděl, že Caris nebude ohromně tlustá a že se z ní nestal ani náboženský fanatik. Kdyby byla mrtvá, byl by se to doslechl, jako se doslechl o smrti jejího otce Edmunda. Bude to tatáž Caris, drobná a pohledná, bystrá, výkonná a odhodlaná. Vážnou starost mu však působilo, jak ho přijme. Co k němu bude po devíti letech cítit? Bude jí lhostejný jako část příliš vzdálené minulosti, na které jí už nezáleží, tak jako jemu je lhostejná řekněme Griselda? Nebo po něm někde v hloubi duše stále touží? Neměl nejmenší tušení, a to byla pravá příčina jeho úzkosti.

Přeplavili se do Portsmouthu a dál putovali se skupinou obchodníků. Od nich se oddělili na křižovatce v Mudefordu. Obchodníci pokračovali do Shiringu, zatímco Merthin a Lolla se přebrodili na koni přes mělkou řeku a vydali se po kingsbridgeské silnici. Merthina napadlo, že je škoda, že tu není žádné viditelné znamení směru do Kingsbridge. Kolik obchodníků asi pokračovalo do Shiringu jen proto, že si neuvědomili, že se Kingsbridge nachází blíž!

Byl teplý letní den, a když se přiblížili na dohled svému cíli, slunce zářilo na modré obloze. První, co spatřil, byl vrcholek katedrální věže vypínající se nad koruny stromů. Aspoň to nespadlo, pomyslel si Merthin: Elfrikovy opravy vydržely už jedenáct let. Škoda, že věž není vidět z křižovatky v Mudefordu – oč víc lidí by Kingsbridge navštívilo!

Jak se blížili, začal pociťovat podivnou směsici vzrušení a strachu, která vyvolávala nepříjemný tlak kolem žaludku. Chvíli se obával, že bude muset sesednout a vyzvracet se. Snažil se uklidnit. Co se může stát? I kdyby se ukázalo, že je Caris k němu lhostejná, on nezemře.

Na předměstí Newtown spatřil několik nových budov. Nádherný nový dům, který postavil pro Dicka Sládka, už nestál na okraji Kingsbridge, protože město se rozrostlo kolem něj.

Když uviděl svůj most, zapomněl na chvíli na zlou předtuchu. Most se zvedal v elegantní křivce od říčního břehu a půvabně klesal na ostrov uprostřed řeky. Na opačném konci ostrova se opět vztyčil, aby překlenul druhý kanál. V slunci se leskly jeho bílé kameny. Lidé a povozy se pohybovali v obou směrech. Ten pohled mu naplnil srd-

ce hrdostí. Most je takový, jak si ho představoval: krásný, užitečný a pevný. To jsem udělal já, pomyslel si, a je to dobré.

Sotva se však dostal k mostu, zažil otřes. Zdivo na bližším oblouku bylo kolem ústředního pilíře poškozené. Viděl v kamenném zdivu trhliny opravované kovovými svorkami tak neobratně, že to na první pohled neslo Elfrikovu pečeť. Merthin se zděsil. Z hřebů v šeredných svorkách ve zdivu odkapávaly rezavě hnědé kapky. Ten pohled ho vrátil o jedenáct let zpátky, k Elfrikovým opravám starého dřevěného mostu. Každý může udělat chybu, pomyslel si, ale lidé, kteří se ze svých chyb nepoučí, dělají stejné chyby znovu. „Blázni zatracený!“ pronesl nahlas.

„Blázni zatracený,“ opakovala Lolla. Učila se anglicky.

Vjel na most. S potěšením viděl, že vozovka byla dokončena, jak se patří, a také ho potěšilo zábradlí, robustní ohrazení opatřené nahoře otesaným krycím kamenem připomínajícím římsy v katedrále.

Ostrov Malomocných byl stále zamořený králíky. Merthin si podržel pronájem ostrova a Mark Tkadlec za jeho nepřítomnosti vybíral poplatky od nájemců, proplácel převorství zanedbatelné roční pachtovné, odečítal si dohodnutou odměnu a zbytek posílal každý rok prostřednictvím rodiny Caroli Merthinovi do Florencie. Po všech odpočtech to byla malá částka, ale rok od roku maličko narůstala.

Merthinův dům na ostrově vypadal obydleně, okenice byly otevřené, zápraží zametené. Dávno zařídil, aby tu bydlel Jimmie. Z toho kluka už musí být chlap, pomyslel si. Na začátku druhého mostního oblouku seděl na slunci a vybíral mostné jakýsi stařec, jehož Merthin nepoznal. Merthin mu zaplatil penci. Muž na něj upřel pronikavý pohled, jako by se snažil rozpomenout, odkud ho zná, ale nic neřekl.

Město mu připadalo důvěrně známé a zároveň cizí. Bylo sice téměř stejné, ale změny Merthina ohromily jako cosi zázračného, co se stalo z jednoho dne na druhý: řada chatrčí byla zbourána a místo nich se tu nacházely pěkné domy, rušná hospoda stála na místě velkého ponurého stavení, kde bydlívala bohatá vdova, vyschlou studnu zakrývala nová dlažba a šedivý dům přemalovali na bílo.

Odebral se do hostince U Zvonu na hlavní ulici u brány do převorství. Vůbec se nezměnil: krčma v tak dobrém místě patrně vydrží

po celá staletí. Koně a zavazadla nechal podkonímu, vzal Lollu za ruku a šel dovnitř.

U Zvonu to vypadalo jako v každé jiné krčmě: velká přední místnost s hrubými stoly a lavicemi a zadní místnost, kde jsou složeny sudy s pivem a vínem a kde se vaří. Zdejší lokál byl oblíbený a majiteli vydělával, a tak se tu často vyměňovala sláma na zemi, stěny byly každou chvíli nově nabílené a v zimě plál v krbu velký oheň. Nyní, uprostřed léta, byla všechna okna dokořán a do přední místnosti vnikal mírný vánek.

Po chvíli vyšla zezadu Bessie od Zvonu. Před devíti lety to byla pěkně stavěná dívka, dnes vnadná žena. Pohlédla na něj, aniž ho poznala, ale viděl, jak vyhodnotila jeho oblečení a usoudila, že to je zámožný host. „Dobrý den, pocestný," pozdravila. „Co můžeme udělat, aby ses tu i s dítětem cítil dobře?"

Merthin se zazubil. „Rád bych se tu ubytoval, Bessie."

Poznala ho, sotva promluvil. „Panebože!" zvolala. „To je Merthin Mostař!" Podal jí ruku, ale ona rozevřela náruč a objala ho. Vždycky pro něho měla slabost. Pak ho pustila a zkoumala jeho obličej. „Takový fousy ti narostly! Jinak bych tě poznala v tu ránu. To je tvoje holčička?"

„Jmenuje se Lolla."

„Ty jsi ale hezounká! Tvoje maminka musí být krasavice."

Merthin řekl: „Moje manželka zemřela."

„To je ale smutný. Ovšem Lolla je tak malička, že zapomene. Mně taky umřel manžel."

„Nevěděl jsem, že ses vdala."

„Seznámila jsem se s ním, když už jsi byl pryč. Richard Brown, z Gloucesteru. Ztratila jsem ho před rokem."

„To je mi moc líto."

„Táta se vydal na pouť do Canterbury, a tak to tady mám celý na krku sama."

„Já jsem měl tvého otce vždycky rád." –

„On tebe taky. Pořád tíhne k mužským, co mají trochu ducha. Na mýho Richarda si nikdy moc nepotrpěl."

„Hm." Merthin cítil, že se rozhovor příliš rychle stává příliš důvěrný. „Co je nového s mými rodiči?"

„Už nejsou tady v Kingsbridgi. Bydlej v novým domě tvýho bratra v Tenchi.“

Merthin od Buonaventury věděl, že se Ralph stal lordem z Tenche. „Otec musí mít velkou radost.“

„Je pyšnej jako páv.“ Usmála se a pak se zatvářila starostlivě. „Musíš bejt hladovej a unavenej. Povím chlapcům, aby ti odnesli zavazadla nahoru, a pak ti přinesu korbel piva a polívku.“ Otočila se, že půjde do zadní místnosti.

„Jsi hodná, ale…“

Bessie se u dveří zastavila.

„Byl bych ti vděčný, kdybys dala Lolle trochu polívky. Já musím ještě něco zařídit.“

Bessie přikývla. „Samozřejmě.“ Sklonila se k Lolle. „Nechceš jít s tetičkou Bessií? Počítám, že bys snědla kousek chleba. Máš ráda čerstvej chleba?“

Merthin přetlumočil otázku do italštiny a Lolla nadšeně přikývla.

Bessie pohlédla na Merthina. „Jdeš navštívit sestru Caris, viď?“

Zmocnil se ho nesmyslný pocit viny. „Ano,“ přisvědčil. „Pořád tam tedy je?“

„Hm, je. Je teď v klášteře jako správkyně. Moc by mě překvapilo, kdyby se z ní jednou nestala převorka.“ Vzala Lollu za ruku a odvedla ji do zadní místnosti. „Hodně štěstí,“ zavolala přes rameno.

Merthin vyšel ven. Bessie je možná trochu vlezlá, ale její city jsou upřímné a jeho potěšilo, že ho přivítala tak vřele. Vešel do areálu převorství. Zastavil se a pohlédl na tyčící se západní portál katedrály, která je nyní skoro dvě stě let stará a vyvolává stejnou posvátnou úctu jako kdykoli předtím.

Všiml si, že severně od chrámu, za hřbitovem, stojí nová kamenná budova. Byl to středně velký palác s impozantním vchodem a horním podlažím. Stál nedaleko někdejšího starého převorova domu, patrně tedy nahradil ono skromné stavení jako Godwynovo sídlo. Podivil se, kde asi Godwyn sehnal peníze.

Přistoupil blíž. Palác působil velkolepě, ale Merthinovi se nelíbil. Vůbec neladil s katedrálou, která se nad ním tyčila. Detaily byly provedeny nedbale. Vršek honosné zárubně dveří zakrýval část okna

v patře. Nejhorší však bylo, že palác byl postaven na jiné ose než katedrála a stál vůči ní v rušivém úhlu.

Elfrikovo dílo, o tom nebylo pochyb.

Na zápraží seděla na sluníčku macatá kočka. Černá, s bílou skvrnkou na konci ocasu. Měřila si Merthina nasupeným pohledem.

Odvrátil se a pomalu vykročil ke špitálu. Trávník před katedrálou byl prázdný, nikde ani živáčka: dnes se trh nekoná. Žaludek se mu opět sevřel vzrušením a zlou předtuchou. Každým okamžikem může spatřit Caris. Došel ke vchodu a vkročil dovnitř. Dlouhá místnost vypadala světlejší a voněla příjemněji, než jak si pamatoval. Všechno bylo dočista vydrhnuté. Na slamnících na podlaze leželo pár lidí, většinou postarších. U oltáře se nahlas modlila mladá novicka. Čekal, až skončí. Pociťoval takovou úzkost, že si byl jistý, že je nemocnější než všichni pacienti ležící kolem. Pro tento okamžik urazil tisíc mil. Nebyla to marná cesta?

Jeptiška nakonec pronesla naposledy „amen“ a otočila se. Merthin ji neznal. Přistoupila k němu a zdvořile ho oslovila: „Žehnej ti Bůh, cizinče.“

Merthin se zhluboka nadechl. „Přišel jsem navštívit sestru Caris,“ řekl.

Schůze kapituly v ženském klášteře se nyní konaly v refektáři. V minulosti jeptišky sdílely s mnichy elegantní osmiúhlý kapitulní dům na severovýchodním konci katedrály. Nedůvěra mezi mnichy a jeptiškami byla nyní bohužel tak velká, že jeptišky nechtěly riskovat, že by mniši jejich jednání tajně odposlouchávali. Proto se scházely v dlouhé, prostě zařízené místnosti, kde se stravovaly.

Představitelky kláštera seděly za stolem s matkou Cecilií uprostřed. Žádnou podpřevorku neměly: Natalie před několika týdny zemřela ve věku padesáti sedmi let a Cecilia ji dosud nenahradila. Po Ceciliině pravici byla Beth, zastávající funkci pokladníka, a její matricularius Elizabeth, kdysi Elizabeth Clerková. Po levé ruce Cecilie seděla hospodářka Margaret a její podřízená Caris, správkyně. Na lavicích proti nim sedělo v řadách třicet jeptišek.

Po modlitbě a čtení matka Cecilia oznámila: „Obdržely jsme dopis od pana biskupa s odpovědí na naši stížnost, že nám převor

Godwyn ukradl peníze.“ Mezi jeptiškami to zašumělo dychtivým očekáváním.

Na tuto odpověď čekaly dlouho. Králi Eduardovi trvalo téměř rok, než nahradil biskupa Richarda. Hrabě William se snažil prosadit Jeroma, otcova schopného správce, avšak Eduard nakonec vybral Henriho z Monsu, manželčina příbuzného z Hainault v severní Francii. Biskup Henri přišel do Anglie na obřad, nato odcestoval do Říma, kde ho papež potvrdil, potom se vrátil a usídlil se v Shiringu. Teprve pak odpověděl na Ceciliinu oficiální písemnou stížnost.

Cecilia pokračovala: „Biskup odmítá podniknout ohledně té krádeže jakékoli kroky s tím, že k tomu došlo za biskupa Richarda a minulost je minulost.“

Jeptišky zalapaly po dechu. Zpoždění odpovědi přijaly trpělivě, s jistotou, že se jim nakonec dostane spravedlnosti. Toto odmítnutí jimi otřáslo.

Caris biskupův dopis již četla. Jeho obsah ji proto nepřekvapil tak jako ostatní jeptišky. Nebylo ostatně nijak pozoruhodné, že si nový biskup nepřeje začít své působení sporem s kingsbridgeským převorem. Z dopisu vyvodila, že Henri bude pragmatický vládce, a nikoli zásadový muž. V tomto ohledu se nikterak nelišil od většiny těch, kdo byli v církevní politice úspěšní.

Skutečnost, že nebyla překvapená, však neznamenala, že není zklamaná. To rozhodnutí znamená, že Caris musí na dohlednou dobu opustit svůj sen postavit nový špitál, kde by nemocní mohli být izolováni od zdravých hostů. Řekla si, že se nebude rmoutit: převorství existovalo bez takového přepychu stovky let, může tedy počkat ještě desetiletí či déle. Na druhou stranu ji rozčilovalo rychlé šíření chorob, jako byla ona nemoc doprovázená zvracením, kterou předloni zanesl na trh s vlnou Maldwyn Kuchař. Nikdo přesně nechápal, jak se ty nemoci přenášejí – zda pohledem na nemocného, jeho dotekem, či jen pobytem v téže místnosti –, ale bylo nepochybné, že mnoho nemocí přeskakuje z jedné oběti na druhou a významným činitelem je přitom blízkost. Na to všechno však zatím musí zapomenout.

Jeptišky v lavicích začaly rozhněvaně reptat. Mair se ozvala nejhlasitěji: „Mniši budou radostí bez sebe.“

Má pravdu, pomyslela si Caris. Godwyn a Philemon beztrestně spáchali loupež za bílého dne. Vždy tvrdili, že použití peněz jeptišek nebyla krádež, neboť to vše nakonec slouží pro slávu Boží. A teď si budou myslet, že jim biskup dal za pravdu. Byla to hořká porážka, zejména pro Caris a Mair.

Matka Cecilia však nehodlala ztrácet čas projevy lítosti. „Tohle není chyba žádné z nás, možná jedině moje," prohlásila. „Byly jsme prostě příliš důvěřivé."

Ty jsi Godwynovi věřila, já ne, pomyslela si Caris, ale nechala si to pro sebe. Vyčkávala, co uslyší od Cecilie dál. Věděla, že převorka hodlá provést změny mezi klášterními hodnostářkami, ale nikdo zatím netušil, jak se rozhodla.

„V budoucnu však musíme být opatrnější. Postavíme si svou vlastní pokladnici, ke které nebudou mít mniši přístup. Doufám, že se ani nedozvědí, kde je. Sestra Beth jako pokladní končí a my jí děkujeme za dlouhou a věrnou službu. Její místo zaujme sestra Elizabeth. Mám v Elizabeth naprostou důvěru."

Caris se snažila ovládnout svůj výraz, aby nebylo patrné její znechucení. Elizabeth svědčila, že Caris je čarodějnice. Stalo se to před devíti lety a Cecilia již Elizabeth odpustila, jenže Caris jí neodpustí nikdy. Tohle však nebyl jediný důvod Carisina odporu. Elizabeth je zakyslá a pokřivená a její úsudek je ovlivněn záští. Podle Caris takovým lidem nelze nikdy věřit: vždy mají sklon činit rozhodnutí založená na předsudcích.

Cecilia pokračovala: „Sestra Margaret požádala o svolení odstoupit od svých povinností a její místo jakožto hospodářka zaujme sestra Caris."

Caris byla zklamaná. Doufala, že se stane podpřevorkou, Ceciliinou zástupkyní. Snažila se usmívat, jako by měla radost, ale bylo to obtížné. Cecilia zřejmě nehodlá podpřevorku jmenovat. Bude mít dvě soupeřící podřízené, Caris a Elizabeth, a nechá je, ať si to spolu vyřeší. Caris zachytila Elizabethin pohled a spatřila v něm stěží potlačovanou nenávist.

Cecilia pokračovala: „Pod dohledem Caris se správkyní stane sestra Mair."

Mair zářila radostí. Těšilo ji, že povýšila, a ještě větší radost měla z toho, že bude pracovat pod Carisiným vedením. Caris se toto rozhodnutí také líbilo. Mair sdílela její posedlost čistotou i nedůvěru k mnišským léčebným postupům, jako je pouštění žilou.

Caris nedostala, co chtěla, ale snažila se vypadat spokojeně, zatímco Cecilia oznamovala pár dalších menších změn. Když schůze skončila, šla za Cecilií a poděkovala jí.

„Nepředstavuj si, že to bylo snadné rozhodnutí," vysvětlovala jí převorka. „Elizabeth je chytrá a rozhodná a je pevná tam, kde ty jsi nestálá. Ty jsi ale nápaditá a dostaneš z lidí to nejlepší. Potřebuji vás obě."

Caris nemohla popřít, že Ceciliina charakteristika je správná. Ona mě skutečně zná, pomyslela si smutně Caris. Lépe než kdokoli jiný, když je teď otec po smrti a Merthin bůhvíkde. Náhle se jí zmocnil pocit vřelé náklonnosti. Cecilia je jako kvočna, neustále v pohybu, neustále zaměstnaná péčí o svá kuřátka. „Udělám, co bude v mých silách, abych splnila tvá očekávání," slíbila Caris.

Odešla z místnosti. Potřebuje se podívat na Starou Julii. Bez ohledu na to, co říkala mladším jeptiškám, nikdo se nepostaral o Julii tak jako ona. Jako by si myslely, že bezmocná stará osoba se nepotřebuje cítit dobře. Jenom Caris zajišťovala, aby Julie dostala za chladného počasí přikrývku a něco k pití, když má žízeň, a aby jí někdo pomohl na latrínu v tu denní dobu, kdy tam obvykle potřebuje zajít. Caris se rozhodla, že jí vezme teplý nápoj, bylinkový čaj, který starou jeptišku vždy povzbudí. Odebrala se do lékárny a dala vařit kastrůlek s vodou.

Přišla Mair a zavřela dveře. „Není to nádherné?" jásala. „Pořád budeme pracovat spolu!" Objala Caris a políbila ji na rty.

Caris ji také objala, pak se z objetí vymanila. „Takhle mě nelíbej," pokárala Mair.

„To proto, že tě miluju."

„Já tě miluju taky, ale jinak."

Byla to pravda. Caris měla Mair moc ráda. Když spolu ve Francii riskovaly život, velice důvěrně se sblížily. Caris dokonce zjistila, že ji Mairina krása přitahuje. Jedné noci v krčmě v Calais, kde měly pokoj se zamykacími dveřmi, Caris nakonec podlehla Mairiným ná-

vrhům. Mair laskala a líbala Caris na všech nejintimnějších místech a Caris dělala totéž jí. Mair tvrdila, že to byl nejkrásnější den jejího života. Caris to tak bohužel nevnímala. Pro ni to byl příjemný zážitek, ale nic závratného, a opakovat to už nechtěla.

„To je v pořádku," souhlasila Mair. „Dokud mě budeš aspoň trošičku milovat, budu šťastná. A ty mě nikdy milovat nepřestaneš, že?"

Caris zalila byliny vařící vodou. „Slibuju, že až budeš stará jako Julie, budu ti nosit bylinkový čaj, abys byla zdravá."

Mair vyhrkly z očí slzy. „V životě mi nikdo neřekl nic krásnějšího."

Caris z toho nemínila dělat slib věčné lásky. „Nebuď sentimentální," napomenula ji jemně. Přecedila čaj do dřevěného hrnku. „Pojď, podíváme se na Julii."

Prošly křížovou chodbou a vešly do špitálu. U oltáře stál muž s hustým ryšavým vousem. „Žehnej ti Bůh, cizinče," pronesla Caris. Muž jí připadal povědomý. Neodpověděl na její pozdrav, ale pronikavě se na ni zahleděl zlatohnědýma očima. Pak ho poznala. Upustila hrnek. „Ach, Bože!" vydechla. „Ty!"

Ta chvilka předtím, než ho spatřila, byla nádherná a Merthin věděl, že si ji uchová v srdci až do smrti, ať se stane cokoli. Hladově zíral na tvář, kterou neviděl devět let, a s otřesem, jenž se podobal skoku do studené řeky za parného dne, si uvědomil, jak drahá mu ta tvář bývala. Caris se téměř vůbec nezměnila. Jeho obavy byly neopodstatněné. Dokonce ani nevypadala starší. Spočítal si, že je jí třicet, ale byla štíhlá a energická jako ve dvaceti. Vstoupila do špitálu svižně a s výrazem rázné autority, v ruce dřevěný hrnek s nějakým lékem. Potom na něj pohlédla, zastavila se a hrnek upustila.

Šťastně se na ni usmál.

„Ty jsi tady!" zvolala. „Myslela jsem, že jsi ve Florencii!"

„Jsem moc rád, že jsem zpátky," odpověděl.

Pohlédla na rozlitý čaj na podlaze. Jeptiška, která ji doprovázela, řekla: „O to se nestarej, uklidím to. Jdi si s ním promluvit." Merthin si všiml, že ta druhá jeptiška je hezká a má v očích slzy, ale byl příliš rozrušený, než aby tomu věnoval mnoho pozornosti.

Caris se zeptala: „Kdy ses vrátil?“

„Dorazil jsem před hodinou. Vypadáš dobře.“

„A ty vypadáš… jako mužský.“

Merthin se rozesmál.

Chtěla vědět: „Kvůli čemu ses rozhodl vrátit?“

„To je dlouhá historie,“ odpověděl. „Ale moc rád bych ti ji pověděl.“

„Půjdeme ven.“ Dotkla se zlehka jeho paže a odvedla ho z budovy. Jeptišky se nemají dotýkat lidí, ani vést soukromé rozhovory s muži, ale pro ni taková pravidla byla vždy jen nepovinná. Merthin byl rád, že v posledních devíti letech nezískala respekt k autoritě.

Ukázal na lavičku u zelinářské zahrady. „Tady jsem seděl s Markem a Madge Tkalcovými toho dne, kdy jsi před devíti lety vstoupila do kláštera. Madge mi řekla, že ses se mnou odmítla setkat.“

Přikývla. „Byl to nejnešťastnější den mého života – ale věděla jsem, že kdybych tě viděla, bylo by to ještě horší.“

„Já jsem cítil totéž, jenže já jsem tě chtěl vidět bez ohledu na to, jak mizerně mi z toho bude.“

Pohlédla mu přímo do očí. Její zelené oči se zlatými skvrnkami byly stejně upřímné jako vždy. „To zní trochu jako výčitka.“

„Možná to výčitka je. Hrozně jsem se na tebe hněval. Ať už ses rozhodla učinit cokoli, cítil jsem, že mi dlužíš vysvětlení.“ Nezamýšlel vést rozhovor tímto směrem, ale nedokázal si pomoct.

Žádné politování nevyjádřila. „Je to skutečně úplně prosté. Stěží bych tě dokázala opustit. Kdybych byla donucena s tebou mluvit, nejspíš bych se zabila.“

Zůstal jako když do něj hrom uhodí. Devět let se domníval, že se v den rozchodu zachovala sobecky. Nyní se zdálo, že sobcem byl on, když na ni kladl takové požadavky. Vzpomněl si, že ho vždy dokázala přimět, aby změnil své postoje. Bylo to nepříjemné, ale často měla pravdu.

Neposadili se na lavičku, ale vydali se přes trávník před katedrálou. Obloha se zatáhla a slunce zmizelo. „V Itálii řádí strašlivý mor,“ prohodil. „Říkají mu *la moria grande*.“

„Slyšela jsem o tom," přitakala Caris. „Není taky v jižní Francii? Zní to hrozně."

„Já jsem tu nemoc dostal. Uzdravil jsem se, což se stává málokdy. Moje manželka Silvia zemřela."

Vypadala otřeseně. „To je mi líto," řekla. „Musíš být strašně smutný."

„Zemřela i celá její rodina a všichni moji zákazníci. Řekl jsem si, že to je vhodná chvíle k návratu domů. A co ty?"

„Právě jsem se stala hospodářkou," odpověděla s očividnou hrdostí.

Merthinovi to připadalo nicotné, zejména po pohromě, kterou zažil. V životě ženského kláštera jsou však takové věci důležité. Zaklonil hlavu a pohlédl na velký chrám. „Ve Florencii je nádherná katedrála," poznamenal. „Se spoustou ozdob z barevných kamenů. Mně se ale víc líbí tohle: tesaný kámen a všechno ve stejném odstínu." Jak si pozorně prohlížel věž, šedý kámen na pozadí šedé oblohy, rozpršelo se.

Šli se schovat do chrámu. V hlavní lodi zastihli asi tucet lidí. Byli to návštěvníci města obdivující architekturu, zbožní místní lidé při modlitbě a pár noviců, kteří tu zametali. „Pamatuju se, jak jsem tě za tímhle sloupem osahával," zakřenil se Merthin.

„Já si to pamatuju taky," přisvědčila Caris, ale vyhnula se jeho pohledu.

„Cítím k tobě pořád totéž jako tenkrát. Tohle je skutečný důvod, proč jsem se vrátil domů."

Otočila se a upřela na něj rozhněvaný pohled. „Ale ty ses oženil."

„A ty jsi vstoupila do kláštera."

„Ale jak sis mohl vzít ji – Silvii –, jestliže jsi miloval mě?"

„Myslel jsem, že na tebe dokážu zapomenout. Jenže jsem to nedokázal. Potom, když jsem myslel, že umírám, jsem si uvědomil, že jsem se nikdy nevyrovnal s tím, že jsem tě ztratil."

Její hněv vymizel stejně rychle, jako se objevil, a do očí jí vyhrkly slzy. „Já vím," zašeptala a odvrátila oči.

„Ty cítíš totéž."

„Nikdy jsem se nezměnila."

„Zkoušela jsi to?“

Pohlédla mu do očí. „Je tu jedna jeptiška…“

„Ta hezká, co byla s tebou ve špitále?“

„Jak jsi to uhádl?“

„Plakala, když mě uviděla. Nechápal jsem proč.“

Caris vypadala provinile a Merthin vytušil, že má stejné pocity, jaké míval on, když Silvia říkávala: „Myslíš na tu anglickou dívku.“

„Mair je mi drahá,“ vysvětlovala mu. „A miluje mě. Jenže…“

„Jenže tys na mě nezapomněla.“

„Ne.“

Merthina ovládl pocit vítězství, ale snažil se nedat to najevo. „V tom případě,“ navrhl, „bys měla vystoupit z kláštera a vzít si mě.“

„Vystoupit z kláštera?“

„Nejdřív budeš samozřejmě muset požádat o milost, pokud jde o to odsouzení z čarodějnictví, ale jsem si jistý, že toho lze dosáhnout – podplatíme biskupa a arcibiskupa, a když bude třeba, tak i papeže. Můžu si to dovolit –“

Nebyla si jistá, že to bude tak snadné, jak si Merthin myslí. To však nebyl její hlavní problém. „Nejde o to, že by mě to nelákalo,“ odpověděla. „Ale slíbila jsem Cecilii, že nezklamu její důvěru… musím pomáhat Mair, která se bude zaučovat jako správkyně… potřebujeme postavit novou pokladnici… a já jsem jediná, kdo se dokáže pořádně postarat o Starou Julii…“

Vyvedlo ho to z míry. „Je to všechno tak důležité?“

„Ovšemže je!“ odsekla rozhněvaně.

„Myslel jsem, že kláštery jsou jen pro staré ženy, které se modlí.“

„A léčí nemocné, krmí chudé a spravují tisíce akrů půdy. Je to přinejmenším stejně důležité jako stavění mostů a kostelů.“

Tohle nepředvídal. Caris byla vždy skeptická, pokud jde o dodržování náboženských předpisů. Do kláštera vstoupila pod nátlakem, jelikož to byl jediný způsob jak si zachránit život. Nyní se však zdá, že začala svůj trest milovat. „Jsi jako vězeň, který se zdráhá opustit žalář, i když jsou dveře dokořán,“ zachmuřil se.

„Ty dveře nejsou dokořán. Musela bych být zproštěna posvátného slibu. Matka Cecilia –“

„Na všech těch problémech budeme muset pracovat. Pojďme s tím začít hned.“

Vypadala zkroušeně. „Já nevím.“

Viděl, že je rozpolcená. Ohromilo ho to. „Jsi to vůbec ty?“ podivil se nevěřícně. „Vždycky jsi nenáviděla pokrytectví a neupřímnost, které jsi viděla v převorství. Jak jsou líní, chamtiví, nečestní, bezohlední –“

„To pořád platí o Godwynovi a Philemonovi.“

„Tak odejdi.“

„A co budu dělat?“

„Samozřejmě si mě vezmeš.“

„A to je všechno?“

Znovu ho vyvedla z míry. „Já nic víc nechci.“

„To ne. Ty chceš stavět paláce a zámky. Chceš postavit nejvyšší budovu v Anglii.“

„Pokud se potřebuješ o někoho starat…“

„Cože?“

„Mám malou holčičku. Jmenuje se Lolla. Jsou jí tři roky.“

Tohle zřejmě Caris srovnalo myšlenky. Povzdechla si. „Zastávám odpovědnou funkci v klášteře s pětatřiceti jeptiškami, deseti novickami, pětadvaceti zaměstnanci, školou, špitálem a lékárnou – a ty mě žádáš, abych to všechno odhodila a dělala chůvu jedné malé holčičce, kterou jsem v životě neviděla.“

Vzdal se dalšího dohadování. „Vím jen, že tě miluju a že chci být s tebou.“

Nevesele se zasmála. „Kdybys byl řekl tohle a nic jiného, mohl jsi mě přemluvit.“

„Jsem zmatený,“ nechápal. „Odmítáš mě, nebo ne?“

„Nevím,“ odpověděla.

55

Větší část noci Merthin probděl. Byl zvyklý na nocování v krčmách a zvuky, které Lolla vydává ve spánku, ho jen uklidňovaly. Dnes v noci se však nemohl zbavit myšlenek na Caris. Carisina reakce na jeho návrat jím otřásla. Teprve teď si uvědomil, že nikdy neuvažoval

logicky o tom, jak se bude Caris cítit, až se před ní znovu objeví. Liboval si v nerealistických zlých snech o její případné proměně a v hloubi srdce doufal v radostné smíření. Ovšemže na něj nezapomněla. Mohl si však představit, že nestrávila devět let truchlením po něm: Caris není ten typ.

Zároveň by nikdy netušil, že může být tak oddaná své práci v klášteře. Vůči církvi zaujímala vždy víceméně nepřátelský postoj. Vzhledem k tomu, jak nebezpečné je náboženství jakkoli kritizovat, mohla Caris skutečnou hloubku své skepse skrývat i před ním. Byl to pro něj tedy strašlivý otřes, když zjistil, že se zdráhá klášter opustit. Počítal se strachem z rozsudku smrti, který vynesl biskup Richard, i s úzkostí, zda bude zproštěna posvátného slibu, ale nepředpokládal, že by jí život v převorství mohl připadat tak naplňující, že ho bude váhat opustit, aby se stala jeho manželkou.

Hněval se na ni. Litoval, že neřekl: „Cestoval jsem tisíc mil, abych tě požádal, ať si mě vezmeš – jak můžeš teď říkat, že si nejsi jistá?“ Napadla ho spousta jízlivých poznámek, které mohl pronést. Možná bylo dobře, že mu nepřišly na jazyk předtím. Jejich rozhovor skončil tím, že ho požádala, aby jí poskytl čas: potřebuje překonat otřes z jeho náhlého návratu a promyslet si, co chce udělat. Merthin souhlasil – neměl na vybranou –, ale uvízl ve strašlivých mukách, jako kdyby visel na krizi.

Nakonec upadl do neklidného spánku.

Lolla ho jako obvykle probudila časně a sešli dolů do lokálu na ovesnou kaši. Potlačil nutkání jít rovnou do špitálu a znovu mluvit s Caris. Žádala ho o čas, dotírat na ni by mu nijak neposloužilo. Napadlo ho, že ho mohou čekat ještě další nepříjemná překvapení a že by se měl raději pokusit doplnit si znalosti o všem, co se v Kingsbridgi za jeho nepřítomnosti událo. Po snídani proto šel navštívit Marka Tkalce.

Rodina Tkalcova bydlela na hlavní ulici ve velkém domě, který koupili krátce poté, co je Caris navedla, aby obchodovali s látkami. Merthin pamatoval dobu, kdy celá rodina se čtyřmi dětmi žila v jediné místnosti, jen o málo větší než tkalcovský stav, na němž Mark pracoval. Jejich nový dům měl rozlehlé přízemí postavené z kamene, které se využívalo jako sklad a obchod. Obytná část se nacházela v

dřevěném poschodí. Merthin zastihl Madge ve skladu, kde kontrolovala náklad šarlatové látky, který právě dorazil na povozu z jednoho z jejich vesnických valchovacích mlýnů. Nyní jí už bylo skoro čtyřicet a ve vlasech jí prosvítaly šedivé pramínky. Madge byla malá, buclatá žena s velkým poprsím a obrovským pozadím. Merthinovi připomínala holuba, ale bojovného – kvůli vystrčené bradě a rázném chování.

Byli s ní dva mladí lidé, asi sedmnáctiletá krásná dívka a o pár let starší urostlý chlapec. Merthin si vzpomněl na Madgeiny dvě starší děti – Doru v otrhaných šatečkách a Johna, plachého hocha – a uvědomil si, že jsou to oni. John nyní lehce zvedal těžké balíky látky, zatímco Dora je počítala pomocí zářezů na hůlce. Při pohledu na ně se Merthin náhle cítil starý. A přitom mi je teprve dvaatřicet, pomyslel si.

Sotva ho Madge spatřila, překvapeně a radostně vykřikla. Objala ho, políbila na vousaté tváře a pak jásala nad Lollou. „Myslel jsem, že si bude moct hrát s tvými dětmi," poznamenal žalostně Merthin. „Jenže ty jsou už moc staré."

„Dennis a Noah jsou v klášterní škole," odpověděla. „Je jim třináct a jedenáct. Ale Dora se o Lollu postará – miluje děti."

Mladá žena zvedla Lollu do náruče. „Kočka u sousedů má koťata," oznámila. „Nechceš se na ně kouknout?"

Lolla odpověděla přívalem italštiny, který si Dora vyložila jako souhlas, a odešly spolu z domu.

Madge nechala Johna, aby složil zbytek zboží z vozu, a odvedla Merthina nahoru. „Mark je v Melcombe," vysvětlila mu. „Část zboží vyvážíme do Bretaně a do Gaskoňska. Dneska nebo zejtra by se měl vrátit."

Merthin se posadil v pokoji a nechal si nalít pohár piva. „Zdá se, že Kingsbridge prosperuje," nadhodil.

„Obchod s vlnou upadl," odpověděla. „Kvůli válečnejm daním. Všechno se musí prodávat prostřednictvím hrstky velkejch obchodníků, aby si král mohl vybírat svůj díl. Tady v Kingsbridgi se tomu pár lidí ještě věnuje – Petranilla vede dál Edmundův podnik –, ale s tím, co bejvalo, se to srovnávat nedá. Naštěstí to postupně nahradil obchod s hotovým suknem, aspoň v našem městě."

„Godwyn je pořád ještě převorem?“

„Bohužel je.“

„Pořád jsou s ním potíže?“

„Je tak staromilskej. Staví se proti každý změně a brání veškerýmu pokroku. Mark například navrhl, aby se tržiště pokusně otevíralo kromě neděle i v sobotu.“

„Co proti tomu mohl Godwyn namítat?“

„Říkal, že to umožní lidem, aby chodili na trh, ale ne do kostela, což by bylo špatný.“

„Někteří z nich by mohli zajít do kostela i v sobotu.“

„Godwynův pohár je vždycky z poloviny prázdnej, nikdy z poloviny plnej.“

„Farní cech mu jistě oponuje, ne?“

„Moc často ne. Cechmistrem je teď Elfrik. Dostali s Alicí skoro všechno, co zůstalo po Edmundovi.“

„Cechmistr nemusí být nejbohatší muž ve městě.“

„Ale obyčejně je. Nezapomeň, že Elfrik zaměstnává spoustu řemeslníků – tesaře, kameníky, míchače malty, lešenáře – a nakupuje skoro od každýho, kdo obchoduje se stavebním materiálem. Město je plný lidí, co jsou ho víceméně nucený podporovat.“

„A Elfrik byl odjakživa blízký Godwynovi.“

„Přesně tak. Získává všechny stavební práce, který převorství zadává – to znamená všechny veřejný projekty.“

„A přitom to je takový fušer!“

„Zvláštní, co?“ odpověděla zadumaně Madge. „Člověk by si myslel, že Godwyn bude chtít na práci toho nejlepšího. Ale on ne. Pro něj je nejdůležitější, aby ten člověk byl povolnej a aby bezpodmínečně plnil jeho přání.“

Merthina to poněkud sklíčilo. Nic se nezměnilo: jeho nepřátelé jsou stále u moci. Možná pro něj bude obtížné znovu se vrátit do starých kolejí. „Pro mě tedy žádné dobré zprávy.“ Zvedl se. „Půjdu se raději podívat na svůj ostrov.“

„Mark za tebou určitě zaběhne, hned jak se vrátí z Melcombe.“

Merthin si zašel k sousedům pro Lollu, jenže ta se tak dobře bavila, že ji nechal s Dorou a vydal se městem k řece. Znovu si prohlédl praskliny na mostě, ale nemusel je zkoumat dlouho: příčina byla

zřejmá. Obešel ostrov Malomocných. Jen málo se tu změnilo. Na západní straně bylo pár přístavních hrází a skladišť a na východním konci stál jediný dům – ten, který pronajal Jimmiemu. Nacházel se hned u cesty spojující oba oblouky mostu.

Když získal ostrov do vlastnictví, měl ctižádostivé plány jeho rozvoje. Za jeho nepřítomnosti se tu samozřejmě nic nedělo. Nyní by snad mohl něco podniknout. Dlouhými kroky odměřoval zhruba vzdálenosti a představoval si budovy a dokonce ulice, dokud nenadešel čas oběda.

Vyzvedl Lollu a vrátil se s ní ke Zvonu. Bessie jim neservírovala chutné dušené vepřové s omáčkou zahuštěnou ječmenem. V krčmě byl klid a Bessie přinesla džbán svého nejlepšího vína a přisedla si k nim. Když se najedli, nalila mu další číši a on se jí svěřil se svými představami. „Silnice přes ostrov, od jednoho mostu ke druhému, to bude ideální místo pro umístění krámků," soudil.

„A krčem," zdůraznila Bessie. „Tohle a U Cesmíny jsou dvě nejrušnější hospody ve městě, a to jen proto, že jsou blízko katedrály. Každý místo, kudy lidi pořád procházejí, je dobrý pro krčmu."

„Jestli postavím na ostrově Malomocných krčmu, mohla bys ji vést."

Pohlédla mu do očí. „Mohli bysme ji vést spolu."

Usmál se na ni. Byl nasycen jejím dobrým jídlem a vínem a kterýkoli muž by se s ní rád svalil do postele a užíval si jejího hebkého, oblého těla; nemělo se to však stát. „Měl jsem moc rád svou manželku Silvii," odpověděl. „Ale celou dobu, co jsme byli spolu, jsem myslel na Caris. A Silvia to věděla."

Betty odvrátila oči. „To je smutný."

„Já vím. A já už to nikdy žádné ženě neudělám. Už se znovu neožením, jedině kdyby si mě vzala Caris. Nejsem dobrý člověk, ale nejsem zase tak špatný."

„Caris si tě asi nikdy nevezme."

„Já vím."

Zvedla se a posbírala misky ze stolu. „Jsi dobrej člověk," řekla. „Až moc dobrej." Vrátila se do kuchyně.

Merthin uložil Lollu k odpolednímu spánku, potom se posadil na lavici před krčmu, zahleděl se dolů na ostrov Malomocných a v

příjemném zářijovém slunci kreslil na velkou břidlicovou tabulku. Moc toho nenakreslil, protože každý, kdo procházel kolem, ho chtěl přivítat doma a dozvědět se, co posledních devět let dělal.

Pozdě odpoledne spatřil mohutnou postavu Marka Tkalce sunoucí se do kopce vedle káry se sudem. Mark byl vždy obr, ale teď si Merthin povšiml, že to je zavalitý obr.

Merthin potřásl jeho obrovskou ruku. „Byl jsem v Melcombe," vysvětloval Mark. „Chodívám tam co pár tejdnů."

„Co máš v tom sudu?"

„Víno z Bordeaux, přímo z lodi – ta taky přivezla nový zprávy. Víš, ze princezna Joana byla na cestě do Španělska?"

„Vím." Každý informovaný člověk v Evropě věděl, že patnáctiletá dcera krále Eduarda se má provdat za prince Pedra, dědice kastilského trůnu. Sňatkem se vytvoří spojenectví mezi Anglií a největším iberským královstvím a Eduard tím získá jistotu, že se může soustředit na nekonečnou válku s Francií a nemusí si přitom dělat starosti s vměšováním z jihu.

„Tak si představ," pokračoval Mark, „že princezna Joana v Bordeaux umřela na mor."

Merthinem to otřáslo dvojnásobně: zčásti proto, že Eduardovo postavení ve Francii se náhle stalo nejisté, ale hlavně proto, že se mor rozšířil tak daleko. „V Bordeaux mají mor?"

„Francouzský námořníci mi říkali, že na ulicích jsou hromady mrtvol."

Merthina to zdrtilo. Myslel si, že nechal *la moria grande* daleko za sebou. Ale tak daleko – až do Anglie – přece určitě nepřijde! Osobně strach neměl: nikdo tu nemoc nedostal dvakrát, tudíž on sám je v bezpečí, a Lolla patří mezi ty, jež z nějakého důvodu vůbec nepostihla. Bál se však o všechny ostatní – zejména o Caris.

Mark měl na mysli jiné věci. „Vrátil ses akorát včas. Některý mladší obchodníci začínají mít Elfrika coby cechmistra po krk. Většinou nedělá nic jinýho než poskoka Godwynovi. Chystám se mu v příští volbě postavit. Ty bys mohl mít na lidi vliv. Dneska večer je schůze farního cechu – přijď tam a my tě hned přijmeme."

„Nebude vadit, že jsem neukončil učení?"

„Po tom, cos postavil tady a v cizině? Těžko."

„Dobrá.“ Merthin se potřeboval stát členem cechu, pokud hodlá rozvíjet ostrov. Lidé si vždycky najdou důvody, proč protestovat proti novým budovám, a on nejspíš bude potřebovat podporu. S tím, že ho do cechu přijmou, si však nebyl tak jistý jako Mark.

Mark odvezl sud domů a Merthin se odebral dovnitř, aby dal Lolle večeři. Po západu slunce se Mark vrátil ke Zvonu a pak se s Merthinem vydali po hlavní ulici k cechovnímu domu. Teplé odpoledne se proměnilo ve studený večer.

Když tu Merthin před mnoha lety stál a představoval farnímu cechu svůj návrh mostu, připadal mu cechovní dům jako pěkná budova. Poté co poznal velkolepé veřejné budovy v Itálii, se mu však teď zdál těžkopádný a ubohý. Napadlo ho, co si asi museli pomyslet lidé jako Buonaventura Caroli a Loro Fiorentino o hrubé kamenné kryptě v podzemí, kde se nachází vězení a kuchyně, a o hlavní síni s řadou sloupů nešikovně umístěných do jejího středu kvůli opoře střechy.

Mark ho představil hrstce mužů, kteří se přistěhovali do Kingsbridge nebo získali významné postavení za Merthinovy nepřítomnosti. Většina tváří mu však byla známá, třebaže poněkud zestárly. Merthin pozdravil ty, s nimiž se v posledních dvou dnech ještě nesetkal. Byl mezi nimi i Elfrik, okázale oblečený ve stříbrně vyšívaném brokátovém kabátci. Nevypadal překvapeně – někdo mu zřejmě už oznámil, že je Merthin zpátky –, ale čišelo z něj neskrývané nepřátelství.

Dostavil se také převor Godwyn a podpřevor bratr Philemon. Merthin si všiml, že Godwyn se svými protáhlými vráskami svědčícími o hádavosti a nespokojenosti vypadá ve dvaačtyřiceti spíš jako jeho strýc Anthony. Tvářil se přátelsky a vlídně, což mohlo ošálit někoho, kdo ho nezná. I Philemon se změnil. Už nebyl hubený a nemotorný. Přibral na váze jako úspěšný kupec a tvářil se arogantně a sebevědomě, ale Merthin přesto pod touto fasádou spatřoval úzkost a znechucení z role servilního patolízala. Philemon mu potřásl rukou, jako by sáhl na hada. Bylo skličující vidět, že staré nenávisti přežívají tak dlouho.

Jeden hezký černovlasý mladík se pokřižoval, jakmile Merthina spatřil. Ukázalo se, že to je někdejší Merthinův chráněnec Jimmie,

nyní známý jako Jeremiah Stavitel. Merthina potěšilo, že si vede tak dobře, že se mohl stát členem farního cechu. Připadal mu však stejně pověrčivý jako dříve.

Mark každému, s kým promluvil, podal zprávu o princezně Joaně. Merthin odpověděl na pár úzkostných otázek ohledně moru, ale kingsbridgeským obchodníkům působilo větší starosti, že zhroucení aliance s Kastilií prodlouží francouzskou válku, což je špatné pro obchod.

Elfrik se usadil do velkého křesla před obrovskými váhami, kde se vážily žoky vlny, a zahájil schůzi. Mark okamžitě navrhl, že by Merthin měl být přijat za člena.

Nikoho nepřekvapilo, že Elfrik namítl: „Nikdy se nestal členem cechu, protože nedokončil učení."

„Chceš říct, protože si nechtěl vzít tvou dceru," prohodil kdosi a všichni se rozesmáli. Merthinovi chvíli trvalo, než toho muže poznal. Byl to stavitel Bill Watkin; černé vlasy kolem pleši mu začínaly šedivět.

„Protože není řemeslník, kterej odpovídá požadovanejm měřítkům," vedl si paličatě svou Elfrik.

„Jak můžeš něco takovýho říct?" namítl Mark. „Postavil už domy, kostely, paláce –"

„A náš most, co po pouhejch osmi letech praská."

„Tos stavěl ty, Elfriku."

„Držel jsem se přesně Merthinova návrhu. Oblouky zcela jasně nejsou dost silný, aby unesly váhu vozovky a provoz na mostě. Železný svorky, co jsem tam instaloval, nestačej a praskliny se zvětšujou. Navrhuju proto posílit oblouky na obou stranách středního pilíře na obou mostech druhou vrstvou zdiva tak, aby se zdvojnásobila jejich tloušťka. Myslel jsem si, že se by se o tom dnes večer mohlo mluvit, a tak jsem připravil odhad nákladů."

Elfrik musel začít plánovat tento útok, jakmile se doslechl, že je Merthin zpátky. Vždycky považoval Merthina za nepřítele a nic se na tom nezměnilo. Naštěstí však problém mostu nepochopil a to poskytlo Merthinovi šanci.

Tiše požádal Jeremiaha. „Udělal bys pro mě něco?"

„Po tom všem, cos udělal ty pro mě? Cokoli!"

„Běž hned do kláštera a řekni, že potřebuješ naléhavě mluvit se sestrou Caris. Pověz jí, aby vyhledala můj původní výkres mostu. Měl by být v knihovně převorství. Přines ho hned sem.“

Jeremiah vyklouzl z místnosti.

Elfrik pokračoval: „Musím členy cechu informovat, že jsem už mluvil s převorem Godwynem a ten říká, že převorství si nemůže dovolit tuhle opravu zaplatit. Budeme ji muset financovat, jako jsme financovali původní stavbu mostu. Peníze dostaneme zpátky z vybranejch pencí mostnýho.“

Všichni zaúpěli. Následovala dlouhá a rozladěná diskuse o tom, kolik by měl každý člen cechu zaplatit. Merthin cítil, že se proti němu začíná v sále šířit nepřátelství. To bezpochyby Elfrik zamýšlel. Merthin toužebně hleděl ke dveřím a přál si, aby se už Jeremiah vrátil.

Bill Watkin nadhodil: „Možná by tu opravu měl zaplatit Merthin, jestli nakreslil špatnej návrh.“

Merthin už nemohl zůstávat mimo diskusi. Odhodil veškerou opatrnost. „Souhlasím,“ přitakal.

Rozhostilo se ohromené mlčení.

„Jestliže ty praskliny způsobil můj návrh, opravím most na vlastní náklady,“ pokračoval bezstarostně. Mosty jsou drahé: jestli se mýlí, může ho to stát půlku jeho jmění.

Bill uznale poznamenal: „Hezká slova, jen co je pravda.“

Merthin pokračoval: „Ale nejdřív musím něco říct, jestli členové cechu dovolí.“ Pohlédl na Elfrika.

Elfrik váhal, očividně se snažil vymyslet důvod, aby odmítl. Vmísil se však Bill: „Nech ho promluvit,“ a všichni vyjadřovali hlasitě souhlas.

Elfrik neochotně přikývl.

„Děkuju,“ řekl Merthin. „Když je oblouk slabý, praská charakteristickým způsobem. Kameny na vrcholu oblouku jsou tlačeny dolů, jejich spodní okraje se tudíž rozvírají a objevují se praskliny – na spodní straně oblouku.“

„To je pravda,“ potvrdil Bill Watkin. „Takový praskliny jsem viděl už mockrát. Obyčejně nejsou katastrofální.“

Merthin pokračoval: „Tohle však *není* typ prasklin, které vidíte na mostě. Na rozdíl od toho, co říká Elfrik, ty oblouky jsou silné dostatečně: tloušťka oblouku je jedna dvacetina jeho průměru v základu, což je obvyklý poměr ve všech zemích.“

Stavitelé v síni přikývli. Tento poměr všichni znali.

„Vrchol oblouku je neporušený. Jenže praskliny se objevily u patky klenby na obou stranách ústředního pilíře.“

Znovu promluvil Bill:

„Tohle je někdy možný vidět u křížový klenby.“

„Což *není* případ tohoto mostu,“ zdůraznil Merthin. „Oblouky jsou prosté.“

„Čím je to tedy způsobený?“

„Elfrik nedodržel můj původní návrh.“

Elfrik zvolal: „Ten jsem dodržel!“

„Výslovně jsem navrhl hromadu velkých, volně ložených kamenů na obou koncích pilířů.“

„Hromadu kamenů?“ opakoval posměšně Elfrik. „A ta má podle tebe udržet most?“

„Ano, má,“ přisvědčil Merthin. Bylo mu jasné, že přítomní stavitelé se ztotožňují s Elfrikovými pochybami. Jenže oni nic nevědí o mostech, které se liší od každé jiné stavby, protože stojí ve vodě. „Hromady kamenů byly nezbytnou součástí plánu.“

„Na výkresech nikdy nebyly.“

„Můžeš nám ukázat moje výkresy, Elfriku, abys to dokázal?“

„Rýsovací plocha na podlaze je už dávno smazaná.“

„Udělal jsem výkres na pergamen. Měl by být v klášterní knihovně.“

Elfrik pohlédl na Godwyna. Spoluvina obou mužů byla v tu chvíli do nebe volající a Merthin doufal, že to ostatní členové cechu vidí. Godwyn zavrtěl hlavou. „Pergamen je drahý. Ten výkres byl už dávno seškrabán a pergamen se znovu použil.“

Merthin přikývl, jako by Godwynovi věřil. Po Jeremaihaovi stále ani potuchy. Merthin možná bude muset ve sporu zvítězit bez pomoci původních plánů. „Ty kameny by zabránily problému, který teď způsobuje vznik prasklin,“ prohlásil.

Vmísil se Philemon: „To říkáš ty. Ale proč bychom ti měli věřit? Je to jen tvoje slovo proti Elfrikovu.“

Merthin si uvědomil, že bude muset riskovat krk. Všechno, nebo nic, pomyslel si. „Povím vám, v čem je problém, a dokážu vám to za denního světla, když přijdete zítra za svítání k řece.“

Elfrik se zatvářil, jako že chce výzvu odmítnout, ale Bill Watkin přitakal. „To je férový! Budeme tam.“

„Bille, mohl bys přivést dva rozumné chlapce, kteří dobře plavou a umějí se potápět?“

„Samozřejmě.“

Elfrik ztratil kontrolu nad řízením schůze. Zasáhl Godwyn a ukázal, že Elfrik je jeho loutka. „Co to tu chystáte za frašku?“ zeptal se rozezleně.

Jenže už bylo pozdě. Ostatní teď byli zvědaví. „Nechte ho, ať to dokáže,“ usmál se Bill. „Jestli to je fraška, hned to všichni poznáme.“

V tu chvíli vešel Jeremiah. Merthina potěšilo, když viděl, že přináší dřevěný rám s velkým vypnutým archem pergamenu. Elfrik na Jeremiaha vytřeštil oči.

Godwyn zbledl a zeptal se: „Kdo ti to dal?“

„Tahle otázka leccos prozrazuje,“ poznamenal Merthin. „Vážený pan převor se neptá, co je na tom výkresu, ani odkud pochází – zřejmě to už ví. Jenom chce vědět, kdo mu to dal.“

Billovi to bylo jedno. „Na tom vůbec nezáleží. Ukaž nám ten výkres, Jeremiahu.“

Jeremiah se postavil před váhy a otočil rám tak, aby výkres všichni viděli. Na konci pilířů byly hromady balvanů, o kterých Merthin mluvil.

Merthin se zvedl. „Ráno vám vysvětlím, jak to funguje.“

Léto přecházelo do podzimu a za svítání bylo na břehu řeky chladno. Po městě se rozšířilo, že se bude konat jakési divadlo, a tak kromě členů farního cechu tu na střetnutí mezi Merthinem a Elfrikem čekalo asi dvě stě či tři sta dalších lidí. Byla tu i Caris. Tohle už není pouhý spor o stavební problém, uvědomil si Merthin. On představuje mladého býka, který vyzývá starého, a stádo to tak chápe.

Bill Watkin obstaral dva asi dvanáctileté nebo třináctileté chlapce. Byli jen ve spodkách a třásli se zimou. Ukázalo se, že to jsou mladší synové Marka Tkalce, Dennis a Noah. Třináctiletý Dennis byl malý a robustní jako jeho matka. Měl červenohnědé vlasy barvy podzimního listí. O dva roky mladší Noah byl vyšší a patrně doroste Markovy výšky. Merthin se vcítil do postavení malého zrzka. Přemýšlel, jestli se Dennis nestydí, jako se styděl Merthin v jeho věku, že má mladšího bratra, který je větší a silnější.

Merthina napadlo, že by Elfrik mohl vznést námitku, že se mají potápět Markovi synové – na základě toho, že jim otec mohl předem říct, co mají oznámit, až se vynoří. Elfrik však nic nenamítal. Mark je příliš čestný, než aby ho mohl někdo podezírat z takové licoměrnosti, a Elfrik si to asi uvědomil – nebo si to spíš uvědomil Godwyn.

Merthin chlapcům vysvětlil, co mají dělat. „Doplavte k ústřednímu pilíři a pak se potopte. Zjistíte, že pilíř bude dlouho hladký. Potom narazíte na základy – spoustu kamení spojeného maltou. Až se dostanete na dno, hmatejte pod základy. Nejspíš nic neuvidíte – voda bude moc bahnitá. Ale zadržujte dech, jak dlouho jen dokážete, a důkladně prozkoumejte všechno kolem základů. Potom se vynořte a přesně nám popíšete, co jste našli.“

Chlapci skočili do vody a plavali k pilíři. Merthin zatím promluvil ke shromážděným. „Koryto téhle řeky není kamenité, je bahnité. Proud víří kolem pilířů, bahno pod nimi vymílá a zanechává tam prohlubeň, kterou vyplňuje jenom voda. To se stalo se starým mostem. Dubové pilíře vůbec nespočívaly na dně, ale visely na vrchní stavbě. Proto se most zřítil. Aby se nestalo s novým mostem totéž, výslovně jsem uvedl, že je třeba na úpatí pilířů nasypat hromady velkých kamenů. Takové hromady rozbíjejí proud, a jeho účinek pak je nerovnoměrný a slabý. Jenže ty hromady tu nejsou a pilíře jsou podemleté. Už most nepodpírají, ale visí na něm. Proto vznikají praskliny v místech, kde pilíř přechází do oblouku.“

Elfrik si skepticky odfrkl, ale ostatní stavitele to zaujalo. Oba chlapci doplavali doprostřed řeky, dotkli se ústředního pilíře, zhluboka se nadechli a zmizeli.

Merthin dodal: „Až se vynoří, poví nám, že pilíř nespočívá na dně řeky, ale visí nad prohlubní, která je plná vody a tak velká, že by se do ní vešel celý člověk.“

Doufal, že má pravdu.

Oba chlapci zůstali pod vodou překvapivě dlouho. Merthin si uvědomil, že ze solidarity s nimi tají dech. Konečně se na hladině objevila mokrá rusovlasá hlava, pak hnědovlasá. Oba chlapci mezi sebou prohodili pár slov, potom kývli hlavou, jako by potvrzovali, že oba viděli totéž. Vzápětí se vydali zpátky ke břehu.

Merthin si svou diagnózou nebyl zcela jistý, ale na jiné vysvětlení prasklin přijít nedokázal. A cítil potřebu vypadat vysoce sebejistě. Jestliže se teď ukáže, že se mýlil, bude za o to většího hlupáka.

Chlapci doplavali ke břehu, vybrodili se ven a těžce dýchali. Madge jim podala přikrývky a oni si je přehodili přes roztřesená ramena. Merthin jim poskytl chvíli, aby popadli dech, a pak se zeptal: „Tak co jste našli?“

„Nic,“ odpověděl starší Dennis.

„Co to znamená, nic?“

„Pod patou pilíře nic není.“

Elfrik se zatvářil vítězně. „Chceš říct, že je tam tedy jen bahno říčního dna.“

„Ne!“ protestoval Dennis. „Žádný bahno – samá voda.“

Vmísil se Noah: „Je tam díra, do který se klidně vejdeš! Ten velkej pilíř jen visí ve vodě, nic pod ním není.“

Merthin se snažil nedat najevo, že se mu ulevilo.

Elfrik se vztekal: „To přece nic neznamená, když někdo vykládá, že by ten problém vyřešila hromada kamení.“ Nikdo ho však neposlouchal. Merthin v očích davu svou věc prokázal. Lidé ho obklopili, komentovali celou záležitost a vyptávali se ho. Elfrik osaměl a po chvilce odešel.

Merthin s ním na okamžik pocítil soucit. Pak si připomněl, jak ho Elfrik jako učně udeřil holí do obličeje, a jeho soucit vyprchal do chladného ranního vzduchu.

56

Příští den ráno přišel Merthina ke Zvonu navštívit jakýsi mnich. Když si odhrnul kápi, Merthin ho hned nepoznal. Teprve když viděl, že mnich má levou paži v lokti amputovanou, uvědomil si, že to je bratr Thomas. Nyní to byl čtyřicátník s šedivým vousem a hlubokými vráskami kolem očí a úst. Je jeho tajemství i po všech těch letech stále ještě nebezpečné? přemýšlel Merthin. Kdyby vyšla pravda najevo, ocitl by se ještě nyní, po tolika letech, Thomasův život v ohrožení?

O tomhle si však Thomas promluvit nepřišel. „S tím mostem jsi měl pravdu," prohodil.

Merthin přikývl. Bylo v tom hořké uspokojení. Měl pravdu, ale převor Godwyn ho vyhodil, a jeho most v důsledku toho nikdy nebude dokonalý. „Chtěl jsem vysvětlit důležitost těch balvanů už tenkrát," odpověděl, „ale věděl jsem, že by mě Elfrik s Godwynem nikdy neposlechli. Tak jsem to řekl Edmundu Vlnařovi, jenže ten pak zemřel."

„Měl jsi to říct mně."

„Lituju, že jsem to neudělal."

„Pojď se mnou do kostela," vyzval ho Thomas. „Umíš toho tolik vyčíst z pár prasklin, a tak bych ti rád něco ukázal, jestli smím."

Zavedl Merthina do jižního transeptu. Po částečném zřícení před jedenácti lety Elfrik tady a v jižní lodi kněžiště přestavěl klenby. Merthin okamžitě pochopil, kvůli čemu si Thomas dělá starosti: praskliny se objevily znovu.

„Ty jsi říkal, že se to vrátí," připomněl Thomas.

„Pokud neodhalíš základní příčinu, pak ano."

„Měl jsi pravdu. Elfrik chyboval dvakrát."

Merthin pocítil jiskru vzrušení. Kdyby bylo zapotřebí věž přestavět… „Ty to chápeš, ale co Godwyn?"

Thomas na otázku neodpověděl. „Co myslíš, že by mohla být základní příčina?"

Merthin se soustředil na bezprostřední problém. Občas o tom přemýšlel už celé roky. „Tohle není původní věž, viď?" zeptal se. „Podle *Timothyho knihy* ji přestavěli a zvýšili."

„Asi před sto lety, ano – když byl obchod se surovou vlnou v plném rozkvětu. Myslíš, že ji postavili moc vysokou?“

„To závisí na základech.“ Pozemek katedrály se mírně svažuje na jih k řece a to by mohlo hrát určitou roli. Merthin prošel křížením a pod věží zamířil do severního transeptu. Postavil se na úpatí mohutného pilíře v severovýchodním koutě křížení a pohlédl vzhůru na oblouk, který se mu rozpínal nad hlavou přes severní loď kněžiště ke zdi.

„Starost mi dělá jižní loď,“ poznamenal poněkud podrážděně Thomas. „Tady žádný problém není.“

Merthin ukázal nahoru. „Tamhle na nejvyšším místě spodní strany oblouku je prasklina,“ upozornil. „Taková vznikne na mostě, když pilíře nejsou dobře založené a začnou se od sebe vzdalovat.“

„Co tím chceš říct – že se věž vzdaluje od severního transeptu?“

Merthin se vrátil křížením zpátky a pohlédl na obdobný oblouk na jižní straně. „Tenhle je taky prasklý, ale na vnější straně, vidíš? Je prasklá i stěna nad tím.“

„To nejsou moc velké praskliny.“

„Ale vypovídají o tom, co se děje. Na severní straně se oblouk rozpíná, na jižní se stlačuje. To znamená, že se věž posouvá k jihu.“

Thomas znepokojeně pohlédl nahoru. „Vypadá rovná.“

„Pouhým okem to neuvidíš. Kdybys ale vylezl nahoru do věže a spustil olovnici z vrcholu některého sloupu křížení těsně pod začátkem oblouku, viděl bys, že se na podlaze bude vzdalovat od sloupu o několik palců směrem na jih. A protože se věž naklání, odděluje se od zdi kněžiště – a tam se poškození projevuje nejvíc.“

„Dá se s tím něco dělat?“

Merthin chtěl odpovědět: *Musíte mi zadat stavbu nové věže.* To by však bylo předčasné. „Před jakýmikoli stavebními pracemi bude zapotřebí ještě spousta zkoumání,“ vysvětlil Thomasovi. „Zjistili jsme, že se praskliny objevily, protože se věž hýbe – ale nevíme, *proč* se to děje.“

„A jak se to dozvíme?“

„Je třeba vykopat jámu,“ odpověděl Merthin.

Nakonec jámu vykopal Jeremiah. Thomas nechtěl zaměstnat Merthina přímo. Už takhle bylo obtížné vytáhnout na průzkum z

Godwyna peníze – zřejmě nikdy nemá peněz nazbyt. Ovšem Elfrikovi to Thomas zadat nemohl, protože ten by prohlásil, že není co zkoumat. Kompromis tedy představoval Merthinův bývalý učeň.

Jeremiah se od svého mistra naučil pracovat rychle, a pracoval rád. Prvního dne zvedl dlažební kameny v jižním transeptu. Příštího dne začali jeho muži vykopávat zem kolem obrovského jihovýchodního pilíře kněžiště.

Jak se jáma prohlubovala, Jeremiah postavil dřevěnou kladku na vytahování zeminy. V druhém týdnu musel po stranách jámy postavit žebříky, aby se nádeníci dostali dolů.

Mezitím farní cech s Merthinem uzavřel smlouvu na opravu mostu. Elfrik byl samozřejmě proti tomuto rozhodnutí, ale nebyl v takovém postavení, aby se mohl prohlašovat za nejvhodnějšího muže pro tento úkol, a tak se skoro ani nenamáhal přít.

Merthin se pustil do práce rychle a energicky. Kolem dvou hlavních problémových pilířů postavil srubové jímky, z těch odčerpal vodu a začal zaplňovat díry pod pilíři kamením a maltou. Potom nasype k základům pilířů hromady velkých kamenů, jak navrhoval od začátku. Nakonec odstraní Elfrikovy šeredné železné svorky a zaplní praskliny maltou. Za předpokladu, že opravené základy budou v bezvadném stavu, praskliny se již neotevřou.

Ovšem práce, o kterou skutečně stál, byla přestavba věže.

Nebude to snadné. Jeho návrh by muselo schválit převorství a farní cech, které v současné době vedou jeho nejhorší nepřátelé, Godwyn a Elfrik. A Godwyn by musel najít peníze.

Jako první krok Merthin podpořil Marka, aby se ucházel o zvolení cechmistrem, a tak nahradil Elfrika. Cechmistr se volil jednou ročně – prvního listopadu, o svátku Všech svatých. Většinou byli cechmistři voleni bez protikandidátů znovu a znovu, dokud nepřestali pracovat nebo nezemřeli. Ucházet se o zvolení je však bezpochyby možné. Vždyť i samotný Elfrik navrhl své jméno, zatímco Edmund Vlnař byl stále ještě cechmistrem.

Mark nepotřeboval dvakrát pobízet. Toužil skoncovat s Elfrikovým panováním. Elfrik byl Godwynovi tak blízký, že existence farního cechu postrádala smysl. Město ve skutečnosti řídilo převorství –

úzkoprsé, staromilské, nedůvěřivé vůči novým myšlenkám, bezohledné k zájmům obyvatel města.

A tak začali shromažďovat podporu dva uchazeči. Elfrik měl své stoupence, hlavně lidi, které buď zaměstnával, nebo od nichž nakupoval materiál. Ve sporu o most však ztratil tvář a jeho stoupenci byli skleslí. Markovi stoupenci na rozdíl od nich překypovali skvělou náladou.

Merthin docházel do katedrály každý den a zkoumal základy mohutného sloupu, které Jeremiah postupně vykopával. Základy byly z téhož kamene jako zbytek chrámu. Kámen byl uložen ve vrstvách do malty, ale nijak zvlášť úhledně, protože se počítalo s tím, že nebude vidět. Každá další vrstva byla o poznání širší než vrstva nad ní, jako na pyramidě. Výkop se prohluboval a Merthin pozorně zkoumal vrstvu za vrstvou. Hledal nějaké slabé místo, ale nenacházel nic. Byl si však jistý, že ho nakonec najde.

Nikomu se nesvěřil s tím, co má na mysli. Je-li jeho podezření správné a věž z třináctého století je prostě příliš těžká pro základy z dvanáctého století, řešení by bylo drastické: bylo by nutné věž zbourat – a postavit novou. A nová věž by mohla být nejvyšší v Anglii…

Jednoho dne v půli října se u výkopu objevila Caris. Bylo časně ráno a velkým východním oknem svítilo dovnitř zimní slunce. Caris stála na kraji jámy a kapuce kolem její hlavy vypadala jako svatozář. Merthinovi se rozbušilo srdce. Třeba mu přináší odpověď. Dychtivě vylezl po žebříku nahoru.

Byla krásná jako vždy, třebaže v jasném slunečním světle mohl vidět v jejím obličeji drobné rozdíly, které tu během těch devíti let vznikly. Pleť už neměla tak hladkou a v koutcích rtů se objevily droboulinké vrásky. Její zelené oči však zářily onou pronikavou inteligencí, kterou na ní tolik obdivoval.

Kráčeli spolu chrámovou lodí a zastavili se u sloupu, který jim vždy připomínal, jak ji tam Merthin kdysi osahával. „Mám velkou radost, že tě vidím," prohodil. „Pořád se skrýváš."

„Jsem jeptiška, to je normální, že se skrývám."

„Ale přemýšlíš o tom, že se necháš zprostit slibů."

„Ještě jsem se nerozhodla."

Sklíčilo ho to. „Kolik času potřebuješ?"

„Nevím.“

Odvrátil se. Nechtěl, aby viděla, jak mu její váhání ubližuje. Mlčel. Mohl namítnout, že je nerozumná, ale k čemu by to bylo?

„Předpokládám, že někdy půjdeš navštívit rodiče do Tenche,“ pokračovala.

Přikývl. „Dost brzy – chtějí vidět Lollu.“ On sám je také toužil vidět a návštěvu odkládal jen proto, že se tak hluboce ponořil do práce na mostě a na věži.

„V tom případě bych byla ráda, kdybys s bratrem promluvil o Wulfrikovi z Wigleigh.“

Merthin chtěl mluvit o sobě a o Caris, nikoli o Wulfrikovi a Gwendě. Jeho odpověď byla chladná. „Co chceš, abych Ralphovi řekl?“

„Wulfrik se dře a nedostává žádné peníze – jenom jídlo –, protože Ralph mu nechce dát ani kousek půdy, na které by hospodařil.“

Merthin pokrčil rameny. „Wulfrik přerazil Ralphovi nos.“ Cítil, že rozhovor začíná směřovat k hádce, a tázal se sám sebe, proč je tak rozhněvaný. Caris s ním nepromluvila celé týdny, ovšem kvůli Gwendě mlčení porušila. Uvědomil si, že má vztek na Gwendino místo v Carisině srdci. Napomenul se, že to je nedůstojné, ale nedokázal to ze sebe setřást.

Caris zrudla hněvem. „To se stalo před dvanácti lety! Není už načase, aby ho Ralph přestal trestat?“

Merthin už zapomněl na drsné spory, které s Caris míval, avšak tato rozmíška mu náhle připadla důvěrně známá. Přezíravě odpověděl: „Samozřejmě by měl přestat – podle mě. Jenže rozhodující je, co si myslí Ralph.“

„Tak se ho pokus přimět, aby svůj názor změnil,“ vyzvala ho.

Její panovačný postoj ho rozčiloval. „Nejuctivější služebník,“ odpověděl nejapně.

„K čemu ta ironie?“

„Protože já samozřejmě *nejsem* tvůj služebník, ale ty si to zřejmě myslíš. A já si připadám trochu jako trouba, že na tu hru přistupuju.“

„Proboha,“ povzdechla si. „Ty jsi uražený, že tě o něco žádám?“

Z nějakého důvodu cítil jistotu, že se ho rozhodla odmítnout a že chce zůstat v klášteře. Pokoušel se ovládnout. „Kdybychom byli spolu, mohla bys mě žádat o cokoli. Ale protože si pořád ponecháváš otevřenou možnost, že mě odmítneš, připadá mi to od tebe trochu troufalé.“ Věděl, že jeho slova zní nabubřele, ale nedokázal je v sobě zadusit. Kdyby odhalil, co opravdu cítí, vytryskly by mu slzy.

Caris byla příliš pohroužena do svého pobouření, a tak si jeho utrpení nevšimla. „Ale vždyť to vůbec nedělám pro sebe!“ bránila se.

„Uvědomuju si, že tě k tomu vede tvůj šlechetný duch, ale přesto mám pocit, že mě zneužíváš.“

„Dobrá, tak to nedělej.“

„Ovšemže to udělám.“ Náhle se už ovládat nedokázal. Otočil se a odešel od ní. Třásl se a nevěděl proč. Jak kráčel chrámovou lodí, snažil se opět uklidnit. Dorazil k výkopu. Tohle bylo hloupé, pomyslel si. Otočil se a pohlédl zpátky, avšak Caris už zmizela.

Stál na kraji jámy, díval se dolů a čekal, až se bouře v jeho nitru utiší. Třicet stop pod ním se muži prokopali kolem vyzděných základů a začínali odkrývat, co leželo pod nimi. Pokud jde o Caris, Merthin teď nemohl udělat už nic. Nejlépe bude soustředit se na práci. Zhluboka se nadechl, polkl a sestoupil po žebříku dolů.

Tohle byl okamžik pravdy. Když pozoroval muže, jak se prokopávají stále hlouběji, jeho rozrušení z Caris začalo slábnout. Muži vykopávali těžké bláto a odstraňovali ho lopatu za lopatou. Merthin zkoumal vrstvy země, která se odhalovala pod základy. Vypadalo to jako směsice písku a malých kamenů. Jak muži odstraňovali bláto, písčitá směsice odkapávala do jámy, kterou kopali.

Merthin jim přikázal, aby přestali pracovat.

Klekl si a nabral hrst písečného materiálu. Vůbec se nepodobal okolní zemině. Pro toto místo to byl netypický materiál, to znamená, že to je něco, co sem dodali stavitelé. Vzrušení z objevu v něm potlačilo smutek z Caris. „Jeremiahu!“ křikl. „Zkus najít bratra Thomase – co nejrychleji.“

Mužům přikázal, aby kopali dál, ale aby jámu zúžili: v tuto chvíli mohl stavbu ohrozit samotný výkop. Po chvíli se Jeremiah vrátil s Thomasem a všichni tři sledovali, jak muži jámu dál prohlubují. Pís-

čitá vrstva pak skončila a ukázalo se, že další vrstva je přirozená blátivá zemina.

„To by mě zajímalo, kde se tu vzal ten písek," podivil se Thomas.

„Myslím, že to vím," odpověděl Merthin. Snažil se nevypadat vítězně. Před lety předvídal, že Elfrikovy opravy nebudou k ničemu, jestliže se neodhalí základní problém, a měl pravdu – jenže nikdy není moudré říkat „já vám to povídal."

Thomas i Jeremiah se na něj s očekáváním podívali.

Vysvětlil jim to. „Když vykopete jámu pro základy, pokryjete dno směsicí štěrku a malty. Potom na tuto vrstvu začnete zdít. Je to naprosto bezvadný způsob, pokud jsou základy proporční vůči horní stavbě."

Thomas ho netrpělivě přerušil: „To oba víme."

„Tady se stalo, že na základy, které byly navrženy pro stavbu daleko menší, byla postavena stavba mnohem větší. V průběhu století tato navýšená váha rozdrtila onu vrstvu štěrku a malty na písek. Písek nemá žádnou soudržnost a ten tlak ho dostal do okolní půdy. Zdivo nad ním pak kleslo. Účinek je horší na jižní straně prostě proto, že se pozemek tím směrem svažuje." Cítil hluboké uspokojení, že problém rozlouskl.

Druzí dva vypadali zamyšleně. Thomas usoudil: „Myslím, že bychom měli zpevnit základy."

Jeremiah zavrtěl hlavou. „Dřív než dáme pod kamenný zdivo zpevňující materiál, musíme tu písečnou hmotu odstranit, a tím zůstanou základy bez opory. Celá věž by se zřítila."

Thomas byl zmatený. „Co tedy *můžeme* udělat?"

Oba pohlédli na Merthina. Odpověděl: „Postavit provizorní střechu nad křížením, postavit lešení a rozebrat věž kámen po kameni. Potom zesílit základy."

„To bychom museli postavit novou věž."

Právě tohle si Merthin přál, ale neřekl to. Thomas by mohl pojmout podezření, že Merthinův úsudek ovlivnila jeho touha. „Obávám se, že je to tak," pronesl s předstíranou lítostí.

„Tohle se převoru Godwynovi líbit nebude."

„Já vím,“ přitakal Merthin. „Ovšem myslím, že nemá na vybranou.“

Příštího dne Merthin vyjel z Kingsbridge s Lollou v sedle před sebou. Cestou přes les se mu stále vtíraly myšlenky na onen znepokojivý rozhovor s Caris. Věděl, že se nechoval laskavě. Jaké bláznovství ve chvíli, kdy se snaží získat znovu její lásku! Co to do něho vjelo? Carisina žádost byla naprosto rozumná. Proč by nemohl vykonat drobnou službu pro ženu, kterou si chce vzít?

Jenže ona nikdy neřekla, že si ho vezme. Stále si ponechává právo ho odmítnout. Tohle je zdroj jeho hněvu. Využívá privilegií snoubenky, aniž se mu zaslíbila.

Nyní viděl, že vznášet námitky na těchto základech bylo od něho malicherné. Zachoval se jako hlupák a to, co mohl být nádherný intimní okamžik, proměnil v malichernou hádku.

Na druhou stranu základní příčina jeho bolesti je až příliš skutečná. Jak dlouho si Caris myslí, že bude čekat na její odpověď? Jak dlouho je on sám připraven čekat? Nerad na to myslel.

Každopádně mu může být jen ku prospěchu, pokud se mu podaří Ralpha přesvědčit, aby přestal pronásledovat chudáka Wulfrika.

Tench se nacházela na opačném konci hrabství a Merthin cestou strávil noc ve větrném Wigleigh. Gwenda a Wulfrik mu po deštivém létu a druhé špatné sklizni za sebou připadali hubení. Wulfrikova jizva byla na propadlé tváři ještě patrnější. Oba jejich malí synové byli bledí, teklo jim z nosu a na rtech měli boláky.

Merthin jim dal skopovou kýtu, soudek vína a zlatý florin a předstíral, že to jsou dárky od Caris. Gwenda upekla kýtu na rožni. Byla posedlá zuřivostí, a když mluvila o nespravedlnosti, která na nich byla spáchána, syčela a prskala jako otáčené maso. „Perkin má skoro polovinu veškerý půdy ve vesnici!“ soptila. „Zvládne to jen proto, že má Wulfrika, kterej pracuje za tři chlapy. Přesto chce pořád víc a nás drží v bídě.“

„Je mi líto, že Ralph pořád chová zášť vůči Wulfrikovi,“ poznamenal Merthin.

„Tu rvačku vyvolal Ralph!“ připomněla Gwenda. „Říkala to i lady Philippa.“

„Starý spory,“ pronesl filozoficky Wulfrik.

„Pokusím se ho přivést k rozumu,“ přislíbil Merthin. „V nepravděpodobném případě, že by mě uposlechl – co přesně od něho chcete?“

„Ach,“ povzdechl si Wulfrik a v očích se mu objevil zasněný pohled, což pro něj bylo nezvyklé. „Každou neděli se modlím, abych dostal zpátky půdu, kterou obdělával můj otec.“

„To se nikdy nestane,“ vmísila se rychle Gwenda. „Perkin si svou pozici moc dobře pojistil. A kdyby umřel, má syna a vdanou dceru, který čekají, že budou dědit, a navíc pár vnuků, který jsou den ode dne větší. Ale rádi bysme měli kus vlastní půdy. Posledních jedenáct let Wulfrik dře jako mezek a živí děti jinejch mužů. Je načase, aby měl ze svý síly prospěch i on.“

„Povím bratrovi, že tě trestá už dost dlouho,“ ujistil je Merthin.

Příštího dne odjel s Lollou z Wigleigh do Tenche. Merthin byl nyní ještě odhodlanější něco pro Wulfrika udělat. Nešlo jen o to, že chce vyhovět Caris a odčinit svůj mrzoutský postoj. Byl také smutný a rozhořčený, že by dva tak čestní a pracovití lidé jako Wulfrik a Gwenda měli být chudí a hubení a jejich děti nemocné jen kvůli Ralphově pomstychtivosti.

Rodiče bydleli v domku ve vesnici, nikoli v Tench Hall. Merthin se zděsil, jak moc matka zestárla, třebaže při spatření Lolly ožila. Otec vypadal lépe. „Ralph je na nás moc hodný,“ prohlásil otec, ale vypadal nejistý, a Merthin si pomyslel pravý opak. Dům působil docela příjemně, jenže oni by raději bydleli v panském sídle s Ralphem. Merthin tušil, že Ralph nechce, aby matka měla na očích všechno, co on dělá.

Provedli ho po domě a Gerald se Merthina vyptával, co je nového v Kingsbridgi. „Město stále vzkvétá, navzdory důsledkům královy francouzské války,“ odpověděl Merthin.

„Hmmm – Eduard ovšem musí bojovat o své dědictví,“ soudil otec. „Ostatně je zákonným dědicem francouzského trůnu.“

„Myslím, že to je sen, otče,“ namítl Merthin. „Ať Eduard zaútočí, kolikrát chce, Angličana francouzská šlechta za svého krále nepřijme. A král bez podpory hrabat vládnout nemůže.“

„My ale musíme zarazit francouzské vpády do našich přístavů na jižním pobřeží.“

„To není žádný velký problém už od bitvy u Sluys, kde jsme zničili francouzskou flotilu – a to se stalo už před osmi lety. Pálení úrody rolníkům každopádně piráty nezarazí – dokonce to může přispět ke zvýšení jejich počtu.“

„Francouzi podporujou Skoty, a ti jenom pořád napadají naše severní hrabství.“

„Nemyslíš, že by se král líp vypořádal se skotskými vpády, kdyby byl na severu Anglie, a ne na severu Francie?“

Gerald vypadal zmateně. Zřejmě se mu nikdy nestalo, aby zpochybňoval obecně vžitý názor na válku. „Jenže Ralph byl pasován na rytíře a přinesl matce stříbrný svícen z Calais.“

Tak nějak se věcí mají, pomyslel si Merthin. Skutečným důvodem války je kořist a sláva.

Vydali se pěšky do panského domu. Ralph byl s Alanem Fernhillem na lovu. Ve velké síni se nacházelo obrovské vyřezávané dřevěné křeslo, očividně lordovo. Merthin spatřil dívku v pokročilém stavu těhotenství, kterou považoval za mladičkou služku. Ke svému úděsu při představování zjistil, že to je Ralphova manželka Tilly. Dívka se odebrala do kuchyně pro víno.

„Jak je stará?“ zeptal se Merthin matky, sotva Tilly odešla.

„Čtrnáct roků.“

Nebylo neslýchané, že by dívky ve čtrnácti letech otěhotněly, ale Merthin cítil, že slušní lidé se chovají jinak. Taková časná těhotenství se obvykle vyskytují v královských rodinách, na něž je vykonáván silný politický tlak, aby poskytly dědice, a mezi nejnižšími a nejzaostalejšími rolníky, kteří nic lepšího neumí. Střední vrstvy dodržují vyšší morální měřítka. „Není trošku mladá?“ zeptal se tiše.

Maud odpověděla: „Všichni jsme Ralpha žádali, aby počkal, ale on nechtěl.“ Očividně s tím ani ona nesouhlasila.

Tilly se vrátila se služkou přinášející džbán s vínem a mísu jablek. Merthin si pomyslel, že Tilly je možná hezká, jenom vypadá zničeně. Jeho otec ji oslovil s násilnou veselostí. „Usměj se trochu, Tilly! Manžel bude za chvíli doma – přece ho nepřivítáš s protaženým obličejem.“

„Už mám toho těhotenství po krk," postěžovala si. „Kéž by se děťátko narodilo už co nejdřív."

„Teď už to dlouho trvat nebude," utěšovala ji Maud. „Počítám tak tři, čtyři týdny."

„Mně to připadá jako věčnost."

Zvenku uslyšeli koně. Maud poznamenala: „To vypadá na Ralpha."

Merthin měl při čekání na bratra, kterého neviděl devět roků, jako vždy smíšené pocity. Vřelý vztah k Ralphovi mu navždy kazilo vědomí všeho zla, jež bratr napáchal. Znásilnění Annet byl jenom začátek. V dobách, kdy byl Ralph psancem, vraždil nevinné muže, ženy i děti. Cestou přes Normandii Merthin slyšel o ukrutnostech páchaných armádou krále Eduarda, a třebaže nevěděl, co konkrétně Ralph spáchal, byla by hloupost doufat, že zrovna on se držel stranou těch orgií znásilňování, vypalování, loupení a vraždění. Jenže Ralph je jeho bratr.

Merthin si byl jistý, že i Ralph bude mít smíšené pocity. Třeba Merthinovi neodpustil, že prozradil místo jeho úkrytu. A přestože přiměl bratra Thomase ke slibu, že Ralpha nezabije, Merthin věděl, že když Ralpha chytí, nejspíš ho pověsí. Poslední slova, která Ralph pronesl k Merthinovi ve vězení ve sklepě cechovního domu v Kingsbridgi, zněla: „Tys mě zradil."

Ralph vešel s Alanem, oba zablácení z lovu. Merthin s úlekem spatřil, že Ralph kulhá. Ralphovi chvíli trvalo, než Merthina poznal. Potom se široce usmál. „Můj velký bratr!" zvolal srdečně. To byl starý žert: Merthin byl starší, ale mnohem menší.

Objali se. Merthina přes to všechno zaplavil hřejivý pocit. Aspoň jsme oba naživu, pomyslel si, navzdory válce i moru. Když se tenkrát rozešli, Merthin si uvědomoval, že se možná už nikdy neuvidí.

Ralph se vrhl do velkého křesla. „Přines nám pivo, máme žízeň!" přikázal Tilly.

Merthin vytušil, že žádné výčitky neuslyší.

Pozorně bratra zkoumal. Od onoho dne v roce 1339, kdy odjel do války, se Ralph změnil. Přišel o několik prstů na levé ruce, patrně

v boji. Vypadal zhýrale: obličej měl od pití žilnatý a suchá pleť se mu olupovala. „Měli jste úspěšný lov?“ zeptal se Merthin.

„Přinesli jsme srnu tlustou jako kráva,“ odpověděl spokojeně. „K večeři dostanete její játra.“

Merthin se Ralpha vyptával, jak bojoval v králově armádě, a Ralph mu vyprávěl o některých nejdůležitějších událostech války. Otec byl nadšený. „Anglický rytíř vydá za deset francouzských!“ zvolal. „Bitva u Kresčaku to prokázala.“

Ralphova odpověď byla překvapivě střízlivá. „Podle mě se anglický rytíř od francouzskýho moc neliší,“ poznamenal. „Jenže Francouzi ještě nepochopili naši bojovou formaci – s lučištníkama po obou stranách rytířů a zbrojnošů bez koní. Pořád na nás sebevražedně útočí a kéž v tom ještě dlouho pokračujou. Ovšem jednoho dne na to přijdou a pak změní taktiku. Do tý doby ale budeme v obraně skoro nepřemožitelný. Při útoku tahle bránová formace bohužel není k ničemu, a tak jsme toho nakonec moc nedobyli.“

Merthina ohromilo, jak moc bratr dospěl. Válkou získal takovou hloubku a citlivost, jaké mu nikdy nebyly vlastní.

Merthin na oplátku vyprávěl o Florencii, o neuvěřitelné velikosti města a bohatství kupců, chrámů a paláců. Ralpha obzvlášť uchvátila zmínka o mladých otrokyních.

Padla tma a sluhové přinesli lampy a svíce, pak večeři. Ralph vypil hodně vína. Merthin si všiml, že s Tilly skoro nepromluvil. Možná na tom nic překvapivého není. Ralph je jednatřicetiletý voják, který strávil polovinu dospělého života ve vojsku, a Tilly je čtrnáctiletá holčička vychovaná v klášteře. O čem by si povídali?

Pozdě večer, když se Gerald a Maud odebrali do svého domu a Tilly šla spát, zmínil Merthin téma, o jehož projednání ho žádala Caris. Pociťoval víc optimismu než minule. Ralph projevuje znaky zralosti. Merthinovi odpustil, co se stalo v roce 1339, a jeho chladný rozbor anglické a francouzské taktiky se pozoruhodně oprošťoval od jakéhokoli kmenového šovinismu.

Merthin nadhodil: „Cestou sem jsem strávil noc ve Wigleigh.“

„Valchovna tam jede pořád naplno.“

„Šarlatová látka se stala pro Kingsbridge dobrým obchodním artiklem.“

Ralph pokrčil rameny. „Mark Tkadlec platí poplatky včas.“

„Přenocoval jsem u Gwendy a Wulfrika,“ pokračoval Merthin. „Víš, že Gwenda je od dětství Carisinou kamarádkou.“

„Pamatuju se na ten den, kdy jsme se všichni setkali v lese se sirem Thomasem Langleyem.“

Merthin se rychle ohlédl po Alanu Fernhillovi. Všichni dodržovali dětskou přísahu a o té příhodě s nikým nemluvili. Merthin chtěl, aby to zůstalo utajené i nadále; cítil, že to je pro Thomase stále důležité, i když nechápal proč. Alan však nereagoval. Vypil spoustu vína a žádné narážky nevnímal.

Merthin rychle pokračoval. „Caris mě požádala, abych s tebou promluvil o Wulfrikovi. Myslí si, že jsi ho za tu rvačku už dostatečně potrestal. A já si to myslím taky.“

„Přerazil mi nos!“

„Byl jsem u toho, pamatuješ? Nebyl jsi v tom nevinně.“ Merthin se to pokoušel zlehčit. „Osahával jsi jeho snoubenku. Jak se jmenovala?“

„Annet.“

„Kdyby její kozy nestály za přeražený nos, musel by sis to vyčítat.“

Alan se zachechtal, ale Ralpha to nepobavilo. „Wulfrik mě málem dostal na šibenici tím, že poštval lorda Williama, když Annet předstírala, že jsem ji znásilnil.“

„Ale nepověsili tě. A tys rozsekl Wulfrikovi tvář mečem, když jsi prchal od soudu. Strašná rána – byly mu vidět zadní zuby. Té jizvy se už nikdy nezbaví.“

„To je dobře.“

„Trestáš Wulfrika už jedenáct roků. Jeho manželka je hubená, jeho děti nemocné. Nestačí ti to už, Ralphe?“

„Ne.“

„Co tím chceš říct?“

„Že to nestačí.“

„Proč?“ vykřikl zoufale Merthin. „Já ti nerozumím.“

„Budu Wulfrika trestat dál, budu ho omezovat a ponižovat. Jeho i jeho ženský.“

Merthina zděsila Ralphova upřímnost. „Proboha proč?“

„Normálně bych na takovou otázku neodpovídal. Už jsem se naučil, že když vysvětluješ svý činy, většinou ti to k ničemu dobrýmu neposlouží. Jenže ty jsi můj velkej bratr a já jsem od dětství vždycky potřeboval tvůj souhlas.“

Merthin si uvědomil, že se Ralph ve skutečnosti nezměnil, až na to, že zřejmě sám sobě rozumí tak, jak toho jako mladší nebyl schopen.

„Důvod je nasnadě,“ pokračoval Ralph. „Wulfrik se mě nebojí. Neměl strach tenkrát na trhu s vlnou a pořád ještě se přede mnou netřese, ani po tom všem, co mu provádím. Proto musí trpět dál.“

Merthina to naplnilo hrůzou. „To je doživotní odsouzení.“

„Toho dne, kdy uvidím v jeho očích strach, až se na mě podívá, bude mít všechno, co chce.“

„Je to pro tebe tak důležité?“ zeptal se nevěřícně Merthin. „Aby se tě lidi báli?“

„Je to nejdůležitější věc na světě,“ odpověděl Ralph.

57

Merthinův návrat ovlivnil dění v celém městě. Caris ty změny pozorovala s údivem i obdivem. Začalo to jeho vítězstvím nad Elfrikem ve farním cechu. Lidé si uvědomili, že by město kvůli Elfrikově neschopnosti mohlo ztratit most, a to je vyburcovalo z netečnosti. Všichni však věděli, že Elfrik je Godwynovým nástrojem, a tak se hlavním předmětem jejich zášti stalo převorství.

Postoj lidí k převorství se měnil. Převládala vzdorná nálada. Caris pociťovala optimismus. Mark Tkadlec měl slušnou naději, že prvního listopadového dne zvítězí ve volbě a stane se cechmistrem. Pokud k tomu dojde, převor Godwyn už nebude moci prosazovat všechno po svém a město by možná mohlo začít růst – mohlo by mít sobotní trhy, nové valchovací mlýny a nezávislé soudy, kterým by obchodníci mohli důvěřovat.

Většinu času však trávila přemýšlením o svém vlastním postavení. Merthinův návrat připomínal zemětřesení, jež otřáslo základy jejího života. První reakcí byla hrůza z vyhlídky, že opustí vše, na čem pracovala více než devět posledních let: své postavení v klášter-

ní hierarchii, mateřskou Cecilii, vřelou Mair a churavou Starou Julii a především svůj špitál, o tolik čistší, výkonnější a příjemnější než kdykoli předtím.

Jenže jak se začalo ochlazovat a dny krátit a Merthin opravil most a začal klást základy ulice nových domů, které chtěl postavit na ostrově Malomocných, Carisino odhodlání zůstat jeptiškou sláblo. Klášterní omezení, kterých si už dávno přestala všímat, ji znovu začala dráždit. Bezmezná oddanost Mair, která pro ni dříve představovala romantické rozptýlení, ji nyní popuzovala. Caris začínala přemýšlet, jaký život by asi vedla jako Merthinova manželka. Lolla je tmavooká a černovlasá, patrně jako její italská matka. Carisina dcera mohla mít zelené oči rodiny Vlnařových. Představa, že by se všeho vzdala, aby se věnovala péči o dceru jiné ženy, Caris teoreticky děsila, ovšem jakmile se s holčičkou setkala, změkla.

V převorství o tom samozřejmě s nikým mluvit nemohla. Matka Cecilia by jí připomněla, že musí dodržet svůj slib, Mair by ji prosila, aby zůstala. A tak se tím trápila za nocí sama.

Po hádce s Merthinem kvůli Wulfrikovi si zoufala. Když od ní odešel, vrátila se zpátky do lékárny a plakala. Proč je všechno tak těžké? Vždyť ona chce jenom konat správné věci.

Zatímco Merthin pobýval v Tenchi, svěřila se Madge Tkalcové.

Dva dny po Merthinově odjezdu přišla Madge krátce po svítání do špitálu, právě když měly službu Caris a Mair. „Mám starost o Marka," vyhrkla znepokojeně.

Mair vysvětlila Caris: „Šla jsem se na něj včera podívat. Byl v Melcombe a vrátil se s horečkou a bolením žaludku. Neříkala jsem ti to, protože mi to nepřipadalo vážné."

„Teď vykašlává krev," dodala Madge.

„Jdu tam," rozhodla se Caris. Tkalcovi byli staří přátelé a Caris se chtěla o Marka postarat raději sama. Popadla tašku s několika základními léky a vydala se s Madge k jejich domu na hlavní ulici.

Obytná část se nacházela v poschodí nad krámem. Markovi tři synové znepokojeně postávali v jídelně. Madge vzala Caris do ložnice, kde to hrozně páchlo. Caris byla zvyklá na pach v místnostech s nemocnými, onu směsici potu, zvratků a výkalů. Mark ležel na slam-

níku a potil se. Jeho velké břicho trčelo vzhůru, jako by byl těhotný. Dcera Dora stála vedle lůžka.

Caris poklekla k Markovi a zeptala se: „Jak se cítíš?“

„Mizerně,“ zasípal Mark. „Můžu se něčeho napít?“

Dora podala Caris pohár vína a Caris ho přiložila Markovi ke rtům. Připadalo jí divné, že vidí velkého muže bezmocného. Mark jí vždy připadal nezranitelný. Bylo to skličující, jako když spatříte dub, který někde stál po celý váš život, náhle poražený bleskem.

Dotkla se Markova čela. Bylo rozpálené – žádný div, že má žízeň. „Dejte mu vypít, kolik chce,“ řekla. „Slabé pivo je lepší než víno.“

Nesvěřila se Madge, že ji Markova nemoc mate a znepokojuje. Horečka a bolení žaludku jsou běžné, ale vykašlávání krve je nebezpečný příznak.

Vytáhla z tašky lahvičku růžové vody, smočila v ní kousek vlněného hadříku a omyla mu obličej a krk. Okamžitě se mu ulevilo. Voda ho trochu zchladila a vůně překryla puch v pokoji. „Dám ti jí trochu z vlastní lékárny,“ obrátila se k Madge. „Lékaři ji předepisují na zánět mozku. Mniši říkají, že horečka je horká a vlhká a růže jsou chladné a suché. Ať je tomu jakkoli, trochu se mu tím uleví.“

„Děkuju ti.“

Caris však neznala žádný účinný postup proti vykašlávání krve. Mniši-lékaři by diagnostikovali přemíru krve a doporučili by puštění žilou, jenže to předepisují skoro na všechno a Caris tomu nevěří.

Když omývala Markovi hrdlo, povšimla si jednoho příznaku, o němž se Madge nezmínila. Na krku a na hrudi Markovi vyrazily fialovočerné skvrny.

S takovou nemocí se dosud nesetkala. Byla jí záhadou, ale nedala to před Madge najevo. „Pojď se mnou zpátky a já ti dám růžovou vodu.“

Když se vracely do špitálu, slunce již vycházelo. „Jsi na moji rodinu moc hodná,“ děkovala jí Madge. „Dokud jsi nezačala obchodovat s šarlatovou látkou, byli jsme nejchudší lidi ve městě.“

„Rozběhlo se to jen díky vaší energii a píli.“

Madge přikývla. Věděla, co sama vykonala. „Bez tebe by se to ale stejně nikdy nestalo.“

Caris se z náhlého popudu rozhodla, že vezme Madge klášterní křížovou chodbou do lékárny, aby si mohly promluvit v soukromí. Laici obvykle nesměli dovnitř vcházet, ale existovaly výjimky a Caris nyní měla takové postavení, že mohla určovat, kdy lze pravidla porušit.

Ocitly se v přeplněné místnůstce samy. Caris nalila do keramické lahvičky růžovou vodu a požádala Madge o šest pencí. Potom se svěřila: „Uvažuju o tom, že se nechám zprostit slibu."

Madge to nepřekvapilo. „Všichni přemýšlejí, co asi uděláš."

Caris otřáslo, že lidé z města vytušili její úvahy. „Jak to vědí?"

„Na to není zapotřebí žádnýho jasnovidce. Vstoupila jsi do kláštera jen proto, abys unikla trestu smrti za čarodějnictví. Po práci, kterou jsi tu vykonala, bys měla dostat milost. S Merthinem jste se milovali a vždycky to vypadalo, že se k sobě hodíte. A on se teď vrátil. Přinejmenším musíš uvažovat o tom, že si ho vezmeš."

„Já jen nevím, jaký by byl můj život, kdybych se stala něčí manželkou."

Madge pokrčila rameny. „Možná trochu jako můj. Obchod s látkou vedeme s Markem společně. Já se musím taky starat o domácnost – to očekává každej manžel –, ale není to tak těžký, zvlášť když máš peníze na služebnictvo. A děti budeš mít na krku vždycky spíš ty než on. Ale já to zvládám, a zvládneš to i ty."

„To, co říkáš, nezní zrovna moc povzbudivě."

Usmála se. „Předpokládám, že ty dobrý stránky už znáš: cítit se milovaná a zbožňovaná, vědět, že je na světě člověk, kterej bude vždycky stát na tvý straně, chodit každou noc spát s někým silným a něžným, kterej tě chce… to je štěstí, aspoň pro mě."

Madgeina prostá slova vykreslila živý obraz a Caris náhle zaplavil pocit nesnesitelné touhy. Cítila, že se už téměř nemůže dočkat, až opustí klášterní chladný a tvrdý život bez lásky, v němž největším hříchem bylo dotknout se jiné lidské bytosti. Kdyby sem teď Merthin vstoupil, strhala by z něj oblečení a zmocnila by se ho rovnou na podlaze.

Viděla, že ji Madge pozoruje s drobným úsměvem; četla jí myšlenky a Caris se zarděla.

„To je v pořádku,“ přikývla Madge. „Chápu to.“ Položila na lavici šest stříbrných pencí a vzala si lahvičku. „Radši půjdu domů postarat se o manžela.“

Caris se opět zklidnila. „Snaž se mu udělat pohodlí, a kdyby se cokoli změnilo, hned pro mě zaskoč.“

„Děkuju ti, sestro,“ loučila se Madge. „Nevím, co si bez tebe počnem.“

Na zpáteční cestě do Kingsbridge byl Merthin zadumaný. Náladu mu nezlepšilo ani Lollino veselé žvatlání. Ralph se hodně naučil, ale nijak hluboce se nezměnil. Stále to je krutý člověk. Zanedbává svou dětskou manželku, jen taktak snáší rodiče a je tak mstivý, že to hraničí s posedlostí. Líbí se mu, že je lordem, ale jen málo pociťuje povinnost starat se o rolníky, které má ve své moci. Na všechno kolem sebe, lidi nevyjímaje, se dívá, jako by tu vše bylo pro uspokojování jeho osoby.

Pokud jde o Kingsbridge, byl Merthin optimistický. Vše nasvědčovalo, že o svátku Všech svatých se Mark stane cechmistrem, a to by mohl být začátek rozmachu města.

Merthin se vrátil posledního dne měsíce října, v předvečer tohoto svátku. Letos to vyšlo na pátek, a tak tu nebyl takový příval lidí, jaký se tu objevuje, když noc zlých duchů připadne na sobotu; tak tomu bylo v roce, kdy se jedenáctiletý Merthin setkal s desetiletou Caris. Lidé byli přesto nervózní a každý chtěl být do setmění v posteli.

Na hlavní ulici Merthin spatřil Johna, nejstaršího syna Marka Tkalce. „Otec je ve špitálu,“ oznámil mu chlapec. „Má horečku.“

„Tohle je špatná chvíle na to, aby onemocněl,“ zachmuřil se Merthin.

„Je to smolnej den.“

„Já to nemyslím kvůli datu. Otec se musí zítra zúčastnit schůze farního cechu. Cechmistra nelze zvolit v nepřítomnosti.“

„Myslím, že zejtra na žádnou schůzi nepůjde.“

To bylo znepokojivé. Merthin zavedl koně ke Zvonu a Lollu zanechal v péči Bessie.

Když vcházel do převorství, narazil na Godwyna s matkou. Bylo zřejmé, že spolu povečeřeli a že ji Godwyn teď doprovází k bráně. Byli pohrouženi do znepokojeného rozhovoru a Merthin vytušil, že mají starosti kvůli tomu, že Elfrik, jejich dosazený člověk, zřejmě ztratí postavení cechmistra. Sotva ho spatřili, rázem zmlkli. Petranilla úlisně prohodila: „Je mi líto, že Markovi prý není dobře.“

Merthin se přinutil zdvořile odpovědět: „Je to jen horečka.“

„Budeme se modlit, aby se rychle uzdravil.“

„Děkuju vám.“

Merthin vešel do špitálu. Madge našel ve stavu silného rozrušení. „Kašle krev,“ vyhrkla. „A má takovou žízeň, že ji nedokážu uhasit.“ Přidržela Markovi u rtů hrnek piva.

Markovi na obličeji a na pažích vyrazily fialové skvrny. Potil se a z nosu mu tekla krev.

Merthin ho oslovil: „Dneska to za moc nestojí, co, Marku?“

Mark ho zřejmě neviděl, ale zasípal: „Mám hroznou žízeň.“ Madge mu znovu podala hrnek. Povzdechla si: „Ať toho vypije sebevíc, pořád má žízeň.“ V hlase jí zazněl náznak paniky, jakou u ní Merthin ještě nikdy nezaznamenal.

Merthin pocítil strach. Mark často jezdil do Melcombe, kde rozmlouval s námořníky z Bordeaux, které je postižené morem.

Zítřejší schůze farního cechu byla teď tím posledním, na co Mark myslel. Stejně jako Merthin.

Merthinovým prvním popudem bylo křičet na všechny strany, že hrozí smrtelné nebezpečí. Držel však jazyk za zuby. Zmatkujícího muže by nikdo neposlouchal a kromě toho si tím ještě není jistý. Je tu malá naděje, že Markova nemoc není to, čeho se obává. Až bude mít jistotu, vezme si Caris stranou a promluví si s ní klidně a logicky. Bude to však muset být brzy.

Caris omývala Markovi obličej sladce vonící tekutinou. Měla kamenný výraz, který Merthin dobře znal: Caris skrývá své pocity. Zřejmě má jistou představu o tom, jak je Markova nemoc vážná.

Mark v dlani svíral cosi, co vypadalo jako útržek pergamenu. Merthina napadlo, že na něm asi má napsanou modlitbu nebo verš z bible či nějaké kouzelné zaklínadlo. To by byl Madgein nápad – Caris nevěří, že by napsaný text mohl léčit.

Do špitálu vešel převor Godwyn, následovaný jako obvykle Philemonem. „Odstupte od té postele!“ přikázal ihned Philemon. „Jak se má ten člověk uzdravit, když nevidí na oltář?“

Merthin i obě ženy odstoupili a Godwyn se sklonil nad nemocným. Dotkl se Markova čela a krku, potom mu nahmatal puls. „Ukažte mi moč,“ požádal.

Mniši-lékaři přikládali velký význam zkoumání pacientovy moči. Ve špitálu měli pro tento účel zvláštní skleněné láhve zvané urinály. Caris Godwynovi jednu podala. Ke zjištění, že v Markově moči je krev, nebylo zapotřebí žádného odborníka.

Godwyn podal láhev zpátky. „Tento muž trpí přehřátou krví,“ usoudil. „Musí se mu pustit žilou. K jídlu pak musí dostat kyselá jablka a dršťky.“

Merthin ze zkušenosti s morem ve Florencii věděl, že Godwyn vykládá nesmysly, ale nechal to být. V mysli už mu nezůstávalo mnoho prostoru k pochybám o tom, co Marka postihlo. Vyrážka, krvácení, žízeň: tohle je nemoc, kterou trpěl on sám ve Florencii, nemoc, která zabila Silvii a celou její rodinu. Tohle je *la moria grande.*

Do Kingsbridge vtrhl mor.

Když v předvečer svátku Všech svatých padla tma, Mark Tkadlec začal dýchat s většími obtížemi. Caris sledovala, jak muž slábne. Pociťovala onu zuřivou bezmoc, jež se jí zmocňovala, když nebyla schopna trpícímu pomoci. Mark upadl do neklidného bezvědomí, potil se a lapal po dechu, měl však zavřené oči a nedával najevo, že by něco vnímal. Na Merthinův tichý podnět Caris nahmatala Markovi v obou podpažích velké zduřeniny podobné vředům. Neptala se Merthina, co to znamená: tuto otázku položí později. Jeptišky se modlily a zpívaly náboženské písně, zatímco Madge a její čtyři děti stály kolem, bezmocné a plné úzkosti.

Mark se nakonec prudce otřásl a z úst mu náhle vytryskl proud krve. Pak padl zpátky, zůstal nehybně ležet a přestal dýchat.

Dora hlasitě zakvílela. Tři synové vypadali zmateně a usilovně se snažili zadržet zženštilé slzy. Madge hořce plakala. „Byl to ten

nejlepší mužskej na světě,“ obrátila se ke Caris. „Proč si ho musel Bůh vzít?“

Caris musela potlačit svůj vlastní žal. Její ztráta se s jejich ztrátou nedala srovnat. Nechápala, proč si Bůh tak často bere ty nejlepší lidi a špatné nechává naživu, aby napáchali ještě více zla. Ve chvílích, jako je tato, se celá představa laskavého Boha bdícího nad každým člověkem jeví jako neuvěřitelná. Kněží hlásají, že nemoc je trest za hřích. Mark a Madge se milovali, starali se o své děti a těžce pracovali: proč mají být trestáni?

Na náboženské otázky odpovědi neexistovaly, ale Caris potřebovala učinit několik naléhavých praktických dotazů. Markova nemoc ji hluboce znepokojila a ona tušila, že Merthin o tom něco ví. Polkla slzy.

Nejprve poslala Madge s dětmi domů, aby si odpočinuly, a uložila jeptiškám, aby připravily mrtvého k pohřbení. Potom se obrátila k Merthinovi: „Chci s tebou mluvit.“

„A já s tebou,“ odpověděl.

Všimla si, že Merthin vypadá vyděšeně. To bylo nezvyklé. Její strach vzrostl. „Pojď do kostela,“ vyzvala ho. „Tam si můžeme v klidu promluvit.“

Nad trávníkem před katedrálou se prohánět zimní vítr. Byla jasná noc a ve svitu hvězd bylo dobře vidět. V kněžišti se mniši připravovali na ranní bohoslužbu o svátku Všech svatých. Caris s Merthinem zůstali stát v severozápadním koutě hlavní lodě, stranou od mnichů, aby je nikdo neslyšel. Caris se zachvěla a přitáhla si roucho těsněji k tělu. Zeptala se: „Víš, co zabilo Marka?“

Merthin se rozechvěle nadechl. „Je to mor,“ odpověděl. „*La moria grande*.“

Přikývla. Právě toho se bála. Přesto se nechtěla vzdát. „Jak to víš?“

„Mark jezdí do Melcombe a stýká se s námořníky z Bordeaux, kde jsou ulice plné mrtvol.“

Přikývla. „Zrovna se vrátil.“ Nechtěla však Merthinovi uvěřit. „Stejně si ale nemůžeš být jistý, že to je mor.“

„Příznaky jsou stejné: horečka, fialové boláky, krvácení, zduřeniny v podpaží a především žízeň. Já si to proboha pamatuju. Byl

jsem jeden z mála, kdo se z toho dostal. Skoro každý do pěti dní zemře, často ještě dřív.“

Měla pocit, jako by nastal soudný den. Slyšela strašlivé příběhy z Itálie a jižní Francie: celé rodiny vyhubené, nepohřbené mrtvoly hnijící v prázdných palácích, osiřelá batolata plačící na ulicích, neošetřovaný dobytek umírající ve vylidněných vesnicích. Čeká tento osud i Kingsbridge? „Co dělali italští lékaři?“

„Modlili se, zpívali náboženské písně, předepisovali své oblíbené zázračné léky a účtovali si spousty peněz. Všechno, co zkoušeli, bylo marné.“

Stáli těsně u sebe a mluvili tiše. Ve slabém světle vzdálených svíček mnichů mu viděla do obličeje. Upíral na ni podivně úzkostný pohled. Bylo jí zřejmé, že je hluboce pohnutý, ale nezdálo se, že by to bylo žalem kvůli Markovi. Soustřeďoval se na ni.

Zeptala se: „Jací jsou italští lékaři ve srovnání s anglickými?“

„Italští lékaři jsou prý po muslimech nejzdatnější na světě. Dokonce rozřezávají mrtvoly, aby se dozvěděli o nemocech víc. Ale nikdy nevyléčili ani jediného člověka postiženého morem.“

Caris se odmítala smířit s takovou naprostou beznadějí. „Nemůžeme být úplně bezmocní.“

„Ne. Léčit to neumíme, ale někteří lidé si myslí, že tomu lze uniknout.“

Caris se dychtivě zeptala: „Jak?“

„Zdá se, že se to šíří z jednoho člověka na druhého.“

Přikývla. „To dělá spousta nemocí.“

„Když to dostane jeden z rodiny, obvykle je to postihne všechny. Klíčovým činitelem je blízkost.“

„To dává smysl. Prý můžeš onemocnět, když se na nemocné díváš.“

„Ve Florencii nám jeptišky doporučovaly, abychom zůstávali co nejvíc doma a abychom se vyhýbali společenským shromážděním, tržištím a schůzím cechů a městských rad.“

„A bohoslužeb?“

„Ne, to neříkaly, i když hodně lidí nechodilo ani do kostela.“

Tohle se shodovalo s tím, co si Caris myslí již léta. Pocítila novou naději: třeba by její metody mohly mor odvrátit. „A co samotné

jeptišky a lékaři – lidi, co se musejí s nemocnými stýkat a dotýkat se jich?“

„Kněží odmítali poslouchat zpovědi pronášené šeptem, nemuseli se tedy dostávat příliš blízko. Jeptišky nosily plátěné roušky přes ústa a nos, a tak nedýchaly stejný vzduch. Některé si myly ruce v octu pokaždé, když se nemocného dotkly. Kněží-lékaři tvrdili, že to není k ničemu, ale většina z nich stejně z města odešla.“

„A pomohla tato obezřetná opatření?“

„Těžko říct. Nic z toho se nedělalo, dokud mor neřádil naplno. A neprovádělo se to systematicky – každý jen zkoušel něco jiného.“

„My se o to přesto musíme pokusit.“

Přikývl. Po odmlce upozornil: „Jedno bezpečnostní opatření ale určitě zabírá.“

„A co se tedy musí udělat?“

„Utéct.“

Uvědomila si, že Merthin celou dobu čekal, aby jí mohl sdělit tohle. Pokračoval: „Říká se: ‚Odejdi včas, odeber se daleko a zůstaň tam dlouho.‘ Lidi, kteří to udělali, nemoci unikli.“

„My odejít nemůžeme.“

„Proč ne?“

„Neblázni. V Kingsbridgi je šest nebo sedm tisíc lidí – ti všichni z města odejít nemůžou. Kam by šli?“

„Nemluvím o nich – jen o tobě. Poslyš, třeba jsi od Marka mor nedostala. Madge a děti to chytily skoro určitě, ale ty jsi v jeho blízkosti strávila míň času. Pokud jsi pořád ještě zdravá, mohli bychom uniknout. Můžeme odejít ještě dnes – ty, já a Lolla.“

Merthinova představa o rychlosti, s jakou se nemoc šíří, Caris zděsila. Není ona sama již odsouzena k záhubě? „A… a odejít kam?“

„Do Walesu nebo do Irska. Potřebujeme najít odlehlou vesnici, kam za celý rok nezavítá žádný cizí člověk.“

„Ty jsi tu nemoc už měl. Říkal jsi mi, že ji lidé podruhé nedostanou.“

„Nikdy. A někteří ji nedostanou vůbec. K těm určitě patří Lolla. Jestliže to nechytila od matky, nejspíš to už nedostane ani od nikoho jiného.“

„Proč tedy chceš jít do Walesu?“

Pouze na ni upřel pronikavý pohled a ona si uvědomila, že strach, který v něm zpozorovala, se týkal jí. Merthin se děsí pomyšlení, že Caris zemře. Do očí jí vstoupily slzy. Vzpomněla si, co říkala Madge: „Vědět, že je na světě člověk, kterej bude vždycky stát na tvý straně.“ Merthin se snažil o ni starat bez ohledu na to, co dělala. Myslela na chudáka Madge zničenou žalem ze ztráty toho, kdo stál vždy na její straně. Jak by ji, Caris, mohlo vůbec napadnout, aby Merthina odmítla?

Avšak učinila to. „Nemůžu z Kingsbridge odejít,“ odpověděla. „V téhle době v žádném případě. Spoléhají na mě, když někdo onemocní. Až mor udeří naplno, budou se obracet o pomoc právě ke mně. Kdybych uprchla… nevím, jak bych to vysvětlila.“

„Myslím, že ti rozumím,“ přikývl Merthin. „Byla bys jako voják, který uteče, sotva zasviští první šíp. Cítila by ses jako zbabělec.“

„Ano – a podvodnice, po všech těch letech, co jsem jeptiškou a říkám, že žiju proto, abych sloužila druhým.“

„Věděl jsem, že by ses takhle cítila,“ řekl Merthin. „Ale musel jsem to zkusit.“ A málem jí puklo srdce, když smutným hlasem dodal: „A předpokládám, že tohle znamená, že se v dohledné době nezřekneš svého slibu.“

„Nezřeknu. Právě do špitálu chodí lidi hledat pomoc. Musím být tady v převorství, plnit svou úlohu. Musím být jeptiškou.“

„Tak dobrá.“

„Nebuď moc sklíčený.“

S výrazem zkřiveným lítostí se zeptal: „A proč bych neměl být sklíčený?“

„Neříkal jsi, že to zabilo polovinu obyvatel Florencie?“

„Asi tak nějak.“

„To znamená, že přinejmenším polovina lidí to prostě nedostala.“

„Jako Lolla. Nikdo neví proč. Možná mají nějakou zvláštní odolnost. Nebo ta nemoc třeba zasahuje lidi namátkově, jako šípy vystřelené do nepřátelských řad, které někoho zabijí a jiného minou.“

„Každopádně existuje značná šance, že té nemoci uniknu.“

„Jedna ku jedné.“

„Jako když si hodíš mincí.“

„Panna, nebo orel,“ odpověděl. „Život, nebo smrt.“

58

Na pohřeb Marka Tkalce se dostavily stovky lidí. Byl jedním z předních obyvatel města, ale nešlo jen o to. Dorazili i chudí tkalci z okolních vesnic, někteří z nich sem šli celé hodiny. Merthin si uvědomil, že lidé měli Marka neobyčejně rádi. Spojení obrovské postavy a jemné povahy všechny okouzlovalo.

Byl deštivý den a nepokryté hlavy bohatých i chudých, kteří stáli kolem hrobu, byly zmáčené lijákem. Studený déšť se na tvářích truchlících mísil s horkými slzami. Madge objímala mladší syny, Dennise a Noaha, kolem ramen. Vedle nich stál z jedné strany nejstarší syn John a z druhé strany dcera Dora. Oba byli mnohem vyšší než matka a vypadali jako rodiče těch tří malých osob uprostřed.

Merthin chmurně přemýšlel, jestli teď zemře Madge nebo některé její dítě.

Šest silných mužů sípalo námahou, když spouštěli do hrobu mimořádně velkou rakev. Mniši dozpívali poslední hymnus a Madge bezmocně vzlykala. Potom začali hrobaři jámu opět zahazovat promočenou zeminou a dav se pomalu rozešel.

K Merthinovi přistoupil bratr Thomas s kápí přehozenou kvůli dešti přes hlavu. „Převorství nemá na přestavbu věže peníze,“ oznámil mu. „Godwyn pověřil Elfrika, aby starou věž zboural a jenom zastřešil křížení.“

Merthin se odpoutal od apokalyptických myšlenek ohledně moru. „Jak to Godwyn Elfrikovi zaplatí?“

„Peníze opatří jeptišky.“

„Myslel jsem, že Godwyna nesnášejí.“

„Pokladníkem je sestra Elizabeth. Godwyn si dává záležet na tom, aby se hezky choval k jejím příbuzným, nájemcům převorství. Většina ostatních jeptišek ho skutečně nesnáší, to je pravda – ale kostel potřebujou.“

Merthin se doposud nevzdal naděje, že věž přestaví tak, aby byla vyšší než předtím. „Kdybych sehnal peníze, postavilo by převorství novou věž?“

Thomas pokrčil rameny. „Těžko soudit.“

Téhož dne odpoledne byl Elfrik znovu zvolen cechmistrem farního cechu. Po schůzi Merthin vyhledal Billa Watkina, po Elfrikovi druhého největšího stavitele ve městě. „Až budou základy věže opravené, mohla by se postavit ještě vyšší,“ prohodil.

„Není důvod, proč ne,“ souhlasil Bill. „Jenže k čemu by to bylo?“

„Lidi by ji viděli až z mudefordské křižovatky. Mnoho poutníků, kupců a dalších lidí mine cestu do Kingsbridge a pokračuje do Shiringu. Město tím ztrácí spoustu zákazníků.“

„Godwyn řekne, že si to nemůže dovolit.“

„Uvaž tohle,“ navrhl Merthin. „Co kdyby se nová věž financovala stejně jako most? Obchodníci z našeho města by peníze půjčili, a ty by se jim pak vrátily z mostného.“

Bill se poškrábal na pleši připomínající mnišskou tonzuru. Tohle je nezvyklý nápad. „Jenže věž nemá s mostem nic společnýho.“

„Vadí to?“

„Myslím si, že ne.“

„Mostné je jen způsob, který zaručuje, že se půjčka vrátí.“

Bill zvažoval své vlastní zájmy. „Dostal bych zakázku na nějaký práce?“

„Byl by to velký projekt – každý stavitel ve městě by dostal svůj díl.“

„To by bylo užitečný.“

„Dobrá. Poslyš, jestli připravím návrh velké věže, podpoříš mě na příští schůzi farního cechu?“

Bill vypadal pochybovačně. „Členové cechu nejspíš žádný extravagance neodsouhlasej.“

„Nemusí to být vůbec nic extravagantního, jen vysoké. Jestli nad křížením uděláme kupolový strop, můžu to postavit bez podskružení.“

„Kupole? To je něco novýho.“

„Viděl jsem kupole v Itálii.“

„Umím si představit, co peněz by to ušetřilo.“

„A na vrchol věže je možné umístit štíhlou dřevěnou věžičku, která ušetří peníze a vypadá nádherně.“

„Tys to už všechno promyslel, co?“

„Ani ne. Ale vrtá mi to v hlavě od chvíle, co jsem se vrátil z Florencie.“

„Mně to tedy připadá dobrý – dobrý pro obchod, dobrý pro město.“

„A dobré pro naše nesmrtelné duše.“

„Udělám, co bude v mejch silách, abych ti to pomohl prosadit.“

„Děkuju ti.“

Merthin při své všednější práci na opravě mostu a při stavbě nových domů na ostrově Malomocných neustále přemítal o projektu nové věže. Pomáhalo mu to odvrátit mysl od strašlivých, stále se vnucujících představ, jak Caris onemocněla morem. Hodně přemýšlel o jižní věži v Chartres. Je to mistrovské dílo, třebaže poněkud staromódní, protože bylo postaveno asi před dvěma sty lety.

Merthinovi se na ní líbil – a jasně si to připomínal – přechod ze čtyřúhlé věže do osmiúhlé věžičky nad ní. Na vrcholku věže byly v každém ze čtyř koutů usazeny nástavby diagonálně otočené směrem ven. Na stejné úrovni se uprostřed každé strany čtverce nacházel vikýř podobného tvaru, jaký měly tyto rohové nástavby. Těchto osm stavebních prvků odpovídalo osmi šikmým stranám věžičky zvedající se za nimi, takže okem byla změna tvaru ze čtyřúhelníku na osmiúhelník téměř nepostřehnutelná.

Avšak katedrála v Chartres je oproti normám čtrnáctého století zbytečně robustní. Merthinova věž by měla štíhlejší sloupy a velké okenní otvory, aby se odlehčilo váze spočívající na spodních pilířích a také aby se zmenšil tlak tím, že se umožní průchod větru.

Rýsovací plochu na podlaze si udělal ve své dílně na ostrově. Bavilo ho plánovat detaily, zdvojnásobovat a zčtyřnásobovat úzká lomená okna staré katedrály a dělat nové věži velká okna, stejně jako doplňovat sloupy a jejich hlavice.

Váhal ohledně výšky. Neznal způsob jak vypočítat výšku věže, aby ji bylo vidět od mudefordské křižovatky. Toho bylo možné docílit pouze metodou pokusu a omylu. Až dokončí kamennou věž, bude muset vztyčit provizorní vížku, potom se za jasného dne odebrat do Mudefordu a zjistit, zda je odtud věž vidět. Katedrála byla postavena na vyvýšenině a v Mudefordu cesta stoupala do nejvyššího bodu, od

něhož opět klesala až do místa, kde se přechází přes řeku. Instinkt mu napovídal, že kdyby šel o trochu výš, než dosahuje katedrála v Chartres – řekněme do výšky asi čtyř set stop –, tak by to postačovalo.

Věž katedrály v Salisbury je vysoká čtyři sta čtyři stopy.

Merthin plánoval, že jeho věž bude vysoká čtyři sta pět stop.

Právě se skláněl nad rýsovací plochou a kreslil střešní nástavby, když se objevil Bill Watkin. „Co tomu říkáš?“ zeptal se ho Merthin. „Potřebuje to nahoře kříž, který ukazuje na nebesa? Nebo anděla, který nad námi bdí?“

„Ani jedno, ani druhý,“ odpověděl Bill. „Vůbec se to stavět nebude.“

Merthin se napřímil s pravítkem v levé ruce a s nabroušenou rýsovací jehlou v pravé. „Jak tě to napadlo?“

„Navštívil mě bratr Philemon. Říkal jsem si, že bych ti to měl sdělit co nejdřív.“

„Co ten had vykládal?“

„Tvářil se přátelsky. Chtěl mi dát dobrou radu. Říkal, že by nebylo moudrý, kdybych podporoval jakýkoli tvoje plány na věž.“

„A řekl proč?“

„Protože by to naštvalo převora Godwyna – ten prej stejně žádný tvoje plány neschválí.“

Merthina to stěží mohlo překvapit. Kdyby se stal cechmistrem Mark Tkadlec, rovnováha moci ve městě by se změnila a Merthin by mohl zakázku na stavbu nové věže získat. Markova smrt však způsobila, že se všechno obrátilo proti němu. Přesto neztrácel naději, ale nyní pocítil hlubokou bolest těžkého zklamání. „Předpokládám, že stavbu zadá Elfrikovi.“

„Něco takovýho naznačil.“

„Cožpak on se nikdy nepoučí?“

„Když je mužskej nadutej, tak zdravej rozum nemá šanci.“

„Farní cech zaplatí za pahýlovitou věžičku navrženou Elfrikem?“

„Nejspíš jo. Jásat nad tím asi nebudou, ale peníze najdou. Navzdory všemu jsou na svou katedrálu hrdý.“

„Elfrikova neschopnost je už málem stála most!“ zvolal pobouřeně Merthin.

„Oni to vědí.“

Nechal průchod svým zraněným pocitům. „Kdybych neurčil, v čem spočívá problém věže, mohla se zřítit – a strhnout celou katedrálu.“

„Tohle vědí taky. Jenže nebudou bojovat s převorem jen proto, že se k tobě špatně zachoval.“

„Ovšemže ne,“ přisvědčil Merthin, jako by to byla zcela rozumná myšlenka; zakrýval však svou hořkost. Udělal pro Kingsbridge víc než Godwyn a teď ho zraňovalo, že za něj lidé víc nebojovali. Zároveň si však uvědomoval, že většina lidí jedná převážně ve svém vlastním, bezprostředním zájmu.

„Lidi jsou nevděčný,“ zabručel Bill. „Je mi to líto.“

„Jo,“ přikývl Merthin. „To je v pořádku.“ Podíval se na Billa, pak se odvrátil; vzápětí odhodil rýsovací náčiní a odešel.

Při ranní bohoslužbě před svítáním Caris překvapilo, když pohlédla do hlavní chrámové lodi a spatřila v severní boční lodi klečet jakousi ženu před nástěnnou malbou Kristova nanebevstoupení. Měla vedle sebe hořící svíci a Caris v jejím mihotavém světle poznala robustní tělo a vystrčenou bradu Madge Tkalcové.

Madge tam zůstala po celou dobu bohoslužby, ale žalmům nevěnovala pozornost, protože byla zřejmě hluboce ponořená do modlitby. Možná prosila Boha, aby odpustil Markovi hříchy a nechal ho odpočívat v pokoji – ne že by Mark spáchal mnoho hříchů, jak aspoň bylo Caris známo. Madge spíš žádala Marka, aby jí ze světa duchů seslal štěstí. Ona teď bude muset dál obchodovat s látkou jen s pomocí dvou starších dětí. Tohle není nic neobvyklého, když zemře obchodník a zanechá po sobě vdovu a vzkvétající podnik. Přesto bezpochyby pociťovala potřebu, aby se jejímu úsilí dostalo manželova požehnání.

Toto vysvětlení však Caris neuspokojilo. V postoji Madge bylo cosi naléhavého, její nehybnost naznačovala velké citové pohnutí, jako by prosila nebesa, aby jí poskytla nějakou strašlivě důležitou laskavost.

Když bohoslužba skončila a mniši a jeptišky začali odcházet, Caris se od procesí odpojila a vykročila šerou hlavní lodí ke svítící svíčce.

Při zvuku jejích kroků se Madge postavila. Poznala Carisin obličej a promluvila vyčítavým tónem. „Mark umřel na mor, je to tak?“

Tak o tohle šlo. „Myslím, že ano,“ odpověděla Caris.

„Neřekla jsi mi to.“

„Nejsem si jistá a nechtěla jsem tě strašit – a to nemluvím o tom, že bych vystrašila celé město – jen kvůli domněnce.“

„Slyšela jsem, že to přišlo do Bristolu.“

To znamená, že lidé ve městě už o tom mluvili. „A do Londýna,“ dodala Caris. Tohle se doslechla od jednoho poutníka.

„Co s námi všema bude?“

Caris pocítila u srdce bodnutí lítosti. „Nevím,“ lhala.

„Prej se to šíří z jednoho člověka na druhýho.“

„Tak je tomu s mnoha nemocemi.“

Utočnost z Madge vyprchala a v obličeji se jí objevil prosebný výraz, při kterém Caris pukalo srdce. Téměř šeptem se zeptala: „Neumřou moje děti?“

„Merthinova manželka tím onemocněla,“ odpověděla Caris. „Zemřela, stejně jako celá její rodina, ale Merthin se z toho dostal a Lolle se to úplně vyhnulo.“

„Mým dětem se tedy nic nestane?“

Tohle Caris neřekla. „Možná. Nebo některé to můžou dostat a některé tomu můžou uniknout.“

To Madge neuspokojilo. Jako většina rodičů i ona chtěla jistotu, nikoli možnost. „Co můžu udělat, abych je ochránila?“

Caris pohlédla na obraz Krista. „Děláš všechno, co můžeš,“ řekla. Přestávala se ovládat. Do hrdla jí stoupl vzlyk a ona se odvrátila, aby skryla své pocity, a z katedrály rychle odešla.

Několik minut zůstala sedět v křížové chodbě a snažila se dát se dohromady. Potom se jako obyčejně v tuto hodinu odebrala do špitálu.

Mair tam nebyla. Patrně ji odvedli, aby se postarala o nějakého nemocného ve městě. Caris se ujala vedení, dohlédla na to, aby hosté i pacienti dostali řádně snídani, zajistila důkladný úklid a zkontrolo-

vala nemocné. Prací se ulevilo jejímu rozrušení po setkání s Madge. Potom přečetla Staré Julii jeden žalm. Když byly všechny povinnosti vykonány a Mair se stále neobjevovala, vydala se ji Caris hledat.

Našla ji v dormitáři, jak leží na posteli tváří dolů. Caris se rozbušilo srdce. „Mair! Není ti něco?“ zeptala se.

Mair se převalila. Byla bledá a potila se. Kašlala, ale nemluvila.

Caris si klekla vedle ní a položila jí ruku na čelo. „Máš horečku,“ řekla a potlačila děs, který se jí zvedal od žaludku jako pocit na zvracení. „Kdy to začalo?“

„Včera jsem dostala kašel,“ odpověděla Mair. „Ale spala jsem dobře a dneska ráno jsem vstala. Teprve když jsem šla na snídani, chtělo se mi najednou zvracet. Doběhla jsem na latrínu a pak jsem se vrátila sem a lehla jsem si. Mám dojem, že jsem asi usnula… Kolik je hodin?“

„Za chvíli bude zvon svolávat na dopolední bohoslužbu. Ale ty jsi omluvena.“ Může to být jen obyčejná nemoc, říkala si v duchu Caris. Dotkla se Mairina krku, potom jí shrnula kápi dolů.

Mair se slabě usmála. „Chceš se mi podívat na prsa?“

„Ano.“

„Vy jeptišky jste všechny stejné.“

Žádnou vyrážku Caris neviděla. Možná to je jen nachlazení. „Bolí tě něco?“

„Mám jedno strašně citlivé místečko v podpaží.“

To Caris příliš nenapovědělo. Bolavé zduřeniny v podpaží nebo ve slabinách jsou příznakem i jiných nemocí, nejen moru. „Pojď, půjdeme dolů do špitálu,“ vyzvala ji.

Když Mair zvedla hlavu, Caris spatřila na polštáři krvavé skvrny.

Otřáslo jí to, jako kdyby dostala úder pěstí. Mark Tkadlec vykašlával krev. A Mair byla první, kdo Marka ošetřoval na počátku jeho onemocnění – navštívila ho doma o den dřív než Caris.

Caris potlačila strach a pomohla Mair vstát. Do očí jí vhrkly slzy, ale ovládla se. Mair objala Caris kolem pasu a hlavou jí spočinula na rameni, jako by potřebovala při chůzi oporu. Caris ji sevřela paží kolem ramen. Společně se vydaly po schodech dolů a křížovou chodbou ženského kláštera do špitálu.

Caris dovedla Mair ke slamníku nedaleko oltáře. Z kašny v ambitech jí donesla hrnek studené vody. Mair ji žíznivě vypila. Potom jí Caris omyla obličej a krk růžovou vodou. Po chvíli se zdálo, že Mair usnula.

Ozval se zvon svolávající na dopolední bohoslužbu. Caris bývala z této bohoslužby obvykle omluvena, ale dnes cítila potřebu strávit chvíli v klidu. Připojila se k zástupu jeptišek kráčejících do kostela. Staré šedé kameny dnes vypadaly studeně a tvrdě. Caris zpívala bezmyšlenkovitě, ale v srdci jí zuřila bouře.

Mair onemocněla morem. Vyrážku nemá, ale dostala horečku, žízni a vykašlávala krev. Patrně zemře.

Caris se zmocnil pocit strašlivé viny. Mair ji oddaně milovala. Caris nikdy nedokázala její lásku oplatit, rozhodně ne způsobem, po jakém Mair toužila. Teď Mair umírá. Caris litovala, že nemůže být jiná. Měla být schopná učinit Mair šťastnou. Měla by ji umět zachránit. Při zpěvu žalmu plakala a doufala, že pokud si někdo všimne jejích slz, bude předpokládat, že to je pohnutím z náboženské extáze.

Po skončení bohoslužby na ni před dveřmi z jižního transeptu úzkostlivě čekala jedna novicka. „Ve špitálu se po tobě někdo naléhavě shání," oznámila dívka.

Caris tam našla Madge Tkalcovou, která měla obličej bílý strachem.

Caris se nepotřebovala ptát, co Madge chce. Popadla tašku s léky a náčiním a hned obě vyrazily ze špitálu. Přešly trávník před katedrálou, který zůstával i v řezavém listopadovém větru zelený, a zamířily k domu Tkalcových na hlavní ulici. V obývacím pokoji nahoře čekaly Madgeiny děti. Dvě starší seděly u stolu a vypadaly vyděšeně; oba malí chlapci leželi na podlaze.

Caris je rychle vyšetřila. Všichni čtyři měli horečku. Dívka krvácela z nosu. Všichni chlapci kašlali.

Všichni měli na ramenou a na krku fialovočernou vyrážku.

Madge se zeptala: „Není tohle to samý? Na tohle Mark umřel. Mají mor."

Caris přikývla. „Je mi to líto."

„Doufám, že umřu taky," řekla Madge. „Pak budeme moct být všichni spolu na nebesích."

59

Ve špitálu Caris zavedla opatření, o kterých ji poučil Merthin. Nastříhala pruhy plátna a jeptišky si jimi ovazovaly ústa, když ošetřovaly lidi onemocnělé morem. A každého, kdo se dotkl nemocného, přiměla, aby si okamžitě umyl ruce v octu. Všem jeptiškám postupně rozpraskaly ruce.

Madge přivedla do špitálu své čtyři děti a pak onemocněla i ona. Nemoc postihla i Starou Julii, jejíž lůžko se nacházelo vedle toho, na němž umíral Mark Tkadlec. Caris toho pro ně mnoho udělat nemohla. Omývala jim obličej, aby se ochladili, podávala jim k pití studenou čistou vodu z kašny v ambitech, uklízela jejich krvavé zvratky a čekala, až zemřou.

Měla příliš napilno, než aby mohla myslet na vlastní smrt. Když ji lidé z města pozorovali, jak konejšivě otírá čela obětí nakažlivého moru, Caris v jejich očích spatřovala bojácný obdiv. Sama se však jako žádná obětavá mučednice necítila. Považovala se za člověka, který místo sklíčeného přemítání raději jedná. Stejně jako všechny ostatní i ji pronásledovala otázka: Kdo bude příští na řadě? Pevně se rozhodla, že si ji nebude připouštět.

Převor Godwyn přišel navštívit pacienty. Odmítl vzít si roušku na obličej s tím, že to je babský výmysl. Stanovil stejnou diagnózu jako předtím – přehřátá krev – a předepsal pouštění žilou a dietu složenou z kyselých jablek a beraních drštěk.

Na tom, co pacienti jedí, nezáleželo, protože nakonec stejně všechno vyzvraceli. Caris si však byla jistá, že pouštění žilou nemocným přitěžuje. Už tak ztráceli krve až příliš mnoho: vykašlávali krev, zvraceli krev, močili krev. Jenže mniši byli školení lékaři a ona musela plnit jejich pokyny. Neměla ani čas se rozčílit, kdykoli spatřila mnicha nebo jeptišku, jak klečí u lůžka pacienta, natahují mu paži, ostrým nožíkem prořezávají žílu a přidržují paži nad mísou na podlaze, do níž odkapává pinta či víc drahocenné krve.

Caris nakonec zůstala u Mair sedět, držela ji za ruku a bylo jí jedno, jestli to někomu vadí. Aby ulevila jejímu trápení, dala jí pár kapek euforického léku, který ji Mattie naučila připravovat z máku. Mair stále kašlala, ale aspoň ji to tolik nebolelo. Po záchvatu kašle se

jí na chvíli snadněji dýchalo a mohla mluvit. „Děkuju ti za tu noc v Calais," zašeptala. „Vím, že ty sis to doopravdy neužila, ale já jsem byla v nebi."

Caris se snažila neplakat. „Je mi líto, že jsem nedokázala být taková, jak sis přála."

„Stejně jsi mě svým způsobem milovala. Vím to."

Znovu se rozkašlala. Když záchvat ustal, Caris jí otřela krev ze rtů.

„Miluju tě," zašeptala Mair a zavřela oči.

Caris nechala průchod slzám, lhostejná, jestli to někdo vidí či co si pomyslí. Slzícíma očima sledovala, jak Mair stále víc bledne a jak jí slábne dech, až nakonec dýchání ustalo úplně.

Caris seděla dál na podlaze vedle slamníku a dál držela ruku mrtvé. Mair byla pořád krásná, i takhle, bílá a navždy nehybná. Caris napadlo, že tak jako Mair ji miluje ještě jeden člověk, a to Merthin. Jak je zvláštní, že odmítla i jeho lásku. Pomyslela si, že s ní musí být něco v nepořádku; musí mít nějak znetvořenou duši a to jí brání, aby byla jako ostatní ženy a přijímala lásku s radostí.

Později v noci zemřely čtyři děti Marka Tkalce. Zemřela i Stará Julie.

Caris byla plná úzkosti. Cožpak s tím nemůže nic dělat? Mor se šířil rychle a zabíjel každého. Bylo to, jako když člověk žije ve vězení a přemýšlí, který z vězňů půjde na šibenici jako příští. Má snad Kingsbridge dopadnout jako Florencie a Bordeaux a mít ulice plné mrtvol? Příští neděli se bude na trávníku před katedrálou konat trh. Stovky lidí ze všech vesnic, odkud se sem dá dojít pěšky, přijdou nakupovat a prodávat a dostanou se do styku s lidmi z města i v kostelech a krčmách. Kolik se jich vrátí domů se smrtelnou nemocí? Když se cítila takhle trýznivě bezmocná vůči strašlivým silám, chápala, proč lidé zvedají ruce nad hlavu a prohlašují, že všechno je řízeno světem duchů. Jenže takhle ona nikdy nesmýšlela.

Kdykoli zemřel někdo z převorství, konal se zvláštní pohřební obřad za účasti všech mnichů a jeptišek a s četnými modlitbami za duši zesnulého. Mair i Stará Julie byly velice oblíbené, Julie pro své laskavé srdce a Mair pro svou krásu, a mnoho jeptišek plakalo. Smuteční obřad byl společný i pro Madgeiny děti, a tak se dostavilo i

několik set lidí z města. Madge sama byla natolik nemocná, že nemohla špitál opustit.

Všichni se shromáždili na hřbitově pod břidlicově šedou oblohou. Caris jako by ve studeném severním větru cítila stopy sněhu. Bratr Joseph pronesl modlitby a do země bylo spuštěno šest rakví.

Z davu zazněla otázka, která se vtírala do hlavy všem: „Bratře Josephe, to zemřeme všichni?“

Joseph byl z mnichů-lékařů nejoblíbenější. Už se blížil šedesátce, byl bezzubý a byl to vzdělanec, ale i u prostých nemocných vyvolával hřejivý pocit. Nyní odpověděl: „Zemřeme všichni, příteli, ale nikdo z nás neví kdy. Proto musíme být na setkání s Bohem vždy připraveni.“

Promluvila Betty Baxterová, věčná tazatelka. „Co můžeme proti tomu moru dělat?“ zeptala se. „Je to přece mor, ne?“

„Nejlepší ochranou je modlitba,“ odpověděl Joseph. „A v případě, že by si tě Bůh přesto vyžádal, přijď do kostela a vyznej se z hříchů.“

Betty se nenechala jen tak snadno odbýt. „Merthin říká, že ve Florencii lidi zůstávali doma, aby se vyhnuli styku s nemocnejma. Není to dobrej nápad?“

„Myslím, že ne. Unikli Florenťané moru?“

Všichni pohlédli na Merthina stojícího s Lollou v náručí. „Ne, neunikli,“ potvrdil Merthin. „Jenže kdyby se chovali jinak, možná by jich zemřelo ještě víc.“

Joseph zavrtěl hlavou. „Když zůstaneš doma, nemůžeš jít do kostela. Nejlepší medicína je svátost.“

Caris už nemohla mlčet. „Mor se šíří z člověka na člověka,“ namítla rozzlobeně. „Když zůstaneš stranou od ostatních, máš větší naději, že nákaze unikneš.“

Promluvil převor Godwyn. „Takže ženy jsou teď lékaři, je to tak?“

Caris si ho nevšímala. „Měli bychom zrušit trh,“ navrhla. „Zachránilo by to životy.“

„Zrušit trh!“ ohrnul pohrdavě nos. „A jak bychom to měli udělat? Poslat posly do všech vesnic?“

„Zavřít městské brány," odpověděla. „Zabránit vstupu na most. Nepustit do města nikoho cizího."

„Ale ve městě už jsou nemocní."

„Zavřít všechny krčmy. Zrušit schůze všech cechů. Zakázat účast hostů na svatbách."

Merthin se k ní připojil: „Ve Florencii dokonce zrušili schůze městské rady."

Promluvil Elfrik. „Jak maj potom lidi obchodovat?"

„Když budeš obchodovat, zemřeš," odpověděla Caris. „A zabiješ i manželku a děti. Tak si vyber."

Betty Baxterová řekla: „Já nechci krám zavřít – ztratila bych spoustu peněz. Ale udělám to, abych si zachránila život." Caris při těchto slovech pocítila naději, jenže Betty ji vzápětí opět zmařila. „Co říkají lékaři? Ty to vědí nejlíp." Caris hlasitě zaúpěla.

Převor Godwyn odpověděl: „Mor na nás seslal Bůh, aby nás potrestal za naše hříchy. Svět se stal zkaženým. Rozšířilo se kacířství, smilstvo a neúcta. Muži zpochybňují autoritu, ženy staví na odiv své tělo, děti neposlouchají rodiče. Bůh se hněvá a jeho hněv je strašlivý. Nepokoušejte se uniknout Jeho spravedlnosti! Ta si vás najde, ať se skryjete kdekoli."

„Co bysme měli dělat?"

„Jestli chcete žít, měli byste chodit do kostela, zpovídat se ze svých hříchů, modlit se a vést lepší život."

Caris věděla, že je zbytečné se přít, ale přesto poznamenala: „Hladovějící člověk by měl jít do kostela, ale měl by taky jíst."

Ozvala se matka Cecilia: „Sestro Caris, už nic říkat nemusíš."

„Ale mohli bychom zachránit tolik –"

„To stačí."

„Tohle je otázka života a smrti!"

Cecilia ztišila hlas. „Jenže tě nikdo neposlouchá. Nech toho."

Caris věděla, že Cecilia má pravdu. I kdyby se přela sebevíc, lidé uvěří kněžím, ne jí. Kousla se do rtu a už nepromluvila.

Slepý Carlus zanotoval náboženskou píseň a mniši se začali v zástupu vracet do kostela. Jeptišky je následovaly a dav se rozešel.

Když přecházely z kostela do ambitů, matka Cecilia kýchla.

Merthin ukládal Lollu do postele u Zvonu každý večer. Zpíval jí, recitoval básničky a nebo vyprávěl pohádky. Byla to doba, kdy si s ním Lolla povídala, kladla mu otázky, které byly na tříleté dítě podivně neočekávané, některé dětinské, jiné hlubokomyslné a další legrační.

Když jí dnes večer zpíval ukolébavku, rozplakala se.

Zeptal se jí, co se stalo.

„Proč Dora umřela?“ naříkala.

Tak o tohle jde. Madgeina dcera Dora si Lollu oblíbila. Trávily spolu hodně času, hrály početní hry a navzájem si pletly culíky. „Dostala mor,“ odpověděl Merthin.

„Maminka dostala mor,“ poznamenala Lolla. Přešla do italštiny, kterou ještě nezapomněla. „*La moria grande.*“

„Já ho dostal taky, ale uzdravil jsem se.“

„Libia taky.“ Libia byla dřevěná panenka, kterou si Lolla přinesla z Florencie.

„Libia onemocněla morem?“

„Ano. Kejchala, byla celá horká a měla fl'ičky, ale jedna jeptiška ji uzdravila.“

„To mám velkou radost. To znamená, že se jí už nic nestane. Nikdo to nedostane znovu.“

„Tobě se nic nestane, viď?“

„Ne.“ Připadalo mu vhodné v tuto chvíli skončit. „A teď jdi spát.“

„Dobrou noc,“ rozloučila se.

Šel ke dveřím.

„Nestane se nic Bessii?“ zeptala se.

„Jdi spát.“

„Mám ráda Bessii.“

„To je hezké. Dobrou noc.“ Zavřel dveře.

Lokál dole byl prázdný. Lidé se báli chodit do větší společnosti. Navzdory tomu, co říkal Godwyn, Carisin vzkaz trefil do černého.

Merthin ucítil vůni pikantní polévky. Po čichu zamířil do kuchyně. Bessie něco míchala v kastrolu na kamnech. „Fazolová polívka se šunkou,“ oznámila.

Merthin se posadil ke stolu s jejím otcem Paulem, velkým, asi pětapadesátiletým mužem. Posloužil si chlebem, zatímco mu Paul nalil korbel piva. Bessie přinesla polévku. Merthin si uvědomil, že Bessie a Lolla v sobě začínají nacházet velké zalíbení. Zaměstnával chůvu, která se starala o Lollu přes den, ale večer ji často hlídala Bessie; tu měla Lolla raději.

Merthin měl dům na ostrově Malomocných, byl však malý, zejména ve srovnání s *palagettem*, na nějž si zvykl ve Florencii. S radostí dovolil Jimmiemu, aby tam bydlel dál. Tady u Zvonu byl Merthin spokojený. Bylo tu teplo a čisto, nemluvě o spoustě vydatného jídla a dobrého pití. Každou sobotu platil svůj účet, ale jinak se s ním zacházelo jako se členem rodiny. Se stěhováním do vlastního domu nijak nespěchal.

Na druhou stranu tu nemůže zůstat věčně. A až se odstěhuje, Lollu možná rozruší, že má Bessii opustit. Z jejího života už zmizelo příliš mnoho lidí. Lolla potřebuje něco stálého. Možná by se měl odstěhovat teď, dokud se na Bessii moc neupoutá.

Když dojedli, Paul šel spát. Bessie nalila Merthinovi další korbel piva a pak se posadili k ohni. „Kolik lidí umřelo ve Florencii?“ zeptala se.

„Tisíce. Možná desítky tisíc. To nikdo nespočítá.“

„Přemýšlím, kdo je v Kingsbridgi další na řadě.“

„Na to myslím pořád.“

„Mohla bych to bejt já.“

„Bohužel ano.“

„Než umřu, ještě bych se ráda jednou s někým vyspala.“

Merthin se usmál, ale nic neřekl.

„Od chvíle, kdy mi umřel Richard, jsem s nikým nic neměla, a to je už víc než rok.“

„Stýská se ti po něm.“

„A co ty? Jak dlouho jsi už neměl ženskou?“

Merthin se s nikým nemiloval od chvíle, kdy Silvia onemocněla. Při vzpomínce na ni ho zabolelo. Nebyl jí dost vděčný za její lásku. „Asi stejně dlouho,“ odpověděl.

„Od smrti manželky?“

„Ano, budiž jí země lehká.“

„To je dlouhej čas bez milování.“

„Ano.“

„Jenže ty nejsi mužskej, co by šel s každou. Ty chceš někoho milovat.“

„Myslím, že máš pravdu.“

„Já jsem stejná. Je nádherný vyspat se s mužským, nic lepšího na světě neznám, ale jenom když se spolu opravdu milujete. Měla jsem jen jedinýho mužskýho, svýho manžela. S nikým jiným jsem nic neměla.“

Merthin přemýšlel, jestli to je pravda. Nebyl si jistý. Bessie vypadala upřímně. Jenže něco takového by mohla říct každá.

„A co ty?“ zeptala se. „Kolik jsi měl ženskejch?“

„Tři.“

„Manželku, předtím Caris a… koho ještě? Aha, už si vzpomínám – Griseldu.“

„Neříkám, kdo to byl.“

„Nedělej si starosti, tohle ví každej.“

Merthin se smutně usmál. Samozřejmě to vědí všichni. Možná si nemůžou být jistí, ale tuší to a obyčejně je to správné tušení.

„Jak je teď starej Griseldin Malej Merthin – sedm? Osm?“

„Deset.“

„Mám tlustý kolena,“ postěžovala si Bessie. Vyhrnula si sukni, aby mu je ukázala. „Odjakživa svý kolena nesnáším, ale Richardovi se líbily.“

Merthin se podíval. Kolena měla kulaťoučká a s dolíčky. Viděl i její bílá stehna.

„Líbal mi kolena,“ pokračovala. „Byl to můj miláček.“ Upravovala si sukni, jako by ji narovnávala, ale přitom ji zvedla a on na chvíli zahlédl svůdný chomáč tmavého ochlupení v jejím podbřišku. „Někdy mě líbal po celým těle, hlavně po koupání. Líbilo se mi to. Mně se líbilo všechno. Ženě, která ho miluje, může mužskej dělat, co chce. Nemam pravdu?“

Tohle už zašlo příliš daleko. Merthin se zvedl. „Myslím, že máš asi pravdu, ale takový hovor vede jenom jedním směrem, a tak jdu spát, dřív než se dopustím hříchu.“

Smutně se na něj usmála. „Hezky se vyspi," popřála mu. „Kdyby ti bylo smutno, budu tady u ohně."

„Budu si to pamatovat."

Matku Cecilii položili na postel, nikoli na slamník, a umístili ji přímo před oltář, na nejposvátnější místo ve špitálu. Jeptišky se u jejího lůžka střídaly a celý den a celou noc zpívaly a modlily se. Stále tu byl někdo, kdo jí omýval obličej chladnou růžovou vodou, stále tu byl po ruce hrnek s čistou vodou z kašny. Nic z toho nepomáhalo. Cecilia slábla stejně rychle jako ostatní, krvácela z nosu a z vaginy, dýchala se stále větší námahou a měla neuhasitelnou žízeň.

Čtvrté noci poté, co kýchla, poslala pro Caris.

Caris spala hlubokým spánkem. Její dny byly vyčerpávající: špitál byl přeplněný nemocnými. Byla pohroužena do snu, v němž všechny kingsbridgeské děti onemocněly morem, ona pobíhala po špitálu a snažila se jim všem pomoci a náhle si uvědomila, že to dostala také. Jedno z dětí ji tahalo za rukáv, ale ona si toho nevšímala a zoufale se pokoušela vymyslet, jak se postarat o všechny ty pacienty, když je tolik nemocná – a pak si uvědomila, že jí někdo stále naléhavěji třese ramenem a říká: „Sestro, probuď se prosím, matka převorka tě potřebuje!"

Probudila se. U lůžka klečela novicka se svíčkou. „Jak jí je?" zeptala se Caris.

„Slábne, ale ještě mluví a chce, abys přišla."

Caris vstala a nazula si sandály. Byla lezavě chladná noc. Měla na sobě roucho a z postele si vzala přikrývku a přehodila si ji přes ramena. Potom seběhla po kamenných schodech dolů.

Špitál byl plný umírajících. Slamníky na podlaze srovnaly sestry jako rybí kosti, aby nemocní, kteří se dokážou posadit, viděli na oltář. Kolem slamníků se shlukovaly rodiny. Bylo cítit pach krve. Caris si z košíku u dveří vzala pruh čistého plátna a uvázala si ho přes ústa a nos.

Vedle Ceciliina lůžka klečely čtyři jeptišky. Cecilia ležela na zádech se zavřenýma očima a Caris se nejprve polekala, že přichází příliš pozdě. Potom stará převorka zřejmě vycítila její přítomnost. Otočila hlavu a otevřela oči.

Caris se posadila na kraj postele. Namočila hadřík do misky s růžovou vodou a otřela Cecilii z horního rtu krvavou šmouhu.

Cecilia těžce dýchala. Sípavě se zeptala: „Přežil tuhle strašlivou nemoc někdo?“

„Jenom Madge Tkalcová.“

„Ta, co nechtěla žít.“

„Všechny děti jí zemřely.“

„Já umřu brzy.“

„To neříkej.“

„Zapomínáš. My jeptišky se smrti nebojíme. Celý život toužíme po spojení s Ježíšem na nebesích. Když nadejde smrt, vítáme ji.“ Dlouhá řeč ji vysílila. Křečovitě se rozkašlala.

Caris jí setřela krev z brady. „Ano, matko převorko. Jenže ti, kdo zůstávají, budou asi plakat.“ Do očí jí vystoupily slzy. Ztratila už Mair a Starou Julii a nyní ztratí i Cecilii.

„Neplač. To nech jiným. Ty musíš být silná.“

„Nechápu proč.“

„Myslím, že Bůh má v úmyslu, abys zaujala moje místo a stala se převorkou.“

V tom případě činí Bůh velmi zvláštní volbu, pomyslela si Caris. Obvykle si vybírá lidi, jejichž názor na Něj je ortodoxnější. Už dávno se však poučila, že tohle říkat nemá cenu. „Jestliže si mě sestry vyberou, budu dělat, co je v mých silách.“

„Myslím, že tě vyberou.“

„Jsem si jistá, že sestra Elizabeth bude chtít, aby se uvažovalo o ní.“

„Elizabeth je chytrá, jenže ty jsi láskyplná.“

Caris sklonila hlavu. Cecilia má asi pravdu. Elizabeth by byla příliš tvrdá. Caris je tou nejlepší osobou pro vedení kláštera, třebaže se na život trávený v modlitbách a zpěv náboženských písní dívá pochybovačně. Caris věří ve školu a ve špitál. Bože chraň, aby nakonec Elizabeth vedla špitál.

„A je tu ještě něco.“ Cecilia ztišila hlas a Caris se k ní musela sklonit ještě blíž. „Něco, co mi řekl převor Anthony, když umíral. Udržoval to v tajnosti až do poslední chvíle a já činím jako on.“

Caris si nebyla jistá, jestli chce být břemenem takového tajemství obtížena. Smrtelné lože však její zábrany zřejmě překonalo.

Cecilia řekla: „Starý král při žádném pádu nezemřel.“

Caris to otřáslo. Stalo se to před více než dvaceti lety, ale ona si pamatovala zvěsti, které se tenkrát šířily. Zabití krále bylo nejhorším představitelným zločinem, dokonce dvojnásobným, neboť se v něm spojovala vražda a velezrada, což jsou hrdelní zločiny. I pouze vědět o takových věcech bylo nebezpečné. Není divu, že to převor Anthony choval v tajnosti.

Cecilia pokračovala: „Královna a její milenec Mortimer chtěli Eduarda II. odstranit z cesty. Dědicem trůnu byl malý chlapec. Mortimer se až na titul stal králem. Nakonec to ovšem netrvalo tak dlouho, jak asi doufal – mladý Eduard III. dospíval příliš rychle.“ Znovu zakašlala, tentokrát slaběji.

„Mortimera popravili, když jsem byla ještě poměrně malá.“

„Jenže ani Eduard nechtěl, aby lidé věděli, jak to skutečně bylo s jeho otcem. Proto se to drželo v tajnosti.“

Caris byla ohromená. Uctívaná královna matka, královna Isabella, je ještě naživu a žije v naprostém přepychu v Norfolku. Kdyby se lidé dozvěděli, že má na rukou manželovu krev, nastalo by politické zemětřesení. Caris se cítila provinile už proto, že o tom ví.

„Oni ho tedy zavraždili?“ zeptala se.

Cecilia neodpověděla. Caris se podívala pozorněji. Převorka ležela klidně, obličej bez hnutí, oči upřené vzhůru. Byla mrtvá.

60

Den po Ceciliině smrti pozval Godwyn sestru Elizabeth na oběd. Tohle byl nebezpečný okamžik. Ceciliina smrt vychýlila mocenskou strukturu z rovnováhy. Godwyn potřeboval ženský klášter, protože mužský klášter bez něj nemohl existovat: Godwynovi se stav jeho financí zlepšit nepodařilo. Přitom většina jeptišek se na něj nyní hněvá kvůli penězům, které jim uzmul, a chovaly se vůči němu velice nepřátelsky. Kdyby se dostaly pod vedení převorky nakloněné pomstě – třeba Caris –, mohlo by to znamenat konec mužského kláštera.

Děsil ho i mor. Co kdyby se i on nakazil? Co kdyby zemřel Philemon? Takové záblesky hrůzných představ ho sice skličovaly, ale dařilo se mu je vytěsňovat z mysli. Byl odhodlaný nenechat se ani morem odvést od svého dlouhodobého cíle.

Volba převorky představovala bezprostřední nebezpečí. V představách viděl, jak se klášter zavírá a on sám s ostudou opouští Kingsbridge a je nucen stát se řadovým mnichem někde jinde, kde je podřízen převorovi, který ho sekýruje a ponižuje. Uvažoval, že kdyby se to stalo, asi by se zabil.

Na druhou stranu to byla nejen hrozba, ale také příležitost. Kdyby se mu podařilo věci chytře zaonačit, mohl by dostat sympatizující převorku, která mu s radostí přenechá vedení. A jeho nejlepším tipem byla Elizabeth.

Z ní by byla pánovitá vůdkyně, která by si potrpěla na svou důstojnost. On by s ní však dokázal spolupracovat. Elizabeth je pragmatická: dokázala to, když ho varovala, že Caris chystá kontrolu pokladnice. Byla by jeho spojencem.

Vkráčela dovnitř s hlavou vysoko vztyčenou. Godwyn si uvědomil, že Elizabeth ví, že se náhle stala důležitou, a užívá si to. S úzkostí ho napadlo, že třeba nebude souhlasit s plánem, který jí hodlá navrhnout. Asi s ní bude muset zacházet opatrně.

Rozhlédla se po okázalé jídelně. „Postavil jsi opravdu nádherný palác," poznamenala; zároveň tím připomněla, že mu na to pomohla sehnat peníze.

Uvědomil si, že Elizabeth tu ještě nikdy nebyla, třebaže palác dokončil už před rokem. Byl raději, když se v mužské části převorství žádné ženy neobjevovaly. Až do dneška sem vpustil pouze Cecilii a Petranillu. Přikývl: „Děkuju. Jsem přesvědčen, že nám získává úctu vznešených a mocných. Už jsme tu hostili arcibiskupa z Monmouthu."

Poslední floriny jeptišek použil na nákup tapiserií znázorňujících výjevy ze života proroků. Elizabeth si pozorně prohlížela obraz Daniela v jámě lvové. „Tohle je moc pěkné," prohodila.

„Z Arrasu."

Zvedla obočí. „Tam pod příborníkem, to je tvoje kočka?"

Godwyn si rozhořčeně odfrkl. „Nemůžu se jí zbavit," lhal. Odehnal ji z jídelny. Mniši nemají mít zvířecí mazlíčky, jeho však přítomnost kočky uklidňovala.

Posadili se na jeden konec dlouhého jídelního stolu. Nesnášel tady ženu, usedající k obědu jako by byla stejně dobrá jako muž. Své nepříjemné pocity však skryl.

Nechal připravit drahé jídlo – vepřové na zázvoru s jablky. Philemon nalil gaskoňské víno. Elizabeth ochutnala vepřové a prohlásila: „Velice chutné."

Godwyna jídlo moc nezajímalo, pouze jako prostředek, jímž může zapůsobit na lidi, ale Philemon se hltavě ládoval.

Godwyn přistoupil k věci. „Jak hodláš vyhrát při volbě?"

„Jsem přesvědčená, že jsem lepší kandidátka než sestra Caris," odpověděla.

Godwyn vycítil potlačovaný hněv při vyslovení toho jména. Očividně byla stále ještě rozezlená, že ji Merthin kvůli Caris odmítl. Nyní má se starou soupeřkou vstoupit do dalšího střetu. Tentokrát by byla schopna zabít, aby vyhrála, pomyslel si.

To je dobře.

Philemon se jí zeptal: „Proč si myslíš, že jsi lepší?"

„Jsem starší než Caris," připomněla Elizabeth. „Jsem jeptiškou déle a jsem déle i klášterní hodnostářkou. A narodila jsem se a vyrostla jsem ve velice zbožné domácnosti."

Philemon pohrdavě zavrtěl hlavou. „Nic z toho nebude hrát roli."

Zvedla obočí, polekaná jeho neomalenou otevřeností, a Godwyn jen doufal, že Philemon nebude příliš hulvátský. *Potřebujeme, aby byla svolná,* chtělo se mu zašeptat. *Nedožeň ji k tomu, aby couvla.*

Philemon nelítostně pokračoval. „Máš jen o rok praxe víc než Caris. A tvůj otec, biskup – budiž mu země lehká – bude hrát v tvůj neprospěch. Biskupové ostatně nemají mít děti."

Zarděla se. „Převorové nemají mít kočky."

„Nejednáme o převorovi," odsekl. Choval se nestoudně a Godwyn sebou trhl. Godwyn uměl dobře zastírat své nepřátelství a nasazovat šaramantní přívětivý výraz, jenže Philemon se tomuto umění nikdy nenaučil.

Elizabeth to však přijala chladně. „Pozvali jste mě sem tedy, abyste mi řekli, že nemůžu vyhrát?“ Obrátila se ke Godwynovi. „Podávat jídlo s drahým zázvorem pro pouhé potěšení, to se ti vůbec nepodobá.“

„Máš naprostou pravdu,“ přitakal Godwnyn. „Chceme, aby ses stala novou převorkou, a uděláme všechno, co je v našich silách, abychom ti k tomu dopomohli.“

Philemon dodal: „A začneme tím, že se na tvoje vyhlídky podíváme realisticky. Caris mají všichni rádi – jeptišky, mniši, obchodníci i šlechta. Práce, kterou dělá, jí přináší velkou výhodu. Do špitálu přichází s nějakými zdravotními potížemi většina mnichů a jeptišek i stovky lidí z města a ona jim pomáhá. Tebe – na rozdíl od ní – skoro nevidí. Jsi pokladník a lidi tě považují za chladnou a vypočítavou.“

„Cením si tvojí upřímnosti,“ odpověděla Elizabeth. „Asi bych to měla hned vzdát.“

Godwyn nedokázal poznat, jestli to nemyslí ironicky.

„Nemůžeš vyhrát,“ pokračoval Philemon. „Ale ona může prohrát.“

„Nehraj si na záhadného, nudíš,“ odsekla Elizabeth. „Radši mi jasně pověz, o co ti jde.“

Chápu, proč je neoblíbená, pomyslel si Godwyn.

Philemon předstíral, že si jejího tónu nevšiml. „Tvým úkolem v několika příštích týdnech bude zničit Caris,“ vysvětlil jí. „Musíš ji v očích jeptišek přeměnit z příjemné, pracovité a soucitné sestry ve zrůdu.“

V Elizabethiných očích se mihl záblesk dychtivosti. „Je to možné?“

„S naší pomocí ano.“

„Pokračuj.“

„Přikazuje pořád jeptiškám, aby ve špitálu nosily plátěné rouško?“

„Ano.“

„A aby si myly ruce?“

„Ano.“

„Pro tohle není v Galenovi ani u jiné lékařské autority žádná opora. A rozhodně ne v bibli. Je to zřejmě pouhá pověra.“

Elizabeth pokrčila rameny. „Italští lékaři patrně věří, že se mor šíří vzduchem. Dostaneš ho, když se díváš na nemocné nebo když se jich dotýkáš či dýcháš jejich dech. Nechápu jak by –“

„A odkud vzali Italové ten nápad?“

„Možná ho získali jen při pozorování nemocných.“

„Slyšel jsem, jak Merthin říká, že italští lékaři jsou nejlepší – kromě Arabů.“

Elizabeth přikývla. „Slyšela jsem to taky.“

„To znamená, že celá ta záležitost s nošením masek nejspíš pochází od muslimů.“

„Možná.“

„Jinými slovy to je pohanská praktika.“

„Patrně ano.“

Philemon se spokojeně opřel zády, jako by cosi prokázal.

Elizabeth to zatím nepochopila. „My tedy vyzrajeme nad Caris tím, že řekneme, že zavádí do kláštera pohanské pověry?“

„Ne tak úplně,“ usmál se lstivě Philemon. „Řekneme, že provozuje čarodějnictví.“

Pak jí to došlo. „Ovšem! Už jsem na to skoro zapomněla.“

„Svědčila jsi při procesu proti ní!“

„To je už dávno.“

„Myslel bych, že nikdy nezapomeneš, že tvoji nepřítelkyni kdysi obvinili z takového zločinu,“ podivil se předstíraně Philemon.

Godwyna napadlo, že Philemon něco takového nikdy nezapomíná. Jeho specialitou je znalost lidských slabostí a jejich bezostyšné využívání. Hloubka Philemonovy zlovolnosti někdy vyvolávala v Godwynovi pocit viny. Jenže ta zlovolnost byla tak užitečná, že Godwyn své obavy vždy potlačil. Kdo jiný by dokázal vymyslet tento způsob jak otrávit mysl jeptišek, aby se obrátily proti milované Caris?

Novic přinesl jablka a sýr a Philemon dolil víno. Elizabeth přisvědčila: „Dobrá, tohle dává smysl. Uvažovali jste do detailu, jak bychom to měli provést?“

„Důležité je připravit půdu,“ odpověděl Philemon. „Takové obvinění bys neměla vznášet, dokud o něm není přesvědčen velký počet lidí.“

V tomhle je Philemon moc dobrý, pomyslel si Godwyn s obdivem.

Elizabeth se zeptala: „A jak to mám podle tebe udělat?“

„Činy jsou lepší než slova. Ty sama odmítni roušku nosit. Když se tě budou ptát, pokrč rameny a klidně řekni, že jsi slyšela, že tohle jsou muslimské praktiky, a ty že dáváš přednost křesťanským způsobům ochrany. Povzbuzuj své přítelkyně, ať roušku odmítají a dávají tak najevo, že tě podporují. Ani si často nemyj ruce. Když zahlídneš někoho, kdo dodržuje Carisiny zásady, nesouhlasně se zamrač – ale neříkej nic.“

Godwyn souhlasně přikývl. Philemonova prohnanost se někdy blíží genialitě.

„Nemáme se zmiňovat ani o kacířství?“

„Povídej o tom co nejvíc, ale nespojuj to přímo s Caris. Řekni, že jsi slyšela, jak v nějakém městě popravili kacířku. Nebo o uctívačce ďábla, které se podařilo mravně zkazit celý ženský klášter, třeba ve Francii.“

„Nechtěla bych říkat nic, co není pravda,“ prohlásila upjatě Elizabeth.

Philemon někdy zapomíná, že všichni nejsou tak bez sebemenších výčitek svědomí jako on. Godwyn se spěšně vmísil: „Ovšemže ne – Philemon má na mysli, že bys měla jen opakovat takové historky, pokud je uslyšíš, abys jeptiškám připomínala stále přítomné nebezpečí.“

„Dobrá.“ Zvon začal svolávat k odpolední bohoslužbě a Elizabeth se zvedla. „Nesmím bohoslužbu zmeškat. Nechci, aby si někdo všiml mojí nepřítomnosti a nedomyslel si, že jsem byla tady.“

„Zcela správně,“ přitakal Godwyn. „Na plánu jsme se už každopádně dohodli.“

Přikývla. „Žádné roušky na obličej.“

Godwyn viděl, že chová jisté pochybnosti. Zeptal se: „Nepředstavuješ si přece, že jsou účinné?“

„Ne,“ odpověděla. „Ovšemže ne. Jak by mohly?“

„Přesně tak.“

„Děkuju za oběd.“ Vyšla z jídelny.

Tohle proběhlo dobře, pomyslel si Godwyn, ale přesto se starostí nezbavil. Úzkostlivě se obrátil k Philemonovi. „Elizabeth sama o sobě asi nedokáže lidi přesvědčit, že Caris je pořád čarodějnice.“

„Souhlasím. Možná jí s tím budeme muset pomoct.“

„Třeba kázáním?“

„Přesně tak.“

„Promluvím o moru z kazatelny v katedrále.“

Philemon vypadal zamyšleně. „Zaútočit na Caris přímo by mohlo být nebezpečné. Mohlo by se to obrátit proti nám.“

Godwyn souhlasil. Kdyby došlo k otevřenému sváru mezi ním a Caris, lidé z města by nejspíš podporovali ji. „Její jméno nezmíním.“

„Jenom zasej semena pochybností a nech lidi, aby si udělali vlastní závěry.“

„Napadnu kacířství, uctívání ďábla a pohanské praktiky.“

Vešla Godwynova matka Petranilla. Byla velice sehnutá a kráčela o dvou holích, ale velká hlava jí na kostnatých ramenou stále průbojně trčela dopředu. „Jak to šlo?“ zeptala se. Již dříve naléhala na Godwyna, aby zaútočil na Caris, a odsouhlasila Philemonův plán.

„Elizabeth udělá všechno, co si přejeme,“ ujistil ji Godwyn s potěšením. Rád jí sděloval dobré zprávy.

„Dobře. Teď si s tebou chci promluvit o něčem jiném.“ Obrátila se k Philemonovi. „Tebe potřebovat nebudeme.“

Philemon se chvíli tvářil ublíženě, jako dítě, které neočekávaně dostane pohlavek. Sám nesnesitelně neomalený, byl snadno zranitelný. Rychle se však vzpamatoval a předstíral, že ho její panovačnost netrápí, spíš mu je trochu k smíchu. „Zajisté, madam,“ pronesl s přehnanou úctou.

Godwyn ho požádal: „Vezmeš za mě dnes odpoledni bohoslužbu, prosím?“

„Samozřejmě.“

Když odešel, Petranilla usedla k velkému stolu a pravila: „Vím, že jsem na tebe naléhala, abys pomáhal rozvoji talentu toho mladíka, ale musím přiznat, že dnes mi z něj běhá mráz po zádech.“

„Je užitečnější než kdykoli dřív.“

„Bezohlednému člověku nemůžeš nikdy zplna věřit. Jestliže zradí druhé, proč by nezradil tebe?“

„Budu si to pamatovat,“ ujistil matku, třebaže cítil, že je nyní s Philemonem natolik spjatý, že si těžko dokáže představit, jak by dál postupoval bez něj. Tohle však matce sdělovat nechtěl. Změnil proto téma: „Nedáš si pohár vína?“

Zavrtěla hlavou. „Už takhle málem padám. Sedni si a poslouchej mě.“

„Dobře, mami.“ Posadil se ke stolu vedle ní.

„Chci, abys odešel z Kingsbridge, než se ten mor rozšíří ještě víc.“

„Já to udělat nemůžu. Ale ty bys mohla jít –“

„Na mně nezáleží! Já už stejně brzo umřu.“

Pomyšlení na to naplnilo Godwyna panikou. „Takhle nemluv!“

„Nebuď hloupý. Je mi šedesát. Jen se na mě podívej – nedokážu se ani rovně postavit. Můj čas nadešel. Ale tobě je teprve dvaačtyřicet – a máš toho tolik před sebou! Můžeš se stát biskupem, arcibiskupem, dokonce kardinálem.“

Její bezmezné ambice ohledně jeho budoucnosti působily Godwynovi závrať. Opravdu je schopný stát se kardinálem? Nebo to je jenom mateřské zaslepení? Skutečně nevěděl.

„Nechci, abys zemřel na mor dřív, než naplníš svůj osud,“ dodala na závěr.

„Mami, ty neumřeš.“

„Na mě zapomeň!“ okřikla ho rozhněvaně.

„Já nemůžu z města odejít. Musím zajistit, aby jeptišky neudělaly z Caris převorku.“

„Přiměj je, aby uspořádaly volbu rychle. Jestliže se ti to nepodaří, stejně odtud odejdi a volbu nech v rukách Božích.“

Mor ho děsil, ale bál se i neúspěchu. „Pokud zvolí Caris, mohl bych ztratit všechno!“

Její hlas zjemněl. „Godwyne, poslouchej mě. Mám jen jedno dítě a to jsi ty. Nesnesu pomyšlení, že bych tě ztratila.“

Náhlá změna tónu její řeči ho umlčela.

Matka pokračovala: „Snažně tě prosím, odejdi z města někam, kde tě mor nemůže dostihnout.“

Nikdy neslyšel, že by se něčeho doprošovala. Bylo to skličující. Zmocnila se ho panika. Aby matku zarazil, řekl: „Musím si to promyslet.“

„Tenhle mor,“ dodala Petranilla, „je jako vlk v lese. Když ho vidíš, nepřemýšlíš – utíkáš.“

V neděli před Vánocemi měl Godwyn kázání.

Toho dne nepršelo a na nebeské klenbě se rozprostírala bledá mračna. V místech, kde Elfrik prováděl na katedrále demoliční práce, zakrývalo prostřední věž lešení z provazů a větví připomínající ptačí hnízdo. Na tržišti před katedrálou se u obchodníků rozklepaných zimou zastavil jen sem tam nějaký zákazník. Zmrzlý trávník na hřbitově za tržištěm zdobily hnědé obdélníky více než stovky čerstvých hrobů.

Avšak kostel byl plný. Ve chvíli, kdy Godwyn vstoupil do kostela, aby celebroval vánoční boboslužbu, jinovatka, které si všiml na vnitřních stěnách za svítání, už zmizela působením tepla vydávaného tisíci těl. Lidé se choulili v těžkých pláštích a kabátcích barvy hlíny, nikoli nepodobní dobytku v ohradě. Godwyn věděl, že přišli kvůli moru. K tisícům lidí z města se připojily stovky vesničanů z okolí. Všichni hledali Boží pomoc proti nemoci, která postihla již nejméně jednu rodinu v každé městské ulici či v každé vesnici. Godwyn s nimi soucítil. I on se poslední dobou modlil horoucněji.

Bohoslužbu obvykle vážně sledovali pouze lidé vpředu. Ti za nimi si povídali s přáteli a sousedy a úplně vzadu se bavila mládež. Jenže dnes se z chrámové lodi ozývalo jen málo hluku. Všechny hlavy zůstávaly otočené k mnichům a jeptiškám a s nezvyklou pozorností sledovaly provádění rituálů. Dav přepečlivě mumlal odpovědi a zoufale se snažil získat něco svátosti, která by ho mohla ochránit. Godwyn zkoumal jejich obličeje a snažil se přečíst jejich výraz. V těch tvářích viděl strach. Ustrašeně přemýšleli stejně jako on, kdo příště kýchne, začne krvácet z nosu nebo se osype fialovočernou vyrážkou.

Přímo vpředu viděl hraběte Williama s manželkou Philippou a dvěma dospělými syny Rolandem a Richardem a mnohem mladší dcerou Odilou, které bylo čtrnáct. William vládl hrabství stejným

způsobem jako jeho otec Roland, s pomocí pořádku, spravedlnosti a pevné ruky, jež byla občas krutá. Hrabě vypadal znepokojeně: propuknutí moru v jeho hrabství bylo cosi, co nemohl ovládnout, i kdyby byl sebepřísnější. Philippa objímala dívku jednou paží, jako by ji chtěla chránit.

Vedle nich byl sir Ralph, lord z Tenche. Ralph nikdy nedokázal dobře skrývat své pocity a nyní vypadal vyděšeně. Jeho dětská manželka držela v náručí drobounkého chlapečka. Godwyn nedávno dítě pokřtil jménem Gerald – po dědečkovi, který stál opodál s babičkou Maud.

Godwyn sklouzl pohledem o kousek dál na Ralphova bratra Merthina. Když se Merthin vrátil z Florencie, Godwyn doufal, že Caris požádá o zproštění slibu a odejde z kláštera. Soudil, že jako pouhá manželka jednoho z obyvatel města by byla mnohem méně na obtíž. Jenže to se nestalo. Merthin držel za ruku svou italskou dcerku. Vedle nich stála Bessie z hospody U Zvonu. Bessiin otec Paul od Zvonu už moru podlehl.

Nedaleko se nacházela rodina, kterou Merthin odmítl: Elfrik s dcerou Griseldou, chlapec, jehož pojmenovali Merthin – nyní desetiletý – a Harry Kameník, manžel, kterého si Griselda vzala, když přestala doufat, že dostane velkého Merthina. Vedle Elfrika stála jeho druhá manželka, Godwynova sestřenice Alice. Elfrik pořád hleděl nahoru. Zatímco strhával věž, postavil nad křížením provizorní strop a teď své dílo buď obdivoval, nebo si kvůli němu dělal starosti.

Nápadná byla nepřítomnost shiringského biskupa Henriho z Monsu. Na Boží hod vánoční míval kázání obvykle biskup. On se však nedostavil. Na mor zemřelo tolik duchovních, že biskup nestačí navštěvovat farnosti a hledat náhrady. Hovořilo se už o zmírnění požadavků kladených na kněze a vysvěcování kněží mladších dvaceti pěti let a dokonce o vysvěcování mužů nemanželského původu.

Godwyn předstoupil, aby promluvil. Měl ožehavý úkol. Potřebuje rozdmýchat strach a nenávist vůči nejoblíbenější osobě v Kingsbridgi. A musí to udělat, aniž zmíní její jméno; dokonce tak, aby si nikdo nepomyslel, že vůči ní chová nepřátelství. Musejí se na ni zuřivě vrhnout, ale až to učiní, musejí věřit, že to je jejich nápad, nikoli jeho.

Kázání nebývá součástí každé bohoslužby. Godwyn oslovoval shromážděné věřící pouze při nejvýznamnějších slavnostech, jichž se účastní davy lidí. A ani tehdy vždy nekázal. Často to byla oznámení, poselství od arcibiskupa či od krále o událostech dotýkajících se celé země – o vojenských vítězstvích, daních, narozeních a úmrtích v královské rodině. Dnešek však byl výjimečný.

„Co je nemoc?“ zeptal se. V kostele už bylo ticho, ale shromáždění teď téměř znehybněli. Položil otázku, o které přemýšleli všichni.

„Proč Bůh sesílá nemoci a mor, jež nás trýzní a zabíjejí?“ Zachytil okem matku stojící za Elfrikem a Alicí a náhle si připomněl její předpověď, že brzy zemře. Na okamžik ztuhl, ochromený strachy a neschopný mluvit. Věřící se neklidně vrtěli a vyčkávali. Uvědomil si, že ztrácí jejich pozornost, zachvátila ho panika a jeho ochromení se ještě prohloubilo. Pak ta chvíle minula.

„Nemoc je trest za hřích,“ mluvil dál. V průběhu let si vytvořil svůj kazatelský styl. Nebyl nabubřelý žvanil jako žebravý mnich Murdo. Promlouval hovorovějším způsobem a působil spíš jako rozumný muž než jako demagog. Přemýšlel, jak je to vhodné pro rozdmýchání takové nenávisti, jakou v nich chtěl probudit. Philemon však tvrdil, že takto budou jeho slova ještě přesvědčivější.

„Mor je zvláštní nemoc, takže víme, že Bůh na nás uvaluje zvláštní trest.“ Z davu se vznesl společný tichý šum, cosi mezi šepotem a úpěním. Právě tohle chtěli slyšet. Povzbudilo ho to.

„Musíme si položit otázku, jaké hříchy jsme spáchali, že si zasloužíme takový trest.“ Když to říkal, všiml si Madge Tkalcové, která stála úplně sama. Při poslední návštěvě kostela měla manžela a čtyři děti. Napadlo ho, že na jejím příkladě prokáže, že se obohatila používáním barviva vynalezeného pomocí čarodějnictví, ale vzápětí tuto taktiku zavrhl. Madge se těšila příliš velké oblibě a úctě.

„Pravím vám, že nás Bůh trestá za kacířství. Jsou lidé – i v tomto městě – dokonce i dnes v této slavné katedrále –, kteří zpochybňují autoritu svaté církve Boží a jejích duchovních. Pochybují, že nejsvětější svátost proměňuje chléb v tělo Kristovo, popírají účinnost zádušních mší, prohlašují, že modlení se před sochami svatých je modloslužebnictví.“ Tohle byla obvyklá kacířství, o kterých debatují studenti teologie v Oxfordu. Takové spory zajímaly v Kingsbridgi jen

málokoho a Godwyn viděl v tvářích lidí v davu zklamání a nudu. Vycítil, že je znovu ztrácí; opět se ho začala zmocňovat panika. Zoufale dodal: „V našem městě jsou lidé, kteří provozují čarodějnictví.“

To mu získalo jejich pozornost. Shromáždění věřící zalapali po dechu.

„Musíme se mít na pozoru před falešným náboženstvím,“ prohlásil. „Pamatujte, že nemoc může vyléčit jenom Bůh. Modlitba, zpověď, přijímání svátosti oltářní, pokání – to jsou léčebné prostředky schvalované křesťanstvím.“ Poněkud zvýšil hlas. „Všechno ostatní je rouhání!“

Usoudil, že to není dost jasné. Je zapotřebí vyjádřit se konkrétněji.

„Neboť sesílá-li Bůh na nás trest a my se mu snažíme vyhnout, neprotivíme se Jeho vůli? Můžeme se k němu modlit, aby nám odpustil, a on nás ve své moudrosti třeba vyléčí. Ale kacířské způsoby léčby všechno jen zhorší.“ Posluchači byli uchváceni a Godwyn se rozproudil. „Varuji vás! Zaříkání, dovolávání se nadpřirozených bytostí, nekřesťanská zaklínadla a zejména pohanské praktiky – to vše je čarodějnictví, to vše je svatou církví Boží zakázáno.“

Jeho skutečným posluchačstvem dnes bylo dvaatřicet jeptišek stojících za ním v kněžišti. Zatím jen pár z nich vyjádřilo svou opozici proti Caris a podporu Elizabeth tím, že odmítly nosit proti moru roušku. Za současného stavu věcí by Caris při volbě příští týden lehce vyhrála. Potřeboval předat jeptiškám jasné poselství, že Carisiny léčebné postupy jsou kacířské.

„Každého, kdo se proviňuje takovými praktikami…“ pro větší působivost se odmlčel, předklonil se a upřel pohled na shromáždění věřících, „… každého ve městě…,“ otočil se a pohlédl za sebe na mnichy a jeptišky v kněžišti, „… nebo dokonce v převorství.“ Otočil se opět zpátky. „Pravím, že každého, kdo se proviňuje takovými praktikami, bychom se měli stranit.“

Pro působivější vyznění se opět odmlčel.

„A kéž je Bůh milostiv jeho duši.“

61

Paul od Zvonu byl pohřben tři dny před Vánocemi. Všichni, kdo stáli u jeho hrobu na ojíněném hřbitově, byli pozváni ke Zvonu, aby si připili na jeho památku. Hostinec nyní patřil jeho dceři Bessii. Nechtěla truchlit sama, a tak štědře nalívala nejlepší pivo. Lennie Šumař hrál na housličky smutné melodie a truchlící, jak se stále víc opíjeli, začínali slzet a fňukat.

Merthin seděl v koutě s Lollou. Včera na tržišti koupil sladké hrozinky z Korintu, což byl drahý přepych. Dělil se o ně s Lollou a zároveň ji učil počítat. Odpočítal devět hrozinek pro sebe, avšak když odpočítával hrozinky pro ni, každé druhé číslo vynechal: „Jedna, tři, pět, sedm, devět."

„Ne!" vykřikla. „To není správně!" Smála se, věděla, že Merthin pouze žertuje.

„Ale vždyť jsem napočítal každému devět," protestoval.

„Ale ty jich máš víc!"

„Jak se to tedy stalo?"

„Nepočítal jsi správně, ty hloupej."

„Tak je spočítej ty, schválně jestli to umíš líp."

Bessie si k nim přisedla. Měla na sobě své nejlepší šaty, byly jí však poněkud těsné. „Můžu taky dostat pár hrozinek?"

Lolla odpověděla: „Ano, ale ne aby ti je počítal tatínek."

„Nemusíš mít obavy," zasmála se Bessie. „Já ty jeho triky znám."

„Tumáš," řekl Merthin Bessii. „Jedna, tři, devět, třináct – ach, třináct je moc. Radši si jich zase pár vezmu." Odebral tři hrozinky. „Dvanáct, jedenáct, deset. Tak, teď máš deset hrozinek."

Lolla se smála jako pominutá: „Ale vždyť má jen jednu!"

„To jsem zase počítal špatně?"

„Jo!" Podívala se na Bessii. „My ty jeho triky známe."

„Tak je spočítej ty."

Otevřely se dveře a dovnitř vnikl závan ledového vzduchu. Vešla Caris zahalená do teplého pláště. Merthin se usmál: kdykoli ji viděl, byl rád, že je Caris stále naživu.

Bessie na ni ostražitě pohlédla, ale přivítala ji. „Dobrý den, sestro," pozdravila. „Jsi hodná, že si připomínáš památku mého otce."

Caris odpověděla: „Je mi moc líto, že jsi ho ztratila. Byl to dobrý člověk." I ona projevila patřičnou zdvořilost. Merthin si uvědomil, že tyto dvě ženy se navzájem považují za soupeřky, pokud jde o jeho náklonnost. Netušil, co udělal, aby si zasloužil takovou oddanost.

„Děkuju ti," řekla Bessie Caris. „Nedáš si pohár piva?"

„Jsi moc laskavá, ale nedám. Potřebuju si promluvit s Merthinem."

Bessie pohlédla na Lollu. „Co kdybychom si opražily pár ořechů?"

„Ano, prosím!"

Bessie odvedla Lollu.

„Vycházejí spolu dobře," poznamenala Caris.

Merthin přikývl. „Bessie má vřelé srdce a žádné vlastní děti."

Caris vypadala smutně. „Já nemám děti… ale možná nemám vřelé srdce."

Merthin se dotkl její ruky. „To vím já nejlíp," řekl. „Ty máš tak vřelé srdce, že se musíš starat nejen o jedno nebo dvě děti, ale o tucet lidí."

„Jsi hodný, že se na to díváš takhle."

„Je to pravda, nic víc. Jak to vypadá ve špitálu?"

„Nesnesitelně. Je plný umírajících a já pro ně nemůžu udělat vůbec nic. Můžu je jenom pohřbívat."

V Merthinovi se vzedmula vlna soucitu. Caris byla vždy tak schopná, tak spolehlivá, ale vypětí bylo znát a ona byla ochotná dát to před ním najevo – jedině před ním. „Vypadáš unaveně," zasmušil se.

„Bůh ví, že unavená jsem."

„Přepokládám, že máš starosti i s volbou."

„Právě kvůli tomu jsem tě přišla požádat o pomoc."

Merthin zaváhal. Byl rozpolcen protichůdnými pocity. Část jeho já chtěla, aby Caris dosáhla splnění ambic a stala se převorkou. Stane se však potom někdy jeho manželkou? Choval hanebně sobeckou naději, že Caris při volbě prohraje a požádá o zproštění slibu. Záro-

veň jí chtěl poskytnout veškerou pomoc, o kterou požádá, protože ji miluje. „Dobrá," přikývl.

„Godwynovo včerejší kázání mi ublížilo."

„Cožpak se nikdy nezbavíš toho starého obvinění z čarodějnictví? Je to tak nesmyslné!"

„Lidi jsou hloupí. Kázání na jeptišky silně zapůsobilo."

„To Godwyn samozřejmě zamýšlel."

„O tom není pochyb. Když Elizabeth prohlásila, že moje plátěné roušky jsou pohanské, uvěřilo jí jen pár jeptišek. Roušku přestaly nosit jen její nejbližší přítelkyně: Cressie, Elaine, Jeannie, Rosie a Simone. Jenže když to ostatní uslyšely z kazatelny v katedrále, dopadlo to jinak. Všechny bázlivější sestry teď roušku odložily. Několik se rozhodnutí vyhýbá tím, že do špitálu nechodí. Roušku stále nosí už jen hrstka: já a čtyři jeptišky, které mi jsou blízké."

„Toho jsem se obával."

„Po smrti matky Cecilie, Mair a Staré Julie už může volit jenom dvaatřicet jeptišek. K vítězství postačuje sedmnáct hlasů. Elizabeth měla původně pět zapřisáhlých stoupenkyň. Kázání jí opatřilo jedenáct dalších. S jejím vlastním hlasem to je sedmnáct. Já jich mám jen pět, a i kdyby se ke mně přidaly všechny váhající, prohrála bych."

Merthina to rozčílilo. Musí být bolestné být takhle odmítnuta – po tom všem, co pro klášter udělala. „Co s tím můžeš udělat?"

„Poslední nadějí je biskup. Pokud si postaví hlavu a oznámí, že zvolení Elizabeth nepotvrdí, může část její podpory odpadnout a já bych měla šanci."

„Jak ho můžeš ovlivnit?"

„Já ne, ale ty – nebo přinejmenším farní cech by ho mohl ovlivnit."

„Nejspíš ano."

„Dneska večer mají schůzi. Předpokládám, že tam budeš."

„Ano."

„Jen si to uvědom. Godwyn má už teď město pevně pod kontrolou. Je blízký Elizabeth – její příbuzní jsou nájemci převorství a Godwyn vždy dbal na to, aby je zvýhodňoval. Jestliže se stane převorkou, bude stejně povolná jako Elfrik. Godwyn nebude mít žádnou opozici v převorství ani ve městě. To bude smrt Kingsbridge."

„To je pravda, ovšem jestli členové cechu budou souhlasit s přímluvou u biskupa…“

Náhle vypadala strašlivě sklesle. „Prostě to jenom zkus. Jestliže tě odmítnou, staň se, co se má stát.“

Její zoufalství Merthina dojalo a litoval, že jí nemůže říct něco povzbudivějšího. „Samozřejmě to zkusím.“

„Děkuju ti.“ Zvedla se. „Určitě máš smíšené pocity. Děkuju ti, že jsi opravdový přítel.“

Suše se usmál. Chtěl být její manžel, nikoli přítel. Ale dokáže se s tím smířit.

Caris vyšla do zimy.

Merthin si přisedl k Bessii a Lolle u krbu, ochutnával pražené ořechy, ale myslí byl jinde. Godwynův vliv je zlý, ale jeho moc přesto neustále roste. Čím to je? Možná tím, že to je ctižádostivý muž bez svědomí – to je mocná kombinace.

Když se setmělo, uložil Lollu do postele a zaplatil sousedově dceři, aby ji hlídala. Bessie přenechala krčmu na starost servírce Sairy. V teplých pláštích se vydali po hlavní ulici k cechovnímu domu na zimní schůzi farního cechu.

V zadní části protáhlé místnosti stál vánoční sud piva pro členy. Veselí o letošních Vánocích vypadá jako nucené, pomyslel si Merthin. Lidé už hodně vypili na památku Paula od Zvonu a někteří z nich teď následovali Merthina do cechovního domu a plnili si korbely znovu, jako by už týden pivo neochutnali. Možná jim to zahání myšlenky na mor.

Bessie byla jednou ze čtyř osob představených jako noví členové. Ostatní tři byli nejstarší synové předních obchodníků, kteří zemřeli. Godwyn jakožto vrchnost nad městem se teď musí radovat, jak se mu zvyšují příjmy z dědické daně, pomyslel si Merthin.

Když byly vyřízeny běžné záležitosti, Merthin vznesl otázku volby nové převorky.

„Po tom nám nic není,“ prohlásil okamžitě Elfrik.

„Naopak, výsledek volby ovlivní obchod v našem městě na celá další léta, možná na desítky let,“ namítl Merthin. „Převorka je jedním z nejbohatších a nejmocnějších lidí v Kingsbridgi a my bychom měli

udělat, co je v našich silách, abychom dostali takovou, která nebude nijak omezovat obchodování.“

„Ale vždyť nemůžeme nic dělat – nemáme ve volbě žádnej hlas.“

„Máme vliv. Mohli bychom podat petici biskupovi.“

„To se ještě nikdy nedělalo.“

„To není žádný důvod, proč by se to udělat nemohlo.“

Vmísil se Bill Watkin. „Kdo jsou kandidátky?“

Merthin odpověděl: „Omlouvám se, myslel jsem, že to víte. Sestra Caris a sestra Elizabeth. Myslím, že bychom měli podporovat Caris.“

„Ovšemže si to myslíš,“ opáčil Elfrik. „A my všichni víme proč!“

Lidé se rozesmáli. Všichni věděli o dlouhodobém, přerušovaném milostném vztahu mezi Merthinem a Caris.

Merthin se usmál. „Jen pokračujte, smějte se – mně to nevadí. Jen pamatujte, že Caris vyrostla v obchodu s vlnou a pomáhala otci. To znamená, že rozumí problémům a těžkostem, kterým obchodníci čelí – zatímco její soupeřka je dcera biskupa a bude spíš sympatizovat s převorem.“

Elfrik byl v obličeji brunátný – zčásti kvůli vypitému pivu, pomyslel si Merthin, ale hlavně vzteky. „Proč mě nenávidíš, Merthine?“ zeptal se.

Merthina to překvapilo. „Myslel jsem, že tomu je naopak.“

„Svedl jsi moji dceru, potom sis ji odmítl vzít. Snažil ses zabránit, abych stavěl most. Myslel jsem, že jsem se tě zbavil, ale ty ses pak vrátil a ponížil jsi mě kvůli těm prasklinám na mostě. Byl jsi zpátky sotva pár dní a už ses mě pokoušel vyšoupnout z postavení cechmistra a nahradit mě svým přítelem Markem. Dokonce jsi naznačoval, že můžu i za praskliny v katedrále, i když byla postavená dřív, než jsem se narodil. Opakuju, proč mě nenávidíš?“

Merthin nevěděl co říct. Jak by mohl Elfrik nevědět, co Merthinovi provedl? Jenže Merthin se nechtěl před farním cechem hádat – připadalo mu to dětinské. „Není pravda, že tě nenávidím, Elfriku. Když jsem byl učeň, ty jsi byl krutý mistr, a teď jsi lajdácký stavitel a Godwynův patolízal, ale přesto není pravda, že tě nenávidím.“

Jeden z nových členů, Joseph Kovář, se vmísil: „Tak tohle děláte na schůzích farního cechu – hloupě se hádáte?“

Merthin to považoval za nespravedlivé. On sem osobní tón nezatáhl. Jenže kdyby to řekl, všichni by to považovali za pokračování hloupé hádky. Mlčel tedy a přemítal o Elfrikově věčné záludnosti.

„Joe má pravdu,“ usoudil Bill Watkin. „Nepřišli jsme sem, abysme poslouchali Elfrikovo a Merthinovo malicherný hašteření.“

Merthina znepokojila Billova ochota strčit jej i Elfrika do jednoho pytle. Od sporu ohledně prasklin mostu ho členové cechu měli vcelku rádi a vůči Elfrikovi se chovali poněkud odtažitě. A Elfrika by skutečně odmítli, kdyby Mark nezemřel. Jenže něco se změnilo.

Merthin se zeptal: „Můžeme se vrátit k tomu, co projednáváme, tedy k žádosti na biskupa, aby jako převorce dal přednost Caris?“

„Jsem proti,“ prohlásil Elfrik. „Převor Godwyn chce Elizabeth.“

Ozval se nový hlas. „Souhlasím s Elfrikem. Nepotřebujeme se dostávat do sporu s otcem převorem.“ Byl to Marcel Svíčkař, který měl od převorství kontrakt na dodávání voskových svíček. Godwyn byl jeho největší zákazník. Merthina to nepřekvapilo.

Ovšem otřáslo jím, když promluvil další muž. Byl to Jeremiah Stavitel. Řekl: „Myslím, že bysme neměli podporovat někoho, kdo byl obviněnej z kacířství.“ Dvakrát si odplivl, nalevo a napravo, a pokřižoval se.

Merthina to tak překvapilo, že vůbec neodpověděl. Jeremiah byl odjakživa bázlivý a pověrčivý, ale Merthina by ani ve snu nenapadlo, že by mohl dospět až ke zradě svého učitele.

Bránit Caris zůstalo na Bessii. „To obvinění bylo vždycky naprosto směšný,“ prohlásila.

„Ale přesto nebylo nikdy vyvrácený,“ trval na svém Jeremiah.

Merthin se na něj upřeně zadíval, ale Jeremiah uhnul očima. „Co do tebe vjelo, Jimmie?“ zavrtěl hlavou se Merthin.

„Nechci umřít na mor,“ odpověděl Jeremiah. „Slyšel jsi kázání. Měli bysme se stranit každýho, kdo používá při léčení kacířský postupy. A my mluvíme o tom, že požádáme biskupa, aby z ní udělal převorku!“

Ozvalo se souhlasné mručení a Merthin poznal, že smýšlení lidí se obrátilo. Ostatní nebyli tak důvěřiví jako Jeremiah, ale strach měli

stejný. Mor je všechny vyděsil, narušil jejich rozumné uvažování. Godwynovo kázání bylo účinnější, než si Merthin představoval.

Byl připraven se vzdát – potom pomyslel na Caris a na to, jak vyčerpaně a sklíčeně vypadala, a zkusil to ještě jednou. „Kdysi jsem tohle prožil, ve Florencii," řekl. „A teď vás varuju, kněží a mniši nikoho před morem nezachrání. Vydáte město Godwynovi pro nic za nic."

Jeremiah poznamenal: „To zní skoro jako rouhání."

Merthin se rozhlédl kolem sebe. Ostatní souhlasili s Jeremiahem. Byli příliš vyděšení, než aby dokázali uvažovat rozumně. Víc už udělat nemůže.

Rozhodli se, že ohledně volby převorky nic nepodniknou, a krátce poté schůze v poněkud špatné náladě skončila. Členové cechu si vytáhli z krbu hořící klacíky, aby si posvítili na cestu domů.

Merthin usoudil, že je příliš pozdě, než aby chodil za Caris a sděloval jí výsledek – jeptišky, stejně jako mniši, chodí spát za soumraku a vstávají časně ráno. Před cechovním domem však čekala postava zahalená do dlouhého vlněného kabátu a Merthin ke svému překvapení ve světle pochodně spatřil znepokojenou tvář Caris. „Jak to dopadlo?" zeptala se úzkostlivě.

„Neuspěl jsem," odpověděl. „Je mi to líto."

Ve světle pochodně bylo vidět, že ji to ranilo. „Co říkali?"

„Nebudou do toho zasahovat. Uvěřili kázání."

„Blázni."

Společně se vydali po hlavní ulici. U bran převorství ji Merthin vyzval: „Odejdi z kláštera, Caris. Ne kvůli mně, ale kvůli sobě. Pod Elizabeth pracovat nemůžeš. Ona tě nenávidí a bude ti bránit ve všem, co chceš dělat."

„Ještě to nevyhrála."

„Jenže to vyhraje – říkala jsi to sama. Požádej o zproštění slibu a vezmi si mě."

„Manželství je slib. Jestliže poruším slib Bohu, proč bys měl věřit, že dodržím slib tobě?"

Usmál se. „Já to risknu."

„Dej mi čas, abych si to promyslela."

„Přemýšlíš o tom už měsíce,“ namítl dopáleně Merthin. „Pokud neodejdeš teď, neodejdeš nikdy.“

„Teď odejít nemůžu. Lidi mě potřebujou víc než kdy jindy.“

Začal pociťovat hněv. „Nebudu tě o to žádat věčně.“

„Já vím.“

„Přesněji řečeno, po dnešku tě už víckrát nepožádám.“

Rozplakala se. „Nezlob se, ale nemůžu opustit špitál uprostřed moru.“

„Špitál.“

„A lidi z města.“

„Ale co ty?“

V plameni pochodně se jí zaleskly slzy. „Oni mě tolik potřebujou.“

„Jsou to nevděčníci, všichni – jeptišky, mniši, lidi z města. Já to proboha vím.“

„Na tom nezáleží.“

Přikývl, přijal její rozhodnutí a potlačil sobecký hněv. „Jestliže to takhle cítíš, pak musíš konat svou povinnost.“

„Děkuju ti za pochopení.“

„Lituju, že to nedopadlo jinak.“

„Já taky.“

„Vezmi si radši tu pochodeň.“

„Děkuju.“

Převzala z jeho ruky hořící větev a odvrátila se. Pozoroval ji a přemýšlel: Takhle to končí? To je vše? Odcházela svým příznačným krokem, odhodlaným a sebevědomým, ale hlavu měla skloněnou. Prošla bránou a zmizela.

Škvírami kolem okenic a dveří přívětivě prosvítala světla krčmy U Zvonu. Vešel dovnitř.

Posledních pár hostů se opile loučilo a Sairy sbírala korbele a utírala stoly. Merthin se zašel podívat na Lollu, která hluboce spala, a rozloučil se s dívkou, jež ji hlídala. Uvažoval, že si lehne, ale věděl, že neusne. Byl příliš rozrušený. Proč mu dnes večer došla trpělivost, když to vždy jindy vydržel? Proč se tolik rozzlobil? Jak se nyní uklidňoval, uvědomil si, že jeho hněv pocházel ze strachu. V pozadí všeho byl děs, že Caris onemocní morem a zemře.

Posadil se na lavici v lokálu a zul se. Zůstal tam, zíral do ohně a přemýšlel, proč nemůže mít to, po čem v životě nejvíc touží.

Vešla Bessie a pověsila plášť na věšák. Sairy odešla a Bessie zamkla. Usedla proti Merthinovi do velkého křesla, ve kterém vždy sedával její otec. „Je mi líto, co se stalo na schůzi," řekla. „Nejsem si jistá, kdo má pravdu, ale vím, že jsi zklamanej."

„Stejně ti děkuju, že jsi mě podporovala."

„Vždycky tě budu podporovat."

„Možná je načase, abych přestal vybojovávat Carisiny bitvy."

„S tím souhlasím. Jenže vidím, že jsi z toho smutnej."

„Smutný a navztekaný. Zřejmě jsem promarnil půlku života čekáním na Caris."

„Láska není nikdy marná."

Překvapeně se na ni zadíval. Po chvíli poznamenal: „Jsi moudrý člověk."

„V domě nikdo není, jenom Lolla," prohodila. „Všichni vánoční hosti už odešli." Zvedla se z křesla a klekla si před ním. „Ráda bych tě utěšila," dodala. „Jakýmkoli způsobem."

Pohlédl na její přívětivý kulatý obličej a pocítil reakci vlastního těla. Už tak dlouho nedržel v náručí poddajné ženské tělo. Zavrtěl však hlavou. „Nechci tě zneužívat."

Usmála se. „Nežádám tě, aby ses se mnou oženil. Dokonce tě ani nežádám, abys mě miloval. Já jsem právě pohřbila otce a tebe zklamala Caris. Oba potřebujeme někoho, kdo by nás vroucně objal."

„Něco na otupení bolesti, jako džbán vína."

Vzala ho za ruku a políbila mu dlaň. „Lepší než víno," řekla. Přitiskla si jeho ruku k prsu. Byl velký a hebký; Merthin ho pohladil a vzdychl. Obrátila obličej vzhůru, on se sklonil a políbil ji na rty. Maličko zasténala rozkoší. Polibek byl lahodný jako chladný nápoj za horkého dne a Merthin se nechtěl odtrhnout.

Nakonec se od něj odtrhla ona a zalapala po dechu. Postavila se a stáhla si vlněné šaty přes hlavu. Nahé tělo bylo ve světle ohně růžové. Bessie byla samá křivka: oblé boky, kulaté břicho, zaoblené prsy. Merthin zůstal sedět, uchopil ji v pase a přitáhl k sobě. Políbil teplou kůži jejího břicha, pak růžové špičky prsů. Zvedl oči k její zardělé tváři. „Nechceš jít nahoru?" zašeptal.

„Ne,“ odpověděla bez dechu. „Tak dlouho čekat nemůžu.“

62

Volba převorky se konala den po Vánocích. Caris byla ráno tak sklíčená, že sotva vstala. Když svolával zvon k časné ranní bohoslužbě, byla ve velkém pokušení strčit hlavu pod přikrývku a říct, že se necítí dobře. Nemohla však nic předstírat, když tolik lidí umírá, a tak se nakonec přinutila vstát.

Šourala se po ledově studené dlažbě křížové chodby bok po boku s Elizabeth, obě v čele průvodu do kostela. Tento protokol byl předem odsouhlasen, protože žádná z nich nechtěla dát volební soupeřce přednost. Caris to však už bylo jedno. Výsledek byl předem jasný. Při žalmech a čtení z bible se v kněžišti třásla zimou a zívala. Byla rozhněvaná. Dnes bude Elizabeth zvolena převorkou. Caris měla jeptiškám za zlé, že ji zavrhly, Godwyna nenáviděla za jeho nepřátelství a obchodníky z města opovrhovala, protože odmítli zasáhnout.

Měla pocit, jako by její život byl jedním velkým neúspěchem. Nový špitál, o kterém snila, nepostavila a teď už ho nikdy nepostaví.

Měla za zlé i Merthinovi, že jí učinil nabídku, kterou nemůže přijmout. Nechápal to. Pro něj by manželství bylo doplňkem k jeho životu architekta. Pro ni by manželství znamenalo nucenou *náhradu* práce, jíž byla oddaná. Proto tolik let váhala. Nikoli proto, že by Merthina nechtěla. Toužila po něm tak dychtivě, že to bylo téměř nesnesitelné.

Zamumlala poslední sborovou odpověď a pak jako stroj vyšla v čele zástupu z kostela. Když procházeli opět křížovou chodbou, kdosi za ní kýchl. Byla natolik sklíčená, že se ani neohlédla.

Jeptišky vystoupaly po schodech k dormitáři. Když Caris vešla do místnosti, uslyšela těžké dýchání a zjistila, že tu někdo v době bohoslužby zůstal. Její svíce odhalila novicmistryni sestru Simone – zarputilou ženu středních let, jinak svědomitou jeptišku, která by žádnou nemoc nepředstírala. Caris si ovázala přes obličej pruh plátna a pak poklekla k Simoninu slamníku. Simone se potila a vypadala vyděšeně.

Caris se zeptala: „Jak se cítíš?“

„Strašně," odpověděla Simone. „Měla jsem podivné sny."

Caris jí sáhla na čelo. Bylo rozpálené.

Simone požádala: „Můžu dostat napít?"

„Hned to bude."

„Doufám, že to je jen nachlazení."

„Určitě máš horečku."

„Ale mor nemám, že ne? Tak zlé to není."

„Každopádně tě vezmeme do špitálu," odpověděla Caris vyhýbavě. „Dokážeš tam dojít?"

Simone s námahou vstala. Caris vzala z lůžka přikrývku a přehodila jí Simone kolem ramen.

Sotva zamířily ke dveřím, Caris uslyšela kýchnutí. Tentokrát viděla, že kýchla buclatá sestra Rosie, matricularius ženského kláštera. Caris na ni upřeně pohlédla; Rosie vypadala vyděšeně.

Caris požádala namátkou nejbližší jeptišku: „Sestro Cressie, vezmi Simone do špitálu, já se zatím podívám na Rosii."

Cressie uchopila Simone pod paží a odvedla ji po schodech dolů.

Caris zvedla svíci k Rosiinu obličeji. I ona se potila. Caris jí stáhla roucho z ramen. Na ramenou a na prsou jí vyrazily fialové skvrnky.

„Ne," zašeptala Rosie. „Prosím, ne."

„Nemusí to nic být," lhala Caris.

„Nechci umřít na mor!" zanaříkala Rosie přeskakujícím hlasem.

Caris ji tiše vyzvala: „Zachovej klid a pojď se mnou." Pevně uchopila Rosii za ruku.

Rosie se vzepřela. „Ne, mně nic nebude!"

„Zkus se pomodlit," navrhla Caris. „Pojď, Ave Maria."

Rosie se začala modlit a chvíli poté ji už Caris dokázala odvést.

Špitál byl přeplněný umírajícími a jejich rodinami. Navzdory časné hodině většina z nich bděla. Vznášel se tu silný pach zpocených těl, zvratků a krve. Slabé světlo se šířilo od lojových lamp a svící na oltáři. O nemocné pečovala hrstka jeptišek, které hlavně přinášely vodu a uklízely. Některé nosily roušku, jiné nikoli.

Byl tu také bratr Joseph, nejstarší a nejoblíbenější z mnichů-lékařů. Dával poslední pomazání Ricku Stříbrňákovi, představiteli

cechu klenotníků; skláněl se, obklopen dětmi a vnoučaty umírajícího, aby vyslechl šeptanou zpověď.

Caris vytvořila místo pro Rosii a přesvědčila ji, aby si lehla. Jedna z jeptišek jí přinesla hrnek čisté vody z kašny. Rosie ležela nehybně, jen oči jí nepokojně těkaly sem tam. Znala svůj osud a měla strach. „Za chvíli za tebou přijde bratr Joseph," řekla jí Caris.

„Měla jsi pravdu, sestro Caris," zašeptala Rosie.

„Co máš na mysli?"

„Simone a já jsme patřily ke starým přítelkyním sestry Elizabeth, které odmítaly nosit roušku – a podívej, co se nám stalo."

Na to Caris nepomyslela. Má snad smrt těch, jež s ní nesouhlasily, dokázat tímto strašlivým způsobem, že sama měla pravdu? Raději by se mýlila.

Šla se podívat na Simone. Ležela a držela se za ruku Cressie. Simone byla starší a klidnější než Rosie, ale v očích měla strach a Cressiinu ruku pevně svírala.

Caris letmo pohlédla na Cressii. Nad rtem měla tmavou skvrnku. Caris se natáhla a otřela ji rukávem.

I Cressie patřila do původní skupiny, která se zřekla používání roušky.

Pohlédla na šmouhu na Carisině rukávu. „Co je to?" zeptala se.

„Krev," odpověděla Caris.

Volba se konala v refektáři hodinu před časem oběda. Caris a Elizabeth usedly vedle sebe za stůl na konci místnosti a jeptišky se posadily na lavice srovnané do řad.

Všechno se změnilo. Simone, Rosie a Cressie ležely ve špitálu, postižené morem. Elaine a Jeannie, další dvě, které hned na počátku odmítly nosit roušku, byly zde v refektáři a obě projevovaly počáteční příznaky, Elaine kýchala a Jeannie se potila. Nakonec podlehl i bratr Joseph, jenž také od začátku ošetřoval oběti moru bez roušky. Všechny ostatní jeptišky začaly ve špitálu opět roušku používat. Pokud je rouška stále znamením podpory pro Caris, pak Caris vyhrála.

Jeptišky byly napjaté a neklidné. Sestra Beth, která mívala na starosti finance a nyní byla z jeptišek nejstarší, zahájila schůzi modlitbou. Málem dřív než ji dokončila, promluvilo najednou několik

jeptišek. Nejsilnější hlas patřil bývalé správkyni kláštera sestře Margaret. „Caris měla pravdu, a ne Elizabeth!“ křičela. „Sestry, které roušku odmítaly, umírají.“

Ozvalo se všeobecné souhlasné mumlání.

Caris řekla: „Lituju, že to není naopak. Byla bych raději, kdyby tu Rosie, Simone a Cressie seděly a hlasovaly proti mně.“ Myslela to upřímně. Už se nemohla dívat, jak lidé umírají. Uvědomovala si, jak je všechno ostatní nicotné.

Elizabeth se postavila. „Navrhuji, abychom volbu odložily,“ oslovila shromážděné. „Tři jeptišky jsou mrtvé a další tři leží ve špitálu. Měly bychom počkat, až mor skončí.“

Caris to překvapilo. Myslela si, že Elizabeth nemůže udělat nic, aby se vyhnula porážce – jenže se mýlila. Pro Elizabeth by teď nikdo nehlasoval, ale její stoupenkyně možná dávají přednost tomu, aby vůbec volit nemusely.

Carisina apatie zmizela. Náhle si připomněla všechny důvody, proč chce být převorkou: aby mohla zlepšit špitál, učit víc dívek číst a psát, pomáhat městu k úspěšnému rozvoji. Kdyby místo ní zvolily Elizabeth, byla by to katastrofa.

Elizabeth se okamžitě dostalo podpory od staré sestry Beth. „Neměly bychom uskutečnit volbu v panice a učinit rozhodnutí, kterého bychom později litovaly, až se věci uklidní.“ Její výzva zněla jako předem nacvičená: Elizabeth to očividně naplánovala. Ovšem námitka není nerozumná, jak si Caris rozechvěle uvědomila.

Margaret pobouřeně zvolala: „Beth, říkáš to jen proto, že Elizabeth prohraje!“

Caris mlčela z obavy, aby nevyvolala stejnou reakci proti sobě.

Sestra Naomi, která se nepřikláněla k žádné straně, řekla: „Potíž je v tom, že teď nemáme nikoho, kdo by nás vedl. Matka Cecilia, budiž jí země lehká, po smrti podpřevorky Natalie už žádnou podpřevorku nejmenovala.“

„A je to opravdu tak zlé?“ pochybovala Elizabeth.

„Ano!“ potvrdila Margaret. „Nemůžeme se ani dohodnout, kdo půjde první v procesí!“

Caris se odvážila učinit praktickou poznámku. „Je tu dlouhý seznam záležitostí, o kterých je třeba rozhodnout, zejména o dědictví

pozemků kláštera, jejichž nájemci zemřeli na mor. Pokračovat příliš dlouho bez převorky by bylo obtížné.“

Sestra Elaine, jedna z původních pěti Elizabethiných přítelkyň, se teď vyslovila proti odložení volby. „Volby nesnáším,“ prohlásila. Kýchla a pokračovala: „Volby staví jednu sestru proti druhé a působí hořkost. Chci to mít rychle za sebou, abychom tváří v tvář tomuto strašnému moru stály jednotné.“

Jejím slovům se dostalo jásavé podpory.

Elizabeth probodávala Elaine nasupeným pohledem. Elaine její pohled zachytila a dodala: „Vidíte, nemůžu pronést ani mírnou poznámku, aby se na mě Elizabeth hned nedívala, jako bych ji zradila!“

Elizabeth sklopila oči.

Margaret všechny vyzvala: „Pojďme hlasovat. Kdo je pro Elizabeth, ať řekne: ‚Pro.‘“

Chvíli nikdo nepromluvil. Potom Beth tiše pronesla: „Pro.“

Caris čekala, že promluví někdo další, ale Beth byla jediná.

Caris se rozbušilo srdce. Neblíží se dosažení toho, po čem toužila?

Margaret se zeptala: „Kdo je pro Caris?“

Odpověď byla okamžitá. Ozval se křik „Pro!“ Caris to připadalo, jako by pro ni hlasovaly téměř všechny jeptišky.

Dokázala jsem to, pomyslela si. Jsem převorka. Nyní můžeme skutečně začít.

Margaret pokračovala: „V tom případě –“

Náhle se ozval jakýsi mužský hlas: „Počkejte!“

Několik jeptišek zalapalo po dechu a jedna vykřikla. Všechny se ohlédly ke dveřím. Stál tam Philemon. Určitě poslouchal za dveřmi, pomyslela si Caris.

Řekl: „Než uděláte cokoli dalšího –“

Caris tohle nehodlala dopustit. Zvedla se a přerušila ho. „Jak se opovažuješ vejít do ženského kláštera!“ zvolala. „Nemáš svolení a nejsi tu vítán. Okamžitě odejdi!“

„Poslal mě vážený pan převor –“

„Nemá žádné právo –“

„Je nejvyšší církevní představitel v Kingsbridgi, a když tu není žádná převorka nebo podpřevorka, je nadřízený i jeptiškám.“

„My už nejsme bez převorky, bratře Philemone.“ Caris k němu vykročila. „Právě jsem byla zvolena.“

Jeptišky Philemona nesnášely a všechny ji jásavě povzbudily.

Namítl: „Otec Godwyn odmítá tuto volbu připustit.“

„Příliš pozdě. Vyřiď mu, že teď řídí ženský klášter *matka* Caris – a že tě vyhodila.“

Philemon pomalu couval. „Nejsi převorka, dokud tvoji volbu nepotvrdí biskup!“

„Ven!“ řekla Caris.

Jeptišky začaly skandovat. „Ven! Ven! Ven!“

Philemon se polekal. Nebyl zvyklý, že by se mu někdo stavěl na odpor. Caris učinila další krok dopředu a on o další krok ustoupil. Ohromovalo ho, co se děje. A také ho to děsilo. Skandování sílilo. Náhle se otočil a rychle zmizel.

Jeptišky se smály a radostně pokřikovaly.

Caris si však uvědomovala, že jeho závěrečná poznámka je pravdivá. Její zvolení musí schválit biskup Henri.

A Godwyn udělá vše, co je v jeho silách, aby tomu zabránil.

Skupina dobrovolníků z města vykácela akr lesa na opačné straně řeky a Godwyn právě vysvěcoval vyčištěnou půdu jako nový hřbitov. Všechny hřbitovy uvnitř městských hradeb byly plné a volný prostor na hřbitově u katedrály se rychle zmenšoval.

Godwyn kráčel po hranicích pozemku v chladném větru, kropil ho svěcenou vodou, která po dopadu na zem mrzla, a mniši a jeptišky ubírající se za ním zpívali žalmy. Třebaže svěcení hřbitova ještě neskončilo, hrobníci již pracovali. Vedle úhledných řad jam s rovnými boky se kupily hromady vykopané zeminy. Jámy se nacházely co nejblíže u sebe, aby se ušetřilo místo, ale akr stejně dlouho nevydrží, a proto se již začal mýtit další kus lesa.

V takových chvílích se musel Godwyn usilovně snažit, aby si udržel vyrovnanou mysl. Mor připomínal přílivovou vlnu a nezadržitelně zachvacoval každého, kdo se mu nachomýtl do cesty. Týden před Vánocemi mniši pohřbili stovku lidí a počty zemřelých stále stoupaly. Včera zemřel bratr Joseph a dva další mniši onemocněli.

Kde tohle všechno skončí? Nezemřou snad všichni lidé na světě? Nezemře nakonec samotný Godwyn?

Byl tak vyděšený, že se zastavil a zíral na zlatou kropenku se svěcenou vodou, jako by neměl potuchy, jak se mu dostala do ruky. Na chvíli se ho zmocnila taková panika, že se nemohl ani pohnout. Potom ho Philemon, kráčející v čele procesí, zezadu lehce šťouchl. Godwyn klopýtl dopředu a opět vykročil. Tyto děsivé myšlenky musí vypudit z hlavy.

Obrátil mysl k problému volby v ženském klášteře. Odezva na jeho kázání byla tak příznivá, že považoval Elizabethino vítězství za jisté. Jenže vše se strašně rychle zvrátilo a nesnesitelné obnovení Carisiny oblíbenosti ho zastihlo nepřipraveného. Philemonův zoufalý zásah přišel příliš pozdě. Když na to Godwyn pomyslel, chtělo se mu křičet.

Ještě to však neskončilo. Caris se Philemonovi vysmála, jenže pravda je taková, že nemůže své postavení považovat za jisté, dokud nezíská souhlas biskupa Henriho.

Godwyn naneštěstí ještě neměl možnost získat si Henriho přízeň. Nový biskup anglicky vůbec neumí a Kingsbridge navštívil jen jednou. Protože je nový, Philemon zatím nedokázal zjistit, jestli nemá nějakou osudnou slabost. Je to však muž a kněz, a tak by měl stát při Godwynovi proti Caris.

Godwyn napsal Henrimu, že Caris očarovala jeptišky, aby si myslely, že je dokáže zachránit před morem. Podrobně vylíčil Carisinu minulost: obvinění z kacířství, proces a odsouzení před osmi lety i záchranu za pomoci Cecilie. Doufal, že Henri dorazí do Kingsbridge s myslí pevně předpojatou proti Caris.

Kdy se tu však Henri objeví? Bylo naprosto nezvyklé, aby se biskup nedostavil na vánoční mši v katedrále. Dopis od výkonného, avšak suchopárného arcijáhna Lloyda Godwynovi vysvětlil, že Henri má spoustu práce se jmenováním duchovních nahrazujících ty, kteří zemřeli na mor. Lloyd by možná stál proti Godwynovi: je to muž hraběte Williama a za své postavení vděčí Williamovu zemřelému bratru Richardovi; otec Williama a Richarda, hrabě Roland, Godwyna nenáviděl. Lloyd však nic nerozhodne, to učiní Henri. Bylo těžké odhadnout, co se může stát.

Godwyn cítil, že se mu věci vymkly z rukou. Caris mu ohrožuje kariéru a nelítostný mor mu ohrožuje život.

Ke konci svěcení hřbitova začal lehce padat sníh. Těsně před vyčištěným pozemkem stálo nehybně sedm pohřebních průvodů. Čekaly, až bude hřbitov připraven. Na Godwynovo znamení smuteční hosté vykročili. První mrtvola byla v rakvi, ale ostatní spočívaly v rubáších na márách. Rakve byly i za dobrých časů přepychem pro úspěšné, ale nyní, kdy dřevo podražilo a výrobci rakví nevěděli co dřív, si pohřbení v dřevěné rakvi mohli dovolit jenom velice bohatí.

V čele prvního smutečního průvodu kráčel Merthin, jemuž v ryšavých vlasech a vousu uvízly sněhové vločky. Na ruce nesl svou holčičku. Godwyn usoudil, že bohatým zesnulým v rakvi musí být Bessie od Zvonu. Bessie zemřela bez příbuzných a krčmu odkázala Merthinovi. Čert vždycky snáší na větší hromadu, pomyslel si Godwyn rozmrzele. Merthin už má ostrov Malomocných a celé jmění, které si vydělal ve Florencii. Nyní vlastní i nejnavštěvovanější krčmu v Kingsbridgi.

Godwyn věděl o Bessiině poslední vůli, protože převorství má nárok na dědickou daň a získalo tučný podíl z hodnoty hospody. Merthin zaplatil ve zlatých florinech bez váhání.

Dobrým důsledkem moru bylo, že převorství náhle mělo spoustu peněz.

Godwyn vykonal společný pohřební obřad pro všech sedm mrtvých. To bylo nyní běžné: jeden pohřeb dopoledne a jeden odpoledne, bez ohledu na počet zemřelých. V Kingsbridgi nebylo dost kněží na to, aby se každá osoba pohřbívala samostatně.

Při tom pomyšlení se Godwyna znovu zmocnil strach. Jak klopýtal přes slova smutečního obřadu, spatřil sám sebe v jednom z těch hrobů; nakonec se vzpamatoval a pokračoval.

Obřad skončil a on odvedl procesí mnichů a jeptišek zpátky do katedrály. Vstoupili do chrámu a v hlavní lodi se rozešli. Mniši se vrátili k běžným povinnostem. Ke Godwynovi rozechvěle přistoupila jakási novicka a požádala ho: „Otče převore, přišel bys laskavě do špitálu?“

Godwynovi se nelíbilo přijímat příkazy prostřednictvím novicek. „A to proč?“ vyštěkl.

„Je mi líto, otče, nevím – jenom mi řekli, abych tě o to požádala.“

„Přijdu, až budu moct,“ odpověděl podrážděně. Nic naléhavého na práci neměl, ale aspoň se schválně zdržel v katedrále a rozmlouval s bratrem Eli o mnišských kutnách.

Pár minut poté prošel křížovou chodbou a vstoupil do špitálu.

Jeptišky byly shromážděné kolem postele před oltářem. Musejí tu mít nějakého významného pacienta, pomyslel si. Přemýšlel, kdo to asi je. Jedna z ošetřujících jeptišek se k němu otočila. Přes ústa a nos měla plátěnou roušku, on však poznal zelené oči se zlatými skvrnkami, jaké má on a celá jeho rodina: byla to Caris. I když z jejího obličeje viděl tak málo, jejímu podivnému výrazu porozuměl. Očekával odpor a pohrdání, místo toho však spatřil soucit.

S rozechvěním přistoupil blíž k lůžku. Sotva ho uviděly ostatní jeptišky, uctivě se rozestoupily. Okamžik poté pacienta spatřil.

Ležela tu jeho matka.

Petranillina velká hlava spočívala na bílém polštáři. Žena se potila a z nosu jí vytékal pramínek krve. Jedna z jeptišek ho otřela, ale objevil se znovu. Další jeptiška podala nemocné hrnek vody. Na svraštělé kůži Petranillina hrdla vyrazily fialové skvrny.

Godwyn vykřikl, jako by ho někdo udeřil. S hrůzou vytřeštil oči. Matka na něj upřela trpící pohled. Nebylo pochyb: padla za oběť moru. „Ne!“ vykřikl. „Ne! Ne!“ Cítil nesnesitelnou bolest v hrudi, jako by ho někdo bodl.

Zaslechl, jak ho Philemon vedle něj vystrašeně nabádá: „Zkus zachovat klid, otče převore,“ on to však nedokázal. Otevřel ústa, aby vykřikl, ale žádný zvuk se neozval. Náhle měl pocit, že je odloučený od svého těla a že jeho pohyby neovládá. Potom se od podlahy zvedla černá mlha a začala ho pohlcovat. Postupně stoupala kolem jeho těla, až mu zakryla nos a ústa, takže nemohl dýchat, a pak oči, takže oslepl. Nakonec ztratil vědomí.

Godwyn zůstal na lůžku pět dní. Nic nejedl a pil jen tehdy, když mu Philemon přiložil hrnek ke rtům. Nedokázal uvažovat rozumně. Vůbec se nehýbal, neboť se zřejmě nedokázal rozhodnout, co má dělat. Vzlykal a spal, potom se probudil a vzlykal dál. Nejasně si uvědo-

moval mnicha, který mu sahal na čelo, odebíral vzorky moči, diagnostikoval mozkovou horečku a pouštěl žilou.

Posledního prosincového dne mu pak Philemon přinesl zprávu, že matka je mrtvá.

Godwyn vstal. Oholil se, oblékl si nové roucho a odebral se do špitálu.

Jeptišky již mrtvou omyly a oblékly. Petranilla byla učesaná a na sobě měla šaty z drahé italské vlny. Když ji Godwyn takhle spatřil se smrtelně sinalým obličejem a očima navždy zavřenýma, pocítil znovu onu paniku, která ho zachvátila před několika dny. Tentokrát ji však potlačil. „Odneste ji do katedrály," přikázal. Čest být vystaven s veškerou okázalostí v katedrále byla obvykle vyhrazena mnichům, jeptiškám, vyšším duchovním a šlechticům; Godwyn ovšem věděl, že se mu nikdo neodváží odporovat.

Když ji přenesli do kostela a položili před oltář, poklekl vedle ní a modlil se. Modlitba mu pomohla zmírnit pocit děsu a on postupně přišel na to co udělat. Jakmile se nakonec zvedl, přikázal Philemonovi, aby okamžitě svolal poradu mnichů do kapitulního domu.

Cítil se roztřesený, ale věděl, že se musí dát dohromady. Odjakživa byl obdařen velkými přesvědčovacími schopnostmi. Nyní je musí využít co nejlépe.

Když se mniši shromáždili, přečetl jim z První knihy Mojžíšovy: „A po těch událostech chtěl Bůh Abrahama vyzkoušet. Řekl mu: ‚Abrahame!' Ten odvětil: ‚Tu jsem.' A Bůh řekl: ‚Vezmi svého jediného syna Izáka, kterého miluješ, odejdi do země Mórija a tam ho obětuj jako oběť zápalnou na jedné hoře, o níž ti povím!' Za časného jitra osedlal tedy Abraham osla, vzal s sebou dva své služebníky a svého syna Izáka, naštípal dříví k zápalné oběti a vydal se k místu, o němž mu Bůh pověděl."

Godwyn vzhlédl od knihy. Mniši ho pozorně sledovali. Příběh o Abrahamovi a Izákovi všichni znali. Víc je zajímal on, Godwyn. Byli pozorní, ostražití a přemýšleli, co asi přijde dál.

„Co nás učí příběh o Abrahamovi a Izákovi?" položil řečnickou otázku. „Bůh nabádá Abrahama, aby zabil svého syna – nejen nejstaršího, ale jediného syna, který se narodil, když jemu bylo sto let. Protestoval Abraham? Doprošoval se slitování? Přel se s Bohem?

Poukázal na to, že zabití Izáka bude vražda dítěte, strašlivý hřích?“ Godwyn nechal chvíli otázku nezodpovězenou, pak pohlédl opět do knihy a přečetl: „Za časného jitra osedlal tedy Abraham osla…“

Znovu zvedl oči od knihy. „Bůh může zkoušet i nás. Může nám přikázat, abychom vykonali činy, které se zdají být nesprávné. Třeba nám řekne, abychom udělali něco, co vypadá jako hřích. Pokud se to stane, musíme si vzpomenout na Abrahama.“

Godwyn si uvědomoval, že promlouvá svým nejpřesvědčivějším kazatelským stylem, rytmickým, avšak přesto hovorovým. Podle ticha v osmiúhelném kapitulním domě poznal, že zcela zaujal jejich pozornost: nikdo se nevrtěl, nešeptal ani nepoposedával.

„Nesmíme pochybovat,“ prohlásil. „Nesmíme se přít. Když nás Bůh vede, musíme ho následovat – bez ohledu na to, jak nerozumná, hříšná či krutá mohou jeho přání připadat našim ubohým lidským myslím. Jsme slabí a nízcí. Naše chápání je omylné. Není nám dáno, abychom činili rozhodnutí nebo abychom si vybírali. Naše povinnost je prostá. Naší povinností je uposlechnout.“

Potom jim řekl, co musejí udělat.

Biskup dorazil za tmy. Byla už skoro půlnoc, když za svitu pochodní vjel s doprovodem do areálu převorství. Většina mnichů a jeptišek touto dobou už obvykle celé hodiny spí, ve špitálu však ještě pracovala skupina jeptišek a jedna z nich přišla probudit Caris. „Je tu biskup,“ oznámila.

„Proč se mnou chce mluvit?“ zeptala se ospale Caris.

„Nevím, matko převorko.“

Pochopitelně to nevěděla. Caris se vypotácela z postele a oblékla si plášť.

V křížové chodbě se zastavila. Dlouze se napila vody a chvíli zhluboka dýchala chladný noční vzduch, aby si vyčistila hlavu od spánku. Chtěla na biskupa udělat dobrý dojem, aby nebyly žádné problémy se schválením jejího zvolení převorkou.

Ve špitálu postával arcijáhen Lloyd, vypadal unaveně a špičku dlouhého nosu měl zarudlou od rýmy. „Pojď přivítat biskupa,“ oslovil ji popuzeně, jako by měla být vzhůru a čekat ho.

Následovala ho ven. Za dveřmi stál sluha s hořící pochodní. Odebrali se přes trávník k biskupovi, který stále ještě seděl na koni.

Byl to malý muž s velkým kloboukem a vypadal pořádně rozmrzele.

Caris promluvila normanskou franštinou: „Vítej v kingsbridgeském převorství, vážený pane biskupe.“

Henri se nevrle zeptal: „Kdo jsi?“

Caris ho už dříve viděla, ale ještě s ním nikdy nemluvila. „Jsem sestra Caris, nově zvolená převorka.“

„Ta čarodějnice.“

Poklesla na mysli. Godwyn se už určitě pokusil otrávit Henriho mysl proti ní. Pobouřilo ji to. „Ne, vážený pane biskupe, tady žádné čarodějnice nejsou,“ odpověděla jízlivěji, než bylo moudré. „Jen skupina obyčejných jeptišek, které dělají, co je v jejich silách, pro město postižené morem.“

Její slova ignoroval. „Kde je převor Godwyn?“

„Ve svém paláci.“

„Ne, tam není!“

Arcijáhen Lloyd jí vysvětlil: „Už jsme tam byli. Budova je prázdná.“

„Skutečně?“

„Ano,“ přisvědčil podrážděně arcijáhen. „Skutečně.“

V tu chvíli Caris zahlédla Godwynova kocoura s výrazně bílým koncem ocásku. Novicky mu říkaly Arcibiskup. Procházel před západním portálem katedrály a nahlížel do prostoru mezi pilíři, jako by hledal svého pána.

Caris to velmi překvapilo. „To je zvláštní… Třeba se Godwyn rozhodl přespat s ostatními mnichy v dormitáři.“

„A proč by to dělal? Doufám, že se tu neděje nic nepřístojného.“

Caris zavrtěla odmítavě hlavou. Biskup ho podezírá z nečistoty, ale k tomuto konkrétnímu hříchu Godwyn sklony nemá. „Těžce na něj zapůsobilo, když jeho matka onemocněla morem. Dostal jakýsi záchvat a zhroutil se. Dnes matka zemřela.“

„Pokud mu nebylo dobře, tím spíš bych očekával, že bude spát ve vlastní posteli.“

Mohlo se stát cokoli. Godwyna matčina nemoc poněkud vykolejila.

Caris navrhla: „Nechtěl by si *vážený* pan biskup promluvit s některým jeho zástupcem?“

Henri nasupeně odpověděl: „Pokud by ho našel, tak ano!“

„Kdybych třeba zavedla arcijáhna Lloyda do dormitáře…“

„Když budeš tak laskavá!“

Lloyd převzal od sluhy pochodeň a Caris ho rychle odvedla katedrálou do křížové chodby. Bylo tu ticho, jaké v tuto noční dobu v klášterech obvykle bývá. Dorazili na úpatí schodů k dormitáři a Caris se zastavila. „Nahoru jdi raději sám,“ vyzvala Lloyda. „Jeptiška by neměla vidět mnichy na lůžku.“

„Ovšem.“ Lloyd vyšel s pochodní po schodech nahoru a zanechal Caris ve tmě. Zvědavě vyčkávala. Uslyšela, jak Lloyd volá: „Haló?“ Bylo tu až nezvyklé ticho. Po chvíli křikl podivným hlasem dolů: „Sestro?“

„Ano?“

„Můžeš jít nahoru.“

Zmateně vystoupala po schodech a vešla do dormitáře. Stoupla si vedle Lloyda a v mihotavém světle planoucí pochodně nakoukla do místnosti. Slamníky mnichů ležely úhledně na svých místech podél obou dlouhých stěn – ale na žádném nikdo neležel. „Nikdo tu není,“ vyhrkla Caris.

„Ani živá duše,“ přitakal Lloyd. „Co se proboha stalo?“

„Nevím, ale tuším to,“ řekla Caris.

„Pak mi to prosím objasni.“

„Copak to není zřejmé?“ odpověděla. „Utekli.“

ČÁST
ŠESTÁ

Leden 1349 až leden 1351

63

Když Godwyn odešel, vzal s sebou všechny cennosti z mnišské pokladnice i všechny důležité listiny. Ty zahrnovaly i dokumenty jeptišek, které se jim z jeho uzamčené truhly nikdy nepodařilo získat zpět. Odnesl také svaté ostatky, včetně kostí svatého Adolpha v drahocenném relikviáři.

Caris to zjistila následující dopoledne, prvního dne měsíce ledna, na svátek Obřezání Páně. Šla s biskupem Henrim a sestrou Elizabeth k pokladnici poblíž jižního transeptu. Henri se k ní choval velice upjatě, což bylo znepokojivé. Byl to však mrzout od přírody, takže se možná takto chová ke všem.

Stažená kůže Gilberta Hereforda, stále ještě přibitá na dveřích, pomalu usychala a žloutla a vydávala slabý, avšak výrazný pach hniloby.

Dveře však zamčené nebyly.

Vešli dovnitř. Caris sem nevkročila od chvíle, kdy převor Godwyn ukradl jeptiškám sto padesát liber, aby si vystavěl palác. Po této události si jeptišky pořídily vlastní pokladnici.

Okamžitě bylo jasné, co se stalo. Dlažební kameny, které zakrývaly prostor pod podlahou, někdo vyzdvihl a už je nedal zpět na místo a víko okované truhlice zůstalo otevřené. Truhlice byla prázdná.

Caris cítila, že její opovržení vůči Godwynovi se tím ospravedlnilo. Školený lékař, kněz a čelný představitel mnichů utekl právě v okamžiku, kdy ho lidé potřebují nejvíc. Každý si nyní jistě uvědomí, jaká je jeho pravá tvář.

Arcijáhen Lloyd zuřil: „Sebral všechno!“

Caris se obrátila k Henrimu: „A tohle je člověk, který od tebe chtěl, abys zrušil platnost mého zvolení.“

Biskup Henri pouze zabručel.

Elizabeth se zoufale snažila najít pro Godwynovo chování nějakou omluvu. „Jsem si jistá, že vážený pan převor vzal ty cennosti s sebou, aby byly v bezpečí.“

To popíchlo biskupa k odpovědi. „Nesmysl,“ odpověděl odměřeně. „Jestli ti tvůj sluha vyprázdní peněženku a bez upozornění zmizí, neodnesl tvoje peníze do bezpečí, ale ukradl je.“

Elizabeth to zkusila jinak. „Jsem přesvědčená, že to byl Philemonův nápad.“

„Toho podpřevora?“ Henri se zatvářil opovržlivě. „Vede to tu Godwyn, ne Philemon. Odpovědnost nese Godwyn.“

Elizabeth zmlkla.

Godwyn se musel ze smrti matky vzpamatovat, pomyslela si Caris, aspoň dočasně. Byl to docela výkon, přesvědčit každého jednotlivého mnicha, aby ho následoval. Ráda by věděla, kam šli.

Biskup Henri myslel na totéž. „Kam ti podlí zbabělci šli?“

Caris si vzpomněla, že se ji Merthin pokoušel přesvědčit, aby odsud odešla. *Do Walesu nebo Irska*, říkal tehdy. *Do nějaké vzdálené vesnice, kde neuvidíš nikoho cizího, jak je rok dlouhý.* Obrátila se k biskupovi: „Budou se ukrývat na nějakém osamělém místě, kam nikdy nikdo nepřijde.“

„Zjisti mi, kde přesně,“ vybídl ji.

Caris si uvědomila, že s Godwynem pominul veškerý odpor vůči jejímu zvolení. Cítila se vítězoslavně a přemáhala se, aby nevypadala příliš potěšeně. „Poptám se po městě,“ slíbila. „Někdo je určitě viděl odcházet.“

„Dobrá,“ přikývl biskup. „Myslím si ale, že se hned tak nevrátí, takže mezitím si budeš muset poradit bez mužů, jak to půjde nejlíp. Konejte s jeptiškami bohoslužby jako obvykle. Na mši v katedrále pozvi faráře, jestli ještě najdeš nějakého naživu. Ty mši sloužit nemůžeš, ale můžeš zpovídat – arcibiskup k tomu udělil zvláštní dispens, protože tolik kněží zemřelo.“

Caris nehodlala dopustit, aby biskup nenápadně přešel otázku jejího zvolení. „Potvrdíš mě jako převorku?“ zeptala se.

„Ovšem,“ odpověděl podrážděně.

„V tom případě, dřív než přijmu tu čest –“

„Ty nemáš co rozhodovat, matko převorko,“ zarazil ji rozhorleně. „Tvojí povinností je mě poslouchat.“

Zoufale po tom postavení toužila, rozhodla se však předstírat něco jiného. Bude tvrdě vyjednávat. „Žijeme v podivné době, že?“ nadhodila. „Udělil jsi jeptiškám právo zpovědi. Zkrátil jsi čekací dobu pro kněze, ale přesto je prý nemůžeš vysvětit tak rychle, abys nahradil ty, co zemřeli během moru.“

„Máš v úmyslu využít nesnáze, kterým nyní církev čelí, pro nějaké vlastní cíle?“

„Nemám, ale musíš udělat něco, abys mi umožnil uvést do života pokyny, které jsi mi udělil.“

Henri si povzdechl. Samozřejmě se mu nelíbilo, když s ním někdo takto mluvil. Ovšem, jak Caris předpokládala, on ji potřebuje víc než ona jeho. „Tak dobrá, o co jde?“

„Chci, abys svolal církevní soud a obnovil proces, při kterém mě obžalovali z čarodějnictví.“

„Proč, pro všechno na světě?“

„Abych byla prohlášena za nevinnou, samozřejmě. Než k tomu dojde, bylo by pro mě těžké uplatňovat nějakou autoritu. Kdokoli, kdo nebude souhlasit s mým rozhodnutím, může velice snadno mou autoritu podrýt tím, že poukáže na to, že jsem odsouzená.“

Pořádkumilovné tajemnické mysli arcijáhna Lloyda se ta myšlenka zamlouvala. „Bylo by dobré, kdyby se ten případ jednou provždy uzavřel, vážený pane biskupe.“

„Tak tedy dobrá,“ přikývl Henri.

„Děkuju ti.“ Pocítila nával radosti a úlevy a sklonila hlavu ze strachu, že bude ten triumf patrný na její tváři. „Budu se snažit ze všech sil, abych se odpovědností kingsbridgeské převorky zhostila se ctí.“

„Neztrácej čas a vyptej se na Godwyna. Dřív než opustím město, rád bych dostal nějakou odpověď.“

„Cechmistr farního cechu je Godwynův důvěrný přítel. Pokud někdo ví, kam odešli, pak to je on. Půjdu ho navštívit.“

„Jdi ihned, prosím.“

Caris odešla. Biskup Henri postrádá kouzlo osobnosti, ale zdá se kompetentní a Caris si pomyslela, že s ním lze spolupracovat. Třeba to bude představený, který rozhoduje tak, jak si případ zaslouží, a ne že straní komukoli, koho považuje za spojence. To by byla příjemná změna.

Když procházela kolem Zvonu, pocítila nutkání zajít dovnitř a podělit se o dobrou zprávu s Merthinem. Jenže pak si pomyslela, že by měla nejdřív raději zajít za Elfrikem.

Na ulici před Cesmínovým keřem uviděla Duncana Barvíře leží-cího na zemi. Jeho manželka Winnie seděla na lavici před krčmou a plakala. Caris si pomyslela, že její muž je určitě zraněný, ale Winnie jí vysvětlila: „Je opilej.“

Caris se zděsila. „Vždyť ještě není ani poledne!“

„Jeho strejc Petr Barvíř dostal mor a odebral se na věčnost. Manželka a děti umřely taky, takže Duncan zdědil všechny jeho pe-níze a utrácí je za víno. Nevím co si počít.“

„Dopravíme ho domů,“ rozhodla Caris. „Pomůžu ti ho zved-nout.“ Popadly Duncana každá za jednu paži a postavily ho na nohy. Držely ho ve vzpřímené poloze a napůl ho vlekly ulicí k jeho domu. Tam ho položily na podlahu a přikryly ho. Winnie si posteskla: „Takhle to s ním vypadá každej den. Že prej nemá cenu pracovat, protože všichni umřeme na mor. Co mám dělat?“

Caris chvíli přemýšlela. „Zakopej peníze na zahradě, hned teď, dokud spí. Až se vzbudí, pověz mu, že všechno prohrál v hazardní hře s podomním obchodníkem, a ten už z města odešel.“

„To bych udělat mohla,“ přikývla Winnie.

Caris přešla ulici k Edmundovu domu a vstoupila dovnitř. Její sestra Alice seděla v kuchyni a látala punčochy. Od doby, kdy se provdala za Elfrika, si nebyly blízké a to, co z jejich vztahu zbylo, zničilo Elfrikovo svědectví proti Caris při procesu, v němž Caris ob-vinili z kacířství. Alice, nucená volit mezi sestrou a manželem, pro-kázala loajalitu vůči manželovi. Caris to chápala, jenže to znamena-lo, že sestra se pro ni stala cizí osobou.

Sotva ji Alice spatřila, vstala a upustila šití. „Co tu děláš?“ vy-hrkla.

„Všichni mniši zmizeli,“ oznámila jí Caris. „Museli odejít v no-ci.“

„Tak tohle to bylo!“ zvolala Alice.

„Tys je viděla?“

„Ne, ale slyšela jsem spoustu mužů a koní. Nepůsobili žádný hluk – vlastně, když teď na to myslím, určitě se snažili zůstat potichu – jenže koně v tichosti neudržíš a muži jsou hluční, už jen když jdou po ulici. Vzbudili mě, ale nevstala jsem, abych se podívala ven –

byla moc velká zima. Tak kvůli tomu jsi přišla ke mně domů, poprvé po deseti letech?“

„Tys nevěděla, že chtějí utéct?“

„Oni vážně utekli? Kvůli moru?“

„Předpokládám.“

„To určitě ne. K čemu je lékař, co uteče před nemocí?“ Alici znepokojovalo takové chování u manželova ochránce. „Tomu nerozumím.“

„Napadlo mě, jestli o tom Elfrik něco neví.“

„Jestli ví, mně to neřekl.“

„Kde ho najdu?“

„U Svatého Petra. Rick Stříbrňák odkázal nějaké peníze chrámu a kněz se rozhodl vydláždit podlahu chrámové lodi.“

„Půjdu a zeptám se ho.“ Caris přemýšlela, jestli by se neměla pokusit o nějakou zdvořilost. Alice nemá vlastní děti, ale má nevlastní dceru. „Jak se daří Griselde?“ zeptala se.

„Moc dobře a je šťastná,“ odpověděla Alice s náznakem vzdoru, jako by si myslela, že Caris by raději slyšela něco jiného.

„A co tvůj vnuk?“ Caris se nedokázala přimět, aby vyslovila jméno dítěte, které znělo Merthin.

„Má se skvěle. A další vnouče je na světě.“

„To ráda slyším, kvůli ní.“

„Ano. Jak se ukázalo, dobře, že si toho tvého Merthina nevzala.“

Caris odmítla nechat se do toho zatáhnout. „Půjdu se podívat po Elfrikovi.“

Chrám svatého Petra se nacházel na západním konci města. Caris procházela křivolakými ulicemi a vtom narazila na dva peroucí se muže. Hrubě si nadávali a zuřivě do sebe mlátili. Dvě ženy, zřejmě jejich manželky, si navzájem spílaly, zatímco malý hlouček sousedů přihlížel. Dveře nejbližšího domu byly rozbité. Na zemi poblíž nich stála klec z větviček a rákosí a v ní tři živé slepičky.

Caris došla k mužům a vstoupila mezi ně. „Okamžitě toho nechte,“ obořila se na ně. „Přikazuji vám to ve jménu Boha.“

Nedalo moc práce je přesvědčit. Několika prvními ranami nejspíš už vyčerpali svůj hněv a možná jí byli i vděčni, že mají výmluvu, proč toho musejí nechat. Couvli a spustili paže.

„Co to má znamenat?“ chtěla vědět Caris.

Oba spustili najednou a totéž učinily i manželky.

„Jeden po druhém!“ zarazila je Caris. Ukázala na většího z mužů, tmavovlasého chlapíka, jehož pohlednou tvář hyzdila oteklina kolem oka. „Ty jsi Joe Kovář, nemám pravdu? Vysvětli mi to.“

„Přistihl jsem tady Tobyho Petersona, jak krade slepice Jacka Marrowa. Vyrazil dveře.“

Toby byl pomenší muž čepýřící se jako bojovný kohout. Promluvil krvácejícími rty. „Jack Marrow mi dlužil pět šilinků – mám na ty slepice nárok!“

Joe vysvětlil: „Jack a celá jeho rodina umřeli před dvěma tejdny na mor. Od tý doby jeho slepice krmím já. Nebejt mě, je po nich. Jestli si je má někdo vzít, měl bych to bejt já.“

Caris řekla: „Takže na ně máte právo oba, je to tak? Toby kvůli tomu dluhu a Joe, protože je na vlastní náklady udržuje naživu.“

Vypadali zaskočeni pomyšlením, že by mohli mít pravdu oba.

Caris pokračovala: „Josephe, vytáhni jednu z těch slípek z klece.“

Toby namítl: „Počkej přece –“

„Věř mi, Toby,“ uklidňovala ho Caris. „Snad víš, že bych se k tobě nezachovala nespravedlivě, ne?“

„Hm, nemůžu popřít, že…“

Joe otevřel klec a vytáhl za nohy vychrtlou hnědou slepici. Ptačí hlava sebou trhala ze strany na stranu, jako by ji udivovalo, že vidí svět vzhůru nohama.

Caris ho vybídla: „Tak, a teď ji dej Tobyho manželce.“

„Cože?“

„Podvedla jsem tě někdy, Josephe?“

Joe podal zdráhavě slípku Tobyho manželce, pěkné, podmračené ženě. „Tady ji máš, Jane.“

Jane ji dychtivě popadla.

Caris ji vyzvala. „Teď Joeovi poděkuj.“

Jane se zatvářila nedůtklivě, ale řekla: „Děkuju ti, Josephe Kováři.“

Caris pokračovala: „A teď ty, Toby. Dej jednu slepici Elii Kovářové.“

Toby poslechl a zaraženě se pousmál. Joeova manželka Ellie, ve vysokém stupni těhotenství, se usmála a řekla: „Děkuju ti, Toby Petersone.“

Začali se chovat normálně a pomalu si uvědomovali pošetilost svého předchozího chování.

Jane se zeptala: „A co ta třetí slepice?“

„Hned na to dojde,“ ubezpečila ji Caris. Přejela pohledem shluk přihlížejících a ukázala na jedenácti či dvanáctiletou dívenku, která vypadala rozumně. „Jak se jmenuješ?“

„Jsem Jesca, matko převorko – dcera Johna Konstábla.“

„Odnes tu další slepici do kostela svatého Petra a dej ji otci Michaelovi. Řekni mu, že Toby s Joem přijdou požádat o odpuštění za spáchání hříchu lakoty.“

„Ano, sestro.“ Jesca vzala třetí slepici a odešla.

Joeova manželka Ellie prohodila: „Matko Caris, možná si vzpomeneš, že jsi pomohla sestřičce mýho manžela, Minnii, když si popálila ruku v kovářský výhni.“

„Ale ovšem, jistě,“ přikývla Caris. Vzpomněla si, že to byla ošklivá popálenina. „Dnes už jí musí být deset.“

„Je to tak.“

„Je v pořádku?“

„Zdravá jako řípa, díky tobě a Boží milosti.“

„To ráda slyším.“

„Nechtěla bys zajít ke mně domů na hrnek piva, matko převorko?“

„Moc ráda bych, ale spěchám.“ Obrátila se k mužům. „Bůh vám žehnej a už žádné rvačky.“

Joe řekl: „Děkuju.“

Caris šla pryč.

Toby za ní zavolal: „Děkuju ti, matko.“

Zamávala mu, ale neotočila se.

Všimla si několika dalších domů, do nichž někdo zřejmě vnikl násilím podle všeho proto, aby je po smrti jejich obyvatel vyplenil. Někdo by s tím měl něco udělat, pomyslela si. Jenže s Elfrikem jako cechmistrem a s převorem, který se vytratil, tu nezbyl nikdo, kdo by se toho ujal.

Došla ke Svatému Petru a v hlavní lodi našla Elfrika se skupinou dlaždičů a jejich učedníků. Všude kolem byly poskládané kamenné desky a muži připravovali zem, na kterou sypali písek a kolíky ho uhlazovali. Elfrik dohlížel, aby byl povrch rovný, s použitím jakéhosi složitého přístroje s dřevěným ramenem, z něhož visel provázek opatřený olůvkem. Podobalo se to miniaturní šibenici a Caris si připomněla, že se ji Elfrik před deseti roky pokusil nechat oběsit za čarodějnictví. Překvapilo ji, že k němu nechová žádnou nenávist. Na to má příliš ničemného ducha a je příliš omezený. Když se na něj podívala, cítila jen opovržení.

Čekala, až skončí, a pak se ho znenadání zeptala: „Tys věděl, že Godwyn utekl i se všemi mnichy?“

Měla v úmyslu ho zaskočit a z jeho zmateného výrazu poznala, že nic dopředu nevěděl. „Proč by…? Kdy…? Včera v noci?“

„Neviděls je?“

„Něco jsem slyšel.“

„Já jsem je viděl,“ vmísil se dlaždič. Opřel se o lopatu a pokračoval. „Vracel jsem se od Cesmínovýho keře. Byla tma, ale oni nesli pochodně. Převor jel a ostatní šli pěšky, ale měli haldu zavazadel: bedny vína a kola sejra a nevím co ještě.“

Caris už věděla, že Godwyn vyprázdnil spižírnu mnichů. Nepokusil se sebrat zásoby jeptišek, které se uchovávaly odděleně. „Kolik bylo hodin?“

„Pozdě nebylo – tak devět nebo deset.“

„Mluvil jsi s nimi?“

„Jen jsem jim popřál dobrou noc.“

„Nemáš představu, kam měli namířeno?“

Dlaždič zavrtěl hlavou. „Šli přes most, ale kudy se dali od Šibeniční křižovatky, to jsem neviděl.“

Caris se obrátila k Elfrikovi. „Zamysli se nad několika posledními dny. Neříkal ti Godwyn něco, co by se při zpětném pohledu k tomu mohlo vztahovat? Nezmínil nějaké místo jménem? Monmouth, York, Antverpy nebo Brémy?“

„Ne, nemám žádný vodítko.“ Elfrik se tvářil rozmrzele, že ho předem neupozornili, a Caris si pomyslela, že tedy mluví pravdu.

Jestliže to zaskočilo Elfrika, není pravděpodobné, že by o Godwynových plánech věděl někdo jiný. Godwyn prchá před morem a očividně nechce, aby ho někdo následoval a přinášel nemoc s sebou. *Odejdi včas, odeber se daleko a zůstaň tam dlouho,* řekl tehdy Merthin. Godwyn může být kdovíkde.

„Kdyby se ti ozval on nebo některý jiný mnich, prosím uvědom mě o tom," požádala Caris.

Elfrik neodpověděl.

Caris promluvila hlasitěji, aby si byla jistá, že ji všichni dělníci slyší. „Godwyn ukradl všechny vzácné liturgické předměty," oznámila. Ozvalo se rozhořčené mručení. Tito muži cítili ke katedrálním liturgickým předmětům téměř vlastnický vztah – skutečně, ti zámožnější mezi řemeslníky nejspíš pomohli některé z nich zaplatit. „Biskup je chce dostat zpátky. Každý, kdo pomáhá Godwynovi, i třeba jen tím, že zatajuje místo jeho pobytu, je vinen svatokrádeží."

Elfrik vypadal, že je vyvedený z míry. Postavil svůj život na tom, aby si získal Godwynovu přízeň. A teď je jeho ochránce tentam. Namítl: „Možná existuje nějaký úplně nevinný vysvětlení…"

„Jestliže existuje, proč to Godwyn někomu neprozradil? Nebo proč aspoň nezanechal nějaký dopis?"

Elfrika nenapadalo, co by na to odpověděl.

Caris si uvědomila, že bude muset promluvit ke všem předním obchodníkům, a to čím dřív tím líp. „Ráda bych, abys svolal schůzi," obrátila se k Elfrikovi. „Biskup si přeje, aby se farní cech sešel dnes odpoledne. Uvědom o tom prosím členy."

„Dobrá," přikývl Elfrik.

Caris věděla, že se dostaví všichni, plni očekávání a zvědavosti.

Odešla ze Svatého Petra a zamířila opět k převorství. Když procházela kolem krčmy U Bílého koně, spatřila něco, co ji přimělo k zastavení. Mladá dívka se tam bavila se starším mužem a na jejich chování bylo cosi, co Caris velice rozčílilo. Vždycky vnímala dívčí zranitelnost obzvlášť silně – možná proto, že si pamatovala, jak se sama cítila v letech dospívání, možná kvůli dceři, kterou neměla. Stáhla se do domovního vchodu a pozorovala je.

Muž byl oblečen chudě, až na drahou kožešinovou čepici. Caris ho neznala, avšak usoudila, že to bude dělník, který tu čepici zdědil.

Už umřelo tolik lidí, že se na ulicích objevuje nadmíru parády a člověku se takový podivný pohled naskytne každou chvíli. Dívce bylo asi čtrnáct, byla hezká a měla vyspělou dívčí postavu. Caris si s nelibostí všimla, že se snaží chovat koketně; moc to však neuměla. Muž vytáhl peníze z tobolky a zdálo se, že ti dva se hádají. Pak pohladil dívčino drobné ňadro.

Caris to stačilo. Rázně k dvojici zamířila. Muž přelétl očima její hábit jeptišky a rychle se vytratil. Děvče se tvářilo provinile a zároveň nasupeně. Caris se zeptala: „Co to tu děláš – snažíš se prodat svoje tělo?“

„Ne, matko.“

„Mluv pravdu! Proč jsi mu dovolila, aby tě osahával na prsou?“

„Nevím, co si počít! Nemám co jíst a tys mi ho teď odehnala.“ A rozplakala se.

Caris věřila, že děvče hladoví. Byla od pohledu hubená a bledá. „Pojď se mnou,“ vyzvala dívku. „Dám ti najíst.“

Uchopila děvče za paži a vedla ji k převorství. „Jak se jmenuješ?“ zeptala se.

„Ismay.“

„Kolik je ti let?“

„Třináct.“

Došly do převorství a Caris odvedla Ismay do kuchyně, kde se pod dohledem novicky Oonagh chystala večeře pro jeptišky. Kuchařka Josephine padla za oběť moru. „Dej tady tomu dítěti chleba s máslem,“ vyzvala Caris Oonagh.

Sedla si a sledovala, jak děvče jí. Bylo zřejmé, že Ismay neměla několik dní v ústech. Snědla půlku čtyřlibrového bochníku a teprve potom zpomalila.

Caris jí nalila hrneček jablečného moštu. „Proč jsi hladověla?“ zeptala se jí.

„Celá moje rodina umřela na mor.“

„Čím byl tvůj otec?“

„Krejčí, a já moc hezky šiju, jenže šaty si nikdo nekupuje – lidi můžou mít, co chtějí, z domů mrtvejch.“

„Tak proto ses chtěla prodávat.“

Sklopila oči. „Je mi to líto, matko převorko. Měla jsem hroznej hlad.“

„Zkoušela jsi to poprvé?“

Zavrtěla hlavou a na Caris se nepodívala.

Caris stouply do očí slzy vzteku. Co je to za muže, který by chtěl souložit s hladovějící třináctiletou dívkou? Co je to za boha, který by vehnal nějaké děvče do takového zoufalství? „Nechtěla bys žít tady, s jeptiškami, a pracovat v kuchyni?“ nabídla jí. „Měla bys spoustu jídla.“

Ismay dychtivě vzhlédla. „Ach, ano, matko, to bych ráda.“

„Pak tu budeš. Můžeš začít tím, že pomůžeš s přípravou večeře pro jeptišky. Oonagh, tady máš novou pomocnici.“

„Děkuju, matko Caris, potřebuju každou pomocnou ruku.“

Caris odešla z kuchyně a ubírala se zamyšleně do katedrály na polední bohoslužbu. Začínala si uvědomovat, že mor není pouhé fyzické onemocnění. Ismay nemoci unikla, ale její duše se ocitla v ohrožení.

Mši sloužil biskup Henri, a Caris tedy mohla přemýšlet. Došla k závěru, že na schůzi farního cechu potřebuje promluvit o něčem víc, než je útěk mnichů. Je načase, aby se město dalo dohromady a poradilo si s důsledky moru. Jenže jak?

Během oběda stále nad těmi problémy rozmýšlela. Tohle je ze všech možných důvodů dobrý čas k velkým rozhodnutím. S biskupem zaštiťujícím její autoritu by mohla dokázat prosadit opatření, která by se jinak setkala s odporem.

Byl to i vhodný okamžik pro to, co od biskupa potřebuje získat. To je užitečná myšlenka…

Po obědě šla navštívit biskupa do převorova domu, kde teď přebýval. Seděl u stolu s arcijáhnem Lloydem. Jídlo, které pojedli, jim dodala kuchyně jeptišek a teď popíjeli víno, zatímco sluha z převorství sklízel ze stolu. „Doufám, že ti oběd přišel k chuti, vážený pane biskupe,“ prohodila společensky.

Byl o něco méně rozmrzelý než obvykle. „Bylo to dobré, děkuji, matko Caris – velmi chutná štika. Máš nějaké zprávy o tom uprchlém převorovi?“

„Zdá se, že se měl velice na pozoru, aby po sobě nezanechal žádnou stopu.“

„To je mrzuté.“

„Když jsem procházela městem, abych se na něj vyptala, byla jsem svědkem několika znepokojivých výjevů: přistihla jsem třináctileté děvče, jak se na ulici prodává, dvojici obvykle slušných občanů, kteří se perou kvůli majetku po zemřelém, a muže v poledne namol opilého.“

„To jsou důsledky moru. Všude je to stejné.“

„Myslím, že musíme jednat, abychom těmto důsledkům nějak čelili.“

Zvedl obočí. Zdálo se, že ho předtím něco podobného vůbec nenapadlo. „Jak?“

„Převor je kingsbridgeská vrchnost. Na něm je, aby převzal iniciativu.“

„Jenže on zmizel.“

„Jako biskup jsi vlastně naším opatem. Myslím, že musíš zůstat v Kingsbridgi trvale a převzít řízení města.“

To bylo ve skutečnosti to poslední, po čem Caris toužila. Naštěstí bylo jen málo pravděpodobné, že by s tím biskup souhlasil: má toho příliš na práci jinde. Caris se ho pouze pokoušela zahnat do kouta.

Zaváhal, a ona se chvíli strachovala, že ho třeba špatně odhadla a že biskup třeba na její návrh přistoupí. Pak odpověděl: „To je vyloučené. Každé město v diecézi čelí stejným problémům. V Shiringu je to ještě horší. Musím se pokusit udržet pohromadě křesťanské společenství, zatímco moji kněží umírají. Nemám čas dělat si starosti s opilci a prostitutkami.“

„Hm, ale někdo musí vystupovat jako kingsbridgeský převor. Město potřebuje morálního vůdce.“

Arcijáhen Lloyd vstoupil do hovoru: „Vážený pane biskupe, vyvstává i problém, kdo má přijímat částky, které náležejí převorství, udržovat katedrálu a další budovy a spravovat záležitosti týkající se půdy a poddaných…“

Henri zabručel: „Hm, matko Caris, budeš to muset všechno zastat ty.“

Představila, že o návrhu uvažuje, jako kdyby to již předtím nebyla udělala. „Dokázala bych si poradit s méně důležitými úkoly – spravovat peníze mnichů a jejich pozemky – ovšem nemohla bych dělat to co ty, pane biskupe, nemohla bych udělovat svátost oltářní.“

„O tom už jsme mluvili,“ namítl netrpělivě. „Snažím se vysvětit nové kněze co nejrychleji. Ale ty můžeš zastat všechno ostatní.“

„To skoro vypadá, jako bys mě žádal, abych působila jako zastupující kingsbridgeský převor.“

„Přesně to chci.“

Caris si dávala pozor, aby nedala najevo nadšení. Zdálo se to příliš dobré, než aby to mohla být pravda. Je převorem ve všech směrech kromě těch, o něž nestojí. Nemá to nějaké skryté háčky, na které dosud nepomyslela?

Arcijáhen Lloyd navrhl: „Možná bys mi měl v tomto ohledu nadiktovat dopis, pro případ, že matka Caris bude potřebovat svou pravomoc prosazovat.“

Caris připomněla: „Jestliže chceš, aby se město řídilo tvými přáními, budeš možná muset zdůraznit, že tohle je tvé osobní rozhodnutí. Za chvíli začne schůze farního cechu. Budeš-li souhlasit, vážený pane biskupe, ráda bych, aby ses jí zúčastnil a učinil prohlášení.“

„Tak dobrá, pojďme.“

Opustili Godwynův palác a kráčeli hlavni ulicí k cechovnímu domu. Všichni členové cechu už tam čekali, aby se dozvěděli, co se stalo s mnichy. Caris jim hned zpočátku pověděla, co ví. Několik z přítomných vidělo či slyšelo, jak mniši včera po setmění hromadně odcházejí, avšak nikdo z nich si neuvědomil, že je všichni mniši do jednoho opouštějí. Nikomu to ani nepřišlo na mysl.

Požádala je, aby byli ve střehu a poslouchali, co si mezi sebou vykládají pocestní o velké skupině mnichů putujících se spoustou zavazadel.

„Musíme se ale smířit s možností, že se mniši hned tak nevrátí. A v souvislosti s tím vám chce vážený pan biskup něco oznámit.“ Přála si, aby jim to sdělil on, a nikoli ona.

Henri si odkašlal a oznámil: „Potvrdil jsem volbu Caris jako převorky a jmenoval jsem ji zastupujícím převorem. Považujte ji

prosím všichni za mou zástupkyni a svou vrchnost ve všech směrech s výjimkou záležitostí vyhrazených vysvěceným kněžím.“

Caris pozorovala jejich tváře. Elfrik zuřil. Merthin se mdle usmíval, neboť uhodl, že Caris se do tohoto postavení vmanévrovala. Těšilo ho to kvůli ní samé i kvůli městu, avšak žalostně pokroucená ústa prozrazovala, že si je vědom toho, že ji to udrží mimo jeho náruč. Všichni ostatní vypadali potěšeně. Znali Caris a věřili jí a ještě více loajality si získala tím, že zůstala, když Godwyn utekl.

Chtěla z toho vytěžit co nejvíc. „První den jakožto zastupující převor se chci zaměřit především na tři záležitosti,“ oznámila jim. „Zaprvé – opilství. Dnes před polednem jsem viděla Duncana Barvíře, jak leží na ulici, opilý do bezvědomí. Mám za to, že taková věc přispívá k atmosféře zhýralosti v tomto městě a že to je to poslední, co v dobách této strašné krize potřebujeme.“

Ozývaly se hlasité projevy souhlasu. Farní cech ovládali starší a konzervativnější z městských obchodníků. Pokud se někdy dopoledne opili, stalo se tak doma, kde je nikdo neviděl.

Caris pokračovala: „Chci udělit Johnu Konstáblovi zvláštní pravomoc a pověřit ho, aby sebral každého, kdo se opije za denního světla. Může ho vsadit do vězení, dokud nevystřízliví.“

Teď přikyvoval dokonce i Elfrik.

„Zadruhé vyvstává otázka, co se stane s majetkem lidí, kteří zemřeli bez dědiců. Dnes ráno jsem přistihla Josepha Kováře a Tobyho Petersona, jak se na ulici perou o tři slepice, které dřív patřily Jacku Marrowovi.“

Při představě, že se dospělí rvou kvůli takové maličkosti, se přítomní rozesmáli.

Caris už o řešení toho problému přemýšlela. „Obecně připadá takovýto majetek majiteli panství, což v případě kingsbridgeských obyvatel znamená převorství. Nicméně já si nepřeji, aby se klášterní budovy plnily starým šatstvem, a proto navrhuji vzdát se těchto nároků v případě každého, jehož majetek má menší hodnotu než dvě libry. Namísto toho by dva nejbližší sousedi zemřelého uzamkli jeho dům, aby se zajistilo, že z něj nikdo nic neodnese. Farní kněz by pak měl pořídit soupis majetku a on také vyslechne nároky možných věřitelů. Pokud tam kněz nebude, můžou přijít za mnou. Až budou za-

placené případné dluhy, rozdělí se osobní majetek zesnulého – šaty, nábytek, jídlo a pití – mezi sousedy a peněžní hotovost připadne farnímu kostelu.“

I tomuto návrhu se dostalo široké podpory, většina lidí přikyvovala a souhlasně mumlala.

„A nakonec, našla jsem třináctiletou osiřelou dívku, která se pokoušela prodat své tělo u Bílého koně. Jmenuje se Ismay a udělala to, protože neměla co jíst.“ Caris se vzdorně rozhlédla kolem sebe. „Může mi někdo z vás vysvětlit, jak se v křesťanském městě může stát takováhle věc? Celá její rodina je mrtvá – ale copak oni neměli žádné přátele ani sousedy? Kdo dovolí, aby dítě hladovělo?“

Edward Řezník si bručel pod vousy: „Ismay Krejčí se chová moc ošklivě.“

Caris nehodlala přijmout žádnou výmluvu. „Je jí třináct!“

„Já jenom, že jí možná někdo pomoc nabízel a ona ji odmítla.“

„Odkdy dovolujeme dětem, aby samy dělaly nějaké rozhodnutí? Jestliže dítě osiří, je povinností každého z nás, aby se o něj postaral. Co znamená vaše náboženství, pokud ne toto?“

Všichni se tvářili zahanbeně.

„V budoucnosti, kdykoli nějaké dítě osiří, chci, aby ho dva nejbližší sousedi přivedli za mnou. Ty, které nebude možné umístit do spřátelené rodiny, se přestěhují do kláštera. Děvčata můžou žít s jeptiškami a dormitář mnichů přeměníme na nocležnu pro chlapce. Dopoledne se všichni budou učit a odpoledne vykonávat nějakou přiměřenou práci.“

I toto se setkalo s všeobecným souhlasem.

Promluvil Elfrik: „Už jsi skončila, matko Caris?“

„Snad ano, pokud někdo nechce probrat nějaké podrobnosti mých návrhů.“

Nikdo se neozýval a všichni se začali zvedat, jako kdyby schůze skončila.

Pak řekl Elfrik: „Možná si některý z přítomnejch mužů vzpomenou, že zvolili jako cechmistra *mě*.“

Jeho hlas byl plný zášti. Všichni se začali ošívat.

„Teď jsme viděli, jak byl kingsbridgeskej převor obviněnej z krádeže a bez soudu odsouzenej,“ pokračoval.

Odezva byla špatná. Bylo slyšet nesouhlasné reptání. Nikdo si nemyslel, že je Godwyn nevinný.

Elfrik nechal náladu v sále bez povšimnutí. „A my tady sedíme jako otroci a necháme ženskou, aby nám diktovala zákony tohohle města. Na základě čí pravomoci se mají opilci posílat do vězení? Její. Kdo je tu nejvyšším soudcem v otázce dědictví? Ona. Kdo bude rozhodovat o městskejch sirotcích? Ona. Co je to s váma? Copak nejste muži?“

Betty Baxterová odpověděla: „Ne.“

Muži se rozesmáli.

Caris se rozhodla, že nebude zasahovat. Nebylo to nutné. Pohlédla na biskupa a byla zvědavá, jestli se postaví proti Elfrikovi, a viděla, že jenom sedí s ústy pevně sevřenými: bylo jasné, že i on si uvědomuje, že Elfrik bojuje prohranou bitvu.

Elfrik zvýšil hlas. „Já říkám, že odmítáme ženskýho převora, i když jen zastupujícího, a popíráme právo převorky, aby chodila na schůze farního cechu a vydávala příkazy!“

Několik lidí vzpurně zamručelo. Dva či tři vstali, jako by chtěli znechuceně odejít. Někdo vykřikl: „Zapomeň na to, Elfriku!“

Trval na svém. „A tohle je žena, která byla usvědčená z čarodějnictví a odsouzená k smrti!“

Teď už stáli všichni. Jeden vycházel ze dveří.

„Vrať se!“ zařval Elfrik. „Ještě jsem neskončil schůzi!“

Nikdo si ho nevšímal.

Caris se připojila ke skupince u dveří. Uvolnila cestu pro biskupa a arcijáhna. Odcházela poslední. U východu se obrátila a pohlédla na Elfrika. Seděl v čele místnosti sám.

Vyšla ven.

64

Od doby, kdy Godwyn s Philemonem navštívili odloučený klášter svatého Jana V lesích, uplynulo už dvanáct let. Godwyn si pamatoval, jak na něj zapůsobila upravená pole, ostříhané živé ploty, čisté strouhy a vyrovnané řady jabloní v sadu. Dnes to je stejné. Bylo zřejmé, že se nezměnil ani Saul Bělohlav.

Godwyn a jeho karavana přecházeli přes šachovnici zmrzlých polí k seskupeným budovám kláštera. Když se přiblížili, Godwyn viděl, že se leccos změnilo. Před dvanácti lety kamenný kostelík s křížovou chodbou a dormitářem obklopovalo pár malých dřevěných stavení: kuchyně, stáje, mlékárna a pekárna. Nyní tu žádné chatrné dřevěné stavby nebyly a místo nich tu vyrostl kamenný komplex připojený ke kostelu. „Je to tu mnohem víc zabezpečené než dřív," poznamenal Godwyn.

„Nejspíš kvůli zvýšenému nebezpečí, které představují vojáci vracející se z francouzských válek," usoudil Philemon.

Godwyn se zamračil. „Nevzpomínám si, že by mě požádali o povolení nové výstavby."

„Nikdo tě nepožádal."

„Hmmm." Stěžovat si bohužel příliš nemohl. Někdo by se mohl ptát, jak je možné, že toho Saul tolik vybudoval bez Godwynova vědomí – ledaže by Godwyn zanedbával své povinnosti a na odlehlý klášter nedohlížel.

Kromě toho nyní se mu hodilo, že lze klášter snadno uzavřít před vetřelci.

Dvoudenní cesta ho poněkud uklidnila. Matčina smrt ho uvrhla do stavu šíleného strachu. Každou hodinu, po kterou zůstával v Kingsbridgi, s jistotou cítil, že zemře. Dokázal své rozrušení ovládnout natolik, aby oslovil schůzi v kapitulním domě a zorganizoval odchod. Navzdory jeho výřečnosti mělo několik mnichů o útěku pochybnosti. Naštěstí všichni složili slib poslušnosti a nad pochybnostmi převládl zvyk udělat, co se jim řekne. Godwyn se nicméně nezačal cítit bezpečně, dokud skupina nepřešla přes dvojitý most a s planoucími pochodněmi nezamířila do noci.

Pořád však cítil, že je na pokraji zhroucení. Každou chvíli o něčem dlouze rozmýšlel a nakonec se rozhodl, že se zeptá Petranilly, co si o tom myslí, jenže pak si uvědomil, že už ji nikdy nebude moct požádat o radu, a do hrdla mu stoupla panika jako žluč.

Prchá před morem – jenže to měl udělat už před třemi měsíci, když zemřel Mark Tkadlec. Není už pozdě? Zmocňovala se ho hrůza. Nebude se cítit v bezpečí, dokud mezi ním a světem nebude pevný zámek.

Vytrhl se z přemýšlení a soustředil se opět na okolí. Na polích v tuto roční dobu nikdo nebyl, ale na udupané půdě dvora před klášterem spatřil hrstku pracujících mnichů: jeden koval koně, další opravoval pluh a malá skupinka otáčela ručním kolem lisu na výrobu jablečného moštu.

Všichni přestali pracovat a udiveně zírali na blížící se zástup návštěvníků: dvacet mnichů, půl tuctu noviců, čtyři povozy a deset soumarů. Godwyn v převorství zanechal jen služebnictvo.

Jeden z mnichů ze skupiny u lisu vykročil k příchozím. Godwyn poznal, že to je Saul Bělohlav. Setkávali se při Saulových každoročních návštěvách v Kingsbridgi, ale tentokrát si Godwyn poprvé povšiml prošedlých míst v Saulově výrazných popelavě plavých vlasech.

Před dvaceti lety spolu studovali v Oxfordu. Saul byl vzorný student, rychle se učil a bystře argumentoval. Také byl z nich všech nejzbožnější. Kdyby byl méně duchovně zaměřený a spíš taktičtěji přemýšlel o své kariéře a nepřenechával takové věci Bohu, mohl se stát kingsbridgeským převorem. Takhle, když převor Anthony zemřel a konala se volba, Godwyn Saula lehce vyšachoval.

Přesto Saul nebyl slabý. Měl v sobě jistou tvrdošíjnou poctivost, které se Godwyn bál. Přijme dnes poslušně Godwynův plán, nebo bude dělat potíže? Godwyn znovu potlačil rostoucí paniku a usilovně se pokoušel zachovat klid.

Pozorně zkoumal Saulovu tvář. Převor ze Svatého Jana byl překvapen, že ho vidí. A očividně ho to nepotěšilo. Jeho strojený výraz vyjadřoval zdvořilost, ale Saul se na přivítanou neusmíval.

Před volbou převora Godwyn všechny přesvědčoval, že o to postavení nemá zájem, avšak všechny vhodné kandidáty včetně Saula vyřadil ze hry. Nechová Saul podezření, že ho Godwyn ošálil?

„Dobrý den, otče převore," pozdravil Saul, když se ocitli blíž. „To je neočekávané požehnání."

Nebude tedy otevřeně nepřátelský. Bezpochyby si myslí, že takové chování by bylo v rozporu s jeho slibem poslušnosti. Godwynovi se ulevilo. Odpověděl: „Žehnej ti Bůh, můj synu. Už je to dlouho, co jsem navštívil svá dítka ve Svatém Janu."

Saul pohlédl na mnichy, koně a povozy naložené zásobami. „Tohle vypadá na víc než pouhou návštěvu.“ Pomoc při sesednutí z koně Godwynovi nenabídl. Jako by žádal o vysvětlení, než je pozve dál – což bylo nesmyslné: nemá právo odmítnout nadřízeného.

Godwyn přesto začal vysvětlovat. „Slyšel jsi o tom moru?“

„Jen nějaké zvěsti,“ odpověděl Saul. „Máme tady málo návštěvníků, kteří by nám pověděli, co se děje.“

To bylo dobré. Godwyna sem táhl právě nedostatek návštěvníků. „Ta nemoc už zabila v Kingsbridgi stovky lidí. Bál jsem se, že sprovodí ze světa celé převorství. Proto přivádím mnichy sem. Možná to je jediný způsob, jak zajistit, abychom přežili.“

„Přirozeně jsi tu vítán, ať je důvod tvé návštěvy jakýkoli.“

„To se rozumí samo sebou,“ odpověděl upjatě Godwyn. Cítil zlost, že byl dotlačen k tomu, aby se ospravedlňoval.

Saul vypadal zamyšleně. „Nejsem si jistý, kde budou všichni spát.“

„To rozhodnu já,“ prohlásil Godwyn, znovu potvrzující svou autoritu. „Můžeš mi to tu prozatím ukázat, než nám v kuchyni připraví večeři.“ Sesedl z koně bez cizí pomoci a vykročil do kláštera.

Saul ho byl nucen následovat.

Všechny prostory byly holé a dočista vydrhnuté. Názorně dokazovaly, jak vážně to Saul míní s mnišským slibem chudoby. Godwyna však dnes víc zajímalo, jak lze klášter uzavřít před lidmi zvenčí. Saula naštěstí jeho přesvědčení o důležitosti pořádku a kontroly vedlo k tomu, že navrhl budovy s málo vchody. Do převorství se bylo možné dostat pouze třemi cestami: přes kuchyň, stájemi nebo kostelem. Každý vchod byl opatřen pevnými dveřmi, které lze důkladně zatarasit.

Dormitář byl malý a za normálních okolností v něm přebývalo devět či deset mnichů, žádná oddělená ložnice pro převora tu nebyla. Jedinou možností pro ubytování dvaceti dalších mnichů bylo nechat je spát v kostele.

Godwyn uvažoval, že si dormitář zabere pro sebe, ale v místnosti nebylo kam schovat katedrální poklady a on je chtěl mít blízko u sebe. Kostelík měl naštěstí malou boční kapli, kterou bylo možné uzavřít, a Godwyn si ji zabral jako svou soukromou místnost. Ostatní

kingsbridgeští mniši si jen rozhodili slámu na udusané zemi kostelní lodi.

Potraviny a víno šly do kuchyně a do sklepa, ale cennosti Philemon odnesl do Godwynova pokoje v kapli. Philemon si už s mnichy ze Svatého Jana promluvil. „Saul má svůj způsob vedení," hlásil. „Požaduje přísnou poslušnost Bohu a dodržování řehole svatého Benedikta, jenže mniši říkají, že sám sebe na žádný piedestal nestaví. Spí v dormitáři, jí totéž co ostatní a nevyužívá žádných privilegií. Není třeba dodávat, že ho za to mají rádi. Je tu ale jeden mnich, který je v jednom kuse trestaný – bratr Jonquil."

„Vzpomínám si na něj." S Jonquilem byly už za jeho noviciátu v Kingsbridgi vždycky potíže – neustále chodil pozdě, byl pomalý, líný a chamtivý. Neuměl se ovládat a k mnišskému životu ho zřejmě přitáhlo přesvědčení, že mu poskytne někoho, kdo ho přiměje k sebekázni, které sám není schopen. „Pochybuji, že nám k něčemu bude."

„Když dostane sebemenší šanci, přidá se k nám," soudil Philemon. „Jenže nemá žádnou autoritu. Nikdo za ním nepůjde."

„A to oni nemají na Saula vůbec žádné stížnosti? Neválí se dlouho v posteli, nevyhýbá se žádným nepříjemným pracím, neschovává si pro sebe nejlepší víno?"

„Zřejmě ne."

„Hmmm." Saul je bezúhonný jako vždy. Godwyna to zklamalo, ale příliš nepřekvapilo.

Při večerní pobožnosti si Godwyn povšiml, jak vážně a ukázněně slouží místní mniši Bohu. V průběhu let sem posílal všechny problémové mnichy: vzpurné, duševně nemocné, pochybující o učení církve a zajímající se o kacířské myšlenky. Saul si nikdy nestěžoval, nikdy neposlal žádného zpátky. Zdálo se, že dokáže z takových lidí učinit vzorné mnichy.

Po bohoslužbě poslal Godwyn většinu kingsbridgeských mužů do refektáře na večeři. Zdržel jen Philemona a dva silné mladé mnichy. Když zůstali v kostele sami, požádal Philemona, aby hlídal vstup od křížové chodby, a mladíkům pak přikázal, aby odstrčili vyřezávaný dřevěný oltář a na jeho původním místě vykopali jámu.

Když byla jáma dost hluboká, Godwyn přinesl ze své kaple katedrální cennosti a mladé mnichy vyzval, aby je do jámy uložili. Než to však stihli dokončit, objevil se ve dveřích Saul.

Godwyn slyšel, jak Philemon říká: „Vážený pan převor si nepřeje být rušen.“

Pak se ozval Saulův hlas. „V tom případě mi to může říct on sám.“

„Požádal mě, abych to řekl já.“

Saul zvýšil hlas. „Nikdo mi nebude bránit ve vstupu do mého vlastního kostela – a ty už vůbec ne!“

„Chceš se dopustit násilí na mně, kingsbridgeském podpřevorovi?“

„Jestli mi budeš dál překážet, popadnu tě a hodím do kašny.“

Godwyn zasáhl. Byl by raději, kdyby Saul nic nevěděl, jenže nemělo tomu tak být. „Pusť ho dál, Philemone,“ zavolal.

Philemon odstoupil stranou a Saul vkráčel dovnitř. Spatřil zavazadlo, a aniž požádal o svolení, nahlédl do jednoho vaku. „No ne!“ vykřikl a vytáhl postříbřenou oltářní karafu. „Co tohle všechno znamená?“

Godwyn ho měl sto chutí okřiknout, aby nevyslýchal své nadřízené. Saul by takové pokárání možná přijal: věřil v pokoru, přinejmenším v principu. Godwyn však nechtěl, aby v Saulově mysli kvasilo nějaké podezření, a proto odpověděl: „Vzal jsem s sebou katedrální cennosti.“

Saul se znechuceně ušklíbl. „Chápu, že takové křiklavé tretky mají své místo ve velké katedrále, ale v prostém kostelíku v lesích budou vypadat nepatřičně.“

„Nebudeš na ně muset koukat. Chystám se je ukrýt. Vůbec nevadí, že o tom víš, i když jsem tě zamýšlel ušetřit břemene této vědomosti.“

Saul vypadal podezíravě. „Proč jsi je vůbec přinesl?“

„Abych je uschoval v bezpečí.“

Saul se nedal jen tak lehce uklidnit. „Překvapuje mě, že biskup souhlasil s tím, aby se ty věci odnesly.“

Biskupa se samozřejmě nikdo neptal, ale to Godwyn neřekl. „V Kingsbridgi je teď moc zle a my jsme se obávali, že ani v převorství by tyto cennosti nebyly v bezpečí.“

„Ale určitě by tam snad byly ve větším bezpečí než tady, ne? Kolem dokola nás jsou psanci, to přece víš. Díky Bohu jste se s nimi cestou nesetkali.“

„Bůh nad námi drží ochrannou ruku.“

„A doufám, že i nad svými klenoty.“

Saulův postoj se blížil téměř neposlušnosti, Godwyn ho však nenapomenul. Obával se, že přehnaná reakce by mohla naznačovat pocit viny. Přesto si všiml, že Saulova pokora má své hranice. Saul možná ví, že byl před dvanácti lety ošálen.

Teď Godwyn řekl: „Požádej prosím všechny mnichy, aby po večeři zůstali v refektáři. Promluvím k nim, hned jak tady skončím.“

Saul přijal toto ukončení rozhovoru a vyšel ven. Godwyn ukryl do jámy klenoty, listiny, ostatky svatého a téměř všechny peníze. Mniši naházeli vykopanou zeminu zpátky, pečlivě ji udusali a vrátili oltář na původní místo. Trochu zeminy zbylo, a tak ji vynosili ven a rozházeli u kostela.

Potom se odebrali do refektáře. Vzhledem k počtu kingsbridgeských mnichů byla místnůstka nyní přeplněná. Jeden mnich stál u pulpitu a předčítal úryvek z Markova evangelia, ale při Godwynově příchodu zmlkl.

Godwyn mu pokynem ruky přikázal, aby si sedl, a zaujal jeho místo. „Toto je posvátné útočiště,“ začal. „Bůh na nás seslal tento strašlivý mor, aby nás potrestal za naše hříchy. Uchýlili jsme se sem, abychom se daleko od škodlivého vlivu města od těchto hříchů očistili.“

Godwyn nezamýšlel zahajovat žádnou diskusi, ale Saul zvolal. „Od jakých hříchů konkrétně, otče převore?“

Godwyn improvizoval. „Lidé se stavějí proti autoritě Boží svaté církve. Ženy začaly být chlípné. Mniši se nedokázali zcela oddělit od ženské společnosti. Jeptišky se obracejí ke kacířství a čarodějnictví.“

„A jak dlouho očista těchto hříchů potrvá?“

„Že jsme zvítězili, poznáme podle toho, že mor odezní.“

Promluvil další mnich ze Svatého Jana a Godwyn ve velkém muži s neohrabanými pohyby a divokým výrazem v očích poznal Jonquila. „Jak se budeš očišťovat ty sám?“

Godwyna překvapilo, že si zdejší mniši dovolují tak bezostyšně oslovovat nadřízené. „Modlitbou, meditací a půstem.“

„Půst je dobrý nápad,“ souhlasil Jonquil. „Nemáme moc jídla nazbyt.“

Při jeho slovech se ozval smích.

Godwyn se polekal, že by mohl ztratit kontrolu nad posluchači. Bouchl do pulpitu, aby si zjednal ticho. „Kdokoli sem od této chvíle zvenčí přijde, představuje pro nás nebezpečí,“ prohlásil. „Chci, aby všechny dveře do prostor převorství byly ve dne v noci zevnitř zatarasené. Žádný mnich nesmí vyjít ven bez mého osobního svolení, které bude poskytnuto pouze v naléhavém případě. Všichni návštěvníci budou odmítnuti. Uzavřeme se tu, dokud ten hrozný mor neskončí.“

Jonquil namítl: „Ale co když –“

Godwyn ho přerušil. „O žádné vyjádření jsem nežádal, bratře.“ Rozhněvaně se rozhlédl po místnosti a upřeným pohledem všechny umlčel. „Jste mniši a vaší povinností je poslouchat,“ dodal. „A teď se pomodleme.“

Krize vypukla hned příštího dne.

Godwyn cítil, že Saul a ostatní mniši přijali jeho příkazy pouze dočasně. Všechny překvapil a oni si v tu chvíli nedokázali vymyslet žádné velké námitky. A tak, protože žádný silný důvod k rebelii neměli, instinktivně uposlechli nadřízeného. Jenže on věděl, že přijde čas, kdy budou muset učinit skutečné rozhodnutí. Ovšem nečekal, že k němu dojde tak brzy.

Zpívali právě písně časné ranní bohoslužby. V kostelíku byla mrazivá zima. Godwyn byl po nepohodlné noci ztuhlý a všechno ho bolelo. Postrádal svůj palác s krby a měkkými postelemi. V oknech se začínalo objevovat šedé světlo zimního svítání, když se ozvalo bušení do masivních západních dveří kostela.

Godwyn strnul. Litoval, že mu nebylo dopřáno ještě pár dní, aby upevnil svou pozici.

Naznačil mnichům, aby na klepání nedbali a pokračovali v bohoslužbě. Ke klepání se pak přidalo volání. Saul se zvedl, chtěl jít ke dveřím, ale Godwyn mu gestem naznačil, aby si sedl, a Saul po krátkém zaváhání uposlechl. Godwyn byl rozhodnutý sedět a ani se nehnout. Když mniši nic neudělají, vetřelci budou muset odejít.

Začínal si však uvědomovat, že nutit lidi, aby nic nedělali, je nesmírně obtížné.

Mnichy to příliš rozptylovalo a nedokázali se na žalmy soustředit. Šeptali si mezi sebou a ohlíželi se přes rameno k západnímu konci. Zpěv začal být přerývaný a nesladěný a hlasy se vytrácely, až nakonec zpíval jen Godwyn.

Pocítil vztek. Kdyby ho uposlechli, mohli rušení ponechat bez povšimnutí. Rozhněvaný jejich slabostí nakonec vstal a došel krátkou lodí k zataraseným dveřím. „Co se děje?“ křikl.

„Pusťte nás dovnitř!“ ozvala se ztlumená odpověď.

„Dovnitř nemůžete,“ křikl Godwyn. „Jděte pryč.“

Vedle něj se objevil Saul. „Ty je odháníš od kostela?“ zvolal zděšeně.

„Řekl jsem vám,“ odpověděl Godwyn. „Žádní návštěvníci.“

Bušení začalo nanovo. „Pusťte nás dovnitř!“

Saul křikl: „Kdo jste?“

Po chvíli odmlky se ozvalo: „Jsme muži z lesů.“

Promluvil Philemon: „Psanci.“

Saul pobouřeně namítl: „Hříšníci jako my a také dítka Boží.“

„Není důvod nechat je, aby nás povraždili.“

„Třeba bychom měli zjistit, co zamýšlejí.“ Saul došel k oknu vpravo ode dveří. Kostel byla nízká budova a okenní římsy se nacházely téměř ve výšce očí. Žádné okno nebylo zasklené: proti chladu byla zakryta jen průsvitným plátnem. Saul plátno odhrnul a stoupl si na špičky, aby viděl ven. „Proč jste přišli?“ zavolal.

Godwyn slyšel odpověď. „Jeden z nás je nemocnej.“

Godwyn oznámil Saulovi: „Promluvím s nimi já.“

Saul na něj vytřeštil oči.

„Ustup od toho okna,“ přikázal mu Godwyn.

Saul zdráhavě uposlechl.

Godwyn zavolal: „Nemůžeme vás pustit dovnitř. Jděte pryč.“

Saul na něj nevěřícně hleděl. „Chceš odmítnout nemocného člověka?“ zeptal se. „Jsme mniši a lékaři!“

„Jestliže ten muž má mor, nemůžeme pro něj nic udělat. Když ho sem pustíme, zabijeme se tím.“

„To je zajisté v rukou Božích.“

„Bůh nám nedovoluje spáchat sebevraždu.“

„Nevíš, co tomu muži je. Může mít zlomenou ruku.“

Godwyn otevřel druhé okno po levé straně dveří a vyhlédl ven. Spatřil drsně vyhlížející skupinu šesti mužů. Stáli kolem nosítek, která položili před kostelní dveře. Měli na sobě drahé, ale špinavé oblečení, jako by ve svátečním spali pod širým nebem. Bylo to typické pro psance, kteří kradli pocestným pěkné oblečení a velice rychle ho zničili. Muži byli vyzbrojeni dobrými meči, dýkami a luky, což naznačovalo, že to mohou být bývalí vojáci.

Na nosítkách ležel muž, který se silně potil – třebaže bylo mrazivé lednové ráno – a krvácel z nosu. Godwyn, aniž si to přál, náhle ve své představivosti spatřil onen výjev ze špitálu, kde leží jebo umírající matka a na horním rtu se jí neustále objevuje pramínek krve, bez ohledu na to, jak často ho jeptiška otírá. Pomyšlení, že by mohl takhle zemřít, ho tak rozrušilo, že se chtěl vrhnout ze střechy kingsbridgeské katedrály. Oč lepší by bylo zemřít v jediném krátkém okamžiku nesmírné bolesti než po třech, čtyřech či pěti dnech šíleného blouznění a trýznivé žízně. „Ten muž má mor!“ zvolal Godwyn a uslyšel ve vlastním hlasu hysterii.

Jeden z psanců vykročil před ostatní. „Znám tě,“ řekl. „Jsi kingsbridgeský převor.“

Godwyn se snažil vzchopit. Se strachem a hněvem pohlédl na muže, který byl očividně vůdcem tlupy. Vystupoval s drzou sebejistotou šlechtice a kdysi býval hezký, třebaže jeho vzhled poničila léta života v drsných podmínkách. Godwyn se zeptal: „A kdo jsi ty, že mlátíš do kostelních dveří, když mniši zpívají žalmy Bohu?“

„Říkají mi Nepolapitelnej Tam,“ odpověděl psanec.

Mniši zalapali po dechu: Nepolapitelnej Tam byl legendární postavou. Bratr Jonquil vykřikl: „Všechny nás pobijou!“

Saul se pustil do Jonquila. „Buď zticha,“ okřikl ho. „Všichni zemřeme, až se Bohu zlíbí, dřív ne.“

„Ano, otče.“

Saul se vrátil k oknu a řekl: „Loni jsi nám ukradl slepice.“

„Omlouvám se, otče,“ odpověděl Tam. „Trpěli jsme hladem.“

„A přesto teď za mnou přicházíš a žádáš o pomoc?“

„Protože kážeš, že Bůh odpouští.“

Godwyn se obrátil na Saula: „Tohle vyřídím *já!*“

Saulovi bylo na obličeji vidět, že svádí vnitřní boj. Střídavě vypadal zahanbeně a vzpurně, ale nakonec sklonil hlavu.

Godwyn řekl Tamovi: „Bůh odpouští opravdovým kajícníkům.“

„Tenhle muž se jmenuje Win Lesník a upřímně se kaje ze všech svých početných hříchů. Chtěl by jít do kostela, aby se modlil za své uzdravení, a kdyby se neuzdravil, tak aby zemřel na posvátném místě.“

Jeden z ostatních psanců kýchl.

Saul odstoupil od okna a postavil se před Godwyna s rukama v bocích. „Nemůžeme ho odmítnout!“

Godwyn se pokoušel zachovat klid. „Neslyšel jsi to kýchnutí – nechápeš, co to znamená?“ Otočil se k ostatním mnichům, aby dobře slyšeli, co řekne dál. „Ti muži mají všichni mor!“

Ozvalo se hromadné zaúpění. Godwyn chtěl mnichy vystrašit. Pak by ho podporovali, kdyby se Saul rozhodl, že se mu vzepře.

Saul trval na svém: „Musíme jim pomoct, i když mají mor. Náš život nám nepatří, abychom ho chránili jako zlato skryté pod zemí. Vydali jsme se do rukou Božích, aby s námi Bůh zacházel, jak si přeje, a on také ukončí náš život, až to bude vyhovovat jeho svatému záměru.“

„Pustit ty psance dovnitř by byla sebevražda. Všechny nás zamordujou!“

„Jsme Boží lidé. Smrt je pro nás šťastné shledání s Kristem. Čeho bychom se báli, otče převore?“

Godwyn si uvědomil, že sám mluví vyděšeně, zatímco Saulova slova znějí rozumně. Přinutil se vypadat klidně a vyrovnaně. „Usilovat o svou vlastní smrt je hřích.“

„Jestliže však smrt za námi přijde, když plníme svou svatou povinnost, uvítáme ji s radostí.“

Godwyn si uvědomil, že by mohl se Saulem debatovat celý den a k ničemu by to nevedlo. Takhle by si autoritu nevynutil. Zakryl okno. „Zakryj také okno, bratře Saule, a pojď ke mně," vyzval ho. Pohlédl na Saula a čekal.

Po krátkém zaváhání Saul učinil, co mu bylo řečeno.

Godwyn se zeptal: „Jak zní tvoje tři sliby, bratře?"

Nastala odmlka. Saul si uvědomoval, co se děje. Godwyn s ním odmítá jednat jako s rovným. Nejprve se zdálo, že Saul odmítne odpovědět, ale jeho kázeň byla silnější a on řekl: „Chudoba, čistota, poslušnost."

„A koho musíš poslouchat?"

„Boha, Řeholi svatého Benedikta a svého převora."

„A tvůj převor teď stojí před tebou. Uznáváš mě?"

„Ano."

„Měl bys říct: ‚Ano, otče převore.'"

„Ano, otče převore."

„Teď ti řeknu, co musíš udělat, a ty uposlechneš." Godwyn se rozhlédl kolem sebe. „Všichni se vraťte na své místo."

Rozhostila se chvíle mrazivého ticha. Nikdo se nepohnul, nikdo nepromluvil. Godwyn si pomyslel, že se vše může vyvinout tak i onak: poslušnost nebo vzpoura, řád nebo bezvládí, vítězství nebo porážka. Zadržel dech.

Nakonec se Saul pohnul. Sklonil hlavu a otočil se. Prošel krátkou uličkou a vrátil se na své místo před oltářem. Všichni ostatní následovali jeho příkladu.

Zvenčí se ozvalo ještě pár výkřiků, ale znělo to jako poslední slova. Psanci si patrně uvědomili, že nedokážou donutit lékaře, aby jejich nemocného druha ošetřil.

Godwyn se vrátil k oltáři a otočil se k mnichům. „Dokončíme přerušený žalm," rozhodl a začal zpívat.

Sláva Otci
i Synu
i Duchu svatému.

Zpěv byl stále přerývaný. Mniši byli příliš vzrušení a nedokázali se patřičně soustředit. Přesto seděli opět na svých místech a dodržovali obvyklý program. Godwyn zvítězil.

Jako byla na počátku,
i nyní
i vždycky
a na věky věků.
Amen.

„Amen," opakoval Godwyn.
Jeden z mnichů kýchl.

65

Krátce poté, co Godwyn uprchl, Elfrik zemřel na mor. Caris litovala ovdovělou Alici, ale jinak pro ni bylo obtížné se neradovat, že zmizel. Zastrašoval slabé a podlézal silným a lži, které pronesl před soudem, ji málem přivedly na šibenici. I jeho stavební podnik na tom bude lépe, když ho povede Elfrikův zeť Harold Kameník.

Farní cech zvolil na jeho místo cechmistrem Merthina. Merthin prohlásil, že to je, jako když člověka jmenují kapitánem potápějící se lodi.

Jak umírání pokračovalo dál a dál a lidé pohřbívali příbuzné, sousedy, přátele, zákazníky i zaměstnance, zdálo se, že neustálá hrůza dělá z mnohých úplná zvířata a nakonec už žádné násilí či krutost nedokázaly téměř nikoho překvapit. Lidé, kteří si mysleli, že co nevidět zemřou, ztráceli veškeré zábrany a řídili se náhlými podněty, bez ohledu na důsledky.

Merthin s Caris se usilovně snažili udržet v Kingsbridgi cosi jako normální život. Nejúspěšnější součástí Carisina programu byl sirotčinec. Po utrpení způsobeném ztrátou rodičů, kteří zemřeli na mor, byly děti vděčné za bezpečí kláštera. Jeptišky se o ně staraly, učily je číst a zpívat náboženské písně a u některých jeptišek se probudily dlouho potlačované mateřské pudy. Jídla byl dostatek, neboť

o zimní zásoby se ucházelo méně lidí. A kingsbridgeské převorství bylo plné dětského pokřikování.

Ve městě byla situace obtížnější. Sváry kvůli majetku zemřelých pokračovaly. Lidé prostě chodili do prázdných domů a brali si, co je napadlo. Ničeho se neštítící sousedé, lační zmocnit se dědictví, občas adoptovali děti, které zdědily peníze nebo sklad plný látek či obilí. Zoufalá Caris si uvědomovala, že vyhlídka získat něco zadarmo probouzí to nejhorší, co v lidech je.

V zápase s úpadkem chování veřejnosti měli Caris s Merthinem pouze částečný úspěch. Výsledky tažení Johna Konstábla proti opilcům Caris zklamaly. Velké množství čerstvých vdov a vdovců jako by zběsile hledalo partnery a pohled na dvojici ve středních letech, která se v krčmě nebo dokonce v domovních dveřích vášnivě objímá, nebyl ničím neobvyklým. Proti tomu Caris žádné velké námitky neměla, jenže poznala, že spojení opilství a prostopášnosti na veřejnosti často vede k rvačkám. Merthin a farní cech tomu však zabránit nedokázali.

Ve chvíli, kdy lidé z města potřebovali, aby je někdo „postavil do latě“, útěk mnichů zapůsobil přímo opačně. Silně podkopal morálku. Odešli zástupci Boží: Všemohoucí město opustil. Lidé říkali, že ostatky svatého jim vždy přinášely štěstí, a teď když jsou kosti pryč, je pryč i jejich štěstí. Nepřítomnost drahocenných krucifixů a svícnů při nedělních bohoslužbách jim každý týden připomínala, že město Kingsbridge lze považovat za odsouzené k záhubě. Proč se tedy neopíjet a nesmilnit na ulici?

Do poloviny ledna město ztratilo nejméně tisíc ze svých asi sedmi tisíc obyvatel. Ostatní města na tom byla podobně. Navzdory Carisiným rouškám byl počet úmrtí mezi jeptiškami vysoký, bezpochyby proto, že jsou v trvalém styku s oběťmi moru. Z pětatřiceti jeptišek jich zbývá dvacet. Slyšely však o místech, kde zemřeli skoro všichni mniši i jeptišky a zůstala jich jen hrstka či dokonce jediný z nich, který pracoval dál; považovaly se proto za šťastlivé. Caris mezitím zkrátila dobu noviciátu a zintenzivnila výcvik, aby získala další pomoc pro špitál.

Merthin najal výčepního od Cesmínového keře a dal mu na starost hospodu U Zvonu. Zaměstnal také rozumnou sedmnáctiletou dívku jménem Martina jako chůvu pro Lollu.

Pak se zdálo, že mor polevuje. Zatímco do Vánoc se pohřbívalo sto lidí týdně, Caris zjistila, že v lednu tento počet poklesl na padesát a v únoru na dvacet. Začala doufat, že by tato noční můra mohla končit.

Jedním z nešťastníků, kteří v tomto období onemocněli, byl asi pětatřicetiletý, černovlasý a kdysi patrně pohledný muž. Do města pouze zavítal. „Myslel jsem, že jsem včera nastydnul," řekl, když přišel do špitálu. „Teď mi ale pořád teče krev z nosu a ne a ne ji zastavit." Držel si u nosu zakrvácený hadřík.

„Najdu ti místo, kde si lehneš," odpověděla Caris s rouškou na obličeji.

„Je to mor, viď?" zeptal se a ji překvapila klidná smířenost jeho hlasu. Lidí se obvykle zmocňovala panika. „Umíš to nějak vyléčit?"

„Můžeme pomoct, aby ses cítil dobře, a můžeme se za tebe modlit."

„To nepomůže. Je mi jasné, že tomu ani ty nevěříš."

Byla otřesená, jak lehce pronikl do jejího nitra. „Nevíš, co povídáš," protestovala chabě. „Jsem jeptiška, musím tomu věřit."

„Můžeš mi říct pravdu. Za jak dlouho zemřu?"

Upřeně na něj pohlédla. Usmíval se na ni. Tušila, že pod tímto úsměvem roztálo nejedno ženské srdce. „Jak to, že se nebojíš?" podivila se. „Všichni ostatní mají strach."

„Nevěřím tomu, co vykládají kněží." Bystře se na ni zadíval. „A mám podezření, že tomu nevěříš ani ty."

Nehodlala vést takovou debatu s cizím člověkem, i kdyby ji okouzloval sebevíc. „Skoro každý, kdo onemocní morem, umírá do tří až pěti dnů," odpověděla bez obalu. „Pár jich to přežije, nikdo neví proč."

Přijal to dobře. „Jak jsem si myslel."

„Tady si můžeš lehnout."

Znovu se na ni uličnicky ušklíbl. „Pomůže mi to nějak?"

„Jestli si brzo nelehneš, upadneš."

„Tak jo." Ulehl na slamník, který mu ukázala.

Podala mu přikrývku. „Jak se jmenuješ?“

„Tam.“

Pozorně si prohlédla jeho obličej. Navzdory jeho osobnímu kouzlu z něj vycítila cosi krutého. Možná ženy sváděl, pomyslela si, ale jestliže neuspěl, tak je znásilnil. Pleť měl ošlehanou větrem jako člověk, který žije v drsných podmínkách, a nos červený jako pijan. Oblečení měl drahé, avšak špinavé. „Vím, kdo jsi,“ řekla. „Nebojíš se trestu za své hříchy?“

„Kdybych tomu věřil, nepáchal bych je. Ty se bojíš plamenů pekelných?“

Odpovědi na takovou otázku by se normálně vyhnula, ale cítila, že tento umírající psanec si zaslouží upřímnost. „Věřím, že to, co dělám, se stává mou součástí,“ řekla. „Když jsem statečná a silná a pečuju o děti, nemocné a ubohé, stává se ze mě lepší člověk. A když jsem krutá nebo zbabělá, nebo když lžu nebo se opíjím, stávám se někým méně hodnotným a nemůžu mít žádnou sebeúctu. V tuto Boží odplatu věřím.“

Zamyšleně na ni hleděl. „Škoda, že jsem tě nepotkal před dvaceti léty.“

Odmítavě zavrtěla hlavou. „To by mi bylo dvanáct.“

Dvojsmyslně zvedl obočí.

Rozhodla se, že tohle stačí. Začíná flirtovat – a jí se to začíná líbit. Odvrátila se.

„Jsi statečná žena, že děláš tuhle práci,“ ocenil ji. „Nejspíš tě to zabije.“

„Já vím,“ odpověděla a znovu se k němu obrátila. „Jenže tohle je můj osud. Nemůžu utéct od lidí, kteří mě potřebují.“

„Tvůj převor zřejmě takhle neuvažuje.“

„Zmizel.“

„Lidi nemůžou zmizet.“

„Chci říct, že nikdo neví, kam převor Godwyn s mnichy odešel.“

„Já to vím,“ ujistil ji Tam.

Počasí konce února bylo slunečné a příjemné. Caris odjela z Kingsbridge na šedohnědém poníkovi a mířila do Svatého Jana V lesích. Merthin ji doprovázel na černém hřebci. Jindy by lidé zvedali

obočí, když by spatřili jeptišku putující za doprovodu muže, avšak tohle byla zvláštní doba.

Nebezpečí představované psanci polevilo. Mnozí z nich podlehli moru, jak jí řekl Nepolapitelnej Tam, než zemřel. Pokles počtu obyvatelstva také způsobil, že se tu náhle objevily přebytky potravin, vína i oblečení – tedy věcí, které psanci normálně kradou. Ti z nich, kdo mor přežili, mohli chodit do vylidněných měst a opuštěných vesnic a brát si, co se jim zachce.

Caris nejprve zamrzelo, když se dozvěděla, že Godwyn je pouze asi dva dny cesty od Kingsbridge. Představovala si, že odešel tak daleko, že se už nikdy nevrátí. Byla však ráda, že se jí naskytla možnost získat zpátky peníze a cennosti převorství. Zejména jí šlo o listiny ženského kláštera, tolik důležité, kdykoli vznikne spor ohledně vlastnictví či práv.

Až se postaví tváří v tvář Godwynovi, bude jménem biskupa požadovat vrácení majetku převorství. Na podporu svých návrhů měla dopis od Henriho. Kdyby Godwyn nadále odmítal, poskytl by všem nad veškerou pochybnost důkaz, že je zloděj a nikoli ochránce tohoto majetku. Potom by biskup učinil právní kroky, aby dostal všechno zpátky – nebo by prostě dorazil do odloučeného kláštera s houfem ozbrojenců.

Třebaže byla Caris zklamaná, že Godwyn z jejího života nezmizel už navždy, těšila ji vyhlídka na to, jak mu vmete do tváře důkazy o jeho zbabělosti a nečestnosti.

Vzdalovala se od města a vzpomínala, že svou poslední velkou cestu vykonala s Mair do Francie – to bylo v každém ohledu skutečné dobrodružství. Ze všech, kdo zemřeli na mor, nejvíc postrádala Mair: její krásnou tvář, laskavé srdce, její lásku.

Mít pro sebe Merthina na celé dva dny však byla radost. Cestou lesy jeli na koních bok po boku a neustále si povídali o všem, co je napadlo, jako když byli hodně mladí.

Merthin měl jako vždy plno skvělých nápadů. Navzdory moru stavěl na ostrově Malomocných krámy a krčmy a sdělil jí také, že hodlá zbourat hospodu, kterou zdědil po Bessii od Zvonu, a postavit novou, dvakrát tak velkou.

Caris tušila, že Merthin a Bessie byli milenci – proč jinak by mu odkázala svůj majetek? Jenže tohle mohla Caris vyčítat jen sama sobě. Merthin chtěl ji a Bessie byla teprve na druhém místě. Obě ženy to věděly. Přesto Caris cítila žárlivost a zlost, když si představila Merthina, jak je v posteli s tou kyprou hospodskou.

V poledne se zastavili a odpočinuli si u potoka. Pojedli chléb, sýr a jablka, tedy jídlo, jaké si s výjimkou těch nejbohatších berou na cesty všichni lidé. Koním dali trochu zrní, protože koni, který musí celý den nést člověka, pouhá pastva nestačí. Když se najedli, lehli si na chvíli na slunci, ale země byla na spaní příliš chladná a mokrá, a tak se zvedli a jeli zas dál.

Rychle sklouzli do vřelých důvěrností svého mládí. Merthin ji vždy dokázal rozesmát a ona potřebovala nějaké rozptýlení, když jí každý den ve špitálu umírají lidé. Brzy se na Bessii přestala hněvat.

Jeli cestou, po které se kingsbridgeští mniši ubírali po staletí, a na noc se zastavili na obvyklém místě vpůli cesty – v krčmě U Červené krávy a v městečku Lordsborough. K večeři si dali pečené hovězí a silné pivo.

Touto dobou už Caris po Merthinovi toužila. Posledních deset let jako by jí vymizelo z paměti a ona prahla po tom, aby ho mohla sevřít v náručí a milovat se s ním tak, jak to dělávali. Jenže nebylo jí to přáno. U Červené krávy byly dvě nocležny, jedna pro muže a jedna pro ženy – bezpochyby proto si mniši krčmu oblíbili. Caris a Merthin se na podestě rozloučili a Caris ulehla a nespala. Naslouchala chrápání manželky nějakého rytíře a sípání staré kořenářky; sáhla si mezi stehna a litovala, že ta ruka není Merthinova.

Probudila se unavená a sklíčená a ovesnou kaši posnídala zcela bezmyšlenkovitě. Merthin však byl tak šťastný, že je s ní, že se jí nálada brzy zlepšila. Když vyjeli z Lordsborough, bavili se a smáli stejně vesele jako předchozího dne.

Druhý den cesta vedla hustými lesy a za celé dopoledne nespatřili ani živáčka. Jejich rozhovor byl ještě důvěrnější. Caris se dozvěděla víc o jeho pobytu ve Florencii: jak se seznámil se Silvií a jaká Silvia byla. Caris se ho chtěla zeptat: Jaké to bylo milovat se s ní? Byla jiná než já. Jak? Udržela se však na uzdě, neboť cítila, že takové otázky by narušovaly Silviino soukromí, i když je už mrtvá. Přesto

mnohé vytušila z tónu Merthinova hlasu. Cítila, že byl v posteli se Silvií šťastný, i když s ní neměl tak vášnivý vztah jako s Caris.

Nezvykle dlouhá doba trávená v sedle způsobila, že Caris bolelo celé tělo. Byla proto ráda, že se zastavili na oběd a ona mohla seskočit z poníka. Když se najedli, sedli si na zem a zády se opřeli o kmen mohutného stromu, aby si odpočinuli a trochu strávili jídlo, než se vydají opět na cestu.

Caris přemýšlela o Godwynovi a o tom, co ji čeká ve Svatém Janu V lesích, když si náhle uvědomila, že se budou s Merthinem zakrátko milovat. Nedokázala si vysvětlit, jak to ví – dokonce se ani nedotýkali –, avšak ona o tom vůbec nepochybovala. Otočila se, pohlédla na něj a viděla, že to cítí i on. Smutně se na ni usmál a ona v jeho očích spatřila deset let naděje a lítosti, bolesti a slz.

Uchopil ji za ruku a políbil jí dlaň, potom přitiskl rty k hebké vnitřní straně zápěstí a zavřel oči. „Nahmatal jsem ti tep," řekl tiše.

„Podle tepu toho moc nezjistíš," vydechla. „Budeš mě muset vyšetřit důkladněji."

Políbil ji na čelo, na víčka a na nos. „Doufám, že ti nebude vadit, když uvidím tvoje nahé tělo."

„Nedělej si starosti – v tomhle počasí se nesvléknu."

Oba se zahihňali.

Pokračoval: „Možná budeš tak laskavá a povytáhneš si roucho, abych mohl pokračovat s lékařskou prohlídkou."

Sáhla dolů a uchopila lem šatu. Na nohou měla punčochy, které jí sahaly až ke kolenům. Pomalu zvedala roucho a postupně odkrývala kotníky, holeně, kolena a bílou pleť stehen. Měla hravou náladu, ale kdesi vzadu v mysli jí blesklo, jestli si Merthin nevšimne změn, které jejímu tělu přivodilo posledních deset let. Zhubla, avšak zároveň se jí rozšířil zadek. Pleť neměla tak pružnou a hladkou jako dřív. Ani prsa nebyla tak pevná, jako bývala. Co si Merthin pomyslí? Potlačila obavy a pokračovala ve hře. „Bude to stačit – pro lékařskou prohlídku?"

„Ne tak úplně."

„Jenže já se obávám, že nemám spodní prádlo – takový přepych pro nás jeptišky prý není vhodný."

„My lékaři máme za povinnost být velmi důkladní – ať je nám to třeba sebevíc nepříjemné.“

„Ach, to je ale smůla,“ prohodila s úsměvem. „Tak dobrá, co se dá dělat.“ Pozorovala jeho obličej a pomalu vytahovala sukni až k pasu.

Zíral na její tělo a Caris viděla, že začíná přerývaně dýchat. „No ne,“ řekl. „To je moc závažný případ. Vlastně…“ Pohlédl jí do očí, polkl a dodal: „Já už o tom nemůžu žertovat.“

Objala ho, přitáhla ho k sobě, co nejpevněji ho sevřela a tiskla se k němu, jako by ho zachraňovala před utonutím. „Pojď se se mnou milovat, Merthine,“ zašeptala. „Teď hned, rychle.“

Převorství svatého Jana V lesích vypadalo v odpoledním světle klidně – což je bezpečné znamení, že něco není v přádku, pomyslela si Caris. Malý klášter byl odjakživa soběstačný, pokud jde o potraviny, a obklopovala ho pole vlhká od deště, která potřebovala zorat a vláčet bránami. Nikdo však nepracoval.

Když se dostali blíž, viděli, že na hřbitůvku vedle kostela je řada čerstvých hrobů. „Zdá se, že mor zřejmě zasáhl až sem,“ poznamenal Merthin.

Caris přikývla. „Godwynův zbabělý plán na únik tedy selhal.“ Nedokázala potlačit pocit pomstychtivého uspokojení.

Merthina napadlo: „Možná se obětí moru stal i on sám.“

Caris si uvědomila, že v to doufá, ale příliš se hanbila, než aby to vyslovila nahlas.

Objeli s Merthinem klášter až ke dvoru před stájemi. Vrata byla otevřená a volně vypuštění koně se pásli na loučce u rybníka. Neobjevil se však nikdo, kdo by návštěvníkům pomohl odsedlat.

Prošli prázdnými stájemi dovnitř. Vládlo tu strašidelné ticho a Caris přemýšlela, jestli nejsou všichni mniši mrtví. Nahlédli do pekárny se studenou pecí a do kuchyně, která – jak si Caris hned všimla – nebyla tak čistá, jak by měla. Jejich kroky se rozléhaly v chladné šedi křížové chodby. Když se pak blížili ke vchodu do kostela, narazili na bratra Thomase.

„Našli jste nás!“ zaradoval se. „Díky Bohu.“

Caris ho objala. Věděla, že ženská těla nepředstavují pro Thomase žádné pokušení. „Jsem ráda, že jsi naživu," usmála se.

„Onemocněl jsem a pak jsem se uzdravil," vysvětlil jí.

„Jen málokdo to přežije."

„Já vím."

„Pověz nám, co se stalo."

„Godwyn s Philemonem to naplánovali dobře," začal Thomas. „Téměř bez upozornění. Godwyn promluvil na schůzi kapituly a přečetl příběh Abrahama a Izáka, aby ukázal, že Bůh někdy po nás požaduje věci, které můžou vypadat jako špatné. Potom nám oznámil, že téže noci odcházíme. Většina mnichů byla ráda, že se dostanou pryč od moru, a těm, kdo měli pochybnosti, Godwyn připomněl slib poslušnosti."

Caris přikývla. „Umím si to představit. Není těžké uposlechnout příkazy, když se tak dobře shodují s tvým vlastním zájmem."

„Nejsem na sebe hrdý."

Caris se dotkla pahýlu jeho levé paže. „To nebyla žádná výčitka, Thomasi."

Merthin se podivil: „Stejně mě překvapuje, že nikdo nevyzradil cíl cesty."

„Protože nám Godwyn neřekl, kam jdeme. Většina z nás to nevěděla dokonce ani po příchodu sem – museli jsme se ptát místních mnichů, kde vlastně jsme."

„Jenže mor vás dostihl."

„Viděli jste hřbitov. Jsou tam všichni mniši ze Svatého Jana kromě převora Saula, ten je pohřbený v kostele. Téměř všichni muži z Kingsbridge jsou mrtví. Několik jich uteklo, když tady nemoc propukla – Bůh ví, jak to s nimi dopadlo."

Caris si vzpomněla, že Thomas měl vždy blízký vztah s jedním z mnichů, milým mužem o pár let mladším než on. Váhavě se zeptala: „A bratr Matthias?"

„Mrtev," odpověděl stroze Thomas. Potom mu vyhrkly slzy a on se v rozpacích odvrátil.

Caris mu položila ruku na rameno. „Je mi to moc líto."

„Tolik lidí utrpělo bolestnou ztrátu," řekl.

Caris usoudila, že bude vhodnější o Matthiasovi již nemluvit. „A co Godwyn s Philemonem?“

„Philemon utekl. Godwyn je naživu a v pořádku – nedostal to.“

„Mám pro Godwyna vzkaz od biskupa.“

„Dokážu si ho představit.“

„Měl bys mě raději k němu zavést.“

„Je v kostele. Udělal si lůžko v postranní kapli. Je přesvědčený, že právě proto neonemocněl. Pojďte se mnou.“

Prošli křížovou chodbou a vstoupili do kostelíka. Bylo to tu cítit spíš jako v dormitáři. Nástěnná malba posledního soudu na východní stěně sem nyní zapadala s chmurnou patřičností. Loď byla poházená slámou a přikrývkami, jako by tu spal dav lidí; avšak jediný, koho tu spatřili, byl Godwyn. Ležel tváří na špinavé podlaze před oltářem, ruce rozpažené. Chvíli si myslela, že je mrtvý, pak si uvědomila, že to je výraz vrcholného pokání.

Thomas promluvil: „Máš tu návštěvníky, otče převore.“

Godwyn zůstal ležet. Caris by normálně předpokládala, že to hraje, ale cosi na jeho nehybnosti ji přimělo k úvaze, že Godwyn upřímně usiluje o odpuštění.

Potom se pomalu postavil a otočil.

Caris viděla, že je bledý a hubený a vypadá unaveně a úzkostně.

„Ty,“ řekl.

„Byl jsi odhalen, Godwyne,“ oslovila ho Caris. Nehodlala mu říkat otče. Je to ničema a ona ho chytila. Pocítila hluboké uspokojení.

Dodal: „Předpokládám, že mě prozradil Nepolapitelnej Tam.“

Myslí mu to pořád stejně dobře jako vždy, všimla si Caris. „Pokoušel ses uniknout spravedlnosti, ale nepovedlo se ti to.“

„Nemám se od spravedlnosti čeho bát,“ namítl vzdorně. „Sem jsem přišel s nadějí, že zachráním životy svých mnichů. Chybou bylo, že jsem odešel příliš pozdě.“

„Nevinný člověk se nevykrádá pod rouškou tmy.“

„Musel jsem udržet cíl cesty v tajnosti. Dovolit každému, aby nás následoval, by zhatilo smysl našeho odchodu.“

„Nemusel jsi krást katedrální klenoty.“

„Neukradl jsem je. Vzal jsem je do úschovy. Až to bude bezpečné, vrátím je na jejich místo.“

„Proč jsi tedy nikomu neřekl, že je odnášíš?“

„Ale já jsem to řekl. Napsal jsem biskupovi Henrimu. On můj dopis nedostal?“

Caris pocítila rostoucí zděšení. Přece se z toho Godwyn nemůže vykroutit? „Ovšemže ne,“ odpověděla. „Žádný dopis nedošel a já jsem přesvědčená, žes ani žádný nenapsal.“

„Posel možná zemřel na mor dřív, než ho stihl doručit.“

„A jak se jmenoval tenhle zmizelý posel?“

„Nikdy jsem to nevěděl. Toho muže najal Philemon.“

„A Philemon tady není – jak výhodné!“ poznamenala jízlivě. „Můžeš ostatně vykládat, co chceš, ale biskup Henri tě viní z krádeže katedrálních cenností a posílá mě sem, abych si vyžádala jejich vrácení. Mám dopis, který ti přikazuje, abys mi okamžitě všechno předal.“

„To nebude zapotřebí. Sám mu to přinesu.“

„Biskup ti přikazuje udělat něco jiného.“

„Soudcem toho, co je nejlepší, budu já.“

„Tvoje odmítnutí je důkazem krádeže.“

„Jsem si jistý, že dokážu biskupa Henriho přesvědčit, aby se na vše díval jinak.“

Potíž je v tom, pomyslela si zoufale Caris, že to Godwyn skutečně dokázat může. Umí vystupovat velmi přesvědčivě a Henri, stejně jako většina biskupů, se raději otevřené srážce vyhne, kdykoli je to jen trochu možné. Měla pocit, jako by jí vítězství proklouzávalo mezi prsty.

Godwyn zase cítil, že jí ukázal zač je toho loket, a spokojeně se pousmál. To ji rozzuřilo, jenže už nebylo co dodat. Nyní se může pouze vrátit a biskupovi Henrimu povědět, co se stalo.

Skoro tomu nemohla uvěřit. To se Godwyn skutečně vrátí do Kingsbridge a znovu zaujme postavení převora? Jak by vůbec mohl v kingsbridgeské katedrále pohlédnout někomu do očí? Po tom, jak poškodil převorství, město i církev? I kdyby ho biskup přijal, lidé z města by se snad vzbouřili, nebo ne? Vyhlídky to byly strašlivé, ale staly se už i podivnější věci. Cožpak není žádná spravedlnost?

Upřeně se na něj zadívala. Tušila, že jeho vítěznému výrazu odpovídá výraz porážky v její tváři.

Pak spatřila něco, co opět obrátilo kartu.

Na Godwynově horním rtu, těsně pod levou nosní dírkou, se objevil pramínek krve.

Příštího rána Godwyn nevstal z lůžka.

Caris si nasadila plátěnou roušku a ošetřovala ho. Omývala mu obličej růžovou vodou a podávala mu ředěné víno, kdykoli žádal o pití. Pokaždé, když se ho dotkla, omyla si ruce v octu.

Kromě Godwyna a Thomase žili už jen dva další mniši, oba kingsbridgeští novicové. I oni umírali na mor. Přivedla je proto z dormitáře dolů, aby ulehli v kostele, a starala se o ně stejně dobře. Šerou lodí poletovala od jednoho umírajícího muže k druhému jako stín.

Zeptala se Godwyna, kde jsou katedrální cennosti, ale on to odmítl prozradit.

Merthin s Thomasem prohledávali převorství. První místo, kde pátrali, bylo pod oltářem. Podle zkypřené zeminy poznali, že tu bylo něco zcela nedávno zakopáno. Když však vykopali jámu – Thomas kopal jednou rukou překvapivě dobře –, nenašli nic. Pokud tu někdo něco zakopal, už to odtud zase vyzvedl.

Prohledali každou prázdnou místnost v pustém klášteře a dokonce nahlédli i do studené pece v pekárně a do vyschlých pivovarských nádrží, ale neobjevili žádné klenoty, ostatky ani listiny.

Thomas po první noci v tichosti vyklidil dormitář – aniž byl požádán – a nechal tam Merthina s Caris spát samotné. Neučinil žádnou poznámku, nic nenaznačil ani mrknutím oka. Vděční za jeho tichý souhlas se stulili pod hromadou přikrývek a milovali se. Potom Caris zůstala ležet s otevřenýma očima. Kdesi na střeše se usadila sova a Caris slyšela její noční houkání, občas i zavřísknutí nějakého malého živočicha, který jí uvízl v pařátech. Napadlo ji, jestli neotěhotní. Nechtěla se vzdát svého poslání – ale nedokázala odolat pokušení ležet v Merthinově náručí. A tak prostě odmítla myslet na budoucnost.

Třetího dne, když Caris, Merthin a Thomas obědvali v refektáři, Thomas navrhl: „Až tě Godwyn požádá o pití, odmítni mu ho dát, dokud ti neřekne, kam ty cennosti ukryl.“

Caris přemýšlela. Bylo by to naprosto oprávněné. Jenže by se to zároveň blížilo mučení. „To nemůžu udělat," zavrtěla hlavou. „Vím, že si to zaslouží, ale udělat to přesto nemůžu. Jestliže tě nemocný požádá o pití, musíš mu ho dát. To je důležitější než všechny klenoty křesťanského světa."

„Žádný soucit mu nedlužíš – on ho vůči tobě nikdy neprojevil."

„Změnila jsem kostel ve špitál, ale nedopustím, aby se z něj stala mučírna."

Thomas vypadal, jako by se chtěl přít dál, ale Merthin ho od toho odradil zavrtěním hlavy. „Vzpomínej, Thomasi," vyzval ho. „Kdy jsi ty věci viděl naposled?"

„V tu noc, kdy jsme sem dorazili," odpověděl Thomas. „Byly v kožených vacích a v truhlicích na několika koních. Z koní se to složilo ve stejnou dobu jako všechno ostatní a myslím, že všechno pak odnesli do kostela."

„A co se s tím stalo potom?"

„Už jsem to nikdy neviděl. Ale po večerní bohoslužbě, když jsme všichni šli večeřet, všiml jsem si, že Godwyn zůstal s Philemonem a ještě dvěma dalšími mnichy – Juleyem a Johnem – v kostele."

Caris prohodila: „Nech mě hádat: Juley i John byli oba mladí a silní."

„Ano."

Merthin usoudil: „To znamená, že tehdy asi zakopali cennosti pod oltář. Proč je ale znovu vykopali?"

„Muselo se to stát v době, kdy v kostele nikdo nebyl, a tím si mohli být jisti pouze v době jídla."

„Byli nepřítomni i při jiných jídlech?"

„Nejspíš několikrát. Godwyn s Philemonem se vždycky chovali, jako by pro ně žádná pravidla neplatila. Jídla i bohoslužby vynechávali tak často, že si jednotlivé případy ani nepamatuju."

Caris se zeptala: „Nevzpomínáš si, jestli Juley s Johnem chyběli ještě někdy? Godwyn s Philemonem asi potřebovali opět pomoc."

„Ne nutně," upozornil ji Merthin. „Vykopat znovu zeminu, která už byla jednou zkypřená, je mnohem snadnější. Godwynovi je čtyřicet tři a Philemonovi teprve třicet čtyři. Pokud by skutečně chtěli, dokázali by to bez cizí pomoci."

Té noci začal Godwyn blouznit. Chvílemi jako by citoval z bible, chvílemi kázal a jindy se zase omlouval. Caris mu nějakou dobu naslouchala a doufala, že jí poskytne nějaké vodítko. „Padl, padl veliký Babylon, který opojil všechny národy svým smilstvím a dal jim pít z poháru hněvu. A rozpoutaly se blesky, hřmění a burácení. A bohatí kupci budou plakat a naříkat. Kajte se, ach, kajte se, všichni, kdo jste smilnili s Matkou všeho smilstva! Všechno bylo učiněno za vyšším účelem, všechno bylo učiněno pro slávu Boží, neboť cíl ospravedlňuje prostředky. Dejte mi napít, pro lásku Boží!“ Apokalyptický tón jeho deliria byl patrně určen nástěnnou malbou znázorňující muka pekelná.

Caris mu přidržela hrnek u úst. „Kde jsou katedrální cennosti, Godwyne?“

„Spatřil jsem sedm zlatých svícnů zdobených perlami a drahokamy, všechny zabalené v jemném plátně, purpuru a šarlatu. Tu spatřil jsem ženu sedící na dravé šelmě nachové barvy, plné rouhavých jmen, o sedmi hlavách a deseti rozích.“ Kostelní prostor zněl ozvěnou jeho tirády.

Příštího dne zemřeli oba novicové. Odpoledne je Thomas s Merthinem pochovali na hřbitově severně od převorství. Byl chladný deštivý den, oni se však při kopání potili námahou. Thomas vykonal smuteční obřad. Caris s Merthinem stáli u hrobu. Když se všechno rozpadá, rituály pomáhají udržovat zdání normálnosti. Kolem nich se nacházely hroby všech ostatních mnichů kromě Godwyna a Saula. Saulovo tělo leželo pod malou kaplí v kostele, což je pocta vyhrazená vysoce váženým převorům.

Caris se potom vrátila do kostela a zahleděla se na Saulův hrob v kapli. Tato část kostela byla vydlážděna kamenem. Aby bylo možné vykopat Saulův hrob, museli zřejmě dlažbu odstranit. Když kamenné desky opět položili zpátky, jednu z nich vyleštili a označili nápisem.

S Godwynem blouznícím v koutě o sedmihlavých šelmách se Caris nedokázala dobře soustředit.

Merthin si povšiml jejího zamyšleného výrazu a sledoval její pohled. Okamžitě vytušil, na co myslí. Zděšeně zvolal: „Přece Godwyn neschoval ty věci do rakve Saula Bělohlava!“

„Je těžké si představit, že by mniši znesvětili hrobku,“ řekla. „Na druhou stranu by cennosti nemusely opustit kostel.“

Thomas připomněl: „Saul zemřel týden před vaším příchodem. Philemon zmizel dva dni poté.“

„Philemon tedy mohl pomoct Godwynovi hrob vykopat.“

„Ano.“

Dívali se jeden na druhého a snažili se nevnímat Godwynovo bláznivé mumlání.

„Je jen jeden způsob jak to zjistit,“ konstatoval Merthin.

Merthin s Thomasem popadli dřevěné lopaty. Zvedli pamětní desku a dlažbu kolem ní a začali kopat.

Thomas pracoval jednou rukou. Dobrou paží strčil lopatu do země, naklonil ji, pak sjel rukou po násadě až dolů a lopatu zvedl. Po letech měl pravou paži v důsledku tohoto postupu velmi svalnatou.

Trvalo to nicméně dlouho. Mnoho hrobů bylo nyní mělkých, avšak pro převora Saula vykopali řádný hrob do hloubky šesti stop. Venku padla noc a Caris opatřila svíčky. V mihotavém světle se zdálo, že se ďáblové na nástěnné malbě pohybují.

Thomas i Merthin stáli v jámě a hlavy měli na úrovni podlahy, když Merthin upozornil: „Počkej. Tady něco je.“

Caris spatřila zablácenou bílou tkaninu, která vypadala jako naolejované plátno, které se někdy používalo na rubáše. „Našli jste tu mrtvolu,“ usoudila.

Thomas se podivil: „Ale kde je rakev?“

„Byl pohřben v rakvi?“ Rakve byly jen pro elitu, chudí lidé se pohřbívali v rubáši.

Thomas přisvědčil: „Saul byl pohřben v rakvi – viděl jsem to. Tady uprostřed lesů je spousta dřeva. Do rakví ukládali všechny mnichy, dokud neonemocněl bratr Silas – byl truhlář.“

„Počkej,“ zadržel ho Merthin. Zarazil lopatu do země u nohou rubáše a nabranou zem vyhodil. Potom lopatou poťukal a Caris uslyšela tupý zvuk dřeva na dřevu. „Rakev je tady vespod,“ oznámil.

Thomas se podivil: „Jak se ta mrtvola dostala ven?“

Caris pocítila záchvěv strachu.

Godwyn v koutě zvýšil hlas: „A bude mučen ohněm a sírou před svatými anděly a jeho muka neuhasnou na věky věků.“

Thomas se obrátil na Caris: „Nemůžeš ho nějak umlčet?“

„Žádný lék u sebe nemám.“

Merthin je uklidňoval: „Nic nadpřirozeného na tom není. Řekl bych, že Godwyn s Philemonem tělo vytáhli – a ukradené cennosti nacpali do rakve.“

Thomas se opět vzpamatoval. „Takže bychom se měli do rakve podívat.“

Nejprve museli vytáhnout mrtvolu v rubáši. Merthin s Thomasem se sehnuli, popadli ji pod rameny a pod koleny a zvedli ji. Když ji měli ve výšce ramen, jediné, co mohli udělat, bylo hodit ji na podlahu. Mrtvola dopadla se žuchnutím. Bázlivě na sebe pohlédli. I Caris, která příliš nevěřila na to, co se říká o světě duchů, jejich počínání vystrašilo a znepokojeně se ohlížela přes rameno do tmavých koutů kostela.

Merthin očistil víko rakve od zeminy a Thomas mezitím odběhl pro železnou tyč. Potom víko rakve nadzvedli.

Caris přidržela nad hrobem dvě svíčky, aby lépe viděli.

V rakvi ležela další mrtvola v rubáši.

Thomas zvolal: „To je ale divné!“ Hlas se mu zřetelně chvěl.

„Pojďme rozumně uvažovat,“ navrhl Merthin. Jeho hlas zněl klidně a rozvážně, ovšem Caris – která ho znala neobyčejně dobře – poznala, že tato vyrovnanost ho stojí velké úsilí. „Kdo je v té rakvi?“ položil otázku. „Pojďme se podívat.“

Sklonil se, popadl rubáš oběma rukama a roztrhl ho ve švu u hlavy. Mrtvola byla už týden stará a ošklivě páchla, ale přesto se v chladné zemi pod nevytápěným kostelem ještě příliš nerozložila. Ani v mihotavém světle Carisiných svíček nebylo o totožnosti mrtvého pochybností: hlavu lemovaly výrazně popelavě plavé vlasy.

Thomas vydechl: „To je Saul Bělohlav.“

„Ve své rakvi,“ přisvědčil Merthin.

Caris nechápala: „Tak co ta druhá mrtvola?“

Merthin přikryl Saulovu plavovlasou hlavu rubášem a znovu přiklopil víko rakve.

Caris přiklekla ke druhé mrtvole. Přicházela do styku s mnoha mrtvými, ale z hrobu ještě nikdy nikoho nevytáhla, a tak se jí ruce třásly. Přesto rubáš otevřela a odkryla obličej. K její hrůze oči byly

otevřené a zdálo se, že se dívají. Přinutila se, aby studená víčka zavřela.

Byl to velký mladý mnich, kterého neznala. Thomas si stoupl na špičky, vykoukl z hrobu a řekl: „To je bratr Jonquil. Zemřel den po převoru Saulovi.“

Caris se zeptala: „A byl pohřben…?“

„Na hřbitově… aspoň jsme si to všichni mysleli.“

„V rakvi?“

„Ano.“

„Až na to, že je tady.“

„Jeho rakev byla těžká,“ vzpomínal Thomas. „Pomáhal jsem ji nést…“

Merthin se zamyslel: „Je mi jasné, co se stalo. Jonquil ležel před pohřbem v rakvi tady v kostele. Zatímco ostatní mniši byli u jídla, Godwyn s Philemonem rakev otevřeli a mrtvolu vytáhli. Vykopali Saulův hrob a Jonquila hodili na Saulovu rakev. Hrob opět zakryli. Potom vložili katedrální cennosti do Jonquilovy rakve a znovu ji zavřeli.“

Thomas řekl: „Musíme tedy vykopat Jonquilův hrob.“

Caris letmo pohlédla nahoru do kostelních oken. Byla temná. Zatímco otevírali Saulův hrob, padla noc. „Mohli bychom to nechat na ráno,“ navrhla.

Oba muži dlouho mlčeli, pak promluvil Thomas: „Pojďme to vyřídit hned.“

Caris šla do kuchyně, z hromady dříví na topení vzala dvě polena, zapálila je v ohništi a pak se vrátila do kostela.

Když všichni tři vycházeli ven, slyšeli, jak Godwyn vykřikuje: „A v lisu plném vína trestajícího hněvu Boha byly hrozny stlačeny a vytékající krev dosahovala až po uzdy koní.“

Caris se zachvěla. Byl to úděsný výjev ze Zjevení svatého Jana a znechucená Caris se ho snažila pustit z hlavy.

V červenavém světle pochodní se rychle vydali ke hřbitovu. Caris se ulevilo, že se ocitla daleko od té nástěnné malby a mimo doslech Godwynova bláznivého blouznění. Vyhledali Jonquilův náhrobní kámen a začali hrob vykopávat.

Oba muži už předtím vykopali dva hroby pro novice a překopali hrob Saulův. Toto byl již jejich čtvrtý hrob od doby oběda. Merthin vypadal unaveně a Thomas se silně potil. Oba však pracovali houževnatě. Jáma se pomalu prohlubovala a hromada země vedle ní rostla. Nakonec lopata narazila na dřevo.

Caris podala Merthinovi páčidlo, pak poklekla na okraj jámy a přidržela obě pochodně. Merthin vypáčil víko rakve a vyhodil ho z hrobu.

V rakvi žádná mrtvola neležela.

Místo ní tu byly nacpané vaky a krabice. Merthin otevřel kožený vak a vytáhl krucifix zdobený drahokamy. „Aleluja," zvolal unaveně.

Thomas otevřel jednu truhlici plnou pergamenových svitků, namačkaných jeden ke druhému jako ryby v bedně.

Caris cítila, jak jí z ramen padá tíže starostí. Dostala zpátky listiny ženského kláštera.

Thomas strčil ruku do dalšího vaku. Když viděl, že drží lebku, ustrašeně vykřikl a pustil ji na zem.

„Svatý Adolphus," poznamenal věcně Merthin. „Poutníci urazí stovky mil, aby se dotkli truhlice s jeho ostatky." Zvedl lebku. „Máme štěstí," dodal a vložil ji zpátky do vaku.

„Smím něco navrhnout?" zeptala se Caris. „Musíme tohle všechno dopravit zpátky do Kingsbridge na nějaké káře. Co kdybychom to nechali v rakvi? Je to už zabalené a rakev může odradit zloděje."

„To je dobrý nápad," souhlasil Merthin. „Jen tu rakev vytáhneme z hrobu."

Thomas se vrátil do kláštera, přinesl provazy a s jejich pomocí rakev vyzvedli z jámy. Víko znovu upevnili, potom uvázali provazy kolem rakve, aby ji odvlekli po zemi do kostela.

Sotva vykročili, uslyšeli výkřik.

Caris vyjekla strachy.

Pohlédli ke kostelu. Přibíhala k nim jakási postava s vytřeštěnýma očima a krvácející z úst. Caris zažila chvilku naprosté hrůzy, kdy náhle uvěřila všem těm bláznivým pověrám, které kdy slyšela o duchách. Potom si uvědomila, že se dívá na Godwyna. Nějak našel

sílu, aby vstal ze smrtelného lože. Vyklopýtal z kostela, spatřil pochodně a nyní se k nim ve svém šílenství rozeběhl.

Pozorovali ho jako přimražení.

Zastavil se, podíval se na rakev, pak na prázdný hrob a Caris v mihotavém světle pochodní spatřila v rozšklebené tváři záblesk pochopení.

Pak se zdálo, že ztratil sílu a zhroutil se. Padl na hromadu země vedle Jonquilova prázdného hrobu a skutálel se z ní do jámy.

Všichni přistoupili blíž a pohlédli do hrobu.

Godwyn v něm ležel na zádech a díval se na ně otevřenýma, nevidoucíma očima.

66

Jakmile se Caris vrátila do Kingsbridge, rozhodla se znovu odjet.

Svatý Jan V lesích v její představě nebyl hřbitov, ani mrtvoly, které Merthin s Thomasem vykopali, ale úhledná, nikým neobdělávaná pole. Cestou domů, s Merthinem po boku a s Thomasem, který je následoval s povozem, viděla spoustu země ve stejném stavu a bylo jí zřejmé, že nastanou těžké časy.

Mniši a jeptišky získávali většinu příjmů z pachtovného. Poddaní pěstovali obilí a chovali dobytek na pozemcích převorství, a místo aby platili rytíři nebo hraběti, platili převorovi nebo převorce. Obvykle přinášeli pro katedrálu část toho, co se jim urodilo – tucet pytlů mouky, tři ovce, tele, káru cibule –, avšak nyní většinou platili penězi.

Jestliže na půdě nikdo nepracuje, je zřejmé, že nebude zaplaceno ani žádné pachtovné. A co potom budou jeptišky jíst?

Katedrální cennosti, peníze a listiny, které dopravila zpátky ze Svatého Jana V lesích, byly bezpečně uloženy do nové, tajné pokladnice. Vybudování pokladnice na takovém místě, kde by ji nebylo snadné najít, zadala matka Cecilia staviteli Jeremiahovi. Našly se všechny cennosti kromě jedné, zlatého svícnu věnovaného cechem svíčkařů, který zastupoval kingsbridgeské výrobce voskových svíček. Tento svícen zmizel.

Caris při nedělní bohoslužbě vítězně všem ukázala zachráněné ostatky svatého Adolpha. Thomasovi svěřila na starost chlapce v sirotčinci – někteří byli natolik velcí, že potřebovali pevnou mužskou ruku. Ona sama se přestěhovala do převorova paláce a s potěšením si představovala, jak by zesnulého Godwyna zděsilo, že tam bydlí žena. Potom, jakmile se vypořádala se všemi těmito drobnějšími záležitostmi, vyrazila do Outhenby.

Úrodné údolí řeky Outhen bylo vzdálené jeden den cesty od Kingsbridge. Před sto lety ho jeptiškám věnoval jistý prostopášný starý rytíř, který tak činil poslední pokus jak získat odpuštění celoživotních hříchů. Podél toku řeky Outhen se v odstupech nacházelo pět vesnic. Po obou březích se až do nižších svahů okolních kopců rozkládala pole.

Pole byla rozdělena na menší části přidělené různým rodinám. Jak se Caris obávala, rozsáhlé plochy půdy nikdo neobdělával. Mor všechno změnil, ale nikdo neměl dost rozumu – nebo možná dost odvahy –, aby s ohledem na nové okolnosti přeorganizoval způsob hospodaření. Caris to bude muset udělat sama. Měla hrubou představu, co je asi zapotřebí, a nyní postupně přemýšlela o podrobnostech.

Byla tu s ní sestra Joan, mladá jeptiška, která teprve nedávno ukončila noviciát. Joan byla bystrá dívka a Caris si v ní připomínala sebe samu před deseti lety – nikoli vzhledem, neboť Joan byla černovlasá a modrooká, ale pochybovačnou myslí a ráznou skepsí.

Jely do Outhenby, největší z těchto vesnic. Ve velkém dřevěném domě vedle kostela tam žil šafář Will, který měl na starosti celé údolí. Doma nebyl, ale našly ho na nejvzdálenějším poli, kde sil oves. Byl to velký, zvolna se pohybující muž. Další pruh pole ležel ladem, vyrážel na něm pýr a další plevel, který spásalo pár ovcí.

Will Šafář navštěvoval převorství několikrát do roka, obvykle přinášel pachtovné z vesnic, a tak Caris znal. Nyní ho však znepokojilo, že se s ní setkává na vlastní půdě. „Sestro Caris!“ zvolal, sotva ji poznal. „Co tě sem přivádí?“

„Jsem teď matka Caris, Wille, a přišla jsem se ujistit, že se na půdě jeptišek řádně hospodaří.“

„Aha.“ Zavrtěl hlavou. „Jak vidíš, děláme, co je v našich silách, ale přišli jsme o tolik lidí, že to je hodně, hodně těžký.“

Šafáři vždycky říkají, že doba je těžká – ovšem v tomto případě to byla pravda.

Caris seskočila z koně. „Pojď mi to tu ukázat a povídej mi o tom.“ Na mírné stráni o pár set yardů dál spatřila rolníka orajícího se spřežením osmi volů. Muž dobytčata zarazil a zvědavě se na ni zahleděl. Zamířila tedy k němu.

Will se začal vzpamatovávat. Za chůze prohodil: „Boží žena, jako jsi ty, o obdělávání půdy samozřejmě nemůže moc vědět. Já se ti ale pokusím některý fajnovosti vysvětlit.“

„Když budeš tak laskavý.“ Byla zvyklá, že muži jako Will mívají sklon chovat se k ní blahosklonně. Naučila se, že nejlepší je nevzdorovat a ukolébat je do falešného pocitu bezpečí. Tímto způsobem se vždy dozvěděla víc. „O kolik lidí vás mor připravil?“

„Hm, o moc.“

„O kolik?“

„Tak to máme: William Jones a jeho oba synové, potom Richard Tesař a jeho manželka –“

„Nepotřebuju znát jejich jména,“ přerušila ho a ovládla svou podrážděnost. „Kolik lidí, jen tak odhadem?“

„To musím přemejšlet.“

Došli k pluhu. Vést volské osmispřeží vyžaduje značnou zručnost a oráči často patřili k bystřejším vesničanům. Caris mladíka oslovila. „Kolik lidí z údolí zemřelo na mor?“

„Řekl bych asi dvě stě.“

Caris si ho pozorně prohlédla. Byl malý, avšak svalnatý, a měl rozcuchaný plavý vous. Tvářil se velice sebevědomě, jak to mladíci často dělávají. „Kdo jsi?“ zeptala se.

„Jmenuju se Harry a můj otec byl Richard, svatá sestro.“

„Já jsem matka Caris. Jak jsi přišel na to číslo dvě stě?“

„Podle mejch propočtů máme dvaačtyřicet mrtvejch tady v Outhenby. V Ham a Shortacre to je stejně zlý, což je dohromady sto dvacet. Longwateru se to úplně vyhnulo, ale v Oldchurch umřeli až na starýho Rogera Bretona úplně všichni, to znamená osmdesát lidí. Dohromady to je dvě stě.“

Obrátila se k Willovi. „Z kolika lidí v celém údolí?“

„Hm, hm, kolikpak jenom…“

Harry Oráč mu pomohl: „Před morem tu žilo skoro tisíc lidí.“

Will hned připomněl: „Proto vidíš, jak na svým poli sám seju. Měli by to dělat nádeníci, jenže žádný nemám. Všichni umřeli.“

Harry dodal: „Nebo odešli jinam pracovat za vyšší mzdu.“

Caris ožila. „Kdo nabízí vyšší mzdu?“

„Některý bohatší rolníci v sousedním údolí,“ odpověděl pobouřeně Will. „Šlechta platí penci denně, a to dostávali nádeníci odjakživa a taky by napořád dostávat měli. Jenomže některý lidi si myslej, že si můžou dělat, co se jim zachce.“

„Ovšem předpokládám, že ti mají zaseto,“ poznamenala Caris.

„Ale jsou věci správný a špatný, matko Caris,“ namítl Will.

Caris ukázala na úhor, kde se pásly ovce. „A co tahle půda. Proč není zoraná?“

Will jí vysvětlil: „To pole patřilo Williamu Jonesovi. Umřel, jeho synové taky a manželka šla žít k sestře do Shiringu.“

„Hledal jsi nového nájemce?“

„Nemůžu žádnýho sehnat, matko.“

Harry se opět vmísil. „Za starejch podmínek žádnýho nájemce stejně neseženeš.“

Will ho probodl pohledem, ale Caris se zeptala: „Jak to myslíš?“

„Víš, ceny klesly, i když je jaro, kdy je obilí obvykle drahý.“

Caris přikývla. Každý ví, že takhle to na trhu chodí: když je málo nakupujících, ceny klesají. „Ale lidi přece musejí z něčeho žít.“

„Nechtějí pěstovat pšenici, ječmen ani oves – jenže musejí pěstovat, co se jim nakáže, aspoň v našem údolí. A tak když si chce někdo pronajmout půdu, jde radši jinam.“

„A co dostane jinde?“

Will ho rozhněvaně zarazil: „Chtějí dělat, co se jim zachce.“

Harry odpověděl na Carisinu otázku. „Chtějí bejt svobodný nájemci, platit pachtovný penězma a ne dřít jako poddaný jeden den v tejdnu na panským. A chtějí pěstovat různý plodiny.“

„Které plodiny?“

„Konopí, len nebo jabka a hrušky – cokoli, o čem vědí, že to na trhu prodají. Třeba každej rok něco jinýho. Jenže to se v Outhenby nikdy nesmělo.“ Harry si zřejmě uvědomil, s kým mluví, a dodal:

„Nic proti tvýmu ctnostnýmu řádu, matko převorko, ani proti Willovi Šafářovi, kterej je poctivej člověk, jak všichni vědí.“

Caris pochopila, jak to je. Šafáři jsou vždycky konzervativní. Za dobrých časů na tom příliš nezáleží: staré způsoby postačují. Ovšem tohle je krizová doba.

Caris nasadila svůj nejautoritativnější výraz. „Dobrá, teď mě pozorně poslouchej, Wille, a já ti povím, co budeš dělat.“ Will vypadal poplašeně: myslel si, že se s ním Caris přišla poradit, nikoli mu přikazovat. „Zaprvé, přestaneš orat na stráních. To je pošetilé, když máme neobdělanou dobrou půdu.“

„Ale –“

„Buď zticha a poslouchej. Každému nájemci nabídni výměnu, akr za akr, dobré pozemky v údolí za pole na svazích.“

„A co pak budeme dělat s těma stráněma?“

„Přeměníme je na pastviny, ty nižší pro dobytek, vyšší pro ovce. Na to nepotřebuješ moc lidí, stačí pár chlapců na hlídání.“

„Hm,“ zabručel Will. Bylo zřejmé, že se chce přít, ale žádná námitka ho zrovna nenapadla.

Caris pokračovala: „Dále, veškerá půda dole v údolí, která pořád ještě nemá nájemce, bude poskytnuta jako svobodný pronájem za peníze každému, kdo se jí ujme.“ Svobodný pronájem znamenal, že nájemce není poddaný a nemusí pracovat na panském, ani nemusí dostávat svolení, aby se mohl oženit nebo postavit dům. Jeho jedinou povinností je platit pachtovné penězi.

„Popíráš starý zvyky.“

Ukázala na úhor. „Staré zvyky vedou k mrhání mou půdou. Máš jiný nápad, jak tomuhle zabránit?“

„Hm,“ zabručel opět Will a nastala dlouhá odmlka. Po chvíli mlčky zavrtěl hlavou.

„Zatřetí, nabídni mzdu dvě pence denně každému, kdo bude na půdě pracovat.“

„Dvě pence denně!“

Caris cítila, že nemůže spoléhat, že Will provede tyto změny rázně. Bude liknavý a bude si vymýšlet výmluvy. Obrátila se k sebevědomému oráči. Udělá z něj šiřitele svých reforem. „Harry, chci, abys v příštích týdnech navštívil všechny trhy v hrabství. Vysvětluj

lidem, že kdokoli se stěhuje, může se dobře uchytit v Outhenby. Pokud tam budou nádeníci, kteří hledají práci za dobrou mzdu, chci, aby přišli sem.“

Harry se zakřenil a přikývl, Will ale stále vypadal poněkud omráčeně.

„Chci, aby na veškeré téhle krásné půdě v létě zrála úroda,“ prohlásila. „Je to jasné?“

„Jo,“ přikývl Will. „Děkuju ti, matko převorko.“

Caris prošla se sestrou Joan všechny listiny a sepsala poznámky o datu a obsahu každé z nich. Rozhodla se, že je nechá opsat, jednu po druhé – s touto myšlenkou přišel Godwyn, ovšem ten pouze předstíral, že je nechá opsat, aby měl záminku, proč je jeptiškám odebrat. Bylo to však správné rozhodnutí. Čím více opisů bude existovat, tím bude obtížnější, aby některý cenný dokument zmizel.

Zaujala ji darovací listina datovaná roku 1327, která mnichům přiřkla velký statek nedaleko Lynnu v Norfolku. Dar byl učiněn za podmínky, že převorství přijme jako novice jistého rytíře jménem sir Thomas Langley.

Caris to vrátilo do dětství, ke dni, kdy se vydala s Merthinem, Ralphem a Gwendou do lesa a kdy viděli, jak Thomas utrpěl zranění, kvůli němuž přišel o paži.

Ukázala listinu Joan; ta pokrčila rameny a řekla: „Takový dar se obvykle dává, když se stane mnichem někdo z bohaté rodiny.“

„Podívej se ale, kdo je dárce.“

Joan se podívala znovu. „Královna Isabella!“ Isabella byla vdova po Eduardu II. A matka Eduarda III. „Jaký ta může mít na Kingsbridgi zájem?“

„Nebo na Thomasovi?“ dodala Caris.

Několik dní poté měla příležitost to zjistit. Do Kingsbridge se dostavil na pololetní návštěvu Andrew, šafář z lynnského statku. Andrew se narodil v Norfolku, bylo mu přes padesát a statek měl na starosti od chvíle, kdy byl věnován převorství. Nyní byl bělovlasý a zavalitý, což vedlo Caris k přesvědčení, že statek si navzdory moru vede dobře. Norfolk se nachází několik dní cesty od Kingsbridge, a proto statek platil své závazky převorství raději penězi, než aby sem

hnal dobytek či dovážel plodiny na povozech. Andrew přinášel peníze ve zlatých noblech, což byla nová mince v hodnotě třetiny libry s portrétem krále Eduarda stojícího na palubě lodi. Když Caris peníze přepočítala a předala je Joan k uložení do nové pokladnice, zeptala se Andrewa: „Nevíš, proč nám před čtyřiadvaceti lety královna Isabella tento statek darovala?“

K jejímu překvapení Andrewova růžová tvář zbledla. Několikrát se marně pokusil odpovědět a pak řekl: „Nepřísluší mi, abych se dotazoval po rozhodnutích Jejího Veličenstva.“

„Ne, to vskutku ne,“ přisvědčila Caris uklidňujícím tónem. „Jen mě zajímalo, jakou k tomu měla pohnutku.“

„Je to zbožná žena, která vykonala četné bohulibé činy.“

Jako je vražda manžela, pomyslela si Caris, avšak řekla: „Ovšem k tomu, aby jmenovala Thomase, musela mít nějaký důvod.“

„Jako stovky jiných lidí požádal královnu o laskavost a ona mu ve své dobrotě vyhověla, jak již to velké dámy někdy činí.“

„Obvykle když mají se žadatelem něco společného.“

„Ne, ne, jsem si jistý, že tu nic společného není.“

Jeho úzkost vyvolala v Caris přesvědčení, že lže. Byla si zároveň jistá, že jí pravdu neprozradí, a proto už téma dál nerozvíjela a poslala Andrewa na večeři do špitálu.

Příští den ráno ji v křížové chodbě zastavil bratr Thomas, jediný mnich, který v klášteře zůstal. Rozhněvaně na ni uhodil: „Proč jsi vyslýchala Andrewa z Lynnu?“

„Protože jsem byla zvědavá,“ odpověděla zaraženě.

„O co se snažíš?“

„Nesnažím se o nic.“ Jeho útočné chování ji urazilo, ale nechtěla se s ním hádat. Aby ulevila napětí, posadila se na zídku na kraji křížové chodby. Do nádvoří jasně svítilo jarní slunce. Přátelsky se zeptala: „Co to má znamenat?“

Thomas upjatě odpověděl otázkou: „Proč zkoumáš mou minulost?“

„Nic takového nedělám,“ ujistila ho. „Uklidni se. Procházím všechny listiny a nechávám je opsat. Narazila jsme na jednu, která mě zmátla.“

„Šťouráš se ve věcech, po kterých ti nic není.“

Naježila se. „Jsem kingsbridgeská převorka a zároveň zastupující převor – pro mě tu nic tajného není.“

„Jestliže začneš vyhrabávat ty staré záležitosti, budeš litovat, to ti zaručuju.“

Znělo to jako hrozba, ale Caris se rozhodla, že nepůjde do sporu. Zkusila to jinak. „Thomasi, myslela jsem, že jsme přátelé. Nemáš právo mi nic zakazovat a já jsem zklamaná, že ses o to vůbec pokusil. Ty mi nevěříš?“

„Nevíš, na co se ptáš.“

„Tak mi to objasni. Co má královna Isabella společného s tebou, se mnou a s Kingsbridgí?“

„Nic. Teď je to stará žena a žije v ústraní.“

„Je jí třiapadesát. Sesadila jednoho krále a kdyby se jí zachtělo, patrně by dokázala sesadit i dalšího. A má jakousi dlouho skrývanou spojitost s naším převorstvím, kterou jsi rozhodnutý přede mnou tajit.“

„Pro tvé vlastní dobro.“

Tato slova pominula. „Před dvaceti dvěma lety se tě někdo pokoušel zabít. Nebyla to tatáž osoba, která – když se jí nepodařilo tě odstranit – si tě koupila tím, že zařídila tvé přijetí do kláštera?“

„Andrew se vrací do Lynnu a poví Isabelle, že jsi kladla tyto otázky – uvědomuješ si to?“

„Proč by jí na tom mělo záležet? Proč se tě lidi tolik bojí, Thomasi?“

„Všechno bude zodpovězeno po mé smrti. Pak už na ničem z toho nebude záležet.“ Otočil se a odešel.

Zazněl zvon svolávající k polednímu jídlu. Hluboce zamyšlená Caris se vydala do převorova paláce. Godwynův kocour Arcibiskup seděl na prahu. Měřil si ji nasupeným pohledem a Caris ho odehnala. Toho dovnitř nepustí.

Zvykla si každý den obědvat s Merthinem. Převor podle tradice pravidelně obědval s cechmistrem, třebaže dělat to denně bylo zvláštní – ovšem zvláštní je celá doba. Takhle by každopádně aspoň zněla její výmluva, kdyby ji někdo kvůli tomu napadl. Nikdo to však neučinil. Oba zároveň dychtivě hledali další výmluvu, aby se mohli

vydat na nějakou cestu a trávit tak společně čas bez přítomnosti druhých.

Přišel celý zablácený ze svého staveniště na ostrově Malomocných. Už na ni přestal naléhat, aby požádala o zproštění slibu a odešla z kláštera. Zdálo se, že je aspoň pro tuto chvíli spokojený, že ji denně vidí. Doufal, že v budoucnu nadejdou ještě důvěrnější příležitosti.

Sluha jim přinesl dušenou šunku se zimní zeleninou. Když odešel, Caris pověděla Merthinovi o darovací listině a Thomasově reakci. „On zná nějaké tajemství, které by mohlo uškodit staré královně, kdyby se dostalo na veřejnost."

„Myslím, že máš pravdu," přisvědčil zamyšleně Merthin.

„Když jsem tenkrát o dni Všech svatých roku 1327 utekla, on tě chytil, že ano?"

„Ano. Musel jsem mu pomoct zakopat nějaký dopis a přísahat, že to zachovám v tajnosti – dokud nezemře. Potom to mám vykopat a předat kterémukoli knězi."

„Mně řekl, že všechny moje otázky budou zodpovězeny po jeho smrti."

„Myslím, že ten dopis je hrozba, která odstrašuje jeho nepřátele. Určitě vědí, že až Thomas zemře, obsah dopisu vyjde najevo. Proto se ho bojí zabít – dokonce zajistili, aby zůstal naživu a v dobrých podmínkách, a proto mu pomohli stát se mnichem."

„Může na tom pořád ještě záležet?"

„Deset let poté, co jsme jeho dopis zakopali, jsem mu řekl, že jsem to tajemství nikomu neprozradil, a on odpověděl: ‚Kdybys to udělal, byl bys mrtvý.' To mě vyděsilo víc než ta přísaha."

„Matka Cecilia mi řekla, že Eduard II. nezemřel přirozenou smrtí."

„Od koho by se mohla dozvědět něco takového?"

„Od mého strýce Anthonyho. Předpokládám tedy, že tajemství se týká toho, že královna Isabella nechala svého manžela zavraždit."

„To si stejně myslí polovina lidí v zemi. Ovšem kdyby byl nějaký důkaz… Neříkala Cecilia, jakou smrtí sešel?"

Caris usilovně vzpomínala. „Ne. Teď když o tom přemýšlím, tak si uvědomuju, že řekla: ‚Starý král nezemřel při pádu.‘ Zeptala jsem se jí, jestli ho zavraždili, ale zemřela, dřív než mohla odpovědět.“

„Z jakého jiného důvodu by se ale dávala rozšířit falešná historka o jeho smrti než proto, aby se zakryla nějaká nečistá hra?“

„A Thomasův dopis musí nějak prokazovat tuto nečistou hru a královninu účast v ní.“

Dojedli zamyšleně a mlčky. Hodina po obědě patřila v klášterním rozvrhu odpočinku nebo studiu. Caris s Merthinem obvykle ještě chvíli otáleli. Dnes však Merthin chtěl dohlédnout na správné uložení střešních trámů na stavbě nové krčmy budované na ostrově Malomocných, která se bude jmenovat U Mostu. Žíznivě se políbili, ale pak se odtrhl a spěchal na staveniště. Zklamaná Caris otevřela knihu nazvanou *Ars Medica*, latinský překlad díla starého řeckého lékaře Galena. Byl to základní kámen univerzitního lékařství a Caris starověké dílo četla, aby se dozvěděla, co se kněží v Oxfordu a v Paříži učí. Zatím však našla jen málo toho, co by jí mohlo pomoci.

Vrátila se služka, aby sklidila ze stolu. „Vyřiď prosím bratru Thomasovi, aby za mnou přišel,“ požádala ji. Chtěla se ujistit, že jsou nadále přáteli, navzdory drsnému rozhovoru.

Než se Thomas dostavil, vypukl venku rozruch. Uslyšela několik koní a volání, které naznačovalo, že se nějaký šlechtic dožaduje pozornosti. O chvilku později se rozlétly dveře a dovnitř vtrhl sir Ralph Fitzgerald, lord z Tenche.

Vypadal rozezleně, ale Caris předstírala, že si toho nevšimla. „Dobrý den, Ralphe,“ přivítala ho co nejpřátelštěji. „To je nečekané potěšení. Vítej v Kingsbridgi.“

„Řečičky,“ osopil se na ni hrubě. Došel až tam, kde seděla, a postavil se útočně přímo před ni. „Je ti jasný, že ničíš rolnictvo v celým hrabství?“

Další postava, která ho následovala, zůstala stát u dveří: velký muž s malou hlavou; Caris v něm poznala jeho dávného druha Alana Fernhilla. Oba byli ozbrojeni meči a dýkami. Caris si znepokojeně uvědomila, že je v paláci sama. Pokusila se situaci zmírnit. „Nechceš šunku, Ralphe? Právě jsem dojedla.“

Ralph se nedal rozptýlit. „Kradeš mi rolníky!“

„Rolníky, nebo rolničky?“

Alan Fernhill se rozchechtal.

Ralph zrudl a vypadal ještě nebezpečněji. Caris svého žertíku zalitovala. „Jestli si ze mě budeš utahovat, budeš litovat!“ zuřil.

Caris nalila pohár piva. „Já se ti neposmívám,“ ujistila ho. „Pověz mi, co přesně máš na mysli.“ Nabídla mu pivo.

Roztřesená ruka prozrazovala, že Caris má strach, on však pohár ignoroval a pohrozil jí prstem. „Z mejch vesnic mizí nádeníci – a když po nich pátrám, dozvídám se, že se přestěhovali do vesnic, co patří tobě a kde dostávají vyšší mzdu.“

Caris přikývla. „Když prodáváš koně a chtějí ho koupit dva muži, neprodáš ho tomu, který nabídne vyšší cenu?“

„To není to samý.“

„Myslím, že je. Dej si pivo.“

Náhle máchl paží a vyrazil jí pohár z ruky, ten spadl na zem a pivo se rozlilo do slámy. „To jsou *moji* nádeníci.“

Měla pohmožděnou ruku, ale snažila se nevšímat si bolesti. Sklonila se, zvedla pohár a postavila ho na příborník. „Neřekla bych,“ odpověděla. „Jestliže jsou nádeníci, znamená to, že jsi jim nikdy nedal žádnou půdu, a tak mají právo jít jinam.“

„Pořád jsem sakra jejich pán! A další věc. Nabídl jsem tuhle půdu svobodnýmu muži a on to odmítl s tím, že může dostat lepší nabídku od kingsbridgeskýho převorství.“

„To je totéž, Ralphe. Já potřebuju každého člověka, a proto jim dávám, co chtějí.“

„Jsi ženská, nemyslíš dopředu. Nevidíš, že to skončí tak, že všichni budou platit za ty samý rolníky víc.“

„Nikoli nutně. Vyšší mzdy můžou přitáhnout některé z těch, kdo teď vůbec nepracují – například psance nebo ty vagabundy, kteří žijí z toho, co si najdou ve vylidněných vesnicích. A někteří současní nádeníci se můžou stát nájemci a budou pracovat usilovněji, protože budou obdělávat svou vlastní půdu.“

Udeřil pěstí do stolu a Caris při neočekávané ráně zamrkala. „Nemáš právo měnit starý způsoby!“

„Myslím, že mám.“

Popadl ji za přední část roucha. „Já tohle snášet nebudu!“

„Pracky pryč, ty hulváte!“ vykřikla.

V tu chvíli vešel bratr Thomas. „Poslala jsi pro mě – co se tu u čerta děje?“

Rázně vykročil ke Caris a Ralph pustil její roucho, jako by náhle vzplálo. Thomas neměl žádnou zbraň a byl jednoruký, ale Ralphovi již jednou dal za vyučenou; a Ralph se ho bál.

Ralph ustoupil, pak si uvědomil, že odhalil svůj strach, a vypadal zahanbeně. „Tady jsme skončili!“ prohlásil hlučně a otočil se ke dveřím.

Caris dodala: „Všechno, co dělám v Outhenby a kdekoli jinde, je naprosto v souladu se zákony, Ralphe.“

„Narušuje to přirozenej řád!“ vyštěkl.

„Žádný zákon to nezakazuje.“

Alan otevřel svému pánovi dveře.

„Jen počkej a uvidíš,“ zavrčel Ralph a vyšel ven.

67

V březnu onoho roku 1349 se Gwenda a Wulfrik vydali s Nathanem Šafářem na trh, který se konal uprostřed týdne v městečku Northwoodu.

Nyní pracovali pro sira Ralpha. Gwenda s Wulfrikem zatím moru unikli, ale několik Ralphových nádeníků na něj zemřelo. A Nate, wigleighský šafář, jim nabídl práci. Mohl si dovolit platit jim normální mzdu, zatímco Perkin jim dával jen jídlo.

Sotva oznámili, že budou pracovat pro Ralpha, Perkin zjistil, že by si mohl dovolit jim teď opět platit – jenže už bylo pozdě.

Dnes naložili káru poleny z Ralphova lesa, aby je prodali v Northwoodu, městečku, kde se s dřívím obchodovalo odnepaměti. Šli s nimi i oba chlapci, Sam a David, protože nebyl nikdo, kdo by je hlídal. Otci Gwenda nevěřila a matka před dvěma roky zemřela. Wulfrikovi rodiče byli po smrti již dávno.

Na trhu bylo i několik dalších lidí z Wigleigh. Otec Gaspard kupoval semena pro svou zelinářskou zahrádku a Gwendin otec Joby prodával čerstvě zabité králíky.

Šafář Nate byl zakrslý muž s křivými zády a polena by neuzvedl. Jednal se zákazníky, zatímco Wulfrik s Gwendou manipulovali s poleny. V poledne jim dal penci, aby si koupili oběd u Starého dubu, jedné z krčem na náměstí. Dali si slaninu s pórkem a rozdělili se s chlapci. Osmiletý David měl jen dětský apetit, ale Sam, kterému bylo deset a rychle rostl, byl neustále hladový.

Zatímco jedli, zaslechli rozhovor, který zaujal Gwendinu pozornost.

V koutě stála skupina mladíků popíjejících velké korbele piva. Všichni měli chatrné oblečení, kromě jednoho: tento mladík s rozcuchaným plavým vousem byl oblečený jako úspěšný rolník nebo vesnický řemeslník – měl kožené kalhoty, dobré boty a nový klobouk. Věta, která způsobila, že Gwenda nastražila uši, zněla: „U nás v Outhenby platíme nádeníkům dvě pence denně.“

Pozorně naslouchala, snažila se dozvědět víc, ale zachytila jen sem tam nějaké slovo. Slyšela, že někteří zaměstnavatelé kvůli nedostatku pracovníků způsobenému morem nabízejí víc než obvyklou penci denně. Nechtělo se jí uvěřit takovým historkám, které znějí příliš dobře, než aby mohly být pravdivé.

Wulfrik ta kouzelná slova neslyšel a Gwenda mu zatím nic neřekla, ale srdce se jí rozbušilo. Zažila s rodinou již tolik let chudoby. Není možné, že by se jim život trochu zlepšil?

Musí se dozvědět víc.

Když dojedli, posadili se na lavici venku a pozorovali chlapce, jak s dalšími dětmi pobíhají kolem širokého kmene stromu, který dal krčmě název. „Wulfriku,“ řekla tiše. „Co kdybysme vydělávali dvě pence denně – každej?“

„Jak?“

„Když odejdeme do Outhenby.“ Pověděla mu, co zaslechla. „Mohlo by to pro nás znamenat začátek nového života,“ dodala.

„To znamená, že nikdy nedostanu zpátky otcovu půdu?“

Nejraději by ho praštila holí. On si skutečně myslí, že se to někdy stane? Jak může být takový blázen?

Snažila se, aby její hlas zněl co nejlaskavěji. „Už je to dvanáct roků, co tě připravili o dědictví,“ připomněla mu. „Za tu dobu získal

Ralph mnohem větší moc. A nikdy ani v nejmenším nenaznačil, že by se v tomhle ohledu dal obměkčit. Jaký si myslíš, že máš naděje?“

Na otázku neodpověděl. „Kde budeme bydlet?“

„V Outhenby musejí mít nějaký domy.“

„Ale nechá nás Ralph odejít?“

„Zabránit nám v tom nemůže. Jsme nádeníci, nejsme poddaný. To přece víš.“

„Ví to ale Ralph?“

„K námitkám mu nedáme šanci.“

„Jak by se to udělalo?“

„Hm…“ Tohle zatím nepromýšlela, ale teď viděla, že se to bude muset udělat urychleně. „Mohli bysme odejít dneska, rovnou odtud.“

Z té myšlenky šla hrůza. Oba strávili celý život ve Wigleigh. Wulfrik dokonce žil pořád ve stejném domě. Teď uvažují, že aniž se tam vrátí a rozloučí, půjdou žít do vesnice, kterou nikdy neviděli.

Jenže Wulfrik si dělal starosti kvůli něčemu jinému. Ukázal na hrbatého šafáře, který přecházel přes náměstí k hokynáři. „Co by tomu řekl Nathan?“

„Nepovíme mu, co se chystáme udělat. Něco mu nakukáme – třeba že tu chceme z nějakýho důvodu zůstat přes noc a že se domů vrátíme až zejtra. Takhle nikdo nebude vědět, kde jsme. A do Wigleigh se už nikdy nevrátíme.“

„Nikdy se nevrátíme,“ opakoval sklíčeně Wulfrik.

Gwenda zkrotila svou netrpělivost. Manžela znala. Když se Wulfrik do něčeho pustí, není k zadržení, jenže mu trvá dlouho, než se k něčemu rozhodne. Nakonec na ten nápad přistoupí. Wulfrik se neuzavírá novým myšlenkám, jenom je opatrný a rozvážný. Nerad činí rozhodnutí ve spěchu – zatímco Gwenda jiný způsob rozhodování nezná.

Mladík s plavým vousem vyšel z krčmy. Gwenda se rozhlédla kolem sebe: žádný člověk z Wigleigh nebyl na dohled. Postavila se a muže oslovila. „Slyšela jsem dobře, jak říkáš něco o dvou pencích denně pro nádeníky?“ zeptala se.

„Naprosto správně, paní,“ odpověděl. „V údolí řeky Outhenby, odtud jen půl dne cesty na jihozápad. Potřebujeme každýho, kdo chce pracovat.“

„Kdo jsi?“

„Jsem oráč z Outhenby. Jmenuju se Harry.“

Outhenby musí být velká vesnice, které se daří, když má svého vlastního oráče, uvažovala Gwenda. Oráči většinou pracovali pro skupinu vesnic. „A kdo je majitel panství?“

„Kingsbridgeská převorka.“

„Caris!“ To byla skvělá zpráva. Caris je možné důvěřovat. Gwendě se zlepšila nálada ještě víc.

„Ano, je teď převorkou,“ přisvědčil Harry. „Moc odhodlaná žena.“

„Já vím.“

„Chce mít pole obdělaný, aby mohla nakrmit jeptišky, a žádný vejmluvy nechce slyšet.“

„Máte v Outhenby nějaký domy, kde by mohli nádeníci bydlet? S rodinama?“

„Bohužel spoustu. Moc lidí nám pomřelo na mor.“

„Říkal jsi, že to je odtud na jihozápad.“

„Jděte po jižní silnici do Badfordu a pak proti proudu řeky Outhen.“

Gwenda si opět uvědomila, že musí být opatrná. „Já tam nepůjdu,“ vyhrkla rychle.

„Aha. Jistě.“ Nevěřil jí.

„Ptala jsem se, protože to chtěl vědět jeden přítel.“ Odvrátila se.

„Dobrá, pověz příteli, aby přišel co nejrychleji – musíme dokončit jarní orbu a setí.“

„Tak jo.“

Cítila, že se jí trochu zatočila hlava, jako by si lokla silného vína. Dvě pence denně za práci pro Caris – a na míle daleko od Ralpha, Perkina a koketní Annet! Znělo to jako sen.

Znovu se posadila vedle Wulfrika. „Slyšel jsi to všechno?“ zeptala se jej.

„Ano,“ přisvědčil. Ukázal na postavu stojící u dveří krčmy. „A támhleten taky.“

Gwenda se podívala. Byl to její otec.

„Zapřáhni koně,“ vyzval Nate Wulfrika odpoledne. „Je čas vrátit se domů.“

Wulfrik ho požádal: „Budeme potřebovat, abys nám zaplatil, co jsme tenhle tejden odpracovali.“

„Dostanete zaplaceno v sobotu jako obvykle,“ odbyl ho Nate. „Zapřáhni tu herku.“

Wulfrik ke koni nevykročil. „Budu tě obtěžovat s tím, abys mi dneska zaplatil,“ trval na svém. „Vím, že máš peníze, protože jsi všechno dříví prodal.“

Nate se otočil a podíval se mu do očí. „Proč bych ti měl platit dřív?“ zeptal se podrážděně.

„Protože se dneska večer s tebou do Wigleigh nevrátím.“

Nate se podivil. „Proč se nevrátíš?“

Vmísila se Gwenda. „Půjdeme do Melcombe,“ oznámila.

„Cože?“ rozčílil se Nate. „Lidi jako vy nemají v Melcombe co pohledávat!“

„Potkali jsme rybáře, kterej potřebuje na loď muže za dvě pence na den.“ Gwenda si tuto historku vymyslela, aby případné pronásledovatele svedla ze stopy.

Wulfrik dodal: „Uctivý pozdravení siru Ralphovi a kéž ho opatruje Bůh.“

Gwenda upřesnila: „Ale počítáme, že už ho nikdy neuvidíme.“ Řekla to, jen aby slyšela ta krásná slova: už ho nikdy neuvidíme.

Nathan rozhorleně namítl: „Nebude chtít, abyste odešli!“

„Nejsme poddaný, nemáme žádnou půdu. Ralph nám to nemůže zakázat.“

„Jsi syn poddanýho,“ upozornil Nathan Wulfrika.

„Jenže Ralph mi odepřel dědictví,“ odpověděl Wulfrik. „Nemůže teď požadovat mou věrnost.“

„Pro chudýho člověka je nebezpečný, když trvá na svým právu.“

„To je pravda,“ uznal Wulfrik. „Ale já to stejně udělám.“

Nate byl poražen. „O tomhle ještě uslyšíš.“

„Chceš, abych zapřáhnul?“

Nate se zamračil. Sám to udělat nemohl. Kvůli zádům měl potíže se složitějšími pracemi a kůň byl hodně velký. „Jo, jistě,“ přikývl.

„Udělám to s radostí. Budeš tak hodnej a napřed mi zaplatíš?“

Nate rozzuřeně vytáhl měšec a odpočítal šest stříbrných pencí.

Gwenda převzala peníze a Wulfrik zapřáhl koně.

Nate bez dalšího slova odjel.

„Tak a je to!“ zvolala Gwenda. Pohlédla na Wulfrika. Usmíval se od ucha k uchu. Zeptala se ho: „Co se děje?“

„Nevím,“ odpověděl. „Mám pocit, jako bych léta nosil chomout, a najednou je to pryč.“

„To je dobře.“ Chtěla, aby se cítil právě takhle. „Jdeme si najít něco na přespání.“

Krčma U Starého dubu měla výhodnou polohu na tržním náměstí a počítala si nejvyšší ceny. Obešli proto městečko a hledali něco levnějšího. Nakonec vešli do hospody U Strážního domku, kde Gwenda domluvila ubytování pro všechny čtyři – večeři, slamník na podlaze a snídani – za jednu penci. Chlapci se potřebují dobře vyspat a nasnídat, protože celé dopoledne budou šlapat.

Vzrušením skoro nemohla usnout. Měla také starosti. Do čeho rodinu odvádí? O tom, s čím se shledají, až dorazí do Outhenby, slyšela jen pár slov od jediného a navíc neznámého muže. Měla si to nějak ověřit, než se rozhodla.

Vězeli však s Wulfrikem už deset let ve slepé uličce a Harry Oráč z Outhenby byl první člověk, který jim nabídl východisko.

Snídaně byla skrovná: řídká ovesná kaše a mošt ředěný vodou. Gwenda koupila velký bochník čerstvého chleba, aby měli cestou co jíst, a Wulfrik naplnil koženou čutoru studenou vodou ze studně. Hodinu po svítání prošli městskou branou a vydali se po silnici na jih.

Za chůze myslela na svého otce Jobyho. Jakmile se dozví, že se nevrátila do Wigleigh, vzpomene si na rozhovor, který zaslechl, a domyslí si, že odešla do Outhenby. Historkou o Melcombe se ošálit nedá: sám je zdatný podvodník, příliš zkušený, než aby se nechal obelstít jednoduchým trikem. Napadne však někoho, aby se Jobyho ptal, kam odešla? Všichni vědí, že s otcem nemluví. A pokud se ho zeptají, vybreptá jim, jaké chová podezření? Nebo nějaký pozůstatek otcovského citu způsobí, že ji ochrání?

Nemohla s tím však nic dělat, a tak pustila otce z hlavy.

Na putování měli dobré počasí. Země byla změklá od nedávného deště a nezvedal se žádný prach. Dnes nepršelo, občas se ukázalo slunce a nebylo horko ani zima. Chlapci se rychle unavili, zejména mladší David, ale Wulfrik je pořád bavil písničkami a říkankami, zkoušel je z názvů stromů a květin, hrál s nimi početní hry a vyprávěl jim různé příběhy.

Gwenda málem nemohla uvěřit, co udělali. Včera touto dobou se zdálo, že se jejich život nikdy nezmění: těžká dřina, chudoba a marné naděje budou navždy jejich údělem. A teď jsou na cestě k novému životu.

Myslela na dům, ve kterém žila s Wulfrikem deset roků. Moc toho tam po sobě nezanechala: pár hrnců, hromadu čerstvě naštípaného dříví, půlku šunky a čtyři přikrývky. Veškeré své oblečení měla na sobě, stejně jako Wulfrik či chlapci; žádné šperky, stuhy, rukavice nebo hřebeny neměla. Před deseti léty měl Wulfrik na dvorku slepice a prasata, ale v dobách nouze je postupně snědli či prodali. Jejich skrovný majetek lze nahradit za týdenní mzdu, jakou jim v Outhenby slibují.

Podle Harryho pokynů došli po jižní silnici k bahnitému brodu přes Outhen, potom se stočili proti proudu řeky na západ. Řeka se postupně zužovala, až se nakonec vmáčkla mezi dva kopcovité hřebeny. „Dobra úrodná půda," poznamenal Wulfrik. „Ale stejně bude potřebovat těžkej pluh."

V poledne dorazili do velké vesnice s kamenným kostelem. Došli ke dveřím rozlehlého dřevěného domu vedle kostela. Gwenda rozechvěle zaklepala. Nedozví se, že Harry Oráč nevěděl, co říká, a že tu žádná práce není? Nepřiměla rodinu šlapat půl dne pěšky pro nic za nic? Jak ponižující by bylo muset se vrátit do Wigleigh a prosit, aby je Nate Šafář znovu přijal!

Ke dveřím přišla šedovlasá žena. Upřela na Gwendu nedůvěřivý pohled, jaký si vesničané tak často vyhrazují pro cizí lidi. „Co je?"

„Dobrý den, paní," pozdravila Gwenda. „Je tohle Outhenby?"

„Je."

„Jsme nádeníci a hledáme práci. Harry Oráč nám říkal, abysme přišli sem."

„Tohle že povídal?"

Gwenda přemýšlela, jestli něco není v pořádku, nebo jestli žena není jen mrzutá stará koza. Málem se zeptala nahlas. Včas se zarazila a raději se zeptala: „Harry bydlí v tomhle domě?“

„To rozhodně ne,“ odpověděla žena. „Je jen oráč. Tohle je šafářův dům.“

Gwenda vytušila, že tu bude nějaký konflikt mezi šafářem a oráčem. „Možná bysme tedy měli mluvit se šafářem.“

„Není tady.“

Gwenda ji trpělivě požádala: „Byla bys tak laskavá a pověděla nám, kde ho můžeme najít?“

Žena ukázala přes údolí. „Na Severním poli.“

Gwenda se zadívala ukazovaným směrem. Než se otočila zpátky, žena zmizela v domě.

Wulfrik prohodil: „Zdá se, že z nás velkou radost neměla.“

„Starý ženy nesnášejí změny,“ soudila Gwenda. „Pojďme vyhledat šafáře.“

„Kluci jsou unavený.“

„Brzo si budou moct odpočinout.“

Vydali se přes pole. Všude se pracovalo. Děti sbíraly kameny ze zoraných políček, ženy sily a muži rozváželi chlévskou mrvu. Gwenda v dálce spatřila volské spřežení, osm silných dobytčat trpělivě táhnoucích pluh ve vlhké, těžké půdě.

Došli ke skupině mužů a žen pokoušejících se vytáhnout brány tažené koněm, které zapadly do příkopu. Gwenda s Wulfrikem se připojili a Wulfrikova široká ramena rázem pomohla: brány se uvolnily.

Všichni vesničané se otočili a pohlédli na Wulfrika. Vysoký muž se starou spáleninou na tváři přátelsky prohodil: „Jsi šikovný mládenec – kdopak jsi?“

„Jsem Wulfrik a manželka je Gwenda. Jsme nádeníci a hledáme práci.“

„Pak jste přesně to, co potřebujeme,“ prohlásil muž. „Já jsem Carl Shaftsbury.“ Podal mu ruku. „Vítejte v Outhenby.“

Ralph dorazil osm dní poté.

Wulfrik s Gwendou se nastěhovali do malého pěkného domku s kamenným komínem a pokojem v patře, kde mohli spát odděleně od chlapců. Od starších, konzervativnějších vesničanů se jim dostalo obezřelého přijetí – zejména od Willa Šafáře a jeho manželky Vi, která na ně byla v den jejich příchodu tak hrubá. Ovšem Harry Oráč a mladší lidé byli změnami nadšeni a pomoc na polích přivítali.

Dostávali dvě pence denně, jak jim slíbili, a Gwenda se nedočkavě těšila na konec jejich prvního celého týdne, kdy každý z nich dostane dvanáct pencí – šilink! – dvakrát tolik než dosud vydělávali. Co si počnou s tolika penězi?

Wulfrik ani Gwenda nepracovali nikde jinde než ve Wigleigh a překvapilo je, že všechny vesnice nejsou stejné. Zde byla nejvyšší autoritou kingsbridgeská převorka a to bylo něco jiného. Ralphovo panování bylo zaujaté a svévolné a odvolávat se k němu bylo nebezpečné. Naproti tomu lidé v Outhenby ve většině situací zřejmě vědí, co by si převorka přála, a dokázali vyřešit spory tím, že si představili, co by řekla, kdyby měla rozhodnout.

Právě probíhal mírný spor tohoto druhu, když se v Outhenby objevil Ralph.

Za soumraku se všichni vraceli z polí domů, dospělí unavení z práce se vlekli za dětmi, které utíkaly napřed, a závěr tvořil Harry Oráč s vypřaženými voly.

Byl pátek a Carl Shaftsbury, onen muž s popálenou tváří, který do Outhenby přišel teprve nedávno jako Wulfrik s Gwendou, chytil ráno tři úhoře na večeři pro svou rodinu. Vznikla otázka, zda mají nádeníci stejné právo jako nájemci půdy lovit o postních dnech ryby z řeky Outhen. Harry Oráč byl přesvědčený, že se toto privilegium vztahuje na všechny obyvatele Outhenby. Vi Šafářová tvrdila, že nájemci mají na rozdíl od nádeníků vůči majiteli panství povinnosti, a ti, kdo mají zvláštní povinnosti, mají mít i zvláštní výhody.

Byl povolán Will Šafář, aby je rozsoudil, a on rozhodl v neprospěch vlastní manželky. „Matka převorka by určitě řekla, že když církev chce, aby lidi jedli ryby, pak jim ryby taky musejí bejt poskytnutý," prohlásil. Všichni s ním souhlasili.

Gwenda pohlédla k vesnici a spatřila dva jezdce na koních.

Náhle se zvedl studený vítr.

Návštěvníci přijížděli asi o půl míle dál přes pole v šikmém úhlu k cestě, po které se ubírali vesničané. Viděla, že to jsou ozbrojenci. Měli velké oře a jejich oblečení vypadalo objemné – násilníci většinou nosili tlustě vycpané pláště. Šťouchla do Wulfrika.

„Vidím je," zachmuřil se.

Takoví muži nepřijíždějí do vesnic jen tak náhodou. Pohrdají lidmi, kteří pěstují plodiny a chovají dobytek. Normálně přijíždějí jen proto, aby si od rolníků vzali to, co je pod jejich úroveň, aby si vypěstovali nebo udělali sami – chléb, maso a pití. Jejich názor na to, na co mají právo či kolik mají zaplatit, se vždy lišil od názoru rolníků. Byly s nimi stále potíže.

Během pár minut je uviděli všichni vesničané a skupina ztichla. Gwenda si všimla, že Harry nasměroval voly k opačnému konci vesnice, avšak netušila vůbec proč.

Gwenda si byla jistá, že muži hledají zběhlé nádeníky. Začala se modlit, aby se ukázalo, že to jsou bývalí zaměstnavatelé Carla Shaftsburyho nebo některého z ostatních nově příchozích. Když se však vesničané dostali k jezdcům blíž, poznala Ralpha Fitzgeralda a Alana Fernhilla a srdce jí pokleslo.

Toto byl okamžik, jehož se obávala. Věděla, že existuje možnost, že Ralph zjistí, kam odešli: její otec umí dobře hádat a nelze spoléhat, že udržel jazyk za zuby. A třebaže Ralph nemá právo odvést je zpátky, je rytíř a šlechtic a takoví lidé si většinou dělají, co se jim zlíbí.

Na útěk bylo příliš pozdě. Skupina se ubírala po cestě mezi širokými zoranými poli: kdyby se někdo z nich sebral a začal utíkat, Ralph s Alanem by ho okamžitě viděli a vyrazili by za ním. A pak by Gwenda a její rodina ztratili i ochranu, kterou by mohli získat díky přítomnosti ostatních vesničanů.

Zavolala na chlapce: „Same! Davide! Pojďte sem!"

Neslyšeli, nebo nechtěli slyšet, a utíkali dál. Gwenda vyrazila za nimi, oni si však mysleli, že to je hra, a snažili se jí utéct. Chlapci se teď ocitli skoro až ve vesnici a ona si uvědomila, že je příliš unavená, než aby je dokázala dostihnout. Téměř v slzách křikla: „Vraťte se!"

Do honičky se zapojil Wulfrik. Proběhl kolem Gwendy a lehce chytil Davida. Ovšem chytit Sama už nestihl; ten se smíchem utíkal mezi roztroušenými domky.

Jezdci zarazili koně u kostela. Jak k nim Sam přibíhal, Ralph pobídl koně vpřed, potom se shýbl ze sedla a popadl chlapce za košili. Sam vyděšeně vyjekl.

Gwenda vykřikla.

Ralph posadil chlapce do sedla před sebe.

Wulfrik s Davidem v náručí se před Ralphem zastavil.

Ralph poznamenal: „Tvůj syn, předpokládám.“

Gwenda byla zděšená. Bála se o syna. Napadnout dítě by bylo pod Ralphovu důstojnost, ale nějaké neštěstí se stát může. A hrozilo ještě další nebezpečí.

Když Wulfrik uvidí Ralpha a Sama zároveň, mohl by si domyslet, že to je otec a syn.

Sam je samozřejmě pořád ještě malý chlapeček s dětskou postavou a obličejem, ale má Ralphovy husté vlasy a tmavé oči a jeho kostnatá ramínka jsou široká a rozložitá.

Gwenda pohlédla na manžela. Z Wulfrikova výrazu bylo zřejmé, že nezpozoroval nic z toho, co jí připadá tak očividné. Zkoumala tváře ostatních vesničanů. Zdálo se, že si ničeho nevšimli – až na Vi Šafářovou, která na Gwendu upřela pronikavý pohled. Ta stará fúrie to možná vytušila. Ale nikdo jiný – zatím.

Will vykročil do popředí a oslovil návštěvníky. „Dobrý den vám oběma, pánové. Jsem Will, šafář z Outhenby. Smím vědět –“

„Zavři klapačku, šafáři,“ okřikl ho Ralph. Ukázal prstem na Wulfrika. „Co tu dělá tenhle?“

Gwenda vycítila lehké uvolnění napětí, jak si ostatní vesničané uvědomili, že nejsou cílem lordova hněvu.

Will odpověděl: „Můj pane, je to nádeník, najatý z pověření kingsbridgeské převorky –“

„Je to utečenec a musí se vrátit domů,“ přerušil ho Ralph.

Will zděšeně zmlkl.

Promluvil Carl Shaftsbury: „A z jakýho pověření vznášíš ty tenhle požadavek?“

Ralph se upřeně zadíval na Carla, jako by si chtěl zapamatovat jeho obličej. „Dávej si pozor na jazyk, nebo ti zřídím i druhou půlku ksichtu.“

Will nervózně zamumlal: „Nechceme žádný krveprolití.“

„Moc moudrý, šafáři,“ pochválil ho Ralph. „Kdo je tenhle drzej křupan?“

„Na tom nesejde, kdo jsem, rytíři,“ odpověděl hrubě Carl. „Já ale vím, kdo jsi ty. Jsi Ralph Fitzgerald a já jsem viděl, jak jsi byl u shiringskýho soudu usvědčenej ze znásilnění a odsouzenej k smrti.“

„Ale mrtvej nejsem, nebo snad jo?“ vysmál se mu Ralph.

„Bylo by lepší, kdybys byl. A na nádeníky nemáš žádný práva. Jestli se pokusíš použít sílu, dostaneš za vyučenou.“

Několik lidí zalapalo po dechu. Tohle byl nebezpečný způsob jak mluvit s ozbrojeným rytířem.

Wulfrik se ho pokusil zklidnit. „Buď zticha, Carle. Nechci, aby tě kvůli mně zabili.“

„To není kvůli tobě,“ řekl Carl. „Jestli tomuhle darebákovi dovolíme, aby tě odtáhl, příští tejden si přijde někdo pro mě. Musíme držet při sobě. Nejsme bezmocný.“

Carl byl velký muž, vyšší než Wulfrik a téměř stejně rozložitý, a Gwenda viděla, že svá slova míní vážně. Zděsilo ji to. Jestliže se začnou rvát, rozpoutá se strašný zápas – a Sam stále sedí na koni s Ralphem. „My prostě půjdeme s Ralphem,“ vychrlila horečně. „Bude to lepší.“

Carl zavrtěl hlavou: „Ne, nebude. Já mu nedovolím, aby vás odtáhl, ať chcete nebo ne. Je to pro mý vlastní dobro.“

Ozvalo se souhlasné mručení. Gwenda se rozhlédla kolem. Většina mužů držela lopaty nebo motyky, a třebaže vypadali vyděšeně, bylo zřejmé, že jsou připraveni začít se s nimi ohánět.

Wulfrik se otočil zády k Ralphovi a promluvil tichým, naléhavým hlasem. „Ženský, vezměte děti do kostela – honem!“

Několik žen zvedlo batolata a popadlo větší děti za ruku. Gwenda zůstala na místě, stejně jako několik mladších žen. Vesničané se instinktivně shlukli a stáli teď bok po boku.

Ralph s Alanem vypadali znepokojeně. Nečekali, že budou čelit davu asi padesáti či více bojovných vesničanů. Seděli však na koních, a tak mohli zmizet, kdykoli se jim zachce.

Ralph řekl: „Hm, asi vezmu do Wigleigh jen tohohle kluka.“

Gwenda nemohla hrůzou popadnout dech.

Ralph pokračoval: „Jestli ho rodiče chtějí, můžou se vrátit, kam patřej.“

Gwenda začínala být nepříčetná. Ralph má Sama a každým okamžikem může odjet. Potlačila hysterický výkřik. Jestliže otočí koně, ona se na něj vrhne a pokusí se ho strhnout ze sedla. Přistoupila o krok blíže.

Pak za Ralphem a Alanem spatřila voly. Harry Oráč je přihnal z druhého konce vesnice. Osm mohutných dobytčat se přivleklo ke scéně před kostelem. Tady se volci zastavili, tupě se rozhlíželi a nevěděli, kudy mají pokračovat. Harry zůstal stát za nimi. Ralph s Alanem se ocitli v trojúhelníkové pasti, sevřeni vesničany, voly a kamenným kostelem.

Gwenda vytušila, že Harry tohle vymyslel, aby zabránil Ralphovi odjet s Wulfrikem a s ní. Jeho taktika však stejně dobře posloužila i v této situaci.

Carl Ralpha vyzval: „Polož to dítě na zem, sire Ralphe, a odejdi v pokoji.“

Potíž je v tom, pomyslela si Gwenda, že pro Ralpha je teď těžké vzdát se svých požadavků a neztratit tvář. Bude muset udělat něco, aby nevypadal jako hlupák, což je pro hrdé rytíře nejděsivější představa. Rytíři v jednom kuse mluví o své cti, ale nic to neznamená – když se jim to hodí, chovají se naprosto nečestně. Skutečně si cení své důstojnosti. Raději by zemřeli, než aby snesli ponížení.

Výjev na chvíli zkameněl: rytíř s dítětem na koni, vzpurní vesničané a nehybná dobytčata.

Potom Ralph postavil Sama na zem.

Gwendě vyhrkly slzy úlevy.

Sam se ní rozběhl, objal ji kolem pasu a rozplakal se.

Vesničanům se ulevilo a paže se zvednutými lopatami a motykami jim klesly.

Ralph trhl uzdou a zavolal: „Hop! Hop!“ Kůň se vzepjal na zadních, Ralph zabořil ostruhy a projel přímo zástupem. Lidé se rozběhli do stran. Alan ho následoval. Vesničané se zoufale vrhali z cesty a končili ve spleti těl na zablácené zemi. Dupali po sobě, ale koňská kopyta se jim naštěstí nějakým zázrakem vyhnula.

Ralph s Alanem se cestou z vesnice hlasitě chechtali, jako by celá událost byla jen velká legrace.

Ovšem ve skutečnosti se Ralph styděl.

A Gwenda si byla jistá, že to znamená, že se vrátí.

68

Earlscastle se nezměnil. Merthin si vzpomněl, že před dvanácti lety ho hrabě Roland požádal, aby zboural starou pevnost a postavil nový, moderní palác, vhodný pro hraběte v mírumilovné zemi. On to však odmítl a dal přednost stavbě nového mostu v Kingsbridgi. Od té doby projekt zřejmě nikterak nepostoupil, neboť tu stály tytéž hradby ve tvaru velké osmičky se dvěma padacími mosty a prastarou hradní věží v horní smyčce, kde rodina žila jako vystrašení králíci na konci nory, kteří netuší, že ze strany lišky už žádné nebezpečí nehrozí. Určitě to tu je téměř stejné jako za časů lady Alieny a Jacka Stavitele.

Merthin doprovázel Caris, kterou sem povolala hraběnka lady Philippa. Hrabě William onemocněl a Philippa se domnívala, že se manžel nakazil morem. Caris byl zdrcená. Myslela si, že mor už skončil. Za posledních šest týdnů v Kingsbridgi nikdo nezemřel.

Caris s Merthinem ihned vyrazili. Ovšem poslovi trvalo dva dny, než dorazil z Earlscastlu do Kingsbridge, a jim trvalo stejnou dobu dostat se tam. Je tedy pravděpodobné, že hrabě už bude mrtvý nebo k smrti nebude mít daleko. „Nebudu moct udělat nic jiného než dát mu výtažek z máku, abych ulevila jeho bolestem v posledních okamžicích,“ povzdechla si Caris cestou.

„Uděláš mnohem víc,“ ujistil ji Merthin. „Tvoje přítomnost lidi uklidňuje. Jsi klidná, rozumíš tomu a mluvíš o věcech, kterým oni rozumějí – o zduřeninách, zmatku v duši a bolestech – a nesnažíš se na ně zapůsobit hantýrkou o tělesných šťávách, která v nich jenom vyvolává pocity ještě větší nevědomosti, bezmoci a strachu. Když tě

vidí, cítí, že se dělá všechno, co je v lidských silách. A právě to oni potřebují.“

„Doufám, že máš pravdu.“

Merthin vůbec nepřeháněl. Nejednou viděl, jak se hysterický muž či žena změní, sotva stráví chvilku s Caris. Rázem se z nich stávají rozumné bytosti schopné vyrovnat se se vším, co se má stát.

Od příchodu moru se její vrozené schopnosti ještě zvýšily díky pověstem o jejich nadpřirozeném působení. Na míle kolem dokola všichni věděli, že navzdory vlastnímu ohrožení dál pečuje se svými jeptiškami o nemocné, i když mniši utekli. Považovali ji za světici.

Nálada v prostorách hradu byla pochmurná. Ti, kdo měli pravidelné úkoly, je vykonávali: přinášeli vodu a dříví na topení, krmili koně a ostřili zbraně, pekli chléb a poráželi dobytek na maso. Mnoho dalších – tajemníci, ozbrojenci a poslové – jen tak posedávali, nedělali nic a čekali na zprávy z pokoje nemocného.

Když Merthin s Caris přešli po vnitřním mostě k hradní věži, havrani jim posměšně zakrákali na přivítanou. Merthinův otec sir Gerald vždy prohlašoval, že je přímým potomkem hraběte Thomase, syna Jacka a Alieny. Merthin počítal schody do velké síně, a jak pozorně kladl nohy na hladký kámen vyšlapaný tisíci bot, uvědomil si, že jeho předci patrně šlapali právě na tyto staré kameny. Pro něj byly takové představy zajímavé, avšak nepodstatné. Na rozdíl od něj jeho bratr Ralph byl posedlý představou o navrácení rodiny do někdejší slávy.

Caris šla před ním a pohyb jejích boků při stoupání do schodů vyvolal na Merthinových rtech úsměv. Byl nešťastný, že s ní nemůže každou noc spát, ale vzácné chvíle, kdy mohli být spolu o samotě, pak byly o to příjemnější. Včera strávili vlahé jarní odpoledne u lesního jezírka zalitého sluncem. Milovali se tam, zatímco koně se pásli poblíž, lhostejní k jejich vášni.

Byl to podivný vztah, jenže Caris byla mimořádná žena: převorka hodně pochybující o učení církve, vyhlášená léčitelka odmítající způsoby lékařů a jeptiška vášnivě milující svého muže, kdykoli má naději, že jí to projde. Pokud jsem chtěl obyčejný vztah, říkal si Merthin, měl jsem si vybrat obyčejnou dívku.

Síň se hemžila lidmi. Někteří pracovali, pokládali na zem čerstvou slámu, rozdělávali oheň nebo prostírali stůl a ostatní prostě čekali. Na opačném konci dlouhé místnosti, pod úpatím schodiště stoupajícího k soukromé obytné části hradu, spatřil Merthin dobře oblečenou asi patnáctiletou dívku. Zvedla se a vykročila jim vstříc dosti vznosným krokem a Merthin si uvědomil, že to určitě bude dcera lady Philippy. Byla vysoká jako matka a postavu měla jako vysoustruhovanou. „Jsem lady Odila," představila se s nádechem povýšenosti, tolik připomínajícím Philippu. Navzdory své vyrovnanosti měla pleť kolem mladých očí zarudlou a vrásčitou od pláče. „Ty jsi jistě matka Caris. Děkuju ti, že jsi přišla pomoct mému otci."

Merthin se představil: „Jsem kingsbridgeský cechmistr Merthin Mostař. Jak se daří hraběti Williamovi?"

„Je moc nemocný a bídně je i oběma mým bratrům." Merthin si připomněl, že hrabě a hraběnka mají dva chlapce ve věku asi devatenáct a dvacet roků. „Matka žádá váženou paní převorku, aby k nim hned zašla."

Caris přikývla: „Samozřejmě."

Odila se vydala po schodech nahoru. Caris vytáhla z tašky pruh plátna, upevnila si ho přes nos a ústa a následovala ji.

Merthin se posadil na lavici a čekal. Třebaže se smířil s tím, že se s Caris milují jen zřídka, nebránilo mu to v dychtivém hledání dalších příležitostí. Proto teď obhlížel pozorně budovu a zjišťoval, jak to tady asi chodí se spaním. Bohužel tu bylo tradiční uspořádání. Všichni zřejmě jedí a spí v této rozlehlé místnosti, v této velké síni. Schody nejspíš vedou k soukromé ložnici hraběte a hraběnky. Moderní hrady mají řadu pokojů pro rodinu a hosty, ale tady zřejmě žádný takový přepych není. Merthin a Caris mohou dnes večer asi ulehnout bok po boku na podlaze tady v síni, ale nemohou dělat nic jiného než spát, protože by jinak způsobili skandál.

Po chvíli se z ložnice vynořila lady Philippa a sešla po schodech dolů. Merthin si pomyslel, že vchází do místnosti jako královna, která si je vědoma, že se všechny oči upírají na ni. Její důstojný postoj jen zvýrazňoval svůdnou zaoblenost boků a křivku ňader. Obvykle vyrovnaná tvář však byla dnes jako pomačkaná a oči zarudlé. Ele-

gantní účes měla poněkud rozcuchaný a zpod čelenky jí vyklouzlo pár kadeří, což jejímu rozrušenému výrazu dodávalo na přitažlivosti.

Merthin se zvedl a netrpělivě na ni pohlédl.

Oznámila: „Manžel má mor, jak jsem se obávala. A mají ho i oba synové.“

Lidé kolem se zachvěli hrůzou.

Samozřejmě se může ukázat, že to jsou jen dozvuky epidemie. Stejně dobře však je možné, že to je začátek nového propuknutí nemoci – nedej Bože, pomyslel si Merthin.

Zeptal se: „Jak se hrabě cítí?“

Philippa usedla na lavici vedle něj. „Matka Caris ulevila jeho bolestem, ale říká, že konec se blíží.“

Téměř se dotýkali koleny. Cítil přitažlivost její sexuality, třebaže tone v žalu a on sám je opojen láskou ke Caris. „A tvoji synové?“ zeptal se.

Pohlédla dolů do klína, jako by zkoumala vzor zlatých a stříbrných vláken vetkaných do modrého šatu. „Totéž jako jejich otec.“

Merthin tiše poznamenal: „To je pro tebe moc těžké, má paní, moc těžké.“

Ostražitě na něj pohlédla. „Ty nejsi jako tvůj bratr, že ne?“

Merthin věděl, že Ralph byl svým posedlým způsobem do Philippy mnoho let zamilovaný. Uvědomuje si to? Merthin nevěděl. Pomyslel si, že si Ralph vybral dobře. Jestliže chcete někoho beznadějně milovat, pak je dobré vybrat si někoho opravdu výjimečného. „Ralph a já jsme velice odlišní,“ odpověděl nezávazně.

„Pamatuji vás jako mladíky. Ty jsi byl troufalý – řekl jsi mi, abych si koupila zelené hedvábí, protože mi půjde k očím. Potom se tvůj bratr začal prát.“

„Někdy si myslím, že mladší ze dvou bratrů se vždycky schválně snaží chovat jako opak staršího jen proto, aby se odlišil.“

„Tohle určitě platí o mých dvou synech. Rollo je cílevědomý a houževnatý, jako jeho otec a dědeček. A Rick byl vždy roztomilý a úslužný.“ Rozplakala se. „Ach, Bože, všechny je ztratím.“

Merthin ji vzal za ruku. „Nemůžeš vědět, co se stane,“ namítl jemně. „Dostal jsem mor ve Florencii a přežil jsem to. Moje dcera neonemocněla vůbec.“

Pohlédla mu do očí. „A tvoje manželka?“

Merthin sklopil oči a zadíval se na jejich propletené ruce. Viděl, že Philippina ruka je zřetelně vrásčitější než jeho, ačkoli věkový rozdíl mezi nimi dvěma byl pouhé čtyři roky. Odpověděl: „Silvia zemřela.“

„Modlím se k Bohu, abych to dostala taky. Jestliže zemřou všichni moji muži, chci zemřít i já.“

„To ne.“

„Osudem šlechtičen je vdávat se za muže, které nemilují – jenže já měla s Williamem štěstí. Vybrali mi ho, ale já jsem ho od začátku milovala.“ Začal se jí zadrhávat hlas. „Nesnesla bych mít někoho jiného…“

„Teď to tak samozřejmě cítíš.“ Je zvláštní mluvit takto, zatímco manžel ještě žije, pomyslel si Merthin. Byla však tolik zkormoucená žalem, že na nějaké jemnůstky nemá ani pomyšlení a říká prostě, co má na mysli.

S velkým úsilím se vzchopila. „A co ty?“ zeptala se. „Oženil ses znovu?“

„Ne.“ Těžko jí mohl vysvětlovat, že udržuje milostný vztah s kingsbridgeskou převorkou. „Myslím, že bych se ale oženit mohl, pokud by ta správná žena byla… ochotná. Nakonec možná budeš mít stejný pocit.“

„Jenže ty tomu vůbec nerozumíš. Jako vdova po hraběti bez dědiců bych si musela vzít někoho, koho mi vybere král Eduard. A král o mých přáních přemýšlet nebude. Jeho jedinou starostí bude, kdo se má stát příštím hrabětem ze Shiringu.“

„Rozumím.“ Na tohle Merthin nepomyslel. Dokázal si představit, že vdově, která prvního manžela upřímně milovala, by dohodnutý sňatek mohl připadat obzvlášť odporný.

„Je strašné, že mluvím o dalším manželovi, zatímco můj první žije,“ otřásla se. „Nevím, co mě to napadlo.“

Merthin jí soucitně pohladil ruku. „To lze pochopit.“

Dveře nad schody se otevřely a vyšla Caris; osušovala si ruce do hadříku. Merthinovi bylo náhle nepříjemné, že drží Philippu za ruku. Byl v pokušení odstrčit ji od sebe, ale uvědomil si, jak provinile by to

vypadalo, a dokázal popudu odolat. Usmál se na Caris a zeptal se: „Jak se daří nemocným?“

Caris stočila oči na jejich propletené ruce, ale nic neřekla. Sestupovala po schodech a odvazovala si plátěnou roušku.

Philippa bez jakéhokoli spěchu odtáhla ruku.

Caris si odložila roušku a řekla: „Je mi moc líto, má paní, ale hrabě William zemřel.“

„Potřebuju novýho koně,“ rozhodl se Ralph Fitzgerald. Jeho oblíbený hřebec Griff už stárnul. Odvážný hnědák si podvrtnul levou zadní nohu, celé měsíce se léčil a nyní na tutéž nohu opět zchroml. Ralph byl smutný. Griffa mu daroval hrabě Roland, když u něj Ralph pobýval jako mladý zbrojnoš, a od té doby byl pořád s ním, dokonce i ve francouzských válkách. Mohl by mu ještě pár let sloužit na nenáročné cesty od vesnice k vesnici, ale jeho lovecké dny již skončily.

„Mohli bychom zajít zítra na trh do Shiringu a koupit novýho,“ navrhl Alan Fernhill.

Byli ve stáji a prohlíželi Griffovi kotník. Ralph měl rád stáje. Líbila se mu zemitá vůně, síla a krása koní a společnost mužů zabraných do hrubé práce. Vracelo ho to do dob mládí, kdy svět vypadal jednoduše.

Na Alanův návrh hned neodpověděl. Alan totiž nevěděl, že Ralph nemá na koupi koně peníze.

Mor mu nejprve přinesl bohatství – v podobě dědické daně. Půda, která obvykle přecházela z otce na syna jednou za generaci, měnila majitele dvakrát i častěji během několika měsíců a Ralph dostával pokaždé zaplaceno – obyčejně nejlepším kusem dobytka, ale často také pevnou peněžní částkou. Pak však půda začínala ležet ladem, protože nebyl dostatek lidí, kteří by ji obhospodařovali. Zároveň klesly ceny zemědělských produktů. Ralphovy příjmy v penězích i produktech se v důsledku toho prudce snížily.

Je zlé, pomyslel si, když si rytíř nemůže dovolit koně.

Pak si vzpomněl, že do Tench Hall má dnes dorazit Nate Šafář se čtvrtletními poplatky z Wigleigh. Tato vesnice má každý rok na jaře za povinnost dodat majiteli panství dvacet čtyři jednoročních ovcí. Ty by bylo možné odehnat na shiringský trh a prodat. Získané

peníze by měly stačit na koupi jezdeckého, možná dokonce loveckého koně. „Dobrá," přikývl Ralph nakonec. „Pojďme se podívat, jestli tu je šafář z Wigleigh."

Odebrali se do velké síně. Byla to část vyhrazená ženám a Ralphovi se hned zhoršila nálada. Tilly seděla u ohně a kojila jejich tříměsíčního syna Gerryho. Matka i nemluvně se navzdory Tillyině mládí těšily skvělému zdravotnímu stavu. Její drobná dívčí postava se prudce změnila: měla teď naběhlé prsy s velkými pevnými bradavkami, z kterých dítě lačně sálo. Břicho jí povadle viselo jako břicho staré ženy. Ralph s ní mnoho měsíců nespal a patrně už nikdy spát nebude.

Nedaleko seděl dědeček, po němž dítě pojmenovali, sir Gerald a lady Maud. Ralphovi rodiče už byli staří a křehcí, ale každé ráno si vyšlápli ze svého domku ve vesnici do panského domu, aby se podívali na vnuka. Maud tvrdila, že se děťátko podobá Ralphovi, on však žádnou podobu neviděl.

Ralpha potěšilo, když zjistil, že je v síni také Nate.

Hrbatý šafář vyskočil z lavice. „Dobrý den přeju, sire Ralphe," pozdravil.

Ralph si všiml, že šafář vypadá jako zpráskaný pes. „Co je s tebou, Nate?" zeptal se. „Přivedl jsi mi ovce?"

„Ne, pane."

„Proč, u čerta?"

„Žádný nemáme, pane. Až na pár starejch není ve Wigleigh žádná ovce."

Ralph byl otřesen. „Někdo je ukradl?"

„Ne, ale některý jsme ti už dali jako část pozůstalosti, když jejich majitelé umřeli, a pak jsme nemohli najít nájemce, kterej by převzal půdu Jacka Pastýře, a přes zimu moc ovcí uhynulo. Potom nebyl nikdo, kdo by se na jaře postaral o nový jehňata, a tak jsme o většinu z nich přišli, stejně jako o některý matky."

„To ale není možný!" rozkřikl se Ralph. „Jak mají šlechtici žít, když jim poddaný nechají pochcípat dobytek?"

„Mysleli jsme si, že je mor možná už pryč, když v lednu a únoru polevil, jenže teď to vypadá, že se vrací."

Ralph potlačil náhlý pocit hrůzy. Stejně jako všichni ostatní i on děkoval Bohu, že moru unikl. Přece se nemůže vrátit?

Nate pokračoval: „Tenhle tejden zemřel Perkin a jeho manželka Peggy, syn Rob a zeť Billy Howard. Annet teď zůstaly na krku všechny ty akry, a to ona samozřejmě nezvládne."

„Dobrá, ale musela tu tedy zůstat část majetku, která po jejich smrti připadá pánu."

„Bude, až najdu nájemce, kterej to převezme."

Parlament právě schvaloval nový zákon, který má zabránit nádeníkům, aby dál pobíhali po zemi a požadovali ještě vyšší mzdy. Jakmile se nařízení stane zákonem, Ralph ho uvede v platnost a dostane své nádeníky zpátky. Nyní si však uvědomil, že přesto bude zoufale obtížné nové nájemce najít.

Nate prohodil: „Předpokládám, že o smrti hraběte jsi už slyšel."

„Ne!" Ralph zažil další šok.

„Co se děje?" ozval se sir Gerald. „Hrabě William zemřel?"

„Na mor," upřesnil Nate.

Tilly zvolala: „Chudák strýček William!"

Chlapeček vycítil její náladu a začal kňourat.

Ralph se zeptal: „Kdy se to stalo?"

„Jsou to teprve tři dny," odpověděl Nate.

Tilly podala děťátku znovu prs a to umlklo.

„Takže novým hrabětem je Williamův starší syn," přemítal Ralph. „Je mu sotva dvacet."

Nate zavrtěl hlavou. „Rollo umřel na mor taky."

„Tak tedy mladší syn –"

„Taky mrtvej."

„Oba synové!" Ralphovi poskočilo srdce. Odjakživa bylo jeho snem stát se hrabětem ze Shiringu. Nyní mu mor poskytl příležitost. A mor také zlepšil jeho vyhlídky, neboť mnoho případných uchazečů zemřelo.

Zachytil otcův pohled. Sira Geralda napadlo totéž.

Tilly se zhrozila: „Rollo a Rick jsou mrtví – to je tak strašné." Rozplakala se.

Ralph si jí nevšímal a snažil se promyslet, jaké jsou možnosti. „Kdo z příbuzenstva vlastně přežil?"

Gerald se obrátil k Nateovi: „Předpokládám, že hraběnka zemřela taky.“

„Ne, pane. Lady Philippa žije. Stejně jako její dcera Odila.“

„Aha!“ zvolal sir Gerald. „To znamená, že ten, koho král vybere, se bude muset oženit s Philippou, aby se stal hrabětem.“

Ralpha to ohromilo. Od mladických let snil o tom, že se ožení s lady Philippou. Nyní tu je příležitost jak zabít obě mouchy jednou ranou.

Jenže on už ženatý je.

Gerald dodal: „Tak takhle to je.“ Opět se rozvalil v křesle a jeho nadšení vyprchalo stejně rychle, jak se ho zmocnilo.

Ralph pohlédl na plačící Tilly kojící jejich dítě. Jen patnáct let stará a sotva pět stop vysoká, ale stojí jako hradba mezi ním a budoucností, po jaké odjakživa toužil.

Nenávidí ji.

Pohřeb hraběte Williama se konal v kingsbridgeské katedrále. Žádní mniši kromě bratra Thomase tu nebyli, ale bohoslužbu celebroval biskup Henri a jeptišky zpívaly náboženské písně. Lady Philippa a lady Odila, obě s tváří zahalenou závojem, šly za rakví. Navzdory jejich dramatickému černému oblečení si Ralph uvědomoval, že tu chybí onen monumentální pocit, který obvykle doprovází pohřeb významné osobnosti, pocit historického času plynoucího jako proud velké řeky. Smrt byla všude, každý den, a dokonce i šlechtická smrt se stávala čímsi naprosto běžným.

Napadlo ho, jestli někdo mezi shromážděnými věřícími není nakažen a jestli právě nešíří nemoc dechem či neviditelnými paprsky z očí. Při pomyšlení na to se zachvěl. Mnohokrát čelil smrti a naučil se ovládat strach v boji, jenže nad tímto nepřítelem se nedalo zvítězit. Mor je vrah, který vráží svůj dlouhý nůž do lidí zezadu a pak se ztrácí, dřív než ho lze spatřit. Ralph se otřásl a pokusil se na to nemyslet.

Vedle Ralpba stál vysoký sir Gregory Longfellow, právník, který se v minulosti účastnil soudních jednání týkajících se Kingsbridge. Gregory byl nyní členem královské rady, elitní skupiny znalců, kteří králi radili – nikoli co by měl dělat, neboť to byl úkol parlamentu, nýbrž jak by to mohl dělat.

Královské výnosy se často předčítaly v kostelech, zejména při velkých obřadech, jako je tento. Dnes biskup Henri využil příležitosti k vysvětlení nového výnosu o nádenících. Ralph tušil, že sir Gregory zprávu přinesl a zůstal tu, aby viděl, jak bude přijata.

Ralph pozorně naslouchal. Do parlamentu nikdy povolán nebyl, ale o pracovní krizi hovořil s hrabětem Williamem, který zasedal ve sněmovně lordů, a se sirem Peterem Jeffriesem, který zastupoval Shiring v dolní sněmovně. Věděl tedy, co se projednávalo.

„Každý musí pracovat pro pána vesnice, kde žije, a nesmí se stěhovat do jiné vesnice nebo pracovat pro jiného pána, pokud ho jeho lord neuvolní," oznámil biskup.

Ralph se zaradoval. Věděl, že se to chystá, ale potěšilo ho, že to je konečně oficiální.

Než vypukl mor, nikdy nebyl nedostatek nádeníků. Mnoho vesnic jich naopak mělo víc, než s kolika si dokázalo poradit. Když lidé bez půdy nemohli najít práci, spoléhali někdy na blahovůli lorda – což mu bývalo nepříjemné, ať již jim pomohl nebo ne. Když se tedy chtěli odstěhovat do jiné vesnice, lordovi se jen ulevilo a rozhodně nepotřeboval žádný zákon, aby je udržel na místě. Nyní měli nádeníci výhodu – a to byla situace, kterou očividně nebylo možné dál trpět.

Při biskupově oznámení se od shromážděných ozývaly projevy souhlasu. Samotných obyvatel Kingsbridge se to příliš netýkalo, ale ti, kdo se na pohřeb dostavili z venkova, byli převážně spíš zaměstnavatelé než zaměstnanci. Nová pravidla vymysleli oni a pro sebe.

Biskup pokračoval: „Odteď je zločinem požadovat, nabízet či přijímat mzdy vyšší, než byly mzdy placené za podobnou práci v roce 1347."

Ralph souhlasně přikyvoval. Víc peněz požadovali i nádeníci, kteří zůstali ve své vesnici. Doufal, že se s tím nyní skoncuje.

Sir Gregory mu pohlédl do očí. „Vidím, že přikyvuješ," řekl. „Souhlasíš s tím?"

„Právě tohle jsme chtěli," odpověděl Ralph. „Hned v příštích dnech to začnu uplatňovat. Uteklo mi pár lidí, který chci co nejrychleji vrátit domů."

„Půjdu s tebou, jestli smím," navrhl právník. „Rád bych viděl, jak to dopadne."

69

Farář v Outhenby zemřel na mor a od té doby se v kostele nekonaly bohoslužby. Gwendu proto překvapilo, když v neděli ráno začal vyzvánět zvon.

Wulfrik to šel prozkoumat a vrátil se novinkou, že dorazil na návštěvu kněz, otec Derek. Gwenda tedy rychle umyla chlapcům obličej a všichni se vydali do kostela.

Bylo krásné jarní ráno a staré šedé kameny kostelíka se koupaly v zářivém slunci. Dostavili se všichni vesničané, neboť byli zvědaví na nového kněze.

Ukázalo se, že otec Derek je uhlazeně se vyjadřující městský duchovní, do vesnického kostela poněkud příliš bohatě oblečený. Gwenda přemýšlela, zda jeho návštěva nemá nějaký zvláštní význam. Neexistuje náhodou důvod, proč si církevní hodnostáři náhle vzpomněli na existenci této farnosti? Napomenula se v duchu, že je špatné představovat si vždycky to nejhorší, ale přesto cítila, že něco není v pořádku.

Stála s Wulfrikem a chlapci v kostelní lodi, sledovala celebrujícího kněze a její pocit nadcházející pohromy sílil. Kněz se při modlitbě či zpěvu obvykle dívá na shromážděné věřící, aby zdůraznil, že toto vše se koná pro jejich dobro a že se nejedná o soukromé spojení mezi ním a Bohem. Pohled otce Dereka se však upíral přes jejich hlavy.

Brzy zjistila proč. Na konci bohoslužby jim oznámil, že král a parlament schválili nový zákon. „Pokud se to bude požadovat, nádeníci, kteří nevlastní půdu, musejí pracovat pro pána ve vesnici, odkud pocházejí," dodal.

Gwendu to pobouřilo. „Jak je to možný?" vykřikla. „Lord nemá žádnou povinnost pomáhat nádeníkovi v těžkejch dobách – já to vím, můj táta byl nádeník-bezzemek, a když nebyla práce, tak jsme hladověli. Proč má tedy nádeník zachovávat věrnost pánovi, kterej mu nic nedává?"

Všichni projevovali hlasitě souhlas a kněz musel zvýšit hlas. „Toto rozhodl král a krále vybral Bůh, aby nám vládl, všichni tedy musíme dělat, co si přeje.“

„Může král měnit staletý zvyklosti?“ naléhala dál Gwenda.

„Žijeme v těžké době. Vím, že mnoho z vás přišlo do Outhenby v posledních pár týdnech –“

„Na pozvání oráče,“ přerušil ho Carl Shaftsbury. Jeho zjizvená tvář sršela hněvem.

„Na pozvání všech vesničanů,“ přisvědčil kněz. „A oni byli vděční, že jste přišli. Jenže král ve své moudrosti rozhodl, že toto nesmí pokračovat.“

„A chudý lidi musejí zůstat chudý,“ dodal Carl. „Bůh to tak určil. Každý má své místo.“

Harry Oráč namítl: „A určil Bůh taky, jak máme obdělávat půdu bez pomoci? Jestliže všichni, co sem nově přišli, zase odejdou, práci nikdy nedokončíme.“

„Třeba nebudou muset odejít všichni,“ odpověděl Derek. „Podle nového zákona se musejí vrátit, pouze když je to požadováno.“

To je uklidnilo. Přistěhovalci přemýšleli, jestli je jejich páni dokážou vystopovat, místní lidé se zase pokoušeli spočítat, kolik nádeníků jim tu může zůstat. Gwenda však svou budoucnost znala. Ralph si dříve či později pro jejich rodinu přijde.

Rozhodla se, že tou dobou už budou pryč.

Kněz skončil a věřící se začali trousit ke dveřím. „Musíme odtud odejít,“ řekla Gwenda tiše Wulfrikovi. „Dřív než se pro nás Ralph vrátí.“

„Kam půjdeme?“

„Nevím – ale možná je to lepší. Když nevíme, kam půjdeme, nebude to vědět ani nikdo jinej.“

„Ale jak budeme žít?“

„Najdeme si jinou vesnici, kde potřebujou nádeníky.“

„Myslíš, že se to týká hodně lidí?“

Vždycky mu to myslelo pomaleji než jí. „Určitě spousty dalších,“ odpověděla trpělivě. „Král nevydal tohle nařízení jen pro Outhenby.“

„Samozřejmě.“

„Musíme odejít ještě dnes," prohlásila rozhodně. „Je neděle, žádnou práci tedy nezmeškáme." Letmo pohlédla do kostelních oken, jako by odhadovala denní dobu. „Ještě není poledne – do večera můžeme urazit pořádnej kus cesty. Kdo ví, zejtra ráno budeme už třeba pracovat někde jinde."

„Souhlasím," přikývl Wulfrik. „Nikdo netuší, jak rychle se může Ralph rozhoupat."

„Nikomu nic neříkej. Půjdeme domů, pobereme všechno, co si chceme vzít s sebou, a jen nenápadně vyklouzneme."

„Dobrá."

Došli ke dveřím, pak vykročili na slunce a Gwenda poznala, že je pozdě.

Před kostelem čekalo šest mužů na koních: Ralph, jeho druh Alan, vysoký muž v londýnském oblečení a tři špinaví, zjizvení a zle se tvářící surovci, jaké si za pár šupů můžete najmout v každé pochybné krčmě.

Ralph zachytil Gwendin pohled a vítězně se usmál.

Gwenda se zoufale rozhlédla kolem sebe. Před pár dny se vesničané postavili jako jeden muž proti Ralphovi s Alanem – avšak dnes to je jiné. Stojí proti šesti mužům, nikoli proti dvěma. Vesničané byli neozbrojení a vycházeli z kostela, zatímco předtím se vraceli z polí s nářadím v ruce. A co víc, tehdy si mysleli, že právo je na jejich straně, zatímco dnes si tím nejsou tak jistí.

Několik mužů rychle odvrátilo pohled. To potvrdilo její tušení. Vesničané se za ně dnes nepostaví.

Gwenda byla tak zklamaná, že na ni přišla slabost. Z obavy, aby se nezhroutila, opřela se rukou o kámen kostelního portálu. Srdce se jí proměnilo v cosi těžkého, chladného a vlhkého, podobného hroudě ze zimního hrobu. Zmocnila se jí chmurná beznaděj.

Pár dní byli svobodní. Byl to však jen sen. A teď ten sen skončil.

Ralph projížděl pomalu Wigleigh a vedl Wulfrika uvázaného na provazu kolem krku.

Dorazili pozdě odpoledne. Pro urychlení nechal Ralph oba chlapce jet na koni s najatými muži. Gwenda šla vzadu. Ralph se

neobtěžoval, aby ji nějak svazoval. Byl si jistý, že bude následovat své děti.

Byla neděle, a tak většina obyvatel Wigleigh pobývala před svými domy a užívala si slunce, jak Ralph předvídal. Zděšeně a mlčky zírali na hrůzné procesí. Ralph doufal, že pohled na Wulfrikovo ponížení by je mohl odradit od hledání vyšších mezd.

Dojeli k malému panskému domu, který býval Ralphovým domovem, než se přestěhoval do Tench Hall. Pustil Wulfrika a poslal ho s rodinou do jejich starého domu. Zaplatil najatým mužům a pak odvedl Alana a sira Gregoryho do panského domu.

Dům byl udržován v čistotě a nachystaný pro jeho návštěvy. Přikázal, aby jim Vira přinesla víno a připravila večeři. Teď už bylo pozdě pokračovat do Tenche: do soumraku by tam nedorazili.

Gregory se posadil a protáhl si dlouhé nohy. Vypadal jako člověk, který si dokáže udělat pohodlí kdekoli. Jeho hladké tmavé vlasy byly nyní prošedivělé, ale dlouhý nos s rozšířenými dírkami mu stále dodával pohrdavý výraz. „Tak jak si myslíš, že to šlo?“ zeptal se.

Ralph o novém nařízení přemýšlel celou cestu domů a odpověď měl připravenou. „Tohle k ničemu nebude,“ odpověděl.

Gregory zvedl obočí. „Hm?“

Alan se přidal: „Souhlasím se sirem Ralphem.“

„Důvody?“

Ralph soudil: „Především je těžký zjistit, kam všichni utekli.“

Alan se vmísil: „Wulfrika jsme vystopovali jen náhodou. Někdo zaslechl, jak s Gwendou plánujou, kam půjdou.“

„Za druhý,“ pokračoval Ralph, „jejich návrat je spojenej se spoustou potíží.“

Gregory přikývl. „Strávili jsme s tím celý den.“

„A musel jsem najmout ty rabiáty a opatřit jim koně. Nemůžu trávit veškerej čas a vyhazovat peníze kvůli tomu, že budu po celým kraji honit uprchlý nádeníky.“

„To chápu.“

„Zatřetí, co jim zabrání, aby příští tejden neutekli znovu?“

Alan připomněl: „Když budou držet jazyk za zuby, pokud jde o to, kam mířej, tak je v životě nenajdem.“

„Pomoct by mohlo jedině to," přemítal Ralph, „kdyby někdo šel do vesnice, zjistil přistěhovalce a potrestal je."

Gregory poznamenal: „Mluvíš o jakési zvláštní komisi pro nádeníky."

„Přesně tak. Ustanov v každým hrabství takovou komisi složenou asi z tuctu mužů, která bude chodit z místa na místo a slídit po utečencích."

„Chceš, aby práci za tebe udělal někdo jiný."

Byl v tom výsměch, ale Ralph si dal pozor, aby nevypadal dotčeně. „Ne nutně – klidně budu jedním z členů tý komise, jestli chceš. Tohle je prostě možnost jak se s tím vypořádat. Nemůžeš kosit louku stéblo po stéblu."

„Zajímavé," uznal Gregory.

Vira přinesla džbán a poháry a všem třem nalila víno. Gregory pokračoval: „Jsi bystrý chlapík, sire Ralphe. Ty nejsi člen parlamentu, že?"

„Ne."

„Škoda. Myslím, že král by tvé rady považoval za užitečné."

Ralph se snažil nezářit radostí. „Jsi velmi laskavý." Předklonil se. „Teď co je hrabě William po smrti, vzniklo samozřejmě volný místo –" Spatřil otevřené dveře a odmlčel se.

Vešel Nate Šafář. „Dobrá práce, sire Ralphe, jestli to smím říct!" prohlásil. „Wulfrik a Gwenda jsou zpátky v houfu, dva nejpilnější pracanti, co máme."

Ralph byl dopálený, že ho šafář vyrušil v tak klíčovém okamžiku. Podrážděně odpověděl: „Věřím, že teď vesnice dokáže líp platit povinný poplatky."

„Ano, pane… pokud tady zůstanou."

Ralph se zamračil. Nate se okamžitě zaměřil na slabinu jeho postavení. Jak udrží Wulfrika ve Wigleigh? Nemůže ho ve dne v noci držet na řetězu u pluhu.

Gregory se Natea zeptal: „Pověz mi, šafáři, máš pro svého pána nějaký návrh?"

„Jo, pane, mám."

„Myslel jsem si to."

Nate to přijal jako vybídnutí a obrátil se k Ralphovi: „Je tu jedna věc, kterou bys mohl udělat a která by zaručila, že Wulfrik zůstane ve Wigleigh až do smrti.“

Ralph vytušil nějaký trik, ale musel říct; „Pokračuj.“

„Vrať mu půdu, která patřila jeho otci.“

Ralph by se na něj rozkřikl, ale nechtěl, aby Gregory získal špatný dojem. Ovládl hněv a pevným hlasem odpověděl: „O tom neuvažuju.“

„Nemůžu pro tu půdu sehnat nájemce,“ naléhal Nate. „Annet na to nestačí a žádnýho mužskýho příbuznýho nemá.“

„To je mi jedno,“ zavrtěl hlavou Ralph. „On tu půdu nedostane.“

Gregory se podivil: „Proč ne?“

Ralph nechtěl připustit, že stále chová vůči Wulfrikovi zášť kvůli rvačce, která se odehrála před dvanácti léty. Gregory si vytvořil o Ralphovi dobrý dojem a Ralph to nechtěl pokazit. Co by si králův poradce pomyslel o rytíři, který jedná proti svým vlastním zájmům kvůli klukovskému hašteření? Hledal nějakou přijatelnou výmluvu. „Vypadalo by to, jako že Wulfrik dostává odměnu za to, že utekl,“ řekl nakonec.

„To sotva,“ usoudil Gregory. „Podle toho, co říká Nate, dal bys mu něco, co nikdo jiný nechce.“

„Přesto by to byl špatnej signál pro ostatní vesničany.“

„Myslím, že jsi příliš úzkostlivý,“ vrtěl hlavou Gregory. Nepatřil k lidem, kteří si své názory taktně nechávají pro sebe. „Všichni určitě vědí, že zoufale sháníš nájemce,“ pokračoval. „Dělá to ostatně většina velkých majitelů půdy. Vesničané uvidí, že prostě jednáš ve vlastním zájmu, a usoudí, že Wulfrik na tom šťastnou shodou okolností vydělá.“

Nate dodal: „Wulfrik s Gwendou budou pracovat dvakrát usilovnějc, když dostanou vlastní půdu.“

Ralph měl pocit, že ho zahnali do kouta. Zoufale toužil vypadat v Gregoryho očích dobře. Začal rozhovor o titulu hraběte, ale nedokončil ho. Tohle nemůže jen kvůli Wulfrikovi dát v sázku.

Musel se vzdát.

„Možná máte pravdu,“ ustoupil. Uvědomil si, že mluví se skřípáním zubů, a pokusil se vypadat lhostejně. „Koneckonců, přivedli jsme ho domů a ponížili. To by mohlo stačit.“

„Jsem si tím jistý.“

„Tak jo, Nate,“ přikývl Ralph. Na chvíli mu slova uvízla v hrdle, tolik se mu příčilo splnit Wulfrikovi jeho životní touhu. Tohle však bylo důležitější. „Pověz Wulfrikovi, že může mít půdu po svým otci.“

„Udělám to ještě do večera,“ ujistil ho Nate a odešel.

Gregory se zeptal: „Co jsi to říkal o tom hraběti?“

Ralph pečlivě volil slova. „Když hrabě Roland zemřel po bitvě u Kresčaku, myslel jsem, že král třeba zváží možnost udělat ze mě hraběte ze Shiringu, zvlášť když jsem zachránil život mladýmu princi z Walesu.“

„Jenže Roland měl zcela dokonalého dědice – který sám měl dva syny.“

„Přesně tak. A teď jsou všichni tři mrtví.“

„Hmmm.“ Gregory dlouze upil z poháru. „Tohle je dobré víno.“

„Gaskoňský,“ řekl Ralph. „Předpokládám, že se vozí do Melcombe.“

„Vozí.“

„Lahodné.“ Gregory se znovu napil. Zdálo se, že se chystá něco říct, a tak Ralph zůstal zticha. Gregory dlouho hledal slova. Nakonec řekl: „Tady někde v okolí Kingsbridge je dopis, který… by neměl existovat.“

Ralpha to zmátlo. Co teď přijde?

Gregory pokračoval: „Po mnoho let byl ten dokument v rukou někoho, na koho bylo spolehnutí, že ho z různých složitých důvodů podrží v bezpečí. Jenže nedávno byly kladeny jisté otázky, podle kterých se mi zdá, že tomu tajemství hrozí nebezpečí odhalení.“

Tohle všechno bylo příliš záhadné. Ralph netrpělivě zabručel: „Nerozumím. Kdo kladl ty nepříjemný otázky?“

„Kingsbridgeská převorka.“

„Aha.“

„Je možné, že jenom zachytila nějakou narážku a její otázky jsou neškodné. Jenže královi přátelé se obávají, že by se jí ten dopis mohl dostat do rukou.“

„Co je v tom dopisu?“

Gregory opět volil obezřele slova; přecházel rozbouřenou řeku po špičkách a po pečlivě položených nášlapných kamenech. „Cosi, co se dotýká královy milované matky.“

„Královny Isabelly.“ Ta stará čarodějnice je pořád ještě naživu a užívá si nádhery zámku v Lynnu, kde tráví své dny čtením románů v rodné francouzštině, alespoň jak lidé říkají.

„Krátce řečeno,“ shrnul Gregory, „potřebuju zjistit, jestli převorka ten dopis má, nebo ne. Ale o mém zájmu se nesmí nikdo dozvědět.“

Ralph to upřesnil: „Buď musíš jít do převorství a prohledat listiny jeptišek… nebo ty dokumenty musejí přijít za tebou.“

„To druhé.“

Ralph přikývl. Začínal chápat, co od něj Gregory chce.

Gregory dodal: „Učinil jsem jisté velmi diskrétní kroky a zjistil jsem, že nikdo neví, kde přesně se pokladnice jeptišek nachází.“

„Jeptišky to vědět musejí, nebo aspoň některý z nich.“

„Jenže ony to neprozradí. Já jsem ale vyrozuměl, že ty jsi odborník na… přesvědčování lidí, aby odhalili tajemství.“

Gregory tedy ví o práci, kterou Ralph vykonával ve Francii. Ralph si uvědomil, že na tomto rozhovoru není nic spontánního. Gregory ho musel naplánovat. Ve skutečnosti to byl asi hlavní důvod, proč přišel do Kingsbridge. Ralph navrhl: „Možná bych mohl pomoct královým přátelům tenhle problém vyřešit.“

„Dobře.“

„… jestliže mi bude za odměnu přislíben titul hraběte ze Shiringu.“

Gregory se zamračil. „Nový hrabě se bude muset oženit se starou hraběnkou.“

Ralph se rozhodl skrýt svou dychtivost. Gregory by choval méně respektu k muži, kterého ovládá, třebaže jen zčásti, chtíč po nějaké ženě. „Lady Philippa je o pět let starší než já, ale já vůči ní nic nenamítám.“

Gregory na něj nedůvěřivě pohlédl. „Je to velmi krásná žena," podotkl. „Ten, komu ji král dá, by se měl považovat za šťastného."

Ralph si uvědomil, že zašel příliš daleko. „Nechci vypadat, že mi je lhostejná," vyhrkl rychle. „Je to opravdová kráska."

„Jenže já jsem se domníval, že ty už ženatý jsi," prohodil Gregory. „Nebo se snad mýlím?"

Ralph zachytil Alanův pohled a viděl, že jeho druh je velice zvědavý na to, co teď Ralph odpoví.

Ralph si povzdechl: „Moje manželka je hodně nemocná. Už dlouho žít nebude."

Gwenda rozdělala oheň v kuchyni starého domu, kde Wulfrik žil od narození. Vytáhla hrnce, jeden z nich naplnila u studny vodou a hodila do něj pár raných cibulek jako základ na polévku. Wulfrik donesl další dříví na topení. Chlapci si venku vesele hráli se starými kamarády a vůbec si neuvědomovali hloubku tragédie, která postihla jejich rodinu.

Gwenda spěchala s domácími pracemi, protože venku se už smrákalo. Snažila se na nic nemyslet. Ať jí vytanulo na mysli cokoli, její náladu to jen zhoršovalo: budoucnost, minulost, manžel, ona sama. Wulfrik seděl a hleděl do plamenů. Žádný z nich nemluvil.

Jejich soused David Jones se objevil s velkým džbánem piva. Manželka mu zemřela na mor, ale teď ho doprovázela dospělá dcera Joanna. Gwenda je neviděla moc ráda: chtěla být se svou mizérií o samotě. Jejich úmysly však byly laskavé a návštěvu nebylo možné odmítnout. Gwenda zasmušile oprášila pár dřevěných pohárů a David všem nalil pivo.

„Je nám moc líto, že to takhle dopadlo, ale jsme rádi, že vás vidíme," řekl, když se napili.

Wulfrik vyprázdnil pohár jedním velkým lokem a nastavil ho na dolití.

Chvíli poté se dostavil Aaron Appletree a manželkou Ullou. Ta přinesla košík s bochníčky chleba. „Věděla jsem, že nebudete mít žádnej chleba, a tak jsem něco upekla," vysvětlila jim. Rozdala bochníčky a dům se naplnil vůní, při které se sbíhaly sliny. David

Jones jim také nalil a oba se posadili. „Kde jste sebrali odvahu utéct?“ zeptala se s obdivem Ulla. „Já bych umřela strachy!“

Gwenda jim začala vyprávět o jejich dobrodružstvích. Z valchovacího mlýna přišli Jack a Eli Valchářovi a přinesli mísu jablek upečených v medu. Wulfrik hodně jedl a zhluboka pil. Atmosféra se uvolnila a Gwendě se trochu zlepšila nálada. Dostavili se další sousedé a všichni přinesli dárky. Když Gwenda vyprávěla, jak se vesničané z Outhenby s lopatami a motykami postavili proti Ralphovi s Alanem, všichni se otřásali smíchem.

Pak došla k dnešním událostem a znovu upadla do zoufalství. „Všechno se spiklo proti nám,“ vyprávěla hořce. „Nejen Ralph a jeho hrubiáni, ale i král a církev. Neměli jsme žádnou naději.“

Sousedé zachmuřeně přikyvovali.

„A když uvázal Wulfrikovi provaz kolem krku…“ Zmocnila se jí čirá beznaděj. Hlas jí přeskočil a ona nemohla pokračovat. Napila se piva a zkusila to znovu. „Když ten bezcitnej, zabedněnej a surovej Ralph hodil Wulfrikovi provaz kolem krku – Wulfrikovi, nejsilnějšímu a nejstatečnějšímu mužskýmu, jakýho znám, jakýho všichni známe, a vedl ho přes vesnici jako dobytče – přála jsem si, aby nebesa spadly a všechny nás pohřbily.“

Byla to silná slova, avšak všichni souhlasili. Ze všeho, co může šlechta rolníkům provést – trápit je hlady, podvádět, napadat či okrádat –, nejhorší bylo ponižovat je. To nikdy nikomu neodpustili.

Gwenda si náhle přála, aby sousedé odešli. Slunce zapadlo a venku byla tma. Potřebovala si lehnout, zavřít oči a zůstat se svými myšlenkami o samotě. Nechtěla mluvit ani s Wulfrikem. Chystala se všechny požádat, aby odešli, když do místnosti vstoupil Nate Šafář.

Všichni zmlkli.

„Co chceš?“ zeptala se Gwenda.

„Přináším dobrou zprávu,“ oznámil radostně.

Zatvářila se kysele. „Dneska žádný dobrý zprávy pro nás nejsou.“

„Nesouhlasím. Ještě jsi ji neslyšela.“

„Tak jo, o co jde?“

„Sir Ralph vám vzkazuje, že Wulfrik má dostat zpátky půdu svýho otce.“

Wulfrik vyskočil na nohy. „Jako nájemce?“ ujišťoval se. „Ne abych na ní jenom dřel?“

„Jako nájemce, za stejnejch podmínek jako tvůj otec,“ potvrdil Nate sdílně, jako by pouze nepředával vzkaz, ale osobně činil ústupek.

Wulfrik zářil radostí. „To je úžasný!“

„Přijímáš?“ zeptal se bodře Nate, jako by to byla pouhá formalita.

Gwenda se vmísila: „Wulfriku! Nepřijímej to!“

Zmateně na ni pohlédl. Jako obvykle byl pomalý a neviděl si dál než na špičku nosu.

„Dojednej podmínky!“ naléhala tiše. „Nebuď poddanej jako tvůj otec. Žádej svobodnej nájem, bez povinností k pánovi. Už nikdy nebudeš v tak silným vyjednávacím postavení. Vyjednávej!“

„Vyjednávat?“ podivil se. Na okamžik zaváhal, pak podlehl okamžitému pocitu štěstí. „Tohle je chvíle, ve kterou jsem doufal dvanáct roků. Nic vyjednávat nebudu.“ Otočil se k Nateovi. „Přijímám,“ přisvědčil a pozdvihl pohár.

Všichni zajásali.

70

Špitál byl opět plný. Mor, který v prvních třech měsících roku 1349 jako by ustupoval, se v dubnu vrátil s dvojnásobnou silou. Den po Velikonoční neděli se Caris vyčerpaně rozhlédla po řadách slamníků namačkaných tak těsně vedle sebe, že jeptišky s rouškou na obličeji mezi nimi musely našlapovat jen velmi opatrně. Kolem však bylo možné pohybovat se o něco snadněji, protože u nemocných pobývalo jen málo rodinných příslušníků. Při vysedávání u umírajícího příbuzného hrozilo nebezpečí – bylo pravděpodobné, že se sami morem nakazíte – a lidé se začali chovat nemilosrdně. Když epidemie propukla, zůstávali se svými milovanými a na nic se neohlíželi, matky s dětmi, manželé s manželkami, lidé ve středním věku s postaršími rodiči; láska překonávala strach. To se však změnilo. Brutální síla smrti přetrhávala i ta nejmocnější rodinná pouta. Dnes se běžně stávalo, že nemocného přivedla matka, otec, manžel či manželka, a ti

pak prostě odešli, aniž brali na vědomí žalostný nářek za svými zády. Nemoci se vzpíraly pouze jeptišky s rouškami přes obličej a rukama omývanýma v octu.

Caris kupodivu nepostrádala pomocnice. Ženský klášter zažíval příliv novicek nahrazujících zemřelé jeptišky. Zčásti se o to přičinila pověst Caris coby světice. Stejné oživení však zažíval i mužský klášter a Thomas nyní zaškoloval celou třídu noviců. Všichni hledali řád ve světě, který se zbláznil.

Tentokrát mor postihl některé přední obyvatele města, kteří mu v předchozím období unikli. Na Caris silně zapůsobila smrt Johna Konstábla. Nikdy se jí moc nezamlouval jeho obhroublý přístup ke spravedlnosti – spočívající v tom, že výtržníka nejdřív praští holí po hlavě a teprve potom klade otázky –, ale udržet pořádek bez něj bude obtížnější. Mrtvá byla i tlustá Betty Baxterová, pekařka oblíbených bochánků pro každou slavnost ve městě a chytrá tazatelka na schůzích farního cechu. O její podnik se teď dělily čtyři hašteřivé dcery. A zemřel i Dick Sládek, poslední z generace Carisina otce, z oněch mužů, kteří uměli peníze nejen vydělávat, ale také si je užívat.

Caris s Merthinem se podařilo zpomalit šíření nemoci tím, že zrušili velká veřejná shromáždění. Nekonalo se velké velikonoční procesí do katedrály, ani trh s vlnou o svatodušním týdnu. Každotýdenní trh se konal na Louce milenců za městskými hradbami a většina obyvatel se zdržovala mimo. Caris požadovala taková opatření, už když mor udeřil poprvé, ale Godwyn s Elfrikem se postavili proti ní. Podle Merthina některá italská města dokonce zavřela brány na čtyřicet dní, zvaných *quarantena*. Nyní bylo příliš pozdě na to, aby se nemoc udržela mimo město, avšak Caris přesto věřila, že tato omezení pomohou zachránit lidské životy.

Pokud s něčím neměla žádný problém, pak to byly peníze. Stále více lidí odkazovalo majetek jeptiškám, protože už žádní jejich příbuzní nežili, a mnoho novicek s sebou přinášelo pozemky, stáda, sady a zlato. Ženský klášter nebyl nikdy tak bohatý.

Byla to malá útěcha. Poprvé v životě se cítila unavená – nejen vyčerpaná těžkou prací, ale zbavená energie a síly vůle a oslabená nepřízní osudu. Mor byl horší než dříve, zabíjel dvě stě lidí týdně a ona nevěděla, jak bude sama pokračovat. Svaly ji bolely, hlava se jí

mohla rozskočit a občas se jí zakaloval zrak. Kde tohle skončí? tázala se s hrůzou. Cožpak všichni zemřou?

Dveřmi vklopýtali dva muži, oba zkrvavení. Caris jim spěchala vstříc. Již z dálky však z nich ucítila nepříjemný pach alkoholu. Oba byli téměř bezvládní, třebaže ještě nebylo ani poledne. Znechuceně zaúpěla: byl to nyní až příliš běžný jev.

Matně si na ty muže vzpomínala: Barney a Lou, dva silní mladíci zaměstnaní na jatkách. Barneyovi jedna paže ochable visela, patrně zlomená. Lou měl ošklivé zranění obličeje: přeražený nos a jedno oko proměněné v příšernou kaši. Zdálo se, že oba jsou příliš opilí, než aby vnímali bolest. „To byla rvačka!“ pochvaloval si huhňavě Barney. Skoro mu nebylo rozumět. „Já to tak nemyslel. Je to můj nejlepší kamarád. Miluju ho.“

Caris a sestra Nellie uložily oba opilce na sousední slamníky. Nellie vyšetřila Barneye a konstatovala, že paži nemá zlomenou, ale vykloubenou. Poslala jednu novicku pro Matthewa Lazebníka, který se mu ji pokusí napravit. Potom Caris omyla obličej Louovi. Jeho oko zachránit nemohla: puklo jako vajíčko uvařené na měkko.

Takovéto věci ji přiváděly k zuřivosti. Ty dva muže nepostihla nemoc, ani neutrpěli úraz: ublížili si navzájem v opilosti. Po první vlně moru se jí podařilo podnítit lidi ve městě, aby znovu nastolili zákony a pořádek, avšak druhá vlna učinila s dušemi lidí cosi strašného. Když znovu vyzývala k návratu k civilizovanému chování, odpověď byla netečná. Nevěděla co dál a cítila se hrozně unavená.

Když hleděla na dva zmrzačené muže ležící bok po boku na podlaze, uslyšela zvenčí podivné zvuky. Na okamžik ji to vrátilo o tři roky zpátky do bitvy u Kresčaku a k děsivému dunění nových strojů krále Eduarda, jež vystřelovaly do nepřátelských řad kamenné koule. O chvíli později se zvuk vrátil a ona si uvědomila, že to je buben – vlastně několik bubnů, do nichž kdosi buší bez jakéhokoli rytmu. Pak uslyšela nemelodické píšťaly a zvonky a po nich hrubý řev, kvílení a výkřiky, které mohly vyjadřovat vítězství, ale i muka nebo obojí zároveň. Nebylo to nepodobné bitevnímu ryku, pouze zde neznělo svištění smrtících šípů a ržání zmrzačených koní. Caris zamračeně vyšla ven.

Na trávník před katedrálou mezitím dorazila skupina asi čtyřiceti lidí, kteří ztřeštěně poskakovali. Někteří hráli na hudební nástroje, nebo spíš hru jen předstírali, neboť ten rámus neobsahoval žádnou melodii a vůbec neladil. Chatrné oblečení měli potrhané a špinavé, někteří byli dokonce polonazí a bezstarostně odhalovali intimní části těla. Všichni, kdo neměli hudební nástroje, drželi v ruce bič. Následoval je zástup lidí z města, kteří zvědavě a s údivem přihlíželi.

Tanečníky vedl mnich Murdo, tlustější než kdykoli dříve, avšak čile poskakující, až se mu po špinavém obličeji valil pot, který pak odkapával z rozcuchaného vousu. Murdo je dovedl k velkým západním dveřím katedrály, kde se k nim obrátil tváří. „Všichni jsme hřešili!“ zařval.

Jeho přívrženci odpověděli neartikulovanými výkřiky a úpěním.

„Jsme nečistý!“ zvolal vzrušeně. „Hovíme si v chlípnosti jako prasata v hnoji. Celí se třeseme chtíčem a poddáváme se svý vilnosti. Zasloužíme si mor!“

„Ano!“

„Co musíme dělat?“

„Trpět!“ volali. „Musíme trpět!“

Jeden z přívrženců se vrhl dopředu se zdviženým bičem. Na třech kožených řemínkách byly zřejmě uvázány špičaté kameny. Muž padl mnichovi k nohám a začal si bičovat záda. Bič roztrhal tenkou látku jeho oblečení a ze zad vytryskla krev. Muž vykřikl bolestí a zbytek Murdových přívrženců soucitně zaúpěl.

Pak předstoupila jakási žena. Strhla si šat až do pasu, otočila se s nahými prsy k davu a začala si bičovat záda podobným bičem. Přívrženci opět zaúpěli. Jak předstupovali, jednotlivě či po dvojicích, Caris viděla, že mnozí z nich mají na kůži pohmožděniny a napůl zhojené rány: tohle už prováděli dříve, někteří z nich mnohokrát. Nechodí od města k městu a neopakují tohle představení stále dokola? Vzhledem k zapojení mnicha Murda si byla jistá, že dřív či později někdo začne vybírat peníze.

Z přihlížejícího davu náhle vyběhla žena a křičela: „Já taky musím trpět!“ Caris překvapilo, když v ní poznala Mared, ustrašenou mladou manželku Marcela Svíčkaře. Caris si nedokázala představit, že by tato žena spáchala mnoho hříchů, možná však spatřovala po-

slední možnost jak svůj život učinit dramatickým. Strhla si šat a postavila se zcela nahá před mnicha. Pleť měla bez poskvrny; byla krásná.

Murdo na ni dlouho zíral a pak ji vyzval: „Polib mi nohy.“

Poklekla před ním, obscénně vystrčila na dav zadek a sklonila obličej k mnichovým špinavým nohám.

Murdo vzal od jiného kajícníka bič a podal jí ho. Žena se šlehla. Vykřikla bolestí a na bílé kůži zad se jí okamžitě objevily červené skvrny.

Z davu dychtivě vyběhlo několik dalších lidí, převážně mužů, a Murdo s každým opakoval tentýž rituál. Brzy se to změnilo v orgie. Když se lidé nebičovali, divoce bušili do bubnů, zvonili zvonky a poskakovali v děsivém tanci.

Chovali se šíleně a nevázaně, ale Carisino profesionální oko si povšimlo, že údery bičů, třebaže dramatické a bezpochyby bolestné, jim zřejmě žádné trvalé poškození nepůsobí.

Merthin se objevil vedle Caris a zeptal se: „Co si o tom myslíš?“

Zamračila se a řekla: „Proč mě to tak pobuřuje?“

„Nevím.“

„Jestliže se lidi chtějí bičovat, proč bych měla mít námitky? Třeba se pak cítí líp.“

„Ale stejně s tebou souhlasím,“ zamyslel se Merthin. „Na všem, čeho se nějak účastní Murdo, je něco falešného.“

„V tom to není.“

Usoudila, že tu nevládne žádná kajícná nálada. Tito tanečníci se neohlížejí hloubavě za svým životem, necítí lítost a žal kvůli spáchaným hříchům. Upřímně se kající lidé bývají tiší, zamyšlení a neokázalí. Tady Caris cítila ve vzduchu něco zcela odlišného. Bylo to vzrušení.

„Tohle je nezřízenost,“ prohlásila.

„Pouze místo pití holdují sebenenávisti.“

„A je v tom jakási extáze.“

„Ale žádný sex.“

„Jen jim dej čas.“

Murdo procesí opět odvedl a zamířil ven z převorství. Caris si povšimla, že někteří flagelanti vytáhli misky a začali žebrat. Vytuši-

la, že takhle budou procházet hlavními ulicemi města. Patrně skončí v některé větší krčmě, kde jim lidé budou platit jídlo a pití.

Merthin se dotkl její paže. „Vypadáš bledá," řekl. „Jak se cítíš?"

„Jsem jen unavená," odpověděla stroze. Musí sloužit dál bez ohledu na to, jak se cítí, a připomínat jí její únavu ničemu nepomůže. Bylo však od něj laskavé, že si toho všiml, a tak zmírnila tón. „Pojď do převorova domu. Už je skoro čas oběda."

Kráčeli přes trávník, zatímco procesí mizelo. Vešli do paláce. Jakmile se ocitli o samotě, Caris Merthina objala a políbila. Náhle zatoužila po tělesné lásce a strčila mu jazyk do úst; věděla, že se mu to líbí. On jí uchopil oba prsy a jemně je sevřel. V paláci se ještě nikdy takhle nelíbali a Caris se mihlo hlavou, jestli něco z bakchanálií mnicha Murda neoslabilo její normální zábrany.

„Máš rozpálenou pleť," zašeptal jí Merthin do ucha.

Chtěla, aby jí Merthin strhl roucho a aby se jí přisál k bradavkám. Cítila, že se přestává ovládat a že se možná bude lehkomyslně milovat přímo tady na podlaze, kde je může snadno někdo přistihnout.

Pak se ozval dívčí hlas: „Nechtěla jsem špehovat."

Caris byla v šoku. Odskočila provinile od Merthina. Otočila se a hledala osobu, která promluvila. Na opačném konci místnosti seděla na lavici mladá žena s nemluvnětem. Byla to manželka Ralpha Fitzgeralda. „Tilly!" zvolala Caris.

Tilly se zvedla. Vypadala vyčerpaně a vyděšeně. „Je mi tak líto, že jsem tě polekala," omlouvala se.

Caris se ulevilo. Tilly chodila do klášterní školy, žila roky v ženském klášteře a měla Caris ráda. Bylo možné se spolehnout, že kolem polibku, který viděla, nespustí žádný povyk. Co tu však dělá? „Není ti nic?" zeptala se Caris.

„Jsem trochu unavená," připustila Tilly. Klopýtla a Caris ji zachytila za paži.

Děťátko se rozplakalo. Merthin ho vzal a zkušeně pohoupal. „No tak, no tak, synovečku," konejšil ho. Pláč přešel do nespokojeného poňukávání.

Caris se zeptala Tilly: „Jak jsi se sem dostala?"

„Šla jsem pěšky."

„Z Tench Hall? A nesla jsi Gerryho?“ Chlapečkovi bylo už šest měsíců a nést ho nebylo snadné.

„Trvalo mi to tři dny.“

„Panebože. Něco se stalo?“

„Utekla jsem.“

„Nepokoušel se tě Ralph chytit?“

„Ano, s Alanem. Schovala jsem se v lese a oni mě přešli. Gerry byl moc hodný a neplakal.“

Při té představě se Caris zadrhlo v hrdle. „Ale…“ polkla. „Proč jsi utekla?“

„Protože mě manžel chce zabít,“ odpověděla Tilly a propukla v pláč.

Caris ji posadila a Merthin jí přinesl pohár vína. Nechali ji vzlykat. Caris usedla na lavici vedle ní a objala ji kolem ramen, zatímco Merthin choval malého Gerryho. Když se Tilly konečně vyplakala, Caris se zeptala: „Co Ralph udělal?“

Tilly zavrtěla hlavou. „Nic. Jde jen o to, jak na mě kouká. Vím, že mě chce zavraždit.“

Merthin zamumlal: „Kéž bych mohl říct, že můj bratr toho není schopný.“

Caris nechápala: „Ale proč chce udělat něco tak strašného?“

„Nevím,“ odpověděla utrápeně Tilly. „Ralph šel na pohřeb strýčka Williama. A tam byl nějaký právník z Londýna, sir Gregory Longfellow.“

„Znám ho,“ přikývla Caris. „Chytrý muž, ale nemám ho v lásce.“

„Potom to začalo. Mám pocit, že to má něco společného s tím Gregorym.“

Caris přitakala: „Vím, že bys nešla celou tuhle cestu s dítětem v náručí kvůli něčemu, co si jen představuješ.“

„Určitě to zní podivně, ale on jenom sedí a nenávistně mě probodává očima. Jak se může někdo takhle dívat na vlastní manželku?“

„Každopádně jsi přišla na správné místo,“ ujistila ji Caris. „Tady jsi v bezpečí.“

„Můžu tady zůstat?“ žadonila. „Nepošleš mě zpátky, že ne?“

„Ovšemže ne," konejšila ji Caris. Zachytila Merthinův pohled. Věděla, na co myslí. Dávat Tilly nějakou záruku je neuvážené. Uprchlíci mohou v zásadě najít útočiště v kostelech, ale je velmi pochybné, jestli ženský klášter má právo poskytovat ochranu rytířově manželce a donekonečna ji před ním ukrývat. Kromě toho ji Ralph určitě bude oprávněn donutit, aby mu vydala dítě, jeho syna a dědice. Přesto Caris vložila do svých slov co největší sebejistotu a řekla: „Můžeš tu zůstat, jak dlouho chceš."

„Ach, děkuju ti."

Caris se v duchu modlila, aby dokázala svému slibu dostát.

„Můžeš mít jeden z těch zvláštních pokojů pro hosty nahoře ve špitálu," nabídla jí.

Tilly vypadala znepokojeně. „Ale co když přijde Ralph?"

„To by se neodvážil. Ale pokud by ses cítila bezpečněji, můžeš mít bývalý pokoj matky Cecilie za dormitářem jeptišek."

„Ano, prosím."

Vešla služka, aby prostřela stůl k obědu. Caris řekla Tilly: „Vezmu tě do refektáře. Můžeš se naobědvat s jeptiškami, pak si lehnout v dormitáři a odpočívat." Zvedla se.

Náhle se jí zatočila hlava. Položila ruku na stůl, aby udržela rovnováhu. Merthin, stále s malým Gerrym v náručí, se s úzkostí zeptal: „Co se stalo?"

„Hned mi bude dobře," odpověděla Caris. „Jsem jen unavená."

Vzápětí padla na podlahu.

Merthin cítil, jak se ho zmocňuje panika. Chvíli byl jako ohromený. Caris nikdy neonemocněla, nikdy nebyla bezmocná – naopak, vždycky se sama starala o nemocné. Nedokázal si ji představit jako oběť.

Ta chvíle minula jako mrknutí okem. Merthin opatrně předal miminko Tilly a potlačil strach.

Služka přestala prostírat a otřeseně zírala na Caris ležící v bezvědomí na podlaze. Merthin na ni záměrně promluvil klidně, ale přesto naléhavě: „Běž do špitálu a pověz jim, že matka Caris je nemocná. Přiveď sestru Oonagh. Utíkej co nejrychleji!" Dívka odběhla.

Merthin si klekl ke Caris. „Slyšíš mě, miláčku?“ zeptal se. Zvedl její ochablou ruku a pohladil ji, potom se dotkl Carisiny tváře a zvedl víčko jednoho oka. Vůbec o sobě nevěděla.

Tilly se polekala: „Nemá mor, že ne?“

„Ach, Bože.“ Merthin zvedl Caris do náručí. Byl drobný, ale vždy dokázal zvedat těžké předměty, stavební kameny a trámy. Snadno se s ní postavil a pak ji jemně položil na stůl. „Neumírej,“ zašeptal. „Prosím tě, neumírej.“

Políbil ji na čelo. Pleť měla žhavou. Cítil to již dřív, když ji před pár minutami objímal, ale to byl příliš vzrušený, než aby si dělal starosti. Možná proto byla tak rozvášněná: mohla to způsobit horečka.

Vešla sestra Oonagh. Merthin byl tak vděčný, že ji vidí, že mu vyhrkly slzy. Byla to mladá jeptiška, teprve rok nebo dva po noviciátu, ale Caris vysoce oceňovala její schopnosti a vedla ji tak, aby jednoho dne mohla převzít odpovědnost za špitál.

Oonagh si zakryla ústa a nos plátěnou rouškou, kterou pak za krkem uvázala na uzel. Potom sáhla Caris na čelo a na tvář. „Kýchala?“ zeptala se.

Merthin si otřel oči. „Ne,“ odpověděl. Byl si jistý, že by si toho všiml: kýchnutí bylo zlé znamení.

Oonagh stáhla přední část Carisina roucha. Caris s odhalenými malými prsy připadala Merthinovi zranitelná. Byl však rád, že na prsou nevidí žádnou fialovočernou vyrážku. Oonagh ji opět zahalila. Pohlédla Caris do nosních dírek. „Žádné krvácení,“ poznamenala. Zamyšleně jí nahmatala tep.

Po chvíli pohlédla na Merthina. „Asi to nebude mor, ale vypadá to jako vážné onemocnění. Má horečku, její pulz je rychlý a dýchání mělké. Odnes ji nahoru, ulož ji a omyj jí obličej růžovou vodou. Každý, kdo o ni bude pečovat, musí nosit roušku a mýt si ruce, jako kdyby měla mor. To se týká i tebe.“ Podala mu proužek plátna.

Když si uvazoval roušku, stékaly mu po tváři slzy. Odnesl Caris nahoru, položil ji na slamník v jejím pokoji a upravil jí oblečení. Jeptišky mu přinesly růžovou vodu a ocet. Merthin jim pověděl o Carisiných pokynech ohledně Tilly a ony odvedly mladou matku s nemluvnětem do refektáře. Pak se sám posadil vedle Caris, otíral jí čelo

a tváře hadříkem namočeným ve voňavé tekutině a modlil se, aby se probrala.

Nakonec se to stalo. Otevřela oči, zmateně se zachmuřila a pak se úzkostně zeptala: „Co se děje?“

„Omdlela jsi,“ odpověděl.

Pokusila se posadit.

„Zůstaň v klidu,“ požádal ji. „Jsi nemocná. Asi to není mor, ale máš nějakou vážnou nemoc.“

Musela se cítit slabá, protože si bez protestů zase lehla na polštář. „Jenom si hodinku odpočinu,“ řekla.

Zůstala na lůžku dva týdny.

Po třech dnech se jí oční bělmo zbarvilo do odstínu hořčice a sestra Oonagh konstatovala, že Caris má žloutenku. Oonagh připravila bylinný čas slazený medem a Caris ho pila třikrát denně. Horečka ustoupila, ale Caris zůstávala slabá. Každý den se s úzkostí vyptávala na Tilly a Oonagh na otázky odpovídala, ale odmítala probírat jakýkoli jiný aspekt života v klášteře, aby to Caris neunavovalo. Caris byla příliš zesláblá, než aby se s ní přela.

Merthin převorův palác vůbec neopouštěl. Ve dne sedával dole, dost nablízku, aby slyšel její zavolání, a jeho zaměstnanci za ním přicházeli pro pokyny ohledně různých budov, které stavěli či bourali. V noci lehával na slamníku vedle ní a spal tak lehce, že se probouzel, kdykoli začala jinak dýchat nebo se převalila na druhý bok. Lolla spala v sousední místnosti.

Na konci prvního týdne se objevil Ralph.

„Zmizela mi manželka,“ oznámil, sotva vešel do haly převorova paláce.

Merthin vzhlédl od výkresu na velké břidlicové tabulce. „Buď zdráv, bratře,“ přivítal ho. Pomyslel si, že Ralph vypadá záludně. Ohledně Tillyina zmizení má očividně smíšené pocity. Nemá ji rád, ale na druhou stranu žádnému muži se nelíbí, když mu uteče manželka.

Možná mám smíšené pocity také, pomyslel si Merthin provinile. Koneckonců jsem s tím jeho manželce pomáhal.

Ralph se posadil na lavici. „Nemáš nějaký víno? Mám žízeň jako trám.“

Merthin šel k příborníku a nalil Ralphovi ze džbánu. Napadlo ho, že řekne, že nemá tušení, kde by Tilly mohla být, ale instinktivně se vzepřel představě, že by měl lhát vlastnímu bratrovi, zvlášť v něčem tak důležitém. Kromě toho Tillyinu přítomnost v klášteře nelze utajit: vidělo ji tu příliš mnoho jeptišek, novicek i služebnictva. Merthin si pomyslel, že vždy je nejlepší mluvit pravdu, ledaže by to způsobilo hroznou katastrofu. Podal Ralphovi pohár a potom řekl: „Tilly je s dítětem tady v klášteře.“

„Myslel jsem si, že tu asi je.“ Ralph zvedl pohár levou rukou s pahýly tří useknutých prstů. Zhluboka se napil. „Co to do ní vjelo?“

„Utekla od tebe, Ralphe.“

„Měl jsi mi to vzkázat.“

„Neudělal jsem dobře. Ale nemohl jsem ji zradit. Ona se tě bojí.“

„Proč držíš s ní proti mně? Jsem tvůj bratr!“

„Protože tě znám. Jestliže je vyděšená, nejspíš k tomu má důvod.“

„To je skandální!“ Ralph se pokoušel vypadat pobouřeně, ale nebylo to přesvědčivé.

Merthin přemýšlel, co asi Ralph skutečně cítí.

„Nemůžeme ji vyhodit,“ pokračoval Merthin. „Požádala o útočiště.“

„Gerry je můj syn a dědic. Nemůže mi ho brát.“

„Na dlouho ne. Jestliže zahájíš právní kroky, jsem si jistý, že vyhraješ. Ale neměl by ses ho snažit odloučit od matky.“

„Když se vrátí domů on, vrátí se ona taky.“

To je asi pravda. Merthin přemítal o nějakém jiném způsobu jak Ralpha přesvědčit, když do místnosti vešel bratr Thomas a přivedl Alana Fernhilla. Svou jednou rukou ho držel za paži, jako by mu chtěl zabránit v útěku. „Našel jsem ho, jak slídí,“ oznámil.

„Jenom jsem se trochu rozhlížel,“ protestoval Alan. „Myslel jsem, že v klášteře nikdo není.“

Merthin poznamenal: „Jak vidíš, není tomu tak. Máme jednoho mnicha, šest noviců a pár tuctů osiřelých chlapců.“

Thomas upozornil: „On stejně nebyl v mužském klášteře, ale v křížové chodbě jeptišek.“

Merthin se zamračil. Slyšel zdáli zpěv žalmů. Alan si svoje vniknutí dobře načasoval: všechny jeptišky a novicky se účastnily polední bohoslužby v katedrále. V tuto hodinu bývá většina budov převorství opuštěná. Alan se tu patrně nějakou dobu volně pohyboval.

Tohle nevypadá na pouhou zvědavost.

Thomas dodal: „Naštěstí ho viděla kuchyňská pomocnice a přišla pro mě do kostela.“

Merthin přemýšlel, co mohl Alan hledat. Tilly? Určitě by se ji neodvážil odvléct z kláštera za bílého dne. Otočil se k Ralphovi. „Co tady vy dva kujete za pikle?“

Ralph přehrál otázku na Alana. „Co tě to napadlo?“ osopil se na něj, i když Merthin si pomyslel, že hněv jen předstírá.

Alan pokrčil rameny. „Jenom jsem se rozhlížel, když jsem na tebe čekal.“

To nebylo věrohodné. Lelkující ozbrojenci čekají na své pány ve stájích a krčmách, nikoli v křížové chodbě.

Ralph zabručel: „Tak už to víckrát nedělej.“ Merthin si uvědomil, že Ralph se této historky bude držet. Já jsem se k němu zachoval čestně, ale on ke mně ne, pomyslel si smutně. Vrátil se k důležitější záležitosti. „Co kdybys na chvíli nechal Tilly být?“ navrhl Ralphovi. „Tady bude v naprostém pořádku. A třeba si po nějaké době uvědomí, že pro ni nepředstavuješ žádné nebezpečí, a vrátí se k tobě.“

„Je to moc velká ostuda,“ namítl Ralph.

„Vůbec ne. Šlechtična někdy tráví pár týdnů v klášteře, když má pocit, že se načas potřebuje stáhnout do ústraní.“

„Obyčejně když ovdoví, nebo když manžel odejde do války.“

„Vždycky ale ne.“

„Když nemá žádnej zřejmej důvod, lidi vždycky řeknou, že chce pryč od manžela.“

„Co je na tom špatného? Třeba by se ti zamlouvalo být nějaký čas daleko od manželky.“

„Možná máš pravdu,“ přitakal Ralph.

Merthina jeho odpověď polekala. Nečekal, že se Ralph nechá tak lehce přesvědčit. Chvíli mu trvalo, než se vzpamatoval z překvapení. Potom navrhl: „Tak vidíš. Dej jí tři měsíce, potom se vrať a promluv si s ní.“ Merthin měl pocit, že Tilly svůj postoj nezmění, ale tento návrh aspoň krizi odsune.

„Tři měsíce,“ souhlasil Ralph. „Tak jo.“ Zvedl se k odchodu.

Merthin mu potřásl rukou. „Jak se daří rodičům? Neviděl jsem je už několik měsíců.“

„Stárnou. Otec už nevychází z domu.“

„Přijdu je navštívit, hned jak se Caris udělá líp. Zotavuje se ze žloutenky.“

„Vyřiď jí ode mě pozdravy.“

Merthin šel ke dveřím a sledoval, jak Ralph s Alanem odjíždějí na koních. Byl silně znepokojený. Ralph má něco za lubem a nejde mu jen o to, aby se Tilly vrátila.

Sedl opět k výkresu, ale dlouho na něj jen tupě zíral.

Koncem druhého týdne bylo zřejmé, že se Caris daří lépe. Merthin byl vyčerpaný, avšak šťastný. Cítil se jako omilostněný odsouzenec; uložil brzy Lollu do postýlky a poprvé vyrazil ven.

Byl příjemný jarní podvečer a slunce a jemný vánek mu působily lehkou závrať. Jeho vlastní krčma U Zvonu byla zavřená kvůli přestavbě, ale u Cesmínového keře bylo rušno a hosté seděli s korbely i na lavicích venku. Tolik lidí si tu užívalo krásného počasí, že se Merthin zastavil a zeptal se, jestli dnes není nějaký svátek – myslel si, že možná ztratil přehled o času. „Dneska je každej den svátek,“ odpověděl jeden z rozjařených hostů. „Proč bysme pracovali, když stejně všichni umřeme na mor? Dej si pivo.“

„Ne, díky.“ Merthin šel dál.

Všiml si, že mnoho lidí nosí velmi přepychové oblečení, elegantní pokrývky hlavy a vyšívané tuniky, jaké by si běžně nemohli dovolit. Soudil, že toto oblečení zdědili, nebo třeba jen svlékli z mrtvol bohatých osob. Působilo to trochu jako zlý sen: sametové klobouky na špinavých vlasech, zlaté nitě a skvrny od jídla, roztrhané kalhoty a boty zdobené drahokamy.

Viděl dva muže oblečené do ženských šatů, v sukních dlouhých až na zem a s plachetkami. Procházeli se po hlavní ulici ruku v ruce jako manželky kupců stavící na odiv své bohatství – ovšem byli to zcela nepochybně muži s velkýma rukama a vousy na bradě. Merthin se začal cítit dezorientovaně, jako by se už na nic nebylo možné spolehnout.

Stmívalo se a on přešel přes most na ostrov Malomocných. Postavil tam ulici plnou obchodů a krčem spojující obě části mostu. Vše bylo hotové, avšak budovy neměly nájemce a jejich dveře a okna byly zabedněné přitlučenými prkny, aby do nich nelezli pobudové. Žili tam jen králíci. Merthin očekával, že to tu zůstane prázdné, dokud mor neskončí a Kingsbridge se nevrátí k obvyklému životu. Jestliže však mor neskončí, do budov se nikdy nikdo nenastěhuje. Ovšem v tom případě bude pronájem objektů jeho poslední starostí.

Vrátil se do starého města právě ve chvíli, kdy se zavíraly brány. V krčmě U Bílého koně se zřejmě konala velká veselice. Dům byl plný světel a ulice před ním se hemžila lidmi. „Co se děje?“ zeptal se Merthin poněkud podnapilého muže.

„Mladej Davey dostal mor a nemá nikoho, komu by hospodu odkázal, tak rozdává všechno pivo,“ odpověděl muž s radostným úšklebkem. „Pij, kolik můžeš, je to zdarma!“

Touto zásadou se očividně řídilo i mnoho dalších lidí a celé tucty jich opile vrávoraly. Kdosi bušil do bubnu a ostatní tančili. Spatřil kruh mužů a pohlédl jim přes ramena, aby zjistil, co skrývají. Přes stůl tam byla ohnutá velice opilá, asi dvacetiletá žena a nějaký muž s ní zezadu souložil. Několik dalších mužů čekalo, až na ně přijde řada. Merthin se znechuceně odvrátil. Po straně budovy spatřil za prázdnými sudy napůl zakrytého Ozzieho Štolbu, bohatého obchodníka s koňmi; klečel před jakýmsi mladíkem a sál mu úd. Tohle bylo proti zákonu, dokonce za to je trest smrti, ale bylo jasné, že každému to je jedno. Ozzie, ženatý muž a člen farního cechu, Merthina zahlédl, avšak nepřestal. Dokonce pokračoval s ještě větším nadšením, jako by ho vzrušovalo, že ho někdo pozoruje. Merthin udiveně zavrtěl hlavou. Přímo před vchodem do krčmy stál stůl pokrytý zčásti snědeným jídlem: rožněné kýty, uzené ryby, nákypy a sýry. Na stole stál pes a rval maso z uzené kýty. Jakýsi muž zvracel do mísy s du-

šeným masem. Vedle dveří seděl Davey od Bílého koně ve velkém dřevěném křesle a s obrovským pohárem vína. Kýchal, potil se a z nosu mu vytékal charakteristický čůrek krve. Davey se však rozhlížel kolem sebe a hýřily povzbuzoval. Zdálo se, že se chce zabít pitím dřív, než ho mor dostane.

Merthinovi se z toho všeho udělalo nevolno. Vzdálil se a spěchal zpátky do převorství.

K jeho překvapení Caris byla vzhůru a oblečená. „Je mi líp," oznámila. „Zítra se vrátím k obvyklé práci." Když spatřila jeho skeptický výraz, dodala: „Sestra Oonagh říkala, že můžu."

„Pokud přijímáš pokyny od někoho jiného, určitě nejsi ve své kůži," podotkl a Caris se rozesmála. Při pohledu na to mu vyhrkly slzy. Nesmála se už dva týdny a byly chvíle, kdy přemýšlel, jestli ten zvuk ještě vůbec někdy uslyší.

„Kde jsi byl?" zeptala se.

Pověděl jí o procházce po městě a znepokojivých věcech, které spatřil. „Bylo to dost ohavné," dodal. „Přemýšlím, co budou dělat dál. Až padnou všechny zábrany, nezačnou se navzájem zabíjet?"

Kuchyňská pomocnice jim přinesla k večeři mísu s polévkou. Caris opatrně usrkávala. Dlouho se jí po každém jídle dělalo zle. Zdálo se však, že jí pórková polévka připadá chutná; snědla jí celou misku.

Sotva služebná sklidila ze stolu, Caris poznamenala: „Když jsem byla nemocná, přemýšlela jsem hodně o smrti."

„O kněze jsi nežádala."

„Ať už jsem byla dobrá nebo špatná, myslím si, že Bůh se nedá ošálit změnou srdce na poslední chvíli."

„Co tedy?"

„Kladla jsem si otázku, jestli něčeho skutečně lituju."

„A lituješ?"

„Spousty věcí. Nemám dobré vztahy se sestrou. Nemám děti. Ztratila jsem ten šarlatový plášť, co otec dal matce v den, kdy zemřela."

„Jak jsi ho ztratila?"

„Když jsem vstoupila do kláštera, nesměla jsem si ho vzít s sebou. Nevím, kam se poděl."

„Čeho jsi litovala nejvíc?“

„Dvou věcí. Nepostavila jsem svůj špitál a strávila jsem moc málo času s tebou v posteli.“

Zvedl obočí. „Tu druhou záležitost lze lehce napravit.“

„Já vím.“

„A co jeptišky?“

„Nikomu na tom už nezáleží. Viděl jsi, jak to vypadá ve městě. Tady v klášteře máme příliš mnoho práce s umírajícími, než abychom si dělaly starosti kvůli starým pravidlům. Joan a Oonagh spí spolu každou noc v jenom pokoji nahoře ve špitálu. Vůbec na tom nesejde.“

Merthin se zachmuřil. „Je divné, že to dělají, a přesto chodí uprostřed noci do kostela na bohoslužby. Jak můžou ty dvě věci dát do souladu?“

„Poslouchej. V Lukášově evangeliu se říká: ‚Kdo má dvoje oblečení, dej tomu, kdo nemá žádné.‘ Jak myslíš, že to shiringský biskup dává do souladu se svou truhlicí plnou rouch? Každý si z učení církve bere to, co se mu líbí, a ignoruje části, které mu nevyhovují.“

„A ty?“

„Dělám totéž, ale jsem v tomto ohledu upřímná. Budu tedy s tebou žít jako tvoje manželka, a pokud se mě na to bude někdo s pochybnostmi vyptávat, povím mu, že tohle je zvláštní doba.“ Zvedla se, šla ke dveřím a zavřela na závoru. „Spíš tu už dva týdny. Neodcházej.“

„Nemusíš mě tady zamykat,“ odpověděl se smíchem. „Zůstanu dobrovolně.“ Objal ji.

Vzpomněla si: „Pár minut před tím, než jsem omdlela, jsme něco nakousli. Tilly nás přerušila.“

„Měla jsi horečku.“

„V tom ohledu ji mám pořád.“

„Možná bychom měli začít tam, kde jsme skončili.“

„Napřed bychom mohli jít do postele.“

„Dobrá.“

Ruku v ruce vyšli po schodech nahoru.

71

Ralph a jeho muži se skrývali v lese na sever od Kingsbridge a čekali. Byl květen a večery se prodlužovaly. Když padla noc, Ralph vybídl ostatní, aby si zdřímli, zatímco on sám zůstal sedět a hlídal.

Byl tu s ním Alan Fernhill a čtyři najatí muži, bývalí vojáci z králova vojska, bojovníci, kterým se v mírových dobách nedařilo najít pro sebe to pravé místo. Alan je všechny najal v krčmě U Červeného lva v Gloucesteru. Nevěděli, kdo je Ralph, a za denního světla ho nikdy neviděli. Byli připraveni udělat, co se jim řekne, vzít si za to peníze a na nic se neptat.

Ralph bděl a bezděčně vnímal, jak míjí čas, jako to dělával, když byl s králem ve Francii. Tenkrát si ověřil, že snaží-li se příliš usilovně spočítat, kolik hodin uplynulo, začne mít pochybnosti. Když však čas jen odhadne, skoro vždy je správné to, co mu právě vytane na mysli. Mniši používají zapálenou svíci označenou kroužky po hodinách nebo přesýpací hodiny, ve kterých úzkým trychtýřem propadává písek. Ralph však měl lepší měřidlo času v hlavě.

Seděl téměř nehybně, zády opřený o strom a upíral pohled do plápolajícího ohýnku. Slyšel šustění drobných živočichů v podrostu a občasné zahoukání dravé sovy. Nikdy nepociťoval takový klid jako v hodinách čekání před akcí. Vědomí nadcházejícího nebezpečí, jež většinu mužů znervózňuje, ho skutečně uklidňovalo.

Hlavní riziko dnešní noci nespočívalo v nebezpečí, které přináší boj. K nějakému přímému boji dojde, ale nepřítele budou představovat tlustí měšťané nebo změkčilí mniši. Skutečné nebezpečí spočívalo v tom, že by někdo mohl Ralpha poznat. Co se chystá učinit, je strašlivé. S rozhořčením se o tom bude mluvit v každém kostele v zemi, možná v celé Evropě. Gregory Longfellow, pro něhož to Ralph vykoná, bude při odsuzování jeho činu nejhlasitější. Jestliže někdy vyjde najevo skutečnost, že oním bídákem byl Ralph, pověsí ho.

Jestliže se mu to však podaří, stane se hrabětem ze Shiringu.

Když usoudil, že jsou dvě hodiny po půlnoci, vzbudil ostatní.

Koně nechali uvázané a sami vyšli z lesa a vydali se po silnici do města. Alan nesl potřebné náčiní, jako to dělával za bojů ve Francii. Měl krátký žebřík, svinuté lano a hákovací kotvici, které používa-

li při útocích na městské hradby v Normandii. Za opaskem měl dláto a kladivo. Možná tyto nástroje potřebovat nebudou, ale naučili se, že lépe je být připraven.

Alan měl také několik velkých pytlů, pevně srolovaných a svázaných provazem do ranečku.

Když došli na dohled od města, Ralph rozdal kápě s otvory pro oči a ústa a všichni si je nasadili. Ralph měl ještě na levé ruce palčákovou rukavici, aby skryl pahýly tří chybějících prstů, jež by ho mohly prozradit. Byl zcela k nepoznání – samozřejmě pokud ho nechytí.

Všichni si přes boty natáhli plstěné pytle a uvázali si je u kolen; jejich kroky nyní byly neslyšné.

Na Kingsbridge zaútočilo vojsko naposledy před stovkami let a bezpečnostní opatření se uvolnila, zejména od vypuknutí moru. Jižní vstup do města byl přesto pevně uzavřený. Na městském konci Merthinova proslulého mostu se nacházela kamenná brána s mohutnými dřevěnými vraty. Řeka však chránila město pouze od východní a jižní strany. Na severu a západě žádného mostu nebylo zapotřebí a město chránily hradby, které však byly ve špatném stavu. Proto Ralph zvolil příchod od severu.

Ubohá stavení za hradbami se k sobě choulila jako psi za řeznickým krámem. Alan prozkoumal tuto cestu před několika dny, když spolu s Ralphem přišli do Kingsbridge a pátrali po Tilly. Nyní Ralph a najatí muži Alana následovali; procházeli mezi chatrčemi tiše jako kočky. Při probuzení by mohli spustit poplach i nuzáci na předměstí. Náhle zaštěkal pes a Ralph strnul, ale někdo psa okřikl a ten opět utichl. Za chvíli došli k místu, kde se hradby zřítily, a přes svalené kamenné zdivo lehce přelezli.

Ocitli se v úzké uličce za nějakými skladišti. Ulička končila přímo v severní městské bráně. Ralph věděl, že v budce u brány je stráž. Skupina šesti mužů se tiše připlížila. Třebaže se nyní nacházeli uvnitř městských hradeb, strážce by je zpovídal, a pokud by ho jejich odpovědi neuspokojily, volal by o pomoc. K Ralphově úlevě však muž hluboce spal. Seděl na stoličce, opíral se o stěnu budky a na polici za ním mihotavě dohořívala svíčka.

Ralph se přesto rozhodl, že nebude riskovat, že se muž probudí. Po špičkách došel k budce, naklonil se do ní a dlouhým nožem podřízl strážci hrdlo. Muž se probudil a pokusil se bolestí vykřiknout, ale z úst mu vyšla jen krev. Ralph ho v pádu zachytil a muž po chvíli ztratil vědomí. Potom mrtvolu opřel zády o stěnu budky.

Zkrvavenou čepel otřel do strážcovy tuniky a nůž vrátil do pochvy. Ve velkých dvoukřídlých vratech kamenné brány se nacházely dveře o velikosti člověka. Ralph tyto malé dveře otevřel, aby byly přichystané pro jejich pozdější únik.

Šest mužů vykročilo tiše po ulici k převorství.

Měsíc nesvítil – Ralph vybral dnešní noc právě z tohoto důvodu –, ale na město dopadal slabý svit hvězd. Úzkostlivě pátral po oknech v patrech domů po obou stranách. Kdyby nějací nespavci vyhlédli náhodou z okna, naskytl by se jim zcela zřejmě pohled na šest maskovaných mužů. Naštěstí nebylo takové teplo, aby si lidé ponechávali v noci otevřená okna, a všechny okenice byly zavřené. Ralph si přesto stáhl kapuci pláště co nejvíce do čela a doufal, že mu zastíní obličej a skryje masku. Potom naznačil ostatním, aby učinili totéž.

Tohle je město, kde strávil léta dospívání; ulice dobře znal. Jeho bratr Merthin tu stále žije, i když Ralph neví, kde přesně.

Prošli po hlavní ulici, kolem Cesmínového keře, který už před mnoha hodinami na noc zavřeli a zamkli. Odbočili k nádvoří před katedrálou. Ve vchodu byla vysoká okovaná dřevěná vrata, ale otevřená. Už léta je nezavírali a jejich panty natolik zrezivěly, že se s nimi nedalo pohnout.

Převorství tonulo ve tmě, jediné slabé světlo vycházelo z oken špitálu. Ralph předpokládal, že touto dobou mniši a jeptišky spí nejhlubším spánkem. Asi za hodinu je probudí na časnou ranní bohoslužbu, která začíná a končí před svítáním.

Alan převorství už předem prozkoumal a nyní vedl skupinu kolem severní strany kostela. Prošli tiše přes hřbitov a kolem převorova paláce, pak odbočili na úzký pruh země oddělující východní konec katedrály od říčního břehu. Alan opřel krátký žebřík o holou zeď a zašeptal: „Ženskej klášter. Za mnou.“

Vylezl na zeď a na střechu. Na břidlicových taškách se pohyboval skoro neslyšně. Byl rád, že nepotřebuje použít hákovací kotvici – mohla by zazvonit a vyvolat poplach.

Ostatní ho následovali, Ralph jako poslední.

Na vnitřní straně seskočili ze střechy a s měkkým žuchnutím dopadli na trávník na nádvoří. Jakmile se tam ocitli, Ralph ostražitě pohlédl na pravidelně rozestoupené kamenné sloupy křížové chodby kolem sebe. Zdálo se, že oblouky na něj zírají jako hlídači, ale nic se nepohnulo. Dobře, že mniši a jeptišky nesmějí mít žádné psí mazlíčky.

Alan je provedl temnou chodbou a těžkými dveřmi. „Kuchyně," zašeptal. Místnost slabě osvětlovaly rozžhavené uhlíky z velkého ohniště. „Pomalu, ať nekopnete do žádného hrnce."

Ralph vyčkával, než mu oči přivyknou. Zakrátko rozeznal obrysy velkého stolu, několika sudů a police s kuchyňským nádobím. „Někam si sedněte nebo lehněte a udělejte si pohodlí," vyzval muže. „Tady zůstaneme, dokud všechny nevstanou a neodejdou do kostela."

O hodinu později Ralph vykukoval z kuchyně a počítal jeptišky a novicky šourající se z dormitáře křížovou chodbou ke katedrále. Některé nesly lampy, jež vrhaly na klenutý strop bláznivé stíny. „Pětadvacet," pošeptal Alanovi. Jak očekával, Tilly mezi nimi nebyla. Šlechtičny pobývající na návštěvě se nemusejí účastnit nočních bohoslužeb.

Když všechny zmizely, vyšel ven. Ostatní zůstali v kuchyni.

Byla tu jen dvě místa, kde mohla Tilly spát: špitál a dormitář jeptišek. Ralph tušil, že se asi bude cítit bezpečněji v dormitáři, a proto zamířil nejdřív tam.

V botách stále tlumených plstí vystoupal tiše po kamenných schodech. Nahlédl do dormitáře. Svítila tam jediná svíčka. Doufal, že všechny jeptišky jsou v kostele, protože si nepřál, aby vznikla nějaká nečekaná komplikace. Obával se, že by jedna či dvě mohly zůstat na lůžku, ať již z lenosti nebo kvůli nemoci. Místnost však byla prázdná – nebyla tu ani Tilly. Už se chystal odejít, když si všiml dveří na opačné straně.

Opatrně přešel přes celý dormitář, uchopil hořící svíčku a neslyšně vstoupil do dveří. Mihotavé světlo odhalilo na polštáři hlavu jeho mladé manželky s rozcuchanými vlasy kolem obličeje. Vypadala tak nevinně a krásně, že pocítil výčitky svědomí a musel si připomenout, jak moc ji nenávidí, protože brání jeho vzestupu.

Děťátko, jeho syn Gerry, leželo v postýlce vedle ní. Měl zavřené oči, otevřenou pusinku a pokojně spal.

Ralph se připlížil a rychlým pohybem přitiskl pravou ruku na Tillyina ústa; tím ji probudil a zároveň zabránil, aby způsobila jakýkoli hluk.

Tilly na něj vyděšeně vytřeštila oči.

Odložil svíčku. V kapse měl různé užitečné drobnosti, včetně hadříků a kožených řemínků. Strčil Tilly do úst zmuchlaný hadřík, aby ji umlčel. Měl pocit, že ho navzdory masce a rukavici poznala, i když nepromluvil. Třeba ho cítí, jako pes. Na tom však nezáleží. Ona nikomu nic nepoví.

Ruce a nohy jí spoutal koženými řemínky. Nyní se nevzpouzela, ale mohla by to udělat později. Ověřil si, jestli má roubíkem ústa dobře zacpaná. Potom se posadil a vyčkával.

Z kostela bylo slyšet zpěv: silný ženský sbor a sem tam nějaký mužský hlas snažící se držet krok. Tilly na něj neustále zírala velkýma prosebnýma očima. Otočil ji, aby jí neviděl do obličeje.

Už dávno tušila, že se ji chystá zabít. Četla mu myšlenky. Musí být čarodějnice. Možná, že jsou všechny ženy čarodějnice. Každopádně poznala jeho úmysl, sotva si ho sám zformuloval. Začala se před ním mít na pozoru, zejména večer, její bázlivé oči ho sledovaly po místnosti, ať dělal cokoli. Zatímco on spal, ležela vedle něj strnule a ostražitě, a když se ráno probudil, byla vždy už vzhůru. Potom, po několika takto strávených dnech, zmizela. Ralph a Alan po ní neúspěšně pátrali a nakonec se doslechl, že prý našla útočiště v kingsbridgeském převorství.

A to shodou okolností velice dobře zapadalo do jeho plánů.

Děťátko ve spánku popotahovalo a Ralpha napadlo, že by se mohlo rozplakat. Co když se zrovna v tu chvíli jeptišky vrátí? Promyslel si to. Jedna či dvě by se sem patrně přišly podívat, jestli Tilly

nepotřebuje pomoc. Rozhodl se, že je prostě zabije. Nebylo by to poprvé. Už nějaké jeptišky ve Francii zabil.

Konečně uslyšel, jak se šourají zpátky do dormitáře.

Alan je mezitím pozoroval z kuchyně a při návratu je počítal. Když byly všechny opět v místnosti, Alan a ostatní čtyři muži vytasili meče a vyšli z kuchyně.

Ralph zvedl Tilly na nohy. Obličej měla zalitý slzami. Otočil ji tak, aby byla k němu zády, potom ji uchopil paží kolem pasu a hodil si ji na bok. Byla lehká jako dítě.

Vytáhl dlouhou dýku.

Zvenčí uslyšel, jak mužský hlas přikazuje: „Ticho, nebo z vás budou mrtvoly!“ Poznal Alana, i když hlas měl tlumený kápí.

Tohle byl klíčový okamžik. V areálu se nacházejí další lidé – jeptišky a pacienti ve špitálu, mniši ve svém dormitáři – a Ralph nechtěl, aby se tu objevili a komplikovali situaci.

Navzdory Alanovu varování se ozvalo několik ustrašených a vyděšených výkřiků – ovšem, jak si Ralph uvědomil, nikoli hlasitých. Zatím to jde dobře.

Rozrazil dveře dokořán a vkročil do dormitáře. Tilly stále nesl na boku.

Lampy jeptišek poskytovaly dostatečné světlo, aby viděl. Na opačném konci místnosti Alan držel jednu ženu ve stejném sevření jako Ralph Tilly a tiskl jí k hrdlu nůž. Další dva najatí muži stáli za Alanem. Zbývající dva měli hlídat na úpatí schodů.

„Poslouchejte mě,“ promluvil Ralph.

Tilly sebou při jeho slovech křečovitě škubla. Poznala Ralphův hlas. Pokud ho však nepoznal nikdo jiný, bylo to jedno.

Nastalo zděšené ticho.

Ralph se zeptal: „Která z vás má na starosti pokladnici?“

Nikdo neodpověděl.

Ralph se ostřím nože dotkl kůže na Tillyině hrdle. Dívka se začala vzpírat, ale byla příliš malá a on ji snadno udržel. Teď, pomyslel si, teď je čas ji zabít. Zaváhal však. Zabil už mnoho lidí, žen stejně jako mužů, ale náhle mu připadalo strašné, že má zabodnout nůž do teplého těla někoho, koho objímal a líbal a s kým spal, do ženy, která mu porodila dítě.

A také si řekl, že na jeptišky více zapůsobí, jestliže zemře jedna z nich.

Kývl hlavou na Alana.

Alan jediným silným řezem podřízl hrdlo jeptišky, kterou držel. Z krku vytryskla na podlahu krev.

Kdosi vykřikl.

Nebyl to však pouhý výkřik, byl to řev čiré hrůzy, který by probudil mrtvého. Řev nepřestal, dokud jeden z najatých mužů nepraštil ječící ženu po hlavě holí tak, že v bezvědomí padla na zem; po tváři jí stékal pramínek krve.

Ralph se znovu zeptal: „Která z vás má na starosti pokladnici?“

Merthin se na chvíli probudil, když zazněl zvon svolávající na časnou ranní bohoslužbu a Caris právě vylézala z postele. Jako obvykle se převrátil na druhý bok a upadl do lehkého spánku. Při jejím návratu mu vždy připadalo, jako by byla pryč jen pár minut. Když se tentokrát vrátila do postele, byla celá studená a Merthin si ji přitáhl do náruče. Často zůstávali chvíli vzhůru a milovali se; teprve potom znovu usínali. Byla to Merthinova oblíbená doba.

Caris se k němu přitulila prsy příjemně přitisknutými k jeho hrudi. Políbil ji na čelo. Když se zahřála, sáhl jí mezi nohy a něžně pohladil jemné ochlupení.

Caris se však chtělo povídat. „Slyšel jsi ty včerejší zvěsti? V lesích na sever od města jsou prý psanci.“

„Vypadá to trošku nepravděpodobně,“ zabručel.

„Já nevím. Hradby na té straně jsou polorozpadlé.“

„Co by ale kradli? Můžou si vzít, co chtějí. Jestliže potřebujou maso, na loukách volně pobíhají tisíce kusů ovcí a dobytka, na které si nikdo nedělá nárok, že by mu patřily.“

„Právě proto je to podivné.“

„Krást je dneska stejně snadné, jako když se nakloníš přes plot a dýcháš sousedův vzduch.“

Povzdechla si. „Před třemi měsíci jsem si myslela, že ten strašný mor už skončil.“

„Kolik dalších lidí jsme ještě ztratili?“

„Od Velikonoc jsme jich pohřbili tisíc.“

Merthinovi připadal počet odpovídající. „V jiných městech to je prý podobné.“

Ve tmě přikývla a on pocítil, jak mu její hebké vlasy sklouzly po rameni. Dodala: „Myslím, že už pomřela přibližně tak čtvrtina obyvatel Anglie.“

„A víc než polovina kněží.“

„To proto, že se při každé bohoslužbě stýkají s tolika lidmi. Stěží tomu můžou uniknout.“

„Polovina kostelů je tedy zavřená.“

„A to je dobře, jestli chceš něco slyšet. Jsem si jistá, že davy lidí šíří mor rychleji než cokoli jiného.“

„Většina lidí stejně ztratila úctu k náboženství.“

Pro Caris to žádnou velkou tragédii nepředstavovalo. Poznamenala: „Třeba přestanou věřit těm pomateným léčebným postupům a začnou přemýšlet o tom, co jim skutečně může pomoct.“

„To říkáš ty, jenže pro obyčejné lidi je těžké poznat, co je skutečná léčba a co falešná pomoc.“

„Máš čtyři pravidla.“

Ve tmě se usmál. Vždycky má nějaký seznam. „Dobrá.“

„Zaprvé: Jestliže jsou desítky různých prostředků na vyléčení nějaké nemoci, můžeš si být jistý, že žádný z nich nezabírá.“

„Proč?“

„Protože kdyby jeden z nich zabíral, lidi by na ostatní zapomněli.“

„Logické.“

„Zadruhé: Jen proto, že nějaká léčba je nepříjemná, neznamená to, že je k něčemu dobrá. Syrový skřiváňčí mozeček při bolestech v krku nepomůže, i když se ti zvedne žaludek, zatímco hrnek teplé vody s medem ti pomůže.“

„To je dobré vědět.“

„Zatřetí: Lidské a zvířecí výkaly nikdy nikomu nepomůžou. Obyčejně lidem přitíží.“

„To rád slyším.“

„Začtvrté: Pokud nějaký léčebný prostředek vypadá jako daná nemoc – dejme tomu skvrnité peří drozda na neštovice nebo ovčí

moč na žloutenku –, pak je to nejspíš nesmysl vyvolaný bujnou fantazií.“

„Měla bys o tom napsat knihu.“

Opovržlivě sykla. „Univerzity dávají přednost starým řeckým textům.“

„Ne knihu pro univerzitní studenty. Knihu pro lidi jako jsi ty – pro jeptišky a porodní báby, lazebníky a vědmy.“

„Vědmy a porodní báby neumějí číst.“

„Některé umějí a ostatní mají někoho, kdo jim to může přečíst.“

„Možná by se lidem líbilo mít malou knížku, která jim poví, co mají dělat, když vypukne mor.“

Chvíli zůstala zamyšlená.

Do ticha se ozval výkřik.

„Co to bylo?“ podivil se Merthin.

„Znělo to, jako když sova chytí rejska,“ odpověděla.

„Ne, to ne,“ zavrtěl hlavou a vstal.

Jedna z jeptišek vykročila dopředu a oslovila Ralpha. Byla mladá – skoro všechny byly mladé – s černými vlasy a modrýma očima. „Neubližuj prosím Tilly,“ žádala úpěnlivě. „Jsem sestra Joana, mám na starosti pokladnici. Dáme ti všechno, co chceš. Jenom prosím už žádné násilí.“

„Já jsem Nepolapitelnej Tam,“ prohlásil Ralph. „Kde jsou klíče od pokladnice?“

„Mám je tady na opasku.“

„Zaveď mě tam.“

Joan váhala. Možná vycítila, že Ralph neví, kde se pokladnice nachází. Alan při průzkumné výpravě dokázal ženský klášter docela důkladně propátrat, než ho chytili. Dokázal vymyslet cestu dovnitř, navrhl kuchyni jako vhodný úkryt a určil, kde mají jeptišky dormitář. Pokladnici však najít nedokázal. Joan očividně nechtěla její umístění prozradit.

Ralph si nemohl dovolit ztrácet čas. Nevěděl, kdo všechno mohl ten křik zaslechnout. Přitiskl špičku nože Tilly na hrdlo, až se objevila krev. „Chci do pokladnice,“ řekl.

„Dobrá, jenom Tilly neubližuj! Ukážu ti kudy.“

„Myslel jsem si to," přikývl Ralph.

Dva z najatých mužů zanechal v dormitáři, aby zajistili, že jeptišky budou zticha. On a Alan následovali Joan po schodech dolů do křížové chodby. Tilly vzal s sebou.

Na úpatí schodů zbývající dva najatí muži zadržovali s pomocí hrozivě napřažených nožů tři další jeptišky. Ralph vytušil, že měly službu ve špitálu a přispěchaly zjistit, kdo tady křičel. Potěšilo ho to: další nebezpečí zažehnáno. Kde jsou ale mniši?

Tyto další jeptišky poslal nahoru do dormitáře. Jednoho najatého muže nechal na stráži u schodiště a druhého vzal s sebou.

Joan je zavedla do refektáře, který se nacházel v přízemí přímo pod dormitářem. V mihotavém světle její lampy spatřili jednoduché stoly, lavice, pulpit a nástěnnou malbu s postavou Ježíše na svatební hostině.

Joan na opačném konci místnosti odstrčila jeden stůl, pod nímž se objevily padací dveře. Měly klíčovou dírku jako každé jiné dveře. Otočila klíčem v zámku a dveře otevřela. Vedly na úzké točité schody. Sestoupila po schodech dolů. Ralph nechal najatého muže na stráži a šel za ní. Tilly nešetrně vlekl s sebou, Alan ho následoval.

Ralph sestoupil až dolů a spokojeně se rozhlédl. Tohle je skutečná svatyně, tajná pokladnice jeptišek. Podzemní místnost připomínala žalářní kobku, ale byla důkladněji postavená. Stěny tvořily hladce opracované kamenné kvádry podobné jako v katedrále a na podlaze ležely kamenné desky. Vzduch tu byl chladný a suchý. Tilly svázanou jako kuře před pečením Ralph položil na zem.

Převážnou část místnosti zabírala veliká truhla s víkem. Vypadala jako rakev pro obra a byla řetězem připoutaná k železnému kruhu ve zdi. Jinak toho tady už moc nebylo: dvě stoličky, psací stůl a police s hromádkou pergamenových svitků, patrně s účetními zápisy ženského kláštera. Na háku na zdi visely dva teplé vlněné pláště a Ralph si domyslel, že jsou pro jeptišku, která má pokladnici na starosti, a její pomocnici, když tu pracují za nejstudenějších zimních měsíců.

Truhla byla příliš velká, než aby ji mohli dostat po schodech dolů. Museli ji sem přinést po částech a sestavit až na místě. Ralph ukázal na zámek a Joan ho odemkla dalším klíčem od opasku.

Ralph nahlédl dovnitř. Ležely tu spousty dalších pergamenových svitků, zřejmě samé listiny opravňující ženský klášter k věcnému právu nebo držbě. Hromada kožených a vlněných pytlů bezpochyby obsahuje různé chrámové klenoty a další menší truhlice patrně skrývá peníze.

Teď musí Ralph postupovat opatrně. Hlavním předmětem jeho zájmu jsou listiny, ale nechtěl to dát najevo.

Přikázal Joan, aby otevřela malou truhlici. Třpytilo se v ní pár zlatých mincí. Ralpha zmátlo, jak málo peněz tam je. Další peníze jsou možná ukryté někde v této místnosti, nejspíš za kameny ve zdi. Dlouze však o tom nepřemítal: předstíral, že se zajímá pouze o peníze. Nasypal si mince do váčku u pasu. Alan mezitím rozvinul objemný pytel a začal ho plnit chrámovými klenoty.

Ralph nechal Joan, aby se na to chvíli dívala, a pak jí přikázal, ať se vrátí nahoru.

Tilly všemu přihlížela s doširoka vytřeštěnýma, zděšenýma očima, ale na tom, co uvidí, vůbec nezáleželo. Nebude mít příležitost, aby to někomu řekla.

Ralph rozvinul další pytel a začal do něj co nejrychleji strkat svitky pergamenu.

Když všechno pobrali, Ralph vyzval Alana, aby dřevěné truhlice s pomocí kladiva a dláta rozštípal. Sám sňal z věšáku vlněné pláště, zmuchlal je do rance a přidržel nad plamínkem svíčky. Vlna ihned začala doutnat. Potom na ranec navršil dříví z rozštípaných truhlic. Za chvíli vzplál prudký oheň a Ralpha zaškrábal v krku kouř.

Pohlédl na Tilly ležící bezmocně na podlaze. Vytáhl nůž. Potom znovu zaváhal.

Z převorova paláce vedla malá dvířka přímo do kapitulního domu, který byl zase propojen se severním transeptem katedrály. Merthin a Caris se při hledání původu křiku vydali touto cestou. Kapitulní dům byl prázdný a oni prošli do kostela. Jejich jediná svíčka nestačila na osvícení rozlehlého vnitřního prostoru. Zůstali však stát uprostřed křížení a napjatě naslouchali.

Uslyšeli cvaknutí západky.

Merthin se zeptal: „Kdo je tam?“ a zastyděl se, neboť se mu hlas zachvěl strachem.

„Bratr Thomas,“ uslyšeli.

Hlas přicházel z jižního transeptu. Chvilku poté se Thomas objevil ve světle jejich svíčky. „Zdálo se mi, že slyším někoho křičet,“ řekl.

„Nám taky. Jenže v chrámu nikdo není.“

„Pojďme se rozhlédnout.“

„Co novicové a chlapci?“

„Řekl jsem jim, ať jdou zase do postele.“

Prošli jižním transeptem do křížové chodby mužského kláštera. Ani tady nikoho nespatřili a nic neslyšeli. Odtud se vydali chodbou přes kuchyňské sklady do špitálu. Pacienti leželi na lůžkách jako obvykle, někteří spali a někteří se hýbali a bolestně naříkali – avšak, jak si Merthin po chvíli uvědomil, nebyla tu žádná jeptiška.

„To je divné,“ zachmuřila se Caris.

Křik mohl pocházet odtud, ale nebyly tu patrné žádné známky něčeho naléhavého či neobvyklého.

Vešli do kuchyně, kde podle očekávání také nikoho nezastihli.

Thomas zhluboka popotáhl nosem, jako by se pokoušel zachytit nějakou vůni.

Merthin se šeptem zeptal: „Co to děláš?“

„Mniši jsou čistí,“ zamumlal Thomas. „Tady byl někdo hodně špinavý.“

Merthin žádný neobvyklý pach necítil.

Thomas popadl kuchyňský sekáček, jaký kuchaři používají na sekání masa a kostí.

Došli ke dveřím. Thomas varovně zvedl pahýl levé paže a všichni se zastavili. Křížovou chodbu ženského kláštera ozařovalo slabé světlo. Zdálo se, že vychází z nedalekého výklenku. Merthina napadlo, že to je odraz záře vzdálené svíčky. Možná má původ v refektáři či na schodech, které vedou nahoru k dormitáři; nebo na obou místech.

Thomas si zul sandály a šel dál. Bosé nohy nevydávaly na dlažbě žádný zvuk. Merthin sledoval obrysy jeho postavy přibližující se k výklenku.

Do nosu mu vnikl slabý, avšak pronikavý pach. Nebyl to zápach nemytých těl, který cítil Thomas v kuchyni, ale něčeho zcela jiného a nového. Chvilku poté si Merthin uvědomil, že to je kouř.

Thomas to určitě zaznamenal také, protože zůstal stát jako přibitý u zdi.

Kdosi neviděný překvapeně zabručel a vzápětí z výklenku vystoupila do křížové chodby postava. Slabé světlo vykreslovalo obrysy muže s jakousi kápí zakrývající mu celou hlavu i s obličejem. Muž se otočil ke dveřím do refektáře.

Thomas udeřil.

Sekáček se ve tmě krátce zaleskl, pak se ozval ošklivý zvuk, jak se zaťal do mužova těla. Muž vyrazil výkřik plný děsu a bolesti. Jak padal, Thomas švihl sekáčkem ještě jednou. Mužův výkřik přešel do chroptění a pak rázem vše ustalo. Tělo bez života žuchlo na kamennou dlažbu.

Caris vedle Merthina hrůzou zalapala po dechu.

Merthin se rozběhl dopředu. „Co se děje?“ zvolal.

Thomas se k němu otočil a sekáčkem mu naznačil, aby se vrátil. „Tiše!“ sykl.

Světlo se vmžiku změnilo. Křížovou chodbu náhle osvítila jasná záře plamene.

Z refektáře kdosi s dusotem vyrazil. Byl to velký muž s pytlem v jedné ruce a planoucí pochodní ve druhé. Vypadal jako duch, dokud si Merthin neuvědomil, že má na sobě nahrubo spíchnutou kápi s otvory pro oči a ústa.

Thomas vykročil před běžícího muže a zvedl sekáček. O chvilku se však opozdil. Než stačil udeřit, muž do něho narazil a odstrčil ho.

Thomas dopadl na pilíř a ozvalo se křupnutí, jako by narazil hlavou na kámen. V bezvědomí se sesul na zem. Prchající muž ztratil rovnováhu a upadl na kolena.

Caris se protáhla kolem Merthina a přiklekla k Thomasovi.

Objevilo se několik dalších mužů, všichni v kápích, někteří s pochodní. Merthinovi se zdálo, že několik se jich vynořilo z refektáře a další sestoupili po schodech od dormitáře. Zároveň uslyšel ženský křik a nářek. Na chvíli tu zavládl chaos.

Merthin se vrhl ke Caris a snažil se ji tělem ochránit před dusajícím houfem.

Vetřelci spatřili tělo svého druha a všichni se v běhu zarazili, ztuhlí zděšením. Ve světle svých pochodní viděli, že je zcela nepochybně mrtvý. Krk měl skoro celý prořízнutý a kamenná chodba ambitů byla potřísněna krví. Rozhlíželi se kolem sebe, otáčeli hlavou ze strany na stranu, vykukovali skrz otvory v kápích a připomínali vyplašené ryby.

Jeden z nich zahlédl Thomasův sekáček, rudý od krve a ležící na zemi vedle Thomase a Caris. Ukázal na něj a s hněvivým zamručením vytasil meč.

Merthina se zmocnil strašlivý strach o Caris. Vystoupil dopředu, aby upoutal pozornost muže s mečem. Muž k němu vykročil a rozmáchl se. Merthin začal ustupovat a odváděl muže od Caris. Jak se nebezpečí pro ni zmenšovalo, pociťoval stále větší strach o sebe samotného. Couval, třásl se strachy a nakonec uklouzl na krvi mrtvého muže. Nohy mu podjely a on dopadl na záda.

Muž s mečem se postavil nad něj a zvedl zbraň co nejvýš, aby ho zabil.

V tu chvíli zasáhl jeden z ostatních. Byl z vetřelců nejvyšší a pohyboval se překvapivě rychle. Levicí zachytil zdviženou paži útočníka. Musel mít autoritu, protože jen beze slova zavrtěl nesouhlasně hlavou a muž poslušně odtáhl meč stranou.

Merthin si všiml, že zachránce má na levé ruce palčákovou rukavici, avšak na pravé nemá nic.

Zásah skončil dřív, než by se napočítalo do deseti, a stejně náhle jako začal. Jeden z mužů v kápích se otočil ke kuchyni, rozběhl se a ostatní ho následovali. Merthin si uvědomil, že si útěk tudy určitě předem naplánovali: z kuchyně vedly dveře na trávník před katedrálou a to byla nejrychlejší cesta ven. Zmizeli a bez záře jejich pochodní se křížová chodba ponořila do tmy.

Merthin zůstal nehybně stát, nevěděl co dělat. Má se rozběhnout za vetřelci, jít nahoru do dormitáře a zjistit, proč jeptišky křičí, nebo zjistit, kde hoří?

Přiklekl ke Caris. „Žije Thomas?“ zeptal se.

„Myslím, že si narazil hlavu a je v bezvědomí. Ale dýchá a není tu žádná krev.“

Za zády Merthin uslyšel dobře známý hlas sestry Joan. „Pomoz mi, prosím!“ Otočil se. Stála ve dveřích refektáře, obličej nepřirozeně osvětlený lampou v ruce. Hlavu měla ověnčenou kouřem, jako by na ní měla módní klobouk. „Pro spásu Boží, pojď honem!“

Zvedl se. Joan zmizela opět v refektáři a Merthin se rozběhl za ní.

Její lampa vrhala matoucí stíny, Merthinovi se však podařilo o nic nezakopnout a následoval ji až na konec místnosti. Z díry v podlaze stoupal kouř. Merthin na první pohled poznal, že ta prohlubeň je dílem pečlivého stavitele: byl to přesný čtverec s dokonale zarovnanými okraji a důkladnými padacími dveřmi. Vytušil, že to je skrytá pokladnice jeptišek, kterou tady tajně vybudoval Jeremiah. Jenže dnes v noci ji našli zloději.

Nadechl se kouře a rozkašlal se. Nechápal, co tam dole hoří a proč, ale zjišťovat to nehodlal – vypadalo to příliš nebezpečně.

Pak na něj Joan křikla: „Je tam Tilly!“

„Bože můj!“ zasípal zoufale a vykročil po schodech dolů.

Musel tajit dech. Díval se do kouře. Navzdory strachu jeho stavitelské oko postřehlo, že točité schodiště je dobře postavené, všechny schody jsou stejně velké, mají stejný tvar a každý schod svírá s dalším stejný úhel. Mohl tedy sestupovat s jistotou, třebaže si neviděl pod nohy.

V okamžiku se ocitl v podzemní komoře. Uprostřed místnosti šlehaly plameny. Byl tu silný žár a Merthin věděl, že tu vydrží jen chvilku. Kouř houstl. Stále zadržoval dech, ale teď mu začaly slzet oči a vidění se mu rozmazalo. Otřel si oči rukávem a mžoural do tmy. Kde je Tilly? Neviděl ani podlahu.

Klekl si na kolena. Vidění se poněkud zlepšilo: dole nebyl kouř tak hustý. Merthin začal lézt po kolenou, třeštil oči do koutů a rukama šátral do míst, kam neviděl. „Tilly!“ zavolal. „Tilly, kde jsi?“ Kouř mu vnikl do hrdla a on dostal záchvat kašle, který by její případnou odpověď přehlušil.

Déle by už nevydržel. Křečovitě kašlal, ale s každým nádechem ho kouř dusil ještě víc. Z očí mu tekly proudy slz a on si připadal

jako slepý. V zoufalství se přiblížil k ohni, až mu plameny začaly ožehávat rukáv. Jestliže se zhroutí a ztratí vědomí, určitě zemře.

Potom jeho ruka nahmatala cosi měkkého.

Popadl to. Byla to lidská noha, malá noha, dívčí noha. Přitáhl ji k sobě. Tillyiny šaty doutnaly. Do obličeje jí skoro neviděl a nepoznal, jestli je při vědomí. Ruce i nohy však měla spoutané koženými řemínky, takže se hýbat nemohla. Snažil se potlačit kašel, uchopil dívku do náručí a zvedl ji.

Sotva se postavil, hustý kouř ho zcela oslepil. Náhle si nedokázal vzpomenout, kterým směrem se nacházejí schody. Klopýtal od plamenů, narazil do zdi a málem Tilly upustil. Doleva, nebo doprava? Vydal se doleva a došel do kouta. Rozmyslel si to a opět se vrátil.

Měl pocit, jako když se topí. Veškerá síla z něj vyprchala a on klesl na kolena. To ho zachránilo. Znovu zjistil, že u podlahy je lépe vidět. Přímo před ním se jako nebeské zjevení objevil kamenný schod.

Zoufale svíral ochablé tělo Tilly a po kolenou se doplazil ke schodům. S vynaložením zbytku sil se postavil. Položil nohu na nejnižší schod a vytáhl se; pak se mu podařilo stoupnout na další. Za neovladatelného kašlání se nutil stoupat, dokud schody neskončily. Klopýtl, padl na kolena, upustil Tilly a zhroutil se na podlahu v refektáři.

Někdo se nad ním sklonil. Merthin zadrmolil: „Zavři padací dveře – zadus ten oheň!“ Okamžik poté uslyšel bouchnutí, jak kdosi s dveřmi praštil.

Někdo ho popadl pod pažemi. Otevřel na okamžik oči a spatřil skloněný Carisin obličej. Vzápětí se mu vidění rozmazalo. Caris ho odtáhla po podlaze dál. Kouř řídl a Merthin začal poněkud lépe dýchat. Vnímal přechod z vnitřku budovy ven a vychutnával si čistý noční vzduch. Caris ho položila a on uslyšel, jak její rychlé kroky zase mizejí v budově.

Lapal po dechu, kašlal, sípal a zase se rozkašlal. Pomalu začal dýchat pravidelněji. Oči mu přestaly slzet a on viděl, že začíná svítat. Ve slabém světle spatřil kolem sebe houf jeptišek.

Posadil se zpříma. Caris a další jeptiška přitáhly z refektáře Tilly a položily ji vedle něj. Caris se nad ní sklonila. Merthin se pokusil promluvit, rozkašlal se a pak to zkusil znovu. „Jak jí je?“

„Bodli ji do srdce,“ odpověděla Caris. Rozplakala se. „Byla mrtvá dřív, než ses k ní dostal.“

72

Merthin otevřel oči do jasného denního světla. Dlouho spal: úhel slunečních paprsků pronikajících oknem jeho ložnice mu napověděl, že dopoledne už hodně pokročilo. Připomněl si události předchozí noci jako zlý sen a na chvíli choval naději, že se to možná ve skutečnosti nestalo. Při dýchání ho však bolelo na prsou a kůži na obličeji měl bolestně ožehnutou. Vrátila se mu děsivá vzpomínka na zavražděnou Tilly. A také sestru Nellii – dvě nevinné mladé ženy. Jak může Bůh něco takového dopustit?

Když okem spočinul na Caris pokládající tác na stolek u jeho postele, uvědomil si, co ho probudilo. Stála k němu zády, ale podle nahrbených ramen a nakloněné hlavy poznal, že je rozčilená. Nebylo divu. Rmoutila se kvůli Tilly a hněvala kvůli tomu, že bylo porušeno a znesvěceno bezpečí kláštera.

Merthin vstal. Caris přitáhla ke stolku stoličky a oba se posadili. S láskou si prohlížel její tvář. Kolem oči měla vrásky únavy. Napadlo ho, jestli vůbec spala. Na levé tváři měla šmouhu od popela. Merthin si olízl palec a šmouhu jemně setřel.

Přinesla čerstvý chléb a máslo a džbán jablečného moštu. Merthin si uvědomil, jak je hladový a žíznivý, a začal se ládovat. Caris, která v sobě dusila hněv, nepozřela nic.

Merthin se s plnými ústy zeptal: „Jak se cítil ráno Thomas?“

„Leží ve špitálu. Bolí ho hlava, ale mluví souvisle a odpovídá na otázky, takže snad k žádnému trvalému poškození mozku nedošlo.“

„To je dobře. Ohledně Tilly a Nellie se bude muset uskutečnit soudní vyšetřování.“

„Už jsem poslala vzkaz shiringskému šerifovi.“

„Nejspíš to budou svádět na Nepolapitelnýho Tama.“

„Nepolapitelnej Tam je po smrti.“

Přikývl. Věděl, co přijde. Při snídani se mu nálada zlepšila, ale teď opět poklesl na mysli. Polkl a odstrčil talíř.

Caris pokračovala: „Ať už sem včera v noci přišel kdokoli, chtěl utajit svou totožnost, a proto lhal – nevěděl, že Tam před třemi měsíci u mě ve špitálu zemřel.“

„Kdo si myslíš, že to mohl být?“

„Někdo, koho známe – proto ty masky.“

„Možná.“

„Psanci žádné masky nenosí.“

To byla pravda. Žijí mimo zákon a je jim lhostejné, kdo se dozví o nich a o zločinech, které spáchali. Včerejší vetřelci se chovali jinak. Masky výrazně napovídaly, že to byli vážení občané, kteří se bojí, že je někdo pozná.

Caris pokračovala s neúprosnou logikou. „Zabili Nellii, aby přiměli Joan otevřít pokladnici – Tilly ovšem zabíjet nemuseli: tou dobou už byli v pokladnici. Její smrt si přáli z jiného důvodu. A nestačilo jim nechat ji tam, aby se udusila kouřem a uhořela. Ještě jí zasadili smrtelnou ránu nožem. Z nějakého důvodu chtěli mít jistotu, že je mrtvá.“

„Co z toho vyplývá?“

Caris na otázku neodpověděla. „Tilly si myslela, že ji Ralph chce zabít.“

„Já vím.“

„Jeden z těch mužů s kápí se tě v jednu chvíli chystal zabít.“ Hlas se jí v hrdle zadrhnul a ona se musela odmlčet. Usrkla si Merthinova moštu, uklidnila se a pokračovala. „Jenže jejich vůdce ho zarazil. Proč to udělal? Už zavraždili jeptišku a šlechtičnu – proč by měli mít zábrany kvůli zabití pouhého stavitele?“

„Ty si myslíš, že to byl Ralph.“

„A ty si to nemyslíš?“

„Myslím.“ Merthin si těžce povzdechl. „Viděla jsi tu jeho palčákovou rukavici?“

„Všimla jsem si, že měl rukavice.“

Merthin zavrtěl hlavou. „Jenom jednu. Na levé ruce. Neměl rukavici s prsty, měl palčák.“

„Aby skryl své zranění.“

„Nemůžu si být jistý a rozhodně to nemůžeme dokázat, ale to podezření je strašně silné.“

Caris se zvedla. „Pojďme zkontrolovat škody.“

Odebrali se do ambitů ženského kláštera. Novicky a osiřelé dívky uklízely pokladnici, vynášely po točitých schodech pytle ohořelého dřeva a popela, všechno, co nebylo úplně zničené, podávaly sestře Joan a odpad odnášely na smetiště.

Na stole v refektáři Merthin uviděl katedrální klenoty: zlaté a stříbrné svícny, krucifixy a poháry, vše krásně tepané a osázené drahokamy. Překvapilo ho to. „Oni to nesebrali?“ podivil se.

„Sebrali – ale zřejmě si to pak rozmysleli a všechno pohodili do příkopu za městem. Dneska ráno to našel jeden rolník, co šel do města prodávat vejce. Naštěstí to byl poctivý člověk.“

Merthin uchopil zlatou *aquamanile,* obřadní džbán na omývání rukou, ve tvaru kohoutka s krásně vyrytým peřím na krku. „Prodat něco takového je těžké. Koupit to si může dovolit jen pár lidí a většina z nich by poznala, že to je kradené.“

„Zloději to mohli roztavit a prodat zlato.“

„Zřejmě usoudili, že by s tím bylo moc potíží.“

„Možná.“

Nebyla o tom přesvědčená. Ani Merthin: jeho vlastní vysvětlení moc nesedělo. Loupež byla očividně pečlivě naplánovaná. Proč by si tedy zloději předem nepromýšleli, co s klenoty udělají? Zda si je vezmou, nebo je nechají na místě.

Caris a Merthin sestoupili po schodech do komory. Merthin si chmurně připomněl martyrium včerejší noci a žaludek se mu sevřel strachy. Další novicky s pomocí mopů a kbelíků uklízely stěny a podlahu.

Caris poslala novicky pryč, aby si udělaly přestávku. Když zůstali s Merthinem sami, sebrala z police kus dřeva a použila ho k vypáčení jednoho dlažebního kamene na podlaze. Merthin si předtím nevšiml, že kámen nesedí tak pevně jako ostatní, protože kolem něj byla úzká škvíra. Nyní viděl, že se pod ním nachází prostorná dutina s dřevěnou truhlicí. Caris se shýbla a truhlici vytáhla. Otevřela ji klíčem, která měla na opasku. Truhlice byla plná zlatých mincí.

Merthina to překvapilo. „Oni to nenašli!“

„Jsou tu ještě tři další skryté truhlice," vysvětlila mu Caris. „Jedna je v podlaze a další dvě ve stěnách. Nenašli ani jednu."

„Určitě po nich moc nepátrali. Takové skrýše jsou skoro v každé pokladnici. To ví každý."

„Zejména lupiči."

„Možná peníze nebyly pro ně tím hlavním."

„Přesně tak." Caris zamkla truhlu a vrátila ji pod dlažbu.

„Jestliže nechtěli klenoty a jestliže je nezajímaly ani peníze natolik, aby pokladnici důkladně prohledali, proč sem vůbec přišli?"

„Aby zabili Tilly. Loupež posloužila jen jako zástěrka."

Merthin se zamyslel. „Žádnou složitou zástěrku nepotřebovali," prohodil po chvíli. „Pokud chtěli jenom zabít Tilly, mohli to udělat v dormitáři a v době, kdy se jeptišky vracely z bohoslužby, mohli být už dávno pryč. Kdyby to provedli pořádně – kdyby ji, dejme tomu, udusili péřovým polštářem – neměli bychom ani jistotu, že ji někdo zavraždil. Vypadalo by to, jako kdyby zemřela ve spánku."

„Pak to nemá vysvětlení. Nezůstalo jim nakonec skoro nic – pár zlatých mincí."

Merthin se rozhlédl po podzemní komoře. „Kde jsou listiny?"

„Musely shořet. Na tom nijak nesejde. Od všeho mám opisy."

„Pergamen nehoří moc dobře."

„Nikdy jsem ho nezkoušela zapálit."

„Doutná, smršťuje se a kroutí se, ale nehoří."

„Novicky třeba ty listiny z popela vybraly."

„Ověříme si to."

Vystoupali po schodech a vyšli z refektáře. Venku v ambitech se Caris zeptala Joan: „Nenašly se v popelu nějaké pergameny?"

Zavrtěla hlavou. „Vůbec nic takového."

„Nemohly jste to přehlédnout?"

„Myslím, že ne – jedině že by se to úplně seškvařilo."

„Merthin říká, že to nehoří." Otočila se k němu. „Kdo by potřeboval naše listiny? Nikomu jinému k ničemu nejsou."

Merthin sledoval dál svou vlastní myšlenku, jen aby zjistil, k čemu ho může dovést. „Dejme tomu, že *je* nějaký dokument, který máte – nebo byste *mohly* mít, nebo o kterém si oni *myslí*, že byste ho mohly mít – a oni ho potřebujou."

„Co by to mohlo být?“

Merthin se zachmuřil. „Dokumenty se pořizují pro širokou veřejnost. Když se něco sepisuje, dělá se to proto, aby se na to mohli lidi v budoucnosti podívat. Tajný dokument je divná věc…“ Potom ho něco napadlo.

Odtáhl Caris od Joan a odvedl ji zdánlivě jen tak do křížové chodby. Když si byl jistý, že je nikdo nemůže slyšet, zašeptal: „Jenže my samozřejmě o jednom tajném dokumentu víme.“

„Dopis, který Thomas zahrabal v lese.“

„Ano.“

„Proč by si ale někdo myslel, že by mohl být v pokladnici ženského kláštera?“

„Jen přemýšlej. Nestalo se v poslední době něco, co by mohlo vyvolat takové podezření?“

V Carisině tváři se mihl výraz zděšení. „Ach, můj Bože,“ zvolala.

„Něco se stalo.“

„Povídala jsem ti o tom statku v Lynn, který nám před tolika lety věnovala královna Isabella za to, že jsme přijali Thomase.“

„Mluvila jsi o tom ještě s někým?“

„Mluvila – se šafářem z Lynn. A Thomas se moc zlobil, že jsem to udělala, a říkal, že to bude mít strašlivé následky.“

„Někdo se tedy obává, že bys mohla mít Thomasův tajný dopis.“

„Ralph?“

„Nemyslím si, že by Ralph o tom dopise věděl. Byl jsem jediný, kdo tenkrát viděl, jak ho Thomas zahrabává. Rozhodně se o tom nikdy nezmínil. Ralph musí jednat v zájmu někoho jiného.“

Caris vypadala vystrašeně. „Královny Isabelly?“

„Nebo samotného krále.“

„Je možné, že by král přikázal Ralphovi, aby přepadl ženský klášter?“

„Osobně ne. Použil by prostředníka, někoho loajálního, ctižádostivého a bez skrupulí. Poznal jsem takové muže ve Florencii, potloukali se kolem dóžecího paláce. Je to lidská spodina.“

„Zajímalo by mě, kdo to byl.“

„Mám dojem, že to tuším,“ zabručel Merthin.

Gregory Longfellow se dva dny poté setkal s Ralphem a Alanem ve Wigleigh, v malém panském domě. Wigleigh bylo diskrétnější místo než Tench, kde je příliš mnoho lidí, kteří sledují každý Ralphův krok: služebnictvo, přívrženci, rodiče. Tady ve Wigleigh mají rolníci dost své vlastní dřiny a na obsah pytle, který Alan přinesl, by se Ralpha nikdo nezeptal.

„Předpokládám, že to šlo podle plánu,“ prohodil Gregory. Zpráva o přepadení kláštera se rázem rozšířila po celém hrabství.

„Žádný velký potíže,“ odpověděl Ralph. Gregoryho zdrženlivá reakce ho poněkud zklamala. Po všech těch potížích, které stály získání listin v cestě, by Gregory mohl projevit trochu nadšení.

„Šerif samozřejmě nařídil soudní vyšetřování,“ pokračoval zarputile Gregory.

„Svedou to na psance.“

„Nepoznali vás?“

„Měli jsme na hlavách kápě.“

Gregory upřel na Ralpha zvláštní pohled. „Nevěděl jsem, že v klášteře byla tvoje manželka.“

„Užitečná shoda okolností,“ přikývl Ralph. „Umožnilo mi to zabít dvě mouchy jednou ranou.“

Podivný pohled byl náhle ještě pronikavější. Co si ten právník myslí? Hodlá předstírat, že ho šokovalo, když Ralph zavraždil manželku? Pokud ano, Ralph byl připraven poukázat na to, že Gregory je spolupachatelem toho, co se v klášteře odehrálo – dokonce že je všeho strůjcem. Nemá právo nikoho soudit. Ralph vyčkával, až Gregory promluví. Ten ho však po dlouhé odmlce jenom vybídl: „Pojďme se podívat na ty listiny.“

Hospodyni Viru poslali na dlouhou pochůzku a Ralph postavil Alana ke dveřím, aby dovnitř nevpouštěl náhodné návštěvníky. Potom Gregory vysypal listiny z pytle na stůl. Pohodlně se posadil a začal je zkoumat. Některé byly svinuté a svázané provázkem, jiné byly uložené jen jako volné listy a pár jich bylo sešitých dohromady jako malé knížky. Rozvinul jednu listinu a v silném slunečním světle

dopadajícím dovnitř otevřeným oknem si přečetl pár řádek. Potom listinu hodil zpátky do pytle a vzal si další.

Ralph neměl tušení, co Gregory hledá. Řekl mu jen, že by to mohlo způsobit nesnáze králi.

Sledovat, jak si Gergory čte, Ralpha nudilo, ale odejít nehodlal. Dodal to, co Gregory chtěl, a nyní tady bude sedět tak dlouho, dokud Gregory nestvrdí svou půlku dohody.

Vysoký právník trpělivě pročítal jednotlivé dokumenty. Jeden zaujal jeho pozornost a on si ho přečetl celý, ale pak ho odhodil k ostatním listinám do pytle.

Ralph s Alanem strávili převážnou část minulého týdne v Bristolu. Nebylo pravděpodobné, že by od nich někdo chtěl, aby doložili, kde se pohybovali, avšak přesto učinili předběžné opatření. Každý večer, kromě oné noci, kdy šli do Kingsbridge, hýřili v krčmách. Jejich společníci si budou pamatovat, jak je Ralph hostil pivem a vínem, ale sotva si vzpomenou, že jedné noci v tom týdnu tam nebyli – a pokud si vzpomenou, rozhodně nebudou vědět, jestli to byla čtvrtá středa po Velikonocích nebo předposlední čtvrtek před svatodušní nedělí.

Konečně byl stůl prázdný a pytel zase plný. Ralph se zeptal: „Nenašel jsi, co jsi hledal?“

Gregory na otázku neodpověděl. „Přinesl jsi všechno?“

„Všechno.“

„Dobrá.“

„Takže jsi to nenašel?“

Gregory jako vždy volil slova pečlivě. „Ta konkrétní listina tu není. Přesto jsem narazil na dokument, který by mohl vysvětlit, proč se tato… záležitost… v minulých měsících vynořila.“

„Jsi tedy spokojenej,“ naléhal Ralph.

„Ano.“

„A král si už nemusí dělat starosti.“

Gregory vypadal netrpělivě. „Královými starostmi se zabývat nemusíš. To je moje věc.“

„V tom případě můžu hned čekat svoji odměnu.“

„Ach, ano,“ přitakal Gregory. „Do žní se staneš hrabětem ze Shiringu.“

Ralpha zaplavil pocit uspokojení. Hrabětem ze Shiringu – konečně. Získal to, po čem vždy toužil, a otec se toho dožil. „Děkuju ti," řekl.

„Být tebou," upozornil ho Gregory, „šel bych se dvořit lady Philippě."

„Dvořit se jí?" užasl Ralph.

Gregory pokrčil rameny. „Samozřejmě, ona žádnou možnost volby nemá. Ovšem přesto by se měly dodržovat společenské formality. Pověz jí, že ti král dal svolení, abys ji požádal o ruku, a řekni také, že doufáš, že tě bude milovat stejně, jako ty miluješ ji."

„Aha," zamumlal Ralph. „Dobře."

„Přines jí dárek," doporučil Gregory.

73

V den Tillyina pohřbu se Caris a Merthin setkali za svítání na střeše katedrály.

Střecha byl svět sám pro sebe. Vypočítat plochu břidlicových tašek bylo stále se opakující cvičení v hodinách matematiky ve vyšších třídách klášterní školy. Dělníci potřebovali trvalý přístup kvůli opravám a údržbě, a tak tu byla celá síť cestiček a žebříků, jež propojovaly zkosení a hřebeny střechy, jednotlivé kouty, okapy, věžičky, žlaby a chrliče. Věž nad křížením ještě nebyla znovu postavená, ale výhled z vrcholu západního průčelí byl působivý.

V převorství už vládl čilý ruch. Toto bude významný pohřeb. Tilly nebyla v životě nikým, ale stala se obětí neblaze proslulého vraha. Šlechtičnu zavražděnou v klášteře budou oplakávat i lidé, kteří s ní v životě neprohodili ani pár slov. Caris by truchlícím účast na pohřbu ráda rozmluvila kvůli riziku šíření moru, jenže nemohla dělat nic.

Biskup tu již je, ubytoval se v nejlepším pokoji převorova paláce – proto Caris a Merthin strávili noc odděleně, ona v dormitáři ženského kláštera a on s Lollou u Cesmínového keře. Truchlící vdovec Ralph dlel v soukromém pokoji nahoře ve špitálu. O jeho chlapečka Gerryho se staraly jeptišky. Lady Philippa a její dcera Odila, jediní žijící příbuzní mrtvé dívky, byly ubytované také ve špitálu.

Když včera Ralph dorazil, Merthin ani Caris s ním nemluvili. Nemohli nic dělat, dosáhnout spravedlnosti pro Tilly nebylo možné, protože neměli žádné důkazy; přesto znali pravdu. Dosud se nikomu nesvěřili s tím, o čem jsou přesvědčeni, neboť to nemělo smysl. Při dnešním pohřebním obřadu budou muset ve styku s Ralphem předstírat cosi jako normální stav. Bude to obtížné.

Zatímco významné osobnosti spaly, jeptišky a služebnictvo převorství pilně připravovaly smuteční hostinu. Z pekárny stoupal kouř a desítky dlouhých čtyřlibrových bochníků pšeničného chleba už byly v peci. Dva muži valili k převorovu domu sud vína. Na trávníku několik novicek rozmísťovalo lavice a stoly pro obyčejné smuteční hosty.

Jak za řekou stoupalo slunce a vrhalo šikmé paprsky žlutého světla na kingsbridgeské střechy, Caris zkoumala stopy, které na městě zanechalo devět měsíců moru. Z této výšky byly patrné mezery v řadách domů, připomínající vypadané zkažené zuby. Dřevěná stavení se samozřejmě hroutí pořád – v důsledku požáru, poškození deštěm, kvůli špatné konstrukci nebo jen stářím. Nyní, na rozdíl od dřívějška, se nikdo neobtěžoval, aby je opravil. Jestliže vám spadne dům, prostě se přestěhujete do některého z prázdných domů v téže ulici. Jedině Merthin něco stavěl a lidé na něj hleděli jako na pošetilého optimistu, který má hromadu peněz.

Na opačné straně řeky už pracovali hrobníci na dalším nově vysvěceném hřbitově. Mor nevykazoval žádné známky zeslabení. Kde tohle skončí? Budou domy prostě padat dál jeden za druhým, dokud tu nic nezůstane stát a město se promění v pustinu pokrytou rozbitými střešními taškami a ohořelými trámy, s opuštěnou katedrálou uprostřed a stoakrovým hřbitovem opodál?

„Tohle už nestrpím," řekla.

Merthin jí nejprve nerozuměl. „Co, konání pohřbu?" zeptal se zachmuřeně.

Caris máchla rukou kolem a do svého pohybu zahrnula město i svět za ním. „Aby se tady všude navzájem mrzačili opilci. Aby rodiče odkládali nemocné děti na prahu špitálu. Aby se muži řadili do fronty a pak obcovali s opilou ženskou na stole před Bílým koněm. Aby na pastvinách hynul dobytek. Aby se polonazí kajícníci bičovali

a pak vybírali pence od okolostojících. A především, aby v mém klášteře byla surově zavražděna mladá matka. Nezáleží na tom, jestli na ten mor všichni zemřeme. Dokud ale žijeme, nestrpím, aby se náš svět rozpadl.“

„Co hodláš udělat?“

Vděčně se na Merthina usmála. Většina lidí by jí řekla, že nemá sílu na boj s touto situací, on však byl vždy připraven jí věřit. Pohlédla na anděly vytesané do kamene ochozu. Jejich obličeje byly po dvou stech letech větru a deště téměř vyhlazené a Caris pomyslela na odhodlání, které vedlo stavitele katedrály. „Nastolíme tady znovu pořádek a normální život. Donutíme lidi z Kingsbridge, aby se vrátili k normálnímu životu, ať se jim to líbí, nebo ne. Navzdory moru tohle město a jeho život přebudujeme.“

„Dobrá,“ souhlasil.

„Tohle je chvíle, kdy se to má uskutečnit.“

„Protože jsou všichni tak rozzlobení kvůli Tilly?“

„A protože se bojí pomyšlení na to, že ti ozbrojenci můžou přijít v noci do města a zabít, koho se jim zachce. Myslí si, že nikdo není v bezpečí.“

„Co uděláš?“

„Řeknu jim, že se to už nikdy nesmí stát.“

„Tohle se už nikdy nesmí stát!“ vykřikla a její hlas se nesl hřbitovem a odrážel se ozvěnou od starobylých šedých zdí katedrály.

Při bohoslužbě v kostele žena nikdy nemluví, avšak smuteční obřad u hrobu je jakási šedá zóna, vážná záležitost, která se koná vně kostela a při níž někdy promlouvají nebo se modlí nahlas i laici, například rodinní příslušníci.

Caris zároveň riskovala. Celebroval biskup Henri za pomoci arcijáhna Lloyda a kanovníka Clauda. Lloyd byl již léta diecézním duchovním a Claude byl Henriho přítel z Francie. Pronést neplánovaný projev v takovéto vážené společnosti duchovních bylo od jeptišky smělé.

Takové úvahy samozřejmě pro Caris nikdy mnoho neznamenaly.

Promluvila ve chvíli, kdy malou rakev spouštěli do hrobu. Několik přítomných se rozplakalo. Shromáždilo se tu přinejmenším pět set lidí, ale sotva promluvila, všichni utichli.

„Do našeho města vtrhli za noci ozbrojení muži a zavraždili v klášteře mladou ženu – a já tohle už nestrpím," prohlásila.

Z davu se ozvalo souhlasné mumlání.

Zvýšila hlas. „Převorství to nestrpí – biskup to nestrpí – a muži a ženy z Kingsbridge to nestrpí!"

Podpora zesílila a shromáždění volali: „Ne!" a „Amen!"

„Říká se, že mor na nás seslal Bůh. Já říkám, že když Bůh sešle déšť, vyhledáme přístřeší. Když Bůh sešle zimu, rozděláme oheň. Když Bůh sešle plevel, vytrháme ho z kořenů. Musíme se bránit!"

Letmo pohlédla na biskupa Henriho. Vypadal zmateně. Na toto kázání ho nikdo předem neupozornil, a pokud by byl požádán o svolení, odmítl by. Viděl však, že Caris má lidi na své straně, a neodvážil se zasáhnout.

„Co můžeme udělat?"

Rozhlédla se kolem sebe. Všechny obličeje se na ni upíraly s nadějí. Nikdo neměl ponětí, co by se mělo udělat, ale chtěli od ní slyšet řešení. S jásotem by přivítali vše, co jim poví, jen kdyby jim poskytla naději.

„Musíme znovu vybudovat městské hradby!" vykřikla.

Hlučně souhlasili.

„Nové hradby, vyšší, silnější a delší než ty zřícené staré." Zachytila Ralphův pohled. „Hradby, které do města nepustí vrahy!"

Dav vykřikl jedním hlasem: „Ano!" Ralph pohled odvrátil.

„A musíme zvolit nového konstábla a oddíl jeho mužů a hlídky, abychom tu udrželi zákon a prosadili slušné chování."

„Ano!"

„Dnes večer se uskuteční schůze farního cechu, na které se dohodnou praktické podrobnosti. Rozhodnutí cechu budou oznámena příští neděli v kostele. Děkuju vám a Bůh vám všem žehnej."

Na smuteční hostině ve velké hodovní síni převorova paláce seděl v čele stolu biskup Henri. Po jeho pravici byla lady Philippa, ovdovělá

hraběnka ze Shiringu. Vedle ní seděl hlavní pozůstalý, vdovec po Tilly, sir Ralph Fitzgerald.

Ralpha potěšilo, že sedí vedle Philippy. Zatímco se soustředila na jídlo, mohl zírat na její prsa a pokaždé, když se předklonila, mohl nakouknout do čtvercového výstřihu jejích lehkých letních šatů. Ještě to nevěděla, ale už není daleko doba, kdy jí přikáže, aby se svlékla a postavila se před něj nahá a on si bude moci ta nádherná prsa prohlížet v celé jejich kráse.

Oběd, který jim poskytla Caris, je bohatý, ale nikoli výstřední, všiml si Ralph. Nebyly tu žádné přepychové labutě či cukrové věže, zato spousta pečeného masa, vařených ryb, čerstvého chleba, fazolí a jarních jahod. Posloužil Philippě s mísou polévky z mletého kuřete s mandlovým mlékem.

Vážným hlasem mu kondolovala: „Tohle je strašná tragédie. Přijmi mou nejhlubší soustrast.“

Lidé s ním tolik soucítili, že se Ralph někdy na chvíli cítil jako politováníhodná oběť bolestné ztráty a zapomínal, že právě on vrazil nůž do Tillyina mladého srdce. „Děkuju ti,“ odpověděl také vážně. „Tilly byla tak mladá. Jenže my vojáci jsme zvyklí na náhlou smrt. Jeden den ti někdo zachrání život a přísahá ti věčný přátelství a věrnost a druhej den ho zasáhne šíp z kuše do srdce a ty na něj zapomeneš.“

Vrhla na něj divný pohled, který mu připomněl, jak se na něj díval sir Gregory, se směsicí zvědavosti a znechucení, a on nechápal, co na jeho postoji k Tillyině smrti vyvolalo tuto reakci.

Philippa poznamenala: „Máš malého chlapečka.“

„Gerryho. Dneska se o něj starají jeptišky, ale zejtra ho vezmu domů do Tench Hall. Už jsem našel kojnou.“ Spatřil příležitost něco naznačit. „Samozřejmě potřebuje někoho, kdo mu bude jaksepatří matkou.“

„Ano.“

Vzpomněl si na její vlastní bolestnou ztrátu. „Ale ty víš, co to je ztratit manžela.“

„Měla jsem štěstí, že jsem s milovaným Williamem strávila dvacet jedna roků.“

„Musíš se cítit osamělá.“ Tohle asi nebyl správný okamžik k žádosti o ruku, ale jeho napadlo, že k tomuto tématu rozhovor zavede.

„Je to tak. Ztratila jsem tři muže – Williama a naše dva syny. Hrad mi teď připadá tak prázdný.“

„Ale možná ne nadlouho.“

Vytřeštila na něj oči, jako by nevěřila vlastnímu sluchu, a on si uvědomil, že řekl něco urážlivého. Odvrátila se a promluvila na biskupa Henriho sedícího vedle ní z druhé strany.

Po Ralphově pravici seděla Philippina dcera Odila. „Nechceš trochu týhle dobroty?“ zeptal se jí. „Je v tom zapečený paví a zaječí maso.“ Přikývla a on jí odřízl porci. „Kolik ti je roků?“ chtěl vědět.

„Letos mi bude patnáct.“

Byla vysoká a měla již matčinu postavu, plná prsa a široké ženské boky. „Vypadáš starší,“ podotkl s pohledem upřeným na její prsa.

Zamýšlel složit jí kompliment – mladí lidé většinou chtějí vypadat starší –, jenže ona se začervenala a odvrátila se.

Ralph pohlédl na krajíc chleba před sebou a nabodl si kus vepřového na zázvoru. Rozladěně ho žvýkal. V tom, co Gregory nazývá dvořením, moc dobrý není.

Caris seděla po levici biskupa Henriho a s Merthinem, jakožto cechmistrem, po svém druhém boku. Vedle Merthina seděl sir Gregory Longfellow, který dorazil před třemi měsíci na pohřeb hraběte Williama a dosud odtud neodjel. Caris musela potlačit znechucení, že se nachází u stolu s vrahem Ralphem a mužem, který ho k tomu téměř určitě navedl. Měla však při tomto obědě práci. Týkala se jejího plánu na obnovu města. Přestavění městských hradeb byla jen první část. Pro druhou potřebovala získat na svou stranu biskupa Henriho.

Nalila biskupovi pohár svěžího červeného gaskoňského vína a on se zhluboka napil. Otřel si ústa a prohodil: „Měla jsi dobré kázání.“

„Děkuju ti,“ odpověděla. Všimla si ironické výčitky v podtextu jeho poklony. „Život ve městě se zvrhává, šíří se výtržnosti a zhýra-

lost. Jestliže to máme napravit, potřebujeme lidi z města pro něco nadchnout. Jsem si jistá, že se mnou souhlasíš.“

„Je trochu pozdě ptát se, jestli s tebou souhlasím. Nicméně souhlasím.“ Henri byl pragmatik, který se nesnaží znovu vybojovávat prohrané bitvy. S tím Caris počítala.

Posloužila si kouskem volavky pečené na pepři a hřebíčku, ale do jídla se nepustila: potřebovala toho hodně říct. „Můj plán je větší a nezahrnuje jen hradby a konstábla s jeho muži.“

„Myslel jsem si to.“

„Jsem přesvědčená, že ty, coby kingsbrideský biskup, bys měl mít nejvyšší katedrálu v Anglii.“

Zvedl obočí. „Tohle jsem nečekal.“

„Před dvěma sty lety bylo tohle jedno z nejvýznamnějších převorství v zemi. Mělo by se jím opět stát. Nová kostelní věž bude symbolizovat obrození – a tvůj věhlas mezi biskupy.“

Suše se usmál, ale potěšila ho. Věděl, že mu Caris lichotí a dělalo mu to dobře.

Caris pokračovala: „Věž by sloužila i městu. Byla by viditelná z dálky a pomáhala by poutníkům i obchodníkům najít sem cestu.“

„Jak bys ji zaplatila?“

„Převorství je bohaté.“

Znovu ho překvapila. „Převor Godwyn si ale stěžoval na problémy s penězi.“

„Jako správce majetku byl neschopný.“

„Mně se jevil jako dost schopný.“

„Takhle se jevil mnoha lidem, jenže on dělal samá špatná rozhodnutí. Hned na začátku odmítl nechat opravit valchovací mlýn, který by mu přinesl příjmy. Zato vydal peníze za tenhle palác a ten nepřináší žádný zisk.“

„A jak se to všechno změnilo?“

„Vyhodila jsem většinu šafářů a nahradila je mladšími muži, kteří jsou přístupní změnám. Polovinu půdy jsem proměnila v pastviny – lépe se obhospodařují v takovéto době, kdy je nedostatek pracovních sil. Zbytek jsem pronajala za peníze bez obvyklých povinností. A všichni jsme měli prospěch z dědických daní a z dědictví po

lidech, co zemřeli na mor bez dědiců. Mužský klášter je teď stejně bohatý jako ženský.“

„Všichni nájemci jsou tedy svobodní?“

„Většina. Místo toho, aby jeden den v týdnu pracovali na panském, odváželi pánovo seno, sháněli do houfu jeho ovce na panských lukách a věnovali se všem těm složitým službám, prostě platí penězi. Mají to takhle raději a náš život se tím rozhodně zjednodušil.“

„Spousta majitelů půdy – zejména opati – očerňují tento způsob nájmu. Podle nich to kazí rolnictvo.“

Caris pokrčila rameny. „Co jsme ztratili? Nemáme moc vnucovat drobné změny, dávat přednost jedněm poddaným před druhými a udržovat je všechny v podřízenosti. Mniši a jeptišky nemají co utlačovat rolníky. Vesničani vědí, co se má sít a co můžou prodat na tržišti. Když se to nechá na nich, pracují líp.“

Biskup vypadal podezíravě. „Máš tedy pocit, že převorství může novou věž zaplatit?“

Vytušila, že biskup čeká, že ho požádá o peníze. „Ano – s jistou pomocí městských obchodníků. A tady nám můžeš pomoct.“

„Myslel jsem si, že v tom musí něco být.“

„Nežádám tě o peníze. Chci tě požádat o něco, co má větší cenu než peníze.“

„To mě moc zajímá.“

„Chci požádat krále o udělení městské charty.“ Když Caris pronášela tato slova, cítila, jak se jí začínají třást ruce. Vrátilo ji to do boje, který sváděla před deseti lety s Godwynem a který skončil jejím obviněním z čarodějnictví. Tehdy šlo o městskou chartu a ona v boji o ni málem přišla o život. Odložila nůž a sevřela ruce v klíně, aby je udržela v klidu.

„Rozumím,“ přikývl nezávazně Henri.

Caris ztěžka polkla a pokračovala. „Pro oživení obchodního života v městě to má zásadní důležitost. Převorství, které vládlo Kingsbridgi mrtvou rukou, drželo město dlouho zpátky. Převoři jsou opatrní a milují staré pořádky a instinktivně říkají ne každé změně či novotě. Obchodníci žijí změnou – stále se poohlížejí po nových způsobech vydělávání peněz, aspoň ti dobří to dělají. Jestliže chceme,

aby nám lidi z Kingsbridge pomohli zaplatit novou věž, musíme jim dát svobodu, kterou potřebují, aby se jim dobře dařilo.“

„Městskou chartu.“

„Město by mělo svůj vlastní soud, určovalo by svá vlastní pravidla a řídil by ho skutečný cech, a nikoli farní cech, který máme nyní a který nemá žádnou skutečnou moc.“

„Ale poskytl by ji král městu?“

„Králové mají rádi samosprávná města, která odvádějí na daních spoustu peněz. Jenže v minulosti se kingsbridgeský převor vždy stavěl proti chartě.“

„Myslíš si, že převorové jsou příliš velcí staromilci.“

„Že jsou příliš bázliví.“

„Tebe ovšem,“ rozesmál se biskup, „z bázlivosti zřejmě nikdy nikdo neobviní.“

Caris nepřestávala naléhat. „Myslím, že charta je naprosto nezbytná, máme-li postavit novou věž.“

„Ano, to chápu.“

„Souhlasíš tedy?“

Henri vypadal pobaveně. „Uzavíráš se mnou dohodu, matko Caris?“

„Pokud souhlasíš.“

„Dobrá. Postav mi věž a já ti pomůžu získat chartu.“

„Ne. Musí to být opačně. Nejdřív potřebujeme chartu.“

„Musím ti tedy věřit.“

„Je to těžké?“

„Abych byl upřímný, není.“

„Dobře. Tak platí.“

„Ano.“

Caris se předklonila a podívala se přes Merthina. „Sire Gregory?“

„Ano, matko Caris?“

Přiměla se být k němu zdvořilá. „Už jsi ochutnal králíka se sladkou omáčkou? Doporučuju.“

Gregory od ní přijal mísu a posloužil si. „Děkuju.“

Caris pokračovala: „Jistě si pamatuješ, že Kingsbridge není samosprávné město.“

„To si rozhodně pamatuju.“ Gregory tuto skutečnost před více než deseti lety využil, aby vyzrál na Caris u královského soudu při sporu ohledně valchovacího mlýna.

„Biskup si myslí, že je načase, abychom požádali krále o poskytnutí městské charty.“

Gregory přikývl. „Jsem přesvědčen, že by král takovou prosbu mohl posoudit příznivě – zejména kdyby mu byla předložena správným způsobem.“

Caris doufala, že se jí znechucení neprojeví v tváři, a řekla: „Třeba bys byl tak laskav a poradil nám.“

„Mohli bychom to potom projednat podrobněji?“

Gregory bude bezpochyby požadovat úplatek, i když ho jistě označí za právnický honorář. „Rozhodně,“ přisvědčila a málem se otřásla odporem.

Služebnictvo začalo sklízet ze stolu. Caris pohlédla na jídlo před sebou. Nesnědla ani sousto.

„Naše rodiny jsou spřízněný,“ vysvětloval Ralph lady Philippě. „Samozřejmě jen vzdáleně,“ dodal spěšně. „Ale můj otec je potomek toho hraběte ze Shiringu, co byl synem lady Alieny a Jacka Stavitele.“ Podíval se přes stůl na svého bratra Merthina, cechmistra. „Myslím, že já jsem zdědil krev hrabat a můj bratr krev stavitelů.“

Pohlédl Philippě do tváře, aby viděl, jak to přijímá. Nezdálo se, že by to na ni zapůsobilo.

„Vyrostl jsem na dvoře tvýho zesnulýho tchána, hraběte Rolanda,“ pokračoval.

„Pamatuju si tě jako zbrojnoše.“

„Sloužil jsem pod hrabětem v králově vojsku ve Francii. V bitvě u Kresčaku jsem zachránil život princi Waleskýmu.“

„No ne, to je úžasné,“ pronesla zdvořile.

Snažil se ji dovést k tomu, aby se na něj dívala jako na sobě rovného; pak by vypadalo přirozeněji, až jí oznámí, že má být jeho manželkou. Jenže se mu k ní zřejmě vůbec nedaří proniknout. Vypadá jen otráveně a poněkud zmateně kvůli směřování jejich rozhovoru.

Podával se dezert: slazené jahody, medové oplatky, datle, hrozinky a kořeněné víno. Ralph vypil pohár vína a nalil si další. Doufal, že mu víno pomůže, aby se v rozhovoru s Philippou uvolnil. Nebyl si jistý, čím to je, že mu je tak zatěžko s ní mluvit. Protože to je pohřeb jeho manželky? Protože Philippa je hraběnka? Nebo protože je do ní celé roky beznadějně zamilovaný a nemůže uvěřit, že teď se má konečně stát jeho manželkou?

„Až pojedeš odtud, vrátíš se na Earlscastle?“ zeptal se jí.

„Ano. Odjíždíme zítra.“

„Zůstaneš tam dlouho?“

„Kam jinam bych šla?“ Zamračila se. „Proč se ptáš?“

„Přijdu tě tam navštívit, jestli smím.“

Její odpověď byla mrazivá. „Proč?“

„Chci s tebou projednat záležitost, kterou by teď a tady nebylo vhodný probírat.“

„Co tím chceš říct?“

„Za pár dní tě přijdu navštívit.“

Vypadala znepokojeně. Zvýšeným hlasem se zeptala: „Co bys mi ty mohl chtít říct?“

„Jak jsem povídal, dneska by nebylo vhodný o tom mluvit.“

„Protože to je pohřeb tvojí manželky?“

Přikývl.

Zbledla. „Ach, můj Bože,“ zašeptala. „Určitě tím nechceš naznačit, že…“

„Povídal jsem ti, teď to nechci probírat.“

„Ale já to musím vědět!“ vykřikla. „Nehodláš mě požádat o ruku?“

Zaváhal, pokrčil rameny a pak přikývl.

„Ale na jakém základě?“ zeptala se. „Zcela jistě potřebuješ královo svolení!“

Pohlédl na ni a krátce zvedl obočí.

Prudce vstala. „Ne!“ řekla. Všichni u stolu na ni pohlédli. Upřela pohled na Gregoryho. „Je to pravda?“ zeptala se. „Král mě hodlá provdat *za něj*?“ Opovržlivě ukázala palcem na Ralpha.

Ralph měl pocit, jako by ho probodla. Projev takového zhnusení nečekal. To je tak odpudivý?

Gregory se vyčítavě obrátil k Ralphovi. „Tohle nebyla vhodná chvíle k probírání té záležitosti.“

Philippa vykřikla: „Je to tedy pravda! Pomáhej mi Bůh!“

Ralph zachytil Odilin pohled. Zírala na něj s hrůzou. Co udělal, aby si zasloužil její odpor?

Philippa prohlásila: „To nesnesu.“

„Proč?“ podivil se Ralph. „Co je na tom tak špatnýho? Jakým právem se *ty* díváš spatra na mě a na moji rodinu?“ Rozhlédl se po společnosti kolem sebe: jeho bratr, jeho spojenec Gregory, biskup, převorka, nižší šlechtici a přední měšťané. Všichni mlčeli, ohromení a upoutaní Philippiným výbuchem.

Philippa otázku ignorovala. Oslovila Gregoryho: „Já to neudělám! Neudělám, slyšíš mě?“ Byla bílá zuřivostí, ale po tvářích jí stékaly slzy. Ralph si pomyslel, jak je krásná i ve chvíli, kdy ho tak bolestně odmítá a ponižuje.

Gregory chladně poznamenal: „O tom nerozhoduješ ty, lady Philippo, a samozřejmě ani já. Král učiní, co se mu zlíbí.“

„Můžete mě navléct do svatebních šatů a dohnat k oltáři,“ zuřila Philippa. Ukázala na biskupa Henriho. „Ale až se mě biskup zeptá, jestli si beru Ralpha Fitzgeralda za manžela, neřeknu ano! Neřeknu! Nikdy, nikdy, nikdy!“

Vyřítila se z místnosti a Odila ji následovala.

Když hostina skončila, lidé z města se vrátili domů a významní hosté se odebrali do svých pokojů, aby se z hodování vyspali. Caris dohlížela na úklid. Bylo jí líto Philippy, hluboce líto, protože věděla – na rozdíl od ní –, že Ralph svou první ženu zavraždil. Měla však na starosti osud celého města, nikoli jen jedné osoby. V mysli se soustředila na svůj plán pro Kingsbridge. Šlo to lépe, než si představovala. Lidé z města ji jásavě povzbuzovali a biskup souhlasil se vším, co navrhla. Třeba se navzdory moru do Kingsbridge zase vrátí řádný způsob života.

Za zadními dveřmi, kde se vršila hromada kostí a chlebových kůrek, spatřila Godwynova kocoura Arcibiskupa, jak se elegantně nimrá v kostech z kachny. Odehnala ho pryč. Odběhl pár yardů, po-

tom zpomalil do odměřené chůze a drze vztyčil svůj bíle zakončený ocásek.

Hluboce zamyšlená stoupala po schodech paláce a představovala si, jak začne uvádět do života změny odsouhlasené biskupem. Aniž se zastavila, otevřela dveře ložnice, kterou sdílela s Merthinem, a vešla dovnitř.

Chvíli nevěděla, kde je. Uprostřed pokoje stáli dva muži a ona si pomyslela, *určitě jsem v jiném domě*, a pak *určitě jsem v jiném pokoji*. Teprve po chvíli si uvědomila, že její ložnice, nejlepší v paláci, byla přirozeně poskytnuta biskupovi.

Ti dva muži byli Henri a jeho pomocník, kanovník Claude. Caris chvíli trvalo, než si všimla, že jsou oba nazí a že se objímají a líbají.

Otřeseně na ně vytřeštila oči. „Ach!“ vzdychla.

Muži dveře neslyšeli. Dokud nepromluvila, netušili, že je někdo pozoruje. Když zaslechli překvapený vzdech, oba se k ní otočili. Henri otevřel ústa a v tváři se mu zračilo zděšení a pocit viny.

„Promiňte!“ vyjekla Caris.

Muži od sebe odskočili, jako by doufali, že by mohli popřít to, co se právě děje. Pak si uvědomili, že jsou nazí. Henri, nakynutý s kulatým břichem a tlustými pažemi a nohama, měl na hrudi šedivé chlupy. Claude byl mladší a štíhlejší a na těle měl jen málo ochlupení, s výjimkou kaštanově hnědého podbřišku. Caris ještě nikdy předtím neviděla najednou dva ztopořené údy.

„Omlouvám se!“ blekotala ve strašlivých rozpacích. „Je to moje chyba. Zapomněla jsem.“ Uvědomila si, že blábolí a oni jsou ohromením neschopni slova. Nezáleželo na tom: ať by řekli cokoli, nic by se tím na situaci nezlepšilo.

Vzpamatovala se, vycouvala z místnosti a zabouchla dveře.

Merthin odešel z hostiny s Madge Tkalcovou. Měl rád tuhle malou, robustní ženu s bradou trčící dopředu a zadkem trčícím dozadu. Obdivoval, jak se vyrovnala s tím, že jí manžel a děti zemřeli na mor. Pokračovala v manželově obchodování, tkala látku a barvila ji na červeno podle Carisina receptu. Řekla mu: „Gratuluju Caris. Má pravdu, jako obvykle. Takhle by to dál nešlo.“

„Ty navzdory všemu pracuješ normálně dál,“ poznamenal.

„Můj jedinej problém je najít lidi na práci.“

„Všichni jsme na tom stejně. Já zase nemůžu sehnat zedníky.“

„Surová vlna je levná, ale bohatý lidi pořád rádi zaplatí vysokou cenu za dobrou šarlatovou látku,“ připomněla Madge. „Prodala bych víc, škoda, že nedokážu víc vyrobit.“

Merthin se zamyslel: „Víš, ve Florencii jsem viděl rychlejší tkalcovský stav – šlapací.“

„No ne?“ Zvědavě na něj pohlédla. „O tom jsem jaktěživo neslyšela.“

Přemýšlel jak jí to vysvětlit. „U každého stavu natahuješ na rám vlákna, abys vytvořila to, čemu říkáš osnova, a potom vetkáš napříč osnovou další vlákno, vždycky pod jedno vlákno, pak přes další, a zase pod a znovu přes, z jedné strany na druhou a opět zpátky. Tím vytvoříš útek.“

„Ano, takhle se to dělá na jednoduchejch stavech. Naše jsou ale lepší.“

„Já vím. Abyste tkaní urychlili, upevníte každé liché vlákno osnovy k pohyblivé tyčce, nitěnce, a když nitěnku zvednete, nadzvedne se zároveň i polovina vláken. Potom už nemusíte jít složitě pod a přes, pod a přes, ale jediným pohybem prostě prostrčíte vlákno útku otvorem mezi lichými a sudými prošlupy. Potom spustíte nitěnku pod osnovu a jdete zase zpátky.“

„Jo. Mimochodem, útkový vlákno je namotaný na cívce.“

„Když protáhnete cívku osnovou zleva doprava, musíte ji pokaždé položit, pak oběma rukama pohnout nitěnkou, znovu uchopit cívku a protáhnout ji zprava doleva.“

„Přesně tak.“

„Na šlapacím stavu pohybuješ nitěnkami nohou. Nemusíš tedy cívku nikdy odkládat.“

„Vážně? Propána!“

„To by byl rozdíl, co?“

„Obrovskej. Utkalo by se toho dvakrát tolik – a ještě víc!“

„Právě to jsem si myslel. Mám ti na zkoušku jeden sestrojit?“

„Ano, prosím!“

„Nepamatuju si přesně, jak to bylo sestavené. Mám dojem, že šlapací podnožka ovládala soustavu kladek a pák…“ Svraštil čelo a přemýšlel. „Každopádně na to určitě přijdu.“

Pozdě odpoledne Caris procházela kolem knihovny a narazila na kanovníka Clauda, který právě vycházel s knížkou v ruce. Pohlédl jí do očí a zastavil se. Oběma ihned vytanul před očima výjev, k němuž se Caris před hodinou přichomýtla. Claude se nejprve tvářil rozpačitě, avšak pak se koutkem úst pousmál. Zvedl ruku k obličeji, aby to zakryl, neboť očividně cítil, že není správné mít z toho legraci. Caris si vzpomněla, jak se oba nazí muži polekali, a i ona pocítila, jak v ní začíná klokotat nepatřičný smích. Z náhlého popudu řekla, co jí vytanulo na mysli: „Vy dva jste ale vypadali legračně!“ Claude se nechtěně zahihňal a ani Caris se nepodařilo podačit zachichotání; dívali se na sebe a vřelo to v nich čím dál víc, až si nakonec padli do náruče a bezmocně se rozchechtali.

Večer vzala Caris Merthina do jihozápadní části převorství, kde se u řeky nacházela zelinářská zahrada. Bylo příjemné teplo a vlahá země voněla čerstvými rostlinami. Caris spatřila jarní cibulku a ředkvičky. „Takže tvůj bratr se má stát hrabětem ze Shiringu,“ začala.

„Nikoli, pokud s tím má mít něco společného lady Philippa.“

„Hraběnka musí udělat, co jí král řekne, nebo snad ne?“

„Všechny ženy by teoreticky měly být podřízené mužům,“ odpověděl Merthin s úsměškem. „Některé se však těmto zvyklostem vzpírají.“

„Nechápu, koho můžeš mít na mysli.“

Merthinova nálada se náhle změnila. „Co to je za svět,“ zhrozil se. „Muž zavraždí manželku a král mu udělí nejvyšší šlechtický titul.“

„Víme, že se takové věci stávají,“ chlácholila ho. „Otřesné ale je, když se to člověku stane ve vlastní rodině. Chudinka Tilly.“

Merthin si promnul oči, jako by chtěl zahnat chmurné představy. „Proč jsi mě sem přivedla?“

„Abychom si promluvili o posledním prvku mého plánu – o novém špitálu.“

„Aha. Netušil jsem…“

„Nemohl bys ho postavit tady?“

Merthin se rozhlédl kolem. „Nevidím důvod, proč by to nešlo. Je tu svah, ale na svahu stojí celé převorství a my nemluvíme o stavbě další katedrály. Jedno podlaží nebo dvě?“

„Jedno. Ale chci, aby ta budova byla rozdělena do středně velkých pokojů, každý asi pro čtyři až šest lůžek – nemoci se pak nebudou šířit tak rychle od jednoho pacienta ke všem ostatním. Musí tam být apatyka na přípravu léků – velká dobře osvětlená místnost – a venku zahrádka s bylinami. A prostorná, vzdušná latrína s vodou přivedenou potrubím, aby se snadno udržovala v čistotě. Nejdůležitější ale je, aby špitál stál aspoň sto yardů od ostatních budov převorství. Musíme oddělit nemocné od zdravých. To je klíčové.“

„Ráno připravím nějaké nákresy.“

Letmo se rozhlédla, a když viděla, že je nikdo nepozoruje, políbila ho. „Tohle bude vyvrcholení mého celoživotního úsilí, uvědomuješ si to?“

„Je ti třicet dva – není trochu brzo na hovor o vyvrcholení celoživotního úsilí?“

„Ještě to nestojí.“

„To nebude trvat dlouho. Začnu na tom pracovat souběžně s kopáním základů nové věže. Potom, hned jak bude špitál stát, můžu převést zedníky na práci na katedrále.“

Vykročili zpátky. Bylo jí jasné, že jeho největší nadšení patří věži. „Jak vysoká bude věž?“

„Čtyři sta pět stop.“

„Jak vysoká je věž katedrály v Salisbury?“

„Čtyři sta čtyři stopy.“

„Tak to tedy *bude* nejvyšší stavba v Anglii.“

„Ano, dokud někdo nepostaví vyšší.“

Jemu by se tedy také naplnily jeho ambice, pomyslela si. Cestou k převorovu paláci se ho držela pod paží. Cítila se šťastná. To je zvláštní, že? Tisíce obyvatel Kingsbridge zemřely na mor a Tilly byla zavražděna, avšak Caris je plná naděje. Bylo tomu tak samozřejmě proto, že má plán. Vždy se cítila lépe, jestliže měla nějaký

plán. Nové hradby, konstábl a jeho muži, věž, městská charta a především nový špitál: jak najde čas dát to všechno dohromady?

Zavěšená do Merthina vešla do převorova domu. Biskup Henri a sir Gregory tam zaujatě rozmlouvali s jakýmsi třetím mužem, který stál ke Caris zády. I zezadu bylo však na nově příchozím cosi nepříjemného, co Caris dobře znala. Zmocnila se jí tíseň a ona se v duchu zachvěla. Muž se pak otočil a ona spatřila jeho výraz: záludný, vítězný, jízlivý a plný záště.

Byl to Philemon.

74

Biskup Henri a ostatní hosté odjeli z Kingsbridge příští den ráno. Caris, která spala v dormitáři ženského kláštera, se po snídani vrátila do převorova paláce a vyšla nahoru do svého pokoje.

Našla tam Philemona.

Bylo to již podruhé během posledních dvou dnů, co ji v její ložnici překvapili cizí muži. Philemon však byl zcela oblečený, stál u okna a díval se do knihy. Při pohledu na jeho profil si uvědomila, že svízele posledních šesti měsíců způsobily, že Philemon zhubl.

Vyhrkla: „Co tu děláš?“

Předstíral, že ho otázka udivila. „Tohle je převorův dům. Proč bych tu neměl být?“

„Protože to není tvůj pokoj!“

„Jsem kingsbridgeský podpřevor. Nikdy jsem nebyl odvolán. Převor je mrtvý. Kdo jiný by tu měl bydlet?“

„Samozřejmě já.“

„Nejsi ani mnich.“

„Biskup Henri mě jmenoval zastupující převorkou – a včera večer, navzdory tvému návratu, mě neodvolal. Jsem tvoje nadřízená a ty mě musíš poslouchat.“

„Jenže ty jsi jeptiška a musíš bydlet s jeptiškami, ne s mnichy.“

„Už tady bydlím celé měsíce.“

„Sama?“

Náhle Caris poznala, že se ocitla na tenkém ledě. Philemon ví, že tu ona a Merthin žili víceméně jako manželé. Chovali se diskrétně,

nestavěli svůj vztah na odiv, ale lidé to tušili a Philemon vycítí pudově každou slabost jako šelma.

Uvažovala. Mohla by trvat na tom, aby Philemon z budovy okamžitě odešel. V případě nutnosti by ho mohla nechat vyhodit: Thomas a novicové by uposlechli ji, nikoli Philemona. Jenže co pak? Philemon by se ze všech sil snažil upoutat pozornost na to, co Merthin a ona v paláci dělají. Postaral by se o vznik sporu a přední lidé z města by se museli postavit na tu či onu stranu. Většina z nich podporuje Caris téměř ve všem, co dělá, takovou má pověst; teď by někteří její chování odmítali. Konflikt by oslabil její postavení a poškodil by vše, co chce Caris udělat. Lépe bude uznat porážku.

„Můžeš mít ložnici," rozhodla. „Ale velkou síň ne. Používám ji na schůzky s představiteli města a s hodnostáři, když k nám zavítají na návštěvu. Dobu, kdy nebudeš na bohoslužbách v kostele, budeš trávit v ambitech, ne tady. Podpřevor žádný palác nemá." Odešla, aniž mu poskytla příležitost se přít. Zachránila si tvář, avšak on zvítězil.

Včerejší večer jí připomněl, jak je Philemon prohnaný. Když se ho biskup Henri vyptával, zřejmě měl zdánlivě věrohodné vysvětlení pro všechno nečestné, co provedl. Jak ospravedlnil, že zběhl ze svého místa v převorství a utekl do Svatého Jana V lesích? Klášteru hrozilo vymření a jediným způsobem jak ho zachránit bylo uprchnout podle hesla „Odejdi včas, jdi daleko a zůstaň tam dlouho". Podle všeobecného mínění to byl stále jediný bezpečný způsob jak moru uniknout. Jejich jedinou chybou bylo, že zůstali v Kingsbridgi příliš dlouho. Proč tedy nikdo o jejich plánu biskupa neinformoval? Philemonovi to je líto, ale on a ostatní mniši pouze poslouchali příkazy převora Godwyna. Proč tedy utekl ze Svatého Jana, když je tam zastihl mor? Bůh ho povolal, aby pomáhal lidem z Monmouthu a Godwyn mu dal svolení, aby odešel. Jak to, že bratr Thomas o tomto svolení neví a dokonce rozhodně popírá, že bylo vůbec někdy uděleno? Ostatní mniši se o Godwynově rozhodnutí nedozvěděli, aby to nevyvolalo žárlivost. Proč tedy Philemon odešel z Monmouthu? Setkal se s žebravým mnichem Murdem, který mu sdělil, že ho kingsbridgeské převorství potřebuje, a on to považoval za další poselství od Boha.

Caris usoudila, že Philemon utíkal před morem tak dlouho, až si uvědomil, že musí být jedním z těch šťastlivců, kteří se zřejmě nikdy nenakazí. Potom se od mnicha Murda dozvěděl, že Caris spí s Merthinem v převorově paláci, a okamžitě spatřil možnost, jak situace využít opět ve svůj prospěch. Bůh s tím neměl nic společného.

Jenže biskup Henri Philemonově historce uvěřil. Philemon dbal na to, aby vypadal pokorně až na samou hranici patolízalství. Henri toho muže neznal a pod povrch nahlédnout nedokázal.

Zanechala Philemona v paláci a vydala se ke katedrále. Vystoupala po dlouhém a úzkém točitém schodišti v severozápadní věži a ve stavitelské dílně našla Merthina kreslícího na rýsovací ploše na podlaze ve světle vnikajícím dovnitř vysokými okny orientovanými na sever.

Se zájmem se zadívala na Merthinovu práci. Porozumět plánům pro ni bylo vždycky obtížné. Tenké čáry vyryté do omítky se musely v představivosti pozorovatele proměnit v silné kamenné zdi s okny a dveřmi.

Zatímco zkoumala jeho dílo, Merthin ji netrpělivě pozoroval. Očividně očekával silnou reakci.

Nákres jí byl nejdřív záhadou. Vůbec se to nepodobalo špitálu. Řekla: „Ale ty jsi nakreslil… klášter!“

„Přesně tak,“ přisvědčil. „Proč by měla špitál tvořit dlouhá úzká místnost, jako je chrámová loď? Chceš, aby tam bylo hodně světla a vzduchu. Tak místo abych místnosti namačkal k sobě, rozložil jsem je kolem čtyřúhelníkového nádvoří.“

Představila si to: travnaté nádvoří, budova kolem něj, dveře do pokojů se čtyřmi či šesti lůžky, jeptišky přecházející mezi pokoji v podloubí ambitů. „To je úžasný nápad!“ zvolala. „Nikdy by mě něco takového nenapadlo, ale tohle bude dokonalé.“

„Na nádvoří můžeš pěstovat byliny. Budou tam mít slunce a zároveň budou chráněné před větrem. Doprostřed zahrady umístím kašnu na čerstvou vodu, která může protékat křídlem s latrínami a na jih do řeky.“

Nadšeně ho políbila. „Jsi tak chytrý!“ Potom si vzpomněla na to, co mu musí říct.

Zřejmě si všiml, že se zachmuřila, protože se zeptal: „Co se děje?“

„Musíme odejít z paláce,“ oznámila mu. Pověděla mu o rozhovoru s Philemonem a také mu vysvětlila, proč ustoupila. „Počítám, že budu mít s Philemonem velké konflikty – a v tomto případě nechci prosazovat svoje stanovisko.“

„To je rozumné,“ přitakal. Jeho hlas zněl uvážlivě, ale Caris na jeho výrazu poznala, že je rozezlený. Upřel pohled na výkres, i když na něj ve skutečnosti vůbec nemyslel.

„A jde ještě o něco,“ dodala. „Všem říkáme, že musejí žít co nejnormálněji – chceme od nich, aby dodržovali pořádek na ulicích, aby se vrátili k rodinnému životu, aby skoncovali s opileckými orgiemi. Měli bychom jim jít příkladem.“

Přikývl. „Řekl bych, že převorka, která žije s milencem, je něco hodně nenormálního.“ Vyrovnaný tón hlasu byl znovu v protikladu s Merthinovým zuřivým výrazem.

„Je mi to moc líto,“ řekla.

„Stejně jako mně.“

„Nemůžeme ale riskovat všechno, co oba chceme – tvoji věž, můj špitál, budoucnost města.“

„Ne. Jenže obětujeme svůj společný život.“

„Úplně ne. Budeme muset spát odděleně, což je bolestné, ale zůstane nám spousta příležitostí pobývat spolu.“

„Kde?“

Pokrčila rameny. „Například tady.“ V očích jí rozpustile zajiskřilo. Odešla od něj přes místnost ke dveřím na schody a zdvihla si okraj roucha. „Nevidím, že by někdo přicházel,“ oznámila a vytáhla si roucho do pasu.

„Každého bys stejně uslyšela,“ vysvětlil jí. „Dveře na úpatí schodů hrozně vržou.“

Předklonila se a předstírala, že se dívá dolů na schody. „Tam, jak stojíš – nevidíš odtamtud něco nezvyklého?“

Přidušeně se zasmál. Laškováním ho vždycky dokázala dostat ze špatné nálady. „Něco na mě mrká,“ rozesmál se.

Vykročila zpátky k němu s rouchem stále vyhrnutým k pasu a vítězně se usmívala. „Vidíš, nemusíme se vzdávat všeho.“

Sedl si na stoličku a přitáhl Caris k sobě. Obkročila mu stehna a dosedla mu na klín. „Měl by sis sem nahoru radši dát slamník," navrhla hlasem zastřeným touhou.

Přitulil se jí k prsům. „Jak bych měl vysvětlit, že ve stavitelské dílně potřebuju slamník?" zamumlal.

„Jen řekni, že stavitel potřebuje něco měkkého pro uložení svého nádobíčka."

Týden poté šla Caris s Thomasem Langleyem zkontrolovat přestavbu městských hradeb. Byla to rozsáhlá, avšak jednoduchá práce, a když se odsouhlasila linie hradeb, mohli kamenné zdivo stavět nezkušení mladí kameníci a učňové. Caris byla ráda, že stavba začala tak rychle. Bylo nutné, aby se město mohlo v neklidných dobách bránit – jenže Caris měla ještě jiný důvod. Doufala, že když si obyvatelé města uvědomí potřebu chránit se před narušováním zvenčí, povede je to i k novému vědomí potřeby pořádku a dobrého chování mezi sebou navzájem.

Považovala za velkou ironii, že ji osud postavil do této role. Nikdy nepatřila k těm, kdo dodržují pravidla. Ortodoxními názory a konvencemi vždy pohrdala. Cítila, že má právo vytvářet si svá vlastní pravidla. Jen zázrakem ji dosud nikdo neoznačil za pokrytce.

Skutečnost byla taková, že některým lidem se v atmosféře anarchie nesmírně dařilo, zatímco jiným ne. Merthin patřil k těm, kteří na tom byli lépe, když žádná omezení neexistovala. Vzpomněla si na jeho dřevořezbu s tématem rozumných a pošetilých družiček. Něco takového ještě nikdy nikdo neviděl – a tak to Elfrik použil jako výmluvu, aby Merthinovu práci zničil. Předpisy Merthina jenom znevýhodňovaly. Ovšem muži jako Barney a Lou, nádeníci z jatek, musejí mít zákony, které jim zabrání, aby se navzájem mrzačili v opileckých rvačkách.

Přesto je její postavení nejisté. Když se snažíš nastolit zákon a pořádek, jen těžko někomu vysvětlíš, že se tě ta pravidla osobně netýkají.

Přemítala o tom, když se s Thomasem vraceli do převorství. Před katedrálou narazila na sestru Joan, která rozčileně chodila sem

tam. „Jsem tak rozezlená na Philemona,“ stěžovala si. „Prohlašuje, že jsi mu ukradla peníze a že mu je musím vrátit!“

„Jenom se uklidni,“ konejšila ji Caris. Odvedla Joan do portálu kostela a posadily se na kamennou lavici. „Zhluboka se nadechni a pověz mi, co se stalo.“

„Philemon za mnou přišel po dopolední bohoslužbě a řekl, že potřebuje deset šilinků, aby koupil svíčky pro svatého Adolpha. Odpověděla jsem mu, že se tě budu muset zeptat.“

„Zcela správně.“

„Hrozně se naštval a křičel, že to jsou peníze mnichů a že nemám právo ho odmítnout. Požadoval klíče a myslím si, že by se mi je pokusil vyškubnout, ale já mu připomněla, že by nebyly k ničemu, protože neví, kde je pokladnice.“

„Ještě dobře, že jsme to utajily,“ oddechla si Caris.

Thomas stál vedle nich a naslouchal. Poznamenal: „Koukám, že si vybral dobu, kdy jsem tady nebyl – zbabělec.“

Caris jeptišku chlácholila: „Joan, udělala jsi naprosto správně, že jsi ho odmítla, a mně je líto, že se tě pokusil zastrašovat. Thomasi, běž ho najít a přiveď ho ke mně do paláce.“

Odešla od nich a zamyšleně se ubírala přes hřbitov. Philemon se očividně rozhodl dělat potíže. Jenže tohle není vzteklý hrubián, kterého by mohla snadno přemoct. Je to prohnaný protivník a ona si musí dávat pozor na vše, co sama dělá.

Když otevřela dveře převorova domu, Philemon byl ve velké síni a seděl v čele dlouhého stolu.

Zůstala stát ve dveřích. „Tady nemáš co dělat,“ vytkla mu. „Výslovně jsem ti řekla –“

„Hledal jsem tě,“ přerušil ji.

Uvědomila si, že bude muset zamykat. Jinak si Philemon vždy najde nějakou záminku, aby mohl porušovat její příkazy. Ovládla svůj hněv. „Hledal jsi mě na nesprávném místě,“ řekla.

„Ale teď jsem tě přesto našel, že?“

Pozorně si ho prohlížela. Od svého návratu se už oholil a ostříhal si vlasy a má na sobě i nové roucho. Byl to každým coulem klášterní hodnostář, klidný a autoritativní. Pokračovala: „Právě jsem mluvila se sestrou Joan. Je velmi rozčilená.“

„Já taky.“

Uvědomila si, že Philemon sedí ve velkém křesle a ona před ním stojí, jako kdyby to tu on řídil a ona byla nějaký prosebník. Jak chytře umí všechno zmanipulovat. Řekla: „Jestli potřebuješ peníze, musíš mě požádat.“

„Jsem podpřevor!“

„A já jsem zastupující převor, to znamená tvoje nadřízená.“ Zvýšila hlas. „A tak se nejdřív ze všeho musíš postavit, když se mnou mluvíš!“

Nadskočil, otřesen jejím tónem. Pak se ovládl. Urážlivě pomalu se vysoukal z křesla.

Caris se posadila místo něj a nechala ho stát.

Zdálo se, že se vůbec nestydí. „Slyšel jsem, že používáš peníze mužského kláštera na zaplacení nové věže.“

„Ano, podle biskupova příkazu.“

Tváří se mu mihl výraz rozmrzelosti. Doufal, že se biskupovi vlichotí a udělá z něj svého spojence proti Caris. Už jako dítě bezmezně podlézal lidem, kteří měli nějakou moc. Tak se domohl přijetí do kláštera.

Prohlásil: „Musím mít přístup k penězům mužského kláštera. Je to moje právo. Majetek mnichů bych měl spravovat já.“

„Když jsi naposledy spravoval majetek mnichů, ukradl jsi ho.“

Zbledl: tento šíp zasáhl do černého. „To je směšné,“ vztekal se a pokoušel se zakrýt rozpaky. „Převor Godwyn si to vzal do úschovy.“

„Dokud budu zastupujícím převorem, nikdo si to do ‚úschovy‘ nevezme.“

„Měla bys mi dát aspoň chrámové klenoty. Jsou to posvátné předměty a mají s nimi zacházet kněží, ne ženy.“

„Thomas s nimi zachází, jak náleží, přináší je na bohoslužby a potom je zase do naší pokladnice vrací.“

„To není uspokojivé –“

Caris si na něco vzpomněla a skočila mu do řeči. „Kromě toho jsi ještě nevrátil všechno, co jsi sebral.“

„Peníze –“

„Klenoty. Chybí zlatý svícen, dar od cechu svíčkařů. Co se s ním stalo?“

Jeho reakce ji překvapila. Očekávala další vzteklé popírání. On však vypadal zahanbeně a odpověděl: „Ten se vždycky uchovával v převorově pokoji.“

Zamračila se. „A…?“

„Ponechával jsem ho stranou od ostatních klenotů.“

Užasla. „Chceš mi říct, že celou dobu máš ten svícen *ty?*“

„Godwyn mě požádal, abych ho opatroval.“

„A tak sis ho vzal s sebou na cesty do Monmouthu a kdovíkam?“

„Takové bylo jeho přání.“

Byla to naprosto nevěrohodná historka a Philemon to věděl. Ve skutečnosti svícen ukradl. „Pořád ještě ho máš?“

Znepokojeně přikývl.

V tu chvíli vešel Thomas. „Tady jsi!“ oslovil Philemona.

Caris ho požádala: „Thomasi, jdi nahoru a prohledej Philemonův pokoj.“

„Co mám hledat?“

„Ztracený zlatý svícen.“

Philemon se vmísil: „Není třeba nic prohledávat. Uvidíš ho na klekátku.“

Thomas se odebral nahoru a vrátil se se svícnem. Podal ho Caris. Svícen byl těžký a Caris si ho zvědavě prohlédla. Dole na něm byla drobným písmem vyrytá jména dvanácti členů cechu svíčkařů. Proč to Philemon chtěl? Je jasné, že nikoli proto, aby svícen prodal nebo roztavil: měl spoustu času, aby se ho zbavil, ale neudělal to. Zřejmě prostě jenom chtěl mít svůj vlastní zlatý svícen. Zíral na něj a dotýkal se ho, když byl sám v pokoji?

Pohlédla na něj spatřila v jeho očích slzy.

Zeptal se: „Vezmeš mi ho?“

Byla to hloupá otázka. „Samozřejmě,“ odpověděla. „Patří do katedrály, ne do tvé ložnice. Svíčkaři ho věnovali pro slávu Boží a zkrášlení bohoslužeb v chrámu, ne pro soukromé potěšení jednoho mnicha.“

Nepřel se. Vypadal jako oloupený, ale nikoli kajícně. Nepochopil, že udělal něco špatného. Jeho žal nebyl výrazem lítosti za provi-

nění, Philemon litoval, že mu Caris svícen vzala. Uvědomila si, že tento člověk je naprosto bezostyšný.

„Myslím, že tímhle končí debata o tvém přístupu k cennostem převorství," řekla Philemonovi. „Můžeš jít." Odešel.

Podala svícen Thomasovi. „Odnes ho sestře Joan a požádej ji, ať ho uloží," vyzvala ho. „Svíčkařům dáme vědět, že se nalezl a příští neděli ho použijeme."

Thomas odešel.

Caris zůstala na místě a přemýšlela. Philemon ji nenávidí. Neztrácela čas přemýšlením proč: dokázal si udělat nepřátele, dřív než řekneš švec. Byl to však nesmiřitelný protivník a naprosto bez skrupulí. Je očividně rozhodnutý činit jí potíže při každé příležitosti. Nikdy to nebude lepší. Kdykoli nad ním v těchto drobných šarvátkách zvítězila, jeho zášť ještě víc vzrostla. Kdyby ho však nechala vyhrávat, jenom by ho to povzbuzovalo v neposlušnosti.

Bude to krvavý boj a Caris nedokázala odhadnout, jakým výsledkem skončí.

Jednoho sobotního večera v červnu se vrátili flagelanti.

Caris seděla v scriptoriu a sepisovala svou knihu. Rozhodla se, že začne morem a tím, jak se s ním vyrovnat, a teprve potom chtěla přejít k lehčím nemocem. Právě popisovala plátěné roušky na obličej, které zavedla v kingsbridgeském špitálu. Přišlo jí obtížné vysvětlit, že roušky jsou účinné, avšak nezaručují naprostou imunitu. Jedinou spolehlivou zárukou bylo odejít z města dřív, než mor dorazí, a zůstat mimo, dokud nezmizí, jenže většina lidí takovou možnost volby nikdy mít nebude. Lidem, kteří věří v zázračné léčení, je taková částečná ochrana špatně pochopitelná. Je pravda, že některé jeptišky se nakazily morem, i když nosily roušku, nebylo jich však tolik, kolik by se jinak dalo očekávat. Rozhodla se, že přirovná roušky ke štítům. Štít nezaručuje, že člověk útok přežije, ale určitě mu poskytne cennou ochranu a žádný rytíř by bez něj do boje nešel. Sepisovala to na čistý list pergamenu, když uslyšela flagelanty. Leknutím vyjekla.

Bubny zněly jako opilecké kročeje, dudy jako šelma v bolestech a zvony jako nepovedená napodobenina pohřbu. Vyšla ven a viděla, jak procesí právě vchází do areálu převorství. Tentokrát jich bylo víc,

sedmdesát či osmdesát, a vypadali divočeji než předtím: měli rozcuchané dlouhé vlasy, na sobě roztrhané hadry a jejich řev byl šílenější. Prošli městem a shromáždili kolem sebe početný dav; někteří lidé pobaveně přihlíželi, jiní se přidávali, trhali si oblečení a bičovali se.

Nečekala, že je znovu uvidí. Papež Kliment VI. flagelanty odsuzuje. Je však daleko odtud, v Avignonu, a jeho rozhodnutí by měli prosazovat druzí.

I tentokrát je vedl žebravý mnich Murdo. Když zamířil k západnímu portálu katedrály, Caris ke svému údivu viděla, že velké dveře katedrály zejí dokořán. Ona to nepovolila. Thomas by to neudělal, aniž si vyžádal její souhlas. Musel to tedy udělat Philemon. Vzpomněla si, jak se Philemon na svých toulkách setkal s mnichem Murdem. Vytušila, že Murdo na tuto návštěvu Philemona předem upozornil a že se smluvili, jak dostat mrskače do kostela. Philemon bude bezpochyby tvrdit, že je jediný vysvěcený kněz v převorství, a tudíž má právo rozhodovat, jaké obřady se budou konat.

Avšak jaký k tomu má Philemon motiv? Proč se stará o mnicha Murda a flagelanty?

Murdo vedl procesí vysokým hlavním portálem do chrámové lodi. Lidé z města se táhli za nimi. Caris váhala, zda se má připojit k takovému představení, ale cítila, že potřebuje vědět, co se děje, a tak zdráhavě následovala dav dovnitř.

U oltáře stál Philemon. Mnich Murdo se postavil vedle něho. Philemon zvedl ruce, aby se lidé utišili, a pak řekl: „Přicházíme se sem dnes vyznat ze své špatnosti, vyjádřit lítost ze svých hříchů a učinit pokání.“

Philemon nebyl žádný kazatel a jeho slova se setkala se slabou odezvou. Okamžitě promluvil charismatický Murdo. „Vyznáváme se z toho, že naše myšlenky jsou chlípné a naše činy hanebné!“ zvolal a všichni souhlasně křičeli.

Pokračovalo to stejně jako poprvé. Lidé přivedení kázáním mnicha Murda k záchvatu běsnění vystupovali do popředí, vykřikovali, že jsou hříšníci, a mrskali se. Lidé z města přihlíželi, uchváceni zběsilostí a nahotou. Bylo to představení, ovšem řemínky bičů byly skutečné a Caris se otřásla, když na zádech kajícníků spatřila podlitiny a otevřené rány. Někteří z nich tohle dělali už mnohokrát a měli záda

samou jizvu. Jiní měli ještě nezhojené rány, které se novým bičováním opět otevřely.

Brzy se přidali i lidé z města. Jak vystupovali do popředí, Philemon před ně natahoval ruku s talířem na vybírání peněžních darů a Caris si uvědomila, že jeho motivací jsou peníze. Nikdo se nemohl vyznat z hříchů a políbit žebravému mnichovi nohy, dokud nepoložil minci na Philemonův talíř. Murdo nespouštěl z vybraných peněz oko a Caris bylo zřejmé, že si pak oba muži mince rozdělí.

Zvuk bubnů a pištění dud stále sílily a před oltář předstupovalo stále víc lidí z města. Hudba pak vyvrcholila a rázem umlkla, načež si Caris všimla, že Murdo s Philemonem zmizeli. Usoudila, že vyklouzli jižním transeptem a teď si v ambitech mužského kláštera přepočítávají, kolik jim to vyneslo.

Představení skončilo. Tanečníci vyčerpaně padli na zem. Diváci se začali rozcházet a otevřenými dveřmi se trousili na čerstvý vzduch letního večera. Brzy našli sílu k odchodu i přívrženci mnicha Murda a Caris odešla také. Viděla, že většina mrskačů směřuje k Cesmínovému keři.

S úlevou se vrátila do chladného klidu ženského kláštera. V křížové chodbě se zešeřilo, jeptišky se zúčastnily večerní bohoslužby a pojedly večeři. Než se Caris odebrala na lůžko, zašla na kontrolu do špitálu. Bylo tu stále plno: mor řádil s nezmenšenou silou.

Nenašla tu téměř nic, co by si zasloužilo její výtku. Sestra Oonagh dodržovala Carisiny zásady: roušky na obličej, žádné pouštění žilou a fanatická čistota. Caris se již chystala, že půjde spát, když přinesli jednoho z flagelantů.

Muž omdlel u Cesmínového keře a rozbil si hlavu o lavici. Záda mu stále ještě krvácela a Caris bylo zřejmé, že ztrátu vědomí mu přivodila stejnou měrou jako úder do hlavy i ztráta krve.

Zatímco zůstával v bezvědomí, Oonagh mu vymyla rány slanou vodou. Aby ho probrala, zapálila srnčí parůžek a nasměrovala čpící kouř pod mužův nos. Potom ho přiměla, aby vypil dvě pinty slazené vody se skořicí, a doplnil si tak ztrátu tělesných tekutin.

Tento muž však byl pouze první. Po něm přinesli několik dalších mužů i žen trpících nějakou kombinací ztráty krve, přemíry silných nápojů a zranění, která si přivodili nešťastným úrazem či rvač-

kou. Sebemrskačské orgie zvýšily počet nočních pacientů desetinásobně. Byl tu také člověk, který se bičoval tolikrát, že mu celá záda hnisala. Jako poslední přinesli po půlnoci ženu – poté co byla spoutána, zbičována a znásilněna.

Jak Caris s ostatními jeptiškami ošetřovala tyto pacienty, rostla v ní zuřivost. Příčna všech zranění spočívala ve zvráceném pojetí náboženství šířeném lidmi, jako je Murdo. Podle nich je mor Božím trestem za hřích, ale lidé mohou moru uniknout, když se sami potrestají jiným způsobem. Jako by Bůh byl mstivá zrůda hrající hru s šílenými pravidly. Caris byla přesvědčená, že Bůh má o spravedlnosti určitě ušlechtilejší představu než vůdce party dvanáctiletých kluků.

Pracovala až do doby nedělní časné ranní modlitby a pak se šla na pár hodin prospat. Když vstala, šla navštívit Merthina.

Ten nyní bydlel v nejvelkolepějším z domů, které postavil na ostrově Malomocných. Nacházel se na jižním břehu a stál v rozlehlé zahradě nově osázené jabloněmi a hrušněmi. Merthin najal dvojici ve středních letech, aby pečovala o Lollu a starala se o dům. Jmenovali se Arnaud a Emily, ale říkali si Arn a Em. Caris zastihla Em v kuchyni a ta ji poslala do zahrady.

Merthin Lolle ukazoval, jak se píše její jméno. Špičatým klackem vyrýval do holé země písmena a Lollu rozesmál, když do „o“ namaloval obličej. Lolle byly čtyři roky a byla to hezká holčička s olivovou pletí a hnědýma očima.

Při pohledu na ně Caris pocítila náhle lítost. Spala s Merthinem téměř půl roku. Dítě mít nechtěla, protože by to znamenalo konec veškerých jejích ambicí, přesto zároveň litovala, že neotěhotněla. Byla rozpolcená, a zřejmě proto to riskovala. Jenže nic se nestalo. Napadlo ji, jestli neztratila schopnost počít. Možná lektvar, který jí před deseti léty dala Mattie Vědma, aby potratila, nějak poškodil její lůno. Litovala jako vždy, že toho neví o lidském těle a jeho neduzích víc.

Merthin ji políbil a vydali se spolu po zahradě. Lolla pobíhala před nimi a ve své představivosti si hrála jakousi složitou a nesrozumitelnou hru zahrnující promlouvání ke každému stromu. Zahrada vypadala ještě nehotově, všechny rostliny byly nové a zeminu sem dovezli na kárách odjinud, aby obohatila kamenitou půdu ostrova.

„Chci si s tebou promluvit o flagelantech," řekla Caris a vyprávěla mu o včerejší noci ve špitálu. „Chci jim zakázat vstup do Kingsbridge," oznámila nakonec.

„Dobrý nápad," souhlasil Merthin. „Celé představení je jen další zlatý důl pro mnicha Murda."

„A pro Philemona. Ten držel talíř na peníze. Promluvíš o tom na schůzi farního cechu?"

„Samozřejmě."

Caris byla jakožto zastupující převor v postavení vrchnosti a teoreticky mohla flagelanty z města vykázat sama, aniž se bude kohokoli dovolovat. Nicméně u krále nyní ležela její žádost o městskou chartu a Caris předpokládala, že v krátké době předá vládu nad městem cechu. Současný stav proto považovala za přechodný. Kromě toho je vždycky prozíravější spíš získat pro něco podporu než to někomu vnucovat.

Pokračovala: „Byla bych ráda, kdyby konstábl vyvedl mnicha Murda a jeho stoupence z města před polední bohoslužbou."

„Philemon bude zuřit."

„Neměl jim otevírat kostel, aniž se s někým poradil." Caris věděla, že budou nepříjemnosti, ale nemohla dopustit, aby jí strach z Philemonovy reakce zabránil učinit věc, která je pro město správná. „Máme na své straně papeže. Jestliže to zařídíme diskrétně a rychle, můžeme problém vyřešit dřív, než se Philemon nasnídá."

„Dobrá," přikývl Merthin. „Zkusím svolat členy cechu k Cesmínovému keři."

„Přijdu tam za tebou za hodinu."

Farní cech byl těžce zdecimovaný, podobně jako každá jiná organizace ve městě, ale hrstka předních obchodníků, včetně Madge Tkalcové, Jakea Chepstowa a Edwarda z Jatek, mor přežila. Přítomen byl i nový konstábl, Johnův syn Mungo, a jeho muži čekali venku na pokyny.

Debata netrvala dlouho. Orgií se nikdo z předních občanů nezúčastnil a provádění takových věcí na veřejnosti všichni odsuzovali. A papežovo rozhodnutí vše rozřešilo. Caris jakožto převor formálně vydala místní nařízení zakazující sebemrskačství a nahotu na veřejnosti s tím, že konstábl na pokyn kterýchkoli ze tří členů cechu vy-

vede z města každého, kdo se dopustí přestupku. Cech potom přijal usnesení podporující nové nařízení.

Potom se Mungo odebral nahoru a vytáhl žebravého mnicha Murda z postele.

Murdo nešel tiše. Cestou po schodech dolů běsnil, brečel, modlil se a nadával. Dva konstáblovi muži ho popadli pod paží a napůl ho z krčmy vynesli. Na ulici tropil Murdo ještě větší rámus. Někteří jeho stoupenci přišli protestovat a hned byli začleněni do eskorty. Skupina se za doprovodu pár lidí z města vydala po hlavní ulici k Merthinovu mostu. Nikdo z obyvatel proti tomu nic nenamítal a Philemon se neobjevil. Dokonce i někteří z těch, kdo se včera bičovali, dnes nic neříkali a zdálo se, že se spíš stydí.

Skupina přešla most a doprovod lidí z města odpadl. Při menším počtu obecenstva se Murdo ztišil. Jeho spravedlivé rozhořčení ustoupilo doutnající zlobě. Na opačném konci dvojitého mostu ho pustili a on dusavým krokem odcházel předměstím, aniž se ohlédl. Hrstka stoupenců se nejistě trousila za ním.

Caris měla pocit, že ho už nikdy neuvidí.

Poděkovala konstáblovi a jeho mužům a pak se vrátila do kláštera.

Ve špitálu Oonagh propouštěla včerejší poraněné pacienty, aby získala místo pro nové oběti moru. Caris pracovala ve špitálu celé dopoledne, pak byla ráda, že může odejít, aby vedla procesí do kostela na hlavní nedělní bohoslužbu. Uvědomila si, že se na jednu či dvě hodiny žalmů, modliteb a nudného kázání docela těší: bude to poklidný čas.

Philemon, když přiváděl Thomase a novice do kostela, vypadal zlověstně. O vykázání mnicha Murda už zřejmě slyšel. Bezpochyby nahlížel na flagelanty jako na zdroj příjmů, které mu budou plynout nezávisle na Caris. Tuto naději mu zmařili a on byl sinalý vzteky.

Caris chvíli přemýšlela, co asi ve své zuřivosti udělá. Potom si pomyslela: Ať si dělá, co chce. Kdyby nebylo tohle, našel by si něco jiného. Ať Caris udělá cokoli, Philemon se na ni dřív nebo později stejně naštve. Nemá smysl dělat si kvůli tomu starosti.

Při modlitbách klimbala a probrala se, když Philemon začal kázat. Jeho kázání bývala většinou nezáživná a kazatelna jako by jen

zvýraznila nudnost jeho projevu. Dnes však hned na začátku zaujal pozornost posluchačů oznámením, že jeho tématem bude smilstvo.

Vybral si výňatek z prvního listu, který napsal svatý Pavel korintským křesťanům. Přečetl ho latinsky, potom ho zvučně přeložil: „Napsal jsem vám v listě, abyste neměli nic společného se smilníky!“

Suchopárně rozváděl smysl výrazu nemít nic společného. „Nejezte s nimi, nepijte s nimi, nežijte s nimi, nemluvte s nimi.“ Caris však s úzkostí přemýšlela, kam s tím směřuje. Přece se ji neodváží napadnout přímo z kazatelny! Letmo pohlédla přes kněžiště na Thomase stojícího s novici na opačné straně a zachytila jeho znepokojený pohled.

Znovu se podívala do Philemonova obličeje, potemnělého záští, a uvědomila si, že tento člověk je schopen všeho.

„Koho se to týká?“ položil řečnickou otázku. „Nikoli lidí mimo nás, jak svatý Pavel výslovně píše. Ty bude soudit Bůh. Ale, jak říká, máte soudit ty, kdo jsou z nás.“ Ukázal na shromážděné věřící. „Vy!“ Znovu pohlédl do bible a přečetl: „Odstraňte toho zlého ze svého středu!“

Shromáždění zůstávali zticha. Cítili, že toto není obvyklé všeobecné nabádání k lepšímu chování. Philemon pro ně má nějaký vzkaz.

„Musíme se rozhlédnout kolem sebe,“ pokračoval. „V našem městě – v našem kostele – dokonce v našem převorství! Nejsou tu nějací smilníci? Pokud ano, musí být vyobcováni!“

Caris nyní nepochybovala, že to vztahuje na ni. A k témuž závěru určitě dospěli i všichni důvtipnější obyvatelé města. Co však může dělat? Postavit se a odporovat mu? To sotva. Nemůže dokonce ani z kostela odejít, protože by tím jen zvýraznila jeho slova a ozřejmila by i tomu nejhloupějšímu posluchači, že terčem tirády je právě ona.

Pokořeně tedy naslouchala. Philemon poprvé mluvil dobře. Neváhal ani nekoktal, vyslovoval zřetelně, hlas měl nosný a svůj obvyklý nudný a monotónní přednes se mu dařilo obměňovat. Nenávist ho inspirovala.

Nikdo ji samozřejmě z převorství nevyobcuje. I kdyby byla neschopná převorka, biskup by si ji podržel prostě proto, že je trvalý nedostatek duchovních. Po celé zemi se zavírají kostely a kláštery,

protože tam není nikdo, kdo by prováděl bohoslužby nebo zpíval žalmy. Biskupové se zoufale snažili ustanovit další kněze, mnichy a jeptišky, a ne je vyhazovat. Lidé z města by se každopádně vzbouřili proti každému biskupovi, který by se pokusil zbavit Caris.

Přesto bylo Philemonovo kázání škodlivé. Pro představitele města nyní bude obtížnější tvářit se, že nevidí Carisin milostný poměr s Merthinem. Takové věci podrývají úctu lidí. Mužovi by nějaký sexuální prohřešek odpustili ochotněji než ženě. A jak si bolestně uvědomila, její postavení přímo vybízí k obvinění z pokrytectví.

Se skřípáním zubů vyslechla závěr řeči, který obsahoval tentýž vzkaz, pouze vykřikovaný hlasitěji, a přetrpěla i zbytek bohoslužby. Jakmile jeptišky a mniši vyšli v procesích z kostela, odešla do své lékárny. Posadila se a napsala biskupovi Henrimu dopis s žádostí, aby přemístil Philemona do jiného kláštera.

Henri ho místo toho povýšil.

Stalo se to dva týdny po vyhnání mnicha Murda. Nacházeli se v severním transeptu katedrály. Byl horký letní den, ale uvnitř chrámu bylo vždy chladno. Biskup seděl ve vyřezávaném dřevěném křesle a ostatní v lavicích: Philemon, Caris, arcijáhen Lloyd a kanovník Claude.

„Ustanovuji tě kingsbridgeským převorem," řekl Henri Philemonovi.

Philemon se samolibě ušklíbl a střelil po Caris vítězným pohledem.

Byla konsternovaná. Před dvěma týdny předala Henrimu dlouhý seznam důvodů, proč by se Philemonovi nemělo dovolit, aby tu setrvával v odpovědném postavení – počínaje krádeží zlatého svícnu. Dopis však měl zřejmě opačný účinek.

Otevřela ústa, aby protestovala, avšak Henri se do ní zabodl pohledem a zvedl ruku. Rozhodla se zůstat zticha a poslechnout si, co řekne Henri dál. Promluvil opět k Philemonovi. „Dělám to navzdory tomu, jak se od svého návratu chováš. Jsi záludný a jsou s tebou samé potíže, a kdyby církev nepotřebovala lidi tak zoufale, nepovýšil bych tě ani za sto roků."

Tak proč to děláš? nechápala Caris.

„Jenže my musíme mít převora a prostě není uspokojivé, aby tuto úlohu zastávala převorka, bez ohledu na její nepochybné schopnosti.“

Caris by byla raději, kdyby jmenoval Thomase. Thomas by však odmítl, to věděla. Zůstaly mu jizvy po lítém boji, který propukl před dvanácti lety ohledně nástupnictví po převoru Anthonym. Thomas se tehdy zařekl, že se žádné volby v převorství už nikdy nezúčastní. Vlastně je možné, že biskup s Thomasem mluvil, aniž o tom Caris věděla, a zjistil to.

„Tvoje jmenování je však omezeno podmínkami,“ oznámil Henri Philemonovi. „Zaprvé, nebudeš potvrzen, dokud Kingsbridge neobdrží městskou chartu. Nejsi schopný řídit město a já tě do toho postavení nepustím. V mezidobí bude tudíž zastupujícím převorem nadále matka Caris a ty budeš bydlet v mnišském dormitáři. Palác se uzamkne. Jestli se v čekací době budeš chovat špatně, jmenování odvolám.“

Philemon vypadal nazlobeně a ublíženě, ale ani necekl. Věděl, že vyhrál, a o podmínkách se nehodlal hádat.

„Zadruhé, budete mít vlastní pokladnici, ale pokladníkem bude bratr Thomas a bez jeho vědomí a souhlasu nebudou žádné peníze vydány a žádné cenné předměty přemístěny. Dále jsem objednal stavbu nové věže a schválil jsem platby podle plánu, který zpracoval Merthin Mostař. Převorství tyto platby uhradí z peněžních prostředků mnichů a ani Philemon, ani nikdo jiný nebude oprávněn dohodu měnit. Nechci mít půlku věže.“

Aspoň Merthinovi se splní přání, pomyslela si vděčně Caris.

Henri se obrátil ke Caris. „Musím vydat ještě jeden příkaz a ten se týká tebe, matko převorko.“

Co to znamená? podivila se.

„Je tu obvinění ze smilstva.“

Caris upřela na biskupa pohled a myslela na chvíli, kdy je překvapila s Claudem nahé. Jak se odvažuje o tomhle mluvit?

Pokračoval: „Nemluvím o minulosti. Ovšem do budoucna není možné, aby kingsbridgeská převorka měla vztah s nějakým mužem.“

Chtěla namítnout: Ale ty žiješ se svým milencem! Náhle si však všimla Henriho výrazu. Byl to prosebný pohled. Snažně ji prosil, aby

nevznesla obvinění, které by ho, jak věděl, ukázalo jako pokrytce. Uvědomila si, že on ví, že to, co dělá, je nespravedlivé, ale neměl na vybranou. Do tohoto postavení ho vehnal Philemon.

Přesto byla v pokušení obořit se na něj. Ovládla se však. Nebylo by to k ničemu dobré. Henri je zatlačen ke zdi a dělá, co může. Caris pouze stiskla rty.

Henri se zeptal: „Můžu dostat tvůj slib, matko převorko, že od této chvíle nebude pro toto obvinění naprosto žádný důvod?“

Caris pohlédla na podlahu. Tohle už zažila. Opět má na vybranou vzdát se všeho, pro co pracovala – špitálu, městské charty, věže –, nebo se rozejít s Merthinem. A opět si vybrala práci.

Zvedla hlavu a podhlédla mu do očí. „Ano, vážený pane biskupe,“ řekla. „Máš mé slovo.“

S Merthinem mluvila ve špitálu, obklopená dalšími lidmi. Chvěla se a měla slzy na krajíčku, ale v soukromí se s ním setkat nemohla. Věděla, že kdyby byli sami, její rozhodnost by se oslabila a ona by ho sevřela do náruče, řekla by mu, že ho miluje a slíbila by, že odejde z kláštera a vezme si ho. Poslala mu tedy vzkaz a přivítala bo ve dveřích špitálu. Potom s ním mluvila věcným hlasem a s pažemi pevně zkřiženými na prsou, aby nebyla v pokušení natáhnout ruku a něžně se dotknout těla, které tolik miluje.

Když mu dovyprávěla o biskupově ultimátu a svém rozhodnutí, podíval se na ni, jako by ji chtěl zabít. „Tohle je naposledy,“ řekl.

„Jak to myslíš?“

„Jestli tohle uděláš, bude to navždy. Už tu nehodlám dál nečinně čekat a doufat, že se jednoho dne staneš mojí manželkou.“

Měla pocit, jako by ji udeřil.

Pokračoval a každou větou jí zasazoval další ránu. „Jestli myslíš vážně, co říkáš, pokusím se na tebe zapomenout. Je mi třiatřicet. Nebudu tady donekonečna – můj otec zemřel v osmapadesáti. Ožením se s jinou, budu mít další děti a na své zahradě budu šťastný.“

Obraz, který namaloval, ji mučil. Kousla se do rtu a snažila se ovládnout svůj žal, ale po tváři jí tekly horké slzy.

Neměl s ní slitování. „Nepromarním život tím, že tě budu milovat," prohlásil a Caris měla pocit, jako by ji probodl. „Odejdi z kláštera teď hned, nebo tam zůstaň navždy."

Pokoušela se na něj dívat vyrovnaně. „Já na tebe nezapomenu. Budu tě pořád milovat."

„Jenže ne dost."

Dlouho mlčela. Věděla, že tak tomu není. Její láska není slabá ani nedostatečná. Jenom ji postavila před neřešitelnou volbu. Přít se však zřejmě nemělo smysl. „Opravdu si to myslíš?"

„Zdá se to jasné."

Přikývla, třebaže ve skutečnosti nesouhlasila. „Je mi to líto," řekla. „Víc líto než čehokoli v životě."

„Mně taky," dodal. Otočil se a odešel z budovy.

75

Sir Gregory Longfellow se konečně vrátil do Londýna, ale překvapivě rychle byl opět zpátky, jako by se odrazil od hradeb toho velkého města jako kopací míč. Objevil se na Tench Hall v době večeře a vypadal ztrápeně. Těžce dýchal rozšířenými nosními dírkami, dlouhé šedivé vlasy měl rozcuchané a zpocené. Vešel dovnitř s vzezřením, které dávalo v poněkud menší míře najevo jeho obvyklé přesvědčení, že je pánem všech lidí i ostatních tvorů, kteří mu zkříží cestu. Ralph s Alanem stáli u okna a prohlíželi si novou dýku se širokou dvousečnou čepelí zvanou basilard. Gregory beze slova složil svou vysokou postavu do Ralphova velkého vyřezávaného křesla: ať již se stalo cokoli, on byl stále příliš vznešený, než aby čekal, až ho někdo vybídne k usednutí.

Ralph s Alanem na něho upřeli netrpělivý pohled. Ralphova matka nesouhlasně zafuněla: nesnáší nevychovanost.

Gregory konečně promluvil: „Král nemá rád, když ho někdo neuposlechne."

To Ralpha vyděsilo.

Zadíval se na Gregoryho s úzkostí a přemýšlel, jestli neudělal něco, co by si král mohl vyložit jako neposlušnost. Na nic nepřišel.

Nervózně prohodil: „Je mi líto, že Jeho Veličenstvo je nespokojený – doufám, že ne kvůli mně.“

„Tebe se to týká,“ odpověděl Gregory s protivnou neurčitostí. „A mě taky. Král cítí, že když jsou mařena jeho přání, vytváří to špatný precedent.“

„Naprosto souhlasím.“

„Proto odtud zítra spolu odjedeme na Earlscastle navštívit lady Philippu a *přimějeme* ji, aby si tě vzala.“

Tak o tohle jde. Ralphovi se ulevilo. Philippinu vzpurnost nelze přece klást za vinu jemu, to se musí čestně uznat – ne že by králům na čestnosti nějak zvlášť záleželo. Ovšem mezi řádky vytušil, že vina padla na Gregoryho, a tak Gregory byl nyní rozhodnut zachránit králův plán i sebe.

V Gregoryho výrazu byla zuřivost a zloba. Dodal: „A až s ní skončím, slibuju ti, že tě bude prosit, aby sis ji vzal.“

Ralph si nedokázal představit, jak by se toho mohlo dosáhnout. Jak Philippa sama zdůraznila, můžete odvést ženu k oltáři, ale nemůžete ji donutit, aby řekla „Ano“. Upozornil Gregoryho: „Někdo mi povídal, že Magna Charta skutečně zaručuje vdově právo odmítnout sňatek.“

Gregory na něj znechuceně pohlédl. „To mi nepřipomínej. Udělal jsem chybu, že jsem se o tom Jeho Veličenstvu zmínil.“

V tom případě Ralph nechápal, jakými hrozbami či sliby hodlá Philippu přinutit, aby se poddala. On sám nedokázal přijít na jiný způsob jak se s ní oženit, než ji unést a dopravit do nějakého odloučeného kostela, kde náležitě uplacený kněz při jejích výkřicích „Ne, nikdy!“ bude dělat hluchého.

Časně ráno s malým doprovodem vyrazili. Byl čas žní a na Severním poli muži sekali vysoké žito a ženy za nimi je vázaly do snopů.

Poslední dobou si Ralph dělal víc starostí kvůli žním než kvůli Philippě. Vrásky mu nedělalo počasí, to bylo pěkné, ale mor. Měl příliš málo nájemců a skoro žádné nádeníky. Mnoho mu jich bez nejmenších výčitek svědomí ukradli velcí majitelé půdy, jako je převorka Caris, kteří sváděli muže jiných lordů nabídkami vysokých mezd a lákavých pronájmů půdy. Ralph v zoufalství poskytl někte-

rým ze svých poddaných svobodný pronájem, což znamenalo, že neměli žádnou povinnost pracovat na jeho půdě – a tato dohoda ho zanechala v době žní bez pracovních sil. V důsledku toho část jeho úrody patrně shnije na polích.

Cítil však, že jeho potíže skončí, jestliže se ožení s Philippou. Měl by desetkrát víc půdy, než má nyní, a příjem z desítky dalších zdrojů, včetně soudů, lesů, tržišť a mlýnů. A jeho rodina opět zaujme své oprávněné místo mezi šlechtou. Sir Gerald by se ještě před svou smrtí stal otcem hraběte.

Znovu přemítal, co má asi Gregory za lubem. Philippa se tím, že se vzpírá Gregoryho ohromné vůli a mocným stykům, stala náročným úkolem. Ralph by nechtěl být na jejím místě ani za nic.

Na Earlscastle dorazili krátce před polednem. Hlasy havranů hašteřících se na cimbuří Ralphovi vždy připomínaly dobu, kdy tu pobýval jako zbrojnoš ve službách hraběte Rolanda. Někdy na to vzpomínal jako na nejšťastnější dny svého života. Dnes – bez hraběte – tu však byl velký klid. Na dolním nádvoří žádní zbrojnoši nehráli obhroublé hry, žádní váleční oři nepodupávali před stájemi, nikdo je tam nehřebelcoval a necvičil a na schodech do hradní věže žádní ozbrojenci nehráli v kostky.

Philippu našli ve starobylé síni s Odilou a hrstkou dvorních dam. Matka s dcerou seděly vedle sebe na lavici před tkalcovským stavem a pracovaly společně na tapiserii. Rozpracovaný obraz by měl po dokončení zřejmě představovat výjev z lesa. Philippa tkala hnědým vláknem kmeny stromů a Odila jasně zeleným listí.

„Moc hezký, ale potřebuje to víc života," prohlásil Ralph hlasem, který naladil, aby zněl vesele a přátelsky. „Chce to pár ptáků a králíků a možná i nějakýho psa, jak se žene za srnou."

Na Philippu jeho kouzlo osobnosti nikdy nezabíralo. Zvedla se a ustoupila před ním. Dívka učinila totéž. Ralph si všiml, že matka a dcera jsou stejně vysoké. Philippa se zeptala: „Proč sem přicházíš?"

Tak ať je po tvém, pomyslel si Ralph dopáleně. Napůl se od ní odvrátil. „Tady sir Gregory ti chce něco říct," odpověděl. Šel k oknu a jakoby znuděně se zadíval ven.

Gregory obě ženy formálně pozdravil a řekl, že doufá, že neruší. Byly to jen prázdné řeči – jejich soukromí mu mohlo být ukradené –,

avšak zdvořilost zřejmě Philippu uchlácholila. Vybídla ho, aby se posadil. Pak Gregory oznámil: „Král se na tebe zlobí, hraběnko.“

Philippa sklopila hlavu. „Opravdu je mi moc líto, že budím nelibost Jeho Veličenstva.“

„Král si přeje odměnit svého věrného služebníka, sira Ralpha, tím, že z něj udělá hraběte ze Shiringu. Zároveň poskytne tobě mladého, statného manžela a tvé dceři dobrého nevlastního otce.“ Philippa se otřásla, ale Gregory to ignoroval. „Tvůj tvrdošíjný vzdor mu je nesrozumitelný.“

Philippa vypadala podle očekávání vyděšeně. Všechno by bylo jinak, kdyby měla bratra či strýce, který by se za ni postavil, jenže mor vyhladil celou její rodinu. Jako žena bez mužských příbuzných neměla nikoho, kdo by ji bránil před královým hněvem. „Co udělá?“ zeptala se se zlou předtuchou.

„Ještě nezmínil slovo ‚velezrada‘ … zatím.“

Ralph si nebyl jistý, že by bylo možné Philippu legálně obvinit z velezrady, ale hrozba přesto způsobila, že Philippa zbledla.

Gregory pokračoval: „Požádal mě, abych tě v první řadě přesvědčil.“

Philippa si oddechla: „Král samozřejmě vidí manželství jako politickou záležitost –“

„To *je* politická záležitost,“ skočil jí do řeči Gregory. „Kdyby se tady tvoje krásná dcera zamilovala do okouzlujícího syna kuchyňské posluhovačky, řekla bys jí, jako říkám já tobě, že šlechtičny se nevdávají za toho, kdo se jim líbí. A zamkla bys ji v pokoji a toho kluka bys nechala bičovat pod jejím oknem tak dlouho, dokud by se jí navždy nezřekl.“

Philippa vypadala uraženě. Nelíbilo se jí, že ji o povinnostech jejího stavu poučuje pouhý právník. „Vím, jaké závazky má ovdovělá šlechtična,“ pronesla povýšeně. „Jsem hraběnka, moje babička byla hraběnka a moje sestra byla hraběnka, dokud nezemřela na mor. Jenže manželství není *jenom* politika. Je to také věc srdce. My ženy se vydáváme na milost a nemilost mužům, kteří jsou našimi pány a kteří mají povinnost moudře rozhodovat o našem osudu. A snažně prosíme, aby se zcela neopomíjelo to, co cítíme ve svém srdci. Takové prosby bývají obvykle vyslyšeny.“

Ralph viděl, že je znepokojená, ale stále se ovládá, stále je plná opovržení. Slovo moudře mělo sarkastický přídech.

„Za normálních časů bys asi měla pravdu, ale tohle je zvláštní doba," odpověděl Gregory. „Když král hledá kolem sebe někoho, kdo by si zasloužil hraběcí titul, obvykle vidí tucet moudrých, silných a průbojných mužů, kteří mu jsou věrní a jsou ochotní sloužit jakýmkoli způsobem, a on může kterémukoli z nich tento titul s důvěrou udělit. Jenže dnes, kdy tolik z nejlepších mužů padlo za oběť moru, se král ocitá v postavení hospodyně, která jde ke konci odpoledne k prodavači ryb – nucená vzít, co zbylo na pultu."

Ralph chápal sílu argumentace, ale také se cítil uražený. Předstíral však, že si ničeho nevšiml.

Philippa změnila taktiku. Mávnutím ruky přivolala služku a požádala: „Přines nám, prosím, džbán nejlepšího gaskoňského vína. A sir Gregory tady bude večeřet, tak si dáme čerstvé jehněčí na česneku a rozmarýnu."

„Ano, paní."

„Jsi velice laskavá, hraběnko," poděkoval Gregory.

Philippa nedokázala koketovat. Předstírat, že je jenom pohostinná a nemá žádné postranní úmysly, bylo nad její síly. Rovnou se vrátila k tématu. „Sire Gregory, musím ti říct, že moje srdce, moje duše i celá moje bytost si vyhlídku na sňatek se sirem Ralphem Fitzgeraldem hnusí."

„Ale proč?" divil se Gregory. „Je to muž jako kterýkoli jiný."

„Ne, není," zavrtěla hlavou.

Mluvili o Ralphovi, jako by tam nebyl a způsobem, který mu připadal krajně urážlivý. Philippa však byla zoufalá a schopná říct cokoli. A on byl zvědavý, co je na něm tak zvláštního, co Philippa tolik nesnáší.

Odmlčela se a přemýšlela: „Když řeknu, že je násilník, mučitel a vrah… ta slova znějí jenom příliš obecně."

Ralpha to ohromilo. Takhle sám sebe neviděl. Samozřejmě, mučil lidi v královых službách, znásilnil Annet a jako psanec zavraždil několik mužů, žen i dětí… Aspoň se utěšoval, že Philippa zřejmě netuší, že byl tou postavou s kápí, která zavraždila Tilly.

Philippa pokračovala: „Lidské bytosti v sobě mají cosi, co jim brání dělat takové věci. Je to schopnost… ne nutkání vcítit se do bolesti druhého. To je nám prostě dané. Ty, sire Gregory, bys nemohl znásilnit nějakou ženu, protože bys cítil její bol a muka, trpěl bys s ní, a to by tě donutilo, aby ses slitoval. Ze stejného důvodu bys nemohl nikoho mučit nebo zavraždit. Ten, kdo postrádá schopnost cítit bolest druhého, není člověk, i kdyby chodil po dvou a mluvil anglicky.“ Předklonila se a ztišila hlas, avšak Ralph ji přesto slyšel zřetelně. „A já nebudu líhat v posteli se *zvířetem*.“

Ralph vybuchl: „Já nejsem zvíře!“

Očekával, že ho Gregory podpoří. Jenže se zdálo, že to Gregory vzdal. „Je to tvoje poslední slovo, lady Philippo?“

Ralph užasl. Gregory nechá tohle projít, jako by to snad mohla být byť jen polopravda?

Philippa požádala Gregoryho: „Potřebuji, aby ses vrátil ke králi a řekl mu, že jsem jeho věrná a poslušná poddaná a toužím získat jeho přízeň, ale že si Ralpha vzít nemůžu, i kdyby mi to přikazoval archanděl Gabriel.“

„Rozumím.“ Gregory se zvedl. „Na večeři nezůstaneme.“

A to je vše? Ralph očekával, že Gregory vytasí své překvapení, tajnou zbraň, nějaký úplatek či hrozbu, jimž nelze odolat. Cožpak ten mazaný právník ve svém drahém brokátovém rukávu už skutečně nic nemá?

Když spor náhle skončil, Philippa vypadala stejně poplašeně.

Gregory vykročil ke dveřím a Ralphovi nezbylo než ho následovat. Philippa s Odilou na oba muže zíraly a nevěděly, jak mají na tento chladný odchod pohlížet. Dvorní dámy ani nedutaly.

Philippa požádala: „Buď tak hodný a popros krále, aby byl milostivý.“

„Bude, má paní,“ ujistil ji Gregory. „Pověřil mě, abych ti vyřídil, že s ohledem na tvou zatvrzelost tě nebude nutit, aby ses provdala za muže, ke kterému cítíš odpor.“

„Děkuju ti!“ zvolala. „Zachránil jsi mi život.“

Ralph otevřel ústa, aby protestoval. Vždyť to má slíbené! Kvůli této odměně spáchal svatokrádež a vraždu. Přece mu ji teď nemůžou vzít!

Gregory však promluvil dřív. „Místo toho," řekl, „král přikázal, že se Ralph ožení s tvou dcerou." Odmlčel se a ukázal na vysokou patnáctiletou dívku stojící vedle matky. „Odilou," dodal, jako by bylo zapotřebí zdůraznit, o kom mluví.

Philippa zalapala po dechu a Odila zaúpěla.

Gregory se uklonil. „Dobrý den vám oběma."

Philipa vykřikla: „Počkej!"

Gregory nereagoval a vyšel ven.

Ohromený Ralph ho následoval.

Když se Gwenda probudila, byla unavená. Byla doba žní a ona trávila každou hodinu dlouhých srpnových dnů na polích. Wulfrik se neúnavně oháněl kosou od svítání do soumraku a sekal obilí. Gwenda měla za úkol vázat snopy. Celý den se opakovalo totéž: sehnout se a zvednout náruč pokoseného obilí, sehnout se a zvednout, sehnout se a zvednout, až ji záda pálila bolestí. Když už pro tmu nebylo vidět, odklopýtala domů, padla do postele a nechala rodinu, ať si vezmou k jídlu, co najdou ve spíži.

Wulfrik se probouzel za svítání a jeho pohyby pronikaly do Gwendina hlubokého spánku. S námahou se zvedla. Všichni potřebovali vydatnou snídani, a tak položila na stůl studené skopové, chléb, máslo a silné pivo. Desetiletý Sam vstal, ale teprve osmiletým Davym bylo třeba zatřást a postavit ho na nohy.

„Tuhle půdu nikdy neobhospodařoval jeden muž s manželkou," zabručela mrzutě Gwenda při snídani.

Wulfrik měl protivně optimistickou náladu. „V roce, kdy se zřítil most, dostali jsme spolu pod střechu celou úrodu," odpověděl vesele.

„Tenkrát mi bylo taky o dvanáct roků míň."

„Jenže teď jsi krásnější."

Na galantnosti neměla náladu. „I když byl naživu tvůj otec a bratr, o žních jste si brali výpomoc."

„Nevadí. Je to naše půda, my jsme si ji osili a my taky budeme mít ze sklizně užitek – nejen penci mzdy denně. Čím víc budeme pracovat, tím víc vyděláme. To jsi přece vždycky chtěla, nebo ne?"

„Vždycky jsem chtěla bejt nezávislá a soběstačná, jestli ti jde o tohle.“ Šla ke dveřím. „Západní vítr a pár mraků na obloze.“

Wulfrik vypadal znepokojeně. „Potřebujeme, aby ještě takový dva, tři dni nepršelo.“

„Myslím, že to vydrží. Tak pojďte, chlapci, je čas jít na pole. Můžete jíst cestou.“ Když ukládala do pytle chléb a maso na oběd, vkulhal do dveří Nate Šafář. „To ne!“ lekla se. „Dneska ne – už máme sklizeň skoro pod střechou!“

„Lord taky potřebuje dostat sklizeň domů,“ řekl šafář.

Za Natem vykoukl jeho desetiletý syn Jonathan, kterému všichni říkali Jonno, a hned se začal pitvořit na Sama.

Gwenda šafáře požádala: „Dej nám ještě tři dni na našem.“

„Nenamáhej se o tom se mnou handrkovat,“ odmítl Nate. „Jste povinný pracovat pro lorda jeden den a v době žní dva dni tejdně. Dneska a zejtra budete sklízet jeho ječmen na Potočním.“

„Druhej den se normálně odpouští. Tak to chodí už dávno.“

„Bejvávalo – když byla spousta lidí na práci. Teď je lord zoufalej. Tolik lidí si vyjednalo svobodný pronájmy půdy, že už nemá skoro nikoho, kdo by mu sklidil.“

„To znamená, že ty, kdo se s tebou dohodli a požadovali osvobození od obvyklejch povinností, jsou na tom dobře, zatímco lidi jako my, co jsme přistoupili na starý podmínky, jsme potrestaný, že musíme nadělat dvakrát víc práce na lordově půdě.“ Vyčítavě pohlédla na Wulfrika, neboť si vzpomněla, jak ji neposlechl, když naléhala, aby se s Natem o podmínkách dohodl.

„Tak nějak,“ přitakal lhostejně Nate.

„Krucinál!“ zvolala Gwenda.

„Nenadávej,“ okřikl ji Nate. „Dostanete oběd. Bude pšeničnej chleba a novej sud piva. Teď už se snad máš na co těšit, ne?“

„Sir Ralph dává koním oves, když se chystá na štvanici.“

„A hoďte sebou!“ Nate vyšel ven.

Jeho syn Jonno vyplázl na Sama jazyk. Sam po chlapci chňapl, ale Jonno mu vyklouzl a rozběhl se za otcem.

Gwenda s rodinou se otráveně plahočila přes pole do míst, kde větřík lehce čeřil Ralphův lán ječmene. Dali se do práce. Wulfrik kosil a Gwenda vázala snopy. Sam šel za nimi, sbíral opominuté

klásky, a když jich měl dost na snop, podal je mámě, aby je svázala. David měl malé hbité prsty a splétal stébla slámy do povřísel na vázání snopů. Ostatní rodiny, které stále pracovaly podle starých podmínek, se dřely spolu s nimi, zatímco chytřejší poddaní sklízeli na svém.

Když slunce vystoupilo na nejvyšší bod své dráhy, přijel Nate s károu, na níž měl naložený sud. Dodržel slovo a každé rodině podal velký bochník čerstvého a chutného pšeničného chleba. Všichni se najedli dosyta a dospělí se pak uložili do stínu, aby si odpočinuli, zatímco děti si hrály.

Gwenda podřimovala, ale probudil ji dětský křik. Podle hlasu okamžitě poznala, že nekřičí žádné z jejích dětí, ale přesto vyskočila na nohy. Spatřila Sama, jak se pere s Jonnem Šafářem. Ačkoli byli zhruba stejně staří a velcí, Sam držel chlapce na zemi a nemilosrdně do něj bušil a kopal. Gwenda k nim vyběhla, ale Wulfrik byl rychlejší, popadl Sama za ruku a odtáhl ho.

Gwenda s hrůzou vytřeštila oči na šafářova syna. Chlapci tekla krev z nosu a úst, kolem jednoho oka měl podlitinu a začínala mu otékat tvář. Držel se za břicho, sténal a brečel. Gwenda už viděla spousty klukovských rvaček, ale tohle bylo něco jiného. Jonno byl hrozně zmlácený.

Gwenda si desetiletého syna prohlížela. Obličej měl nepoznamenaný, jako by mu Jonno nezasadil ani jednu ránu. Sam svého činu vůbec nelitoval, spíš se tvářil samolibě a vítězně. Byl to matně povědomý výraz a Gwenda v duchu zapátrala po tom, co jí připomíná. Netrvalo dlouho a vzpomněla si, koho viděla takhle se tvářit, když někomu uštědřil výprask.

Stejný výraz viděla v tváři Ralpha Fitzgeralda, Samova skutečného otce.

Dva dny poté, co Ralph s Gregorym navštívili Earlscastle, dostavila se lady Philippa do Tench Hall.

Ralph přemýšlel o vyhlídce na sňatek s Odilou. Byla to krásná dívka, ale krásné dívky si můžete v Londýně koupit za pár pencí. Ralph už měl zkušenost s manželstvím s někým, kdo byl jen o málo

starší než dítě. Sotva opadlo počáteční vzrušení, manželka Ralpha nudila a popouzela.

Chvíli přemýšlel, jestli by se nemohl oženit s Odilou a dostat i Philippu. Představa, že se ožení s dcerou a udrží si matku jako milenku, ho uchvacovala. Mohl by je dokonce mít najednou. Jednou měl v Calais sex s dvojicí prostitutek, matkou a dcerou, a prvek incestu v něm vyvolal vzrušující pocit hříšnosti.

Po zralé úvaze mu však bylo jasné, že tohle se nestane. Philippa by s něčím takovým nikdy nesouhlasila. Mohl by hledat nějaký způsob, jak ji přinutit, ale ona se nedá lehce zastrašit. „S Odilou se oženit nechci," oznámil Gregorymu, když se vraceli na koních z Earlscastlu domů.

„Nebudeš muset," odpověděl Gregory, ale odmítl cokoli vysvětlovat.

Philippa dorazila s dvorní dámou a osobním strážcem, avšak bez Odily. Když vcházela do Tench Hall, výjimečně nevypadala hrdě. Ralph si pomyslel, že nevypadá ani krásně – očividně dvě noci nespala.

Právě usedli k večeři: Ralph, Alan, Gregory, hrstka zbrojnošů a šafář. Philippa byla jediná žena v místnosti.

Došla ke Gregorymu.

Zdvořilost, kterou jí předtím prokazoval, byla tatam. Nevstal, ale hrubě si ji prohlížel odshora dolů, jako by to byla nějaká služka se stížností. „Ano?" zeptal se nakonec.

„Vezmu si Ralpha."

„Ach!" odpověděl s posměšným překvapením. „Opravdu?"

„Ano. Než abych mu obětovala dceru, vezmu si ho sama."

„Vážená paní," řekl posměšně, „zřejmě si myslíš, že tě král přivedl ke stolu plnému lahůdek a vybídl tě, aby sis vybrala, co máš nejraději. Mýlíš se. Král se neptá, co tě těší. Král přikazuje. Neuposlechla jsi jeden příkaz, vydal tedy další. Nedal ti na vybranou."

Sklopila oči. „Velice lituji svého chování. Ušetři prosím moji dceru."

„Kdyby bylo na mně, tvou žádost bych odmítl jako trest za neústupnost. Možná bys ale měla poprosit sira Ralpha."

Pohlédla na Ralpha. Spatřil v jejích očích zuřivost a zoufalství. Vzrušovalo ho to. Byla to nejpovýšenější žena, s jakou se kdy setkal, a on její pýchu zlomil. Chtěl se s ní vyspat, teď hned.

Jenže ono to ještě neskončilo.

Zeptal se: „Chceš mi něco říct?“

„Omlouvám se.“

„Pojď sem.“ Ralph seděl v čele stolu a Philippa došla k němu a zůstala stát. Pohladil hlavu lva vyřezanou do opěrky křesla. „Pokračuj,“ vyzval ji.

„Omlouvám se, že jsem tě předtím odmítla. Chtěla bych vzít zpátky všechno, co jsem řekla. Přijímám tvou nabídku. Vezmu si tě.“

„Jenže já jsem svoji nabídku neobnovil. Král mi přikazuje, abych se oženil s Odilou.“

„Jestliže požádáš krále, aby se vrátil k původnímu plánu, určitě tvé žádosti vyhoví.“

„A ty mě o tohle žádáš.“

„Ano.“ Podívala se mu do očí a polkla poslední ponížení. „Žádám tě… prosím tě. Sire Ralphe, učiň mě prosím svou manželkou.“

Ralph vstal a odstrčil křeslo dozadu. „Polib mě tedy.“

Zavřela oči.

Objal ji levou paží kolem ramen a přitáhl ji k sobě. Políbil ji na rty. Trpně se mu poddala. Pravou rukou jí stiskl prs. Byl pevný a velký, jak si vždycky představoval. Sjel rukou po jejím těle do klína. Trhla sebou, ale zůstala nehybně v jeho objetí a on jí přitlačil ruku mezi stehna. Potom sevřel trojúhelníkový pahorek do dlaně.

V této pozici se odtrhl od jejích rtů a rozhlédl se po přátelích v místnosti.

76

Ve stejnou dobu, kdy se z Ralpha stal hrabě ze Shiringu, stal se mladík jménem David Caerleon hrabětem z Monmouthu. Bylo mu teprve sedmnáct a byl dosti vzdáleným příbuzným zemřelého muže, ale všichni bližší dědicové titulu podlehli moru.

Několik dní před Vánocemi vykonal biskup Henri v kingsbridgeské katedrále bohoslužbu spojenou s požehnáním oběma

novým hrabatům. Potom byli David s Ralphem čestnými hosty na hostině, kterou uspořádal Merthin v cechovním domě. Obchodníci zároveň oslavovali udělení městské charty Kingsbridgi.

Ralph považoval Davida za mimořádného šťastlivce. Chlapec nikdy nevytáhl paty z království, nikdy ani nebojoval v žádné bitvě, a přesto je v sedmnácti hrabětem. Ralph prošel s králem Eduardem celou Normandií, riskoval život v jedné bitvě za druhou, přišel o tři prsty a spáchal v králových službách nespočet hříchů, a přesto musel čekat až do svých dvaatřiceti.

Konečně toho však dosáhl a teď seděl u stolu vedle biskupa Henriho, na sobě drahý brokátový plášť utkaný ze stříbrného a zlatého vlákna. Ti, kdo Ralpha znají, ho ukazují cizím lidem, bohatí kupci mu uhýbají z cesty a uctivě sklánějí hlavu, když prochází kolem, a služce se při nalévání vína do jeho poháru nervózně třese ruka. Jeho otec sir Gerald, nyní upoutaný na lůžko, ale houževnatě lpící na životě, řekl: „Jsem potomek hraběte a otec hraběte. Jsem spokojený.“ Bylo to velice příjemné.

Ralph si toužil promluvit s Davidem o problému s nádeníky. Nyní to přechodně nebylo tak naléhavé, protože sklizeň byla pod střechou a podzimní orba dokončena. V tuto roční dobu jsou dny krátké a počasí chladné, na polích se toho tedy moc nenadělá. Ovšem jakmile se začne na jaře orat a půda bude dost měkká, aby mohli poddaní sít, začnou problémy nanovo. Nádeníci začnou znovu požadovat vyšší mzdu, a pokud ji nedostanou, budou nezákonně utíkat k rozhazovačnějším zaměstnavatelům.

Tohle lze zarazit jedině tak, že šlechta společně zaujme pevný postoj, neustoupí požadavkům na vyšší mzdy a odmítne najímat zběhlé nádeníky. A tohle také chtěl Ralph sdělit Davidovi.

Nový hrabě z Monmouthu však nejevil chuť bavit se s Ralphem. Víc ho zajímala Ralphova nevlastní dcera Odila, která mu byla věkem blíž. Ralph tušil, že se poznali už dřív: Philippa a její první manžel William bývali častými hosty na hradě, když tam David pobýval jako zbrojnoš ve službách hraběte. Ať tomu bylo v minulosti jakkoli, nyní jsou přáteli. David něco živě vypráví a Odila visí na každém jeho slově – souhlasí s jeho názory, tají dech při jeho příbězích a směje se jeho vtipům.

Ralph vždy záviděl mužům, kteří dokážou uchvátit ženy. Jeho bratr Merthin má tuto schopnost, a proto také dokáže upoutat nejkrásnější ženy navzdory tomu, že je malý, nevýrazný muž se zrzavými vlasy.

Ralph zároveň Merthina litoval. Ode dne, kdy hrabě Roland učinil z Ralpha zbrojnoše a Merthina odsoudil k učení u tesaře, byl Merthin ztracen. Třebaže byl starší, stát se hrabětem byl předurčený Ralph. Merthin, nyní sedící po druhém boku hraběte Davida, se musel spokojit s tím, že je pouhým cechmistrem – a že má osobní kouzlo.

Ralph nedokázal okouzlit ani vlastní manželku. Skoro s ním nemluví. Philippa toho řekne víc jeho psu.

Jak je možné, kladl si Ralph otázku, že muž chce něco tak moc jako on Philippu a pak je tak zklamaný, když to dostane? Toužil po ní od dob, kdy byl devatenáctiletým zbrojnošem. Nyní, po třech měsících manželství, si z celého srdce přál, aby se jí mohl zbavit.

Přesto si na ni těžko mohl stěžovat. Philippa dělala všechno, co má manželka za povinnost. Řídila každodenní záležitosti stejně spolehlivě, jako to činila od chvíle, kdy se její první manžel stal po bitvě u Kresčaku hrabětem. Dohlížela na objednávání zásob, placení účtů, šití oděvů, rozdělávání ohně v krbech i včasné podávání jídel i vín na hraběcí stůl. A podrobovala se Ralphovým sexuálním zájmům. Mohl dělat, co se mu zlíbí: trhat jí šat, nešetrně do ní vrážet prsty, brát si ji vestoje či zezadu – nikdy si nestěžovala.

Jeho laskání však neopětovala. Její rty nikdy nevyšly vstříc jeho rtům, její jazyk nikdy nevklouzl do jeho úst, nikdy Ralpha nepohladila. Měla po ruce lahvičku mandlového oleje, a kdykoli požadoval sex, promazala své netečné tělo. Zatímco na ní hekal, ležela nehybně jako mrtvola. Sotva se z ní svalil, šla se umýt.

Na manželství bylo dobré jedině to, že si Odila oblíbila malého Gerryho. Dítě probudilo její rodící se mateřský pud. Ráda mu povídala a zpívala a kolébala ho, aby usnul. Poskytovala mu tak vřelou mateřskou lásku, jaké by se mu od placené chůvy nikdy nedostalo.

Ralph přesto setrvával v lítostivé náladě. Philippino nádherné tělo, na které toužebně zíral tolik let, mu teď připadalo odporné. Nedotkl se jí už celé týdny a patrně se jí už nikdy nedotkne. Díval se na její velká prsa a oblé boky a toužil po útlých rukou a nohou a Tillyi-

ně dívčí pleti. Po Tilly, které vbodl dlouhý ostrý nůž pod žebry až do tlukoucího srdce. Byl to hřích, z něhož se neodkázal vyzpovídat. Jak dlouho, přemýšlel nešťastně, bude za to trpět v očistci?

Biskup a jeho druhové nocovali v převorově paláci a monmouthská svita zaplnila hostinské pokoje převorství, a tak se Ralph s Philippou a služebnictvem ubytovali v hospodě. Ralph vybral přestavěnou krčmu U Zvonu patřící jeho bratrovi. Byl to jediný třípodlažní dům v Kingsbridgi s rozlehlým lokálem v přízemí, mužskou a ženskou nocležnou nad ním a šesd drahými samostatnými pokoji pro hosty úplně nahoře. Když hostina skončila, Ralph se přemístil se svými muži do krčmy, kde se usadili u krbu, objednali si další víno a začali hrát v kostky. Philippa zůstala ještě v cechovním domě, povídala si s Caris a dělala garde Odile s hrabětem Davidem.

Ralph a jeho druhové přilákali dav obdivovatelů z řad mladých mužů a žen, jaký se vždy shromažďuje kolem rozhazovačných šlechticů. V euforii z pití a při vzrušení z hazardní hry Ralph na své nesnáze postupně zapomněl.

Všiml si mladé plavovlasé ženy, která ho toužebně pozorovala, jak bezstarostně prohrává spousty stříbrných pencí. Pokynul jí, aby se posadila vedle něj na lavici, a ona mu řekla, že se jmenuje Ella. Ve chvílích napětí mu sevřela vždy stehno jakoby uchvácená hrou, i když patrně věděla přesně, co dělá – to ženy obvykle vědí.

Postupně ztratil zájem o hru a pozornost přesunul na ženu. Jeho muži pokračovali v sázení, zatímco on se seznamoval s Ellou. Byla přímým protikladem Philippy: šťastná, sexy a uchvácená Ralphem. Často se dotýkala jeho i sebe – odhodila si vlasy z obličeje, pak ho poplácala po paži, vzápětí se chytila za hrdlo či ho hravě šťouchla do ramene. Zdálo se, že ji velice zajímají jeho zážitky z Francie.

K Ralphově rozmrzelosti vešel do krčmy Merthin a přisedl si k němu. Merthin hospodu U Zvonu sám nevedl – pronajal ji nejmladší dceři Betty Baxterové –, ovšem záleželo mu na tom, aby z ní nájemce udělal úspěšný podnik, a tak se Ralpha zeptal, jestli je vše k jeho spokojenosti. Ralph mu představil svou společnici a Merthin řekl: „Ano, já Ellu znám," nezvykle nezdvořilým tónem.

Dnes to bylo od Tillyiny smrti teprve podruhé nebo potřetí, co se bratři setkali. Při předchozích příležitostech, jako byla Ralphova

svatba s Philippou, na žádnou řeč skoro nebyl čas. Ralph přesto poznal, podle toho, jak se na něj bratr dívá, že ho podezírá ze zavraždění Tilly. Nevyslovená myšlenka tu byla neustále přítomná a nebylo možné si jí nevšimnout, jako si nelze nevšimnout krávy ve stísněné jednopokojové chatrči chudého rolníka. Jestliže by ji vyslovili nahlas, Ralph tušil, že by to byl jejich poslední rozhovor v životě.

Dnes večer tedy, jakoby po vzájemné dohodě, opět prohodili pár bezvýznamných, otřepaných frází a Merthin odešel s tím, že má ještě nějakou práci. Ralph se maličko podivil, jakou práci může mít za soumraku prosincového dne. Skutečně neměl tušení, jak Merthin tráví čas. Nechodí na lov, ani se nesnaží být středem pozornosti, ani neslouží králi. Copak je možné trávit celé dny prací na výkresech a dohlížením na stavbách? Z takového života by se Ralph zbláznil. A mátlo ho, jakou spoustu peněz Merthin zřejmě vydělá. Ralph sám byl bez peněz neustále, třebaže se už stal lordem z Tenche. Merthinovi jako by peníze nikdy nechyběly.

Ralph obrátil pozornost k Elle. „Bratr je trochu nevrlej," prohodil omluvně.

„To proto, že už neměl půl roku ženskou." Zahihňala se. „Souložil s převorkou, ale když se vrátil Philemon, vyhodila ho."

Ralph předstíral, že ho to šokuje. „Jeptišky se nemají vojíždět."

„Matka Caris je báječná žena – jenže ji to svrbí, to poznáš podle toho, jak chodí."

Taková otevřená slova od ženy Ralpha vzrušila. „To je pro mužskýho moc zlý," přistoupil na její hru. „Bejt tak dlouho bez ženský."

„Já si to myslím taky."

„To vede k… duření."

Sklonila hlavu k rameni a zvedla obočí. Pohlédl do vlastního klína. Následovala jeho pohled. „Jejda," pronesla. „To by něco potřebovalo." Položila ruku na jeho ztopořený úd.

V tu chvíli se objevila Philippa.

Ralph ztuhl. Měl pocit viny, byl vyděšený a zároveň měl na sebe vztek, že se trápí s tím, jestli Philippa vidí, co dělá, nebo ne.

Vykoktala: „Jdu nahoru – ach."

Ella ho nepustila. Ralphův penis dokonce jemně stiskla, pohlédla na Philippu a vítězně se usmála.

Philippa zrudla, ve tváři se jí zračil pocit hanby a znechucení.

Ralph otevřel ústa, aby promluvil, ale nevěděl co říct. Nehodlal se té své semetrice omlouvat, neboť cítil, že si to ponížení přivodila sama. Zároveň se cítil poněkud hloupě, jak tu sedí s hospodskou courou, která mu drží pyj, zatímco před ním stojí jeho manželka, hraběnka, a zdá se být v rozpacích.

Výjev trval pouze okamžik. Ralph vydal přiškrcený zvuk, Ella se zahihňala a Philippa pronesla: „Ach!“ podrážděným a znechuceným tónem. Potom se otočila a odešla s hlavou nepřirozeně zdviženou. Došla k širokým schodům, začala po nich stoupat půvabně jako srna na úbočí kopce a bez ohlédnutí zmizela.

Ralph byl vzteklý a zahanbený zároveň, třebaže si říkal, že není důvod cítit se tak, ani onak. Jeho zájem o Ellu se však viditelně oslabil a Ralph jí ruku odstrčil.

„Dej si ještě víno,“ vybídla ho a nalila mu z džbánu na stole, ale Ralpha začala bolet hlava a dřevěný pohár odmítl.

Ella mu zadržela paži a tichým, vášnivým hlasem požádala: „Nenechávej mě teď na holičkách, když jsi mě celou rozpálil.“

Setřásl ji a vstal.

Výraz jí ztvrdl. „Tak mi místo toho radši něco dej.“

Sáhl do měšce a vytáhl hrst stříbrných pencí. Aniž pohlédl na Ellu, hodil je na stůl, bez ohledu na to, jestli to je příliš mnoho nebo příliš málo.

Začala mince rychle shrabovat.

Ralph bez rozloučení vyběhl po schodech nahoru.

Philippa seděla na posteli opřená zády o její čelo. Byla zutá, ale jinak zcela oblečená. Když Ralph vešel, upřela na něj vyčítavý pohled.

Zavrčel: „Nemáš žádný právo bejt na mě vzteklá!“

„Já nejsem vzteklá,“ namítla. „Vzteklý jsi ty.“

Vždycky dokázala slova pokroutit tak, že ona je v právu a on nikoli.

Než si stačil promyslet odpověď, zeptala se: „Nechtěl bys, abych od tebe odešla?“

Udiveně na ni vyvalil oči. Tohle je to poslední, co by očekával. „Kam bys šla?“

„Sem do Kingsbridge," odpověděla. „Nechci se stát jeptiškou, ale přesto bych mohla žít v klášteře. Vzala bych si s sebou jen pár služebných: služku, písařku a zpovědníka. Už jsem mluvila s matkou Caris a ta je svolná."

„Tohle udělala moje poslední manželka. Co si lidi pomyslej?"

„Do klášterů se v jistém životním období uchyluje mnoho šlechtičen, ať již dočasně, nebo natrvalo. Lidé si budou myslet, že jsi mě zavrhl, protože jsem už ve věku, kdy nemůžu počít – a já v něm patrně skutečně jsem. Každopádně – tobě sejde na tom, co lidi říkají?"

Hlavou se mu mihla myšlenka, že Gerrymu bude líto, když ztratí Odilu. Avšak vyhlídce, že se zbaví Philippiny hrdé, nesouhlasné přítomnosti, nedokázal odolat. „Dobrá, co ti brání? Tilly o žádný svolení nežádala."

„Chci, aby se napřed Odila provdala."

„Za koho?"

Podívala se na něj jako na hlupáka.

„Aha," zabručel. „Nejspíš za mladýho Davida."

„On ji miluje a já si myslím, že se ti dva k sobě hodí."

„Není ještě dost starej – bude muset požádat krále."

„Proto o tom s tebou mluvím. Půjdeš s ním za králem a podpoříš ten sňatek? Jestliže to pro mě uděláš, přísahám, že tě už v životě o nic žádat nebudu. Nechám tě na pokoji."

Nežádala ho o žádnou oběť. Spojenectví s Monmouthem může být Ralphovi jedině ku prospěchu. „A odjedeš z Earlscastlu a přestěhuješ se do kláštera?"

„Ano, jakmile se Odila vdá."

Ralph si uvědomil, že to je konec snu, ale snu, který se proměnil v trpkou, neradostnou skutečnost. Může se smířit s neúspěchem a začít znovu.

„Dobrá," přikývl s pocitem, ve kterém se mísila lítost s vědomím vysvobození. „Platí."

77

Velikonoce připadly v roce 1350 na dřívější datum a v Merthinově krbu večer o Velkém pátku planul oheň. Na stole byla prostřena stu-

dená večeře: uzená ryba, jemný sýr, čerstvý chléb, hrušky a karafa s rýnským vínem. Merthin si oblékl čisté spodní prádlo a nový žlutý šat. V domě bylo uklizeno a ve džbánu na příborníku zářily narcisy.

Merthin byl sám. O Lollu pečovalo služebnictvo – Arn a Em. Jejich domek se nacházel na konci zahrady a Lolla, které bylo pět roků, tam moc ráda zůstávala přes noc. Říkala, že jde na pouť a brala si s sebou cestovní tašku s kartáčem na vlasy a oblíbenou panenkou.

Merthin otevřel okno a vyhlédl ven. Z luk na jižní straně vanul přes řeku chladný větřík. Poslední zbytky večera vyprchávaly. Zdálo se, že světlo padá z oblohy a noří se do vody, kde mizí ve tmě.

Představil si, jak z ženského kláštera vychází postava zahalená v kápi. Viděl, jak kráčí po vyšlapané cestičce napříč trávníkem před katedrálou, spěchá kolem světel u Zvonu a ubírá se po hlavní ulici dolů. Tvář má zakrytou, s nikým nemluví. Představil si, jak přichází k břehu. Dorazí tam a letmo se ohlédne stranou na chladnou, černou řeku. Vzpomene si na okamžik zoufalství, který byl tak velký, že vyvolal myšlenky na sebevraždu? Pokud ano, vzpomínku rychle pouští z hlavy a vstupuje na dlážděnou vozovku mostu. Přechází most a země se opět dotkne na ostrově Malomocných. Tam odbočuje z hlavní cesty a prochází nízkým křovinatým porostem, přes nízkou trávu spasenou králíky a kolem rozvalin někdejšího lazaretu, až dorazí na jihozápadní břeh. Potom klepe na Merthinovy dveře.

Zavřel okno a čekal. Žádné klepání se neozývalo. Jeho toužebné přání maličko předběhlo čas.

Byl v pokušení napít se vína, ale neudělal to. Měli už svůj rituál a on nechtěl pořadí věcí měnit.

Zaklepání se ozvalo o chvíli později. Vešla dovnitř, odhodila kapuci dozadu a spustila si těžký šedý plášť z ramen.

Byla nejméně o palec vyšší a o několik let starší. Tvář měla hrdou a mohla by být považována za povýšenou, i když nyní její úsměv vyzařoval teplo jako slunce. Oblečená byla do šatu z oslnivého kingsbridgeského šarlatu. Objal ji, přitiskl k sobě její nádherné tělo a políbil ji na široká ústa. „Miláčku," zašeptal, „Philippo."

Vzápětí už se milovali rovnou na podlaze, téměř se nesvlékli. Toužil po ní a ona byla ještě dychtivější. Roztáhl její plášť na slámě, ona si povytáhla sukni a lehla si. Držela se ho jako tonoucí. Nohy

obtočila kolem Merthinových nohou, pažemi ho tiskla ke svému hebkému tělu a obličej bořila do jeho krku.

Jednou mu řekla, že když odešla od Ralpha do převorství, myslela si, že se jí už nikdy nikdo nedotkne, dokud jeptišky nebudou připravovat její mrtvolu k pohřbení. Při pomyšlení na to se Merthin málem rozplakal.

Pokud jde o něj, miloval Caris tolik, že cítil, že žádná jiná žena už nikdy neprobudí jeho lásku. Tato láska představovala pro něj stejně jako pro Philippu nečekaný dar, pramen chladné vody vyvěrající na rozpálené poušti, a oba z něj pili, jako by umírali žízní.

Potom leželi v objetí u krbu, těžce oddechovali a on vzpomínal, jak to bylo poprvé. Krátce po přestěhování do převorství projevila zájem o stavbu nové věže. Jako praktická žena měla Philippa potíže s naplněním dlouhých hodin, které měla trávit na modlitbách a meditací. Ráda chodila do knihovny, ale nemohla číst celé dny. Přišla ho navštívit do stavitelské dílny a on jí ukázal plány. Rychle si zvykla navštěvovat ho každý den a povídat si s ním, zatímco pracoval. Merthin vždy obdivoval její inteligenci a sílu a v důvěrném prostředí dílny poznal, že se pod jejím vznešeným chováním skrývá vřelý, ušlechtilý duch. Zjistil, že Philippa má velký smysl pro humor, a naučil se ji rozesmát. Měla sytý hrdelní smích a ten ho nějak dovedl k myšlence, že by se s ní mohl milovat. Jednoho dne mu složila poklonu. „Jsi laskavý člověk," řekla. „Takových moc není." Její upřímnost ho dojala a políbil jí ruku. Byl to výraz lásky, ale takový, který mohla klidně odmítnout, pokud by si to přála. Prostě by ruku stáhla a o krok by ustoupila a on by věděl, že zašel příliš daleko. Jenže ona to neodmítla. Naopak uchopila ho za ruku a zadívala se na něj s čímsi jako láskou v očích. Merthin ji objal a políbil na rty.

Milovali se tenkrát na slamníku v dílně a on si teprve později vzpomněl, že ho Caris vybízela, aby tam ten slamník dal – s žertem o stavitelích, kteří potřebují něco měkkého, kam by si ukládali své nádobíčko.

Caris o něm a o Philippě nevěděla. Nevěděl to nikdo, pouze Philippina služebná a Arn s Em. Chodila spát do svého soukromého pokoje v patře špitálu krátce po setmění, v době, kdy se jeptišky ukládaly ke spánku v dormitáři. Když usnuly, vyklouzla ven po ven-

kovních schodech, které umožňují významným hostům přicházet a odcházet, aniž musejí projít nocležnou obyčejných lidí. Stejnou cestou se vracela před svítáním, zatímco jeptišky zpívaly na časné ranní bohoslužbě, a dostavila se k snídani, jako by celou noc strávila ve svém pokoji.

Překvapilo ho, že je schopen milovat jinou ženu ani ne po roce od chvíle, kdy ho Caris definitivně opustila. Rozhodně na Caris nezapomněl. Naopak, myslel na ni každý den. Cítil nutkání povědět jí o něčem veselém, co se přihodilo, nebo chtěl znát její mínění ohledně nějakého složitého problému. Jindy si uvědomil, že něco provádí tak, jak by si to Caris přála, třeba když pečlivě omýval Lollino rozbité kolínko vlažným vínem. A pak ji také skoro každý den vídal. Nový špitál byl už téměř hotový, avšak věž katedrály se teprve začínala stavět a Caris na oba stavební projekty pozorně dohlížela. Převorství ztratilo svou moc nad městskými obchodníky, ale Caris se přesto zajímala o práci, kterou Merthin s cechem vynakládá na vytvoření všech institucí samosprávného města, zejména pokud jde o ustanovení nových soudů, založení burzy vlny a podporu řemeslnických cechů při sjednocení měr a obecně uznávané kvality. Jeho myšlenky na ni však měly vždy nepříjemnou pachuť, jakou zanechává v ústech zkyslé pivo. Beze zbytku ji miloval a ona ho nakonec odmítla. Bylo to jako vzpomínka na šťastný den, který skončil rvačkou.

„Nemyslíš si, že mě obzvlášť přitahují ženy, které nejsou volné?“ zeptal se jen tak Philippy.

„Ne, proč?“

„Mně opravdu připadá zvláštní, že po devíti letech, kdy jsem miloval jeptišku, a devíti měsících celibátu jsem se zamiloval do bratrovy manželky.“

„Nemluv o mně takhle,“ ohradila se rychle. „To nebylo žádné manželství. Provdali mě proti mojí vůli, jeho lože jsem sdílela sotva pár dní a on bude šťastný, jestliže mě už nikdy neuvidí.“

Omluvně ji pohladil po rameni. „Přesto s tím musíme dělat tajnosti, stejně jako jsem to dělal s Caris.“ Neříkal však, že když muž přistihne manželku při cizoložství, má právo ji zabít. Merthin neslyšel, že by se to někdy stalo, rozhodně ne mezi příslušníky šlechty,

avšak Ralphova pýcha je strašlivá. Merthin věděl – a svěřil se s tím Philippě –, že Ralph svou první manželku Tilly zavraždil.

Připomněla mu: „Tvůj otec miloval tvou matku dlouho beznadějně, je to tak?“

„To ano!“ Merthin na ten starý příběh už málem zapomněl.

„A ty ses zamiloval do jeptišky.“

„A bratr celá léta prahnul po tobě, šťastně vdané manželce šlechtice. Jak říkají kněží, hříchy otců padají na hlavy jejich synů. Ale už dosti toho. Nechceš něco sníst?“

„Za chvíli.“

„Chceš snad dělat něco napřed?“

„Ty to dobře víš.“

Skutečně věděl. Klekl mezi její nohy a políbil jí břicho a stehna. Její slabůstkou bylo, že to chtěla vždycky dvakrát. Začal ji laskat jazykem. Zasténala a přitiskla si oběma rukama jeho hlavu do klína. „Ano,“ dodala. „Ty dobře víš, jak to mám ráda, zvlášť když jsem plná tvého semene.“

Zvedl hlavu. „Vím to,“ zašeptal. Potom se znovu sklonil ke svému úkolu.

S jarem nápor moru polevil. Lidé stále umírali, ale těch, kdo nově onemocněli, bylo méně. O Velikonoční neděli biskup Henri ohlásil, že trh vlny se letos bude konat jako obvykle.

Při téže bohoslužbě složilo slib šest noviců a stali se mnichy. Všichni měli mimořádně krátký noviciát, avšak Henri chtěl zvýšit počet mnichů v Kingsbridgi a prohlásil, že totéž se děje v celé zemi. Kromě toho bylo vysvěceno pět kněží – i oni získali výhodu zrychleného vyškolení – a ti byli vysláni do okolí, aby nahradili oběti moru. A z univerzity se vrátili dva kingsbridgeští mniši, kteří získali lékařskou hodnost za tři roky místo za obvyklých pět až sedm let.

Noví lékaři byli Austin a Sime. Caris se na oba pamatovala jen dosti matně: když před třemi lety odcházeli na kingsbridgeskou kolej do Oxfordu, byla v klášteře správkyní. Odpoledne o Velikonočním pondělí je provedla po téměř dokončeném novém špitálu. Vzhledem k svátku tam žádní zedníci nepracovali.

Oba mladí lékaři vyzařovali nadutou sebedůvěru, kterou univerzita zřejmě vštěpuje svým absolventům spolu s lékařskými teoriemi a zálibou v gaskoňském vínu. Léta práce s pacienty však vybavila Caris sebedůvěrou také, a tak jim popisovala vybavení špitálu i způsob, jak ho hodlá vést, s ráznou jistotou.

Austin byl štíhlý a energický mladík s řídnoucími plavými vlasy. Nově pojaté, jakoby klášterní rozmístění pokojů na něj velmi zapůsobilo. Sime, o něco starší a s buclatým obličejem, zřejmě nedychtil poučit se z Carisiných zkušeností: všimla si, že kdykoli ona mluví, Sime se dívá jinam.

„Jsem přesvědčená, že ve špitálu by mělo být vždycky čisto," poznamenala.

„A to proč?" zeptal se Sime blahosklonně, jako by se ptal malé holčičky, proč musela panenka dostat naplácáno.

„Čistota je ctnost."

„Aha. Nemá to tedy nic společného s rovnováhou tělesných tekutin."

„Nemám tušení. My nevěnujeme velkou pozornost tělesným tekutinám. Tento přístup v případě moru velmi nápadně selhával."

„A zametání podlahy mělo úspěch?"

„Čistý pokoj přinejmenším zvedne pacientovi náladu."

Vmísil se Austin: „Musíš připustit, Sime, že někteří mistři v Oxfordu sdílejí nové názory matky převorky."

„Malá skupina neortodoxních."

Caris dál vysvětlovala: „Hlavním smyslem je vzít pacienty trpící nemocemi, které jsou přenosné z nemocných na zdravé, a izolovat je od ostatních."

„A to proč?" opakoval Sime.

„Aby se omezilo šíření takových nemocí."

„A jak se přenášejí?"

„Nikdo neví."

Simeovi zacukala ústa úsměškem. „Smím se zeptat, jak tedy víš, jakými prostředky omezit jejich šíření?"

Myslel si, že ji ve sporu přetrumfl – tohle bylo to hlavní, co se učili v Oxfordu –, jenže ona si uměla poradit. „Ze zkušenosti," odpo-

věděla. „Pastýř nechápe zázrak, díky kterému roste jehně v lůně ovce, ale ví, že se to nestane, když na pastvinu nepustí berana.“

„Hm.“

Caris se vůbec nelíbil tón, jakým pronesl: „Hm.“ Je chytrý, pomyslela si, ale jeho chytrost není k ničemu. Ohromil ji protiklad mezi racionálním člověkem tohoto typu a člověkem, jako je Merthin. Merthin má široké znalosti a pozoruhodnou schopnost chápat složitosti – ale jeho rozum se nikdy nezatoulá od skutečností hmotného světa, neboť ví, že když udělá chybu, jeho budovy spadnou. Její otec Edmund byl také takový, chytrý, avšak praktický. Sime, podobně jako Godwyn a Anthony, bude lpět na své víře v tělesné tekutiny bez ohledu na to, jestli pacienti budou žít, nebo zemřou.

Austin se široce usmíval. „Dostala tě, Sime,“ prohodil, očividně pobavený, že jeho nafoukaný přítel nedokázal na tuto nevzdělanou ženu vyzrát. „Možná nevíme, jak přesně se nemoci šíří, ale oddělit nemocné od zdravých uškodit nemůže.“

Jejich rozhovor přerušila sestra Joan, pokladník ženského kláštera. „Ptá se po tobě šafář z Outhenby, matko Caris.“

„Přivedl stádo telat?“ Outhenby byla povinna dodávat jeptiškám každé Velikonoce dvanáct ročních telat.

„Ano.“

„Zavři prosím telata do ohrady a šafářovi pověz, ať přijde sem.“

Sime a Austin odešli a Caris se vydala zkontrolovat dlážděnou podlahu na latrínách. Tam ji zastihl šafář. Byl to Henry Oráč. Caris vyhodila starého šafáře, který reagoval na změny příliš pomalu, a povýšila nejbystřejšího mladíka z vesnice.

Potřásl jí rukou, což od něj bylo nadmíru důvěrné, ale Caris ho měla ráda a nevadilo jí to.

Prohodila: „To je určitě mrzuté, muset hnát stádo až sem, zvlášť když už začala jarní orba.“

„Je to tak,“ přisvědčil. Podobně jako většina oráčů i on měl široka ramena a silné paže. K vedení obecního volského osmispřeží, jež vleče těžký pluh mokrou jílovitou půdou, je zapotřebí síly i dovednosti. Harry kypěl zdravím člověka pracujícího pod širým nebem.

„Nechtěli byste nám raději platit penězi?“ navrhla Harrymu Caris. „Místo práce a dalších povinností na panském se dnes většinou platí v hotovosti.“

„To by bylo výhodnější.“ Oči se mu zúžily mazaností venkovana. „Jenže kolik?“

„Roční tele stojí na tržišti obvykle deset až dvanáct šilinků, třebaže v tuhle sezonu jsou ceny nižší.“

„To jsou – o polovic. Dvanáct telat dostaneš za tři libry.“

„Nebo za šest, když je dobrý rok.“

Zazubil se, smlouvání se mu líbilo. „To je tvůj problém.“

„Jenže ty bys raději platil v hotovosti.“

„Když se dohodnem na částce.“

„Udělejme to za osm šilinků.“

„Ale co když cena telete bude jen pět šilinků, kde my vesničani seženem ty zbejvající peníze?“

„Něco ti povím. V budoucnosti může Outhenby platit klášteru buď pět liber, nebo dvanáct telat – můžete si vybrat.“

Harry o návrhu přemýšlel, hledal nějaký háček, ale žádný nenašel. „Tak jo,“ souhlasil. „Zpečetíme to?“

„Jak bychom to měli udělat?“

K jejímu překvapení ji políbil.

Uchopil její štíhlá ramena do hrubých rukou, sklonil hlavu a přitiskl rty k jejím. Kdyby tohle udělal bratr Sime, ucukla by. Jenže Harry byl jiný a ji možná vzrušilo jeho mužné vzezření. Ať už byl důvod jakýkoli, Caris se polibku poddala, nechala muže, aby přitáhl její nevzpírající se tělo ke svému a její rty ke svým vousatým ústům. Přitiskl se k ní, až pocítila jeho erekci. Uvědomila si, že by se jí bezstarostně zmocnil tady na čerstvě položené dlažbě latrínové podlahy, a to pomyšlení ji vrátilo k rozumu.

Odtrhla se od jeho rtů a odstrčila ho od sebe. „Přestaň!“ pokárala ho. „Co si myslíš, že děláš?“

Byl nestoudný. „Líbám tě, má drahá,“ odpověděl.

Uvědomila si, že má problém. Bezpochyby se rozšířily zvěsti o ní a o Merthinovi: oni dva jsou nejspíš nejznámější lidé v Shiringu. Zatímco Harry určitě nezná pravdu, ty drby stačily k tomu, aby mu dodaly odvahy. Taková věc by mohla podrýt její autoritu. Musí tomu

okamžitě učinit přítrž. „Něco takového už nesmíš nikdy udělat," prohlásila co nejpřísněji.

„Vypadala jsi, jako že se ti to líbí!"

„Pak je tvůj hřích o to větší, protože svádíš slabou ženu, aby porušila posvátný slib."

„Jenže já tě miluju."

Uvědomila si, že je to pravda, a mohla uhádnout proč. Vpadla do jeho vesnice, všechno převrátila a vesničany podřídila své vůli. Poznala, co se v Harrym skrývá, a povýšila ho nad jeho druhy. Musí ji považovat za bohyni. Žádný div, že se do ní zamiloval. Je třeba, aby ho to zase co nejdříve přešlo. „Jestli mi ještě někdy řekneš něco takového, budu muset v Outhenby ustanovit jiného šafáře."

„Ach," polekal se. Toto ho zarazilo účinněji než obvinění z hříchu.

„Teď se vrať domů."

„Dobře, matko Caris."

„A najdi si jinou ženu – raději takovou, která nesložila posvátný slib čistoty."

„Nikdy," prohlásil, ale ona mu nevěřila.

Odešel a Caris zůstala na místě. Cítila se neklidná a roztoužená. Kdyby měla jistotu, že tu bude chvíli sama, udělala by si to rukou. Poprvé po devíti měsících ji trápila tělesná touha. Když se s konečnou platností rozešla s Merthinem, upadla do jakéhosi asexuálního stavu, v němž na takové věci vůbec nemyslela. Vztahy s ostatními jeptiškami jí poskytovaly vřelou náklonnost: měla ráda Joan i Oonagh, ovšem žádná z nich ji nemilovala oním tělesným způsobem jako Mair. Její srdce se rozechvívalo jinými vášněmi, představovanými novým špitálem, věží a obrodou města.

Pomyslela na věž. Vyšla ze špitálu a vydala se přes trávník ke katedrále. Merthin vykopal u kostela kolem základů staré věže čtyři velké jámy, nejhlubší, jaké kdo kdy viděl. Na vytahování vykopané zeminy postavil velké jeřáby. Za deštivých podzimních měsíců se celé dny vlekly volské povozy po hlavní ulici a přes první úsek mostu a vozkové vyklápěli mokrou zeminu na kamenitém ostrově Malomocných. Ve skladu na Merthinově přístavní hrázi zase naložili sta-

vební kámen a vozy se kodrcaly zpátky do kopce a odvážely ho ke kostelu, kde se vršily stále větší hromady.

Sotva přešly zimní mrazy, Merthinovi zedníci začali klást základy. Caris došla k severní straně katedrály a pohlédla do jámy vykopané v rohu mezi vnější zdí chrámové lodi a vnější zdí severního transeptu. Byla tak hluboká, až se Caris zatočila hlava. Dno už bylo pokryté úhledným zdivem, otesanými kameny uloženými do vyrovnaných řad a spojenými tenkou vrstvou malty. Staré základy byly nevyhovující, a proto se nová věž staví na zcela nových. Bude se tyčit vně chrámových zdí a kromě toho, co již udělal Elfrik při bourání horních částí staré věže, žádné další demolice nebude zapotřebí. Teprve až to bude hotové, odstraní Merthin provizorní střechu, kterou postavil Elfrik nad křížením. Byl to typický Merthinův projekt: jednoduchý a zároveň radikální, skvělé řešení neobvyklých problémů tohoto staveniště.

Stejně jako ve špitálu, ani tady o Velikonočním pondělí nepracovali žádní zedníci, avšak Caris zahlédla v jámě pohyb a uvědomila si, že základy někdo obchází. Vzápětí poznala Merthina. Přistoupila k jednomu z překvapivě chatrných zednických žebříků z provazů a klacků a nejistě sešplhala dolů.

Byla ráda, když se ocitla dole. Merthin jí s úsměvem pomohl ze žebříku. „Jsi nějaká pobledlá," poznamenal.

„Je to hrozně hluboké. Jak pokračuješ?"

„Dobře. Bude to trvat hodně roků."

„Proč? Špitál vypadá složitěji a už je hotový."

„Ze dvou důvodů. Čím výš se budeme dostávat, tím méně zedníků bude moct na věži pracovat. Teď mi na základech pracuje dvanáct mužů. Jenže jak půjde věž nahoru, bude se zužovat a nebude tam pro ně dost místa. Druhým důvodem je, že malta dlouho tuhne. Než ji budeme moct pořádně zatížit, musíme ji nechat přes zimu vytvrdnout."

Příliš ho neposlouchala. Pozorovala jeho obličej a vzpomínala, jak se s ním milovala v převorově paláci mezi první a druhou ranní bohoslužbou, kdy otevřeným oknem vnikaly dovnitř první záblesky denního světla a dopadaly na jejich nahá těla jako požehnání.

Pohladila ho po paži. „Na špitál snad tak dlouho čekat nemusím.“

„Myslím, že se budeš moct nastěhovat do svatodušní neděle.“

„To jsem ráda. I když máme od moru trochu oddych – nyní umírá méně lidí.“

„Díky Bohu,“ řekl vřele. „Třeba to už bude končit.“

Neradostně zavrtěla hlavou. „Už jsme si jednou mysleli, že je po všem, pamatuješ? Loni asi touhle dobou. Pak se to vrátilo ještě horší.“

„Bože chraň!“

Dotkla se dlaní jeho vousaté tváře. „Aspoň ty jsi v bezpečí.“

Vypadal poněkud rozmrzele. „Hned jak bude hotový špitál, můžeme začít práce na burze vlny.“

„Doufám, že se nemýlíš, když si myslíš, že se obchodování musí už brzy oživit.“

„Jestliže se neoživí, byla by to stejně naše smrt.“

„To neříkej.“ Políbila ho na tvář.

„Musíme vycházet z předpokladu, že budeme žít.“ Pronesl to podrážděně, jako by ho popudila. „Jenže pravda je, že to nevíme.“

„Nemysleme na nejhorší.“ Objala ho kolem pasu a přitiskla se prsy k jeho štíhlému tělu, až pocítila jeho tvrdé kosti.

Divoce ji od sebe odstrčil. Klopýtla dozadu a málem upadla. „Tohle už nedělej!“ vyjel na ni.

Byla otřesená, jako by jí dal políček. „Co se děje?“

„Přestaň na mě sahat!“

„Já jenom…“

„Prostě to nedělej! Před devíti měsíci jsi to mezi námi ukončila. Řekl jsem, že to je naposledy, a myslel jsem to vážně.“

Nechápala jeho hněv. „Ale vždyť jsem tě jen objala.“

„Tak to nedělej. Nejsem tvůj milenec. Nemáš právo.“

„Nemám právo se tě dotýkat?“

„Ne!“

„Nevěděla jsem, že potřebuju nějaké povolení.“

„Ovšemže jsi to věděla. Nedovoluješ lidem, aby se tě dotýkali.“

„Ty nejsi *lidi*. My si nejsme cizí.“ Ovšem už když to říkala, bylo jí zřejmé, že pravdu má on, nikoli ona. Odmítla ho, avšak nesmířila

se s důsledky. Setkání s Hamym z Outhenby rozpálilo její touhu a ona šla za Merthinem, u něhož hledala úlevu. Namlouvala si, že se ho dotýká přátelsky, byla to však lež. Zacházela s ním, jako by ho stále měla k dispozici, jako když bohatá a zahálčivá žena odloží knížku a pak se k ní opět vrátí. Jestliže mu odmítla právo dotýkat se jí kdykoli, je od ní špatné, když se pokouší toto privilegium obnovit jen proto, že ji políbil svalnatý mladý oráč.

Přesto by očekávala, že na to Merthin poukáže jemně a láskyplně. On byl však nepřátelský a hrubý. Odhodila snad s jeho láskou i jeho přátelství? Do očí jí stouply slzy. Odvrátila se od něj a šla zpátky k žebříku.

Bylo jí zatěžko stoupat nahoru. Cítila únavu a zdálo se, že z ní vyprchala veškerá energie. Zastavila se, aby si oddechla, a pohlédla dolů. Merthin stál dole na žebříku a svou váhou ho udržoval v klidu.

Když byla skoro nahoře, podívala se dolů znovu. Merthin tam pořád stál. Mihlo se jí hlavou, že kdyby spadla, všechno její trápení by skončilo. K těm nemilosrdným kamenům je to daleko. Byla by okamžitě mrtvá.

Merthin zřejmě vycítil, na co myslí, neboť na ni netrpělivě mávl rukou a naznačil, aby si pospíšila a sestoupila ze žebříku. Pomyslela si, jak by ho to zničilo, kdyby se zabila, a chvíli si pohrávala s představou, jak se Merthin trápí pocitem viny. Byla si jistá, že by ji Bůh v posmrtném životě nepotrestal, pokud nějaký posmrtný život je.

Pak vystoupala po posledních šprušlích a stanula na zemi. Jak mohla být tak pošetilá, třebaže jen chvilku! Neskoncuje se svým životem. Musí toho ještě mnoho vykonat.

Vrátila se do kláštera. Byl čas pro večerní pobožnost a Caris odvedla procesí do katedrály. Jako mladá novicka nesnášela mrhání časem při bohoslužbách. Matka Cecilia jídokonce dala práci, která jí umožňovala, aby z nich byla většinou omluvena. Nyní vítala příležitost k odpočinku a zamyšlení.

Usoudila, že dnešní odpoledne bylo špatné, ale ona se vzchopí. Přesto při zpěvu žalmů potlačovala slzy.

K večeři měly jeptišky uzeného úhoře. Tuhé maso s výraznou příchutí nepatřilo ke Carisiným oblíbeným jídlům. Dnes večer ostatně stejně nemá hlad. Snědla kousek chleba.

Po jídle se uchýlila do své lékárny. Dvě novicky tam opisovaly Carisinu knihu. Caris ji dokončila krátce po Vánocích. Mnoho lidí žádalo opis: lékárníci, převorky, lazebníci, dokonce i sem tam nějaký lékař. Opisování knihy se stalo součástí výcviku jeptišek, které chtěly pracovat ve špitálu. Opisy byly levné – kniha je krátká a nejsou v ní žádné složité kresby – a poptávka jako by nikdy nekončila.

Při třech lidech se tu zdálo být už přeplněno. Caris se těšila na prostornou a prosvětlenou lékárnu v novém špitálu.

Chtěla být sama, a tak poslala novicky pryč. Nebylo jí však přáno, aby měla klid. O chvilku později vešla lady Philippa.

Caris nikdy nenašla vřelý vztah k odměřené hraběnce, ale soucítila s její těžkou situací a ráda poskytla útočiště ženě prchající od takového manžela, jako je Ralph. Philippa byla nenáročný host a většinu času trávila ve svém pokoji. Měla jen omezený zájem o to, aby sdílela s jeptiškami život v modlitbách a odříkání – ovšem právě Caris tohle dokázala pochopit.

Caris ji vybídla, aby se posadila na stoličku u lavice.

Philippa byla pozoruhodně přímá žena, navzdory svému vytříbenému chování. Bez okolků řekla: „Chci, abys nechala Merthina na pokoji.“

„Cože?“ Caris to ohromilo a urazilo.

„Samozřejmě s ním musíš mluvit, ale nebudeš ho líbat, ani se ho dotýkat.“

„Jak se opovažuješ!“ Co vlastně Philippa ví – a co je jí po tom?

„Už není tvůj milenec. Přestaň ho obtěžovat.“

Merthin jí musel říct o odpolední hádce. „Ale proč by ti to říkal…?“ Odpověď vytušila, dřív než vypustila otázku z úst.

Philippa to potvrdila výrokem. „Není tvůj – nyní je můj.“

„Ach, můj Bože!“ Caris byla vyvedená z míry. „Ty a Merthin?“

„Ano.“

„Neměla jsem tušení!“ Cítila se zrazená, i když věděla, že na to nemá právo. Kdy se to stalo? „Ale jak… kde…?“

„Podrobnosti znát nepotřebuješ.“

„Ovšemže ne.“ Předpokládala, že v jeho domě na ostrově Malomocných. Patrně v noci. „Jak dlouho…?“

„Na tom nezáleží.“

Caris si to dokázala domyslet. Philippa tu je necelý měsíc. „Pospíšila sis.“

Tohle bylo nedůstojné popíchnutí a Philippa to s nadhledem přešla. „Býval by udělal cokoli, jen aby si tě udržel. Jenže ty jsi ho odmrštila. Teď ho nech být. Je pro něj těžké milovat po tobě někoho jiného, ale daří se mu to. Neopovažuj se do toho vměšovat.“

Caris ji chtěla zuřivě odmítnout, rozzlobeně vykřiknout, že nemá právo přikazovat a klást morální požadavky – avšak problém byl v tom, že Philippa má pravdu. Caris musí Merthina nechat být. Navždy.

Nechtěla dát najevo svůj hluboký žal před Philippou. „Nechala bys mě teď laskavě o samotě?“ pokusila se napodobit Philippiny důstojné způsoby. „Ráda bych byla sama.“

Philippa nebyla z těch, kdo se nechají snadno komandovat. „Uděláš, co jsem řekla?“ naléhala na ni.

Caris nebylo po chuti, že je zahnaná do kouta, ale veškerý zápal z ní už vyprchal. „Ano, ovšem.“

„Děkuji.“ Philippa odešla.

Když si byla Caris jistá, že je Philippa mimo doslech, rozplakala se.

78

Philemon nebyl o nic lepším převorem než Godwyn. Vědomí, že má spravovat majetek převorství, ho uchvacovalo. Caris v době, kdy působila jako zastupující převor, zpracovala seznam hlavních zdrojů, z nichž pocházejí příjmy mnichů:

1. pachtovné
2. podíl na zisku z obchodování a výroby (desátky)
3. zisk z nepronajímané zemědělské půdy
4. zisk z mlýnů
5. poplatky za používání vodních cest a podíl na vylovených rybách
6. nájemné za stánky na tržištích
7. poplatky a pokuty ukládané soudy

8. zbožné dary od poutníků a dalších osob
9. prodej knih, svěcené vody, svíček atd.

Předala seznam Philemonovi a ten jí ho hodil zpátky, jako by ho urazila. Godwyn, který byl lepší než Philemon pouze v tom, že měl jistý povrchní šarm, by jí poděkoval a její seznam by v tichosti někam založil.

V ženském klášteře zavedla nový způsob vedení účtů, který se naučila od Buonaventury Caroliho, když pracoval pro jejího otce. Podle starého způsobu se prostě na svitek pergamenu zapisovala krátká poznámka o každé transakci, a tak bylo možné kdykoli ji vyhledat a vše zkontrolovat. V italském systému se příjmy zaznamenávaly na levou stranu a výdaje na pravou a na konci každé stránky se sečetly. Rozdíl mezi oběma součty ukazoval, zda se peníze vydělávají, nebo prodělávají. Sestra Joan začala novou metodu s nadšením používat, ale když se nabídla, že to vysvětlí Philemonovi, ten stroze odmítl. Nabídky na pomoc bral jako urážku svých schopností.

Měl jen jedno nadání, a to bylo stejné jako u Godwyna. Uměl manipulovat s lidmi. Mazaně si poradil s nově přijatými mnichy: moderně uvažujícího lékaře bratra Austina a dva další bystré mladíky poslal do Svatého Jana V lesích, kde budou příliš daleko, než aby mohli ohrozit jeho autoritu.

Ovšem nyní představoval Philemon problém pro biskupa. Henri ho jmenoval a Henri s ním musí jednat. Město je nezávislé a Caris má svůj nový špitál.

Špitál měl vysvětit biskup o svatodušních svátcích, které připadají vždy na sedmý týden po Velikonocích. Několik dní předtím Caris přestěhovala své vybavení a zásoby do nové lékárny. Bylo tu spousta místa pro dva lidi připravující léky na pracovním stole i pro třetího u psacího stolu.

Caris zrovna připravovala dávicí prostředek, Oonagh mlela sušené byliny a novicka Greta opisovala Carisinu knihu, když dovnitř vešel novic s malou dřevěnou truhlou. Byl to mladý Josiah, zvaný Joshie. Přítomnost tří žen mu působila rozpaky. „Kam to mám dát?“ zeptal se.

Caris na něj pohlédla. „Co je to?“

„Truhla.“

„To vidím,“ přikývla trpělivě. Skutečnost, že se někdo naučí číst a psát, z něj bohužel ještě nedělá inteligentního člověka. „Co je v té truhle?“

„Knihy.“

„A proč jsi mi přinesl truhlu s knihami?“

„Protože jsem to dostal za úkol.“ Po chvíli si uvědomil, že odpověď není dostatečná, a dodal: „Od bratra Simea.“

Caris zvedla obočí. „Sime mi daroval knihy?“ Otevřela truhlu.

Joshie zmizel bez odpovědi.

Všechny knihy obsahovaly latinské lékařské texty. Caris si je prohlédla. Byla to klasická díla: Avicennův *Kánon medicíny,* Hippokratova *Dieta a hygiena,* dále *O součástech medicíny* od Galena a *De Urinis,* které sepsal Isaac Judaeus. Všechna byla přes tři sta let stará.

Joshie se objevil znovu s další truhlou.

„A co je tohle?“ zeptala se Caris.

„Lékařské nástroje. Bratr Sime říkal, abys na ně nesahala. Přijde a uloží je, kam patří.“

Caris se zděsila. „Sime si tady chce uložit knihy a nástroje? On tady hodlá pracovat?“

Joshie o Simeových záměrech samozřejmě nic nevěděl.

Než stačila Caris říct ještě něco, objevil se Sime, doprovázený Philemonem. Sime se rozhlédl po místnosti a pak si bez vysvětlování začal vybalovat věci. Z police odstranil Carisiny nádoby a místo nich tam narovnal své knihy. Na stůl vyložil ostré nože na pouštění žilou a lahvičky slzovitého tvaru používané při vyšetřování vzorků moče.

Caris se zeptala: „Hodláš trávit ve špitálu hodně času, bratře Sime?“

Místo něj odpověděl Philemon, který očividně otázku s rozkoší očekával. „Kde jinde?“ odsekl. Tvářil se pobouřeně, jako by ho Caris již napadla. „Tohle je špitál, nebo snad ne? A Sime je jediný lékař v převorství. Kdo by měl lidi léčit, když ne on?“

Lékárna náhle už nevypadala tak prostorná.

Dřív než stačila Caris cokoli říct, objevil se jakýsi cizí muž. „Posílá mě sem bratr Thomas,“ oznámil. „Jsem Jonas Práškař, z Londýna.“

Návštěvník byl asi padesátiletý a na sobě měl vyšívaný plášť a kožešinovou čapku. Caris si všimla jeho pohotového úsměvu a přívětivého chování a vytušila, že se živí tím, že něco prodává. Podal všem ruku, potom se rozhlédl po místnosti a se zřejmým uspokojením pokýval hlavou, když spatřil vyrovnané řady Carisiných nádobek a lahviček opatřených štítkem. „To je pozoruhodné," podivil se. „Tak dobře zásobenou apatyku jsem mimo Londýn v životě neviděl."

„Ty jsi lékař, pane?" zeptal se Philemon. Tón jeho hlasu byl opatrný: nebyl si jistý Jonášovým postavením.

„Lékárník. Mám krám v Smithfieldu, vedle nemocnice svatého Bartoloměje. Neměl bych se chlubit, ale je to největší lékárna ve městě."

Philemonovi se ulevilo. Apatykář je pouhý kupec, na společenském žebříčku se nachází hluboko pod převorem. S náznakem posměšku se zeptal: „A copak přivádí největšího londýnského lékárníka až sem?"

„Doufal jsem, že získám opis *Kingsbridgeského všeléku*."

„Opis čeho?"

Jonas se zasněženě usmál. „Jsi skromný, otče převore, ale vidím, že tahle novicka právě tady ve vaší lékárně jeden takový opis pořizuje."

Caris se vmísila: „Tahle kniha? Nejmenuje se všelék."

„Přesto obsahuje léčbu na všechny nemoci."

Uvědomila si, že v tom jistá logika je. „A jak ses o ní dozvěděl?"

„O krám se starají moji synové a já hodně cestuju, hledám vzácné byliny a další příměsi. V Southamptonu jsem se setkal s jednou jeptiškou, která mi ji ukázala. Nazývala ji všelék a říkala, že ji sepsali v Kingsbridgi."

„Nebyla ta jeptiška sestra Claudia?"

„Ano. Prosil jsem ji, aby mi knihu půjčila k opsání, ale ona se od ní nedokázala odloučit."

„Pamatuju se na ni." Claudia vykonala pouť do Kingsbridge, pobývala v klášteře a bez ohledu na vlastní bezpečí pečovala o oběti moru. Caris jí knihu věnovala jako vyjádření díků.

„Pozoruhodné dílo," prohlásil vřele Jonas. „A v angličtině!"

„Je to určené léčitelům, kteří nejsou kněží a neumějí moc latinsky.“

„Taková kniha se nenajde v *žádném* jazyce.“

„Copak je tak neobyčejná?“

„To uspořádání!“ rozplýval se nadšením Jonas. „Kapitoly nejsou rozdělené podle tělesných šťáv nebo druhů nemocí, ale vztahují se k pacientovým potížím. A když si pacient stěžuje na bolesti břicha, krvácení, horečku, průjem nebo kýchání, pouze vyhledáš příslušnou stránku!“

Philemon netrpělivě prohodil: „Určitě dostatečné pro lékárníky a jejich *zákazníky*.“

Jonas zřejmě nevnímal posměšný tón. „Předpokládám, otče převore, že autorem této neocenitelné knihy jsi ty.“

„To rozhodně ne!“

„Kdo tedy…?“

„Já ji napsala,“ ozvala se Caris.

„Žena!“ Jonas žasl. „Ale kde jsi získala všechny ty informace? Nic z toho se v jiných textech neobjevuje.“

„Staré texty mi nikdy nebyly moc užitečné, Jonasi. Přípravu léků mě nejprve učila jedna kingsbridgeská vědma, jmenovala se Mattie. Bohužel odtud odešla, protože se obávala pronásledování jako čarodějnice. Potom jsem se učila od matky Cecilie, která tu byla převorkou přede mnou. Ovšem shromažďování předpisů a léčebných postupů není obtížné. Kdekdo jich zná stovku. Obtížné je určit ve všem tom braku těch pár účinných. Vedla jsem si celá léta deník a zapisovala jsem do něho každou léčbu, kterou jsem vyzkoušela. Do knihy jsem zařadila jenom ty postupy, které jsem na vlastní oči opakovaně viděla, že zabírají.“

„Nemůžu uvěřit, že mluvím s tebou osobně.“

„Dostaneš opis mojí knihy. Lichotí mi, že kvůli ní někdo urazí takovou dálku!“ Otevřela skříň. „Tohle jsem zamýšlela pro naše převorství svatého Jana V lesích, ale oni si můžou počkat na jiný opis.“

Jonas knihu přijal jako svátost. „Jsem ti hluboce vděčný.“ Vytáhl váček z jemné kůže a podal ho Caris. „A na znamení mojí vděčnosti přijmi skromný dárek od naší rodiny pro kingsbridgeské jeptišky.“

Caris váček otevřela a vytáhla drobný předmět zabalený ve vlně. Když ho vybalila, objevil se zlatý krucifix zdobený drahokamy.

Philemonovy oči sršely chtivostí.

Caris se polekala. „To je ale drahocenný dar!“ zvolala. Vzpamatovala se a dodala: „Mimořádně velkorysé od tvojí rodiny, Jonasi.“

Učinil odmítavé gesto. „Díky Bohu se nám daří.“

Philemon závistivě poznamenal: „Tohle – za knihu babských zázračných léků!“

Jonas odpověděl: „Ach, otče převore, ty samozřejmě stojíš nad takovými věcmi. My neaspirujeme na tvoje duchovní výšiny. My se nepokoušíme porozumět tělesným šťávám. Tak jako dítě, které si cucá pořezaný prst, protože mu to uleví od bolesti, i my provádíme určité léčby jen proto, že zabírají. A to, proč a jak se tyto věci dějí, ponecháváme větším mozkům, než jsou naše. Boží dílo je příliš záhadné, než aby ho pochopili takoví, jako jsme my.“

Caris si pomyslela, že Jonas mluví se špatně zakrývanou ironií. Viděla, jak Oonagh potlačila úsměv. I Sime si povšiml spodního posměšného tónu a v očích mu zaplál hněv. Jenže Philemon si nevšiml ničeho a zdálo se, že ho lichocení uchlácholilo. V tváři se mu mihl mazaný výraz a Caris vytušila, že Philemon přemýšlí, jak by si mohl připsat část zásluh za knihu – a dostat také nějaké krucifixy zdobené drahokamy.

Trh s vlnou začal jako vždy o svatodušní neděli. Pro špitál to býval tradičně rušný den a letošní rok nebyl výjimkou. Starší lidé se po dlouhé cestě na trh obyčejně roznemohli, nemluvňata i větší děti dostávaly z nezvyklé stravy a vody průjem a muži i ženy popíjeli v krčmách nad míru a ve rvačkách se navzájem zraňovali.

Caris mohla poprvé rozdělit pacienty do dvou kategorií. Rychle klesající počet obětí moru a další lidé s nakažlivými nemocemi, jako je bolení břicha a neštovice, šli do nové budovy, které hned po ránu požehnal biskup. Oběti nehod a rvaček ošetřovali ve starém špitálu, kde jim nehrozilo nakažení. Ty tam byly doby, kdy někdo přišel do převorství s vykloubeným palcem u nohy a zemřel na zápal plic.

Krize se dostavila o svatodušním pondělí.

Caris byla brzy odpoledne na trhu, kam si vyšla na procházku po obědě. Ve srovnání s minulostí, kdy nejen na trávníku před katedrálou, ale všemi hlavními ulicemi proudily stovky návštěvníků a tisíce obyvatel města, zde nyní vládl klid. Přesto byl letošní trh lepší, než se očekávalo po jeho loňském zrušení. Caris usoudila, že si lidé povšimli, jak nápor moru zřejmě slábne. Ti, kdo přežili, se určitě domnívají, že se jim nemůže nic stát – a o některých to také platí, třebaže o jiných nikoli, neboť mor zabíjí lidi i nadále.

Na trhu se nejvíc mluvilo o suknu Madge Tkalcové. Nové tkalcovské stavy navržené Merthinem nejenže byly rychlejší, ale také usnadňovaly tvorbu složitých vzorů ve vazbě tkaniny. Madge už vyprodala polovinu zásob.

Když rvačka vypukla, Caris si právě povídala s Madge. Stejně jako mnohokrát předtím, Madge ji i nyní přiváděla do rozpaků slovy, že nebýt Caris byla by pořád jen tkadlenou bez prostředků. Caris se chystala její díky odmítnout jako obvykle, když uslyšely křik.

Caris okamžitě poznala hluboké hlasy rozvášněných mladíků. Nesly se sem od sudu piva stojícího asi o třicet yardů dál. Povyk stále sílil a vykřikla i jakási mladá žena. Caris se rozběhla, aby potyčku zarazila, dřív než se vymkne kontrole.

Dorazila však už pozdě.

Rvačka už byla v plném proudu. Čtyři mladí ztřeštěnci z města se úporně rvali se skupinou venkovanů, které bylo možné poznat podle jejich venkovského oblečení a kteří podle všeho pocházeli z jedné vesnice. Hezká dívka, bezpochyby ta, jež vykřikla, se usilovně pokoušela oddělit od sebe dva muže, kteří do sebe nemilosrdně bušili. Jeden z městských mladíků vytáhl nůž a vesničané se oháněli těžkými dřevěnými lopatami. Když dorazila Caris, připojovali se už na obou stranách do bitky další lidé.

Caris se obrátila na Madge, která ji následovala. „Pošli co nejrychleji někoho pro Munga Konstábla. Nejspíš ho najdou ve sklepení cechovního domu.“ Madge odběhla.

Rvačka začínala být čím dál ošklivější. Nože už vytáhlo několik chlapců z města. Na zemi ležel venkovský mládenec s krvácející paží a další se bil dál, navzdory řezné ráně v obličeji. Caris viděla, jak dva další mladíci z města začali kopat do ležícího venkovana.

Na okamžik zaváhala, pak vykročila. Nejbližšího rváče popadla za košili. „Willie Bakersone, okamžitě toho nech!“ zvolala co nejautoritativněji.

Málem to zabralo.

Willie od protivníka polekaně odskočil a provinile pohlédl na Caris. Otevřela ústa, chtěla ještě něco říct, ale v tu chvíli ji zasáhl mohutný úder do hlavy, který měl určitě patřit Williemu.

Strašně to bolelo. Rozmazalo se jí vidění, ztratila rovnováhu a svalila se na zem. Omráčeně zůstala ležet a snažila se vzpamatovat, zatímco svět kolem ní se pomalu pohupoval. Potom ji někdo popadl v podpaží a odtáhl pryč.

„Nejsi poraněná, matko Caris?“ Hlas jí byl povědomý, i když ho neodkázala zařadit.

Nakonec se sebrala a s pomocí svého zachránce, ve kterém poznala svalnatého obchodníka s obilím Megga Robbinse, se nemotorně postavila. „Jsem jen trochu omráčená,“ odpověděla Caris. „Musíme ty kluky zarazit, aby se nepozabíjeli.“

„Už jde konstábl se svými muži. Necháme to na nich.“

Mungo a šest či sedm jeho mužů třímajících hole se vrhlo mezi rváče a mlátilo je hlava nehlava. Napáchali sice tolik zranění jako původní účastníci potyčky, avšak jejich přítomnost vnesla na bojiště zmatek. Chlapci vypadali udiveně a někteří utekli. Za neuvěřitelně krátkou chvíli bylo po boji.

Caris požádala: „Meggu, běž do kláštera, vyhledej sestru Oonagh a řekni jí, ať přijde s obvazy.“

Megg odběhl.

Zranění, kteří mohli chodit, se rychle ztratili. Caris začala prohlížet ty, kdo zůstali. Venkovský mladík s bodnou ránou do břicha se snažil zatlačit střeva. Caris mu moc nadějí nedávala. Ten s poraněnou paží bude žít, pokud se jí podaří zastavit krvácení. Vzala chlapcův opasek, obtočila mu ho kolem nadloktí a utahovala ho tak dlouho, dokud se prýštící proud krve neztenčil na pramínek. „Nech si to stažené,“ vyzvala ho a přešla k mladíkovi z města, který měl zřejmě zlomenou ruku. Hlava ji stále bolela, ale Caris si toho nevšímala.

Objevila se Oonagh s několika dalšími jeptiškami. Chvíli nato dorazil Matthew Lazebník se svou brašnou. Společně začali dávat

zraněné dohromady. Dobrovolníci posbírali podle Carisiných pokynů nejhorší oběti a odnášeli je do kláštera. „Odneste je do starého špitálu, ne do nového," kladla jim na srdce.

Do této chvíle klečela a nyní se postavila. Zatočila se jí hlava. Zachytila se Oonagh, aby nespadla. „Co je s tebou?" podivila se Oonagh.

„To nic není. Půjdeme raději do špitálu."

Prokličkovaly mezi stánky ke starému špitálu. Když vešly dovnitř, okamžitě zjistily, že zde žádný ze zraněných není. Caris se rozčílila. „Ti hlupáci je odnesli na špatné místo!" zvolala nazlobeně. Chvíli bude trvat, než se lidé naučí uvědomovat si, jak je ten rozdíl důležitý, pomyslela si nakonec.

Odebraly se s Oonagh do nové budovy. Do křížové chodby se vstupovalo širokým klenutým vchodem. Když vcházely, srazily se s odcházejícími dobrovolníky. „Odnesli jste je na nesprávné místo!" obořila se na ně Caris.

Jeden namítl: „Jenže, matko Caris –"

„Nic nevykládej, není čas," zarazila ho netrpělivě. „Jen je přeneste do starého špitálu."

Vkročila do křížové chodby a viděla, že chlapce s pobodanou paží odnášejí do místnosti, ve které, jak věděla, leží pět osob nakažených morem. Rozběhla se přes nádvoří. „Zastavte!" vykřikla zuřivě. „Co to proboha děláte?"

Jakýsi mužský hlas jí odpověděl: „Vykonávají moje pokyny."

Caris se zarazila a rozhlédla se kolem. Byl to bratr Sime. „Nebuď blázen," obořila se na něj. „Má bodnou ránu – chceš, aby zemřel na mor?"

Jeho kulatý obličej zrůžověl. „Nehodlám předkládat svá rozhodnutí k tvému souhlasu, matko Caris."

To bylo hloupé a ona to nechala bez povšimnutí. „Nikdo z těch poraněných chlapců nesmí přijít do styku s oběťmi moru, nebo ho dostanou!"

„Myslím, že jsi přetažená. Navrhuji, aby sis šla lehnout."

„Lehnout?" Byla rozhořčená. „Právě jsem tyhle lidi narychlo ošetřila, teď se na ně musím podívat pořádně. Ale ne tady!"

„Děkuji ti za první pomoc, matko. Teď mě laskavě nech pacienty důkladně vyšetřit.“

„Ty troubo, vždyť je zabiješ!“

„Opusť prosím špitál, dokud se neuklidníš.“

„Ty mě odtud nemůžeš vyhazovat, hlupáku! Tenhle špitál jsem postavila já a za peníze jeptišek. Tady to řídím já.“

„Skutečně?“ podivil se chladně.

Caris si uvědomila, že zatímco ona tento okamžik nepředvídala, on téměř určitě ano. Byl zarudlý, ale ovládal se. Byl to muž s plánem. Odmlčela se a rychle přemýšlela. Když se rozhlédla, viděla, že všichni dobrovolníci přihlížejí a vyčkávají, jak to dopadne.

„Musíme ty chlapce ošetřit,“ rozhodla. „Zatímco se tady hádáme, můžou vykrvácet. Uděláme protentokrát kompromis.“ Zvýšila hlas. „Položte prosím každého na zem přesně tam, kde se nachází.“ Počasí bylo teplé a nebylo nutné nosit pacienty dovnitř. „Nejdřív je ošetříme a potom rozhodneme, kam s nimi.“

Dobrovolníci a jeptišky Caris znali a vážili si jí, zatímco Sime byl pro ně nový. Ochotně ji uposlechli.

Sime viděl, že je poražen, a v tváři se mu objevil výraz naprosté zuřivosti. „Za těchto okolností se nemůžu pacientům věnovat,“ prohlásil a odkráčel.

Caris to vyvedlo z míry. Snažila se kompromisem ochránit jeho hrdost a nenapadlo ji, že by mohl v záchvatu uraženosti od pacientů odejít.

Rychle ho pustila z hlavy a opět se věnovala zraněným.

Příštích několik hodin strávila omýváním a sešíváním ran, přikládáním bylinných obkladů a podáváním utišujících nápojů. Po jejím boku pracoval Matthew Lazebník, napravoval zlámané kosti a zpevňoval vymknuté klouby. Matthewovi nyní už bylo přes padesát, avšak pomáhal mu jeho stejně zručný syn Luke.

Když končili, schylovalo se již k chladnému večeru. Posadili se na zídku křížové chodby, aby si odpočinuli. Sestra Joan jim přinesla korbele studeného moštu. Caris pořád ještě bolela hlava. Dokázala to nebrat na vědomí, když pracovala, ale teď ji to obtěžovalo. Rozhodla se, že půjde brzo spát.

Když popíjeli mošt, objevil se mladý Joshie. „Vážený pan biskup tě žádá, abys ho navštívila v převorově paláci, jakmile se ti to bude hodit, matko převorko.“

Podrážděně zavrčela. Sime si bezpochyby stěžoval. Tohle bylo to poslední, co potřebovala. „Pověz mu, že přijdu hned,“ odpověděla. Tišším hlasem dodala: „Ať to mám z krku.“ Dopila mošt a odešla.

Vyčerpaně se vydala přes trávník. Stánkaři již balili své věci na noc, přikrývali zboží a zamykali truhly. Prošla přes hřbitov a vstoupila do paláce.

Biskup Henri seděl v čele stolu. Byl tu s ním i kanovník Claude a arcijáhen Lloyd. Přítomen byl také Philemon a Sime. Godwynův kocour Arcibiskup seděl Henrimu na klíně a tvářil se samolibě. Biskup ji vyzval: „Posaď se, prosím.“

Sedla si vedle Claudea. Ten vlídně prohodil: „Vypadáš unaveně, matko Caris.“

„Celé odpoledne jsem dávala do pořádku hloupé kluky, co se porvali. A taky jsem schytala ránu do hlavy.“

„O té rvačce jsme slyšeli.“

Henri dodal: „A také o hádce v novém špitálu.“

„Předpokládám, že proto jsem tady.“

„Ano.“

„Smyslem nového špitálu je oddělit pacienty s nakažlivými chorobami –“

„Vím, kvůli čemu je ten spor,“ přerušil ji Henri. Obrátil se k ostatním. „Caris přikázala, aby zraněné z té rvačky odnesli do staré-ho špitálu. Sime její příkazy zrušil. Před všemi se nepatřičně pohádali.“

Sime řekl: „Omlouvám se za to, vážený pane biskupe.“

Henri si ho nevšímal. „Než budeme pokračovat, chci něco vyjasnit.“ Pohlédl ze Simea na Caris a zase zpátky. „Jsem váš biskup a ex officio opat kingsbridgeského převorství. Mám právo a moc vám všem přikazovat a vaší povinností je mě poslouchat. Souhlasíš s tím, bratře Sime?“

Sime sklonil hlavu. „Souhlasím.“

Henri se obrátil na Caris. „A ty, matko převorko?“

O tomhle samozřejmě není sporu. Henri má naprostou pravdu. „Ano," přisvědčila. Byla si jistá, že Henri není tak hloupý, aby zraněné výtržníky přinutil nakazit se morem.

Henri pokračoval: „Dovolte mi, abych shrnul fakta. Nový špitál byl postaven za peníze jeptišek a podle přesných pokynů matky Caris. Zamýšlela vytvořit místo pro oběti moru a další nemocné, jejichž choroby se podle ní můžou šířit z nemocných na zdravé. Je přesvědčená, že je krajně důležité oddělit oba druhy pacientů. Cítí, že má právo za všech okolností trvat na tom, aby se postupovalo podle jejího plánu. Je to tak, matko?"

„Ano."

„Bratr Sime tu nebyl, když Caris špitál plánovala, nebylo se tedy možné s ním poradit. Strávil však tři roky studiem medicíny na univerzitě a získal vysokoškolský titul. Sime poukazuje na to, že Caris nemá žádný výcvik a kromě toho, co pochytila z praktických zkušeností, nerozumí příliš povaze chorob. On je kvalifikovaný lékař a navíc to je jediný lékař v převorství, dokonce v celé Kingsbridgi."

„Přesně tak," přitakal Sime.

„Jak můžeš říct, že nemám žádný výcvik?" vybuchla Caris. „Po všech těch letech, co se starám o pacienty –"

„Buď zticha, prosím," řekl Henri. Ačkoli téměř nezvýšil hlas, cosi v jeho klidném tónu přimělo Caris, aby zmlkla. „Právě jsem se chystal zmínit tvou dosavadní práci. Je nedocenitelná. Jsi známa široko daleko pro oddanost, s jakou se věnuješ nemocným v době moru, který tu s námi stále setrvává. Tvoje zkušenosti a praktické znalosti jsou nesmírně cenné."

„Děkuju ti, biskupe."

„Na druhou stranu Sime je kněz, absolvent univerzity… a muž. Vědomosti, které přináší, jsou životně důležité pro správné vedení klášterního špitálu. Nechceme Simea ztratit."

Caris poznamenala: „Někteří mistři na univerzitě s mými metodami souhlasí – zeptej se bratra Austina."

Philemon upozornil: „Bratr Austin byl ale poslán do Svatého Jana V lesích."

„A teď všichni víme proč," dodala Caris.

Biskup řekl: „Rozhodnutí musím učinit já, nikoli Austin nebo mistři na univerzitě.“

Caris si uvědomila, že na tento boj kdo z koho není připravena. Byla vyčerpaná, bolela ji hlava a skoro nedokázala jasně uvažovat. Ocitla se uprostřed mocenského boje a nemá žádnou strategii. Kdyby byla dostatečně ostražitá, vůbec by se sem na biskupovu výzvu nedostavila. Měla by jít spát a nechat odeznít bolesti hlavy. Ráno se probudí svěží a s Henrim se setká, až si promyslí bojový plán.

Není na to už pozdě?

Řekla: „Biskupe, necítím se dnes večer na tento rozhovor v dobrém stavu. Možná bychom ho mohli odložit na zítra, až mi bude líp.“

„Není třeba,“ odpověděl Henri. „Slyšel jsem Simeovu stížnost a tvoje názory znám. Kromě toho za svítání odjíždím.“

Caris si uvědomila, že byl již předem rozhodnutý. Nic z toho, co řekla, na tom nemohlo nic změnit. Avšak jak se rozhodl? Na kterou stranu se přikloní? Skutečně neměla tušení. A byla příliš unavená, než aby dělala něco víc, pouze seděla a čekala na svůj ortel.

„Lidé jsou slabí,“ pokračoval Henri. „My vidíme, jak říká apoštol Pavel, jako skrz sklo, nejasně. Mýlíme se, bloudíme, špatně uvažujeme. Potřebujeme pomoc. Proto nám Bůh dal Svou církev, papeže a kněží – aby nás vedli, protože naše vlastní schopnosti jsou nespolehlivé a nedostatečné. Jestliže se budeme držet svého vlastního myšlení, neuspějeme. Musíme se radit s autoritami.“

Caris z toho vyvodila, že se Henri přiklání k Simeovi. Jak může být tak hloupý?

Byl tak hloupý. „Bratr Sime studoval starobylé texty lékařské literatury pod dohledem mistrů na univerzitě. Jeho učební program církev schvaluje. Musíme přijmout její autoritu, a tudíž i autoritu jeho. Jeho úsudek nelze podřizovat úsudku nevzdělané osoby, bez ohledu na to, jak statečná a obdivuhodná tato osoba je. Jeho rozhodnutí musejí mít navrch.“

Caris se cítila natolik vyčerpaná a nemohoucí, že byla téměř ráda, že rozhovor skončil. Sime zvítězil, ona prohrála. Chtěla jenom spát. Zvedla se.

Henri řekl: „Je mi líto, že jsem tě zklamal, matko Caris…“

Jeho hlas zněl do ztracena za jejími vzdalujícími se kroky.

Zaslechla, jak Philemon prská: „Nestoudné chování!“

Henri tiše pronesl: „Nechte ji odejít.“

Došla ke dveřím a aniž se otočila, vyšla ven.

Teprve když pomalu přecházela přes hřbitov, uvědomila si plný význam toho, co se právě stalo. Špitál řídí Sime. Ona bude muset plnit jeho příkazy. Žádné oddělování různých druhů pacientů nebude. Nebudou žádné roušky, žádné mytí rukou v octu. Slabí lidé budou ještě víc oslabováni pouštěním žilou, hladovějící budou díky projímadlům ještě vychrtlejší, na rány se budou přikládat obklady ze zvířecích výkalů, aby se tvořil hnis. Nikdo se nebude starat o čistotu nebo čerstvý vzduch. Po celou cestu křížovou chodbou, po schodech nahoru a přes dormitář do svého pokoje s nikým nepromluvila. Lehla si obličejem do polštáře a v hlavě jí bušilo.

Ztratila Merthina, ztratila špitál, ztratila všechno.

Věděla, že zranění hlavy mohou být smrtelná. Třeba teď usne a už se neprobudí.

Možná by to bylo nejlepší.

79

Merthinův ovocný sad byl založen na jaře roku 1349. Rok nato se většina stromů ujala a tu a tam vyrazily první statečné lístečky. Dva či tři stromy zápasily o přežití a pouze jeden stromek nepochybně nepřežil. Merthin neočekával, že by některý z nich už nesl ovoce, avšak v červenci se k jeho překvapení objevilo na jednom předčasně vyspělém stromku asi tucet drobných tmavozelených hruštiček, dosud malých a tvrdých jako kamínky, avšak slibujících, že do podzimu dozrají.

Jednoho nedělního odpoledne je ukázal Lolle, ta však odmítala uvěřit, že by mohly dorůst do onoho nakyslého, šťavnatého ovoce, které má tolik ráda. Myslela si – nebo předstírala, že si myslí –, že si ji otec zase dobírá, jak to dělával. Když se jí zeptal, odkud si myslí, že se zralé hrušky berou, pohlédla na něj káravě a odpověděla: „Z trhu přece, ty hloupej!“

I ona jednoho dne dozraje, pomyslel si, ačkoli bylo těžké představit si to kostnaté tělíčko zaoblené do měkkých ženských tvarů.

Rád by věděl, jestli ho obdaří vnoučaty. Teď je jí pět, takže ten den by mohl nastat už za takových deset let.

Myšlenkami dlel u zralosti, když spatřil, jak zahradou přichází Philippa. Udeřilo ho do očí, jak má zaoblené a plné poprsí. Za dne ho obvykle nenavštěvovala a Merthin se podivil, co ji sem přivádí. Pro případ, že by je někdo pozoroval, pozdravil ji pouze letmým polibkem na tvář, tak jak to může učinit švagr, aniž vyvolá nějaké postranní poznámky.

Tvářila se ustaraně a Merthin si uvědomil, že je už několik dní zdrženlivější a zamyšlenější než obvykle. Posadila se vedle něj na trávu a on se zeptal: „Nemáš nějaké starosti?“

„Nikdy jsem neuměla sdělovat novinky opatrně,“ odpověděla. „Jsem těhotná.“

„Dobrý bože!“ Byl příliš otřesený, než aby dokázal reagovat zdrženlivě. „Jsem překvapený, protože jsi mi říkala…“

„Já vím. Byla jsem si jistá, že jsem už moc stará. Už pár let mám nepravidelnou menstruaci a pak úplně přestala – to jsem si myslela. Ráno ale zvracím a mám citlivé bradavky.“

„Všiml jsem si tvých prsou, když jsi vešla do zahrady. Ale víš to jistě?“

„Už jsem byla těhotná šestkrát – tři děti a tři potraty – a ten pocit znám. Opravdu o tom není pochyb.“

Usmál se. „Hm, budeme mít děťátko.“

Neopětovala jeho úsměv. „Netvař se tak potěšeně. Nepromýšlel jsi důsledky. Jsem manželka hraběte ze Shiringu. Nespala jsem s ním od října, nežiju s ním od února, a přesto jsem v červenci dva nebo nanejvýš tři měsíce těhotná. Jemu i všem ostatním lidem bude jasné, že to dítě není jeho a že se hraběnka ze Shiringu dopustila cizoložství.“

„Ale přece by tě…“

„Nezabil? Zabil Tilly, ne?“

„Ach, můj bože. Ano, zabil. Jenže…“

„A kdyby zabil mě, mohl by zabít i mé maličké.“

Merthin chtěl namítnout, že to není možné, že Ralph by takovou věc neudělal – věděl však, že tomu tak není.

„Musím se rozhodnout jak dál,“ řekla Philippa.

„Myslím, že by ses neměla pokoušet ukončit těhotenství nějakými jedy – je to moc nebezpečné.“

„To neudělám.“

„Takže budeš mít děťátko.“

„Ano. Ale co pak?“

„Co zůstat u jeptišek a dítě utajit? Teď je tam plno dětí, které osiřely v důsledku moru.“

„Jenže matčinu lásku neutajíš. Každý pozná, že tomu dítěti věnuju obzvláštní péči. A pak se to Ralph dozví.“

„Máš pravdu.“

„Mohla bych odejit – zmizet. Do Londýna, Yorku, Paříže, Avignonu. Neprozradit nikomu, kam mám namířeno, aby za mnou Ralph nikdy nemohl přijít.“

„A já bych mohl jít s tebou.“

„Ovšem potom bys nedostavěl svou věž.“

„A tobě by scházela Odila.“

Philippina dcera byla už šest měsíců provdaná za hraběte Davida. Merthin si dokázal představit, jak těžko by ji Philippa opouštěla. A pravda je taková, že opustit věž by pro něj představovalo hrozné utrpení. Po celý svůj dospělý život chce postavit nejvyšší stavbu v Anglii. Teď, když konečně začal, by mu zlomilo srdce, kdyby se měl toho projektu vzdát.

Přemýšlel o věži a přišla mu na mysl Caris. Podvědomě tušil, že tahle zpráva by ji zničila. Už týdny ji nespatřil: poté co utržila ránu do hlavy na trhu s vlnou, ležela v posteli a teď, i když se už úplně zotavila, skoro z převorství nevychází. Uhodl, že ztratila schopnost bojovat, neboť v nemocnici měl teď hlavní slovo bratr Sime. Philippino těhotenství by pro Caris znamenalo další otřes, další ránu.

Philippa dodala: „A Odila je taky těhotná.“

„Tak brzy! To je dobrá zpráva. Ale taky další důvod, proč nemůžeš odjet do exilu a už nikdy neuvidět ji ani svoje vnouče.“

„Nemůžu utéct a nemůžu se schovat. Ale jestli nic nepodniknu, Ralph mě zabije.“

„Nějaký způsob, jak se z toho dostat, existovat musí,“ ubezpečoval ji Merthin.

„Napadá mě jen jedno řešení.“

Pohlédl na ni. Uvědomil si, že už si to promyslela. Nesvěřila se mu s tím problémem, dokud nenašla řešení. Ale dala si záležet, aby mu ukázala, že všechna zřejmá řešení jsou scestná. Znamená to, že plán, pro který se rozhodla, se Merthinovi nebude zamlouvat.

„Pověz mi ho," vyzval ji.

„Musíme přimět Ralpha, aby si myslel, že to dítě je jeho."

„Jenže pak bys musela…"

„Ano."

„Ach tak."

Představa, že Philippa spí s Ralphem, se Merthinovi ošklivila. Nebyla to ani tak žárlivost, ačkoli i ta tu hrála roli. Nejvíc ho však tížilo pomyšlení, jak strašně se při tom bude cítit ona. Chová vůči Ralphovi fyzický i citový odpor. Merthin ten odpor chápal, třebaže ho nesdílel. On žil společně s Ralphovou brutálností celý život a ten surovec se zvířecími pudy je jeho bratr. A tato skutečnost nějak přetrvávala, ať dělal Ralph cokoli. Přesto se mu dělalo špatně při pomyšlení, že se Philippa bude muset přinutit vyspat se s mužem, kterého nenávidí nejvíc na světě.

„Kéž bych dokázal vymyslet něco lepšího," povzdechl si.

„Nebo já."

Zkoumavě na ni pohlédl. „Ty ses už rozhodla."

„Ano."

„Je mi to moc líto."

„I mně."

„Ale bude to vůbec možné provést? Dokážeš ho… svést?"

„Nevím," odpověděla. „Prostě se o to musím pokusit."

Katedrála byla symetrická. Stavitelská dílna se nacházela na západním konci nízké severní věže, která hleděla k severnímu krytému vchodu. V odpovídající jihozápadní věži byla místnost podobné velikosti a tvaru a z té byl výhled na ambity. Skladovaly se zde potřeby nevelké ceny užívané pouze zřídka. Byly tu kostýmy a symbolické předměty používané při liturgických dramatech spolu s hromadou věcí ne zcela neužitečných: dřevěné svícny, zrezivělé řetězy, prasklé džbány a kniha, jejíž pergamenové stránky věkem zpuchřely, takže slova s takovou pečlivostí zachycená perem už nebyla čitelná.

Merthin sem zašel, aby si ověřil, jak rovná je stěna, a to tak, že z okna spustil olověné závaží na dlouhém provazu. A přitom něco objevil.

Ve stěně byly praskliny. Praskliny nejsou nutně projevem chatrnosti: jejich příčinu musí vyčíst zkušené oko. Všechny stavby se pohybují a praskliny by prostě mohly ukazovat, jak se stavba přizpůsobuje změně. Merthin usoudil, že většina prasklin ve zdi tohoto skladiště je neškodných. Byla tu však jedna, která ho svým tvarem mátla. Vypadala neobvykle. Pozornější pohled mu napověděl, že kdosi využil přirozenou trhlinu k tomu, aby uvolnil malý kámen. Merthin kámen vytáhl.

Okamžitě poznal, že našel něčí tajnou skrýš. V prostoru za kamenem si něco schovával zloděj. Merthin vytahoval předměty jeden po druhém. Byla zde dámská brož s velkým zeleným kamenem, stříbrná spona, hedvábný šál a svitek s vepsaným žalmem. Úplně vzadu objevil cosi, co mu poskytlo vodítko k určení zlodějovy totožnosti. Byla to jediná věc z toho otvoru, která neměla žádnou peněžní hodnotu. Na kousíčku vyleštěného dřeva s vyrytými písmeny stálo: „M: Phmn: AMAT.“

M byla pouhá iniciála. *Amat* znamená latinsky „miluje“. A Phmn byl určitě Philemon.

Kdosi, jehož jméno začínalo písmenem M, chlapec či děvče, kdysi Philemona miloval a tohle mu věnoval; a on si to tu ukryl společně s ukradenými věcmi.

O Philemonovi se už od jeho dětství proslýchalo, že má nenechavé prsty. Věci kolem něj se ztrácely. Zřejmě si je schovával tady. Merthin si v duchu představoval, jak sem nahoru přichází sám, snad v noci, vytahuje kámen a pase se očima na své kořisti. Není pochyb o tom, že to je jakási nemoc.

O Philemonovi se nikdy nešířily zvěsti, že by měl milence či milenku. Zdá se, že stejně jako jeho učitel a rádce Godwyn, i on patří k té hrstce mužů, jejichž potřeba tělesné lásky je slabá. Někdo se však do něj kdysi zamiloval a on tu vzpomínku s láskou opatruje.

Merthin uložil vše opět na místo přesně tak, jak to našel – na takové věci měl dobrou paměť. Pak vsunul na místo i volný kámen, v zamyšlení opustil místnost a sešel po točitém schodišti dolů.

Ralpha překvapilo, když Philippa přišla domů.

Byl neobvykle pěkný den vlhkého léta a on by si byl rád vyrazil na lov, ale ke své zlosti nemohl. Žně byly na spadnutí a většina z dvaceti či třiceti správců a šafářů v hrabství s ním naléhavě potřebovala mluvit. Všichni měli týž problém: obilí dozrávající na polích a nedostatek mužů a žen, kteří by ho sklidili.

Nemohl jim nijak pomoct. Využil už každé příležitosti, aby soudně stíhal pracovníky, kteří se vzepřeli nařízení, opustili své vesnice a hledali, kde jim zaplatí vyšší mzdu. Jenže ti, které se podařilo dopadnout, jen zaplatili pokutu ze svého výdělku a pak znovu utekli. Takže jeho šafáři si museli nějak vystačit. Chtěli mu nicméně objasnit své potíže a jemu nezbývalo než je vyslechnout a udělit souhlas s jejich nouzovými plány.

Předpokoj byl plný lidí: šafářů, rytířů a zbrojnošů, bylo tu i několik kněží a asi desítka okounějících služebných. Když všichni ztichli, Ralph náhle zvenčí zaslechl havrany, jejichž drsné hlasy zněly jako varování. Vzhlédl a ve dveřích spatřil Philippu.

Nejdřív promluvila na služebnictvo: „Martho! Ten stůl je ještě špinavý od oběda. Skoč pro horkou vodu a vydrhni ho, ihned! Dickie – právě jsem viděla, že oblíbený kůň hraběte je pokrytý něčím, co vypadá jako včerejší bláto, a ty si tu ořezáváš klacek. Hybaj do stájí, kam patříš, a vyhřebelcuj toho koně. A ty, chlapče, vynes to štěně ven, právě se vyčuralo na podlahu. Jediný pes, který smí do velké síně, je pánův mastif, to přece víš.“ Služebnictvo bylo vyburcováno k činnosti, i ti, na které nemluvila, si náhle našli práci.

Ralphovi nevadilo, že Philippa domácímu služebnictvu rozkazuje. Zlenivěli bez paní, která by je sekýrovala.

Došla k němu a hluboce se uklonila, což bylo po její dlouhé nepřítomnosti zcela případné. Polibek mu nenabídla.

Prohodil nezávazně: „Tohle je… neočekávaný.“

Philippa pronesla podrážděně: „Bývala bych tu cestu nemusela podniknout vůbec.“

Ralph v duchu zasténal. „Co tě sem přivádí?“ zeptal se. Ať je to cokoli, nastanou potíže, to cítil jistě.

„Moje panství v Ingsby.“

Philippa měla pár vlastních pozemských statků, několik vesnic v Gloucestershiru, které odváděly poplatky jí, spíše než hraběti. Od doby, co odešla žít do kláštera k jeptiškám, docházeli za ní šafáři z těchto vesnic do kingsbridgeského převorství, to Ralph věděl, a platili jí přímo. Ale Ingsby byla nepříjemná výjimka. Panství platilo jemu a on jí pak hotovost předával – to ovšem zapomínal dělat od chvíle, kdy od něj odešla. „Sakra," ulevil si. „Nějak mi to vypadlo z hlavy."

„To je v pořádku," přikývla. „Musíš nosit v hlavě moc věcí."

To znělo překvapivě smířlivě.

Odebrala se nahoru do svého pokoje a Ralph se vrátil k práci. Půl roku odloučení ji trochu vylepšilo, přemítal, zatímco další šafář vypočítával pole, na nichž dozrává obilí, a naříkal nad nedostatkem ženců. Přesto doufal, že Philippa nehodlá zůstat dlouho. Ležet v noci vedle ní je jako spát s mrtvou krávou.

Znovu se objevila u večeře. Posadila se vedle Ralpha a během jídla pohovořila zdvořile s několika rytíři, kteří tu byli na návštěvě. Chovala se klidně a upjatě jako vždy – neprojevovala žádnou náklonnost, ani nežertovala – nezaznamenal však žádný náznak oné nesmiřitelné, ledové nenávisti, kterou dávala po jejich svatbě najevo. Byla pryč, nebo aspoň hluboko skrytá. Když dojedli, znovu se vzdálila a nechala ho, aby popíjel s rytíři.

Zvažoval možnost, že Philippa má v úmyslu vrátit se sem natrvalo, ale nakonec tu myšlenku zavrhl. Nebude ho nikdy milovat, ba ani mít ráda. To jen dlouhá nepřítomnost otupila ostří její zášti. Onen zásadní pocit ji zřejmě nikdy neopustí.

Když vycházel nahoru, domníval se, že Philippa bude spát, avšak ona k jeho překvapení seděla za psacím stolem oblečená ve lněné noční košili barvy slonoviny a jediná svíce vrhala měkké světlo na její hrdé rysy a husté tmavé vlasy. Před sebou měla dlouhý dopis psaný dívčí rukou, o němž se domýšlel, že ho psala Odila, nyní hraběnka z Monmouthu. Philippa jí na něj odpovídala. Podobně jako většina šlechticů i ona diktovala obchodní dopisy písaři, avšak soukromé psala sama.

Vešel do svého pokoje, pak vyšel a svlékl si svrchní oděv. Bylo léto a on obvykle spával ve spodním prádle.

Philippa dokončila dopis, vstala – a převrhla lahvičku s inkoustem na stole. Uskočila, ale už bylo pozdě. Obsah lahvičky se nějak vylil na ni a na bílé noční košili se objevila ohyzdná černá skvrna. Zaklela. Mírně ho to pobavilo: dbala na sebe tak úzkostlivě, že bylo k smíchu vidět ji pocákanou od inkoustu.

Chvíli váhala a pak si stáhla noční košili přes hlavu.

Notně ho to překvapilo. Obvykle si šaty tak rychle nesvlékala. Uvědomil si, že je kvůli tomu inkoustu vyvedená z míry. Civěl na její nahé tělo. Trošku u jeptišek přibrala: prsa se zdála být větší a kulatější než dříve, na břišku se objevila lehká, ale znatelná vypouklina a boky se přitažlivě zaoblily. Překvapilo ho, že cítí vzrušení.

Předklonila se, aby zmuchlanou košilí otřela inkoust z podlahy. Jak drhla dlaždice, ňadra se jí pohupovala. Pak se obrátila a jemu se dostalo plného pohledu na její požehnané pozadí. Kdyby ji neznal lépe, pojal by podezření, že se ho pokouší rozvášnit. Jenže Philippa se ještě nikdy nepokoušela vzrušit nikoho, tím méně jeho. Byla jen nešikovná a teď se za to stydí. A ještě více podněcující bylo, že hleděl na její na odiv vystavenou nahotu, jak tu vytírala podlahu.

Od chvíle, kdy měl naposledy nějakou ženu, už uplynulo pár týdnů, a ta poslední byla velice neuspokojivá děvka v Salisbury.

Jakmile se Philippa postavila, už měl erekci.

Všimla si, jak na ni čučí. „Nedívej se na mě," napomenula ho. „Jdi si lehnout." Odhodila ušpiněný kus prádla do koše.

Došla k prádelníku a zvedla víko. Když šla do Kingsbridge, nechala si většinu šatstva zde: nepovažovalo se za vhodné, aby se někdo, kdo žije v klášteře, oblékal nákladně, ani v případě urozených hostí. Našla si jinou noční košili. Když ji zvedla, Ralph ji hltal očima. Upřeně hleděl na její prsa a tmavé ochlupení a v ústech mu vyschlo.

Zachytila jeho pohled. „Nesahej na mě," varovala ho.

Kdyby to nevyslovila, byl by si nejspíš šel lehnout a usnul by. Avšak její strohé odmítnutí ho popíchlo. „Jsem hrabě ze Shiringu a ty jsi moje manželka," vyjel na ni. „Budu na tebe šahat, kdykoli se mi zachce."

„To by ses neodvážil," odbyla ho, otočila se a chystala se navléct si košili.

To ho rozhněvalo. Když košili zvedla, aby si ji přetáhla přes hlavu, plácl ji přes zadek. Byl to tvrdý úder na holou kůži a Ralph si byl jist, že ji to zabolelo. Vyskočila a vykřikla. „To máš za tu odvahu," ušklíbl se. Obrátila se k němu s protestem na rtech a on ji z náhlého popudu udeřil do úst. Klopýtla a padla na podlahu. Ruce jí vylétly k ústům a mezi prsty se jí vyřinula krev. Ale ležela na zádech, nahá, s nohama rozevřenýma a on spatřil trojúhelník ochlupení mezi jejími stehny a štěrbinku mírně otevřenou jako na uvítanou.

Padl na ni.

Zmítala se zuřivě, avšak on byl větší než ona a silný. Bez námahy překonal její odpor. Chvíli nato už vnikl dovnitř. Byla suchá, ale jeho to nějak vzrušovalo.

Velmi záhy bylo po všem. Svalil se z ní a ztěžka oddychoval. Po chvíli na ni pohlédl. Na ústech měla krev. Jeho pohled neopětovala, oči měla zavřené. A přesto se mu zdálo, že Philippa má ve tváři zvláštní výraz. Než pochopil, na chvíli se zamyslel; a potom byl ještě zmatenější než předtím.

Tvářila se vítězně.

Merthin věděl, že se Philippa vrátila do Kingsbridge, protože viděl její službu u Zvonu. Očekával, že v noci přijde jeho milenka k němu domů, a zklamalo ho, že se tak nestalo. Bezpochyby se cítí trapně, pomyslel si. Žádná dáma by nebyla ve své kůži po tom, co Philippa udělala, byť důvody k tomu byly závažné a muž, kterého milovala, o tom věděl a chápal to.

Minula další noc, aniž se objevila, a pak přišla neděle a on si byl jist, že Philippu uvidí v kostele. Ona však na mši nepřišla. Bylo téměř neslýchané, aby některý z příslušníků šlechty vynechal nedělní bohoslužby. Co jí v tom zabránilo?

Po mši poslal Lollu domů s Arnem a Em a zamířil přes zelený trávník ke starému špitálu. V horním patře se nacházely tři pokoje pro významné hosty. Vystoupal po venkovním schodišti.

V chodbě se střetl tváří v tvář s Caris.

Neobtěžovala se otázkou, co ho sem přivádí. „Hraběnka nechce, abys ji viděl, ale nejspíš bys měl," prohodila.

Merthin zaznamenal zvláštní obrat ve větě. Neřekla: „Hraběnka tě nechce vidět," nýbrž „Hraběnka nechce, abys ji viděl." Podíval se do misky, kterou Caris držela v ruce. Ležel v ní zkrvavený hadřík. Srdce se mu strachem sevřelo. „Co se stalo?"

„Nic zvlášť vážného," ujistila ho Caris. „Dítě není zraněné."

„Díky Bohu."

„Otec jsi ty, samozřejmě."

„Ať tě prosím nikdo nikdy neuslyší tohle vyslovit."

Vypadala smutná. „Celé ty roky jsme byli spolu a já jsem počala jen tehdy, jedinkrát."

Pohlédl stranou. „V kterém pokoji je?"

„Promiň, že mluvím o sobě. Jsem to poslední, oč máš zájem. Lady Philippa je v prostředním pokoji."

Zachytil v jejím hlasu špatně potlačovaný žal a navzdory pociťované úzkosti se zastavil. Dotkl se Carisiny paže. „Nevěř prosím tomu, že o tebe nemám zájem," řekl. „Vždycky mi bude záležet na tom, co se s tebou děje a jestli jsi šťastná."

Přikývla a oči se jí zalily slzami. „Já vím," odpověděla. „Jsem sobecká. Jdi za Philippou."

Merthin opustil Caris a vstoupil do prostředního pokoje. Philippa klečela na klekátku otočená zády k němu. Vyrušil ji při modlitbě. „Jsi v pořádku?"

Vstala a obrátila se k němu. Tvář měla zle zřízenou: rty opuchly do trojnásobného rozměru a byly samý ošklivý strup.

Domyslel si, že Caris jí ránu omývala – odtud ten zkrvavený hadřík. „Co se stalo?" vydechl. „Můžeš mluvit?"

Přikývla. „Zní to divně, ale mluvit můžu." Mumlala, avšak rozumět jí bylo.

„Jak moc jsi poraněná?"

„Můj obličej vypadá příšerně, ale vážné to není. Jinak jsem v pořádku."

Objal ji. Položila si hlavu na jeho rameno. Čekal a stále ji držel. Po chvíli se rozplakala. Hladil jí vlasy a záda a Philippa vzlykala, až se otřásala. „No tak, no tak," konejšil ji. Políbil ji na čelo, ale nesnažil se ji utišit.

Pláč zvolna ustal.

Zeptal se: „Můžu tě políbit na rty?“

Přikývla. „Jemně.“

Dotkl se letmo jejích rtů. Chutnaly po mandlích: Caris ránu potřela olejem. „Pověz mi, co se stalo,“ vyzval ji.

„Povedlo se to. Obalamutila jsem ho. Bude si jistý, že to dítě je jeho.“

Přejel jí po rtech konečky prstů: „A tohle ti provedl?“

„Nezlob se. Snažila jsem se ho vyprovokovat a uspěla jsem. Buď rád, že mě uhodil.“

„Rád? Proč?“

„Protože on si myslí, že mě k tomu musel donutit. Věří, že bych se mu bez násilí nepoddala. Nemá ani tušení, že jsem měla v úmyslu ho svést. Nikdy nepojme žádné podezření. Což znamená, že jsem v bezpečí – a naše malé taky.“

Položil jí ruku na břicho. „Proč jsi za mnou ale nepřišla?“

„Když vypadám takhle?“

„Já s tebou chci být ještě víc, když máš bolest.“ Posunul ruku k jejím ňadrům. „A kromě toho jsi mi chyběla.“

Sundala mu ruku. „Nemůžu přecházet od jednoho k druhému jako nějaká děvka.“

„Ach tak.“ Tohle ho nenapadlo.

„Chápeš?“

„Asi ano.“ Pochopil, že žena by se cítila laciná – ačkoli muž by mohl být ve stejné situaci pyšný. „Ale jak dlouho…?“

Povzdechla si a odtáhla se. „Tady nejde o to jak dlouho.“

„Co tím myslíš?“

„Dohodli jsme se, že všem řekneme, že to dítě je Ralphovo, a já jsem zajistila, aby tomu uvěřil. Teď ho bude chtít vychovávat.“

Merthin se zděsil. „Nepřemýšlel jsem o podrobnostech, ale představoval jsem si, že budeš dál žít v převorství.“

„Ralph nedovolí, aby jeho dítě vyrůstalo v klášteře u jeptišek, zvlášť jestli to bude kluk.“

„Takže co uděláš? Vrátíš se do Earlscastlu?“

„Ano.“

To dítě přirozeně ještě ničím nebylo, byla to pouhá vypouklinka ve Philippině břiše. Merthina však přesto zabolelo u srdce. Lolla se stala velkou radostí jeho života a on se dychtivě těšil na další dítě.

Aspoň bude mít ale ještě o chvíli déle Philippu. „Kdy odejdeš?“ zeptal se.

„Ihned,“ odpověděla. Sledovala výraz jeho tváře a oči se jí zalily slzami. „Nedokážu ti vypovědět, jak moc je mi to líto – ale já bych se prostě cítila špatně, kdybych se s tebou milovala a zároveň spřádala plány o návratu k Ralphovi. Bylo by to totéž, kdyby šlo o kterékoli dva muže. Skutečnost, že jste bratři, to dělá jen o to ošklivější.“

Slzy ho oslepily. „Takže s námi je už konec? Hned teď?“

Přikývla. „A ještě něco ti musím říct, je ještě jeden důvod, proč už nikdy nemůžeme být milenci. Vyzpovídala jsem se z cizoložství.“

Merthin věděl, že Philippa má vlastního zpovědníka, jak se sluší na vysoce postavenou šlechtičnu. Od chvíle, kdy přišla do Kingsbridge, žil s mnichy, což byl vítaný přírůstek do jejich prořídlých řad. Teď mu tedy pověděla o svém milostném poměru. Merthin jenom doufal, že její zpovědník zachová zpovědní tajemství.

Philippa pokračovala: „Dostalo se mi rozhřešení, ale nesmím v tom hříchu pokračovat.“

Merthin přikývl. Philippa má pravdu. Oba hřešili. Ona zradila manžela a on bratra. Ona měla omluvu: byla k manželství přinucena. On nemá žádnou. Zamilovala se do něj krásná žena a on její lásku opětoval, třebaže na to neměl právo. Překypující bolest žalu a ztráty, kterou teď cítí, je pouze přirozeným důsledkem takového chování.

Pohlédl na ni – klidné šedozelené oči, rozbitá ústa, zralé tělo – a uvědomil si, že už ji ztratil. Snad ji opravdu ani nikdy neměl. V každém případě to bylo vždy nesprávné a teď je po všem. Pokoušel se promluvit, rozloučit se, ale hrdlo jako by se mu stáhlo a nic z něj nevycházelo. Pro pláč skoro neviděl. Odvrátil se, šátral po dveřích a nějak se z toho pokoje dostal ven.

Chodbou procházela jeptiška se džbánem. Neviděl, kdo to je, ale když ho oslovila, poznal Carisin hlas: „Merthine? Není ti nic?“

Neodpověděl. Kráčel opačným směrem, prošel dveřmi a sestoupil po vnějším schodišti. Neskrývaně plakal, nedbal, jestli ho někdo

uvidí. Přešel přes trávník u katedrály a pokračoval po hlavní ulici a pak dál přes most na svůj ostrov.

80

Září roku 1350 bylo chladné a mokré, avšak ve vzduchu byla přesto cítit radostná nálada. Když se z okolních polí svezly vlhké snopy pšenice, v Kingsbridgi zemřel na mor jediný člověk: Marge Krejčí, šedesátiletá švadlena. V říjnu, listopadu ani v prosinci nikdo neonemocněl. Zdá se, že mor je pryč, pomyslel si vděčně Merthin – aspoň pro teď.

Odvěká migrace podnikavých venkovanů, kteří nemají stání, během moru ustala, nyní se však obnovila. Přišli do Kingsbridge, nastěhovali se do prázdných domů, zařídili se v nich a platili daně převorství. Někteří si otevřeli nové živnosti – pekařství, pivovary, výrobny svíček – a ty nahradily staré živnosti, které zmizely, když jejich majitelé a všichni dědici pomřeli. Merthin jako cechmistr usnadnil možnost otevření krámku nebo stánku na trhu, a odstranil tak zdlouhavý proces, kdy bylo zapotřebí získat k tomu povolení, jak to dříve převorství nařizovalo. Týdenní trh byl nyní živější.

Merthin postupně pronajímal krámky, domy a krčmy, které postavil na ostrově Malomocných. Jeho nájemci byli buď podnikaví přistěhovalci nebo již zavedení obchodníci se zájmem o lepší lokalitu. Silnice přes ostrov, která vedla mezi dvěma mosty, se stala prodloužením hlavní ulice, a tedy i prvotřídní nemovitostí pro obchod – jak Merthin předvídal již před dvanácti lety, kdy si lidé mysleli, že se zbláznil, když si vybral holou skálu, místo aby si za práci nechal platit.

Zima se blížila a kouř z tisíců ohnišť opět visel nad městem v podobě nízkého hnědého mraku. Avšak lidé dál pracovali a obchodovali, jedli a pili, hráli v kostky v krčmách a o nedělích chodili do kostela. Cechovní dům uspořádal první štědrovečerní banket od chvíle, kdy se farní cech stal cechem městským.

Merthin pozval převora a převorku. Už neměli moc nad obchodníky, ale stále patřili mezi nejpřednější lidi ve městě. Převor se

dostavil, Caris však pozvání odmítla: znepokojivě se stáhla z veřejného života.

Merthin seděl vedle Madge Tkalcové. Byla teď nejbohatší obchodnicí a největší zaměstnavatelkou v Kingsbridgi a snad i v celé zemi. Zastupovala cechmistra a nejspíš by mohla být i cechmistrovou, až na to, že nebylo obvyklé, aby toto postavení zaujímala žena.

Mezi Merthinovy četné podniky patřila i dílna, v níž se vyráběly šlapací tkalcovské stavy, které zlepšily jakost kingsbridgeského šarlatu. Madge odkoupila přes polovinu jeho výrobků, ale podnikaví obchodníci přijížděli dokonce až z Londýna, aby si objednali zbytek. Tkalcovské stavy se skládaly z dílců, které bylo třeba přesně vyrobit a pečlivě sestavit, takže Merthin musel najmout nejlepší dostupné truhláře. Cena hotového výrobku se však zvedla na více než dvojnásobek částky, kterou on sám zaplatil, a lidé se přesto nemohli dočkat, aby mu peníze předali.

Někteří lidé nadhazovali, že by si měl Madge vzít, ale tato myšlenka nepřitahovala ani jeho, ani ji. Madge nikdy nedokázala najít muže, který by se vyrovnal Markovi tělesnou podobou obra a povahou světce. Bývala odjakživa robustní, v těchto dnech však byla dost tlustá. Ve svých čtyřiceti se měnila v jednu z těch žen, které připomínají sud, jsou téměř stejně široké od ramen až k bokům. Dobře jíst a pít patří nyní k jejím hlavním radostem, pomyslel si Merthin, když ji pozoroval, jak se láduje šunkou se zázvorem v jablečné omáčce ochucené hřebíčkem. To a vydělávání peněz.

Po jídle si dali svařené, okořeněné víno nazývané hippocras. Madge si zhluboka zavdala, říhla a přisunula se na lavici blíž k Merthinovi. „Musíme udělat něco se špitálem," poznamenala.

„Ano?" Žádného problému si nebyl vědom. „Teď když mor skončil, myslel bych si, že lidi už tolik špitál nepotřebujou."

„Ovšemže ho potřebujou," namítla rázně. „Pořád ještě mají horečku, bolení břicha a rakovinu. Ženský chtějí otěhotnět a nemůžou nebo mají komplikace při porodu. Děti se popálí a padají ze stromů. Mužskýho shodí kůň, darebák ho bodne nožem nebo ho vzteklá manželka vezme něčím po hlavě –"

„Ach tak, už ti rozumím," odpověděl Merthin pobavený její výřečností. „V čem je problém?"

„Nikdo už do špitálu nechce chodit. Nemají rádi bratra Simea, a co je závažnější, lidi nevěří, že něco umí. Zatímco jsme se my všichni tady potýkali s morem, on si v Oxfordu říkal ve starejch knihách, a pořád předepisuje neúčinný léčebný prostředky jako pouštění žilou a přikládání baněk, který už nikdo nebere vážně. Lidi chtějí Caris – jenže ta se nikdy neukáže.“

„Co dělají ti, kteří onemocní, když nejdou do špitálu?“

„Chodí za Matthewem Lazebníkem nebo Silasem Apatykářem nebo za nějakou Mariou Moudrou, co se sem přistěhovala. Ta se zabejvá ženskejma potížema.“

„Tak co tě trápí?“

„Lidi začínají nadávat na převorství. Že když prej jim mniši a jeptišky nepomůžou, proč by jim měli platit stavbu věže.“

„Aha.“ Věž byla obrovský projekt. Žádný jedinec by to financovat nedokázal. Jediný způsob, jak za to zaplatit, představuje spojení zdrojů obou klášterů a města. Pokud by město platby odepřelo, celý projekt by byl ohrožen. „Ano, chápu,“ přikývl Merthin ustaraně. „To je problém.“

Pro většinu lidí to byl dobrý rok, pomyslela si Caris při mši na Boží hod vánoční. Lidé se s překvapivou rychlostí vyrovnávali s ničivými následky moru. Nemoc s sebou přinesla strašlivé utrpení a civilizovaný život se téměř zhroutil, ale zároveň poskytla příležitost k důkladným přeměnám. Podle jejího odhadu zemřela skoro polovina obyvatel, avšak jedním z důsledků bylo to, že zbývající vesničané obhospodařovali pouze tu nejúrodnější půdu, takže každý vypěstoval více. Navzdory výnosu o nádenících a snaze šlechticů, jako byl hrabě Ralph, nařízení prosazovat, Caris s potěšením sledovala, že lidé se stále častěji stěhují tam, kde jim lépe platí, a to bylo obvykle tam, kde půda nejvíc rodila. Zrna byla hojnost a stáda dobytka a ovcí se opět zvětšovala. Ženský klášter vzkvétal, protože Caris po Godwynově útěku začala spravovat záležitosti mnichů i jeptišek podle svého a klášter nyní prospíval více než v předchozích sto letech. Bohatství vytvářelo bohatství a dobré časy na venkově přinesly více obchodu do měst, takže kingsbridgeští řemeslníci a obchodníci znovu dosáhli někdejšího blahobytu.

Když jeptišky po skončených bohoslužbách opouštěly kostel, zastavil ji převor Philemon. „Potřebuju s tebou mluvit, matko převorko. Přišla bys do mého domu?“

Bývaly doby, kdy by byla na takovou žádost bez váhání zdvořile přikývla, ale ty doby už byly pryč. „Ne,“ odpověděla. „Myslím, že ne.“

Okamžitě zrudl. „Nemůžeš odmítat se mnou hovořit!“

„To jsem neudělala. Odmítla jsem jenom jít do tvého domu. Nehodlám se nechat předvolávat jako tvoje podřízená. O čem chceš mluvit?“

„O špitálu. Jsou nějaké stížnosti.“

„Promluv si s bratrem Simem – špitál má nyní na starosti on, jak dobře víš.“

„Copak s tebou není rozumná řeč?“ vztekal se. „Kdyby to dokázal vyřešit Sime, mluvil bych s ním, a ne s tebou.“

Teď už došli do mnišských ambitů. Caris se posadila na nízkou zídku kolem nádvoří. Kámen chladil. „Můžeme si promluvit tady. Co mi vlastně chceš?“

Philemon byl rozmrzelý, ale vzdal to. Stoupl si před ni a teď on vypadal jako podřízená osoba. Řekl: „Lidi z města jsou kvůli špitálu nešťastní.“

„To mě nepřekvapuje.“

„Merthin si mi při štědrovečerní cechovní večeři stěžoval. Nikdo uz sem nechodí, lidi navštěvujou šarlatány, jako je Silas Apatykář.“

„To není o nic větší šarlatán než Sime.“

Philemon si uvědomil, že poblíž postává několik noviců a že naslouchají jejich výměně názorů. „Běžte odtud, všichni,“ obořil se na ně. „Hybaj ke studiu.“

Odběhli.

Philemon se opět obrátil ke Caris. „Lidi si myslí, že bys měla být ve špitálu.“

„Já si to myslím taky. Ale nebudu se řídit Simeovými metodami. Jeho léčba nemá v nejlepším případě žádný účinek. Povětšinou se po ní pacientům přitíží. Proto sem lidi nechodí, když onemocní.“

„Tvůj nový špitál má tak málo pacientů, že ho využíváme jako ubytovnu pro hosty. Copak tebe to nemrzí?“

Trefil se do černého. Caris polkla. „Bolí mě z toho srdce," odpověděla tiše.

„Tak se vrať. Vymyslete se Simem nějaký kompromis. Když jsi sem kdysi přišla poprvé, pracovala jsi přece pod mnichem. Bratr Joseph byl tenkrát hlavní lékař. Měl stejné vzdělání jako Sime."

„To máš pravdu. Tehdy jsme měly pocit, že mniši působí víc škody než užitku, jenže s nimi se dalo pracovat. Většinou jsme je vůbec nevolaly, dělaly jsme jen to, co jsme považovaly za nejlepší. A když se ukázali, nedržely jsme se vždycky jejich pokynů."

„Přece nevěříš, že se pokaždé mýlili."

„Ne. Někdy někoho vyléčili. Vzpomínám, jak Joseph otevřel jednomu muži lebku a vysušil nahromaděnou tekutinu, která nemocnému působila nesnesitelné bolesti – bylo to velice působivé."

„Tak dělej teď totéž."

„Teď už to možné není. Sime to přece ukončil. Nastěhoval si knihy i nástroje do lékárny a špitál převzal. A já jsem si jistá, žes ho v tom podporoval. Vlastně to byl tvůj nápad." Z Philemonova výrazu poznala, že má pravdu. „Spikli jste se, abyste mě odtud vystrnadili. Podařilo se vám to – a teď na to doplácíte."

„Můžeme obnovit starý systém. Nechám Simea vystěhovat."

Zavrtěla hlavou. „Došlo ještě k dalším změnám. Za moru jsem se toho hodně naučila. Jsem si jistější než dřív, že jeho metody můžou mít osudové následky. Já nebudu lidi zabíjet, jen abych s tebou uzavřela kompromis."

„Ty si ale neuvědomuješ, co všechno je v sázce." Zatvářil se mírně samolibě.

Takže ve hře je ještě něco. Ráda by věděla, proč začal s tímhle. Trápit se kvůli špitálu – to se mu nepodobalo: nikdy neprojevil zájem o záležitosti spojené s léčením. Zajímalo ho pouze to, jak má pozvednout své postavení a chránit svou křehkou pýchu. „Tak dobrá," přikývla. „Copak máš ještě v rukávu?"

„Lidi mluví o tom, že přestanou přispívat na novou věž. Proč prý by měli platit něco navíc katedrále, když od nás nedostávají, co potřebujou! A teď, když má město svou samosprávu, nemůžu já jako převor další platby vynucovat."

„A jestli platit nebudou…?"

„Pak tvůj milovaný Merthin bude muset opustit svůj milovaný projekt," pronesl Philemon vítězoslavně.

Caris viděla, že si Philemon myslí, že vytáhl trumfové eso. A skutečně, byly doby, kdy by jí takové odhalení otřáslo. Teď už ale ne. „Merthin už není můj milovaný, že?" opáčila. „I tohle jsi zarazil."

Přes tvář mu přelétl znepokojený výraz. „Ale biskup se na tu věž upjal celým srdcem – to nemůžeš ohrozit!"

Caris vstala. „Že nemůžu?" nadhodila. „A pročpak?" Otočila se a zamířila ke klášteru.

Vyvedlo ho to z míry. Křikl za ní. „Jak můžeš být tak lehkomyslná?"

Chtěla ho ignorovat, ale pak změnila názor a rozhodla se mu to vysvětlit. Obrátila se. „Pochop, že všechno, co mi kdy bylo drahé, mi bylo odňato," pronesla bezvýrazným hlasem. „A když člověk všechno ztratí –" Tvář se jí stáhla, hlas se zlomil, ale ona se přinutila pokračovat. „Když člověk všechno ztratí, nemá už dál co ztratit."

První sníh napadl v lednu. Vytvořil na střeše katedrály silnou bílou pokrývku, uhladil jemnou řezbu věžiček a zakryl tváře andělů a svatých vytesané do západních dveří. Nové zdivo základů věže bylo přikryté slámou, aby se omítka uchránila před zimním mrazem, a slámu nyní překryl sníh.

V převorství bylo jen málo topenišť. Oheň hořel samozřejmě v kuchyni, proto byla práce v kuchyni mezi novici vždy tak oblíbená. V katedrále však žádný oheň nebyl a tam trávili mniši a jeptišky každý den sedm až osm hodin. Když někde shořel nějaký kostel, bývalo to obvykle proto, že některý zoufalý mnich přenesl do budovy pánev se žhavým uhlím a jiskra z ohně vylétla k dřevěnému stropu. Pokud mniši a jeptišky nebyli v kostele nebo nepracovali, očekávalo se od nich, že se budou procházet a studovat ve venkovních ambitech. Jediný ústupek jejich pohodlí se nacházel v malém teplém pokojíku mimo ambity, kde se zažehoval oheň v tom nejdrsnějším počasí. Měli dovoleno uchýlit se sem vždy jen na krátkou dobu.

Caris nebrala jako obvykle pravidla a ustálené zvyky na vědomí a dovolovala jeptiškám, aby v zimě nosily vlněné punčochy. Nevěřila, že si Bůh přeje, aby měly jeho služebnice omrzliny.

Biskup Henri měl takové starosti se špitálem – nebo spíš s ohrožením věže – že se vydal tím sněhem ze Shiringu do Kingsbridge. Přijel v těžkém dřevěném voze s voskovanou plátěnou stříškou a polstrovanými sedadly. Kanovník Claude a arcijáhen Lloyd jeli s ním. V převorově paláci se zdrželi jen tak dlouho, než jim uschly šaty a vypili pohár vína na zahřátí, a hned nato svolali naléhavou schůzku s Philemonem, Simem, Caris, Oonagh, Merthinem a Madge.

Caris věděla, že to bude ztráta času, ale stejně tam šla: bylo to jednodušší než odmítnout, protože to by vyžadovalo, aby seděla v klášteře a zabývala se nekonečnými vzkazy, v nichž by se žadonilo, nařizovalo a hrozilo.

Hleděla na sněhové vločky padající za skly oken, zatímco biskup ostatní pochmurně seznamoval se sporem, který ji opravdu nezajímal. „Tato krize vznikla kvůli neloajálnímu a vzpurnému postoji matky Caris.“

To ji popíchlo k odpovědi. „Pracovala jsem ve zdejším špitále deset let,“ ohradila se. „Právě moje práce a práce matky Cecilie přede mnou ho učinila tak oblíbeným mezi lidmi z města.“ Ukázala prstem přímo na biskupa. „Tys to změnil. Nepokoušej se svalovat vinu na druhé. Seděl jsi na téhle židli a rozhodl jsi, že od této chvíle bude špitál řídit bratr Sime. Teď bys měl za důsledky svého pošetilého rozhodnutí přijmout odpovědnost.“

„Musíš mě poslouchat!“ vyvřískl bezradně. „Jsi jeptiška – učinila jsi slib.“ Jeho skřípavý hlas vyrušil kočku, Arcibiskupa, takže vstala a vyšla ze dveří pokoje.

„To si uvědomuju,“ přikývla Caris. „Dostávám se tím do neudržitelného postavení.“ Mluvila bez rozmyslu, ale když se slyšela, uvědomovala si, že její slova nejsou vlastně neuvážená. Jsou ve skutečnosti výplodem měsíců přemýšlení. „Já už Bohu takto sloužit nechci,“ pokračovala klidným hlasem, srdce jí přitom však bušilo. „Proto jsem se rozhodla vzít zpět svůj slib a opustit klášter.“

Henri skutečně vstal. „To neuděláš!“ vykřikl. „Nezprostím tě svatého slibu.“

„Já ale doufám, že Bůh ano,“ odpověděla a téměř nezastírala své pohrdání.

To ho rozzlobilo ještě víc. „Tato představa, že jednotlivci mohou komunikovat s Bohem, je ošklivé kacířství. Od moru se tu vedlo až moc takových nevázaných řečí.“

„Nemyslíš si, že k tomu možná došlo proto, že když lidi v době moru hledali pomoc v kostele, často zjišťovali, že jejich kněží a mniši…“ podívala se na Philemona, „… utekli jako zbabělci?“

Henri zvedl ruku, aby zarazil Philemonovu rozhořčenou odpověď. „Možná jsme omylní, ale muži a ženy se přesto mohou přiblížit k Bohu pouze prostřednictvím církve a jejích kněží.“

„Ty si tohle musíš myslet, samozřejmě,“ namítla Caris. „To ale ještě neznamená, že tomu tak je.“

„Ty jsi ďábel.“

Kanovník Claude se vložil do hovoru. „Když se všechno uváží, pane biskupe, veřejná hádka mezi tebou a Caris by ničemu neprospěla.“ Přátelsky se na ni usmál. Ode dne, kdy ho přistihla, jak se s biskupem líbají a nikomu o tom neřekla, jí byl nakloněn. „Její současnou nespolupráci musíme posuzovat i ve světle mnoha let oddané, někdy hrdinské služby. A lidé ji milují.“

Henri se zeptal: „Ale co jestli ji zprostíme slibu? Jak se tím náš problém vyřeší?“

V tuto chvíli poprvé promluvil Merthin: „Mám návrh.“

Všichni k němu obrátili zrak.

Řekl: „Ať město postaví nový špitál. Věnuju na něj velký pozemek na ostrově Malomocných. Ať si ho vezme na starost nová skupina jeptišek zcela oddělená od převorství. Budou samozřejmě spadat pod duchovní správu biskupa ze Shiringu, ale nebudou mít nic společného s kingsbridgeským převorem ani s žádným lékařem z kláštera. Ať má nový špitál laického patrona, který by byl předním občanem města zvoleným cechem a který by jmenoval převorku.“

Všichni se nadlouho odmlčeli a nechávali tento převratný návrh usadit. Caris byla jako zasažená bleskem. Nový špitál… na ostrově Malomocných… placený lidmi z města… obsazený novým řádem jeptišek… nic společného s převorstvím…

Rozhlédla se po lidech kolem sebe. Philemon a Sime měli k té představě jasně odpor. Henri, Claude a Lloyd vypadali zmateně.

Nakonec promluvil biskup. „Patron bude velice mocný – bude zastupovat lidi z města, platit účty a jmenovat převorku. A ten, kdo bude zastávat tohle postavení, bude řídit i špitál.“

„Ano,“ souhlasil Merthin.

„Pokud schválím nějaký nový špitál, budou lidi z Kingsbridge ochotni znovu platit na věž?“

Poprvé promluvila Madge Tkalcová: „Jestli bude schválenej ten správnej patron, pak ano.“

„A kdo by to měl být?“ zeptal se Henri.

Caris si uvědomila, že oči všech přítomných se obrátily na ni.

Pár hodin nato se Caris s Merthinem zahalili do těžkých kabátů, natáhli si vysoké boty a plahočili se sněhem na ostrov, kde jí Merthin ukázal pozemek, který měl na mysli. Rozkládal se na severní straně, nedaleko jeho domu, s výhledem na řeku.

Stále ještě se cítila jako omámená z té nenadálé změny svého života. Bude zproštěna slibu jeptišky. Po téměř dvanácti letech se opět stane obyčejnou ženou. Zjistila, že dokáže přemýšlet o odchodu z kláštera bez bolesti. Ty, které milovala, jsou mrtvé: matka Cecilia, Stará Julie, Mair, Tilly. Ovšemže má ráda sestru Joan a sestru Oonagh, ale není to stejné.

A ještě povede špitál. Bude mít právo jmenovat a propouštět převorku této nové instituce, bude moct řídit špitál na základě nového uvažování, které vzešlo z moru. Biskup souhlasil se vším.

„Myslím, že bychom při stavbě měli znovu využít uspořádání ambitů,“ navrhoval Merthin. „Zdá se, že po tu krátkou dobu, cos to tam vedla, se to osvědčovalo.“

Hleděla upřeně na příkrov neposkvrněného sněhu a žasla nad Merthinovou schopností představit si zdi a místnosti tam, kde sama viděla jen bělobu. „Vstupní klenutá chodba sloužila skoro jako sál,“ připomněla. „Lidi tam čekali a jeptišky tam poprvé prohlédly pacienty, než rozhodly, co s nimi dál.“

„Chtěla bys to mít větší?“

„Myslím, že by to měla být skutečná přijímací hala.“

„Tak dobře.“

Zasnila se. „Je to skoro k neuvěření. Všechno se změnilo tak, jak bych si byla přála.“

Přikývl. „Takhle jsem to vymyslel.“

„Vážně?“

„Zeptal jsem se sám sebe, co by sis přála, a pak jsem přišel na to, jak toho dosáhnout.“

Upřeně se na něj zadívala. Vyslovil to tak zlehka, jen jako by vysvětloval rozumový postup, který ho dovedl k jeho závěrům. Zdálo se, že nemá ani potuchy, jak je pro ni zásadní, že vůbec mohl myslet na její přání a na to jak jich dosáhnout.

Zeptala se: „Už Philippa porodila?“

„Ano, před týdnem.“

„Co má?“

„Chlapečka.“

„Blahopřeju. Viděls ho?“

„Ne. Pro okolní svět jsem pouze jeho strýc. Ale Ralph mi poslal dopis.“

„Už ho pojmenovali?“

„Roland, po starém hraběti, ale říkají mu Roley.“

Caris změnila téma. „Říční voda tady dole po proudu není moc čistá. Špitál potřebuje opravdu čistou vodu.“

„Položím sem potrubí, aby ti přivádělo vodu z horní části řeky.“

Teď už sněžilo jen mírně a po chvíli sníh přestal padat úplně, takže jasně viděli celý ostrov.

Usmála se na něj. „Ty máš odpověď na všechno.“

Zavrtěl hlavou. „Tohle jsou snadné otázky: čistá voda, vzdušné pokoje, přijímací hala.“

„A které jsou těžké?“

Obrátil se k ní čelem. V rusé bradce mu uvízly sněhové vločky. Odpověděl: „Otázka jako: miluje mě ještě?“

Dlouho se na sebe upřeně dívali.

Caris byla šťastná.

ČÁST
SEDMÁ

Květen až listopad 1361

81

Wulfrik byl ve čtyřiceti stále ten nejhezčí muž, jakého kdy Gwenda poznala. Ve zlatohnědých vlasech měl nyní stříbrné nitky, avšak díky nim vypadal nejen silný, ale i moudrý. Když byl mladý, široká ramena se mu dramaticky sbíhala do úzkého pasu, zatímco dnes to zúžení nebylo tak výrazné a ani pas nebyl tak štíhlý – ale stále dokázal pracovat za dva. A vždycky bude o dva roky mladší než ona.

Myslela si, že ona sama se tolik nezměnila. Měla takové ty černé vlasy, které šediví až hodně pozdě v průběhu života. Nevážila o nic víc než před dvaceti lety, třebaže od narození dětí už neměla prsa a břicho tak pevné jako dřív.

Pouze když pohlédla na syna Daveyho, na jeho hladkou pleť a pružný krok, pocítila svá léta. Teď ve dvaceti vypadal jako její mužská podoba v tom věku. I ona mívala obličej bez vrásek a chodila bujarým krokem. Celý život práce na polích za každého počasí jí zvrásnil ruce, tváře jí zbarvil doruda a naučil ji chodit pomalu a šetřit síly.

Davey byl malý jako ona, ale byl také bystrý a tajnůstkář, a tak Gwenda nikdy s jistotou nevěděla, co si chlapec myslí. Sam byl jeho přímým protikladem: velký a silný, málo chytrý i na to, aby mohl být nečestný, ale s jakýmsi ničemným povahovým rysem, který Gwenda přičítala jeho skutečnému otci, Ralphu Fitzgeraldovi.

Oba chlapci už několik let pracovali s Wulfrikem na polích – až do jednoho dne před dvěma týdny, kdy Sam zmizel.

Věděli, proč odešel. Celou zimu vyprávěl o tom, že z Wigleigh odejde do nějaké vesnice, kde by vydělával víc. Zmizel ve chvíli, kdy začala jarní orba.

Gwenda věděla, že má pravdu, pokud jde o mzdu. Opustit svou vesnici nebo přijmout vyšší mzdu, než jaká se platila v roce 1347, byl trestný čin, avšak mladí muži po celé zemi zákonem opovrhovali a zoufalí hospodáři je najímali. Velcí majitelé půdy jako hrabě Ralph mohli jen skřípat zuby.

Sam neřekl, kam půjde, a na svůj odchod nikoho neupozornil. Kdyby to udělal Davey, Gwenda by věděla, že si všechno pečlivě promyslel a usoudil, že to je to nejlepší, co může udělat. U Sama si

však byla jistá, že uposlechl náhlého popudu. Kdosi zmínil jméno nějaké vesnice a on se příštího rána časně vzbudil a rozhodl se tam hned vydat.

Říkala si, že si nesmí dělat starosti. Je mu dvaadvacet, je velký a silný. Jeho nikdo nebude vykořisťovat, ani s ním nebude zle nakládat. Jenže ona je jeho matka a bolí ji srdce.

Usoudila, že pokud ho sama nedokáže najít, nedokáže to ani nikdo jiný a to je dobře. Zároveň toužila vědět, kde žije, zda pracuje pro slušného pána a jestli jsou na něj lidé hodní.

Té zimy Wulfrik vyrobil nový lehký pluh pro písčitější akry své půdy a jednoho jarního dne se odebral s Gwendou do Northwoodu koupit železnou radlici, což je součást, kterou sami vyrobit nemohli. Na trh putovala z Wigleigh jako obvykle skupinka lidí. Jack a Eli, kteří měli na starosti valchovací mlýn Madge Tkalcové, jeli pro zásoby: nemají žádnou vlastní půdu, a veškerou potravu proto musejí nakupovat. Annet a její osmnáctiletá dcera Amabel měli v bedně tucet slepic, které hodlaly na trhu prodat. Ve skupině byl i šafář Nathan a jeho dospělý syn Jonno, Samův nepřítel z dětství.

Annet stále ještě koketovala s každým pohledným mužem, který jí přeběhl přes cestu; většinou se potěšeně šklebili jako blázni. Cestou do Northwoodu tlachala s Daveyem. Třebaže byl víc než o polovinu mladší než ona, culila se, pohazovala hlavou a pleskala ho s předstíranou výtkou po paži, jako by jí bylo spíš dvaadvacet než dvaačtyřicet. Už není žádná mladice, ale zřejmě si to neuvědomuje, pomyslela si mrzutě Gwenda. Annetina dcera Amabel, která byla stejně hezká, jako bývala kdysi Annet, šla kousek stranou, jako by se za matku styděla.

Do Northwoodu dorazili ještě dopoledne. Když Wulfrik s Gwendou nakoupili, zašli na oběd do krčmy U Starého dubu.

Gwenda si pamatovala, že před hospodou odjakživa stával úctyhodný dub, silný, přikrčený strom s křivými větvemi, jenž v zimě poněkud připomínal sehnutého starce a v létě poskytoval příjemný stín. Její synové se kdysi jako malí chlapci kolem něj honili. Strom však buď musel uhynout, nebo hrozilo, že spadne, protože ho porazili a nyní tam zůstal jen pařez, tak široký, jak byl Wulfrik vysoký.

Hosté ho používali jako židli či stůl a jednomu utahanému vozkovi posloužil i jako lůžko.

Na jeho kraji právě seděl Harry Oráč, šafář z Outhenby, a popíjel pivo z obrovského korbele.

Gwenda se rázem ocitla o dvanáct let zpátky. Se slzami v očích si znovu vybavila onu naději, která jí rozbušila srdce, když se tenkrát ráno vydala s rodinou z Northwoodu přes les do Outhenby, kde hodlali začít nový život. Ta naděje byla zmařena za necelé dva týdny a Wulfrika přivedli zpátky do Wigleigh s provazem kolem krku. Pouhá vzpomínka na to ji rozpalovala až k zuřivosti.

Jenže od té doby se Ralphovi ani zdaleka nedařilo vše tak, jak si představoval. Okolnosti ho donutily vrátit Wulfrikovi půdu, kterou vlastnil jeho otec, což byl pro Gwendu vysoce uspokojivý výsledek, i když Wulfrik nebyl natolik chytrý, aby si podobně jako někteří sousedé vymohl svobodný nájem. Gwenda byla ráda, že jsou nyní nájemci a nikoli nádeníky, a Wulfrikovi se splnily životní ambice. Toužila však po větší nezávislosti – po nájmu půdy bez feudálních povinností, kdy by se pachtovné platilo penězi a celá záležitost by byla zapsána do pozemkových knih, aby ji už žádný lord nemohl zvrátit. Po tomhle toužila většina poddaných a od skončení moru se tato touha také stále většímu počtu z nich splňovala.

Harry je vřele přivítal a trval na tom, že všechny zve na pivo. Krátce po nedlouhém pobytu Wulfrika a Gwendy v Outhenby učinila matka Caris Harryho šafářem a on si to postavení udržel, třebaže Caris už dávno odešla z kláštera a převorkou nyní byla matka Joan. Soudě podle Harryho dvojité brady a pivního pupku, vesnici Outhenby se i nadále dobře daří.

Když se s ostatními lidmi z Wigleigh chystali k odchodu, Harry tiše promluvil na Gwendu. „Pracuje teď pro mě jeden mladík jménem Sam.“

Gwendě poskočilo srdce. „Můj Sam?“

„Ne, to není možný.“

Byla zmatená. Proč se o tom tedy zmiňuje?

Jenže Harry si poklepal na svůj vínově červený nos a Gwenda si uvědomila, že mluví schválně záhadně. „Tenhle Sam mě ujistil, že jeho pánem je jeden rytíř z Hampshiru, o kterým jsem v životě nesly-

šel, a ten mu dal svolení odejít z jeho vesnice a pracovat jinde, zatímco pánem tvýho Sama je hrabě Ralph, kterej nádeníkům nikdy nedovolí odejít. Takže je jasný, že nemůžu zaměstnávat tvýho Sama.“

Gwenda pochopila. Tohle by Harry zřejmě vykládal každému cizímu člověku, který by se ho začal vyptávat. „Tak tedy je v Outhenby.“

„V Oldchurch, jedný menší vesnici v údolí.“

„Vede se mu dobře?“ zeptala se dychtivě.

„Moc dobře.“

„Díky Bohu.“

„Silnej kluk a pracovitej, i když někdy popudlivej.“

Tohle znala. „Bydlí v teplým domě?“

„Bydlí u laskavejch starších manželů – jejich syn odešel do Kingsbridge jako učeň k jednomu koželuhovi.“

Gwenda měla spoustu otázek, ale náhle si všimla ohnuté postavy Nathana Šafáře opřeného o dveře do krčmy; upřeně na ni zíral. Potlačila zaklení. Tolik by toho chtěla vědět, ale děsilo ji, že by mohla Nateovi napovědět třeba jen náznakem místo Samova pobytu. Musela se spokojit s tím, co jí Harry řekl. A byla nadšená, že aspoň ví, kde může Sama najít. Odvrátila se od Harryho a snažila se vytvořit zdání, že jenom ukončila nedůležitý rozhovor. Koutkem úst procedila: „Nenech ho, aby se připlítal do rvaček.“

„Udělám, co budu moct.“

Nenuceně mávla rukou na rozloučenou a vydala se za Wulfrikem.

Cestou domů s ostatními Wulfrik nesl těžkou radlici na rameni bez zřejmé námahy. Gwenda se mu toužila svěřit s novinkou, musela však čekat, dokud se skupina cestou nerozptýlila a ona se neocitla s manželem pár yardů od ostatních. Potom mu tiše zopakovala rozhovor s Harrym.

Wulfrikovi se ulevilo. „Aspoň víme, kam se kluk dostal,“ řekl a dýchal přitom tak lehce, jako by nic nenesl.

„Chci jít do Outhenby,“ rozhodla se Gwenda.

Wulfrik přikývl. „Myslel jsem si, že budeš chtít.“ Málokdy jí odporoval, avšak tentokrát vyjádřil obavy. „Je to ale nebezpečný. Budeš muset dát pozor, aby nikdo nezjistil, kam jsi šla.“

„Samozřejmě. Nate se to nesmí dozvědět.“

„Jak to zařídíš?“

„Určitě si všimne, že nejsem pár dní ve vesnici. Budeme si muset něco vymyslet.“

„Můžeme říct, že jsi nemocná.“

„To je moc riskantní. Nejspíš by si to k nám přišel ověřit.“

„Můžeme říct, že jsi u svýho otce.“

„Tomu by Nate neuvěřil. Ví, že tam nejsem ani o chvíli dýl, než musím.“ Kousala si záděru a usilovně přemítala. Ve strašidelných příbězích a pohádkách, které se vyprávějí u krbu za dlouhých zimních večerů, jednotlivé postavy většinou věří vzájemným lžím a vůbec je nezpochybňují, ovšem skutečné lidi tak lehce oklamat nelze. „Můžeme říct, že jsem šla do Kingsbridge,“ navrhla nakonec.

„Kvůli čemu?“

„Třeba koupit na trhu nosnice.“

„Slepice můžeš koupit od Annet.“

„Od tý děvky bych nic nekoupila a lidi to vědí.“

„To je pravda.“

„A Nate ví, že se odjakživa kamarádím s Caris, a tak si bude myslet, že pobejvám u ní.“

„Tak jo.“

Nebyla to moc skvělá historka, ale na nic lepšího nepřišla. A zoufale toužila vidět syna.

Příštího rána odešla.

Vyklouzla z domu před svítáním, zahalená do teplého kabátu, který ji chránil před studeným březnovým větrem. Za hluboké tmy prošla tiše vesnicí, cestu nahmatávala popaměti. Nechtěla, aby ji někdo zahlédl a vyptával se ještě dřív, než se odtud vůbec dostane. Nikdo však ještě nebyl vzhůru. Pes Nathana Šafáře tiše zavrčel, pak poznal její krok a Gwenda uslyšela jemné bušení ocasu do boku dřevěné boudy.

Vyšla z vesnice a dala se po cestě přes pole. Než se rozednilo, urazila celou míli. Ohlédla se na cestu za sebou. Byla prázdná. Nikdo ji nesledoval.

K snídani sežvýkala kůrku okoralého chleba a dopoledne se zastavila v krčmě na křižovatce silnic z Wigleigh do Kingsbridge a z Northwoodu do Outhenby. V hospodě nikoho známého neviděla. Pojedla misku dušené nasolené ryby a vypila pintu jablečného moštu a celou dobu nervózně pozorovala dveře. Kdykoli někdo vešel dovnitř, byla připravená zahalit si obličej, ale vždy to byl neznámý člověk a nikdo si jí nevšiml. Rychle odešla a vydala se po silnici do Outhenby.

Do údolí dorazila odpoledne. Už tady nebyla dvanáct roků, ale moc se to tu nezměnilo. Od moru se údolí vzpamatovalo obdivuhodně rychle. Až na pár malých dětí byla většina vesničanů v plné práci – orali a seli nebo se starali o jehňata. Zírali na ni přes pole, protože poznali, že je tu cizí, a přemýšleli, kdo to asi je. Někteří z nich by ji zblízka poznali. Strávila tu pouhých deset dní, jenže to byla dramatická doba a oni by si vzpomněli. Vesničané takové vzrušení nezažívají často.

Držela se toku řeky Outhen meandrující na pláni mezi dvěma pásmy kopců. Od hlavní vesnice procházela menšími osadami, které už znala z doby, kdy tu pobývala – přes Ham, Shortacre a Longwater až do nejmenší a nejvzdálenější Oldchurch.

Jak se přibližovala, její vzrušení rostlo a dokonce zapomněla na bolavé nohy. Oldchurch byla vesnička o třiceti chatrčích, z nichž žádná nebyla tak velká, aby to mohl být panský nebo aspoň šafářův dům. V souladu s jejím jménem se tu však nacházel starý kostelík. Gwenda odhadovala jeho stáří na několik set roků. Měl přičaplou věž a krátkou loď, vše postavené z hrubého zdiva, a maličká čtvercová okna byla v tlustých zdech umístěna zcela nahodile.

Zamířila k polím za kostelem. Skupiny pastýřů na vzdálené pastvině si nevšímala: chytrý Harry Oráč by nemrhal velkým Samem na tak lehkou práci. Sam bude jezdit s bránami, kopat příkop nebo pomáhat při orání s volským osmispřežím. Důkladně propátrala tři pole a zaujala ji skupina převážně mužů s teplými čepicemi a v zablácených botách, kteří na sebe halekali přes pole silnými hlasy. A mezi

nimi byl mladík o hlavu vyšší než ostatní. Když však syna nenašla, vrátila se jí zlá předtucha. Nechytili ho už? Neodstěhoval se do jiné vesnice?

Objevila ho mezi muži, kteří na čerstvě zoraném poli zarývali chlévskou mrvu. Navzdory chladu si odložil kabát a lehce pracoval s dubovým rýčem. Pod starou plátěnou košilí mu hrály svaly. Při pohledu na něj se jí naplnilo srdce pýchou – nedokázala si představit, že takový muž vyšel z jejího drobného těla.

Když se přiblížila, všichni zvedli hlavu. Upřeli na ni zvědavé pohledy: Kdo to je a co tu pohledává? Kráčela přímo k Samovi a objala ho, i když páchl koňským hnojem. „Zdravím tě, mámo," přivítal ji a všichni muži se rozesmáli.

Jejich veselí ji zmátlo.

Šlachovitý muž s jedním prázdným očním důlkem poznamenal: „No tak, Same, teď už budeš zase sekat dobrotu," a všichni se znovu rozchechtali.

Gwenda si uvědomila, že jim připadá legrační, že tak velký mužský jako Sam by měl mít maličkou mámu, která na něj musí chodit dohlížet, jako by byl zlobivý chlapec.

„Jak jsi mě našla?" podivil se Sam.

„Na tržišti v Northwoodu jsem potkala Harryho Oráče."

„Doufám, že tě sem nikdo nesledoval."

„Odešla jsem ještě za tmy. Tvůj otec lidem řekne, že jsem šla do Kingsbridge. Nikdo mě nesledoval."

Povídali si pár minut, ale potom řekl, že se musí vrátit k práci, nebo se ostatní muži budou zlobit, že všechno nechává na nich. „Vrať se do vsi a vyhledej starou Lizu," řekl jí. „Bydlí hned naproti kostelu. Pověz jí, kdo jsi, a ona ti dá něco k jídlu. Za soumraku tam přijdu."

Gwenda letmo pohlédla na oblohu. Byla zatažená a muži budou muset kvůli tmě asi tak za hodinu s prací končit. Políbila Sama na tvář a odešla.

Lizu našla v domku o maličko větším, než byla většina ostatních. Žena jí představila slepého manžela Roba. Jak Sam předeslal, Liza byla pohostinná: položila na stůl chléb a polévku a nalila hrnek piva.

Gwenda se zeptala na jejich syna a to bylo, jako když se protrhne hráz. Liza spustila a nebylo možné ji zastavit – od chlapcova dětství až po vyučení. Starý muž ji pak drsně přerušil jediným slovem: „Kůň.“

Zmlkli a Gwenda uslyšela rytmický dusot klusajícího koně.

„Malej kůň. Jezdeckej nebo poník. Pro šlechtice nebo rytíře moc malej, ale mohla by na něm jet ženská.“

Gwenda se zachvěla strachem.

„Dva návštěvníci během jedný hodiny,“ poznamenal Rob. „To musí mít souvislost.“

Právě toho se Gwenda bála.

Zvedla se a vyhlédla ze dveří. Po cestě mezi domy klusal statný černý poník. Jezdce okamžitě poznala a srdce jí pokleslo: byl to Jonno Šafář, syn šafáře z Wigleigh.

Jak ji našel?

Pokusila se rychle couvnout zpátky do domu, ale on ji zahlédl. „Gwendo!“ vykřikl a přitáhl koni uzdu.

„Ty zloduchu,“ přivítala ho.

„Copak tady asi děláš?“ prohodil posměšně.

„Jak ses sem dostal? Nikdo mě nesledoval.“

„Otec mě poslal do Kingsbridge, abych zjistil, jaký lumpárny tam asi chystáš, ale cestou jsem se zastavil v krčmě Na rozcestí a oni si vzpomněli, že ses vydala po silnici do Outhenby.“

Přemýšlela, zda dokáže mazaného mladíka přelstít. „A proč bych nemohla navštívit zdejší starý přátele?“

„Nemáš žádnej důvod,“ mávl rukou. „Kde je ten tvůj utečenec?“

„Tady ne, i když jsem doufala, že by tu mohl bejt.“

Chvíli vypadal nejistě, jako by si myslel, že možná mluví pravdu. Potom řekl: „Třeba se schovává. Porozhlídnu se kolem.“ Pobídl koně.

Gwenda sledovala, jak odjíždí. Neoklamala ho, ale možná mu zasela do mysli pochybnosti. Kdyby se dostala k Samovi dřív než on, třeba by ho dokázala ukrýt.

Prošla rychle domkem, chvatně prohodila pár slov k Lize a Robovi a zadními dveřmi vyšla ven. Zamířila do pole, ale držela se těsně při křoví na jeho okraji. Když se ohlédla k vesnici, viděla muže na

koni vyjíždějícího jiným směrem. Schylovalo se k večeru a Gwenda si pomyslela, že její drobnou postavu nebude na tmavém pozadí křoví vidět.

Potkala Sama a ostatní, jak se vracejí do vsi s rýči na ramenou a botami špinavými od hnoje. Sam zdálky na první pohled vypadal jako Ralph. Měl stejnou postavu, sebevědomý krok a pohlednou hlavu na silném krku. Když však promluvil, Gwenda v něm viděla i Wulfrika. Měl určitý způsob otáčení hlavy, plachý úsměv a odmítavé gesto ruky, jež přesně napodobovaly nevlastního otce.

Muži ji zpozorovali. Její předchozí příchod je pobavil a nyní onen jednooký muž zavolal: „Zdravím tě, mámo!“ a všichni se opět rozchechtali.

Vzala Sama stranou a řekla mu: „Je tu Jonno Šafář.“

„Kruci!“

„Mrzí mě to.“

„Říkala jsi, že tě nikdo nesledoval!“

„Neviděla jsem ho, ale on mě vyčmuchal.“

„Sakra. Co teď budu dělat? Do Wigleigh se nevrátím!“

„Hledá tě, ale zamířil ze vsi na východ.“ Pozorně se zadívala do potemnělé krajiny, moc toho však neviděla. „Když si pospíšíme do Oldchurch, můžeme tě ukrýt – třeba do kostela.“

„Tak dobře.“

Znovu vykročili. Gwenda přes rameno oslovila ostatní muže: „Jestli narazíte na šafáře jménem Jonno… v životě jste Sama z Wigleigh neviděli.“

„V životě jsme o něm neslyšeli, matko,“ ujistil ji jeden a ostatní s ním souhlasili. Když je zapotřebí obelstít šafáře, poddaní jsou obvykle bez váhání ochotni jeden druhému pomoct.

Gwenda a Sam dorazili do vsi, aniž šafářova syna spatřili. Zamířili ke kostelu. Gwenda se domnívala, že se dovnitř dostanou. Vesnické kostelíky bývaly obvykle prázdné a uvnitř holé a zůstávaly otevřené. Kdyby se však mělo ukázat, že zdejší kostel je výjimkou, nebyla si jistá, co by si počali.

Propletli se mezi domy a došli na dohled od kostela. Když procházeli kolem Liziných domovních dveří, Gwenda spatřila černého poníka. Zaúpěla. Jonno se musel pod příkrovem tmy stejnou cestou

vrátit. Odhadl, že Gwenda Sama vyhledá a přivede ho do vsi, a nemýlil se. Byl mazaný po otci.

Uchopila Sama pod paží, aby s ním přeběhla přes cestu do kostela – a z Lizina domu vykročil Jonno.

„Same," usmál se. „Myslel jsem si, že tu budeš."

Gwenda se Samem se zastavili a otočili.

Sam se opřel o dřevěný rýč. „A co s tím hodláš dělat?"

Jonno se vítězně ušklíbl. „Odvedu tě zpátky do Wigleigh."

„To bych rád viděl jak!"

Od západního kraje vesnice přicházela skupina rolníků, převážně žen. Všichni se zastavili a sledovali jejich střet.

Jonno sáhl do jezdecké brašny na poníkovi a vytáhl jakýsi kovový nástroj na řetězu. „Dám ti na nohu okovy," oznámil. „A jestli máš jen kapku rozumu, nebudeš se vzpouzet."

Gwendu překvapila Jonnova smělost. Skutečně si myslí, že úplně sám zadrží Sama? Je to svalnatý mladík, ale ne tak velký jako Sam. Doufá, že mu pomohou vesničané? Zákon má na své straně, ovšem jen málo rolníků si bude myslet, že je v právu. Jako typický mladík si vůbec neuvědomuje svá omezení.

Sam ho varoval: „Jako kluk jsem tě vždycky zmlátil a udělám to i dneska."

Gwenda nechtěla, aby se prali. Ať vyhraje kdokoli, Sam bude z hlediska zákona ten špatný. Je utečenec. Navrhla: „Teď už je pozdě někam chodit. Co kdybysme to projednali ráno?"

Jonno se přezíravě zasmál. „A to mám nechat Sama utéct před svítáním tak, jako ses ty vykradla z Wigleigh? To tedy ne. Dneska bude spát v poutech."

Objevili se muži, kteří pracovali se Samem. I oni se zastavili a pozorovali, co se děje. Jonno je vyzval: „Všichni, kdo dodržujou zákony, mají povinnost mi pomoct zatknout tohohle utečence, a každej, kdo by mi v tom bránil, bude podle zákona potrestanej."

„Na mě se můžeš spolehnout," ujistil ho jednooký muž. „Podržím ti koně." Ostatní vyprskli smíchy. Jonno si moc sympatií nezískal. Na druhou stranu žádný z vesničanů nepromluvil na Samovu obranu.

Jonno učinil náhlý pohyb. S železnými pouty v obou rukou vykročil k Samovi, sehnul se a pokusil se mu je jedním překvapivým pohybem upevnit na nohu.

Na pomalejšího staršího muže by to možná platilo, ale Sam reagoval rychle. Ustoupil a kopl. Zablácená bota dopadla na Jonnovu nataženou levou paži.

Jonno zařval bolestí a vzteky. Napřímil se, rozpřáhl se pravou rukou a ohnal se železem tak, aby zasáhl Sama do hlavy. Gwenda uslyšela vyděšený výkřik a uvědomila si, že vychází z ní samotné. Sam prudce couvl o další krok, aby se dostal mimo Jonnův dosah.

Jonno viděl, že úder půjde do prázdna a železo v posledním okamžiku pustil.

To prolétlo vzduchem. Sam ucukl, odvrátil se a sehnul hlavu, ale přece jen se neuchránil. Železo ho zasáhlo do ucha a řetěz ho šlehl přes obličej. Gwenda vykřikla, jako by to zasáhlo ji. Přihlížející zatajili dech. Sam klopýtl a železo spadlo na zem. Nastala chvíle napětí. Samovi vyrazila z ucha a nosu krev. Gwenda k němu vykročila s rozevřenou náručí.

Potom se Sam z otřesu vzpamatoval.

Otočil se zpátky k Jonnovi a ladně se ohnal těžkým dřevěným rýčem. Jonno po odhození železa ještě nezískal plnou rovnováhu a nedokázal uhnout. Hrana rýče ho zasáhla ze strany do hlavy. Sam byl silný a vesnickou ulicí zazvonil náraz dřeva do kosti.

Jonno se stále ještě otáčel, když ho Sam zasáhl znovu. Nyní rýč směřoval přímo shora dolů. Vedený obrovskou silou obou Samových paží dopadl hranou na vrcholek hlavy. Tentokrát náraz nezazvonil, ale zaznělo to spíš jako tupé žuchnutí a Gwenda se polekala, že Jonnovi praskla lebka.

Jak se Jonno sesouval na kolena, Sam ho udeřil opět plnou silou potřetí, tentokrát do čela. Větší pohromu by snad nemohl napáchat ani železný meč, pomyslela si zoufale Gwenda. Vykročila, aby Sama zadržela, ale vesničany napadlo totéž o chviličku dřív a dostali se k němu před ní. Odtáhli Sama pryč, dva muži za každou paži.

Jonno ležel na zemi s hlavou v kaluži krve. Gwendě se udělalo mdlo a musela myslet na chlapcova otce Natea a na to, jaký žal mu

synova zranění způsobí. Jonnova matka zemřela na mor, tak aspoň ona se už nemůže trápit žalem.

Gwenda viděla, že Sam nemá vážné zranění. Krvácel, ale stále zápasil s muži, kteří ho drželi, a snažil se osvobodit, aby mohl znovu zaútočit. Gwenda se sklonila nad ležícím mladíkem. Jonno měl zavřené oči a nehýbal se. Položila mu ruku na srdce a nic necítila. Pokusila se mu nahmatat tep, jak jí to ukázala Caris, ale žádný nenahmatala. Jonno zřejmě nedýchá.

Začala si uvědomovat důsledky toho, co se stalo, a rozplakala se.

Jonno je mrtvý a Sam je vrah.

82

O Velikonocích roku 1361 žili Caris s Merthinem již deset let v manželství.

Jak Caris stála v katedrále a sledovala velikonoční procesí, vzpomínala na jejich svatbu. Protože byli s různými přestávkami milenci tak dlouho, považovali obřad za pouhé potvrzení dávné skutečnosti a pošetile počítali s malou, tichou svatbou – s nenápadným obřadem v kostele svatého Marka a poté se skromným obědem pro pár lidí v hostinci U Zvonu. Jenže otec Joffroi jim den před svatbou oznámil, že podle jeho výpočtů se svatby hodlá zúčastnit nejméně dva tisíce osob, a tak byli nuceni přeložit obřad do katedrály. Potom se ukázalo, že Madge Tkalcová bez jejich vědomí připravila v cechovním domě hostinu pro přední obyvatele a piknik na Louce milenců pro všechny ostatní z Kingsbridge. Nakonec se z toho stala svatba roku.

Caris se při té vzpomínce usmála. Měla na sobě tehdy nové šaty z kingsbridgeského šarlatu, tedy v barvě, kterou biskup možná považoval pro takovou ženu za náležitou. Merthin si oblékl italský kabát s bohatým vzorem, kaštanově hnědý a vyšívaný zlatou nití, a zdálo se, že září štěstím. Oba si opožděně uvědomovali, že obyvatelé Kingsbridge se celá léta bavili jejich nekonečným milostným vztahem, který oni dva považovali za své soukromé drama. A všichni teď chtěli oslavovat šťastný konec.

Carisiny příjemné vzpomínky vyprchaly, když na kazatelnu vystoupil Philemon. Za deset roků od jejich svatby hodně ztloustl. Tonzura a oholená tvář odhalovaly tučný kruh kolem krku a kněžské roucho se nadouvalo jako stan.

Kázání zaměřil proti pitvám.

Mrtvá těla patří Bohu, prohlásil. Křesťané je mají pohřbívat za přesně stanoveného rituálu; spasené do vysvěcené země, ostatní jinam. Dělat s mrtvolami cokoli jiného je proti Boží vůli. Rozřezávat mrtvoly je znesvěcení, hlásal s nezvyklou vervou. Dokonce se mu chvěl hlas, když vyzýval věřící, aby si představili strašlivý výjev, jak se otevírá lidské tělo, jeho části se oddělují a odřezávají a potom je tak zvaní lékařští badatelé podrobně zkoumají. Skuteční křesťané vědí, že pro takové zvrácené muže a ženy žádná omluva neexistuje.

Výraz „muže a ženy“ nezní z Philemonových úst často, pomyslela si Caris, a on ho určitě nepoužil náhodou. Letmo pohlédla na manžela stojícího v chrámové lodi vedle ní. Merthin znepokojeně zvedl obočí.

Zákaz zkoumání mrtvol bylo standardní dogma předkládané církvi odnepaměti, avšak od doby moru bylo uvolněné. Pokroková mladší duchovní si živě uvědomovali, jak v té době církev ve vztahu k lidem selhala, a chtěli změnit způsob, jakým kněží učí a praktikují lékařství. Avšak konzervativní vyšší duchovenstvo lpělo na starých způsobech a všem změnám bránilo. Výsledkem bylo, že pitvy byly v zásadě zakázané, ale v praxi tolerované.

Caris ve svém novém špitálu pitvy od začátku prováděla. Mimo budovu o tom nikdy nemluvila – nebyl důvod rozčilovat pověrčivé. Ovšem prováděla to, kdykoli se jí naskytla příležitost.

V posledních letech se k ní obyčejně přidávalo pár mladších mnichů-lékařů. Mnozí školení lékaři viděli vnitřek lidského těla, pouze když ošetřovali velmi ošklivá zranění. Jediné mrtvoly, které se směly otevírat, byly mrtvoly prasat, která byla považována za živočichy anatomicky nejbližší člověku.

Philemonův útok Caris zmátl a znepokojil zároveň. Věděla, že ji vždycky nenáviděl, třebaže nikdy nevěděla přesně proč. Od onoho zlomového okamžiku v roce 1351, kdy tolik sněžilo, ji ignoroval. Snad aby vyrovnal ztrátu své moci nad městem, vybavil palác vzác-

nými předměty: tapiseriemi, koberci, stříbrnými příbory, okny s barevným sklem, iluminovanými rukopisy. Stal se ještě veledůležitějším, od mnichů a noviců vyžadoval složité projevy úcty a podřízenosti, při bohoslužbách nosil nádherná roucha, a když musel navštívit jiné město, cestoval v kočáru vybaveném jako budoár nějaké vévodkyně.

V kněžišti se nacházelo několik významných hostujících duchovních – biskup Henri ze Shiringu, arcibiskup Piers z Monmouthu a arcijáhen Reginald z Yorku – a Philemon patrně doufal, že na ně tímto výlevem dogmatického konzervatismu silně zapůsobí. Jenže proč? Usiluje o povýšení? Arcibiskup je nemocný – do kostela ho museli přinést –, ale na tohle postavení přece Philemon nemůže aspirovat! Byl trochu zázrak, že se syn Jobyho z Wigleigh stal kingsbridgeským převorem. Ale povýšení z převora na arcibiskupa by byl neobyčejně velký skok, trochu jako stát se z rytíře vévodou, aniž byl člověk mezitím baronem či hrabětem. V tak rychlý vzestup by mohl doufat jen obzvláštní oblíbenec.

Philemonova ctižádostivost však neměla hranic. Caris se domnívala, že nejde o to, že by se snad považoval za dokonale kvalifikovaného. Arogantní sebejistota byla charakteristická pro Godwyna. To Godwyn byl přesvědčen, že Bůh z něj učinil převora, protože je nejchytřejší člověk ve městě. Philemon představoval opačnou krajnost: v hloubi duše byl přesvědčen, že je úplná nula. Celý život se snažil sám sebe přesvědčit, že není zcela bezcenný. Na odmítnutí byl tak citlivý, že by nesnesl, aby někdo soudil, že si nezaslouží nějaké postavení, byť by mělo být sebevznešenější.

Napadlo ji, aby si po bohoslužbě promluvila s biskupem Henrim. Mohla by mu připomenout deset let staré ujednání, že kingsbridgeský převor nemá žádnou pravomoc nad špitálem svaté Alžběty na ostrově Malomocných. Ten spadá pod přímé řízení biskupa, a proto každý útok na špitál je útokem na práva a výsady samotného Henriho. Po další úvaze si však uvědomila, že takový protest by biskupovi potvrdil, že provádí pitvy, a to, co je nyní vágním podezřením, jež lze snadno ignorovat, by se proměnilo ve známou skutečnost, kterou je nutné se zabývat. Rozhodla se tedy zůstat zticha.

Vedle ní stáli Merthinovi dva synovci, synové hraběte Ralpha: třináctiletý Gerry a desetiletý Roley. Oba chlapci chodili do klášterní školy. Bydleli v převorství, ale hodně volného času trávili s Merthinem a Caris v jejich domě na ostrově. Merthin měl ruku zlehka položenou na Roleyově rameni. Pouze tři lidé na světě věděli, že Roley není jeho synovec, nýbrž syn: Merthin, Caris a chlapcova matka Philippa. Merthin se snažil neprojevovat Roleyovi žádnou zvláštní přízeň, jenže bylo pro něj obtížné zakrývat skutečné city. Obzvláště ho těšilo, když se Roley naučil něco nového, nebo když si vedl dobře ve škole.

Caris často přemýšlela o dítěti, které počala s Merthinem a potom potratila. Vždycky si představovala, že by to byla holčička. Dnes by z ní byla už dospělá, třiadvacetiletá žena, přemítala Caris, pravděpodobně vdaná a měla by své vlastní děti. To pomyšlení bylo bolestné jako stará rána, sice bolestivá, avšak zároveň důvěrně známá, a proto nepříliš znepokojivá.

Když bohoslužba skončila, odešli všichni společně. Chlapce jako obvykle pozvali na nedělní oběd. Před katedrálou se Merthin otočil a pohlédl na věž, která se nyní už tyčila nad středem kostela.

Zatímco si pozorně prohlížel své téměř dokončené dílo a mračil se na nějakou drobnost, které si dokáže povšimnout jen on, Caris ho láskyplně pozorovala. Zná ho od jeho jedenácti let a skoro stejně dlouho ho miluje. Merthinovi je teď pětačtyřicet. Rusé vlasy mu ustupují z čela a tvoří kolem hlavy kučeravou svatozář. Levou paži má poněkud ztuhlou – od chvíle, kdy mu neopatrný kameník pustil z lešení na rameno otesaný kamenný krakorec. Ale stále má onen výraz chlapecké dychtivosti, jímž na sebe o svátku Všech svatých před třetinou století upoutal Carisinu pozornost.

Otočila se a sledovala jeho pohled. Zdálo se, že věž stojí přesně na čtyřech stranách křížení a zabírá přesně dvě čtvercová pole oddělena nosníky, i když ve skutečnosti její hmotnost podpíraly mohutné opěrné pilíře přistavěné k vnějším rohům transeptu. Pilíře samotné spočívaly na nových základech, oddělených od těch původních. Věž se štíhlými sloupy a četnými okenními průhledy, jimiž lze za pěkného počasí zahlédnout modrou oblohu, vypadala lehce a vzdušně. Nad

čtvercovým vrcholkem věže se zvedala síť lešení připravená pro konečnou část – špičku.

Když Caris vrátila pohled dolů, spatřila přicházet svou sestru. O rok starší Alici bylo pětačtyřicet, ale Caris měla pocit, že patří k jiné generaci. Její manžel Elfrik zemřel na mor, ona se však už znovu nevdala a začala chodit nevkusně oblečená, jako by si myslela, že tak má vypadat vdova. Caris se s Alicí před mnoha lety nepohodla kvůli tomu, jak Elfrik zacházel s Merthinem. Ostří vzájemného nepřátelství časem otupělo, ale když Alice zdravila, neodpustila si nevraživé pohození hlavou.

Doprovázela ji nevlastní dcera Griselda, o pouhý rok mladší než Alice. Vedle ní stál Griseldin syn Merthin Levoboček. Tyčil se nad ní – byl to vysoký muž s jistým povrchním šarmem, stejný jako jeho otec, dávno zmizelý Thurstan, a tak nepodobný Merthinu Mostařovi, jak jen si lze představit. A byla tu s ní i šestnáctiletá dcera Petranilla.

Po Elfrikově smrti převzal jeho podnikání Griseldin manžel Harold Kameník. Podle Merthina moc dobrý stavitel není, avšak vedl si dobře, třebaže už neměl monopol na opravy zadávané převorstvím, díky nimž Elfrik zbohatl. Teď přistoupil k Merthinovi a prohodil: „Lidi si myslejí, že tu špičku postavíš bez bednění.“

Caris věděla, že pomocí dřevěného bednění se udržuje tvar zdiva, dokud malta nevytvrdne.

Merthin odpověděl: „V té úzké špičce není pro bednění dost místa. A jak by se podepřelo?“ Mluvil zdvořile, ale Caris podle rázného tónu nemohla pochybovat, že Harolda nemá rád.

„Uvěřil bych tomu, kdyby ta špička měla bejt kulatá.“

Caris rozuměla i tomuhle. Kulatou špičku lze postavit tak, že se jeden kruh kamenů postaví na druhý, přičemž každá vrstva je trochu užší než ta předchozí. Bednění není zapotřebí, protože kruh je samonosný: kameny nemohou spadnout dovnitř, protože se navzájem stlačují. To však neplatí o žádném tvaru, který tvoří úhly.

„Viděl jsi výkresy,“ řekl Merthin. „Je to osmiúhelník.“

Rohové věžičky na vrcholku čtvercové věže se stáčely diagonálně směrem ven a ulehčovaly tak oku, aby se při pohledu zdola přizpůsobilo odlišnému tvaru užší špičky. Merthin použil prvek, kte-

rý poznal v Chartres. Mělo to však smysl pouze tehdy, byla-li věž osmiúhelná.

Harold však namítl: „Jenže jak chceš postavit osmiúhelnou věž bez bednění?“

„Počkej si a uvidíš,“ odbyl ho Merthin a odešel.

Když se ubírali po hlavní ulici, Caris se zeptala: „Proč nechceš lidem říct, jak to uděláš?“

„Aby mě nemohli vyhodit,“ odpověděl. „Když jsem stavěl most, tak se mě zbavili, sotva jsem udělal nejtěžší část, a najali si někoho levnějšího.“

„Pamatuju se.“

„Teď to udělat nemůžou, protože špičku nikdo jiný postavit neumí.“

„Tenkrát jsi byl mladík. Dneska jsi cechmistr. Nikdo by se tě neodvážil vyhodit.“

„Možná ne. Ale je dobrý pocit, že to udělat nemůžou.“

V dolní části hlavní ulice, kde stával starý most, se nacházela vykřičená krčma U Bílého koně. Caris spatřila Merthinovu dceru Lollu, jak se opírá o venkovní zeď. Kolem postávala skupina starších kamarádů. Lolla byla přitažlivá dívka s olivovou pletí, lesklými černými vlasy, velkými ústy a smyslnýma hnědýma očima. Skupina byla soustředěná na hru v kostky a všichni pili z velkých korbelů pivo. Caris bylo líto, že vidí nevlastní dceru, jak marní čas na ulici, avšak nepřekvapilo ji to.

Merthin se rozzlobil. Přistoupil k Lolle a chytil ji za paži. „Pojď radši domů na oběd,“ vyzval ji přísně.

Pohodila hlavou a husté vlasy zavířily v gestu, které bylo bezpochyby určeno očím někoho jiného než jejího otce. „Nechci jít domů, je mi tu fajn,“ odsekla.

„Neptal jsem se, co chceš,“ odpověděl Merthin a postrčil ji pryč od ostatních.

Od skupiny se oddělil pohledný, asi dvacetiletý mladík. Měl kudrnaté vlasy, posměšně se uculoval a šťoural se klacíkem v zubech. Caris věděla, že to je Jake Riley, mladík bez jakéhokoli určitého řemesla, který má přesto zřejmě stále dost peněz na utrácení. Při-

loudal se k nim. „Co se děje?“ zeptal se. Mluvil s klacíkem urážlivě trčícím z úst.

„Nic, co by se tě týkalo,“ odpověděl Merthin.

Jake se mu postavil do cesty. „To děvče nechce odejít.“

„Radši mi uhni, synku, pokud nechceš strávit zbytek dne v obecní kládě.“

Caris ztuhla úzkostí. Merthin byl v právu, může ukázňovat a trestat Lollu, které do dosažení dospělosti schází ještě pět let. Jenže Jake je takový trouba, že ho přesto může udeřit a pak nést důsledky. Caris však nezasáhla, neboť věděla, že Merthin by se rozhněval na ni místo na Jakea.

Jake zabručel: „Počítám, že jsi její otec.“

„Víš až moc dobře, kdo jsem, a buď mě budeš oslovovat cechmistře a mluvit se mnou uctivě, nebo poneseš následky.“

Jake ještě chvíli na Merthina drze čučel, pak se odvrátil a ledabyle prohodil: „Tak jo.“

Caris se ulevilo, že se konflikt nezměnil v pěstní souboj. Merthin se do žádné rvačky nikdy nezapletl, ovšem Lolla by ho dokázala přivést k nepříčetnosti.

Šli dál směrem k mostu. Lolla se vytrhla z otcova sevření a kráčela před nimi s rukama založenýma na prsou a se sklopenou hlavou. Mračila se a nevrle si cosi mumlala.

Nebylo to poprvé, co Lollu přistihli ve špatné společnosti. Merthina děsilo a vztekalo, že jeho malá holčička tak urputně vyhledává právě takové lidi. „Proč to dělá?“ tázal se nechápavě Caris, když přecházeli za Lollou po mostě na ostrov Malomocných.

„Bůhví proč.“ Caris si povšimla, že takhle se častěji chovají mladí lidé, kteří přišli o některého z rodičů. Když Silvia zemřela, starala se o Lollu Bessie od Zvonu, lady Philippa, Merthinova hospodyně Em a samozřejmě Caris. Možná ji mátlo, koho má poslouchat. Caris však tuto myšlenku nevyslovila nahlas, protože by to mohlo naznačovat, že Merthin jako rodič nějak selhal. „Když jsem byla v tomhle věku, strašně jsem se hádala s tetou Petranillou.“

„Kvůli čemu?“

„Kvůli podobným věcem. Nelíbilo se jí, že trávím hodně času s Mattií Vědmou.“

„To je něco úplně jiného. Nevymetala jsi s darebáky žádné špeluňky.“

„Petranilla si myslela, že Mattie je pro mě špatná společnost.“

„To není totéž.“

„Nejspíš ne.“

„Od Mattie ses toho hodně naučila.“

Lolla se nepochybně hodně učí od pohledného Jakea Rileye, ale Caris si tu pobuřující myšlenku nechala pro sebe – Merthin už takhle zuří až dost.

Ostrov byl nyní už zcela zastavěný a tvořil nedílnou součást města. Měl dokonce i svůj farní kostel. V místech, kde kdysi chodili přes pusté pozemky, vedla nyní cesta přímo mezi domy. Králíci už dávno zmizeli. Převážnou část západního konce zabíral špitál. Caris tam sice docházela každý den, avšak přesto pociťovala hrdost, kdykoli pohlédla na úhlednou stavbu z šedého kamene, velká okna v pravidelných řadách a komíny vyrovnané jako vojáci.

Prošli bránou na Merthinovy pozemky. Sad byl vzrostlý a květy pokrývaly jabloně jako sníh.

Do domu vstoupili jako vždy kuchyňskými dveřmi. Dům měl velkolepý vchod na straně od řeky, ale ten nikdo nepoužíval. I skvělý architekt se může dopustit chyby, pomyslela si pobaveně Caris. Znovu se však rozhodla, že to dnes nahlas nevysloví.

Lolla s dupáním vyběhla po schodech do svého pokoje.

Z obývacího pokoje zazněl ženský hlas: „Buďte zdrávi!“ Oba chlapci se s veselým křikem rozběhli. Byla to jejich matka Philippa. Merthin a Caris se s ní vřele pozdravili.

Z Caris a Philippy se staly švagrové, když se Caris provdala za Merthina, ale jejich někdejší rivalita způsobila, že se Caris ještě několik let v přítomnosti Philippy cítila nesvá. Nakonec je dali dohromady chlapci. Když nejprve Gerry a pak i Roley začali navštěvovat klášterní školu, bylo přirozené, že Merthin na své synovce dohlížel, a pak začala také Philippa navštěvovat Merthinův dům, kdykoli se ocitla v Kingsbridgi.

Caris nejprve na Philippu žárlila, že Merthina sexuálně upoutala. Merthin se nikdy nepokoušel předstírat, že jeho láska k Philippě byla pouze povrchní. Stále ji měl rád. Jenže Philippa dnes byla smutnou

postavou. Bylo jí čtyřicet devět let a vypadala starší, měla šedivé vlasy a obličej vrásčitý zklamáním. Žila nyní jen pro své děti. Často navštěvovala dceru Odilu, hraběnku z Monmouthu. A když nebyla tam, obvykle zavítala do kingsbridgeského převorství, aby byla poblíž synů. Dařilo se jí trávit velice málo času na Earlscastlu s manželem Ralphem.

„Musím vzít chlapce do Shiringu," vysvětlovala, proč tu je. „Ralph chce, aby se s ním zúčastnili jednání hrabského soudu. Prý je to nezbytná součást jejich výchovy."

„Má pravdu," přisvědčila Caris. Gerry se stane hrabětem, pokud bude žít dost dlouho. A pokud ne, zdědí titul Roley. Oba se proto potřebují obeznámit se soudy.

Philippa dodala: „Počítala jsem s tím, že se zúčastním velikonoční bohoslužby v katedrále, ale prasklo mi kolo u kočáru a musela jsem cestou přenocovat."

„Tak teď, když jsi tu, pojďme se naobědvat," vybídla ji Caris.

Odebrali se do jídelny. Caris otevřela okna s vyhlídkou na řeku. Dovnitř vnikl chladný čerstvý vzduch. Napadlo ji, co asi udělá Merthin s Lollou. Neřekl nic, ke Carisině úlevě ji nechal vydusit nahoře: nafrněný adolescent u oběda dokáže zkazit náladu všem.

Pojedli skopové s pórkem. Merthin nalil červené víno a Philippa se žíznivě napila. Začala mít víno ráda. Možná v něm nacházela útěchu.

Ještě seděli u stolu, když vešla ustaraně se tvářící Em. „U kuchyňskejch dveří někdo je a přeje si mluvit s paní," oznámila.

Merthin se nevrle zeptal: „Kdo to je?"

„Neřekl svý jméno, ale paní ho prej zná."

„Co je to za člověka?"

„Mladík. Podle oblečení z vesnice, nikdo z města." Em nad vesničany ohrnovala nos.

„To vypadá neškodně. Ať jde dál."

Chvíli poté vešla vysoká postava s kápí staženou skoro přes celý obličej. Když ji mladík zvedl, Caris poznala Gwendina staršího syna Sama.

Caris ho znala celý jeho život. Viděla, jak se narodil, sledovala, jak se jeho kluzká hlavička vynořila z matčina drobného těla. Přihlí-

žela, jak roste, mění se a stává se mužem. Nyní v něm viděla Wulfrika – v tom, jak chodí, stojí a lehce pozvedá ruku, když se chystá promluvit. Vždy chovala podezření, že Wulfrik ve skutečnosti není jeho otec, ale jakkoli si byly s Gwendou blízké, o své pochybnosti se nikdy nezmínila. Některé otázky je lépe neklást. Když však uslyšela, že Sama hledají pro vraždu Jonna Šafáře, podezření se nutně vrátilo. Protože když se Sam narodil, vypadal jako Ralph.

Nyní přistoupil ke Caris, zvedl ruku oním Wulfrikovým gestem a pak poklekl na jedno koleno. „Zachraň mě, prosím," požádal.

Caris se zděsila. „Jak tě můžu zachránit?"

„Schovej mě. Jsem už celý dni na útěku. Utekl jsem z Oldchurch za tmy, šel jsem pěšky celou noc a od tý doby jsem si skoro neodpočinul. Teď jsem se pokusil koupit si něco k jídlu v jedný hospodě, ale někdo mě poznal a já jsem musel zase utéct."

Vypadal tak zoufale, že pocítila náhlý soucit. Přesto namítla: „Ale ty se tady nemůžeš schovávat, hledají tě pro vraždu!"

„To nebyla žádná vražda, byla to rvačka. Jonno si začal. Praštil mě železnejma poutama – jen se podívej." Sam se dotkl obličeje na dvou místech, ucha a nosu, aby jí ukázal dvě rány pokryté strupem.

Lékařka v Carisině nitru si musela všimnout, že zranění jsou asi pět dní stará: nos se hojí dost dobře, ale ucho by rozhodně potřebovalo steh. Hlavně však myslela na to, že tady Sam nemá být. „Musíš se postavit před soud," řekla.

„Budou stranit Jonnovi, to je jistý. Utekl jsem z Wigleigh za vyšší mzdou do Outhenby. Jonno se mě pokoušel odvést zpátky. Řeknou, že měl právo nasadit utečenci okovy."

„Na to jsi měl myslet, než jsi ho praštil."

Vyčítavě jí připomněl: „Když jsi byla převorka, zaměstnávala jsi v Outhenby utečence taky."

Tohle jí způsobilo bolest. „Utečence ano – vrahy ne."

„Oni mě pověsej."

Caris byla rozpolcená, Jak ho může odmítnout?

Promluvil Merthin. „Jsou dva důvody, proč se tu nemůžeš ukrýt, Same. Jednak je zločin skrývat uprchlíka, a já se kvůli tobě nechci dostat na špatnou stranu zákona, i když mám rád tvoji matku. Ale druhý důvod je, že každý ví, že tvoje matka je Carisina stará přítel-

kyně, a pokud tě kingsbridgeští konstáblové budou hledat, půjdou ze všeho nejdřív sem.“

„Sem?“ opakoval mladík.

Caris věděla, že moc chytrý není – veškerou chytrost pobral jeho bratr Davey.

Merthin pokračoval: „Těžko by sis mohl vymyslet horší místo na ukrytí než tohle.“ Zmírnil svůj postoj. „Vypij si pohár vína, vezmi si bochník chleba a odejdi z města,“ pronesl laskavěji, „já budu muset zajít za Mungem Konstáblem a ohlásit mu, že jsi tady byl, ale můžu jít pomalu.“ Nalil mu víno do dřevěného poháru.

„Děkuju ti.“

„Tvou jedinou nadějí je odejít hodně daleko, kde tě nikdo nezná, a začít nový život. Jsi silný chlapec, práci vždycky najdeš. Jdi do Londýna a nech se najmout na nějakou loď. A nezaplétej se do rvaček.“

Philippa náhle prohodila: „Vzpomínám si na tvoji matku… Gwenda se jmenuje?“

Sam přikývl.

Philippa se obrátila ke Caris. „Setkala jsem se s ní v Casterhamu, ještě když byl William naživu. Přišla za mnou kvůli té dívce z Wigleigh, kterou Ralph znásilnil.“

„Annet.“

„Ano.“ Philippa se obrátila opět k Samovi. „Ty jsi určitě to miminko, které tenkrát držela v náručí. Tvoje matka je dobrá žena. Je mi už kvůli ní líto, že jsi v takovém maléru.“

Nastala chvíle ticha. Sam vypil pohár. Caris přemýšlela, bezpochyby stejně jako Philippa a Merthin, o tom, jak čas běží a jak může proměnit nevinné, milované dítě v muže, který spáchá vraždu.

V tichu uslyšeli hlasy.

U kuchyňských dveří zřejmě stálo několik mužů.

Sam se rozhlédl kolem sebe jako medvěd v pasti. Jedny dveře vedly do kuchyně, druhé ven před dům. Vrhl se k domovním dveřím, rozrazil je a vyběhl ven. Bez zastavení zamířil dolů k řece.

Okamžik poté Em otevřela dveře z kuchyně a do jídelny vešel Mungo Konstábl se čtyřmi svými muži. Všichni měli dřevěné hole.

Merthin ukázal na domovní dveře. „Právě odešel.“

„Za ním, mládenci," zavelel Mungo a všichni proběhli pokojem a ze dveří před dům.

Caris se zvedla a spěchala ven, ostatní ji následovali.

Dům stál na nízkém kamenitém srázu, jen asi tři nebo čtyři stopy vysokém. Kolem úpatí malého útesu prudce tekla řeka. Na levé straně se přes vodu klenul Merthinův elegantní most, napravo se táhl bahnitý břeh. Na starém morovém hřbitově na druhé straně řeky se olisťovaly stromy. Po obou stranách hřbitova vyrůstaly jako plevel drobné předměstské chatrče.

Sam se mohl dát nalevo nebo napravo a Caris s pocitem zoufalství sledovala, jak se vydává na špatnou stranu. Vrhl se doprava, což nevedlo nikam. Viděla, jak utíká podél břehu a v bahně zanechává velké šlápoty. Konstáblové se za ním hnali jako psi za zajícem. Bylo jí Sama líto, stejně jako jí vždycky bývalo líto zajíce. Nemělo to nic společného se spravedlností, šlo jen o to, že je obětí lovu.

Když zjistil, že nemá kam uniknout, začal se brodit.

Mungo zůstal na dlážděné cestě před domem a nyní se otočil opačným směrem, doleva, a rozběhl se k mostu.

Dva jeho muži odhodili hole, zuli si vysoké boty, svlékli kabáty a ve spodním prádle skočili do řeky. Druzí dva stáli u vody, patrně neuměli plavat nebo se jim možná nechtělo skákat za chladného dne do vody. Oba plavci vyrazili za Samem.

Sam byl silný, avšak jeho teplý zimní kabát byl teď promočený a táhl ho dolů. Caris s hrůzou sledovala, jako ho konstáblové dohánějí.

Z opačného směru se ozvalo volání. Mungo přebíhal přes most a teď se zastavil a mával na oba muže na břehu, aby ho následovali. Porozuměli a rozběhli se za ním. Mungo pokračoval přes most.

Sam dosáhl druhého břehu těsně předtím, než ho oba plavci dohonili. Postavil se a vrávoral mělčinou, třepal hlavou a z oblečení mu crčela voda. Otočil se a spatřil jednoho konstábla téměř za zády. Muž klopýtl, nechtěně se překlonil a Sam ho rychle kopl do obličeje těžkou, vodou nasáklou botou. Konstábl vykřikl a padl dozadu.

Druhý muž byl opatrnější. Přiblížil se k Samovi a zastavil se mimo dosah. Sam se obrátil a vyběhl z vody ven na trávník morového hřbitova. Jenže konstábl ho následoval. Sam se znovu zastavil a

konstábl se zastavil také. Sam si uvědomil, že muž si s ním hraje. Zařval vzteky a vrhl se na svého mučitele. Konstábl se rozběhl zpátky, jenže za zády měl řeku. Ocitl se v mělké vodě, ale ta ho zpomalila a Sam ho chytil.

Popadl muže za ramena, otočil ho k sobě a udeřil ho hlavou do hlavy. Caris na opačné straně řeky slyšela prasknutí, jak muži zlomil nos. Sam ho odstrčil, muž upadl a z hlavy mu prýštila do vody krev.

Sam se znovu vydal ke břehu – jenže tam už na něj čekal Mungo. Nyní se Sam nacházel níže na svahu a omezovala ho voda. Mungo po něm vyrazil, zastavil se, nechal ho přiblížit a zvedl hůl. Naznačil úder, Sam uhnul a teprve potom Mungo udeřil a zasáhl ho do temene.

Vypadalo to jako strašná rána a Caris zalapala po dechu, jako by ránu dostala sama. Sam zařval bolestí a reflexivně zvedl ruce k hlavě. Mungo měl zkušenosti z rvaček se silnými mladíky a udeřil ho znovu, tentokrát do nechráněných žeber. Sam padl do vody. Na scénu teď dorazili dva konstáblové, kteří běželi přes most. Skočili na Sama a povalili ho do mělké vody. Oba, které poranil, se teď mstili, zuřivě ho kopali a mlátili, zatímco jejich druzi ho drželi. Přestali, teprve když už nebyl schopen vzdorovat.

Vytáhli ho z vody a Mungo mu obratně spoutal ruce za zády. Potom se všichni vydali s uprchlíkem zpátky k městu.

„To je strašné," povzdechla si Caris. „Ubohá Gwenda."

83

V průběhu zasedání hrabského soudu mívalo město Shiring vždy karnevalovou náladu. Všechny krčmy kolem náměstí měly napilno, jejich lokály se plnily muži a ženami oblečenými v nejlepších šatech a všichni se dožadovali jídla a pití. Město pochopitelně těchto příležitostí využívalo k pořádání trhů a náměstí bývalo vždy tak přeplněné stánky, že člověku trvalo půl hodiny, než se protlačil o pár set yardů dál. Vedle stánkařů s povolením tu byly i tucty procházejících podnikavců – pekaři s tácy bochánků, pouliční šumař s housličkami, zmrzačení a slepí žebráci, prostitutky předvádějící svá prsa, medvědář s tančícím medvědem a kázající potulný mnich.

Hrabě Ralph patřil k oněm málo lidem, kteří se dostanou přes náměstí rychle. Jel na koni se třemi rytíři před sebou a hrstkou sluhů vzadu. Jeho doprovod procházel tlačenicí jako radlice, odrážel dav stranou silou pohybu a bezohlednosti, pokud jde o bezpečí lidí stojících v cestě.

Vyjeli do kopce k šerifovu hradu. Okázale objeli nádvoří a sesedli z koní. Sluhové hned začali přivolávat štolby a další zřízence. Ralpha těšilo, když lidé věděli, že dorazil.

Byl napjatý. Syn jeho starého nepřítele má být souzen pro vraždu. Ralph se ocitl na kraji nejsladší představitelné pomsty, ale kdesi v nitru se obával, že se to třeba neuskuteční. Ten pocit byl tak silný, že se Ralph poněkud zastyděl. Nechtěl totiž, aby jeho rytíři poznali, jak moc to pro něj znamená. Dával si pozor, aby dokonce i před Alanem Fernhillem zatajil, jak dychtí po tom, aby Sam visel. Bál se, že se na poslední chvíli něco pokazí. Nikdo nevěděl lépe než on, jak může soudní mašinerie selhat: koneckonců on sám unikl pověšení už dvakrát.

Při soudním jednání bude podle svého práva sedět na soudcově lavici a bude dbát na to, aby k žádnému zvratu nedošlo.

Podal otěže čeledínovi a rozhlédl se kolem sebe. Hrad nebyl žádnou vojenskou pevností. Podobal se spíš krčmě s nádvořím, třebaže byl důkladně postaven a střežen. Shiringský šerif tu může žít v bezpečí před mstivými příbuznými lidí, které zatkl. Byly tu podzemní kobky pro vězně a hostinské pokoje, kde mohli nerušeně přebývat hostující soudci.

Šerif Bernard zavedl Ralpha do jeho pokoje. Šerif byl královým zástupcem v hrabství a byl zodpovědný za vybírání daní a za vykonávání spravedlnosti. Bylo to lukrativní postavení příjemně doplňované dary, úplatky, procenty strženými z pokut a propadlými kaucemi. Vztah mezi hrabětem a šerifem by mohl být napjatý: hrabě má vyšší postavení, ovšem šerifova soudní moc je nezávislá. Bernard, bohatý obchodník s vlnou asi Ralphova věku, jednal s Ralphem s rozpačitou směsicí kamarádství a podřízenosti.

V pokoji vyhrazeném pro ně čekala na Ralpha Philippa. Dlouhé šedivé vlasy měla upravené do složitého účesu a na sobě měla drahý plášť v bezvýrazných odstínech šedé a hnědé barvy. Její povýšené

chování z ní kdysi dělalo hrdou krásku, ale dnes vypadala pouze jako nevrlá stará žena. Mohla by být jeho matkou.

Pozdravil se se svými syny Gerrym a Roleyem. Nebyl si jistý, jak má zacházet s dětmi, a své vlastní ani moc nevídal: jako nemluvňata byli oba chlapci samozřejmě v péči žen a nyní chodili do klášterní školy. Promlouval k nim asi tak, jako by byli zbrojnoši v jeho službách, v jednu chvíli jim dával příkazy a vzápětí s nimi přátelsky žertoval. Snáze by si s nimi popovídal, kdyby byli starší. Zřejmě na tom však nezáleželo: ať dělal cokoli, považovali ho za hrdinu.

„Zejtra budete sedět na soudcově lavici v soudní síni," oznámil jim. „Chci, abyste viděli, jak se dostává spravedlnosti zadost."

Starší Gerry se zeptal: „Můžeme se dneska odpoledne podívat na tržiště?"

„Ano – vemte s sebou Dickieho." Dickie byl jeden ze sluhů na Earlscastlu. „Tady máte nějaký peníze na utrácení." Každému dal hrst stříbrných pencí.

Chlapci vyšli ven. Ralph se posadil na opačném konci pokoje, co nejdál od Philippy. Nikdy se jí nedotýkal a vždy se snažil udržovat si odstup, aby se jí nedotkl ani náhodou. Byl si jistý, že se Philippa obléká a chová jako stařena jen proto, aby měla jistotu, že ho nebude přitahovat. Každý den také chodila do kostela.

Byl to podivný vztah dvou lidí, kteří kdysi počali dítě, avšak oni v tomto vztahu uvízli na celá léta a již se to nikdy nezmění. Aspoň může svobodně ohmatávat služky a válet se s holkami z krčem.

Museli však spolu mluvit o dětech. Philippa měla vyhraněné názory a Ralph si v průběhu let uvědomil, že je snadnější věci s ní projednat než učinit jednostranná rozhodnutí a potom se s ní hádat, když nesouhlasila.

Nyní Ralph poznamenal: „Gerry už je dost starej, aby mohl bejt zbrojnošem."

Philippa odpověděla: „Souhlasím."

„Výborně!" zaradoval se překvapeně Ralph – očekával hádku.

„Už jsem o něm mluvila s Davidem Monmouthem," dodala.

Tím se vysvětlovala její svolnost. Byla o krok napřed. „Rozumím," zabručel. Hrál o čas.

„David s tím souhlasí a navrhuje, abychom mu ho poslali hned, jak mu bude čtrnáct.“

Gerrymu bylo teprve třináct. Philippa ve skutečnosti odkládá Gerryho odchod o rok. To však nebyla Ralphova hlavní starost. David, hrabě z Monmouthu, měl za manželku Philippinu dceru Odilu. „Jako zbrojnoš se má chlapec změnit v muže,“ řekl Ralph. „Jenže u Davida to Gerry bude mít moc snadný. Jeho nevlastní sestra si ho oblíbila – nejspíš nad ním bude držet ochrannou ruku. Mohl by to mít hrozně snadný.“ Po chvilkové úvaze dodal: „Předpokládám, že ho tam chceš dostat právě proto.“

Nepopřela to, ale připomněla mu: „Myslela jsem, že budeš rád, když se posílí tvoje spojenectví s hrabětem z Monmouthu.“

Byla ta věcná poznámka. David byl Ralphův nejvýznamnější spojenec mezi šlechtou. Gerry by pomohl vytvořit další pouto mezi oběma hrabaty. David by si mohl chlapce oblíbit. V pozdějších letech se Davidovi synové třeba stanou zbrojnoši na Earlscastlu. Takové rodinné vztahy jsou nesmírně cenné. „Můžeš zaručit, že ho tam nebudou rozmazlovat?“ zeptal se Ralph.

„Samozřejmě.“

„Tak v tom případě dobrá.“

„Jsem ráda, že jsme se dohodli.“ Philippa se zvedla.

Jenže Ralph ještě neskončil. „A co Roley? Mohl by jít taky, aby byli spolu.“

Philippě se tento nápad ani trochu nezamlouvá, to bylo Ralphovi zřejmé, ovšem je příliš chytrá, než aby mu přímo oponovala. „Roley je na to trochu mladý,“ řekla, jako by o tom přemýšlela. „A ještě se nenaučil pořádně číst a psát.“

„Vzdělání není pro šlechtice tolik důležitý jako naučit se bojovat. Ostatně je druhej na řadě, pokud jde o hraběcí titul. Kdyby se mělo Gerrymu něco stát…“

„Chraň Bůh.“

„Amen.“

„Stejně si myslím, že bychom měli počkat, až mu bude čtrnáct.“

„Já nevím. Roley byl vždycky trochu zženštilej. Někdy mi připomíná mýho bratra Merthina.“ Spatřil v jejích očích záblesk strachu. Usoudil, že se bojí o svého chlapečka. Byl v pokušení trvat na

svém jen proto, aby ji potrápil. Jenže deset roků je na zbrojnoše málo. „Uvidíme," řekl nezávazně. „Dřív nebo pozdějc ho bude třeba zocelit."

„Všechno má svůj čas," odpověděla Philipa.

Soudce sir Lewis Abingdon nebyl místní, nýbrž londýnský právník od králova soudu, vyslaný na cestu po několika hrabstvích, aby tam soudil závažné případy. Byl to svalnatý muž s růžovými lícemi a plavým vousem. Byl také o deset let mladší než Ralph.

Ralph si řekl, že by ho to nemělo překvapovat. Jemu je teď čtyřiačtyřicet. Polovinu jeho generace vyhladil mor. Přesto ho stále znepokojovali vážení a mocní muži, pokud byli mladší než on.

Čekali s Gerrym a Roleyem v postranní místnosti soudu, zatímco se scházela porota a z hradu přiváděli vězně. Ukázalo se, že sir Lewis bojoval jako mladý zbrojnoš u Kresčaku, jenže Ralph se na něj nepamatoval. K Ralphovi se choval s obezřelou zdvořilostí. Ralph se opatrně pokusil zjistit, jak tvrdý soudce to je. „Přicházíme na to, že nařízení o nádenících se uplatňuje jen obtížně," poznamenal. „Když rolníci vidí, jak si můžou vydělat peníze, ztrácejí vůči zákonu veškerej respekt."

„Na každého utečence, který pracuje za nezákonnou mzdu, připadá zaměstnavatel, který ho platí," odpověděl soudce.

„Přesně tak! Jeptišky z kingsbridgeskýho převorství to nařízení nikdy neuposlechly."

„Je obtížné soudně stíhat jeptišky."

„Nechápu proč."

Sir Lewis změnil téma hovoru. „Máš nějaký zvláštní zájem na dnešním jednání?" zeptal se. Patrně mu řekli, že Ralph svého práva sedět vedle soudce obvykle nevyužívá.

„Ten vrah je můj poddanej," připustil Ralph. „Já tu ale jsem hlavně proto, abych svým synům ukázal, jak se vykonává spravedlnost. Až vypustím duši, jeden z nich se nejspíš stane hrabětem. Zejtra se taky můžou podívat, až budou odsouzence věšet. Čím dřív si zvyknou vídat, jak lidi umírají, tím líp."

Lewis souhlasně přikývl. „Synové šlechticů si nemůžou dovolit žádnou změkčilost."

Uslyšeli, jak soudní písař udeřil kladívkem a změť hlasů v sousední místnosti utichla. Ralphovo znepokojení nepolevilo: z rozhovoru se sirem Lewisem se mnoho nedozvěděl. Možná i to cosi naznačuje – může to znamenat, že se nedá snadno ovlivnit.

Soudce otevřel dveře a odstoupil stranou, aby hrabě mohl vejít napřed.

Blízko dveří stála na stupínku dvě velká dřevěná křesla. Vedle nich se nacházela nízká dřevěné lavice. Když na lavici usedli Gerry s Roleyem, z davu to zašumělo zvědavostí. Lidi vždycky přitahuje pohled na děti, které se – až vyrostou – stanou jejich pány. Ralph si však uvědomil, že tu je ještě něco: oba chlapci vypadali tak nevinně, že to u soudu, který se zabývá násilím, krádežemi a nepoctivostí, působilo nápadně nemístně. Připomínali jehňata v prasečím chlívku.

Ralph usedl do jednoho z křesel a pomyslel na onen den před dvaadvaceti lety, kdy stál právě v této soudní síni jako zločinec obviněný ze znásilnění – jak směšné je vznést takové obvinění proti lordovi, když takzvaná oběť patří k jeho poddaným! V pozadí té zákeřné žaloby stála Philippa. Ostatně ji přiměl, aby si za to vytrpěla své.

Při tehdejším procesu si Ralph vybojoval cestu z místnosti, sotva ho porota shledala vinným. Potom dostal milost, když se připojil ke králově armádě a odešel do Francie. Sam neunikne: nemá žádnou zbraň a na kotnících má okovy. A francouzské války zřejmě dozněly, a tak se žádné milosti neudělují.

Zatímco se četla obžaloba, Ralph si Sama pozorně prohlížel. Postavu má Wulfrikovu, nikoli Gwendinu, je to vysoký chlapec se širokými rameny. Kdyby měl trochu urozenější původ, mohl by se dobře uplatnit u vojska. Ve skutečnosti nevypadá jako Wulfrik, vlastně mu je cosi v jeho výrazu dost povědomé. Podobně jako mnoho obžalovaných, i on se tváří ledabyle a vzdorně, čímž zakrývá strach. Přesně tak jsem se cítil i já, pomyslel si Ralph.

Prvním svědkem byl Nathan Šafář. Byl otec mrtvého, avšak důležitější bylo jeho svědectví, že Sam je poddaný hraběte Ralpha a nedostal svolení odejít do Oldchurch. Vypověděl, že poslal svého syna Jonna, aby sledoval Gwendu v naději, že utečence vystopuje. Není to příjemný člověk, ale jeho žal je očividně upřímný. Ralpha to potěšilo: tohle je usvědčující svědectví.

Vedle Sama stála jeho matka, s hlavou na úrovni jeho ramene. Gwenda není krásná, tmavé oči má posazeny těsně u zobákovitého nosu, čelo a brada prudce ustupují a dodávají jí vzezření odhodlaného hlodavce. Přesto je na ní cosi silně sexuálního, i ve středním věku. Je to už více než dvacet let, co s ní Ralph souložil, ale pamatoval si ji, jako by se to stalo včera. Bylo to v hospodě U Zvonu v Kingsbridgi a on ji přiměl, aby si klekla na postel. Dokázal si to ještě teď představit a vzpomínka na její pevné tělo ho vzrušila. Vzpomněl si, že měla spoustu tmavého ochlupení.

Náhle zachytil její pohled. Dívala se mu přímo do očí a zdálo se, že cítí, co si Ralph myslí. Na té posteli byla zpočátku lhostejná a nehybná, jen ho trpně přijímala, protože ji k tomu přinutil. Ke konci však pocítila cosi zvláštního a téměř proti vlastní vůli se začala pohybovat v rytmu s ním. Musela si vzpomenout na totéž, neboť v její nepohledné tváři se mihlo zahanbení a rychle odvrátila pohled.

Vedle ní stál další mladík, nejspíš její druhý syn. Tenhle jí byl podobnější, malý a šlachovitý s bystrým výrazem. I on zachytil Ralphův pohled a soustředěně se na něj zadíval, jako by chtěl vědět, co se v mysli hraběte děje, a jako by si myslel, že odpověď může najít v Ralphově tváři.

Ralpha však víc zajímal jeho otec. Nenáviděl Wulfrika od té rvačky na trhu s vlnou v roce 1337. Podvědomě si sáhl na přeražený nos. V pozdějších letech ho zranilo několik dalších mužů, ale nikdo neublížil jeho hrdosti tolik jako Wulfrik. Ralphova pomsta však byla strašná. Na desetiletí jsem ho připravil o dědictví, pomyslel si Ralph. Souložil jsem s jeho manželkou. Udělal jsem mu tu jizvu přes celou tvář, když se mě snažil zastavit při útěku právě z téhle místnosti. Přivlekl jsem ho domů, když se pokusil utéct. A teď mu pověsím syna.

Wulfrik byl v těle silnější, než býval, ale držel se zpříma. Měl prošedivělý vous, ten mu však nerostl na dlouhé jizvě způsobené Ralphovým mečem. Obličej měl vrásčitý a ošlehaný větrem. Zatímco Gwenda vypadala rozhněvaně, Wulfrik byl zdrcený žalem. Když rolníci z Oldchurch svědčili, že Sam zabil Jonna dubovým rýčem, Gwendiny oči sršely vzdorem, avšak Wulfrikovo široké čelo se vrašťtilo úzkostí.

Předseda poroty se zeptal, jestli se Sam bál o život.

To se Ralphovi nelíbilo. Otázka nabízela vrahovi výmluvu.

Hubený jednooký rolník odpověděl: „Šafáře se nebál, ale mám dojem, že měl velkej strach ze svý mámy.“ Dav se zachechtal.

Předseda se zeptal, jestli Jonno útok nevyprovokoval. I tato otázka Ralpha znepokojila, protože naznačovala sympatie pro Sama.

„Jestli ho nevyprovokoval?“ opakoval jednooký muž. „Jedině tím, že ho praštil do obličeje železnejma poutama, jestli tomu říkáte provokace.“ Lidé se hlasitě smáli.

Wulfrik vypadal zmateně. Jak se mohou lidé tak bavit, když život mého syna je v sázce?

Ralpha to znepokojilo ještě víc. Ten předseda poroty vypadá nespolehlivě.

Ke svědecké výpovědi byl povolán i Sam a Ralph si všiml, že mladík se Wulfrikovi podobá víc, když mluví. Jeho pohyby hlavou a gesta rukou okamžitě vyvolávaly představu Wulfrika. Sam řekl, jak nabídl, že se s Jonnem sejde příštího dne ráno, a Jonno odpověděl tím, že se mu pokusil nasadit železná pouta na nohu.

Ralph tlumeným hlasem promluvil na soudce. „Na ničem z toho nezáleží,“ prohlásil s potlačovaným pobouřením. „Jestli měl strach, jestli byl vyprovokovanej, jestli nabídnul, že se s ním druhej den sejde.“

Sir Lewis mlčel.

Ralph pokračoval: „Holá skutečnost je, že je to utečenec a že zabil muže, kterej ho přišel přivést zpátky.“

„To rozhodně udělal,“ potvrdil sir Lewis zdrženlivě, což Ralpha neuspokojilo.

Zatímco porota zpovídala Sama, Ralph se rozhlédl po přihlížejících. V davu spatřil Merthina s manželkou. Než se Caris stala jeptiškou, ráda se pěkně oblékala, a když z kláštera odešla, vrátila se ke starým zvykům. Dnes měla na sobě šaty z dvou kontrastních tkanin, modré a zelené, plášť z kingsbridgeského šarlatu lemovaný kožešinou a kulatý klobouček.

Ralph si vzpomněl, že Caris bývala již v dětství Gwendinou kamarádkou. Byla dokonce i u toho, když tenkrát v lese viděli, jak Thomas Langley zabil dva ozbrojené muže. Merthin a Caris nejspíš

kvůli Gwendě doufají, že soud se k Samovi zachová milosrdně. Což se nestane, jestli do toho mám co mluvit, pomyslel si Ralph.

U soudu byla také Carisina následnice v postavení převorky, matka Joan – nejspíš proto, že ženský klášter je majitelem údolí Outhenby a byl také Samovým nezákonným zaměstnavatelem. Joan by měla sedět na lavici obžalovaných se Samem, pomyslel si Ralph. Když však zachytil její pohled, hleděla na něj vyčítavě, jako by si myslela, že za tu vraždu může spíš on než ona.

Kingsbridgeský převor se nedostavil. Sam je synovec převora Philemona, ovšem Philemon nechce upozorňovat na to, že je strýcem vraha. Ralph se pamatoval, že Philemon mladší sestru kdysi s láskou ochraňoval. To se však s roky vytratilo.

Samův dědeček, nechvalně známý Joby, tu byl také: nyní bělovlasý stařec, shrbený a bezzubý. Proč je tu? S Gwendou je již celé roky na štíru a vnuka nejspíš nijak moc nemiluje. Patrně přišel ukrást pár mincí z měšců lidí soustředěných na soudní jednání.

Sam odstoupil a sir Lewis krátce promluvil. Jeho shrnutí Ralpha potěšilo. „Byl Sam z Wigleigh utečenec?“ zeptal se. „Měl Jonno Šafář právo ho zatknout? A zabil Sam Jonna Šafáře rýčem? Pokud odpověď na všechny tři otázky zní ano, pak je Sam vinen vraždou.“

Ralpha to překvapilo a ulevilo se mu. Žádné nesmysly ohledně toho, jestli někdo Sama vyprovokoval. Na soudce nakonec spolehnutí je.

„Jaký je váš verdikt?“ zeptal se soudce.

Ralph pohlédl na Wulfrika. Ten muž byl ochromený hrůzou. Tohle se stane tomu, kdo se mi postaví, pomyslel si Ralph a litoval, že to nemůže pronést nahlas.

Wulfrik zachytil jeho pohled. Ralph se mu díval do očí a pokoušel se číst v jeho mysli. Co tam je? Ralph viděl, že strach. Wulfrik ještě nikdy předtím neprojevil před Ralphem strach, ale nyní se zhroutil. Jeho syn zemře a to ho fatálně oslabilo. Při pohledu do Wulfrikových vyděšených očí Ralpha naplnilo hluboké uspokojení. Konečně jsem tě rozdrtil, pomyslel si, po čtyřiadvaceti letech. Konečně máš strach.

Porota se radila. Zdálo se, že předseda se s ostatními pře. Ralph je netrpělivě pozoroval. Přece nemůžou mít pochybnosti – po tom, co

řekl soudce! Jenže u poroty si člověk nemůže být nikdy jistý. Teď se to ale už nemůže pokazit, pomyslel si Ralph, nebo ano?

Zřejmě dospěli k závěru, třebaže nedokázal vytušit, čí názor převládl. Předseda se postavil.

„Shledali jsme Sama z Wigleigh vinného vraždou," oznámil.

Ralph nespouštěl oči ze starého nepřítele. Wulfrik vypadal, jako by dostal ránu nožem. Zbledl v obličeji a zavřel oči jako v bolesti. Ralph se snažil potlačit vítězný úsměv.

Sir Lewis se obrátil k Ralphovi a Ralph odtrhl pohled od Wulfrika. „O jakém rozsudku uvažuješ?" zeptal se soudce.

„Podle mě je jen jedna možnost."

Sir Lewis přikývl. „Porota žádnou shovívavost nedoporučila."

„Nechtějí, aby utečenci prošlo, že zavraždil šafáře."

„Tedy nejvyšší trest?"

„Samozřejmě!"

Soudce se obrátil zpátky k soudu. Ralph znovu upřel pohled na Wulfrika. Všichni ostatní hleděli na sira Lewise. Soudce pronesl: „Same z Wigleigh, zavraždil jsi syna svého šafáře a jsi odsouzen k trestu smrti. Zítra za svítání budeš oběšen na shiringském tržním náměstí a kéž se Bůh slituje nad tvou duší."

Wulfrik zavrávoral. Mladší syn popadl otce v podpaží a podržel ho; jinak by spadl na zem. Nech ho spadnout, chtělo se křiknout Ralphovi, je s ním amen.

Ralph pohlédl na Gwendu. Držela Sama za ruku, ale dívala se na Ralpha. Její výraz ho překvapil. Očekával žal, slzy, nářek, hysterii. Ona mu však zírala přímo do očí. V jejím pohledu byla nenávist a ještě něco – vzdor. Na rozdíl od manžela nevypadala vůbec zdrceně. Nevěřila, že to skončilo.

Ona se tváří, pomyslel si Ralph s úděsem, jako by měla něco v rukávu.

84

Když Sama odváděli, Caris tonula v slzách, avšak Merthin nemohl předstírat, že je zdrcený žalem. Pro Gwendu to byla tragédie a Merthinovi bylo zoufale líto i Wulfrika. Ovšem pro ostatní lidi nebylo

nic zlého na tom, že Sam má viset. Jonno Šafář vykonával to, co mu ukládal zákon. Třeba je ten zákon špatný, nespravedlivý a tyranský – ale to nedává Samovi právo, aby Jonna Šafáře zavraždil. Ostatně i Nate Šafář truchlí. Skutečnost, že Natea nikdo nemá rád, na tom nic nemění.

Pak před soud předvedli jakéhosi zloděje a Merthin s Caris odešli ze soudní síně a odebrali se do hostinského lokálu. Merthin požádal o víno a nalil Caris pohár. Chvíli nato za nimi přišla Gwenda. „Je poledne," řekla. „Na záchranu Sama máme osmnáct hodin."

Merthin na ni překvapeně pohlédl. „Co navrhuješ?" zeptal se.

„Musíme přimět Ralpha, aby pro něj požádal krále o milost."

To vypadalo velice nepravděpodobně. „Jak bys ho přesvědčila, aby to udělal?"

„Já to samozřejmě udělat nemůžu," odpověděla Gwenda. „Ale ty jo."

Merthin měl pocit, že se ocitl v pasti. Nevěřil, že si Sam zaslouží milost. Na druhou stranu bylo obtížné odmítnout prosící matku. Připomněl jí: „Už jsem kvůli tobě jednou za bratrem šel – pamatuješ?"

„Jistě," přisvědčila Gwenda. „Kvůli tomu, že Wulfrik nezdědil otcovu půdu."

„Naprosto kategoricky mě odmítl."

„Já vím," přisvědčila znovu. „Ale zkusit to musíš."

„Nejsem si jistý, jestli jsem na to ten nejlepší."

„Koho jinýho by vůbec vyslechnul?"

To je pravda. Merthin měl malou naději na úspěch, ovšem každý jiný by neměl žádnou.

Caris viděla, že se Merthin zdráhá, a přiklonila se na Gwendinu stranu. „Merthine, prosím," naléhala. „Představ si, jak by ses cítil, kdyby to byla Lolla."

Chtěl odpovědět, že dívky se nezaplétají do rvaček, ale pak si uvědomil, že v Lollině případě by se to klidně mohlo stát. Povzdechl si: „Myslím, že to je předem ztracená věc." Pohlédl na Caris. „Ale kvůli tobě to zkusím."

Gwenda ho vybídla: „Co kdybys šel hned?"

„Vždyť Ralph je ještě u soudu."

„Je skoro čas oběda. Brzo tam skončí. Můžeš počkat v soukromým pokoji.“

Musel obdivovat její odhodlání. „Dobrá,“ přikývl.

Odešel z lokálu a vydal se do zadní části hospody. Před soudcovým pokojem stála stráž. „Jsem bratr hraběte,“ představil se Merthin hlídce. „Cechmistr Merthin z Kingsbridge.“

„Ano, cechmistře, já tě znám,“ odpověděl strážný. „Určitě bude v pořádku, když budeš čekat uvnitř.“

Merthin vešel do malé místnosti a posadil se. Žádat bratra o laskavost mu bylo nepříjemné. Oba si byli již po desítky let skoro cizí. Ralph se dávno proměnil v někoho, koho Merthin neznal. Merthin neznal muže, který dokázal znásilnit Annet a zavraždit Tilly. Připadalo mu nemožné, že by někdo takový mohl vyrůst z chlapce, jehož Merthin nazýval bratrem. Od smrti rodičů se setkávali pouze při oficiálních příležitostech a ani tehdy spolu skoro nepromluvili. Bylo od něj troufalé využívat jejich příbuzenský vztah jako ospravedlnění žádosti o privilegium. Pro Gwendu by to neudělal. Ale pro Caris to udělat musí.

Nečekal dlouho. Za pár minut vešli dovnitř soudce s hrabětem. Merthin si všiml, že bratrovo kulhání – důsledek zranění z francouzských válek – se s postupujícím věkem zhoršuje.

Sir Lewis Merthina znal a podal mu ruku. Ralph učinil totéž a ironicky poznamenal: „Bratrova návštěva je vzácný potěšení.“

Nebylo to nespravedlivé dloubnutí a Merthin ho přijal s kývnutím hlavy. „Na druhou stranu si myslím,“ odpověděl, „že pokud má někdo právo tě žádat o milost, pak jsem to já.“

„Jakou milost potřebuješ? Zabil jsi někoho?“

„Ještě ne.“

Sir Lewis se potichu zasmál.

Ralph se zeptal: „Tak co tedy?“

„Ty i já známe Gwendu od dětských dob.“

Ralph přikývl. „Zabil jsem jí psa tím lukem, cos vyrobil.“

Na tuto příhodu Merthin už zapomněl. Byl to jeden z prvních náznaků toho, co se z Ralpha vyklube, pomyslel si Merthin při ohlédnutí zpátky. „Možná jí za to dlužíš slitování.“

„Mám dojem, že syn Natea Šafáře má větší cenu než ten pitomej pes, nemyslíš?“

„Nic takového jsem naznačovat neměnil. Jen to, že bys svou tehdejší krutost mohl nyní vyvážit laskavostí.“

„Vyvážit?“ opakoval Ralph a v hlase mu sílil vztek. Merthin pochopil, že je vše ztraceno. „Vyvážit?“ Poklepal si na přeražený nos. „Čím by se vyvážilo tohle?“ Útočně na Merthina ukázal prstem. „Povím ti, proč nedám Samovi milost. Protože jsem se dneska v soudní síni koukal Wulfrikovi do obličeje, když jeho syna označili za vinnýho vraždou, a víš, co jsem tam viděl? Strach. Ten drzej křupan se mě konečně bojí. Konečně zkrotnul.“

„On pro tebe tolik znamená?“

„Pověsil bych šest chlapů, abych viděl tenhle výraz.“

Merthin byl připraven záležitost vzdát, pak však pomyslel na Gwendin žal a zkusil to ještě jednou. „Jestliže jsi nad ním zvítězil, tak jsi už dosáhl, čeho jsi chtěl,“ namítl. „Nech tedy toho kluka jít. Požádej krále o milost.“

„Ne. Chci udržet Wulfrika v tomhle stavu.“

Merthin litoval, že sem chodil. Naléhat na Ralpha znamená probudit v něm to nejhorší. Merthina děsila jeho pomstychtivost a zášť. Už nikdy nechce s bratrem mluvit. Tento pocit mu připadal důvěrně známý: tohle už s Ralphem zažil. Vždy jím však otřáslo, když mu Ralph připomněl, jaký ve skutečnosti je.

Merthin se odvrátil. „Dobrá, zkusit jsem to musel,“ řekl. „Sbohem.“

Ralph se rozveselil. „Přijď na oběd na hrad,“ pozval bratra. „Šerif podává dobrý jídla. Přiveď Caris. Pořádně si popovídáme. Je tu se mnou Philippa – tu máš přece rád, ne?“

Merthin nehodlal přijít. „Musím si promluvit s Caris,“ odpověděl. Bylo mu jasné, že Caris by šla raději na oběd s ďáblem.

„Tak se třeba ještě uvidíme.“

Merthin odešel.

Vrátil se do lokálu. Když procházel místností, Caris s Gwendou na něj hleděly s očekáváním. Zavrtěl hlavou. „Udělal jsem, co jsem mohl,“ řekl. „Je mi líto.“

Gwenda to očekávala. Byla zklamaná, ale nikoli překvapená. Měla pocit, že to musí prostřednictvím Merthina zkusit. Druhá možnost, kterou má k dispozici, je mnohem drastičtější.

Zběžně Merthinovi poděkovala a odešla z hospody. Zamířila k hradu na kopci. Wulfrik s Daveyem se odebrali do laciné krčmy na předměstí, kde mohou dostat vydatný oběd za čtvrtpenci. Wulfrik v těchto záležitostech stejně nebyl k ničemu. Jeho síla a čestnost byly při jednání s lidmi jako Ralph nepoužitelné.

Kromě toho se Wulfrik nesmí dozvědět, jakým způsobem hodlá Ralpha přesvědčit.

Když stoupala do kopce, uslyšela za zády koně. Zastavila se a otočila. Byl to Ralph s doprovodem a soudce. Stála nehybně a upřeně hleděla na Ralpha, aby měla jistotu, že zachytí její pohled. Vytuší, že ho jde navštívit.

Pár minut nato vešla na hradní nádvoří, avšak přístup k šerifovu domu byl zatarasený. Došla ke vchodu do hlavní budovy a oslovila ceremoniáře. „Jmenuju se Gwenda z Wigleigh," představila se. „Řekni, prosím, hraběti Ralphovi, že s ním potřebuju mluvit mezi čtyřma očima."

„Jo, jo," přikývl ceremoniář. „Jen se podívej kolem sebe – tyhle všichni potřebujou mluvit s hrabětem, soudcem nebo šerifem."

Na nádvoří postávalo dvacet nebo třicet lidí, někteří svírali svitky pergamenu.

Gwenda byla připravená vzít na sebe strašlivé riziko, aby zachránila syna před oběšením – ale nedostane k tomu příležitost, pokud se jí nepodaří do svítání promluvit s Ralphem.

„Kolik?" zeptala se ceremoniáře.

Pohlédl na ni s poněkud menší neúctou. „Nemůžu ti slíbit, že tě přijme."

„Můžeš mu dát moje jméno."

„Dva šilinky. Čtyřiadvacet stříbrnejch pencí."

Byla to spousta peněz, avšak Gwenda měla s sebou všechny své úspory. Zatím peníze odevzdat nehodlala. „Jak se jmenuju?" zeptala se.

„Nevím."

„Právě jsem ti to řekla. Jak můžeš dát hraběti Ralphovi moje jméno, když si ho nedokážeš zapamatovat?“

Pokrčil rameny. „Pověz mi ho znovu.“

„Gwenda z Wigleigh.“

„Dobrá, zmíním se mu.“

Gwenda strčila ruku do váčku, vytáhla hrst stříbrných mincí a dvacet čtyři jich odpočítala. Pro nádeníka to představovalo mzdu za čtyři týdny. Pomyslela na vyčerpávající dřinu, která předcházela tomu, než ty peníze vydělala. Nyní je tenhle líný, pohrdavý portýr shrábne skoro za nic.

Ceremoniář nastavil ruku.

Zeptala se: „Jak se jmenuju?“

„Gwenda.“

„Gwenda odkud?“

„Z Wigleigh.“ Dodal: „Odtamtud pochází ten dnešní vrah, viď?“

Dala mu peníze. „Hrabě mě bude chtít vidět,“ prohlásila co nejrozhodněji.

Ceremoniář strčil peníze do kapsy.

Gwenda se vrátila na nádvoří a netušila, jestli peníze jen tak nevyhodila.

O chvíli později spatřila dobře známou postavu s malou hlavou na širokých ramenou: Alan Fernhill. To bylo štěstí. Přecházel od stájí k hlavní síni. Ostatní žadatelé ho neznali. Gwenda mu zastoupila cestu. „Buď zdráv, Alane,“ pozdravila ho.

„Teď jsem sir Alan.“

„Gratuluju. Vyřídíš Ralphovi, že s ním potřebuju mluvit?“

„Ani se nemusím ptát kvůli čemu.“

„Řekni mu, že se s ním chci setkat mezi čtyřma očima.“

Alan zvedl obočí. „Nechci se tě dotknout, ale posledně jsi byla holka. Dneska jsi o dvacet roků starší.“

„Nemyslíš, že bysme měli nechat na něm, ať se rozhodne sám?“

„Ovšem.“ Urážlivě se ušklíbl. „Vím, že si to odpoledne u Zvonu pamatuje.“

Alan tam tehdy samozřejmě byl. Pozoroval Gwendu, jak se svléká, a zíral na její nahé tělo. Viděl, jak jde k posteli a kleká si na

slamník s tváří ke zdi. Když Ralph poznamenal, že zezadu vypadá líp než zepředu, hrubě se zachechtal.

Zatajila znechucení a stud. „Doufám, že si vzpomene," pronesla co možná nezávazně.

Ostatní žadatelé si uvědomili, že Alan musí být někdo významný. Začali se shlukovat kolem něj, mluvili na něj, prosili a žadonili. Odstrčil je stranou a vešel do síně.

Gwenda si sedla a čekala.

Po hodině bylo zřejmé, že ji Ralph před obědem nepřijme. Našla si kousek země, který nebyl příliš rozbahnělý, posadila se a opřela se zády o kamennou zeď. Nespouštěla však oči ze vchodu do síně.

Minula druhá hodina, pak třetí. Obědy šlechticů se často protáhnou na celé odpoledne. Gwenda přemýšlela, jak můžou jíst a pít tak dlouho. Jak to, že nepuknou?

Celý den nic nejedla, ale byla příliš napjatá, než aby pociťovala hlad.

Počasí bylo ponuré, dubnové a začalo se brzy stmívat. Za okenicemi některých oken se objevila světla. Padla noc a Gwenda si uvědomila, že do svítání zbývá asi dvanáct hodin. Myslela na Sama sedícího na podlaze v jedné z podzemních kobek pod hradem a napadlo ji, jestli mu není zima. Potlačila slzy.

Ještě to neskončilo, pomyslela si. Jenže její odvaha slábla.

Světlo nejbližší pochodně zastínila vysoká postava. Zvedla hlavu a spatřila Alana. Srdce se jí prudce rozbušilo.

„Pojď se mnou," vyzval ji.

Vyskočila na nohy a vykročila ke vstupu do síně.

„Tam ne."

Tázavě na něj pohlédla.

„Říkala jsi přece mezi čtyřma očima, nebo snad ne?" ušklíbl se Alan.

„Nehodlá se s tebou setkat v pokoji, kterej má společně s hraběnkou. Pojď tudy."

Následovala ho do malých dveří vedle stájí. Vedl ji několika místnostmi a pak po schodech nahoru. Otevřel dveře do úzké ložnice. Vešla dovnitř. Alan ji nenásledoval, ale zvenčí dveře zavřel.

Byla to nízká místnost, kterou téměř celou zaplňovala postel. Ralph stál u okna jen v košili. Boty a ostatní oblečení ležely na hromadě na podlaze. Obličej měl zarudlý od pití, ale mluvil srozumitelně a plynule. „Svlíkni se," vyzval ji s úsměvem plným naděje.

Gwenda zavrtěla hlavou: „Ne."

Vypadal zaskočeně.

„Nebudu se svlíkat," dodala.

„Proč jsi Alanovi povídala, že mě chceš vidět mezi čtyřma očima?"

„Aby sis myslel, že jsem ochotná se s tebou vyspat."

„Ale jestli ne… proč jsi tedy přišla?"

„Přišla jsem tě poprosit, abys požádal krále o milost."

„A ty se mi nenabízíš?"

„Proč bych měla? Udělala jsem to jednou a ty jsi nedodržel slovo. Nesplnil jsi dohodu. Já ti dala svý tělo, ale ty jsi manželovi nedal jeho půdu." V hlasu nechala zaznít opovržení, jež pociťovala. „Udělal bys to samý. Čest pro tebe nic neznamená. Připomínáš mi mýho tátu."

Ralph zrudl. Pro hraběte je urážlivé, když mu někdo řekne, že mu nelze věřit, a ještě horší je srovnávat ho s nádeníkem bez kouska vlastní půdy, který chytá v lese veverky do pastí. Rozezleně se na ni obořil: „Ty si představuješ, že mě takhle přesvědčíš?"

„Ne. Ale ty tu milost zařídíš."

„A pročpak asi?"

„Protože Sam je tvůj syn."

Ralph na ni chvíli mlčky zíral. „Chacha," odfrkl si pohrdavě. „A to bych ti měl věřit?"

„Je tvůj syn," opakovala.

„To nemůžeš dokázat."

„Ne, nemůžu," přisvědčila. „Jenže ty víš, že jsem s tebou byla u Zvonu v Kingsbridgi devět měsíců předtím, než se Sam narodil. Pravda je, že jsem spala taky s Wulfrikem. Tak kterej z vás je jeho otec? Koukni se na toho chlapce! Chová se trochu jako Wulfrik, to jo – za těch dvaadvacet roků se to naučil. Koukni se ale, jak vypadá."

Viděla, že se Ralph tváří zamyšleně, a bylo jí zřejmé, že některé z jejích slov trefilo do černého.

„Především si uvědom, jakou má povahu,“ pokračovala naléhavě. „Slyšel jsi ty svědectví u soudu. Samovi nestačilo toho mladíka srazit na zem a pak mu podat ruku, aby zase vstal, jak by to udělal Wulfrik. Wulfrik je silnej a rychle se naštve, ale je taky soucitnej. Sam ne. Sam toho šafářova syna praštil rejčem a byla to taková rána, že by po ní každej ztratil vědomí. Jenže než Jonno upadl, Sam ho praštil znovu, ještě silnějc, i když Jonno byl bezmocnej. A potom, pořád ještě dřív, než se bezvládnej Jonno sesypal na zem, mu zasadil třetí úder. Kdyby vesničani na Sama neskočili a nezadrželi ho, byl by toho člověka třískal zkrvaveným rejčem dál, dokud by mu nerozmlátil hlavu na kaši. Chtěl ho zabít!“ Uvědomila si, že pláče, a otřela si slzy rukávem.

Ralph na ni zděšeně zíral.

„Odkud se v něm bere ten zabijáckej pud, Ralphe?“ zeptala se. „Nahlídni do svýho černýho srdce. Sam je tvůj syn. A, Bůh mi odpusť, je i můj.“

Když Gwenda odešla, Ralph si v komůrce sedl na postel a upíral pohled do plamínku svíčky. Je to vůbec možné? Gwenda bude klidně lhát, když se jí to hodí, věřit se jí rozhodně nedá. Jenže Sam může být Ralphův syn stejně jako Wulfrikův. Oba s Gwendou v klíčové době spali. Pravdu se možná nikdy nikdo s jistotou nedozví.

Avšak i pouhá možnost, že by Sam mohl být jeho dítě, naplnila Ralphovo srdce děsem. Co když oběsí vlastního syna? Strašný trest, který navrhl pro Wulfrika, by mohl dopadnout na něj samotného.

Byla už noc. Poprava se bude konat za svítání. Ralphovi nezbývá k rozhodování mnoho času.

Uchopil svíčku a vykročil z komůrky. Zamýšlel v ní ukojit svůj chtíč. Místo toho tam zažil životní otřes.

Vyšel ven a vydal se přes nádvoří k celám. V přízemí budovy se nacházely úřední místnosti šerifových mužů. Vstoupil dovnitř a oslovil toho, který držel stráž. „Chci vidět toho vraha, Sama z Wigleigh.“

„Samozřejmě, můj pane,“ přikývl žalářník. „Ukážu ti cestu.“ S lampou v ruce zavedl Ralpha do sousední místnosti.

Spatřil mříž zasazenou do podlahy a ucítil strašný puch. Pohlédl mříží dolů. Kobka byla devět nebo deset stop hluboká a měla ka-

menné stěny a podlahu z udupané hlíny. Žádný nábytek v ní nebyl. Sam seděl na zemi a zády se opíral o zeď. Vedle sebe měl dřevěný džbán, patrně s vodou. Malá díra v podlaze zřejmě představovala záchod. Sam letmo pohlédl nahoru, pak zase hlavu lhostejně odvrátil.

„Otevři to," vyzval Ralph žalářníka.

Muž odemkl mříž. Potom ji otočil v pantech a zdvihl.

„Chci jít dolů."

Žalářníka to překvapilo, ale neodvážil se přít s hrabětem. Uchopil žebřík opřený o zeď a spustil ho do kobky. „Dávej prosím pozor, můj pane," řekl nervózně. „Pamatuj, že ten darebák nemá co ztratit."

Ralph se svíčkou v ruce slezl po žebříku dolů. Ohavný puch skoro nevnímal. Ocitl se dole a otočil se.

Sam zvedl hlavu a popuzeně vyštěkl: „Co chceš?"

Ralph se na něj upřeně zahleděl. Přikrčil se, přidržel svíčku Samovi u obličeje a pozorně ji zkoumal. Snažil se ji porovnat s tváří, kterou vídá, když se podívá do zrcadla.

„Co je?" zavrčel Sam polekaný Ralphovým upřeným pohledem.

Ralph neodpověděl. Je to jeho vlastní dítě? Pomyslel si, že to možné je. Dokonce to je možné až moc. Sam je hezký chlapec a o Ralphovi se v mládí říkalo, že je pohledný, dokud neměl přeražený nos. Již u soudu Ralpha napadlo, že mu Sam někoho připomíná, a nyní se soustředil, pátral v paměti a pokoušel se na to přijít. Rovný nos, tmavé oči, vlasy tak husté, že by mu je dívky záviděly…

Pak si to uvědomil.

Sam vypadá jako Ralphova matka, zesnulá lady Maud.

„Bože můj," vydechl.

„Co je?" opakoval Sam a jeho hlas prozrazoval strach. „Co to má znamenat?"

Ralph musel něco říct. „Tvoje matka…," začal, pak se mu hlas vytratil. Hrdlo měl sevřené dojetím a nedokázal ze sebe další slova vyrazit. Zkusil to znovu. „Tvoje matka za tebe prosila… moc výmluvně."

Sam vypadal ostražitě a nic neříkal. Myslel si, že se mu Ralph přišel posmívat.

„Pověz mi,“ vyzval ho Ralph. „Když jsi praštil Jonna tím rejčem… chtěl jsi ho zabít? Můžeš mi říct pravdu, už se nemáš čeho dalšího bát.“

„Samozřejmě jsem ho chtěl zabít,“ odpověděl Sam. „Pokoušel se mě zadržet.“

Ralph přikývl. „Já bych se zachoval stejně,“ řekl. Odmlčel se, upřeně se na Sama zadíval a zopakoval to. „Já bych se zachoval stejně.“

Zvedl se, otočil se k žebříku, zaváhal, pak se zase otočil zpátky a postavil svíčku na zem vedle Sama. Potom vylezl nahoru.

Žalářník opět přiklopil mříž a zamkl ji.

Ralph mu oznámil. „Žádná poprava nebude. Tenhle odsouzenec dostane milost. Chci ihned mluvit se šerifem.“

Když vycházel z místnosti, žalářník kýchnul.

85

Když se Merthin s Caris vrátili ze Shiringu do Kingsbridge, zjistili, že Lolla je pryč.

Dlouholetí domácí služebníci Arn a Em čekali u zahradních vrat a vypadali, jako by tam stáli celý den. Em začala něco říkat, ale vzápětí se rozvzlykala, a tak jim to musel sdělit Arn. „Nemůžeme najít Lollu,“ oznámil rozrušeně. „Nevíme, kde je.“

Merthin to nejprve nepochopil správně. „Do večeře se vrátí,“ ujistil je. „Nedělej si starosti, Em.“

„Jenže ona už nepřišla včera večer, ani předevčírem,“ vysvětlil mu znepokojeně Arn.

Teprve teď si Merthin uvědomil, co říkají. Lolla utekla. Závan strachu ho zamrazil jako zimní vítr a sevřel mu srdce. Je jí teprve šestnáct. Chvíli nedokázal uvažovat rozumně. Pouze si ji představoval, napůl dítě a napůl dospělou ženu, s pronikavýma tmavohnědýma očima a matčinými smyslnými ústy, s výrazem předstírané bezstarostné sebejistoty.

Když se mu vrátilo logické uvažování, položil si otázku, co se to vlastně stalo. Lollu svěřoval občas na pár dnů do péče Arna a Em už

od jejích pěti roků a nikdy se jí nic zlého nepřihodilo. Nezměnilo se něco?

Uvědomil si, že s ní skoro nepromluvil od Velikonoční neděle před dvěma týdny, kdy ji popadl za paži a odvedl od pochybných přátel před hospodou U Bílého koně. Zatímco rodina večeřela, Lolla trucovala nahoře a nevylezla, ani když zadržovali Sama. A když se s ní Merthin a Caris loučili polibkem před odjezdem do Shiringu, byla pořád ještě podrážděná.

Zmocnil se ho pocit viny. Zacházel s ní hrubě a odehnal ji pryč. Nepozoruje ho Silviin duch, neopovrhuje jím, že se nedokáže postarat o jejich dceru?

Znovu si vzpomněl na Lolliny pochybné přátele. „Za tím stojí ten Jake Riley," usoudil. „Nemluvil jsi s ním, Arne?"

„Ne, pane."

„Raději to udělám hned teď. Nevíš, kde bydlí?"

„Přebejvá vedle prodavače ryb za kostelem svatýho Pavla."

Caris se nabídla: „Půjdu s tebou."

Vrátili se přes most do města a zamířili na západ. Farnost svatého Pavla se nacházela v průmyslové čtvrti u řeky, kde sídlila jatka, koželužny, pily, výrobní dílny a barvírny, které od vynalezení kingsbridgeského šarlatu vyrůstaly jako houby po dešti. Merthin zamířil k přikrčené věži kostela svatého Pavla, viditelné přes střechy domů. Prodejnu ryb našel podle pachu a zaklepal na dveře sousedního velkého, zchátralého domu.

Otevřela mu Sal Pilařová, chudá vdova po příležitostném truhláři, který zemřel na mor. „Jake sem chodí, jak ho napadne, cechmistře," odpověděla na Merthinův dotaz. „Neviděla jsem ho už tejden. Ale dokud platí činži, ať si dělá, co chce."

Caris se zeptala: „Když odcházel, nebyla s ním Lolla?"

Sal ostražitě pohlédla stranou na Merthina. „Nerada kritizuju," zabručela.

Merthin ji vybídl: „Řekni mi prosím, co víš. Já se neurazím."

„Obyčejně s ním Lolla je. Udělá všechno, co Jake chce. Víc ti nepovím. Když budeš hledat jeho, najdeš taky ji."

„Nevíš, kam mohl jít?"

„Nikdy o tom nemluví."

„Nenapadá tě, kdo by to mohl vědět?“

„Svý přátele sem nevodí, jenom ji. Ale myslím si, že jeho kamarády je možný obyčejně najít u Bílýho koně.“

Merthin přikývl. „Zkusíme to tam. Děkuju ti, Sal.“

„To se spraví,“ uklidňovala ho Sal. „Lolla jenom prochází složitým obdobím.“

„Doufám, že se nemýlíš.“

Merthin s Caris se vrátili stejnou cestou až k řece, kde se nedaleko mostu nachází krčma U Bílého koně. Merthin si vzpomněl na orgie, jejichž svědkem se tu stal v době vrcholícího moru, kdy umírající Davey rozdal všechno pivo. Hospoda pak zůstala několik let prázdná, ale nyní z ní byla opět rušná krčma. Merthin často přemýšlel, proč je tak oblíbená. Místnosti tu jsou přecpané a špinavé a muži se tu každou chvíli poperou. Aspoň jednou ročně tu někoho zabijí.

Vešli do zakouřeného lokálu. Bylo odpoledne, ale na lavicích vysedával asi tucet pijanů. Další skupinka hrála vrhcáby a několik hromádek stříbrných pencí naznačovalo, že se tu na výsledek sází. Růžovolící prostitutka zvaná Joy zvedla k příchozím s nadějí hlavu, pak poznala, kdo to je, a opět upadla do znuděné nečinnosti.

V koutě jakýsi muž ukazoval jedné návštěvnici přepychový kabát, zřejmě ho nabízel k prodeji. Sotva spatřil Merthina, rychle kabát složil a schoval. Merthin vytušil, že to je kradené zboží.

Hospodský Evan pojídal pozdní oběd – pečenou slaninu. Zvedl se, otřel si ruce do tuniky a nervózně pozdravil: „Dobrej den, cechmistře – tvoje návštěva je nám ctí. Smím ti nalejt džbánek piva?“

„Hledám svou dceru Lollu,“ odpověděl úsečně Merthin.

„Už tejden jsem ji neviděl,“ zavrtěl hlavou Evan.

Merthin si připomněl, že přesně totéž říkala Sal o Jakeovi. Nadhodil: „Možná je s Jakem Rileyem.“

„Jo, všimnul jsem si, že se přátelej,“ přikývl Evan taktně. „Ten už tu nebyl asi stejně dlouho.“

„Neviš, kam šel?“

„Tenhle Jake toho moc nenamluví,“ řekl Evan. „Když se ho zeptáte, jak daleko to je do Shiringu, zavrtí hlavou, zamračí se a odpoví, že není povinnej znát takový věci.“

Děvka Joy naslouchala jejich rozhovoru a nyní se vmísila. „Ale na druhou stranu na nějakou tu penci nekouká," prohlásila. „To se musí nechat."

Merthin ji probodl pohledem. „A kde ty peníze bere?"

„Obchoduje s koňma," odpověděla. „Obchází vesnice, kupuje od vesničanů hříbata a prodává je ve městech."

Nejspíš také koně krade neopatrným lidem na cestách, pomyslel si nevrle Merthin. „A teď právě dělá tohle – kupuje koně?"

Evan usoudil: „Je to dost možný. Za chvíli začne období velkejch trhů. Mohl by si opatřovat koně na prodej."

„A Lolla šla možná s ním."

„Nechci nikoho urazit, cechmistře, ale je to dost pravděpodobný."

„Ty mě neurážíš," odpověděl Merthin. Odměřeně kývl hlavou na rozloučenou a společně s Caris odešel z krčmy.

„Tak tohle provedla," postěžoval si rozhněvaně. „Odešla s Jakem. Nejspíš to považuje za obrovské dobrodružství."

„Bohužel si myslím, že máš pravdu," přitakala Caris. „Jen doufám, že neotěhotní."

„Kéž by to bylo to nejhorší, čeho se obávám."

Zamířili bezděčně domů. Když přecházeli po mostě, Merthin se zastavil v nejvyšším bodu a zadíval se přes předměstské střechy k lesu za nimi. Tam někde je jeho holčička s pochybným koňským handlířem. Hrozí jí nebezpečí a on ji nemůže nijak ochránit.

Když příštího dne ráno přišel Merthin ke katedrále, aby zkontroloval stavbu nové věže, zjistil, že všechny práce byly zastaveny. „Převorův příkaz," odpověděl bratr Thomas, když se Merthin dožadoval vysvětlení. Thomasovi bylo téměř šedesát a jeho věk se již projevoval. Jeho vojenská postava byla shrbená a už z dálky bylo vidět, jak se Thomas nejistě šourá. „V jižní lodi se zřítil strop," dodal.

Merthin letmo pohlédl na Bartelmyho Francouze, větrem ošlehaného starého kameníka z Normandie, který seděl před dílnou a brousil dláto. Bartelmy mlčky zavrtěl hlavou.

„Ten se zřítil před čtyřiadvaceti roky, bratře Thomasi," připomněl mu Merthin.

„Ach, ano, máš pravdu," přikývl Thomas. „To víš, ta moje paměť už není, co bývala."

Merthin ho poplácal po rameni. „Všichni stárneme."

Bartelmy poznamenal: „Převor je nahoře ve věži, jestli s ním chceš mluvit."

To Merthin rozhodně chtěl. Odebral se do severního transeptu, prošel nízkým klenutým vchodem a vystoupal po úzkém točitém schodišti ve zdi. Když přecházel ze starého křížení do nové věže, barva kamenů se změnila z tmavé šedi bouřkových mraků ve světlou perleť ranní oblohy. Byl to dlouhý výstup: věž už byla vysoká přes tři sta stop. On však na to byl zvyklý. Jedenáct let skoro každý den stoupal po schodišti, a to bylo pokaždé o něco vyšší. Napadlo ho, že Philemon, který je nyní hodně tlustý, musel mít závažný důvod, aby vlekl své objemné tělo po všech těch schodech.

Blízko pod vrcholkem prošel Merthin místností, v níž spočívalo velké kolo, dřevěný navinovací mechanismus dvakrát vyšší než člověk, používané pro vyzvedávání kamenů, malty a stavebního dřeva na místo, kde jsou zapotřebí. Až bude špička věže hotová, kolo zde zůstane navždy, aby ho mohli při opravách používat budoucí generace stavitelů až do chvíle, kdy trumpety ohlásí soudný den.

Vystoupil na vrcholek věže. Vál zde chladný větřík, třebaže dole při zemi Merthin žádný vánek nepozoroval. Kolem vnitřní části vrcholku věže probíhal olovem zpevněný ochoz. Osmiúhelnou díru obklopovalo lešení připravené pro zedníky, kteří budou stavět špičku. Hned vedle ležely opracované kameny a na dřevěné desce zbytečně vysychala hromada malty.

Žádný dělník tu nebyl. Na opačné straně stál převor Philemon s Haroldem Kameníkem. Byli pohrouženi do rozhovoru, ale sotva spatřili Merthina, provinile zmlkli. Merthin musel ve větru křičet, aby ho bylo slyšet. „Proč jsi zastavil práce?"

Philemon měl odpověď připravenou. „S tvým návrhem jsou problémy."

Merthin pohlédl na Harolda. „Chceš říct, že mu někteří nerozumějí."

„Podle zkušených lidí to není možné postavit," prohlásil vzdorně Philemon.

„Podle zkušených lidí?“ opakoval posměšně Merthin. „Kdo v Kingsbridgi je zkušený? Kdo postavil most? Kdo pracoval s velkými architekty z Florencie? Kdo viděl Řím, Avignon, Paříž, Rouen? Určitě ne tady Harold. Nechci se tě dotknout, Harolde, ale tys nebyl ani v Londýně.“

Harold se ohradil: „Nejsem jedinej, kdo si myslí, že osmiúhlou věž není možný postavit bez bednění.“

Merthin se chystal odpovědět něco posměšného, ale ovládl se. Philemon musí mít v rukávu ještě něco, uvědomil si. Převor se pro tuto bitvu rozhodl záměrně. Musí tedy mít silnější zbraně, než je pouhé mínění Harolda Kameníka. Patrně získal nějakou podporu mezi členy cechu – ale jak? Další stavitelé, kteří jsou připraveni tvrdit, že Merthinovu špičku věže nelze postavit, museli získat nějakou pobídku. To nejspíš znamená, že jim nabízí stavební práce. „Co je to?“ udeřil na Philemona. „Co hodláš stavět?“

„Mluvíš z cesty.“

„Větší palác pro sebe? Nový kapitulní dům? Špitál to být nemůže, ty už máme tři. Jen do toho, mně to můžeš říct taky. Pokud se za to sám nehanbíš.“

Popíchl Philemona k odpovědi. „Mniši si přejí postavit mariánskou kapli.“

„Aha.“ To dávalo smysl. Kult Panny Marie byl stále rozšířenější. Církevní hierarchie s návrhem souhlasila, protože vlna zbožnosti s tím spojená se stávala protiváhou skepse a kacířství, jež se šířily mezi věřícími od vypuknutí moru. Četné katedrály a kostely připojovaly ke svému východnímu konci – nejposvátnější části stavby – zvláštní malou kapli zasvěcenou Matce Boží. Merthin tuto architekturu neměl rád – u většiny chrámů vypadala mariánská kaple jako dodatečný nápad, jak tomu také samozřejmě bylo.

Jaký byl Philemonův motiv? Philemon se vždy snažil někomu zavděčit – to byl jeho modus operandi. Mariánská kaple v Kingsbridgi by nepochybně potěšila konzervativní vyšší duchovenstvo.

Byl to již druhý krok, který učinil Philemon tímto směrem. O Velikonoční neděli odsoudil z kazatelny v katedrále pitvání mrtvol.

Merthin si uvědomil, že Philemon rozvíjí jakési tažení. Jaký je ale jeho účel?

Rozhodl se, že už nic neudělá, dokud nezjistí, co má Philemon za lubem. Bez dalších slov odešel ze střechy a začal sestupovat po schodech a žebřících dolů.

Domů dorazil v hodinu oběda a Caris přišla ze špitálu o pár minut později. „Bratr Thomas je na tom čím dál hůř," sdělil jí. „Nedá se pro něj něco udělat?"

Zavrtěla hlavou. „Na stárnutí žádný lék není."

„Říkal mi, že se zřítila jižní loď, jako by se to stalo včera."

„To je typické. Pamatuje si vzdálenou minulost, ale neví, co se děje dnes. Chudák Thomas. Nejspíš se to bude rychle zhoršovat. Aspoň že je na důvěrně známém místě. Kláštery se ani za desítky let moc nemění. Thomas patrně dělá pořád totéž co vždycky. To pomáhá."

Usedli k dušenému skopovému s mátou a pórkem a Merthin jí pověděl, co se dopoledne přihodilo. Oba bojovali s kingsbridgeskými převory už desítky let: nejprve s Anthonym, pak s Godwynem a nyní s Philemonem. Mysleli si, že udělení městské charty bude znamenat konec neustálého soupeření. Rozhodně to přineslo zlepšení, avšak Philemon se ještě nevzdal.

„S tou špičkou věže si starosti nedělám," mávl rukou Merthin. „Biskup Henri Philemonovo rozhodnutí zruší, hned jak se o něm doslechne, a přikáže ve stavbě pokračovat. Henri chce být biskupem nejvyšší katedrály v Anglii."

„Tohle Philemon určitě ví," podotkla zamyšleně Caris.

„Možná chce jen udělat gesto ohledně mariánské kaple a získat uznání za snahu. Neúspěch může svést na někoho jiného."

„Možná," přisvědčila pochybovačně Caris.

Merthin měl na mysli důležitější otázku. „O co mu ale jde doopravdy?"

„Všechno, co Philemon dělá, je vedeno potřebou cítit se důležitým," prohlásila s jistotou Caris. „Řekla bych, že mu jde o povýšení."

„Jaké postavení může mít na mysli? Monmouthský arcibiskup zřejmě umírá, ale na tuhle hodnost si Philemon přece naděje dělat nemůže!"

„Musí vědět něco, co my nevíme.“

Než však mohli říct cokoli dalšího, vešla dovnitř Lolla.

Merthin zprvu pocítil tak silnou úlevu, že mu to vehnalo slzy do očí. Vrátila se a je v pořádku. Prohlédl si ji od hlavy k patě. Žádné viditelné poranění neměla, kráčela pružně a ve tváři se jí zračil jen obvyklý výraz rozmrzelosti.

První promluvila Caris. „Vrátila ses!“ zvolala. „Jsem tak ráda!“

„Vážně?“ odsekla Lolla. Často předstírala, že je přesvědčená, že ji Caris nemá ráda. Merthina neobalamutila, avšak Caris upadala do pochybností, neboť byla citlivá na skutečnost, že není Lollinou matkou.

„Oba jsem rádi,“ řekl Merthin. „Vyděsila jsi nás.“

„Proč?“ odfrkla Lolla. Pověsila si plášť na věšák a sedla si ke stolu. „Se mnou bylo všechno v naprostým pořádku.“

„Jenže my jsme to nevěděli a měli jsme hrozné obavy.“

„To jste nemuseli,“ ujistila je Lolla. „Umím se o sebe postarat.“

Merthin potlačil rozhněvanou, ostrou odpověď. „Tím si nejsem tak jistý,“ pronesl co nemírnějším tónem.

Caris se vmísila, aby rozhovor zklidnila. „Kde jsi byla?“ zeptala se. „Neviděli jsme tě dva týdny.“

„Tak různě.“

Merthin se zeptal pevným hlasem: „Můžeš nám říct, kde například?“

„Na Mudefordský křižovatce. V Casterhamu. V Outhenby.“

„A cos dělala?“

„Je to snad výslech?“ zeptala se podrážděně. „Musím na tyhle všechny otázky odpovídat?“

Caris chlácholivě položila ruku na Merthinovu paži a vysvětlila Lolle: „Chceme jenom vědět, že ti nehrozilo žádné nebezpečí.“

Merthin ji doplnil: „A taky bych rád věděl, s kým jsi byla.“

„S nikým zvláštním.“

„Znamená to Jakea Rileye?“

Pokrčila rameny a vypadala rozpačitě. „Jo,“ přisvědčila, jako by to byl nepodstatný detail.

Merthin už byl připraven jí odpustit a obejmout ji, ona mu to však ztěžovala. Snažil se zachovat nezávazný tón a zeptal se: „Jak jste to dělali se spaním?“

„To je moje věc!“ vykřikla.

„To tedy není!“ vybuchl. „To se týká i mě a tvojí nevlastní matky. Jestliže jsi těhotná, kdo se bude starat o dítě? Jsi si jistá, že Jake je připravený, aby se usadil a byl manželem a otcem? Probírala jsi to s ním?“

„Nemluv na mě!“ zaječela. Pak se rozplakala a oddusala po schodech nahoru.

Merthin poznamenal: „Někdy lituju, že nebydlíme v jedné místnosti – pak by nic takového nemohla provést.“

„Moc vlídný jsi na ni nebyl,“ prohodila Caris s mírným nesouhlasem.

„A co jiného mám dělat?“ rozčiloval se Merthin. „Chová se, jako by nic špatného neudělala!“

„Ona stejně dobře ví, jak to je. Proto pláče.“

„Krucinál,“ ulevil si.

Ozvalo se zaťukání a do dveří strčil hlavu mladý novic. „Promiň, že ruším, cechmistře,“ omluvil se. „Ale v převorství je sir Gregory Longfellow a rád by s tebou mluvil, jakmile se ti to hodí.“

„Ještě tohle,“ zabručel Merthin. „Pověz mu, že tam budu za pár minut.“

„Děkuju ti,“ přikývl novic a odešel.

Merthin se znovu obrátil ke Caris: „Možná bude dobře dát jí čas, aby vychladla.“

„A tobě taky,“ dodala Caris.

„Snad jí nestraníš!“ ohradil se s nádechem podrážděnosti.

Usmála se a pohladila mu paži. „Vždycky straním jenom tobě,“ ujistila ho. „Ale pamatuju si, jak jsem se cítila, když mi bylo šestnáct. Její vztah s Jakem jí působí stejné starosti jako tobě. Jenže to nepřipouští ani sama sobě, protože by se to dotklo její hrdosti. Proto ti má za zlé, že říkáš, jak to popravdě je. Vybudovala si kolem své sebeúcty křehkou obranu a ty ji hned bořiš.“

„A co bych asi měl dělat?“

„Měl bys jí pomáhat s budováním lepší ochrany.“

„Nevím, co máš na mysli.“

„Však ty na to přijdeš.“

„Radši zajdu za sirem Gregorym.“ Merthin se zvedl.

Caris ho objala a políbila na rty. „Jsi hodný člověk a děláš, co je v tvých silách, a já tě z celého srdce miluju,“ řekla.

Obrousila tím hroty jeho pocitů marnosti. Když kráčel přes most a pak po hlavní ulici nahoru k převorství, cítil v sobě klid. Gregoryho rád nikdy neměl. Je to prohnaný člověk bez jakýchkoli zásad, ochotný udělat pro svého pána – krále – cokoli, stejně jako to dělával Philemon, když sloužil Godwynovi jakožto převorovi. Merthin znepokojeně přemýšlel, o čem asi s ním chce Gregory mluvit. Patrně o daních – ty jsou královou trvalou starostí.

Merthin se odebral nejdřív do převorova paláce, kde mu Philemon zářící samolibostí sdělil, že sira Gregoryho lze najít v křížové chodbě mužského kláštera. Merthin netušil, co Gregory učinil, aby získal privilegium konat tam slyšení.

Právník stárnul. Vlasy měl bílé a jeho vysoká postava byla shrbená. Po obou stranách jízlivě se ohrnujícího nosu se objevily hluboké vrásky podobné závorkám a jedno z modrých očí bylo zakalené. Druhým okem však viděl dost zřetelně a Merthina okamžitě poznal, třebaže se neviděli deset let. „Cechmistře,“ oznámil mu, „monmouthský arcibiskup zemřel.“

„Pokoj jeho duši,“ pronesl Merthin automaticky.

„Amen. Král mě požádal, protože projíždím jeho městem Kingsbridgí, abych ti vyřídil jeho pozdravy a sdělil ti tuto významnou novinu.“

„Jsem vděčný. To úmrtí není neočekávané. Arcibiskup byl nemocný.“ Král určitě nežádal Gregoryho, aby se se mnou setkal jen kvůli předání zajímavé informace, pomyslel si podezíravě.

„Jsi neobyčejný muž, jestli se tak smím vyjádřit,“ prohodil sdílně Gregory. „S tvou manželkou jsem se poprvé setkal před dvaceti lety. Od té doby sleduji, jak vy dva pomalu, ale jistě přebíráte vládu nad tímhle městem. A dosáhli jste všeho, k čemu jste se upnuli: máte most, špitál, městskou chartu i jeden druhého. Jste odhodlaní a jste trpěliví.“

Mluvil blahosklonně, avšak Merthin v jeho lichotkách s překvapením zaznamenal i záblesk uznání. Řekl si však, že musí zůstat nedůvěřivý: muži jako Gregory člověka chválí, jen pokud tím něco sledují.

„Jsem na cestě za mnichy z Abergavenny, kteří musejí volit nového arcibiskupa.“ Gregory se pohodlně rozvalil v křesle. „Když před staletími přišlo do Anglie křesťanství, mniši si své nadřízené volili.“ Vysvětlování je stařecký zvyk, napadlo Merthina: mladý Gregory by se ničím takovým neobtěžoval. „Dnes jsou biskupové a arcibiskupové samozřejmě příliš významní a mocní, než aby je vybírala malá skupina zbožných idealistů, kteří žijí v odloučení od světa. Výběr provádí král a Jeho Svatost papež královské rozhodnutí potvrzuje.“

Dokonce i já vím, že to není tak jednoduché, pomyslel si Merthin. Obyčejně se kolem toho rozpoutá určitý mocenský boj. Neřekl však nic.

Gregory pokračoval: „Ovšem rituál mnišského hlasování přetrvává a je snadnější ho řídit než rušit. Z toho důvodu jsem se také vydal na cestu.“

„Přišel jsi tedy mnichům poradit, koho si mají vybrat,“ konstatoval Merthin.

„Abych byl upřímný, ano.“

„A které jméno jim předložíš?“

„Já jsem to ještě nezmínil? Je to váš biskup, Henri z Monsu. Vynikající člověk: věrný, spolehlivý, nikdy nedělá potíže.“

„Bože můj.“

„Tebe to netěší?“ Gregoryho uvolněná nálada vyprchala a on rázem zpozorněl.

Merthin si uvědomil, že Gregory přišel právě kvůli tomu: zjistit, jak lidé z Kingsbridge – reprezentovaní Merthinem – budou vnímat to, co chystá, a zda se proti němu nepostaví. Uspořádal své myšlenky. Možnost, že nastoupí nový biskup, ohrožovala špičku věže i špitál. „Henri má klíčový význam pro udržení rovnováhy moci v našem městě,“ odpověděl. „Před deseti lety se dohodlo jakési příměří mezi obchodníky, mnichy a špitálem. V důsledku toho se všem třem skupinám vede velice dobře.“ S poukazem na Gregoryho – a králův –

zájem dodal: „Právě tato prosperita samozřejmě umožňuje, abychom platili tak vysoké daně.“

Gregory souhlasně přikývl.

„Henriho odchod tím pádem zpochybňuje stabilitu našich vztahů.“

„Myslel bych, že to závisí na tom, kdo ho nahradí.“

„To určitě,“ přisvědčil Merthin. Teď přicházíme k jádru, pomyslel si. Zeptal se: „Máš někoho na mysli?“

„Samozřejmým kandidátem je převor Philemon.“

„Ne!“ Merthin se zděsil. „Philemon! Proč?“

„Je to dokonalý konzervativec a to je v těchto dobách skepse a kacířství pro církevní hierarchii důležité.“

„Ovšem. Teď chápu, proč kázal proti pitvám. A proč chce postavit mariánskou kapli.“ Měl jsem to předvídat, pomyslel si Merthin.

„A dal ve známost, že nemá žádný problém se zdaněním duchovenstva – neustálým zdrojem třenic mezi králem a některými jeho biskupy.“

„Philemon tohle už plánuje dlouho.“ Merthin měl na sebe zlost, že se tím nechal zaskočit.

„Řekl bych, že od doby, kdy arcibiskup onemocněl.“

„To je katastrofa.“

„Proč to říkáš?“

„Philemon je nesnášenlivý a mstivý. Jestliže se stane biskupem, bude v Kingsbridgi vyvolávat pořád sváry. Musíme mu v tom zabránit.“ Pohlédl Gregorymu do očí. „Proč jsi mě přišel varovat?“ Sotva otázku položil, napadla ho i odpověď. „Ty Philemona taky nechceš. Nepotřeboval jsi, abych ti vypočítával, jaké s ním jsou potíže – dobře je znáš. Jenže ty ho prostě vetovat nemůžeš, protože už získal podporu vyššího duchovenstva.“ Gregory se pouze záhadně usmál – což Merthin pochopil jako potvrzení svých slov. „Tak co ode mě chceš?“

„Na tvém místě,“ odpověděl Gregory, „bych začal hledat dalšího kandidáta, který by se postavil jako alternativa k Philemonovi.“

Tak o tohle jde. Merthin zamyšleně přikývl. „Budu si to muset promyslet,“ řekl.

„Udělej to prosím.“ Gregory se zvedl a Merthin pochopil, že setkání skončilo. „A dej mi vědět, jak ses rozhodl,“ dodal Gregory.

Merthin odešel z převorství a v zamyšlení zamířil na ostrov Malomocných. Koho by mohl navrhnout jako kingsbridgeského biskupa? Místní lidé vždy dobře vycházeli s arcijáhnem Lloydem, jenže ten je moc starý – možná by se jim podařilo prosadit jeho zvolení, ale do roka by to všechno museli opakovat znovu.

Cestou domů na nikoho vhodného nepřišel. V předpokoji narazil na Caris a než se jí na to stačil zeptat, promluvila sama. Zvedla se a s bledou, vyděšenou tváří oznámila: „Lolla je zase pryč.“

86

Kněží říkají, že neděle je den odpočinku, ale pro Gwendu to nikdy neplatilo. Dnes, po ranní návštěvě kostela a po obědě, pracovala s Wulfrikem na zahradě za jejich domem. Byla to pěkná zahrada, půl akru s kurníkem, hrušní a stodolou. Wulfrik ryl brázdy na zeleninovém políčku na opačném konci a Gwenda sila hrách.

Chlapci si šli zakopat s míčem do sousední vesnice, což byla jejich obvyklá nedělní zábava. Kopaná byla rolnickou obdobou šlechtických turnajů: hraná bitva, v níž některá zranění byla skutečná. Gwenda se jen modlila, aby se synové vrátili domů bez úrazu.

Dnes se Sam vrátil brzy. „Míč se roztrhal,“ stěžoval si mrzutě.

„Kde je Davey?“ zeptala se Gwenda.

„On tam nebyl.“

„Myslela jsem, že šel s tebou.“

„Ne, on si často chodí po svejch.“

„To jsem nevěděla,“ zamračila se Gwenda. „Kam chodí?“

Sam pokrčil rameny. „To mi neříká.“

Možná chodí s nějakým děvčetem, pomyslela si Gwenda. Davey si takové věci nechával pro sebe. Jestliže to skutečně je nějaká dívka, pak která? Ve Wigleigh moc dívek na vdávání není. Ti, kdo přežili mor, se rychle ženili a vdávali znovu, jako by dychtili opět zalidnit celou zem. A ti, kdo se narodili od té doby, jsou příliš mladí. Možná chodí s některou ze sousední vesnice a scházejí se v lese. Takové tajné schůzky byly zcela běžné.

Když se Davey o pár hodin později vrátil domů, Gwenda na něj udeřila. Nijak se nepokoušel popřít, že se z vesnice potají vytrácel. „Jestli chcete, ukážu vám, co dělám," nabídl jí. „Nemůžu to tajit na věky. Pojďte se mnou."

Šli všichni – Gwenda, Wulfrik i Sam. Den Páně se dodržoval do takové míry, že na polích nikdo nepracoval a Stoakrové bylo zcela opuštěné, když se přes něj ti čtyři ve svěžím jarním větříku ubírali. Některá políčka vypadala zanedbaně: stále ještě byli vesničané, kteří měli víc země, než stačili obhospodařovat. Patřila mezi ně i Annet – měla na pomoc jen osmnáctiletou dceru Amabel, pokud nedokázala najmout nějakého nádeníka, což bylo stále obtížné. Její políčko ovsa zarůstalo plevelem.

Davey je zavedl půl míle do lesa a zastavil se na špatně přístupné mýtině. „Tady to máte," oznámil.

Gwenda chvíli netušila, o čem mluví. Stála na kraji těžko popsatelného pozemku mezi stromy porostlého nízkými keři. Pak znovu pohlédla na keříky. Tento druh v životě neviděla. Keříky měly čtverhranný stonek se špičatými listy vyrůstajícími v trsech po čtyřech. Podle toho, jak pokrývaly zem, si Gwenda pomyslela, že to je plazivá rostlina. Hromada vytrhaného plevele ukazovala, že tu Davey plel. „Co to je?" zeptala se.

„Nazývá se to mořena barvířská. Semena jsem koupil tenkrát, když jsme šli do Melcombe."

„V Melcombe?" podivila se Gwenda, „To bylo před třema rokama."

„Tak dlouho to trvalo." Davey se usmál. „Nejdřív jsem se bál, že to vůbec nevyroste. Ten člověk mi neřekl nic víc, než že to potřebuje písčitou půdu a že to snáší polostín. Zryl jsem mýtinu a semena zasadil, ale první rok jsem z toho dostal jen tři nebo čtyři slabounký rostlinky. Myslel jsem, že jsem vyhodil peníze. Potom, v druhým roce, se kořeny v zemi rozrostly a vyhnaly další výhonky a letos to je po celý mýtině."

Gwendu udivilo, že to její dítě před ní dokázalo tak dlouho utajovat. „Ale k čemu je ta mořena?" zeptala se. „Je dobrá?"

Davey se zasmál. „Ne, to není k jídlu. Vykopeš kořeny, usušíš je a rozemeleš na prášek, ze kterýho se dělá červený barvivo. Je to moc drahý. Madge Tkalcová v Kingsbridgi platí sedm šilinků za galon.“

Gwenda si uvědomila, že to je nesmírně vysoká cena. Nejdražšího obilí, pšenice, se za sedm šilinků dostane osm bušlů, a to je šedesát čtyři galonů. „To je čtyřiašedesátkrát dražší než pšenice!“ zvolala.

Davey se usmál. „Proto jsem to zasadil.“

„Proč jsi to zasadil?“ zeptal se cizí hlas. Všichni se otočili a spatřili Nathana Šafáře stojícího vedle hlohu, stejně ohnutého a pokrouceného jako on. V tváři měl vítězný úšklebek: přistihl je při činu.

Davey rychle odpověděl: „Tohle je léčivá bylina a jmenuje se… babí býlí.“ Gwenda viděla, že improvizuje, ale Nate si tím jistý být nemohl. „Mámě to dělá dobře, když má potíže s dejcháním.“

Nate pohlédl na Gwendu. „Nevěděl jsem, že je dejchavičná.“

„V zimě,“ upřesnila Gwenda.

„Léčivá bylina?“ pochyboval Nate. „Je jí tu dost pro celou Kingsbridge. A tys ji plel, abys jí měl ještě víc.“

„Rád dělám všechno pořádně,“ vysvětlil mu Davey.

Byla to chabá odpověď a Nate ji zcela pominul. „Tohle je nedovolený,“ prohlásil. „Všichni poddaný musejí zaprvý požádat o dovolení, jestli můžou nějakou plodinu sázet – nemůžou si pěstovat, co je napadne. To by vedlo k naprostýmu zmatku. Zadruhý, nemůžou obdělávat panskej les, ani v něm sázet žádný byliny.“

Na to neměl odpověď nikdo z nich. Taková byla nařízení. V lidech to vyvolávalo pocity marnosti. Rolníci často věděli, že by si mohli vydělat pěstováním plodin, které nejsou zcela běžné, je po nich poptávka a platí se za ně vysoké ceny. Příkladem bylo konopí na provazy, len na drahé spodní prádlo či třešně pro potěšení bohatých dam. Mnoho lordů a jejich šafářů však z pudového konzervatismu k tomu odmítalo dát svolení.

Nate měl nenávistný výraz. „Jeden syn utečenec a vrah,“ odfrkl si. „A druhej neposlouchá svýho pána. Pěkná rodinka!“

Má právo cítit zlost, pomyslela si Gwenda. Sam zabil jeho syna a vyvázl z toho. Nate bude jejich rodinu určitě nenávidět až do smrti.

Nate se sehnul a hrubě vyškubl jednu rostlinu ze země. „Tohle přijde před panskej soud," oznámil spokojeně. Otočil se a odkulhal mezi stromy.

Gwenda s rodinou ho následovala. Daveyho to nijak nezdeptalo. „Nate uloží pokutu a já ji zaplatím," uklidňoval ostatní. „I tak na tom vydělám."

„Co když přikáže políčko zničit?" obávala se Gwenda.

„Jak?"

„Mohlo by se spálit nebo udupat."

Wulfrik zapochyboval: „Tohle by Nate neudělal. Vesnice by to nestrpěla. Tohle se odjakživa vyřizovalo pokutou."

Gwendu to starostí nezbavilo: „Jenom nevím, co řekne hrabě Ralph."

Davey odmítavě mávl rukou. „Není důvod, proč by se hrabě měl zabejvat takovou prkotinou."

„Ralph se o naši rodinu hodně zajímá."

„Jo, to jo," přitakal zamyšleně Davey. „Pořád nechápu, co ho přimělo, aby Sama omilostnil."

Ten chlapec není hloupý. Gwenda nadhodila: „Třeba ho přesvědčila lady Philippa."

Sam upozornil: „Ta se na tebe pořád pamatuje, mami. Říkala mi to, když jsem byl v Merthinově domě."

„Musela jsem si něčím získat její přízeň," improvizovala Gwenda. „Nebo možná to od ní byl jen soucit matky s matkou." Moc přesvědčivě to neznělo, avšak Gwenda na nic lepšího nepřišla.

V době od Samova propuštění několikrát hloubali nad tím, co mohlo být příčinou Ralphova nečekaného rozhodnutí. Gwenda vždy předstírala, že je stejně zmatená jako všichni ostatní. Naštěstí Wulfrik nikdy nebyl podezíravý.

Dorazili domů. Wulfrik pohlédl na oblohu, usoudil, že zbývá ještě dobrá hodina denního světla a odebral se na zahradu dokončit setí hrachu. Sam se nabídl, že mu pomůže. Gwenda si sedla a začala zašívat díru na Wulfrikových kalhotách. Davey se posadil naproti Gwendě a oznámil: „Chci se ti svěřit ještě s jedním tajemstvím."

Usmála se. Nevadilo jí, že má Davey nějaké tajemství, pokud ho sdělí své matce. „Do toho."

„Zamiloval jsem se.“

„To je báječný!“ Předklonila se a políbila ho na tvář. „Jsem moc šťastná. Jaká je?“

„Je krásná.“

Gwenda se již dříve dohadovala – než se dozvěděla o mořeně –, že Davey asi chodí s nějakou dívkou z jiné vesnice. Nyní se prokázala správnost její intuice. „Tušila jsem to.“

„Opravdu?“ Vypadal znepokojeně.

„Nedělej si starosti, na tom není nic špatnýho. Prostě mě napadlo, že možná s někým chodíš.“

„Chodíme na tu mýtinu, kde pěstuju mořenu. Tam to tak nějak začalo.“

„A jak dlouho to už trvá?“

„Přes rok.“

„Tak je to tedy vážný.“

„Chci se s ní oženit.“

„Mám velikou radost.“ Láskyplně se na něj zahleděla. „Je ti sice teprve dvacet, ale pokud jsi našel tu správnou, pak to stačí.“

„Jsem rád, že si to myslíš.“

„Ze který vesnice je?“

„Z Wigleigh.“

„Cože?“ Gwendu to překvapilo. Mezi zdejšími dívkami na žádnou vhodnou nepřišla. „Kdo to je?“

„Mami, je to Amabel.“

„Ne!“

„Nekřič.“

„Annetina dcera, ne!“

„Nebuď naštvaná.“

„Abych nebyla naštvaná!“ Gwenda se usilovně snažila uklidnit. Byla otřesená, jako by dostala políček. Několikrát se zhluboka nadechla. „Poslouchej mě,“ řekla. „My jsme s touhle rodinou na štíru už víc než dvacet roků. Ta koza Annet zlomila tvýmu tátovi srdce a potom ho nikdy nenechala na pokoji.“

„Je mi to líto, ale to všechno je minulost.“

„Není – Annet s tvým tátou koketuje, kdykoli se jí k tomu naskytne příležitost!“

„To je tvůj problém, ne náš.“

Gwenda se zvedla, šití jí spadlo z klína. „Jak mi to můžeš udělat? Ta děvka by patřila do naší rodiny! Moje vnoučata by byly její vnoučata. Lezla by v jednom kuse do našeho domu, svým koketováním by dělala z vašeho otce troubu a mně by se pak vysmívala.“

„Já se nehodlám oženit s Annet.“

„Amabel bude stejně špatná. Jen se na ni podívej – je stejná jako její máma!“

„To není –“

„Tohle udělat nemůžeš! Absolutně to zakazuju!“

„Nemůžeš mi to zakázat, mami.“

„Ale jo, můžu – jsi moc mladej.“

„To nebude trvat věčně.“

Ode dveří zazněl Wulfrikův hlas. „Co je to za křik?“

„Davey říká, že si chce vzít Annetinu dceru – ale já to nedovolím.“ Gwendin hlas přešel do křiku. „Nikdy! Nikdy! Nikdy!“

Hrabě Ralph překvapil Nathana Šafáře, když prohlásil, že se na Daveyho podivnou plodinu chce podívat. Nate se o tom zmínil jen mimochodem, když byl na pravidelné návštěvě na Earlscastlu. Kousek nepovoleného políčka v lese představoval nicotné porušení nařízení a obvykle se to vyřizovalo pokutou. Nate byl povrchní člověk, zajímal se o úplatky a provize a sotva si uvědomoval hloubku Ralphovy posedlosti Gwendinou rodinou: jeho nenávist vůči Wulfrikovi, neovladatelnou touhu po Gwendě a nyní i pravděpodobnost, že je Samovým skutečným otcem. Proto Natea vystrašilo, když Ralph prohlásil, že až bude příště poblíž, Samovo políčko zkontroluje.

Ralph přijel s Alanem Fernhillem na koni z Earlscastlu do Wigleigh za pěkného dne mezi Velikonocemi a svatodušní nedělí. Když dorazili do malého dřevěného panského domu, našli tam starou hospodyni Viru, nyní už shrbenou a šedivou, ale stále čipernou. Přikázali jí, aby připravila oběd, pak vyhledali Natea a následovali ho do lesa.

Ralph tu rostlinu poznal. Nebyl žádný zemědělec, ale rozeznal jeden keřík od druhého a za svých cest s vojskem viděl mnoho plodin, které se v Anglii běžně nepěstují. Shýbl se ze sedla a hrst jich

vytrhl. „Tomuhle se říká mořena," řekl. „Viděl jsem to ve Flandrách. Pěstuje se to pro stejnojmenný červený barvivo."

Nate poznamenal: „Povídal mi, že je to léčivá bylina, která se jmenuje babí býlí a používá se při dejchavičnosti."

„Tohle má určitě taky nějaký léčivý vlastnosti, ale kvůli nim to lidi nepěstujou. Jakou dostane pokutu?"

„Obvyklá pokuta by byla šilink."

„To nestačí."

Nate vypadal nervózně. „Když se nedodržujou zvyklosti, můj pane, jsou z toho vždycky mrzutosti. Radši bych ne –"

„Na tom nesejde," přerušil ho Ralph. Pobídl koně do klusu, přejel přes mýtinu a zdupal keříky. „Pojď, Alane," vyzval svého druha. Alan ho napodobil a oba cválali v úzkých kruzích a rostliny udusávali. Za pár minut byly všechny keříky zničené.

Ralph viděl, že Nate je pohledem na zmarněnou práci otřesen, i když políčko bylo nepovolené. Rolníci nikdy nevidí rádi zničenou úrodu. Ve Francii Ralph poznal, že nejlepší způsob jak demoralizovat obyvatelstvo je spálit obilí na polích.

„To bude stačit," prohodil, protože ho to rychle začalo nudit. Daveyho drzost, s níž vysázel tuto rostlinu, ho popouzela, avšak hlavní důvod jeho příchodu do Wigleigh to nebyl. Pravda je, že chtěl znovu vidět Sama.

Když jeli zpátky k vesnici, pozorně se rozhlížel po polích a hledal vysokého mladíka s hustými černými vlasy. Mezi těmi zakrslými poddanými shrbenými nad rýči Sam svou výškou vynikal. Spatřil ho zdálky na Potočním. Zarazil koně a zadíval se přes větrnou krajinu na dvaadvacetiletého syna, o kterém donedávna nevěděl.

Sam a Wulfrik – muž, kterého považoval za svého otce – orali s lehkým pluhem taženým koněm. Cosi bylo rozbité, protože se pořád zastavovali a opravovali postroj. Když stáli vedle sebe, bylo snadné vidět, jak se jeden od druhého liší. Wulfrik měl zlatohnědé vlasy, Sam černé. Wulfrik byl robustní jako býk, zatímco Sam měl široká ramena, ale štíhlé boky jako kůň. Wulfrikovy pohyby byly pomalé a opatrné, zatímco Samovy rychlé a půvabné.

Byl to velice podivný pocit – dívat se na neznámého mladíka a myslet si: můj syn. Ralph byl přesvědčen, že je odolný vůči zženšti-

lým citovým výlevům. Kdyby se dojímal soucitem nebo lítostí, nemohl by žít, jak žije. Ovšem objevení Sama mu hrozilo vzít mužnou sílu.

Odtrhl pohled a cválal dál do vesnice. Potom znovu podlehl zvědavosti a sentimentu a poslal Natea, aby Sama vyhledal a přivedl do panského domu.

Nebyl si jistý, co vlastně s chlapcem zamýšlí dělat: povídat si s ním, škádlit ho, pozvat ho na oběd? Mohl předvídat, že Gwenda tuto volbu nenechá jen na něm. Objevila se s Natem a Samem a Wulfrik s Daveyem je následovali. „Co chceš od mýho syna?“ promluvila na Ralpha spíš jako na sobě rovného než na vrchnost.

Ralph neprozíravě odpověděl: „Sam se nenarodil jen proto, aby z něj byl poddanej, co se dře na polích.“ Viděl, že Alan Fernhill na něj překvapeně pohlédl.

Gwenda vypadala zmateně. „Jenom Bůh ví, k čemu jsme zrozený,“ prohodila, ale jenom hrála o čas.

„Až se budu chtít dozvědět něco o Bohu, zeptám se kněze, ne tebe,“ odsekl Ralph. „V tvým synovi je kus odvahy bojovníka. Nemusím se modlit, abych to viděl – je mi to zřejmý, stejně jako by to bylo zřejmý každýmu válečnýmu veteránovi.“

„Jenže on není bojovník, je rolník, syn rolníka, a jeho údělem je pěstovat obilí a chovat dobytek jako jeho otec.“

„Na jeho otci nezáleží.“ Ralph si vzpomněl, co mu Gwenda řekla v šerifově hradu v Shiringu, když ho přesvědčila, aby získal pro Sama milost. „Sam má pud zabijáka,“ pokračoval. „To je nebezpečný u rolníka, ale k nezaplacení u vojáka.“

Gwenda se tvářila zděšeně, neboť začínala tušit, k čemu Ralph směřuje. „O co ti jde?“

Ralph si uvědomil, kam ho to logicky vede. „Ať je Sam spíš užitečnej než nebezpečnej. Ať se naučí válčit.“

„To je směšný, je moc starej.“

„Je mu dvaadvacet. Je to pozdě, ale on je zdravej a silnej. Dokáže to.“

„Nechápu jak.“

Gwenda předstírala, že hledá praktické důvody proti, on ji však prohlédl a pochopil, že již pouhé pomyšlení na to z celého srdce ne-

návidí. To v něm vyvolalo ještě větší urputnost. S vítězným úsměškem řekl: „Úplně lehce. Může se stát zbrojnošem. Může žít na Earlscastlu.“

Gwenda vypadala, jako když do ní udeří blesk. Oči se jí na chvíli zavřely a olivová pleť obličeje zbledla. Ústa se pokusila vyslovit „Ne,“ avšak žádný zvuk se neozval.

„Byl s tebou dvacet dva roků,“ prohodil Ralph. „To je dost dlouho.“ Teď je řada na mně, pomyslel si, ale řekl: „Teď je z něj muž.“

Protože Gwenda stále mlčela, promluvil Wulfrik. „My to nedovolíme,“ prohlásil. „Jsme jeho rodiče a s tímhle nesouhlasíme.“

„Já jsem se neptal na tvůj souhlas,“ odbyl ho pohrdavě Ralph. „Jsem váš hrabě a vy jste moji poddaný. Já neprosím, já přikazuju.“

Vmísil se Nate Šafář: „Kromě toho Samovi je už přes jednadvacet, a tak o tom nerozhoduje jeho otec, ale on sám.“

Náhle se všichni otočili a pohlédli na Sama.

Ralph si nebyl jistý, co má očekávat. Stát se zbrojnošem je něco, o čem sní mnoho mladých mužů, jenže on nevěděl, jestli je Sam jedním z nich. Život na hradě je ve srovnání s vyčerpávající prací na polích přepychový a vzrušující, na druhou stranu muži zacházející se zbraněmi umírají mladí nebo – což je ještě horší – se vracejí domů zmrzačení a zbytek svých bídných dní dožívají jako žebráci před krčmami. Sotva však Ralph spatřil Samův obličej, bylo mu to jasné. Sam se doširoka usmíval a oči mu zářily dychtivostí. Nemohl se už dočkat.

Gwenda konečně našla hlas. „Nedělej to, Same!“ zvolala. „Nenech se svádět. Nedopusť, aby tě matka viděla oslepenýho šípem, zohavenýho mečema francouzskejch rytířů nebo zmrzačenýho kopytama jejich koní!“

Wulfrik se přidal: „Neodcházej, synu. Zůstaň ve Wigleigh a žij dlouhej život.“

Zdálo se, že Sam začíná pochybovat.

Ralph zavrtěl hlavou: „Tak jo, mládenče. Vyslechl jsi matku a venkovskýho otce, kterej tě vychoval. Ale rozhodnutí je na tobě. Co uděláš? Dožiješ život tady ve Wigleigh, kde budeš dřít na poli vedle svýho bratra? Nebo tomu unikneš?“

Sam mlčel jen okamžik. Provinile pohlédl na Wulfrika a na Gwendu, pak se obrátil k Ralphovi. „Uniknu tomu," rozhodl se. „Stanu se zbrojnošem a tobě děkuju, můj pane."

„Správně, mládenče," přikývl Ralph.

Gwenda se rozplakala. Wulfrik ji objal kolem ramen. Otočil se k Ralphovi a zeptal se: „Kdy má jít?"

„Dneska," odpověděl Ralph. „Může jet na Earlscastle na koni se mnou a s Alanem hned po obědě."

„Tak brzo ne!" vykřikla Gwenda.

Nikdo si jí nevšímal.

Ralph vyzval Sama: „Jdi domů a sbal si všechno, co si chceš vzít s sebou. Poobědvej s matkou. Pak se vrať a čekej na mě ve stájích. Nate zatím může pro tebe zrekvírovat nějakýho koně na cestu na Earlscastle." Odvrátil se. Se Samem a jeho rodinou byl hotov. „Tak co bude s mým obědem?"

Wulfrik a Gwenda se Samem odešli, ale Davey se zdržel. Zjistil už, že má zdupané políčko? Nebo je v tom něco jiného? „Co chceš?" zeptal se Ralph.

„Chci tě požádat o laskavost, můj pane."

To bylo tak dobré, že se tomu skoro nedalo věřit. Ten drzý vesničan, který bez povolení vysázel v lese mořenu, za ním přichází s prosíkem. Ten dnešní den se ale vydařil! „Ty se nemůžeš stát zbrojnošem, máš postavu po mámě," odmítl ho Ralph předem a Alan se zachechtal.

„Chci se oženit s Amabel, Annetinou dcerou," řekl mladík.

„Tím matku nepotěšíš."

„Ani ne za rok už budu dost starej."

Ralph samozřejmě o Annet všechno věděl. Málem ho kvůli ní pověsili. Jeho minulost byla propletena s její skoro stejně jako s Gwendinou. Vzpomněl si, že celá její rodina zemřela za moru. „Annet má pořád ještě nějakou půdu po otci."

„Ano, můj pane, a je svolná převést ji na mě, až se s její dcerou ožením."

Taková žádost se obyčejně neodmítá, třebaže každý lord by si za převod naúčtoval daň. Ovšem lord žádnou povinnost souhlasit s převodem půdy nemá. Právo lordů odmítnout takové žádosti jen tak z

rozmaru a zničit poddanému život působilo rolníkům nesmírnou úzkost. Vládci však poskytovalo neobyčejně účinný prostředek k trestání svých poddaných.

„Ne," odpověděl Ralph. „Tu půdu na tebe nepřevedu." Ušklíbl se. „Můžeš se i s nevěstou nacpat mořenou."

87

Caris musí zabránit, aby se Philemon stal biskupem. Tohle byl jeho zatím nejtroufalejší krok, ale on si ho pečlivě připravil a měl naději. Kdyby uspěl, získal by znovu vládu nad špitálem, a tím i moc zničit její životní dílo. Mohl by však napáchat ještě horší škody. Oživil by zaslepené ortodoxní názory minulosti. Ve vesnicích by jmenoval nemilosrdné kněze, jako je on sám, dívkám by uzavřel přístup do škol a horlil by proti tanci.

Do výběru biskupa mluvit nemohla, ale existovaly způsoby jak vyvinout tlak.

Začala s biskupem Henrim.

Spolu s Merthinem odcestovala do Shiringu navštívit biskupa v jeho paláci. Merthin si cestou pozorně prohlížel každé černovlasé děvče, které se kolem něj mihlo, a když žádné neviděl, upíral pohled do lesů kolem silnice. Hledal Lollu, dorazili však do Shiringu a po ní nebylo ani vidu ani slechu.

Biskupův palác se nacházel na hlavním náměstí naproti kostelu a vedle burzy vlny. Nebyl tržní den, a tak náměstí bylo prázdné až na popravní lešení, které tam stálo trvale jako strohá výstraha všem darebákům před tím, co obyvatelé hrabství provádějí s narušiteli zákona.

Palác byla neokázalá kamenná budova s velkou síní a kaplí v přízemí a řadou úředních místností a soukromých pokojů v poschodí. Biskup Henri vnesl do paláce styl, který Caris považovala za patrně francouzský. Každý pokoj vypadal jako obraz. Nebyla tu vidět žádná výstřední výzdoba jako ve Philemonově paláci v Kingsbridgi, kde hromady koberců a šperků připomínaly lupičovu jeskyni. Na všem v Henriho domě však bylo cosi příjemně rafinovaného: stříbrný svícen postavený tak, aby zachytával světlo od okna, naleštěná deska staro-

bylého dubového stolu, jarní květiny na rámu vychladlého krbu, na stěně drobná tapiserie s námětem Jónatana a Davida.

Biskup Henri není nepřítel, ale není ani jednoznačný spojenec, přemýšlela nervózně Caris, když na něj čekali ve velké síni. Patrně jim poví, že se snaží pozvednout nad kingsbridgeské spory. Poněkud cyničtěji si pomyslela, že ať má Henri učinit jakékoli rozhodnutí, vždy zůstane neochvějně soustředěný na své vlastní zájmy. Philemona rád nemá, ale nedopustí, aby to ovlivňovalo jeho úsudek.

Henri přišel jako vždy následován Claudem. Ti dva jako by nestárli. Henri byl o něco starší než Caris a Claude možná o deset let mladší, ale oba vypadali jako chlapci. Caris si všimla, že duchovní často stárnou dobře, lépe než šlechtici. Domnívala se, že to je proto, že většina kněží až na nechvalně známé výjimky – vede střídmý život. Postní životospráva jim ukládá, aby každý pátek a o svátcích a o půstu před Velikonocemi jedli ryby a zeleninu a teoreticky se nesmějí opíjet. Šlechtici a jejich manželky si na rozdíl od nich libují v orgiích pojídání masa a nezřízeném pití vína. Proto možná mají vrásčité obličeje, nepěknou pleť a shrbené postavy, zatímco duchovní při svém klidném a odříkavém životě zůstávají zdraví a čiperní déle.

Merthin poblahopřál Henrimu ke jmenování monmouthským arcibiskupem a potom přešel přímo k věci. „Převor Philemon zastavil práce na věži.“

Henri se strojenou nestranností prohodil: „Je k tomu nějaký důvod?“

„Je tu jednak záminka, jednak důvod,“ odpověděl Merthin. „Záminkou je chyba v projektu.“

„A co je ta údajná chyba?“

„Philemon prohlašuje, že osmibokou špičku věže nelze postavit bez bednění. To sice obecně platí, jenže já jsem vymyslel jak to obejít.“

„A sice…?“

„Velice jednoduše. Postavím kulatou špičku, která nebude potřebovat žádné bednění, a pak ji zvenčí pokryji tenkými kameny a maltou do tvaru osmiúhelníku. Vizuálně to bude osmiúhlá špička, ale strukturou kužel.“

„Už jsi to Philemonovi řekl?“

„Ne. Když to udělám, najde si jinou záminku.“

„A jaký má skutečný důvod?“

„Chce místo toho postavit mariánskou kapli.“

„Aha.“

„Je to součást jeho snah zavděčit se vyššímu duchovenstvu. Když tu byl arcijáhen Reginald, Philemon kázal proti pitvám. A královým rádcům oznámil, že nebude činit žádné kroky proti zdanění duchovenstva.“

„O co mu jde?“

„Chce se stát shiringským biskupem.“

Henri zvedl obočí. „Philemon byl vždycky troufalý, to se mu musí nechat.“

Poprvé se ozval Claude. „Jak to víš?“

„Řekl mi to Gregory Longfellow.“

Claude pohlédl na Henriho a poznamenal: „Pokud to někdo ví, pak je to Gregory.“

Caris bylo zřejmé, že Henri s Claudem nepředvídali, že by Philemon byl tak ctižádostivý. Aby měla jistotu, že jim význam tohoto odhalení neunikne, dodala: „Jestliže Philemon dostane, po čem touží, ty jako monmouthský arcibiskup budeš mít nekonečnou práci při rozhodování sporů mezi biskupem Philemonem a lidmi z Kingsbridge. Víš dobře, kolik tu bylo v minulosti třenic.“

Claude přikývl: „To rozhodně víme.“

„Jsem rád, že jsme zajedno,“ oddechl si Merthin.

Claude přemýšlel nahlas: „Musíme předložit nějakého alternativního kandidáta.“

Caris doufala, že řekne právě tohle. „Máme někoho na mysli,“ nadhodila.

Claude se zeptal: „Koho?“

„Tebe.“

Nastalo ticho. Caris nepochybovala, že Claudovi se ten nápad líbí. Tušila, že možná tiše závidí Henrimu jeho povýšení a přemýšlí, jestli je jeho osudem zůstat Henriho věčným pomocníkem. S postavením biskupa by se vyrovnal lehce. Diecézi dobře zná a většinu praktické správy již vykonával.

Oba muži však teď určitě přemýšlejí o svém soukromém životě. Nepochybovala, že jsou téměř manželé. Viděla je, jak se líbají. Jenže od první zamilovanosti už uplynuly desítky let a intuice jí napovídala, že by částečné vzájemné odloučení strpěli.

Připomněla: „Pořád byste hodně spolupracovali.“

Claude souhlasil: „Arcibiskup bude mít spoustu důvodů k návštěvám Kingsbridge a Shiringu.“

Henri dodal: „A kingsbridgeský biskup bude potřebovat často přicházet do Monmouthu.“

Claude se usmál: „Být biskupem by byla velká čest.“ Se zábleskem v oku dodal: „Zejména pod tebou, arcibiskupe.“

Henri se odvrátil a předstíral, že si dvojsmyslnosti nevšiml. „Myslím, že to je skvělý nápad,“ přikývl.

Merthin je ujistil: „Kingsbridgeský cech Clauda podpoří – to můžu zaručit. Ovšem ty, arcibiskupe Henri, budeš muset návrh předložit králi.“

„Samozřejmě.“

Caris se zeptala: „Smím něco navrhnout?“

„Prosím.“

„Najděte pro Philemona něco jiného. Navrhněte ho, já nevím, třeba za lincolnského arcijáhna. Něco, co by se mu líbilo, ale co by ho zároveň odvedlo na míle odtud.“

„To je dobrý nápad,“ přisvědčil Henri. „Když bude koukat po dvou postaveních, v obou případech ho to oslabí. Budu tu možnost pozorně sledovat.“

Claude se zvedl. „Tohle všechno je velice vzrušující,“ prohlásil potěšeně. „Nedáte si s námi oběd?“

Vešel sluha a oslovil Caris. „Někdo tě shání, paní,“ oznámil jí. „Je to jen chlapec, ale zřejmě má nějaký trápení.“

Henri muže vyzval: „Ať jde dál.“

Objevil se asi třináctiletý chlapec. Byl špinavý, ale jeho oblečení nebylo levné a Caris vytušila, že to je dítě z dobře zajištěné rodiny, která se ocitla v nesnázích. „Byla bys tak hodná a zašla k nám, matko Caris?“

„Už nejsem jeptiška, dítě, ale pověz mi, co se stalo?“

Chlapec se celý zajíkal. „Táta s mámou jsou nemocný a bratr taky, máma slyšela, jak někdo povídá, že jsi v biskupově paláci, a poslala mě pro tebe, a ona ví, že pomáháš chudejm, ale ona ti zaplatí, ale půjdeš prosím se mnou?“

Taková žádost nebyla nijak neobvyklá a Caris, kamkoli šla, vždy měla po ruce koženou brašnu s lékařskými potřebami. „Ovšemže půjdu, mládenče,“ odpověděla. „Jak se jmenuješ?“

„Giles Kořenář, matko, a mám počkat a přivést tě.“

„Tak dobrá.“ Caris se otočila k biskupovi. „Nečekejte na mě s obědem, prosím. Přidám se k vám, hned jak budu moct.“ Uchopila brašnu a vydala se za chlapcem ven.

Shiring vděčil za svou existenci šerifovu hradu na kopci, stejně jako Kingsbridge za ni vděčil převorství. V blízkosti tržního náměstí stály velkolepé domy předních obyvatel, obchodníků s vlnou, šerifových pomocníků a královských úředníků, jako je ohledávač mrtvol. O kousek dál se nacházely domovy průměrně prospívajících kupců a řemeslníků, zlatníků, krejčích a apatykářů. Gilesův otec, jak jméno naznačovalo, obchodoval s kořením a chlapec zavedl Caris do jedné uličky v této části města. Jako většina okolních domů i tento měl přízemí postavené z kamene, které sloužilo jako sklad a krám, a chatrnější dřevěnou obytnou část nahoře. Dnes byl krám zavřený a zamčený. Giles vedl Caris nahoru po venkovním schodišti.

Sotva vešla dovnitř, pocítila důvěrně známý pach nemoci. Pak zaváhala. Na tom pachu bylo cosi zvláštního, co rozeznělo jakousi strunu v její paměti. Caris se z nejasného důvodu vyděsila.

Nepřemítala však o tom a prošla obývacím pokojem do ložnice, kde našla strašlivou odpověď.

Na slamnících tam leželi tři lidé: žena jejího věku, o něco starší muž a dospívající chlapec. U muže nemoc pokročila nejvíc. Naříkal a potil se v horečce. Košile rozhalená u krku ukazovala, že má na hrdle a na hrudi fialovočerné skvrny. Na rtech a nosních dírkách mu ulpěla krev.

Onemocněl morem.

„Ono se to vrátilo,“ zašeptala Caris. „Pomáhej mi Bůh.“

Na chvíli ji ochromil strach. Stála tu bez hnutí, zírala na výjev před sebou a cítila bezmoc. Teoreticky vždy věděla, že se mor může

vrátit – to byl z poloviny důvod, proč napsala svou knihu –, avšak ani tak nebyla připravená na ten otřes, že znovu uvidí ty skvrny a horečku, to krvácení z nosu.

Žena se opřela o loket. Ještě nebyla v tak pokročilém stadiu: měla skvrny a horečku, ale nezdálo se, že by krvácela. „Dejte mi něčeho napít, pro lásku Boží," zasípala.

Giles uchopil džbán s vínem a Carisina mysl začala pracovat a tělo se rozhýbalo. „Víno jí nedávej – měla by ještě větší žízeň," zadržela chlapce. „Vedle v pokoji jsem zahlédla sud piva – to jí nalij."

Žena se zahleděla na Caris. „Ty jsi převorka, viď?" zeptala se. Caris ji neopravila. „Lidi říkají, že jsi světice. Můžeš moji rodinu uzdravit?"

„Pokusím se, ale nejsem světice, jenom žena, která pozorovala lidi v nemoci i ve zdraví." Caris vytáhla z brašny proužek plátna a uvázala si ho přes ústa a nos. Deset let už se nesetkala s žádným případem moru, ale měla ve zvyku se takto chránit, kdykoli přišla do styku s pacienty, jejichž onemocnění by mohlo být nakažlivé. Namočila čistý hadřík do růžové vody a omyla ženě obličej. Pacienta to jako obvykle ukonejšilo.

Giles se vrátil s hrnkem piva a žena se napila. Caris chlapce vyzvala: „Ať pijí, kolik chtějí, ale dávej jim pivo nebo víno ředěné vodou."

Přešla k otci, kterému už zřejmě mnoho života nezbývalo. Nemluvil souvisle a nedokázal na Caris soustředit pohled. Omyla mu obličej, očistila zaschlou krev kolem nosu a úst. Nakonec ošetřila Gilesova staršího bratra. Nemoc ho postihla teprve nedávno a stále ještě kýchal, ale už byl dost starý, aby si uvědomoval, jak vážně je nemocný, a tvářil se vyděšeně.

Když skončila, obrátila se k Gilesovi: „Snaž se je uklidňovat a dávej jim pít. Nic jiného dělat nemůžeš. Máš nějaké příbuzné? Strýce nebo bratrance?"

„Všichni žijou ve Walesu."

Udělala si v duchu poznámku – musí upozornit biskupa Henriho, že asi bude zapotřebí postarat se o sirotka.

„Máma říkala, že ti mám zaplatit," pokračoval chlapec.

„Moc jsem toho pro vás neudělala," řekla Caris. „Můžeš mi zaplatit šest pencí."

Vedle matčina lůžka ležel měšec. Giles z něj odpočítal šest stříbrných pencí.

Žena se znovu zvedla opřená o loket. Klidnějším hlasem se teď zeptala: „Co je to za nemoc?"

„Je mi líto," odpověděla Caris. „Je to mor."

Žena odevzdaně přikývla. „Toho jsem se bála."

„Nepoznáváš příznaky, které měli lidi posledně?"

„Žili jsme v malým městečku ve Walesu – unikli jsme tomu. Znamená to, že všichni zemřeme?"

Caris nevěřila, že je správné klamat lidi, když kladou tak závažné otázky. „Pár lidí to přežije," připustila. „I když ne mnoho."

„Pak ať je nám Bůh milostivý," řekla žena.

Caris dodala: „Amen."

Celou cestu zpátky do Kingsbridge Caris přemítala o moru. Rozšíří se samozřejmě stejně rychle jako posledně. Zabije tisíce lidí. Tato vyhlídka ji přiváděla k nepříčetnosti. Bylo to jako nesmyslné válečné krveprolití, až na to, že válku zapříčiňují lidé, a mor nikoli. Co bude ona sama dělat? Nemůže jen tak sedět a přihlížet, jak se krutě opakují události z doby před třinácti lety.

Na mor žádný lék není, ale Caris objevila způsoby jak jeho vražedný postup zpomalit. Zatímco její kůň klusal po uježdění cestě lesem, Caris si v duchu probírala vše, co ví o této nemoci a o tom jak s ní bojovat. Merthin mlčel, chápal její rozpoložení a patrně vytušil, na co přesně myslí.

Když se vrátili domů, vysvětlila mu, co chce udělat. „Setkáme se s odporem," varoval ji. „Tvůj plán je drastický. Ti, kdo posledně nepřišli o rodinu a přátele, si můžou představovat, že jsou nezranitelní, a budou tvrdit, že to přeháníš."

„A právě tady mi můžeš pomoct," odpověděla.

„V tom případě doporučuju, abychom potenciální odpůrce rozdělili a jednali s nimi odděleně."

„Dobrá."

„Potřebuješ si naklonit tři skupiny: cech, mnichy a jeptišky. Začneme s cechem. Svolám schůzi – a nepozvu Philemona.“

Cech se nyní scházel na burze látek, v rozlehlé nové kamenné budově na hlavní ulici. Burza umožňovala obchodovat i za špatného počasí. Zaplacena byla ze zisků pocházejících z prodeje kingsbridgeského šarlatu.

Ovšem dříve než byla schůze cechu svolána, Caris s Merthinem se sešli jednotlivě s předními členy, aby si předem zajistili jejich podporu. Tuto metodu používal Merthin již dlouho a jeho motto bylo: „Nikdy nesvolávej schůzi dřív, než jsou její závěry předem dohodnuté.“

Caris šla navštívit Madge Tkalcovou.

Madge se znovu vdala. K všeobecnému pobavení okouzlila jednoho vesničana stejně pohledného, jako byl její bývalý manžel, a o patnáct let mladšího než ona. Jmenoval se Anselm a očividně ji zbožňoval, třebaže byla pořád stejně kyprá a šedivé vlasy si zakrývala nejrůznějšími neobvyklými čapkami. Ještě překvapivější bylo, že po čtyřicítce znovu otěhotněla a porodila zdravou holčičku Selmu. Té nyní bylo již osm roků a chodila do klášterní školy. Mateřství nikdy Madge nebránilo v obchodování a ona nadále ovládala trh s kingsbridgeským šarlatem. Anselm stál po jejím boku coby její zástupce.

Jejím domovem byl stále onen velký dům na hlavní ulici, do kterého se s Markem nastěhovali, když začali vydělávat na tkaní a barvení látek. Caris ji a Anselma zastihla, jak právě přebírají dodávku červené látky a snaží se pro ni najít místo v přeplněném skladu v přízemí. „Dělám si zásoby na nadcházející trh s vlnou,“ vysvětlila jí Madge.

Caris počkala, než Madge zkontrolovala dodávku, a pak společně vyšly po schodech nahoru. Anselm zůstal dole v krámě. Jakmile Caris vstoupila do obývacího pokoje, živě si připomněla ten den před třinácti lety, kdy ji sem přivolali k Markovi – první kingsbridgeské oběti moru. Rázem ji to sklíčilo.

Madge si všimla jejího výrazu. „Co se děje?“ zeptala se.

Před ženami nelze tajit věci tak jako před muži. „Sem jsem poprvé přišla před třinácti lety, protože Mark byl nemocný," odpověděla.

Madge přikývla. „To byl začátek nejhoršího období mýho života," prohodila věcným hlasem. „Toho dne jsem měla báječnýho manžela a čtyři zdravý děti. O tři měsíce pozdějc jsem byla bezdětná vdova, která nemá pro co žít."

„Dny plné hoře," řekla Caris.

Madge přistoupila k příborníku, kde měla poháry a džbán, avšak místo aby Caris nabídla něco k pití, zůstala stát s očima upřenýma do zdi. „Mám ti říct něco divnýho?" zeptala se. „Když umřeli, nedokázala jsem se modlit Otčenáš." Polkla a pokračovala tišším hlasem. „Víš, já vím, co to latinsky znamená. Otec mě učil. *Fiat voluntas tua:* ‚Buď vůle Tvá'. Nemohla jsem to vyslovit. Bůh mi vzal rodinu a to byly muka – já jsem se s tím nesmířila." Při vzpomínce na to jí vyhrkly slzy. „Nechtěla jsem, aby se naplnila Boží vůle, chtěla jsem svý děti zpátky. ‚Buď vůle Tvá.' Vím, že přijdu do pekla, ale přesto nedokážu říct Amen."

Caris tiše promluvila: „Mor se vrátil."

Madge zavrávorala a zachytila se příborníku. Její plná postava náhle vypadala křehce, a jak jí zmizela z tváře sebejistota, Madge jakoby rázem zestárla. „Ne," zašeptala.

Caris přitáhla lavici a podepřela Madge v podpaží, aby se posadila. „Je mi líto, že jsem tě tak vyděsila," omluvila se.

„Ne," opakovala Madge. „To se nemůže vrátit. Nemůžu přijít o Anselma a Selmu. To nevydržím. To nevydržím." Byla tak bílá a zhroucená, že se Caris začala bát, aby se jí něco nestalo.

Caris nalila ze džbánu pohár vína. Podala ho Madge a ta víno bezmyšlenkovitě vypila. Trochu se jí vrátila barva.

„Teď už mu líp rozumíme," nadhodila Caris. „Možná s ním můžeme bojovat."

„Bojovat s ním? Jak bysme to udělali?"

„Právě to jsem ti přišla říct. Není ti trochu líp?"

Madge konečně pohlédla Caris do očí. „Bojovat s ním," opakovala. „To samozřejmě musíme. Pověz mi jak."

„Musíme město uzavřít. Zavřít brány, postavit stráže na hradby a zabránit každému, kdo by chtěl do města vejít.“

„Jenže město musí jíst.“

„Lidi z okolí nám budou přinášet zásoby na ostrov Malomocných. Merthin bude jednat jako prostředník a bude jim platit – posledně se morem nakazil a přežil to. Ještě nikdy nikdo nedostal mor podruhé. Obchodníci budou nechávat zboží na mostě. Potom až odjedou, obyvatelé města vyjdou ven a odnesou si potraviny.“

„Budou lidi moct z města odejít?“

„Ano, ale nebudou se moct vrátit.“

„A co nadcházející trh s vlnou?“

„To bude asi to nejtěžší,“ připustila Caris. „Musíme ho zrušit.“

„Ale kingsbridgeský obchodníci přijdou o stovky liber!“

„Je to lepší než přijít o život.“

„Když uděláme, co říkáš, unikneme moru? Přežije to moje rodina?“

Caris váhala, odolávala pokušení říct uklidňující lež. „To ti slíbit nemůžu,“ odpověděla. „Mor už tu možná je. Třeba právě teď někdo umírá v nějaké chatrči u řeky a nemá nikoho, kdo by mu pomohl. Obávám se proto, že úplně tomu asi neunikneme. Jsem ale přesvědčená, že můj plán ti poskytuje největší naději, že budeš mít o Vánocích Anselma i Selmu vedle sebe.“

„V tom případě to uděláme,“ prohlásila rázně Madge.

„Tvoje podpora je rozhodující,“ zdůraznila Caris. „Ty popravdě kvůli zrušení trhu přijdeš o víc peněz než kdokoli jiný. Lidi ti proto spíš uvěří. Potřebuju, abys jim řekla, jak je to vážné.“

„Neměj obavy,“ ujistila ji Madge. „Povím jim to.“

„Velmi rozumná myšlenka,“ souhlasil převor Philemon.

Merthina to překvapilo. Nepamatoval si, že by Philemon někdy tak ochotně souhlasil s návrhem cechu. „To znamená, že ji podpoříš,“ ujišťoval se Merthin, že slyšel dobře.

„Ano, samozřejmě,“ přisvědčil převor. Před sebou měl misku hrozinek a cpal si jich do úst plné hrsti tak rychle, že je málem nestačil rozžvýkat. Merthinovi nenabídl. „Ovšem,“ dodal, „na mnichy se to vztahovat nebude.“

Merthin si povzdechl. Mohl to tušit. „Naopak, bude se to vztahovat na každého.“

„Ne, ne,“ pronesl Philemon tónem, jakým se udělují pokyny dítěti. „Cech nemá žádnou pravomoc, aby omezoval pohyby mnichů.“

Merthin si všiml kočky u Philemonových nohou. Byla tlustá jako on a tvářila se nepříjemně. Vypadala úplně stejně jako Godwynův kocour Arcibiskup, i když ten už musí být dávno mrtvý. Možná to je nějaký jeho potomek. Merthin poznamenal: „Cech má pravomoc uzavřít městské brány.“

„Jenže my máme právo přicházet a odcházet, jak se nám zlíbí. Nejsme cechu podřízeni – to by bylo směšné.“

„Cech přesto řídí město a my jsme se rozhodli, že dokud se bude šířit mor, nikdo do něj nesmí vstoupit.“

„Nemůžeš určovat pravidla pro převorství.“

„Ale můžu určovat pravidla pro město a převorství se shodou okolností ve městě nachází.“

„Chceš mi říct, že když dneska z Kingsbridge odejdu, odmítneš mě sem zítra vpustit?“

Merthin si nebyl jistý. Přinejmenším by bylo velmi trapné, kdyby kingsbridgeský převor stál před branami a dožadoval se vstupu. Doufal, že Philemona přesvědčí, aby omezení přijal. Nechtěl rozhodnutí cechu vystavit tak dramatické zkoušce. Snažil se však, aby jeho odpověď zněla sebejistě. „Rozhodně.“

„Budu si stěžovat biskupovi.“

„Pověz mu, že nemůže do Kingsbridge vejít.“

Caris si uvědomila, že osazenstvo ženského kláštera se za těch deset let téměř nezměnilo. Kláštery samozřejmě takové jsou: předpokládá se, že v nich člověk zůstane navždy. Matka Joan byla stále převorkou a sestra Oonagh vedla špitál pod dohledem bratra Simea. Za zdravotní péčí sem nyní docházelo jen málo lidí, většina dávala přednost Carisinu špitálu na ostrově. O pacienty, které Sime pořád ještě měl a většinou to byli bezvýhradně věřící lidé, pečovali ve starém špitálu vedle kuchyní, zatímco nová budova se používala pro hosty.

Caris se posadila s Joan, Oonagh a Simem ve staré lékárně, která nyní sloužila jako převorčina soukromá pracovna, a vysvětlila jim

svůj plán. „Lidi z míst za branami starého města, kteří onemocní morem, budeme přijímat v mém špitálu na ostrově," sdělila jim. „Dokud bude mor řádit, jeptišky i já setrváme ve špitálu ve dne v noci. Nikdo neodejde, kromě těch pár šťastlivců, co se uzdraví."

Joan se zeptala: „A co tady ve starém městě?"

„Pokud se sem mor navzdory našim bezpečnostním opatřením dostane, může onemocnět tolik lidí, že se vám sem nevejdou. Cech rozhodl, že nemocní morem a jejich rodiny nebudou smět opouštět své domovy. Toto nařízení se vztahuje na všechny, kdo žijí v domě postiženém morem – na rodiče, děti, prarodiče, služebnictvo, učně. Kdo bude přistižen, že takový dům opustil, bude pověšen."

„To je velmi tvrdé," usoudila Joan. „Jestliže to však zabrání masakru, jakým byl poslední mor, stojí to za to."

„Věděla jsem, že se na to budeš dívat takhle."

Sime neříkal nic. Zpráva o moru zřejmě utlumila jeho drzost.

Oonagh se zeptala: „Jak budou postižení jíst, když budou uvězněni u sebe doma?"

„Sousedi jim můžou nechávat jídlo na prahu. Dovnitř nikdo nesmí kromě mnichů-lékařů a jeptišek. Ti budou nemocné navštěvovat, ale nesmějí mít žádný styk se zdravými. Budou chodit z převorství do jejich domovů a odtamtud zase zpátky, aniž vejdou do jakékoli jiné budovy nebo dokonce promluví s kýmkoli na ulici. Pořád budou nosit roušky a pokaždé, když se dotknou nemocného, si budou mýt ruce v octu."

Sime vypadal vyděšeně. „Ochrání nás to?" zeptal se.

„Do jisté míry," odpověděla Caris. „Úplně ne."

„Jenže pak pro nás bude vysoce nebezpečné navštěvovat nemocné!"

Oonagh mu odpověděla. „My nemáme strach," řekla. „Na smrt se těšíme. Pro nás to je vytoužené spojení s Kristem."

„Ano, ovšem," přikývl Sime.

Příštího dne všichni mniši z Kingsbridge odešli.

88

Gwendy se zmocnil vražedný vztek, když uviděla, co Ralph provedl s Daveyho políčkem mořeny. Svévolné zničení jakékoli vysázené rostliny je hřích. V pekle by mělo být zvláštní místo pro šlechtice, kteří poničili to, co rolníci v potu tváře vypěstovali.

Daveyho to však nijak nezdrtilo. „Myslím, že se nic neděje," soudil. „To cenný je v kořenech a těch se ani nedotkl."

„To už by byla moc velká práce," zavrčela nevlídně Gwenda, ale nálada se jí zvedla.

Keříky se dokonce pozoruhodně rychle vzpamatovaly. Ralph nejspíš nevěděl, že mořena se množí pod zemí. V květnu a v červnu, kdy do Wigleigh začínaly přicházet zprávy o propuknutí moru, kořeny vyhnaly nové výhonky a Davey se začátkem července rozhodl, že je čas na sklizeň. Jednu neděli strávili Gwenda, Wulfrik a Davey vykopáváním kořenů. Nejprve kolem rostliny zkypřili půdu, pak rostlinku vytáhli, zbavili listí a ponechali kořen s krátkým stvolem. Byla to namáhavá práce, jakou Gwenda dělala celý život.

Polovinu políčka ponechali nedotknutou a doufali, že se příští rok obnoví.

Ruční káru naplněnou kořeny odtáhli přes lesy zpátky do Wigleigh, tam náklad vyklopili ve stodole a nakonec kořeny rozložili na seníku, aby dobře proschly.

Davey nevěděl, kdy bude moct mořenu prodat. Kingsbridge bylo uzavřené město. Lidé samozřejmě stále kupovali zásoby, ale pouze za pomoci zprostředkovatelů. Davey přicházel s něčím novým a potřeboval by kupcům vše vysvětlit. Dělat to přes prostředníka by bylo nešikovné. Možná to však bude muset zkusit. Nejprve musí kořeny usušit, potom rozemlít na prášek a to stejně bude nějakou dobu trvat.

O Amabel už Davey nepromluvil, ale Gwenda si byla jistá, že se s dívkou pořád schází. Předstíral, že se bezstarostně smířil s osudem. Kdyby se jí skutečně vzdal, byl by sklíčený a zatrpklý.

Gwenda musela jenom doufat, že na Amabel zapomene dřív, než bude dost starý, aby si ji mohl vzít bez povolení rodičů. Stále nemohla snést pomyšlení, že by její rodina byla spojena s Annetinou. Annet ji nikdy nepřestala ponižovat flirtováním s Wulfrikem, který

se pořád hloupě kření při každé její pitomé koketní poznámce. Nyní, kdy je Annet už přes čtyřicet roků, na růžových tvářích má popraskané žilky a v plavých loknách šedivé pramínky, její počínání je nejen směšné, ale i trapně odpudivé. Wulfrik přesto reaguje, jako by Annet pořád ještě byla mladá dívka.

A teď, přemítala Gwenda, můj syn padá do stejné pasti. Pěnila se jí krev v žilách. Amabel vypadá stejně jako Annet před pětadvaceti lety, hezká tvářička s hebkými prstýnky vlasů, dlouhou šíjí, úzkými bílými rameny a s prsy malými jako vejce, která její matka prodávala na trzích. Pohazuje úplně stejně vlasy a používá stejný trik: podívá se na muže jakoby vyčítavě a pak ho třepne do hrudi hřbetem ruky; předstíraným úderem ho ve skutečnosti pohladí.

Davey však je aspoň v bezpečí. Větší obavy měla Gwenda o Sama, který nyní žil na hradě u hraběte Ralpha a učil se být bojovníkem. V kostele se modlila, aby se nezranil při lovu, když se učil jak zacházet s mečem či v souboji na turnaji. Dvaadvacet roků ho vídala den co den, pak jí ho náhle vzali. Je těžké být ženou, pomyslela si. Miluješ své dítě z celého srdce a ono pak jednoho dne prostě odejde.

Několik týdnů hledala výmluvu, aby se mohla odebrat na Earlscastle a podívat se na Sama. Potom uslyšela, že se tam objevil mor, a to rozhodlo. Půjde, než nastanou žně. Wulfrik ji nebude doprovázet, má moc práce na polích. Cestovat sama se nebála. „Na oloupení jsem moc chudá, na znásilnění moc stará," žertovala. Pravda však byla taková, že při pokusu o to či ono by v jejím případě každý tvrdě narazil. A vzala si dlouhý ostrý nůž.

Přes zvedací most na Earlscastlu přešla za parného červencového dne. Na cimbuří vstupní brány stál jako stráž havran a jeho lesklé černé peří se blyštělo ve slunci. Varovně na ni zakrákal. Znělo to jako: „Od hradu dále, dále!" Jednou moru samozřejmě unikla, ale to měla asi štěstí. Příchodem sem dává v sázku život.

Na dolním nádvoří to vypadalo jako obvykle, třebaže zde vládl poněkud větší klid. Před pekárnou skládal dřevorubec z káry náklad palivového dřeva a před stájemi podkoní odsedlával koně pokrytého prachem, ale žádná velká činnost tu nebyla patrná. Gwenda si všimla skupinky mužů a žen před západním vchodem do kostelíka, a tak

přešla přes sluncem vyprahlé nádvoří zjistit, co se tam děje. „Uvnitř jsou oběti moru," odpověděla jí na dotaz mladá služka.

Prošla dveřmi a srdce jí sevřel ledový strach.

Na podlaze leželo asi deset či dvanáct slamníků otočených tak, aby nemocní viděli na oltář stejně jako ve špitálu. Asi polovinu postižených tvořily děti. Dospělí muži tu byli tři. Gwenda si se strachem pozorně prohlédla jejich obličeje.

Žádný z nich nebyl Sam.

Klekla si a odříkala děkovnou modlitbu.

Venku přistoupila k ženě, s níž mluvila již předtím. „Hledám Sama z Wigleigh," řekla. „Je to novej zbrojnoš."

Žena ukázala na most k vnitřnímu nádvoří. „Zkus to v hradní věži."

Gwenda se vydala naznačeným směrem. Stráž na mostu jí nevěnovala pozornost. Vystoupala po schodech k věži.

Velká síň byla tmavá a chladná. Na studených kamenech před krbem spal velký pes. Kolem stěn stály lavice a na opačné straně místnosti dvě velká křesla. Gwenda si všimla, že tu nejsou žádné polštáře, čalouněná sedátka ani nástěnné závěsy. Vyvodila z toho, že lady Philippa tady tráví málo času a o vnitřní zařízení se nezajímá.

Sam seděl u okna se třemi mladšími muži. Na podlaze před sebou měli rozložené součásti brnění, srovnané od přilby až po holenice. Každý z mužů čistil některou část. Sam se snažil hladkým obláz-kem odstranit rez z prsního pancíře.

Gwenda chvíli stála a pozorovala ho. Měl na sobě nové oblečení v černých a červených barvách hraběte ze Shiringu. Barvy ladily s jeho hezkým tmavým vzezřením. Vypadal uvolněně a při práci se s ostatními nenuceně bavil. Připadal jí zdravý a dobře živený. V to Gwenda doufala, avšak zároveň pocítila zvrácené zklamání, že se mu daří tak dobře bez ní.

Sam se letmo rozhlédl a spatřil ji. Ve tváři se mu nejprve objevilo překvapení, pak radost a nakonec se pobaveně usmál. „Mládenci," pronesl, „jsem z vás nejstarší a mohli byste si myslet, že se o sebe dokážu postarat sám, ale není tomu tak. Všude mě následuje matka, aby měla jistotu, že se mi nic zlýho neděje."

Uviděli ji a rozchechtali se. Sam odložil práci a šel k ní. Posadili se na lavici v koutě nedaleko schodiště stoupajícího k pokojům nahoře. „Mám se báječně," pochvaloval si Sam. „Tady se většinou hrajou nějaký hry. Chodíme na lov a věnujeme se sokolnictví, pořádáme zápasnický utkání a soutěže v jezdeckým umění a hrajeme kopanou. Tolik jsem se toho naučil! Je trochu trapný bejt pořád s těma mladíčkama, ale to vydržím. Jen se ještě musím naučit zacházet s mečem a štítem za jízdy na koni."

Všimla si, že už mluví jinak. Ztrácí pomalý rytmus vesnické řeči. A sem tam používá francouzská slova. Začal se začleňovat do života šlechty.

„A co práce?" zeptala se. „Nemůžete si celej den hrát."

„Jo, je tu spousta práce." Ukázal na své druhy čistící zbroj. „Jenže ve srovnání s oráním a vláčením to je lehký."

Zeptal se na bratra a Gwenda mu pověděla všechny novinky z domova: Daveyho mořena vyrostla znovu, vykopali kořeny, Davey pořád chodí s Amabel, morem zatím nikdo neonemocněl. Zatímco si povídali, začala mít pocit, že ji někdo pozoruje, a věděla, že ten pocit není žádné mámení. Po chvíli se ohlédla přes rameno.

Hrabě Ralph stál nahoře nad schodištěm před otevřenými dveřmi. Zřejmě vyšel ze svého pokoje. Přemýšlela, jak dlouho se na ni asi dívá. Pohlédla mu do očí. Jeho pohled byl pronikavý, ale nedokázala se v něm vyznat, nechápala, co znamená. Začala pociťovat, že z jeho pohledu čiší cosi nepříjemně intimního, a odvrátila se.

Když se tam podívala znovu, Ralph byl pryč.

Příštího dne, když byla vpůli cesty domů, ji dohonil rychle jedoucí jezdec. Zpomalil a zastavil.

Gwenda sjela rukou k dlouhé dýce za opaskem.

Tím jezdcem byl sir Alan Fernhill. „Hrabě tě chce vidět," oznámil jí –

„Tak to měl radši přijít sám a neposílat tebe," odpověděla.

„Vždycky máš po ruce chytrou odpověď, co? Myslíš si, že si tím získáváš oblibu u vrchnosti?"

Měl pravdu. Velice ji to překvapilo, protože za celé ty roky, co je Ralphovým kumpánem, nikdy neslyšela, aby Alan pronesl něco

bystrého. Kdyby byla opravdu chytrá, pak by takové lidi, jako je Alan, nezesměšňovala, ale předcházela by si je. „Tak jo," přikývla vyčerpaně. „Hrabě žádá, abych k němu přišla. To musím jít celou cestu zpátky na hrad?"

„Ne. Má tady v lese stavení, nedaleko odtud, kde se občas zdrží na občerstvení, když je na lovu. Teď tam je." Ukázal do lesů mimo cestu.

Gwendě se to moc nezamlouvalo, ale jako poddaná neměla právo odmítnout, když ji hrabě povolává. Každopádně si byla jistá, že kdyby odmítla, Alan by ji povalil na zem, spoutal by ji a do té boudy dopravil. „Tak jo," přikývla znovu.

„Jestli chceš, vyskoč si do sedla přede mě."

„Ne, díky, radši půjdu pěšky."

V tuto roční dobu byl podrost hustý. Gwenda následovala koně do lesa a využívala stopu, kterou vydupával v kopřivách a kapradí. Cesta za nimi rychle zmizela v zeleni. Gwenda stísněně přemítala, jaký vrtoch mohl Ralpha přimět, aby vymyslel tuto lesní schůzku. Cítila, že to pro ni či pro její rodinu nemůže znamenat nic dobrého.

Ušli asi čtvrt míle a dorazili k nízkému stavení s doškovou střechou. Gwenda usoudila, že to je hájovna. Alan uvázal otěže ke stromku a odvedl ji dovnitř.

Místnost byla velice skrovně zařízená a Gwenda si všimla, že působí stejně prázdně a stroze jako vše na Earlscastlu. Podlaha byla jen udupaná zem, stěny z hrubě omítnutého proutí a strop tvořila jen spodní strana došků. Z nábytku tu byl pouze stůl, pár lavic a obyčejné dřevěné lůžko se slamníkem. Vzadu viděla pootevřené dveře do kuchyně, kde Ralphovi sluhové patrně připravovali pro něj a jeho lovecké druhy jídlo a pití.

Ralph seděl s pohárem vína u stolu. Gwenda si stoupla před něj a čekala. Alan se opřel o zeď za ní. „Takže Alan tě našel," promluvil Ralph.

„Je tu ještě někdo?" zeptala se zneklidněná Gwenda.

„Jen ty, já a Alan."

Gwendina úzkost vzrostla. „Proč mě chceš vidět?"

„Přece abysme si promluvili o Samovi."

„Sebrals mi ho. O čem jiným by se dalo ještě mluvit?"

„Víš, je to dobrej kluk… ten náš syn.“

„Neříkej mu tak.“ Pohlédla na Alana. Netvářil se překvapeně: očividně byl do tajemství zasvěcen. Gwendu to vyděsilo. Tohle se Wulfrik nikdy nesmí dozvědět. „Neříkej mu náš syn,“ opakovala. „Nikdy jsi pro něj nebyl otec. Vychoval ho Wulfrik.“

„Jak jsem ho mohl vychovávat? Ani jsem nevěděl, že je můj! Ale teď doháním ztracenej čas. Vede si dobře, povídal ti to?“

„Nezaplejtá se do rvaček?“

„Ovšemže jo. Zbrojnoši se mají prát, je to příprava na válku. Měla ses zeptat, jestli vyhrává.“

„Nechtěla jsem, aby vedl takovej život.“

„Je to život, pro kterej byl zrozenej.“

„Přivedls mě sem, aby ses mi vysmíval?“

„Co kdyby ses posadila?“

Neochotně usedla ke stolu proti němu. Nalil víno do poháru a postrčil ho k ní. Nevšímala si ho.

Navrhl: „Když teď vím, že spolu máme syna, tak bysme měli mít důvěrnější vztah.“

„Ne, díky.“

„Ty umíš ale člověku otrávit radost.“

„Nevykládej mi nic o radosti. Jsi pohroma mýho života. Z celýho srdce lituju, že jsem tě kdy spatřila. Nechci s tebou mít žádný důvěrnosti, chci se jen dostat daleko od tebe. Ani kdybys odešel do Jeruzaléma, nebylo by to dost daleko.“

Tvář mu potemněla vztekem a Gwenda zalitovala zbytečnosti svých slov. Připomněla si Alanovu výtku. Přála si, aby dokázala říct ne prostě a klidně, bez pichlavých duchaplností. Jenže Ralph probouzel její hněv jako nikdo jiný.

„Copak to nevidíš?“ pokusila se promluvit rozumně. „Nenávidíš mýho manžela už dobrýho čtvrt století. On ti přerazil nos a tys mu rozseknul tvář. Zbavils ho dědictví a pak jsi mu rodinnou půdu musel vrátit. Znásilnil jsi ženu, kterou kdysi miloval. Utekl a tys ho přitáhl zpátky s provazem na krku. Po tomhle všem, i když spolu máme syna, není možný, aby z nás byli přátelé.“

„Nesouhlasím,“ zavrtěl hlavou. „Myslím, že můžeme bejt nejen přátelé, ale i milenci.“

„Ne!“ Toho se kdesi v duchu bála od chvíle, kdy Alan před ní zastavil na cestě koně.

Ralph se usmál. „Co kdyby ses svlíkla?“

Strnula.

Alan se zezadu sklonil a lehce jí vytáhl od opasku dlouhou dýku. Zřejmě si ten pohyb předem promyslel a učinil ho tak rychle, že nedokázala zareagovat.

Jenže Ralph poznamenal: „Ne, Alane – to nebude třeba. Udělá to ochotně.“

„Neudělám!“ vykřikla.

„Vrať jí tu dýku, Alane.“

Alan zdráhavě nůž otočil, uchopil ho za čepel a podal Gwendě.

Popadla nůž a vyskočila na nohy. „Přisámbůh, můžete mě zabít, ale jednoho z vás vezmu s sebou.“

Couvala s nožem napřaženým před sebe, připravená bojovat.

Alan vykročil ke dveřím, aby jí odřízl cestu.

„Nech ji bejt,“ vyzval ho Ralph. „Nikam nepůjde.“

Neměla tušení, proč si je Ralph tak jistý, ale šeredně se mýlí. Ona se dostane ven z té chalupy a pak začne utíkat, jak nejrychleji dokáže, a nezastaví se, dokud nepadne.

Alan zůstal na místě.

Gwenda se dostala ke dveřím, zašmátrala za zády a zvedla jednoduchou dřevěnou závoru.

Ralph prohodil: „Wulfrik to neví, že ne?“

Gwenda ztuhla. „Neví co?“

„Neví, že jsem Samův otec.“

Gwendin hlas se ztišil do šepotu. „Ne, neví.“

„Napadlo mě, jak by se asi cejtil, kdyby na to přišel.“

„Zabilo by ho to,“ odpověděla.

„To jsem si myslel.“

„Prosím, neprozrazuj mu to,“ žadonila. „Neprozradím… pokud uděláš, co říkám.“

Co mohla dělat? Věděla, že Ralpha přitahuje. V zoufalství toho využila, aby se k němu dostala na šerifově hradu. Jejich setkání před všemi těmi lety v hospodě U Zvonu, na něž ona vzpomínala s pocitem zhnusení, žilo v jeho vzpomínce jako jedinečný okamžik, který

se průběhem času patrně ještě vylepšoval. A ona mu vložila do hlavy nápad, že by ten okamžik mohl prožít znovu.

Byla to její vlastní chyba.

Nemohla by ho nějak vyvést z omylu? „Nejsme stejný lidi, jako jsme byli před tolika lety," zkusila to. „Já už nikdy nebudu nevinný děvče. Měl by ses vrátit ke svejm služebnejm holkám."

„Já nechci služky, chci tebe."

„Ne," odmítla. „Prosím." Potlačila slzy.

Byl neúprosný. „Svlíkni se."

Strčila nůž do pochvy a odepnula opasek.

89

Sotva se Merthin probudil, vzpomněl si na Lollu.

Byla nezvěstná už tři měsíce. Merthin rozeslal vzkazy městským představitelům do Gloucesteru, Monmouthu, Shaftesbury, Exeteru, Winchesteru a Salisbury. Dopisy od něj, jakožto cechmistra jednoho z velkých měst v zemi, brali všichni vážně a Merthin na všechny obdržel důkladné odpovědi. Pouze starosta Londýna nebyl vstřícný, v podstatě prohlásil, že od rodičů utekla polovina dívek ve městě a posílat je domů není záležitostí starosty.

Merthin osobně pátral v Shiringu, Bristolu a Melcombe. Mluvil s majiteli všech krčem a Lollu jim popisoval. Všichni viděli černovlasé mladé ženy, často ve společnosti pohledných ničemů jménem Jake nebo Jack či Jock. Žádný z nich však nemohl s jistotou tvrdit, že viděl Merthinovu dceru nebo slyšel jméno Lolla.

Zmizelo i pár Jakeových kamarádů s několika přítelkyněmi – tyhle další nezvěstné ženy však byly o pár let starší než Lolla.

Lolla může být mrtvá – to Merthin věděl –, ale odmítal vzdát se naděje. Bylo nepravděpodobné, že by onemocněla morem. Nové propuknutí nemoci pustošilo města i vesnice a postihovalo hlavně děti do deseti roků. Jenže ti, kdo přežili první vlnu, byli zřejmě lidé, kteří z nějakého důvodu mají sílu nemoci odolat nebo – v ojedinělých případech, jako byl on sám – vyléčit se z ní. Tito lidé tentokrát neonemocněli. Ovšem mor bylo pouze jedno z nebezpečí hrozících šestnáctileté dívce na útěku z domova a Merthina v časných ranních

hodinách mučila jeho bujná fantazie představami toho, co by se jí mohlo stát.

Jedno z měst, které mor nepustošil, byla Kingsbridge. Nemoc postihla ve starém městě asi jeden dům ze sta, jak Merthin zjistil z hlasité výměny novinek skrz městské brány, kdy na jedné straně stál on a na druhé Madge Tkalcová. V době, kdy Merthin zařizoval záležitosti venku, Madge byla úřadujícím cechmistrem uvnitř městských hradeb. Na kingsbridgeských předměstích, stejně jako v jiných městech, postihl mor každý pátý dům. Zvítězily však Carisiny metody nad morem, nebo ho pouze oddálily? Nebude nemoc pokračovat a nepřekoná nakonec zábrany, které jí Caris postavila do cesty? Nebude zkáza nakonec stejně zlá jako posledně? Nedozvědí se to, dokud se nemoc nevyčerpá – a to může trvat měsíce i roky.

Povzdechl si a vstal ze své osamělé postele. Caris neviděl od chvíle, kdy bylo město uzavřeno. Žila ve špitálu, pár yardů od Merthinova domu, avšak nemohla budovu opustit. Lidé mohli přicházet, ale nikoli odcházet. Caris usoudila, že by nevzbuzovala žádnou důvěryhodnost, kdyby nepracovala po boku svých jeptišek, a tak tam zůstávala uvězněná.

Merthin zřejmě strávil v odloučení od ní už polovinu života. Nebylo to však pro něj s postupem času o nic lehčí. Ve skutečnosti po ní teď ve středním věku toužil víc než jako mladík.

Hospodyně Em vstala dřív než on. Našel ji v kuchyni, jak stahuje králíky. Snědl krajíc chleba, zapil ho trochou slabého piva a potom vyšel ven.

Hlavní silnice přes ostrov už byla plná rolníků přivážejících hlavně zásoby potravin. Merthin se skupinou pomocníků s každým z nich promluvil. S těmi, kdo přiváželi běžné produkty s dohodnutými cenami, to bylo nejjednodušší: Merthin je poslal přes vnitřní most, aby složili zboží před zamčenými dveřmi strážního domku u brány, a když se vraceli s prázdnými kárami, každému zaplatil. S těmi, kdo přiváželi například sezonní ovoce a zeleninu, dohodl cenu předem, a teprve pak jim dovolil zboží složit. Pro některé zvláštní dodávky se cena dohadovala i několik dní předem, když zboží objednával. Šlo například o kůže pro kožedělnou výrobu, kamení pro kameníky, kteří na příkaz biskupa Henriho obnovili práce na stavbě špičky katedrální

věže, dále to bylo stříbro pro klenotníky a dřevo pro dřevozpracující výrobce, kteří museli pokračovat v práci, i když byli dočasně odříznuti od zákazníků. Konečně se tu objevovaly i výjimečné, jednorázové dodávky, pro něž Merthin musel od někoho ve městě dostat pokyny. Dneska se tu objevil prodejce italského brokátu, který chtěl své zboží prodat jednomu krejčímu ve městě, dále se objevil jednoroční býček pro jatka a dorazil také Davey z Wigleigh.

Merthin si Daveyho příběh vyslechl s údivem a radostí. Obdivoval tohoto chlapce pro jeho podnikavost – že koupil semena mořeny barvířské a vypěstoval z nich rostliny poskytující drahocenné barvivo. Nepřekvapilo ho, když slyšel, že Ralph se pokusil jeho projekt zhatit. V tom, jak pohrdal vším, co je spojené s výrobou nebo obchodem, se Ralph podobal většině šlechticů. Jenže Davey měl rozum i pevné nervy a vydržel. Dokonce zaplatil mlynáři, aby mu usušené kořeny rozemlel na prášek.

„Když potom myli mlýnskej kámen, jejich pes vypil trochu vody, která z něj stekla," vyprávěl Davey Merthinovi. „Ten pes čural tejden červeně, takže víme, že to barví!"

Teď tu byl s kárkou naloženou starými čtyřgalonovými pytli s tím, co považoval za drahocenné mořenové barvivo.

Merthin ho vyzval, aby vzal jeden pytel a donesl ho k bráně. Když tam došli, zavolal na strážného na druhé straně. Muž vylezl na cimbuří a podíval se dolů. „Tenhle pytel je pro Madge Tkalcovou," křikl Merthin nahoru. „Dohlédni prosím na to, aby ho dostala osobně."

„Spolehni se, cechmistře," odpověděl strážný.

Jako obvykle, i tentokrát přinesli příbuzní z vesnic na ostrov pár lidí, kteří onemocněli morem. Většinou věděli, že na mor žádný lék není, a prostě nechávali své milované umírat, ale pár jich bylo nevědoucích nebo natolik optimistických, že doufali, že Caris dokáže zázraky. Nemocné nechávali přede dveřmi špitálu, jako nechávali zboží před městskou bránou. Jeptišky pro ně vycházely za noci, když příbuzní odešli. Tu a tam se vynořil šťastlivec, který ve zdraví přežil, ovšem většina nemocných procházela zadními dveřmi a byla pohřbena na novém hřbitově na opačné straně špitálu.

V poledne pozval Merthin Daveyho na oběd. Nad králičí paštikou s čerstvým hráškem se Davey svěřil, že miluje dceru matčiny staré nepřitelkyně. „Nevím, proč máma nenávidí Annet, vždyť všechno to bylo tak dávno a se mnou nebo s Amabel to nemá nic společnýho," rozhořčoval se s mladistvým pobouřením nad rodičovskou nerozumností. Když Merthin s porozuměním přikývl, Davey se zeptal: „Stáli ti rodiče taky tak v cestě?"

Merthin se na chvíli zamyslel. „Ano," přisvědčil. „Chtěl jsem se stát zbrojnošem a strávit život jako rytíř bojující ve službách krále. Úplně mě to zničilo, když ze mě udělali učně u tesaře. Jenže v mém případě to vyšlo docela dobře."

Daveyho tato historka nepotěšila.

Odpoledne byl přístup na vnitřní most na ostrovní straně uzavřen a brány města se otevřely. Vyšly skupiny nosičů, kteří posbírali všechno, co zde leželo, a zásoby roznesli na místa určení ve městě.

Od Madge žádný vzkaz ohledně barviva nedošel.

Merthin měl toho dne ještě jednoho návštěvníka. Ke konci odpoledne, kdy se obchodování chýlilo k závěru, dorazil kanovník Claude.

Claudeův přítel a ochránce biskup Henri se nyní stal monmouthským arcibiskupem. Jeho nástupce na místo kingsbridgeského biskupa však dosud vybrán nebyl. Claude o toto postavení stál, a proto byl v Londýně navštívit sira Gregoryho Longfellowa. Teď byl na cestě zpátky do Monmouthu, kde bude prozatím pokračovat v práci jako Henriho pravá ruka.

„Královi se líbí Philemonův názor na zdanění duchovenstva," prohodil nad studenou králičí paštikou a pohárem Merthinova nejlepšího gaskoňského vína. „A vyššímu duchovenstvu se líbilo kázání proti pitvám a plán na postavení mariánské kaple. Na druhou stranu Gregory nemá Philemona rád – říká, že se mu nedá věřit. Výsledkem je, že král rozhodnutí odložil s tím, že kingsbridgeští mniši nemůžou uskutečnit volbu, když jsou v dobrovolném vyhnanství ve Svatém Janu V lesích."

Merthin dodal: „Myslím si, že král nevidí velký smysl v hledání biskupa v době, kdy řádí mor a město je zavřené."

Claude souhlasně přikývl. „Něco se mi přece jen podařilo, i když nic velkého," pokračoval. „Uvolnilo se místo anglického vyslance u papeže. Pověřenec musí žít v Avignonu. Navrhl jsem Philemona. Gregoryho ten nápad zřejmě moc zaujal. Přinejmenším to nevyloučil."

„Ale to je výborné!" Pomyšlení, že Philemona pošlou daleko odtud, zvedlo Merthinovi náladu. Přál si, aby mohl nějak přispět k posílení Claudovy pozice. Jenže Gregorymu už napsal a přislíbil podporu cechu a to jsou patrně hranice jeho vlivu.

„Mám ještě jednu zprávu – žel smutnou," řekl Claude. „Cestou do Londýna jsem se zastavil ve Svatém Janu V lesích. Henri je technicky pořád opatem a poslal mě, abych pokáral Philemona, že bez svolení vzal do zaječích. Samozřejmě ztráta času. Philemon ostatně převzal Carisina bezpečnostní opatřeni a nepustil mě dovnitř. Povídali jsme si ale přes dveře. Mniši zatím moru unikají. Jenže tvůj starý přítel bratr Thomas zemřel stářím. Je mi to líto."

„Budiž mu země lehká," pronesl smutně Merthin. „Ke konci už měl zdraví moc chatrné. Opouštěl ho i rozum."

„Přesun do Svatého Jana mu nejspíš nepomohl."

„Thomas mě podporoval, když jsem byl mladý stavitel."

„Je zvláštní, jak nám Bůh někdy bere dobré lidi a ponechává zde ty špatné."

Příštího dne časně ráno Claude odešel.

Když Merthin vykonával své pravidelné každodenní činnosti, vrátil se od městské brány jeden z nosičů se vzkazem. Madge Tkalcová je na cimbuří a chce mluvit Merthinem a Daveyem.

„Myslíš, že koupí moji mořenu?" zeptal se Davey, když přecházeli po vnitřním mostu.

Merthin neměl tušení. „Doufám," odpověděl.

Zůstali stát vedle sebe před zavřenou bránou a pohlédli nahoru. Madge se naklonila přes zídku a zavolala dolů: „Odkud tohle barvivo pochází?"

„Tu mořenu jsem vypěstoval," odpověděl Davey. „A kdo jsi ty?"

„Davey z Wigleigh, syn Wulfrikův."

„Aha – Gwendin chlapec?"

„Ano, ten mladší.“

„Tak já jsem to tvý barvivo vyzkoušela.“

„Barví dobře, že jo?“

„Je moc slabý. Rozemlel jsi celý kořeny?“

„Jistě – co jinýho jsem měl dělat?“

„Před semletím jsi je měl oloupat.“

„To jsem nevěděl,“ přiznal schlíplý Davey. „Ten prášek není teda k ničemu?“

„Jak jsem říkala, je slabej. Nemůžu ti zaplatit jako za bezvadný barvivo.“

Davey vypadal tak zdrceně, že ho Merthinovi bylo líto.

Madge se zeptala: „Kolik toho máš?“

„Ještě devět takovejch pytlů,“ odpověděl Davey malomyslně.

„Dám ti polovinu obvyklý ceny – tři šilinky a šest pencí za galon. To je čtrnáct šilinků za pytel, za deset pytlů tedy přesně sedm liber.“

Davey se rozzářil radostí. Merthin litoval, že tu není Caris a nevidí to. „Sedm liber!“ opakoval Davey.

Madge si pomyslela, že je zklamaný, a dodala: „Víc ti dát nemůžu – to barvivo prostě není dost silný.“

Jenže sedm liber bylo pro Daveyho úplné bohatství. I za dnešních poměrů to představovalo mzdu nádeníka za několik roků. Pohlédl na Merthina. „Jsem bohatej!“ zajásal.

Merthin se rozesmál a řekl: „Ne abys to všechno utratil naráz.“

Příštího dne byla neděle. Merthin šel na dopolední bohoslužbu do kostelíka svaté Alžběty Uherské, ochránkyně léčitelů, přímo na ostrově. Potom se vrátil domů a ze zahradníkovy boudy si vzal pořádný dubový rýč. S rýčem na rameni se vydal přes vnější most a předměstími do své minulosti.

Usilovně se snažil připamatovat si cestu, kterou se ubírali lesem před čtyřiatřiceti roky s Caris, Ralphem a Gwendou. Připadalo mu to nemožné. Žádné jiné stezky než zvířecí tu nenašel. Z mladých stromků mezitím vyrostly mohutné stromy a královi dřevorubci už dávno ony rozložité duby porazili. Přesto tu k jeho překvapení stále bylo možné poznat některé orientační body: pramen vyvěrající ze země, kde si desetiletá Caris klekla, aby se napila, obrovský balvan,

který snad musel spadnout přímo z nebe, či údolíčko s příkrými svahy a dole s bažinou, kde si Caris nabrala bláto do bot.

Jak kráčel, vzpomínky na onen den v dětství byly stále živější. Vzpomněl si, jak za nimi poskakoval pes Hop a jak se za psem vydala Gwenda. Znovu ho potěšilo, že Caris porozuměla jeho žertu. Zčervenal při vzpomínce na to, jak před Caris prokázal neschopnost zacházet s lukem – zatímco jeho mladší bratr si střelbu z něj bez námahy osvojil.

Nejvíc vzpomínal na Caris coby děvče. Byli ještě malí, ale přesto mu učaroval její bystrý rozum, smělost i samozřejmost, s jakou se ujala vedení dětské skupinky. Láska to nebyla, ale bylo to jisté uchvácení, lásce nikoli nepodobné.

Vzpomínání mu odvedlo pozornost od hledání cesty a on zabloudil. Začal se cítit jako v úplně neznámém teritoriu – a pak se náhle vynořil na mýtině a rázem mu bylo jasné, že je na správném místě. Křoviny byly sice rozrostlejší a kmen dubu ještě mohutnější, avšak mýtina byla přesto téměř stejná jako onoho listopadového dne roku 1327. Neměl nejmenších pochyb: bylo to jako tvář, kterou nespatřil dlouhé roky, změněná, ale nezaměnitelná.

Menší a hubenější Merthin tehdy zalezl pod křoví, aby se ukryl před velkým mužem, který si razil cestu podrostem. Vzpomněl si, jak se vyčerpaný a těžce sípající Thomas postavil s vytaseným mečem a dýkou zády k tomu dubu.

Ve své představivosti viděl znovu události toho dne. Dva muži ve žluto-zelených uniformách dohonili Thomase a žádali, aby jim vydal jakýsi dopis. Thomas odvedl jejich pozornost varováním, že se v křoví někdo ukrývá a všechno sleduje. Merthin tenkrát nepochyboval, že bude spolu s ostatními dětmi zavražděn – potom Ralph, teprve desetiletý, prokázal své rychlé smrtící reflexy, jež léta poté prokázaly tak dobré služby ve francouzských válkách. Thomas vyřídil druhého muže, třebaže předtím utrpěl zranění, které skončilo ztrátou levé paže – navzdory tomu, nebo právě proto, že se mu dostalo léčení ve špitálu kingsbridgeského převorství. Potom Merthin pomohl Thomasovi zahrabat dopis do země.

Hned tady, řekl Thomas. *Přímo před tím dubem.*

Merthin nyní ví, že dopis obsahuje tajemství – tajemství natolik mocné, že se ho obávají vysoce postavení lidé. Tajemství poskytovalo Thomasovi ochranu, třebaže i přesto vyhledal útočiště v klášteře a strávil v něm zbytek života.

Kdyby ses doslechl, že jsem zemřel, řekl Thomas Merthinovi, *byl bych rád, kdybys ten dopis vykopal a předal některému knězi.*

Merthin-dospělý muž zarazil rýč do země a začal hloubit jamku.

Nebyl si jistý, jestli to Thomas zamýšlel takto. Zakopaný dopis měl Thomase chránit před násilnou, nikoli přirozenou smrtí ve věku padesáti osmi let. Přál by si přesto, aby dopis vykopal? Merthin nevěděl. Rozhodne se, co udělá, až si dopis přečte. Na jeho obsah byl nesmírně zvědavý.

Nepamatoval si zcela přesně, kde váček zahrabali, a první pokus byl neúspěšný. Dostal se asi osmnáct palců hluboko, než si uvědomil chybu. Jamka byla pouze stopu hluboká, tím si byl jistý. Zkusil to znovu o několik palců vlevo.

Tentokrát se strefil.

V hloubce jedné stopy rýč narazil na cosi, co nebyla zem. Bylo to měkké, ale nepoddajné. Odložil rýč stranou a začal jamku vyhrabávat prsty. Nahmatal starou, zetlelou kůži. Opatrně odhrabal zem a předmět vytáhl. Bylo to pouzdro, které před tolika lety nosil Thomas na opasku.

Otřel si zablácené ruce do tuniky a pouzdro otevřel.

Uvnitř byl váček z naolejované vlny, dosud nepoškozený. Rozvázal stahovací šňůrku a sáhl dovnitř. Vytáhl list pergamenu, svinutý a zapečetěný voskem.

Zacházel se svitkem opatrně, avšak vosk se přesto rozpadl, sotva se ho dotkl. Opatrně pergamen rozvinul. Byl úplně v pořádku: těch čtyřiatřicet let v zemi přežil pozoruhodně dobře.

Ihned viděl, že to není úřední dokument, nýbrž osobní dopis. Poznal to už podle rukopisu – bylo to spíš snaživé škrábání vzdělaného šlechtice než vypsané písmo písaře.

Začal číst. Úvod zněl:

Od Eduarda, toho jména druhého, krále anglického, na hradě Berkeley, osobně doručeno jeho věrným služebníkem sirem Thomasem

Langleyem milovanému nejstarsímu synu Eduardovi. Královské pozdravení a otcovskou lásku.

Merthin pocítil strach. Tohle je dopis starého krále novému. Ruka s dokumentem se třásla a Merthin zvedl oči a pozorně obhlédl zeleň kolem sebe, jako by ho mohl z křoví někdo upřeně pozorovat.

Milovaný synu, brzy uslyšíš, že jsem mrtev. Věz, že to není pravda.

Merthin se zachmuřil. Tohle neočekával.

Tvá matka, královna, žena mého srdce, podplatila a navedla k neposlušnosti Rolanda, hraběte ze Shiringu, a jeho syny, kteří sem poslali vrahy. Thomas mě však varoval a vrahové byli zabiti.

Thomas tedy nakonec nebyl králův vrah, ale zachránce.

Když se Tvé matce nepodařilo mě zabít napoprvé, určitě se o to pokusí znovu, neboť dokud jsem naživu, nemohou se cítit s jejím cizoložným druhem v bezpečí. Vyměnil jsem si proto oblečení s jedním ze zabitých vrahů, mužem mé výšky a celkového vzezření, a uplatil jsem několik lidí, aby odpřisáhli, že ten mrtvý jsem já. Tvá matka zjistí pravdu, až mrtvolu uvidí, ale i ona bude předstírat, že to jsem já. Když totiž budu považován za mrtvého, nebudu pro ni představovat žádné nebezpečí a žádný rebel či soupeř o trůn nemůže prohlašovat, že má mou podporu.

Merthina to ohromilo. Lid považoval Eduarda II. za mrtvého. Celá Evropa byla oklamána.

Co se však s ním stalo potom?

Nepovím Ti, kam hodlám odejít, ale věz, že zamýšlím opustit své anglické království a nikdy se nevrátit. Modlím se však, abych Tě, můj synu, znovu před svou smrtí spatřil.

Proč Thomas tento dopis nedoručil, ale zahrabal? Protože se bál o vlastní život a dopis považoval za mocnou zbraň ke své ochraně. Když se královna Isabella rozhodla předstírat manželovu smrt, potřebovala jednat s těmi několika lidmi, kteří znali pravdu. Merthin si nyní vzpomněl, že ještě za jeho mládí byl hrabě z Kentu obviněn z velezrady a sťat, protože prohlašoval, že Eduard II. stále žije.

Královna Isabella poslala muže, aby Thomase zabili, a oni ho dostihli těsně u Kingsbridge. Thomas se jich však zbavil za pomoci desetiletého Ralpha. Potom musel Thomas pohrozit, že celý podvod zveřejní – a měl důkaz v podobě dopisu starého krále. Onoho večera, kdy ležel ve špitálu kingsbridgeského převorství, se Thomas s královnou nebo spíš s Rolandem a jeho syny, jakožto jejími zástupci, dohodl. Slíbil, že tajemství uchová za podmínky, že bude přijat jako mnich do kláštera. V klášteře se cítil bezpečný – dal na vědomí, že pokud by královna byla v pokušení nedodržet dohodu, dopis je na bezpečném místě a v případě jeho smrti bude zveřejněn. Královna ho proto potřebovala živého.

Starý převor Anthony něco z toho věděl, a když ležel na smrtelné posteli, sdělil to matce Cecilii, a ta když umírala, převyprávěla část příběhu Caris. Lidé dokážou udržet tajemství třeba celá desetiletí, přemítal Merthin, avšak když se blíží smrt, cítí nutnost vyjevit pravdu. Caris také viděla onen kompromitující dokument, který stvrzoval předání lynnského statku převorství za podmínky, že přijmou Thomase za mnicha. Nyní Merthin pochopil, proč Carisiny dotazy v této souvislosti způsobily takové pozdvižení. Sir Gregory Longfellow – v naději, že nalezne usvědčující dopis – přesvědčil Ralpha, aby se vloupal do kláštera a ukradl jeptiškám všechny dokumenty.

Byla ničivá síla tohoto pergamenu v průběhu času oslabena? Isabella prožila dlouhý život, ale před třemi roky zemřela. Samotný Eduard II. je téměř určitě po smrti – pokud je naživu, bylo by mu nyní sedmasedmdesát. Bude se Eduard III. bát odhalení, že jeho otec zůstal naživu, zatímco ho všichni považovali za mrtvého? Je teď příliš silným králem, než aby ho mohl někdo vážně ohrozit, avšak čelil by velkým nepříjemnostem a ponížení.

Co tedy má Merthin udělat?

Dlouho zůstal na místě, uprostřed letních květin na travnatém lesním palouku. Nakonec svitek sroloval, vrátil ho do váčku a váček vložil zpátky do koženého pouzdra.

Pouzdro vložil opět do země a jamku zahrabal. Zahrabal i první, mnohem hlubší jamku. Na obou místech zem uhladil. Z křoví otrhal trochu listí a poházel ho před dubem. Nakonec se opřel zády o strom a pohlédl na své dílo. Byl spokojený: při letmém pohledu žádné stopy po kopání nebyly patrné.

Potom se otočil k mýtině zády a odebral se domů.

90

Koncem srpna se hrabě Ralph vypravil na obhlídku svých statků v okolí Shiringu v doprovodu svého dlouholetého kumpána sira Alana Fernhilla a nově nalezeného syna Sama. Přítomnost Sama, jeho dítěte a zároveň už dospělého muže, ho těšila. Další synové Gerry a Roley byli na takové věci ještě moc malí. Sam o jeho otcovství nevěděl, ale Ralph si své tajemství opatroval s radostí.

Projížděli krajem a hrozili se nad tím, co viděli. Stovky Ralphových poddaných zemřely nebo umíraly a obilí stálo na polích neposklizené. Jak přejížděli od jednoho místa k druhému, Ralphova zlost a úzkost rostly. Jeho jedovaté poznámky společníky zastrašovaly a pánova špatná nálada působila, že se kůň plašil.

V každé vesnici stejně jako na pozemcích poddaných byly některé akry určeny výhradně pro osobní potřebu hraběte. Měli je obhospodařovat jeho lidé a poddaní, kteří měli povinnost pracovat pro pána jeden den v týdnu. Tato pole byla vůbec v nejhorším stavu. Mnoho jeho lidí zemřelo a stejně tak i někteří z poddaných, kteří mu byli povinováni prací. Jiní poddaní si vyjednali po posledním moru výhodnější nájmy, takže už pro hraběte nemuseli pracovat. A ke všemu bylo téměř nemožné najít někoho, kdo by se dal najmout.

Když Ralph dorazil do Wigleigh, objel panský dům zezadu a nakoukl do velké dřevěné stodoly, která se v této roční době měla plnit zrnem připraveným k semletí. Stodola však zela prázdnotou a na seníku kočka přivedla na svět koťata.

„Co budeme jíst?“ vyjel si na šafáře Nathana. „Bez ječmene na pivo, co budeme pít? Radši koukej něco vymyslet, sakra.“

Nate se tvářil vzpurně. „Jediný, co můžeme udělat, je přerozdělit pole,“ odpověděl.

Ralpha jeho vzpurnost překvapila. Nate mu obvykle pochlebo-val. Pak si ale Nate zle přeměřil mladého Sama a Ralph si uvědomil, proč se šafář takhle chová. Nate nenávidí Sama, protože zabil jeho syna Jonna. A Ralph, místo aby Sama potrestal, ho nejdřív omilostnil a pak z něj udělal zbrojnoše. Žádný div, že se Nate tváří nevraživě.

Ralph nadhodil: „Ve vesnici přece musí bejt pár mladíků, co zvládnou obhospodařovat pár akrů navíc.“

„To jo, ale ty nejsou ochotný platit za to, že se ujmou držby,“ připomněl Nate.

„To chtějí půdu jen tak?“

„Jo. Viděj, že máš moc půdy a ne dost nádeníků a vědí, že mají silný vyjednávací postavení.“ Nate v minulosti dokázal s domýšli-vými rolníky rychle zatočit, teď se však zdálo, že ho Ralphova nepří-jemná situace těší.

„Chovají se, jako by Anglie patřila jim, a ne šlechtě,“ vztekal se Ralph.

„Je to hanebný, pane,“ pronesl Nate zdvořileji a přes tvář se mu mihl lišácký výraz. „Wulfrikův syn Davey se například chce oženit s Amabel a převzít pozemky její matky. To by smysl dávalo: Annet nebyla nikdy schopná svý pozemky obhospodařovat.“

Ozval se Sam: „Mí rodiče za převod držby platit nebudou – jsou proti tý svatbě.“

Nate namítl: „Ale Davey by si to mohl zaplatit sám.“

Ralpha to překvapilo. „Jak?“

„Prodal tu novou sklizeň, to co vypěstoval v lese.“

„Mořenovej kořen. Zřejmě jsme mu to dost nezdupali. Co za to dostal?“

„To nikdo neví. Ale Gwenda si koupila novou dojnici a Wulfrik má novej nůž… a Amabel měla v neděli v kostele žlutej šátek.“

A šafářovi nabídli tučný úplatek, domyslel si Ralph. „Protiví se mi odměňovat Daveyho neposlušnost,“ zavrčel. „Jenže jsem v zoufa-lý situaci. Ať si tu půdu nechá.“

„Musel bys mu udělit zvláštní dispenz, aby se mohl oženit proti vůli rodičů.“

Davey už o to Ralpha požádal a Ralph ho tehdy odmítl, jenže to bylo ještě předtím, než vesničany zdecimoval mor. Nerad taková rozhodnutí přezkoumával. Byla to ale malá cena, kterou musí zaplatit. „Já mu ten dispenz udělím,“ prohlásil.

„Tak dobrá.“

„Půjdeme se ale za ním podívat. Rád bych mu to nabídl osobně.“

Natea to velice překvapilo, ale samozřejmě nic nenamítal.

Pravda byla taková, že Ralph chtěl znovu vidět Gwendu. Bylo na ní cosi, co způsobilo, že mu vždycky vyschlo v hrdle. Jejich poslední setkání v lovecké chatě ho nadlouho neuspokojilo. V týdnech, které od té doby uplynuly, na ni často myslíval. Dnes mu ženy, s nimiž obvykle líhal, jako mladé nevěstky, hospodské děvečky a služky, přílišné potěšení neposkytovaly. Všechny předstíraly, že jsou jeho návrhy nadšené, zatímco Ralph věděl, že jenom chtějí peněžitý dar, který posléze také obdržely. Gwenda se naproti tomu nikterak netajila tím, že ho nemůže vystát a při jeho dotyku se otřásala, to ho však protismyslně těšilo, protože to bylo upřímné, a tedy skutečné. Po jejich setkání v lovecké chatě jí věnoval váček plný stříbrných pencí a ona ho po něm vzápětí mrskla tak silně, že mu způsobila podlitinu na hrudi.

„Jsou dnes na Potočním, obracejí pokosenej oves,“ sdělil mu Nate. „Odvedu tě tam.“

Ralph se svým doprovodem následoval šafáře ven z vesnice a dál podél říčního břehu na okraji velkého pole. Ve Wigleigh bývalo vždycky větrno, dnes byl však letní vánek jemný a vlahý jako Gwendina ňadra.

Některé pásy polí byly požaté, na jiných ale k Ralphovu zoufalství viděli přezrálý oves a zaplevelený ječmen. Jedno žitné políčko bylo sice pokosené, jenže žito nikdo nesvázal do snopů, a tak jen leželo poházené po zemi.

Před rokem se domníval, že všechny jeho finanční problémy jsou tytam. Z poslední francouzské války se vrátil domů se zajatcem, markýzem de Neuchatel, a vyjednal si výkupné ve výši padesáti tisíc

liber. Ovšem markýzova rodina nebyla schopna tolik peněž sehnat. Něco podobného se přihodilo francouzskému králi Janu II., kterého zajal princ z Walesu v bitvě u Poitiers. Král Jan zůstal v Londýně čtyři roky teoreticky jako zajatec, žil si však pohodlně v Savoyi, v novém paláci postaveném vévodou z Lancasteru. Královo výkupné bylo sníženo, ale přesto ho nezaplatili v celé výši. Ralph vyslal Alana Fernhilla do Neuchatelu, aby znovu projednal výkupné za zajatce, a Alan snížil cenu na dvacet tisíc, ovšem rodina to opět nezaplatila. Pak markýz zemřel na mor, takže Ralph znovu zchudl a musel si dělat starosti se sklizní.

Bylo poledne. Vesničani obědvali na kraji pole. Gwenda, Wulfrik a Davey seděli na zemi pod stromem a jedli studené vepřové a syrovou cibuli. Když uslyšeli koňský dusot, všichni vyskočili na nohy. Ralph zamířil ke Gwendině rodině a mávl na ostatní, aby zůstali, kde jsou.

Gwenda měla na sobě volné zelené šaty, které zakrývaly její tvary. Vlasy měla stažené dozadu, takže její obličej připomínal krysu ještě víc. Ruce měla umazané a za nehty špínu. Když se na ni ale Ralph podíval, viděl ji ve své představivosti nahou, připravenou, jak na něj čeká, v očích výraz odevzdaného znechucení nad tím, co Ralph bude dělat, a pocítil vzrušení.

Pak se podíval na jejího manžela. Wulfrik jeho pohled opětoval a netvářil se přitom ani vyzývavě, ani ustrašeně. Ve světlehnědých vousech byly už patrné stopy šedin, přesto mu však ještě nezarostla jizva, kterou mu způsobil Ralphův meč. „Wulfriku, tvůj syn se chce oženit s Amabel a převzít Annetiny pozemky.“

Odpověděla Gwenda. Nikdy se nenaučila mluvit jen tehdy, když se někdo obrátil na ni. „Už jsi mi ukradl jednoho syna – teď mi chceš vzít i druhýho?“ zeptala se hořce.

Ralph si jí nevšímal. „Kdo zaplatí daň?“

Nate dodal: „Dělá to třicet šilinků.“

Wulfrik odpověděl: „Já nemám třicet šilinků.“

Davey pronesl klidně: „Já to můžu zaplatit.“

Ten musel dostat pěkné peníze za tu mořenu, když ho taková suma nechává chladným, pomyslel si Ralph. „Dobrá,“ přikývl. „V tom případě –“

Davey ho přerušil. „Ale za jakých podmínek mi to nabízíš?“

Ralph cítil, že rudne. „Co tím myslíš?“

Nate se do toho opět vložil. „Za stejnejch podmínek, za jakejch drží pozemky Annet, samozřejmě.“

Davey na to řekl: „Potom hraběti poděkuju, ale jeho laskavou nabídku nepřijímám.“

Ralph vyjel: „O čem to k čertu mluvíš?“

„Chtěl bych tu půdu převzít, můj pane, ale jen jako svobodnej nájemce, tak abych platil pachtovný penězma, bez obvyklejch povinností.“

Sir Alan pronesl výhrůžně: „Ty se opovažuješ handrkovat s hrabětem ze Shiringu, ty drzej spratku?“

Davey měl strach, ale nedal se. „Nechci nikoho urážet, můj pane. Chci si ale svobodně pěstovat to, co můžu prodat. Nechci mít na poli něco, co mi vybere šafář Nate bez ohledu na ceny na trhu.“

Ten rys umanuté rozhodnosti zdědil Davey po Gwendě, napadlo Ralpha. Obořil se na něj: „Nate vyjadřuje mý přání! Myslíš si snad, že jsi chytřejší než tvůj pán?“

„Odpusť, můj pane, ty ale neobděláváš zem ani nechodíš na trh.“

Alanovi vylétla ruka k jílci meče. Ralph zachytil Wulfrikův pohled ke kose ležící na zemi, jejíž ostří se v slunečním světle blýskalo. Samův kůň, stojící po Ralphově druhé straně, sebou nervózně cukal, neboť vycítil jezdcovo napětí. Ralph přemýšlel, jestli by se Sam přidal na stranu svého pána, nebo na stranu rodiny, kdyby došlo k boji.

Ralph si však žádný boj nepřál. Chce dostat úrodu pod střechu a zabíjení rolníků by vše ztížilo. Pokynem ruky Alana zadržel. „Tenhle mor pěkně podkopal morálku,“ ulevil si znechuceně. „Dám ti, co chceš, Davey, protože musím.“

Davey nasucho polkl a zeptal se: „Písemně, pane?“

„Ty chceš ode mě písemnou smlouvu?“

Davey přikývl, příliš vyděšený, než aby mohl mluvit.

„Ty zpochybňuješ slovo svýho pána?“

„Ne, můj pane.“

„Proč chceš tedy pachtovní smlouvu písemně?“

„Abych se vyhnul pochybnostem v budoucnu.“

Tak mluví všichni, když žádají písemnou smlouvu. Mají přitom na mysli, že když bude smlouva sepsaná, majitel nebude moct tak snadno změnit podmínky. Je to jen další neoprávněný zásah do starobylých tradic. Ralphovi se nechtělo dělat další ústupky – ale opět neměl na výběr, pokud chtěl úrodu dostat domů.

A pak se mu hlavou mihlo, jak by mohl využít situace a získat něco jiného, a rozveselil se.

„Tak dobrá," přikývl. „Dám ti písemnou pachtovní smlouvu. Ale nepřeju si, aby muži během žní opouštěli pole. Příští týden si tvoje matka může pro tu listinu přijít na Earlscastle."

Gwenda šla do Earlscastlu za parného dne. Věděla, proč ji tam Ralph chce, a z vyhlídky na to se cítila bídně. Když přešla padací most k hradu, zdálo se jí, že se havrani jejímu trápení vysmívají.

Na nádvoří, kde zdi bránily proudění vzduchu, slunce nemilosrdně pražilo. Před stájemi hráli zbrojnoši jakousi hru. Sam tu byl s nimi a byl tak zaujatý, že si Gwendy nevšiml.

Přivázali kočku na sloup ve výši očí tak, že mohla hýbat hlavou a nohama. Zbrojnoš musel kočku zabít s rukama svázanýma za zády. Gwenda už tuhle hru předtím viděla. Jediný způsob, jak může zbrojnoš zasáhnout cíl, spočíval v tom, že do ubohého zvířete udeří hlavou. Kočka se přirozeně brání a útočníka škrábe a kouše do obličeje. Asi šestnáctiletý vyzývatel poskakoval kolem kůlu a vyděšené zvíře ho pozorovalo. Chlapec náhle trhl hlavou. Vrazil čelem do kočičí hrudi, ovšem zvíře vystřelilo drápky. Zbrojnoš vyjekl bolestí a uskočil zpátky. Z tváří mu stříkala krev a ostatní zbrojnoši řičeli smíchy. Rozzuřený vyzývatel přiskočil ke kůlu a znovu vrazil čelem do kočky. Podrápala ho ještě víc a on si poranil hlavu. To ovšem jeho kumpáni považovali za ještě směšnější. Potřetí byl již obezřelejší. Přistoupil blíž a předstíraným útokem přiměl kočku, že naslepo vyrazila, a pak jí přesně mířeným úderem zasáhl do hlavy. Z tlamičky a z nosu jí tekla krev a zvíře se v bezvědomí zhroutilo; stále však dýchala. Zaútočil naposled, aby ji dorazil, a zbrojnoši jásali a tleskali.

Gwendě se udělalo nanic. Neměla kočky v žádné zvláštní oblibě – raději měla psy – ale je odporné dívat se, jak někdo mučí jakékoli bezbranné stvoření. Domýšlela se, že chlapci musejí takovéhle věci

dělat, aby se připravili na mrzačení a zabíjení lidí ve válce. Musí se to ale dělat takhle?

Šla dál, aniž na syna promluvila. Zbrocená potem přešla druhý most a stoupala po schodech k tvrzi. Velká síň byla milosrdně chladivá.

Byla ráda, že si jí Sam nevšiml. Doufala, že se mu dokáže vyhýbat co nejdéle. Nepřála si, aby pojal podezření, že se děje něco nekalého. Neoplýval obzvláštní citlivostí, ovšem matčino rozrušení by vytušit mohl.

Vysvětlila ceremoniáři, proč přišla, a on slíbil, že dá hraběti vědět. „Je tu lady Philippa?“ zeptala se Gwenda s nadějí. Přítomnost manželky by třeba u Ralpha vyvolala zábrany.

Ceremoniář však zavrtěl hlavou. „Je v Monmouthu u dcery.“

Gwenda zasmušile přikývla, posadila se a čekala. Nemohla se zbavit myšlenek na setkání s Ralphem v lovecké chatě. Hleděla na velkou šedou zeď síně a v duchu ho viděla, jak na ni zírá, zatímco ona se svléká, a ústa má v očekávání pootevřená. Tak jako pro ni představoval radost sex s mužem, jehož milovala, stejně pro ni představoval něco odporného v případě muže, kterého nenáviděla.

Když ji k tomu Ralph přinutil poprvé, tehdy před více než dvaceti lety, její tělo ji zradilo a ona pocítila tělesnou rozkoš i ve chvíli, kdy zažívala ošklivost v duši. Totéž ji potkalo v lese s psancem Alwynem. V lovecké chatě se to ale nestalo. Připisovala to svému pokročilejšímu věku. Když byla mladá dívka plná touhy, tělesný akt vyvolal bezděčnou odezvu – něco, čemu nemohla zabránit, i když ji to ještě víc zahanbovalo. Nyní, v dospělosti, není už její tělo tak zranitelné, odezva není tak pohotová. Aspoň za to by mohla být vděčná.

Schody na opačném konci pokoje vedly do hraběcí komnaty. Nahoru i dolů proudili neustále nějací muži: rytíři, sluhové, nájemci, šafáři. Po hodině ji ceremoniář vyzval, aby šla nahoru.

Měla strach, že se s ní Ralph bude chtít vyspat hned tady a ulevilo se jí, když zjistila, že má úřední den. Byl tu s ním sir Alan a dva kněží-písaři, kteří seděli u stolu s psacími potřebami. Jeden z nich jí podal malý pergamenový svitek.

Nepodívala se na něj. Neumí číst.

„A je to,“ oznámil Ralph. „Tvůj syn je teď svobodnej nájemce. Tos přece vždycky chtěla, ne?“

Gwenda chtěla svobodu pro sebe, jak Ralph ví. Nikdy jí nedosáhla – ale Ralph má pravdu, Davey jí dosáhl. To znamená, že její život nepostrádal docela smyslu. Její vnuci budou svobodní a nezávislí, budou pěstovat plodiny podle své volby, platit pacht a vše ostatní, co si vydělají, bude jejich. Nikdy nepoznají tu ubohou existenci plnou bídy a hladu, do níž se narodila ona.

Stojí to za to, čím vším prošla? Nevěděla.

Vzala si svitek a zamířila ke dveřím.

Alan šel za ní, a když vycházela, potichu jí nařizoval: „Zůstaň tu přes noc, v síni.“ Ve velké síni přespávala většina těch, kdo bydleli na hradě. „Zejtra, ve dvě hodiny po poledni, buď v lovecký chatě.“

Pokusila se odejít bez odpovědi.

Alan jí zahradil dveře napřaženou paží. „Rozumělas?“ naléhal.

„Ano,“ odpověděla tiše. „Odpoledne tam budu.“

Nechal ji odejít.

Se Samem mluvila až pozdě večer. Zbrojnoši strávili celé odpoledne hraním různých neurvalých her. Byla ráda, že má čas pro sebe. Seděla v chladné síni sama se svými myšlenkami. Snažila se namluvit si, že soulož s Ralphem pro ni nic neznamená. Koneckonců není panna. Je už dvacet let vdaná. Souložila už tisíckrát. Za pár minut bude po všem a žádné jizvy jí nezůstanou. Udělá to a zapomene.

Až do příště.

To bylo na tom to nejhorší. Může ji k tomu nutit donekonečna. Jeho hrozba, že odhalí tajemství, že je Samův otec, ji bude strašit, dokud bude naživu Wulfrik.

Ralph se jí určitě brzy nasytí a vrátí se k pevným mladým tělům hospodských děveček!

„Co je s tebou?“ zeptal se jí Sam, když se za soumraku dostavil se zbrojnoši na večeři.

„Nic,“ vyhrkla. „Davey mi koupil dojnici.“

Sam se tvářil trošku závistivě. Užíval si života, ale zbrojnoše nikdo neplatí. Ani moc peněz nepotřebovali – dostávali jídlo, pití, měli

střechu nad hlavou i oblečení – ale přesto, mladý muž má rád pár drobných v tobolce.

Mluvili o Daveyho nadcházející svatbě. „Budete teď s Annet brzo obě báby," poznamenal Sam. „Budeš se s ní muset udobřit."

„Nemluv jako hlupák," vyjela na něj Gwenda. „Nevíš, co plácáš."

Ralph s Alanem vyšli z komnaty, teprve když se podávala večeře. Všichni místní i návštěvníci se shromáždili v síni. Kuchaři přinesli tři velké štiky pečené s bylinkami. Gwenda seděla na dolním konci stolu, daleko od Ralpha. Nevšímal si jí.

Po večeři se uložila ke spánku na zem na slámu vedle Sama. Uklidňovalo ji ležet vedle něj, jak to dělávala, když byl malý. Vzpomínala, jak v tichu naslouchala jeho dětskému dechu, něžnému a spokojenému. Při usínání se jí hlavou honily myšlenky na to, že děti vyrostou a vymknou se rodičovskému očekávání. Její otec s ní chtěl zacházet jako se zbožím, s nímž lze obchodovat, ale ona rozhněvaně odmítla nechat se takto zneužívat. A teď se oba její synové vydali vlastní cestou životem a v obou případech to byla jiná cesta, než jakou si představovala. Sam bude rytířem a Davey se ožení s Annetinou dcerou. Kdybychom věděli, co se z našich dětí stane, byli bychom tak nedočkaví, abychom je měli?

Zdálo se jí, jak přišla do Ralphovy lovecké chaty a zjistila, že Ralph tam není, ale na jeho posteli sedí kočka. Věděla, že ji musí zabít, ruce však měla svázané za zády a musela do kočky tlouct hlavou, dokud nepošla.

Když se probudila, napadlo ji, jestli by Ralpha dokázala v té chatě zabít.

Zabila přece Alwyna, před všemi těmi roky, vrazila mu jeho vlastní nůž do hrdla, pak ho vytáhla a vbodla mu ho do hlavy, až špička čepele pronikla okem. Zabila i Sima Chapmana, držela mu hlavu pod vodou, zatímco se kroutil a zmítal, a držela ho tam, dokud nevdechl říční vodu do plic a nezemřel. Kdyby přišel Ralph do té lovecké chaty sám, možná by ho zabít dokázala, pokud by si zvolila správný okamžik.

On ale sám nebude. Žádný hrabě nechodí nikdy nikam sám. Bude s sebou mít Alana, stejně jako dřív. Dokonce je nezvyklé, aby

někam jezdil jen s jedním členem doprovodu. Není tedy pravděpodobné, že by s sebou nikoho neměl.

Dokázala by je zabít oba? Nikdo jiný neví, že se tam s nimi má sejít. Kdyby je zabila a pak prostě šla domů, nikdo by ji z ničeho nepodezíral. Nikdo nezná její pohnutku – je to tajemství, v tom to vězí. Někdo by mohl přijít na to, že se tou dobou vyskytla poblíž chaty, ale jenom by se jí zeptali, jestli v okolí neviděla nějaké podezřelé muže – nenapadlo by je, že by velkého, silného Ralpha mohla zamordovat drobná žena středního věku.

Ovšem dokázala by to? Přemýšlela o tom, ale v hloubi duše věděla, že to je beznadějné. Jsou to protřelí násilníci. Byli ve válce, bojovali znovu a znovu po dvacet let, naposledy se zúčastnili válečného tažení předminulou zimu. Mají rychlé reflexy a jejich reakce je smrtící. Mnoho francouzských rytířů je chtělo zabít a zemřeli přitom.

Možná by zabila jednoho, kdyby využila lsti a momentu překvapení, dva ale ne.

Bude se muset Ralphovi podřídit.

V neradostné náladě vyšla ven a umyla si tvář a ruce. Když se vrátila do velké síně, kuchyňští pomocníci dávali k snídani na stůl žitný chléb a slabé pivo. Sam si okoralý chléb máčel do piva, aby změkl. „Už zase koukáš tak divně," podotkl. „Co se děje?"

„Nic," odpověděla. Vytáhla nůž a ukrojila si skývu chleba. „Mám před sebou dlouhou cestu."

„Tohle tě teda trápí? Neměla bys vlastně chodit sama. Většina ženskejch necestuje ráda sama."

„Já jsem odolnější než většina ženskejch." Potěšilo ji, že má o ni obavy. Tohle by jeho skutečný otec Ralph nikdy neudělal. Wulfrik na kluka koneckonců nějaký vliv měl. Uvedlo ji však do rozpaků, že Sam něco vyčetl z jejího výrazu a vytušil její rozpoložení. „Se mnou si starosti dělat nemusíš."

„Mohl bych jít s tebou," nabídl se. „Jsem si jistej, že by mě hrabě pustil. Dneska zbrojnoše nepotřebuje – jede někam s Alanem Fernhillem."

To byla poslední věc, kterou by si přála. Kdyby se na schůzku nedostavila, Ralph by tajemství prozradil. Docela dobře si dokáže představit, jaké potěšení by mu to způsobilo. Nepotřebuje moc dráž-

dit. „Ne,“ odmítla ho rozhodně. „Zůstaň tady. Nikdy nevíš, kdy tě tvůj pán zavolá.“

„Nezavolá mě. Měl bych jít s tebou.“

„To naprosto zakazuju.“ Gwenda spolkla kus chleba a zbytek si nacpala do mošny. „Jsi hodnej syn, že si o mě děláš starosti, ale není to nutný.“ Políbila ho na tvář. „Dávej na sebe pozor. Zbytečně neriskuj. Jestli pro mě chceš něco udělat, tak zůstaň naživu.“

Odcházela. U dveří se ohlédla. Zamyšleně ji pozoroval. Vynutila ze sebe bezstarostný – jak aspoň doufala – úsměv. Pak vyšla ven.

Sotva se Gwenda ocitla na silnici, začala si dělat starosti, že by někdo mohl zjistit, že má s Ralphem poměr. Takové věci se vždycky nějak dostanou ven. Sešla se s ním jednou, teď to udělá podruhé, a obávala se, že by se mohlo takových příležitostí najít víc. Jak dlouho potrvá, než ji někdo zahlédne, jak na určitém místě schází ze silnice a míří do lesa, a bude mu vrtat hlavou, proč to dělá? Co když někdo náhodou vejde do lovecké chaty v nesprávný okamžik? Kolik lidí si všimne, že Ralph odjíždí s Alanem pryč, kdykoli Gwenda putuje z Earlscastlu do Wigleigh?

Zastavila se v jedné krčmě právě před polednem a dala si pivo a sýr. Pocestní obvykle odcházejí z takového místa ve skupinkách kvůli bezpečí, ona však čekala, až si byla jistá, že bude na silnici sama. Když došla k místu, kde musí zabočit do lesa, rozhlédla se před sebe i dozadu, aby se ujistila, že ji nikdo nepozoruje. Zdálo se jí, že zahlédla jakýsi pohyb ve stromech asi čtvrt míle za sebou a mžourala do nejasné dálky, aby poznala, co to bylo. Nebyl tam však nikdo. Jenom se začíná plašit.

Zatímco se ploužila lesním porostem, znovu pomyslela na zabití Ralpha. Kdyby tam nějakou šťastnou náhodou Alan nebyl, nemohla by se jí k tomu naskytnout příležitost? Ovšem Alan je jediný člověk na světě, který ví, že se tu má s Ralphem sejít. Kdyby Ralpha někdo zabil, Alan by věděl, kdo to udělal. Musela by ho zabít taky. A to se zdálo nemožné.

Před chatou stáli dva koně. Ralph s Alanem byli uvnitř, seděli u malého stolku, před sebou zbytky jídla: půl bochníku chleba, kost od šunky, skrojky sýra a láhev od vína. Gwenda za sebou zavřela dveře.

„A je tu, jak slíbila," pronesl Alan s uspokojením. Bylo jasné, že měl za úkol dostat ji sem na schůzku, a teď se mu ulevilo, že uposlechla příkazu. „Máš ji tu jako zákusek," ušklíbl se. „Jako hrozinku, scvrklou, ale sladkou."

Gwenda se obrátila k Ralphovi: „Proč ho nepošleš pryč?"

Alan vstal. „Pořád ty drzý poznámky," utrousil. „Copak se nikdy nepoučíš?" Zamířil však do kuchyně a práskl za sebou dveřmi.

Ralph se na ni usmál. „Pojď sem," vyzval ji. Přistoupila poslušně blíž. „Řeknu Alanovi, aby nebyl tak hrubej, jestli chceš."

„Prosím tě ne!" vykřikla zděšeně. „Jestli se ke mně bude chovat mile, lidi se začnou ptát, proč to dělá."

„Jak je libo." Vzal ji za ruku a pokusil se ji přitáhnout k sobě. „Sedni si mi na klín."

„Co kdybysme prostě vlezli do postele, ať to máme za sebou?"

Zasmál se. „Tohle se mi na tobě líbí – jsi upřímná." Vstal, vzal ji za ramena a pohlédl jí do očí. Pak sklonil hlavu a políbil ji.

Bylo to poprvé, co něco takového udělal. Vyspali se spolu dvakrát, aniž se políbili. Gwenda byla znechucená. Když se jeho rty přitiskly na její, cítila se víc znásilněná, než když do ní vrazil úd. Otevřel ústa a ona ucítila jeho dech páchnoucí sýrem. Zhnuseně se odtáhla. „Ne," vyhrkla.

„Pamatuj, co můžeš ztratit."

„Prosím, nedělej to."

Začínal mít vztek. „Dostanu tě!" vykřikl nahlas. „Svlíkni si ty hadry!"

„Prosím, nech mě odejít," žadonila. Začal něco říkat, ale ona ho překřičela. Zdi byly slabé a Gwenda věděla, že Alan v kuchyni slyší, jak Ralpha prosí, ale bylo jí to jedno. „Nenuť mě, moc prosím!"

„Kašlu na tvý řeči!" zařval na ni. „Vylez si na tu postel."

„Prosím, nenuť mě!"

Vtom se rozlétly dveře.

Gwenda i Ralph se ohlédli a vytřeštili oči.

Stál tam Sam.

Gwenda zvolala: „Panebože, ne!"

Všichni tři na zlomek vteřiny ztuhli a Gwenda v tu chvíli náhle uhodla, co se stalo. Sam si o ni dělal starosti, neposlechl ji a z Earls-

castlu ji sledoval. Nepřiblížil se na dohled, ale taky nikdy za ní nebyl moc daleko. Viděl, že sešla ze silnice a zamířila do lesa – postřehla ten skoro neznatelný pohyb, když se ohlížela, ale nevěnovala tomu valnou pozornost. Sam našel chatu, dorazil jen pár minut po ní. Určitě stál venku a slyšel jejich křik. Muselo mu být zřejmé, že Ralph se snaží donutit Gwendu k nedobrovolné souloži – ačkoli, když si Gwenda bleskově opakovala jejich slova, uvědomila si, že nezmínili pravý důvod, proč se má Ralphovi podrobit. Tajemství najevo nevyšlo – dosud.

Sam vytáhl meč.

Ralph vyskočil na nohy. Jak se Sam na něj řítil, Ralphovi se podařilo tasit. Sam se rozehnal Ralphovi po hlavě, ale Ralph zvedl meč právě včas, aby úder odrazil.

Gwendin syn se pokouší zabít svého otce.

Sam se ocitl ve strašlivém nebezpečí. Sotva víc než chlapec stojí proti vojákovi zocelenému v bojích.

Ralph vykřikl: „Alane!“

Tu si Gwenda uvědomila, že Sam nestojí proti jednomu, nýbrž proti dvěma zkušeným vojákům.

Přeběhla místnost. Když se kuchyňské dveře otvíraly, stála na jejich druhé straně a tiskla se ke zdi. Od pasu vytáhla dlouhou dýku.

Dveře se rozlétly dokořán a Alan vpadl dovnitř.

Zadíval se na oba bojující muže a Gwendy si nevšiml. Na okamžik se zarazil a pozoroval výjev před sebou. Samův meč se znovu mihl vzduchem. Mířil na Ralphův krk, avšak Ralph znovu odrazil úder vlastním mečem.

Alan okamžitě poznal, že jeho pán čelí zuřivému útoku. Rukou sjel k jílci meče a vykročil kupředu. V té chvíli ho Gwenda bodla do zad.

Vrazila mu dlouhou dýku do těla a táhla ji vší svou silou vzhůru, naléhala na ni vahou těžce pracující vesničanky. Dýka si razila cestu svalstvem Alanových zad, pronikala ledvinami, žaludkem a plícemi a Gwenda doufala, že zasáhne i srdce. Nůž byl deset palců dlouhý, špičatý a ostrý a projížděl jeho orgány, okamžitě ho však nezabil.

Alan zařval bolestí a pak rázem umlkl. Zapotácel se, otočil se dozadu, hrábl po ní a přitáhl si ji do zápasnického sevření. Znovu ho

bodla, tentokrát do břicha, a opět táhla nůž nahoru tímtéž způsobem přes životně důležité orgány. Krev se mu vyvalila z úst. Alan zmalátněl a ruce mu klesly k bokům. Chvíli zíral zcela nevěřícím zrakem na tu opovrženíhodnou malou ženu, která ukončila jeho život. Pak se mu oči zavřely a padl na zem.

Gwenda obrátila pozornost k druhým dvěma.

Sam udeřil a Ralph útok vykryl. Ralph ukročil dozadu a Sam postoupil za ním. Sam znovu vyrazil a Ralph se opět kryl. Ralph se zuřivě bránil, ale neútočil.

Bál se, že zabije syna.

Sam, který nevěděl, že proti němu stojí jeho otec, neměl takové zábrany, takže se oháněl mečem a dral se vpřed.

Gwenda poznala, že to takto nemůže dlouho pokračovat. Jeden z nich druhého zraní a pak vypukne boj na život a na smrt. Držela zkrvavený nůž pohotově a zoufale se rozhlížela, jestli neobjeví možnost jak zasáhnout. A pak bodne Ralpha tak, jak bodla Alana.

„Počkej," vyrazil ze sebe Ralph a zvedl levou ruku. Sam byl však rozlícený a bez ohledu na to po něm vyrazil. Ralph se kryl a znovu promluvil: „Počkej!" Lapal po dechu z toho vypětí, ale podařilo se mu vyrazit ze sebe pár slov. „Je tu něco, co nevíš."

„Vím toho až dost!" zaječel Sam a Gwenda zachytila v jeho mužném hlasu náznak chlapecké hysterie. Znovu zaútočil.

„Nevíš," vykřikl Ralph.

Gwenda věděla, co chce Ralph Samovi říct. Hodlá mu říct: *Já jsem tvůj otec.*

K tomu nesmí dojít.

„Poslouchej mě!" řekl Ralph a Sam konečně zareagoval. Ustoupil, ale meč nesklonil.

Ralph prudce oddechoval a nabíral dech, jak se chystal promluvit. A když se odmlčel, Gwenda na něj vyrazila.

Otočil se k ní čelem a zároveň máchl mečem doprava. Ostří obou zbraní se střetla a Ralph jí vyrazil nůž z ruky. Stála tu zcela bezbranná a bylo jí jasné, že jestli jí úder oplatí, je po ní.

Avšak poprvé od chvíle, kdy Sam vytasil meč, se Ralph odkryl a přední část jeho těla zůstala nechráněná.

Sam provedl výpad a vrazil meč do Ralphovy hrudi.

Ostrá špička pronikla Ralphovou tenkou letní tunikou a vnikla mu do těla pod levou hrudní kostí. Meč musel projet mezi dvěma žebry, protože ostří se nořilo stále hlouběji. Sam vyrazil krvežíznivý vítězný výkřik a ještě víc přitlačil. Ralph se pod jeho náporem zapotácel, rameny narazil na zeď za zády, ale Sam nepřestával tlačit na meč vší silou. Meč zřejmě pronikl celou hrudí. Ozval se podivný náraz, když špička vyšla z Ralphových zad a střetla se s dřevěným ostěním.

Ralphovy oči hleděly Samovi do tváře a Gwenda poznala, co si Ralph myslí. Pochopil, že jeho zranění je smrtelné. A v posledních vteřinách života si uvědomoval, že ho zabil vlastní syn.

Sam pustil meč z ruky, ale meč nespadl. Byl pevně zaražený ve stěně a Ralph k ní byl hrůzně přibodnutý. Sam uskočil vyděšeně zpět.

Ralph nebyl ještě mrtvý. Máchal chabě pažemi ve snaze zachytit meč a vytáhnout si ho z hrudi, nebyl však schopen zkoordinovat pohyby. Gwenda si v jednom děsivém okamžiku uvědomila, že trochu připomíná kočku, kterou zbrojnoši přivázali na kůl.

Sklonila se a rychle sebrala ze země dýku.

A pak, ač to bylo k neuvěření, Ralph promluvil.

„Same," řekl. „Já jsem…" Vtom mu z úst vyhrkl proud krve a zabránil mu dokončit větu.

Díky Bohu, pomyslela si Gwenda.

Proud krve ustal stejně rychle, jako spustil, a Ralph znovu promluvil.

„Já jsem –"

Tentokrát ho zarazila Gwenda. Skočila vpřed a vrazila mu dýku do úst. Vydal strašlivý dávivý zvuk. Ostří mu vniklo ho hrdla.

Pustila nůž a o krok ustoupila.

V hrůze hleděla na to, co provedla. Muž, který ji tak dlouho týral, byl přibitý ke stěně jako ukřižovaný, s mečem v hrudi a s nožem v ústech. Nevydával žádný zvuk, ale jeho oči prozrazovaly, že žije. V mukách, hrůze a zoufalství těkal očima z Gwendy na Sama a zase nazpět.

Stáli nehybně, upírali na něj zrak a tiše čekali.

Konečně se mu oči zavřely.

91

Mor odezněl v září. Carisin špitál se postupně vyprazdňoval, jak pacienti umírali a noví je již nenahrazovali. Jeptišky prázdné pokoje vymetly a vydrhly a jalovcová polena, která hořela v krbech, plnila špitál pronikavou podzimní vůní. Počátkem října uložili na špitální hřbitov poslední oběť. Ve chvíli, kdy čtyři silné mladé jeptišky spouštěly mrtvolu v rubáši do jámy, vyšlo nad kingsbridgeskou katedrálou zamlžené červené slunce. Mrtvé tělo patřilo hrbatému tkalci z Outhenby, když se však Caris zahleděla do hrobu, viděla ve studené zemi ležet svého starého nepřítele, mor. Potichu se zeptala: „Jsi skutečně mrtvý, nebo se zase vrátíš?“

Jeptišky se po pohřbu odebraly zpátky do špitálu a tam nebylo co na práci.

Caris si omyla obličej, učesala se a oblékla si nové šaty, které si pro tento den schovávala. Byly ušité z jasně červeného kingsbridgeského šarlatu. A pak poprvé po půl roce vyšla ze špitálu ven.

Ihned zamířila do Merthinovy zahrady.

Jeho hrušně vrhaly v ranním slunci dlouhé stíny. Listy začínaly červenat a křehnout, zatímco pár pozdních hrušek, kulaťoučkých a hnědých, viselo na větvích. Zahradník Alm štípal dříví na oheň. Zprvu se Caris polekal, ale vzápětí si uvědomil, co její přítomnost znamená a tvář se mu roztáhla do širokého úsměvu. Pustil sekeru na zem a běžel do domu.

Em vařila v kuchyni na hřejivém ohni ovesnou kaši. Podívala se na Caris jako na nebeské zjevení. Byla tak dojatá, že jí políbila ruce.

Caris vyšla po schodech do Merthinovy ložnice.

Stál u okna ve spodním prádle a hleděl na řeku tekoucí před domem. Obrátil se k ní, a když spatřila tu známou, nesouměrnou tvář, ten pohled plný živé inteligence a pohotového vtipu na rtech, zastavilo se jí na okamžik srdce. Láskyplně na ni pohlédl zlatohnědýma očima a ústa se roztáhla do vřelého úsměvu. Nebylo na něm patrné žádné překvapení: musel si všimnout, že do nemocnice přichází stále méně nemocných, a čekal, že se Caris už každým dnem objeví. Vypadal jako muž, jehož naděje se naplnily.

Stoupla si k oknu vedle něj. Položil jí paži kolem ramen a ona ho objala v pase. Pomyslela si, že v jeho rusých vousech je o něco více šedi než před šesti měsíci a že mu vlasy nad čelem ustoupily o něco dál, pokud si to ovšem jenom nepředstavuje.

Chvíli oba hleděli na řeku. V šedivém ranním světle měla voda barvu železa. Hladina se neustále proměňovala v nepravidelných obrazcích, tu se jasně zrcadlila, tu nabývala barvy hluboké černě, stále jiná, stále stejná.

„Je to za námi," řekla Caris.

Pak se políbili.

Merthin oznámil, že se bude konat zvláštní podzimní trh na oslavu znovuotevření města. Konal se poslední říjnový týden. Sezona vlny skončila, ale ovčí rouno už stejně nepatřilo k hlavnímu zboží, s nímž se v Kingsbridgi obchodovalo. Tisíce lidí přicházely nakoupit šarlatovou látku, která město proslavila.

Na hostině v sobotu večer, jíž se trh zahajoval, vzdal cech čest Caris. Ačkoli Kingsbridge neunikla moru úplně, město utrpělo mnohem menší ztráty než jiná města a většina lidí cítila, že vděčí za své životy jejím opatřením. Byla hrdinkou všech. Členové cechu trvali na tom, že musejí její úspěch nějak připomenout a Madge Tkalcová vymyslela nový obřad, při němž Caris obdržela zlatý klíč jako symbol klíče od města. Merthin byl velice hrdý.

Příštího dne, v neděli, šli Merthin s Caris do katedrály. Mniši byli stále ještě u Svatého Jana V lesích, takže mši sloužil otec Michael z farního kostela svatého Petra ve městě. Dostavila se i lady Philippa, hraběnka ze Shiringu.

Merthin neviděl Philippu od Ralphova pohřbu. Pro jeho bratra a jejího manžela nebylo prolito mnoho slz. Za normálních okolností by hraběte pohřbili v kingsbridgeské katedrále, protože však město bylo zavřené, uložili Ralpha do země v Shiringu.

Jeho smrt zůstala záhadou. Mrtvolu našli v lovecké chatě, s probodenou hrudí. Alan Fernhill ležel poblíž na zemi, rovněž mrtvý a s bodnými ranami. Zdálo se, že oba muži spolu poobědvali, protože zbytky jídla se povalovaly na stole. Došlo zde očividně k boji, ale nebylo zřejmé, jestli si ty smrtelné rány uštědřili Ralph s Alanem

vzájemně, nebo jestli v tom má prsty někdo jiný. Nikdo nic neukradl: oba mrtví měli peníze při sobě, jejich drahé zbraně ležely vedle nich a dva ušlechtilí koně se pásli na nedaleké mýtině. Z těchto důvodů se shiringský ohledávač mrtvol přiklonil k názoru, že se ti dva zabili navzájem.

V jiném ohledu to ovšem žádná záhada nebyla. Ralph byl násilník, a není tedy divu, že zemřel násilnou smrtí. Kdo s mečem zachází, mečem schází, řekl Ježíš, třebaže tento verš kněží za vlády krále Eduarda III. příliš často necitovali. Pokud na tom bylo něco pozoruhodného, pak to, že Ralph přežil tolik válečných výprav, tolik krvavých bitev a tolik útoků ze strany francouzské kavalerie, aby nakonec zemřel při malicherné hádce pár mil od domova.

Merthina překvapilo, že na pohřbu plakal. Rád by věděl, co ho zarmoutilo. Jeho bratr byl zlý člověk, který způsobil jiným spoustu trápení a jeho smrt znamenala požehnání. Merthin se s ním nesblížil od doby, kdy Ralph zavraždil Tilly. K čemu tedy truchlit? Nakonec však došel k závěru, že se rmoutí pro Ralpha, jakým mohl být – mužem, který neholduje násilí, nýbrž svou prudkost ovládá, a jehož bojechtivost nesměřuje k osobní slávě, ale ke smyslu pro spravedlnost. Snad bylo kdysi možné, aby Ralph v takového muže vyrostl. Když si spolu hrávali, staří pět a šest let, a pouštěli si dřevěné lodičky na blátivé louži, Ralph krutý a pomstychtivý nebyl. Proto Merthin plakal.

Oba Philippini synové přišli na pohřeb a byli s ní zde i dnes. Starší Gerry byl Ralphův syn od chudinky Tilly. V případě mladšího Roleyho se mělo za to, že je Ralphův syn, kterého mu dala Philippa, i když ve skutečnosti byl Merthinův. Naštěstí nebyl malý, živý zrzeček jako Merthin. Bude vysoký a důstojný jako jeho matka.

Roley svíral v ruce cosi malého, vyřezaného ze dřeva, a vážně to podával Merthinovi. Byl to kůň a na desetiletého kluka ho vyřezal moc hezky, pomyslel si Merthin. Většina dětí by zvíře zpodobnila, jak stojí pevně na všech čtyřech, ale Roley ho udělal v pohybu, nohy měly různé postavení a hříva ve větru vlála. Chlapec zdědil schopnost skutečného otce představovat si prostorově i složité objekty. Merthinovi se náhle sevřelo hrdlo. Sklonil se a políbil Roleyho na čelo.

Vděčně se na Philippu usmál. Uhodl, že Roleyho přesvědčila, aby mu koně věnoval, protože věděla, co to pro něj bude znamenat. Pohlédl letmo na Caris a viděl, že i ona pochopila. Nikdo však nic neřekl.

Nálada ve velkém chrámu byla radostná. Otec Michael nebyl žádný charizmatický kazatel a celou mši promumlal. Jeptišky však zpívaly krásně jako vždy a skrze syté tmavé barvy okenních skel katedrály svítilo slunce plné naděje.

Poté se procházeli po tržišti ve svěžím podzimním vzduchu. Caris se držela Merthina za paži a Philippa šla po jeho druhém boku. Oba chlapci běželi vpředu, zatímco Philippin osobní strážce a dvorní dáma následovali za nimi. Merthin viděl, že obchody jdou dobře. Kingsbridgeští řemeslníci a obchodníci už opět začínali rozhojňovat svůj majetek. Město se z této pohromy zotaví rychleji než z té poslední.

Starší členové cechu obcházeli kolem a kontrolovali míry a váhy. Na váhu žoku vlny, šířku štůčku látky, velikost bušlu a tak dále existovaly normy, takže lidé věděli, co kupují. Merthin vyzýval členy cechu, aby kontrolu vykonávali nápadně, aby si kupující všimli, jak pozorně město sleduje své obchodníky. Pochopitelně, pokud někoho opravdu podezírali, že šidí zákazníky, zkontrolovali ho diskrétně, a pokud se provinil, tiše se ho zbavili.

Philippini synové pobíhali vzrušeně od jednoho stánku k druhému. Merthin, který sledoval Roleyho, prohodil tiše k Philippě. „Teď když tu Ralph už není, je nějaký důvod, proč by Roley neměl znát pravdu?“

Vypadala zamyšleně. „Kéž bych mu to mohla prozradit – ale bylo by to pro jeho, nebo pro naše dobro? Deset let věřil, že Ralph je jeho otec. Před dvěma měsíci plakal na Ralphově hrobě. Kdybych mu řekla, že je synem jiného muže, znamenalo by to pro něj velký otřes.“

Mluvili potichu, ale Caris je slyšela a prohodila: „Souhlasím s Philippou. Musíš myslet na to dítě, ne na sebe.“

Merthin pochopil, co mu říkají. Byl to malý smutek tohoto šťastného dne.

„A existuje ještě jeden důvod,“ pokračovala Philippa. „Minulý týden mě přišel navštívit Gregory Longfellow. Král chce z Gerryho udělat hraběte ze Shiringu.“

„Ve třinácti?“ podivil se Merthin.

„Jestliže byl titul hraběte jednou udělen, je vždycky dědičný. U titulu barona tomu tak není. V každém případě v příštích třech letech budu spravovat hrabství já.“

„Tak jako jsi to dělala po celou dobu, co Ralph bojoval proti Francouzům. Určitě se ti ulevilo, že tě král nežádá, aby ses znovu provdala.“

Ušklíbla se. „Jsem moc stará.“

„Takže Roley bude druhý v pořadí pro získání hraběcího titulu – za předpokladu, že zachováme své tajemství.“ Kdyby se něco mělo stát Gerrymu, pomyslel si Merthin, můj syn bude hrabětem ze Shiringu. Jen pomysli.

„Roley by byl dobrý vládce,“ přitakala Philippa. „Je chytrý a cílevědomý, ale není krutý jako Ralph.“

Ralphova ničemná povaha se projevila už v raném věku: bylo mu deset, tedy tolik, co teď Roleymu, když zabil Gwendě psa. „Ale Roley by si možná přál dělat něco jiného.“ Znovu se zadíval na koně vyřezávaného ze dřeva.

Philippa se usmála. Nestávalo se to často, ale když se usmála, bylo to úchvatné. Je pořád krásná, pomyslel si. Řekla: „Dej tomu volný průběh a buď na něj pyšný.“

Merthin si připomněl, jak byl pyšný jejich otec, když se Ralph stal hrabětem. Sám však věděl, že on by se takto nikdy necítil. Byl by pyšný na Roleyho, ať by udělal cokoli, pokud by to dělal dobře. Třeba se chlapec stane kameníkem a bude tesat svaté a anděly. Třeba z něj bude moudrý a milosrdný šlechtic. Nebo možná bude dělat něco jiného, něco, co by jeho rodiče nikdy nepředvídali.

Merthin pozval Philippu a oba chlapce na oběd, a tak všichni opustili prostranství před katedrálou. Kráčeli přes most proti proudu naložených vozů směřujících na trh. Společně přešli na ostrov Malomocných a sadem došli k domu.

V kuchyni zastihli Lollu.

Jakmile spatřila otce, propukla v pláč. Objal ji a ona se mu rozvzlykala na rameni. Ať už byla kdekoli, určitě se odnaučila mýt, protože páchla jako prasečí chlívek, ale Merthin byl příliš šťastný, než aby mu to vadilo.

Chvíli trvalo, než z ní dostali rozumné slovo. Když konečně promluvila, řekla: „Všichni umřeli!“ A znovu se rozplakala. Po chvíli se uklidnila a začala mluvit srozumitelněji. „Všichni umřeli,“ opakovala a potlačila vzlyk. „Jake a Boyo, Netty a Hal, Joanie a Chalkie i Ferret, jeden po druhém, a nic, co jsem dělala, jim nepomohlo.“

Merthin vyrozuměl, že žili v lese, skupinka mladých lidí, kteří předstírali, že jsou nymfy a pastýři. Podrobnosti vycházely najevo postupně. Chlapci tu a tam zabili srnu a někdy se na den vzdálili a vrátili se se sudem vína a s chlebem. Lolla tvrdila, že si zásoby kupovali, ale Merthin soudil, že olupovali pocestné. Lolla si nějak představovala, že by takto mohli žít navždy: nepomyslela na to, jak se všechno může v zimě změnit. Nakonec však tu idylu ukončil spíš mor než počasí. „Byla jsem tak vyděšená,“ naříkala Lolla. „Chtěla jsem být s Caris.“

Gerry a Roley poslouchali s otevřenými ústy. Jejich starší sestřenice Lolla byla jejich idol. Ačkoli přišla domů v slzách, příběh jejího dobrodružství ji v jejich očích jen pozvedl.

„Už nikdy nechci zažít tenhle pocit,“ pokračovala Lolla. „Být tak bezmocná. Když všichni přátelé kolem jsou nemocní a umírají.“

„Tomu rozumím,“ přikývla Caris. „Takhle jsem se cítila, když mi umřela matka.“

„Naučíš mě uzdravovat lidi?“ obrátila se na ni Lolla. „Chci jim doopravdy pomoct, tak jako to děláš ty, ne jenom zpívat náboženské písně a ukazovat jim obrázek anděla. Chci vědět, jak je to s kostmi a s krví, s bylinami a to, jak udělat, aby bylo lidem líp. Chci být schopná něco dělat, když lidi onemocní.“

„Ovšemže tě můžu učit, pokud si to přeješ,“ odpověděla Caris. „Těšilo by mě to.“

Merthin byl celý užaslý. Lolla se posledních pár let chovala vzpurně, bývala špatně naložená a zčásti se odmítala podřídit autoritě údajně proto, že Caris, její nevlastní matka, není její opravdový ro-

dič, a není tedy třeba ji respektovat. Byl z toho obratu nadšený. Ta zoufalá úzkost, kterou prošel, za to skoro stála.

O chvíli později vešla do kuchyně jeptiška. „Malá Annie Jonesová dostala záchvat a my nevíme proč," oznámila Caris. „Můžeš přijít?"

„Ovšem," odpověděla Caris.

Lolla se zeptala: „Můžu jít s tebou?"

„Ne," zavrtěla hlavou Caris. „Tohle je tvoje první lekce: musíš být čistá. Hned jdi a umyj se. Můžeš jít se mnou zítra."

Byla na odchodu, když se objevila Madge Tkalcová. „Už jste slyšeli tu novinu?" zeptala se zachmuřeně. „Philemon je zpátky."

Té neděle byli Davey a Amabel oddáni v malém kostelíku ve Wigleigh.

Lady Philippa jim dovolila, aby se slavnost uspořádala v panském domě. Wulfrik zabil prase a celé ho upekl na ohni na dvoře. Davey nakoupil sladké hrozinky a Annet je zapekla do bochánků. Neměli žádné pivo – většina ječmene na polích shnila pro nedostatek ženců – ale Philippa poslala Sama domů s dárkem v podobě sudu jablečného moštu.

Gwenda stále každý den přemýšlela o té události v lovecké chatě. Uprostřed noci upírala zrak do tmy a viděla Ralpha v nožem v ústech, s rukojetí trčící mezi hnědými zuby a s mečem, kterým ho Sam přibodl ke zdi.

Když se Samem získali zpět své zbraně, které hrubě vytrhli z Ralpha, a mrtvola padla na zem, vypadalo to, jako by se ti dva mrtví zabili navzájem. Gwenda pomazala krví jejich nepotřísněné zbraně a nechala je ležet na místě. Venku uvolnila koním provazy, aby v případě nutnosti, než je někdo najde, mohli pár dní přežít. A pak se Samem odešli.

Shiringský ohledávač mrtvol uvažoval o tom, že by do těch úmrtí mohli být zapleteni psanci, ale nakonec došel k závěru, který Gwenda očekávala. Na ni ani na Sama nepadlo žádné podezření. Prošlo jim to.

Vyprávěla Samovi upravenou verzi toho, co se mezi ní a Ralphem událo. Předstírala, že to bylo poprvé, co ji k tomu chtěl přinu-

tit, a dodala, že jí hrozil zabitím, pokud ho odmítne. Sam byl ohromený pomyšlením, že zabil hraběte, ale nepochyboval, že jeho čin byl oprávněný. Gwenda si uvědomila, že má správnou náturu pro vojáka: kvůli zabití člověka by nikdy netrpěl mučivými výčitkami svědomí.

Ani ona jimi netrpěla, třebaže si výjev často s hnusem připomínala. Zabila Alana Fernhilla a dorazila Ralpha, necítila však ani trochu lítosti. Na světě bez nich bylo mnohem lépe. Ralph zemřel se strašlivým vědomím, že ho do srdce bodl vlastní syn, a přesně to si zasloužil. S jistotou cítila, že za čas ji vidina toho, co provedla, přestane za nocí pronásledovat.

Pustila vzpomínku z hlavy a rozhlédla se po vesničanech hýřících v síni panského domu.

Vepř byl snědený a muži dopíjeli zbytek jablečného moštu. Aaron Appletree vytáhl dudy. Od smrti Annetina otce Perkina nebyl ve vesnici žádný bubeník. Gwenda přemýšlela, jestli se teď neujme bubnování Davey.

Wulfrik chtěl tancovat – jako vždy, když měl plný pupek pití. Gwenda s ním šla na první tanec a se smíchem se pokoušela stačit tempu jeho hopsání. Zvedal ji, vyhazoval do vzduchu, tiskl k sobě a opět stavěl na zem, aby ji pak obkroužil mohutnými skoky. Neměl smysl pro rytmus, avšak pouhé jeho nadšení bylo nakažlivé. Pak prohlásila, že je vyčerpaná, a on tančil s novou snachou, Amabel.

Potom samozřejmě tančil s Annet.

Jeho oko na ni padlo, sotva melodie dozněla a on pustil Amabel. Annet seděla na lavici po straně síně panského domu. Měla zelené šaty kratičké jako pro dívenku a předváděla své roztomilé kotníky. Šaty už nebyly nové, ale ona jim na prsou vyšila žluté a růžové květiny. Jako vždy i nyní jí z účesu vyklouzlo pár prstýnků vlasů, které jí teď visely kolem obličeje. Na takové oblékání měla už o dvacet roků víc, než bylo záhodno, jenže ona to nevěděla a nevěděl to ani Wulfrik.

Když začali tancovat, Gwenda se usmívala. Chtěla vypadat šťastně a bezstarostně, ale uvědomila si, že se její výraz asi podobá spíš šklebu, a tak toho nechala. Odtrhla od nich pohled a pozorovala Daveyho s Amabel. Třeba Amabel nakonec nebude úplně stejná jako

její matka. Cosi z Annetiných koketních způsobů měla, ale Gwenda ji nikdy neviděla skutečně flirtovat a právě teď se zdálo, že ji nezajímá nikdo jiný než manžel.

Gwenda pozorně obhlédla místnost a spatřila svého druhého syna, Sama. Seděl s mladými muži, vyprávěl jim nějakou historku, předváděl, jak drží otěže imaginárního koně, a málem přitom spadl. Všichni ho sledovali jako očarovaní. Nejspíš mu záviděli jeho štěstí, že se stal zbrojnošem.

Sam žil na Earlscastlu. Lady Philippa si podržela většinu zbrojnošů a ozbrojenců, neboť její syn Gerry potřeboval, aby s ním jezdili na koni, lovili a cvičili boj s mečem a kopím. Gwenda doufala, že se Sam za Philippina regenství naučí inteligentnějšímu a milosrdnějšímu chování, než jaké by pochytil od Ralpha.

Moc jiného ke koukání tu Gwenda neměla, a tak se očima opět vrátila k manželovi a ženě, kterou si chtěl kdysi vzít. Jak se Gwenda obávala, Annet maximálně využívala Wulfrikovy bujnosti a opilosti. Když se při tanci od sebe vzdálili, vrhala na něj podmanivé pohledy, a když se k sobě znovu přiblížili, Gwenda měla pocit, že se na něj Annet lepí jako mokrá košile.

Tanec jako by neměl nikdy skončit a Aaron Appletree donekonečna opakoval na dudách živou melodii. Gwenda znala manželovy nálady a teď spatřila v jeho oku záblesk, který se tam objevoval vždy, když ji žádal, aby se s ním vyspala. Annet ví moc dobře, co dělá, pomyslela si Gwenda zuřivě. Neklidně se vrtěla na lavici, chtěla, aby už hudba přestala hrát, a snažila se nedávat vztek najevo.

Když konečně melodie utichla, Gwenda vřela pobouřením. Rozhodla se, že Wulfrika přiměje, aby se zklidnil a posadil vedle ní. Po zbytek odpoledne si ho bude držet u sebe a žádné nepřístojnosti nebudou.

Jenže pak ho Annet políbila.

Zatímco měl stále ještě ruce na jejím pasu, stoupla si na špičky, naklonila se a políbila ho přímo na rty. Krátce, ale pevně. A Gwenda vykypěla.

Vyskočila z lavice a vyrazila přes síň. Když procházela kolem novomanželů, Davey spatřil, jak se tváří a pokusil se ji zadržet, ona si ho však nevšímala. Došla k Wulfrikovi a Annet, kteří pořád ještě

zírali jeden na druhého a hloupě se usmívali. Šťouchla Annet prstem do ramene a hlasitě ji vyzvala: „Nech mýho manžela na pokoji!“

Wulfrik hlesl: „Gwendo, prosím…“

„Ty mlč,“ okřikla ho Gwenda. „Jenom se nepřibližuj k tý děvče.“

Annetiny oči se vzdorně zablýskly. „Za tanec děvky placený nejsou.“

„Ty určitě znáš všechno, za co jsou děvky placený.“

„Jak se opovažuješ!“

Zasáhli Davey s Amabel. Amabel vyzvala matku: „Mami, prosím tě, nedělej žádný scény.“

Annet se ohradila: „To nedělám já, to dělá Gwenda!“

Gwenda vybuchla: „Já manžela jiný ženský nesvádím.“

Davey naléhal: „Matko, kazíš nám svatbu.“

Gwenda byla příliš rozlícená, než aby poslouchala. „Tohle dělá pořád. Před třiadvaceti roky ho odkopla, ale v životě ho nenechá na pokoji!“

Annet se rozplakala. Gwendu to nepřekvapilo. Annetiny slzy byly jen jiný způsob, jak si prosadit svou.

Wulfrik natáhl ruku, aby Annet pohladil po rameni, a Gwenda vyštěkla: „Nešahej na ni!“ Ucukl, jako by se spálil.

„Nic nechápeš,“ vzlykala Annet.

„Chápu to všechno až moc dobře,“ ujistila ji Gwenda.

„Nechápeš,“ zavrtěla hlavou Annet. Otřela si oči a upřela na Gwendu překvapivě přímý, upřímný pohled. „Nechápeš, že jsi vyhrála. Je tvůj. Nevíš, jak tě zbožňuje, jak si tě váží, jak tě obdivuje. Nevidíš, jak se na tebe dívá, když s někým mluvíš.“

Gwendu to zarazilo. „Hm,“ zamumlala, ale nevěděla co říct.

Annet pokračovala: „Kouká snad po mladších? Utekl od tebe někdy? Kolik nocí jste za posledních dvacet roků spolu nespali – dvě? Tři? Copak nevidíš, že dokud žiješ, nikdy nebude milovat jinou ženskou?“

Gwenda pohlédla na Wulfrika a uvědomila si, že to všechno je pravda. Ve skutečnosti to bylo očividné. Věděla to a věděli to i všichni ostatní. Pokoušela se rozpomenout, proč se na Annet tolik hněvá, ale nějak jí veškerá logika unikala.

Tanec ustal a Aaron odložil dudy. Všichni vesničané se teď shromáždili okolo obou žen, matek novomanželů.

Annet jí vysvětlovala dál: „Byla jsem pitomá a sobecká holka, hloupě jsem se rozhodla a ztratila jsem nejlepšího mužskýho, jakýho jsem kdy poznala. A tys ho dostala. Někdy nedokážu odolat pokušení a předstírám, že se to stalo naopak a že je můj. A tak se na něj usmívám a hladím ho po ruce. A on je ke mně laskavej, protože ví, že mi zlomil srdce."

„Sama sis ho zlomila," namítla Gwenda.

„Je to tak. A ty jsi ta šťastná holka, která vydělala na mý pošetilosti."

Gwendu to ohromilo. Nikdy nepohlížela na Annet jako na smutného člověka. Pro ni byla Annet vždy mocná, hrozivá postava, která stále pletichaří, aby získala Wulfrika zpátky. Jenže to se nikdy nemohlo stát.

Annet připustila: „Já vím, že tě štve, když je Wulfrik ke mně milej. Ráda bych řekla, že se to už nikdy nestane, jenže dobře znám svou slabost. Musíš mě kvůli tomu nenávidět? Nedovol, aby to zkazilo radost z týhle svatby a vnoučat, který obě chceme. Nemohla bys mě místo za celoživotního nepřítele považovat spíš za špatnou sestru, co se někdy chová nepěkně a zlobí tě, ale se kterou je přesto třeba zacházet jako s jednou z rodiny?"

Měla pravdu. Gwenda vždy považovala Annet za hezkou tvářičku s prázdnou hlavou, jenže tentokrát byla Annet z nich dvou ta moudřejší a Gwenda se cítila pokořená. „Já nevím," zamumlala. „Třeba bych to mohla zkusit."

Annet vykročila a políbila Gwendu na tvář. Gwenda pocítila na obličeji Annetiny slzy. „Děkuju ti," zašeptala Annet.

Gwenda zaváhala, pak objala Annet kolem kostnatých ramen a přitiskla ji k sobě.

Všude kolem tleskali a jásali vesničané.

Chvíli nato spustila hudba znovu.

Začátkem listopadu uspořádal Philemon děkovnou bohoslužbu za skončení moru. Dostavil se na ni arcibiskup Henri s kanovníkem Claudem. A také sir Gregory Longfellow.

Merthin si pomyslel, že Gregory přišel do Kingsbridge určitě proto, aby oznámil, koho král vybral za biskupa. Formálně sdělí mnichům, že král navrhl určitou osobu, a bude na mniších, zda zvolí tuto osobu nebo někoho jiného. Mniši nakonec obvykle zvolí toho, koho vybral král.

Merthin nedokázal z Philemonovy tváře nic vyčíst a vytušil, že Gregory královu volbu dosud nikomu nesdělil. Pro Merthina s Caris toto rozhodnutí znamenalo vše. Jestliže to postavení získá Claude, jejich potíže skončí. Claude je umírněný a rozumný člověk. Jestliže se však biskupem stane Philemon, čekají je další léta malicherných hádek a soudních sporů.

Celebroval Henri, avšak kázání se ujal Philemon. Poděkoval Bohu, že vyslyšel modlitby kingsbridgeských mnichů a ušetřil město nejhorších důsledků moru. Nezmínil ani slovem, že mniši utekli do Svatého Jana V lesích a lidi ve městě nechali, aby se o sebe starali sami, ani to, že Caris s Merthinem pomohli Bohu vyslyšet modlitby mnichů tím, že zavřeli na šest měsíců městské brány. Mluvil, jako by Kingsbridge zachránil on sám.

„Vaří se mi z toho krev," naklonil se Merthin ke Caris, aniž se pokusil přitlumit hlas. „Úplně překrucuje skutečnost!"

„Uklidni se," chlácholila ho. „Bůh zná pravdu a znají ji i lidi. Philemon nikoho neošálí."

Samozřejmě měla pravdu. Po boji vojáci vítězné strany vždy děkují Bohu, ale zároveň si uvědomují rozdíl mezi dobrými a špatnými vojevůdci.

Po bohoslužbě byl Merthin jakožto cechmistr pozván do převorova paláce na oběd s arcibiskupem. Posadili ho vedle kanovníka Clauda. Sotva skončila krátká modlitba před jídlem, rozlehla se změť hlasů a Merthin se tiše, ale naléhavě zeptal Clauda: „Ví už arcibiskup, koho král vybral za biskupa?"

Claude odpověděl téměř neznatelným přikývnutím.

„Jsi to ty?"

Claude stejně nepatrně hlavou zavrtěl.

„Tedy Philemon?"

Opět to neznatelné přikývnutí.

Merthinovi kleslo srdce. Jak může král vybrat takového troubu a zbabělce místo tak schopného a vnímavého člověka, jakým je Claude? Jenže odpověď znal: Philemon zahrál svou kartu dobře. „Gregory už dal mnichům pokyny?“

„Ne.“ Claude se naklonil blíž. „Patrně to neformálně sdělí po večeři Philemonovi a k mnichům promluví zítra ráno v kapitule.“

„Máme tedy čas do konce dne.“

„Čas na co?“

„Aby si to rozmyslel.“

„To nedokážeš.“

„Zkusím to.“

„To se ti nemůže podařit.“

„Pamatuj, že jsem zoufalý.“

Merthin se šťoural v jídle, téměř nejedl a snažil se zachovat trpělivost, dokud arcibiskup nevstane od stolu. Potom se obrátil ke Gregorymu. „Kdybys teď se mnou zašel do katedrály, řekl bych ti něco, co tě bude určitě velmi zajímat,“ navrhl mu a Gregory přikývl hlavou na souhlas.

Kráčeli bok po boku chrámovou lodí, kde si Merthin byl jistý, že se nikdo neskrývá tak blízko, aby mohl vyslechnout jejich rozhovor. Zhluboka se nadechl. To, k čemu se chystá, je nebezpečné. Hodlá přimět krále, aby vyhověl jeho vůli. Jestliže se mu to nepodaří, může být obviněn z velezrady – a popraven.

Řekl: „Už dlouho se šíří zvěsti, že někde v Kingsbridgi se nachází jakýsi dokument, který by král velice rád nechal zničit.“

Gregory zachoval kamennou tvář, avšak vybídl ho: „Pokračuj.“ To bylo stejně dobré, jako by to potvrdil.

„Tento dopis byl v držení jednoho rytíře, který nedávno zemřel.“

„Zemřel!“ zvolal poplašeně Gregory.

„Zřejmě zcela přesně víš, o čem mluvím.“

Gregory odpověděl jako právník. „Dejme tomu, čistě teoreticky, že vím.“

„Rád bych prokázal králi službu a ten dokument – ať už je to cokoli – mu předal.“ Věděl dobře, co to je, avšak z opatrnosti předstíral nevědomost jako Gregory.

„Král by byl vděčný,“ odpověděl Gregory.

„Jak vděčný?“

„Co máš na mysli?“

„Biskupa, který by byl lidem z Kingsbridge sympatičtější než Philemon.“

Gregory na něj tvrdě pohlédl. „Pokoušíš se vydírat anglického krále?“

Merthin věděl, že tohle je nebezpečný bod. „My z Kingsbridge jsme kupci a řemeslníci,“ snažil se mu rozumně vysvětlit. „My kupujeme, prodáváme, obchodujeme. Já se jenom pokouším uzavřít s tebou výhodný obchod. Chci ti něco prodat a řekl jsem ti svou cenu. Nejde o žádné vydírání, žádný nátlak. Nijak nevyhrožuju. Jestli nechceš, co prodávám, tak tím ta záležitost skončí.“

Došli k oltáři. Gregory upřel pohled na krucifix před sebou. Merthin věděl přesně, o čem přemýšlí. Má nechat Merthina zatknout, odvést do Londýna a mučit, dokud neprozradí, kde se dokument nachází? Nebo bude pro krále jednodušší a výhodnější prostě jmenovat kingsbridgeským biskupem někoho jiného?

Nastalo dlouhé mlčení. V katedrále bylo chladno a Merthin si přitáhl plášť těsněji k tělu. Nakonec se Gregory zeptal: „Kde je ten dokument?“

„Blízko. Zavedu tě tam.“

„Dobrá.“

„A náš obchod?“

„Pokud ten dokument je to, co si myslíš, svou stranu dohody splním.“

„A zařídíš, aby se kanovník Claude stal biskupem?“

„Ano.“

„Děkuju ti,“ oddechl si Merthin. „Musíme jít kousek do lesa.“

Šli bok po boku hlavní ulicí a přes most. Jejich dech zanechával ve vzduchu obláčky. Když vcházeli do lesa, zimní slunce hřálo jen málo. Tentokrát Merthin našel cestu snadno, protože se pouze držel trasy, kterou se ubíral před pouhými několika týdny. Poznal malý pramen, velký balvan i bažinaté údolí. Brzy došli na mýtinu s mohutným dubem a Merthin zamířil přímo k místu, kde svitek vykopal.

S úděsem zjistil, že ho někdo předešel.

Merthin tehdy pečlivě uhladil vyhrabanou zem a zakryl ji listím, avšak někdo navzdory tomu úkryt našel. Byla tu stopu hluboká jamka a vedle ní hromádka nedávno vykopané zeminy. A jamka byla prázdná.

Konsternovaně na jamku zíral. „Ach, sakra!“ vydechl.

Gregory prohodil: „Jen doufám, že to není nějaká fraška –“

„Nech mě přemýšlet,“ odsekl Merthin.

Gregory zmlknul.

„O tomhle věděli jen dva lidé,“ přemýšlel Merthin nahlas. „Já to nikomu neřekl, musel to tedy říct Thomas. Před smrtí začínal být hodně senilní. Myslím, že se podřekl.“

„Ale komu?“

„Poslední měsíce života Thomas strávil ve Svatém Janu V lesích a tam mniši nikoho nepustili. Musel to tedy být některý mnich.“

„Kolik jich tam je?“

„Asi dvacet. Jenže jen málokterý by měl takové povědomí o souvislostech, aby pochopil význam stařeckého mumlání o jakémsi zakopaném dopisu.“

„To všechno je moc hezké, ale kde tedy ten dopis je?“

„Myslím, že to vím,“ odpověděl Merthin. „Dej mi ještě jednu šanci.“

„Dobrá.“

Vrátili se do města. Když přecházeli přes most, nad ostrovem Malomocných zapadalo slunce. Vešli do potemnělé katedrály, zamířili k jihozápadní věži a vystoupali po úzkém točitém schodišti do malé místnosti, kde se ukládaly kostýmy pro mystické hry na biblická témata.

Merthin sem nevkročil už jedenáct let, ale zaprášená skladiště se příliš nemění, zejména v katedrálách, a tak tomu bylo i tady. Vyhledal ve zdi onen uvolněný kámen a vytáhl ho.

Za kamenem se nacházely všechny Philemonovy poklady, včetně milostného vzkazu vyřezaného do dřeva. A mezi nimi spočíval váček z naolejované vlny. Merthin ho rozvázal a vytáhl z něj pergamenový svitek.

„Myslel jsem si to,“ přikývl spokojeně. „Philemon dostal to tajemství z Thomase, když už chudák začínal ztrácet rozum.“ Phile-

mon si dopis schovával bezpochyby proto, aby ho použil jako nátlakový prostředek v případě, že by se jmenování biskupa zvrtlo špatným směrem – jenže nyní ho místo něj může využít Merthin.

Podal svitek Gregorymu.

Gregory ho rozvinul. Jak četl, objevoval se mu v tváři úžas. „Bože můj," zašeptal. „Ty pověsti byly pravdivé." Opět pergamen svinul. Vypadal jako člověk, který nalezl něco, po čem mnoho let pátral.

„Odpovídá to tvému očekávání?" zeptal se Merthin.

„Ach, ano."

„A král bude vděčný?"

„Hluboce."

„Tedy tvá část dohody…?"

„Bude dodržena," odpověděl Gregory. „Vaším biskupem se stane Claude."

„Díky Bohu," oddechl si Merthin.

Když osm dní nato Caris časně ráno ve špitálu učila Lollu zacházet s obvazy, vešel do místnosti Merthin. „Chci ti něco ukázat," oznámil. „Pojď do katedrály."

Byl jasný, chladný zimní den. Caris se zahalila do teplého červeného pláště. Cestou přes most do města se Merthin zastavil a ukázal: „Špička věže je hotová."

Caris pohlédla nahoru. Spatřila ji skrz pavučinu lehkého lešení, které ji stále ještě obepínalo. Špička byla nesmírně vysoká a graciézní. Jak sledovala zrakem kužel směřující vzhůru, měla pocit, že to možná bude pokračovat donekonečna.

Zeptala se: „A je to nejvyšší stavba v Anglii?"

Usmál se. „Ano."

Prošli hlavní ulicí a zamířili do katedrály. Merthin vykročil na schody ve zdech centrální věže jako první. On byl na stoupání zvyklý, avšak Caris, když dosáhli vrcholku věže a ocitli se na ochozu pod její špičkou, těžce oddechovala. Tady nahoře vál ostrý, studený větřík.

Zatímco Caris popadala dech, rozhlíželi se po městě pod sebou. Celá Kingsbridge se rozkládala na sever a na západ: hlavní ulice,

čtvrť řemeslnických dílen, řeka i ostrov se špitálem. Z tisíce komínů stoupal kouř. Miniaturní lidé spěchali ulicemi, chodili pěšky, jeli na koni či řídili povoz a přenášeli brašny s nářadím, koše zemědělských produktů či těžké pytle. Byli tam muži, ženy i děti, tlustí i hubení, oblečení chudě a otrhaně nebo bohatě a teple, většinou v hnědých a zelených barvách, avšak občas se zableskla i tyrkysově modrá a šarlatová. Pohled na všechny ty lidi Caris okouzlil: každý jednotlivec má úplně odlišný život a ten je vždy bohatý a složitý, plný minulých dramat a velkých výzev budoucnosti, šťastných vzpomínek i tajných trápení a spousty přátel, nepřátel i milovaných bytostí.

„Připravená?“ zeptal se Merthin.

Caris přikývla.

Dovedl ji k lešení. Byla to křehká konstrukce z provazů a větví, která ji vždy zneklidňovala, třebaže to nerada dávala najevo: když po tom může lézt Merthin, dokáže to i ona. Vítr lešením mírně pohupoval a sukně se jí třepotaly kolem nohou jako lodní plachty. Špička byla stejně vysoká jako věž a stoupání po provazových žebřících bylo namáhavé.

Uprostřed stoupání se zastavili, aby si odpočinuli. „Špička je úplně jednoduchá,“ prohodil Merthin, aniž zalapal po dechu. „Je to jen válec zformovaný do hran.“ Caris si uvědomila, že ostatní špičky věží, které viděla, se honosily zdobením, pásy barevných kamenů či dlaždic a falešnými okenními výklenky. Právě jednoduchost Merthinova návrhu vyvolávala pocit, že špička stoupá nekonečně vysoko.

Merthin ukázal dolů. „Koukej, co se děje!“

„Radši bych se dolů nedívala…“

„Myslím, že Philemon odjíždí do Avignonu.“

To vidět musela. Stála na široké plošině z prken, avšak přesto se musela oběma rukama pevně zachytit kolmé tyče, aby se ujistila, že nepadá. Těžce polkla a obrátila pohled podél svislé linie věže dolů k zemi.

Stálo to za tu námahu. Před převorovým palácem stál dvoukolák se zapřaženým párem volů. Doprovod skládající se z jednoho mnicha a jednoho ozbrojence, oba na koních, trpělivě čekal vedle. Philemon stál u káry, zatímco kingsbridgeští mniši přistupovali k němu jeden po druhém a líbali mu ruku.

Když to skončilo, bratr Sime mu podal černobílou kočku a Caris poznala potomka Godwnyova kocoura Arcibiskupa.

Philemon vylezl na káru a vozka švihl bičem. Dvoukolák se pomalu kodrcal z brány a pak hlavní ulicí. Caris s Merthinem ho sledovali, jak přejíždí dvojitý most a mizí na předměstí.

„Díky Bohu je pryč," usmála se Caris.

Merthin se podíval nahoru. „Na vrcholek už to není daleko," poznamenal. „Za chvíli budeš tak vysoko od země, jak žádná žena v Anglii ještě nikdy nestála." Začal znovu stoupat vzhůru.

Vítr zesílil, ale Caris se navzdory své úzkosti cítila nadšená. Tohle byl Merthinův sen a on ho uskutečnil. Po stovky let budou lidé na míle odsud den co den hledět na tuto špičku a budou si říkat, jak je krásná.

Dosáhli konce lešení a postavili se na podlážku obtáčející se kolem vrcholku špičky. Caris se snažila nemyslet na to, že kolem plošiny není zábradlí, které by jim zabránilo v pádu.

Úplně nahoře se nacházel kříž. Ze země vypadal malý, ale teď Caris viděla, že je vyšší než ona.

„Na vrcholku špičky je vždycky kříž," vysvětlil jí Merthin. „Taková je tradice. Jinak se však najdou odlišnosti. V Chartres je například na kříži znázorněno slunce. Já udělal něco jiného."

Caris viděla, že pod kříž Merthin umístil kamenného anděla v životní velikosti. Klečící postava neupírala pohled na kříž, ale na západ, na město. Když se Caris zahleděla pozorněji, viděla, že anděl nemá obvyklé rysy. Drobný kulatý obličej lemovaný krátkými vlasy byl jasně ženský a jeho moudrý výraz jí byl nejasně povědomý.

Potom si uvědomila, že ta tvář je její.

Užasla: „Oni tě nechají, abys to udělal?"

Merthin přikývl. „Polovina města si myslí, že už anděl jsi."

„Jenže já nejsem," bránila se.

„Ne," přisvědčil s oním důvěrně známým úsměvem, který má tak ráda. „Ale nic bližšího andělovi ještě neviděli."

Vítr náhle zaburácel. Caris se prudce přitiskla k Merthinovi. Stál s jistotou na rozkročených nohou a pevně ji svíral. Závan pominul, stejně rychle jako přišel, ale Merthin s Caris tam na vrcholku světa zůstali v objetí ještě dlouho potom.

PODĚKOVÁNÍ

Mými hlavními historickými konzultanty byli Sam Cohn, Geoffrey Hindley a Marilyne Livingstoneová. Chatrnost základů kingsbridgeské katedrály je volně inspirovaná problémem katedrály Santa Maria ve Vitoria-Gastiez ve Španělsku a já jsem vděčný za pomoc pracovníkům Fundación Catedral de Santa Maria, zejména Carlosi Rodriguezovi de Diego, Gonzalu Arroitovi a tlumočníkovi Luisi Riverovi. Pomáhali mi také zaměstnanci katedrály v Yorku, zejména John David. Martin Allen z Fitzwilliamova muzea v Cambridgi mi laskavě dovolil sáhnout si na mince z doby vlády Eduarda III. V Le Mont-Saint-Michel ve Francii mi pomáhali Soeur Judith a Frère François. S rešeršemi mi pomáhal jako obvykle Dan Starer z Research for Writers v New Yorku. Mezi mé literární poradce patří Amy Berkowerová, Leslie Gelbman, Phyllis Grannová, Neil Nyren, Imogen Taylorová a Al Zuckerman. Komentáři a kritikou mi byli nápomocni přátelé a rodina, zvláště Barbara Follettová, Emanuele Follett, Marie-Claire Follettová, Erica Jongová, Tony McWalter, Chris Manners, Jann Turnerová a Kim Turnerová.

Ken Follett
NA VĚKY VĚKŮ

Z anglického originálu World Without End,
vydaného nakladatelstvím Dutton – Penguin Group
v New Yorku v roce 2007,
přeložili Libuše a Luboš Trávníčkovi
Obálku navrhl Miloslav Disman
Redigovala Alena Jakoubková
Odpovědná redaktorka Martina Bekešová
Technický redaktor David Dvořák
Počet stran 928
Vydala Euromedia Group, k. s. – Knižní klub,
Nádražní 32, 150 00 Praha 5, roku 2009
jako svou 4691. publikaci
Sazba SF SOFT, Praha
Vytiskly Tlačiarne BB, spol. s r. o., Banská Bystrica
Vydání první

Naše knihy distribuuje knižní velkoobchod
Euromedia Group, k. s. – knižní distribuce,
Nádražní 32, 150 00 Praha 5
Zelená linka: 800 103 203
Tel.: 296 536 111
Fax: 296 536 246
distribuce.sd@euromedia.cz

Knihy lze zakoupit v internetovém knihkupectví
www.knizniweb.cz

Našla ji v dormitáři, jak leží na posteli tváří dolů. Caris se rozbušilo srdce. „Mair! Není ti něco?" zeptala se.
Mair se převalila. Byla bledá a potila se. Kašlala, ale nemluvila. Caris si klekla vedle ní a položila jí ruku na čelo. „Máš horečku," řekla a potlačila děs, který se jí zvedal od žaludku jako pocit na zvracení. „Kdy to začalo?"
„Včera jsem dostala kašel," odpověděla Mair. „Ale spala jsem dobře a dneska ráno jsem vstala. Teprve když jsem šla na snídani, chtělo se mi najednou zvracet. Doběhla jsem na latrínu a pak jsem se vrátila sem a lehla jsem si. Mám dojem, že jsem asi usnula... Kolik je hodin?"
„Za chvíli bude zvon svolávat na dopolední bohoslužbu. Ale ty jsi omluvena." Může to být jen obyčejná nemoc, říkala si v du-

KEN FOLLETT

chu Caris. Dotkla se Mairina krku, potom jí shrnula kápi dolů. Mair se slabě usmála. „Chceš se mi podívat na prsa?"
„Ano."
„Vy jeptišky jste všechny stejné."
Žádnou vyrážku Caris neviděla. Možná to je jen nachlazení. „Bolí tě něco?"
„Mám jedno strašně citlivé místečko v podpaží."
To Caris příliš nenapovědělo. Bolavé zduřeniny v podpaží nebo ve slabinách jsou příznakem i jiných nemocí, nejen moru. „Pojď, půjdeme dolů do špitálu," vyzvala ji.
Když Mair zvedla hlavu, Caris spatřila na polštáři krvavé skvrny.

ISBN 978-80-242-2382-7
9 788024 223827
www.euromedia.cz
knižniweb
www.knizniweb.cz